YILLIK '96

1 OCAK 1996 / 31 ARALIK 1996

Cumhuriyet

YILLIK '97

1 OCAK 1996 / 31 ARALIK 1996

Cumhuriyet

YILLIK'97

Ofset Hazırlık - Baskı: Yeni Gün Haber Ajansı, Basın ve Yayıncılık AŞ

Yayına Hazırlayanlar: Edibe Buğra, Fatma Şahin, Erol Barlas

Haziran 1997

Yeni Gün Haber Ajansı, Basın ve Yayıncılık AŞ
Türkocağı Caddesi, 39/41, Cağaloğlu İSTANBUL
Telefon: (0212) 512 05 05 (20 hat)

O C A K

Ayrıcalık!

EMLAK BANKASI

Cumhuriyet

EMLAK BANKASI

Bu acılar son olsun

Dursun Karataş 1987'de hedef göstermişti

Sabancılar Dev-Sol'un listesindeydi

▷ Yurtdışında bulunan DHKP-C'nin firari lideri Dursun Karataş, yargılandığı İstanbul 2 No'lu Sıkıyönetim Askeri Mahkemesi'nde 1987 Ekim ayında yaptığı savunmada, Koç ve Sabancı Holding'in de aralarında bulunduğu 30 holdingin sahipleri ile yöneticilerini, 12 Eylül'ü destekledikleri için "suçlu sermayedarlar" olarak ilan etmişti. Karataş'ın, bu holding sahipleri ile yöneticilerinden hesap soracaklarını belirtmesine karşın, örgüt, o tarihten 9 Ocak 1996'ya kadar hiçbir işadamına yönelik saldırıda bulunmadı.

▷ SEKRETER NİLGÜN HASEFE'YE HAZİN TÖREN ◼ 19. Sayfada

▷ SAKIP SABANCI HAYKIRMAK İSTİYORUM ◼ 19. Sayfada

▷ FRANSA, DEV-SOL LİDERİ DURSUN KARATAŞ'I İADE ETMEMEKTE DİRENDİ ◼ 19. Sayfada

EVİN GÖKTAŞ

ANKARA - Sabancılar, partisi ... Devrimci Halk Kurtuluş Partisi Cephesi (DHKP-C) adını alan yasadışı Devrimci Sol (Dev-Sol) örgütünün ... DHKP-C'nin ... firari lideri Dursun Karataş, yargılandığı İstanbul 2 No'lu Sıkıyönetim Askeri Mahkemesi'nde 1987 Ekim ayında ... "Hesap soracağız" başlıklı ... Koç ve Sabancı Holding'in de aralarında bulunduğu 30 holdingin sahipleri ile yöneticilerini, 12 Eylül'ü destekledikleri için, "suçlu sermayedarlar" olarak ilan etmişti Karataş.

◼ Arkası Sa. 19, Sü. 5'te

KARDEŞ ACISI - Adana'ya getirilen Özdemir Sabancı'nın cenazesi ... toprağa verildi. (Fotoğraflar: ...)

◼ 19. Sayfada

Sanıkların parmak izleri bulundu

◼ Arkası Sa. 19, Sü. 4'de

Körfez ülkelerine sert uyarı

▷ Türkiye, Körfez Savaşı sonrasında Mısır ve Suriye'ye askeri yardım yapılması, koordinasyon ve dayanışma amacıyla oluşturulan Şam İttifakı platformunda su konusunun gündeme getirilmesine karşı Körfez ülkelerini sert bir dille uyardı.

▷ Dışişleri Bakanlığı'na çağrılan Körfez ülkeleri temsilcilerine "Türkiye'ye karşı cephe oluşturmanın ilişkilere yarar getirmeyeceği ve bu cepheleşmenin bedelinin ağır olacağı" bildirildi.

▷ Dışişleri Bakanlığı'nın Ortadoğu ve Körfez işlerinden sorumlu ... Ali Tuygan'ın ... Kültür Örgütü (ELCEO) ve Arap Birliği üyesi ülkelere geçen hafta verilen su ... Şam İttifakı'na üye ülkeleri bakanlığa çağırarak Türkiye'nin haklı olduğu su konusunda Ankara'ya karşı cephe oluşturmaktan sakınmalarını istemediği öğrenildi.

◼ 11. Sayfada

SURİYE, DİYALOĞA YANAŞMIYOR ◼ 11. Sayfada

Suriye ve Irak, su zengini

▷ Türk Dışişleri Bakanlığı'nın ... Ortadoğu'da ... Irak olduğu, Suriye'nin ... Türkiye'nin ... Bu veriler, Türkiye'nin, Ortadoğu ülkelerinin ... zengin bir ülke olmadığını göstermektedir.

◼ 11. Sayfada

Gözaltında öldürülen gazeteci toprağa verildi

Şimdi 'Metin' olma zamanı

◼ 5. Sayfada

Metin Göktepe'nin annesi Fadime Göktepe ... (Fotoğraf: ...)

1 yıl geçti, acısını unutmadık
Onat'ı yaşatmak uygarlığı yaşatmaktır

◼ 6. Sayfada

◼ ÇEÇENİSTAN

Kanlı taktik savaşı

◼ 11. Sayfada

◼ FRANSA

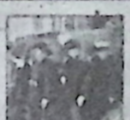

Mitterrand'a son görev

◼ 11. Sayfada

◼ 1996 YAZ

Defilede jean şıktığı

◼ Arka Sayfada

◼ UZANLAR

ÇEAŞ'ta oyun tutmadı

◼ 9. Sayfada

◼ HAZİNE NİSAN'A 410 TRİLYON AKTARDI

Borç krizi erteleniyor

◼ 8. Sayfada

OLAYLARIN ARDINDAKİ GERÇEK

Özelleştirme Skandalı

◼ Arkası Sa. 19, Sü. 6'da

EUROPEAN gazetesinde 'çarpıcı fotoğraflar'...

'Türkiye'nin AB'ye girmesi için bu görüntülere son vermesi gerekir'

◼ Arkası Sa. 19, Sü. 1'de

GÜNDEM

MUSTAFA BALBAY

Yeni Dönemuyanıklarımız...

◼ Arkası Sa. 19, Sü. 1'de

İyimser Olmanın Gerekçesi Var mı?

ÖZTİN AKGÜÇ *5 Ocak*

Her yeni yılın ülkemiz ve insanlık açısından bir önceki yıldan daha iyi olmasını, en azından geçmiş yılları aratmamasını diliyoruz. 1996 yılı acaba ülkemiz için, geçmiş yıldan daha iyi olabilir mi? Ekonomik açıdan 1996 yılının, ne tür bir hükümet kurulursa kurulsun, 1995 yılından daha beter, daha başarısız olacağını, 24 Aralık 1995 günlü yazımızda nedenleriyle açıklamaya çalışmıştık. Politik ve toplumsal açıdan yeni yıl, önceki yıllardan daha iyi olabilir mi? Buna olumlu yanıt vermek çok güç, hatta olanaksızdır. Toplumsal olaylarda da neden-sonuç ilişkisi vardır. 1996'da iyimser olabilmek için geçerli nedenlerin bulunması gerekir. Ciddi hiçbir neden olmadan *"İnşallah iyi olur"*demenin, akılcı bir yönü, bir dayanağı yoktur. Bazı çevrelere, halka hoş görünmeye yönelik boş dilekler, akılcı bir düşüncenin ürünü değildir.

Türkiye, belki sorunlara bir çözüm bulunur umuduyla 1995 yılı sonunda erken milletvekili seçimine gitti. Mevcut partilerin var olan kadroları ile seçime gitmekten ve bundan bir çözüm ummanın akılcı bir nedeni yoktu; seçimin umut getirmeyeceği, tersine umutsuzluğu pekiştireceği ciddi bir öngörü idi. Nitekim günümüzde umutsuzluk bulutları dağılmamış, buna bir de hükümet kurma sorunu eklenmiştir.

Türkiye'de son milletvekili seçiminde oy dağılımından bazı çevreler, medya, siyasal partiler, kendi beklentilerine veya çıkarlarına göre bir ileti (mesaj) çıkarmaya çalışmaktadırlar. Seçmenin siyaseti kitlediği, sağduyusu ile oy kullanmadığı sıkça dile getirilmektedir. İşimize geldiği zaman seçmenin sağduyu ile oy kullandığı şeklinde yorum yapar, seçmene övgüler yağdırır; sonuçtan hoşnut kalmadığımız zaman da seçmenin sağduyusunu, bilincini sorgulamaya kalkarız. Bana göre, bu görüşü seçimden önce birçok yazımda da dile getirmeye çalıştığım gibi, seçmen hiçbir seçimde sağduyu ile hareket etmemiş, çözüm getirmemiştir. Seçmen zaman zaman ya pusmuş ya tepki oyu vermiş, ya politikacıların halk avcılığına kapılmış ya da çok kısa süreli hesaplarla oy kullanmıştır. Demokratik bir düzende sorunlar çözülmüyor, sürekli sorunlar kabarıyorsa bunda seçmenin de sorumluluğu, seçmenin de payı vardır.

Türkiye'de parti liderlerinin veya başkalarının çapı, kapasitesi bellidir, yıllardır sınanmışlardır, kadroları dar ve sınırlıdır. Şimdiki TBMM'den nasıl bir hükümet çıkarsa çıksın, alınacak sonuçlar aşağı yukarı aynı olacaktır. Sorunları hafifletmede, çözmede başarı şansı yok gibidir. Sorunları ağırlaştırma, çözümsüzlüğe yol açma becerisini gösterme olasılıkları çok daha fazladır.

Türkiye'de uzun yıllardır bir tersine seleksiyon, tersine ayrım süreci işler. Bu süreç, 1980 sonrasında daha da belirginleşmiştir. Ekonomideki *"Kötü para, iyi parayı kovar"* biçimindeki Grasham kanunu, toplumsal yaşantımız için de geçerlidir. Toplumumuz, genelde, fazla dürüst, iyi niyetli, doğruları söyleyen, eleştiren, işler yapmaya çalışan kişileri pek fazla tutmaz; yarım ağız destekler gözükürse de oy vermez. Yukarıdan atan, gösterişçi, halk dalkavukluğu yapan, etik kuralları geri plana atan, *"dün dündür, bugün bugündür"* esnekliğini benimsemiş, işten çok laf üreten, havadan inme kazançlar vaat eden, boş umutlar dağıtan kişileri çok daha fazla takdir eder, şeklen eleştirse dahi, oyu ile destekler.

Toplumun bu tür beğenileri, yeğlemeleri, eğilimleri, kolaycılığın, kolaya kaçışın bir anlamda dışavurumudur. Toplumun yeterince çalışmadığından, kendini geliştirmek için çaba göstermediğinden, okumadığından, düşünmediğinden, yaratıcı olmadığından, üretmediğinden yakınırız. Düşünmek, üretmek, kendini geliştirmek, hatta okumak, okuduğunu özümsemek bir çaba gerektirir. Bunlar yorucu, zahmetli işlerdir. Biz bu tür zahmete katlanmayacak, çaba göstermeyecek kadar akıllı kişilerizdir.

Türkiye, kapitalist düzene en fazla hangi alanda uyum göstermiştir? Kuşkusuz faiz, borsa, döviz işlemlerinde. 1980 sonrası hemen herkes faizci, repocu olmuş, borsa ile ilgilenmiş hatta borsada oynamış, marka, dolara yatırım yapmaya başlamış, bir anlamda kambiyocu olmuştur. İstanbul Menkul Kıymetler Borsası'nın en fazla gelişen borsalardan biri oluşu, repo işlemlerinde ulaşılan düzey, bankalardaki mevduatın yarıdan fazlasının döviz tevdiat hesaplarını oluşturması, rastlantısal olaylar, gelişmeler değildir.

Toplumun değer yargılarının bunda büyük etkisi vardır. Toplumda üretimden, çalışmaktan daha çok parasal oyunlarla köşeyi dönmek tutku haline gelmiştir.

Toplumun değer yargıları, tercihleri, kuşkusuz siyasal partilere onların liderlerinin veya başkanlarının tutumuna yansımaktadır. Parti liderleri veya başkanları, genellikle bencil, özsever, tümcül (totaliter) sözde demokrat, başkaları üzerinde egemenlik kurma heveslisi, halk avcısı olmaktadır.

Toplumsal boyun eğiş (tevekkül) demokrasiyi özümsemiş kadroların, partilerin oluşmasını, liderlerin yetişmesini güçleştirmektedir.

Topluma yapacağımız en büyük katkı, doğruları söylemek; değer yargılarının, davranış biçimlerinin yanlış olduğunu vurgulamak, halk dalkavukluğu yapmamak, kişilerin kendilerini geliştirmesine olanak sağlayabilecek özgürlük ortamı yaratmaktır.

Sözde kalan değil, gerçek anlamda değişime gereksinimimiz var. Toplumun değer yargıları, davranış biçimleri değişmeden, geleceğe iyimser olarak bakmak olanağı var mı?

Özgürlüğün, Barışın Emeğin Savunucusuydu

MEHMET BAŞARAN *3 Ocak*

Kalemi eline aldığı günden ölümüne değin özgürlüğün, barışın, emeğin savunucusu... Adı, **Orhan Kemal**'le, **Nâzım Hikmet**'le *Tan* gazetesiyle anılan biri. Yazınımıza en geç giren ya da girmeye başlayan kesimin, işçinin sesi. İşlenmemiş topraklarda kazmayla kök söker gibi, tırnaklarına kan otura otura sürdürülen bir savaşım, hapisliği, sürgünlüğü içinde, onurlu bir yaşam... İşte, aralık başında yitirdiğimiz gazeteci-yazar, sendikacı **Kemal Sülker**.

Sülker, Hatay doğumlu. Daha ilkokuldayken çevresinde olup bitenler üstünde kafa yormaya başlamış. Sonraki yılların Fransızca ağırlıklı eğitimi, sömürücülüğe karşı tepki uyandırmış onda, Türkiye'de okumaya karar vermiş.

1935'te *Tan* gazetesi adına Hatay olaylarını yerinde incelemeye gelen **Naci Sadullah**'la tanışmış, onun önerisiyle gazetenin Hatay muhabirliğini üstlenmiştir; yörenin nabzını tutmaya çalışan bir gazetecidir gayrı.

1938'de İstanbul Üniversitesi'nde öğrencidir, *Tan*gazetesindeki çalışmaları sürmektedir. Fakülteyi bitireceği yıl cezaevlerindeki çocuk hükümlülerin durumlarıyla ilgili bir araştırmaya başlar. Bu sırada *"Grev"* konulu bir konferans ilgisini çekmiştir. *"Ameleperver Cemiyeti"*nin başvurduğu direnişten bu yana pek az kullanılmıştır bu sözcük. Oysa tüm dünyada işçilerin yasal hak arama, emeğinin karşılığını alma yoludur. *"Grev"* konusunda ilginç bir sormaca (anket) yapar.

Sendikanın, grev hakkının bulunmadığı dönemde tehlikeli bir girişimdir bu.

Arkadaşı Naci Sadullah askerdir, onunla buluşmak üzere evden çıktığı sabah bir sivil yanına yaklaşır ve Sansaryan Hanı'na götürülür. Yaşamı süresince unutamayacağı dört gün dört geceden sonra yargıç önüne çıkarılır. Grev sormacasını hangi amaçla yaptığı, asker kaçağı Naci Sadullah'ı niçin evinde sakladığı, Nâzım Hikmet'le ilişkisinin kaç yıldır sürdüğü sorulmukta, Nâzım'ın kendisine, *ne tür buyruklar verdiği* araştırılmaktadır. Oysa, öyle uzun bir ilişki yoktur ortada. Nâzım'ın, Naci Sadullah'tan istediği kitapları bulup postalamıştır Sülker sadece, böyle başlamıştır mektuplaşmaları.

1943 yılında Sülker, Sıkıyönetim Mahkemesi'nce İstanbul dışına sürülür. Konya, Antakya ve Tokat illerinde geçen sürgünlük, yaklaşık dört yılı bulur. İkinci Dünya Savaşı'nın ağır koşullarında geçen bu dönemi daha sonra *"Savaş Yıllarında Bir Sürgün"* (1986) adlı yapıtında tüm yönleriyle anlatır yazar.

Konya'da, Hatay'da Tokat'ta kaldığı yıllar, Nâzım'la mektuplaşmalar sürmüştür ve Nâzım hakkında inceleme araştırma çalışmaları o yıllarda başlamıştır yazarın. Giderek, büyük oylumlu bir yapıt çıkmıştır ortaya; ozanla yakınlığından kaynaklanan bilgi ve belgelerle bir dönemin düşün ve sanat yaşamını yansıtan *Nâzım Hikmet'in Gerçek Yaşamı*.Yaşamöyküsü türünün yetkin örneği sayılan bu yapıta *Ferit Oğuz Bayır Düşün ve Sanat Ödülü* verilmiştir.

Sürgünlüğü sona erdiğinde İstanbul'a dönen Sülker gene Tan'da çalışmaya başlamıştır... İşçi sayfası yöneticiliği, yazı işleri müdürlüğü... Toplumcu sanat dergilerinde (Yeni Edebiyat, Yurt ve Dünya, Gün) yazılar, eleştiriler, yazın sorunları üstüne incelemeler... Çalışmaları, ürünleriyle emek savaşımına güç katan düşün ve sanat emekçisi Kemal Sülker'in anısına saygılar...

Değiştirilen cadde ismine tepki

MEHMET DEMİRKAYA *8 Ocak*

RP'li İstanbul Büyükşehir Belediyesi, bir cadde isminin değiştirilmesi nedeniyle ANAP'lı Fatih Belediyesi ile mahkemelik oldu. 500 yıllık **'Sarıgüzel'** isminin, **"bir tarikat lideri"**olduğu belirtilen **Mehmed Zahid Kotku** adıyla değiştirilmesine tepki gösteren Fatih Belediyesi, İstanbul Büyükşehir Belediyesi aleyhine İdare Mahkemesi'ne başvurdu.

Sarıgüzel Caddesi'nde oturan yurttaşlar da isim değişikliğinin iptal edilmesi için bugün İdare Mahkemesi'ne başvuracak.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Harita Müdürlüğü, 24 Ekim 1995 tarihinde, Fatih ilçesinde bulunan Sarıgüzel Caddesi isminin Mehmed Zahid Kotku olarak değiştirilmesini önerdi. Meclis Harita Komisyonu'nda görüşülen konu daha sonra İstanbul Büyükşehir Belediye Meclisi'ne getirildi.

CHP'li Büyükşehir Meclis üyesi **Özkal Yici**, yerleşmiş olan isimlerin değiştirilmesine karşı olduklarını, bu konuda Valilik'ten gelen yazıda da isim değişikliklerinin şehrin güvenliği açısından sakıncalar yarattığının vurgulandığını belirtti.RP ve bazı ANAP'lı meclis üyelerinin desteği ile isim değişikliği İstanbul Büyükşehir Belediye Meclisi'nde 10 Kasım 1995 tarihinde kabul edildi.

İsim değişikliğine tepki gösteren Sarıgüzel'de oturan yurttaşlar, Büyükşehir Belediye Başkanı **Tayyip Erdoğan**'ın yaptığı **'mevlitli'** açılıştan sonra imza kampanyası başlattı.

İsim değişikliğinin iptali için İdare Mahkemesi'ne başvuran Fatih Belediyesi, kendilerinin böyle bir teklifleri olmadan bir meclis kararı alınmasını doğru bulmuyor.

Sarıgüzel'de oturan yurttaşlar, Sarıgüzel isminin kökenini de değişik kaynaklardan araştırdı. Sarıgüzel'de oturan **Perihan Bayraktar** bu konuda şunları söyledi:

" Tarihçi yazar Çağatay Anadol'un kitabından öğrendiğimize göre Çıkrıkçı Kemalettin isimli şahıs, Hicri 898'de (Miladi 1493-1494) bu semtte bir mescit yaptırmış ve adına da 'Sarıgez mescidi' denmiştir. Sarıgez denmesinin nedeni de halk tarafından Sarıgez veya Sarıgün diye anılan meşhur Osmanlı âlimi Nurettin Efendi'nin burada gömülü olmasıdır. 500 yılı aşkın bir zamandır bu semtin adı önce Sarıgez, sonra da Sarıgüzel olarak söylenmiştir."

Aczmendilere tutuklama

FAİK BAKOĞLU *9 Ocak*

RİZE - Rize Cumhuriyet Başsavcısı **Hamdi Yaver Aktan**'ın yazılı ve sözlü talimatlarıyla Rize Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesi ekipleri tarafından gözaltına alınan Aczmendi tarikatı üyesi üç kişi, yapılan ön sorgulamalar sonrasında çıkarıldıkları nöbetçi mahkeme tarafından tutuklanarak Rize Ceza ve Tutukevi'ne gönderildiler.

Rize Emniyet Müdürlüğü'ndeki sorgulamalarının ardından sıkı güvenlik önlemleriyle Rize Adliyesi'ne getirilen tarikat üyesi **Feyzullah Parlak** (25), **Süleyman Artvinli** (27) ve **Ali Kalkan** (24), nöbetçi savcı **Sadık Yıldırım**'ın tutuklama istemi ile Rize Sulh Ceza (Sorgu) Hâkimliği'ne sevk edildiler.

Hâkim **Beyhan Güler** tarafından yapılan sorgulamalarından sonra tutuklanan üç tarikat üyesi, yaşı küçük bir kişiyi alıkoymak; Şapka, Tekke, Kılık-Kıyafet Yasası'na, Türk Alfabe Kanunu'na ve devrimlerine muhalefet suçlarından 2 ila 3 yıl hapis cezası istemiyle yargılanacaklar.

Tarikat üyesi **Feyzullah Parlak**'ın aslen Bursa'da yaşadığı, birçok ilde çeşitli suçlardan yargılandığı ve Bursa'da da bir süre cezaevinde yattığı öğrenildi. İlk kez tutuklandığı öğrenilen diğer iki kişinin ise birden fazla mahkemede değişik suçlardan yargılandığı da saptandı.

Uzanlar-DYP-ÇEAŞ-CHP...

MUSTAFA BALBAY *9 Ocak*

Uyanık girişimci, iktidar boşluğunu sever. İstediği değişiklikleri arada geçirir. Bu tür ortamlarda gemi karada da yüzer, denizde de.

Yazıya **Uzan** ailesini kutlamakla başlayalım. Gerçekten soyadlarına yaraşır bir tavır sergilediler. Uzanamayacakları yer olmadığını gösterdiler.

Cumhuriyet okurları, konunun yabancısı değil. Uzanlar'ın yönetimindeki Çukurova Elektrik AŞ'nin (ÇEAŞ) bu aile tarafından *"kötüye kullanıldığı"*, kuruma ait trilyonların Uzanlar'ın sahibi olduğu Adabank ve İmar Bankası'nda çok düşük faizle tutulduğu, Sermaye Piyasası Kurulu'nca (SPK) hazırlanan raporlarla ortaya konuldu.

Bunun üzerine Uzanlar, ÇEAŞ yönetiminden uzaklaştırıldı. Uzanlar'ın yaklaşık 7.6 trilyon lirayı hakları olmadığı halde ÇEAŞ'ın işlevi dışında kullandığı, yine SPK raporlarıyla kesinleşti.

İşler sarpa sarınca Uzanlar'ın özel yayın aracı İnserstar, **Çiller** ailesinin üzerine gitmeye başladı.

5 ocakta bu gelişmeleri özetleyip Uzanlar'la Çiller ailesi arasında *"ateşkes"* yapıldığını, yakında ÇEAŞ yvnitimi yeniden Uzanlar'a geçerse şaşırmamak gerektiğini vurgulamıştım.

Olaylar, bizim öngördüğümüzden çok daha çabuk gelişiyor.

Konuya geçmeden önce vurgulayalım ki, bugünkü sistemin sağlıklı işlemesinin önündeki en

büyük engel SPK'dir. Adamlar tutturmuş, dürüstlük, yasalar, küçük pay sahiplerinin hakkı... Size ne kardeşim?

Aslında bunların tümden temizlenmiş olması gerekiyordu, ama arada bir çıkıyor işte. Adamlar utanmadan sıkılmadan ÇEAŞ'a el konulmasının ardından her ay 1.5 trilyon lira tahsil edip devlete teslim etmişler.

Ama... Ne demişler? Hiçbir sorun yoktur ki, içinde çözümü de barındırmasın. Hiçbir kurum yoktur ki, içinde iş yürütecek adam bulundurmasın.

SPK olmazsa Sanayi ve Ticaret Bakanlığı da mı yok? Vaar...

Ama bu bakanlık, sosyal demokratların elinde... Olsuuun...

Yok canım, olur mu öyle şey? Görürsün...

DYP'nin elindeki Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın (ETKB) CHP'nin elindeki Sanayi ve Ticaret Bakanlığı (STB) ile flörtünden rahatsız olan SPK, ETKB'ye 3 Ocak 1996'da bir yazı yazdı. Üç sayfalık yazının özeti şu:

"... Şirketin ana sözleşmesinde değişiklik yaparak elektrik üretim ve dağıtımı dışında faaliyet gösteren şirketlere iştirak etmesi hangi maksatla olursa olsun 3096 sayılı kanuna ve görev verme sözleşmesine açıkça aykırılık teşkil etmektedir...

Şirket, kendisine verilen görev ve yatırımların tamamlanmasını engellediğinden, ileride ortaya çıkabilecek elektrik enerjisi darboğazına zemin hazırlamaktadır...

Şirket bilgisayar sistemi tahrip edilerek ve şirketin yasal defter, belge ve kayıtları yok edilerek görevlerinin yapılması engellenmiştir..."

ETKB, bu yazıya 5 Ocak 1996'da B. 15.0.EGB.0.01.00/73 sayılı bir yazıyla karşılık verdi. Sanki SPK, eski ÇEAŞ yönetimine (Uzanlar'a) ait hiçbir olumsuzluktan söz etmemiş gibi yazıda şu görüşe yer verildi:

"Rumeli Elektrik Yatırım AŞ (Uzanlar) tarafından verilmiş olan taahhütname ile yönetimi devraldıktan sonra 30 gün içinde 3096 sayılı kanun ve ilgili yönetmeliklere uygun olarak gerekli ana sözleşme değişikliğini yapacaklarını taahhüt etmişlerdir."

Yani Uzanlar, *"Vallahi bir daha kötü şey yapmayacağız, söz"* diyorlar ve Enerji Bakanı **Şinasi Altıner,** *"Aaa inandım o zaman. Biz size haksızlık ettik, alın ÇEAŞ'ınızı"* diyor.

Bir diğer deyişle Altıner, daha genel kurul yapılmadan yönetimi Uzanlar'a veriyor.

Uzanlar nasıl alacak? İşte bu aşamada STB devreye giriyor. Bugüne kadar ÇEAŞ olayıyla hiç ilgilenmeyen STB'nin aklına birden buraya *"hususi murakıp"* (özel denetçi) atamak geliyor.

5 ocakta Prof. Dr. **Hüseyin Ülgen,** STB özel denetçisi olarak atandı. Hemen ardından 7 ocakta büyük gazetelerde ÇEAŞ ortaklarına bir duyuru yayımlandı. Duyuruda Prof. Ülgen'in imzası var. ÇEAŞ'ta hissesi olanların 17 ocağa kadar, aralarında adabank ve İmarbank'ın da bulunduğu bankalara vermesi isteniyor. 24 ocakta da genel kurul var. Bu ilanı kim veriyor? Bakanlık denetçisi. Küçük çaplı bir araştırmay aortaya çıktı ki, ilan gazetelere İnterstar aracılığıyla gitmiş.

Durumu özetlemek gerekirse şu aşamada, DYP'li ETKB, SPK'nin devreden çıkmasının yolunu açıyor, işlemi de CHP'li STB yapıyor. Bakan **Fuat Çay,** dün kahramanlar gibi Uzanlar'ı savundu. Dört ay süre olduğu halde, *"Usulsüzlük varsa iki ayda niye ortaya çıkmadı?.."* dedi.

Bütün bunların ardından dün Uzanlar'a iki kıyak birden yapıldı. ETKB, ÇEAŞ'ta faaliyete el koyma kararını kaldırdı. STB de daha önce Uzanlar'ın Adıyaman Çimento Fabrikası4na istekli olmasına, *"tekel oluşturacağı"* gerekçesiyle karşı çıkarken dün yeni çimento fabrikaları almasının *"yasal"* olduğu kararını verdi.

DYP'lilerin bu tür işlere bulaşmasını pek yadırgamıyoruz. Ama aslan sosyal demokratlar, niye alet oluyor? Zira bu tür işlerden DYP sıyrılır, ama fatura sola çıkar.

Bunu, CHP'lilere nasıl anlatmalı? Şu fıkra, acaba ders verir mi:

Kartalla aslan, uçağa binmiş. Havalandıktan az sonra kartal düğmeye basmış, hostes gelmiş:

- *Buyrun efendim...*

Kartal, pişkin:

- *Hiiiç, huyumdur. Arada bir yaparım...*

Bir kez daha yapmış. Yine hostes, yine aynı yanıt. Yine, yine...

Hostesin telaşı aslanın hoşuna gitmiş. O da yapmış. Aynı yanıtı vermiş:

- *Hiiç huyumdur. Arada bir yaparım.*

Hostes, durumu pilota bildirmiş. Pilot, *,"Aşağı atın"* demiş.

Fıkra bu ya, aslanla kartalı kapıya getirmişler. Aşağı atacakları sırada kartal aslana sormuş: *"Uçmasını biliyor musun?"* Aslan, *"Yoo..."* demiş. Kartal kızmış:

- *Neyine güvenip benim yaptığımı yaptın?..*

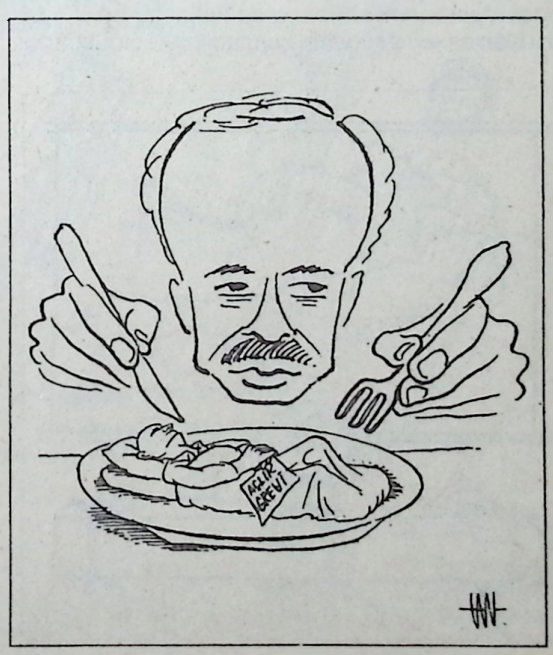

Bosna'ya Silah, Ama Nasıl?

HALUK ÖZDALGA *9 Ocak*

Bosna'ya banş getirmesi umut edilen Paris Anlaşması 14 aralıkta imzalandı. Aslında buna "Dayton Anlaşması" demek daha doğru. Çünkü çetin barış görüşmeleri 1-21 kasım tarihleri arasında Amerika'nın bu küçük kentinde yürütüldü ve müzakereler tamamen ABD'nin yönlendirmesi altında sonuçlandırıldı. Hiç alışılmamış bir biçimde Amerika, Avrupalı başlıca müttefiklerini müzakerelerin seyri hakkında dahi pek bilgilendirmedi.

Dayton'dan sonra Amerika'nın Bosna'da yüklendiği siyasi ve ahlaki sorumluluklardan kaçınması artık daha da zor. Dayton barışı Bosna'da başarısızlığa uğrarsa, bu durum ABD'nin Avrupa ilişkilerinde ve NATO içinde ciddi çatlaklara ve değişmelere neden olabilir. Bosna biraz da o nedenle, şimdi ABD'nin ve Avrupa'nın en önemli dış politika sorunu.

Dayton Anlaşması bir dizi olumlu düzenleme getiriyor: Geçiş döneminde BM'nin devre dışı bırakılarak yetkinin NATO'ya devri, Saraybosna'nın bölünmemesi, ülkeyi oluşturan birimlerin başka devletlerle uluslararası anlaşma yapabilmesi, savaş suçlularının yargılanması gibi. Ama ne yazık ki en hayati önem taşıyan askeri düzenlemelerde boşluklar ve en az iki ciddi sorun var. Birincisi, NATO kuvvetlerinin Bosna'da kalış süresi olarak öngörülen 360 gün çok kısa. Bu, tamamen 1996'da yapılacak ABD başkanlık seçimlerinin zorladığı bir durum. **Clinton** yönetimi muhtemelen bir yıl dahi dolmadan 6 kasım seçimlerinden önce Amerikalı askerleri çekmeye başlayacak. O durumda İngiltere ve Fransa da askerlerini çekeceğini açıkladı. Bu kısa süre içinde Dayton düzenlemelerinin tamamlanabilmesi, hepsinden önemlisi Bosna'da kalıcı bir barışın temeli olan askeri dengenin kurulabilmesi oldukça zor.

Aslında NATO kuvvetlerinin bölgeden çekilmesi, ABD seçim takvimine değil, bu koşula bağlı olmalıydı.

NATO kuvvetlerinin bir an önce tahliyesini sağlamak amacıyla, Sırp tarafının büyük sorunlar çıkarmaktan kaçınacağı ve 1996'nın sakin geçeceği de kolayca tahmin ediliyor.

İkinci önemli sorun, Bosnalı Müslümanlar için öngörülen kuvvet oranının düşük tutulması ve bu düşük düzeyde dahi gerekli silahların nasıl temin edileceğinin belirsizliği. Dayton'da bölge için öngörülen kuvvet dengesi şöyle: Bosnalı Sırplar 1, Bosna Federasyonu 2, Hırvatistan 3, Yugoslavya (Sırbistan) 7.5.

Dayton'da belirlenen adaletsiz oranlar içinde Müslümanlar için çıkış yolu, modern ve teknoloji yoğun silahlara sahip olmaları. Bu aynı zamanda ileri düzeyde bir askeri uzmanlık ve eğitim desteği gerektiriyor. Avrupalı devletler sudan bahanelerle Müslümanlara silah verilmesine açıkça karşı çıkıyor. Bu durumda tek gerçekçi kaynak ABD. Clinton yönetimi ise büyük ölçüde Avrupalı müttefiklerinin itirazları nedeniyle, Boşnaklara askeri destek sağlamak yerine perde arkasında kalmak ve üçüncü ülkeleri kendi deyişleriyle *"taşeron"* olarak kullanmak istiyor. Taşeronluk görevi için ilk düşünülen ülke Türkiye.

ABD bu niyetini Türkiye'ye iletti. Son haftalarda Genelkurmay'dan gelen hazırlık haberlerinden ve ne Başbakan Sayın **Tansu Çiller**'in, ne Dışişleri Bakanı Sayın **Deniz Baykal**'ın bu konuda bir çekince dile getirmemesinden anlaşıldığı kadarıyla, Türkiye bu görevi kabul etmiş görünüyor.

Taşeronluk, tek yönlü ve büyük ölçüde işveren tarafının haklarını gözeten bir anlaşma biçimi. Böyle bir ilişkide işveren, istediği anlaşmayı bozabilir ve sorumluluklarından vazgeçebilir. Türkiye'nin Bosna'da ABD'nin taşeronluğunu kabul etmesi, ileride çeşitli sakıncalar doğurabilir. Bu yöntem, Türkiye için de Bosna için de en uygun yol değil.

Kuşkusuz Türkiye, Bosnalı Müslümanların savunma gücünü arttırmak için üstüne düşen görevleri yerine getirmeli. Bu amaçla ABD ile işbirliği de yapmalı. Ama bunun yolu, Washington'la siyasi düzeyde yapılacak müzakereler sonunda tarafların sorumluluklarının belirlendiği *açık bir işbirliği veya ortaklık anlaşması* olmalı.

Türkiye kendi bölgesinde ve üyesi olduğu Batı ittifakı içinde böylesine önem taşıyan bir konuda, yeterli değerlendirmeler yapmadan yanlış taahhütlere girmemeli. Esasen Saraybosna hükümeti de ABD'de etkili bazı siyasi çevreler de Clinton yönetiminin perde arkasında kalarak Bosna'ya silah temin etme yöntemine karşı. Henüz çok geç değil. Dayton anlaşmasına göre bölgeye mart ortasından önce silah, haziran ortasından önce ağır silah sevkıyatı yasak. Bu süre içinde Washington'la gerekli müzakereler yapılıp ortak bir zemin bulunabilir.

Devlet Boşluğu?..

11 Ocak

Ülkemizde üretimi en yüksek olan şeyin **"laf"** olduğu rahatlıkla söylenebilir. Özellikle basın medyaya dönüşüp özel televizyonlar yaşamımızı renklendirip şenlendirdikten sonra, devleti yönetmek ve başkentte hükümet etmekle görevli kişileri sürekli olarak ekranlarda görüyoruz; böylece **"laf üretimi"** doruğuna tırmanıyor.

Açık rejim gereğince, bu konuşmaların kamuoyunu aydınlatma kapsamında değerlendirilmesi olanağı da elbet vardır; ama konuşulanların içeriği bu yolda bir iyimserliğe yer bırakmıyor. Konuşmalar söylenti, ayrıntı, temenni, propaganda, iddia ve dedikodu üzerinedir.

Hükümet kuruluşuna ilişkin görüşlerin içinde kamuoyunu umutlandıracak bir ışık görülemiyor; **"laf"** çok; ama gerçekçi çözüm yolunda ortaya çıkan ciddi bir eğilimi yakalamak güç...

Bu noktada terör tırmanıyor ve ekonomide kaygılar yoğunlaşıyor; başkentte **"medyaya konuşan"** Sayın **Tansu Çiller, "Devlette boşluk yoktur"** diyor.

Cezaevlerini kapsayan terör dalgaları, günlerden beri ülkeyi çalkalamıştır; polis sorgusundan geçen bir gazetecinin kuşkulu ölümü gündemdedir; ülkenin en büyük kuruluşlarından **Sabancı**'ların en üst düzey yöneticileri, İstanbul'un göbeğinde yükselen gökdelende saldırıya uğrayıp öldürülmüşlerdir; zam dalgaları da terör dalgalarıyla birlikte toplumu kötümserliğe süreklemektedir.

Hiç kuşkusuz bu noktaya birdenbire gelinmedi; ekilen biçiliyor.

Ülkede bir genel seçimden sonra gerçekler buharlaşıp uçmazlar; bir hükümet ortaklığı seçimi kaybetti, yerine yenisi kurulacak diye güvenlik altüst olamaz, ekonomide zam dalgaları köpürmez, geleceğe bakış bulanıklaşmaz; bir hükümetin seçim aşamasında geldiği ve ülkeyi getirdiği yer olumluysa, yeni hükümetin kuruluşuna değin geçecek kısa sürede olumlu tabloyu altüst edecek olaylar birbiri ardına yaşanmaz.

Türkiye'de ülkeyi yönetmek iddiasıyla ortaya çıkanların, her şeyden önce olayları gerçekçi bir gözlükle değerlendirebilmelerinde saymakla bitmez yararlar bulunmaktadır. Bugün emanetçi olarak başta bulunan hükümet, yaşanan olayların ağırlığının ya farkında değildir ya da olan bitenleri giderayak görmezlikten gelmektedir.

Ekonomi zam fırtınasıyla günlerini sayarken ve cezaevlerinden iş dünyasının gökdelenlerine değin terör rüzgârı eserken, kimdir bunun sorumlusu?..

Sayın Çiller'in dediği gibi **"devlet boşluğu"** yoksa, hükümet değil mi?..

Ne yazık ki giden hükümet, çok ağır bir miras bırakıyor; ne fiyat artışları ne de terör eylemleri, yeni hükümet kuruluncaya kadar beklemek niyetinde değildir.

Şiddet ve terör neden önlenemiyor?

ORAL ÇALIŞLAR *11 Ocak*

Metin Göktepe'nin anısına dün Gazeteciler Cemiyeti'nin önündeydik. Gencecik çiçeği burnunda bir gezeteci kardeşimiz öldürülmüştü. Polis, bir gece önce Metin'i gözaltına almış ve daha sonra da bir parkta ölüsü bulunmuştu.

Bu durumda İstanbul Emniyet Müdürü'nün ya katilleri hızla ortaya çıkarması ya da hemen görevden alınması gerekmez miydi? İnsan haklarına azıcık saygısı olan bir ülkede bu yapılır. Türkiye'de ne oluyor?

Kimsenin kılı kıpırdamıyor. Metin'in nasıl öldürülmüş olabileceğini herkes biliyor. Teker teker siyaset adamlarıyla konuşun, size katillerin kim olduğunu kimsenin duymayacağı şekilde söyleyeceklerdir. Şüpheniz olmasın katiller herkes tarafından bilinmesine rağmen bulunamayacaktır. Bu manzara, Türkiye'nin şu andaki acı gerçeğidir.

Sabancı neden öldürüldü? Ülkemiz iş dünyasının önde gelen bir ailesine yönelik bu saldırının amacı neydi? Bu cinayetlerin önü nasıl kesilecek?

Eski Emniyet Genel Müdürü, yeni DYP Milletvekili **Mehmet Ağar**, polisin iz üzerinde bulunduğunu ve duruma hâkim olduğunu söylüyordu televizyonda. Tıpkı diğer cinayetlerden sonra konuştuğu gibi konuşuyordu.

Türkiye, uzunca bir süredir bir cinayetler ülkesi haline dönüştü. Üstelik cinayetlerin önemli bir kısmının da failleri bulunmayan bir ülke halinde.

Önceki yazılarımızda da belirtmiştik; bir ülkenin güneydoğusunda her gün 25-30 kişi ölüyorsa, bir ülkenin hapishanelerinde sürekli tutuklu cenazesi çıkıyorsa, karakollarında gazeteciler yaşamlarını yitiriyorsa, cinayetler her yere sıçrayacak ve tüm toplumu boğacak demektir. Şimdi biz böyle bir cinneti yaşıyoruz.

Peki neden bütün bunlar? Türkiye, demokratik bir değişimin sınırında dolaşıyor. 12 Eylül'ün boğazımıza doladığı gericilikten kurtulmanın yollarını arıyor. Türkiye, ekonomik gelişmişlik düzeyiyle, artan dinamizmiyle kendi sınırlarını zorluyor. Kürtler, Aleviler, kadınlar, çeşitli eğilimlerden ve renklerden toplumsal gruplar kendi kimlikleriyle sahnede yer alıyorlar. İşte bütün hengâme bu zorlamadan kaynaklanıyor.

Devlet içine askeri darbeler sonrası yuvalanmış, baskı ve zulümden kuvvet alan güçler, Türkiye'nin demokratikleşme adımlarını engellemek için düğmelerine bir yerlerden basılmışçasına harekete geçiyorlar.

Sabancılar'ın hedef seçilmesi anlamlıdır. Tabancayı kimin sıktığının hiçbir önemi yoktur.

Çünkü Sabancılar, liberalleşme adımlarının atılmasını isteyen işadamları içinde ağırlığı olan bir aile. Onlar gerçekten **"çizmeyi mi aşmış"**lardı? Daha doğrusu çizmeyi aştıkları için hadleri mi bildirilmişti?

Temel sorunun devletin demokratikleşmesi olduğunu görmek gerekir. Despotik bir devlet yapısının hızla değiştirilmesine ihtiyaç var. Sosyal devleti savunmakla devletin içine yuvalanmış zorbalığı birbirinden dikkatle ayırt etmeliyiz. Eğer bunu beceremezsek, zorbalık tüm toplumun hücrelerine işleyecek ve önü alınmaz bir çılgınlık sürüp gidecektir.

Türkiye bir değişimin eşiğinde. Bu değişim çabası, modern işadamını, işçisini, emekçisini, Kürdünü, Alevisini, solcusunu bazı demokratik adımlar atılması noktasında birleştiriyor. Bu demokratikleşme eğiliminin karşısına ise bu değişimden ellerindeki iktidar olanaklarını yitirme korkusu duyanlar dikiliyor.

Sabancı'nın öldürülme emrinin kimin tarafından verildiğinin hiçbir önemi yok. Bir ülkede her gün onlarca insan iç çatışmalarda yaşamlarını yitiriyorsa, sonunda profesyonel öldürme şebekelerinin ortaya çıkacağını görmek gerekir.

Bu tür eylemlerde kimin ne rol oynadığı ise çok tartışmalıdır.

Metin Göktepe'nin katilleri ortalıkta olduğu halde, hiç- bir sıkıntı çekmeden görevlerini sürdürebiliyorlarsa, İstanbul Emniyet Müdürü bu katilleri ortaya çıkarmak yerine hiçbir şey olmamış gibi davranıyorsa, bilin ki daha büyük cinayetler bizleri altüst etmeye devam edecektir.

Önce yeni parlamentoya ve kurulacak hükümete görev düşüyor. Devletin kılcal damarlarına sızmış sopayla cezalandırma, bombayla havaya uçurma mantığı değişmedikçe bu acıların önüne geçemeyeceğiz.

Evet, Türkiye bu sorunları sonunda aşacaktır; ama, hepimizin umudu bu değişimin daha az kansız ve daha barışçı yollardan gerçekleşmesidir.

Kıbrıs Deklarasyonu ve Aranan Suçlular

Prof. Dr. EROL MANİSALI *11 Ocak*

28 Aralık Kıbrıs Deklarasyonu, hükümetin değilse bile, Ankara'nın uzun zamandan beri ortaya koyması gereken bir tutumun iç ve dünya kamuoyuna açıklanması olarak nitelendirilmelidir. 1994'ün sonbaharından beri gümrük birliği kargaşası içinde, gerekli tavrı ortaya koyamayan veya *"koymaması gereken"* **Tansu Çiller** hükümetinin bu alandaki zaafları, yumurta kapıya gelince telafi edilmek istenmektedir. Bu deklarasyonun 6 Mart 1995'ten önce yapılması gerekirdi.

28 aralık deklarasyonu hem 24 Şubat 1995 AB deklarasyonuna, hem de 6 Mart 1995 belgesine karşı çıkan bir tutumu sergiliyor. AB 24 şubat deklarasyonunda *"Ben Kıbrıs Rum yönetimini, adanın bütününü temsilen AB'ye tam üye yapacağım ve bunun da takvimini açıklıyorum"* diyordu. An-

kara hükümetinin, sessiz kalarak bu deklarasyonu kabullenmesi karşılığında da Yunan vetosu kalkmıştı. 2 Şubat 1995'te bizim dışişleri bakanımızın da katıldığı, Londra'daki beşli toplantıda, Ankara hükümeti, 24 şubat belgesindeki ilkeleri zaten kabul etmişti. 6 martta imzalanan gümrük birliği belgesinde ise Ankara hükümeti, Kıbrıs ile ilgili ödünleri, 16. ve 64. maddeleri kabul ederek veriyordu. Bu maddeler dışında da *"Türkiye'nin, AB'nin belirlediği dış ticaret politikalarına uyacağı taahhüdü altına girildiği için Brüksel'in Kıbrıs yaklaşımına uyum sağlanacağı ödünü"* ayrıca yerine getirilmiş oluyordu.

Cumhurbaşkanlarının 28 aralık deklarasyonu, bütün bu belgelerin Kıbrıs'a ilişkin hükümlerini tanımayacağını ilan etmektedir. Bu çelişkili durum nasıl ortaya çıktı? Akla gelenler şunlar olabilir: a) Hükümet dışındaki *"üst çevreler"*, işin vahametini yeni kavradılar ve uçurumun kenarından dönmek için son bir hamle yaptılar, b) AB'nin Kıbrıs konusundaki niyetinin *"bozuk"* olduğunu, son bir yıl içindeki tutumu ile görmeğe başladılar, c) bir başka olasılık da, hükümetin Kıbrıs konusundaki tutum ve niyetinin *"pek de iç açıcı olmadığını"* gördüler ve bu süreci durdurmak istediler.

Bendeniz, Kıbrıs konusunun, içerden ve dışardan, bu noktaya getirilmekte olduğunu, yazdığı 30 dolayındaki makale ve 25 dolayındaki TV konuşması ile, son bir yıl içinde ortaya koymaya çalıştım. Perşembenin gelişi, çarşambadan, çoktan belli olmuştu bile.

Türk'ün aklı sonradan gelir misali, daha bir yıl öncesinde, hükümet tarafından yapılması gereken bir deklarasyon, bir yıl gecikme ile iki cumhurbaşkanı tarafından, *"son bir yıl içindeki gelişmeleri kınarcasına"*yapılmış bulunmaktadır. Hükümetin, fazla irdelemeden, altına attığı imzaların, Türkiye'nin ulusal çıkarları ile taban tabana zıt olduğu görülmüş ve *"müdahale etme"* durumu ortaya çıkmıştır. Bu müdahale yapılmamış olsa idi, birkaç yıl sonra Kıbrıs da Girit gibi, Rum ve Yunan denetimine girecekti.

Ancak şimdi Brüksel Ankara'ya, *"siz bir yıldır uyuyor muydunuz, bu belgeleri imzaladınız, bunun gereğini yerine getireceksiniz"*demez mi? Tabii diyecek ve eline geçirdiği gümrük birliği sopasını Ankara'nın ensesine indirecektir. Hükümetin başta yapamadıkları son anda, *"Hükümet üstü"*yapılınca işlerin karışacağı bellidir. Ancak bu deklarasyon yapılmasaydı, işler çok daha büyük boyutlarda karışmış olacak ve atı alan Üsküdar'ı geçecekti. Bir yıl önce yapılan büyük hatalar, son deklarasyon müdahalesi ile, Türkiye'yi uçurumun kenarından döndürmüştür. Bu zorunlu direksiyon kırmanın bedeli vardır ve bu ödenecektir. Ancak bunun suçluları, bir yıl önce, *"24 şubat belgesini ve 6 mart belgesinin bazı kritik maddelerini gözü kapalı kabul edenlerdir."*

İşin ilginç yanı, *"Hükümet zaaf gösterdiği için, işin bu noktaya geleceği, açık olarak yazıldı, çizildi, hatta, doğrudan kendilerine söylendi"* Ancak bazıları bu gerçeği, *"özellikle"* görmek istemediler. KKTC'nin de Girit gibi oldu-bittiye getirileceği, yumurta kapıya gelince görüldü ve *"bazılarına"*, artık yeter denme ihtiyacı duyuldu. Bu deklarasyon, dışarıya olduğu kadar, içerdeki bazı çevrelere de bir ihtar niteliğindedir. Bazı dış odakların da etkisi ile, işi Brüksel'e havale edip yollarına devam edebileceklerini sananlar çok yanıldılar.

Şimdi Türkiye, tam üye olmadan tek yanlı bağımlı hale geldiği AB ile, bu deklarasyonun mücadelesini yapacak ve son bir yılın hatalarını düzeltmeğe çalışacak. Gümrük birliği konusunda gerçekleri gizleyenler ise ortalıkta dolaşmaya devam edecekler, gerçekten çok yazık.

Her şey bir yana, Kıbrıs konusunda Türkiye'yi uçurumun kenarından döndüren deklarasyon girişimini gerçekleştiren **Demirel** ve **Denktaş**'ı saygı ile selamlıyoruz.

Sorular...

HİKMET ÇETİNKAYA *11 Ocak*

Cağaloğlu'ndaki Türkiye Gazeteciler Cemiyeti'nin önü bir hayli kalabalık. Meslektaşlarımızın çoğunun gözleri yaşlı.

Günlerden 10 Ocak 1996...

Yoksa gazeteciler kendi bayramlarını kutlamaya mı geldiler?

Hayır!..

Gazeteciler Bayramı'nda gözaltında kafatası ve kaburga kemiklerinin kırılması sonucu yaşamını yitiren Evrensel gazetesi muhabiri **Metin Göktepe**'nin cenazesini almak için Adli Tıp Morgu'na gidecek meslektaşlarımız.

Metin Göktepe, gözaltında dövülerek öldürüldü...

Kimdi dövenler?..

Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Başkanı konuşuyor:

"Adli Tıp tutanağı, bunun açık seçik bir cinayet olduğunu ve bu cinayetin sorumlusunun polis olduğunu ortaya koyuyor. Bu cinayeti açığa çıkarmak bizim görevimizdir."

Metin Göktepe gözaltında öldürüldü...

Olay, Bakanlar Kurulu toplantısında tartışıldı. Başbakan **Çiller,** öğrendiğimize göre şöyle demiş:

"Suçlular bulunup yakalansın..."

Bin kişi Eyüp Spor Salonu'na niçin dolduruldu? Gazeteci Metin Göktepe'nin suçu neydi ki gözaltına alındı?

Gözaltında öldürülen, gencecik bir insandır. Görev yaptığı sırada polis tarafından gözaltına

alındığı bir gerçektir. O zaman Metin'i kimlerin öldürdüğü sorusunu yöneltip *"Suçlular yakalansın"* demek kadar enayice bir davranış olmaz...

Şu ana dek İçişleri Bakanlığı olayın üzerine eğilmedi, katillerin kim olduğu bilindiği halde üzerine gidilmedi...

★★★

Sabancı Holding Yönetim Kurulu üyesi **Özdemir Sabancı,** Toyota-Sa Genel Müdürü **Haluk Görgün** ile sekreter **Nilgün Hasefe**'yi Sabancı Center'ın 25. katında öldürenlerin kimlikleri, kanlı saldırıdan 5-6 saat sonra saptanıyor.

Kanlı cinayeti işleyenlerin yasadışı maceracı bir sol örgüt militanları olduğu, olayın cezaevlerindeki direnişlerle bir ilgisi bulunmadığı da Başbakan Tansu Çiller tarafından açıklanıyor.

Şimdi biz olayın bir başka boyutuna değineceğiz.

Sabancı Center'da 2 bin kişi çalışıyor. Çağdaş güvenlik aygıtlarıyla donatılan Sabancı Center'da güvenlik, temizlik ve yan hizmetler bir taşeron şirket tarafından sağlanıyor.

Trilyonlarla oynayan Türkiye'nin bu önde gelen kuruluşu, 2 bin kişinin çalıştığı, patronların, üst düzey yöneticilerin aynı binada oturduğu Sabancı Center'ın güvenliği, temizliği ve yan hizmetlerini neden bir taşeron şirkete veriyor?

İşte yanıtı:

"Sendikasızlaştırmayı sağlamak; kıdem tazminatından kurtulmak; güvenlik, temizlik, yan hizmetler gibi temel işlevleri üstlenecek 300-400 kişiyi kendi kadrosuna almayıp işi taşeron şirkete vererek aynı zamanda fatura kesildiği için bu 300-400 kişiye ödenen parayı vergiden düşmek..."

Bu yöntem ABD'de geçerli olabilir. Çünkü orada kapitalist sistem ve demokrasi yerli yerine oturmuştur.

Ya Türkiye'de?

Siz Sabancı Holding'e işçi, memur, mühendis vb. olarak girmek istediğinizde -diğer büyük kuruluşlarda olduğu gibi- önce elinize bir bilgi kâğıdı verirler. Burada *'yedi sülalenize'* ilişkin sorular vardır.

Okuduğunuz gazeteden sevdiğiniz renge, okuduğunuz kitaptan beğendiğiniz siyasi lidere ilişkin soruları yanıtlamanız gerekir. İş bununla da bitmez. Ayrıca güvenlik soruşturmasından geçersiniz.

Holdingler işe *'kılı kırk yararak'* adam alırken 2 bin-3 bin kişinin çalıştığı, patronların, genel müdürlerin bulunduğu, benzerleri ABD'de, gelişmiş Batı ülkelerinde olan 30-40 katlı binaların güvenliğini, temizliğini, yan hizmetlerini taşeron şirketlere nasıl teslim edebilirler?

★★★

Biz Sabancı Center'daki cinayetin salt yasadışı bir örgütün işi olduğunu düşünmüyoruz. Önce *'bir ihmal'* söz konusudur. Bu ihmal de *'güvenlik, temizlik ve yan hizmetlerin'* bir taşeron şirkete verilmesidir.

Polis, Sabancı Center'da katliamı yapanların kimliklerini açıkladı: **Fahriye Erdal** (1977 doğumlu), **İsmail Akkol** (1972 doğumlu), **Mustafa Duyar** (1970 doğumlu). Öğrendiğimiz kadarıyla *'taşeron şirket'*e sızan terör örgütünün militanları, bu cinayeti planlayıp gerçekleştirmişlerdir.

Polis 24 saat içinde katillerin kimliklerini saptamıştır.

Yani polis, yasadışı örgütü çok yakından izlemektedir. Akla gelen de bu aşamada şudur:

"Polis yasadışı örgüt militanlarının taşeron şirkete sızdıklarını acaba önceden biliyor muydu?.."

Şimdi şu sorulara yanıt arayalım:

1 - Bu militanların arkasında iç ve dış güçler var mıdır?

2 - Güvenlik, temizlik ve yan hizmetleri gören taşeron şirket, yanında çalıştırdığı 600 kişiyi bu hizmetlere alırken güvenlik soruşturmasından geçiriyor mu?

3 - Terörün yıllardır sürdüğü Türkiye'de *'taşeron hizmet veren'* şirketleri denetleyen bir kurum ya da kuruluş bulunuyor mu?

İsterseniz bir de olayın bu boyutuna bakın...

Sanırım bakmakta da büyük yarar var..

ÇEKÜL 2000 yılına hazırlanıyor

İBRAHİM GÜNEL *13 Ocak*

1990 yılında kurulan ve bugüne kadar birçok projeyi gerçekleştiren Çevre ve Kültür Değerlerini Koruma ve Tanıtma Vakfı (ÇEKÜL), 2000 yılına hazırlanıyor.

ÇEKÜL Vakfı Yüksek Danışma Kurulu da bugün, Kabataş Kültür Merkezi'de toplanarak önümüzdeki beş yıllık dönemde Türkiye'nin çevresini ve kültür değerlerini yeni kuşaklara aktaracak projeleri tartışacaklar.

Vakıf Yönetim Kurulu Başkanı Prof. Dr. **Metin Sözen**, gerçekleştirmeyi düşündükleri projelerle Türkiye'nin, dünya uygarlık tarihindeki özel konumuna ve ağırlığına uygun bir kimlikle varlığını kanıtlamak istediklerini belirtti.

ÇEKÜL'ün amaçları doğrultusunda yoğun çaba gösterenlerin, öncelikle gündemin değişmesini, özellikle **"çevre"** ve **"kültür"** ağırlıklı yeni bir gündemin ülkemizde egemen olmasını istediklerini açıklayan Sözen, **"Toprağın altındaki ve üzerindeki kültürel, doğal mirasın kullanılması, bütün bunların araştırılarak yaşatılması ve gelecek kuşaklara aktarılması için bu yola baş koymuş birikimli kişilerin varlığı, bizim için ilk değer olmalıdır"** diye konuştu.

Hoşgörü(süzlük)!..

DİNÇ TAYANÇ *14 Ocak*

Bir kavram kargaşasıdır yaşayıp duruyoruz... Kara yobaz ile ak yobaz birbirine karışıyor, bütünleşiyor, tek beden oluyor... Üstelik bunu, *"hoşgörü"* adına(!) yapıyor...

Kara ve de ak yobazlara göre, Türkiye Cumhuriyeti'ne, Cumhuriyet'i Anadolu Devrimi'yle kurup Aydınlanma Devrimi'yle çağdaş uygarlık düzeyine eriştirmeyi hedef gösteren **Mustafa Kemal Atatürk**'e, tüm aydınlara ve laiklere sövmek, tehditler savurmak, dövmek, olmadı ya teker teker ya da topluca öldürtmek hoşgörüyle karşılanması(!) gereken şeyler...

Kara ve ak yobazlara göre, dünya işleri ile din işlerinin apayrı işler olduğunu savunmanın; eğitimden giyime, dilden davranışlara çağdaş bir aydın gibi olmanın ise hoşgörülür yanı yok(!)...

Hele çıkıp *"Kur'an Türkçe olmalı, ezan Türkçe okunmalı ki dili Türkçe olan herkes anlayabilsin. Dünya işleri ile din işleri apayrı işlerdir ki, birbirine karıştırıp Türkiye Cumhuriyeti'ni ortaçağ karanlıklarına sürüklemeye kalkmayın"* demeye görün...

Hemen kara yobaz takımı şallak mallak olup ürümeye koyuluyor... Onların ürümeleri, ak yobazların kara gözlükleriyle *"medyatik"* programlara konu ediliyor.

Ediliyor ki, en *"leşker-i cühela"*sına söz hakkı tanımacasına...

Kolay mı, kara yobaz ile ak yobazın kesişme noktası; çıkarcılık! Halk uyanmasın ki kara yobaz, emekçi kitlelerin bilinçsizliğini sömürüp gününü gün etsin; ak yobaz da gününü gün eden kara yobazları ekranlara sürüp patronunun *"rating"*ini, kendisinin de *"ekmek teknesi"*ni(!) büyütsün!

Çıkıp, *"Yahu bunlar Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'na ve de tüm yasalara aykırı. Üstüne üstlük, siz bunları konuştururken ağızlarının payını verecek aydınlanmacılara söz hakkı bile tanımıyor ya da patron maçasına tanıyamıyorsunuz"* deyin de görün...

Ak yobaz, Gazete'nin demokrasi anlayışına, saygısına ve *"gazetecilik"* ilkelerine göre *"hoşgörü"*yle karşıladığı davranışlara sövmeye koyuluyor...

Kara yobazlar ile ak yobazların sövgü biçimleri arasında, ak yobazlardan yana olumlu tek şey var; adamcıklar, kalem ustası olduklarından ve henüz Türkçe düşünüp yazma yetenekleri kararmadığından *"gülerek"* okunacak şekilde sövüyorlar!

Hoşgörünün hoşgörüsüzlüğe dönüştüğü bu noktada oturup düşünüyorum; bu makûlenin *"uzlaşmacı"* yüzüne inanabilir miyim?

Sanmıyorum!

Sanmayınca da bir kez daha anımsatmak geçiyor içimden:

Burası, Düvel-i Muazzama'ya karşı dini bütünlerinden yok yoksuluna, inanmış devrimcisinden analarına dek bir ulusun kanını dökerek kurduğu Türkiye Cumhuriyeti'dir!..

Türkiye Cumhuriyeti'ni kuran Mustafa Kemal, aydınlanma Devrimi ile ulusuna, çağdaş uygarlık düzeyini hedef gösterdiği ve bu hedefe ulaşacak adımları attığı için Atatürk olmuştur!..

Düvel-i Muazzama'ya karşı verilen Kurtuluş Savaşı ve Aydınlanma Devrimi'ni de birlikte getiren Türkiye Cumhuriyeti, yalnızca Türk ulusunun bağımsızlık ve egemenliğini kurtarmakla kalmamış, Hıristiyanlaştırılmakla sonuçlanması kaçınılmaz bir mandacılığı da yenerek dini bütünlerin bugün özgürce tapınabilmelerini sağlamıştır!

Eğer bugün hâlâ Osmanlı şeriatına dönmek isteyen kara yobazlar varlıklarını sürdürebiliyor, özgürce konuşup yazabiliyorlarsa bunu, Kurtuluş Savaşı'nda kanlarını dökenlere hem de kan borcuyla borçludurlar!..

Dini bütünler ile kara yobazları ayıran da zaten, birinin *"inanmış"*, diğerinin ise "kara dinli" olmasıdır!!!

Eğer bugün; ak yobazlar çıkar uğruna, *"uzlaşma"* adına kara yobazlara koltuk çıkabiliyorlarsa bunu, Türkiye Cumhuriyeti'nin anayasa güvencesi altındaki demokrasi anlayışını ve kendinden emin olmanın getirdiği hoşgörüye hem de var olma borcuyla borçludurlar!

Eğer bugün; *"İkinci Cumhuriyet"* teraneleriyle ve bilinçli ya da bilinçsiz, kara yobazlarla el ele yürüyenler, patronlarının vazgeçilemez(!) çıkarları adına medyanın gücünü kullanıyor ve bunun adına da *"ekmek teknesi"* diyerek gazetecilik, gazetecileri karalamaya, kara yobazlara göz kırparak hedef göstermeye cür'et edebiliyorlar ise bugüne dek öldürülen *"ağabeyleri"*ni bir kez daha düşünmelidirler.

*"Düşünme yetileri"*nin sınırı, ekmek teknelerinin sınırlıysa; bu yüzdendir ki *"gazeteci"* olanlarımıza *"emekçi"*, medyatik olanlarımıza ise *"uşak"* deniliyordur!!!

Kara dinlilere, uşaklara ve uzlaşmayı *"içtenlikle"* isteyenlerin *"beyhude"* hoşgörüsüne, hoşgörüyle bakılabilir.

Ancak, hoşgörülerinin altından hoşgörüsüzlük; uzlaşmacılıkların altında ise *"yok edicilik"* çıkacağı *"veri"* olanlara hoşgörü göstermek, Kurtuluş Savaşı'na da, Aydınlanma Devrimi'ne de her ikisine yürek verip yok edilenlere de hoşgörüsüzlük olacaktır!!!

Anafikir: Cehenneme giden yollar da iyi niyet taşlarıyla döşelidir.

Anafikrin anafikri: Yeryüzünü cehenneme çevirmek isteğiyle hoşgörümüzü sömürmeye kalkanların cehenneme kadar yolları vardır; açık olsun!

Seçilmişler

ENİS BATUR *14 Ocak*

Büyükşehir Belediye Başkanı, sporun sorunları konuşulurken *"Önce su derdini halletmek gerek"* demişti. Şişli Belediye Başkanı, **Sözen**'in kendilerine verdiği mekânları kullanmak isteyen Plastik Sanatçılar Derneği yöneticilerine, *"Size başka bir yer bulmaya söz veriyorum"* demişti: *"Orayı nikâh dairesi yapıyoruz."* Bu *"öncelik"* kavramına dikkat kesilmek gerektiğini düşünüyorum.

Şüphesiz, insanlar gibi toplumların da öncelikli, ağırlıklı, çözümü ivedilik isteyen sorunları olduğu görüşü yaygındır. Ne ki, bir kanının yaygınlığı, bir mantığın düz gerçekliği, onun doğru olduğu anlamını taşımaz her zaman. Sorunların *gerçek* çözümünü kısa vade üzerinden okuyanlar, sık sık yanılırlar: Sorun hem büyür, hem karmaşıklaşır uzun vadeli düşünülmediğinde.

Onun için de sorunların sırası olmaz. Kültür konularına, eğitim konularına daha sonra geliriz, önce ekonomik ya da gündelik düğümlerin üzerine gitmeliyiz mantığı, suyun, çöpün ya da düğünün, derneğin temelde zaten bir kültür konusu olduğunun kavranmadığının göstergesidir.

Bir kentin, bir ülkenin yöneticilerinin sorunları sırayla ele alma anlayışını benimseme yolunu tutmaları, onların başarılı olmalarını enikonu güçleştirir. Onlar sorunların hepsini, aynı anda çözmek üzere seçilmiş, atanmışlardır. PSD'nin mekânını nikâh dairesi yapmak, seçmeni düşünerek toplumu, ülkeyi hiçe saymaktır. Konservatuvarı mezbaha, tiyatro salonunu mescit, camiyi kışla yapmaya kalkışmak, *'politika'*yı politika kılmaktır. Her şeyi korumak, geliştirmek, zenginleştirmek gerekir; hiçbir şeyin yerine hiçbir şey getirilemez.

Bu kentte yaşayanların beklentileri küçük değildir. Her kentte böyledir bu. Su temiz ve sürekli gelmelidir; yollar düzgün, çevre pırıl pırıl olmalıdır; kolektif mekânların her türlüsüne gereksinme vardır: Park, yaya yolları, konser salonu, hayvanat bahçesi, meydanlar, ibadet yerleri, eğlenme ve dinlenme eksenli noktalar, sahaflar, kahveler, lokantalar, lunaparklar ve saymakla bitmeyecek nice topluluk mekânı. Yerel yönetim spordan fuhuşa, gazinodan fuara uçsuz bucaksız bir yelpazede düşünmek, çözüm üretmek zorundadır.

Türkiye'de, son zamanlarda, seçilenlerin tavırları yadırgatıcı olmanın da ötesinde bir nitelik gösteriyor. Onlar herkesi temsil ettiklerini ve hizmet getirmekle yükümlü kılındıklarını unutuyor gibiler. Akılları sıra, çoğunluğa yöneliyorlar. Çoğunluk soyut bir bütünlüktür, çünkü durmadan değişir. Kent, tek tek hemşerilerinden, hemşerilerinin oluşturduğu azınlık kümelerinden oluşur. Bunu unutan, kavrayamayan, yanlış algılayan *"seçilmiş"*ler, bir daha seçilemezler. Dahası: Başarısız olurlar, öyle anılırlar.

İş seçilenle bitmiyor demek. Seçenlerdir aslolan. Önceliklerinin mutlak olmadığını, başkalarının önceliklerivle çelişebileceğini seçmenler de bilmeliler. Beklentilerimizin sırası yoktur. Yetki, her şeyi bekleme hakkımızdan dolayı verilmiştir.

Bu satırları yazdığım sırada Rize Belediye Başkanı olan, bu satırlar yayımlandığında belki de milletvekili kimliği taşıyacak muhterem şahıs, cumhurbaşkanları *"zurna sesi duysun"* diye kurulduğunu sandığı Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası'na ayrılan bütçeyi çay üreticilerine vermeyi aklından geçirebilmişti. Bu değiş-tokuş mantığının tıpkısına, yarım yüzyıl önce Arnavutluk yöneticilerinde de rastlanmıştı: Onlar da camileri basketbol sahası yapmayı daha yararlı bir seçenek olarak görebilmişlerdi. İnsanlık tarihi bir uçtan ötekisine bu tür buyrukçu kafalar, buyrukçu yaklaşımlarla tıka basa doludur. İşin kötüsü, yönetime en büyük talep onlardan gelir, gelmiştir hep. **Courbet**'in *"Yargılamak istiyorum!"* diye bağırarak uykusundan uyanan dostu gibi bunlar da *"Yönetmek istiyorum!"* diye ter içinde çırpınırlar. Onların uykusunu, uyanıklığını paylaşmamak gerekir. Seçilmişlerse: Hizmet etmeleri sağlanmalıdır.

Başka hiçbir görevleri yoktur.

Hâmiş: Bazı insanlar, amuda kalkmış aybsergler: Görünen kısımları derinde kalan kısımlarından çok daha büyük.

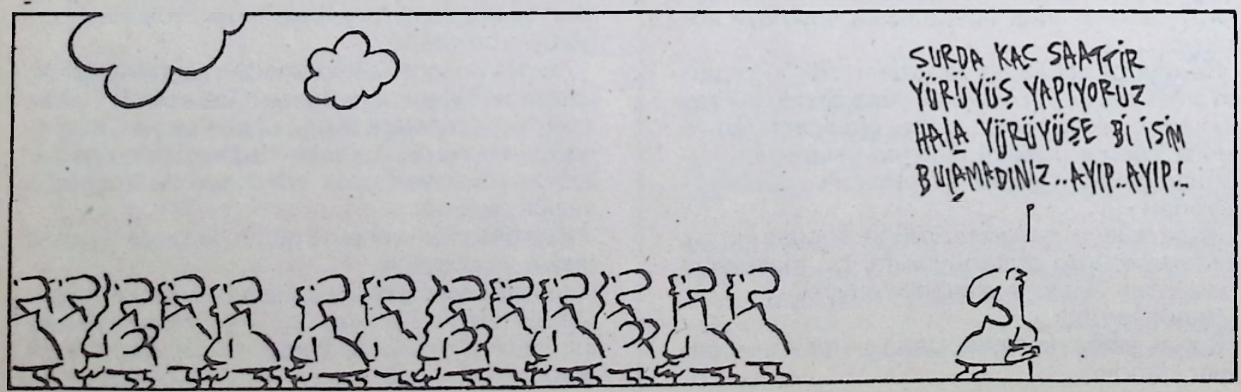

Bu Kaçıncı Terör Yazısı?..

İLHAN SELÇUK *15 Ocak*

Tespih yine moda oldu, herkesin elinde görüyorum, şakır şakır çekiyorlar..

Tespihin tanelerini birbirine bağlayan başlığa imame denir, 99'luk ya da 33'lük olur tespih, *"ya sabır"* çekmek için bire birdir.

Otuz yıldan beri ya sabır çekiyoruz:

Terör...

Cinayet...

Faili meçhul...

Gözyaşı...

Öfke...

Tepki...

Bir köşe yazarı, otuz yıldan beri terör üstüne yazarsa anlamı nedir?..

☆

Otuz yıldan sonra döne dolaşa nereye geldik?.. İşadamı **Özdemir Sabancı** gökdelende, gazeteci **Metin Göktepe** gözaltında öldürülüyor; ertesi gün gazetelerde otuz yıldan beri yinelediğimiz başlıkları okuyoruz:

"Yeter artık!.."

"Bu acılar son olsun!.."

"Kahrolsun devlet terörü!.."

"Terörün her türlüsüne karşıyız!.."

"Teröre lanet!.."

Otuz yıldan beri yinelene yinelene yıpranan, tirfillenen, havı dökülen sözleri 2000'e 4 kala bir kez daha yinelemek zorunda kalışımız, içinde yaşadığımız kanlı tragedyanın tüyler ürperten içeriğini gözler önüne seriyor; terör, hayatımızın bir parçası oldu.

Terör kurumsallaştı..

Kökleşti..

Yapısallaştı..

Dokusallaştı...

☆

Terörün önüne geçilebilir mi?..

Bu gidişle hayır!..

Sabancı gökdeleninde cinayet işleyenler, 1970'li yıllarda doğmuşlar..

Terör, onlar doğmadan önce de bu toplumun gündeminde birincil sorundu.

Evrensel gazetesi muhabiri Metin Göktepe'nin gözaltına alındığına ilişkin kuşku mu var?..

Ziverbey işkence köşküne ben 1972 yılında girdim. Eve gelen görevli üç polis Birinci Şube'dendi; ama, gözaltına alındıktan sonra nereye götürüldüğümü kimse bilmiyordu, ne İstanbul Valisi ne de Ankara'daki Başbakan...

Aradan kaç yıl geçti?..

Metin Göktepe'yi polis almış; ne yapmış? Ne etmiş? Nereye götürmüş? Dövmüş mü? Öldürmüş mü?..

Kim bilebilir?..

★

2000'e 4 kala Türkiye'de 150 bin polis var; Avrupa'da çoğu devletin ordusundan büyük!.. Ne var ki 250 bin polis olsa terörün önüne geçemez. Terör, toplumsal ve ekonomik yapıdan kaynaklanıyor; sosyal dokudan türüyor; işsiz milyonlar, servet-sefalet uçurumları, vahşi kapitalizmin kışkırtıcı görüntüleri; devlet düzeni dışında yaşayan kitleler, göç dalgalarıyla kentleri kuşatan tapusuz, kütüksüz, numarasız kondular eylemci türetiyor.

Otuz yıldan beri bu ülkede, bilinçli ya da bilinçsiz, teröre yatırım yapılıyor.

Bilmem ki yazdığım bu kaçıncı terör yazısı?..

Onno Tunç, pop tarihine geçecek

CUMHUR CANBAZOĞLU *16 Ocak*

Seksenli yılların ikinci yarısında Türk popunun arabeske alternatif çalışmalarının çoğuna imza atan, **Sezen Aksu**'yla işbirliği yaparak bu yolda önemli yapıtlar üreten **Onno Tunç**, arabeskin tahtını sarsan adam olarak pop tarihine geçecek. Arabeskin milyonluk tirajını, Batılı altyapıya Doğulu ezgileri yedirerek popa akıtan Tunç'un bu girişimi, modern anlamda pop yapan meslektaşlarından tepki görmüştü. Sezen Aksu'nun **"Sen Ağlama"** adlı kasediyle başlayan bu orta yol arayışı iyi tiraj getirince plakçıların ve şarkıcıların bir anda gözde prodüktörü oldu Onno Tunç.

20 Eylül 1994 tarihli söyleşimizde Tunç, bu müzik politikasını şöyle açıklamıştı:

"Yaptığımın geçiş olduğunu açık açık söylüyorum. Monofonik bir toplumun polifonik topluma dönüşmesi sihirli değnekle olmaz. İnsanlara direkt Bartok **dinletemezsiniz. Nereden bakarsanız bakın, toplumla bir duygu alışverişiniz var. Yollayacağınız frekans onlara uygun olmalı. Tabii ki sanatçı daha önde gidecek, yol gösterecek. Ama ucunu kaçırırsanız farklı yerlere düşersiniz."**

1965 yılında profesyonel müzik hayatına giren Tunç, çeşitli orkestralarda **"piştikten"** sonra pop ve cazın Türkiye'deki pazarından umudunu yitirince, şansını yurtdışında denemişti.

Türkiye'ye döndükten sonra yakaladığı bu yeni pop-arabesk soundla bir anda piyasada önemli bir imza haline geldi.

Pop müzik dışında reklamlara ve **"Dünden Sonra Yarından Önce"**, **"Ah Belinda"** ve **"Rumuz Goncagül"** gibi filmlere de müzik yazdı.

Tunç'un asıl atağı, 1991 tarihli **"Hadi Bakalım"** adlı Sezen Aksu albümüydü. Almanya'da da listelere giren bu albüme adını veren parça, ANAP'ın seçim

şarkısı olarak kitlere de ulaşmıştı. **Nilüfer**'in milyonluk satışa ulaşan albümü **"Yine Yeni Yeniden"**deki başarısı onu piyasanın bir numaralı prodüktörü haline getirmişti. Her söyleşide popçular mutlaka Onno Tunç'la çalışmak istediklerini belirtiyorlardı. Bu talep sonucu Tunç, albüm prodüksiyonunda şarkıcıdan daha fazla kazanır hale gelmişti. Ama ulaştığı düzeyi korumak için son yıllarda prodüksiyon sayısını sınırlamıştı. Geçen yıl Sezen Aksu'yla ortak şirket kuran Tunç, başta **Levent Yüksel**'in ikinci kasedi olmak üzere yeni yapımları piyasaya sunmaya hazırlanıyordu. Yine 20 Eylül 1992 tarihli söyleşide gelecek için şunları söylemişti :

"Benim bu kadar yıllık yaptıklarım önemli değil, yapacağım hata önemli. Böyle bir hoşluğu var bu yerlerde dolaşmanın. Birçok iyi iş yaparsınız, bir tane başarısız iş, sonunuz olur. Uçak kullanmaya benziyor."

Renault üretime ara veriyor

LEVENT GENCELLİ *17 Ocak*

BURSA - Bursa'daki Oyak Renault Otomobil Fabrikası, stoklarının yükselmesi nedeniyle üretime ara verme kararı aldı.

25-31 ocak tarihleri arasında üretimi durdurma kararı alan Oyak Renault Genel Müdürlüğü ile Türk Metal Sendikası arasında çalışanlarla ilgili görüşmelere başlandı. Görüşmelerde, bir haftalık üretimin durdurulmasından sonra işçilere uygulanacak toplu iznin, ücret ve yıllık izinden sayılıp sayılmaması konularının ele alınacağı öğrenildi. Oyak-Renault yetkilileri, fabrikada otomobil stoklarının arttığını, stokların eritilmesi amacıyla bir haftalık üretimin durdurulması kararının alındığını söylediler.

Ocak ayının ilk iki haftasında otomobil satışının 600 adet olarak gerçekleştiğini, bu rakamın geçen yıl aynı dönemde 1.267 olduğuna dikkati çeken yetkililer, piyasadaki durgunluk ve stoklara rağmen, işçi çıkarmanın söz konusu olmadığını bildirdiler.

GB sürecinde en fazla yıpranacak olan orta ve küçük ölçekli sanayinin can damarı konumundaki otomotiv yan sanayiinde de Renault'nun üretime ara vermesi haberi endişe yarattı.

Daha önce otomotivin iki devi Tofaş ve Renault'nun üretime ara vermesi ile kepenk indirme sürecine giren yan sanayiciler, **"Gümrük birliğinin koşulları, belimizi bükmeye başlamıştı bile. Şimdi de 5 Nisan kâbusunu hatırlatır gelişmeleri endişe ile izliyoruz"** diyorlar.

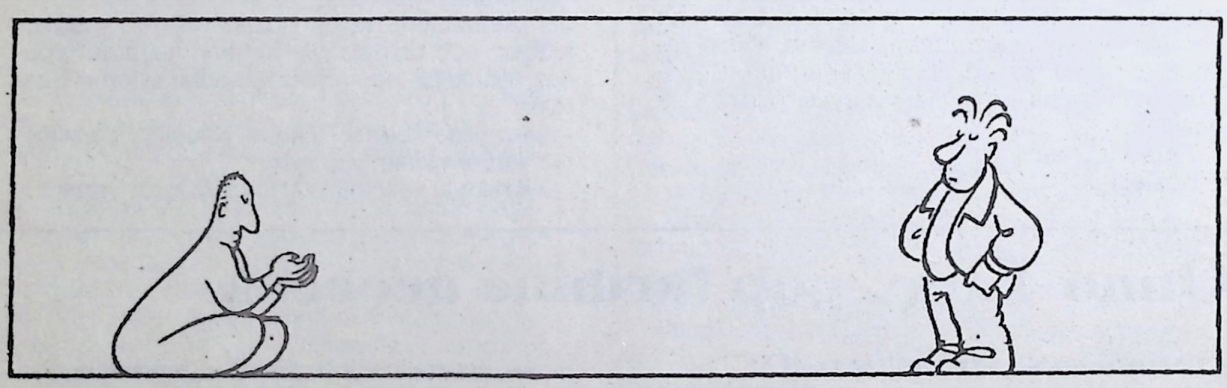

Troya Hazinesi'yle ilgili iddia arkeoloji, dünyasını karıştırdı

'Schliemann sahtekâr mı?'

ÖZGEN ACAR *18 Ocak*

ANKARA - Çanakkale'de 1873 yılında **"Troya Hazinesi"**ni bulan **Heinrich Schliemann** sahtekâr mı? Düzenbaz mı? Yalancı mı? Elli yıllık gizemli bir kayboluştan sonra dünya kamuoyu önüne ilk kez nisanda, Moskova'daki Puşkin Müzesi'nde çıkacağı açıklanan Troya Hazinesi'nin sergilenmesi arifesinde ortaya atılan bir iddia, arkeoloji dünyasını karıştırdı.

California Üniversitesi'nin **"klasik bilimler"** profesörü **Dr. David A. Traill**, yayımladığı bir kitapta Schliemann'ın biyografisi çerçevesinde bazı ilginç iddialar ortaya attı.

"Troyalı Schliemann: Hazine ya da Düzenbazlık"adlı kitabında Prof. Traill, ünlü Alman amatör arkeoloğun **"kazı raporlarında sahtekârlık yapan, düzenbaz ve patalojik bir yalancı olduğunu"** yazdı.

Kitabın İngiltere baskısını gözden geçiren Cambridge Üniversitesi arkeoloji profesörlerinden **Anthony Snodgrass** ise **"Dr. Traill, Schliemann'ın tümüyle bir psikopat olmasa bile kesinlikle namuslu olmayan egoegzantrik, zayıf kişilikli biri olduğunu kanıtlamıştır"** yorumunu getirdi.

Dr. Traill **"Schliemann'ın namussuzluğunu halı altına süpürecek değiliz"** diyor ve ekliyor: **"Arkeolojide buluntuyu gerçekleştiren hafirin verdiği doğru rapora dayanılarak bilimsel yargıya ulaşılır."**

Dr. Traill, bu sözlerden sonra Schliemann'ın Troya Kralı **Priam**'a ait olduğunu söylediği hazinenin bulunuşu hakkında şu ilginç değerlendirmeyi yapıyor: **"Kendisinin söylediği gibi hazinenin hepsini Troya duvarları içinde tek bir noktada bulmuş değildir. Altın, gümüş, bronz, kaya kristalinden oluşan bu hazine, Troya duvarlarının içinde ve dışında olmak üzere değişik yerlerde ve farklı zamanlarda bulunmuştur."**

Bu iddiaya karşılık bugün Troya'yı kazan ve Puşkin Müzesi'nde hazineyi gören Alman arkeolog **Dr. Manfred Kofmann, "Doğrusunu söylemek gerekirse Schliemann'ın arkadaşı olmak istemezdim. Ancak ne var ki kendisi arkeolojide bir sahtekâr değildi..."** diyor.

Dr. Kofmann, Schliemann'ın kazı raporlarından bugün dahi yararlanıldığını **"ancak her arkeolog gibi Schliemann'ın da bazı hataları olduğunu"** söylüyor.

Dr. Kofmann, Schliemann'ın yüzlerce işçinin çalıştığı geniş bir kazıda uğraşırken bazen raporları günlük tutamadığını, sonradan yazarken bazı yanılgılara düştüğünü, bunların bugün **"sahtekârlık olarak nitelenemeyeceğini"** sözlerine ekledi.

Troya üzerine önemli araştırmaları olan ve Moskova'da hazineyi gören İngiliz arkeolog Dr. **Donald F. Easton** ise kitabın yazarı hakkında **"Galiba Dr. Traill'in şapkası içinde arı var"** dedikten sonra şu yorumu getirdi:

"Schliemann'ın buldukları hakkında yalan söylediğini belki kabulleniriz. Ancak, o yalanları bugün bizleri aldatmak için değil, hazineyi o zamanki Türk yetkililerinden saklayıp kendisi sahiplenmek için söylediği yalanlar olarak düşünebiliriz."

Dr. Snodgrass'ın makalesinde kendi kendisine sorduğu **"Bu sahtekârlık neyi değiştirir"** sorusunu da yanıtlayan Dr. Kofmann, şöyle diyor:

"Hiçbir şeyi değiştirmez. Çünkü hazine mevcut. Üstelik, sahte de değil. Hem de Moskova'da Puşkin Müzesi'nde. Hazineyi orada gördüm."

İstanbul Üniversitesi arkeoloji profesörlerinden ve Puşkin Müzesi'nde Troya Hazinesi'ni inceleyen Dr. **Ufuk Esin**, kitabı okumadığını belirttikten sonra Schliemann'ın kimliği hakkında şu bilgiyi verdi:

"Schliemann'ın daha önceleri Ruslara silah yapımı için güherçile kaçıran, paracıl bir düzenbaz olduğu bir gerçek. Kendisinin maceracı ve hayalperest bir kimliğe sahip olduğunu biliyoruz. Çocukluğundan beri Troya'yı bulma tutkusu içinde yaşadı. Buluntuları konusundaki rakibi Hoffmann Boetiecher, **Schliemann'ı hazineyi Atina'daki bir kuyumcuya yaptırdığını da iddia edecek kadar ileri gitmişti."**

Prof. Ufuk, **"Bununla birlikte"** dedikten sonra düşüncelerini şöyle ortaya koydu:

"Schliemann'ın eksileri de vardır, artıları da... Buluntuları hakkında ortaya atılan iddialar üzerine Schliemann, Troya'da iki kongre toplamıştır. İkincisine Osman Hamdi Bey **de katılmıştır. Buluntuların gerçek ve bulunan yerin Troya olduğu yüzyıl önceki bu kongrede o zaman protokole bile bağlanmıştır."**

Türk bilim kadını Dr. Ufuk, **"Schliemann'dan sonra Troya'da kazan Prof.** Karl Blegen**'in de ikinci tabaka G safhasında benzeri mücevherler bulduğu biliniyor"** dedikten sonra şu değerlendirmeyi yaptı:

"Ankara yakınlarında Eskiyapar'da arkeolog Raci Temizer, **bir kap içinde bir hazine buldu. Hazinenin, İÖ 3. binyıldaki bu parçaları, tıpkı Troya Hazinesi'nde görülen saç bukleli parçalara benziyor.**

O dönemde Anadolu'da böylesine altın işleyen bir atölyenin varlığı kanıtlanmıştır."

Öte yandan, ocak ayında Moskova'da Puşkin Müzesi'nde sergileneceği bildirilen Troya Hazinesi'nin birkaç aylık gecikmeyle nisanda dünya kamuoyuna sunulacağı açıklandı.

Anımsanacağı üzere Schliemann, 1873'te bulduğu hazinenin **"Güzel Helena'nın kayınpederi Troya Kralı Priam"**a ait olduğunu sanmış ve anılarında bu hazineyi, Yunan kökenli eşi **Sophia**'nın şalına sararak Türkiye'den kaçırdığını yazmıştı. Berlin Müzesi'nde sergilenen hazine, 2. Dünya Savaşı'nın sonunda Almanya'nın müttefiklerce işgali sırasında ortadan kaybolmuştu.

Elli yıl sonra ilk kez nisanda yeniden gün ışığına çıkacak olan hazineyi, başta Türkiye olmak üzere Almanya ve Yunanistan, kendilerine verilmesini isterken Rusya ise bir savaş ganimeti olarak sahipleniyor.

Oyunun Kuralları ve Kurgusu

TANER BERKSOY *18 Ocak*

Ekonomi yönetimi oyunbazlıktan vazgeçmiyor. Faiz oranı ile döviz kuru arasında bir *"birleşik kaplar"* oyunu oynuyor. Oyun merakı 1980'li yılların sonuna doğru başladı. 1993'ten bu yana da adeta ekonomi yönetiminin tek ilgi alanı haline geldi.

Geçen yazımda işaret ettiğim gibi bu oyunu biz icat etmedik. Tek oyunbaz ülke de biz değiliz. 1970'li yıllarda başlayıp 1980'lerde hızlanan liberalleşme furyası sürecinde faiz oranı ile döviz kuru arasındaki bağlantılı salınım neredeyse evrensel bir oyun haline geldi.

Her oyunun bir dizi kuralı var. Kurallarına uygun ve kendi gücünüze göre kurgulanmış bir oyunda başarılı olma şansı daha yüksek. Tersinde ise başarısızlık daha büyük bir olasılık.

Biz oyunu gücüne ve kurallarına göre oynamayan ülkeler arasındayız. Sanki bir algılama ve kurgulama zafiyetimiz var gibi. Oyunbazlık buradan kaynaklanıyor. Yani, hem liberalleşme merakını en uç noktalara taşıyıp açılıp saçılıyoruz; hem de bu tür bir iktisadi organizasyonun gereklerine aldırmıyor, sonuçlarına katlanmaya yanaşmıyoruz. Ekonomi yönetimimiz pek akıllıca davranmıyor ve günü oyunbazlıkla geçirmeye çalışıyor anlayacağınız.

Bu kısmen liberal kurgunun bizim heveslerimize pek uygun düşmüyor olmasından kaynaklanıyor. Heveslerimizle gücümüzü dengelemekte zaten oldum olası sorunumuz var. Hızlı kalkınma herkese bol keseden dağıtma hevesimiz, kaynaklarımızın bize sağladığı gücün önünde koşuyor hep. Bu kronik uyumsuzluk sürekli bir dengesizlik sendromu yaşamamızı gerektiriyor.

Liberal oyunun kuralları ve oyun kurgusu gücün ötesine taşan heveskârlıkları taşıyacak nitelikte değil. Kontrollü ve parasal göstergeleri sabitleştirilmiş ekonomilerde güç ile heves arasındaki dengesizliğin sonuçlarını bir süre gizleyip ekonomiye adım attırmak mümkün olabiliyor. Liberal oyun buna elvermiyor. Gücü aşan heveslerin sonuçları hemen su üstüne çıkıveriyor. Bu açıdan bakıldığında liberal oyunun *"gücün kadar büyü"* teması etrafında kurgulandığı bile söylenebilir. Kaynak yetersizliği sorununu çözmeden bu oyuna bulaşan ekonomilerin yavaş büyümeye mahkûm oldukları şeklinde okumak gerekiyor bunu.

İşte ekonomi yönetiminin uygulamaya yanaşmadığı çözüm, katlanmaya razı olmadığı sonuç bu.

Kaynak yetersizliği sorununu çözecek siyasi iradeye sahip olmayan, oyunun kurallarını değiştirip yeni bir kurgulama yapmayı da beceremeyen yönetim hızlı büyüme, herkese bol keseden dağıtma hevesinden de vazgeçemiyor.

Kaynak yetersizliğinin çözümü reel alanda yani üretim sürecinde yatıyor. Bu alanda tasarrufları ve vergilemeyi zorlamak gerekiyor. Bu yapılmayınca popülist hevesler, parasal göstergeler, yani temel fiyatlarla oynayarak gerçekleştirilmeye çalışılıyor.

1980'lerin sonunda başlayan ve günümüze tırmanarak ulaşan birleşik kaplar oyunu, siyasi iktidarların temel çözüme yanaşmamasının sonucu.

Kaynak yetersizliği aşılmadıkça bu faiz-döviz kuru salınımına tutsaklık devam edecek. Fazlasıyla teşne olduğumuz liberal oyunun kuralları ve kurgusu böyle söylüyor.

O herkesin 'İdris Amca'sıydı

BERAT GÜNÇIKAN *18 Ocak*

Yaşamına koşut büyümemiş, onunla birlikte yorulmamış sokağın bakkalı, tüpçüsü, sütçüsü, yan apartmanın on altı numaralı dairesinde oturan müteahhitin yirmili yaşlarındaki kızı için, **"İdris Amca"**ydı. Belki biraz hırçın, biraz öfkeli, ama bir o kadar delidolu, yüreği ağzında bir adam.

Ne kırk dört tevkifatını duymuşlardı ne de elli bir. Ne Sansaryan Han'ı duymuşlardı ne de Komiser **Parmaksız Hamdi**'yi.

Komünistlik mi? Ha, onu biliyorlardı. Vatan hainliklerini, şapkayı kapıda asılı gördü mü geri döndüklerini hiç görmemişler, ama duymuşlardı. Birileri sonu çok karanlık biten masalları anlatır gibi anlatmıştı da bir türlü konduramamışlardı İdris Amca'larına. Daha iki üç yıl önce, onca yaşına rağmen hakkında dava açıldığını okumuşlardı da gazetelerde gülesileri gelmişti.

Oysa yerindeydi dava, zamanındaydı. Yirmili yaşlarının beynini, yetmişli yaşlarına taşımıştı İdris Erdinç. Bu yüzden de tehlikeliydi.

On dördünde tütün işçiliğine yazıldığından daha tehlikeliydi üstelik. Başka hiçbir düşünce, globalleşme, küreselleşme, yeni dünya düzeni değmeyecekti ona, gülüp geçecekti. Birebir paylaşacaktı yine, yine **"örgütlenme"** diyecekti. Anıların durmaksızın kanamasına aldırmayıp ekleyecekti: **"Ben bir komünistim."**

Nevrakoplu Onbaşı **Ali**'nin **Hatice**'den olma oğlu İdris Erdinç, 1914 yılında Bulgaristan'ın Doyran kentinde doğdu. Babasıyla birlikte annesinin peşinden İstanbul'a geldiğinde on dördündeydi.

Eminönü'ndeki, iki bin işçinin çalıştığı Tabaköz deposunda başladı tütün işçiliğine. **Emine**'yle de, orak çekiç işaretiyle de burada tanıştı. Ölüm yıldönümünde **Mustafa Suphi**'leri birlikte andılar, birlikte el sal-

ladılar Boğaz'dan geçen, **"SSCB"** bandıralı gemilere. Yürüdüler, slogan attılar, **"... Biz de kuralım amele partisini"**, greve çıktılar. Birlikte taşıdılar yeraltındaki TKP'nin mesajlarını, birlikte gözaltına alındılar, işkencede konuşmadılar. Emine salıverildikten bir süre sonra öldü.

Araba kullanmayı, dövüşmeyi öğrendi İdris Erdinç. Askerlikten sonra, araba kullanmayı ve tamiratını bilen tek kişi olarak üstelik de yüzbaşı rütbesiyle, ayda seksen beş lira maaşla orduda kaldı. Ta, **Şefik Hüsnü**, Türkiye Sosyalist Emekçi Köylü Partisi'nin kuruluşu için çağırana dek.

Yaşamı boyunca ikinci karısı **Hatice**'nin **"Kalsaydın, şimdi böyle yaşamayacaktın"** yakınmalarına yol açacak kararından vazgeçmedi. Çeşitli işlere girdi, sendika kurmak için. Çeşitli işlerden atıldı, işçileri örgütlediği için. 1950'de bir kez daha tutuklandı, Harbiye Cezaevi'nde bir buçuk yıl yattı. Hem o hem karısı ve çocukları yatak yorgan denklerini hazırlamayı öğrenmişlerdi artık. Yakalanışlarından birinde İmralı Adası'na sürüldü.

Volga esir şarkılarını, işçi marşlarını söyleyerek salladı kazma ve küreği. 12 Mart geldiğinde işinden oldu, 12 Eylül'de evi basıldı, Barış Derneği'ne, girdi, İşçi Partisi'ne yazıldı.

Yıllar sonra, bir başına götürüp Karacaahmet'e gömdüğü ilk karısının, işkencede yitirdiği Emine'nin mezarını yaptırdı. Bir de kayıt düşürdü, cilt 5, ada 8, sahife 64...

Şimdi İdris Erdinç de oraya gömülecek. Yirmi yaşının beynini ve yüreğini taşıdığı seksen iki yıllık bedeni, Emine'nin yanında yatacak.

6 bin tez incelenecek

FİGEN ATALAY *19 Ocak*

İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde yapılan inceleme sonucunda usulsüz, bilim ahlakıyla bağdaşmayacak biçimde alıntıların yapıldığı belirlenen 20 yüksek lisans ve doktora tezi sahibi hakkında soruşturma açıldı. Soruşturulan tez sahipleri arasında üniversitelerde halen bölüm başkanlığı ve idari görevlerde bulunan öğretim elemanları da var.

Yüksek lisans ve doktora tezlerinde **"usulsüz alıntı"**nın inanılmaz boyutları, enstitüde bir süre önce başlatılan incelemeler sonucunda ortaya çıkmaya başlamıştı. Bir haftalık inceleme sonunda, İ.Ü. İletişim Fakültesi'nin uzman kadrosunda **"Basın Tekniği"** dersi veren, aynı zamanda Radyo-TV-Sinema yüksek lisans öğrencisi olan **Cengiz Arkangil**'in, bu dersi yüksek lisans dersi olarak alınca kendi kendisinin öğrencisi olduğu ve yaptığı sınavda kendisine **"100"** verdiği, bir öğrencinin daha önce yazılmış bir tezin fotokopisini, yalnızca adını değiştirerek kendi tezi olarak sunduğu ve bir başka öğrencinin de İngiltere'deki bir kitabı aynen çevirerek **"orijinal"** tez diye verdiği ortaya çıkarılmıştı.

İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü yetkilileri, bu olayın su yüzüne çıkarılmasından sonra **"buzdağı"**nın su altında kalan bölümünü incelemeye başladılar. Bu, tam altı bin tez demekti. Enstitü Müdür Yardımcısı Yrd. Doç. Dr. **Ateş Oktar**'ın verdiği bilgiye göre, bugüne kadar altı bin tezin yalnızca yüzde 5'i ön incelemeden geçirilebilmiş. Ve bunların 20'sinde **'usulsüz alıntı'** yapıldığı belirlenmiş. Bu tezler halen hem YÖK hem İstanbul Üniversitesi Rektörlüğü hem de İ.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü tarafından soruşturuluyor. Soruşturma sonuçlarına göre bu tezlerin sahiplerinin diplomalarının iptali söz konusu olacak.

20 tezde **"usulsüz alıntı"**, yani başka tezlerden ya da kitaplardan referans belirtilmeden sayfalar dolusu alıntı yapıldığı belirlendikten sonra soruşturma başlatılması, öteki tüm tezlerin yüksek lisans ya da doktora diplomalarını hak edecek düzeyde olduklarını göstermiyor elbette. Örneğin, 30 sayfalık baştan savma bir tezle doktora diploması almış olanlar var. Ancak, enstitünün bu konuda yapacak bir şeyi yok. Yrd. Doç. Dr. Ateş Oktar, **"Jüri, 30 sayfalık tezi kabul etmiş. Ancak bu konuda yapılabilecek bir şey yok.**

Yalnızca usulsüz alıntı yapılmış tezleri soruşturabiliyoruz. Tezlerin düzeyini belirleme yetkisi jüriye ait. Jüri kararlarının sorgulanması bazı başka sorunları da yanında getireceği için bu tür tezler hakkında bir şey yapılamıyor. Jürilere tezlerin değerlendirilmesi konusunda çok büyük görev ve sorumluluklar düşüyor" diyor.

İ.Ü. Sosyal Bilimler Ensitüsü'nde lisansüstü çalışmaların kalitesinin yükseltilmesi ve bilim ahlakına uygun olmayan usulsüz davranışların engellenmesi için öncelikle fiziksel altyapı iyileştirilmiş, mekân genişletilmiş. Tez Kütüphanesi ve Dokümantasyon Merkezi oluşturulmuş. Daha önce kilitli kapılar ardında, tozlu, pis odalarda farelere yem olan yaklaşık altı bin tez, şimdilik yalnızca görevlilerin incelemesine sunulabilecek duruma getirilmiş. Kısa bir süre sonra ise tüm araştırmacıların yararlanabileceği duruma gelecek.

Yrd. Doç. Dr. Ateş Oktar, usulsüzlük yapıldığı tespit edilen tezlerin kesin olarak iptali yoluna gidileceğini vurgulayarak **"Yönetim bu konuda kararlıdır. Taviz verilmeyecektir"** diye konuşuyor.

Diplomaların iptal edilmesi demek, kişilere diplomayla verilen unvanların geçersiz sayılması anlamına geliyor.

Büyük bir hayat, büyük bir şiir: Jose Marti

ATAOL BEHRAMOĞLU *21 Ocak*

Şiirle hayat ve özelde de şairin şiiriyle hayatı arasındaki ilişki beni her zaman ilgilendirmiştir. Sözcükleri şiire dönüştüren büyü, ateş, sadece teknik beceriyle açıklanabilir mi? Şiirin yarattığı olağanüstü etki, etimizle, kanımızla, sinirlerimizle yaşadığımız bu hayattan, hayatımızdan soyutlanarak, sadece zihinsel kurgulara indirgenebilir mi? Bunun olabileceğini düşünmek, bence, sadece şiir konusunda değil, hayat konusunda da bir yüzeyselliğin, sığlığın anlatımıdır...

Sevdiğim şairlerin yaşamlarına yakından baktığımda, bu hayatlarla şiirler arasındaki **"organik"** ilişkiyi görüyorum... Şiirin, gerçek şiirin gücü buradan, bu ilişkinin sahiciliğinden kaynaklanıyor... Şiirle hayat arasında **"bire bir"** ilişkiden söz etmiyorum... Şiir hayatın kopyası, taklidi, bire bir yansıması değildir kuşkusuz. Fakat yaşanmışlıklardan, bu hayatın içinden çıkıp geldiğinde, o büyüyü, ateşi, o olağanüstü etkileme gücünü kazanıyor...

Kendi şiirimizden, çağdaş Türk şiirinden, kimilerine aşırı ya da ters görünebilecek bir örnekle yetineceğim: **Yahya Kemal**'in şiirlerine bakın... En etkileyici şiirleri, hayatıyla organik ilişki içinde olanlardır... Yahya Kemal, (kimileri tam tersini düşünüyor olsa da) bütün çocukluğu, bütün ilk gençliği, bütün hayatı şiirine yansımış bir şairdir... (Bunu bir başka yazıda tartışmak, göstermek isterim...)

Şairin kişisel yaşamı zamanla unutulur, bütün kişisel yaşamlar gibi silinip gider. Şiirden tat almak için bu kişisel yaşam konusunda bilgi sahibi olmaya belki gerek de yoktur. Ya da, uzun zaman sonra, çok eskilerde kalmış kişisel bir yaşamın öyküsü, okuru artık ilgilendirmez olur... Fakat buna karşın, yaşanmış, acısı çekilmiş, (tek ve özgün bir kişi tarafından) derinliğine duyumsanmış şeyin uyandırdığı gerçeklik duygusu sözcüklerde sürüp gider...

Jose Marti'nin önce şiiri mi, yoksa hayatı mı etkiledi beni?

Aynı zamanda ikisi birden... Beni şiirine, hayatı hakkındaki bilgilerim yöneltti... Bu şiirin bende yarattığı etkiyi, hayatı hakkındaki bilgilerim çoğalttı, yoğunlaştırdı... Fakat öte yandan, şiirinin yarattığı etkiyle yaşamına yeniden baktığımda da, bu yaşam daha bir anlam kazandı, daha da yüceldi ve insanileşti...

1853 yılında Havana'nın yoksul bir semtinde İspanyol kökenli bir topçu çavuşunun oğlu olarak doğan, 1895'te savaş alanında, İspanyol sömürgeciliğine karşı Küba ulusal kurtuluş savaşının en büyük kuramcısı ve önderi olarak 42 yaşında can veren Marti, şiirlerinde bir devrim önderinin kuramsal düşüncelerini değil, somut bir insanın, çocuğuna hasret bir baba ya da yurdundan uzaklarda yapayalnız bir sürgünün son derece kişisel yaşantılarını, bu yaşantıların derin izlerini yansıttı... *"Sabahları oğlum / Minicik oğulcuğum / Kocaman bir öpücükle / Uyandırdı beni. / Sonra bir atlı gibi otururdu göğsüme / Dizgin yerine / Tutup saçlarımı... "*

"İsmaelillo"daki bu dizelerin, sürgünde olduğu New York'ta Küba kurtuluş savaşını planlayan ve karısı her nedense oğullarını alıp işgal altındaki Küba'ya dönmüş bir devrim önderinin ürünü olduğunu düşünmek olağanüstüdür... Ya da:

"İki yurdum var benim: Küba ve gece / İkisi de bir sayılır aslında. Yiterken / Güneşin görkemi. Küba / Üzgün bir dul gibidir / Uzun örtüleri içinde, suskun, elinde karanfil / Bilirim ne olduğunu elinde ürperen / Bu kanlı karanfilin! Bomboş / Göğüs kafesim, bomboş, paramparça / İçinde yüreğimin çırpındığı. Vaktidir / Ölüme gitmenin. / Uygundur gece / Elvedalara..."

1882-85 yıllarının ürünü **"Özgür Şiirler"**de yer alan **"İki Yurt"** adlı şiirindeki bu dizelerin, Marti'nin kitaba yazdığı önsözdeki kendi anlatımıyla **"gözden fışkıran yaşlara, yaradan fışkıran kan fıskiyesine benzeyen"** bu sözlerdeki içtenliğin, insanca itiraf özelliklerinin, kuşaklar boyunca Latin Amerika şiirini nasıl etkilemiş olduğunu; ve bir devrim önderinin sözleri olduğu için, Latin Amerika'da devrim hareketlerine nasıl insanca boyutlar kattığını anlamak güç değildir...

Yine **"Özgür Şiirler"**e önsözündeki kendi anlatımıyla: **"Şiirler, kalbimin parçacıklarıdır, onlar savaşçılarımdır benim. Hiçbir şiirim yapay olarak, zorlanarak, önceden tasarlanarak yazılmadı... İmgelerim için uygun biçim bulamadıkça, onların özgürce süzülüp gitmelerine izin verdim. Ey dost, nasıl bir debdebeydi o, ölümden yel gibi geçip giden, dönüşsüzce. Fakat şiir dürüst olmak zorundadır ve ben her zaman sonuna kadar dürüst olmak istedim."**

Marti, **"Akademik"** adlı şiirinde de şiir üstüne düşündüklerini anlatıyor: *"Gel şöyle atım; kolan vurayım sana / İstemiyorlar bilge içgüdüsüne uyup yaşamın / Koşasın doğal çalımınla savaş alanında / Adımların koşu pistine uymalı / Kırbacın dilini öğrenmeliymişsin / Ve bir eğer vurulmalıymış görkemli sırtına / Gel şöyle atım, yürek için gerçek olan / Ne varsa onlara yalan gelir..."*

Yaşamın bilge içgüdüsünün, **'yürek için gerçek olan'** şeylerin bu büyük şairinin, Latin Amerika devrimlerinin büyük önderinin hayatını ve şiirini öğrenmek, bu şiirleri Türkçeye çevirmiş olmak, hayatımın en büyük sevinçlerindendir... Geçen yıl, (savaş alanında ölümünün yüzüncü yıldönümü olan 19 Mayıs 1995'te) Eseryurt Belediyesi'nce bir büstünün yaptırılarak bir parka konulması ve yine geçen yıl, İstanbul'da Jose Marti Dostları Kültür Derneği'nin kurulmuş olması ise, Latin Amerika halkları ve edebiyatlarıyla yakınlaşmak bakımından, ülkemiz için mutluluk verici olaylardır...

Terazi ve Sıklet...

21 Ocak

Çok kısa bir sürede üst üste patlak veren olumsuz olaylar, kamuoyunda ister istemez karamsarlık yarattı. Değerli bir işadamımız ve iki çalışma arkadaşı, işyerlerine yapılan baskınla canlarını yitirdiler. Gözaltına alınan genç bir meslektaşımız dövülerek öldürüldü. PKK doğuda on bir köylümüze kıydıktan sonra kurbanlarını yaktı. Trabzon'dan Rusya'ya doğru yola çıkmaya hazırlanan bir feribot, içindeki yolcularla birlikte kaçırıldı.

Okurlarımızın yakından bildikleri bu eylemlerin üzerinde durmayacağız. Bütün dünyada, ülkemizdeki her olayı izleyen dikkatli çevreler bulunmaktadır; Türkiye'nin dışarıdan nasıl bir görüntü çizdiğini söylemeye gerek yok!... Ancak içeride olayların yarattığı karamsarlığın yanı sıra sanki bu olumsuzluklar sürecekmiş gibi bir tedirginlik de yoğunlaşıyor.

Diliyoruz ki bu tedirginlik boşunadır; feribotun kaçırılması olayı son olacaktır.

★

Yine de bütün bu olayların başkentte belirsizliklerin ağır bastığı bir zaman diliminde yaşandığı unutulmasın.

Yenisi kuruluncaya kadar görevini sürdürmek üzere Ankara'da bir hükümetin bulunduğunu biliyoruz. Devletin sürekliliği de kuşku götürmez. Buna karşın ülkemizi sarsan olaylar, kaptanı bulunmayan, dümeni kırılmış, pusulası bozuk bir gemi gibi çalkalandığımız izlenimini veriyor. Buna bir gözlem daha ekleyelim: Devletin sıradan işlerini yürütmek ya da borçlarını ödemek için, hükümet, piyasadan tefeci faiziyle borç bulmak yöntemini yürütmekte sakınca görmüyor. Kullanıla kullanıla alışılagelen bu yöntemin içeriğindeki ağır anlam, ekonomiden anlamayanlara bile geleceğe bakış açısından karamsarlık vermektedir.

Yalnız İstanbul'daki iş dünyası değil, Anadolu'nun uzak bir köşesindeki yurttaş da başıboş gidişe karşı topluma güven verecek bir hükümetin kurulması gereğini duyumsamakta; sabırsızlıkla beklemektedir.

Son yıllarda izlenen kötü politikalar, sosyal ve ekonomik dengeleri yıkmıştır. En küçük fırsatta patlamalara gebe bir ortam hazırlanmıştır. Feribot olayında kalabalıkların teröristlere dönük kışkırtıcı gösterileri, bu yolda dikkatle değerlendirilmesi gereken kanıt değerini taşıyor.

★

24 Aralık seçimleri, halkın ne istediğini bir gün önce anlamak ve saptamak için kış kıyamet ortasında yapılmıştı. Sandıktan çıkan sonucun doyurucu olmadığı bir gerçektir. Ancak yeni parlamentonun elindeki bütün olanakları değerlendirerek bir an önce hükümeti kurmasından başka tutulacak yol var mıdır?..

Gerçi bir yol vardır; belirli sürede yeni hükümet kurulamazsa, anayasada yazılı kurallara göre cumhurbaşkanı ülkeyi yeniden seçime götürmek duru-

munda kalmaktadır ki bu yöntem Türkiye'yi daha aylarca sürecek belirsizlikler ortamında çalkalayacaktır.

Erbakan'dan sonra hükümeti kurma girişimini üstlenen Sayın Çiller'in ne düşündüğünü açıklıkla bilemiyoruz. Basma yansıdığı kadarıyla DYP Genel Başkanı'nın önce ülkeyi yeniden seçime götürmek, sonra da anayasa düzenini başkanlık sistemine göre değiştirmek özlemleri içinde olduğu ileri sürülüyor.

Eğer böyleyse, söylenecek söz kesindir:

Bu terazi bu sıkleti çekmez!.

Katil, Dosyaların İçinde

ORHAN BURSALI *25 Ocak*

Uğur Mumcu, toplumun öyle kolay unutmayacağı bir simge oldu.

Ancak gazete ve TV'lerde Mumcu'nun üçüncü ölüm yıldönümünde yapılan yayınların yavanlaştığını görüyoruz.

Gönül isterdi ki TV'lerde araştırmacı gazeteci arkadaşlarımız, **Metin Göktepe** cinayeti üzerine oluşan toplumsal duyarlılığı fırsat bilerek, bu yıl bomba gibi bir *Uğur Mumcu Cinayeti Dosyası* hazırlasınlar.

Ancak bu olmadı.

BiRkaç yazı dışında, Mumcu üzerine dün yazılıp çizilenler bir anma ve cinayeti lanetleme çizgisinin ötesine geçemedi.

Uğur Mumcu Dosyası okunmayınca...

Cumhuriyet'teki soruşturma aşamaları dikkatle incelenmeyince...

Milliyet'te **Evren Değer**'in yazı dizisinin ayrıntıları üzerinde dolaşılmayınca...

Ve sorular sorulmayınca...

"Katillerden hâlâ bir iz yok" başlıklarının ötesine geçilmesi de mümkün değil.

Aslında katil veya katiller, cinayet dosyasının içinde gizli.

Katil, ayrıntıların içinde saklanıyor.

Dosyayı elinde tutan bazı ellerin, cinayetin ipuçları olabilecek noktaları bulanıklaştırmak çabası içinde olduğunu görüyorsunuz. Dahası, ipuçlarının, aslında *"ipucu olmadığını"* kanıtlamak için davalar açıldığını ve raporlar düzenlendiğini görüyorsunuz!...

Örneğin **"Cinayeti gördüm"** diyen bir tanık çıkıyor.

Öyle müthiş şeyler değil, gördüklerini anlatıyor.

Dünyanın hiçbir demokratik ülkesinde olmayan bir şey ülkemizde gerçekleşiyor ve o zamanki DGM savcısı daha ilk sorgulamada *"Sen yalan söylüyorsun, bu cinayeti görmüş olamazsın"* diyerek, adam hakkında yalancı tanıklıktan dava açıyor!

Savcı üstelik, tanığı zorla **Ateş Hattı** programına çıkarttırıyor ve adamın nasıl yalan söylediğini kanıtlatmaya çalışıyor!..

Tanık, yapılan yüzleştirmede, İstanbul'da İslami Hareket üyeleri olarak tutuklu bulunan, ancak kime hizmet ettikleri karanlık olan kimseleri teşhis ediyor.

Bu tutukluların ise Mumcu cinayetinden önce yakalandıkları açıklanıyor. Ancak tutukluluk tarihlerinde polis kayıtlarında tahrifat yapıldığı görülüyor.

Ankara'dan özel olarak gönderilen bir savcı, durumu araştırıyor ve tahrifatın *"yorgunluktan kaynaklandığı"* raporunu veriyor!

DGM, üstelik *"Bunların cinayetle ilişkisi yok"* diyerek, şahidin teşhis ettiği kimseleri sorgulamaya bile almıyor!

Soruşturmayı sürdürenlerin, cinayetin ipuçlarını geliştirmek için değil de, sanki bu *ipuçlarını örtbas etmekle* görevlendirildikleri izlenimi doğuyor!...

Bir de tabii, İstanbul'a gelerek *"temiz raporu"* veren savcının, sonradan reddetse de, **Güldal Mumcu**'ya söylediği *"Bu işi devlet yapmıştır, siyasi iktidar isterse bu işi çözer!"* sözleri var...

Sayın savcılar ne yapsınlar!

Aslında onlar davanın en önemli tanıkları durumundadır!

Dosyadan öyle anlaşılıyor ki, sanki birileri onlara *"bu davayı örtbas edin"* emrini verdi.

Devlet memuru olarak, emirleri uygulamaktan başka yapacakları bir şey yoktu.

Onlara, *"Bu davayı aydınlatın"* emrini verecek daha güçlü birileri olsaydı, bu emri de en iyi bir şekilde yerine getirmiş olacaklardı.

Böylece Uğur Mumcu cinayeti de aydınlanmış olacaktı.

Sadece Mumcu cinayeti değil, *"faili meçhul"* birçok önemli cinayet de ortaya çıkartılmış ve belki **Metin Göktepe** öldürülmemiş olacaktı.

Ancak dediğimiz gibi, bu, *iktidar olma gücüyle* ilgili bir durum.

Bu nedenle cinayeti aydınlatacaklarına dair **"namus sözü"** veren politikacıları fazla suçlamamak gerek.

Çünkü *"namus sözü"*nün yerine getirilebilmesi, daha çok iktidar gücüyle çok yakından ilgili. Bu güçleri yoksa veya sınırlıysa, ne yapsınlar!

Toplumsal baskıya dayanamayan siyasetçilerin istemeleri ile Göktepe'nin ölümüne neden olanların yakında mahkemeye verilecekleri konusunda bir gelişme var...

Acaba siyasetçilerin Uğur Mumcu olayının aydınlatılması için ağırlıklarını koyabilecekleri demokrasi dönemini Türkiye yaşayacak mı?

Tütünde ABD'ye 15 trilyonluk peşkeş

SADULLAH USUMİ *29 Ocak*

Milyonlarca tütün üreticisinin en ciddi sorunları yıllardan beri çözüm beklerken yabancı sigara sanayiine ve Amerikan tütün üreticilerine daha fazla kazanç sağlayacak bir öneri hemen gündeme alındı ve çalışmalara başlandı!..

Maliye, Gümrük ve Tarım bakanlıkları ile Tekel ve Dış Ticaret Müsteşarlığı'nın ortaklaşa yürütecekleri bildirilen bu çalışmalar, yabancı sigara sanayicilerinin istediği gibi sonuçlanırsa Amerika'dan ithal edilen Virginia ve Burley tipi tütünlerden bugüne kadar alınan yüzde 25 oranındaki gümrük vergisi sıfırlanacak!..

Büyük bir gizlilik içinde yürütülmesine rağmen yapılan ön çalışmalar, bazı tütün bölgelerinde duyuldu ve *"şok"* etkisi yaptı... Tecrübeli tütün üreticilerine ve bazı ihracatçılara göre alınacak böyle bir karar, hem Türk ekonomisini sarsacak hem de tütün üreticilerimizin *"idam fermanı"* olacak!..

İç ve dış borçları katrilyonlarla konuşulan Türkiye'nin tütün ithalatından alınan gümrük vergisinin kaldırılması halinde, sadece 1996 yılındaki kaybı 15 trilyon lirayı geçecek... Her yıl tütün ithalatı artacağı için vergi kaybı da aynı oranda artacak... Üç beş yıl içinde de bu rakamlar belki de 100 trilyon liralara ulaşacak...

Yabancı tütün ithalatından alınan gümrük vergisinin kaldırılacağı haberini duyan harkesin içi burkuldu. Önceleri hiç kimse inanmak istemedi. Zira Türkiye büyük bir tütün ülkesi... 3 milyondan fazla insanımızın geçimi tütüne bağlı. Üstelik Amerikan tipi tütünü yetiştirebilecek hava ve toprak koşullarına uygun çeşitli bölgelerimiz var... İthalata bile gerek kalmayacak kadar her çeşit tütünü üretebilecek imkânlara sahibiz!..

Böyle bir ülkenin sigara ve tütün ithal etmesi ve de ithal edilen tütünlerden alınan trilyonlarca liralık gümrük vergisinin kaldırılmasını haklı kılacak bir tek neden yok...

Turgut Özal'ın başbakanlığı döneminde bir gece yarısı Meclis'ten geçirilen sürpriz bir kararla yabancı sigara ithalatına başlandı. Böylece kapılarımızı yabancılara açmış olduk. Ardından yabancı sigara fabrikalarının kurulması izni çıktı... Derken tütün ithalatı gündeme geldi... Sonuçta yabancı sigara sanayii, yaprak tütün ticaretine ve ekimine de el attı.

Türk hükümetleri de desteğini sürdürünce, yabancı firmalar piyasalarımıza tamamen egemen oldu... 1984 yılında küçük rakamlarla başlayan sigara ve büyük yapraklı Amerikan tütün ithalatı, 1995 yılında 350 milyon doların üstüne çıktı!..

Yabancı firmaların ve Tekel'in ürettiği 2000 ve 2001 sigaralarının harmanında yüzde 85 Virginia ve Burley tipi tütün ile yüzde 15 yerli şark tipi tütün kullanılıyor. Yabancı sigara üretimi ve tüketimi arttıkça tütün ithalatı da artacak... Nitekim geçen yıl Amerikan tipi tütün ithalatı 20 milyon kiloydu. 1996 yılında bu rakam 30 milyon kiloyu geçecek... Önümüzdeki yıllarda belki de 40 ile 50 milyon kiloyu bulacak!..

Türkiye Tütün Eksperleri Derneği'nin yaptığı bir çalışmaya göre, iki bin yılına gelmeden Türkiye'nin tütün ihracatından elde edeceği döviz geliri, yabancı sigara ve tütün ithalatı için ödeyeceği dövizi karşılamaya yetmeyecek!..

Bu koşullara rağmen, ithal tütünlerden alınan gümrük vergisinin kaldırılması, Türkiye'yi yabancı şirketlerin cenneti haline getirecektir. Bu arada devletin kaybettiği trilyonlarca liralık vergi kaybı da yabancı şirketlere hediye edilmiş olacaktır.

Yabancı sigara sanayiinin istekleri bitip tükenmek bilmiyor... 1984 yılından beri planladığı her şeye sahip oldu... Şimdi de Türk tütün üreticisinin tek güvencesi olan Tekel'e göz koydu.. Şu anda istediği; Tekel'in ismi değil, varlıkları... Sigara fabrikaları ve bazı önemli sigara markaları... Yabancı firmalar bu konuda da başarıya ulaşırsa en büyük rakibini ortadan kaldırmış olacak... Türkiye'nin sigara ve tütün pazarlarında tek tabanca olarak kalacak!.. Verilen bilgiye göre bir yabancı şirket, Akhisar Sigara Fabrikası'nın yüzde 75 hissesine talip. Pazarlıkların sürdüğü bildiriliyor. Eğer anlaşma sağlanırsa fabrikanın yüzde 25 hissesi Tekel'de kalacak...

Aynı şirket, ayrıca Samsun ve Yeni Harman gibi önemli sigara markalarının lisans haklarını da satın almak istiyor. Bir Fransız firmasının da gözü, Samsun Ballıca Sigara Fabrikası'nda... İnşaatı son yıllarda biten ve makineleri yeni ihale edilmiş olan fabrikanın yüzde 55 hissesini satın almak için pazarlık masasına oturmak üzere... Fransız firması, ayrıca Tekel'in büyük umutlarla piyasaya çıkardığı ve yabancı firmaların korkulu rüyası haline gelen 2001 sigarasının da lisans hakkını almak istiyor.

Türkiye Tütün Eksperleri Derneği, sigara fabrikalarının ve Yeni Harman, Samsun ve 2001 gibi kaliteli sigara markalarının yabancılara satılmasına karşı. Bu konuda hazırladıkları bir raporda bu tür özelleştirme projelerinin Türk tütüncülüğünü, tütün üreticilerimizi, sektörde çalışan işçi ve memurları ağır şekilde etkileyeceğini ileri sürüyor: *"Sigara fabrikalarımızın ve bazı sigara markalarının yabancı şirketlere satılmasıyla cumhuriyetin kurulmasından sonra Türkiye'deki faaliyetine son verilen REJİ idaresi, özelleştirme yolu ile 60 yıl sonra tekrar Türk tütüncülüğünde etkili hale getirilmiş olacaktır.*

Özelleştirme mutlaka yapılacaksa öncelikle o fabrikalarda çalışanlar ve tütün üreticileri, tesislere ortak edilmelidir ve çoğunluk hissesi mutlaka Tekel'de olmalıdır. Aksi halde T'ye ekonomik açıdan hiçbir şey kazandırmayacağı açık olan bu özelleştirmeleri, tesislerin hakiki sahibi olan Türk halkının, tütün üreticilerinin, sektörde çalışan işçi ve memurların kabul edecekleri beklenmemelidir.

Yetkilileri, Tekel sigara fabrikalarının özelleştirilmesi konusunda gerçekleri açıklamaya davet ediyoruz...

Cumhuriyet

70 Yılın Eseri
Milyonlarca Ev Sahibi!
EMLAK BANKASI

KÜLTÜR
Çizgi öyküler yüz yaşında

KENT
Venedik ölümün pençesinde

SPOR
Türkiye Kupası'nda erken final

TV DE SİNEMA
Don Siegel polisi 'silkeliyor'

UZMANLARA KARŞI YENİ İDDİA
İmtiyaz sözleşmesi kuşkulu

Atina reddetti, ziyaretini erteledi

Holbrooke gelmekten vazgeçti

Sağda bunalım

DYP kurucuları ile Çağlar'ın arkadaşları ANAYOL için bastırıyor

İSYAN HAZIRLIĞI

DYP kurucularından 30 kişi, büyük kongrede yönetimi değiştirmek amacıyla bir duyuru hazırladı ve parti örgütüne "Davasına ve kadrolarına sahip çıkmaz. Bundan gelecek sonu bekleyiniz" çağrısında bulundu. ... DYP kurucularından Mehmet Dülger, "Hedefimiz kurultay. Tansu Çiller partimizi kapatacağız" dedi.

MUHALİFLERDEN BASKI

Çiller ve Yılmaz dışında üçüncü bir isim başbakanlığında ANAP-DYP koalisyonu kurulmasını ve iki partinin birleşmesini isteyen DYP'li milletvekilleri, her iki partiden destek arayışına girdiler. Çağlar'ın önderliğini yaptığı grup, DYP ve ANAP'tan destek verebilecek 25'er milletvekilinin isminin ve merkez sağın birleştirilmesi için izlenecek stratejinin yer aldığı bir bildiri hazırladı. DYP yönetimi, Çağlar'ın da aralarında bulunduğu bir grup DYP milletvekilinin muhalefetiyle oluşan "3. kişinin başbakanlığı" seçeneğine "Hayır" yanıtı verdi.

BAYKAL'DAN YENİ FORMÜL

DSP-CHP azınlık kursun

PARALI EĞİTİME ANKARA'DA PROTESTO

10 bin imza toplandı

RP'DEN UYARI

Yılmaz bizi bekletmesin

ENFLASYONDA ENDEKS TARTIŞMASI

MİMARLAR ODASI, KARDAK'A BARIŞ ANITI DİKİLSİN

DENİZ BAYKAL: GÜMRÜK BİRLİĞİNİN AVANTAJLARI YETERSİZ

ASGARİ ÜCRETLE 12.5 GÜN DOYUYOR

Suriye ve İran oyalıyor

Türkiye, silah ve cephane yüklü 6 TIR kamyonuyla ilgili Tahran'dan yeniden bilgi isterken Şam, Ankara'nın işbirliği çağrısına karşı sessizliğini koruyor

OLAYLARIN ARDINDAKİ GERÇEK
Döşenen Yol...

İstanbul'da yaşamak zorlaştı

Geçen hafta toplu ulaşım araçlarına yüzde 33 ile yüzde 60 oranında, doğalgaza ise yüzde 47 oranında zam yapıldı

GÜNDEM
MUSTAFA BALBAY
Ayıplı Fazilet...

DHKP-C'nin ikinci adamı öldürüldü

HATİCE BİÇER *1 Şubat*

SIVAS - Sıvas'ın Hafik ilçesi kırsalında güvenlik güçlerinin düzenlediği operasyonda, aralarında yasadışı DHKP-C örgütünün **Dursun Karataş**'tan sonraki ikinci adamı olan **Mete Nezihi Altınay**'ın da bulunduğu 7 kişi ölü olarak ele geçirildi.

İl Jandarma Alay Komutanlığı'nın bir süreden beri Sıvas'ın Hafik, Zara, İmranlı, Divriği, Kangal ve Ulaş ilçeleri kırsalında sürdürdüğü operasyonlar dün Sıvas-Tokat il sınırında bulunan Hafik ilçesi Yukarıasarcık Köyü yakınlarında sıcak çatışmaya dönüştü. Sıvas Valisi **Aydın Güçlü**'nün basın toplantısı düzenleyerek yaptığı açıklamaya göre, Hafik ilçesi Yukarıasarcık Köyü kırsalında bir grup teröristin güvenlik güçlerinin **"dur"** ihtarına ateşle karşılık vermeleri sonucunda çıkan çatışmada 7 kişi öldürüldü. Vali Güçlü, basın toplantısında, içlerinde DHKP-C örgütünün lideri Dursun Karataş'tan sonraki ikinci lideri ve örgütün Türkiye sorumlusu Mete Nezihi Altınay ile Sıvas-Tokat sorumlusu **Cömert Düzey**'in de bulunduğu teröristlerin cesetlerini Jandarma Alay Komutanlığı'nda gazetecilere gösterdi. Diğer teröristlerin kimlik tespit çalışmalarının sürdüğünü açıklayan Vali Aydın Güçlü, teröristlerle birlikte 5 adet Kalaşnikov marka uzun namlulu tüfek, 1 adet Biksi marka makineli tüfek, bu silahlara ait çok sayıda mermi ve bir sığınak ile çok miktarda örgütsel dokümanın da ele geçirildiğini söyledi. Vali güçlü, ayrıca sürdürülen operasyonlarda, örgüte yardım ve yataklık eden Yukarıasarcık köyünden 15 kişi ile bölücü terör örgütüne destek sağlayan, aralarında Güvenkaya, Dişbudak ve Melentarla köyü muhtarlarının da bulunduğu 28 kişinin gözaltına alındığını bildirdi.

Fenerbahçe'nin sıkıntısı

ADNAN DİNÇER *1 Şubat*

Fenerbahçe, Karşıyaka karşılaşmasını son dakikada kimine göre ofsayt, kimine de gol olan **"Atkinson vuruşlu"** bir top ile kazandı...

Aylardan bu yana **Tarık**'ın neden oynatılmadığını sorduğum yönetime yakın kişiler, bu futbolcunun çok *"şımarık"* olduğunu söylüyorlar. Oysa önce sakat, daha sonra sakatlığı geçmedi diye oynatılmayan genç futbolcu, benim için sadece *"neden bu yaşta forma giymediği"* yönüyle anlam taşıyor. **Parreira** ise bu konuda suskun.

Oynatmamasına saygı duymak gerekecek. Ne var ki Sarı-Lacivertli takımdaki oyun tarzı ile mutlu sona ulaşmak biraz zor görülmekte. Çünkü mutlaka *"ayağa pas"* oynamaya şartlanan futbolcumuz hata yapmamak için kendini zorlar. Tabii ki topun rakibe verilmemesi takımlar için çok önemli.

Topu kaybetmeden atakları bitirmek bir takım için idealdir. Fakat bu tempo düşüklüğüne neden oluyorsa, adeta beklenen pasların dolaştığı bir *"yavaş oyun"* tarzı olarak uygulanıyorsa ortada, *"çağdaş"* futboldan uzaklaşma vardır denilebilir.

Brezilya'da teknik kapasitesi üst düzeyde olan futbolcular, belki bu tempoda çok yaratıcı oldukları için skorer olabiliyorlar. Ama bizim kendimize ait yapımızı unutmamak gerekecek. Sonuç için riske giren, atak organizasyonu rakibi bunaltan, hataya iten baskı anlayışı ve fizik güç üstünlüğü Fenerbahçe için zorunludur. Böyle bir takım düşünülüyorsa tabii ki Tarık da çok iş yapacaktır.

Ben Parreira'yı çok iyi anlıyorum. Ama onun burada bulunuş nedeni bize Brezilya futbolunu taşımak değil; Fenerbahçe'yi şampiyon yapmaktır.

Sarı-Lacivertli takımda *"hücum pres"*, hemen hemen hiç yok gibi. Hal böyle olunca da rakipler orta alandaki ikili mücadeleyi kazanıyorlar. Gençlerbirliği karşılaşmasında **Erkan** sayısız orta ve şut pozisyonu yakaladı. Keza Karşıyaka maçında da son 20 dakika özellikle Tarık'ın ortaları ve sürati ile oyun futbolunun *"kendi mantalitesi"* ve *"hırsı"* ile bütünleştiği için *"tempo"* arttı.

Sezon başında Fenerbahçe'yi daha iyi görmüştük. Derbilerde sahaya yansıyan net üstünlükler vardı. Bu zaten bizim futbolcumuzun günlük psikolojik kendini yükleme motivasyonudur. Yoksa *"form"* ayrı bir süreçtir ve devam eder. Bunu Sarı-Lacivertli takımda göremiyoruz. Fenerbahçe'nin fizik kapasitesinin üst sınırda olduğunu da söylemek şüphe götürür. Oyunun sonlarında tempo arttırımı iki ana nedenle de olabilir.

Birincisi kazanma telaşı ve kendi bildiğini yapma riski, ikincisi ise *"güç"* farkıdır. Yoksa tüm oyun süresince ortaya konulan net bir fizik kapasite üstünlüğü görülmemektedir. Bunu Parreira'nın iyi çalıştırmadığı anlamında belirtmiyorum.

Sadece Fenerbahçe'nin gücü, maça asılması, oyun temposu, değişik bir kalın çizgi ile devamlılık arz etmek zorundadır.

Önümüzdeki günlerde Tarık'ın bu takımda yer alacağını ve oyunun sonucu etkileyen bir tempo kazanacağını gösteren karşılaşmalara tanık olacağımız kanısındayım. Hep birlikte göreceğiz.

'Kardak krizini medya yarattı'

MERİH AK *2 Şubat*

TURGUTREİS - Türkiye ve Yunanistan'ı savaşın eşiğine getiren Kardak krizinde her iki ülke medyasının tutumu, bir dizi tepkilere yol açtı.

Krizi adım adım izleyen Yunan ve Türk medyasından bazı gruplar, yanlış adaya bayrak dikmekten helikopterlerle gerçekleştirdikleri taciz uçuşlarına kadar krizin en önemli parçasıydı. Yörede yaşayanlar da krizin bu boyutlara gelmesinden medyayı sorumlu tuttular.

Kriz nasıl başladı? Herkes bu sorunun yanıtını, bir Türk gemisinin Kardak'a oturması ve Yunanlılar tarafından kurtarılması çevresinde aradı.

Ancak olay, ilk kez 28 ocakta gündeme geldi. Bu tarihte Hürriyet ve Milliyet ile Yunan basını kayalıkta bayrak savaşı başlattı. Turgutreis'e 6, Gümüşlük'e 3 mil uzaktaki adaya daha önce Yunanlılar tarafından çekilen Yunan bayrağı, Hürriyet ekibi tarafından indirildi ve yerine Türk bayrağı dikildi.

Aynı gün Milliyet gazetesinde ise Kardak kayalıkları yerine Turgutreis'in hemen önündeki Çatal Adası'na dikilen Türk bayrağının fotoğrafları yer alıyordu.

Yanlışlığı yapan salt Milliyet olmadı. İnterstar televizyonu muhabiri de helikopterle Bodrum'un 3 mil uzaklığındaki yine Türkiye'ye ait Kargı'ya Türk ve İnterstar bayraklarını dikiverdi.

Bu gelişmenin üzerine Yunanistan'da fanatik yayınlarıyla tanınan Antena adlı televizyon kanalı da farklı bir adanın görüntülerini yayımlayarak **"Türkler işgal etmek istiyor"** yayımını yaptı.

Medya arasında başlayan **"Kardak krizi"** bir anlamıyla bundan sonraki gelişmeleri de etkiledi.

Krizin en gerilimli anlarının yaşandığı 30 ocakta da gazetecilerin şovu vardı. Günün ışımasıyla birlikte balıkçı teknelerine doluşan gazeteciler, Kardak'a doğru yol aldı.

Yine basın mensuplarını taşıyan helikopterler, gökyüzünde dolaşarak Ege Denizi'nin hareketlenmesine yol açtı.

Bazı gazetecilerin ısrarla Kardak'a yönelip Yunan bayrağı ve askerlerinin fotoğraflarını çekmeye çalışması ilginç kovalamacalara neden oldu. Kiralanan sürat tekneleriyle Kardak'a **"hücuma"** geçen basın çalışanları hem Yunan hem de Türk gemilerince kovalandı.

Yaklaşık iki saat süren havadan ve denizden gazeteci hücumunun dinmesiyle birlikte savaş gemileri de eski yerlerine çekildi ve gerginlik azaldı.

Bu gelişmeler yaşanırken akına uğrayan Turgutreis'te gazetecilerin ihtiyaçlarını duyduğu tüm hizmetler bir anda zamlandı.

Gazetecilerin kriz boyunca gözdesi olan Kadir Reis teknesi de zamdan nasibini aldı.

İlk gün gazeteciler 6 milyon liraya kiraladıkları Kadir Reis'i, ikinci gün 20 milyona tuttular. Bodrum Rescue'den istenen sürat motoru ise ilk gün gazeteci grubunu toplam 20 milyon liraya Kardak'a kadar götürdü.

Ancak ikinci gün talebin patlamasıyla birlikte fiyat da kişi başına 25 milyon liraya çıktı.

Krizin sona erdiği günde de medyanın damgası vardı. Gece yarısı SAT komandolarının kayalığa çıkarma yaptığını öğrenen medya çalışanları, Gümüşlük ile Turgutreis arasında mekik dokudu.

Sabahın ilk saatleriyle birlikte de 7 gazeteci teknesi Kardak'a doğru yola çıktı. Yunan ve Türk askerlerinin kayalıklardan ayrılması görüntülendi.

Ardından SAT komandolarına eşlik edildi. Bu arada çalınan mehter marşı eşliğinde teknenin üzerinden yapılan canlı bağlantılar birbirine karıştı.

Turgutreis'te en çok işleri aksayanlar kuşkusuz balıkçılar oldu. Uluslararası sulara çıkamayan balıkçılar, medyaya kızgınlıklarını sık sık dile getirdiler. Turgutreisli balıkçı **İsmet Yurteri**, yapay gelişmeler olduğunu, sıkıntıyı ve krizi büyük ölçüde medyanın yarattığını savundu.

Her ne kadar balıkçılar bu gelişmelerden rahatsız olsalar da Turgutreis'in ekonomisi, gazetecilerin gelmesiyle canlandı.

Bu krizden kimi yarar, kimi zarar gördü. Ama Türkiye ve Yunanistan'da yaşanan siyasi sıkıntılar bu süreçte ikinci planda kaldı. Bir çoklarına göre kriz, medya tarafından başlatıldı ve sona erdirildi.

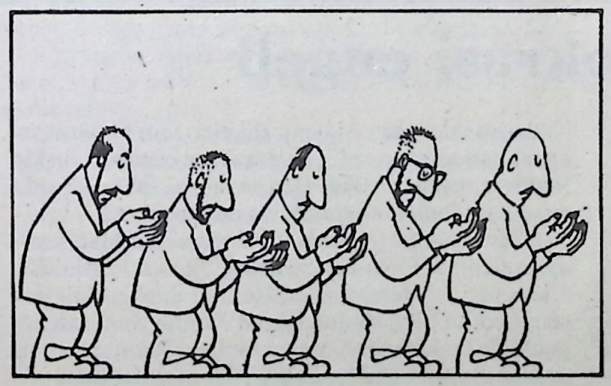

Keşmir: İslâm, Terör, Baskı

TÜRKKAYA ATAÖV *3 Şubat*

Keşmir sorunu ekseninde bir kez daha çatışan Hindistan ve Pakistan, 1947'de kurulduklarından bu yana, iç ve dış politikada farklı çizgiler izlediler. Keşmir'le ilgili olarak iki kez (1947-48, 1965) savaştılar da. Doğu Pakistan'ın Bengladeş adıyla bağımsız olduğu bunalımda (1971) silahlı çatışmalar da Keşmir toprağında yer aldı. İki komşu herhalde Keşmir sorunu olmadan da karşı karşıya geleceklerdi. Bu sorunun varlığı ilişkilerini daha da kötüleştiriyor.

İngiliz varlığı Hindistan'da sona ererken Cammu ve Keşmir Prensliği halkının çoğu Müslüman, ama yöneten mihracesi Hinduydu. Ancak, Sünni Müslümanların (ve zenginliğin) yoğunlaştığı Keşmir vadisi toprağın yalnız yüzde 10'unu oluşturuyordu. Genel kanının aksine, başka yerlerde Müslüman olmayan kitleler de vardı. Örneğin, Cammu (Mirpur ve Riasi dışında) Hinduydu. **Nehru**'nun ailesi (Pandit'ler) Keşmirlidir. Ladakh'da Budistler Sünni baskısından şikâyetçidir. Baltistanlılar Müslüman, ama etnik Tibetlidir. Astor, Çilas, Hunza, İşkuman, Gilgit, Nagar ve Yasin halkı Şîîdir. Keşmir Vadisi'nde bile İslâm çevrelerinin Müslüman saymadığı Ahmedîler vardır.

Müslümanların kendi de birkaç gruba bölünmüştür. *"Cammu ve Keşmir Kurtuluş Cephesi"* bağımsızlık istiyor. *"Hizb-ul Mücahidin"* Pakistan'la bir çeşit işbirliğinden yana. Keşmir'in ünlü bir eski yöneticisi (Şeyh **Abdullah**) bir siyasi parti gibi çalışan *"Cemaat-i İslâmî"* ve onun gençlik örgütü *"Cemaat-i Tuleba"*yı bazı Orta Doğu petrol zengini ülkelerden parasal yönden desteklenmekle suçlamıştı.

1947'de Hindu Mihrace Hindistan'a katılma kararını verince çıkan savaşta Keşmir'in bir bölümü *"Azad Keşmir"* adı altında Pakistan'da kaldı. Modern çağın ilk Müslüman devleti olarak kurulan Pakistan örneğinden farklı olarak, laik Hindistan Keşmir'in yerinin, halkının çoğunluğu Müslüman da olsa, Hindistan sınırları içinde olduğuna inanıyordu. Nitekim bugün de Hindistan'da Pakistan nüfusu kadar Müslüman yaşamaktadır.

Aynı yılda (1979) yer alan İran Devrimi ile Afganistan'daki savaş Keşmir'deki köktendinciliği de güçlendirdi. İmam **Humeyni**'nin ataları Keşmirliydi. Kendini birkaç kez *"Hintli"* diye tanıtmıştı. Hindistan'da Hindu aşırıcılığın gelişmesi de yeni İslâm tepkilerine yol açtı. Sih ayrımcılığı da düzeni sarsan etkenlerden biriydi. Ayrıca Afganistan'da Sovyet varlığının sona erişi ortaya başkalarının kullanabileceği silah ve enerji çıkarmıştı.

Pakistan Keşmir'de plebisit isterken Hindistan bu toprakları kendi birliğinin ayrılmaz parçası ve iç sorunu sayıyor. Pakistan, 1947'den bu yana, Müslüman Bengallilerden oluşan Doğu Pakistan'ı kaybettikten sonra bile, daha çok Keşmir Vadisi'nde yoğunlaşan Müslüman çoğunluğa dayanarak kendi yararına bir sınır değişikliği düşlemiştir. Ne var ki, hem statüko hem kuvvet politikası bu seçeneğe olanak tanımamış, 1972 Simla Anlaşması ateşkes çizgisine karşılıklı saygıyı öngörmüştür. Ama bu çizginin nereden geçtiği bile belli değildir. Ayrıca koşullar Keşmir siyasetinde İslâm öğesini öyle bir noktaya getirmiştir ki, Müslüman olmayan bir yönetimin, baskıcı olsa da olmasa da ülke insanlarını belirli çizgide tutması artık çok zor. Bugünkü çatışmanın içinde Hindistan tarafından bakıldığında terorizm öğesi de var. Son cami bombalama olayı terörün bazı kaynaklarının Müslümanların dışında olduğunu da kanıtlıyor. Keşmir anlaşmazlığı her iki ülkedeki istikrarı tehdit ederek ikisinin de gücünü azaltıyor. Klasik azınlık haklarına tüm ilgililerin içtenlikle saygı göstermesi en çıkar yol gözüküyor. Tüm Müslümanların ancak İslâmcı bir devlet çatısı altında toplanması gerektiğine ilişkin genel bir kural yoktur. Öte yandan, Keşmir Vadisi'ndeki nüfus dağılımını değiştirmek için buraya Hinduların yerleştirilmelerini isteyen bazı öneriler de Hind Anayasası'na (M. 370) aykırıdır. Bazı militan Hinduların Müslümanların bir zamanlar Hindu olduklarını söyleyerek onların Hinduizme *"dönmelerini"* istemeleri de kabul edilebilecek bir sav olamaz.

AB kredilerine demokrasi engeli

SEDEF KORAY *3 Şubat*

BRÜKSEL - Avrupa Birliği'nin Akdeniz ülkelerine yönelik projelerinin finansmanını sağlayacak olan MEDA fonları bir süre için askıya alındı. Avrupa Birliği'nin 1991 yılında başlattığı içlerinde Türkiye'nin de bulunduğu AB üyesi olamayan 12 Akdeniz ülkesine yönelik programlar 1997 yılından itibaren MEDA başlığı altında toplanıyor. Ancak, İtalya'nın geçen dönem başkanlığı sırasında ortaya atılan ve insan haklarını ihlal eden Akdeniz ülkeleri için fonların askıya alınmasına yönelik karar mekanizmasına ilişkin İngiltere ve diğer AB ülkeleri arasındaki anlaşmazlıktan dolayı fonlar dondurulmuş bulunmakta.

Topluluğun 14 üyesinin üzerinde anlaştıkları karar mekanizması, fonlardan faydalanabilecek 12 Akdeniz ülkesinden birinde insan haklarının ihlal edildiğinin tespit edilmesi durumunda, AB Konseyi'nin salt çoğunlukla bu ülkenin Akdeniz fonlarından yararlanma imkânını durdurabilmeyi öngörüyor. İngiliz hüküme-

ti ise böyle bir kararın salt çoğunlukla alınmasına karşı çıkarak, kararların alınmasında oybirliği ilkesine sadık kalınmasını savunuyor.

AB Dışişleri Bakanlar Konseyi'nde İngiltere Dışişleri Bakanı **Malcolm Rifkind**'in İngiltere'nin bu tutumundan taviz vermemesi nedeniyle, Akdeniz fonlarının yürürlüğe girmesi konusundaki karar konsey toplantısında alınamadı.

Brüksel'deki diplomatik çevrelere göre İngiltere'nin bu vetosu özellikle Türkiye açısından büyük önem taşıyor. Salt çoğunlukla karar alınması durumunda bir AB ülkesinin, herhangi bir Akdeniz ülkesinin fonlardan yararlanmasını önlemek amacıyla bu ülkedeki insan hakları ihlallerini öne sürmesi durumunda, özellikle İskandinav ülkelerinin ve AB içindeki küçük ülkelerin biraraya gelme olasılığının yüksek olduğunu belirten diplomatlar, oybirliği uygulamasının ise konunun istismar edilmesini önleyeceğini belirtiyorlar.

Brüksel'deki gözlemciler İngiltere'nin vetosunun Türkiye'nin lehine olmakla birlikte, arasında Türkiye'ye yönelik kaygıların bulunmadığını belirtiyorlar. İngiltere'nin veto kullanmasının nedeni, mart ayı sonunda başlayacak olan ve AB'yi önümüzdeki yıllarda yeniden yapılandırması beklenen hükümetlerarası konferansta, AB karar mekanizmalarında bugüne kadar yürürlükte olan oybirliği prensibinden uzaklaşma ve önemli kararların salt çoğunlukla verilmesi doğrultusunda değişikliğe gidilmesi endişesi olduğu bildiriliyor.

İngiltere bu tutumuyla şu an AB içinde yalnız bulunuyor ve bilindiği gibi yıllardan beri AB'nin ulusal egemenlikleri arka plana iten federal bir devlet kimliğine bürünmesine karşı çıkıyor.

Bu arada MEDA fonlarına yönelik olarak salt çoğunlukla karar alınmasını savunan ülkelerin başında Yunanistan'ın da bulunması dikkati çekiyor. Dördüncü mali protokolün Türkiye'ye karşı yeni bir bakıcı aracı elde etmeyi amaçladığı bildiriliyor.

1 Ocak 1997 tarihinde yürürlüğe girmesi beklenen MEDA fonları 1995 ve 1999 dönemi için toplam 3.245 milyar ECU'yü kapsıyor. Gelecek projelerin kalitesine göre dağıtılacak olan fonlar Türkiye için büyük önem taşıyor. Bu fonların önemli bir bölümünün bir yandan ülkenin ve nüfusun büyüklüğü nedeniyle, öte yandan gümrük birliği dolayısıyla Türkiye'ye aktarılması bekleniyor.

6 Mart 1995'te Brüksel'de imzalanan gümrük birliği çerçevesindeki mali işbirliği protokolünde Türkiye'ye önümüzdeki beş yıl için 375 milyon ECU ayrılması beklenirken, bir önemli kaynağı da Akdeniz fonları oluşturuyor ve Türkiye'nin bu fonlardan 300-400 milyon ECU arasında yararlanması öngörülüyordu.

İstiklal Caddesi'nde her yere reklam

FİLİZ GÜMÜŞ *4 Şubat*

İstanbullular İETT otobüslerinde gerçekleştirilen **'yüzde yüz reklam'** uygulamasına henüz alışamamışken şimdi onları yürüyecekleri zeminde uygulanacak **'yüzde yüz'** reklamlar bekliyor. Beyoğlu Belediye Başkanı **Nusret Bayraktar**, caddenin zemin taşlarını değiştirmek için gelir elde etmek amacıyla bu yola başvurduklarını belirtirken Mimar Sinan Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Başkanı Prof. Dr. **Mehmet Çubuk** ise alışveriş değil, bir kültür merkezi olan caddenin taşlarının değiştirilmesi için reklam yerine başka pek çok gelir kaynağı bulunabileceğini söyledi.

Beyoğlu Belediyesi, **"Türkiye'de ve dünyada ilk kez gerçekleştirilecek"** proje ile 16 bin metrekarelik caddenin tamamına alacakları reklamın **"zemin taşlarını değiştirmek"** amacıyla yapılacağını savunuyor. **"HABITAT'a kadar yetiştirilmek"** için acele edilen projenin uygulanması sonunda, bir hamburgerin üzerine bastıktan sonra bir banka reklamının; bir kazak, bir ayakkabıdan sonra da arada bir kitap reklamı üzerinde yürüyeceğiz.

Üstelik belediye, cadde üzerindeki bütün esnafın kapılarının önüne kendi reklamlarını yapma zorunluluğu da getiriyor. Reklam vermek istemeyenlere ise **"Sen kendi reklamını yapmazsan, kapının önüne başka birinin reklamını veririz"** denildiği belirtiliyor.

Belediye Başkanı **Nusret Bayraktar**, uygulamanın başlaması nedeniyle Yeşilçam Sokağı'nda düzenlediği toplantıda,, **"Bize** 'Caddeyi parayla satıyor' diyecekler. Parasız hiçbir şey olmaz. Belediyeye gelir sağlamak zorundayız" diye konuştu. Belediye Başkan Yardımcısı **Yasin Şener** ise gelir konusunda biraz daha temkinli olarak projeyi, **'zemin döşemek için masraftan tasarruf yapmak'** şeklinde açıkladı.

Projeyi **'çok şaşırtıcı'** bulan Mimar Sinan Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Başkanı Prof. Dr. Mehmet Çubuk, caddenin gelir kapısı olarak kullanılmak istenmesinin çok yanlış olduğuna işaret etti. Prof. Çubuk, caddenin reklam için uygun bir alışveriş merkezi olmadığına da dikkat çekerek şöyle konuştu: **"Çok ciddi bir kamusal alan olan İstiklal Caddesi Türkiye'nin en önemli kültür merkezlerinden biridir. Çok yoğun bir kalabalığı taşıyor. Kentsel tasarımlarda bu gibi yerler tarihten bu yana çok özenle korunur. Bunun için caddeye hiç çekinmeden, klasik, dünyaca bilinen ve denenen granit plak kullanılmalıdır. Yapılmak istenen gibi küçük taşlar, sökülüp açılma nedeniyle sağlıklı değildir. Ayrıca bu sokakta insanlar zaten birbirlerinin omuzlarına çarparak yürüyorlar. Burası o bakımdan reklamcıların amaçlarını karşılamaz. Kalabalıktan görünmeyecekleri düşünülse bile reklamların psikolojik bir rahatsızlık yaratacağı da çok açık."**

Prof. Çubuk, caddenin Avustralya'nın Sydney kentinde olduğu gibi kültür merkezi özelliğinin ön plana çıkarılarak yerlere önemli kültür adamlarının sözleri ya da portreleri gibi çalışmaların yapılabilmesini önerdi. Bu tür çalışmalar için reklam yerine kullanılabilecek pek çok gelir kaynağı yolu bulunduğunu belirten Çubuk, **"HABITAT'ta gelecek olan Avrupalı düşünülüyorsa bu aynı zamanda büyük bir jest de olur"** dedi.

Döşenen Yol...

6 Şubat

Hükümet kurma çalışmalarında sıra, ANAP Genel Başkanı **Yılmaz'** geldi. Yılmaz'dan önce görevi üstlenmiş olan DYP Genel Başkanı'nın bir önkoşulu vardı: Kimle nasıl bir koalisyon olursa olsun, **Çiller** Başbakan olacaktı.

Sayın Mesut Yılmaz böyle bir önkoşulu öne sürmüyor, kendisinin başbakanlığında direnmiyor, sağduyuya daha yakın ve daha özverili bir arayış içine giriyor.

Ancak ANAP Genel Başkanı'nı da aşılması zor güçlükler bekliyor. Çeşitli koalisyon kombinezonlarının varsayımları içine dalarak kâğıt üzerinde tasarımlar yapmak kolaydır. ANAP Genel Başkanı temaslarına başlayıp görüşmelerini yaptıkça, neyin ne olabileceği daha çok ortaya çıkacaktır.

Ne var ki yamalı bohçaya benzeyen koalisyonların, ülkenin çok ağır sorunları karşısında ne yapacakları sorusu düşünülmüyor. Gerçi hangi hükümet kurulursa kurulsun, ekonomide alacağı önlemler aşağı yukarı bellidir, IMF'nin reçetelerini uygulamakla yükümlü sayılan talihsiz siyasal iktidarların yazgısını yeni hükümetle de paylaşacak!.. Eğer yeni ortaklık, ülkede siyasal istikrarı kurabilirse, büyük başarı kazanmış sayılacaktır. Bu durumda Sayın Yılmaz'ın ayaklarını dayayabileceği bir sağlam zemin oluşturması gerekiyor. Türkiye bir süredenberi koalisyonlarla yönetilmeye alıştı. Eski deneyimlerin önümüzdeki günlerde siyasal istikrar için birikim yaratıp yaratmadığını görerek anlayacağız.

Mesut Yılmaz, yeni hükümet kurma çalışmalarına başlarken Refah ile işbirliğinin kapılarını kapatmamış, açık bırakmıştır.

24 Aralık seçimlerinden bu yana süregelen tartışmalarla oluşan ortamda RP'nin konumundaki değişiklik dikkate değer. Önce Sayın **Erbakan,** çok esnek yaklaşımlarla partisinin zaten yasal olan meşruluğunu kamuoyunda da onaylatmaya çalıştı.

Sonra ANAP, Refah Partisi'yle koalisyonun öteki partilerle olduğu kadar doğal karşılanması gerektiğini savundu. Hükümet kurma çalışmaları sürdükçe, Refah'la işbirliği ve ortaklık geniş kitlelerin gözünde sıradanlaştıkça, DYP'nin tutumu da değişebilir; **"Dün dündür, bugün bugündür"** özdeyişine göre RP-DYP ortaklığının kapıları açılabilir; ortamı hazırlayanları şaşırtabilecek manevralara şimdiden zemin hazırlanmaktadır.

Bütün bu yanar - söner ve değişken devingenlik içinde en ağır basan gerçek üzerinde herkes birleşiyor: Yeni seçilen 550 kişilik Meclis'in milletvekillerini hemen bir yeni seçime götürmek çok güçtür. Milletvekilleri hak ettiklerine inandıkları yasama dönemini yaşamak için gerekli uzlaşmaları destekleyeceklerdir. Sonuçta seçmenin parlamentoya havale ettiği görev yerine getirilecek, yeni hükümet er geç kurulacaktır.

Terazinin bir kefesinde siyasal kriz ve belirsizlik, öteki kefesinde yeni hükümet bulunuyor.

Milletvekillerinin kriz yaratmadan ve yeni bir seçimin eğik düzeyine girmeden yeni hükümetin oluşmasına ağırlıklarını koymaları beklenmektedir.

'Barika-i Hakikat' Nasıl Doğar?..

FİKRET İLKİZ *6 Şubat*

Bilmiyordum. Öğrendim. Yargıtay 1. Ceza Dairesi üyesi, Sayın Yargıç **Osman Şirin**'e teşekkür ediyorum. **Evin Göktaş**'ın haberine konu olan Cumhuriyet gazetesi hakkındaki Ceza Genel Kurulu kararında Yargıç Şirin, diyor ki:

"Müsademe-i efkârdan barika-i hakikat doğar." Konu, Cumhuriyet gazetesi'nde yayımlanan *"PKK'den Hürriyet'e Tehdit"* başlıklı haber. Bu haber nedeniyle İstanbul 1 No'lu Devlet Güvenlik Mahkemesi beraat kararı vermişti. Yargıtay 9. Ceza Dairesi kararı bozdu, ama mahkeme beraat kararında direndi. Yeniden verilen beraat kararında İstanbul 1 No'lu DGM, haberle kamuoyunun bilgilendirildiğine dikkat çekerek şu soruyu sormuştu: *"Sanıkların yazıyı yazmaktaki asıl amaçları örgüt açıklamasını yayımlamak mıdır, yoksa bir silahlı terör örgütünün basının bağımsızlığına karşı yönelttiği tehdit ve hür yayın hakkını engellemek istediğini kamuoyuna duyurmak mıdır?"*

Mahkeme, bu soruya kendisi yanıt verdi: *"Cumhuriyet gazetesinin ülkemizde geçmişe dayalı ve eski bir yayın organı olduğu, büyük bir okuyucu potansiyelini haiz olduğu, Atatürkçü bir çizgisi bulunduğu, PKK adlı silahlı terör örgütünün eylemlerine karşı çıkan bir yayın organı olduğu dikkate alındığında sanıkların yazıyı sadece kamuoyunu bilgilendirmeye yönelik olarak yayımladıkları, habercilik ilkesini önplanda tuttukları, haber verme hakkını kullandıkları kanaatine varılmıştır."* Israr kararı sonucunda verilen beraat hükmü, İstanbul DGM Savcısı tarafından beğenilmedi ve karar temyiz edildi. Ceza Genel Kurulu'nda tartışıldı. Ceza Genel Kurulu oyçokluğuyla beraat kararını bozdu, ama karşıoylar bozma kararından daha önemli, daha gerçekçi ve daha bir gerekçeli karar...

Yargıç Osman Şirin, karşıoy yazısında *"Gazetenin okuyucu kitlesinin, bilinen kültür düzeyi itibarıyla bu yayımı belirtilen amaç doğrultusunda yorumladığında ve basına yönelttiği bu tehdidi nedeniyle terör örgütünü daha da suçladığında kuşku yoktur. Tartışmasız bir gerçektir ki, bilenin kavgası bilgisizin kavgasından güçlüdür"* dedi.

Gerekçeleriyle beraat kararının doğru olduğunu anlatmaya çalıştı. Anlaşılan Ceza Genel Kurulu'ndaki çoğunluk, bu görüşe katılmıyor. Yargıtay 8. Ceza Dairesi Başkanı **Naci Ünver** ise karşıoy yazısında *"Cumhuriyetin temel ilkelerine bağlılığıyla tanınmış yayın organı Cumhuriyet gazetesinin ülke bütünlüğüne özen göstermediği de düşünülemez"* derken haklıydı. Adlarını teker teker saymadığım muhalefet şerhi sahibi üye yargıçlar da haklıydılar. Ama Ceza Genel Kurulu'nda *'azınlık'*ta kaldılar. *'Azınlık'*ta kalanlara ve gerekçelerine katılıyorum. Bu yargıçlar, toplumun gerçeklerine, haber alma, bilgi edinme özgürlüğüne uygun gerekçe yazdılar. Yasalara ve maddelere can kattılar, ruh verdiler. Genel kültürlerini, verdikleri karara yansıttılar. Sadece *'Terörle Mücadele Kanunu'*nun 6. maddesini bilmek yetmez. Sadece bu maddeyi okuyup bir bilgisayar gibi karar vermek, ne adalettir ne de gerekçedir. Gazete okumayı bilmek gerekir. Haber denilince ne anlaşılması gerektiğini öğrenmek ve yargıç olarak bunu bilmek, yasaları bilmekten önce gelir. Cumhuriyet gazetesi kupon vermiyor.

Mahkûm edilmesi istenilen haberin yayımlandığı sayfada kesilecek kupon da yok. *'Çoğunluk'* belki de bu nedenle *'okumuyor'*, okumadı.İstanbul 1 No'lu Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin verdiği beraat kararının elini kolunu bağladınız. Mahkûmiyet kararı verilecek. Para cezasını ödeyeceğiz.

Savunucu olarak, hukukçu olarak söz veriyorum, dosyayı Avrupa İnsan Hakları Komisyonu'na taşıyacağım. Bu Ceza Genel Kurulu kararındaki cansız, ruhsuz, Türkiye gerçeklerinden uzak, bilgi edinme hak ve özgürlüğünü yok sayan görüşü, komisyonda mahkûm ettirmek için elimden gelen çabayı göstereceğim.

Çünkü, *"Bilenin kavgası, bilgisizin kavgasından güçlüdür."* Ben avukat olarak *'muhalefet şerhleri'* ile azınlıkta kalmaya, yargıçlarla karşıoy yazısı okumaya alışkınım. Çoğunluğa alışamadım. Saygılarımla !..

Küfür

ABDÜLKADİR YÜCELMAN *7 Şubat*

Futbol maçlarını ve statları *"insanların boşalma yeri"* olarak görenlerin sayısı giderek artıyor. Neymiş efendim, insanlar ekonomik sıkıntılar içindeymiş de, bunalıma giriyormuş da gidip tribünlerde boşalıyormuş. *"Ben senin ....."*

Adam patronuna kızıyormuş, evde karısına, sokakta üzerine zifos sıçratan şoföre bozuluyormuş da koşa koşa stada gidip tribüne oturup başlıyormuş bağırmaya: *".....hakem."*

Bir fotoğraf anımsıyorum. Sararmış bir fotoğraf, ama çok anlamlı, çok önemli bir fotoğraf. Taksim Stadı'nda çekilmiş, ön sıralarda hanımların, hemen arka sıralarda beyefendilerin oturdukları tribünler. O günlerde tribün de yok, sandalyeler o işi görüyor. Hanımlar tertemiz giyinmiş, sanki baloya gider gibiler. Erkeklerin hemen hemen hepsi papyon takmış. Fesleri gayet muntazam. Bir futbol maçından çok bir resepsiyona gitmişler sanki.

Maçı yazan spor yazarı bile şöyle başlarmış ya-
n: *"Hakem Sait Bey başta olmak üzere..."* O
er, o insanlar tarih yapraklarında kaldı. Ama
ugüne de bakalım.
1996. Yer Güney Afrika. Afrika Kupası fina-
anıyor; Güney Afrika ile Tunus arasında. Tri-
erde 100 bine yakın insan. Maçta büyük coşku var. Ellerini yüzlerini boyamış, ellerinde bayraklar bağıran, marşlar söyleyen insanlar dolu tribünde. Her şey var, ama küfür yok. Tartışma yok, kavga yok. İşte Afrika insanları. O insanlar çok mu mutlu? O insanların hiç mi sıkıntısı yok. O Afrikalı hiç mi ezilmemiş horlanmamış... Hiç mi boşalma duygusu yok hiç birisinde...

Tribünler boşalma yeri değildir. Boşalmak isteyen statlardan başka yere gider. Küfür yeri hiç değildir. Ama duyarsız bir toplum olarak çevremizde zaten neye duyarlılık gösteriyoruz ki? Ne Kardak kayalıkları, ne sokaklarda öldürülen insanlar, ne trafik canavarı ne de hükümetsiz bir ülke yönetimsiz bir toplum olmak, hiç mi hiç kimseyi ilgilendirmiyor. Sadece pislik atalım etrafımıza, birbirimizi çekiştirelim, bu arada da yolumuzu bulalım, en kısa yoldan köşeyi dönelim...

Tribünde oturanlar hiç mi gururunuz yok, yanınızda bacak kadar bir velet ana avrat küfür edecek ve hiçbiriniz onu engellemeyeceksiniz. Ya kulaklarınız sağırlaştı ya da gözünüz köreldi. Ve sizin yapmadığınızı, yapamadığınızı bir polis yapmaya kalkınca da bu kez *"burası İsrail değil"* naraları.

Statları küfürden, tribünleri bu ahlaksızlardan kurtarmak zorundayız. Bu görev mutlaka medyaya düşüyor. Ama küfürbaz medya küfürle nasıl mücadele edecek, işte sorun burada..

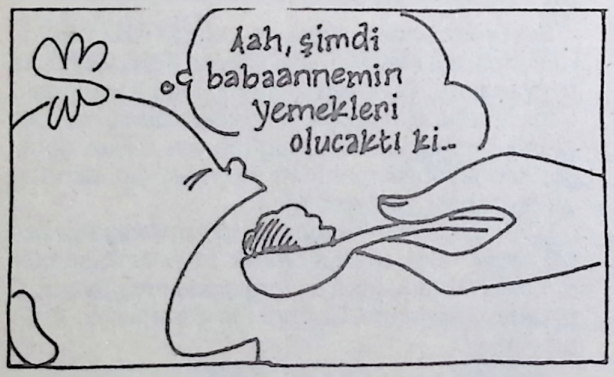

Zyuganov Davos'ta

ERGİN YILDIZOĞLU *7 Şubat*

Rusya Federasyonu'nun müstakbel Devlet Başkanı, Rusya Federasyonu Komünist Partisi'nin (RFKP) lideri **Zyuganov**, geçen hafta, global ekonominin en geniş çaplı liderler toplantısı olarak bilinen Dünya Ekonomik Forumu'ndaydı. Zyuganov, çokuluslu şirketlerin, bankaların başkanları ve global medyanın önde gelen gazetecileriyle toplantılar yaptı, görüşlerini anlattı. Davos'ta, RFKP iktidarının, hem Rusya'da hem de dünyada piyasa ekonomisi ve politik ilişkiler açısından istikrar getireceği mesajını vermeye çalıştığı görülen Zyuganov, galiba başarılı da oldu.

Zyuganov, RFKP'nin altı sene önce, hem on yıllardır süren durgunluğa, hem de **Gorbaçov**'un *"devrim arayışına"* karşı bir reform partisi olarak doğduğunu anlattı. RFKP reformlara karşı değildi, *"reformların kontrollu bir şekilde ilerlemesini is-*

tiyordu." RFKP *"dünya devrimi fantezisini"* reddediyordu, ama *"Yeni Dünya Düzeni'ne de karşıydı."* NATO'nun Doğu Avrupa'ya doğru genişlemesi halinde *"oyunun kuralları değişecek", "Rusya nükleer silahlardan arınma anlaşmalarından çıkacaktı."* RFKP Rusya devletinin dünyadaki statüsünü yeniden kuracak ve böylece dış politikalarındaki belirsizliği kaldırarak istikrar sağlayacaktı. *"Rusya, Çarlık döneminden beri izlediği geleneksel dış politikaya geri dönecekti. Bu, Doğu ve Batı arasında bir denge ve istikrar demekti."*

Zyuganov, *"ABD'nin demokratik geleneğine, görkemli başarılarına saygı duyduklarını"* ve *"ekonomik işbirliği, eğitim, bilim ve kültürel alanlarda alışverişi geliştirmekten yana olduklarını"* vurguladı. RFKP iktidarı *"ABD yatırımlarını teşvik edici bir ortam"* yaratacaktı. Ancak *"ABD'den farklı koşullara sahip bir ülke olarak Rusya kendi yolunda ilerlemeliydi."*

Zyuganov konuşmalarında, Rusya'da bugün reformlardan halkın sıkıntı çekerken mafyanın ve çürümüş siyasi liderlerin ceplerini doldurduğunu, bu durumun da istikrarsızlık yarattığını anlattı; *"bu demokrasi filan değildi!"* Birçok işadamının ve bankacının bu konuda Zyuganov'la aynı fikirde olduğu ve yolsuzluklardan ve örgütlü suçlardan yakındığı dikkati çekti. Bu işadamlarına Zyuganov, RFKP iktidarının ekonomik yatırım ve piyasanın işleyişi için en uygun koşulları ve şimdikinden çok daha güvenlikli bir ortamı sağlayacağını anlattı: *"RFKP iktidarı yatırımcılara, ihtiyaçları olan istikrarı ve önceden bilinebilirliği sağlayacaktı:"* Zyuganov serbest piyasaya karşı değildi; *"devletin görevi piyasanın doğru dürüst işlemesinin koşullarını sağlamaktı", "bu yüzden devlet, gerektiğinde düzenleyici müdahalelerde bulunmalıydı."* Bu bağlamda yolsuzluklara karışmış özelleştirmeleri tekrar gözden geçirecekler ve doğal kaynakları ve belki de petrol şirketlerini tekrar devletleştirebileceklerdi.

Zyuganov, RFKP'den korkmamak gerektiğini anlatırken, Rusya reformları sürecini anlamaya çalışanların çoğu zaman gözden kaçırdıkları (benim yazılarımda sıkça hatırlatmaya çalıştığım) bir gerçeği de bir kere daha dolaylı olarak da olsa vurguladı: Rusya'da reformlardan önceki rejim sosyalist bir rejim değildi. Zyuganov, eski komünist partisinin *"korporasyon şeklinde örgütlenmiş devlet mülkiyetinin, siyasi iktidarın ve gerçeklerin topluma dağılmasının üzerinde bir tekele sahip olduğunu"* ve bu yüzden *"bir parti değil, bir iktidar yapısı olduğunu"* söyledi. Bu tespit de gösteriyordu ki reform sürecini, sosyalizmin yenilgisi ve kapitalizmin zaferi olarak değil, bir kopuştan ziyade bir sermaye birikim rejiminden diğerine geçiş, egemenlik ilişkilerinde ve ekonomide hem süreklilik hem de dönüşümler olarak görmek gerekiyordu. Bu dönüşümleri sürdürmeye kararlı olan RFKP, eski komünist partisinden farklıydı. RFKP serbest piyasada diğer partilerle rekabet etmeye hazırdı. Ancak Zyuganov'a göre RFKP'yi değerlendirmeye çalışanlar da bu partinin serbest seçimlerde 20 milyon oy aldığını unutmamalıydılar.

Özetle Zyuganov, yapmak istediklerinin ülkesine istikrar getirmeye çalışan herhangi bir kapitalist devletinkinden farklı olmayacağı konusunda güven vermeye çalıştı.

Korku...

AHMET KURT *9 Şubat*

Korkuyorum! Belki size çok garip gelecek, ama ben Efes Pilsen'in rövanş maçından korkuyorum... Yok, hayır! Efes Pilsen'e güvenmediğimden değil,(onu öğrendim artık) olağan dışı bazı şeyler olduğu için korkuyorum...

Bakalım nelermiş şu korkunç ekstralar? Soralım kendimize: Efes Pilsen her zaman 102 sayı atar mı? Yok!.. Efes Pilsen herhangi bir takımdan bir devrede 45 sayı yer mi? Zor!.. Efes Pilsen'e ikinci yarıda maçı kazandıran klasik 2-1-2 alan savunması orada tutar mı? Bilinmez!.. Neden bilinmez? Çünkü bizce bu kez tutan, o savunmanın dış şuta mahkûm versiyonuydu. Yani, Efes Pilsen ilk yarıda başladığı alan savunmasında dalışlara engel olamayınca ikinci yarıda biraz daha içeriye kapandı. Böylece dış şutları riske edip, dalışa izin vermedi. Bakalım orada hem şutları hem de dalışları engelleyebilen klasik Efes Pilsen savunmasını oturtabilecekler mi? Çünkü, rakip sahada bu kadar gömülemezsiniz...

Elbette **Naumoski**'li Efes Pilsen oyunu kontrol edip, 24 sayı farkın kapanmasına izin vermeyecektir. Bu işte onların üzerine takım da yoktur Avrupa'da. Ama yine de korkuyorum ben. Kontrol adına son saniyelere kalınıp, dengesiz atışlar yapılmasından korkuyorum. Teamsystem çok çabuk karşı alana gidebilen bir takım. Basket yemezse rüzgâr gibi geliyor hücuma. Unutmayalım! Burada, ikinci yarıda, Teamsystem'in en büyük silahı olan hızlı hücumu kullanamamasının nedeni, Efes'in neredeyse her topu sayıya çevirmesi idi. Basket olunca fast-break olmaz!

Korkuyorum bu takımdan çünkü, burada ilk yarıda izlediğimiz Teamsystem gerçekten çok güçlü bir takım. İkinci yarıda dağılmış olması bu gerçeği değiştirmez... Biliyorum! **Aydın Örs** o koçun düştüğü hataya düşmez ve hiçbir durumda takımının kontrolünü elden bırakmaz. Deneyimlidir Örs, ama ne bileyim; korkuyorum işte!

Belki de herkesin olaya *"tur geçildi"* gözüyle bakması bu kadar korkutuyordur beni. Rehavetten değil, bu baskıdan korkuyorum ben... O cehennem gibi salonda ilk dakikaları oynama düşüncesi bile tüylerimi diken diken ediyor benim.

Tavşan yürekli miyim neyim ben? Bereket versin ki Efes Pilsen'de benim gibi tek bir oyuncu bile yok. Başka türlü burada olmazdı bu takım...

Yazdıkça paranoyam artıyor. Hakemlerden de korkmaya başladım şimdi. Avrupa'nın en iyi hakemlerinden **Davidov**'muş başhakem. Eyvah! İyi hakemden çok korkarım ben. Harcamak isterse yandınız; harcandığınızı anlamadan yitirirsiniz maçı. Fare gibidir iyi hakemler; üfleye üfleye kemirirler...

Tamam, tamam! Kesiyorum korku dolu bu yazımı. Ama.. Hazır korkmaktan söz açılmışken kalemiyle beni savaşa davet eden bir dostuma da küçük bir mesaj ileteyim: Benim korkacak bir şeyim olduğunu sanmıyorum sevgili **Badem**. Entelektüel gücünü ve basketbol bilgini sınamak istiyorsan gel! Neyin peşinde olduğunu anlayamadım, ama şaşırmadım da. Beylik bulduğunu sanan, gidip önce babasını kesmeye çalışıyor galiba...

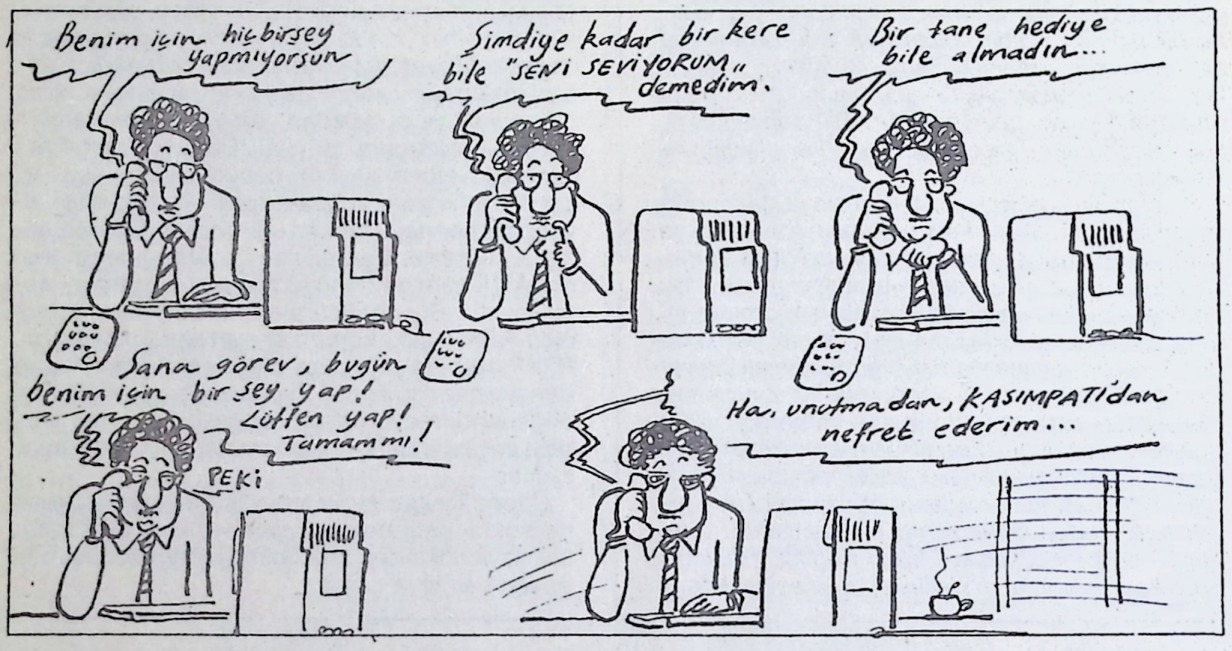

Almanya'da Kadınlarımız, Kızlarımız...

MUSTAFA EKMEKÇİ *11 Şubat*

Düsseldorf Havaalanı'nda, Antalya'da Prof. **Hasan Yaygın**'ın getirip verdiği *"su kefiri"* ile mayasını unuttum. Havaalanının tam çıkış yerinde, ayakyoluna gideyim dedim. Beş on dakika sonra geldiğimde, **Ali Sirmen**'le, bize yardımcı olan arkadaş, çantaları arabaya koymuşlar; binip Essen'e gideceğiz. Essen'e vardık ki Hasan Yaygın'ın su kefiri de mayası da yok. HDF Başkanı **Ahmet İyidirli**:

- *Merak etmeyin,* dedi, *ben havaalanını arar, sizin torbayı sorarım. Üzerinde adınız var mıydı?*

- *Hayır, ancak üzerinde* "Kültür Bakanlığı" *yazan bir torba!* Ali Sirmen:

- *Ona çoktan polis el koymuş, incelemeye başlamıştır; siz onu polisten sorun!* diye dalgasını geçiyordu. Su kefiri, süt kefirinden başka bir şey. Bunu Fransızlarla, Almanlar kullanıyorlar. İleride bir gün anlatırım. **Uğur Mumcu** günlerinde konuşurken, usum takılmıyor değildi havaalanında kalan kefire.

Böyle bir olay, yine havaalanında, bizim Türklerden birinin başından geçmiş. Havaalanında, görevliler gümrükte ince eleyip sık dokurlarken, bir torbada gördükleri toza benzer, renkli bir maddeyi yolcuya sormuşlar:

- *Bu ne?*

- *Tarhana!* demiş adam. Görevli huylanmış, bunun bir toz uyuşturucu olmasından kuşkulanmış!

- *Tarhana,* diyen yolcu bir parmak alıp ağzına götürmüş, *"Bak tarhana bu, biz bunu yeriz!"* Boyuna parmakla, bir ara avuçla yemeye başlamış...

Bir yandan da:

- *Al, bak sen de yiyebilirsin!* diyormuş. Gümrükçü, torbayı yolcunun elinden almış; adam neredeyse uyuşturucuyu yiye yiye bitirecek!

Yolcunun torbasına el koymuşlar, incelemeye göndermişler. Bir süre geçtikten sonra aşağı yukarı şöyle yanıt gelmiş:

"Yoğurt ağırlıklı, besin maddesi."

Essen'de Türkiye Araştırmalar Merkezi Başkanı Prof. **Faruk Şen**, -biz ayrıldıktan sonra sayrılanmış, sayrıevine kaldırılmış- kuruluşlarının çalışmaları

ile ilgili bazı kitaplar vermişti. Bunlardan biri, **Ferah Zarif, Andreas Goldberg** ile **Yasemin Karakaşoğlu**'nun birlikte hazırladıkları *"İkibinli Yıllarda Almanya'da Türkler"* kitabıydı. Kitabın bir yerinde şöyle deniyordu:

"Almanların 1961'de Türk işçilerine gereksinimleri vardı ve gelecek yüzyılın başında yine olacak, ancak işçi olarak değil. Zaten Türkler bunu artık sağlayamazlar. Onlar çoktandır 'mavi yakalı' *meslekleri çalışmıyorlar. Diğer göçmenler, bu türden tehlikeli ve düşük ücretli meslekler ile meşgul olmak zorundadırlar. Türkler kendi orta sınıflarını kurmuşlardır. Aynı zamanda çoktandır yapı sektöründe de yerleşik hale gelmişlerdir. 2030 yılına kadar Türkler, sayıları 300-500 bin arasında değişen yapı tasarruf sözleşmeleri imzalamış ve 8.5 ile 18 milyar DM arasında bir tasarruf sağlamış olacaklardır. İnşaat sektörü önümüzdeki bin yılın başlangıcında bir patlama gerçekleştirecektir. İkinci nesil artık mesleki özendirme tedbirlerinden yararlanmış ve şirket içi yükselmeyi başarmıştır. İkinci neslin büyük bir bölümü ile üçüncü neslin tamamına yakını, kendi anne babalarının da geçtikleri ve artık yabancılık çekmedikleri Alman eğitim sisteminden başarıyla geçmiştir. Türklere ait uzman bilgisayar mağazaları, danışmanlık şirketleri ya da metal işleme tesisleri artık olağan ve sıradan hale gelmektedir. Olağan bir şekilde 42.000'den fazla Gymnasium (lise) mezunu Türk öğrenci, Alman sınıf arkadaşlarıyla beraber üniversitelere gitmektedir. Birçok Alman aile Türkler ile komşu olduğunda, birlikte yaşamak daha kolay hale gelecektir. O zamana kadar en az 330.000 Türk, Alman vatandaşlığına geçecektir..."*

Araştırmada, 1992 yılında Almanya'da 1.023.833 erkek 831.112 kadın olmak üzere toplam 1.854.945 Türkün yaşadığı saptanmıştır. Bu sayı 2030 yılında 1.681.194 erkek 1.557.372 kadın olmak üzere toplam 3.238.566 olarak tahmin edilmektedir. Almanya'da nüfus, nüfus planlaması nedeniyle giderek azalacaktır. Bundan Türkler de etkileneceklerdir.

Araştırmalarda nedense *"domuz eti yiyen Türkler"* konusuna değinilmediği gibi, Almanya'daki Türk kadınları ile ilgili ayrıntılı bir çalışma pek yoktur. Örneğin, Almanlarla evli Türk kadınlarının durumu gibi.

Birkaç yıl önce, Almanya'da sürgün yılları sırasında **Oya Baydar** anlatmıştı. Kocası işe gittiği zaman kendine bir arkadaş bulan kadının serüveni korkunçtu. Koca durumu öğrenince, kadına:

- *Söyle, kulağını mı, burnunu mu keseyim?* diye sormuş, kadın da:

- *Burnumu kesme, kulağımı kes!* demişti. Kulağı kesilirse, saçlarıyla kulağını örteceğini mi düşünmüştü?

Şimdi, Türkiye'de olan Oya Baydar'a yeniden sordum:

- Şimdi durum nedir?

- *Öyle şeyler her zaman oluyor. Şimdi, onların içinde değilim. Ama kesinlikle vardır. Ama o, istisnai (ayrıksı) olaydı...*

- Şimdi Almanya'da Türk kadınlarında gelişme var mı?

- *Genç kuşakta kesinlikle var. Yani, orda doğmuş ya da orda büyümüş, küçük yaşta gelip orda büyümüş olanlarda var. İki türlü gelişme var: Birincisi daha bir bağımsızlar, daha bir o topluma yakınlar. İşte, başlarını bağlayıp oturma daha az. Bu bir yönü; bir de tutuculukta da çok gelişme var; onu iki yönlü görmek gerek. Bir yandan o, bir yandan da kimliğini koruma adı altında, ailelerin falan baskısıyla tutuculukta da gelişme var. Yani dinci kanat, dinci kesim, gelenekçi aileler falan. Ama, şöyle düşünmek gerek: Benim tanıdığım kadarıyla bir kuşak var ki, şu anda yaşları 25 dolayında olanlar, bunlar daha bağımsız, daha uyumlu o topluma, ne bileyim erkek karşısında daha rahat, daha bir kendi özgürlüklerine, seçme haklarına sahip falan. Benim korkum, daha da küçüklerde; dinci akımların yükseldiği döneme rastlayan, bugün 10-12 yaşlarında olanların sonu ne olacak? O bir sorun.*

Ama, bana sorarsanız, öbür yönünde, genel anlamda bir rahatlama var kadınlar açısından diye düşünüyorum...

Panorama

ERGUN BALCI *11 Şubat*

Uzun süren bir hastalık, bizi dış politika yazılarına ara vermek zorunda bıraktı.

Kişi hasta iken *"Ne olacak şu memleketin hali"* sorusu, yerini *"Ne olacak şu benim halim"* kaygısına terk ediyor.

Benim halim düzeldi.

Ama ne yazık ki *"memleketin hali"* düzelmedi; düzelmek bir yana giderek bozuluyor.

Başbakan Sayın **Tansu Çiller**'in Kardak fatihi havasıyla *"Bu bayrak indi, bu asker gitti"* diye nutuklar atması da durumu düzeltmiyor.

Türkiye yaklaşık 4 aydır geçici hükümetle yönetilir, siyasi liderlerin sen - ben kavgasına sahne olurken, dış politika gündemi hızla kabarıyor. Kabarmaktan öte, Türkiye bazı komşuları tarafından *"kuşatma"* altına alınıyor.

Dış sorun deyince doğal olarak akla önce Yunanistan geliyor. Bu ülke ile Ege'de karasuları, kıta sahanlığı, FIR hattı, hava sahası, Yunan adalarının silahlandırılması ve Kıbrıs anlaşmazlıklarının hepsi süründemede.

Ege Denizi'nin 10 mile kadar FIR hattı, Atina'nın denetiminde bulunuyor. Ancak bu uygulama konusunda Türkiye ile Yunanistan arasında görüş ayrılığı var. Türkiye, 1950 Chicago Anlaşması'na dayanan uygulamanın, askeri uçakları kapsamadığını, bu nedenle Ege'de uluslararası hava sahasında yaptığı uçuşları Atina'ya bildirmek zorunda ol-

madığını savunuyor.

Yunanistan, 1994'te yürürlüğe giren Deniz Hukuku Anlaşması'na dayanarak halen Ege'de 6 mil olan karasularını 12 mile çıkarma hakkına sahip olduğunu savunuyor. Türkiye ise bunu savaş nedeni (casus belli) sayacağını vurguluyor. Deniz Hukuku Sözleşmesi gerçi devletlere karasularını 12 mile çıkarma hakkını veriyor. Ama sözleşmenin 15. ve 300. maddeleri *"bu hakkın iyi niyetle ve diğer devletlerin haklarına zarar vermemek koşuluyla kullanılabileceğini"* vurguluyor. Bu maddelere göre karasuları genişletilirken denizin *"özel durumu"* dikkate alınacak, kıyıları karşı karşıya olan ülkelerin karasuları anlaşmayla saptanacaktır. Türkiye haklı olarak Yunanistan'ın Ege'yi bir Yunan gölüne dönüştürmesine karşı çıkmaktadır. Ama Yunanistan'a göre Ege'de kıta sahanlığından başka hiçbir sorun yok. Atina bu sorunu da Türkiye ile karşılıklı müzakere yerine Lahey Adalet Divanı'na götürmeyi önermektedir. Son olarak bu sorunlara Kardak krizi, daha doğrusu komedisi eklendi. Ancak bunalımda prestij kaybeden *"Kostas Simitis Hükümeti"* gerginliği tırmandırma eğiliminde. Yunan silahlı kuvvetlerinin, savunması kolay başka bir adacığa çıkmayı tasarladığı söyleniyor.

Tansu Çiller, birkaç gün önce yaptığı açıklamada, Ege'deki kayalıklar üzerinde Yunanistan'ın hak iddia etmesinin *"savaş nedeni"* sayılacağını söyledi. Sayın Başbakan'a şu soruyu sormak gerekiyor: Eski Başbakan **Papandreu** Kıbrıs Rum yönetimi ile bir savunma anlaşması imzalayıp *"Elen Savunma Sahası"* diye bir askeri doktrin ilan ederken, Atina PKK'ye bağlı kuruluşlara kucak açıp örgüt elemanlarını eğitirken, Ege'deki silahsız statüdeki adalara Fransız *"EXOCET"* füzeleri yerleştirirken ve nihayet Suriye ile savunma anlaşması imzalayıp Türkiye'yi güneyden kuşatmaya çabalarken siz neredeydiniz? Ankara'nın sesi neden o denli cılız çıkıyordu?

★★★

Yunanistan'la aramızdaki tırmanmaya koşut olarak ilginç bir raslantı (!) sonucu Suriye ile ilişkilerimiz de hızla gerginleşiyor. Birecik Barajı'na itiraz eden Şam, Fırat'tan kendisine bırakılan suların (saniyede 500 metreküp) kirlendiğini iddia ederek Ankara'ya nota verdi. Suriye, şimdi büyük düşmanı Irak'ı da yanına alarak su konusunu uluslararası forumlara götürüyor. Suriye ve Irak temsilcileri cuma günü Şam'da su konusunda toplandı. Suriye, mart ayında Kahire'de toplanacak olan Arap Birliği Zirvesi'nde de su sorununu gündeme getirerek, Türkiye aleyhinde bir karar çıkartmaya hazırlanıyor. Bu arada Şam'ın PKK'ye verdiği destek de sürüyor.

Suriye ile Yunanistan arasında geçen yıl haziran ayında imzalanan savunma anlaşması ise Türkiye için ciddi bir sorun oluşturabilecek niteliktedir. Böylece kuzeyde Yunanistan - Rusya yakınlaşması (Ortodoks ittifakı) tarafından kuşatılan Türkiye, güneyde de Yunan - Suriye ittifakı tarafından kuşatılmış olmaktadır. Rum basını, anlaşma uyarınca Yunan uçaklarının Güney Kıbrıs'a hava desteği sağlamak için Suriye'deki üslerden yararlanabileceğini iddia etmiştir. Ocak ayında, İran'ın Kum kentinde cephane yüklenen 6 Türk TIR'ının Suriye'ye giriş yaparken ele geçirilmesi ise terör konusunda Suriye ile Yunanistan arasındaki işbirliğine İran'ın da katıldığını gösteriyor.

★★★

Kuzey Irak'ta da önemli gelişmeler oluyor. PKK ile **Barzani** ve **Talabani** grupları arasında temas ve pazarlıkların yapıldığı bildiriliyor. Bölgede etkinliğini arttırma çabalarını yoğunlaştıran Tahran ise Şii *Bedir Güçleri*'ni Kuzey Irak'a sızdırmış durumda.

Çekiç Güç'ün geleceği de belirsizlik taşıyan sorunlar arasında. Mart ayında Türkiye, Çekiç Güç'ün görev süresinin uzatılıp uzatılmayacağı konusunda karar almak zorunda. Ama ülkede hâlâ bir hükümet kurulamadı.

★★★

Rusya ile olan sorunlar ise giderek ağırlaşıyor. AKKA, Hazar petrolleri, Çeçenya bunalımı, Moskova'nın Bosna'da Sırpları desteklemesine karşı Ankara'nın Boşnakları savunması, Rusya'nın Kafkasları etkinlik alanı içine alma çabaları önde gelen anlaşmazlık konuları arasında yer alıyor. Rusya son olarak, Türkiye'nin 1994'te tanker trafiğine sınırlama koyduğu *Boğazlar Tüzüğü*'nü, 1936 tarihli Montrö Anlaşması'na aykırı olduğu gerekçesi ile BM'nin gündemine getirdi.

Ankara'da çapsız siyasi liderlerin sen-ben kavgası ve bölgesel güç olma konusunda atılan nutuklar arasında Türkiye, yarınlarının tehlikeye girmesine tanık oluyor.

Durum özetle böyle.

Hastalığım sırasında gösterdikleri yakın ilgi ve dayanışmadan ötürü Cumhuriyet gazetesi ve sevgili meslektaşlarıma teşekkür ederim.

Üzgünlüğün Tarihçesi(!)

DİNÇ TAYANÇ *11 Şubat*

Yıllar 1950'lerin ortaları, çocukluğumun ortalık yeri... Babam, dostlarıyla söyleşiyor:

"Her geçen gün kötüye gidiyor! Hayat pahalılığı günden güne artıyor. Devamlı ele borçlanıyoruz! 'Demokrasi, demokrasi' *diye geldiler, iş diktatoryaya gidiyor... Beni asıl üzen, bu çocuğun geleceği..."*

'Çocuğun' geleceğinde, ilk büyük devalüasyonu, ülkesinde kurulan Amerikan üslerini, gençlerin *"hürriyet, hürriyet"* diye diye sokaklara dökülüşünü ve de 27 Mayıs'ı görmek var!!!

Yıllardan 1960'ların ortaları, delikanlılığımın ortalık yeri... Babam, son hastalığında benimle konuşuyor:

"Memleketi askerler de, onların getirdiği umut ortamı da, bilim adamlarına hazırlatılan ilerici anayasa da kurtaramadı oğlum. Gene ele borçlanıyoruz! Gene 'demokrasi' *diye diye (...) Benden nasıl olsa geçti, asıl üzüldüğüm senin gençliğin ve geleceğin..."*

'Gençliğin' geleceğinde, yaşamın dayanılmaz pahalılanışını, bir yeni ve de büyük devalüasyonu, emeğin sömürülüşünü, emekçilerin örgütlenip haklarını aramalarını görmek; onların haklarını savunmak uğruna üniversite yıllarıyla birlikte *"Bağımsız Türkiye, bağımsız Türkiye"* diye alanları doldurmak ve de 12 Mart'ı görüp faşizmle tanışmak var!!!

Yıllardan 1970'lerin ortaları, gençliğimin ortalık yeri... Babamın yerini almış, dostlarımla söyleşiyorum...

"Ülkeyi faşist cuntadan kurtarabildik ama, ilk demokrasi deneyiminde şeriatçılarla ortaklığı gördük. Şimdi; faşisti, şeriatçısı ve de yabancı sermaye uşağı el ele vermiş, hem bizleri hem malı götürüyorlar. Sokaklar, cinayetten geçilmiyor. Yakındır emperyalistlere borçlarımızı ödeyemez duruma düşmemiz ve TL'nin yüksek oranda devalüe edilmesi. Kendimize değil, sömürü batağına battıkça batan halkımızın geleceğine üzülüyorum..."

'Halkımızın' geleceğinde, yetiştirmek uğruna kendilerini yok ettikleri çocuklarının sokak ortalarında kurşunlanışını, bilinmezlere kaldırılıp işkencelere çekilişlerini görmek, görürken giderek yoksullaşmanın dayanılmaz ağırlığını taşımak ve sonunda parti liderlerinin *"sen-ben"* kavgalarının getirdiği kavşakta 12 Eylül faşizmine de *"Atatürkçü"*(!) şarlatanların hadisli ayetli *"demokrasi"*sine de *"eyvallah"* demek var!!!

Yıllar 1980'lerin ortaları, gençlikten olgunluğa geçişimin ortalık yeri... Dostlarla ve de dostların çocukluklarını yaşamaya çabalayan çocuklarıyla söyleşiyorum...

"Cuntadan kurtulduk, Yüce Şişman bataklığında boğulacağız. Toplumun tüm değerlerini siliyor adam! Sildiği değerlerin yerine, değersizlikleri değermişçesine öyle bir pazarlıyor ki, acısını yıllar sonra duyumsayacağız.

Şu çocuklara okutulan derslere, şu imam-hatip mezunlarına el attırılan mesleklere bakın! Ortalık hacıdan hocadan, vurguncudan iş bitiriciden geçilmez oldu. Devalüasyon, gündelik duruma düştü. Bu ekonomik düzen emekçiyi köle, zengini Karun yapıyor. Hem topluma, hem kendimize, hem de bu çocukların geleceklerine üzülüyorum..."

Hem toplumun, hem halkımızın, hem bizlerin, hem çocuklarımızın geleceğinde bir askeri müdahaleyi daha görmek yok; ama *"bir kere delinmekle bir şeycik olmayan"* anayasanın nasıl çiğnendiğini, Yüce Şişman'ın sülbüne ve de yağdanlıklarına nasıl ulufe dağıttığını, dış borçlarımızın nasıl katlandığını, uluslararası sermaye kurumlarınca nasıl aşağılandığımızı, şeriatçıların nasıl hortladığını görmek ve umutsuz kalıp, geçmiş *"hatalarımızın"* bugünkü temsilcilerine *"umut"* diye sarılıp baştacı edecek denli aymazlaşmak var!!!

Yıllar 1990'ların ortaları, olgunluktan orta yaşa geçişimin ortalık yeri... Söyleşmedik ne kaldı ki???

Babam ve dostları, önce bizleri ürettiler, sonra da toprak olup umut çiçeklerini!..

Peki ya ben? Ya bizler? Ya halkımız?

Ya TOPLUM?..

Ana fikir: Üretmeyen, üretemeyen tüketilmeye mahkûmdur!

Ana fikrin ana fikri: Yarın bugünden yazılıp da toplumun tarihi olmadıkça, ne geçmişe ağlamanın yararı vardır ne de günü söyleşmenin...

İnfaz...

HİKMET ÇETİNKAYA *12 Şubat*

Gazetelerin başlıkları hemen hemen aynıydı: İstanbul Bahçelievler'de hücre evine baskın, 3 ölü...

Fotoğraflara bakıyorum her zamanki gibi...

Bir üçlü oturma koltuğu...

Mavi üzerine sarı, kırmızı çiçek desenleri... Koltuğun üzerinde değişik çap ve markalarda beş ayrı tabanca...

Yerde mavi, kırmızı, sarı renklerin egemen olduğu bir halı...

Halının üzerinde üç genç insan kanlar içinde upuzun yatıyor...

Üstleri beyaz bir patiskayla örtülü...

Yan tarafta bir televizyon, bir küçük kitaplık...

Öldürülen üç kişiden ikisi kadın... **Ayten Korkulu** ve **Meral Akpınar**... Birisi erkek... **Fuat**

Perk... Gazete haberlerine göre bu üç insan DHKP-C militanı...

Üç genç insanın vücudunun çeşitli yerlerinde kurşun deliği bulunuyor...

Gazeteciler polisten aldıkları verilere dayanarak olayı şöyle yazmışlar:

Polisler, Bahçelievler Ordu Caddesi'ndeki 35 numaralı Akgül Apartmanı'nın 16 numaralı dairesinin kapısını çalmış. Kapıyı açan kişi karşısındaki polisleri görünce içeri girip ateş açmış. Böylece çatışma çıkmış. Üç genç insan çatışma sırasında ölmüş...

Siz bu senaryoya inandınız mı?

Ben inanmadım!..

Polisin Akgül Apartmanı'na geldiği, burada üç kişiyi aradığı doğrudur elbet. Bu üç kişinin DHKP-C örgütüyle bağlantılı olduğu da düşünülebilir. Ama, polise ateş açmaları insana pek inandırıcı gelmiyor. Bunun düpedüz bir yargısız infaz olduğu bal gibi görülüyor. Polis, canlı yakalayabileceği üç genç insanı öldürüyor.

Polisin ve güvenlik güçlerinin terörle mücadele etmesi başka bir iştir, hukuka inanmayıp cezalandırması başka bir iştir.

Polisin görevi suçluyu yakalayıp adalete teslim etmektir, öldürmek değil!..

Sıvas'ta yaşanan acı da böyledir...

Elbet Sıvas'ta güvenlik güçleri terörle mücadele edecektir. Aklı başında hiç kimse teröre alkış tutmaz, terör eylemlerini desteklemez. Devletin güvenlik güçleri de *'terörü önleyeceğim'* diyerek halk üzerinde *'terör'* estirmez, herkesi potansiyel suçlu görmez... Üstelik terörle mücadele edilirken kimi güvenlik güçleri elleriyle *'kurt başı'* işareti yapamaz. Yaparlarsa, bu mücadelenin *'terörle'* değil, kendileri gibi düşünmeyen kişilerle olduğu ortaya çıkar...

★★★

Polisin evde kıstırdığı bu üç genç insanın kaçabilme olasılığı var mı?

Yok!..

Ev kuşatılmış durumda...

Bu üç genç insanın polise ateş etme olasılığı var mı?

Yok!..

Çünkü polis içeriye girip ateşe başlıyor, sözde çatışma beş dakika sürüyor, üç genç insan delik deşik ediliyor...

Üç genç insanın üzerinden giysileri neden çıkarıldı?

İşte burası çok önemlidir. Eğer giysileri üzerlerinden çıkarılmasaydı polisin kaç metreden ateş açtığı anlaşılacaktı...

Bu olay unutulup gidecek birkaç gün sonra...

Kimler olayı öğrenince şöyle demiş olabilir:

"İyi oldu, onlar da masum insanları, polisi öldürmüyor mu?"

Hep yineliyoruz:

"Terörün sağı solu, dincisi dinsizi olmaz..."

Biz böyle yazınca kimi mektuplar alıyoruz...

Bize gözdağı vermek isteyenler şöyle diyor:

"Ayağını denk al, yol yakınken geriye dön... Biz halkımız için savaşan halk savaşçılarıyız..."

Bir yandan kendilerini halk savaşçıları olarak görenler polisi, bekçiyi, askeri, işadamını öldürüyor; öte yandan polis de evlere baskın yapıp genç insanları delik deşik ediyor, Sıvas'ta güvenlik güçleri elleri ile *'kurt başı'* işareti yaparak sözümona terörle mücadelede bulunuyor...

Bu gidiş de bizi çıkmaza sürüklüyor gün gün...

★★★

İçine dönük toplumlarda iletişim eksikliği vardır. Bu iletişim eksikliği de tepkileri üretiyor. İstemlerini zorla kabul ettirmek isteyenler şiddete başvuruyor. Hukukun üstünlüğü böylece ortadan kalkıyor. İnsan haklarını ihlal 1996 Türkiyesi'nin fotoğrafını oluştururken Sıvas'tan Güzelkonak'a dek uzayıp Bahçelievler'de noktalanıyor...

Toplum olarak bu tür cinayetlere tepkisiz kalırsak ne demokrasiden ne de hukuk devletinden söz edebiliriz...

Eline silahı alan gemi de kaçırır, adam da öldürür, köy de basar...

Devletin polisi ise suçluyu yakalayacağı yerde onu öldürürse bu ülkede terör önlenmez...

Güvenlik güçleri, suçluyu yakalayıp adalete teslim edecek. Suçlunun cezasına adalet karar verecek...

1996 Türkiyesi'nde suçluya cezayı hukuk değil, güvenlik güçlerinin elindeki silah veriyor.

TEDAŞ, kaçak elektriğin peşinde

ÖZCAN GÜNEŞ *13 Şubat*

ŞANLIURFA - TEDAŞ Şanlıurfa Müdürlüğü, kentte yaygın olan kaçak elektrik kullanımını önleyebilmek için denetimlerini sıklaştırarak bir dizi operasyon başlattı.

Kent merkezinde yaz mevsimine göre yüzde 73.14 fazla elektrik tüketildiğini, bu tüketimin yüzde 80'inin kaçak olduğunu belirten TEDAŞ Müessese Müdürü **Mehmet Karaman,** 1995'te yüzde 42 kayıp verildiğini kaydederek **"Yılda 350 milyon kilovatsaat kayıp var. Bu da 1.5 - 2 trilyon lira demektir"** dedi.

Türkiye'nin hiçbir yerinde bu denli kaçak elektrik kullanımının yaşanmadığını, kaçağı önlemek amacıyla bir dizi operasyon başlattıklarını ve gece denetimlerini de sıklaştırdıklarını bildiren Karaman, **"Günde yaklaşık 90 abonenin saatini denetliyoruz. Bunların ortalama 35'i kaçak elektrik kullanıyor. İlk defa kaçak elektrik kullandığını tespit ettiklerimize para cezası uyguluyoruz. Tekrarlanması halinde adli makamlara başvuruyoruz"** diye konuştu.

Kaçak elektrik kullanımı nedeniyle kentte büyük öl-

çüde enerji sorunu yaşandığına dikkat çeken TEDAŞ Müdürü Mehmet Karaman, bu konuda yurttaşlardan yardım istedi.

Kaçak elektrik kullanımı ve elektrik ısıtıcılarının şebekeyi zorladığına değinen Karaman, şunları söyledi:

"Gerek kaçak elektrik kullanımı gerekse ısınmada elektrikli araçların tercih edilmesi kentte sık sık enerji kesintisi yaşanmasına neden oluyor. Meydana gelen arızaların giderilmesi için harcanan para ve kaçak elektrik kullanımıyla kaybedilen paralar, milli ekonomiye büyük yük getirmektedir. Yurttaşların bu konuda bilinçlendirilmesi gerekiyor. Yurttaşlardan kaçak elektrik kullanmamalarını ve çevrelerinde kullananlar varsa uyarmalarını istiyoruz."

Görün de dünyanın halini anlayın!

TANER GEZER *14 Şubat*

Dört bir yanında savaşlar yaşanıyor dünyanın. Açlık, yoksulluk ve çelişki... Bazı insanlar da yıllardır dünyanın dört bir yanında yaşananları izliyorlar. Tanık olduklarını bütün bunlardan habersiz insanlara aktarıyorlar. Yazılarıyla, kitaplarıyla ve özellikle fotoğraflarıyla bu gördüklerini diğer insanlara aktarmaya çalışıyorlar. Hayatın, rahat odalardan ibaret olmadığı anlaşılsın, insanlar yaşananlardan dersler alsın diye.

Habil ve **Kabil**'le başladı insanlık tarihinde çatışmalar. Günümüze kadar da sürdü. Sebep ekonomik oldu, etnik oldu, ama savaşlar sürdü. Çok uzak değil, 20. yüzyılın modern insanları, yüzlerce savaş gördü; milyonlarca insan öldü. Tüylerimiz diken diken oldu, insanlığımızdan utandık.. mı?

Ara Güler ve **Coşkun Aral** da bizi kendimize getirmeye çalışan, olan bitenden haberdar olmamız için bizim yerimize dünyayı gezen, görüntüleyen, belgeleyen iki foto muhabiri. Ara Güler'le Coşkun Aral'ın **"İşte Bu Bizim Dünyamız"** adlı fotoğraf sergisi, bugün Milli Reasürans Sanat Galerisi'nde açılıyor. Fotoğraf dünyamızın bu iki ünlü ismi, sergilerinde görsel tanıklığını yaptıkları dünyamızı anlatıyorlar fotoğraflarıyla; dünyanın acılar, umutsuzluklar ve savaşlar yaşanan yörelerinden görüntüler sunuyorlar. Amaçları, fotoğrafları gören izleyicinin, yaşadığı hakkında biraz daha düşünmesi. Ana tema, çatışmalar; insanın, insanla ve insanın doğayla çatışması. Açlık, sefalet. Özetle insanlık durumu.

- Serginin konusu nedir?

ARA GÜLER- Sefalet, insanların çektiği eziyet, yaşam biçimleri. **'İnsanlar nasıl yaşıyor'**un hikâyesi. İnsanlar o kadar rahat yaşamıyorlar. İnsanlar aslında belanın içinde, ama biz farkında değiliz. Sayın Türk halkı, hayat Çırağan Oteli'nin terasında züppe züppe cintonik içmek değildir. Başka şeyler de vardır. Biraz da etrafınıza bakın. Sizin gidip görme olanağınız yok, ama biz sizin yerinize gidiyoruz, size takdim ediyoruz. Görün de dünyanın halini anlayın demek istedik bu sergiyle.

- Görüp de anlarlar mı? Bir işe yarar mı bu sergi?

GÜLER- Dünyada hiçbir şey, hiçbir işe yaramaz.

Dünya, bir dümen üzerine kurulmuştur. O dümen, taş devrinden beri devam eder, sen ne yaparsan yap.

- O zaman nedir, sizi dünyanın dört bir yanına götüren, rahat bir yaşam süreceğinize, fotoğraf peşinde koşturan?

GÜLER- Biz işimizi yapıyoruz.

Ben yıllardır gazeteciyim. Dünyanın çeşitli yerlerine gittim, röportajlar yaptım. Foto muhabirlerinin işi bu; sizler için dünyayı görmek, görüntülemek. Çok kişi gazeteciliği basamak olarak kullanıyor, partiye girmeye, genel sekreter, genel müdür olmaya bakıyor.

Bunlar gazeteciliğin istismar edilmiş tarafları.

Aslında onların içinde pek gazetecilik olduğunu sanmıyorum. Ben işimi yapıyorum, doğru yapıyorum.

- Israrla sanatçı olmadığınızı vurguluyorsunuz...

GÜLER- Bunların sanatla ilgisi yok. İnsanların sanat konsepti vardır zaten. Foto muhabiri diye resimden anlamaz diye bir şey yoktur.

Ben sanatla ilgili bir insanım.

Görüşüm ona göre oluyor, çekerken daha estetik çekiyorum. Ama bunun sanat olduğu söylenemez. Sanat değildir lafını ben icat etmedim ki.

- Fotoğraf sanatçısı olduğunu söyleyenler?..

GÜLER- Onlar sanatkâr değiller. Fotoğrafı da berbat ediyorlar. Ayrıca, sanat olsa ne olacak? Çünkü, sanattan daha mühim tarih var. Tarih belgesi, daha reel, insanlar için kullanılan bir şeydir. Fotoğrafa sanat diyeceksin de fotoğraf yerine mi oturacak? Sanat, fotoğraf için gereksiz bir yüktür. Fotoğraf, daha önemli bir şey. Sanat ise mastürbasyondur, bir oyun.

- Bütün sanat dalları mı?

GÜLER- Bütün sanatlar bir şeye benzemez. Felsefeciler olmasaydı kötü olurdu. Mimarlar olmasaydı kötü olurdu, soğuktan donardık. Sanatkarlar olmasa ne olurdu?..

Elektrik mühendisleri, biyologlar sanatkâr değil, ama çok önemli adamlar. Bunlar olmasaydı yanmıştık. Sanat mı kurtarıyor insanları? Sanat, insanları eğitir düzeltir, ama işte o kadardır. Daha önemli şeyler vardır, fotoğraf da onlardan biridir.

- Fotoğrafın etkisi nereden gelir?

GÜLER- Yapılan katliamları fotoğraflardan görüyoruz. Başka nereden göreceğiz ki?

O yüzden polisler fotoğraf çekmeyi engeller, fotoğrafçıyı döver. Belgedir çünkü. Yalanı olmaz, yalan konuşmaz. Karanlık odada bazı oyunlar yapan adamlar var tabii, ama onları kastetmiyorum. Onlar çöplük zaten.

- Sergiden beklentileriniz?

GÜLER- İnsanlar küçüklüklerinden beri beni okudular, beni tanıyorlar. Tabii, bilseler de bilmeseler de fark etmez, ama tanımaları iyidir elbette. Kitaplar yapıldı.

Ucuz da değil kitaplar, ama satılıyor. Ben 6 milyon verip kitap almam, onlar alıyorlar. Sergilere de çok insan geliyor. Açılışlara birtakım züppe adamlar geliyor. Ama benim için önemli olan, asıl istediğim, sokaktaki insana, halk kitlelerine ulaşılması. Bakkal, postacı, tesisatçı.. bu sergiye onların gelmesi lazım.

Balkanlar, Türkiye ve Sendikalar

YÜCEL TOP *15 Şubat*

29-30 ocak tarihlerinde Atina'da **"Barış, işbirliği ve gelişme"** konulu 1. Balkan Sendikalar Konferansı toplandı. Kosova sendikaları dışında Balkanlar'daki tüm sendikaların katıldığı konferansın ev sahipliğini Yunanistan İşçi Sendikaları Konfederasyonu yaptı.

Böyle bir konferansın düzenlenmesi için daha 1992 Martında Bosna-Hersek'teki savaş, henüz çok yaygınlaşmadan, yüz binlerce insan ölmeden ve on binlerce kadın tecavüze uğramadan DİSK girişimde bulunmuştu. Ekim 1992'de İstanbul'da Bulgaristan, Yunanistan, Romanya ve Arnavutluk sendikalarına ev sahipliği yapan DİSK, bir Balkan sendikalar konferansı yapılması düşüncesinin kaynağıydı. Amacımız, Balkanları kasıp kavuran bu anlamsız etnik savaşa karşı sendikal hareketin tavır almasını sağlamaktı.

Dört yıl aradan sonra toplanan bu konferans bir anlamda geç kalmış bir girişim olsa da gene de tüm tarafları bir araya toplamayı başararak somut bir sonuca ulaşmış oldu. Bence bu konferansın en önemli kazanımı bu oldu.

Konferansta pek dile getirilmese de Balkanlar'da, Yunanistan ve Türkiye'nin çok önemli rolleri olduğu açıkça görülüyordu.

Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra Türkiye, kendi jeopolitik rolünün değişik bir boyutta geliştiğini hissetmiş ve Kafkasya ile Orta Asya'da yeni kurulan cumhuriyetlere doğru açılmaya çalışmıştı. Bu bölgeye ilişkin beklentilerin beklenen sonucu verip vermediğini burada tartışmıyorum. Ancak tam tersi bir bölgede yani Balkanlar'da yaşanan olaylar tarihi ve demografik nedenlerle Türkiye'yi buraya doğru çekmiştir.

Anadolu toprağının her karışında buralarda yaşamış halkların bıraktığı uygarlık kalıntısına rastlandığı gibi belki her mahallesinde Osmanlı İmparatorluğu'nu oluşturan halkların izdüşümüne rastlamak mümkündür.

Balkan halklarını oluşturan Arnavut, Boşnak, Makedonyalı, Bulgar, Yunan, Romanyalı vs ataları olan ve hatta kendileri oralarda doğup Türkiye'de büyüyen milyonlarca Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı vardır.

Bu bakımdan örneğin; Bosna Hersek'te soykırım sadece bölgede yaşanan bir insanlık dramı olarak değil, bu bölge kökenli vatandaşlarının hasassiyetinden dolayı bir iç sorun olarak da Türkiye'yi ilgilendirmektedir.

Savaşın ülke içinde yükselttiği tansiyon ve duyarlılığın yanında, **Jivkov** döneminde Bulgaristan'da yaşanan olaylar örneğinde olduğu gibi bir de göç-

menlik sorunu ile karşılaşılmaktadır.

Yani bir yandan Türkiye'ye doğru kitlesel göçün, diğer yandan ülkedeki bu bölge kökenli vatandaşlarımızın akrabalarının ve geçmişlerinin yok edilme tehlikesi karşısında duyacakları tepkinin durması için tek yol; Balkanlar'da barış, işbirliği, gelişme ve demokrasinin yerleşmesidir. Çünkü belirttiğim gibi Balkanlar'da yaşananlar komşularımızın iç işleri olması yanında bir anlamda bizim de iç işimizdir. Zira vatandaşlarımızın bir bölümü sadece nostaljik nedenlerden değil, somut bağlarından dolayı bölgeyle ilgilidir. Türkiye bu somut durumun bilincinde olarak bölgede barış ve işbirliği politikaları oluşturmak ve uygulamak durumundadır. Adriyatik'ten, Çin Denizi'ne bir Türk dünyası oluşturma hayalleri yerine bölgedeki kardeş halklarla kardeşçe yaşama olanakları aramak gerekir

Çünkü böyle sorunlar Kafkasya'da mevcuttur. Kafkasya ile de Balkanlar'a benzer ilişkiler vardır. Bu gerekçeler bize barışın inşasında görevler vermektedir. Çünkü bölgedeki her türlü savaşın zararı eninde sonunda bize dokunuyor.

Balkanlar'da Yunanistan'ın rolü de kabul edilmelidir ki önemlidir. Bir yandan Arnavutluk'taki Rum azınlık, diğer yandan Makedonya sorunu ve nihayet eski Yugoslavya'nın dağılmasından sonra bölgenin tek Avrupa Birliği ülkesi olan Yunanistan'a doğru gelen kaçak göçmen işçi dalgası, bu ülkenin de Balkanlar'la ilgisinin sadece politik manevralar düzeyinde olmadığını ve somut nedenlere dayandığını göstermektedir. Ayrıca Rusya'nın, Karadeniz kıyısında varlığından bahsedilen ve Yunanistan'a göç ettirilmesi düşünülen Pontuslu 600 bin Rum'un yarattığı sorun da Yunanistan'ın bölgeyle ilgisinin nedenlerindendir.

Unutmayalım ki Yunanistan AB'nin tek Ortodoks geleneği olan üyesidir. Balkanlar'daki ve Rusya'daki Ortodoks topluluklar Yunanistan'a yeni bir jeopolitik avantaj sağlamıştır. Bu ülke, AB ile Ortodoks dünyası arasında köprü işlevi görebilir.

Bu tür düşünceleri fazla zorlamadan..... söylemek gerekirse gerek Tür-kiye gerekse Yunanistan, Balkanlar'la yakından ilgili iki ülkedir. Ve bu iki ülkenin Balkanlar'da işbirliği yapması gerekir. Oysa zaten sorun da **"işbirliği"** yapabilmededir. Çünkü bu iki ülke birbiriyle sorunludur. İşte sendikalar gibi sivil toplum örgütlerinin görevi de buradadır. Komşu olan, beraber yaşamaya zorunlu olan halklar arasında dostluk ilişkileri içinde çözülemeyecek bir sorun göremiyorum. Dostluklar ise diplomatlar veya politikacılar aracılığıyla değil, örneğin aynı işverene karşı örgütlenmek durumda olan işçiler arasında ve onların aracılığıyla kurulabilir. Kirlenmiş bir deniz, bir nehir, kirlenmiş hava, kirlenmiş bir çevre herkesi ilgilendirir. Böyle somut konularda ortak politikaları sivil toplum örgütleri üretebilirler.

Son günlerde Ege'de Yunanistan'la Türkiye arasında yaratılan soruna barışçı yollardan çözüm bulunması, askeri yöntemler kullanılmaması için Türk-İş, DİSK ve GSEE (Yunanistan İşçi Sendikaları Konfederasyonu) ortak çağrı yaptılar. Oysa aynı günlerde **"Mehmetçik Gazeteciler"** Kardak adasında bayrak dikiyor ve politikacılar **"çakıltaşı muhabbeti"** yapıyorlardı. Ne Balkanlar'da ne de Ege'de yapılacak bir savaşta işçilerin hiçbir çıkarı yoktur. Ne Yunanlı işçinin ne de bizim. Sonuçta kaybeden biz olacağız.

Görülüyor ki dış politika en başta sivil toplum örgütleri herkesin ilgilenmesi gereken bir konudur. Bu bakımdan Atina'da yapılan konferans, yeni adımlar için bir başlangıç olabilir. Bu konferansın kaynağında bulunmak, fikir babası olmak şerefinin de 1992 tarihinde DİSK yönetiminde olduğunu hatırlayalım ve kendilerine teşekkür edelim.

'11 kişiyi devlet öldürdü'

NİZAMETTİN KAPLAN *15 Şubat*

DİYARBAKIR/SİİRT - Siirt'in Güçlükonak ilçesinde 4'ü köy korucusu 11 kişinin öldürülmesi olayını araştırmak üzere bölgeye gelen barış heyeti, olayın devlet güçlerince gerçekleştirildiğini açıkladılar. Köylülerle de görüştüklerini açıklayan heyet başkanı **Şanar Yurdatapan, "Bu hadiseyi devletin yaptığı net bir şekilde ortadadır ve hangi kanadının yaptığını da kendi bulmak zorundadır"** dedi. Köylüler de yakınlarının bir helikopterin gözetiminde askerler tarafından öldürüldüğünü öne sürdüler.

14 ocak günü Güçlükonak'ta minibüsün içindeki 11 kişinin yakılarak öldürülmesi olayından sonra resmi makamlar, eylemi PKK'nin gerçekleştirdiğini açıklamışlardı. Ancak farklı iddialar üzerine oluşturulan bir barış heyeti bölgeye gelerek incelemelerde bulundu. Heyet üyeleri mayın tehlikesine karşın altı saat süren zorlu bir yolculuktan sonra Güçlükonak'ta yakılan minibüse ulaşabildiler. 11 kişinin öldüğü olay yerinde inceleme yapan ve **"kopuk bir insan ayağı"** ile **"boş kovan"**bulan heyet üyeleri, daha sonra Koçyurdu Köyü'ne geçerek ölenlerin yakınlarıyla görüştüler. Evlerde yapılan görüşmeler sırasında güvenlik güçleri içeri alınmadı. Barış heyeti ile görüşen köylüler, olayın devlet güçleri tarafından gerçekleştirildiğini öne sürdüler.

Ölen minibüs şoförü **Beşir Nas**'ın eşi **Emine Nas**, kucağında altı aylık bebeğiyle katıldığı görüşmede şunları söyledi:

"Eşim, askerler tarafından bir taşıma işi için evden alındı. Bir süre sonra silah sesleri geldi. O sırada bir helikopter de orada uçuyordu. Korucular, olay yerine gitmek istedi. Fakat karakol bırakmadı. Karşı köydeki koruculara göre helikopterden mevzilere asker indirildi, onlar da ateş etti. Olayda bir er dahi ölseydi, olayın PKK tarafından yapıldığını söylerdim. Ama kocamı devlet öldürdü."

Adının açıklanmamasını isteyen bir kişi de, **Halit** adında bir askerin sabah saat 06.30'da evlerine gelerek kardeşine **"Karakol komutanı seni çağırıyor"** dediğini belirterek olayı şöyle anlattı:

"Yanında iki uzman çavuş da vardı. Kardeşimle beraber dört korucuyu da köyden götürdüler. Araç Taşkonak'a giderken yukarıdan bir helikopter de onu izliyordu. Aynı istikamete giden Fındıkşiirt minibüs şoförü Davut **ile PTT'ci** Ali **de bizimkileri görüyor. Kardeşim hariç, diğer 10 kişinin gözleri bezle, vücutları da iple koltuklara bağlıymış."**

Öldürülenlerden **Abdülhalim Yılmaz**'ın babası **Abdullah Yılmaz** ise ağlayarak şunları söyledi:

"Oğlumu sabah uykudan uyandırdılar. Askerler, 'Karakol komutanı izne gidecek, yerine Güçlükonak'tan Uğur komutan gelecek. Onu getireceğiz' **dediler. Üç askerle gittiler. Yaklaşık iki saat sonra silah sesleri geldi. Oraya gitmek istedik, izin vermediler. Aynı anda olay yerinde bir helikopter uçuyordu. Helikopterin onları koruduğunu sanmıştık. Korucular gitmek istedi, ama askerler izin vermedi. Dokuz korucudan beşi köydeydi.** 'Çatışma var' **diye göndermiyorlardı. Eğer gerçekten çatışma olsaydı önce korucuları gönderirlerdi."**

Barış İnisiyatifi ve heyet başkanı Şanar Yurdatapan, bu olayın kuşkulu ve karanlık hiçbir yanının olmadığını savunarak **"Son derece açık ve net. PKK bu saldırıyı gerçekleştirmiş değildir.** 'Kim yaptı' **diye sorduğumuzda ölenlerin yakınları, tereddütsüz** 'devlet' **diyor. Burada suçlu devlettir. Hesap mutlaka sorulmalıdır"** dedi. Yazar **Lütfi Kaleli** de **"Tanıkların ifadelerinden anlıyoruz ki devlet adına birileri hareket ediyor. Bu, çok açık seçik devlet adına yapılan bir cinayettir"** biçiminde konuştu.

İngiliz PEN Kulübü Başkan Yardımcısı **Bernice Rubins** de **"Teoride ne olduğunu gayet iyi biliyordum. Ama canlı olarak görmek bambaşka"** diyerek sözlerini şöyle sürdürdü:

"Gördüklerim, tahmin ettiklerimden çok daha kötüymüş. Olay, devlet gücü tarafından çarpıtılıyor. Minibüs faciasından devletin sorumlu olduğuna dair yeterince kanıt gördüm."

Daha sonra **Akın Birdal, Ali Bulaç, Prof. Ali Nesin, Ali Rıza Gülçiçek, Altan Tan, Cem Özdemir, Christoph Schwennicke, Ercan Kanar, Ferhat Tunç, Güliz Kaptan, Hasan San, Hüseyin Okçu, Hüsnü Öndül, İhsan Arslan, İsmail Arslan, Leyla Peköz, Lütfi Kaleli, Mehmet Metiner, Münir Ceylan, Nuri Baykal, Osman Tunç, Sadık Bayantimur, Siyami Erden, Şanar Yurdatapan, Prof. Tahir Hatipoğlu, Veli Özdemir**'den oluşan heyet Sıvas'a geçti. Heyet üyeleri, buradaki köy boşaltma iddialarını da yerinde inceledikten sonra her iki olayla ilgili olarak cuma günü Başbakanlık, TBMM, Milli Güvenlik Kurulu ve Anayasa Mahkemesi önünde birer basın toplantısı düzenleyecek. Alman Yeşiller Partisi Milletvekili **Cem Özdemir** de aynı gün Almanya'da olayı kamuoyuna duyuracak. Araştırmalar sonucu, hazırlanacak raporun başta devlet yetkilileri olmak üzere Avrupa Parlamentosu ve uluslararası insan hakları kuruluşlarına da gönderileceği vurgulandı.

Methadon tartışması büyüyor

GÜNDÜZ İMŞİR *17 Şubat*

TBMM'de kabul edildikten sonra ülkemizde kullanılma izni çıkan **"Methadon"** adlı sentetik eroin büyük tartışma başlattı. İP Genel Başkanı **Doğu Perinçek**, eroine eşdeğerde bir uyuşturucu olan Methadon'un satışının ABD'nin dayatmasıyla serbest bırakıldığını ileri sürdü. Sağlık Bakanlığı Müşteşarı **Aytun Çıray** ise **"yoksunluğu"** ortadan kaldırdığı için tüm dünyada eroin bağımlılarının tedavisinde kullanılan Methadon'un ülkemizdeki satış ve kullanım biçiminin tedavi hizmetleri biriminde henüz tartışılma aşamasında olduğunu vurguladı.

Methadon'la ilgili olarak dün bir toplantı düzenleyen İP Genel Başkanı Doğu Perinçek, şok iddialarda bulundu. Toplantıda Methadon adlı uyuşturucunun Türkiye'de serbest bırakılmasının son derece kötü sonuçlara yol açacağını kaydetti. Perinçek, şöyle devam etti:

"Sağlık Bakanlığı'na bağlı Yüksek Sağlık Şûrası 25-26 Ekim 1995 tarihlerinde gizli bir toplantı düzenledi. Toplantıda bu uyuşturucunun bazı merkezlerde kullanılabileceği yönünde karar aldı. Ancak yaptığımız araştırmalara göre Methadon'un Türkiye'de kullanımına izin verilmesi tamamıyla ABD'nin dayatmasıyla gerçekleşmiştir. Bu işin başını ise ülkemizde şu anda Balıklı Rum Hastanesi'nde Bağımlılık Kiliniği'nde şeflik yapan AMATEM'in eski başkanı Doç. Dr. Mansur Beyazyürek **yapmaktadır. Bu ilacın serbestçe satılması halinde ülkemizdeki 500 bin olan uyuşturucu bağımlısı sayısı bir anda milyonlara çıkacaktır. Aynı zamanda bu ilacın izni için çok büyük rüşvetlerin ve çıkar ilişkilerinin döndüğünü bilmekteyiz."**

Konuya ilişkin görüşünü aldığımız Sağlık Bakanlığı Müsteşarı Aytun Çıray ise Methadon'un satışıyla ilgili olarak bakanlık bünyesindeki **'tedavi hizmetleri'**nde oluşturulan komisyonun henüz çalışmalarını sürdürdüğünü vurguladı. Aytun Çıray, yeterli araştırma yapıldığı takdirde polemiğe yer olmadığının anlaşılacağını belirterek şunları söyledi :

"Alınmış kesin bir karar yoktur. Ancak ön ilke olarak Methadon sadece tedavi amaçlı olarak kullanılacaktır. Kesinlikle eczanelerde satılmayacağı gibi bakanlığımızca saptanan uyuşturucu tedavisine yönelik çalışma yapan hastanelerde kısıtlı bir şekilde kullunılacaktır. Ayrıca Methadon'un kullanımı için bu hastanelerde de komisyon kararı gerekecektir. Optium türevi olan Methadon birçok dünya ülkesinde yoksunluk belirtilerini ortadan kaldırmak için kullanılmaktadır. Yapılan araştırmalara göre bu ilacı kullanan bağımlı, öncelikle eroinden uzaklaşıyor, daha sonra Methadon'un azaltılıp tamamıyla kaldırılmasından sonra bağımlılıktan kurtuluyor."

İP Genel Başkanı Doğu Perinçek tarafından Türkiye'de bu işin propagandasını yapmakla eleştirilen Doç.Dr. Mansur Beyazyürek ise Methadon'un ülkemizde kullanılmasıyla birlikte eroin mafyasının belinin kırılacağına dikkat çekerek şöyle konuştu:

"Methadon'u bağımlılık yapan sentetik bir eroin olarak nitelendirebiliriz. Ancak Methadon 1956 yılından beri ABD'deki birçok bağımlılık tedavi merkezinde tedavi amaçlı olarak kullanılmakta ve önemli sonuçlar alınmaktadır. Avrupa'da birçok ülkede yapılan araştırmalarda tedavideki başarısını doğrulamaktadır. Ben Methadon'un ülkemizde kullanılması için yaklaşık 5 yıldır mücadele vermekteyim. Ancak bu istemimin bir türlü gerçekleşmemesi üzerine Methadon'dan daha gelişmiş ilaçlarla da kilinikte tedavimizi sürdürüyoruz. Methadon'un devlet kontrolünde kullandırılması ve tedaviyi uygulayacak kişilerin denetlenmesini baştan beri söylüyoruz. Kendi paramla ABD'ye giderek 18 saatlik bir kursa katıldım ve Methadon'un kullanılış biçimlerini araştırdım. Sonuna kadar da inandığım fikirleri savunacağım."

Dede'yi bir kez daha öldürmeyin!

ZEKİ COŞKUN *18 Şubat*

Bir sanatçı: Sesin erişebildiği her tonunu, rengini işlemiş... Tükenen seslerden yepyeni **"avaz"**lar yaratmış. Ardına dönüp baktığında **"Artık bu oyunun tadı kalmadı"** demiş. Dinleyenlerin, duyanların **"yeni bir ruh"** bulduğu şarkılarda, bestelerde asıl kendine ait olan sesin kaybolduğunu görmüş.. ve bir tür intihar yolculuğuna çıkmış.

1846'da Mina Çölü'nde koleradan ölen **İsmail Efendi,** Türk müziğiyle ilgilenenlere göre **"klasik"**lerin sonuncusudur. **Tanpınar, "daha ileri giderek"**, onu **"bir inkırazı, muhteşem bir zafer yapan deha"** olarak niteler.

Bu yıl Dede'nin 150. ölüm yıldönümü, Kültür Bakanlığı, 1996'yı **"Dede Efendi Yılı"** ilan etti, bir dizi etkinlik düzenleneceğini duyurdu. 4-5 şubatta AKM'de konser ve sema ayinleriyle programın açılışı yapıldı. Bakan **Fikri Sağlar,** açılış konuşmasında Dede Efendi'nin yılını **"geçmişimizle barışık olma"** adımı olarak niteledi.

Son derece yerinde, doğru bir adım. Eğer boş övgüler, protokol törenleri gösterileriyle yetinilmez; dün ve bugünün ne olduğuna övünmeden, yerinmeden, bakılır incelenirse yerinde bir girişim... Bu yazı, kısıtlı bilgiyle ve dışarıdan da olsa işin aslına bakma çabasıdır.

İşin aslına bakmak zorunlu. Çünkü, Dede'nin bir kez daha öldürülmesi, bugün **"arşiv sesi"**ne indirgenen ya da curcunaya dönen müziğin bir kez daha ölümü demektir!

Dede -ve öteki çağdaşlarının- adeta canhıraş bir edayla, çabayla ürettiği şarkıların fraklar, smokinlere bürünmüş olarak saltanat mağrurluğuyla -ama bir o kadar da ruhsuzlukla- icrası, traji-komik bir yeniden öldürüm girişimidir. Yine Dede adına düzenlenen bir gecede, onun bir saati bulan bestesini (Hüzzam Sema Ayini'ni) protokol gereği, yarım saatte kesmek de öyle. Ya da bir bankanın yaptığı **"Bir kültür hizmeti"** olarak sunulan, **"Musikinin Altın Çağı"** adı verilen kasette Rast Kar-ı Nev'i **"New"** diye yazmak...

Bütün bunlar, ait olmadığımız bir iklimde gezinmenin getirdiği tuhaflıklar.

Tuhaflığın ötesinde, özellikle müzikte, bu ülkede yaşayan hemen herkesin karşı karşıya olduğu bir **"yabancılık"** hali söz konusu. Genel, toplu eğlencelerde -ki, bu da çokça kederle iç içedir- bir noktadan itibaren, iş birinin mırıldanmasıyla ya da birinin üstüne baskı kurulmasıyla **"fasıl"**a döner. Günün **"moda"** şarkıları, türküler peş peşe sıralanır. Ama eğer özel -yani öznel- bir ilgi, birikim, yetenek yoksa, repertuvar günün şarkılarıyla, haydi bilemediniz anneniz-babanızdan dinlediklerinizle, duyduklarınızla sınırladır.

Dolayısıyla müzik, **"kulaktan dolma"**nın ötesin-

de pek bir yere sahip değildir kültürümüzde. O halde, **"meslekten"** olmayıp müziğin şu ya da bu türüne ilgi duymak, onu keşfetmek, hissetmek, ancak öznel seçimin ürünü olabiliyor.

Alaturka'nın fanatik tutkunları, ya bu müziğe olan ilgilerinin ya da o ilgiyi yaratan kültürel-ideolojik biçimlenmenin etkisiyle yukarıda anılan yabancılığı genellikle **"cumhuriyetin suçu"** sayarlar. Kimileri **Atatürk**'ün müdahalesiyle kimileri de **"çevresindeki darkafalılar"**ın onu yanlış anlayıp bu müziğin bir dönem yasaklanması nedeniyle **"eski musikimizden uzak düştüğümüz"**ü öne sürerler.

Oysa Türkiye'de müziğin -henüz yazılmamış- tarihine bakıldığında pek de böyle olmadığı ya da en azından **"ilk günah"**ın Atatürk'e de cumhuriyete de ait olmadığı görülür. İsmail Dede, işte bu noktada tipik ve dramatik bir portre olarak çıkar karşımıza.

Babasının hamam işletmesinden dolayı **"Hammamizade"** namıyla anılan İsmail Dede'nin doğumu 1778, ölümü 1846. Bu 68 yıllık süre, Dede'nin içinde yaşadığı toplumun ve yine içinde yer aldığı devlet organlarının geleneksel niteliğini, dokusunu, karşılıklarını kaybetmeye başladığı, **"çözülme"** dönemine denk geliyor. Müziği de müzik karşısındaki duruşu, girişimleri de bu dönemin etkilerini taşır.

Dede Efendi, üç padişaha hem tanıklık hem de eşlik eder. **III. Selim, II. Mahmud** ve **Abdülmecit.** İlki aynı zamanda bestekâr (ve Mevlevi) olan üç padişahtan çok özel ilgiler görür. Dede'nin ilk çıkışı 1798'de, 20 yaşındayken bestelediği **"Zülfündedir benim baht-ı siyahım"** (buselik) şarkısıdır. Bunu **"Ey çeşm-i ahu hicr ile tenhalara saldın beni"** dizesiyle başlayan **"hicaz-nakış"** bestesi izler. Şarkı, kısa sürede saraya dek ulaşır. Bestecisi, padişah tarafından davet ve kabul edilir. Saray musiki heyetine alınır.

Burada **"devlet-sanat-sanatçı"** ilişkisinin bir örneğiyle karşılaşıyoruz: Hammamizade İsmail Efendi, o dönemde başdefterdarlıkta memur, aynı zamanda Yenikapı Mevlevihanesi'ne devam ediyor. O dönem Mevlevihane **"postnişinine" Ali Nutki Dede,** ölümünden (1804) sonra da posta kardeşi **Abdülbaki Dede** oturacaktır. Her ikisi de tasavvuf müziğinin önde gelen isimleri. Yenikapı Mevlevihanesi, döneminin en büyük müzik okulu niteliğinde.

İsmail Dede'nin ney çalmayı Abdülbaki Dede'den öğrendiği söylenir.

En önemli çalışmalarından sayılan Şevkütarab Ayini'ni de (Tanpınar'ın **Rauf Yekta**'dan aktardığına göre) Ali Nutki Dede'nin **"tarifi üzerine yazdığını"** bizzat İsmail Dede'nin kendisi söylemektedir. Yine Tanpınar'ın vurgusuyla **"müşterek çalışma"**, yapıtın ortak üretimi söz konusu.

Hammamizade İsmail, girdiği **"tarikat"** uyarınca üç yıl dergâhta **"çile"** dolduracaktır. Ama saray devreye girince işin rengi değişir. III. Selim, şarkılarını beğendiği bestecinin dinsel-manevi kabulle girdiği **"çile"**nin kalan bir yılını bağışlar, İsmail Efendi, 1799'da **"çilesi dolmuş"** sayılarak **"Dede"** ilan edilir, saraya alınır!

Resmi kabul, gönüllü-dinsel kabulün önüne geçiyor. Siyasal otoritenin açtığı **"kariyer"**, manevi **"kariyer"**in yerine geçiyor.

Bunun bir başka anlamı daha var: **"Meşk"** -icra- aynı zamanda eğitim niteliği taşıyor alaturkada. Dede'nin Mevlevihanedeki her iki üstadıyla ilişkisi de bunu gösteriyor. Saray, **"meşk"** halkasını şu ya da bu biçimde kesintiye uğratıyor.

Tanpınar'ın deyimiyle **"Saraya giren Dede, Mevlevi zevkinin bu saraya hâkimiyeti ne olursa olsun bir saray adamı oluşmuştur."**

Bu yer değiştirme, Dede'nin ymşamında ve müziğinde tek örnek değil.

İkinci örneği, II. Mahmud döneminden verebiliriz. Dede'nin Türk müziğine kazandırdığı makamlardan, -ki, yepyeni bir beste formudur- Ferah-feza'nın doğuşu da rivayete göre, saray içinde ve padişah önündeki **"kabul savaşı"**nın denmese bile yarışının ürünüdür.

Yine Rauf Yekta'dan naklen anlatıldığına göre, Dede, dönemin -ve sarayın- bir diğer gözde bestekârlarından **Şakir Ağa**'nın yeni bir makam üzerinde çalıştığını duyar. Hemen kendisi de o yönde yoğunlaşır. Padişah huzurundaki bir musiki meclisinde Şakir Ağa'dan söz alır, Ferah-fezayı sunar... Padişah, Şakir Ağa'yı, **"Dede ile güreşilmez. O, musikinin canavarıdır"** diyerek teselli eder.

Üçüncü örnek, yine Dede'nin yarattığı ve adıyla anılan bir başka makam: **Kar-ı Nev. "Alaturka"**yı **"alafranga"**yla birleştirme girişiminin ürünü. Tanzimat'ın siyasal, yönetsel, kültürel hemen tüm alanlarda yürüttüğü çabanın müzik alanındaki karşılığı... Klasiklerin sonuncusu **"yeni"**ye; Batı'ya adım atmaktadır. Bugün Dede'nin adı geçen konserler, adeta şaşmaz biçimde **"Gözümde daim hayal-i cana"** şarkısıyla; Rast Kar-ı Nev bestesiyle açılmaktadır.

Dede'nin bugün de popüleritesini nispeten koruyan **"semai"**yi **"vals"** havasına taşıdığı **"Yine Bir Gülnihal"** şarkısı da aynı yöndeki bir başka örnek olarak anılabilir.

Dede bunları yaşadı ve yaptı. Bugün biz bunları **"eski müziğimiz"**in örnekleri olarak kimi zaman tutkuyla ya da **"arşiv sesi"** olarak dinliyoruz. Hayranlık duyuyoruz, seviyoruz. Ama Dede'nin kendisi, yaptığını **"asıldan uzaklaşma"**, bir bakıma asla -ve sanata- ihanet, yabancılaşma olarak görüyordu!

Tanpınar, bu duyguya ilişkin iki kanıt gösterir. Birincisi, Dede'nin son yolculuğuna çıkmadan, hacca gitmeden önce söylediği söz: **"Artık bu oyunun tadı kalmadı."**

İkincisi, yolculuğun bizzat kendisi. Tanpınar'ın yorumuna göre, **"Dede'nin yaşı ile hiç uymayan bu seferi -hacca gidişi- ihtiyar edişinin sebepleri arasında bu zaruri inkârın -Batılılaşmanın, Tanzimat'ın- payını ayırmak gerekir."**

Buradaki **"ihtiyar ediş", "intihar ediş"** diye de okunabilir.

Dede'nin **"hacı"** olamadan yolda öldüğünü belirtmiştik.

O halde?

Yinelcyelim: 150 yıl sonra Dede'yi -ve müziği- bir kez daha öldürmemeli...

Eskiler pek boş söz etmez: Aşk olmadan meşk olmaz.

Aztekler ülkesinde

YAVUZ GÖR *18 Şubat*

Yepyeni bir âlemde gidiyor bizim Chevrolet.. Orta Anadolu sanki.. kaktüs ağaçları dışında manzara yabancı değil.

İlk gece kaldığımız Monterrey kentindeki otelin resepsiyon memuru, *"Bu otel çok eskidir.* **Pancho Villa,** *sık sık buraya uğrar, atlarını hole bağlar, kafayı çeker, fakirlere para dağıtır, toprak ağalarının (Hacindadores)) defterini dürermiş"*

diyor...

Pazar kurulmuş dışarda... Bibberler, guavalar, kiwiler, sombrerolar, blucinler, boyalı şekerden yapılmış aziz heykelcikleri yan yana...

Her köşede, büyük şapkalı müzisyenler. Aşağı sarkmış bıyıkları, mahzun bakışları, bembeyaz dişleri... Bütün bu dekor ve sesler içerisinde, köylüler, Meksika köyleri. Dünyanın, belki de en çok iftiraya uğramış, mazlum halkı...

Hollywood filmlerinin bize daima, tequila içip kadınlara, turistlere saldıran haydutlar (Bandidos) diye tanıttıkları bu halk... Bijama'yı andıran beyaz giysileri, sandalları içinde devinen bu halk, uzun yüzyıllar süren Avrupa sömürgeciliğinin boyunduruğundan kurtulmuş amma, neler vererek kendisinden...

"Size uygarlık ve Hıristiyanlık getirdik" diye erkekleri altın madenlerinde, ekmek ve su vermeden, kırbaç altında ölene kadar çalıştırıp, ölünce uçurumlardan aşağı atan *"Conquistador"*lar. Uçsuz, bucaksız toprak parçalarının üstüne oturup, halkı en koyu ve acımasız feodalizmin mengenesi içinde sömüren, İspanyol veya melez toprak ağaları...

Sonraları, **III. Napoleon**'un marifeti ile oluşturulan bir *"Meksika İmparatorluğu"* dramı, bir gün (1867) Queretaro'da, **Juarez**'in adamları tarafından kurşuna dizilen bir kötü talihli Avusturyalı Prens **Maxmillian**'la son buluyor.

Ondan sonraki süreçte, kuzey komşularının saldırısı, savaşırken karşı taraftan rüşvet alıp ordusunu perişan bırakıp kaçan **Santa Anna** gibi generaller, devleti soyup soğana çeviren cumhurbaşkanları...

Toprağı köylüye kazandırmak için ayaklanan halkın başına geçip savaşan, gerçek bir *"halk kahramanı"* General **Emiliano Zapata...**

Bütün bu kanlı serüvenler artık geride kalmış..

Geçmişin acı deneylerini yansıtan önemli bir madde var Meksika Anayasası'nda: 123. madde: *"Suffrago universal y no re-eleccion.." Kısacası herkese oy hakkı. Bir kez cumhurbaşkanı olan, bir daha olamayacak.."* diyor bu madde...

Chevrolet, yoğun yağmur altında, Sierra Madre Oriental dağlarına doğru yürüyedursun... Koca şapkalı adamlar, çamur kulübelerinin önünde uyuyordur. Çıplak ayaklı kadınlar, çıplak ayaklı çocuklarını kucaklarına almış, uyutmaya uğraşıyor.

San Luis Potosi, rüyamızda gördüğümüz Mexico City ufukta belirdi.

☆☆☆

1930'lu yıllarda Meksika'da görev yapmış bir hariciye memuru, -biraz da o zamanki *"Güneş Dil Teorisi"*ne de uygun düştüğü için olacak-, kuzeyde (ABD) olsun, Meksika'da olsun *"Yerli"*lerin Orta Asya kökenli olduğunu söylüyor bir yapıtında...

Örneğin, ünlü *"Comanchi"* kabilesinin çok iyi kamalar yapan *"Kamacı"* sözcüğünden, keza *"Apachi"*lerin pek güzel (Aba) yapmasını bilen *"Abacı"* sözcüğünden geldiğini ifade ediyor.

Başkentte büyük sarayın bulunduğu *"Chapultepec"* semtinin adı da, *"Çapul Tepe"*...

Yüz hatları açısından *"Mongoloid"* olan yerli halkın dokuduğu kilimlerin motifleri, bayraklarındaki ağzında yılan tutan kartal sembolü, Aztek takviminin, Hitit amblemine olan benzerliği, bütün bunlar Anadolu'da da var...

Orada tanıştığım bir İngiliz tarihçisine sordum...

"Tarihte böyle benzerlikler vardır.. It is only coincidence."

"Sadece bir raslantı bunlar" dedi. İngiliz..

☆☆☆

Nereden, nasıl gelmiş oldukları bir yana, Meksika halkının sevecenliği hemen sarar insanı.

Üzerlerine iğreti bir şal gibi örtülmüş Hıristiyanlık... Çoğunun bilmediği İspanyolca. Fakirlik. Batıl inanışlar.. Ücra köşelerde piton yılanına tapanlar. Meskal ve marijuana.

Taş ile Kumaş

MEMET BAYDUR *18 Şubat*

"Onur toprakta değil, insandadır."

Ahmet Altan'ın Yeni Yüzyıl gazetesinde yayımlanan bir yazısından bu cümle. Onur, toprakta değil insandadır. Bunun tersini savunabilir miyiz? Hayır canım, ne münasebet, onur insanda değil, topraktadır denebilir mi? Bu görüşü de savunanlar var. Yazıyla değil, eylemle savunuyorlar üstelik inançlarını. Bir başka gazetenin yazarı da *"Bayrak, bir bez parçası değildir"* gibi bir şey yazdı. Aferin almıştır büyüklerinden kuşkusuz. Oysa bayrak bir bez parçasıdır. Türkçe sözlüğe göre bayrak; bir ulusa, belli bir topluluğun niteliğine işaret olmak üzere bir göndere, açılıp dalgalanacak bir biçimde çekilebilen, belirli renk ve biçimde özelleştirilmiş dikdörtgen kumaştır. Bu bezi önemli kılan da altında toplanan insanların onurudur. Onur ise, Ahmet Altan'ın dediği gibi, top-

rakta değil, insandadır. *Onur ve İnsan* başlıklı yazının ilk paragrafını okuyalım şimdi.

"Hak etmediğiniz bir onuru, dünyanın bütün kaya parçalarına bayrak dikseniz de elde edemezsiniz. Bir yılda iki bin insanı faili meçhule kurban veren, gazetecilerini döve döve öldüren, parlamenterlerini parlamento kapısında tutuklayıp hapse atan, binlerce köyünü cayır cayır yakan, emeklilerini ekmek kuyruklarında ağlatan, otuz yılda üç askeri darbe geçirmiş; daha, sivil bir anayasa bile yapamamış bir toplumun onuru filan olmaz. Onur, toprakta değil insandadır."

★

İnsana ait olması gereken onuru, taş ve kumaşa yükleyip işin içinden sıyrılanları öfkelendirecektir bu satırlar. Bense tümüyle katılıyorum Sayın Altan'ın yazdıklarına.

Yurtseverlikle milliyetçilik arasında (sözcük oyunlarını aşan) bir fark var gibi geliyor bana. Yurtseverler bu ülkenin insanlarının onurunu koruyan, yücelten insanlardır diye düşünüyorum. İnsan onurunu her şeyin üstünde tutan yurtseverler geliyor aklıma. **Nâzım Hikmet, Mehmet Ali Aybar, Aziz Nesin, Oktay Rifat, Pertev Naili Boratav, Sadun Aren, Mümtaz Soysal..** uzar gider bu liste. Birbirine benzemeyen güzel insanlar. Milliyetçiler tarafından çeşitli biçimlerde cezalandırılmış birçok *"yurtsever"* vardır içlerinde. Milliyetçi olanların pek kolayca anlayamayacağı bir onur, üzerine hiçbir şey diktirtmeyen bir kaya parçası gibi yükselir bu insanların yaşamlarında. Adına da insan olmanın onuru denir.

İnsanı elinin ya da sopasının tersiyle bir kenara itip insanı içermeyen bir onur peşinde koşanların iktidarı ise, korkunun ve kuşkunun imparatorluğudur öte yandan. Kimileri çağ atlamak adı altında bir hava boşluğunda bilinçsizce yardımcı olurlar bu karanlığın yoğunlaşmasına. Kiminin çıkarıysa karanlığın yoğunlaşmasındadır zaten. Toprakla insanı birbirlerine karıştırmak kolaylaşır kimi dönemlerde. Devletin onuru korunmuş olur, insan onuru pek itibar görmese bile. Oysa zaman (tarih diyecektim) geri dönüp baktığımızda bize gösterir ki uzun vadede ayakta kalan toplumlar, insan onurunu her şeyin üstünde tutan toplumlardır. Öte yandan zamanın aptallığa faydası yoktur. (Her şeye vardır da, aptallığa yoktur.) Sayın Altan'ın da yazdığı gibi, onurlu bir toplum olmanın yolu, onurlu bir toplum gibi davranmaktan geçer. Böyle davranıp *öyle* olmak mümkün değildir çünkü.

☆

Bambaşka şeylerden söz açacaktım bu pazar. Bilim, yolculuk, ölüm üstüne bir şeyler vardı aklımda. Sonra yeni kitaplar, oyunlar, filmlerden, sergilerden dem vuracaktım. Olmadı. Ermeni Fransız şarkıcı **Aznavour**'un dediği gibi, *"zamanın kangreni"* izin vermedi o başka şeyleri yazmama.

Ahmet Hamdi Tanpınar'ın; bu değerli, büyük, iyi okunması gereken yazarımızın üç beş dizesi geliyor aklıma nedense...

"Başımızın üstünde bir bulutun
Güneşe asılmış gölgesi,
Uzakta toz halinde dağılan
Yoğurtçu sesi,
Gün bitmeden başladı içimizde
Yarınsız insanların gecesi."

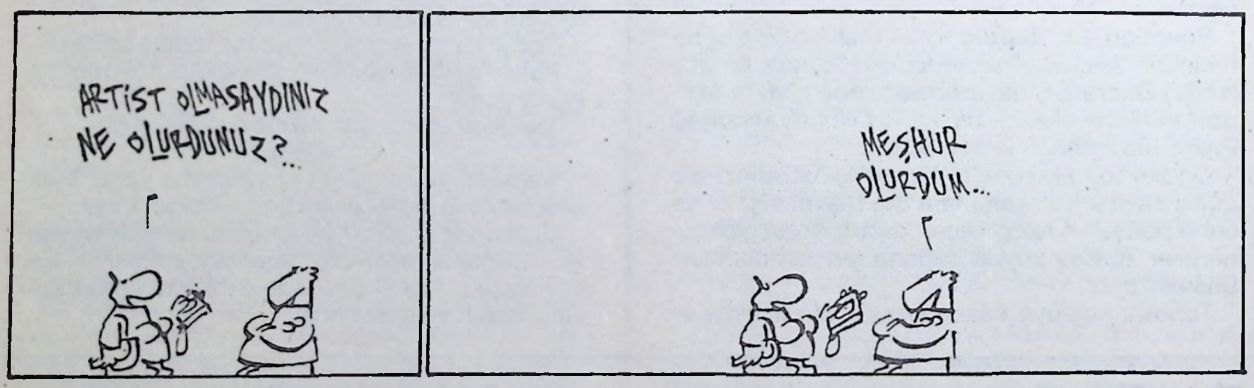

Eski İzmir fotoğrafları artık hepimizin

GÜRHAN TÜMER *18 Şubat*

İZMİR - Daha çok yakın zamanlara kadar, eski İzmir'in fotoğraflarını bulmak hiç de kolay değildi.

Onlar, herkesin eli altında olmayan kitapların sayfalarında, kimi kurumların ya da koleksiyoncuların arşivlerindeydiler. Ve uzun süre oralarda kaldılar.

Sonra, yavaş yavaş ortaya çıkmaya, yeni basılan, dolayısıyla da daha kolay ulaşılabilen, yeni İzmir kitaplarının, aylık takvimlerin küçüklü büyüklü sayfalarında boy göstermeye başladılar.

İzmir Kültür Sanat ve Eğitim Vakfı'nın 5. kuruluş yıldönümünde, çeşitli kaynaklardan derlenen,

toplanan bu fotoğraflarla, büyük ilgi gören büyük bir sergi açıldı.

Sergiyi gezen insanlar, Kordon'un, Karşıyaka'nın, Göztepe'nin eski durumlarını, oralardaki eski binaları görünce, **"Ah İzmir'imiz, vah İzmir'imiz... Sen ne güzelmişsin eskiden, ne güzel... Seni bugünkü hallere getirenlerin elleri kırılsın... Keşke bu fotoğraflar bir kitapta toplansa da artık hiç değilse bundan sonra herkes aklını başına devşirse..."** gibi, tam böyle değilse de bu anlama gelen notlar düştüler açılan deftere.

Bu dilekler gerçekleşmedi. Yalnız şu sıralarda, o eski İzmir fotoğraflarının bir bölümü, çok azı, hele bir de yurtdışında Yunanistan'da, Paris'te, oralardaki kütüphanelerde, oralardaki koleksiyoncuların ellerinde bulunduğunu bildiklerimizi, duyduklarımızı da sayarsak, devede kulak bir bölümü piyasaya sürüldü, çeşitli boyutlarda ve kimileri daha iyi, kimileri daha kötü baskılarla kitapçılarda, kırtasiyecilerde satılmaya başladı.

Bunlar artık hepimizin. Artık 40'lı, 50'li yılların Konak Meydanı'nı on-on beş binle dört yüz bin lira arasında değişen bir para karşılığında satın alıp evinize getirebiliyorsunuz.

Onlardan birine bakıyorum. Saat Kulesi'nden başka, o yılların Konak'ından kalan hiçbir şey yok. Ne o tramvaylar, ne o burunlu otobüsler, ne o ağacın altına park etmiş o müzelik otomobil, ne meydanın göbeğindeki o at arabası, ne o vapur iskelesi ve elbette ki ne de belki Kemeraltı'na giden, belki Bahribaba Parkı'ndan gelen o bir avuç insan kaldı.

Foto Cemal'in çektiği fotoğraflarda da, halkın **"Sakız tipi"** diye nitelediği, her bir katı bugün aynı yerlerde yükselen sekiz dokuz katlı apartmanların iki katına bedel, ikişer; bodrumlarını da sayarsanız üçer katlı evlerden, şimdi başları neredeyse göğe değen, ama o zamanlar boyları topu topu iki karış olan palmiyelerden, üç beş yolcu taşıyan, atlar cennetini çoktan boylamış olan bir atın çektiği bir tramvaydan başka bir şey yok.

Bunların dışında, hemen hemen bomboş rıhtım. Sanki sayım günü, sanki sokağa çıkma yasağı var, sanki nötron bombası geçmiş kentten.

Ey şu 1996 yılında, Kordon'un kaldırımlarını, birahanelerini, restoranlarını cıvılcıvıl dolduran insanların ataları; bu kentte kırk yıl, elli yıl önce yaşamış İzmirliler... Artık öteki dünyaya göçtünüz çoğunuz, bugün onun için yoksunuz İzmir'in sokaklarında, meydanlarında, onun için yoksunuz Kordon'da. Bunu anlıyorum. Ama ya peki o zamanlar nerelerdeydiniz?

Nostalji, nostalji, nostalji. Bu yazı nostaljik bir yazı.

Bu yazıyı eski İzmir'i gösteren birkaç eski fotoğrafın piyasaya çıkmasından etkilendiğim, duygulandığım için yazdım, çünkü ben de 1940'ların, 1950'lerin İzmir'ini yaşamış olanlardanım, dolayısıyla da anımsayanlardanım.

Ama doğrusunu isterseniz, yok olan İzmir'den söz eden bu yazıyı yazarken, aklımda **Ahmet Hamdi Tanpınar**'ın yok olan İstanbul için söyledikleri vardı hep:

"Boğaz'ın mazisi, belki de aradıklarımızı yerlerinde bulamadığımız için bizi öbürlerinden daha fazla çekiyor.

Onlar bütün o Neşatâbâtlar, Hümayunâbâtlar, Ferahâbâtlar, Kandilli sarayları, on yedinci asırdan beri iki sahil boyunca açık kalmış bir mücevher kutusu gibi parıldadığını tahayyül ettiğimiz ve bizim ancak batmakta olan bir güneşin son ışığına şahit olabildiğimiz yalılar, bugün ortada olsa idiler, belki kendimizi daha başka türlü zengin bulacaktık; fakat hiçbir zaman yokluklarının bizde uyandırdığı duyguyu tatmayacaktık, nesil ve zihniyet ayrılıkları yüzünden ancak bayramdan bayrama yüzlerini görmeye razı olduğumuz ihtiyar akrabalar gibi zaman zaman yanlarına uğramakla kalacaktık.

Heyhat ki yaldızlı tavandan, gümüş eşyadan ve geçmiş zaman hatırasından çok çabuk bıkılıyor. Bizi onlara doğru çeken, bıraktıkları boşluğun kendisidir (...) İstediğimde onlara erişemeyince şiire, yazıya dönüyorum."

Kim ne derse desin, Tanpınar'ın bu sözlerine bütünüyle katılıyorum, bu paradoksu ben de yaşıyorum, eski İzmir'e, fotoğraflarla ve serde yazarlık var ya, hele hele yazılarla, işte böyle yazılarla dönmeyi, çok, ama çok seviyorum.

Sınırdan mayınlar kaldırılıyor

AHMET BARUTÇU *19 Şubat*

KİLİS - Suriye sınırında bulunan mayın tarlalarının temizlenmesi çalışmalarına başlandı. Bölgeye gelen 5. Zırhlı Tugay Komutanlığı'ndan uzman bir istihkâm birliği, mayın tarlalarını tarayarak anti-tank ve anti-personel mayınlarını çıkarmaya başladı.

Yetkililer, sınırın termal kameralarla gözlenip korunması nedeniyle mayınların stratejik öneminin kalmadığını, bundan dolayı mayın tarlalarının temizlenmesinin kararlaştırıldığını bildirdiler.

Yaklaşık 720 kilometre uzunluğunda, 500 metre genişliğinde, toplam 3.5 milyon dönümlük bir alanda (iki Kıbrıs adası büyüklüğünde) gömülü bulunan mayınların temizlenmesi çalışmalarının iki yılda tamamlanması bekleniyor,

Sınır güvenliğinin sağlanması ve kaçakçılığın önlenmesi amacıyla 1950 yılında oluşturulan mayın tarlalarının bugüne dek geride 9104 ölü, 12.158 yaralı ve sakat bıraktığı belirtiliyor.

Kilis'te son olarak geçen günlerde 1. Piyade Taburu'nda görevli **Erhan Demir** adlı er, nöbete giderken üzerine bastığı mayının patlaması sonucu ağır yaralanmış, devlet hastanesine kaldırılan erin sağ ayağı bilekten kesilmişti.

ABD, Kıbrıs için atakta

REŞAT AKAR *20 Şubat*

LEFKOŞA - Ege'de Kardak krizinin devam etmesi ve en ufak bir çatışmanın aynı anda Kıbrıs'a da yansıması endişesinde bulunan ABD, yeni bir girişim başlattı. Türkiye-Yunanistan ve Kıbrıs'ın da dahil olduğu Güney Avrupa Masası sorumlusu **Carey Cavanaugh**'ı adaya gönderen ABD, taraflar arasında yeni bir diyalog başlatmayı amaçlıyor.

Cavanaugh, dün Rum Yönetimi Başkanı **Glafkos Klerides** ve KKTC Cumhurbaşkanı **Rauf Denktaş**'la ayrı ayrı görüşerek sorunun çözümü için iki lider arasında yeni bir zirve olasılığını araştırdı. Kıbrıs sorununun barışçı yollarla çözümlenebilmesi için iki liderin daha fazla zaman harcamadan bir araya gelmesi gerektiğine inanan ABD yetkilisi, **"Liderlere herhangi bir belge sundunuz mu"** şeklindeki sorulara **"Kesinlikle hayır"** yanıtını verdi.

Kıbrıs'ta 4 gün süreyle temaslarda bulunacak olan ABD Güney Avrupa Masası Sorumlusu, sadece liderlerle değil, her iki toplumun da çeşitli kesimlerle temaslarda bulunacağını açıkladı. Carey Scavanaugh, dün Denktaş'la yaptığı görüşmeden hemen sonra ABD Büyükelçisi'nin Lefkoşa'nın Türk kesiminde kiraladığı evde Türk gazetecileriyle bir araya geldi.

Cavanaugh, bu toplantıda görüş açıklamaktan çok çözüm ve son siyasi gelişmeler hakkında fikir toplamaya çalıştı. ABD Dışişleri Bakan Yardımcısı **Richard Holbrooke**'un Ankara-Atina ve Lefkoşa ziyaretlerinin Türk-Yunan ilişkilerindeki gerginlik nedeniyle ertelenmesini bir talihsizlik olarak nitelendiren ABD yetkilileri, Kıbrıs'ta iki toplum arasındaki görüşmeleri yeniden başlatmak için AB ile uyum içerisinde çalıştıklarını gizlemiyorlar. ABD yetkilileri, AB'daki görüşün de **"önce çözüm, sonra Kıbrıs'ın iki toplumlu AB üyeliği"** şeklinde olduğunu saklamıyorlar. Denktaş ile Klerides'in bir araya gelmesi gerektiğine inanan ABD yetkilileri, **"Zirve için gerekli her şeyin masada olduğu"** görüşünü koruyor.

Berlin'de Hollywood'un gövde gösterisi

SUNGU ÇAPAN *22 Şubat*

BERLİN - Her zamanki gibi soğuk, karlı-buzlu, gri ve ıslak bir Berlin'de, 12 günlük film seyretme maratonumuz başlayalı 4 gün geçivermiş, biz ısınana ve havaya girene dek. 19 ülkeden 25 filmin yarıştığı 46. Berlin Film Festivali, yarışma kadar, Panorama, Forum, Avrupa Film Pazarı gibi yan bölümleriyle de ilgi çeken, yedinci sanatın en önemli 3 vitrininden biri bilindiği gibi, Cannes ve Venedik'le birlikte.

Bu yıl basın merkezinin, yeniden sinemalara yakın, lüks bir otele (Inter-Conti) konuşlandırılması iyi olmuş. Amerikan ve Avrupa major'larının kamp kurduğu, adım başına bir ünlüye rastlanan Inter-Conti'deki basın toplantılarına rağbet, alışıldığı üzere oldukça fazla yine.

Satışa, pazarlamaya yönelik muhabbetler, parlak tanıtımlar, yeni tanışmalar, kokteyl partiler, akşam yemekleri, resepsiyonlar da yine gırla gidiyor. Tabii bütün bunlar da, festival denilen oyunun bir parçası. Son yıllarda iyice belirginleştiği gibi, Avrupa'ya bahar çıkarması yapacak Hollywood sinemasının yine parlak gövde gösterisi niteliğinde geçen festivale ünlülerini (VIP'lerini) göndermiş Amerikalılar.

Öyle ki, **John Travolta** Ku'dam'da volta atarken **Danny De Vito** Berlinlilerle Kennedy'cilik oynuyor, **Jodie Foster** başoyuncusu **Holly Hunter**'la çevresine sempati yayarken, yarım yüzyıldır sinemaya katkılarından ötürü verilen Altın Aslan onur ödülünü alan **Elia Kazan** da festivalin irikıyım patronu **Moritz De Hadeln**'in kollarında mest, kameralara, objektiflere gülücükler dağıtıyor; festivalde bir kaç filmiyle birden boy gösteren **Robert Downey Jr.** en iyi aktör ödülüne göz dikiyor (tabii festivali şereflendirmeleri beklenen **Bruce Willis, Anthony Hopkins, Sean Penn**'lerden sıyrılabilirse)...

Kısacası, **Wim Wenders**'e gönderme yaparak dile getirirsek, Berlin'de gökyüzü kapalı, ama yıldızlarla da parlıyor icabında...

John Travolta-**Jack Lemmon**-Jodie Foster'larla

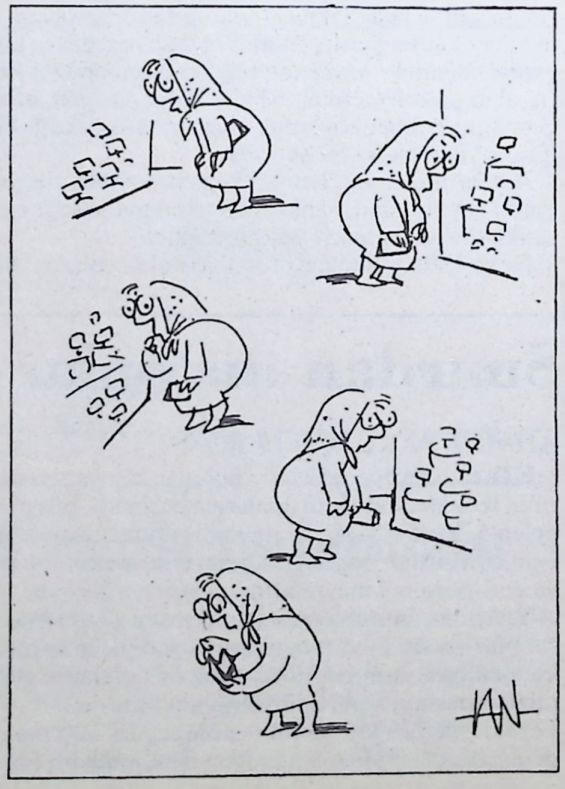

başlayıp Bruce Willis-**Susan Sarandon-Tim Robbins**'lerle sürecek yıldız yağmuruyla yine parsayı toplayacağa benzeyen Hollywod'un ağırlığını vurgulamak için (özel gösterimleri de sayarsak) 28 yarışma filminin 10'unun ABD yapımı olduğunu belirtmek yeterlidir sanırım.

Avrupa'dan 12, Asya'dan 5, Avustralya'dan 1 ve Almanya'dan da (sadece) 1 filmin yarıştığı 46. Berlin Film Festivali'nin geleneksel mekânı Zoo Palast'ın önüne malum kırmızı halı çekilmiş tabii, meraklısını 2 saatliğine, bambaşka düş âlemlerine uçurmak için yine! 3 bini aşkın **'akkredierte'** basın mensubuyla sinema yazarının kalabalığına karışarak bir kez daha, kâh hayalkırıklıklarına uğrayarak, kâh insan olmanın doruklarına çıkartan ayrıksı filmlerin tadına vararak izlediğimiz Berlinale 96'da, resmi yarışmayı tamamlayan Panorama bölümü de Amerikan sineması ağırlıklı.

Büyük stüdyoların yanı sıra, Sundance festivalinin 1995 galibi **"Wellcome to the Dollhouse"** gibi kaçırmadığımız, bağımsız Amerikan sinemasının ürünü kimi ilginç filmlerin de yer aldığı Panorama'da, Fransız, İtalyan ve İspanyol sinemalarının güçlü düzeyini örnekleyen etkileyici filmlere de tanık olduk. Keza İskandinav filmleri de ilginçti.

Sinematek yıllarımızın unutulmaz yönetmenlerinden İsveçli **Bo Widerberg**'in, savaş yıllarında, güzel öğretmeni tarafından hem sınıfta hem de yatakta eğitilen genç bir öğrencinin öyküsünü anlattığı dönüş filmi **"All Things Fair"** gibi.

En iyi yabancı film Oscar'ına da aday gösterilen, yarışma bölümünde epey alkış alan bu Bo Widerberg-İsveç yapımının yanı sıra, son yıllarda Batı'nın gözdesi olan Asya sineması da, Çin'iyle, Tayvan'ıyla, Japonya'sıyla yine dişlerini gösteriyor festivalde. 46. Berlin Film Festivali'nde olmayanlar, Latin Amerika ve komünizmin iflasından sonra kısırlaşan, eskiden Doğu Bloku diye tabir ettiğimiz Çekoslovakya, Polonya, Macaristan, Romanya sinemaları...

Geçen yıl Panorama'da **Handan İpekçi**'nin **"Babam Askerde"**, **Yavuz Özkan**'ın **"Yengeç Sepeti"** filmleriyle temsil edilen Türk sineması bu yıl hepten kayıp Berlin'de.

Yine de bildiğimiz kadarıyla, yönetmenin yapımcısından gizli kaçırıp Market'e soktuğu, tiner çeken, evsiz barksız sokak çocuklarının hikâyesini görüntüleyen **"Soğuk Geceler"** ve Almanya'da doğma, yetişme Türk yönetmen **Seyhan Derin**'in Panorama'nın belgesel bölümünde yer alan **"Ben Annemin Kızıyım"** filmleri, sinemamızın adını duyuruyor bir ölçüde.

Altın ve Gümüş Ayı'ların hangi filmlere gideceğine, ödülleri kimlerin toplayacağına ilişkin tahmin ve değerlendirmeler için henüz erken sayılırsa da, görebildiğimiz yarışma filmleri arasında **"Sense and Sensibility"**, **"Get Shorty"** ve İngiliz yapımı iki tarihsel film, **"Richard III"**le **"Restoration"** öne çıkıyor. Başarılı oldukları çokça yazılıp söylenen, **Paul Mazursky**'nin **"Faithful"**, **Bertrand Blier**'nin **"Mon Homme"**, Tim Robbins'in **"Dead Man Walking"** ya da **Terry Gilliam'ın "12 Monkeys"** filmlerinin daha gösterilmediği Berlinale 96, gitgide ısınıp hızlanarak sürüyor şimdilik. **Andrzej Wajda**ustanın yine eski defterleri karıştırıp 1943'ün Varşova gettosundaki Nazi kıyımı atmosferinde geçen, Yahudi düşmanı Polonyalıları sergileyerek bazı tabuları deşen son eseri **"Wielki Tydzien-Paskalya Günleri'nde"** ise eski usul klasik ve insancıl bir filmdi, nedense Zoo Palast'ın Alman seyircisinden tek bir alkış dahi almayan.

Emma Thompson (Sense and Sensibility-Akıl ve Duygu), Annette Bening (Richard III), Holly Hunter (Jodie Foster'ın ikinci yönetmenlik denemesinden başarıyla çıktığı sevimli aile güldürüsü, yarışma dışı, Home for the Holidays-Evde Bayram Tatili'nde çok iyiydi Holly Hunter) ya da İsveçli fıstık **Marika Lagercrantz**'den (All Things Fair) çok, yarışmadaki iki Fransız filminden biri olan, **Elie Chouraqui**'nin **"Les Menteurs-Yalancılar"**ındaki **Valerie Bruni-Tedeschi**'ye, özellikle de Panorama'da seyrettiğimiz **Benoit Jacquot**'nun **"La Fille Seule-Yalnız Kız"**ındaki yeni yetenek **Virginie Ledoyen**'e gönül düşürdüğümüz festivalde bakalım daha hangi güzeller güzeli yıldızlarla tanışacağız?

'Yurdundan kovulmak kalp ağrısı gibidir'

HATİCE TUNCER *23 Şubat*

Altunizade'de Bosna-Hersekli göçmenlerin kaldığı İstanbul Büyükşehir Misafirhanesi'nin bahçesinde çocuklar top oynuyor. Kendi ülkelerinden uzakta misafir oldukları bir ülkede büyüyorlar. 98 göçmenin kaldığı misafirhanede çocuklarınkinden başka hiçbir ses duyulmuyor. Herkes odasına çekilmiş.

Yurdundan koparılmanın acısı bayram günlerinde daha da yakıcı olmuş. Misafirhanedeki göçmenlerin temsilcisi **Abduhselam Maksumiç**, ellerini çenesine dayayıp titreyişini gizleyerek konuşuyor: **"Kalp ağrıtıcı bir şey bu. Kendi yerinden kovulmak dünyanın en ağır şeyidir. Allah böyle bir şeyi en büyük düşmanıma vermesin."**

Türkiye'ye kendilerine sahip çıktığı için teşekkür ediyor, ama savaşa lanet ediyor: **"İkinci Dünya Savaşı'nda 2.5 yaşındaydım. Şimdi 53 yaşındayım, yine savaş var."**

Evlerinde olsalar akrabalar, dostlar ziyaret edilecek, bir kutu tatlıyla gönüller alınacaktı. Kısa sürede Türkçeyi öğrenip Boşnaklara çevirmenlik yapan **Nadire Lokman**, savaştan önce bayram günlerinde Sırplar ve Hırvatların bile Müslümanlara bayram ziyareti yaptıklarını anlatıyor. Müslümanlar da Sırpların ve Hırvatların özel günlerini kutlarlarmış. Eski Yugoslavya'da uzun süre bir arada yaşamaları sonucu evlilikler nedeniyle de bu üç topluluk birbiriyle kaynaşmış. Şimdi bu bayram gününde kendilerini yurtlarından koparıp atanlara kin ve düşmanlık duyuyorlar: **"Biz kaçmadık, bizi ülkemizden kovdular."**

Göçmenler koridorlara perdeler gererek odalar oluşturmuşlar. Bir perdeyi aralayıp Cizmiç ailesine konuk oluyoruz. **Selim Cizmiç,** eşi **Ayşe** ve 18 yaşındaki kızları **Elifa** bir koridor köşesinde kendilerine ev yaratmışlar. Zemine serdikleri battaniyelerle, küçük kilimlerle betonun soğukluğunu önlemeye çalışıyorlar. Ranzalardaki yataklar özenle toplanmış, örtüler serilmiş.

Çelik dolaplara, duvarlara yapıştırdıkları dergilerden kestikleri fotoğraflarla çevrelerini renklendirmişler. Ayşe Hanım, odanın bir köşesinde kendisine mutfak oluşturmuş. Yere yan yatırarak erzak dolabı haline getirdiği çelik dolabın üzerinde bize kahve pişirmeye hazırlanıyor. Elifa, banyoda çamaşır yıkaması gerektiği için bizimle birlikte oturamıyor. Ayşe Hanım'a ilk günler böyle yaşamak zor gelmiş, ama bütün göçmenler gibi onun da aklı savaşın içinde olanlarda kalmış.

Bosna'da geçen yıl 14 aralıkta imzalanan barış anlaşması hayata geçirilmeye çalışılıyor. Ülkelerinden koparılmış binlerce göçmen gibi Türkiye'deki Boşnaklar da bir an önce dönmek için Hırvatistan Konsolosluğu'ndan vize bekliyor. Yakınları savaşta ölenler ya da kaybolanlar var, ama yeniden başlayacak güçleri olduğunu şöyle anlatıyorlar: **"İnsan olmadan Bosna da olmaz. Dönmek, yeniden başlamak, Bosna için uğraşmak istiyoruz. Zor ama yavaş yavaş her şey düzelecek."**

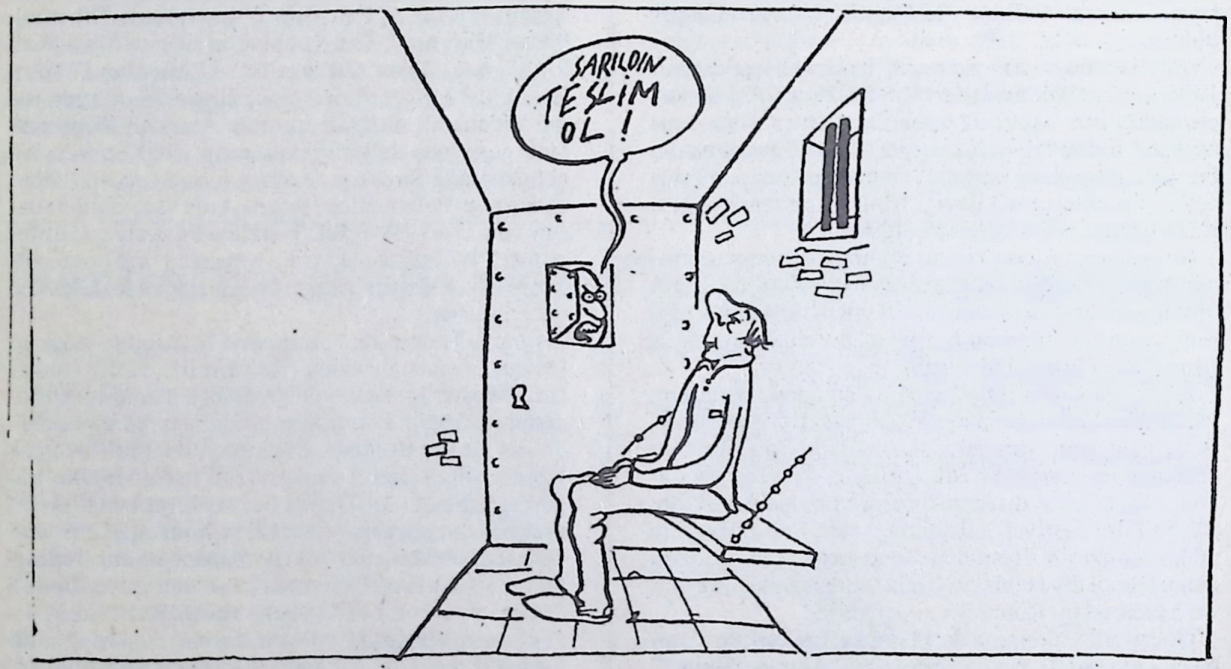

KESK aidat peşinde

GÜNEŞ GÜRSON *27 Şubat*

ANKARA - Örgütlenme mücadelelerinin 6. yılında konfederasyon çatısı altında toplanan kamu çalışanları, mali sıkıntı içine girdi. Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu'na (KESK) bağlı sendikaların, üye aidatlarını düzenli toplayamadıkları belirlendi. 27 sendikadan 23'ünün KESK'ye, 3 aylık dönemde, toplam 452 milyon 800 bin lira tutarında aidat borcu olduğu bildirildi.

KESK Genel Mali Sekreteri **Kemal Keleş**, sendikaların mali açıdan sorunları bulunduğunu belirterek, **"Bu sorunları çözmek için, büyük bir çaba içindeyiz"** dedi. Keleş sendikaların bir kısmının üye aidatlarını direkt kaynaktan (maaş bordroları), bir kısmını da bankalar aracılığıyla topladığını, ancak bazı işyerlerinde aidatların elden toplanmaya çalışıldığını ifade etti.

Keleş'in verdiği bilgiye göre Birleşik Taşımacılık Sendikası, Sosyal Hizmet-Sen, Tüm Banka-Sen ve Tüm Bel-Sen'in dışında, 13 Kasım 1995-24 Ocak 1996 tarihleri arasındaki dönemde konfederasyona aidat borcu olan sendikaların adları ve borçlarının dökümü şöyle:

Asim-Sen: 12 milyon 500 bin TL.
Bem-Sen: 7 milyon 500 bin TL.
Eğitim-Sen: 120 milyon TL.
Emek-Sen: 8 milyon TL.
Ener-Sen: 33 milyon 500 bin TL.
Gn. Sağlık-İş: 43 milyon 500 bin TL.
Kültür-Sen: 13 milyon 750 bin TL.
Lim-Sen: 16 milyon 200 bin TL.
Maden-Sen: 7 milyon 500 bin TL.

Or Kam-Sen: 10 milyon 500 bin TL.
ÖES: 14 milyon 800 bin TL.
Sağlık-Sen: 20 milyon TL.
Sekam-Sen: 3 milyon TL.
Şeker-Sen: 9 milyon TL.
Tarım-Sen: 10 milyon 500 bin TL.
Turizm-Sen: 13 milyon TL.
T.Gıda-Sen: 5 milyon 900 bin TL.
T. Maliye-Sen: 21 milyon TL.
T. Sağlık-Sen: 21 milyon 750 bin TL.
T. Sosyal-Sen: 21 milyon TL.
T. Yargı-Sen: 22 milyon 650 bin TL.
Yapı Yol-Sen: 14 milyon 250 bin TL.
Sanayi-Sen: 3 milyon TL.

'İşkenceyi Meclis araştırsın'

KEREM ILGAZ *28 Şubat*

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) - CHP İzmir Milletvekili **Sabri Ergül** ve arkadaşları, Manisa'da 14-17 yaşlarındaki 16 lise öğrencisine işkence yapıldığı iddialarıyla ilgili olarak Meclis araştırması açılmasını istediler. Ergül, işkencenin örtbas edilmek istendiğini belirterek **"Gazeteci** Metin Göktepe **olayında olduğu gibi, bu olayda da poliste kötü muamele ve işkence yapıldığı iddialarının araştırılmasını istiyoruz"** dedi. İçişleri Bakanı **Teoman Ünüsan** gözaltında bulunan öğrencilere işkence yapıldığı iddialarının doğru olmadığını bildirdi. CHP İzmir Milletvekili Sabri Ergül ve arkadaşlarının imzasıyla TBMM Başkanlığı'na verilen araştırma önergesinde, Manisa'da gözaltına alınan öğrencilerin işkenceye maruz kaldıkları, doktor muayenelerinde süre ve usullere uyulmadığı belirtildi. Önergede şu görüşlere yer verildi:

"- Gözaltına alınanlara gözleri bağlı bir şekilde dayak, soğuk suda tutma, hayaları burma, cinsel tacizde bulunma, makata cop sokma ve vücutlarına elektrik verme gibi kötü muamele ve işkence uygulandığı.

- S.T. **isimli 16 yaşındaki genç kızın çırılçıplak soyulmuş halde bir ucu ayak başparmağına bağlanmış ve diğer ucu cinsel organı etrafında gezdirilen elektrik verme işkencesi sonucu vajinal kanama nedeniyle Manisa Kadın Doğum Hastanesi'ne götürüldüğü, bunun hastane poliklinik defterinde belli olduğu, ancak bu sevk işleminin polisçe Devlet Güvenlik Mahkemesi Savcılığı'na gönderilen hazırlık soruşturması evraklarında görünmediği.**

- Hüseyin Korkut **isimli gencin kötü muamele, dayak, hayaları sıkma, soğuk su tutma ve elektrik işkencesi sonucu delirme belirtileri göstererek fenalaştığı için Manisa Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'ne götürüldüğü ve kendisine iğne yapıldığı ve bu hususun poliklinik defterine kayıt edilmiş olmasına rağmen, bu işlemin dosyadaki evraklar arasına konulmadığı.**

- 16 yaşındaki Anadolu lisesi öğrencisi M.A. **isimli genç kız çocuğunun, çırılçıplak soyulmuş halde dövülüp cinsel tacizde bulunularak elektrik verildiğinden kriz geçirerek fenalaştığı için Manisa Devlet Hastanesi'ne götürülmek durumunda kalındığı ve hastanede tedavi görerek iğne yapıldığı ve bu hususun poliklinik defterine geçirilmesine karşın, bu kayıtların hazırlık soruşturması evraklarına eklenmediği, gizlendiği.**

- M.G. **isimli 14 yaşındaki çocuğun polisçe gözetim altına alındığı, 28 aralık gününden 9 gün sonra yine gözetim altında iken Manisa Devlet Hastanesi'nde 5 ocak günü yapılan harici muayenesinde sırtında** 'kabuk bağlamış yara', **darp izleri tespit edildiği, bunun hastane poliklinik defterine kayıt edildiği.**

- Bu 14 yaşındaki çocuğun gözetim altına alındığı gün olan 29 aralık tarihinde gündüz yapılan aynı şekilde tabip muayenesinde vücudunda herhangi bir darp ve cebir izi olmadığının yine aynı defterde kayıtlı olduğu, gözaltına alındığı 29 şubatta iz, yara, bere yok iken, gözetim altının 9. gününde yapılan muayenede 'Yara, bere, ekimoz var' **dendiği.**

- Aşkın Yeğin'**in 2 Ocak 1996 tarihli ve soruşturma dosyasında bulunan tabip raporunda** 'Darp ve cebire rastlanmamıştır' **yazılı olduğu halde, hastane poliklinik defterinde 2 Ocak 1996 tarih ve 198 no'lu sırada** 'Sırt bölgesinde 7-8 santimlik yeşil renkli ekimoza rastlandı' **denildiği, gerçeklerin gizlendiği.**

- Hüseyin Korkut'**un soruşturma dosyasına polisçe konan tabip raporunda** 'Darp cebire rastlanmamıştır' **denildiği halde, hastane poliklinik defterinde** 'Psikiyatrist ile görüştürülmesi uygundur' **denildiği ve bunun gizlendiği.**

- Ali Göktaş'ın gözaltında iken 5 Ocak 1996 tarihli son hekim muayenesinde ayağında ekimozlar olduğunun raporda yer aldığı ve bu raporun gözaltında kötü muamele yapıldığını gösterdiği."

İçişleri Bakanı **Teoman Ünüsan** ise işkence iddiaları üzerine yazılı bir açıklama yaptı. Ünüsan, Manisa'da16 kişinin gözaltına alındığını, zanlıların emniyet müdürlüğünde yapılan sorgulamaları sırasında ilk 3 günden sonra birinci derecedeki yakınları ile görüştürülmelerinin düzenli olarak sağlandığını ve 48 saatte bir olmak üzere Manisa Devlet Hastanesi Adli Tabibliği'nce vücutlarında herhangi bir cebir ya da darp arızasına rastlanmadığını tespit eden raporlar verildiğini belirtti. Ünüsan, zanlıların tutuklanmasından sonra **Ergül**'ün Buca Cezaevi'ni ziyaret ettiğini bundan sonrada işkence iddialarının gündeme geldiğini vurguladı.

İstanbul Haber Servisimizin haberine göre DİSK Genel Başkanı **Rıdvan Budak**, CHP İzmir Milletvekili Sabri Ergül'e destek mesajı gönderdi. Budak, mesajında, 70 yıldır Batılılaşma, çağdaşlaşma mücadelesi veren Türkiye'nin önündeki en önemli engellerden birinin, insan hakları ihlalleri ve işkence olduğunu kaydetti.

Tarih Gibi Bir Ömür

TANER BERKSOY *29 Şubat*

Vehbi Koç neredeyse yüzyıla ulaşan yaşam serüvenini tamamladı. Aramızdan ayrıldı. Koç camiasına başsağlığı, kendisine rahmet diliyorum.

Bir ömür için yüzyıl uzun bir süre. Yüzyıla uzanan herhangi bir yaşam öyküsü zaten ilgi çeken bir serüvendir. Vehbi Koç'un yaşamı bunun çok ötesinde bir ilgi odağı oldu. Yaşam serüveni sokaktaki adamın çok daha fazla ilgisini çekti.

Zira Vehbi Koç herhangi bir birey değildi. Yaşadığı dönem de herhangi bir ülkede yaşanmış, olağan zaman dilimlerinden birisi olmadı.

Bir taşra kentinin neredeyse sıfırdan başlayan, küçük; fakat hırslı bir tüccarını dünyanın sayılı zenginleri arasına taşıma becerisini göstermiş birisiydi Vehbi Koç. Tek başına bu dahi yaşam serüvenini sokaktaki adam için olağanın ötesinde ilgi çekici hale getirdi.

Kaldı ki Vehbi Koç bir yeniden kuruluş tarihinin önemli simgelerinden birisi olma özelliğini de taşıyordu. Yaşama gözünü açtığı coğrafyanın bütünüyle altüst olduğu, içine doğduğu toplumun dağılıp yeniden inşa edildiği bir zaman dilimiyle çakışıp özdeşleşti Vehbi Koç'un yüz yıllık yaşam serüveni. Bu özellikleriyle Vehbi Koç emperyal bir devletin tarih sahnesini terk edip yerine bir ulus-devletin kurularak milli ekonominin oluşturulması sürecinin tanığı ve baş aktörlerinden birisi oldu.

★★★

Ulus-devlet olgusu sonuna yaklaştığımız yüzyılın belki de en önemli yapılanma özelliklerinden birisi. Yüzyılın ilk yarısı, dünya savaşlarının ardından emperyal ve sömürgeci devlet egemenliğinin çözüldüğü, yeni ulus-devletlerin tarih sahnesine çıktığı bir dönem oldu. İkinci yarı ise azgelişmişlik özelliği taşıyan bu yeni ulus-devletin ulusal ekonomilerini inşa etme çabalarının yoğunlaştığı bir kalkınma ve sanayileşme devresi olarak yaşandı.

Azgelişmiş ülkelerin kalkınma ve sanayileşme serüvenleri ana çizgileriyle benzer özellikler gösterdi. Kendi sınırları içinde, yüksek koruma duvarları arkasında, bütünüyle iç pazara dönük olarak ve önemli ölçüde devlet desteği ile kurulan yerli sanayiler sürükledi bu kalkınma serüvenini.

★★★

Bizim kalkınma ve sanayileşme öykümüz de özellikle yüzyılın ikinci yarısında öteki azgelişmiş ülkelerle benzer çizgiler taşıdı, benzer yöntemleri paylaştı. Yüzyılın ilk çeyreğini, yarı sömürge olma noktasına sürüklenmiş bir emperyal devletten yeni bir ulus-devlet oluşturma gayretiyle geçirdik. Ulus-devletin kuruluş noktasında son derece kısıtlı olanaklar ve sınırlı bir birikimle milli ekonomiyi oluşturmak durumundaydık. Bu görevi devlet üstlendi. Ulus-devletin milli ekonomisini devlet kurmak zorunda kaldı.

İkinci savaşa kadar geçen sürede devlet girişimiyle bir sanayi tabanı kuruldu, pazarlar oluşturuldu, pazar ekonomisinin temelleri atıldı. Özel girişim ticaret alanına çekildi, devletin şemsiyesi altında ilk birikimini sağladı.

Vehbi Koç bu dönemi gelişen, serpilen ve birikimini genişleten bir tüccar olarak, devletin yapılandığı noktada, Ankara'da yaşadı.

Savaş sonrasında benimsenen kalkınma yöntemi bizim sanayileşmekte öncülük görevi verdiğimiz devletin geriye çekilmesini ve özel girişimi özendiren, kollayan, koruyan ve tüm olanaklarıyla besleyen bir konuma yerleştirilmesini gerektiriyordu. Biz de öyle yaptık. Devletçilik sonrasında yerli sanayilerimizi yüksek koruma duvarları arkasında, iç pazara dönük biçimde ve devletin tüm olanaklarını seferber ederek özel kesime kurdurduk. Yeni sanayilerle birlikte yeni sanayiciler de çıktı sahneye. Kendi birikiminin yanı sıra devlet olanaklarını da kullanmakta üstün beceriye sahip olan Vehbi Koç, bu ilk sanayiciler neslinin öncüsü ve sürükleyicisi oldu. Hiç terk etmediği tüccar kimliğine bir de sanayici kimliği ekledi.

Kendi bireysel tarihini oluşturan tüccarlığı, oradan sanayiciliğe sıçrayışı ve giderek dev boyutlu bir üretim ve ticaret ağı oluşturmasının evrelerini ülkenin tarihini oluşturan ulus-devletin kurulması, milli ekonominin yapılandırılması ve ulusal sanayilerin kurulması serüveni ile özdeşleştirdi Vehbi Koç. Kısacası tarih gibi bir ömür yaşadı.

Vehbi Bey'in ömrünü tamamladığı nokta, ülkede adeta simgesi haline geldiği sanayileşme hevesinin tarih sahnesini terk ettiği bir döneme rastladı. Vehbi Koç'un ölümüyle ulusal sanayiyi kurma gayretinin yerini rantiye iştahasının alışı çakıştı. Sanki yaşasaydı özel tarihini bu döneme katmazdı diye düşünüyorum.

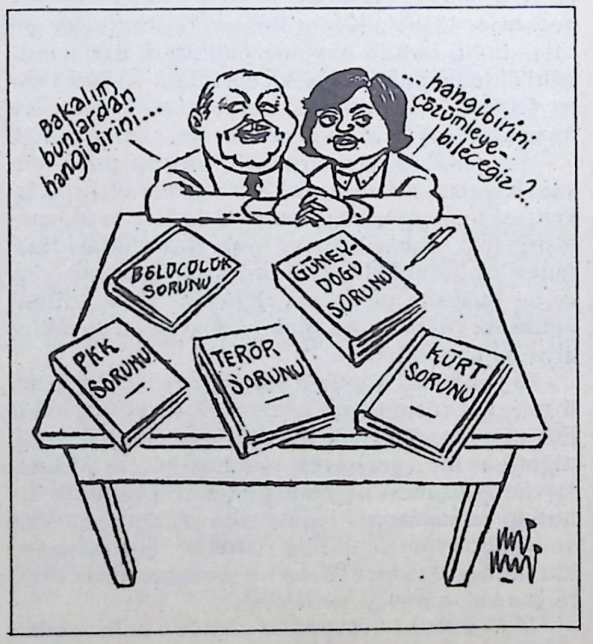

Peşin alın %25 alın Emlak Bankası

Cumhuriyet

Peşin alın %30 alın Emlak Bankası

FUTBOL

Çekiere farklı yenildik
Spor'da

TİYATRO GÜNÜ

TRT Shakespeare'i unutmadı

KONSER

Chick Corea'dan piyano şöleni
14. Sayfada

EĞİTİM
Tez sahtekârlığı bilime darbe

ÇEAŞ'IN GENEL KURULU
Top Sanayi Bakanlığı'nda

Türk Silahlı Kuvvetleri, kendisini hedef alan şeriatçılara sesini yükseltti

'Din tacirleri'ne tepki

▶ Türk Silahlı Kuvvetleri'ni hedef alan şeriatçı saldırılarda bulunanları, Jandarma Komutanlığı "maskelerinin düşmesinden telaşlanan şeriat özlemcileri, çağdışı geriçiler" diye niteledi. Hava Kuvvetleri Komutanı Ahmet Çörekçi "Laik, demokratik Türkiye Cumhuriyeti'nin bağımsızlığına uzanacak eller, karşılarında Türk milleti ve Silahlı Kuvvetleri'ni bulacaktır" derken Başbakan Yardımcısı Nahit Menteşe "TSK'yi kötüleyen beyanları şiddetle kınıyorum" diye konuştu. CHP lideri Deniz Baykal ise "Siyasetçiler TSK'den elini çeksin" çağrısını yaptı.

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) – ...

CUMHURBAŞKANI DEMİREL
'Taviz yok'

AKİT GAZETESİ
Hedef gösterdi

TERÖR RAPORU:
Laiklik korunmalı

Moskova
'Ankara rahat olsun'

Üniversitede sağ-sol çatışması

Ankara'da Hillary rüzgârı

Independent'a göre CIA, HAMAS'a destek veriyor
ABD'nin terörde çifte standartı

CIA aracılığıyla yardım ...

K. Irak'ta İran ağırlığı ...

'Cesur İskoç'un zaferi

FİLM FESTİVALİ ÖZEL EKİ

Cuma günü Cumhuriyet'le

OLAYLARIN ARDINDAKİ GERÇEK
K. Irak'taki Oluşumlar...

VakıfBank'tan Dörtyüzbeş Yeni Vergi Dairesi Sadece Size Özel!

HABİTAT-II için geri sayım

GÜNDEM
Ege'de Dalaşma mı Dallaşma mı?

Özürlülerle yaşayanlar da eğitilmeli

FİGEN ATALAY *2 Mart*

Özürlü çocukların ailelerinin de desteğe ihtiyacı var. Özürlü çocuklarına bakmak, eğitim vermek ve onlarla birlikte yaşamak durumunda olan anne-baba ve kardeşlere eğitim ve yardım verilmesinin, özel eğitim programlarının organik bir parçası sayılması gerektiği belirtiliyor.

Eğitilebilir düzeyde zihinsel özürlü ve otistik çocukların bulunduğu Saadet Anaokulu ve İlkokulu ile Hayriye Kemal Kusun Eğitim ve Uygulama Okulu'nda, anne-babalara yönelik grup çalışmaları gerçekleştirilmiş. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi öğretim üyesi Yrd. Doç. Dr. Psk. **Nevin Eracar Başar**, uzman eğitim danışmanı **Lika Beharve** okul müdürü pedagog **Ayfer Kemalbay**, Saadet Anaokulu ve İlkokulu'nda aile danışmanlığı işlevine yönelik uygulanan grup psikoterapisi çalışması ile ilgili hazırladıkları raporda, bu çalışmanın, özürlülerin aileleri için de çeşitli açılardan yararlı olabileceğinin anlaşıldığını belirtiyorlar. Özürlü çocuğu kabul, rahatlama ve güçlüklerle baş edebilme yönünde geliştirmenin amaçlandığı çalışmayı, uygulayıcıları şöyle dile getiriyor:

"Zihinsel veya ruhsal özürlü çocukla ilişki, gerek sözlü iletişim gerekse duygusal etkileşim bakımından oldukça güçtür. İletişim problemleri, giderek onlara bakım vermek, eğitmek ve birlikte yaşamak durumundaki aile bireylerini zorlamaya başlar. 'Sevgi', 'sorumluluk', 'zorunluluk', 'yorgunluk' **ve 'bıkkınlık' gibi kavramlardan oluşan bir problem yumağı hızla büyür. Ailede başta en çok ilgilenen kişi -genellikle anne- olmak üzere tüm bireylerde problemler baş gösterebilir."**

Ailelerle yapılan grup çalışmasının **'duygusal paylaşım'** aşamasında aile bireylerine şu sorular soruldu:

- Çocuğunuzun özürlü olduğunu anladığınızda neler hissettiniz?
- Bu tür bir çocukla yaşarken ne gibii güçlükler çıkıyor?
- Eğitim ve/veya sağaltım yönünde güçlükler neler?
- Çocuğunuzla ilişkinizde ona karşı olumsuz duygularınız neler?
- Özürlü çocuk yüzünden aile içinde yaşanan problemler neler?
- Kardeşler nasıl etkileniyor?

Bu çalışma sonunda varılan sonuç ise şöyle: **"Çalışma ve yaşantılar göstermiştir ki özürlü çocuklarla ilgilenmek, kurum ve kuruluşlar kadar anne-babalar için de kolay olmamaktadır. Bu ailelerin yaşadıkları zor durumdan ötürü girdikleri kısırdöngü, çare aramayı da reddetme tumumunu geliştiriyor gibi görünmektedir. Zira anne-babaları, özellikle babaları düzenli çalışmaya getirmek bir hayli güç olmuştur. Anlaşıldığına göre, özürlülerin aileleri için yeni varsayımlar üretme zorunluluğu vardır. Aile eğitim ve sağaltımı, özel eğitim programlarının organik bir parçası sayılmalıdır."**

Yrd. Doç. Dr. Nevin Eracar Başar, Hayriye Kemal Kusun Eğitim ve Uygulama Okulu'nda otistik çocukların aileleriyle gerçekleştirilen **'etkileşim grubu'** sürecini, üyelerdeki değişim ve gelişim açısından şöyle değerlendiriyor:

"Değişimin anne-çocuk ilişkisi çerçevesinde başladığını görmekteyiz. Ortaya çıkan gerçek, otistik çocuk annesinin, (belki bütün özürlü çocuk annelerinin) çocuklarını hiç kimse, hatta baba ile dahi paylaşamamalarıdır. Olasıdır ki yıllar yılı anne-çocuk ilişkisindeki bozukluğa dayandırılmış olan otizm, anneleri suçluluk duyguları içinde yaşamaya itmektedir. Aile içinde bütün ilişkiler hasta çocuk üzerinden kurulmakta, bu da çocuğun bu rolde kalmasını daha da kolaylaştırmaktadır."

Çöplük ihalesinde direniş

ÜMİT OTAN / LATİF SANSÜR *2 Mart*

İZMİR - Kuşadası Yeniköy'de **"çöp savaşı"**sürüyor. KUŞATAK Projesi kapsamında Kuşadası Belediyesi, Yeniköy'ün zeytinliklerini çöplüğe çevirmekte kararlı görünürken, yöre halkı **"Çöplüğe hayır"** kampanyasını sürdürmekte kararlı. Doğayı Koruma ve Kuşadası Yeniköy'de Çöp Deposunu Engelleme Hareketi yeni eylem planını belirledi. Ancak KUŞATAK yönetim kurulu, projenin ihalesinin 17 nisanda yapılacağını açıkladı.

Yeniköy yakınlarında kurulması planlanan **"çöp deposu"**na karşı yöre halkının tepkisi sürüyor. Geçen yıl çeşitli şenlikler ve protesto eylemleri düzenleyen Yeniköylüler, ulusal ve uluslararası kitle örgütleri, siyasal partiler, çevre örgütleri ve baskı gruplarıyla dayanışma kararı aldı. Geçen yıl kasım ayında **"çöp deposu"** için kredi verilmemesi istemiyle Dünya Bankası Temsilciliği'ne de başvuran Yeniköylüler, kredinin askıya alınmasında katkılarının büyük olduğunu belirttiler. Engelleme Hareketi Başkanı**Mümtaz Sert** ve İzmir Çevre Hareketi Avukatları Grubu'ndan **Senih Özay**, 7 Kasım 1995'te Dünya Bankası Türkiye Temsilciliği'ne yaptıkları başvuruda Yeniköy yöresine çöp deposu yapımının sakıncalarını anlatarak şu görüşlere yer vermişlerdi:

"Stockholm Bildirgesi, Bergen Konferansı sonuç bildirgesi, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ile 3573 sayılı Zeytin Koruma Kanunu'na aykırı olarak ve Çevre Etki Değerlendirmesi raporu alınmadan yapılan bu yer seçimine yöre halkı ve Engelleme Komitesi karşı çıkmış, ilgili bakanlıkları son kez uyarmıştır. Bu arada hukuksal mücadeleyi de sürdüren köy halkı, dava açmış, keşif ve bilirkişi raporu elde edilmiştir. Seçilen alana çöplük yapıl-

ması sakıncalıdır. Israrı halinde suç oluşur. Bankanızın, gerçekleşmeyeceği şimdiden belli olan ve doğayı katletecek böylesi bir projeye kredi vermemesini, aksi halde uluslararası hukuk kurumlarında kurumunuz aleyhine her türlü girişimin başlatılacağını hatırlatırız." Kredinin askıya alınmasının ardından etkinliklerini sürdüren Yeniköylüler, bu kez ihaleye girecek yabancı firmalar üzerinde de baskı oluşturma kararı aldılar.

Bu arada KUŞATAK Yönetim Kurulu, danışman firmanın önerileri doğrultusunda yapılan araştırmalarla ihalenin 17 nisanda yapılmasına karar verdi. Altı ülkeden 6 firmanın katılma kararı aldığı KUŞATAK projesi ihalesi için hazırlık çalışmalarının başlatıldığı bildirildi.

100 bin dolara mal olması beklenen proje, Kuşadası, Davutlar ve Güzelçamlı'nın arıtma tesisi, kanalizasyon, içme suyu, katı atık depolama ve işletme ile diğer altyapı tesislerini içeriyor. KUŞATAK yönetiminde Kuşadası, Davutlar, Güzelçamlı belediye başkanları, belediye ve il genel meclis üyeleri ile çeşitli daire müdürleri bulunuyor.

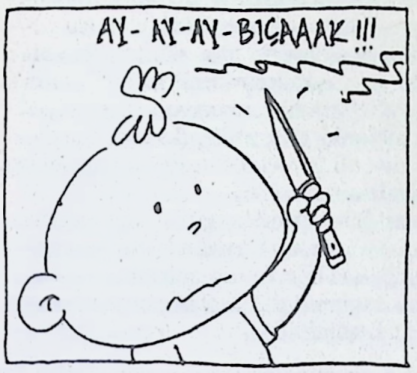

Çekiç Güç yerine NATO

LALE SARİİBRAHİMOĞLU *2 Mart*

ANKARA - Görev süresi mart ayında sona erecek olan Adana-İncirlik'te konuşlu Çekiç Güç'ün uzun vadede NATO şemsiyesi altında görev yapması olasılığı güçlendi. NATO şemsiyesi altındaki Çekiç Güç'ün, Türkiye'nin PKK terörüyle mücadelesini daha etkin kılacağı beklentisi olduğu bildirildi. Kurulacak yeni hükümete sunulması beklenen ve Çekiç Güç'e yeni görev tanımlaması getiren çalışma çerçevesinde, uluslararası gücün faaliyetleri konusunda ortaya çıkabilecek sorunların önlenmesi için harekât kurallarını belirleyen askeri ve siyasi mekanizma oluşturuldu.

Milli Güvenlik Kurulu'nun (MGK) aldığı karar çerçevesinde 6 ay yerine 1 Ocak 1996'dan itibaren üç ay daha Türkiye'de kalması önerilen ve Türkiye'nin yanı sıra ABD, İngiltere ve Fransa'nın yer aldığı Çekiç Güç'ün görev süresi mart ayında sona erecek.

Cumhuriyet'e bilgi veren bir Batılı diplomatik kaynak, Çekiç Güç'ün bundan sonraki faaliyetlerinin Türkiye ve ABD ile sınırlandırılması yolundaki haberlere açıklık getirerek Washington'ın, uluslararası gücün mevcut durumda 4 ülke tarafından temsil edilmesini tercih ettiğinin altını çizdi. Aynı kaynak, Çekiç Güç'ün sonuçta, Türkiye'nin terörle mücadelesini etkin kılacak olan NATO şemsiyesi altında görev yapacağını bildirdi. Kuzey Irak'taki çoğunluğu Kürtlerden oluşan nüfusu, Irak Devlet Başkanı **Saddam Hüseyin** kuvvetlerine karşı korumak ve böylece 1990 yılında Türkiye sınırlarına yığılan Kürt göçünün yeniden yaşanmasını önlemek amacıyla İncirlik'e yerleşen Çekiç Güç'ün geleceği, kurulacak hükümetin öncelikli gündem maddeleri arasında yer alıyor. Çekiç Güç, 36. paralelin kuzeyinde, ağırlıklı olarak havadan yaptığı denetimlerle Kürtleri **Saddam**'ın saldırılarından koruma işlevini yürütüyor. Ancak Ankara, Çekiç Güç'ün, bölgede bir otorite boşluğu yaratması ve PKK'nin Kuzey Irak'ta yerleşmesine dolaylı da olsa katkıda bulunmasından rahatsız.

Dışişleri Bakanlığı ve Genelkurmay Başkanlığı'nın, Çekiç Güç'ün, Türkiye'deki görev süresinin uzatılması halinde Kuzey Irak'ta değişen koşullara uyarlanmasını öngören çalışmalarında koalisyon ortaklarıyla bazı konularda uzlaşma sağladığı belirtiliyor.

Tarafların müzakereler sırasında ortaya attıkları görüşler sonunda Çekiç Güç üzerinde harekât kuralları ve siyasi açıdan uzlaşma sağlanan başlıca noktalar şöyle sıralanıyor:

- Türkiye, mevcut haliyle bir uluslararası kuruluşun onayıyla İncirlik'te faaliyet göstermeyen Çekiç Güç'ün varlığını yasal zemine oturtma arayışları çerçevesinde, bu gücün NATO bünyesinde faaliyet göstermesini önerdi. Ankara, faaliyetlerinin daha sıkı denetlenmesi için Çekiç Güç'ün, Türkiye ve ABD arasında devam etmesi ve bu ülke ile olan Savunma ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması (DECA) çerçevesinde bulunacak bir formül içine oturtulmasını istedi. ABD ise gücün, Ankara ve Washington arasında sınırlı kal-

masına sıcak bakmadı ve öneriyi geri çevirdi. Ancak taraflar, Çekiç Güç'ün, görevini, NATO şemsiyesi altında sürdürmesine sıcak baktılar. Bir Batılı diplomatik kaynak, gücün ittifak bünyesine alınmasının gerekli teknik çalışmalar nedeniyle birkaç aydan bir yıla kadar uzayabileceğini anımsatarak **"Ancak bu güç sonuçta NATO şemsiyesi altında faaliyet gösterecek"** dedi.

- Çekiç Güç'ün NATO bünyesinde faaliyet göstermesinin, adı son yıllarda **'Huzur Operasyonu'** yerine **"PKK'ye Koruma Sağlama"** olarak anılmaya başlanan bu uluslararası gücün kötü imajını da düzelteceği kaydedildi. NATO şemsiyesinin, terörle mücadelede Türkiye'nin etkin mücadelesini zayıflatmayacağı vurgulandı. NATO, SSCB'nin dağılmasının ardından 1991'de Roma'da yaptığı toplantıda yeni bir stratejik kavram benimseyerek ittifakın güvenlik çıkarlarının terörist eylemlerden de etkilenebileceğini açıkladı.

Böylece terörle mücadelede ittifak üyelerinin işbirliği yapması hükme bağlanmış oldu.

- Türkiye, Çekiç Güç'ün faaliyetlerinin değişen koşullara göre yeniden düzenlenmesi çerçevesinde, bu gücün ufak çaplı kara unsurunu oluşturan ve Kuzey Irak'taki Zaho'da konuşlu Askeri Eşgüdüm Merkezi'nin (MCC) çalışmalarının sona erdirilmesini talep etti. Ankara, bu isteminę gerekçe olarak artan biçimde bu merkeze ziyaretlerin çoğalmasının MCC'nin amaçlarını aşması riskini doğurduğunu gösterdi. Türkiye, böylece Çekiç Güç'ün faaliyetlerinin, Irak'ın, Şiilerin çoğunlukta bulunduğu 32. paralelde olduğu gibi hava koruması faaliyetleriyle sınırlı tutulmasını talep etti.

Bu konudaki müzakereler sonunda, Çekiç Güç'e destek veren koalisyon ortaklarının, gerek Kuzey Irak, gerekse MCC'ye ziyaretlerin sınırlandırılması güvencesi vermesi üzerine kara unsurunun Zaho'da kalması kabul edildi.

- Çekiç Güç ortakları, Türkiye'nin PKK'li teröristlere karşı düzenlediği sınır ötesi operasyonlar sırasında uluslararası güce bağlı bölgede devriye uçuşu yapan uçakların Türk uçakları ile **"karşı karşıya gelmeleri"** tehlikesinin yaşandığını belirttiler. Bunun üzerine Türkiye, PKK'ye karşı operasyonları zaafiyete uğratmayacak biçimde, Çekiç Güç devriye uçuşlarının düzenli ve güvenli gerçekleşmesini sağlayacak mekanizma üzerinde anlaştı.

- Çekiç Güç ortakları ileride bu gücün faaliyetleri konusunda ortaya çıkabilecek sorunları önlemek için daha sık bir araya gelme konusunda anlaştılar. Askeri açıdan yapılacak toplantılar 2 yıldızlı generaller ya da albaylar düzeyinde olabilecek.

Fırtınalı denizde bilge bir kaptan

HANDAN ŞENKÖKEN *3 Mart*

Yıllarca kimi zaman şaşkınlıkla, kimi zaman hayranlıkla ama hep keyifle izlemiştik onu. Alışılmış siyasetçi görüntüsünün dışında, bilge kişiliği, sadeliği, hoşgörüsü, nezaketi en çok da müthiş espri yeteneği etkilemişti bizi. Özellikle seçim dönemlerinde il, ilçe, köy, kasaba, gece-gündüz saatlerce dolaşırken; yaşamını birdenbire değiştirip neden böyle bir özveriye katlandığını, nasıl bu denli dirençli olabildiğini düşünmüştük. Bu dönemlerde daha yakından gözlediğimiz, geniş kitleleri hemen saran, onlarla kaynaşabilen, büyük, küçük herkese sevgi ve saygıyla yaklaşan, yorumlarıyla, yaptığı esprilerle miting alanlarını coşkuyla terkeden, aslında mütevazi görünümlü ama karizmatik bir lider, gerçek bir filozoftu o. Belki de **'filozofluğu'** Türk siyasetine farklı ya da fazla gelmişti.

Erdal İnönü, yine farklılığını gösterdi ve anılarını, yaşamının değişik bölümlerinden alınmış bazı olayları, onda bıraktığı izlenimleri, düşüncelerini yazdı. Dört ciltten oluşacak **"Anılar ve Düşünceler"** kitabının birinci cildinde Erdal İnönü'nün kişiliğine dair birçok ayrıntı ve ipucu var. Bu kitap, Erdal beyi tanımak için bir başlangıç. Görüşmemizin başında önce bunu belirttiğimde, içtenlikle gülüyor: **"Öyle mi? Güzel, bazıları hiçbir şey yok diyorlar. Bravo... Tanıdığınız için buldunuz herhalde..."**

Kitabını büyük ölçüde belleğinde kalanlara dayanarak yazmış. Amacı, bir tarih yazmak değil, başından geçen ilginç olayları anımsayarak, onları anlatırken de çeşitli olaylar arasında benzerlikler bulmak. Üstelik ilginç bir yöntem izleyerek yapıyor bunu. **"Bilimle uğraştığım için hayatımın büyük bölümünde insan ister istemez olayların nedenlerini düşünmeye başlıyor. Bir kişiyle mücadele ederken bile, o kişi neden böyle davranıyor diye düşünmek hoşuma gidiyor. O şekilde yaklaştım; dolayısıyla dedikodunun az olması da biraz bundan kaynaklanıyor. Çünkü orada gerekli olan, hangi kişinin olduğu değil, fakat hangi ortamda nasıl ve niye öyle davrandığı. Bu, daha önce bilimle uğraşmamdan gelen bir arayış sanıyorum."** Bazı bölümleri, örneğin II.Dünya Savaşı bölümünü, gazetelerden, arşivlerden, ansiklopedilerden, çocukluğuyla, siyasete girme, birleşme dönemi ile ilgili bölümleri de gazetelerden, Meclis kütüphanesinden yararlanarak yazmış.

"Hatırlarsınız, ben siyasetteyken güncel olaylar bittiğinde, 'babanızla ilgili daha anılarınız var mı? 'diye sorarlardı. Ben de, madem ki soruyorlar, aklımda kalan varsa onları yazmaya çalışayım dedim."

Bunu yaparken de baştan başlıyor, yani çocukluğundan. Önce başbakan sonra da cumhurbaşkanı olan babası **İsmet İnönü**'nün evinde geçen çocukluk ve gençlik döneminden söz ederken, İsmet İnönü ve onunla ilgili anılar gündeme geliyor.

"Babamın evdeki hayatını anlatıyorum. Bizi yanına çağırıp, bunu böyle yaptım, şunu şöyle yaptım diye uzun boylu anlatmayı sevmezdi. Öyle, -çocuklarına bile, yabancılara da- kendini övmek gibi bir huyu yoktu. Ama sofralardaki konuşmalar çok değerliydi. Her gün öğle sofrasında biraraya gelirdik. Konuşmalar biraz güncel olaylar üzerinde olurdu, ondan sonra aklına birşey gelir, o zaman bir anısı-

nı aktarırdı. Dolayısıyla babamın anlattığı birtakım anılar aklımda kalmış."

Aklında kalanlar büyük ölçüde onda iz bırakanlar, babasının birkaç kez anlattığı anıları ya da İkinci Dünya Savaşı'yla, o günkü olaylarla ilgili söyledikleri... Bunları yazarken, daha anlaşılır bir hava vermek için, İkinci Dünya Savaşı'yla ilintili bölümler eklemiş. İkinci Dünya Savaşı, Erdal İnönü'nün yaşamında da önemli bir dönem.

"Bir defa Türkiye'nin savaşa girmemesi en önemli amaçtı. O zamanki politik hükümetler bunu başardı. Aynı zamanda Türkiye'debilhassa kültür ve milli eğitim alanında, çağın sonuna doğru demokratik düzende gelişmeler oluyordu."

İsmet İnönü, anılarında çocuklarıyla **'arkadaş gibi yaşadığı'**nı belirtiyor. *"Bunu yapmak istediği doğru. Yalnız etrafımızda herkesin babama, Başbakan'ya da Cumhurbaşkanı olarak gösterdiği büyük saygı havası içinde bu arkadaşlığı gerçekleştirmek o kadar kolay değildi."*(Sayfa 58)

Erdal İnönü de bu kitabında evdeki İsmet İnönü'yü anlatıyor bize. **"Biz evde öğrendiğimiz kadar, siz de burada göreceksiniz."** Bunları yazarken, unuttuğunu sandığı birçok şeyi anımsıyor. Babasının söyledikleri, davranışları, bazı farkında olmadan verdiği örnekler, sonradan benzer olaylarla karşılaşınca hep aklına geliyor.

Erdal İnönü, 1995'te Norveçli felsefe öğretmeni **Jostein Gaarder**'ın **"Sophie'nin Dünyası"** adlı, felsefe tarihini öyküler halinde anlatan kitabının dünyada en çok satılan kitaplar arasına girmesini şaşırtıcı bulmadığını belirtiyor.(Sayfa 165) Rastlantı, bugünlerde de Türkiye'de en çok satan kitapların üst sıralarında hem Erdal İnönü'nün hem de Jostein Gaarder'ın kitapları yer alıyor.

1943 Haziran'ında Gazi Lisesi'ni bitiriyor Erdal İnönü. Son sınıfa dek, sakin görünüşlü yapısı, sürekli okuması, insanları yardım etmeye ve sorunlarını anlamaya çalışan tavrı nedeniyle hukuk ya da siyasal bilgiler fakültesine gideceğine yönelik kanı yaygın. Ancak lise sonda bilim ya da felsefe gibi bir fikir uğraşını meslek edinmeye karar veriyor. Fizik olursa eğitimini İstanbul'da sürdürmek zorunda olması düşündürüyor aileyi. Ankara'da bir fakülteye gitmesi yeğlenince felsefeyi tercih ediyor. Ancak babasının **'felsefeye ömür verilmez'** görüşü baskın çıkıyor, çok kısa sürede Ankara'da Fen Fakültesi kuruluyor ve Erdal İnönü, Rıza amcasının istediği gibi **'geleceğin Cumhurbaşkanı'** olmak için siyaset yerine fizik dalında öğrenim yapmaya başlıyor. Zaten bu dilek karşısında yanıtı da kesin: *"Ben bilim alanında başkan olmayı, Cumhurbaşkanı olmaya tercih ederim."*(Sayfa 159)

Ama felsefeyi hiç bırakmıyor Erdal bey. On beş-onaltı yaşlarındayken babasının kütüphanesinde eline geçen **Platon**'un *Lakhes* adlı diyalogunu bir çırpıda okuyarak başlayan felsefeye ilgisi, **Sokrates, Descartes, Pascal, Voltaire, Erasmus, Sophokles, Spinoza, Kant, Bergson, Betrand Russell** ve başka bir çok ünlü yazarın yapıtlarıyla artıyor ve **'düşünce özgürlüğüne tam bağlılık'** ilkesi bu kitaplarla oluşuyor.

Fen Fakültesi'ne girdiği sırada, Ankara Halkevi'nin düzenlediği bir kitap özetleme yarışmasında, **Ernst Mach**'ın *"Bilgi ve Hata"* adlı felsefe yapıtıyla yarışmayı kazanıyor. Yine Fen Fakültesi'ne devam ederken fırsat buldukça Dil Tarih Coğrafya Fakültesi'nde **Nusret Hızır**'ın derslerini izliyor. O yıllarda aklından geçiriyor özgün bir felsefe sistemi kurmayı.

"...İlk gençlik yıllarımdaki felsefe merakımın bütün ömrüm boyunca faydasını gördüm. Beraber çalıştığım arkadaşlarımın, ya da seçmenlerimin bana sevgi ve saygı göstermelerinde, sanıyorum, karakter yapımla birlikte, felsefe merakımdan kaynaklanan bir insancıl yaklaşım önemli bir rol oynamıştır. Beni insafsızca eleştiren siyasal rakiplerime, ya da parti içindeki muhaliflerime karşı tepkilerimin hep ılımlı kalması da gene felsefi bir yaklaşımın sonucudur. Ölümlü bir kaderi pay-

laşan insanların birbirlerine fazla kızmalarının anlamı olmadığını hep düşünmüşümdür. Kitlelere karşı yaptığım siyaset konuşmalarında da çok defa felsefe kitaplarından edindiğim yaklaşımlardan yararlandım. Siyasette insan çok defa, bilmediği, ayrıntılarına aşina olmadığı konularda irticalen konuşmak zorunda kalıyor. Bir anlamı olan, ama yanlış olmayan bir şeyler söylemek gereken bu hallerde ne yapacağımı düşünürken felsefe kültürü imdadıma yetişti. Genel olarak doğru olan şeyler söyleyerek bu durumlardan kurtuldum. Tabii bunun bir sakıncası da olmuyor değildi. Sözlerimin anlaşılmadığı eleştirisine uğradım. Ama herhalde anlayanlar da oluyordu.."(Sayfa 176)

Andre Gide'in "Kültür, herşeyi okuyup unuttuktan sonra aklınızda kalanlardır"görüşünü benimsemiş Erdal bey. Okumayı çok seven birisi olarak, **"hiç bir şekilde yazarların esiri olmamayı"**yeğliyor. Biraz da bilimadamlığından gelen yaklaşımla soruyor: **"Aklımda ne, neden kalmış?"** Fransız, İngiliz, Rus edebiyatından okuduğu birçok kitaptan ne anımsıyor? Bazılarından hiçbir şey. **Proust'un** *"Geçmiş Zaman Peşinde"*sinin başlangıcını ya da *"Savaş ve Barış""*tan bir sürü şey... Sofradaki konuşmaları ise, tiyatroya benzediği için anımsadığını düşünüyor. **Shakespeare'in** oyunlarından da birçok şey anımsıyor, tiradlarının ötesinde. Tiyatro onun için, romandan daha akılda kalıcı.

Günümüz sanat dünyasından söz etmek için bir yıl beklememiz gerekecek. Çünkü Erdal Bey, **'gerçekten, benim kültürüm eski kültür'** savıyla, şimdiki romancılarımızı daha yeni yeni okumaya başladığını, herşey gibi kültürün de çağdaş gelişmelerden etkilendiğini, örneğin postmodernizm'i biraz öğrenmesi gerektiğini söylüyor gülerek. Bu, tabii işin şakası, asıl **"mesele, sizin hoşunuza giden bir şey varsa, onu görmek, ondan zevk almak."**

Şimdiye dek hep başka görev dolayısıyla istediği kadar sanat olaylarını izlemediğinden de yakınıyor. **"Siyasete girince... Maalesef babamın zamanındaki siyasetten biraz farklı şimdiki siyaset, o zaman akşamları gene büyük ölçüde kendilerine ait olabiliyordu. Ama zamanla o ilerledi. Başlangıçta demokratik mücadele bu kadar hayatı kaplamıyordu. Gene de gidiyordum ama genellikle şimdi siyasetçilerin yaptığı, akşamları bir yemeğe gitmek. Bir gece oluyor, tabii ilimiz çok maşallah, ilçelerimiz de var. Hepsinin bir gecesi var. Gitmemezlik edilemiyor. Dolayısıyla tiyatroya, sinemaya, cuma akşamları konserlere gitmek pek olmuyor."**

Platon'un diyalogundaki Sokrates'in cesareti, *"neden korkulup, neden korkulmayacağını bilmek"* olarak mantıksal yaklaşımla tanımlaması, bir anlamda Erdal İnönü'nün gözünü açmış, filozofların değişik yorumlarıyla yaşama yeni anlamlar katabileceğini göstermişti. Siyasete atılmakla da, birdenbire yaşamı değişmişti. **Cemal Süreya'nın** dediği gibi, **"Demokrasimizin utangaç jokeri / Gerçek anlamda cesaret sahibi"**ydi. Üniversite yaşamında, ODTÜ'de dekanlığı sırasında **"Buraya nasıl geldim?"** diye kendi kendine sormuştu. (Sayfa 334) Siyasi yaşamında hiç bu noktaya gelmiş miydi?

"Siyasette pek aklımdan geçmedi. Çünkü siyasetin ne olduğunu girerken biliyordum. Zaman zaman şöyle şeyler aklımdan geçti: Büyük bir kalabalık sizi bekliyor oraya gideceksiniz....(kahkahalar)onlara bir şeyler söyleyeceksiniz yani ben gitmezsem, o kalabalık boşa gelmiş, gitmiş olacak. Bazan öyle tuhaflıklar gözümün önünden geldi, geçti."

Üniversite hocalığının siyasi yaşamda, özellikle geniş kitlelere seslenirken herhangi bir katkısı oldu mu?

"Olabilir kuşkusuz. Siyasetçiler arasında öğretmenler var. Öğretmenlik, tabii bir kitleye hitap etme alışkanlığını ve tepkisini takip etme dikkatini getiriyor. Bazı faydaları var. Öte yandan birtakım kurallar ya da alışkanlıklar da getiriyor. Onlar bazen o kadar faydalı olmayabilir. Örneğin, çocukları kandırmak diye bir şey aklınızdan geçmez, ayıptır. Çocuklara öğreteceksiniz. Siyasette her zaman bu kadar öğretici ve didaktik konuşmak pek hoş olmayabiliyor. Siyasette, insanların o günkü duygularına hitap ederek, onların kızgınlığını, üzüntüsünü, heyecanını paylaşmanız gerekli. Bunlar öğretmenlikte yok. İnsan, bir yerde alışkanlıklarını değiştirip, başka yeni alışkanlıklar ediniyor. Onun için öğretmenliğin bazı faydaları var ama başka bir şey.

Hatırlıyorum, ilk genel başkan olduğum, muhalefet yaptığımız dönemde bir yabancı muhabir, muhalefet liderinin İnönü **olduğunu duyunca,** 'Ooo, he is a teacher' **demiş, yani öğretmen muhalefet yapamaz anlamında. Böyle bir yaklaşım da var. Çünkü, öğretmek başka bir şey, insanları beraber, savaşa, mücadeleye götürmek başka bir şey."**

Siyasete girmeyi kabul etmesinde başlıca etkenler; babasının büyük eseri olan çok partili demokratik düzeni tehlikeden kurtarmaya çalışmak, üniversitelerin o günkü ara rejim elinde düştüğü duruma tepki göstermek ve ODTÜ rektör vekilliği ve rektörlüğü sırasında haksız yere suçlanması, şimdi de kendisinden böyle bir hizmet beklenmesinin, bu hatanın itirafı olarak değerlendirmesi. Acımasız, günlük ve anlık çıkarlara dayalı siyasette, her zaman **'ilkeli davranan'**Erdal İnönü, basına da hiç ödün vermedi, medyayla yakın ilişkiler kurmayı düşünmedi bile. Üstelik bunu çekinmeden de eleştirdi: *"Gazeteciler, hem gazetecilik, hem siyasetçilik yapıyorlar."*(Sayfa 370)

"Dikkat edilecek nokta bence, olgun demokrasilerde bu, nasıl yürüyor? Tabii, basının önemi birinci derecede. Demokrasi olması için halkın haber alması ve yorum da yapması lazım. Doğrusu köşeyazarları da bunu çok güzel yapıyorlar, hiçbir itirazım yok. Ama gene o demokrasilerde bir sorumluluk anlayışı da var. Kim yönetiyor? Kimden hesap soracağız? Onun belli olması lazım. Yönetenin sorumluluğunu dikkatle götürmesi gerekiyor. İşte, o ikisini ayırmak lazım. Köşeyazarı yönetici değil. Yazarlık yaptığı esnada yaptığı yorum kendi fikri ve yöneticiden bağımsız olmalı. Benim sakıncalı gördüğüm, yöneticilerin yapmayı düşündükleri girişimlerin önceden öğrenilip, bu bilgiye dayanan bir tartışmanın basında yapılması. "

Bilimle uğraşanın siyasette daha gerçekci olduğunun somut bir kanıtı Erdal Bey. Bilgi alma işleminin incelenen olayı nasıl değiştirebildiğini bilim yaşamındaki deneyimle öğrendiğinden, siyasette de hep temkinli

davranıyor. Seçimler, aslında bilimdeki deneylerin bir ölçüde karşılığı ona göre. İşte bu yüzden, bir durum saptaması yaparken, siyasetçilerin genellikle gözlemleri yerine özlemlerine bağlı kalma hatasına düştüklerini görebiliyor.

Kitabında öncelikle önemin farkı üzerinde duruyor. Bu, onun için çok önemli. Yaşamında da, anılarını, düşüncelerini yazarken bile önem ve önceliğin sırasını gözetiyor. **"Siyasetçiler genellikle bunu bildikleri halde, kullanmıyorlar. Dolayısıyla bu konuda daha büyük bir algılama olsa kamuoyunda ve köşeyazarlarımızda, o zaman boş birtakım tartışmalardan kurtuluruz. Çünkü olmayacak şeyleri tartışmanın bir anlamı yok. Ama bu önemlidir diye, tartışmaya giriliyor, özellikle televizyonda. Her gün başka bir konuyu ele alıp, anlatıyor televizyoncularımız. Bunları nasıl çözeceksiniz? Her gün başka bir konuyla uğraşamazsınız. Bir sıraya koyup, çözerseniz bir ilerleme olur. Yoksa her gün başka bir şeye atlarsanız perişan olursunuz."**

Küçüklüğünde **'doğrucu çocuk'** olan Erdal İnönü'nün gerçekleri söyleme huyu hiç değişmemiş, bu kez doğrudan doğruya söylemenin yerini dolaylı bir şekilde, dinleyenleri incitmeyecek, ya da mümkün olduğu kadar az incitecek bir üslup almış. Bu dolaylı ifade biçimi, zaman zaman espri olarak algılanınca, bunun nerden kaynaklandığını aramaya çalışmış, çocukluğundan başlayarak.

ODTÜ'de **Prof.Şerif Mardin**'in **Erdalizma** adını takarak, özel bir gülmece kategorisine koyduğu bu esprilerin özelliğine gelince: kelime oyunlarına dayanmıyor, ya somut gerçeklere, ya da mantık usavurmalara dayanıyor; insanları etkilemesi dinleyenlerin o andaki ruhsal durumlarını yakalamasına bağlı. Yakalabiliyorsa etkili oluyor, aksi halde hiç bir etkisi yok. Gözleme dayanan bir şey söyleyecekseniz, o andaki ruhsal durumu iyi algılamak şart. Sözün espri karakteri ancak o ortamda meydana çıkar. Başka yerde, başka zamanda tekrar edildiğinde o sözde hiç bir gülmece tarafı gözükmeyecek.

Mantığa dayalı ilginç, çarpıcı sözler ise, söylendikleri ortamda etkili olmakla birlikte, bu ortam dışında da espri karakterini koruyor. Erdal Bey, kitabında espri konusuna da bir bölüm ayırarak kuram açısından incelemiş. Hatta bir arkadaşı sormuş: **"Espriyi de çok ciddiye almışsın, uzunboylu esprinin teorisini yapmışsın. Ciddi mi yaptın? Şaka mı?"**

İnsanın kendini analiz etmesinin güç olduğundan söz etse de, esprinin ikili yapısını, anti-esprileri, iltifatları, gafları, potları, çamdevirmeleri anektodlarla örnekliyor kitabında. SODEP kurucularını Kral Arthur destanındaki Yuvarlak Masa şövalyelerine benzetmesi, Sanşo Pança'nın sofra protokolü ile sözünü anımsatması... B

u örneklerde genelde olumsuzları seçmeyi yeğlemiş, ancak bunlar okura, Erdal İnönü'nün karakterine ilişkin ipuçları veriyor. Daha sonraki ciltlerde de umarız bizim de keyifle tanık olduğumuz olaylara yer verir. Siyasi yaşamında da kitlelerce hemen sevilmesinin ve etkilemesinin nedeni de yaşama böyle bakması olsa gerek.

Hiç değişmemiş. Sanki siyaset onu hiç yıpratmamış gibi, daha dinç, daha esprili ve huzurlu görünüyor. İnsanların içinde, yaşamları boyunca hepsini kullanamadıkları yetenekleri ve potansiyelin olduğuna inanıyor. Bu, büyük bir güç. Siyasete giren kişi de görevi üstlendiğinde de sonuna dek götürüyor. Erdal İnönü de, görevini yapmanın rahatlığı içinde. Onu, geç de olsa, daha iyi tanıyabilmek, keşfedebilmek, gizemini çözebilmek için kitabının yeni ciltlerini merakla bekliyoruz.

İnsanlık Hakkı

DİNÇ TAYANÇ *3 Mart*

Yaşamımın ilk anından bu yana *"haklarımı"* kullanıp kullanamadığım; dahası, kullandırılmayan haklarımı elde edebilmek için neler yaptığım sorusu kurcalıyor kafamı son günlerde.

Örneğin ilk hakkım olan *"doğum"*u ben mi kullanmışım, yoksa yaşama *"inat"*ve de *"neş'e"*mi önceden kestiremeyen doktorum bendenizi sezaryanla doğurtup bu hakkımı elimden mi almış pek emin değilim doğrusu.

Ama gene de *"doktordur, haklıdır"* demeden edemezmişim gibi geliyor...

Yıllarca *"beslenme"* ve *"büyüme"* haklarımı kullanıp kullanamadığımdan da emin değilim! Örneğin, önüme konan aşa *"yemem"*, öğlen uykusuna *"yatmam"*, hastalanınca *"iğne yaptırtmam"* deme haklarımın tümünün ana-babam tarafından ve de en *"anti-demokratik"* uygulamalarla gasp edildiğine inanıyorum... Ama gene de *"Anababamdır, elbette bilip haklı oldukları bir şeyler olmalı"* diye geçiriyorum içimden...

İş okumaya geldiğinde en azgın arkadaşlarımla değil de semtin *"muhallebi çocukları"*yla aynı sınıfa yollanmamın da *"yaramazlık"*hakkıma vurulmuş bir neşter olduğu görüşündeyim. (Aynı neşteri orta ve lisede de yediğimden ve de bu *"haksızlığı"* içime sindiremediğimden kolumu kırmaktan, yüksekten atlayıp bağırsaklarımı düğümlemeye, *"hak"* aramanın tüm yollarını denediğim kişisel tarihimde yazılıdır!)

Ama gene de *"Okuyup adam olmam için böyle yaptıklarına göre haklı olmalılar"* diyebiliyorum...

Tüm öğrencilik yaşantım boyunca *"tembellik"* hakkımdan da yoksun bırakıldığımı anımsadıkça geçmişime yanmadan edemiyorum. Bir yandan *"çalışacak, okuyup büyük adam olacaksın"* baskısı, beri yandan *"parasızlığın"* çift dikişe izin vermediği aile bütçesinin haksızlıklarına uğraya uğraya (ve de *"kopya çekme"* hakkımı fazlasıyla kullanarak) ilk, orta, lise derken kendimi üniversitede buluveriyorum...

Ama gene de *"Çevre baskısı parasızlığın kamçısıdır. Tembelliğime izin vermeyenler de haklı olmalılar"*demeden edemiyorum...

Üniversiteyle birlikte de hak aramanın o güne dek uygulama yüreği bulamadığım yolunu denemeye koyuluyorum: Başkaldırı hakkımı kullanmak!!! Koyuluyorum da *"demokratik eğitim.. yönetime katılım.."*la başlayan *"68'lilik"* haklarımın polis, *"demokratik Türkiye... bağımsız Türkiye"*yle tırmanan *"yurtseverlik"*haklarımın sermaye emrindeki politikacılar, *"kahrolsun emperyalizm.. yaşasın işççi sınıfı"*yla doruğa çıkan *"solculuk"* haklarımın faşist cuntalar tarafından katledilmesine hiç mi hiç hak veremiyorum, veremeyeceğim...

☆☆☆

Öğrencilikle birlikte ve sonrasından bugüne yaşamımı gazetecilik belirliyor... İnsanların, toplumların, ulusların ve dünyanın haklarını yazıyorum. O hakları yazıyorum da, kendi emeğimin hakkını ne kadar kullanabiliyorum? Önceleri *"emekçilik"* hakkımı sendikalaşarak savunmaya kalkıyorum... Karşımdakiler *"işsizlendirme"* haklarını kullanıveriyorlar!.. Ardından, *"doğru habercilik"* hakkımı savunuyorum... Karşımdakiler *"ekmek teknesi"* gazeteciliği (!) hakkına sığınıyorlar!..

Çoğalıyoruz, *"gazetecilik"*hakkımızı, *"gazete olma"*hakkımızı korumaya savaşıyoruz... Karşımızdakiler *"medyacılık"* ve de *"kuponculuk"* haklarına sarılıyor... Hak savaşımı böylece sürüp süredursun; bu toplumda, hâlâ öğrenciler *"eşit öğrenim, parasız öğrenim, demokratik öğrenim"* hakkı için gözaltlarında işkence görüyorlar; hâlâ aydınlar birer birer vuruluyor ya da toplu olarak yakılıyor; hâlâ birbirlerinin sövülmedik yanlarını komamış politikacılar el ele verip umut kesiliyor; hâlâ kara yobaz çetelerinin şeriatçı tırmanışına kimse *"dur"* demeye yanaşmıyor... Ve işkencede, ve demokrasi çerçevesinde (!) ve hukuk devletinde insan hakları çiğneniyor!!!

Çeyrek yüzyılı aşan gazetecilik ve de yarım yüzyıla merdiven dayamış insanlık yaşamımda belki hiçbir hakkımı doğru dürüst kullanamadım, ama bu kez elimde kalan en köklü hakkı kullanmaya kararlıyım; kendi adıma, insanlarım adına ve de toplumum adına UTANMA HAKKIMI!!!

Ana fikir: Hak verilmez, alınır!

Ana fikrin ana fikri: Hak ettiği haklarını almak için bile tepki göstermeye yüreği olmayan toplumlar doğanın kendisine verdiği hakların da haksızlar tarafından gasp edilmesini hak ediyor demektir!!!

Kadın özgürlüğünü kazanmalı

LEYLA TAVŞANOĞLU *3 Mart*

- 8 Mart Dünya Kadınlar Günü olarak kutlanıyor. 8 Mart'ta günün anlam ve önemini belirten konuşmalar, kutlama toplantıları yapılacak. Ama ertesi günü yine gündelik yaşama dönülecek ve Türkiye'de her şey eskisi gibi olacak. Siz Türkiye'de kadınların erkeklerle eşit hakları paylaştıklarını düşünüyor musunuz?

- Buna, hem evet hem de, hayır, diyeceğim. Evet, çünkü bu eşit paylaşım büyük şehirlerde yaşayan eğitilmiş kadınlar için geçerli.

Ben bir üniversite öğretim üyesi olarak, ya da yakın çevremdeki kadın arkadaşlarımdan örnek vermem gerekirse, bizler hiçbir zaman kadın olduğumuz için

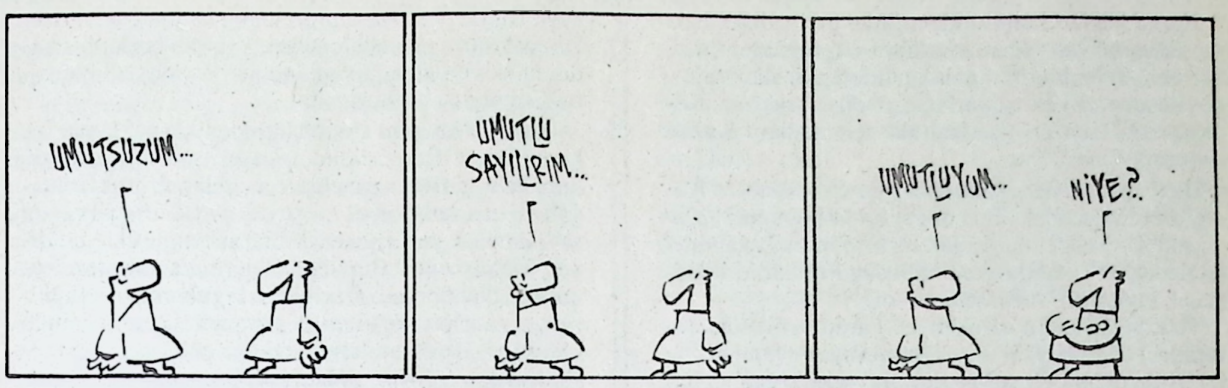

ayrıma tabi tutulmadık. Kadın olduğum için akademik kariyerim hiçbir biçimde engellenmedi. Ama öbür yanda, eğitimsiz, ekonomik gücünü kazanmamış kadınlara bir ayrım yapıldığı ise ortada. Bu kadınlar erkeklerle aynı haklardan yararlanamıyorlar, çünkü durumun ne olduğunu bilmiyorlar. Kendi haklarının ne olduğunun bile bilincinde değiller. Bu kadınların kendi haklarını savunma güçleri, durumları da yok. Baba evinden koca evine gidiyorlar. Baba evinde gördükleri baskıyı koca evinde de aşağı yukarı yaşıyorlar. Kadınlar ekonomik özgürlüklerini kazanabilirlerse erkek tarafından ezilmeyeceklerdir. Burada demek istediğim kadın, hatta evlerde hizmetçilik de yapsa, ekonomik gücünün bilincine vardığı zaman kocası tarafından ezilmeyecektir. Bunların yanında zavallı durumda olan, haklarının farkında olmayan kadınlarımız çok sayıda. Bunlar da eziliyorlar...

Türkiye'de, hatta dünyada erkeklerin çok üstünde, erkeklerden çok daha fazla haklara sahip kadınlar da var. Tabii bunlar çoğunlukta değil; ama varlar.

- Örneğin?

- İsim vermek istemiyorum. Çok güzel, çok para sahibi kadınlar erkekleri ezebiliyorlar, istediklerini yaptırabiliyorlar ve erkeklerden çok daha fazla haklara sahip olabiliyorlar. Bunlar Türkiye'de de, dünyanın bir çok ülkesinde de varlar. Yaşadıkları topluma, birlikte oldukları erkeklere dilediklerince yön verebiliyorlar.

- Bir anlamda kadının güçlü olması, bulunduğu toplumsal sınıfa da mı bağlı?

- Muhakkak... Bulunduğu sınıfa ve büyük şehirli olup olmamasına çok bağlı... Büyük şehre yeni göç etmiş olan ailelerin kadınlarıyla, uzun süre büyük şehirde yaşamış ailelerin kadınları arasında büyük fark var.

Bir de büyük şehirlerde şimdi yeni bir olgu var. Bazı kadınlar örtünmeye başladılar. Bunlar, kendi istekleriyle kendilerini ikinci sınıf vatandaş haline getiriyorlar.

- Sizce bunu neden bilinçli olarak yapıyorlar?

- Bunu söylemek çok zor. Bu konuyu üniversitede tanıdığım bu tipten genç kızlarla zaman zaman konuşmaya çalıştım. Ama onlarla bunu konuşmak kesinlikle mümkün değil. Burada iki neden var, diye düşünüyorum. Birincisi, çok küçük yaştan itibaren beyinlerinin yıkanması. Önce Kuran kurslarına, sonra da imam-hatip liselerine gönderiliyorlar. Onlara göre namus, dürüstlük örtünmekten geçiyor. Bir de üniversiteye girdikten sonra örtünenler var. Bunda bana göre para rol oynuyor. Bunlara bazı güç odakları parasal yardım yapıyorlar, gerçekten de iyice bir yaşam sağlıyorlar. Onlar da bunu kabul ediyorlar.

- Yani ikinci sınıf vatandaş olmayı böylece kabullenmiş mi oluyorlar?

- Onlar kendilerini ikinci sınıf vatandaş olarak görmüyorlar. onlara, **"Şeriat hukukuna göre evlendiğin adam dört karı alırlarsa ne yaparsın"** diye sorulduğunda yanıtı, **"Hayır öyle bir şey olmaz. Dört karısına da eşit muamele yapması lazım. Bunu hiçbir zaman yapamayacağı için bu gerçekleşmez,"** oluyor. Böyle, kendilerine göre bir takım bahaneler buluyorlar.

- Ama şeriat hukukuna göre bir de kadının şahitliği de sayılmıyor. Ancak iki kadın ve bir erkek şahitlik yapabiliyorlar. O konudaki düşünceleri nedir?

- Onu da kabul etmek istemiyorlar. **"Böyle şey olmaz"** diyorlar. Yani hem örtünürken hem de laik Türkiye Cumhuriyeti yasalarından yararlanmak istiyorlar.

Bu kızlarımızın, kadınlarımızın sayıları da hızla artıyor. Özellikle de üniversitelerde... Para alıyorlar çünkü... Bir de Anadolu'dan büyük şehre göç eden kadınlarda bu çok yaygın. Tarikatlar ve bu gibi odakların bu kadınlara bir şahsiyet verdiği, bunun da onları cezbettiği anlaşılıyor. Bunlara karşı ne yapılabileceğini bilemiyorum. Ama her halükârda artık imam-hatip liselerinin sayısı doyum noktasına gelmiştir. Bunların teknik liselere kaydırılması gerektiğini ve bunun da yeni hükümetlerin politikası haline getirilmesi gerektiğini düşünüyorum. Bu sorunun üstesinden mutlaka gelinmelidir.

- Türkiye'de ciddi bir kadın hakları hareketi var. Ama sizce Türkiye'da kadınlar homojen bir topluluk oluşturuyorlar mı? Kadın hakları derken, Türkiye'deki hangi kadınların haklarından söz ediliyor sizce?

- Benim gördüğüm aydın, büyük şehirli kadınlar burada kendi haklarını savunuyorlar. Bu kadın haklarını öne süren kadınlar acaba kırsal alanda yaşayan kadınlarla ilgili ne düşünüyorlar? Ya da büyük şehirlerin varoşlarında yaşayan kadınlar nasıl uyarılacak, nasıl aydınlatılacaktar?

Kadın hakları konusunda militan gipi çalışan bazı tanıdıklarım var. **"Kadın hakları, özgürlükler"** derken bence kendilerini, ya da kendileri gibi olan kadınları düşünerek konuşuyorlar, diye düşünüyorum. Kocalarından dayak yiyen kadınlar için açılan **"Kadın Sığınma Evleri"** var.

Bu tür hareketler güzel, ama sonrası ne olacak? Kadın o eve sığınacak, ama orada ömür boyu mu yaşayacak? Oraya sığınan kadınlara bir kimlik kazandırılabilecek mi? Onlara ekonomik özgürlüklerini sağlayacak bir eğitim verilebilecek mi?

Türkiye'de kadın hareketi, bu yardıma muhtaç durumdaki kadınlara bir şey sağlayabiliyorsa tabii ki çok iyi. Ama onlara bir şey sağlayamıyorsa, o zaman havada kalan soyut bir hareket gibi görülebilir.

- Şimdi en büyük çaba Medeni Kanun'da kadınların haklarının korunabilmesi için değişiklik yapılması yönünde. Örneğin evlilik boyunca aile içinde edinilmiş malların eşit paylaşımı öngörülüyor. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

- Bu tabii ki çok güzel, çok olumlu bir yaklaşım. Bu, meslek sahibi kadına da ekonomik bakımdan güçsüz olankadına da çok faydalı. Ama iş ki, kabul edilsin.

- Sizce neden erkek egemen toplumlarda yaşıyoruz?

- Galiba daha çok Doğu toplumları böyle. Batı bu sorunu çoktan halletmiş. Kadın ve erkek hemen hemen her bakımdan eşit duruma gelmişler. Rejimler, gelenekler, dinsel inançlar bunda çok önemli etkenler. Ama yine de bu işin başı geliyor, ekonomiye dayanıyor. Ekonomik neden bence en önde geleni. Ben her şeyden önce ve mutlaka kadının ekonomik özgürlüğünü kazanması gerektiğine inanıyorum. Kadın, öğrendiği beceriyle para kazanmaya başladığı anda erkek egemenliğini kıracaktır.

- Erkek egemen toplum yapısını özendirmekte sizce kadınların payı da yok mu?

- Bence çok var. Ben anneleri çok suçluyorum. Erkek anneleri, kendi çektiklerini tamamen unutarak oğullarını aileye egemen olmaya, karısını ezmeye yöneltiyorlar. Tabii ki, bütün kadınlar böyle davranmıyorlar. Ama Türkiye'de geleneksel olarak anneler erkek çocuklarını böyle yetiştiriyor. Genelde bu anneler erkek çocuklarını böyle yetiştiriyor. Genelde bu anneler oğullarını, ataerkil aile düzenini korumaya eğilimli insanlar olarak eğitiyorlar. Bu, Türkiye'nin gerçeği. Bir de bizim toplumda kadın kadını çekemiyor. Pek çok olay, pek çok cinayet, kadının başka bir kadın hakkında yaptığı dedikodulardan kaynaklanmıştır. Çok ilginç bir durum bu.

Belki de kadının ezilmişliğinden kaynaklanan bir komplekstir. Ben ezildim, o da ezilsin, duygusu hâkim olabilir. Bir de annelerin çocuklarına attıkları dayak olgusu var. Çok dayak yiyen çocuk erişkin çağda sert, dövücü, kırıcı, yırtıcı bir insan haline geliyor, diye düşünüyorum. Burada annelerin davranışları, tutumları çok önemli. Özellikle vurgulamak istediğim nokta, annelerin oğullarına çok özel davranış içinde oldukları. Bu da toplumun erkeğe çok önem vermesinden ileri geliyor. Anne, erkek çocuğu küçükken onu, **"Benim paşa oğlum, benim aslan oğlum,"** diye seviyor. Bizim toplumda erkek çok önemli, ama kadının o kadar önemi yok.

Bir de kadının, oğlunu evlendirdikten sona gelinini rakip olarak görmesi olgusu var. Bütün bunlar bir araya gelince kadın kaçınılmaz olarak eziliyor. Ama yine başka bir kadının marifetiyle...

Kadın kişilik olarak da ekonomik olarak da güçlüyse tabii ki kendini ezdirmiyor. Aksine güçlü olan kendisi oluyor.

Özetle söylemek gerekirse toplumun, kadına bakış açısı konusunda mutlaka eğitilmesi gerekiyor.

- Peki, kadına yeni haklar sağlayacak yasalarla sorunun çözülebileceğine inanıyor musunuz?

- Hayır, hiç inanmıyorum. Sadece Medeni Kanun'da yapılacak evlilik sırasında edinilmiş malların paylaşımı konusundaki değişiklik etkili olabilir. Ama burada da bir sorun var. Bizim millet, malına pek düşkündür. Özellikle kırsal kesimde mal paylaşımı yüzünden cinayetler işlenebilir mi?

- Türkiye'de erkeğin kadına bakış açısı nasıl?

- Farklı bölgelerin erkekleri farklı bakıyorlar. Gözlemlerine göre Anadolu'dan gelmiş erkek büyük şehirden bir kadınla evlendiğinde karısına çok saygılı davranıyor. Davranışı kendi memleketinden bir kadına olan davranışından çok farklı. Bu, tıpkı, bizim Türk erkeklerinin yabancı uyruklu bir kadınla evlendikleri zaman o kadına fevkalade saygılı davranmaları gibi... Bir de mal mülk sahibi kasaba erkekleri var... Onlar için kadın bir meta. Büyük şehir erkekleri, özellikle yeni kuşak gençler çok çağdaş. Son olarak, insanın içine sıkıntı veren, kadınları korumayı kendine

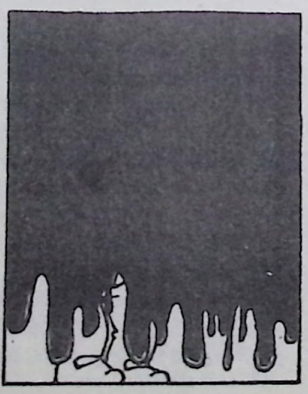

iş edinmiş erkeklerimiz var. Bunlar adeta sizin namusunuzun bekçiliği görevini üstlenmişler.

- Ülkemizin acı gerçeklerinden birisi de aile içi dayak ve tecavüz olayları... Bu tür olayları duyduğunuzda tepkiniz ne oluyor?

- Bunlar çok korkunç olaylar. İnsanın tüyleri diken diken oluyor. Çok fazla dışarı yansıtılmıyor, bu tür olaylar. Aile içi tecavüzde bulunan erkeğin fevkalade hasta ruhlu olması gerekiyor, diye düşünüyorum.

Muhtemelen bu tür olaylara, kadın-erkek ilişkilerinin yüzyıllardır böylesine baskı altında tutulması neden oluyor.Dayak, daha önce de söylediğim gibi gelenek olarak çocukların dövülmesiyle başlıyor. Almanya'da anne ya da baba çocuğunu dövdüğü zaman çocuk derhal aileden alınıp çocuk yurtlarına konuluyor.

Gelişmiş toplumlarda çocuklar yasalarla korunuyor. Oysa Türkiye'de bu yok. Diyelim ki babasından dayak yiyen kız çocuğu, gitti, karakola şikâyette bulundu. Ama o çocuğun başına gelecek şey daha çok dayak yemek olacak.

Toplumda, **"Babadır döver", "Dayak cennetten çıkmadır"** zihniyeti yerleşik olduğu için karakoldaki polisin düşünce biçimi de farklı değil.

Ancak çocuk dayaktan hastanelik olunca iş adalete intikal ediyor, mahkeme el koyuyor. Sonuç? Baba mahkûm edildi; çocuk da evine döndü. Baba altı ay hapiste yattıktan sonra dışarı çıktı. Peki, o çocuğun durumu ne olacak? Bu durumda da hiç kimse aile içi şiddet, ya da dayak yüzünden şikâyette bulunmuyor. Bu koşullar altında yasa olsa ne olur, olmasa ne olur? Önce toplumun görüşünü, zihniyetini değiştirmek lazım. Dayak olayını toplumdan şu ya da bu şekilde kaldırmamız zorunludur.

- Yani dayağın son derece sakıncalı olduğunu kuşaktan kuşağa anlatmalı mıyız?

- Evet. Bunda televizyonların da çok büyük katkısı olabilir. Özellikle özel televizyon kanalları kurulduktan sonra televizyon çok fazla izlenir oldu. Ama ne yazık ki, özel televizyonlarımızın hiçbir eğitici tarafları yok. Aksine, o **"reality show"** denilen programlarda şiddetin her türlüsü adeta özendiriliyor. Bir de yerli filmlere bakın. Hele eski yerli filmlere... Kadın oyuncu, erkekten mutlaka dayak, en azından bir tokat yer. Falanca erkek artist, filanca kadın artiste tokat atarsa adam da evinde karısını döver.

Televizyonlar, küçük aile filmleriyle dayağın ne kadar kötü bir eylem olduğunu duyursalar bence son derece yararlı bir işlevi yerine getirmiş olurlar. Bu şekilde insanlar farkında olmadan belli bir eğitim almış olacaklar.

- Aile içi tecavüz konusunda ne düşünüyorsunuz?

- Korkunç, dehşet verici bir şey. Bir kocanın karısına nasıl tecavüz edebileceğini aklım almıyor.

Bunu da bırakın... Dört beş kişi, hiç tanımadıkları bir kadını kaçırıp tecavüz edebiliyorlar. Hatta küçük çocuklara tecavüz ediliyor; sonra da bunları öldürüyorlar. Bu tür suçların cezalarının her halde çok arttırılması lazım. Bu cezaların çok caydırıcı olmaları gerekiyor. Öylesine caydırıcı olmalı ki, bu suçu işlemeye cesaret edilemesin.

- Sizce zinanın hâlâ Türk Ceza Kanunu gereğince suç sayılması kadınlar açısından hakça mı?

- Değil tabii. Hele bugünkü topluma bakarsanız... Türkiye'de milyonlarca kişi imam nikâhlı yaşıyor. Bu, Türkiye Cumhuriyeti kanunlarına göre bal gibi zinadır. Dersiniz ki:

"Biz çok püriten bir toplumuz. Zinaya da, imam nikâhlı yaşamaya da karşıyız. Her şey yasalara uygun olacak." O zaman anlaşılabilir. Ama biz öyle püriten bir toplum filan değiliz ki. Üstelik bu tür ilişkilere de bayağı esnek, hatta çok rahat bakarız.

Bizim kırsal kesimde, hatta son yıllarda büyük şehirlerin varoşlarında imam nikâhlı yaşamak çok yaygındır. Hatta geçenlerde bir tanesi dört tane karısıyla Başbakan'a bile çıktı. Buna hiç kimse sesini bile çıkarmadı. Kalkıp da **"Sen zina suçu işliyorsun. Yanındaki kadınlar zina suçu işliyorlar"** diyen olmadı.

Madem olaya bu kadar esnek bakılıyor, hatta böyle insanlar başbakan yanında boy gösterebiliyorlar, o zaman fiilen zina suç sayılmıyor demektir. O halde Türk Ceza Kanunu'ndan kaldırılsın.

- Başlangıçta da konuştuğumuz gibi 8 Mart Kadınlar Günü nedeniyle paneller düzenlenecek, konuşmalar yapılacak, kadınların erkeklerle eşit hakları paylaşımından söz edilecek. Sizce bu tür konuşmaların, böyle toplantıların kadınlara yararı oluyor mu?

- Bence hayır. En azından büyük bir kadın kitlesine yararı dokunmuyor, çünkü onlara ulaşamıyor. Sadece büyük şehirlerde yaşayan meslek sahibi bazı aydın kadınlar bunları dinliyor, bunlarla ilgileniyor.

Bu toplantılarda gerçekten çok güzel konuşmalar yapılıyor. Ben de bunlara katılıyor, dinliyor ve alkışlıyorum. Ama öbür yanda dayak yiyen, horlanan, en zavallı durumda olan kadınlara bunların yararı olmuyor ki. O kadınlar bu toplantılardan haberdar bile değil. Zaten bu toplantılara gazeteler pek yer vermiyor; televizyonlar da kısaca geçiştiriyorlar. Bu tip konuşmalarla asıl amaca varılacağına ben inanmıyorum. Evet, Medeni Kanun ve Türk Ceza Kanunu'nun bazı maddeleri değiştirilmeli. Tecavüz edene, dayak atana çok büyük cezalar verilmeli. Ama dediğim gibi sadece kanun değişiklikleri, cezaların arttırılması, yani kanunlar çıkarılması hiç yeterli değil. Bu işin başı da eğitim. İlkokul birinci sınıftan başlayıp, lise son sınıfa kadar, aşamalı olarak çapı genişletilen bir sosyal bilimler, ya da sosyal davranış dersi konulmalıdır. Evet, okullarda bir din ve ahlak dersi var. Ama bunun din kısmına ağırlık veriliyor. Ahlak bölümünde ise ağırlık sadece kadının örtünmesinde kalıyor. Gerçekten bir sosyal davranış dersi konulmasının zorunlu olduğuna inanıyorum. Toplum dehşetli davranış bozuklukları içinde.

- Bunun bir nedeni Türkiye'de nüfusun hızla artması olabilir mi?

- Ben buna kesinlikle inanıyorum. Hızla artan nüfusa paralel olarak davranış bozuklukları da belirgin bir biçimde görülüyor. Son iki yılda üniversitede fark ettiğim bir şey var. Her zaman hocalarına saygı ve sevgiyle davranan öğrencilerin tavırları değişti. Ama bunu kasıtlı yapmadıklarını da biliyorum. Nasıl davranmaları gerektiğinin farkında bile değiller. Üstelik

bunlar lise bitirmiş çocuklar... Çocuklarımıza doğru dürüst bir sosyal eğitim verilmediğini hepimiz biliyoruz. Hem anne-baba, hem anne-baba-çocuk, hem insanların başkalarıyla ilişkilerinde ciddi bir sosyal davranış eğitimine ihtiyaç var. Bunun Milli Eğitim Bakanlığı tarafından temel eğitime alınması şarttır. Ayrıca yayın organları ve medyanın da buna dikkat etmesi, ciddi eğitici programlar yapmaya özen göstermesi gerekir. Çok üzülerek söylüyorum, ama Türkiye sosyal akımdan hiç iyi bir yolda değil. Ben burada kadın haklarından söz ederken genelde insan haklarının da altını çizmek istiyorum. Nasıl olur da Türkiye gibi bir ülkede insan hakları bu kadar tecavüze uğrayabilir, insanlar devlet eliyle böylesine mağdur edilebilir? Bu, beni en çok düşündüren, en çok üzen konulardan birisi. İnsan hakları ihlalleri adeta politika haline gelmiş. Yine eğitimsizlikten gücü eline geçiren kişiler istediklerine istediklerini yapabileceklerini düşünüyorlar. Ha ailede dayak, ha karakolda dayak...

Kadın haklarıyla, genelde insan hakları paralel olarak ele alınmalı. Önemli olan insan. Türkiye'de, insan haklarına içtenlikle saygı gösterildiği gün kadın hakları sorunu da en azına inecektir.

Adnan Menderes'ten günümüze uzanan şu cılız ses

ATİLLA COŞKUN *3 Mart*

Gazetedeki çalışma odama girdiğimde, masamın üzerine bırakılmış bir fotokopi buldum; Parlamento dergisinde yayımlanan bir yazı ile ilgiliydi.

"Kültür Bakanı Yanılıyor" başlığını taşıyan, Prof. Dr. **Rıfkı Salim Burçak** tarafından yazılmış bir yazıydı (Parlamento, Aralık 1995 s. 20-21).

Kültür Bakanı **Fikri Sağlar**'ın **Nâzım Hikmet**'in heykelinin açılış sırasında yaptığı konuşmayı eleştiriyordu; Kültür Bakanı'nın, Nâzım'ın yurttaşlıktan çıkarılması kararını **"Cumhuriyet tarihinin en büyük ayıbı"** olarak nitelemesine karşı çıkıyordu:

- Nâzım'ı 1951 yılında Türk vatandaşlığından çıkaran hükümete karşı ne büyük haksızlık. Sadece haksızlık değil, aynı zamanda insanı şaşırtan bir bilgisizlik. Kültür Bakanı'nın olay hakkında hiçbir bilgisi olmadığı anlaşılıyor.

Bu sözleri okuyunca, gerçekten şaşırdım ve irkildim. Adının başında **"Prof."** unvanı olan bir insan, nasıl olur da dünyaca ünlü bir ozanı yurttaşlıktan çıkaran bir kararı savunabilir?

Yazının ilerleyen satırlarında, bu tutumun nedeni açıkça görülüyor; Rıfkı Salim Bukçak, şöyle diyor yazının bir bölümünde:

- Ben, Nâzım Hikmet'i Türk vatandaşlığından çıkaran hükümetin hayatta kalan tek üyesiyim. Olay hakkında kendi adıma ve bugün artık aramızda bulunmayan arkadaşlarım adına Türk kamuoyuna kısa bir bilgi sunmayı, Kültür Bakanı'nın bu tecavüz ve saldırılarına cevap vermeyi kendim için bir görev saydım.

Evet, bu anlaşılır bir gerekçe; işlediği bir ayıp karşısında, insanoğlunun kendisini savunma içgüdüsü, onun doğasından ileri gelmektedir; hatta, böylesi bir durum insanı saldırgan bir tutuma da sürükleyebilmektedir.

Rıfkı Salim Burçak, Kültür Bakanı'na karşı, hem **"kendi adına"** hem de **"arkadaşları adına"** konuştuğunu söylüyor; Burçak'ın, arkadaşları adına, ama özellikle **Adnan Menderes** adına konuşması, epeyi su götürür. Ünlü **"Yassıada Mahkemesi"** duruşmalarını anımsayanlar, Rıfkı Salim Burçak'ın Adnan Menderes ile ilişkilerinin, onun adına konuşmaya elverişli olmadığını pekâlâ bilirler.

Yüksek Adalet Divanı'nın 1960/1 esas sayılı dosyasında yer alan gerekçeli kararda, ilginç bir olay anlatılmaktadır. Adnan Menderes, 1959 yılında yapılan bir toplantıda söz alan Rıfkı Salim Burçak'ın konuşmasına dayanamaz ve toplantıyı terk eder (S. 303; **Ethem Menderes**'in 5 Mayıs 1959 günlü notlarından).

Yine aynı mahkemenin 1961/7 esas sayılı dosyasındaki gerekçeli karara göre de Rıfkı Salim Burçak, **"Vatan Cephesi"** örgütlenmesiyle ilgili olarak şaşırtıcı bir savunma yapar bazı arkadaşlarıyla birlikte; Burçak'a göre, **"Vatan Cephesi"** konusu, üyesi bulunduğu Genel İdare Kurulu'nda hiç konuşulmamıştır; Adnan Menderes'in, **"Parti Genel Başkanı sıfatıyla yapmış olduğu tamimlerden haberleri olmadığını"**da söyler (!). Bu tuttumuyla, Adnan Menderes'i, **"Vatan Cephesi"** örgütlenmesi suçlamasıyla baş başa bırakır. Menderes'in bu tutum karşısında yanıtı açıktır: **"Meselenin genel kurulda konuşulup görüşülmemesine imkân tasavvur edilemez."** (Gerekçeli karar, s. 29)

Rıfkı Salim Burçak'ın adına konuştuğunu söylediği arkadaşları ile ilişkisi, işte böyleydi 1961 yılında.

Rıfkı Salim Burçak'ın, Nâzım'ın yurttaşlıktan çıkarılması kararının eleştirisine karşı savunması gerçeği yansıtmıyor; olayın özünü çarpıtıyor.

Şöyle diyor Burçak:

- Nâzım Hikmet, komünist bir şair olduğu için mi Türk vatandaşlığından çıkarıldı? Bu, şimdilerde iddia edildiği gibi, o zaman ki hükümetin keyfi bir kararı mıydı? Yoksa Nâzım, o dönemin hükümetlerini eleştirdiği için mi bu muameleye maruz kaldı?

Burçak'a göre Nâzım, bu gerekçelerle ve keyfi bir uygulama ile değil, başka gerekçelerle yurttaşlıktan çıkarılmıştır.

Rıftı Salim Burçak, Nâzım'ın yurttaşlıktan çıkarılmasına ilişkin kendi gerekçelerini şöyle sıralıyor:

- Nâzım Hikmet artık yurdumuz aleyhine yoğun bir propagandaya başlamıştı. (...) Türkiye'yi ele geçirmek, Mustafa Suphi'lerin ve diğerlerinin yapamadıkları işi şimdi gerçekleştirmek amacını güdüyordu. (...) Türkiye aleyhine giriştiği bu yoğun propaganda faaliyeti ülkemizde büyük bir öfke ve heyecan uyandırdı. (...) İşte bundan sonradır ki Bakanlar Kurulu, 25 Temmuz 1951 tarihinde çıkardığı bir kararname ile Nâzım Hik-

met'in Türk vatandaşlığı sıfatını kaldırdı.

Görüldüğü gibi, Rıfkı Salim Burçak, Nâzım Hikmet'in yurttaşlıktan çıkarılması; onun siyasal mücadelesi, yani düşünce ve inançları ile ilgilidir demek istiyor.

Nâzım'ın yurttaşlıktan çakarılması kararını eleştirilerin de söylediği zaten budur. Nâzım Hikmet, komünist düşüncelere sahip olduğu ve Türkiye'deki hükümet biçimini ve hükümet edenleri eleştirdiği için yani düşünce ve inançları nedeniyle, eleştiri hakkını kullandığından ötürü yurttaşlıktan çıkarılarak cezalandırılmıştır; böylelikle, ülkedeki tüm solculara, hatta Demokrat Parti yönetimini eleştirebilecek tüm aydınlara bir gözdağı verilmek istenmiştir.

Nâzım'ın düşünceleri nedeniyle ve hükümeti ve hükümet edenleri eleştirdiği için yurttaşlıktan çıkarıldığı gerçeği, hükümetin o utanılası kararnamesinde açıkça görülmektedir.

Hükümetin, 15 Ağustos 1951 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan kararı şöyle:

"... radyo yayınlarında Türkiye'nin hükümet şekli ve hükümeti idare edenler aleyhinde geniş propaganda kampanyasına girişerek komünizmi yaymak maksadını güden neşriyatıyla Sovyet hükümetinin verdiği hizmeti ifa etmekte olan maruf komünist Nâzım Hikmet Ran'ın (...) Türk vatandaşlığından çıkarılması kararlaştırılmıştır."

Bu karar, Nâzım Hikmet'in, **"Hükümet şekli ve hükümeti idare edenler aleyhinde geniş propaganda kampanyasına"** girişme eylemini, yani eleştiri hakkını söze konu etmiyor mu? Nâzım Hikmet'in **"komünizmi yaymak maksadını güttüğünü"** açıkça söylemiyor mu? Bu karar, Nâzım'ın, **"Neşriyatıyla Sovyet hükümetinin verdiği hizmeti ifa etmekte"** olduğu soyut suçlamasını içermiyor mu?

Anlaşılan, dönemin Gümrük ve Tekel Bakanı Rıfkı Salim Burçak Bey, bu kararı okumadan imzalamıştır; aradan kırk beş yıl geçmesine karşın, kararın bu içeriğinden hâlâ habersizdir.

Keyfilik deyince akla ne gelir?

Keyfilik, hukukun bittiği yerde başlar; hukuk ve keyfilik, her ikisi de birbirini yadsıdır. İnsanlık tarihi, keyfilikten hukuk egemenliğine yürüyüşün sayısız örneklerini içerir.

Nâzım Hikmet'in yurttaşlıktan çıkarılması kararının keyfi olup olmadığı, o kararın hukukiliği ile ilgili bir sorundur kuşkusuz.

Hükümet kararnamesinden anlaşıldığına göre; Nâzım, 1312 sayılı Vatandaşlık Kanunu'nun 10. maddesi uyarınca yurttaşlıktan çakarılmıştır.

Bu madde şöyle:

"Ecnebi bir devletin askerlikten gayrı bir hizmetini deruhte etmiş olanlardan kabul ettiği hizmetin tayin olunacak müddet zarfında terki için Türkiye'de bulundukları mahal hükümetleri ve ecnebi memleketinde Türk elçilik veya şehbenderhaneleri vasıtasile verilecek emre imtisal etmeyen veya Türkiye ile muharip bir devletin hizmetinde bilâmezuniyet devam eden Türkler, vatandaşlıktan ıskat olunabilirler."

Demek ki, yabancı bir ülkede yaşayan bir Türk yurttaşının yurttaşlıktan çıkarılabilmesi için, o yurttaşın yaşadığı ülkede askerlik dışında bir devlet görevi almış olması gerekir; elbette böyle bir durumun kanıtlarıyla somut olarak belirlenmesi ön koşuldur.

Ancak yasaya göre, bir kişinin yurttaşlıktan çıkarılabilmesi için, bu unsurun yerine gelmiş olması da yeterli değildir.

Türk hükümetinin, yurttaşlık bağı bulunan kişiden, o ülkedeki elçeliği aracılığı ile söz konusu görevden ayrılmasını istemesi ve ona bir zaman tanıması da gerekmektedir. Kuşkusuz, hükümetin bu istencini, bu kişiye bildirmesi zorunludur. Ancak bu yasal gereklilik yerine getirildikten sonra bu kişinin üstlendiği yabancı devlet görevini terk etmemesi halinde yuttaşlıktan çakarılması mümkündür. Eğer bu yapılmazsa uygulama keyfi sayılır!

Nâzım'ın yurttaşlıktan çıkarılma kararının keyfi olup olmadığını, ilgili hükümet kararnamesini okuyarak görmek olanaklıdır.

Kararda şöyle deniliyor:

"... Nâzım Hikmet Ran'ın kendisine bu hizmeti terk etmesi hususunda yapılacak tebligatın bir fayda vermeyeceği mülahaza edildiğinden Türk vatandaşlığından çıkarılması (...) Bakanlar Kurulu'nca kararlaştırılmıştır."

Görüldüğü gibi, Adnan Menderes hükümeti yasanın bağlayıcı kuralı olan **"hizmetin terk edilmesi"** konusunda Nâzım Hikmet'e bildirimde bulunma yükümlülüğünü yerine getirmemiş; hatta, yasanın bu kuralını uygulamaya gerek olmadığına karar vermiştir.

Nâzım'ın yurttaşlıktan çıkarılması kararı, **"Cumhuriyet tarihinin en büyük ayıbı"** değil de nedir?

HAMAS yine vurdu

EROL GÜNEY *5 Mart*

TEL AVİV- İsrail'in başkenti Tel Aviv'de bir alışveriş merkezinin yakınında dün gerçekleştirilen bombalı intihar saldırısı sonucunda üçü çocuk 13 kişi öldü, 125 kişi de yaralandı

Olaydan sonra İsrail Radyosu'nu arayan bir kişi, eylemi HAMAS örgütünün yüklendiğini, bombacının da 24 yaşında **Salih Abdülrahim İshak** adında bir HAMAS militanı olduğunu ileri sürdü. Örgüt ; İsrail Başbakan **Şimon Peres**'in eylemler ardından önceki gün HAMAS'a karşı topyekün savaş ilan etmesi'ne karşılık vereceklerini de açıkladı.

Dünkü bombalamanın ardından HAMAS örgütünün siyasi liderlerinin askeri kanada intahar saldırılarını durdurmaları çağrısında bulunduğu bildirildi. Dün bir basın toplantısı düzenleyen HAMAS'ın siyasi liderlerinden **Muhammed Shama** örgütün askeri kanadı İzzeddin el-Kasım'a saldırıları durdurma çağrı-

sında bulundu. Liderlerden **Mahmut el Zanbar** da askeri kanadın bu çağrıya uyacağını ümit ettiğini belirtti. HAMAS liderlerinin bu çağrısının **Yasser Arafat** ile görüşmelerinden sonra yapılması da dikkat çekti. Daha önce İsrail radyosuna bir bildiri gönderen HAMAS, **"Bombalama, Peres'in savaş ilanına karşılıktır. Peres HAMAS ile görüşmez ve örgütü parçalamay çalışırsa bugünkü (dün) saldırının daha da kanlıları düzenlenecektir"** tendidini savurmuştu.

İsrail Radyosu'nun haberinde, başkentin merkezindeki işlek Dizengoff Caddesi'nde patlamanın şiddetiyle vücutların parçalandığını, cesetlerin kaldırıma ve cıvar binaların duvarlarına yayıldığını belirtti. Polisin ilk belirlemelerine göre saldırı, olay yerine yaya olarak gelen Filistinli bir militanın, üzerindeki patlayıcıları patlatması sonucu gerçekleşti.

İsrail Başbakanı Şimon Peres, 8 gün içinde 60 kişinin öldüğü saldırılara rağmen, İsrailliler'den, inançlarını kaybetmemelerini istedi. Peres, saldırıdan 2 saat sonra Kanal 2 televizyonuna verdiği demecinde, **"İnancınızı kaybetmeyin"** diyerek, saldırılar karşısında çeşitli önlemler alınacağını ve bu önlemlere başvurmak için tereddüt etmeyeceklerini söyledi. Hükümetin ne tür önlemler alabileceği konusuna ise değinmeyen Peres, Filistin Devlet Başkanı **Yaser Arafat**'ın, yükümlülüklerini yerine getirmesini istedi.

Peres, önceki günkü patlamanın ardından dört saldırının sorumluluğunu üstlenen HAMAS'a karşı topyekûn savaş ilan etmişti. Bombalı intihar saldırısı üzerine polis ve askerlerden oluşan İsrail güvenlik güçleri, yeni bir saldırı olasılığına karşı kentte denetimleri sıkılaştırdı. Öte yandan dün, başta otobüs durakları olmak üzere güvenliğin arttırıldığı Kudüs'e, yaklaşık bin İsrail askerinin sevk edilmeye başlandığı belirtildi.

İsrail Başbakanı **Şimon Peres**'in, Filistin yönetiminden aşırı dinci militanlara karşı önlemleri arttırmasını istemesinden sonra Filistin polisinin dün 120'nin üzerinde Hamas ve İslami Cihad militanını gözaltına aldığı bildirildi. Hamas yanlısı **El- Risale Dergisi**'nin sahibi **Seyid Ebu Mesame** ise Gazze Şeridi'nde sadece önceki gece 120 kişinin gözaltına alındığını belirterek son bir hafta içinde gözaltına alınan HAMAS militanı ya da sempatizan sayısının 470'i aştığını söyledi.

Başbakan **Şimon Peres**'in kabineyi olağanüstü toplantıya çağırdığıbildirildi. Başbakan Şimon Peres, İsrail halkının güvenliğini sağlayabilmek için **"İntihar komandolarına"** karşı her yerde mücadele verileceğini bildirdi. Peres, olağanüstü kabine toplantısından sonra yaptığı açıklamada, **"Terörün kök saldığı her köşeye gideceğiz ve orayı vuracağız "** dedi. Peres, teröristlerin saklanacağı güvenli bir yer kalmayacağını da vurguladı. Başbakan Peres ayrıca, aşırı dinci militanlara karşı mücadelede **"Özel bir görev gücü"** oluşturulacağını belirtti. Peres, bu gücün başına İsrail gizli servisi Şin Bet'in başkanı **Ami Ayalon**'un getirileceğini de açıkladı. Ayalon'un tüm yetkilere sahip olacağı da açıklandı. Sözlerinin Filistin özerklik yönetimi topraklarını kapsayıp kapsamadığı şeklindeki bir soruyu Peres, **"Söylemem gerekeni söyledim"** şeklinde cevapladı.

Toplantı sonrası bir açıklama yapan Endüstri ve Ticaret Bakanı **Micha Harish** de **"HAMAS bize karşı savaş ilan etti. Biz de örgüt ile toptan savaş içinde olduğumuza inanıyoruz"** dedi. Harish teröristlerin nerede olurlarsa olsunlar vurulacağını ve bu operasyonların limitsiz olacağını belirtti. Çalışma Bakanı da olağanüstü hal tedbirlerinin alınacağını ileri sürdü.

İsrail, ABD'de Suriye ile yeniden başlaması gereken barış görüşmelerini ileri bir tarihe bıraktı. Başbakan Peres'in makamından yapılan açıklamada, Tel Aviv'deki saldırıyı takiben, ABD'de süregelen Suriye- İsrail barış görüşmelerinin askıya alındığı bildirilerek İsrail heyetinin geri çağırıldığı kaydedildi.

İsrail'in Tel Aviv kentinde, Savunma Bakanlığı binası önünde toplanan yüzlerce İsrailli, aşırı dinci Hamas örgütünün gerçekleştirdiği saldırıyı protesto etti.

Olağanüstü yapılan bakanlar kurulu toplantısı sırasında, bina önünde gösteri düzenleyen İsraillilerin, **"Araplara ölüm"** şeklinde slogan attıkları ve **"Peres, bize kan içinde yeni bir Ortadoğu sözü verdi"** yazılı pankartlar taşıdıkları kaydedildi.

Avusturya kara para cenneti

ERCÜMENT AYTAÇ *7 Mart*

VİYANA - Avusturya'nın dünyada gizli banka hesabı açılabilen sayılı ülkelerden birisi olması, son günlerde ülke içinde ve AB bünyesinde hararetli tartışmalara yol açtı. Yalnızca bir parola kelimesiyle açılabilen ve mevduat sahiplerine hem kimliklerini hem de yatırdıkları paranın miktarına ilişkin bilgiyi saklama olanağı veren bu banka hesapları ile ilgili yapılan kamuoyu araştırmaları, Avusturyalıların büyük bir çoğunluğunun bu durumdan oldukça memnun olduğunu ortaya koydu. Ancak ilgililer, bu durumdan memnun olan başkalarının da varlığına dikkat çekiyorlar. Avusturya yasalarının sunduğu bu olanak, özellikle Doğu Bloku yıkıldıktan sonra ülkeyi mafyacılar için bir banka cenneti haline getirdi.

Bölgeye yerleşmiş Romen, Bulgar, Çek, Türk ve Çin mafyalarının uyuşturucu ve kadın ticaretinden, haraçtan, silah ve plütonyum kaçakçılığından sağladıkları gelirleri, bu gizli hesap cüzdanlarına yatırarak rahatça para aklama işlerinde kullanmaları, Avusturya iş piyasasında para aklamak için kurulan göstermelik ticarethanelerin çoğalmasına neden oldu. Konuya örnek olarak yetkililer her köşe başında bir Çin lokantası açılmasına dikkat çekiyorlar. Avusturya polisi, bu konuya ilişkin açıklamasında, isimleri ve yüzleri birbirlerine benzediğ için Çinlileri takibatta zorluk çektiğini ifade etti. Son haftalarda gündemi işgal eden konulardan biri, Türk mafyası ile ilişkisi oldu-

ğunu belirten **Wolfgang Mekis** adlı bir savcının, para aklama işlerine karıştığından dolayı tutuklanarak cezaevine gönderilmesiydi.

Gizli hesap cüzdanıyla ilgili bütün bu gelişmeler, son günlerde Avrupa Birliği'nin ve ABD'nin tepkisine yol açtı. Avusturya, geçen yıldan beri AB'ye tam üye; AB yönetmeliğinde ise gizli hesap cüzdanına izin verilmiyor. Avusturya'nın AB komiseri **Franz Fischer,** Avusturya'nın AB yönetmeliğine uyması gerektiğini söyleyince ülke çapında büyük tepki aldı.

En önemli tepkiler Başbakan **Vranitzky** ve Maliye Bakanı **Klima**'dan geldi. Avusturya hükümeti, halkın büyük tutkusu olan gizli hesap cüzdanını tüm gücüyle savunurken, siyasi ve ekonomik çevreler AB'nin ortak bir para birimine doğru adım adım yaklaştığı bir süreçte, Avusturya hükümetinin bu ayrılıkçı tutumunun AB içinde ciddi bir sorun yaratacağından endişe ediyorlar. Öte yandan **Clinton** yönetimi de konu ile ilgili bildirisinde Avusturya'nın AB içindeki uyumsuz davranışını eleştirerek gizli hesap cüzdanının Avusturya'da uygulamadan kalkması gerektiğini belirtti.

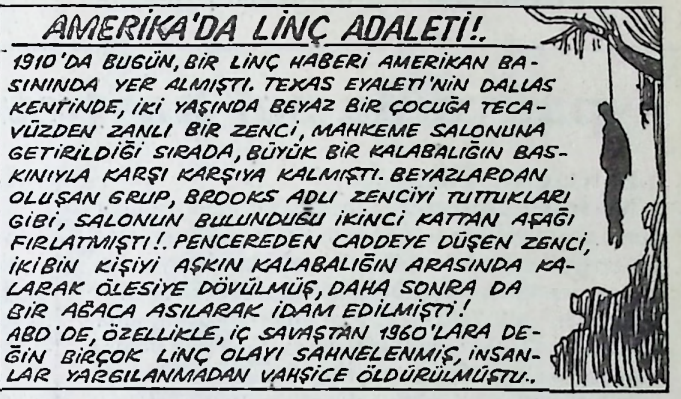

Yaşar Kemal'e mahkûmiyet

YAHYA KOÇOĞLU *8 Mart*

Türkiye'de **"düşünce özgürlüğü"**nün sağlanması için yayımlanan **"Düşünce Özgürlüğü ve Türkiye"** adlı kitapta iki yazısı yer alan yazar **Yaşar Kemal**, yazılarında savunduğu **"düşünceleri"** nedeniyle mahkûm edildi. **"Halkı düşmanlığa tahrik etmek"** suçlamasıyla verilen 1 yıl 8 ay hapis cezasının ertelenmesine karşı çıkan Yaşar Kemal, mahkeme heyetine **"Siz beni yargılamıyorsunuz. Ben, sizi 10 yıl içinde yargılayacağım"** sözleriyle yanıt verirken 3.5 milyon lira para cezasına mahkûm edilen yayıncı **Erdal Öz**, kararı, **"DGM'nin verdiği mahkûmiyet kararı benim için onurdur"** sözleriyle değerlendirdi. Mahkeme, Öz ve Kemal'in cezalarını erteledi.

Yazar Yaşar Kemal ve Can Yayınları sahibi Erdal Öz hakkında **"Düşünce Özgürlüğü ve Türkiye"** adlı kitapta yer alan **"Türkiye Üzerindeki Kara Gökyüzü"** ve **"Zulmün Artsın"** başlıklı yazılarda **"bölücülük propagandası yapmak"** ve **"halkı ırk ve bölge farklılığı gözeterek kin ve düşmanlığa açıkça tahrik etmek"** suçlamasıyla açılan davanın ilk duruşması, dün İstanbul 2 No'lu DGM'de yapıldı. İngiliz, İsveç, Amerikan ve İsviçreli diplomatik gözlemcilerin yanı sıra Özgürlük ve Dayanışma Partisi Genel Başkanı **Ufuk Uras**, yazar ve sanatçılar **Alpay Kabacalı, Ferhat Tunç, Talat Turhan, Ataol Behramoğlu, Zülfü Livaneli, Şanar Yurdatapan, Eşber Yağmurdereli**, eski sendikacı **Münir Ceylan** ile destek için gelen çok sayıda vatandaşın da izlediği duruşmada, Yaşar Kemal ve Erdal Öz hakkında 6 yıla kadar hapis cezasının istendiği iddianame okundu.

Erdal Öz, toplatılan kitabın korsan baskılarını yapanlara **"yasaklanan kitabı halka ulaştırdıkları için"** teşekkür ederek başladığı sorgusunda, bu davayla yargılananın **"eylem"** değil, **"düşünce"** olduğuna dikkat çekti. **"Bölücülük propagandası"** suçlamasını **"nefretle reddettiğini"** söyleyen Erdal Öz, kendilerinin değil, devlet içinde odaklanmış bazı güçlerin bölücü olduğunu belirtti. Yazar Yaşar Kemal ise **"Savunma yapmayacağım, suçlayacağım"** sözleriyle başladığı sorgusunda, The European gazetesinde yayımlanan **"kesik başla fotoğraf çektiren Türk askerleri"** görüntüsünün, iddiasını kanıtlayan bir örnek olduğunu söyledi. Askerlerin Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ni **"aç"** bıraktığını ileri süren Yaşar Kemal, Türkiye Cumhuriyeti'nin yaptıkları nedeniyle ileride mutlaka yargılanacağını söyledi.

Avukatların, suçlama konusu Terörle Mücadele Yasası'nın 8. maddesi ve Türk Ceza Kanunu'nun 312. maddesinin anayasaya aykırılık itirazında bulunması üzerine, mahkeme, savcının **"bu maddelerin anayasaya uygun olduğunu"** içeren mütalaasından sonra ara vererek itirazı değerlendirdi.

Ara sırasında gazetecilerin sorularını yanıtlayan Yaşar Kemal, yapılanların çok geri ülkelerde bile görülmediğine dikkat çekerek **"Ben 72 yaşındayım. Beni mahkûm etsinler. Hiç olmazsa içeride kitap yazarım. Vız gelir tırıs gider. Ama bu savaş bitmeli. Ak-**

si halde iki halk bitecek" diye konuştu.

Aradan sonra itirazların reddedildiğini açıklayan mahkeme, savcının **"beraat kararı verilmesi"** yönündeki esas hakkındaki mütalaasından sonra savunma için sanıklara söz verdi. Yaşar Kemal'in **"Hiçbir şey söylemiyorum"** sözleriyle savunmasını tamamlamasından sonra Erdal Öz, verilen kararın Türkiye ve dünyada emsal oluşturacağına dikkat çekti.

Mahkeme, verdiği aradan sonra açıkladığı kararında şöyle dedi: **"Kitaptaki** 'Türkiye Üzerindeki Kara Gökyüzü' **başlıklı yazı, bütünüyle incelendiğinde Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 10/2. maddesi dışına çıkılarak halkı ırk ve bölge farklılığı gözeterek kin ve düşmanlığa açıkça tahrik suçunun unsurlarını içerdiği anlaşılmıştır."**

Mahkeme bu kararıyla Öz'ü, yayınevi sorumlusu olduğu için toplam 3 milyon 491 bin lira ağır para cezasına, yazar Yaşar Kemal'i de 1 yıl 8 ay hapis ve 466 bin lira ağır para cezasına mahkûm etti. Mahkemenin, cezaların ertelendiğini de açıklamasından sonra Yaşar Kemal, **"Ertelemeseydiniz"** diye tepki göstererek heyete, **"Siz beni yargılamıyorsunuz. Ben sizi 10 yıl içinde yargılayacağım"** dedi. Erdal Öz ise kararı, **"DGM'nin verdiği mahkûmiyet benim için onurdur"** sözleriyle değerlendirdi. Öz ve Kemal, erteleme kararı uyarınca 5 yıl içinde aynı içerikte bir suç işlemeleri halinde ertelenen cezayla birlikte ikinci cezayı da çekecekler.

İspanya'da sol kaybetmedi

ALİ KIŞLAK *8 Mart*

MADRİD- İspanya'da 3 mart pazar günü yapılan genel seçimleri yine sol kazandı! Hayır, sağ kazanmadı. Sosyalizmin ölümünü sabırsızlıkla bekleyen ve özleyenler bir kez daha hüsrana uğradılar. Evet, muhafazakâr Halk Partisi (PP) seçimleri kazandı, ama **"sosyalizm"** 14 yıl önce neredeyse, yine aynı yerde, sayıları yine aynı. Sağ olarak Halk Partisi yüzde 38.85 oyla birinci parti olurken solda, ikinci parti İspanya Sosyalist İşçi Partisi (PSOE) yüzde 37.48, İspanya Komünist Partisi liderliğindeki Birleşik Sol koalisyonu (IU) ise üçüncü parti olarak yüzde 10.58 oy aldılar. **Sağın oyları yüzde 38.85, solun toplam oyları yüzde 49.43!** Bu üç ulusal partinin dışında kalan partiler ise yerel partiler, yalnızca kendi özerk bölgelerinde seçime girerek ulusal meclise temsilci gönderiyorlar.

1982'de sosyalistler yüzde 48 oy oranıyla iktidara geldiler. Komünistlerin oyu ile birlikte solun toplam oyu yüzde 52 idi. Halk Partisi'nin oyu ise yüzde 26 idi. 1933'te sosyalistlerin oyu yüzde 39, komünistlerin oyu yüzde 9, solun toplam oyu yüzde 48, Halk Partisi ise merkez partisi CDS'nin oylarını da alarak yüzde 35'e yükseldi. Geçen pazar yapılan seçimlerde solun toplam oyları yüzde 49.43! Yani, 1982'de yüzde 52 olan solun oyları, 1996'da yüzde 49.43! Sosyalistlerin kaybettikleri yüzde 1.5'luk oy, komünistlere gitti. Ve sağ, birinci parti oldu. Öyle görünüyor ki, 13 buçuk yıldan beri **"sosyalizm"** diyen İspanyol halkı, daha uzun bir süre **"sosyalizm"** demeye devam edecek. Halkının kararlılıkla sosyalizm dediği, sosyalizmin böylesine uzun bir süre istikrarlı bir çoğunlukta kaldığı az ülke vardır.

Son yıllarda yaygınlaşan yolsuzluk söylentileri, işsizlik, devletin teröre karşı GAL adı altında ölüm mangaları kurmuş olduğu söylentileri karşısında sağın ezici bir zafer kazanması, solun yok olması bekleniyordu. Oysa sosyalist hükümetin yolsuzluk politikalarını, ekonomi politikalarını eleştiren sosyalistler sağa değil, komünist eğilimli Birleşik Sol'a kaydılar.

İspanya'da sağ kazanmadı, solun oyları aynı; İspanya'da seçimleri **"Halk Partisi"** kazandı, **"Sosyalist İşçi Partisi"** kaybetti.

İspanya'da sağ kazanmadı, çünkü İspanya'da sağ yok! Yıllardan beri bağıra bağıra yineliyor Halk Partisi liderleri, seçim gününe kadar hep iddia ettiler: Biz sağ parti değiliz, merkez partisiyiz! Yani sağın kötülüğünü, istenmezliğini İspanyolların yalnızca sol yarısı değil, öteki yarısı da biliyor, kabul ediyor! Sağın, solun söylemini kopya ettiği bir dünyada, sağın sağdan kaçtığı bir dünyada sosyalizmin öldüğü savunulamaz.

İspanyollar, sosyalistlere bir uyarıda bulunmak istediler, ama sağa da ezici bir zafer vermediler. Sırayla iktidar değişimi, demokrasinin temel kuralıdır. İktidar sırası sağda. Ama Halk Partisi'nin işi çok zor, mutlak çoğunluktan 20 milletvekili eksikler. Ya yerel milliyetçi partilerle bir koalisyon kuracaklar ya da dışarıdan destekli bir azınlık hükümeti; sonuçta istikrarlı bir hükümet olması çok zor.

Öte yandan artık sağın da bir denenme sırası gelmişti, sosyalistleri dinlendirmek gerekiyordu. Sosyalistler bile **"demokratik bir diktatörlüğe"** doğru gidildiğinden yakınmaya başlamışlardı. Gerçi hep demokratik seçimlerle iktidara geliyorlardı, ama 14 yıl kesintisiz iktidarda kalmak, aynı kişinin kesintisiz 14 yıl başbakan olması biraz diktatörlük değil miydi? Sosyalistlerin, **"Artık bizi seçmeyin"** diyecek halleri yoktu; buna halk karar verdi!

İspanya'da **'sosyalizm'** derken, bunu **'sosyal demokrasi'** olarak anlamak daha doğru olur. Sağ partilerle sol partiler arasında çok bir farkın kalmadığının savlandığı günümüzde İspanyolların yine de, tüm yolsuzluk söylentilerine rağmen **'sosyalizm'** adına sahip çıkmaları; sosyalizmin özgürlükçü, eşitlikçi, dayanışmacı, demokrat ruhuna sahip çıkmaları önemlidir, anlamlıdır.

İspanya'nın en çok okunan ve güvenilen gazetesi **El Pais**'in Dış Haberler Müdürü **Miguel Angel Bastanier, Cumhuriyet**'e görüşlerini şöyle bildirdi: Sosyalist parti seçimleri kaybetti. Elbette ömür boyu kazanmaları beklenemezdi. Politikacılar yorulmuşlardı, halk aynı yüzlerden yorulmuştu. Politik ve ekonomik skandallar sosyalistlere kan kaybettirdi. Sosyalistler

İspanya'da modern dönüşümü, onurlu bir ekonomik, politik değişimi getirmek iddiasıyla iktidara geldiler. Sosyalizm 14 yılda İspanya'ya her alanda özgürlük getirdi. Franco zamanında kürtaj yasaktı örneğin; ancak zengin kadınlar İngiltere'ye gidebiliyorlardı. Sosyalistler ekonomiyi yenilediler; hantal, devlete yük olan kamu iktisadi teşekküllerini, yerinde özelleştirme politikalarıyla verimli hale getirdiler. İspanya, sosyalistlerle dünyaya açıldı ve uluslararası alanda önemli bir noktaya geldi; Yugoslavya'da İngiltere ve Fransa'dan sonra üçüncü askeri güç olarak bulundu; Körfez krizinde önemli katkıları oldu. Şimdi Halk Partisi birinci parti oldu, ama çok genel vaatlerde bulunarak kazandı; açık politikaları yok, umut olamadılar. Hükümet de ortada zaten, kimin kuracağı belli değil; Türkiye'de olduğu gibi uzun süre alabilir.

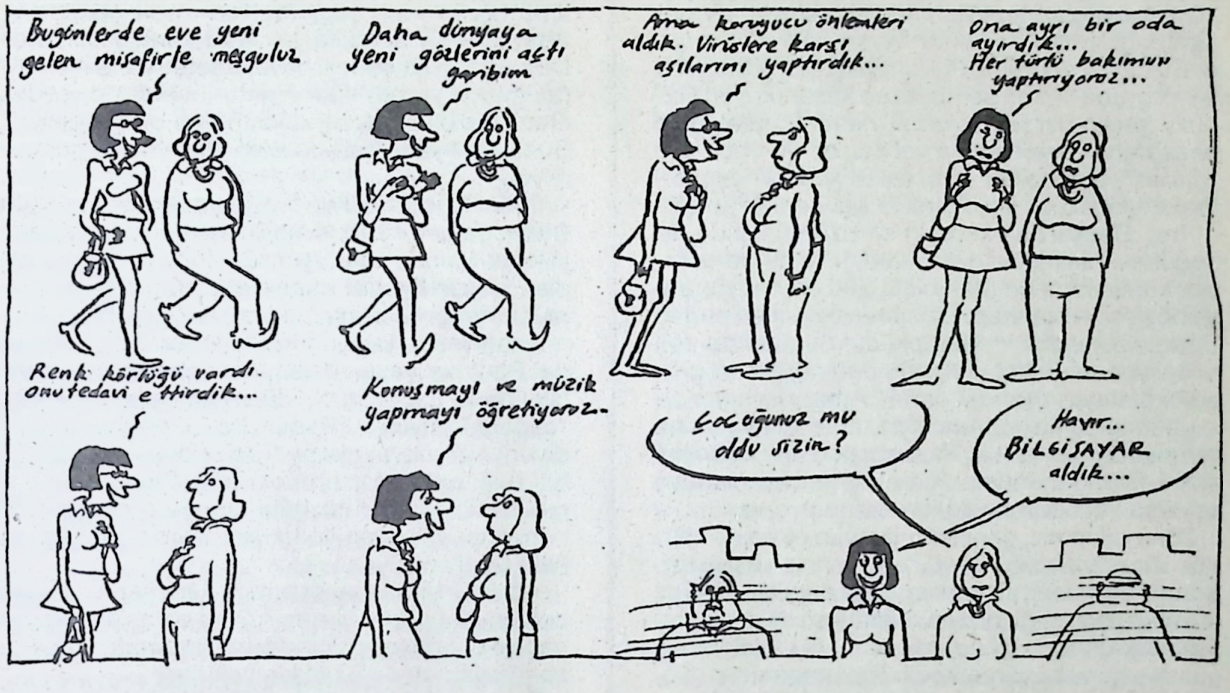

Gençler Haklılar

TOKTAMIŞ ATEŞ *9 Mart*

ANAYOL kabinesi, her türlü beklentimin ötesinde kötü çıktı. 12 Eylül döneminin **Bülend Ulusu** hükümeti bile bu kabineden daha olumluydu. Eğer *"ANAREFAH"* kurulsaydı ve RP'li teknokratların yer aldığı bir kabine oluşturulabilseydi bundan çok daha iyi olurdu. Neyse, bunları ve koalisyon protokolünü haftaya ele almak istiyorum. Bugünkü konumuz, öğrenciler ve son eylemleri.

Kimileri son eylemleri salt bir *"harç eylemi"* olarak görmekte ısrar ediyor. Ve yüz binlerce öğrenci varken bu eyleme katılan birkaç yüz ya da birkaç bin öğrenciye bakarak *"Canım, zaten bunlar bir avuç terörist. Ayrıca aralarında öğrenci olmayan bir sürü adam var"* diyerek kendilerini rahatlatmaya çabalıyorlar.

Televizyonlardan görebildiğim kadarıyla, İstanbul Üniversitesi'ni işgal eden grup içinde pek öğrenciye benzemeyen tipler olduğu gibi, lise çağında çocuklar da vardı. Ama bu gördüklerim, doğrusu beni rahatlatmadı, tam tersine ürküttü. Zira eğer öğrencilerimiz, öğrenci olmayan birilerinden *"medet ummaya"* başlamışlarsa ya da en azından *"aralarından atamıyorlarsa"* durum çok ciddi demektir.

Ayrıca bu eyleme katılan öğrencilerin sayısına bakarak da aldanmamak gerekir. Bu tür olaylarda katılımcı sayısı bir çığ gibi büyür. Nasıl bir tepeden yuvarlanmaya başlayan ufak bir kartopu ovaya her şeyi yıkıp deviren bir çığ gibi inerse öğrenci olaylarındaki katılımcı sayısı da buna benzer bir biçimde artar.

Bu eyleme katılan öğrencilerden bir bölümü tutuklandı. Şimdi içeride, yoğun bir *"siyasal eğitim"* alıyorlar. Yaşam onları, hiç akıllarından geçirmedikleri bir yerlere doğru sürüklüyor. Kimi uç siyasetler, gençler arasında *"taban tutmaya"*, militan ve sempatizan sayısını arttırmaya çalışıyor. Ve biz bu *"gidişatı"* seyrediyoruz. Hatta zemin hazırlıyoruz. Olacak şey değil...

"Suç işleyen, cezasını çeker" diyorlar. Doğrudur, bir suç işleyen bunun cezasını çekmelidir. Ama bu gençlerin bir kısmı biraz *"macera"*, biraz *"heyecan"* ararken bir kısmını da *"umutsuzluk"* ve

"isyan" girdaplarına atan koşulları da dikkate almak gerekmez mi?

Kaldı ki bir suç ve suçlu cezalandırılırken amaç, *"intikam almak"* değildir. Amaç, o suç işleyen insanı *"topluma kazandırmak"* ve bu suçu bir daha işlemeyecek bir yapıya kavuşturmaktır. Bizde ise tam tersi yapılıyor. Ve bu çocuklarımız gitgide *"düzenin dışına"* itiliyor, gitgide *"keskinleştiriliyor."* Böyle bir anlayış kime yarar sağlar?..

Bu eylemler harç eylemi falan değil. Bu eylemler, eyleme katılanların bir bölümü açısından, düzene karşı olan tepkilerinin dile gelmesi, bir bölümü açısından da kendi *"siyasetlerine"* kazandırmanın bir yöntemi. Polisin salladığı her cop, bu ikinci gruba birkaç sempatizan kazandırıyor. Hapiste geçen her hafta, kin ve nefret tohumlarının biraz daha yeşermesine yol açıyor. Ve onun için *"birileri"*, öğrencileri ve polisleri sürekli *"çatıştırmaya"* çabalıyor. Bu oyunlara gelmemek gerek.

Prof. **Berkarda**'nın derin bir üzüntü içinde olduğuna eminim. Ne demokratlığı ve ne de iyi niyeti konusunda en ufak bir kuşku duymuyorum. Ve böylesine *"zarar-ziyan"* veren eylemleri neden *"hazmedemediğini"* ve tepki duyduğunu da çok iyi anlıyorum. Fakat yukarıda değindiğim iki grubu birbirinden ayırmak gerek. Amacı isyanını dile getirmek olan *"öğrenci"*yle, amacı, siyasetine sempatizan ve militan kazanmak olan *"teröristi"* aynı kefeye koymamak gerek. Eğer aynı kefeye koyarsak bundan başkaları kazançlı çıkar.

Öğrencilerimiz, gençlerimiz isyan etmekte haklılar. Zira *"insafsız"* bir düzen içinde yaşıyoruz. Sorun, üç kuruşluk katılım payı değildir. Sorun, düzenin eşitsizliği, düzenin adaletsizliğidir. Ve bu eşitsizlik günden güne artmakta, bu adaletsizlik günden güne büyümektedir. Toplumumuzun yüzde 10'luk bir bölümü, İsviçre standartlarında yaşarken geri kalanlar, *"günü kurtarmaya"* çabalamaktadır. Genç ve yürekli bir insan buna isyan etmez mi? İsyan etmesi gerekmez mi?

Her yerde çifte standart uygulanıyor. Yasalar zenginler için farklı, fukaralar için farklı işliyor. Toplumumuzda kimileri *"derebeyi"* oldu, kimileri *"köleleştirilmek"* isteniyor.

Lüks otellerde milyarların döndüğü kumarhaneler serbest. Hatta gazetelere ilan veriyorlar. Ama gecekondu semtinde kumar oynanan kahveleri polis kapatıyor. Eğer sizi Rotary ya da Lions kulübü konferansa çağırırsa izin-mizin gerekmez. Ama eğer bir sendika ya da Atatürkçü Düşünce Derneği'nin bir şubesi davet ederse yandınız. Nüfus kâğıdı sureti, ikametgâh, iki hafta önceden emniyete bildirme zorunluluğu vs. ortaya çıkıyor. Bu toplantıya siyasi şubeden gözlemciler gönderiliyor.

Selim Edes ABD'de fink atıyor, yakında **Engin Civan** da ona katılır. Ama iki ekmek çalan adam, yıllarca içeride tutuluyor. Bu toplumun yüz akı olan **Yaşar Kemal** hapse mahkûm oluyor. Namuslu bir genç bunlara isyan etmez mi?

İnsanı insan yapan tüm değerler ayaklar altında. Para her şeye ve her yere egemen oldu. Ahlak, onur, çalışkanlık, dürüstlük gibi erdemler *"çağdışı"* sayılıyor. Bunları savunanlara *"enayi"* diyorlar. Bunların yerini *"köşe dönmek"* gibi, *"iş bitirmek"* gibi pespayelikler aldı. **Özal**'ın ve Özal gibilerinin ektikleri rüzgârın ortaya çıkardığı fırtınanın hasadını yapıyoruz şimdilerde. Ve kimileri hâlâ Özal'ı özlüyor...

Kör mü bizim gençlerimiz, kendilerini nelerin beklediğini görmüyorlar mı? Ve o yaşların heyecan ve duygusallığı içinde, bu *"bezirgân saltanatına"* isyan etmeye hakları yok mu?

Bence var. Bence gençlerimiz haklılar.

'Türkiye, su konusunda aşırı duyarlı'

SERKAN DEMİRTAŞ *9 Mart*

ANKARA - Arap Birliği ülkeleri, Türkiye ile Suriye arasındaki su sorununun birlik zirvesinde ele alınmasından rahatsızlık duyan Ankara'nın **"aşırı duyarlı"** davrandığını savundular. Birlik üyesi Suriye'nin su sorununu zirve gündemine aldırması kadar doğal bir durum olmadığını kaydeden Arap Birliği ülkeleri, 13 martta Mısır'ın başkenti Kahire'de yapılacak toplantıda, Şam yönetimine **"Türkiye ile masaya oturun"** tavsiyesinin bile çıkabileceğini bildirdiler.

Türkiye'nin, Suriye ile arasındaki su sorununda sergilediği tutum Arap ülkelerinin eleştirilerine hedef oldu. **Cumhuriyet**'e bilgi veren Arap diplomatik kaynakları, Suriye'nin Arap Birliği üyesi olduğunu belirterek **"Suriye'nin su konusunu birliğin zirvesine getirmesi kadar doğal bir durum olamaz. Türkiye, bu konuda fazla hassas davranıyor. Suriye'ye** 'Su konusunu gündeme almayız'**diyemeyiz ki"** diye konuştular. Kaynakları, Yunanistan'ın da Türkiye ile sorunlarını üyesi olduğu Avrupa Birliği'ne (AB) taşıdığını anımsatarak Atina ve Şam'ın tavırları arasında bir fark bulunmadığını kaydettiler. Türkiye ve Suriye arasındaki su sorununun bir an önce çözümlenmesi gerektiğine işaret eden kaynaklar, şu görüşleri ilettiler: **"Suriye, birliğin üyesi. Zirveye bu konuyu getirmek istedi. Zirve gündemine alındı doğal olarak. Yunanistan da AB'nin bir üyesi. Son olarak Kardak kayalıkları ile ilgili sorunları, onlar da üyesi olduğu birliğe götürdüler. Bu konular birlikte görüşülür ve nasıl gerekiyorsa öyle karar alınır. Türkiye, bu konuda fazla hassas davranıyor."**

Türkiye ise su sorununun, Ankara, Bağdat ve Şam yönetimleri arasında yapılacak üçlü görüşmelerle çözümlenmesinden yana olduğunu bildirdi. Fırat nehrinin **"uluslararası su"**değil, **"sınır aşan su"** statüsünde ele alınması gerektiğini kaydeden Türkiye, konunun **"kaynak"** ülke ile **"aşağı kıyıdaş"** ülkelerin arasında çözümlenmesini istedi. Türkiye, bölgedeki su sorununun **"bilimsel ve teknik"** araştırmaların öngö-

rüldüğü üç aşamalı plan çerçevesinde görüşülmesi gerektiğini belirtti. Arap Birliği'nin **"Türkiye'ye karşı suçlayıcı bir tavır"** sergilediği son toplantısının ardından, Ankara'da birlik üyesi ülkelerin büyükelçilerine bir brifing veren Türkiye, konuyla ilgili rahatsızlıklarını sert bir dille anlatmıştı.

Terör 'oyunu'

CELAL ÖZCAN / YILMAZ AKAR *10 Mart*

MÜNİH - Kıbrıs Türk Hava Yolları'na (KTHY) ait Lefkoşa-İstanbul seferini yapan **"Beşparmak"** adlı uçağı kaçıran 20 yaşındaki Düzce doğumlu **Ramazan Aydın,** dün sabah Türkiye saatiyle 06.00'da tüm yolcuları serbest bırakarak polise teslim oldu. Uçak gece saat 21.30'da yolcularıyla birlikte İstanbul'a getirildi. Boeing 727 tipi yolcu uçağını, 101 yolcu ve 8 mürettebat ile 11 saat rehin tutan Aydın'ın uçağı tek başına, oyuncak tabanca, çakı ve sahte bir bomba ile kaçırdığı belirtildi. Türkiye'deki bir Çeçen örgütüne üye olduğu açıklanan Aydın, uçakta yolculara yaptığı anonsta **"Çeçenya'daki bağımsızlık savaşına dünya kamuoyunun dikkatini çekmek amacıyla uçağı kaçırdığını"** söyledikten sonra Kuran'dan Arapça dua ve sureler okudu. Doğum tarihi 10 Mart 1975 olan ve bugün 21 yaşına basacak olan Aydın'ın, eylemi gerçekleştirdiği tarihte 20 yaşında olduğu için Almanya'da Gençlik Yasası'na göre yargılanacağı bildirildi. Bu yasa kapsamında Aydın'a en çok 10 yıl hapis cezası verilebileceği öğrenildi.

Yolculardan ve mürettebattan alınan bilgiye göre kaçırma olayı şöyle gerçekleşti: Ramazan Aydın, uçak Lefkoşa'dan havalandıktan bir süre sonra oturduğu arka sıralardan dördüncü sıraya geçti, daha sonra da tuvalete gitme bahanesiyle pilot kabinine girdi. Elindeki oyuncak tabancayı çeken Aydın, kaptan pilot **Haydar Kocabaş**'a uçağı Londra'ya götürmesini söyledi. Aydın, kaptana, yanında bir de bomba olduğunu söyledi. Kaptan Kocabaş'ın **"Londra'ya gidecek yeterli yakıtımız yok"** demesi üzerine korsan, **"Türkiye hava sahası dışına çıkalım"** dedi. Uçak, bunun üzerine Sofya'ya yöneldi.

Kaptan pilot, şifreli telsiz mesajıyla uçağın kaçırıldığını bildirirken hava korsanı da uçağı kaçırdığını anons ederek yolculara duyurdu. Kaptan pilot Haydar Kocabaş, korsanın, **"Selamünaleyküm sayın yolcular, abiler, ablalar, varsa küçük kardeşlerimden özür dilerim. Ben Çeçenistan'ın davası uğruna orada savaşmış bir savaşçıyım. Tüm olayları ve haksızlıkları gözlerimle gördüm. Bir arkadaşımın ayakları kopup yine kucağımda ölünce, bu eyleme o zaman karar vermiştim"** dediğini bildirdi. Hava korsanı ayrıca yolcuların arasında arkadaşları olduğunu da belirtti.

Çeçenya'yı anlatan, Kuran'dan Arapça sureler de okuyan korsanın bir ara ağlaması üzerine uçakta bulunan bazı kadın yolcuların da ağladıkları öne sürüldü. Bu sırada paniğe kapılan 63 yaşındaki bir Türk yolcu ise bayıldı.

Saat 20.45'te Sofya Havaalanı'na inen uçak, yakıt ikmali yapıldıktan sonra saat 22.40'ta havalandı. Uçağı Londra'ya götürmek isteyen hava korsanı, kaptanın **"Londra'ya gidemeyiz. Ancak Münih veya Nürnberg'e gidebiliriz"** diye ısrar etmesi üzerine Münih'e gitmeye karar verdi. Uçak saat 00.27'de Münih Havaalanı'na indi.

Uçak, bütün trafiğin durduğu Münih Havalimanı'nın terminallerinden ve gözlerden uzak bir köşesindeki park alanında bekletilirken hava korsanıyla irtibat kurulabilmesi için uçağa telefon hattı çekildi.

Münih Emniyet Müdürü **Kohler** ile görüşen hava korsanı, uçakta bomba olduğunu ancak **"terörist olmadıklarını"** belirterek, basınla görüşmek ve avukat istediğini söyledi.

Uçaktan önce bir çocuğun da yer aldığı 5 yolcuyu, ardından da bir pilot ve hostesi serbest bırakan hava korsanının, basınla görüşme isteği Alman makamlarınca reddedildi. Ancak daha sonra Bayerisch Rundfung Radyosu muhabiri uçağa götürüldü. Muhabirle görüşen korsan, Türkiye'deki bir Çeçen örgütüne kayıtlı olduğunu belirterek **"Eylemi gerçekleştirmemizin sebebi Çeçenya'daki Rus zulmünün bir an önce durdurulması. Bu sebeple beraber dünya kamuoyunun dikkatini üzerimize çekmek istedik"** dedi.

Hava korsanı, uzun süren pazarlıklar sonucu avukat ve tercümanın uçağa binmesinden kısa bir süre sonra sabah saat 06.00'da yolcuları serbest bırakarak teslim oldu. Hava korsanının, Alman makamlarınca ifadesi alınırken elindeki silahın oyuncak, bombanın da sahte olduğu anlaşıldı.

Kaptan ve hostesler, Ramazan Aydın'ın tek başına olduğunu belirtirken Alman makamları, eylemin kaç kişi tarafından gerçekleştirildiğinin anlaşılması için uçaktaki yolcuların da ifadesine başvurdu. Yolcuların yaklaşık 2 saat süren ifadeleri boyunca 40 tercüman görev yaptı. İfadelerinin alınmasına, tek tek resimlerinin çekilmesine sinirlenen yolcular, **"Suçlu biz miyiz, bu kadar uzun ifademizi alıyorlar"** dediler. Havaalanındaki Kempinski Otel'e getirilen yolcularla ilgilenen Türkiye'nin Münih Başkonsolosu **Ali Yakıtal,** telefon kartı dağıtarak kendilerinin Türkiye ile görüşmelerini sağladı.

Sorgulamanın tamamlanmasının ardından saat 19.15'te Münih'ten havalanan uçak saat 21.30'da İstanbul Atatürk Havalimanı'na indi. Yolcular, burada yakınları ile KKTC'li ve Türk yetkililer tarafından çiçeklerle karşılandılar. Havalimanı çevresinde geniş güvenlik önlemleri alınırkan üç ambulans da hazır tutuldu.

Yolcular, havaalanında yaptıkları açıklamada, kaçırma olayı gerçekleştiği zaman biraz korktuklarını, ancak bir süre sonra korsanın konuşmalarıyla rahatladıklarını dile getirdiler.

Hava korsanı Ramazan Aydın, teslim olmasından

sonra basın toplantısı düzenleyen Oberbayern Emniyet Müdürü **Jurgen Kotgiern,** olayın kansız bir şekilde bitmesinden büyük memnunluk duyduklarını söyledi. Emniyet müdürü, teslim olan hava korsanının kimliğinin ayrıntılarının şu anda açıklanamayacağını belirterek bütün yolcuların ifadelerinin alındığını, ancak bundan sonra hava korsanının tek kişi olup olmadığının ortaya çıkacağını bildirdi.

İlk belirlemelere göre uçakta 4 hava korsanının bulunduğunu tahmin ettiklerini anımsatan Kotgiern, korsanların **"bir basın bildirisi vermek"** için İnsan Hakları Derneği'ne bağlı bir avukat ile bir tercüman istediklerini kaydetti. Emniyet müdürü, korsanların avukat istemlerinin nedeninin ise **"Çeçenya'daki durumu anlatmak ve dikkatleri bu bölgeye çekmek"** olduğunu söyledi.

Emniyet müdürü, bir gazetecinin **"Hava korsanı, neden Münih'i tercih etti"** şeklindeki sorusuna da **"Bizim bu konuda bir şey söylememiz söz konusu olamaz"** yanıtını verdi.

Emniyet müdürü, hava korsanının Türkiye Cumhuriyeti pasaportuna sahip olduğunu, ancak bu pasaportun sahte olup olmadığını araştırdıklarını söyledi.

Hava korsanının 20 yaşında, bekâr, meslek sahibi olmayan, hayatını barmenlik yaparak sağlayan biri olduğunu söyleyen emniyet müdürü, ayrıca 6 saat süren pazarlık sırasında korsanın hiçbir zaman ne yolcuları öldüreceğine ne de uçağı havaya uçuracağına dair tehditte bulunmadığını belirtti.

Emniyet müdürü, Ramazan Aydın'ın bugün 21 yaşına basması nedeniyle Almanya'da Gençlik Yasası'na göre yargılanacağını söyledi. Yaşları 20'ye kadar olanların Almanya'da bu yasa kapsamında yargılandıkları bildirildi. Alman Gençlik Yasası'na göre Aydın'a, en yüksek ceza olarak 10 yıl hapis verilebileceği öğrenildi.

İfadeleri alınan, doktor kontrolü ve tedavisinden geçirilen yolcular, dün İstanbul'a gönderildi. Uçakta bulunan **Şaban Ramazan, Mehmet Karalı, Betül Akburç** adlı yolcular, ifadeleri alınırken hava korsanını hiç görmediklerini, sürekli olarak pilot kabininden mikrofonla anons yaptığını söylediler. Yolcular, hava korsanının, yerlerinden kalkmamaları ve ters bir harekette bulunmamaları konusunda yolcuları uyardığını belirttiler.

Münih Başkonsolosu ile görüşen kaptan pilot Haydar Kocabaş, olaya çok üzüldüğünü belirterek **"Bacak kadar adam, bizi bir oyuncak tabancayla bu duruma düşürdü. Oyuncak tabanca olduğunu bilseydim, onu tokatla yere sererdim"** dedi.

Bu arada, uçağı ve yolcuları İstanbul'a götürmek üzere Türkiye'den bir ekip de Münih'e geldi. Yeni Portekiz Cumhurbaşkanı **Jorge Sampaio**'nun yemin töreni için önceki gece Lizbon'a giden Cumhurbaşkanı **Süleyman Demirel,** uçak kaçırılma olayını dakika dakika izledi.

Kaçırılma olayını Portekiz'e gelirken öğrenen Demirel, sürekli olarak TBMM Başkanı ve Cumhurbaşkanı Vekili **Mustafa Kalemli,** Ulaştırma Bakanı **Ömer Barutçu,** Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği ve diğer yetkililerden bilgi aldı.

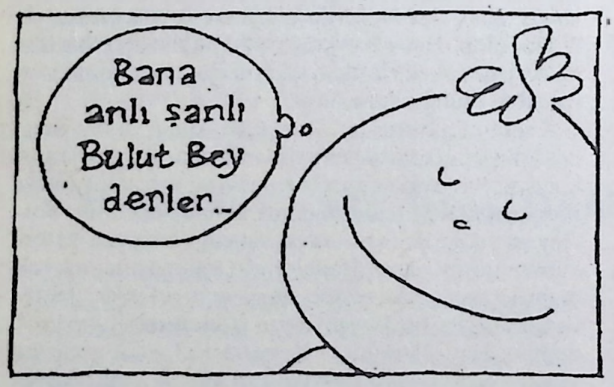

'Kadınlar Bizim Kadınlarımız...'

ŞÜKRAN KURDAKUL *11 Mart*

Macide'yi **Halide Edib**'in Seviyye Talip romanında (1. bas. 1910) doğrularına yabancılaşmayan kadın kimliğiyle tanıdım. Birikmiş tepkileri vardı ve insanca uyarılara dönüşmesinden korkmuyordu tepkilerinin.

"Aşk en yüksek nikâhtır. İki kişiyi ondan başka bir şey bağlayamaz." (3. bas. sf.46)

1910'ların genç kızları Darülfünun'da, kolejlerde görülmeye başlamıştı.

Ya devlet erkânının çocuklarıydılar ya da varlığı belirmeye başlayan burjuvaların.

Çoğu İngiliz ve Fransız edebiyatlarının önemli kişilerini okuyarak geliştirdiler kendilerini.

Şair **Nigar, Hugo**'ya, **Musset**'ye, **Lamartine**'e; **İhsan Raif, Pierre Loti**'ye, **Baudelaire**'e

hayrandı. Halide Edib, kendisini **Byron**'ın, **Shakespeare**'in, **Dickens**'ın öğrencisi sayıyor, **Emile Zola**'ya benzemek istediğini bile gizlemiyordu.

Düşün ve edebiyat, yaşamı; yaşam, düşün ve edebiyatı etkiledikçe okumuş kadının gizlemediği bir gerçek daha çıktı ortaya.

Birey olma bilinci...

Hangi sınıfsal kökenden gelirse gelsin, ister koleji bitirsin, ister darülmâlumatı. Kadın, birey olmak istiyordu.

II. Meşrutiyet döneminin tutucuları bu bilinçten korktular en çok.

İslamcı **Sait Halim Paşa** şöyle yakınır bu durumdan:

"Günümüzde bazı kadınlar örtünmeyi bırakmak, daimi olarak erkeklerle bir arada bulunmak, hürriyet ve serbestlik elde ederek Garp kadınları gibi yaşamak istiyorlar."

Halide Edib'lerden **Sabiha Sertel**'lere, **Behice Boran**'lara geçiş sürecinin belirgin korkusu yalnız, kadınların *"Garp kadınları gibi"* yaşamak istemelerinden kaynaklanmıyordu kuşkusuz.

İnsanlarımız ya Batılılar gibi düşünürlerse?!

Lamartine'in, Hugo'nun yanı sıra **Marx**'ı, **Engels**'i okuma bilinci kazanırlarsa.

☆

II. Meşrutiyet'in tutucusu, kadının başındaki örtüyü çıkarmasından korkuyordu.

"Koşullu hürriyetçi" cumhuriyet dönemi tutucuları, kafalarının içinden korktu kadınlarımızın.

Batı, ama bizim istediğimiz Batı...

Özgürlük, ama bizim verdiğimiz kadar...

Sabiha Sertel'i iki üç yazıda bir yargıç önüne göndermek, başa çıkamayınca gazetesini yıktırmak *"koşullu hürriyetçi"*nin marifetiydi.

Prof. **Boratav**, **Niyazi Berkes**'le birlikte Behice Boran'ı, **Mediha Berkes**'i, **Azra Erhat**'i Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi'ndeki görevlerinden almak da o türden cumhuriyetçilerimizin işidir.

1951 tutuklamalarında kol ve kafa emekçisi 21 kadının yargılandığını biliyorum.

12 Eylül ve sonrası kaç bin kadın atıldı zindanlara, kaç yüz bin kadın görüş günü bekledi cezaevlerinin kapılarında.

"Sabıka kayıtları" bilir.

Oğlu **Nâzım Hikmet**'in özgürlüğe kavuşması için köprübaşında imza toplayan ressam **Celile Hanım**'ı anımsıyorum.

Faşistlerin evinde kurşunladıkları Dr. **Sevinç Özgüner**'i, **Bahriye Üçok**'u, Sıvas'ta yakılan kızlarımızı anımsıyorum.

"Dünya Kadınlar Günü" kutlu olsun efendim.

Yaşar Kemal'e Ceza...

AHMET TANER KIŞLALI *13 Mart*

Bu tür olaylarda aklım hep yıllar öncesine gider.

Fransa'da, yanılmıyorsam Maocu bir yayın organının başı, yargı ile derttedir. Baskılar, kovuşturmalar peşpeşe sıralanır... Ve birden sahneye **Jean-Paul Sartre** çıkar. Derginin yasal sorumluluğunu üstlenir.

Maocu olmadığı halde... Derginin siyasal çizgisine karşı olduğu halde...

Voltaire geleneğinin bir uzantısı olarak!

Derginin sorumlusu olarak sıra Sartre'ın cezalandırılmasına gelince de bu kez **de Gaulle** sesini yükseltir... Cumhurbaşkanı olarak, bir ulusal kahraman olarak:

- Fransa büyüklüğünü Sartre gibi isimlere borçludur. Sartre'ların bu nitelikleri ile dokunulmazlıkları vardır!

★★★

Olayın iki yanı var.

Yaşar Kemal'in yargılanan düşünceleri -bize göre- doğru mudur, yanlış mıdır?.. Bu, olayın birinci yanıdır.

Bu düşüncelerinden dolayı cezalandırılmalı mıdır, cezalandırılmamalı mıdır?.. Bu da olayın ikinci yanıdır.

Yaşar Kemal'in söz konusu düşünceleri bu köşede açık bir biçimde eleştirildi. Eski düşünceleri ile çelişkileri sergilendi... Ama her yanlış cezalandırılsa idi; öncelikle bu ülkenin son yarım yüzyılına damgasını vuranların, şimdi cezaevinde olmaları gerekmez miydi?

Demokrasiyi diğer yönetim biçimlerinden ayıran temel özellik nedir? *"Çoğunluk"*tan farklı düşünebilme ve bunu korkmadan dile getirebilme özgürlüğü! Farklıya hoşgörü!

Yönetenler gibi düşünme özgürlüğü, en katı baskı rejimlerinde bile vardır.

Yanlışlar söylenebilmeli ki, doğrular daha iyi savunulabilsin!

Bakın **Atatürk** ne diyor:

"Düşünce akımlarına karşı düşünceye dayanmayan güçle karşılık vermek, o akımı yok etmedikten başka; herhangi bir kişiyle, herhangi bir insanla konuşulduğu zaman, onun herhangi bir düşüncesini güç zoruyla reddederseniz o direnir. Direndikçe kendi kendini aldatmakta çok daha ileri gidebilir. Bu nedenle düşünce akımları, baskıyla, şiddetle, kuvvetle reddedilemez. Tam tersine güçlendirilir. Buna karşı en etkili çözüm, gelen düşünce akımına, karşı bir düşünce akımı vermektir."

"En büyük devrimci" söylüyor bunu.

★★★

Geçen yıl, Ankara Barosu'nun düzenlediği bir toplantının konuşmacılarındandım. Yaşar Kemal'in söz konusu yazısının sıcağı sıcağına, sert tepkiler gördüğü bir dönemdi.

Bana bir soru yöneltildi:

- Yaşar Kemal'in bu ülkeyi bölmek istediğine inanıyor musunuz?

Yanıtımın o kadar alkış alacağını hiç düşünemezdim:

- Tartışılan yazısındaki bazı düşüncelerin, Yaşar Kemal'in çizgisi içerisinde de tutarsız olduğuna ve tarihsel gerçeklere ters düştüğüne inanıyorum. Ama Yaşar Kemal'in bu toplumu bölmek istediğini bir an için bile aklımın ucundan geçirmedim. Gerçek bir insansever ve yurtsever olduğuna inanıyorum...

Şu tümce, ünlü yazarı ne güzel tanımlıyor:

"Türklerin en Kürdü, Kürtlerin en Türk'ü..."

Bir basın toplantısında; kendisine *"Siz bir Kürt yazar olarak..."* diye soru soran bir İsveçli gazeteciyi hem de İsveç'te, şu sözlerle tersleyeli kaç ay oldu:

- Ben Kürt yazar değilim... Kürt asıllı bir Türk yazarım!

Kemalist *"ulusçuluk"*, bundan daha güzel anlatılabilir mi?

Bir konuşmamızda; *"Yeterince cesaretim olsa İnce Memed'in destanı gibi Mustafa Kemal'in de destanını yazmak isterdim"* deyip eklemişti:

- Anadolumun halkı üç kişisi ile övünmeli: Atatürk'ü ile, **İsmail Hakkı Tonguç***'u ile ve* **Nâzım Hikmet***'i ile...*

Eksik bir liste.

Bu toprakların insanları, **Aziz Nesin**'leri, Yaşar Kemal'leri ile de övünmeli!

Ve de demokrasimizin *"az gelişmişliği"* için olduğu gibi... Nesin'lerin, Kemal'lerin sayıları çok olmadığı için de dövünmeli!

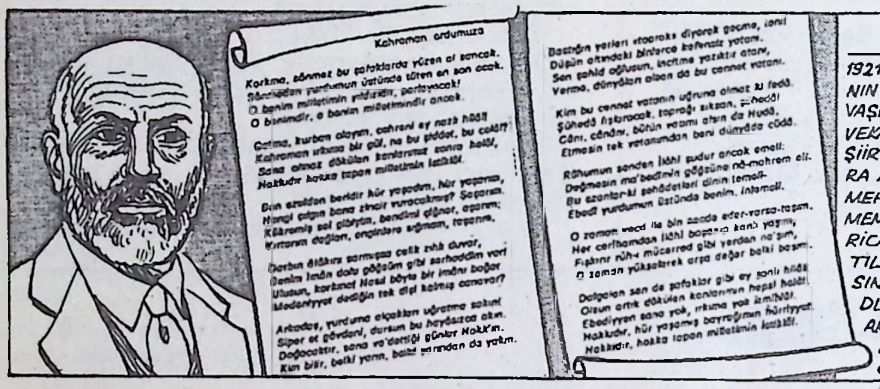

İSTİKLÂL MARŞI

1921'DE BUGÜN, TBMM, İSTİKLAL MARŞININ ŞİİRİNİ KABUL ETTİ. KURTULUŞ SAVAŞININ SÜRDÜĞÜ YILLARDA, MAARİF VEKALETİ, MİLLİ MARŞ OLABİLECEK BİR ŞİİR İÇİN YARIŞMA AÇMIŞTI. ANCAK, PARA ARMAĞANI KONDUĞU İÇİN, OZAN MEHMET AKİF(ERSOY) KATILMAK İSTEMEMİŞTİ. SONUNDA, VEKİLİN (BAKAN) RİCASIYLA ARMAĞAN OLMAKSIZIN KATILDI. SEÇİCİ KURUL, 724 ŞİİR ARASINDAN 7'SİNİ SEÇİP MECLİSE SUNDU. BUNLAR ARASINDAKİ, MEHMET AKİF'İN ŞİİRİ ÇOK BEĞENİLDİ. İSTEK ÜZERİNE 4 KEZ OKUNDU VE ONAYLANDI..

Çok Uzak, Çok Yakın

ŞÜKRAN SONER *14 Mart*

Bayram, yaz tatili gibi bağlantılar olmadığı halde, uçaklar dolu gidip geliyor. Yanımda oturan hamile genç kadın doğum iznini Türkiye'de geçirmiş.

Daha ucuza geldiği için bebeğine ilişkin bütün alışverişini buradan yapmış. Hasta anneannesine ve yeğenine bakmış.

Yaşam öyküsünü anlattığı emekli yaşlı kadın da yılda birkaç kez yaptığını söylediği akraba ziyaretlerinden Almanya'daki evine dönüyordu.

Yurtdışında ve ağırlıklı olarak Almanya'da yaşayan Türkiyelilerin düşünce yapıları, yaşam biçimleri, alışkanlıkları, gözleyebildiğim yıllar içinde ne kadar da çok değişti? Eskiden ağızlarından düşürmedikleri, Türkiye'ye dönmek, bu amaca dönük para biriktirmek ve Türkiye'de yatırım yapmaktan artık hemen hemen hiç söz etmiyorlar. Almanya'da Türkiye'yi yaşamanın daha kolay ve güzel olduğu gibi bir sonuca varmış gibiler.

Almanya'da ev almayı, iş kurmayı yeğliyorlar. Sözcüklerle pek dile getirmeseler de, Türkiye'ye dönmenin, Türkiye'de yaşamanın kendileri için çok daha zor olduğunu kabullenmişler. Almanya'yı, daha doğrusu Almanları, yaşam ve kültürlerini bir türlü benimseyemedikleri için, olabildiğince sık Türkiye'ye gelerek, televizyonlarla, gazetelerle, içlerine kapalı yaşam biçimleriyle, Almanya'da Türkiye'yi yaşamak gibi bir yol seçmişler.

Bir tek siyasi yasaklılar, belki de Türkiye'ye gidip gelememekten, yasaklı olmaktan gelen bir baskı ile Türkiye'ye dönme düşünden vazgeçmemiş konumdalar.

Hükümetin kurulmasına, bir gece önceki bir televizyondaki açıkoturuma, eğlence programına ilişkin düşüncelerini aktarırlarken bize ne kadar yakınlar.

Aynı zamanda, aynı olaylara ilişkin yorumlamalarında bizden ne kadar da uzak.

Bizdeki şeriatçı-laik, Kemalist-Atatürk düşmanı, Alevi-Sünni ve en çok ta Türk-Kürt ayrımcılığını bizden çok daha hastalıklı boyutlarda, gettolar halinde yaşamayı sürdürüyorlar.

Yıllar önce onlarda filizlenip, güçlenen ayrımcılığın, hastalıkların, oradan Türkiye'ye taşın-

masına, gönderilen marklarla Türkiye'deki örgütlenmelerin gerçekleştirilip, güçlenmesine gözlemci olduğum için, ister istemez bizim geleceğimiz için de daha fazla kaygılanıyorum.

Ne de olsa oradaki büyük ayrımcılıkta, birbirini yok etmeye kalkışma, yaşanan Alman demokratik düzenine uyma zorunluluğunun da bir sonucu olarak, kolay kolay gündeme gelmiyor. Aynı boyutlarda kutuplaşmanın Türkiye'de yol açabileceği daha kanlı çatışmaların boyutunu bile düşünmek istemiyorum.

Ayrımcılıklara dayalı gettolar içindeki yaşam, Almanya'daki ortak çıkarlara, haklara ilişkin birkaç yıl öncesine kadar daha etkili ve örgütlü olan birlikte savaşımı da geriletmiş. Şimdi Almanya'ya yerleşme ve oradaki hak kazanımları çok daha büyük önem kazandığı halde, vatandaşlık, siyasi ve her tür sosyal hakka ilişkin örgütlü, birlikte savaşımdan sanki vazgeçilmiş.

Bir salonda, insan hakları, kadın hakları gibi ortak değerlerin kolayca bulunabileceği sorunlarda bile bir araya gelebilen en aydınların, sağırlar diyaloğunu izlemek insanın içini sızlatıyor. Sağırlar diyaloğuna tepkisini dile getiren bir izleyicinin *"Biz Almanya'da yaşayan Türkiye'den gelmiş Türkler ve Kürtler,* 'kara kafa'*lılar artık bir bütün, bir güç değiliz.*

Birbirine düşman gibiyiz. Çizilen tablo karşısında, ben katil bir ırkın yok edilmesi gereken bir temsilcisiyim" sözleri ile toplantıda öne sürülen görüşleri protesto etmesi, gelinen ürkütücü noktayı en güzel biçimde açıklıyor. Bizdeki hastalıkları, bizden daha yoğun yaşayan *'Alamanyalı Türkiyeliler'*, bize hem çok yakın, hem de çok uzak yaşamlarında, ürkülecek kadar katı, kapalı, sonuç olarak geri, çağdışı düşüncelerle birlikte, kıskanılacak çağdaş düşünce ve alışkanlıklar, yaşam biçimi, değerleri de birlikte edinmişler.

Dönüş yolculuğumda yanımda oturan çarşaflı genç kadın, başı kocasının omzunda uyuyor, yemek yerken, servisinde kocasından yardım görüyor, eşyaları kocası tarafından taşınıyordu.

8 Mart Kadınlar Günü nedeniyle düzenlenen TÜDAY'ın etkinliğinde, orada bütün demokratik örgütlenmelerde gelenek olduğu üzere, imece usulü evlerde yapılan yemekler, çiğköfteden kısıra, ayrana, börek türlerine kadar hepsi para ile satılıyor, geliri derneğe kalıyordu.

Gün boyu erkek egemen kültürde, her toplum ve koşullarda kadına yönelik baskı ve haksızlıkların suçlusu olmanın hesabını veren erkekler, günün özelliği nedeniyle kadın hakları savunucusu olsalar da söz almada, tartışmada ikincil rolü kabullenmişlerdi.

Akşam gidilecek, günün kutlanacağı yemek ve şenliğe de katılma hakkı kadınların, evde çocuklara bakma sırası erkeklerindi. İşçi, aydın her kesimden kadınlar, gecenin bir saatinden sonra şarkı söylemeye başlayınca, günün ateşli kavgalarını, Kürt-Türk ayırımcılığını tamamen unuttular.

Gazelden türküye, oyun havasına, en ağır klasik Türk müziği makamlarına, arada bir Kürtçe okunan şarkılara kadar uzanan, saatler süren, herkesin marifetlerini döktüğü konserin keyfi öylesine ağır basmış, kadınlar öylesine bütünleşmişlerdi ki, evlere dönme kararı ancak sabaha karşı alınabildi.

Kimse, içtiği bir bardak bira da olsa, alkollü araba kullanmaya kalkışmadı. Trenin son saatleri de kaçırılmış olunduğunda, semtlere göre taksiler paylaşılıp evlerin yolu tutuldu.

Dikkatle izledim her kültürden kadınların hiçbirinde *"Eyvah çok geç oldu, kocam, babam, ağabeyim kızar"* korkusu, kaygısı yoktu.

Kobra helikopterleri insan hakları engeline takıldı

FUAT KOZLUKLU *16 Mart*

WASHINGTON - Türkiye'nin ABD'den satın almak için bir yıldır beklediği **"Süper Kobra"** helikopterleriyle ilgili tartışmalar giderek büyüyor. Ankara, **Clinton** yönetimi ile satışa engel olan Kongre'nin Ermeni, Rum ve Kürt lobilerine karşı mücadele ederken insan hakları kuruluşları ve ABD'de yaşayan Kürtler, **"Satmayın"** kampanyası başlattı.

Sayıları 70 dolayında olan bir grup Türkiye ve Iraklı Kürt, önceki gün ABD Dışişleri Bakanlığı binası önünde, **"ABD'nin sattığı silahlar, Güneydoğu'da Kürt sivillere karşı kullanılıyor"** iddiasıyla **"helikopter satışlarının durdurulması"** için gösteri yaptı. Dışişleri Bakanlığı önündeki eylem sırasında binlerce kişinin yaşadığı Türk toplumundan ise yalnızca 4 kişinin **"karşı protesto gösterisi"** yapması dikkat çekti. Türkiye karşıtı gösterinin yapıldığı sırada, ABD Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü vekili **Glyn Davies**, günlük basın brifinginde, Türkiye'nin helikopter filosuna ek olarak 10 adet AH-IW **"Süper Kobra"** satın alma başvurusunun önünde insan hakları engelinin bulunduğunu dile getiren bir açıklama yaptı.

Perşembe günkü basın brifinginde bazı Türk gazeteciler, sözcü Davies'e, Dışişleri binası önündeki gösteriyi hatırlattılar. Glyn Davies, **"Gösteriye tepkiniz nedir? Dışişleri Bakanlığı'nın Süper Kobra helikopterlerinin satışına ilişkin bir tutumu var mı"** şeklindeki soruyu şöyle yanıtladı. **"Bir gösterinin planlandığını biliyoruz. Bizim Kobra helikopterlerinin Türkiye'ye satışı ile ilgili tutumumuzu biliyorsunuz. Dış ülkelere silah satışında göz önüne alınan şeyler, kanun ve politikalarla belirli. Diğer şeyler arasında, tabii ki insan hakları meselesi var. Ancak bu durumda, ABD Silahlı Kuvvetleri ve NATO, Türk ordusunun ulaşım kalitesinin yükseltilmesi ve tanksavar kabiliyetinin arttırılması için buna ihtiyaç olduğunu**

belirlemişti. Bu, Kobralar konusunda hâlâ devam eden karar sürecinin temelini teşkil etmektedir. İnsan hakları konusunda güvendiğim harika bir şey var; insan hakları raporu... Yeni yayımladık. Rapor, bizim Türkiye hakkmdaki endişelerimizi de içine alacak şekilde. Türk hükümetinin Kürtlere karşı eylemleri..."

Basın toplantısı sırasında bir Türk gazeteci, ABD Dışişleri Bakanlığı sözcüsüne, PKK lideri **Abdullah Öcalan**'ın Yunan basınına verdiği demeçleri hatırlattı.

Gazeteci, bölücü terör örgütlerinin, Türk turizmine yönelik saldırıya girişeceklerini söylediğini belirterek Öcalan'ın, Yunanistan yönetimine Ege'deki adalar krizine çözüm bulmak yerine, Kardak için savaşmalarını önerdiğini anlattı. Davies, yanıt verirken belki dil sürçmesinden (!) olacak, bölücü örgüt lideri APO'dan **"Kürt resmi yetkilisi"** diye söz edip **"Eminim Yunanistan ve Türkiye; Kardak konusunda doğru olanı yapacaktırlar ve bir Kürt resmi yetkilisinin Kardak konusunda Yunanistan'a öğüt vermesi de bana biraz ciddiyetsiz ve boş geldi. Bir bağlantı görmüyorum"** dedi. Bunun üzerine bir Türk gazeteci, **"PKK ile ilgili soruları yanıtlarken PKK lideri Abdullah Öcalan için** 'Resmi yetkili, Kürt resmi yetkilisi' **dediniz. Bu yanlışlıkla mı söylendi veya ..."** diyerek ABD'li yetkiliden ayrıntılı açıklama yapmasını istedi. ABD Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Glyn Davies, şaşkınlıkla **"Kullandım mı? Bunu kullanmamam gerekiyordu"** dedi. Türk gazeteci ile sözcü arasındaki diyalog, kayıtlara göre aynen şöyle gerçekleşti:

Gazeteci: Sivillere, turistik tesislere saldırıya ne diyorsunuz?

Davies: **"Hayır, PKK'yi onaylamadığımızı daha önce belirtmiştik. Terorizmle ilgili raporumuzda da göreceğiniz gibi, birçok suç işlemiş ve hiçbir temeli olmayan saldırılarda bulunmuş ve saldırılarına ilişkin hiçbir özürü olmayan terörist bir örgüt diyerek PKK hakkında ağır bir dil kullandık. Bunları tekrar söyleyebilirim. Ancak bu resmi yetkililerin ne peşinde olduklarına ilişkin özel bir yorumum yok."**

Gazeteci: PKK ile ilgili soruları yanıtlarken PKK lideri Abdullah Öcalan için **"resmi yetkiyi, Kürt resmi yetkilisi"** dediniz. Bu yanlışlıkla mı söylendi, veya...

Davies: **"Kullandım mı? Bunu kullanmamam gerekiyordu."**

Gazeteci: O bir terörist lider.

Davies: **"Bunu kullanmak istemedim.** 'Resmi' **sözcüğünü açıkça burada bir devletten söz etmek için kullanmadım... Bir Kürt -onu ister terörist, ister bir şahıs olarak adlandır...** (Gülüşmeler) **bu tehlikenin (mayın tarlasının) her yerde farkındayım."**

Diplomatik kaynaklar, Ankara'nın Süper Kobra satın almak için 1995 yılı Nisan ayında yaptığı başvurunun, Kongre'deki Türkiye yanlısı üyelerin ve Dışişleri Bakanlığı Türkiye masasının çabalarına rağmen, insan hakları ve silahlanmadan sorumlu yönetim birimlerinin engeline takıldığını dile getiriyorlar.

Türkiye karşıtı lobilerin ve insan hakları kuruluşlarının engelleme girişimine, ABD Dışişleri Bakanlığı'nın uluslararası güvenlik ve silah denetiminden sorumlu müsteşarı **Lynn Davis,** siyasi askeri işlerden sorumlu Dışişleri Bakan Yardımcısı **Thomas McNamara** ile Pentagon'dan bir grubun **"destek"** verdiği kaydediliyor. Davis, daha önceleri de Türkiye'ye silah satışlarına sürekli muhalefet etmesiyle tanınıyor.

Yaklaşık 15 milyon dolar tutarındaki 10 adet AH-IW Süper Kobra helikopterlerinin satışının gerçekleşmemesi yönündeki kampanyalara karşı, Türkiye'nin Washington Büyükelçisi **Nüzhet Kandemir** ve Kobra üreticisi Bell Textrin adlı Teksas'taki firma, yoğun çaba sarf ediyor.

"Süper Kobralar" için lobi çalışması yapan bir diğer firma da yedek parça üreten General Electric (GE). Türk Büyükelçiliği, Kongre ve yönetim nezdindeki girişimlerinde, Türkiye'nin terörle mücadele ettiğini hatırlatarak Türk Silahlı Kuvvetleri'nin sivil halka karşı silah kullandığı iddialarının **"karalama kampanyalarının bir parçası olduğuna"** dikkat çekiyor.

Diplomatlar, sürekli gündeme getirilmesine karşın, yapılan araştırmalarla silahların Güneydoğu'da sivil halka karşı kullanıldığı iddiaların asılsızlığının belirlendiğini belirtiyor.

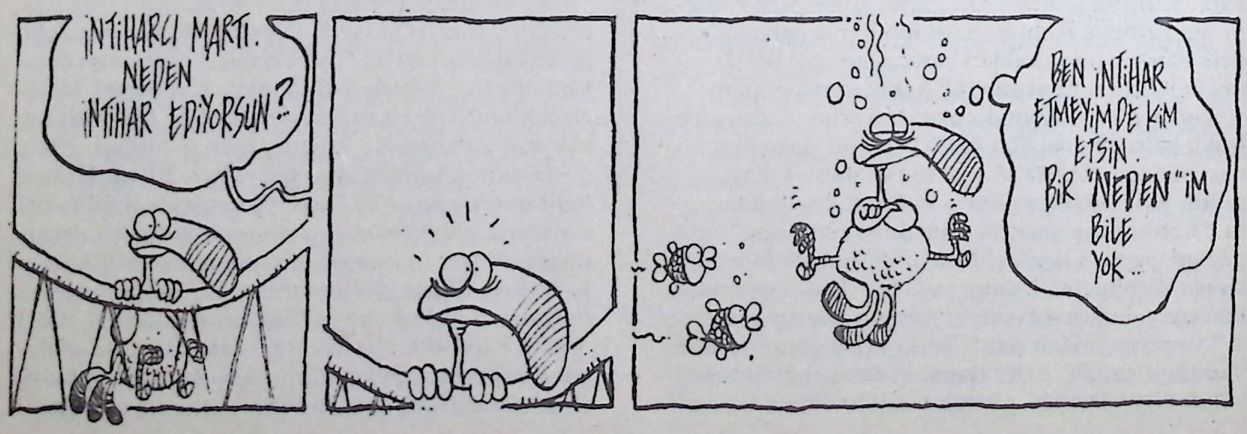

En Güvenilir Ulusal Gazete

ORHAN ERİNÇ *18 Mart*

Gazetecilik anlayışını başarılı promosyon kampanyalarına ve okura ulaşmak yerine gazete müşterisi sağlamaya indirgeyen medyamızda, her gün birbiri ile çelişen satış sayılarını izlemeye artık alıştık.

Bu anlayış değişikliğine ve çok satma konusunda iddialaşmaya karşın, basının uluslararası kurallarının ülkemizde geçerliğini korumakta olduğunu gösteren ciddi göstergeler var.

Çok satmanın değil, etkili ve güvenilir olmanın daha değerli olduğunu, Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Enstitüsü'nün 130 bin TV izleyicisine gönderip 72 bin 658 yanıt aldığı anket uygulaması bir kez daha kanıtladı.

Sonuçların değerlendirilmesinde *"En güvenilir günlük ulusal gazete"*nin yüzde 13.9'la *Cumhuriyet* olduğu ortaya çıktı. Güvenilirlik sırası ve oranlar şöyle sıralanıyor:

Milliyet: Yüzde 13.6, Zaman: Yüzde 12.1, Hürriyet: Yüzde 10.4, Türkiye: Yüzde 9.8, Sabah: Yüzde 7.1, Yeni Yüzyıl: Yüzde 2.1.

Cumhuriyet'in güvenilirliğinin büyük bölümünü; haberlere, yazılı-çizili yoruma, kültür, sanat ve bilime verdiği önem ile okurlarının duyarlığı oluşturuyor.

Bir başka gösterge de Cumhuriyet gazetesinin gerçek sahibi olan Cumhuriyet Vakfı'nın çeşitli bilim ve sanat dallarında koyduğu ödüllere olan başvurular. Bu yıl 50'ncisi verilecek Yunus Nadi Ödülleri, geleneksel başarı çizgisini sürdüreceğini şimdiden gösteriyor.

İlk, orta, lise ve dengi okullararası resim, şiir ve kompozisyon yarışmasına her düzeydeki öğrencinin gösterdiği ilgi, çok sayıda ödül adayının gazetemize ulaştırdığı yapıtlarından anlaşılıyor.

Cumhuriyet Vakfı ile TÜRSAK'ın (Türkiye Sinema ve Audiovisuel Kültür Vakfı) işbirliğinde düzenlenen *"Bir Dakikalık Kısa Film Yarışması"*nın katılım süresi ise Cumhuriyet Vakfı'na ulaşan yoğun istek üzerine 15 nisan pazartesi akşamına kadar uzatılmış durumda.

Konusu *"İnsan Yerleşimleri ve Kentleşme Sorunları"* olan yarışma bir yönüyle tecimsel şansı olmayan kısa film yapımını destekleme amacını güderken, bir yandan da haziran ayında yapılacak HABITAT II çerçevesinde gündeme gelecek konulara farklı bakış açıları getirebilecek sinematografik çalışmalara gösterim olanağı sağlamayı öngörüyor. Cumhuriyet, HABITAT konusuna verdiği önemi, toplantıya ilişkin haber ve yorumları yansıtmanın yanı sıra özel bir sayfa oluşturmasıyla da kanıtlıyor.

Medyanın tekellerin eline geçtiği bir ortamda sermaye gücü yerine çalışanlarının özverisine ve okurunun dirençli bağlılığına dayanıp bağımsız bir yayın organı olarak kalma ilkesini sürdüren Cumhuriyet, kendisine gösterilen güveni, koruması gereken saygınlığının da bir simgesi olarak algılamaktadır.

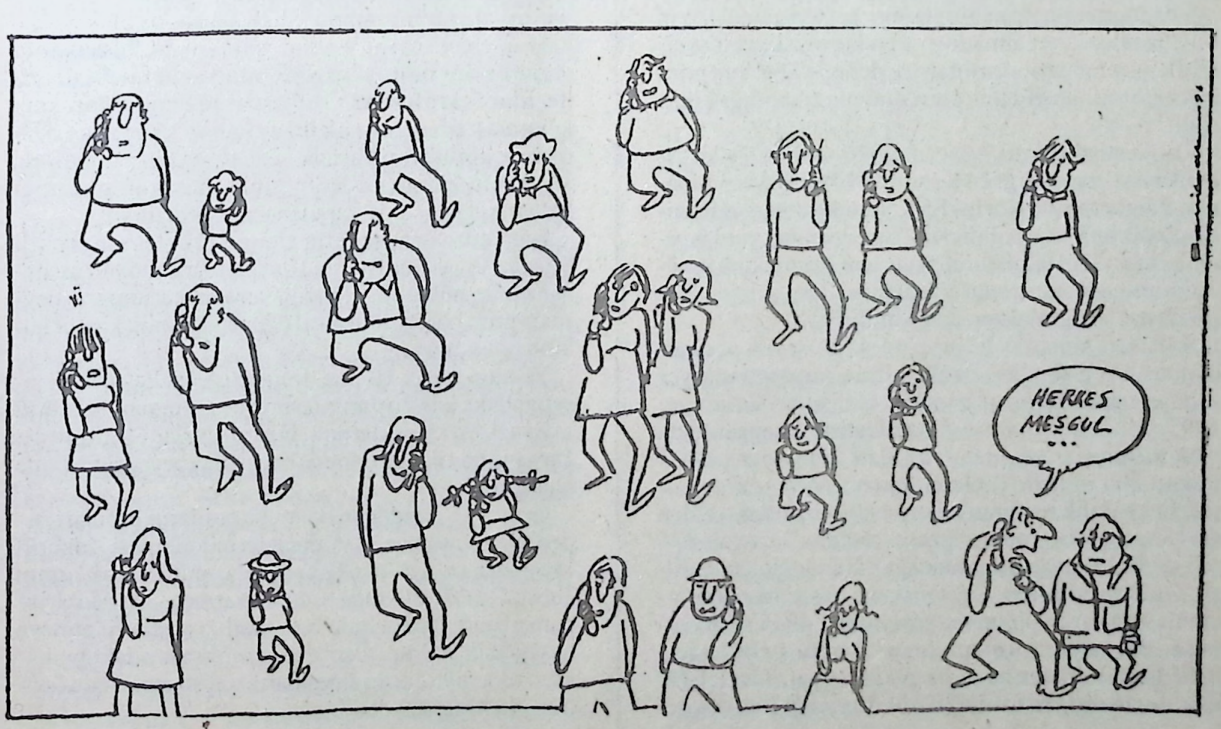

Özelleştirmenin faturası SSK'ye

GÜNEŞ GÜRSON *18 Mart*

ANKARA - Özelleştirilen kamu iktisadi teşekküllerinin (KİT'lerin) Sosyal Sigortalar Kurumu'na (SSK) olan prim borçları, sorun yarattı. Özelleştirme kapsamındaki KİT'lerin SSK'ye olan sigorta prim borçları, 4 trilyon liraya yaklaştı. Özelleştirme Yasası'nda, kurumun prim borçlarının ödenmesine ilişkin bir düzenleme yer almadığı ve bu kuruluşların icra takibi kapsamından çıkarılması nedeniyle SSK'nin prim alacaklarını tahsil etmesinin önünün tıkandığı bildirildi.

Özelleştirilen kuruluşların, 4046 sayılı Özelleştirme Yasası'nın çıktığı 24 Kasım 1994 tarihinden itibaren, **"sigorta primlerini SSK'ye ödememe eğilimine girdikleri"** öğrenildi. KİT'leri devralan yeni işverenlerin ya da Hazine'nin prim borçlarını ödememesi durumunda, kurumun alacaklarını icra yoluyla tahsil etme olanağı bulunmadığı bildirildi.

SSK'den alınan bilgiye göre 4046 sayılı yasanın çıkmasının ardından, özelleştirme kapsamında yer alan kurumların prim borçları tırmandı. Kurumun, 1995 yılı sonu itibarıyla, özelleştirme kapsamında olan kuruluşlar arasında yer alan Sümerbank'tan 3 trilyon 200 milyar, T. Gemi Sanayi AŞ'den 624 milyar, Et ve Balık Kurumu'ndan 34 milyar, Sidaş AŞ'den de 18 milyar lira olmak üzere, toplam 3 trilyon 876 milyar lira sigorta prim alacağı bulunduğu kaydedildi. Kurum yetkilileri, Özelleştirme Yasası'nın icra takibine izin vermediğini vurgulayarak **"4046 sayılı yasada, devredilen kurumların sigorta primleriyle ilgili hiçbir düzenleme öngörülmüyor. Geçici 15. maddeyle de icra takiplerinin düşeceği hükmü getirilmiş durumda. İşverenler ödemezse, prim borçlarını alamayacağız. Bu yasa çıktıktan sonra kapsama giren kurumlarda, primleri ödememe eğilimi arttı"** değerlendirmesini yaptılar.

Özelleştirme Yasası'nın 23. maddesinde, özelleştirme uygulamaları sonucu tasfiye edilecek kuruluşlarda sosyal yardım zammını hak kazanmış olan personele ödenen sosyal yardım zamlarının, **"ödemenin yapılmasını müteakip SSK'nin yazılı talebi üzerine, idare tarafından Özelleştirme Fonu'ndan karşılanmak üzere, en çok iki ay içinde"** kuruma ödenmesi öngörülüyor. Yasada, sosyal yardım zamlarının, süresinde kuruma ödenmesinin mümkün olmadığı hallerde, Hazine'ce karşılanacağı belirtiliyor.

İşten çıkarılan işçilerin sigorta primlerinin, belirli bir süre İş ve İşçi Bulma Kurumu tarafından karşılanacağının hükme bağlandığı yasada, kurumların devrinde prim borçlarının nasıl ödeneceğine ilişkin bir hüküm bulunmuyor.

Yasanın geçici 15. maddesinde ise özelleştirme kapsamındaki kuruluşların taşınır ve taşınmaz her türlü mal, hak ve alacaklarının, bu kuruluşlar özelleştirme kapsamında kaldığı sürece haczedilemeyeceği hükme bağlanıyor.

Geçici 15. maddede de bu kurumların borçları nedeniyle konulmuş olan hacizlerin kalkması öngörülüyor. Alacaklarını, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun uyarınca, icra takibi yaparak kendi icra memurları aracılığıyla tahsil etmeye başlayan SSK'nin, Özelleştirme Yasası'ndaki bu hüküm nedeniyle, prim alacaklarını tahsil etmesinin önünün tıkandığı kaydediliyor.

Çanakkale'den uzanan dostluk eli

AYNUR NARLIER *19 Mart*

ÇANAKKALE - Başbakan **Mesut Yılmaz, "Büyük Atatürk'ün savaştan dostluk eli uzatmasından aldığım ilhamla, ben de bütün komşularımıza, Çanakkale'den Türkiye'nin dostluk elini uzatıyorum"** dedi. Çanakkale Deniz Zaferinin 81. yıldönümü başta Çanakkale olmak üzere yurt genelinde ve yurtdışındaki çeşitli kentlerde düzenlenen törenlerle kutlandı. Cumhurbaşkanı **Süleyman Demirel**, rahatsızlığı nedeniyle katılamadığı törenlerle ilgili yayımladığı mesajda, Çanakkale Deniz Zaferi'nin, **"Türk milletinin, vatanını canından aziz, yegâne varlığı bilerek sonsuza kadar korunıa azmiyle gerçekleştirdiği bir mucize"** olduğunu bildirdi. Zaferin yıldönümü nedeniyle siyasi parti liderleride birer mesaj yayınladılar.

18 Mart Çanakkale Zaferi'nin 81. yıldönümü nedeniyle Çanakkale Cumhuriyet Alanı, Gelibolu Yarımadası Mehmetçik Anıtı, Hasan Mevsuf Şehitliği ve Hastane Bayırı ile Kumkale Şehitlikleri'nde törenler yapıldı. Cumhuriyet meydanında düzenlenen tören, İstiklal Marşı eşliğinde göndere bayrak çekilmesi ve Atatürk anıtı önünde saygı duruşunda bulunulmasıyla başladı. Başbakan Mesut Yılmaz, Çanakkale Cumhuriyet Alanı'nda düzenlenen törende yaptığı konuşmada, Türk milletinin bütün zorluklara rağmen Çanakkale Zaferi ile imkânsızı başardığını ve kendine güven duygusunu kazandığını söyledi. Çanakkale zaferinin bir kahramanlık destanı olduğunu vurgulayan Yılmaz, **" Bu aynı zamanda, azmin ve taktik dehanın da zaferidir. Kurtuluş Savaşı'nın adeta temsilcisi olan Çanakkale Zaferi, büyük komutan Mustafa Kemal'in destanıdır. Türkiye'nin her köşesinden gelenlerin kan ve terinin zaferidir"** diye konuştu. Çanakkale Zaferi'nin ulusal bütünlüğün simgesi olduğunu ve burada Türk ulusunun geleceğinin oluştuğuna dikkati çeken Yılmaz, şöyle devam etti:

"Çanakkale destanını yazanların bir tek ortak noktası vardır. Bu toprakların sahibi olmak. Geçmişi ve kökeni ne olursa olsun, bir tek bu toprakların sahibi olmak için savaştılar. Biz de bizden evvelkilerin yaptığı ve bizden sonrakilerin de yapacağı gibi bir tek amaç için varız. Türkiye'nin varlığını, bütünlüğünü sonsuza kadar korumak. Savaşmasını bilenler, barışmasını da bilirler. Bunu belki de dünyada en iyi anlayan lider Atatürk'tür. Genç Türkiye Cumhuriyeti, düşmanları ile barış yaptı, dostluk kurdu. Büyük Atatürk'ün savaştan sonra dostluk eli uzatmasından aldığım ilhamla, bütün komşularımıza, Çanakkale'den Türkiye'nin dostluk elini uzatıyorum. Bizim dostluk elimizi havada bırakmayanlar, dostluğumuzun da faydasını göreceklerdir. Burada Çanakkale Zaferi'ni kutlarken, düşmanlığın değil, dostluğun önemli olduğunu hatırlamamız gerekir."

Yılmaz törenden sonra Valilik, Belediye ve DYP örgütünü ziyaret etti, 18 Mart Üniversitesi'nin çeşitli birimlerinin temel atma törenlerine katıldı.

Demirel daha önce katılacağını bildirdiği törenlerde, rahatsızlığı nedeniyle bulunamayınca bir mesaj yayımladı. Demirel, Çanakkale Savaşları'nda, üstün güce sahip düşmana karşı zihinlerin kavramakta zorlandığı çapta bir direniş gösterildiğini hatırlattarak **"Düşmanı hüsrana, büyük hayal kırıklığı ve şaşkınlığa uğratan bu direnişin, Türk asker ve subayının mukaddes vatan inancı, yüksek savaş kabiliyeti ve kahramanlığı sayesinde başarılı olduğunu"** söyledi. Demirel mesajında şöyle dedi: **"Nitekim, aynı zamanda Çanakkale Savaşları'nın büyük kahramanlarından biri olan büyük Atatürk önderliğinde verilen Kurtuluş Savaşı da, yine bu inanç sayesinde kazanılmıştır. Çanakkale'de, vatanın dört bir köşesinden gelen yüzbinlerce gencimiz, aynı dava, aynı inanç uğruna, aynı siperlerde, aynı düşmanlara karşı birlikte çarpışmış, aynı siperlerde gözlerini kırpmadan ileri atılarak birlikte şehit düşmüşlerdir. Çanakkale Şehitliği, Türkiye'nin ezelden ebediyete uzanan varlığının ve vatanı ve milletiyle bölünmez bütünlüğünün abidesidir. Yıldönümünde, başta Anafartalar Kahramanı Gazi Mustafa Kemal olmak üzere, Çanakkale Savaşları'nın bütün kahramanlarını minnet ve şükranla anıyor, şehitlerimize ve bugün hayatta olmayan gazilerimize Cenab-ı Allah'tan rahmet diliyorum."** DYP Genel Başkanı **Tansu Çiller** de yayımladığı mesajında, Türk milli birliğinin, vatanseverlik ve kahramanlığının sembolleştiği Çanakkale Zaferi'nin 81. yıldönümünün, Atatürk'ün milletinin devleştiği ve 253 bin şehidin tarih yazdığı gün olduğunu belirterek, **"Çanakkale, bağrında taşıdığı binlerce kefensiz aziz şehidimizle sadece bir kahramanlık beldesi değil, aynı zamanda bozulmasına hiçbir zaman müsaade etmeyeceğimiz, daima özenle sahip çıkacağımız birlik ve beraberliğin de en büyük sembollerinden biridir"**dedi.

Çanakkale Zaferi nedeniyle diğer siyasi parti liderleride birer mesaj yayımlayarak yıldönümünü kutladılar.Çanakkale Deniz Zaferi'nin 81. yıldönümü, Deniz Kuvvetleri Komutanlığı'nda düzenlenen törenle de kutlandı.

Deniz Kuvvetleri Komutanı Oramiral **Güven Erkaya**'nın da katıldığı törende Deniz Kuvvetleri Komutanlığı Personel Başkanı Tuğamiral **Devrim Çorbacıoğlu** bir konuşma yaparak, 18 Mart 1995 öncesi siyasi durumu değerlendirdi. Deniz Kurmay Binbaşı **Ali Kurumahmut'** ile Deniz Kurmay Binbaşı **Hasan Fehmi Tütüncüoğlu** yaptıkları konuşmalarda, Çanakkale Deniz Harekâtı öncesi yapılan askeri hazırlıklar ve harekât konusunda bilgi verdiler.

Ankara'da Özel Yüce Fen Lisesi tarafından Milli Eğitim Bakanlığı Şûra Salonu'nda düzenlenen törende konuşan Anayasa Mahkemesi Başkanı **Yekta Güngör Özden** de **"Nasıl ki Çanakkale geçilemedi, Atatürk de geçilemez"** diye konuştu.Çanakkale Zaferi'nin yıldönümü nedeniyle yurt genelinde de çeşitli törenler yapıldı. Adana, Kayseri, Trabzon ve İzmir'deki törenlerde Çanakkale zaferinde yaşamını yitiren askerler için yaptırılan şehitliklere çelenk konularak saygı duruşunda bulunuldu. Yıldönümü Azerbaycan'ın başkenti Bakü ve KKTC'de de törenlerle kutlandı.

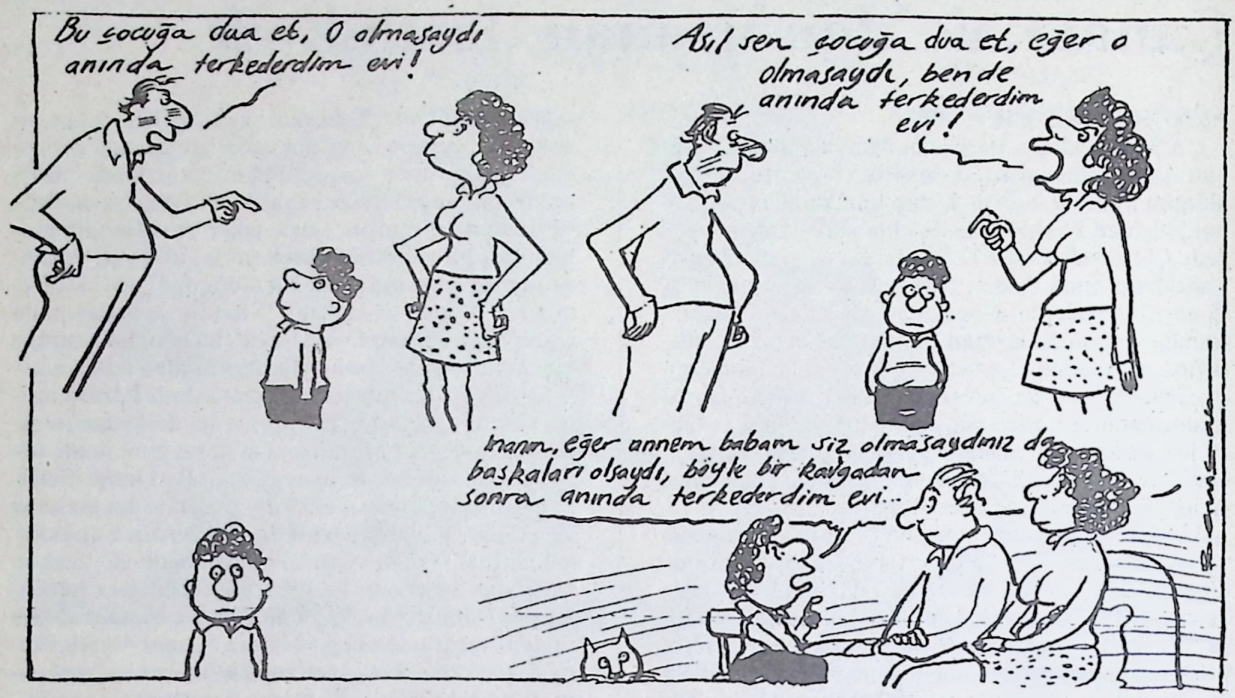

'Nadir borçlarını ödeyecek'

SEVİM ERTEMUR *20 Mart*

Kıbrıslı işadamı **Asil Na dir**'in Türkiye'deki basın çalışanlarına olan borçlarını ödeyen **Sıdıka Atalay, "Sadece dava açıp, Nadir'e ait gayrimenkullerin üzerine haciz koyduranlara ödeme yapılıyor"** iddialarını yalanladı. Nadir'e ait eski Güneş gazetesinin matbaasının icra kanalıyla satışı sırasında avukatının kaçırılması nedeniyle satışa katılamadıklarını, bu nedenle de hedefledikleri ödeme planının gerçekleştirilemediğini ifade eden Atalay, **"Asil Bey'in en büyük hedefi bir an önce imkân yaratıp, borçlarını ödemektir. İşçi borçları olsun, diğer borçlar olsun kesinlikle ödenecektir. Her türlü borçlarını ödeyecektir"** dedi.

Sıdıka Atalay'ın avukatı **Eyüp Osman Hacıbekiroğlu**, 1 mart günü Güneş gazetesinin matbaasbının satışına katılmak üzere avukat **Ahmet Çifter**'le birlikte gittiği Adana'da icra satışına katılacağı sırada silahlı üç kişi tarafından zorla bir taksiye bindirilerek kaçırılmıştı. 36 milyar 927 milyon 450 bin lira geçici bedelle satışa çıkarılan, 111 bin metrekarelik portakal bahçesine sahip üç katlı matbaayı ise tek başına ihaleye katılan ve Nadir'in İngiltere'de yaşadığı bunalımlı döneminde işlerinin başına geçmek üzere Türkiye'ye gönderdiği, ancak şimdi aralarında itilaf bulunduğu öne sürülen **Erdal Yılmaz** ile ortağı **Neşet Yıldız** 39 milyar liraya satın almıştı. Matbaanın gerçek değerinin en az 150 milyar lira olduğu ileri sürülürken Atalay'ın kaçırılan avukatı ihalenin bitmesinden iki saat sonra serbest bırakılmıştı.

Satışın iptali için dava açtıklarını ve önümüzdeki günlerde davanın görüleceğini bildiren Sıdıka Atalay, **"Çok daha başka koşullarda o binaya sahip olmak isteyen birtakım insanlar benim avukatımı kaçırdılar"** dedi. Binanın değerinin çok altında satıldığını vurgulayan Atalay, kaçırılma olayıyla ilgili şikâyette bulundukларını ve suçluların yakalanabilmesi için polisin çalışmalarını sürdürdüğünü söyledi. Atalay sözlerini şöyle sürdürdü: **"Edindiğim bilgilere göre, icra satışlarında kaçırma şeklinde değilse bile değişik şekillerde fesat karıştırılıyormuş. Bizim olayımızdaki amaç, bazı insanların binayı değerinin çok altında ele geçirmesi. İcra satışına herkes girebilir. Ama burda bir başka kişinin bu satışa girmesini alıkoyma yöntemi ile engel olmak söz konusudur. Satışa biz de girseydik o binanın değeri, açıkarttırmayla yükseltilecek ve gücü yeten parayı verip alacaktı. Ama buna engel olundu."**

Atalay, Güneş gazetesinden alacağı olanlardan dava açıp, gazetenin binalarına haciz koyanlara ödeme yapıldığı, diğer çalışanların oyalandığı iddialarının ise doğru olmadığını söyledi.

Nadir'in avukatı **Rezzan Aydınoğlu** da Güneş çalışanlarından 122 kişiye toplam 40 milyar lira ödendiğini, geriye 500 kişinin kaldığını bildirirken Sıdıka Atalay, **"Asil Bey'in amacı borçların tamamını ödeyebilmektir ve bütün çalışmaları bu doğrultudadır"** dedi. Mahkemeye başvurmuş ya da başvurmamış tüm alacaklıların borçlarının ödeneceğini, kimsenin bundan şüphe duymaması gerektiğini vurgulayan Atalay, ancak bundan sonra yapılacak ödemeler konusunda son yaşanan olay nedeniyle bir zaman veremeyeceklerini belirtti.

Tarih Tekerrürden İbaret

HALİT DERİNGÖL *21 Mart*

Futbol oynadığımız yıllarda Fenerbahçe'nin 2. başkanı rahmetli Müslim Bağcılar'dı. Kulüp içinde ve halk arasında kendisi çok sevilirdi. Dipten yetişmiş bir adamdı. Eşek üzerinde sebze satmış, tramvayda biletçilik yapmış ve sonra da gümrükçü olup zenginleşmişti. Velhasıl şimdiki bazı politikacıların da dedikleri gibi 'hayat üniversitesi'nden mezun olmuştu.

Transferde yerli - yersiz, çok para harcayan bir insandı. Küçüklük duygusunu, para ile yenmeyi düşünürdü. Zevk ve sefayı sever, kendi gönlünce yaşardı. Maç sonrası verilen ziyafetlerde masaların üzerine çıkar, heybetli göbeğine da masa örtüsünü bağlar, oryantal yapardı. Ertesi günkü gazete manşetlerinde çıkan görüntülerinden de sonsuz derecede mutlu olurdu. Şimdi yıl 1996. Uzay çağındayız. Buna benzer şovları, bu defa Fenerbahçe 2. Başkanı Vefa Küçük yapmaya başladı.

Geçenlerde tüm özel TV kanallarında başına rakı kadehi konulup eline keman verildiği ve de şarkı söylediğini, Türkiye'deki tüm Fenerbahçeliler izlediler. Belki kendisi mutlu, ama bizler bu görüntülerden hiç de mutlu olamadık. Çünkü Fenerbahçe Kulübü 2. Başkanı Vefa Beyefendi'ye bunu yakıştıramadık.

Birkaç yıl önce Sayın Küçük'ün bir gazetede dansöz şeklinde bir karikatürünü görmüştük de son derece üzülmüştük.

Çünkü halk dilinde dansöz sözcüğünün neyi çağrıştırdığını hepimiz biliyoruz. Bundan hiç etkilenmemiş olacak ki yine buna benzer şovlara başvuruyor.

Herkesin istediği şekilde eğlence özgürlüğü vardır. Ancak bildiğimiz kadarıyla para harcamanın da eğlenmenin de davranışlarından da bir kültürü olması gerekir. Okumuş bir zengin ile okumamış maganda bir zenginin para harcama ve eğlence yapması birbirinden farklı olmaması mı gerek?

Herhalde biz eski kafalıyız. Çağa, bir türlü uyamıyoruz. Demek ki çağdaşlık, kimliği ve kişiliğini unutup dansözlerin kalçalarına şaplak atmak, kendi kafasına rakı kadehini koydurmak. Eline fareli köyün kavalcısı gibi keman almak. Sonra da mikrofonda şarkı söylemekmiş. Ne yazık ki artık bunları öğrenecek zamanımız kalmadı.

'Deli inek hastalığı' panik yarattı

ZAFER ARAPKİRLİ *22 Mart*

LONDRA - İngiltere hükümeti, yıllar süren bir kararsızlığın ardından sığırlarda görülen ve **"Deli İnek Hastalığı"** da denilen BSE'nin, insanlara da bulaşabileceğini doğruladı ve ülke çapında büyük bir panik yaşanmasına yol açtı.

Et ve et ürünleri satışları bir anda düşerken anne ve babalar, çocuklarına et yedirip yedirmeme konusunda hükümetten kesin bir açıklama bekliyorlar. İngiltere'de bazı büyükbaş hayvanlarda görülen ve kamu sağlığı için büyük bir tehlike oluşturduğu yolunda uyarılar yapılan "Deli İnek Hastalığı" ya da bilimsel adı ile BSE'nin insanlara bulaşma tehlikesinin bulunmadığı uzun süredir yetkililerce savunulmaktaydı.

Hükümet bu konuda yaptırdığı araştırmaların sonuçlarına dayanarak "BSE'li hayvanların etinin yenmesi halinde hiçbir şey olmayacağı" yolunda halka güvence veriyordu. Bu konuda son derece kendinden emin bir tavır takınmaya çalışan hükümetin tarım bakanı, işi daha da ileriye götürerek kendi kızına hamburger yedirerek basın karşısında poz vermişti. Ancak veteriner kuruluşları ve kamu sağlığı uzmanları, BSE'li hayvanların etini yiyen insanların da Creutzfeldt- Jacob Disease (CJD) adı verilen öldürücü bir başka hastalığa yakalanabileceğini söyleyerek hükümetttiit uyarmaktaydılar. Bu yöndeki baskılara dayanamayan İngiltere Sağlık Bakanı, dün uzmanlarıyla birlikte düzenlediği basın toplantısında "Bu yöndeki iddiaların doğru olabileceğini, geçen birkaç ay içinde CJD hastalığı sonucu ölen 10 kişinin BSE'li sığır etinden etkilenmiş olabileceklerini" kabul etti. Zarar büyük Bu gelişme üzerine İngiltere çapında büyük bir alarm yaşanırken ülkedeki 11 milyon büyükbaş hayvanın imhası bile gündeme geldi. Kasaplar et satamazken halk evlerine et alıp çocuklarına yedirip yedirmeme konusunda tedirginlik içine girdiler. Avrupa Topluluğu içinde de başta Almanya ve Fransa olmak üzere çok sayıda ülke, İngiltere'den sığır eti ithalatını durdururken yılda 190 bin ton sığır eti ihraç eden hayvancılık sektörünün milyonlarca sterlin zarara uğrayacağı belirtiliyor. Şu ana kadar ülke çapında 33 bin civarındaki çiftlikte 158 binden fazla hayvanın BSE'den öldüğünü belirten uzmanlar, her yıl kişi başına 17 kilograma yakın et tüketen İngiliz halkının, başka gıda maddelerine yöneleceklerini bildiriyorlar.

Hastalığın nedeni İlk kez 1985 yılında, İngiltere'nin Ashford kentinde bir çiftlikte rastlanan BSE (Bovine Spongiform Encapholapathy) hayvanların sinir sistemi ve beyninin tahrip ederek ölümüne yol açıyor. Deli İnek Hastalığı ya da BSE'ye yakalanan hayvanların beyin, omurilik veya bağırsaklarının mikrobu daha iyi barındırdığı ve bu hastalıktan ölen hayvanların etini yiyen insanların da risk taşıdığı belirtiliyor. Hastalık sadece sığırlarda değil, fare, sıçan, domuz, kedi, koyunlara da bulaşabiliyor.

Bugüne kadar kesin olarak saptanamayan, ancak son araştırmalarla ortaya çıkarılan BSE 'e insanların yakalandığı CJD hastalıkları arasındaki bağlantı, vücuttaki hücre zarlarındaki proteinlerin etkilenmesi ile yaşanıyor. Hayvanlardakine benzer sendromlar ile insan üzerinde öldürücü olabiliyor.

Nevruz ile Ergenekon...

İLHAN SELÇUK *22 Mart*

Maşallah, gazetelerin sayısı çoğaldı, kopya kâğıdıyla çoğaltılmış gibi birbirine benzeyen bir sürü gazete çıkıyor; üşenmeden saymışlar, köşe yazarı sayısı da 300'ü aşmış...

İşimiz güçleşti...

Nasıl?..

21 mart Nevruz Bayramı değil mi!.. Nevruz hem güncel hem de son yıllarda sıcak konu!.. O gün çoğu köşe yazarı kolları sıvayıp Nevruz'u yazıyor; ben diyeyim 10, siz deyin 30 yazı!.. Uyanık değilsen, sen de bu kervana katılır, aynı şeyleri yinelersin...

Neymiş?..

Bir varmış, bir yokmuş, her şey bokmuş; evvel zaman içinde, Dehak adındaki bir egemen, halkın tepesinde boza pişiriyormuş; Kava adında bir demirci, herifi tepeledikten sonra, ateş yakıp zalimi öldürdüğünü halkına muştulamış... PKK, bu eski söylenceyi kendine mal edip Nevruz Bayramı'nı eylem gününe dönüştürme çabasına girişince, bizim açıkgöz devletimiz öne geçiverdi; 21 mart neredeyse resmi bayram sayılıyor; gerçekte de Nevruz yalnız Kürtlerin değil, çoğu Asya halkının malı...

Yalnız halkın malı da değil..

Nevruz, Osmanlı'nın malı...

Gördünüz mü, döndük dolaştık, yine de Nevruz üzerine yazmaktan vazgeçemedik!..

Köşe yazarlığı nankördür.

☆

Nevruz, Osmanlı'da sayılı günlerden biriydi; güneş koç burcuna girdiği gün, sarayda 'nevruziye' yenirdi. Hekimbaşı, 'misk, amber, çeşitli baharat' ve gizemli kokulu otlardan yaptığı macunu, porselen kâseler içinde padişah efendimize akşamdan sunar, sultan hanıma da vermeyi unutmazdı.

Osmanlı sarayı, son günlerine değin nevruziyeden vazgeçemedi. Saray eczanesinde yapılan nevruziye, zamanın (şimdi 'VIP' denen) önemli kişilerine 'kuvvet macunu' olarak gönderilirdi. Sadrazam, her Nevruz'da padişah efendimize pahalı kumaşlar, murassa silahlar ve donanmış kısraklar armağan ederdi ki bunlara "nevruziye pişkeşi" denildiğini tarihler yazar.

Geçmişimizde Nevruz, yalnız halkın bayramı değildi, sarayı da çekim gücüne almıştı.

☆

Geçmişin söylenceleri arasında Anadolu'yu ırgalayan bir de Ergenekon vardır; buna göre biz Türkler kurttan türemişiz...

Gerçek mi?..

Neden olmasın!..

Evvel zamanda Göktürkler düşmana yenilmişler, tümü öldürülmüş, yalnız 10 yaşında bir çocuk sağ kalmış. Bir dişi kurt gelmiş, çocuğu beslemiş. Çocuk büyüyünce, dişi kurdu gebe bırakmış. Dişi kurt, 10 oğlan doğurmuş. Çocuklar büyüyüp düşmanı tepelemişler.

Kurttan doğma bu çocuklar bizim atalarımızdır. Bilindiği gibi söylenceler, Debreli Hasan'ın martininden daha çok atarlar...

☆

Son yıllarda ne yazık ki, Türklerle Kürtler arasında Anadolu'da sürtüşme türetmeye çalışanların tuzağına çekiliyoruz; Nevruz Bayramı bile bir sorun oluyor.

Oysa biz kardeşiz...

Kürt de belki kurttan geliyor?..

Nasıl olur?..

'Kurt'un üstüne iki nokta koyarsan, Kürt olur...

Hem böylece 'Nevruz'u Kürtçüden, 'Ergenekon'u Türkçüden kurtarmış oluruz.

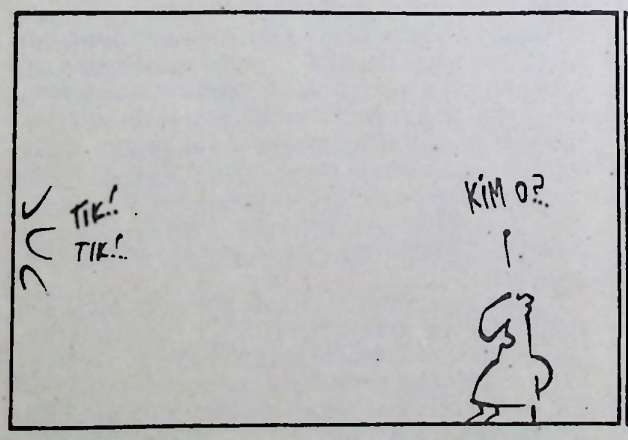

Polis kordonunda Nevruz kutlaması

ECE TEMELKURAN *22 Mart*

ANKARA - Zafer Anıtı'ndaki resmi ateşin devlet tarafından yakılmasıyla polis kordonuyla çevrilmiş Nevruz kutlaması başlıyor. Üzeri yeşil, kırmızı, mavi ve sarı renkli kumaşla kaplanıp arkasına da bir platform takılmış ışıldaklı traktör, 1970'lerin avantür filmlerinden fırlamış geliyor.

Hemen ardında Türk cumhuriyetlerinden gelen folklor ekipleri... Kırgız kızların polise aldırdığı yok. Türkiyeli çocuklar durumun farkında, nizami bir biçimde gülüp oynayarak yürüyorlar. Hepsi biraz önce öğretmenlerinin yayımladığı **"ağızları fermuvarlayalım"** genelgesine uygun davranmaya çalışıyor.

Kırgız ekipteki yaşlı müzisyenler, resmiyetten sıkılıp sürekli gülüyorlar. Özbekler yerinde durur mu, uzun bir boru olan yerel müzik aletlerini öttürüyorlar. İki polis, çıkan fil sesinden ürküp yerlerini değiştiriyorlar.

Kazaklar, buna gülüyor. Bir polis, kortejdeki düzene uymayıp danseden Azerbaycanlı kızı tutup günün anlam ve önemine uygun hale getiriyor. Uzun ve bol üşümeli yürüyüş, Meclis'in önündeki Milli Egemenlik Parkı'nda bitiyor.

Küçük Asyalı kızlar, o müstehzi gülüşleri, kadınca kaş kaldırıp boyun kırmalarıyla oyunlarına başlıyorlar. Bir yandan oyunlarını oynuyorlar, bir yandan çevrelerinde birden bire oluşturulan polis kordonuna bakıyorlar.

Milli Egemenlik Parkı'nda Nevruz Bayramı polislerle çevreleniyor. Olanları merakla izleyen sokaktakiler, özenle olay yerinden uzak tutulmaya çalışılıyor, kordondan kimse geçemiyor. Kırmızı giysili ufak tefek Kırgız kızlar, polisleri itip insanları oynatmaya çalışıyorlar. Herkes durumun resmiyetinin farkında olduğu için kimsenin gönlü yok.

Olayı engellemeye çalışan polis de bir an için oyuna katılma tehlikesiyle karşı karşıya kalıyor. Bir tek sokakta yaşayan, içkiden burnu kızarmış yaşlı bir amca davete icabet ediyor. Başlıyor dans etmeye. Neşeli ve güzel Asya kızlarına şakalar yapıyor, herhalde aklından cebine şarabı koyup bir de kızı koluna takıp gidivermek geçiyor. Folklor grupları birbirine girip herkesin bildiği halayı çekmeye başlayınca herkes 15 dakikalığına bayram kutlama görevini unutup eğleniyor.

Kısa süren eğlencenin ardından, topluluklar, protokol yolunun hızlı trafiğinden geçirilerek otobüslere yollanıyor.

Kalabalık dağılırken ağzının kenarları tiner ve bali koklamaktan kararmış, dudakları şişmiş çocuk, nereden bulduysa elinde bir Kazakistan bayrağı, bol renkli törenin içinden gri bir siluet gibi geçiyor. Türkmen kızlarının pırıltılı eteklerine dokununca, yüzünden tuhaf bir gülümseme geçiyor. Burnunu çekip yürüyen platformun üzerindeki ateşe doğru gidiyor. Ellerini ateşe uzatıyor. Biraz ısınacak. Polis, anında durumun farkına varıp emniyeti sağlıyor; iki tokatla tinerci çocuk olay yerinden uzaklaştırılıyor. Tokata alışık çocuk, ince belli, uzun beyaz parmaklı güzel Asya kızlarının arasından pantolonunu çekiştirerek sessizce geçip gidiyor. Devlet, Nevruz Bayramı'nı telsiz sesleri ve polis kordonlarıyla kutluyor

Gelecek yüzyılın korkusu: Su krizi

CENGİZ YILDIRIM *22 Mart*

Tüm canlılar için yaşamsal bir madde olan su, 21. yüzyılın başlarından itibaren **"en stratejik madde"** olarak gündeme gelecek.

Hızlı nüfus artışı, kentleşme, sulu tarımın yaygınlaşması ve endüstrileşme, dünya genelinde korkulan **"su krizi"**nin yaşanmaması için ülkeleri ve uluslararası kuruluşları su kaynaklarının korunması ve geliştirilmesi için çeşitli politikalar üretmeye yöneltti.

Bu kapsamda ABD, Kaliforniya'da **"su bankası"** kurulması yönünde çalışmalar başlattı. Uluslararası normlara göre, bir ülkenin su zengini sayılabilmesi için kişi başına kullanılabilir su miktarının yılda 10 bin metreküpten daha fazla olması gerekiyor. Türkiye'nin su zengini bir ülke olmadığı ve kişi başına düşen suyun 1700 metreküp düzeyinde olduğu saptandı.

Birleşmiş Milletler (BM) 1992 yılında aldığı bir kararla her yıl 22 martın **"Dünya Su Günü"** olarak kutlanmasını kabul etti. Her yıl ayrı bir güncel konu seçilerek kutlanan Dünya Su Günü'nün 1996 yılı için seçilen konusu ise **"Susuz Şehirler İçin Su"** olarak belirlendi. **Dünya Su Günü**'yle ilgili **Cumhuriyet**'e değerlendirme yapan İTÜ İnşaat Fakültesi Hidrolik Anabilim Dalı öğretim üyesi Prof. Dr. **İlhan Avcı**, 21. yüzyıl başlarından itibaren dünyada önemli bir **"su krizinin"** yaşanacağına dikkat çekerek bu endişenin; tüm bilimsel kurum ve kuruluşlar tarafından paylaşıldığını söyledi. Prof. Avcı şöyle devam etti:

"Bugün dünya genelindeki nüfus artış hızının böyle devam etmesi halinde örneğin 2050 yılında nüfus ikiye katlanarak 10.5 milyar olacak ve su talebi de bu oranda artacaktır. Bu nüfusun yaklaşık yüzde 87'sinin de su kaynakları açısından hiç de iyi olmayan Afrika ülkeleri ile Hindistan ve Çin gibi ülkelerde olacağı düşünülürse ortaya çıkacak sorunun boyutu daha iyi anlaşılacaktır."

Dünyadaki su talep ve tüketiminin ağırlık noktasının, tarım ve endüstri olduğunu kaydeden Prof. Avcı, 1960'lı yıllara kadar dünya genelindeki su tüketiminin yüzde 80'lik bölümünün tarımsal amaçlı iken daha sonraki yıllarda endüstrideki hızlı gelişmenin endüstriyel su talebini ön plana çıkardığını anlattı.

Dünya genelinde korkulan su krizinin yaşanmama-

sı için ülkeler ve uluslararası kuruluşların, **"su kaynaklarının korunması, geliştirilmesi ve akılcı kaynak kullanım ve yönetim politikaları"**geliştirilmesi yönünde önemli çaba içine girdiklerine dikkat çeken İTÜ Hidrolik Anabilim Dalı öğretim üyesi Prof. İlhan Avcı, bunun en tipik örneği olarak ABD'nin en kurak eyaleti olan Kaliforniya'da **"su bankası"** kurulması çalışmalarını gösterdi.

Prof. Avcı, "su bankası"nın stoklama alanları belirleyerek kent, bölge, ülke ve uluslararası hizmet vermeye yönelik ciddi çalışmalar başlattığını vurguladı. Türkiye'nin yüzeysel ve yeraltı su kaynakları bakımından ekonomik olarak kullanabileceği su miktarı, yıllık ortalama olarak 110 milyar metreküp düzeyinde bulunuyor.

Bu değer bugünkü 60 milyon nüfusa oranlandığında kişi başına düşen su miktarının 1700 metreküp düzeyinde olduğu ve mevcut nüfus artışına göre 2020 yıllarında bu değerin 980 metreküp düzeyine ineceği görülüyor.

Günümüzde uluslararası normlara göre, bir ülkenin su zengini sayılabilmesi için kişi başına kullanılabilir su miktarının 10 bin metreküpten daha fazla olması gerekiyor. Bu ölçü esas alındığında, Türkiye'nin hiç de kamuoyunda zaman zaman gündeme getirildiği gibi su zengini bir ülke olmadığı anlaşılıyor. Bugün var gibi görünen su fazlası ise henüz tüm su kaynaklarını tam olarak geliştirip, ihtiyacı ölçüsünde kullanamamakta olmasından kaynaklanıyor. Konunun uzmanları, bugün sulanabilir toprakların yarısı sulanamaz, ülke nüfusunun çok büyük bir bölümü ihtiyacı olan suyun çeyreği ile yetinirken, Türkiye genelinde bir su fazlasının olduğundan sözetmenin inandırıcı olamayacağını belirtiyorlar.

Çevre Fonu'nda 300 bin lira kaldı

OSMAN AYDOĞAN *23 Mart*

ANKARA - Başbakan **Mesut Yılmaz**, Başbakanlık Konutu'nda verdiği yemekte bir araya geldiği ANAP'lı bakanlardan yakınmalarını dinledi. Bakanlar, ödeneksizlikten ve şişirilmiş kadrolardan yakınırken Çevre Bakanı **Mustafa Taşar**, Çevre Fonu'nda 323 bin lira kaldığını belirterek **"Ben bu parayla ne yapayım"** diye sordu.

Bakanlarını sakinleştirmeye çalışan Başbakan Yılmaz da **"Elimizdeki imkânlar bu"** dedi.

Mesut Yılmaz, ANAP'ın Bakanlar Kurulu üyeleri, genel başkan yardımcıları, grup başkanvekilleri ve genel başkan danışmanlarıyla Başbakanlık Konutu'nda verdiği yemekte bir araya geldi. **Tansu Çiller**'in boşalttığı Başbakanlık Konutu'na yerleşmeyen Mesut Yılmaz, partisinin hükümet temsilcileri ve yöneticileriyle buluştuğu yemekte, kurmaylarının sorunlarını dinledi. Bakanlar, hükümet çalışmaları hakkında bilgi verirken başta Maliye Bakanı **Lütfullah Kayalar**, Çevre Bakanı Mustafa Taşar ve Bayındırlık ve İskân Bakanı **Mehmet Keçeciler** olmak üzere bakanların tamamına yakını, parasızlıktan ve geçmiş koalisyon döneminin özellikle son döneminde kadroların şişirilmiş olmasından yakındılar.

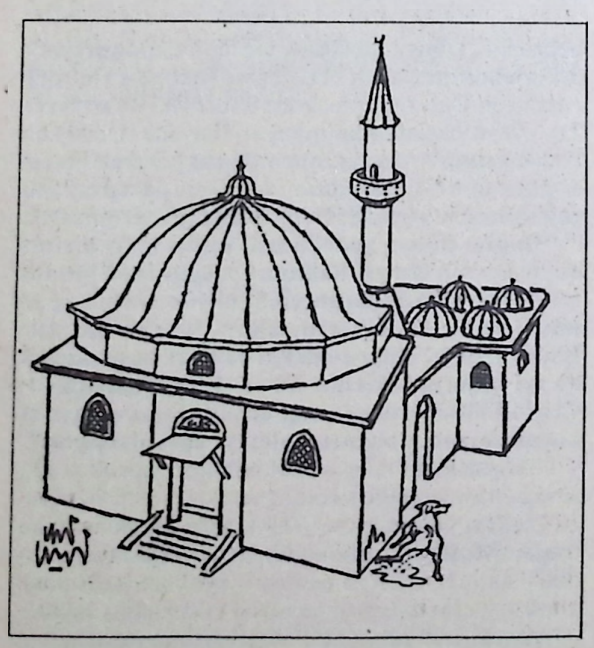

Maliye Bakanı Kayalar, 18 trilyon lira tutarında istimlak bedeli ödemek zorunda olduklarını anlatırken Bayındırlık Bakanı Keçeciler, parasızlık nedeniyle yatırım yapılamamasından yakındı.

Çevre Bakanı Taşar da DYP-CHP koalisyonu döneminde ve **Hamdi Üçpınarlar**'ın istifasından sonra vekâlet edilen dönemde Çevre Fonu'nun milyarlarca liralık kaynağının DYP'li belediyelere aktarılmasını eleştirdi. İsim vermeden özellikle Turizm Bakanı **Işılay Saygın**'ın vekâlet döneminde İzmir'deki DYP'li belediyelere Çevre Fonu'ndan para aktarıldığını anlatan Taşar, fondan para akışını durdurduğunu ve geçmiş ödemeleri incelemeye aldığını bildirdi. Çevre Fonu'nda yalnızca 323 bin lira para kaldığını söyleyen Taşar, Başbakan Yılmaz'a, **"Ben bu parayla ne yapayım"** diye sordu.

Konuşmayarak bakanlarını dinlemeyi tercih eden Başbakan Mesut Yılmaz da **"Elimizdeki imkânlar bu kadar. Bunları verimli kullanarak en iyi şekilde hizmet etmek zorundayız"** diyerek bakanlarını teselli etmeye çalıştı.

ANAP yöneticilerinin gece geç saatlere kadar süren yemeğinde en ilgi çekici konu, **Tansu Çiller**'in yaptırdığı milyarlarca liralık havuz ve havuzdaki iri boyuttaki değerli balıklar oldu. Pek çoğu 4.5 yıl aradan sonra ilk kez geldikleri Başbakanlık Konutu'nda ANAP'lılar, havuzu ve balıkları hayranlıkla izlerken havuzun, altındaki yemek salonuna su sızdırdığı öğrenildi. Sızıntıyı engelleyemeyen konut görevlileri, ANAP'lılar yemek yerken havuzdan akan su için salonun zeminine bir kap koydular ve sürekli olarak dolan kabı değiştirdiler.

İlk ve orta dereceli okullar borç batağında

MERİH AK *27 Mart*

İZMİR - Milli Eğitim Bakanlığı'nın ilk ve orta dereceli okullara ayırdığı elektrik, su ve telefon ödeneklerinin kesilmesi, okulları borç batağına soktu. Camilerin su ve elektrik paraları devlet tarafından karşılanırken okullar, su, elektrik ve telefon borçlarını ödemek için öğrencilerden aylık para toplamaya başladı. Eğit- Der Genel Başkanı **Mustafa Gazalcı**, eğitimin özelleştirilmesi için **"yıldırma ve bıktırma"** politikalarına başlandığını söyledi.

İlk ve orta dereceli okullar borç batağında. Okulların en büyük giderlerinden elektrik, su ve telefon paralarının kesilmesi, özellikle dargelirli ailelerin çocuklarının devam ettiği okullarda öğrencileri zor duruma soktu. Birçok okul da kaynak sıkıntısı yüzünden su paralarını ödeyemiyor. Kış aylarında da gönderilen yakıtların yetmemesi yüzünden öğrencilerden toplanan paralarla eğitim ve öğretim sürdürülmeye çalışılıyor.

İsminin açıklanmasını istemeyen bir okul yöneticisi, elektrik ve telefon paralarının uzun süredir okullarca karşılanmaya çalışıldığını belirtti.

Eğit-Der Genel Başkanı Mustafa Gazalcı, devletin eğitimin özelleştirilmesi sürecinde sorunlar yarattığını dile getirdi. Gazalcı, temel bir insan hakkı olan eğitimin, devlet tarafından caydırıcı bir biçimde öğrencilere yansıtıldığını dile getirdi. Devletin, özellikle zorunlu eğitimde öğrenciye yük olmadan eğitim ortamını hazırlaması gerektiğini vurgulayan Gazalcı, **"Yerel yönetimlerin de devreye sokulması lazım. Yeni kaynaklar bularak eğitim daha rahat hale getirilmeli. Ancak uygulamaya baktığımızda eğitim, özelleştirmeye doğru götürülmek isteniyor. Buna karşı çıkmak gerekir. Eğitim, ülkenin geleceğidir. Türkiye'nin eğitimi paraya dökmesi, özelleştirmesi, kendi geleceğini karartmak demektir"** dedi.

Devlet okullarının niteliğinin sürekli düşürüldüğünü, araç gereç verilmediğini, yakacak parası gönderilmediğini belirten Gazalcı, şöyle konuştu:

"Bu, devletin güçsüzlüğü değil, özelleştirmeye ortam hazırlamaktır. Bu, bir tuzaktır. Eğitime daha çok pay, arttırılacak kaynak bulunacakken bağışlarla yürütülmesi, çocuklardan para alınmasıyla aslında eğitimin özelleştirilmesine ortam hazırlanıyor. Cumhurbaşkanı bütçesi yüzde 500 arttırılıyor, silaha yatırım yapılıyor; ama eğitime belli bir yatırım yok. Fırsat eşitliği, eğitim paralı yapılırsa kalkar."

Gazalcı, camilerin, su ve elektrik paralarının devlet tarafından karşılanmasına karşın okullardaki uygulamanın yanlış olduğunu belirterek **"İbadet her yerde yapılır. Ama eğitim, insanın yaşama hakkından sonra en temel hakkı. En büyük ibadettir. Ama burada bir kasıt var. Kasıt, devlet okullarının niteliklerini düşürmek, insanları bıktırmak, caydırmak"** diye konuştu.

'75 atom bombası var' iddiası

ÖZGEN ACAR *28 Mart*

ANKARA - ABD Doğal Kaynaklar Savunma Kurulu'nun (NRDC) açıkladığına göre Amerikan atom bombalarının konuşlandırıldığı ülkeler arasında Türkiye 3. sırada yer alıyor. Türkiye'deki 75 adet atom bombasının 'B61' tipi olduğu ve Balıkesir, Mürted (Ankara) ile İncirlik (Adana) hava üslerinde bulunduğu açıklandı.

NRDC uzmanları **Robert S. Norris** ve **William M. Arkin**'in yaptıkları saptamalara göre Türkiye'deki Amerikan üssü İncirlik'te bulunan B61 tipi atom bombalarından 20 tanesi NATO planları çerçevesinde **"vurucu güç"** olarak doğrudan doğruya ABD Hava Kuvvetleri'nin gözetimi ve denetimi altında. Ev sahibi Türkiye'nin bu 20 bombanın kullanımında herhangi bir denetimi bulunmuyor.

Buna karşılık, ülkemizdeki öteki 55 bombanın ise Türkiye ile ABD'nin ancak **"çift anahtar"** sistemi ile kullanılabilecekleri bir **"güvenlik"** sistemine bağlı olduğu anlaşılıyor.

1987'de yürürlüğe giren SEİA anlaşmasından iki yıl önce Türkiye'de 489 nükleer silah bulunduğu, ancak bunların Sovyetler'le yapılan anlaşmalar nedeniyle dünyadaki genel indirim çerçevesinde 75'e düştüğü belirlendi.

NRDC'nin değerlendirmelerine göre 1985 yılında ABD'nin kendi ülkesi dışındaki dokuz ülkede 6.551 nükleer silah bulunuyordu.

O tarihte Türkiye 4. sıradaydı. Washington-Moskova anlaşmaları çerçevesinde ABD, Kore'den 151 ve Guam'dan 428 atomunu çekerek bu ülkeleri tümden nükleer silahlardan arındırdı.

O tarihlerde 549 atom silahı ile 3. sırada bulunan İtalya, şimdi 40 bombayla Türkiye ile yer değiştirdi ve dördüncülüğe geriledi.

Yunanistan'da Araxos Üssü'nde 164 olan nükleer silah sayısı da on yıl sonra Hollanda ve Belçika ile birlikte onar bombaya düştü.

3.396 nükleer silahı konuşlandıran Almanya, bugün de 245 atom bombasıyla birinciliğini koruyor. İngiltere ise 1.268'den 90'a inmesine karşı ikinciliğini yine sürdürüyor. NRDC uzmanları, Rusya'nın kendi sınırları dışındaki herhangi bir başka ülkede nükleer silahının bulunmadığını duyurdu.

Aynı verilere göre Amerika 1992'den bu yana 9 değişik tip atom silahını devre dışı bırakarak,

nükleer başlıklı silahların sayısını da 24 binden 9 bine düşürdü. ABD aynı tarihte Almanya'da Spangdahlem, İtalya'da Rimini ve İngiltere'de Heyford üslerini nükleer silahlardan temizledi.

Cami projesine 'mezar' engeli

OKTAY EKİNCİ *29 Mart*

İstanbul'un **Taksim Meydanı**'nda **"cami, çarşı ve kat otoparkı"** yapılmak üzere projeler geliştirilen tarihi **Su Maksemi**'ne bitişik eski otopark alanındaki arkeolojik sondaj kazılarında, **"Geç Bizans ve Osmanlı dönemlerine ait"** keramiklerle birlikte çok sayıda ve yoğun olarak **"tarihsel mezar, su kanalları ve kent duvarları"** kalıntısı bulundu.

Kazıyı gerçekleştirin **Kültür Bakanlığı Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü**'ne bağlı sondaj ekibinin **"tuğla mezarlardan oluşan bir nekropol alanı"** şeklinde tanımlayarak rapor ettiği 2880 m2'lik proje sahasında, ayrıca **"tarihi maksemle çağdaş olduğu"** belirlenen yapısal kalıntılara da rastlandı.

Raporda vurgulanan **"nekropol"** sözcüğü, arkeoloji biliminde **"tarihi kent mezarlığı"** anlamına geliyor.

Bu tür alanlar ise geçmiş dönemlerdeki kültürün tanınabilmesi için **"belgesel değer"** taşıdıklarından, uygarlık tarihi açısından mutlak korunması gereken yerler arasında kabul ediliyor.

Aslında 1970'li yıllardan bu yana tartışması süregelen **"Taksim Camisi"** projesi için, meydanın güneyindeki **1730**'lardan kalma tarihi Su Maksemi'ne bitişik otopark alanının seçilmesi, 27 Mart 1994 yerel seçimlerinden sonra göreve başlayan belediye yönetimlerince yeniden gündeme getirilmişti.

Beyoğlu Belediye Meclisi'nin bu yönde aldığı bir tavsiye kararı, İstanbul Büyükşehir Belediye Meclisi'nce de uygun görülerek meclisin **22 Temmuz 1994** tarihli toplantısında onaylanan **"imar planı değişikliği"** ile söz konusu otopark alanı 1/5000 ve 1/1000'lik planlarda **"cami, çarşı ve kat otoparkı"** alanına dönüştürülmüştü.

Ne var ki bölge, hem **"SİT"** kapsamında olduğundan hem de arsa, tarihi Su Maksemi bitişiğinde yer aldığından, belediye meclisinin bu kararının geçerli olabilmesi için **"koruma kurulunun da onayı"** gerekiyordu.

Teklifi gündeme alan İstanbul 1 no'lu Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu, **1983** yılında Danıştay kararıyla da **"cami arsası olamayacağı"** yönünde kesinleşmiş yargı kararı bulunan söz konusu otopark alanında, ayrıca **"arkeolojik sondaj kazısı"** da yapılarak **"tarihsel kalıntı bulunup bulunmadığının da saptanmasına"** karar verdi.

Koruma kurulunun 7.6.1995 gün ve 6751 sayılı bu kararı üzerine Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü de 14.7.1995 tarihinde arkeolojik sondaj kazısı ruhsatını verdi.

Mülkiyetinin **1700 m2**'lik en büyük bölümü Ziraat Bankası'na ait olan ve belediye ile vakıfların da küçük parçalarda **"hissedar"** oldukları **2880 m2** yüzölçümlü alanda **24.11.1995** tarihinde başlatılan sondaj

kazısı çalışmaları, kesintisiz olarak **22.12.1995** tarihine kadar devam etti.

Toplam 10 ayrı yerde gerçekleştirilen kazı sonucunda ortaya çıkan bulgular ise fotoğraflar ve harita çizimleriyle birlikte genel müdürlük kanalıyla koruma kuruluna rapor edildi.

İstanbul Arkeoloji Müzesi uzmanları ile Vakıflar Genel Müdürlüğü'nden arkeolog ve mimarların katılımıyla oluşturulan kazı ekibinin raporunda, 10 ayrı sondaj kazısındaki açmalarda ortaya çıkan kalıntı ve eserlerin ayrıntılı dökümleri ile ait oldukları dönemlere ve niteliklerine ait bilgi ve belgeler yer alıyor.

Rapora göre söz konusu arsa, arkeolojik anlamda **"tuğla mezarlardan oluşan bir nekropol"** niteliğini taşıyor. Çok sayıda tarihi mezar kalıntısının yanı sıra **"geç Bizans dönemi ile Osmanlı dönemine ait keramikler"** de ortaya çıkan eserler arasında.

Bunun yanı sıra Taksim Meydanı'na da adını veren ve **1. Mahmut** tarafından annesi **Saliha Sultan** adına 1732 yılında yaptırılan tarihi Su Maksemi ile **"aynı dönemlere ait"** eski İstanbul su şebekesini belgeleyen kanallar ve yapı kalıntıları da kazı raporunda özel bir yer tutuyor.

Böylece geçen yıl İstanbul'daki kimi sivil toplum örgütleriyle Mimarlar Odası'nın önermiş oldukları, **"Bu arazi, Taksim Meydanı'nda kentin su uygarlığını belgeleyen bir açık müze ve tarih parkı olmalı"** şeklindeki projenin de **"bilimsel altyapısı"** tüm kanıtlarıyla ortaya çıkmış oluyor.

Arazideki arkeolojik sondaj kazılarının bu şekilde sonuçlanmasından sonra şimdi koruma kurulu, sondaj ekibinin raporunu yeniden gündeme alacak Danıştay 6. Dairesi'nin 07.02.1983 gün ve 556 sayılı kararıyla daha önce zaten cami yapılamayacağı yönünde yargı hükmü bulunan söz konusu alanda, bu kez **"nekropol"** özelliğinden de ötürü artık **"hiçbir yapılaşmaya izin verilemeyeceği"** yönünde bir karar bekliyor.

Arazinin **"büyük hissedarı"** konusunda bulunan Ziraat Bankası, daha önce **"eğer kendilerine de bir banka şubesi olanağı yaratılırsa"** bu arsada cami yapımına razı olabileceğini özel bir taahhütnameyle belirlemişti. Bu pazarlık nedeniyle de vakıflar tarafından geliştirilen proje, sadece bir cami değil, **"cami ve çarşı"** olarak önerilmişti. Böylece Ziraat Bankası, **"camiye sığınarak"** Taksim'in ortasında bir bina yapma olanağını elde etmeye çalışırken, camiyi gerçekleştirmek isteyen vakıf da bu amaca ulaşabilmek için arsanın büyük hissedarına **"ayrıcalıklı bir imar hakkı"** sözünü vermişti. Şimdi **"arkeolojik gerçekler"** tüm bu hazırlıkları ve pazarlıkları artık kesin olarak geçersiz kılıyor. İstanbul, rant beklentileriyle desteklenen siyasi amaçlı bir proje baskısından zengin **"tarihi ve kültürel mirası"** sayesinde kurtulmuş oluyor...

Telif Hakkı'nda Yeni Gelişmeler

SELMİ ANDAK *30 Mart*

İnsan Hakları'nın temel konularından biri sayılan Telif Hakları, artık tüm dünya ülkelerinde yasal koruma açısından sağlam ve sürekli prensiplere ve kurallara dayanmaktadır. Ve insanın en doğal ve yüce yeteneği olan sanatsal ve kültürel yaratıcılık haklarının korunmasında uluslararası telif hakları yasalarının uygulamasında bu evrensel prensip ve kurallara uyan ülkelerde, artık hiçbir sorun ve çelişki ile karşılaşılmıyor.

İşte ülkemizde de son günlerde müzik alanında bu yolda önemli gelişmeler ve hızlı çalışmalar, belki kamuya ve hatta yaratıcı kesime yeterince ulaşamayan bir sessizlik içinde, ama umut verici bir ortamda ilerlemektedir. Bu yapıcı uğraşıların ve az çok gerçekleşme yoluna giren kararlar ve anlaşmaların en önemlisi: Bir yandan yaratıcı haklarını içeren besteci, söz yazarı, aranjör

(orkestra düzenlemesini uygulayan) ve varsa editör (yayıncı) kesimini oluşturan "Türkiye Müzik Eseri Sahipleri Meslek Birliği - MESAM" ile diğer yandan Müzik Yapımcıları'nı ve dolayısıyla "icracı sanatçı" denilen yorumcuları içeren MÜ-YAP (Sözleşmedeki yeni adıyla BİR- YAP) arasında uzun toplantılar, iyi niyetle yapılan titiz ve olumlu tartışmalar ve içtenlikle varılan kararlar doğrultusunda son aşamaya gelinmiş bulunan bir sözleşme ile anlaşmaya varılmış olması çok sevindiricidir. Uzun süreden beri gerek yaratıcı gerekse yapımcı ve yorumcu çevrelerde özlemle beklenen bu durum, ülkemizi de telif hakları konusunda müzik alanında endüstrileşmiş ve standardizasyona varmış ülkeler arasında katmış olacaktır.

Bu amaçla yapılan uğraşılarda gerek MESAM'ın on beş üyeden oluşan yeni yönetiminin özellikle "dünyadaki uygulamaları" göz önüne alarak MESAM'ın da (Fransa'daki SACEM, Almanya'daki GEMA, Belçika'daki SABAM'ın ve diğer ülkelerdekinin bağlı oldukları) Eser Sahipleri Konfederasyonu (CISAC)ile olan sözleşmesine tam uyumu, gerekse diğer yandan ülkemizdeki müzik yapımcılarının (BİR-YAP) Türkiye'deki koşulları da dikkate alarak anlayışla ve özveriyle hareket etmelerini kutlamak gerekir. Telif haklarını oluşturan: 1- Mekanik haklar, 2- Radyo-TV hakları, 3- Temsil hakları ile birlikte, geçenlerde beklenmedik, hatta şaşırtıcı bir olay bu yolda MESAM'ın başarılı girişimlerine bir yenisini ekleyerek sevindirici bir sürpriz yarattı: Dünyada olduğu gibi ülkemizde de her çeşit kuruluşlar ve yerler, çaldıkları müziklere telif ödeyecekler. İlk adımı VAKKO adına gerçekleştiren Cem Hakko'yu alkışlarız.

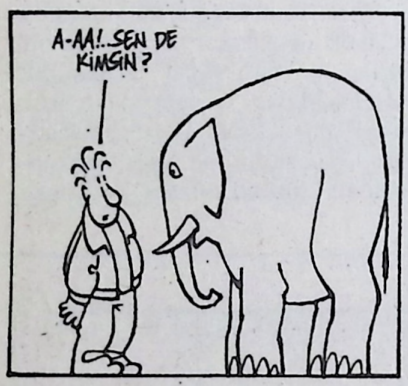

Çıkmaz Yollar

ÖZTİN AKGÜÇ *31 Mart*

Türkiye, dış güçlerin ve dış çevrelerin desteklediği veya ayarttığı iç çıkar gruplarının etkisiyle çıkmaz yollara sürüklenmiştir. Ekonomide, dış politikada, iç toplumsal barışta çıkmaz yollara girmiştir.

IMF denetim ve gözetiminde ekonomi politikası serbest pazar ekonomisi sloganı ile kalkınma ufkundan, gelir dağılımını düzeltme amacından uzak garip bir düzen; devlet olanaklarını belirli varsıl gruplara aktarma, ABD güdümünde dış politika, ABD'nin arka bahçesi olmaya özenme; bağımsızlık, egemenlik gibi özlemleri geri plana atma; öldürmeye çalışma, tüm bunlar Türkiye'yi çıkmazlara sokmuştur.

Günümüzde devleti küçültelim, özelleştirme, paralı eğitim ve sağlık, sosyal güvenlik kurumlarını yıkalım gibi uygulamaya dönüşen veya dönüşecek sloganlarla, bu çıkmaz yollar iyice geriye dönülemez hale getirilmeye çalışılmaktadır.

Türkiye'de 1950'den bu yana bazen açık bazen gizli, Cumhuriyetin kuruluş ilke ve özlemlerine ters, Türkiye'yi esenliğe götürecek politikalara aykırı tutumlar sergilenmekte, politikalar izlenmektedir. Sözde bir Atatürkçülük, sözde bir cumhuriyetçilikle bir anlamda 1923-1938 döneminde yapılanlar yıkılmaya çalışılmakta, cumhuriyetin temel politikalarından, özlemlerinden uzaklaşılmaktadır.

Bu uzaklaşmalar sonucu Türkiye sorunlarını çözebilseydi, izlenen politikalara hak verilebilirdi. Ne yazık ki Türkiye, son elli yıl gibi oldukça uzun bir zaman boyutunda, ne ekonomik ve toplumsal kalkınmasını tamamlayabildi ne demokratik bir düzene tam anlamı ile geçti ne bir hukuk devleti olabildi ne dış dünyada saygınlık kazanabildi, hatta ne de doğasını, doğal güzelliklerini koruyabildi.

Türkiye kirlendi. Doğası ile çevresi ile kurumları ile insanı ile kirlendi. Türkiye'yi bu duruma düşürenler, en azından Türkiye'nin kalkınmasını engelleyenler, dış destekli, Türkiye'yi ve insanını sevmeyen, yalnız özsever (narsist), etik kurallara uymayan yöneticiler, parti liderleri oldu.

Türkiye'nin uyduluktan kurtulmamasını istemek, yabancı güçler açısından akılcı bir davranıştır. Ortadoğu'da ABD güdümünde olmayan, AB'ye girme peşinde koşmayan, kalkınmış, bağımsızlık ilkesine bağlı bir Türkiye, dış güçleri ne kadar rahatsız ederdi.

Kurulan ve getirilen düzenden çıkar sağlayanların ve onların kiralık kalemlerinin de bazı kişilere övgü yağdırmalarını, rahmetle anmalarını anlamak mümkün.

Ancak bu yolların bir çıkmaz olduğunu göremeyen, kendilerinin uzun süreli çıkarlarına ters düştüğünü göremeyen geniş kitlelerin davranışlarını akılcı bir gerekçe ile açıklamak olanaklı değil.

Geniş kitleler; ülkenin çıkarlarının, bununla bağlantılı olarak kendilerinin uzun süreli çıkarlarının nerede olduğunu görmelidir. Bu ülke, dış destekli, belirli çevreler tarafından lanse edilen, kamuya kabul ettirilmeye çalışılan, her rengi boyama yeteneğine sahip, insan sevgisi olmayan, bencil kişilerin peşinden gider, oy vermeye devam ederse, yakında bugünlerini de arar.

Atatürk'ü sevelim veya sevmeyelim. Ancak Atatürk; amaçları ortaya koymuş, bu amaçlara ulaştıracak politikaları da çizmiştir. Çıkar yol, Atatürk'ün çizdiği yoldur. Bağımsızlığı, ulusal egemenliği, ekonomik ve toplumsal kalkınmayı amaçlayan yol.

Kanımca, CHP'ye ve gerçek CHP'lilere bir görev düşüyor. Atatürk'ün çizdiği yolda toplumun yürümesi için toplumu uyarmak. Bu görev, bu misyon yerine getirilemezse, Türkiye'yi daha çok tehlikeler ve başarısızlıklar bekler.

Ancak öyle anlaşılıyor ki toplum, Atatürk'ün çizdiği yola yeniden giriş yapıncaya dek iç ve dış çıkar odaklarının ve onların sözcüsü medyanın da etkisiyle çıkmaz yollarda bir süre daha bocalayacaktır.

Dileğimiz, geniş kitlelerin; ülkenin ve kendi çıkarlarının nerelerde olduğunu, akılcı bir tutumla görebilmesidir.

N İ S A N

Cumhuriyet

Sizin Kiralık Kasanız Sigortalı mı?
EMLAK BANKASI

Eğer Bankamız Emlak Bankası ise Kiralık Kasanız Hırsızlık Sigortalıdır. Güvenliğiniz için de Emlak Bankası!
EMLAK BANKASI

PKK, uzun bir aradan sonra, 23 Nisan sabahı 3 öğretmeni şehit etti

Hedef yine öğretmen

Ölçü ve Endaze...

[illegible]

LİDERLERİN MESAJLARI

Erbakan'dan Atatürk'süz kutlama

▶ Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel, 23 Nisan için verdiği mesajda, "Dünya daha barışçı olacak" dedi. Demirel, kutlamalar nedeniyle Türkiye'de kimsek olanak bulmasın çeşitli ülkeleri temsil eden çocukları kabulünde yaptığı konuşmada, Atatürk'ün çocuklara armağan ettiği Ulusal Egemenlik Bayramı'nın çok büyük anlamı olduğunu söyledi.

▶ Başbakan Mesut Yılmaz, TRT Uluslararası Çocuk Şenliği'ne katılan ülkelerin temsilcilerini kabul etti. Yılmaz, gelecek dünyanın sorumluluklarını çocukların üstlenecek olan ülkelerde, RP Genel Başkanı Necmettin Erbakan, Türk ulusunun, kendisini kölé yapmak ve sömürmek isteyen güçlere karşı mücadele ederek yurtlarından kovduğunu anımsattı. Erbakan'ın mesajında Atatürk'ü değinmemesi dikkat çekti. ■ 7. Sayfada

▶ Kahramanmaraş'ın Karataş mezrasındaki ölen kişinin ardı gece sabaha karşı hayata verilmişler, 23 Nisan törenlerine gitmeye hazırlanan Ahmet çocuk Köyü Karataş Mezrası İlkokulu öğretmeni Aydın Yılmaz, Sarıgöl Mezrası İlkokulu öğretmeni Nurettin Arslan ve Çiftlikkale Köyü Dereköy Mezrası İlkokulu öğretmeni Hasa Ömer Sezer'i ellerini bağlayarak katıyma dindiler.

▶ Lice'nin kırsalındaki Akçaburduk Yolundaki ve Bingöl'ün Solhan bölgesi üzerinde güvenlik güçlerinde çatışmaya giren teröristlerden 45'i öldürülürken, bir de yaralı yakalandı. 14 asker kadın olduğu öğrenilen teröristlerin, vurulduğu dereye ağırlık kaçmak isterken güvenlik güçleriyle çatışmaya girdikleri belirtildi. Operasyonda 15'i polis, 4'ü er olmak üzere 9 güvenlik görevlisi de şehit oldu.

▶ Erzurum'un Kemah ilçesi yakınlarında nefret uzun araştırılı saldırılardan 4'ünün cevabı dün sabah bulundu. ■ 4. Sayfada

23 Nisan Ulusal Egemenlik Bayramı'nda Türkiye'den iki fotograf

'Hiç oyun oynayamıyoruz'

23 Nisan törenlerine yeni çapında büyük katılım oldu. Demirel ve ondaki törenlerde gösterilen ve dünyanın çocuklar Ata'larına bağlılıklarını ifade gösterdiler. [illegible] Ankara'ya ulaşan [illegible] "Biz bu ülkede ensiz çocuklarız, bakıcılarda yaşıyoruz, bizim ülkemiz, evimiz yok. Bir çalışma çocuklarıyız. Bahçemiz ilkin yüzyılda, çalışıp ödülüne dönüştü. Hiç oyun oynayamıyoruz. Biz ağlıyoruz, öğretmenler okuyuyor çocuklarımız. Artık para kazanılar ekonomi gösterecek ilgin. Biz kazanmak istiyoruz, ama çocuklarımız Avrupa'ya ulaşmaya bilmeyen çocuklarız..." (Fotoğraf: UĞUR GÜNYÜZ) ■ 7. Sayfada

23 Nisan'da şeriatçı protesto

Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nda binlerce çocuklar bayramlarını coşku içinde kutlarken, eğitim-sendikalı çocukların da yer aldığı bir grup, Fatih'in Gümüş Ülkesine ilk Müslüman ezan okuyan müezzinin bulunduğu "Kamp Cihadiye" operasyonunu protesto etti. Bu tarihsel Başkumandanlığı'na yürüdünk kavga yaklaşık 600 kişilik grup kişinde yer alan çocuklar, çevrede toplanan halk ve polise bakışlarını sesinde tekbir getirdi, dua ettiler. Çocuklar, polisin elinden daha fazlasını yapamayacaklarını anlamaya çalışmaya başladılar. Aslında bir kasma, Tahsin Meydan'ı ve diğer yürüyüşünü sürdürdü. Grup, tarafına ulaşan polisle dağıldı. (Fotoğraf: BAHAN BAŞARANAR)

Türk-Yunan anlaşmazlığında devreye giren ABD, üç başkentte temaslara başladı

'Ege sorunu petrol hattını etkiler'

▶ ABD'nin Türk-Yunan anlaşmazlığına çözüm bulmak amacıyla yeni bir diplomatik girişim başlattı. Bu çerçevede, yeni ABD Dışişleri Bakanı Yardımcısı John C. Kornblum ile dışişleri bakanlığının Türkiye-Yunanistan masası temsilcisi olan Güney Avrupa Direktörü Carey Cavanaugh Ankara'da temaslar yaptı. Kornblum ve Cavanaugh, bugün Atina'ya, ardından da Lefkoşa'ya geçecek.

▶ Öte yanda ABD'nin diplomatlar Kornblum ve Cavanaugh'un Cumhurbaşkanı ve başbakan ile dışişleri gibi "sürdürülmesi" Bosna'ya uygulanan Dayton Anlaşması temsilcisi bir sendel uygulanmasını düşündüğünü ve ABD, Doğu Akdeniz ve Balkanlar'da çok yakından ilgilendiyor. Bu nedenle de Türkiye'nin bölgede çok merkezi ve önemli bir rol oynayabileceğine inanıyor.

▶ "Türkiye ve Yunanistan barışa doğuran bu dünyada kendilerine nasıl bir yer bulabileceklerini" sorusunun üzerinde duran ABD'ye göre, "yeniden durumu incelemesi, Doğu Akdeniz bölgesinin geçmişte ağır yükleri altında çok farklı olduğu ve yaşandığı gerilimlere başkaları da Hazar petrolünün boru hatlarına düşmesi için başka bölgeler arasın." (ÜLKÜ UÇUNDUR'un haberi) ■ 14. Sayfada

TEDAŞ önergesi bugün oylanacak

Çiller'in gergin bekleyişi

▶ TBMM Genel Kurulu'nda bugün görüşülecek olan yaklaşık 10 trilyon liralık TEDAŞ yolsuzluk iddiaları ile ilgili olarak DYP Genel Başkanı Tansu Çiller ve eski İçişleri Bakanı DYP Kırıkkale Milletvekili Şaban Atlıyer hakkında soruşturma önergeleri ANAVAR hükümetinde ilgili gerdi.

▶ Başbakan Mesut Yılmaz, DYP'nin TEDAŞ ve TOPAŞ'la ilgili soruşturma önergelerine karşılık Çiller soruşturmasını bitirdiğini gösterme gösterecek ve soruşturmayı durdurmaz "Bunlar yok dengeli demokrasiler değil" dedi. ■ 5. Sayfada

Kaybolan servet

RP Çiller olayının kapsamına sorunu ile ilgili soruşturma önergesinin de bayramdan sonra görüşülmesi gündemde tartışılıyor. Önergede, Çiller olayının 11 milyar lirayı aşan çıkarılmasına gerçek dağıtanın yaklaşık 200 milyar lira olduğu, bütün sorunun dünyanın gösterilmesi nedeniyle tasfiye devletten 16 milyar lira vergi kaybıdır ve sürülü. ■ 5. Sayfada

DYP, TOPAŞ'ta bozuldu

Çiller, RP'nin TOPAŞ'la ilgili soruşturma önergesi sonucunda partimizin de tam desteğini sağlayamadı. DYP Burdur Milletvekili Kahraman Topuz, TEDAŞ'a ilişkin yolsuzluk haberlerine ve ilgili soruşturma önergesinde "ret" oya katılmama eğilim belirtti. ■ 5. Sayfada

DYP'NİN KEŞFİ ŞANTAJ ■ 5. Sayfada

KREDİ ARAYIŞI

Hükümet IMF'nin kapısında

▶ Uluslararası piyasalardan düşük faizlerle kredi sorunundaki ANAVAR hükümeti, bunu olanak sağlayacak IMF ile stand-by düzenlemesinin gelmesi yönünde ilk resmi adımı attı. IMF'nin stand-by için indirimdeki ve Ankara'ya gelecekleri açıklandı.

▶ Devlet Bakanı Ufuk Söylemez Türkiye'nin 1947'den beri IMF'nin ilk ülkesi olduğunu ve bugüne kadar 16 kez stand-by anlaşması imzalandığını hatırlarken, "Bir kez daha yapıyoruz ve da yapmayacak. Stand-by'lar bayma bir anlamda değildir. Otomsi olan, tek bunda stand-by yapmak değil, ülke yapmak ve uygulamaktır bir stand-by olmasıdır" dedi.

FUAT GÜLDALI'nın haberi ■ 8. Sayfada

MUMCU SUİKASTI

um:ag, cinayeti sorguluyor

▶ Bugüne kadar 3 sanık [illegible] bu dosyanın sağlanmasının Mumcu suikastı soruşturmasının ortaya çıkmasına "sonuç kazanacak" ve "gerçekten" kamuoyunun bilgisindeki "Uğur Mumcu Cinayeti Soruşturması Kapsamının" başlıklı "Sabah Raporu 93/96" adlı araştırmadan yararlanarak Eski Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi Başkanı'na Nazım Demirel, katılmaya bulunmadan hazırlanan sorunlu kitap Demirel, "Devlet ne kadar yaşanmış kamuoyu yaklaşımlarla" dedi. ■ 4. Sayfada

KDV ödemelerinizi VakıfBank subelerinde kolaylıkla yapabilirsiniz.

Seçimler

İtalya'da tarihi tabu yıkıldı

▶ İtalya'da ve seçimde, 50 yıldır Amerikan çıkmaz dıştan çıkmanın sevinmiş yaşayan Cumhuriyet, aşırı sağcıyla [illegible] "Tarihi tabu yıkıldı", "Kan ve gözyaşı döküldüyüzün doğuşu" gibi başlıklarla verdiklerini yeniliyorlar [illegible]

İsrail

Perez ve Christopher görüştü

▶ İsrail sınırı gerginlikten dün B. Edward İşleri'nin bölgesinin [illegible] [illegible] ABD Başkan Yardımcısı Christopher ve İsrail Dışişleri Perez'in [illegible]

TOM arayışta

Boyner, parti liderliğinden ayrıldı

▶ Cem Boyner, YTDM Genel Başkanlığı'ndan ayrıldı. MGK [illegible] Cem Boyner, parti liderliğinden [illegible] Ankara'ya [illegible] [illegible]

GÜNDEM

MUSTAFA BALBAY

Vicdan mı, Cüzdan mı?

TBMM'de dünya savaşları gibiyen kaçıyor. Gibiyen o kadar çok dünyaya bıkıyor ki...

Bugün "TEDAŞ'la ilgili yolsuzluk iddiaları" var gündeme geldi. Her kafadan bir ses çıkıyor.

Bu sayısı geçiyor. Demir dağıtanmayı ve kahraman [illegible]

Hükümet sıkıyorlar...

ANAP bu önergeleri destekliyor, RP de hükümet kurulsun.

Tansu Çiller'in, sanırım bahsettiğim tasarıdan kurtulmuş beyzbol oynuyor, sahada da bazan taşlarağın da [illegible] [illegible] [illegible]

Çirkin Köy Yoktur...

İLHAN SELÇUK *1 Nisan*

Yoksul köy vardır...

Kerpiçten ev..

Yığma taş dam..

Ağaçtan konut..

Ağaçlısı ya da çıplağıyla köy, çevresiyle bütünleşir, doğaya ters düşmez. Köylünün yanık yüzündeki derin çizgiler, güneşin ve zamanın ürünüdür; bir tarlanın arkları gibi sürülmüştür, evine serdiği kilim, binlerce yılın ortak göz nuruyla dokunmuştur; sinisi, kazanı, kaşığı, kuşaktan kuşağa mirastır; ellerindeki nasır, alın terinin estetiğidir. Yeşil ormanla susuzluktan çatlamış topraktan hangisi güzeldir?.. İkisinin de estetiği birdir.

Köylünün toprak damında yerçekimi yasasıyla kerpiçin direniş gücü buluşmak zorundadır; doğadır evin boyutlarını saptayan, ölçülerini koyan, tasarımını belirleyen...

Çirkin köy yoktur!..

☆

Ya çirkin kent?..

Çirkin kent, sanayi devrimiyle birlikte, betonarmenin yaşama geçmesinin ardından başladı...

İnsanın doğadan uzaklaşması, çirkinleşip gülünçleşmesiyle eşzamanlıdır...

İstanbul, betonla demirin buluşmasından önce daha güzeldi?.. Ahşap ev ya da taştan köşkte yadırganacak ne bulunabilir?..

Ancak betonlaştıktan sonra çirkinleşti kentlerimiz...

Köylünün ve köyün estetiği doğaldır...

Kentlininki ise akılcı olmak gerekir; çünkü burjuvanın erdemi, akılcılığından kaynaklanır.

Ama, ya burjuvanın aklı yoksa, kültürü kıtsa, parası çoksa?.. Magandanın, elindeki parayla beton ve tuğlaya kavuşmasından doğacak kondularda neden estetik olsun?.. Eski köşkleri ya da ahşap konakları yıkarak yerine apartman diken görgüsüz zonta, betonla demir karışımının doğaya kafa tutan gücünü eline geçirmiş bir kez, işin estetiğine mi bakacak, parasına mı?.. Köylünün giysileri partaldır, ama ağaç gibi, yaprak gibi, toprak gibi doğaldır; hiç kimse şalvardaki estetiği görmezlikten gelemez; cepkenin ve mintanın boyutları ve renkleri kuşaklar öncesinden kalmadır.

Ya pantolon?..

İnsan bedeninin kusurlarını olduğu gibi gösterip abartan pantolon, iyi biçilip dikilmezse gülünçleşir, çirkinleşir...

☆

Kent estetiğini, kent kültüründen yoksun toplumlarda ara ki bulasın!..

Her yandan fışkırıyor çirkinlik...

Evlerden, apartmanlardan, sokaklardan, afişlerden, reklamlardan, kahvelerden, lokantalardan, kondulardan, caddelerden, meydanlardan...

Parayla lüks, görgüsüzlüğün elinde çirkinlik anıtları yaratıyor... Toplumun kimi uç noktalarındaki estetik aranışının çırpınışları yitip gidiyor...

Estetiği okullarımızda ders yapmalıyız; her üniversiteye bir güzel sanatlar fakültesi açmalıyız; çirkinliklerden kaçınmalıyız; köy yaşamının doğallığındaki estetiği, şehirde akılla, kültürle, alın teriyle, bilimle kurabileceğimizi anlamalıyız...

Atalarımızın töresel estetiğini, uygarlığın kültürüyle yoğurmalıyız...

Özel idareler de satışta

ADNAN AVUKA *2 Nisan*

MARDİN - Mardin'de büyük hissesi İl Özel İdaresi'ne ait iki un, bir iplik ve bir beton fabrikası, ihaleyle satıldı. Bazı ihaleler sırasında tartışma yaşanırken arada özelleştirilecek başka tesisler de bulunduğu bildirildi. Çok sayıda kişinin ilgiyle izlediği, Vali Yardımcısı Mehmet Ersoy başkanlığındaki İl Daimi Encümen üyelerinin hazır bulunduğu satışlarda, ilk sıra Midyat Un Fabrikası'nındı. Yapılan açık arttırma sonucunda 6 milyar lira muhammen bedelli fabrika sadece 262 bin lira artış yapılarak 6 milyar 262 bin liradan satıldı. Yüzde 54.5'lik hissesi Özel İdare'ye ait olan Midyat Un Fabrikası'nın satışının ardından Kızıltepe Un Fabrikası 9.5 milyar lira muhammen bedelle satışa sunuldu. Bu fabrika 35 milyar 18 bin liradan alıcı buldu. Nusaybin'de kurulu Nuksataş iplik fabrikası ise muhammen bedelin üzerine sadece 60 bin liralık artış yapılarak 9 milyar 60 bin liraya Musa Kartal adındaki işadamına satıldı. İl Özel İdaresi'ne ait önemli yatırımlardan olan Betonsan fabrikasının yüzde 30'luk hissesi de bir milyar lira muhammen bedelle açık arttırmaya sunuldu. Sonunda Betonsan fabrikası 2 milyar 160 bin liraya alıcı buldu.

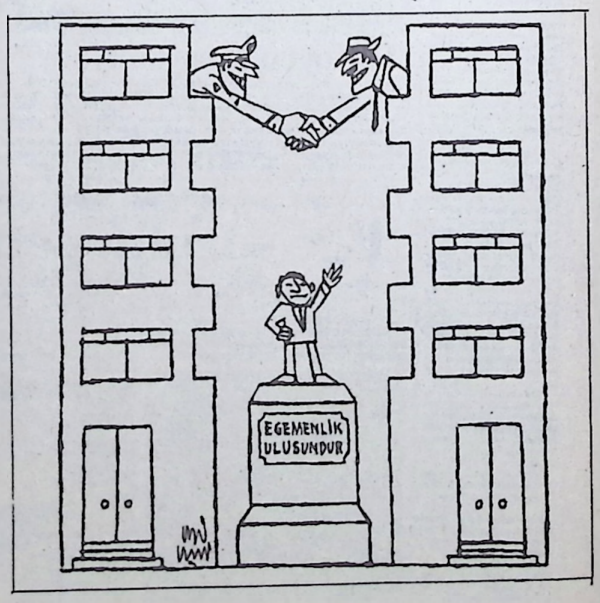

Bir Yıldönümü

KORKUT BORATAV *3 Nisan*

İkinci yıldönümünü anmakta olduğumuz "5 Nisan programı" on altı yıldan beri bir türlü gündemden düşmeyen ve halkın canına okuyup istikrarsızlığı kronikleştiren o bitmez tükenmez "istikrar paketleri"nden sadece bir diğeri midir? Yoksa, Çiller'in o garip ifadesiyle "ekonomik terör"e karşı kazanılan bir zafer midir? Başarılı olmuş mudur?

"Başarı" ile ne kastettiğinize bağlı.. Hedefinizi "finansal kargaşanın son bulması" diye anlarsanız elbette başarı vardır: 1994'ün ortalarında Türk Lirası'ndan kaçış son buldu. Döviz fiyatı istikrar kazandı. Hazine yeniden borçlanabilmeye, Merkez Bankası rezervleri de artmaya başladı.

Bu "başarı" çok basit bir kararla sağlandı: Finans kapitale tam teslimiyet... Bu teslimiyet iki uygulama ile gerçekleşti ve finansal kargaşaya son verdi. Birincisi, faizleri bankaların ve spekülatörlerin döviz taleplerini önleyecek noktaya kadar yükseltmek. Bu, gecelik faiz hadlerini zaman zaman yüzde 300-400'lere yükselterek ve 1994 Mayısı'nda üç ayda yüzde elli net faiz veren süper bonoları ihraç ederek gerçekleşti.

İkinci uygulama, özel bankaların kurtarılması kararı ile ilgilidir. Bu, bir yandan Merkez Bankası'nın sıkıntı içindeki bankalara kısa vadede kaynak aktarmasını yasallaştıran düzenleme ile; öte yandan da mevduatın yüzde yüz Hazine güvencesi altına alınması ile gerçekleşti. Kâğıt üzerinde pekçoğu "batık" duruma gelen bankalara hücum bu sayede önlendi. Finansal kargaşa, kamu kaynakları cömertçe mali sermayeye aktarılarak önlendi.

Bu uygulamalar, krize yol açan aktörlerin de bankalar olduğunu göstermiyor mu? Dövize dönük spekülatif talep nasıl frenlendi? Merkez Bankası'nın bankalar arası piyasada gecelik faizleri 400'lere çıkarması ile... Peki bu piyasaya kim girebiliyor? Sadece bankalar...

Mayıs ayında çıkarılan süper faizli Hazine bonoları kimlerin portföyüne girdi? Hemen hemen tümüyle bankaların...

Demek ki döviz piyasalarındaki kargaşanın ardında sıradan tasarrufçu değil, hemen hemen tümüyle bankalar vardı. Diyelim, bankaları kurtarmak zorunlu idi. Finans kapitale böylesine teslim olmayan bir iktidar, bu kurtarma operasyonu karşılığında iç borcu konsolide edebilirdi ve bu vesileyle bankaları disiplin altına alabilirdi. Bu fırsat kaçırıldı.

★★★

"Başarı"yı bankalara teslim olup finansal kargaşaya son vermek olarak tanımlayanlara şu soruları sormamız gerekiyor: Bu "başarı" sayesinde kronik istikrarsızlık sorunu çözüldü mü? Dahası, 1994 krizinin bir benzerinin yeniden gündeme gelmesi önlenmiş midir? Her iki soruyu tereddütsüz "hayır" diye yanıtlıyoruz.

"İstikrar"ı neye göre tanımlıyoruz? Enflasyon ve dış açığa göre... Bunlara bakarak kriz öncesini, kriz sonrası ile yani 1993 yılını 1995 ile karşılaştırınız. 5 Nisan programının istikrarsızlığı azaltmadığını, hatta arttırdığını göreceksiniz:

Toptan eşya fiyatlarına (ve 12 aylık ortalamalara) göre enflasyon kriz öncesinde (1993'te) yüzde 58 idi; krizi izleyen 1995 yılında yüzde 89'a çıktı. 1995'in ödemeler dengesi daha yayımlanmadı; ama dış ticaret rakamlarını biliyoruz. 1993'ün dış ticaret açığı 14 milyar dolar idi; 1995'te de aynı açığı yakalamış durumdayız: 14 milyar dolar... Demek ki, "istikrar" bu kez de elimizden kaçtı; bir başka bahara kaldı.

Krizi doğuran koşullar ortadan kalktı mı? İktisatçılar iki nedenden söz ediyorlar. Monetarist okula yakın olanlar, suçu kamu açığında ve faizleri yapay yöntemlerle düşürme çabasında buluyorlar. Kamu açığının en önemli öğesi olan faiz yükü, hafiflemek bir yana, giderek ağırlaşıyor. Buna karşılık açık, kamu yatırımları neredeyse sıfırlanarak ve kamu hizmetleri tasfiye edilerek kapatılmaya çalışılıyor. Bu, açıkçası, hastayı öldürerek hastalığı yok etme politikasıdır.

"Yapısalcı" diye adlandırılan okula yakın olanlar ise kriz nedeni olarak, "sıcak para politikası"nı (ya da Çiller'in "saadet zinciri"ni) gösteriyorlar. Bu, iç tasarruf yetersizliğini kısa vadeli sermaye girişleri ile giderme politikasıdır. 1995'te Türkiye dolara yılda yüzde 40'ı aşan net getiri sağladı ve 1993 hemen hemen aynen tekrarlandı. Bu bakımdan da "eski tas, eski hamam"...

★★★

Buna karşılık değişen önemli bir şey var: ANAP-DYP-SHP iktidarları, 1989-92 yıllarındaki ücret artışlarının maliyetini sermayeye yüklemekten ısrarla kaçındılar. Sermayenin vergi yükleri arttırılmadı; artan ücretlerin kâr marjlarını daraltmasını sağlayacak önlemlerden kaçınıldı.

Bunun yerine ücret artışları (ve bunlardan kaynaklanan özel ve kamusal tüketim artışları) "sıcak para"nın sağladığı dış kaynaklarla karşılanmaya çalışıldı. Bu, hesaplaşmanın ertelenmesi anlamına geliyordu. Ya sermaye ücret artışlarını bizzat ödemeye razı olacaktı ya da emek yeniden hizaya getirilecekti.

İşte, 5 Nisan istikrar programı, sadece bu anlamda köktenci bir çözüm getirdi. 1994'te yurtiçi hasıla yüzde 5.5 azaldı; bu yetmiyormuş gibi ülke dışına 6.5 milyar dolarlık (milli gelirin yüzde 5'i kadar) net kaynak aktarıldı. Türkiye, ortalama yüzde 10 civarında yoksullaşırken reel ücretler ve maaşlar en az yüzde 30 geriledi. Krizin maliyeti 5 Nisan programı sayesinde emekçilere yüklendi. 1989 sonrasının rövanşı da böylece alınmış oldu.

Bir Çocuk Gördüm...

HİKMET ÇETİNKAYA *4 Nisan*

Apartmanların önündeki çöp bidonlarını karıştırıyordu çocuk. On üç-on dört yaşlarındaydı. Yanına yaklaşıp sordum:

"Ne arıyorsun bidonda?"

Gözlerini kısarak konuştu:

"Hiç, bakıyorum öyle..."

Korkmuştu çocuk. Çünkü biz üç kişiydik...

Çocuğa *"Korkma"* dedim, *"sadece merak etmiştim"*. Birden gözlerinin içinde sevinç kıvılcımları çaktı, bidonu karıştırmaya başladı yeniden.

Saçları üç numara kesikti. Ayakları çıplaktı. Üzerinde ise sadece gömlek vardı:

"Üşümüyor musun?" dedim. Omuzlarını kaldırıp yanıtladı:

"Üşümüyorum."

İstanbul'un göbeğinde yaşanıyordu anlatmaya çalıştığım bu acı. Öyle Hakkâri'de, Van'da filan değil...

Kara kuru o çocuk, çöp bidonunda ekmek arıyordu. Bizden zarar gelmeyeceğini anlayınca *'kim'* olduğunu, *'nereden geldiğini'* de söyledi.

O çocuk Tunceli'den kaçmıştı ailesiyle beraber.

İlkokul dördüncü sınıfta okuyormuş, ama İstanbul'a gelince okula gitmemiş. Her sabah erkenden kalkıp yürüyerek Bağdat Caddesi'ne geliyormuş. Bidonlardan topladığı yemek artıklarını yanındaki teneke kutuya, ekmekleri de çuvala dolduruyormuş.

Birden gözlerim doldu, içimde anlatılması güç bir fırtına koptu...

Her sabah İstanbul'da belki de binlerce çocuk, çöp bidonlarından ekmek ve yemek artığı topluyordu. Onlar Güneydoğu'dan *'zorla kopup'* İstanbul'u mesken tutuyordu.

Ankara'yı, Adana'yı, İçel'i, Antalya'yı bilmiyorum; ama İzmir'de de aynı fotoğrafı daha yirmi gün önce görmüştüm. Bir geceyarısı sekiz-dokuz çocuk, otomobilin önüne atmışlardı kendilerini. Çankaya'da trafik ışıklarının önündeydik. Kırmızı ışık yanmış ve çocuklar otomobilin önüne çıkmıştı. Hepsi aracın ön camını siliyorlardı.

Bir gün sonra Alsancak'ta dolaşırken yine çöp bidonlarını arayan çocuklar gördüm. Onlar da artık yemek ve ekmek arıyorlardı.

Bu bir yaşamdı ve Türkiye'nin son yıllarda yaşadığı acı bir gerçekti. Zamana yenik düşen yaşam, bu ülkenin çocuklarını bidonlarda artık yemek ve ekmek aramaya itmişti. Güneydoğu'daki *'çatışma'* o insanları yaşadıkları yerlerden koparmıştı.

Aslında gri bir yalnızlığın resmi çıkıyordu ortaya. O kahredici resim, 1996 Türkiyesi'nde her gün karşımızda oluyordu. Bizler ise hiç utanmıyor, hiç sıkılmıyorduk.

★★★

Bağdat Caddesi'nde bidonları karıştıran çocuk, beni bir yerlere alıp götürdü. Birden anımsayamadım o gittiğim yöreyi. Sonra *"Ben oralara çok gitmiştim"* deyip bir başka fotoğrafa baktım uzun uzun...

Yüksekova'nın Ağaçlı Köyü'nü bilir misiniz?

Yüksekova'ya yaşamımda dört kez gittim, ama Ağaçlı Köyü'nü hiç görmedim. Ama bildiğim, Güneydoğu'daki *'acı'*nın orta yeri orası.

Güvenlik güçleri bir gün (27.10.1995) Ağaçlı Köyü'ne gelip köy halkını meydanda topladılar; sonra da içlerinden 73 yaşındaki **Şemsettin Yurtsever,** 18 yaşındaki **Moğdat Özeken** ve 13 yaşındaki **Münir Sarıtaş**'ı alarak Yüksekova'ya döndüler.

18 yaşındaki Moğdat Özeken'in Türkçe bilmeyen annesi **Gülistan Özeken,** bakın ne diyor:

"Bana oğlumu bulun. Onun ölüsünü bulun yeter. Benim bir oğlum Erzurum'da asker. Moğdat da askere gidecekti. İşte askerlik belgeleri."

Baba **Abdullah Özeken** söze giriyor:

"Ben tabura gittim, binbaşı **Emin Yurdakul'a** 'Oğlumu göster' *dedim. Binbaşı beni içeriye attı, 24 saat bana işkence yaptırdı. Çocuğumu gece gözümle gördüm, ağzından kan akıyordu. Çocuğum taburun altındaki bodrumdaydı."*

Bağdat Caddesi'nde, Alsancak'ta bidonlardan ekmek ve yemek artığı toplayan çocuklar ve Yüksekova'dan bir kesit...

Yüksekova izlenimlerini CHP'li **Ercan Karakaş, Mahmut Işık** ve **Mustafa Yıldız**'dan alıyorum, hazırladıkları raporu birkaç kez altını çizerek okuyorum...

Yetkililer, CHP milletvekillerine şöyle diyor:

"Bu üç kişinin (Şemsettin Yurtsever, Moğdat Özeken, Münir Sarıtaş) PKK'ye katıldıklarına ilişkin bilgiler var."

Burada bir çelişki söz konusu. CHP milletvekilleri *'çelişki'*yi şöyle açıklıyor:

"PKK'ye katılacak kişi niçin askere gitmek için başvuruda bulunsun? 73 yaşındaki insan neden ve ne amaçla PKK'ye katılsın?"

Ağaçlı köylüleri ne diyor bu konuda? Onlar neden başvuruyorlar savcılığa?

Şunun için: *"Biz, üç kişinin güvenlik güçlerince alınıp götürüldüğünü gördük."*

★★★

Sisli ama güneşli bir İstanbul sabahında Boğaz'ın mavi sularından Ümraniye'nin arka mahallelerine doğru uzanıp gittim...

Bağdat Caddesi'nde bidonlardan ekmek toplayan kara kuru, saçları kesik o ürkek çocuğu düşündüm. Ardından Yüksekova'ya indim. Anaları, babaları, kardeşleri, eşleri, sevgilileri görür gibi oldum.

Bir sis indi *'kayıpların'* üzerine...

13 yaşında iki çocuk. Biri kayıp, diğeri bidonları karıştırıyor...

Kahroldum!..

Kirli Sinema!

MAHMUT T. ÖNGÖREN *5 Nisan*

Televizyonlarda gösterilen sinema filmlerine çok acıyorum. Herkes bu filmlerin ötesine berisine elini uzatıyor ve kesiyor. Ne o, uzunmuş, TV yayınının belli süresine sıkıştırılması gerekirmiş.

Ya da şu sahnesi, bu sahnesi bizim toplumumuza uymazmış filan. Artık toplumumuza neyin uyduğunu anlamaya da olanak kalmadı. Ama çok şükür, televizyonlarımızda *"uygunların"* neler olduğuna karar veren kimi kıvrak zekâlılar var da ahlâkımız ve düzenimiz korunuyor.

Öte yanda, televizyonlarda gösterilen sinema filmleri çok korumasız. Bir bakıyorsunuz, film gösterilirken ekranın altında bir şeyler beliriveriyor ve filmin görüntüsünü engelliyor. Eğer kendinizi sinema filmine kaptırmışsanız, bu ek görüntüler ekranın altını işgal ediverince şöyle bir irkilmemeniz olanaksız.

Sonra bunların neler olduğunu bulup çıkarıveriyorsunuz. Meğer bu bir reklammış. Radyo-TV Üst Kurulu, *"Filmin ilk 45 dakikası reklamla kesilmeden gösterilecek"* diye bir kural koymuş ya, özel televizyonlar da bu kurala bir güzel uyuyorlar işte. Reklamla film kesilmiyor, ama reklam ekranda filmin altını kirletiyor.

Eskiden ekranda *"filmin altını kirleten reklam"* sessizdi. Yani filmi *"kirletmeye"* geldiğinde reklamın sesi soluğu çıkmazdı. Şimdi bu *"kirletici reklam"*ın varlığı bir de sesiyle kendini belli ediyor. Düşünün bir kez, TV ekranında bir sinema filmi izliyorsunuz diyelim. Film elbette sesli. Yani, birtakım konuşma sesleri ve müzik, filmin ses kuşağından çıkıp evinizdeki TV alıcısından kulağınıza erişiyor.

Siz de filmin hem görüntüsüne, hem de bu seslerine kendinizi kaptırmışsınız. Derken, ekranın altına bir şeyler doluşuyor. Hem görüntülü, hem de sesli olarak... Ekrandaki filmin görüntüsüyle beraber seslerinin üzerine de bir başka görüntü biniveriyor. Önce irkiliyorsunuz, sonra kulaklarınızda bir rahatsızlık olup olmadığını düşünüyorsunuz. Çünkü filmin sesiyle beraber ekranın altındaki *"kirletici reklam"*ın sesini aynı anda izlettiriyorlar size.

Üstelik televizyonlarda gösterilen sinema filmlerini salt reklam kesmiyor. Diğer sinema filmlerinin ve TV izlencelerinin tanıtımları birden araya giriveriyorlar. Hem de araya giren reklamlar gibi bu tanıtımlara da herhangi bir duyuruya gerek görülmeden geçiliyor. Çoğu zaman şaşırmamak elde değil. İzlemekte olduğunuz filmin bir başka sahnesine geçildiğini sanıyorsunuz.

Sinema filmlerinin reklamlarla ne zaman kesileceğini belirleyen kurallara televizyonlar Üst Kurul korkusundan ötürü uyuyorlar, ama araya ve ekranın altına sokuşturuluverilen reklamlarla ve tanıtımlarla ilgili herhangi bir Üst Kurul kuralı olmadığı için, bu alanda tam bir yayıncılık anarşisi yaşanıyor.

Artık bu gibi sorunların yoluna koyulmasını da Üst Kurul'dan beklememek gerekir. TV yönetimlerinin kendi başlarına bu gibi sorunların çözümlerini bulmaları başlıca koşullar arasında olmamalı mı?

Oysa bir bakıyorsunuz, TV ekranında bir sinema filmi izlerken ekranın altında yazıyla da her çeşit açıklama yapılabiliyor ve sinemaya da saygısızlık ediliyor. Bu gibi saygısızlıklar karşısındaki şimdilik tek avuntumuz, televizyonların nitelikli sinemaya önem vermemeleri ve doğrayıp biçtikleri ya da *"kirleterek"* gösterdikleri sinema filmlerinin olumlu örneklerden seçilmemesi... Ama bu da çok geçerli nedenleri içeren bir avuntu sayılabilir mi?

Sinemamızın belgecisinden bir kitap:
Agâh Özgüç, *"Türk Film Yönetmenleri Sözlüğü"*, Afa Yayınları, İstanbul, 1995.

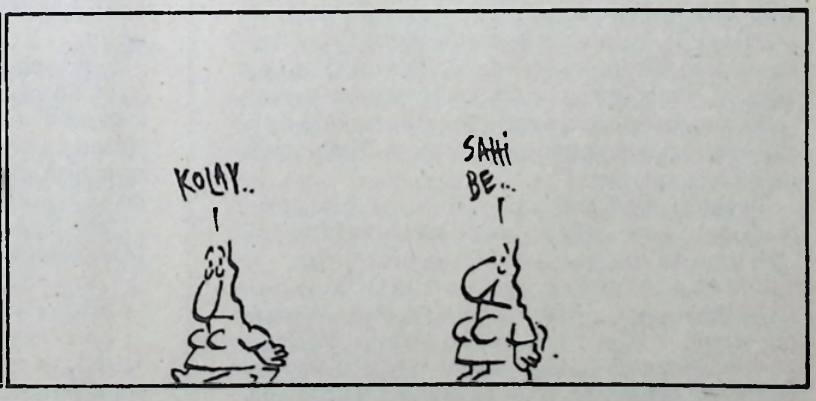

RP'nin gözü kurban derisinde

CENGİZ YILDIRIM *5 Nisan*

Kurban Bayramı öncesi "**deri vurgununa**" hazırlanan şeriatçı vakıf ve derneklerle birlikte Refah Partisi de atağa kalktı. RP İstanbul Milletvekili **Mehmet Ali Şahin** ve 16 arkadaşı "**kurban derisi ve bağırsağı toplama yetkisinin Türk Hava Kurumu'ndan (THK) alınması için**" yasa teklifi hazırladı.

Daha önce RP Kocaeli Milletvekili **Şevket Kazan** ve 17 arkadaşı tarafından 1993 yılında hazırlanan yasa teklifinin gerekçesinde kurban derilerini toplama yetkisinin THK'ye bırakılması "**laik devletin vicdanlara baskısı**" şeklinde nitelendirilmişti. RP'nin sözkonusu teklifi uygun bulunmamıştı.

RP'li Mehmet Ali Şahin ve arkadaşlarınca hazırlanan teklifte, Yardım Toplama Yasası'nın hükümlerinin "**yanlış uygulamalara ve her yıl toplumun değişik kesimlerinde tartışma ve huzursuzluklara neden olduğu**" öne sürüldü. Kurban derisi ve bağırsağı toplamada "**tek yasal kuruluş**" THK olmasına karşın, bu yetkinin THK'den alınması için her yıl olduğu gibi bu yıl da atağa kalkan şeriatçı vakıf ve dernekler, kurban derisi ve bağırsağı vurgununa hazırlanıyor.

Atatürk'ün isteği ile 16 Şubat 1925 yılında kurulan THK, 1935 yılına dek toplam 351 adet uçak satın alarak Türk Hava Kuvvetleri'ne bağışladı. 1925 yılından itibaren aynı şekilde hizmetlerini sürdüren THK'nin gelirlerini elinden almak için harekete geçen şeriatçı vakıf ve dernekler çeşitli kampanyalarla kurban derisi, bağırsak, fitre ve zekât topluyorlar.

Adalet, İçişleri ve Maliye bakanlıkları önceki yıllarda valiliklere gönderdikleri genelgelerde, 2860 ve 3294 sayılı yasanın kurban derisi, bağırsak, fitre ve zekât toplama yetkisinin yalnızca THK'de olduğunu anımsatarak hava kurumu dışında gerçek ve tüzelkişilere kurban derisi toplama izni verilmemesini istemişti.

Bilindiği gibi kurban derisi ve bağırsağı "**toplama kavgası**"nın temelini trilyonlarca lirayı bulan gelir oluşturuyor. Bu gelirden rahatça pay almak için şeriatçı vakıf ve derneklerle birlikte atağa kalkan Refah Partisi, 2860 ve 3294 sayılı Yardım Toplama Yasası'nın bazı maddelerini değiştiren yasa teklifi taslağını hazırlayarak 20 Mart 1996 tarihinde 189 sayı ile TBMM Başkanlığı'na sundu. RP İstanbul Milletvekili Mehmet Ali Şahin tarafından TBMM'ye sunulan yasa teklifinde imzası bulunan diğer RP milletvekilleri şunlar:

Hasan Hüseyin Ceylan, Osman Pepe, Ahmet Doğan, Abdullah Özbey, Hüsamettin Korkutata, Cemalettin Lafçı, Ziyattin Tokar, Mustafa Köylü, Ersönmez Yarbay, Fikret Karapekmez, Hüseyin Kansu, Yaşar Canbay, Mehmet Aykaç, Saffet Benli, Hüseyin Olgun Akın, Mikail Korkmaz.

2860 sayılı Yardım Toplama Yasası ve 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Yasası'nın ilgili yönetmeliklerinde, 2 Mayıs 1992 tarihli 21216 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan değişikliklerle kurban derisi ve bağırsak toplama yetkisi yalnızca THK'nin elinde bulunuyor. Kurban derisi ve bağırsak toplamada tek yasal kuruluş THK olmasına karşın geçen yıl kurban bayramında Türkiye genelinde deri ve bağırsağın yüzde 50'sine yakını şeriatçı vakıf ve dernekler tarafından toplanmıştı.

Türk Hava Kurumu yetkilileri, Yardım Toplama Yönetmeliği'ne göre kurban derilerini toplama yetkisinin yalnızca kendilerinde bulunduğunu bir kez daha anımsatarak Kurban Bayramı'nda yurt sathındaki 630 şube ile kurban deri ve bağırsaklarını toplayacaklarını belirttiler.

Yetkililer, Kurban Bayramı'nda büyük kentlerin çoğunda "**kurban kesim merkezleri**" açılacağını, bunların yerlerinin daha sonra yurttaşlara duyurulacağını kaydettiler.

Kurum yetkilileri ayrıca Vakıflar Bankası Ankara Şubesi'nin 2005827 numaralı hesabına en az 10 milyon lira yatıranların kurbanlarının THK Genel Merkezi'ndeki kurban kesim yerinde noter huzurunda ve İslami usullerle kesileceğini belirttiler.

İster ye, ister repoya yatır!

ALİ ESER *6 Nisan*

Hakemin çilesi bu... Milyarların döndüğü spor pazarında maç yönetirsin, sonra da '**otobüs bileti**'ne talim edersin... Futbol ya da basketbolden söz etmiyoruz.

Bu kez sutopu hakemleri, '**komik**' harcırahlardan şikâyetçi. Aldıkları ücretler toplu taşıma ücretlerinin giderini bile karşılamıyor.

Sutopu Ligi'nde milyarlık bütçeye sahip kulüplerin maçlarında görev alan hakemler, karşılaşma başına 80 - 350 bin lira arasında komik bir ücret alıyorlar.

Bir sutopu hakeminin bu konu hakkındaki görüşleri çok ilginç. Sutopu hakemlerinin çok zor şartlarda görev yaptığını belirten hakemimiz, bir ilden bir ile maç yönetmek için görevlendirilen bir hakeme federasyon tarafından verilen rakamın komik, hatta trajik olduğunu söylerken rakamı da vermekten geri kalmadı: 339 bin lira.

Evet yanlış okumadınız. Tam 339 bin lira. Hakemler bir ilden diğerine 2 günlük turnuva için gittikleri zaman aldıkları 339 bin lira harcırah ve 350 bin lira maç yönetme parasıyla beraber 700 bin lira civarında bir parayla hem otelde kalacaklar hem de yeme-içme ve gidiş-geliş yol parasını denkleştirecekler.

Tabii bu ücret orta klasman hakemleri için geçerli. Masa hakemi 200 bin lira, kale hakemi ise tam 80 bin lira ücret alıyor. Onun için hakemler başlarının çaresine bakıyorlar.

Karşılaşma olmadığı zaman havuzun büfesinde bir sandviç ile günü tamamlamak zorunda kalıyorlar. Yer sorunlarını da kendileri çözmüşler. Zeytinburnu'nda

Köy Hizmetleri Misafirhanesi'nde kalıyorlar. Sporcular çok yıldızlı otellerde konaklarken onların kışın üşüme, yazın **'pişme'** tehlikesine karşın bu işi yapmalarının tek açıklaması, **"spor aşkı"** olsa gerek.

Bu çarpık düzenin bir türlü düzelmediğini belirten ve adının açıklanmasını istemeyen hakemimiz, Avrupa ülkelerinden örnek vererek sözlerini tamamlıyor:

"İtalya'da bir hakemin maç başına aldığı ücret 7 milyon lira. Macaristan ve Fransa'daki hakemler de aynı parayı alıyorlar. Üstelik hakemler otellerde karşılaşmalar kaç gün ise ağırlanıyor. Maç salonlarına özel otobüslerle getiriliyor. Ve ülkesine rahat ,maddi sorunu olmaksızın dönüyor."

Yüzme Federasyonu'nun Sutopu'ndan sorumlu asbaşkanı **Ali Uçansu** da hakemlere verilen bu ücretin azlığını kabul ederek ihtiyaçları karşılamaktan uzak olduğunu belirterek şunları söyledi:

"Diğer ülkelerin sutopu hakemlerine bakacak olursanız, gelişmiş bir ülkenin bu dala yatırımı nedir, ona bakmanız gerekiyor. Uçak biletleri cebine konulan hakemler, harcırah olarak da 15-20 milyon lirada ayrıca para alıyorlar. Tabii bu olay siyasi iktidarların o ülkedeki bir spor dalına bakış açılarına bağlı."

ÜNLÜ BIR MODEL VE RESSAM

1938'DE BUGÜN, ÜNLÜ FRANSIZ MODEL VE RESSAMI SUZANNE VALADON 71 YAŞINDA ÖLDÜ. KISA BIR SÜRE SIRK CAMBAZI OLARAK ÇALIŞTIKTAN SONRA, RESSAMLARA POZ VERMEYE BAŞLIYAN SUZANNE VALADON, BU ARADA, DEGAS, RENOIR, TOULOUSE-LAUTREC GIBI ÇOK ÜNLÜ SANATÇILARA DA MODELLIK ETMIŞTI. ONLARIN YÜREKLENDIRMESIYLE RESIM YAPMAYA GIRIŞEN VALADON, BU DALDA GERÇEK BIR YETENEK OLDUĞUNU ORTAYA KOYMUŞTU. YER YER GAUGUIN VE LAUTREC ETKISI BELLI OLSA DA, KIŞISEL BIR RESIM TARZI YARATABILMIŞTI. SUZANNE VALADON, ÇOK GEÇMEDEN IZLENIMCILER (EMPRESYONISTLER) ARASINDA YERINI ALIRKEN, MAURICE UTRILLO GIBI ÇOK ÜNLÜ BIR OĞUL DA YETIŞTIRECEKTI..

Solda, oğlunun doğduğu 1883'te yaptığı bir portresinden kopya, sağda ise "Balıçede Ev" adlı resmi görülüyor.

İçinden 'Selpak' geçen tiyatro

METİN HAKYERİ *7 Nisan*

Statü göstermek uğruna kitap fuarlarına akın eden kitle, bugünlerde yine alarmda. O salondan bu salona, o seanstan şu suareye bir **"deli dana"** sendromuyla 'sinema günleri' **"idrak"** ediliyor. Günah çıkarma, vicdan okşama günleri için **"mega"** fırsat...

Ama **"Kornel Esti'nin Muhteşem Yolculuğu"**nu mu, tam 7 saat bir koltukta şekilden şekile girerek ve tam 4 kez Alaska-Friko molası vererek **"Bela Tarr'ın Şeytan Tangosu"**nu mu izlesem bunalımı herkeste aynı etkiyi yapmıyor İstiklal Caddesi camiasında...

Kimileri, daha doğrusu meyhaneler sokağı, meyhanelerine her gün, bir gece önceden kalma zurna kafayla devam etmeye bir günlük mola verenler, mutat cafebarlar arasına bir mesafe çekme gereği hissedenler, başka türden sosyal etkinlikler peşinde...

Onların bir kısmı bugünlerde **"Aptallara Güzel Gelen Televizyon Dizileri"** için **"Ferhan"**a yazılıyor.

Ferhan Şensoy... Büyük ustanın on parmağında on oyun...

Ferhangi Şeyler bitiyor, onun sündürülmüşü **'Felek Bir Gün Salakken'** başlıyor, o bitiyor, **'Üç Kurşunluk Opera'** başlıyor... Verimli toprak, seri üretim.

Her ne kadar **Şahları da Vururlar**'ın hatırasını unutturacak bir performans tutturulamasa da Ferhan yine Ferhan... Babanın sanatına laf edecek kadar çiğ süt emmişliği yok kimsenin... **"Amca"** bizden biri ne de olsa, dahası bizden yana biri... İyi de...

Ustanın bugünlerde, belki de serbest piyasa ekonomisi tribinin zorunlu gereği bir küçük **"arıza"**sı var... **"Küçük"**, lafın gelişi... Arıza var, arıza var çünkü... Belki de hayretlerle tepkileri aynı derece köpürten bir büyük **"kısa devre"**...

Uzatmaya gerek yok... Arıza, Ferhan'ın **"Aptallara Güzel Gelen Televizyon Dizileri"**nin içinden geçen **'Selpak'**la **Telekart**'ın, oyunu **İskender'in kılıcı** gibi ortasından doğrayıp geçip gitmesi... Usta, reklam almış... Tiyatroya, oyuna... Türkiye tiyatrosunda ilk kez... Sahnedeki dev perdeden salona bulaşan **"kâr, daha çok kâr"** trajedisi oyun içinde oyun gibi duruyor.

Yani büyük usta, Dümbüllü'nün kavuğunu gururla taşıyan tuluatın yaşayan mümtaz 'abisi', vahşi kapitalizmin oyununa gelmiş anlaşılan.

Ama ilklere imza atan, olmazı olur, zoru kolay yapan ustanın bir bildiği var belki... Tıpkı o bir yere çıkmayan, bir şey söylemeyen oyununa eklemlediği mükemmel videomatik kurgu gibi, zoru kolaya dönüştürme ustasının bir bildiği var... O bildiğinde de bizim bilmediğimiz, bilmediğimiz değil, kafamızın basmadığı **"şimdi oyunun kuralı bu hoca"** tespiti olmalı... **"Dışarıdan elektronik melektronik mal getirdik, masraf oldu"** mazereti de durumu kurtarmaya yetmiyor. Üstelik Kültür Bakanlığı'nın **"kıyakçılığı"** da cabası... Televizyon reklamlarından bizar olmuş kitle salonda çaresiz. Elde uzaktan kumanda olsa, bir başka oyun zaplanacak belki... Yine de şükür, henüz sahnenin altından **"Show pazarlama, Bodrum Akyarlar'da devre mülk"** alt yazısı geçmiyor.

İsmail Dümbüllü yaşasa, tuluatının ortasına Ali Muhiddin Hacıbekir reklamı alır mıydı acaba?

Rusya'daki turizmcilerin derdi, mafya

BÜLENT ECEVİT *9 Nisan*

MOSKOVA - Aeroflot Hava Yolları'nın 300 kişilik uçağıyla Moskova Havalimanı'na indiğimizde hava kararmıştı. Kar ve soğuk bir havayla karşılaşmıştık. Rehber **Olga**'nın 4 gün süreyle konaklayacağımız Cosmos Otel'e giderken yaptığı açıklamalarla mafyanın her yerde olduğunu, özellikle yalnız dolaşmamamız gerektiğini öğrendik. Hatta cüzdanımızda havalimanında doldurduğumuz **'deklare'** belgesini paralarımızla birlikte taşımamız, güvenliğimiz için de gerekliydi. Polis, her zaman durdurup bu belgeyi, vize tarihini, kaldığımız oteli ve rezervasyonu sorabilirdi. Eğer yanıt alamazsa, doğruca **'merkez'**e götürebilirdi.

160 milyonluk Rusya'nın 11 milyon kişisi Moskova'da yaşıyor. **"Kapitalistler Moskova'ya"** girdikten sonra Türkiye'de olduğu gibi Rusya'da da rantiye zenginleriyle birlikte mafya babalarının da ortaya çıktığını öğreniyoruz.

Rusya, kapitalizme açılmasıyla Türkiye'den de birçok yatırımcı, işadamının bu ülkede iş yapmak isteğiyle akınına uğradı. Özellikle inşaat sektörü ilk yıllarda adından söz ettirirken Avrupa'nın tepkisine karşı yeni pazar arayan Türk turizmcilerinin de Rusya kapılarına dayanmasına neden olmuştu.

Bu yıl 3'cüsü düzenlenen Uluslararası Turizm Fuarı, dünya turizm devlerinin akınına uğradı. İspanya, Yunanistan, Mısır, İtalya, Fransa gibi ülkelerin, paralı Rusları ülkelerine çekebilmek için otel fiyatlarını dahi düşürdükleri gözlendi.

Kalinka Turizm'in Yönetim Kurulu Başkanı **Yılmaz Dikbaş**, bu yıl diğerülkelerin Rus pazarına ağırlık verdiklerinin gözlendiğini, bunun için de otel fiyatlarını düşük tutulması, vize kolaylıklarının sağlanması gibi kolaylıklar nedeniyle **"Türkiye'nin tek tatil ülkesi olmadığının"** Ruslar tarafından da öğrenilmeye başlandığını söylüyor. Dikbaş, Türk turizmcilerin dünya turizm devleriyle rekabet yapmak durumunda olduğunu dile getirirken bir çırpıda pazarın kaybedilmemesi gerektiğini anımsattı.

Rusların tatil için Türkiye'yi tercih etmesi, 3-4 yıl önce kötüye giden Türk turizminin kurtarıcısı olmuştu. Bu nedenle özellikle Moskova'da büro, acente açarak iki ülke arasında karşılıklı turizm hareketinin güçlenmesine katkıda bulunan turizmciler, Rusya'daki yüzde 250-300 oranına varan enflasyon canavarının ortaya çıkardığı **'mafya'**yla da iç içe yaşamak durumunda kalmıştı.

Radiant Turizm'in Genel Müdürü **Nihat Sami Ezgin,** Ruslarla birkaç yıldır yaşadıkları turizm savaşlarını anlatıyor; sadece Moskova'da 4 ayrı mafya grubunun bulunduğunu belirtiyor. Mafya, kenti bölgelere ayırarak bölgelerinde açılan veya kurulan her yeni büro veya şirketi haraca bağlıyor. Bu **'haraç'** yıllık bütçe bazında yüzde 5 ila yüzde 10 oranında değişiyor. Eğer firma bunu vermezse büro sürekli saldırıya uğruyor. Bunun ortaya çıkmasıyla da şirket müşteri bulmakta zorlanıyor. Bazı firmalar, sadece gazete ilanıyla telefon numarası veriyor. Gelen taleplerde isimler kontrol edildikten sonra müşteriye adres veriliyor ve gerekli bağlantı yapılıyor.

Rusya'nın turizm merkezlerinden olan St. Petersburg'a Türkiye'den olduğu kadar dünyadan da büyük talep var. Ancak havaalanına Rus Hava Yolları'na ait Aeroflot uçaklarından başkasının girmesine izin verilmiyor. Turizmci Ezgin, mafyanın **'terör örgütüne'** dönüştüğünü söyleyerek sezon başında uçaklardaki tüm koltukları satın aldıklarını ve suni bir yokluk yaratılarak fiyatların 2-3 kat yükseltilmesine neden olduklarını belirtiyor. **Nihat Sami Ezgin,** geçen yıl, bu mafyalardan birinin Türkiye'ye iki adamını gönderip Marmaris'te bir turizmciyi vurdurttuğunu anlatıyor. Bu turizmcinin adını vermek istemeyen Ezgin, infaz olayının Türk turizmcinin haraç vermek istememesinden ortaya çıktığını söyledi. Antalya'da görevli bir emniyet müdürü de Rus yeraltı dünyasının Türk yeraltı dünyasıyla bağlantıları olduğuna, alacak verecek davalarında senet, çek ve bankacılık sistemleri yerine **'mafya'** sisteminin kurulduğuna dikkat çekiyor. O nedenle Ruslardan çalışma izni almak isteyenlerin çok iyi takip edilmek zorunda kaldıklarını söyleyen Emniyet Müdürü, iki ülke arasında ticaret bağlantılarının güçlendirilmesi gerektiğini belirtiyor.

Mafyanın teröre dönüştüğünü dile getiren turizmciler, Rusya'daki büroları aracılığıyla kazandıkları paraları ülkelerine getirebilmek için kaçak yollara başvurduklarını da itiraf ediyorlar. Adının açıklanmasını istemeyen bir Antalyalı turizmci de geçen sezon Moskova'daki bürosundan Türkiye'ye 60 bin doları getirmek için havaalanında gördüğü arkadaşlarına parayı dağıtarak çıkış yapabildiğini anlatıyor.

Rus mafyasının politik örgüte dönüşüp dönüşmediğini öğrenmek için bazı Rus turizmcilerle de konuştuk. Ermeni asıllı olduğunu öğrendiğimiz bir Rus turizmci, St. Petersburg'u dünyaya kendisinin pazarladığını belirtiyor. Turizmci, politik bir örgütle bağlantılarının olmadığını söylerken **"Ben bunu yapmazsam bir başkası yapacak. Ben acentelere derim ki bu uçak dolacak, kesinlikle dolar. Sistem böyle çalışır "** diyor.

Türkiye-Rusya arasında turizmle başlayan ilişkiler **Nâzım Hikmet**'in Türk ziyaretçi sayısını da arttırdı. Mart ayında olmasına karşın kar yağışının devam ettiği Moskova'nın Novodiyevciye Mezarlığı'nda bulunan Nâzım Hikmet'in mezarını her gün ziyaret eden bir grup bulunuyor. Novodiyevciye Mezarlığı'nda Nâzım'dan başka Rus olmayan bir yabancı ünlü daha yatıyor. Bu mezarlık, ünlü Rusların kabul edildiği bir yer. Şu anda da yer yokluğu nedeniyle kimse alınmıyor ya da çok yüksek paralar ödenerek alınabiliyor. Anıt mezarlık halindeki Novodiyevciye Mezarlığı'na giriş, kişi başı 10 bin ruble (yaklaşık 150 bin Türk Lirası). Mezarlık görevlisi, Nâzım Hikmet'in ziyaretçisinin eksik olmadığını, her gün mutlaka bir gelen bulunduğunu belirtiyor. Diğer mezarların önünde plastik çiçekler bulunurken Nâzım'ın mezarının önünde ise mutlaka canlı kırmızı karanfiller yer alıyor. Moskova'ya gelen Türklerin yanı sıra Rus ziyaretçisinin de çok olduğunu söylüyor görevli.

Şeriatın Kestiği Parmak

ŞÜKRAN SONER *9 Nisan*

Şeriatın kestiği parmak acıyor.

17 yaşındaki **Sevda**'nın *"ibret-i âlem"* olsun diye pazar yerinde boğazından kesilerek öldürülmesini seyredenler Sevda'ya acımıyor.

14 yaşında, koyun keser gibi insan kesmeye azmettirilen M'yi savunan avukatı **Karakeçili,** *"Ahlaka ve adaba aykırı bir suç değil ki. Cinayet işledi. Bir-iki sene yatıp çıkacak"* diyor.

Sevda'ya kardeşleri, babası, karnında taşımış olan annesi bile acımıyor.

Onlar *"şeriatın kestiği parmağın acımayacağına"* inanıyor.

Bir aile, bir kentin insanları, hortlayan çağdışı, insanlık dışı bir inanç etrafında birlik olmuş, gözlerini kan bürümüş, 17 yaşında bir kızın kanının akıtılması, 14 yaşında bir çocuğun katil yapılması ile namuslarının temizleneceğine inanıyor.

Ya devlet adına, şariata, bu insanlık dışı ilkel töreye karşı durması, 17 yaşında günahsız bir kız çocuğunun boğazının kesilmesini önlemesi gerekenler ne yapıyor?

Sevda başına gelecekleri anlıyor. Öldürülmemek için polise sığınıyor. Devlet Sevda'ya sahip çıkmıyor.

Annesi-babası olduğu gerekçesi ile yetiştirme yurdunda barındırılmıyor. Sevda namus adına, şeriat adına kesilmesine karar verenler arasına, ailesine, evine dönmek zorunda kalıyor.

Sevda'nın boğazı kesilerek öldürülebilmesi için kollarından tutanlar önce gözaltına alınıyor. Sonra serbest bırakılıyor. Ulaşan haberlere göre her nasılsa ilgili tutanaklar ortadan kayboluyor.

Sevda'nın, *"ibret-i âlem"*olsun diye pazar yerinde boğazı kesilerek öldürülmesini duymamış yöre milletvekili olabilir mi? Sağcısı-solcusu, Kürtçüsü-Türkçüsü, ahlaklısı-ahlaksızı neredeler? Partilerini uyarmak, bu ilkel insan haklarına aykırı cinayeti lanetlemek, başka Sevda'ların öldürülmesini önlemek üzere ne yapıtlar?

"Onlar ucuz oy kaygısının esiri olmuşlardı, yöre insanının çağdışı, ilkel, Müslümanlığa, ahlaka da aykırı cinayete azmettiren töresine karşı çıkacak yürekleri yoktu" diyelim.

Olay duyulduktan sonra, bütün partiler, bütün liderler neden susuyorlar? Devletin bu cinayetlerin benzerlerinin yaşanmaması için önlem almasını sağlamak üzere ne yapıyorlar?

Sevda Gök'e, kazara ilk haberin gazetemize ulaşması sonrası, çağdaş, bir avuç kadın hakları savunucusu sahip çıkmasa, onların Urfalıların şaşkın bakışları arasında protesto eylemleri olmasa, yapılan ilk duruşmadan bile kimsenin haberi olmayacaktı.

Daha önceki, namus, şeriat adına işlenen cinayetlerde olduğu üzere, gerçek katillerin, azmettirenlerin saklanması, katil yapılan çocuk yaştakilerin de cezaevlerinde birkaç yıl yatırılıp insan olmaktan çıkarılmış olarak kurtarılması kolaylaşacaktı.

Sevda'nın cinayet davasını izlemeye gidenler, Sevda'nın yaşama hakkını savunacak bir tek kişinin bile yargılama içinde yer almadığına tanık oldular. Hukuk devleti adına buna nasıl izin verilebilir?

Yine Sevda'nın cinayet davasını izlemeye gidenler, kısa bir süre önce sevdiği bir adama kaçıp, evine dönmek zorunda kaldı diye ağabeyi ve iki akrabası tarafından traktörle defalarca ezilerek öldürülen **Rabia Oğuz**'un öyküsünü öğrendiler.

Urfa'da çoğu avukatın meslek yaşamı boyunca bu türden pek çok davaya girdiğinin, katil yapılan genç akrabaların yaşları nedeni ile kısa süreli hapislerle nasıl kurtarıldıklarının, cinayeti azmettiren büyüklerin, asıl katillerin ise nasıl ellerini kollarını sallayarak, namuslarını temizlemiş olarak dolaştıklarının öykülerini dinlediler.

Malları olarak gördükleri kızları, kadınları söz konusu olduğunda *"namus"* diye ayağa kalkanlara, *"töre"* diye boyun eğenler, iş başkasının kızını kapatmaya gelince, *"erkeklik"* olarak övünmenin sorgulamasını yapmıyor. Toplumumuzun bu ikiyüzlülüğü ile kimse hesaplaşmayı göze alamıyor.

14 yaşında bir İngiliz genç kız, imam nikâhı ile kapatılınca, **Sarah** milli yenge, **Musa** Türk erkeklerinin övünç kaynağı, yaşadıkları da sinemalara konu olan dayanılmaz bir aşk öyküsüne dönüşüyor.

Sarah ve Musa aşkını milli sorun haline getiren siyasetçilerimiz, erkek toplum kültürünün getirdiği bir hazla kadın-erkek dillerden düşürmeyen bizler, Sevda'nın galiba da bakire kalarak, çok masum yaşam sevinçlerini, gülme hakkını öldürme ile cezalandırmaya nasıl bir ikiyüzlülükle seyirci kalıyoruz?

Bu ikiyüzlü, hesaplaşmadığımız törelerimiz, değerlerimizin, doğal, kaçınılmaz bir sonucu olarak İzmir'de 32 yaşında işçi **Naci Yakan**, 11 yaşındaki çocuğu S'nin eline doldurduğu tüfeği vererek 29 yaşındaki karısını uyurken yatağında öldürtüyor..

Şeriatın kestiği parmak acıtıyor...

'Yalnızca hoş geçen saatleri sayarım'

ÜSTÜN AKMEN *14 Nisan*

Geçenlerde kızım Venedik yakınlarından telefon etti. Bir güneş saati görmüş. Hani, üstüne güneş ışığı düşen bir cismin gölgesinin, güneşin gökyüzündeki hareketine bağlı olarak gün boyunca yer değiştirmesi esasına dayanan ve taaa İÇÖ (İsa'dan Çok Öncelerde) geliştirilen araçtan söz ediyordu. Anlattı da anlattı. Üzerinde Latince **"Horas non numero nisi serenas"** yazmaktaymış. "Ne yumuşak değil mi?" dedi. Sözcüklerin kendilerinde taşıdıkları anlamda eşsiz bir uyum gizliymiş. Öyle söyledi. Çevirisini de yaptı: **"Yalnızca hoş geçen saatleri sayarım."** Gerçekten de pek yumuşakmış diye geçirdim içimden. Nereden nereye; Obermain Köprüsü üstündeki yoğun trafikte akarken eski güneş saatinin üstündeki sözcükleri anımsadım ve aniden yeniyetme bir karar edindim. Gökyüzü kararmaya başladığında kol saaatimi gömleğin baskısından kurtarıp, gün ışığına çıkaracak ve zamanın üstünden gölgelerin nasıl yok olacağını izleyecektim. Tam o sırada içimde; gizli, sırmalı, huzmeli bir **"hüzün"** beliriverdi. Önce **"Frankfurt'un ilkbaharı, demek insanı böyle yapıyor"**diye düşünmekle yetindim.

Oysa **"hüzün"** içimi sarmaladıkça, içinde kıvanç bulunmayan zaman tüketiminin, zamanı nasıl boğazladığını duyumsuyordum. Schwezier Caddesi'nde, zevk vermeyen her olayın unutkanlık evreninde yitip gitmesi gerekliliğini düşündüm. Main Irmağı boyunca, Frankfurt ilkbaharına ait ılık güneşin tembel sular üzerinde yalpalandığını dün görmüştüm. İçimdeki hudutsuz huzursuzluk sınırlarını genişletiyordu ve ben **"Yalnızca hoş geçen saatleri sayarım"** sözcüklerinden yola çıkarak zamana bunca yıldır verdiğim önemi kaldırdım. Akşam, bizim **Çiçek Pasajı**'ndaki **Entelektüel Cavit** benzeri **Sachseyhausen**'daki ünlü meyhane **Adolf Wagner**'e gittim. İnsanlar üst üsteydiler ve de domuz, koyun, kuzu eti yediklerinden **Deli Dana**'dan korkmuyorlardı. Elma şarabının ikinci bardağında yaşlı güneş saatini ve üzerindeki sözleri söyleyeni ya da yazdıranı düşünmeye başladım. Kırmızı yanaklı Sakson kırması bir Alman, ağzının içinin bütününü göstererek bol gürültülü güldü. Bir genç kadın, başını yanındaki erkeğin omuzuna değdirdi. Frau Melitta, gri sır üstüne kobalt desenli porselenden testiyi, içindeki elma şarabı ile birlikte getirdi, tahta masanın üstüne **"dank"** diye bıraktı. Sonrasında, sıkıştırılmış kartondan bardak altlığının kenarına bir çentik attı, gitti. Düşünüyordum. Güneş saatini yaptıran ya da üstündeki yazıyı yazdıran mutlaka ortaçağ papazlarından biri olmalıydı. Beşinci bardak elma şarabı biterken, tanrı karşısında halkın temsilcisi, zaman zaman da halkın karşısında tanrının temsilcisigillerden olan ortaçağ papazının simgesi geldi oturdu gözlerimin önüne.

Çılgın renkli meyveler güneş altında olgunlaşırken papaz efendi kilisenin bakımlı bahçesinin güzel kokulu çiçekleri arasında dolaşıyordu. Sanırım, bedenini saran tatlı gevşekliğin hazzını yaşarken buldu bu sözcükleri. Yaptığı hiç de önemli olmayan işini de o an kafasından sildi. Yaşantısı uzun, tatlı bir düş içinde görüntülendi bana.

Sonra gökyüzünü bulutlar kapladı. Hızlanan yol, tozu toprağı sağa sola dağıttı. Papaz, hızlı adımlarla ve de sandaletlerini şıpırdatarak kilisesine döndü. Odasındaki küçük masanın başına oturup hiçbir güncelliği olmayan güncesine **"Yalnızca hoş geçen saatleri sayarım"**diye yazdı. Pencereden dışarı baktı. Ortaçağda yağmur vardı.

Gökgürültüsü yeri göğü inletti. Sachesehausen'da gürültü, elma şarabı, domuz eti; tırnakları değişik renklerde boyalı ve de sürekli konuşan sarışın bir kız, üç besili Alman erkeği; abartılı kahkahalar; dizini yukarı çekip topuğunu oturduğu iskemlenin kenarına bastıktan sonra, diz kapağını öpüp onunla sevişir gibi yapan esmer genç kadın, esriklik... Geriye kalan mı? Hoş geçmeyen saatler ve içimdeki eziklik...

Önce Mafyalar Bozuldu!

DİNÇ TAYANÇ *14 Nisan*

Eski bir oyundan **Metin Akpınar** ile **Zeki Alasya**'nın sesleri yankılanıyor kulaklarımda:

"El öptüren babalar,
Diz çöktüren babalar,
İşine gelmeyince,
Kök söktüren babalar!"

İçimden gülüyorum... *"Nerdeee o eski babalar!!!"*

Mafya babası, kendine *"kelek atan"* adamını *"temizletecek"* de, bu işi medya sayfalarından ilan ede ede, hem de mahkeme salonunda yaptırtacak!!! Dahası, *"keklik misali"* yakayı ele veren tetikçi de tutup *"Ben bu işin emrini falan babadan aldım"* diyebilecek!!!

Daha da beteri, mafyanın *"kulu"* çıkıp babayı vuruşmaya çağıracak!!!

Yok efendim, ekmekler falan değil; önce mafyalar bozuldu!!!

Oysa, ne güzel kurulmuştu düzen! Tepede *"büyük"* baba oturuyordu; altında dizim dizim kraliçeleri, prensleri, prensesleri vardı... Prensler, kendilerine verilen *"mansıplardan"* yiyebildiklerince yiyor, sonra da sırayı ardında gelene bırakıyorlardı!!!

Sonra, ne olduysa oldu (asıl olan *"büyük"* babaya oldu elbet!!!), mansıp pastası kraliçelere, prenslere, prenseslere yetmez oluverdi. Yiyici çoğalıp yenilecek küçülünce önce kraliçeler, prensler ve de prensesler birbirine düştü; ardından iş, uşakların birbirine düşmesine kaldı...

İnsanoğlu bir kez birbirini yemeye düşmeye görsün... Kimse kimseyi tanımaz oluyor! Kimse kimseyi tanımayınca da bir zamanlar *"selam"* niyetine verilen rüşvetlerin hesabı sorulur oluyor!

İş heşap sormaya varınca, babalara gün doğuyor. Ama, babalar o eski babalar değil artık! Ne kestikleri *"racon"*a uyan var, ne *"ahkâmlarına"* kulak asan...

Çünkü onlar farkına bile varmadan, her yanları *"yeni yetme"* mafyalarla kuşatılıvermiş!

Üstelik, yetmelerin hepsinin bellerinde, *"büyük"* babanın *"himmetiyle"* alımı satımı serbestleştirilen silahlar, ceplerinde gene *"büyük"* babanın himmetinden sağladıkları dolarlar, marklar...

Eski babalar istedikleri kadar *"El öptürürüz, diz büktürürüz, kök söktürürüz"* diye dilerinde tüy bitiredursun; yeni yetmeler *"Biz de biraz içerde yatar, parayı bastırıp dışarı çıkar, sonra da kapağı dışarılara atarız"* diyesiler...

Mafya bile, düzenin *"mütemmim cüz'ü"* konumuna geldi miydi, bozulan düzenden payını alıyor! Ne Omerta kalıyor ortada, ne *"büyük"* babanın anısına(!) ve de *"ailesine"* saygı(!), ne *"işbitiriciliğin"* saygınlığı(!) ne de vurup vurup da vurulma raconu.

Adamın biri, Karadeniz'de sarp bir tepeye tırmanıyor. Bakıyor bir kalabalık, bir kalabalık ki sormayın. İnsanlar tepenin ucunda sıra olmuşlar, yarın başında da iki kişi... Sıranın başında duranı, tutup kolundan yar aşağı fırlatıveriyorlar.

Fırlatılanlardan *"tık"* çıkmıyor! Ha gayret, keyif duyuyorlar!!!

Bizimki dehşet içinde *"n'apıyorsunuz yahu?"* diyor, yarın başındakilerden yanıt:

"Ha bugün Temel atma töreni vardur da!!!"

Ana fikir: Bir ülkede *"düzen"*in koruyuculuğu, *"büyük"* babalar tarafından mafyalara teslim edilmişse; kimin kimi, ne uğruna ne yapacağının hesabı kestirilemez.

Ana fikrin ana fikri: Bozuk düzenin mafyası da bozuktur!!!

Üreticiler: SEK'i elimizden kaçırdık

COŞKUN YAMAN *16 Nisan*

BALIKESİR - Süt üreticileri, sorunlarını tartıştı. Üreticiler, hükümetin yetersiz taban fiyatı ve peynir, süttozu gibi ürünlerin ithalatı politikasını eleştirerek örgütlü oldukları Süt Birliği'nin, SEK'i satın almamasını **"kaçırılmış fırsat"** olarak nitelendirdiler.

Ziraat Odası Başkanı ve Süt Birliği Yönetim Kurulu üyesi **Ahmet Kahraman**, bir süre öncesine kadar kendi kendine yeten 7 ülkeden biri olan Türkiye'nin, yanlış politikalar sonucu ithal etmediği tarım ürününün kalmadığını söyledi. Kahraman, ürünlerdeki taban fiyatlarının yetersizliği ve zamanında ödenmemesi nedenleriyle emeğinin karşılığını alamayan çiftçinin, birlik ve beraberlik içinde olması gerektiğini vurguladı.

Üreticilerin ve çiftçilerin örgütlü olmamalarını eleştiren Kahraman, **"Balıkesir merkez ilçeye bağh tüm köylerin birliğe üye olması gerekir, ama bizim üye sayımız şu an için 90 köy civarında. Her şeye rağmen Balıkesir çiftçisinin Süt Birliği ile Türkiye çiftçisine örnek olacağına inanıyorum"** dedi. Süt fiyatında pazarlığa devam ettiklerini, sütün Balıkesir'de bundan sonra 13 bin yerine en az 20 bin liraya satılacağını kaydeden Kahraman, yem fiyatları dikkate alındığında bunun da yeterli olmayacağını, ancak eskisine oranla iyi bir fiyat sayılabileceğini bildirdi. Kahraman, 1 Ocak 1995'te kaldırılan ve 1 Aralık 1995'te yeniden uygulamaya konan 3 bin liralık süt iadelerinin de Süt Birliği aracılığıyla 15 nisandan itibaren ödeneceğini sözlerine ekledi.

Süt Birlik Müdürü **Kemal Barak** ise birliğin bozulması yönünde bazı çabalar bulunduğuna dikkat çekerek üreticilerin bu oyuna gelmemesini istedi. Barak, siyasi partilerin Balıkesir milletvekillerinin parti farkı gözetmeksizin elbirliğiyle hayvancılığın gelişmesi için çalışmalarını istedi.

Süt Birliği üyelerinden **Şerif Aslan**, süt içiminin teşvik edilmesi için meşrubatçılar gibi reklam yapılmasını önererek süt tozu, peynir gibi ürünlerin ithalatının faturasını çiftçinin ödediğini savundu.

Meslekte başarı özel yaşamın önünde

18 Nisan

Çeviri Servisi - Özellikle kariyer yapmış erkeklerin sorunu bu: Özel hayatları... Onlar özel yaşamın önemi ve önceliğini gözardı etmiş durumdalar. Ne eş ne sevgili ne de baba olarak çok başarılı oldukları söylenemiyor. İlk bakışta bir tesadüf gibi görünen bu olgu, yapılan araştırma ve istatistikler incelendiğinde, kariyerle ters orantılı olduğu belirlenen bir durum olarak ortaya çıkıyor. Erkek mesleğinde yükseldikçe özel hayatında batıyor. Erkeklerin çoğu, özel yaşam denen büyük oyunu kaybettiklerini, çoğunlukla mesleklerinde gelebilecekleri yere geldikten sonra anlıyorlar. Yüzde 50'sinden fazlası ardına baktığında birden fazla evlilik, bozulmuş birçok ilişki, mutsuz ya da sorunlu çocuklar görüyor. Yaşamın iki kanadında birden oynayıp, terazinin sevgi ve para kefelerini dengelemenin önemini iş işten geçtikten sonra kavrıyorlar.

4 bin kişi arasında yapılmış bir araştırmaya katılanların yüzde 72'si bunun gerekçesini **'özel yaşama çok az zaman ayırabilmek'** olarak açıklıyorlar. Çoğu geri dönebilme imkânı olsa döneceğini ve aynı hataları bir daha yapmayacağını söylüyor. Deneklerin yüzde 58'i (evli olanlar da) yalnız ve mutsuz olduklarını belirtiyorlar.

Bu insanların çoğu monogam. Evlerindeki sorunlar çoğu insanın sandığı gibi çapkınlıklarından kaynaklanmıyor. Ve verdikleri yanıtlara bakılırsa özel yaşamlarında kaçırdıkları mutluluk onlar için çok önemli. eneklerin sadece yüzde 7'si, **"bir tercih yapmak durumundayım, mesleğimi seçtim, mutluyum"** diyebiliyor. Ancak bu yanıtı verenlerin meslekleri diğerlerinden ayrılıyır. Bu erkekler genellikle sürekli yurtdışında çalışmış, ünlü insanlar. Özel sorumluluklar kavramını sözlüğünden silen, akşamlarını ve hafta sonlarını da işine ayıran erkek, kariyer merdivenlerinde kendini güvenceye almakla beraber, özel yaşamında ister istemez bir inişe geçmeye başlamış oluyor. Ve bu inişi **'kaybeden'** olarak noktalamayan çok az erkek var.

50'li ve 60'lı yılların, **'kariyer için önce mutlu bir özel yaam'** parolası ise artık gündemde değil. Amerikan filmlerinde gülerek izlediğimiz, eve gelip eşlerle ve çocuklarla tanışan patronlar, bu tanıma öncesinde korkudan midesine kramp giren erkekler artık yok. Rekabet bu en doğal ilkeyi bile bir ülks haline getirmiş durumda. Ancak yine araştırma sonuçlarına bakıldığında, özel yaşamdaki bu verimsizliğin orta yaş sonrasında performansı bir hayli düşürdüğü gözlemleniyor. Amerikalı ve Avrupalı psikoloji uzmanları, bu tür aileler için danışma merkezleri kurmuş durumdalar ve bu merkezlere başvuranların sayısı da oldukça fazla.

Sürekli daha fazla iktidar ve saygınlık istemi, elde edildikten sonra birçok erkeğin orta yaşlarda kendini bir kurban olarak nitelemesine yol açıyor. Ne aile yaşamı ne gerçek dostları ne de etrafında onu sevgiyle ancak herhangi biri bulunmayan bu insanlar artık daha fazla ödün vermek istemiyorlar. Ayrıca verecek bir şeyleri kalmadığının da altını çiziyorlar.

Bu aşamada ise evliliklerin bitirilmesi ve yeniden başlayabilmek adına yeni aşklar ve evlilikler gündeme geliyor. Orta yaşın sonrasında kalp ve tansiyon rahatsızlıkları, ciddi stres problemleri ve mutsuzluğun tüm belirtileri başlıyor. Uzmanlar bu konuda ister var olan beraberlikte ister yeni başlayan bir ilişkide erkeğin kendine ve eşine zaman ayırmasını ve çocuklarla, dostlarla yaşamı paylaşmasını öneriyorlar. Az da olsa spora, sanata ve biraz eğlenmeye yönelinmesinin ve bu faaliyetlerin yakın çevre ile paylaşılmasının bütün sorunları çözmese de sonucu ulaşmada önemli bir adım olduğunu vurguluyorlar.

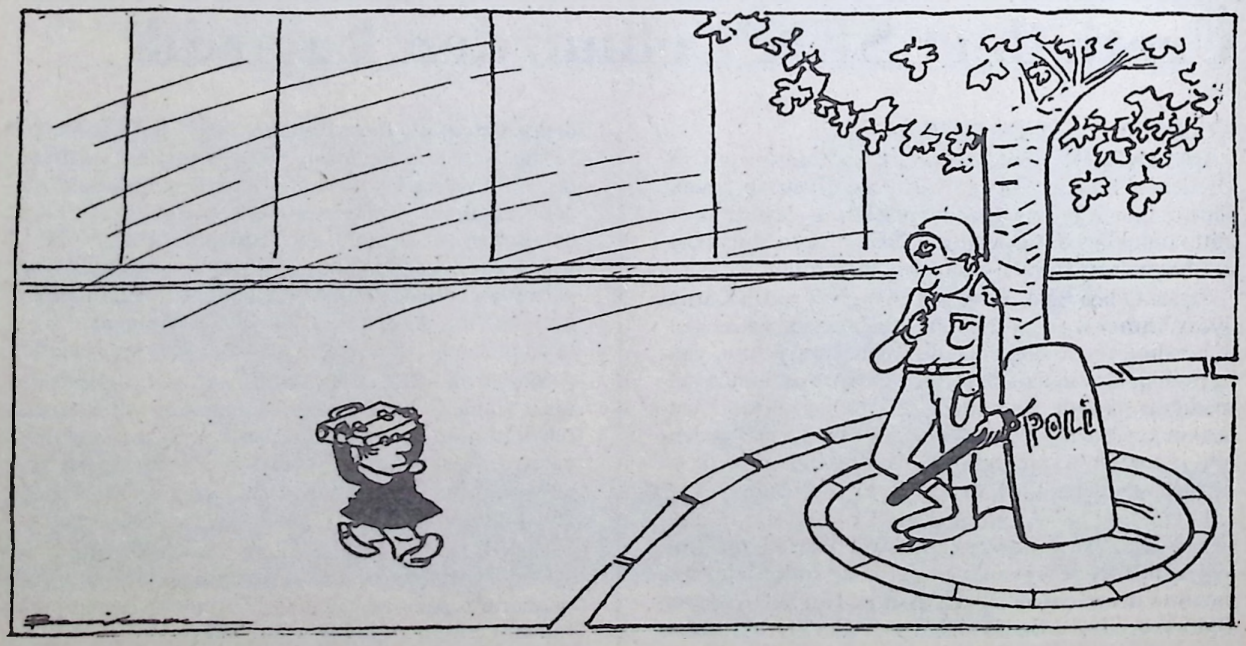

Önce katil, sonra itirafçı

HALİL NEBİLER *18 Nisan*

Hemen her gün bir televizyonda, bir gazetede konuşan ülkücü mafyanın tetikçilerinden **Nurullah Tevfik Ağansoy**, 12 Eylül 1980 öncesinde işlediği cinayetlerle övünen ve kendisinden hâlâ ülkücü olarak bahseden bir tablo çiziyor.

Oysa Ağansoy, 1986 yılında **"itirafçı"** olmuş ve az ceza almak uğruna arkadaşlarını ele vermiş, MHP'yi ve ülkücüleri suçlamıştı. Ağansoy'un ihbar ettiği kişiler arasında, Civangate olayında birlikte hareket ettiği **Alaattin Çakıcı** da bulunuyor.

Nurullah Tevfik Ağansoy'un adı ilk olarak eski Emlakbank Genel Müdürü **Engin Civan**'ın vurulmasıyla patlayan Civangate olayında, Alaattin Çakıcı'nın adamı olarak gündeme geldi.

Ağansoy'un yurtdışında yakalanarak Türkiye'ye getirilmesi, Türkiye'de Engin Civan'dan iki gün sonra serbest kalması ve üst üste verdiği demeçler onu medya kahramanı yaptı. Hemen her gün bir gazetede veya bir televizyonda konuşarak ne kadar ülkücü, ne kadar mert biri olduğunu anlatan Nurullah Tevfik Ağansoy, aslında bir MHP itirafçısı.

12 Eylül öncesinde Şişli/Çeliktepe bölgesinin hızlı militanlarından biri olarak ülkücü Alaattin Çakıcı ile cinayete varan birçok eyleme katılan Nurullah Tevfik Ağansoy, 12 Eylül sonrasında kahvehane bombalamak ve silahla taramak suçundan 16 yıl 8 ay, **Kemalettin Er** adlı üniversite öğrencisini Mecidiyeköy'de silahla öldürmek suçundan 13 yıl ağır hapis cezasına çarptırılmıştı.

Nurullah Tevfik Ağansoy, 1986 yılında aralarında Prof. **Ümit Doğanay**'ın da bulunduğu 5 kişinin öldürülmesi ile ilgili olarak İstanbul Sıkıyönetim 2 Numaralı Askeri Mahkemesi'nde yargılanırken idam cezası alma korkusu ve bir an önce cezaevinden çıkabilme isteğiyle itirafçı oldu.

Ağansoy ve eşi, itirafları nedeniyle sık sık ülkücülerin ölüm tehditleriyle karşı karşıya kaldılar.

Sıkıyönetim askeri mahkemesine 10 Nisan 1986 tarihinde verdiği 16 bölüm ve 303 sayfadan oluşan itiraf dilekçesinde 27 Ağustos 1978 tarihinde ülkücü **Coşkun Akbulut, Süleyman Öztürk, Ahmet Ayhan** ve **Yusuf Batmaz**'la birlikte gerçekleştirdikleri Şişli Hasat Sokak'taki Barış Kıraathanesi'nin taranması olayını anlatıyor, bu eylem sırasında siyasetle hiç ilgileri bulunmayan **Hacı Demir, Hakkı Angül, Hüseyin Yıldız, Necati Konuk** ve **Kenan Emiroğulları**'nın vurulduğunu belirtiyor ve şunları yazıyordu:

"Bu olayı yapmamızın en büyük nedeni, olaydan evvel kıraathanenin sol ön camının köşesinde bulunan masada CHP gençlik kolları başkanı ve arkadaşlarının oturduğunun haber alınması olmuştur.

Olayda ana gaye bu kişiyi vurmaktı, fakat siyasetle alakaları bulunmayan diğer kişiler vurulmuştur. Eylemde hangi vatan haini ölmüştür? Hangisi yaralanmıştır? Hedef vatan hainleri, din düşmanları olsa dahi insanları öldürmek yetkisi kimden alınmıştır?"

İtirafçı olduğu sırada eylemci arkadaşlarını suçlayan Ağansoy, eski arkadaşları için şunları söyleyebiliyordu:

"Her ülkücünün dilinden düşmeyen 'Biz devletin önüne kendimizi etten, kemikten bir set yaptık. Biz devlet için vurduk, devlet için vurulduk' teraneleri tamamen yanlıştır. Bugüne kadar tanıdığım ülkücü gençler içerisinde, istisnalar hariç olmak üzere hiç kimse gerçekten devlet için, devleti korurken ölmemiş ve öldürmemiştir."

Nurullah Tevfik Ağansoy'un itiraflarında suçladığı ve yargılanmasına neden olduğu kişilerden biri de, Civangate olayında birlikte hareket ettiği ülkücü mafya lideri **Alaattin Çakıcı** olmuştu.

Kuvayı Milliye

MÜŞERREF HEKİMOĞLU *19 Nisan*

Bir pazar akşamı Büyük Tiyatro'ya gitmenizi diliyorum sevgili okurlarım. Biraz acele edin, bir kez görürseniz, bir daha, bir daha görmek isteyeceksiniz çünkü. Vakit kalmayabilir.

Kuvayı Milliye oyunundan söz ediyorum. Büyük ozanımız Nâzım Hikmet'in Kurtuluş Savaşı Destanı'ndan. Tutukluyken yazdığı Memleketimden İnsan Manzaraları'ndan. Onlardan.

Onlar ki toprakta karınca, suda balık, havada kuş kadar çokturlar,
Korkak, cesur, cahil, hâkim ve çocukturlar,
Ve kahreden, yaratan ki onlardır,
Destanımızda yalnız onların yerleri vardır,

diyor ozanımız, destanların en güzelini onlar için, halkı için yazıyor.

Ergin Orbey'i kutluyorum, güzel bir yapıtı daha imzalamış bulunuyor. Devlet Tiyatroları'nda özlediğim bir olay yaşanıyor. Orta ve genç kuşaklar bir arada oyunda. Tiyatronun ortak bir ürün olduğunu sergiliyorlar. Hepsi sevgiyle, saygıyla oynuyor rolünü, küçük bir role de güzel bir boyut veriyor. Nâzım'ın şiirleri dansa, heykele dönüşüyor sahnede.

Binnaz Aydan'ın oluşturduğu sahneler destanımızda maceraları olanları heykelleştiriyor; kinan, dansa, türküye, şarkıya dönüşüyor. eketimizden çok renkli, yürekli insan man- ı gerçekten. Oyun baştan sona güzel bir- i sergiliyor bence. Uyumlu, coşkulu, bilinçteliği. Karmaşık duygularla izledim, ağlaüldüm, mutlandım, soluklandım, destanı n yaşadım, tiyatroyu çok sevdiğimi hissetniden.

ma gerçek. Kurtuluş Savaşı öncesi koşullar yeniden yaşanıyor ülkemizde. Olaylar, haberler, vatandaşlık duygusunu, onurunu zedeleyen boyutlara varıyor kimi zaman! Ulusal sorunlarımıza yabancılar çözüm arıyor! Ege'deki komşumuz Yunanistan ile ilişkilerimizde ABD'nin arabuluculuğuna umut bağlanıyor! Başkan Clinton'un Kıbrıs bizim iç sorunumuz, dediğinden söz ediliyor! DYP Genel Başkanı Tansu Çiller de başkenti İstanbul'a taşımaktan söz ediyor bir gazete köşesinde!

Bence Sayın Çiller de Büyük Tiyatro'ya gitsin bir pazar akşamı. Kuvayı Milliye oyununu seyretsin! Sanırım duygulanır. Ankara'nın artık Türkiye'yi taşımadığını söyleyenler Ankara'nın taşını iyi tanımıyor bence. Ankara'nın başkent olmasına Kuvayı Milliyeciler karar verdi değil mi? Türkiye'yi onların inancı, coşkusu, umudu taşıdı uzun yıllar.

O ruhu yitirenler de başkenti bir taşkente, köykente dönüştürdü ancak! Gökdelenler, beton yığınları yetmiyor çağdaş başkent olmaya.

Burada bir kavram karmaşası da var galiba. Ankara Türkiye'yi taşımıyor sözü gerçeğe ters değil mi acaba? Ankara, dahası Türkiye İstanbul'u, üstelik sırtında taşıyor demek, daha gerçekçi bir yaklaşım. İstanbul da Ankara'ya bir şeyler taşıyor elbet.

Örneğin Bizans'ı taşıyor! Geçmiş yıllarda başkentimiz saray oyunlarına da sahne oldu değil mi? Kimi Bizans'ı, kimi Osmanlı sarayını taşımayı deniyor!

Değer yargıları baştan sona değişti ülkemizde. Para en yüce değer oldu, parayı amaçlayanlar da tüm araçları geçer saydılar. Biri telefon etti, alaylı sordu bu sabah. Sıradan bir şarkıcının Los Angeles'ta lüks daire almasına tepki duymuyor muyum? Bir solukta geçen hafta yaşadığım güzellikleri aktardım ona.

Ören koyundaki evimi Los Angeles'taki lüks daireyle değişmem. Kuvayı Milliyeciler'in bir grubu da İda eteklerinde yaşıyor! Altın arayanlara meydan okuyorlar. Konservatuvar konser salonunda Görkem Çalgan viyola konseri veriyor hafta sonunda. Çalgan ailesinin beşinci kuşağı. Büyük dede, Mızıka-i Hümayun'un kurucusu Habib Bey, dede Çalgan klarnetçi Süleyman Bey, üçüncü kuşakta Turgut Çalgan var, 1973 yılına kadar viyola çalıyor CSO'da, oğlu Koral Çalgan dördüncü kuşak, o da viyolacı, konservatuvarda öğretim üyesi, CSO'da ve Ankara Oda Orkestrası'nda çaldı yıllardır.

Oğlu Görkem Çalgan da onun yolunda, o da viyola çalıyor. Nasıl sevgiyle, özenle çaldı konserinde. Bir delikanlı için dünyada başka değerler de olduğunu ne güzel sergiledi. Milyarları değil, güzel viyola çalmayı amaçlıyor Görkem Çalgan, Çalgan ailesine yeni bir boyut kazandırmayı. Kuvayı Milliye oyununun özgün müziğini yaratan Can Atilla'yı da içten kutluyorum. Nâzım'ın şiiriyle bütünleşen bir müzik oluşturuyor. Bence ölümsüz ozanımız da dinledi o müziği. Büyük Tiyatro'da Can Atilla'yı uzaktan seyrettim ancak. Yanında Konservatuvar ve Bilkent'ten arkadaşları güzel bir olayı kutluyordu. Yıldızların parladığı bir gece yaşıyordu sanırım. Başkent Ankara bu olaylarla güzel işte. Tüm çirkinliklere karşı direnenler, inandığı değerler için savaşanlarla, bir başka deyişle Kuvayı Milliye ruhunu kuşaktan kuşağa aktaranlar, coşkusunu, inancını yitirmeyenlerle.

Fazıl Say - Emre Taner ikilisi çağdaş bir Türk yapıtı da çaldı son konserde. Güdük Gazel. Bestecisi Mehmet Nemutlu, İlhan Usmanbaş'ın öğrencisi. Yapıtı ilk kez sesleniyor. Sahnede bir an göründü ve kaçtı. Kimseyle öpüşmedi, bir selamla yetindi. Yapıtı gibi sade kişiliğiyle göze çarptı. Kutlamaya da olanak bulamadık. Türkiye'yi geleceğe bunlar taşıyacak bence.

YÖK yasa tasarısı değişti

EMİNE KAPLAN *19 Nisan*

ANKARA - Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK), Cumhurbaşkanı **Süleyman Demirel**'e de sunulan YÖK yasa tasarısı taslağını, üniversite çevrelerinden gelen yoğun eleştiriler üzerine yeniden düzenledi. Yeni taslakta, **"kişi diktatörlüğü"** olarak nitelendirilen Akademik Değerlendirme Kurulu'nun tüm üyelerinin YÖK Başkanı tarafından atanması hükmünden geri adım atılarak atama yetkisi cumhurbaşkanına bırakıldı. Öğrenci katkı paylarının belirlenmesinde Bakanlar Kurulu'nu devre dışı bırakan taslakta, katkı payının öğrenci temsilcisinin de katılımıyla üniversitelerin yönetim kurullarınca belirlenmesi öngörüldü.

YÖK, 2547 sayılı YÖK Yasası'nda değişiklik yapılmasını öngören yasa tasarısı taslağını, öğretim üyeleri sendika ve dernekleri ile üniversite çevrelerinden gelen yoğun eleştiriler üzerine yeniden düzenledi. Akademik Değerlendirme Kurulu'nun üyelerinin YÖK Başkanı'nca seçilmesinin **"kişi diktatörlüğü ve merkeziyetçi yapının artması"** olarak değerlendirilmesi üzerine, yeni taslakta, üyelerin seçimi cumhurbaşkanına bırakıldı.

Kurulun 5 üyesinin bilim, kültür, sanat, sanayi, ticaret ve finans alanlarında en az lisans düzeyinde öğrenim görmüş kişilerden seçilmesi hükmü, **"üniversiteler sermayeye teslim ediliyor"** eleştirilerine karşın korundu.

Taslakta, yardımcı doçentliğe atanacak öğretim elemanlarına, jüri üyelerinin önünde açık bir deneme dersi veya seminer vermesi koşulu getirildi.

Taslakta, öğrenci katkı paylarının belirlenmesinde Bakanlar Kurulu devre dışı bırakılırken katkı payının YÖK tarafından belirlen ·ek cari maliyetlerin yüzde 50'sini geçmemek koşuluyla öğrenci birliği başkanı ve yardımcısının katılımıyla üniversite yönetim kurullarınca belirlenmesi öngörüldü.

Taslakta, ödeme güçlüğü çeken öğrencilere Yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu'nca (YURTKUR) verilen kredinin yetersiz kalması durumunda, üniversite tarafından öğrenciye kredi ya da burs verilmesi hükme bağlandı.

Taslakta, vakıf üniversitelerine yapılacak yardımın biçimi de yeniden düzenlenerek yardımın devlet üniversitelerindeki öğrenci maliyeti ile vakıf üniversitelerindeki öğrenci sayısı dikkate alınarak yapılması öngörüldü.

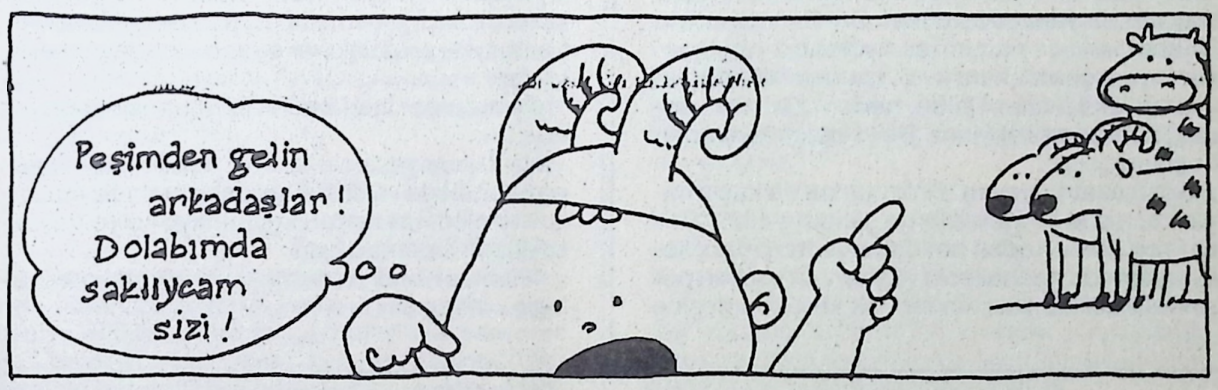

Herkes Kendi Kedisini Arıyor

VECDİ SAYAR *19 Nisan*

Paris'in en keyifli bölgelerinden biri, Bastille. Burjuvaların soylulara başkaldırdığı bölge. Eski Paris, yani Marais'nin hemen kıyısında. Ama Marais'de tek bir yapıya bile dokunulmazken, Bastille inşaatlardan geçilmiyor. Eski dokunun yapıları birer birer tarihe karışıyor.

Gene de direniyor Bastille. İnsan ilişkileri eskisi gibi olmasa da, kentin modern bölgelerinden farklı. Köşebaşı kahvelerinde buluşuluyor gene. Sabah işe gitmeden, günün ilk kahveleri birlikte içiliyor.

Ev hanımları öğleden sonra dedikodularını bu mekânlarda yapıyor. Akşamları ise gençler teslim alıyor tüm kahveleri. Aşklar, arkadaşlıklar buralarda perçinleniyor.

Parisli kedilerin en sevdiği bölgelerden biri burası. Sokaklarda dilediğimiz gibi dolaşabiliyor, kahvelerde yan gelip yatabiliyoruz.

Güneş bulutların ardından sıyrılıp, kahveler sokaklara doğru uzanıverdi mi, bizim de keyfimize diyecek olmaz. Boş bir sandalyeye kıvrılıp, sokakta olup bitenleri izlemeye başlıyoruz.

Yaşlıların yaşama sevincini, "eski toprak" olmanın verdiği direnci görmek umutlandırır bizi.

Ama gençleri izlerken farklı duygulara kapılmaktan kendimizi alamayız çoğu kez.

Bu abartılı özgürlü gösterilerinin, bu çılgın temponun arkasında neler yattığını anlamaya çalışırız.

Birlikteliklerin ardındaki korkunç yalnızlık soğuk bir rüzgâr gibi ürpertir tüylerimizi.

Sanki herkes -umutsuzca- bir şeylerin peşindedir. Belki de herkes kendi "kedisini" aramaktadır.

Cédric Klapisch genç bir sinemacı. Önceki filmlerini görmedim. Ama, "Herkes Kendi Kedisini Arıyor"un afişlerini görünce ilgisiz kalmam mümkün mü? Bastille'in en mutena sinemalarından birine süzülüverdim bir gece. İyi ki de gitmişim.

Meğerse benim aklımdaki sorular onun da aklına takılmış. Bastille'de yaşayan bir grup insanın yaşamını yalın mı yalın, gerçekçi mi gerçekçi bir anlatımla sergilemeye soyunmuş. Başrolde hiç tanımadığım genç bir oyuncu var, Garance Clavel. Abartısız, tertemiz bir oyun sergiliyor.

Bizim mahallenin kızlarından biri adeta. Sevecenliği, coşkuları ve tüm benliğini kaplayan yalnızlığı ile mahalle sakinlerinden biri.

Yalnızca erkeklerden hoşlanan bir erkek arkadaşı ile aynı apartman dairesini paylaşıyor Chloé (Clavel'in canlandırdığı kahramanın adı). Hayatta en yakın dostu ise "Gri-Gri". Gri tüylü bir kediden söz ettiğimi sanıyorsanız yanılıyorsunuz, gerçek bir kara kedi, karnının altında beyaz bir lekesi olan Chloé, neden "Gri-Gri" demiş, nereden bilebilirim. Belki de çelişkilerden hoşlandığı için.

Sözü uzatmayayım, filmin tadını da kaçırmayayım, ola ki bir gün izleme şansınız olur. "Gri-Gri" bir gün ortadan kaybolur ve tüm mahalleli -aralarında, mahallenin yaşlıları, Chloé'nin peşindeki delikanlılar, kimler yok ki- onun peşine düşer.

Doğrusu, kıskanmadım desem, yalan olur, benimle de bu kadar ilgilenen çıkar mı acaba günün birinde?

Filmi beğendiğimi anladınız elbette. Ama, zannettiğiniz gibi başrolde bir kedi olduğu için değil (ayrıca, ben daha iyi oynardım o rolü!). Genç yönetmen, büyük laflar etmeden çok önemli sorunları gündeme getiriyor ve gene hiç ahkâm kesmeden bizim o sorunlar üstüne düşünmemizi sağlıyor da ondan.

Neler mi bu sorunlar? Kenti ve kentte yaşayan, giderek yabancılaşan insanların dünyasını anlatmak üzere yola çıkıyor Klapisch ve Paris'in yok olma sürecindeki bir mahallesi ile o mahalledeki -gene yokoluş sürecindeki- insan ilişkilerini getiriyor karşımıza.

Herkesin bir şeyleri, birilerini aradığı bir dünya bu. Bu dünyada yaşayan genç insanlar neyin peşinde? Kedimizi -ya da kendimizi- yeniden bulma umudu hâlâ mevcut mu? Bu soruya yanıt ararken, insan sıcaklığına yaslanıyor yönetmen; bir de ince bir mizaha. Umutsuzluk yerine umuda sarılıyor.

Değişen toplumun değişen insanlarını anlatmaya değil, anlamaya çalışıyor. Bir de Paris'in bu güzel mahallesine saygılarını gönderiyor. Ne olur, tümüyle yitirmeyelim bu güzellikleri diyor. Oyuncuların büyük kısmı Bastille bölgesi sakinleri. Kendi yaşamlarını oynarken öylesine başarılılar ki, profesyonel oyunculara taş çıkartıyorlar.

Oyuncu geçinen kedilerin görmesini tavsiye ederim.

Ha, bir de yaşamımızla hiç ilgisi olmayan yapay konularla vakit öldüren, sonra da seyirci bizim filmlerimizi neden seyretmiyor diye hayrete düşen sinemacıların.

"Herkes Kendi Kedisini Arıyor" Paris'te kapalı gişe oynuyor.

'Laiklik vicdan özgürlüğüne şemsiye'

SABİT HORASAN *20 Nisan*

KONYA - Cumhurbaşkanı **Süleyman Demirel**, modern Türkiye'nin temelinde yatan laikliğin, din ve vicdan hürriyetinin şemsiyesi, koruyucusu olduğunu söyledi.

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel Konya'da öğrencilere seslenirken **"Din ve vicdan özgürlüğü laiklik çerçevesinde sürdürülmelidir. Atatürk'ün kurduğu laik cumhuriyeti daha ileri götürmek sizin görevinizdir"** dedi.

Bazı açılış ve temel atma törenlerine katılmak üzere Ankara'dan helikopter ile Konya'ya gelen Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel, Selçuk Üniversitesi Rektörlüğü'nü ziyaret etti.

Cumhurbaşkanı Demirel'e Rektör Prof. Dr. **Abdurrahman Kutlu** tarafından bir brifing verildi. Üniversiteyi ziyareti sırasında öğrenci ve vatandaşlardan oluşan bir topluluğa da hitap eden Cumhurbakşanı Süleyman Demirel, **"Çağdaş bir ülkede, Müslümanlık ile demokrasi çelişki yaratmamalıdır. Din ve vicdan özgürlüğünü laiklik çerçevesinde sürdürmeliyiz. Bugün en büyük sorunlarımız, tarihten gelen sorunlarımızdır"** dedi.

Atatürk'ün kurduğu cumhuriyetin temelinde çağdaşlık, uygarlık ve milli hâkimiyetin bulunduğunu vurgulayan Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel, Türkiye'nin 72 senesini çok iyi değerlendirmesi gerektiğini belirtti.

Suriye'ye sert uyarı

SAMİH AZMİ EZER *21 Nisan*

ANTAKYA - Başbakan **Mesut Yılmaz**, bazı komşularının, Türkiye'nin toprak bütünlüğünü bozmak isteyenlere barınma imkânı sağladığını ve onlarla işbirliğine girdiğini belirterek Suriye'yi sert bir şekilde uyardı.

Mesut Yılmaz, Antakya'da yaptığı konuşmada, **"Şimdi bu komşumuz ya bize karşı düşmanca eylemlerinden vazgeçecek veyahut da eninde sonunda bize karşı yaptığı düşmanlıkların cezasını mutlaka görecektir"** dedi.

Başbakan Yılmaz, Antakya Belediye Sarayı'nın temel atma töreninde yaptığı konuşmada, Türkiye'nin birlik ve bütünlüğünü bozmak isteyen bölücü teröristlere yardımcı olan komşu ülkeleri uyardı. **"Biz Türkiye'nin her köşesine hizmet götürmek için bu devletin bütün imkânlarını zorlayıp koşuşurken bazı komşu ülkeler bizim bu gayretlerimizi sonuçsuz bırakmak için, hatta daha da ileriye giderek, Türkiye'nin bütünlüğünü bozmak isteyen eşkıyaya ülkelerinde barınma imkânı sağlamak suretiyle, onlarla işbirliği yapmak suretiyle memleketimize karşı menfur gayretler içindedir"** diye konuşan Yılmaz, şöyle devam etti:

"Maalesef, bu gayretler bir süreden beri Hatay ilimizde de yoğunlaşmıştır. Şimdi buradan, bu komşularımıza seslenmek istiyorum. Türkiye'nin yolunu kesmek isteyen, Türkiye'ye kötülük yapmak isteyen, Türkiye'ye düşmanca emeller besleyenler, artık hesaplarını bir defa daha yapmak zorundadırlar. Biz Türkler çok sabırlı bir milletizdir. Ama sabrımız taştığı zaman tepkimiz çok sert olur."

Yılmaz, en fazla önem verdikleri illerden birinin Hatay olduğunu belirterek **"Bizim hiç kimsenin bir karış toprağında gözümüz yoktur. Ama herkes, bütün dünya şunu iyi bilmelidir ki bizim kimseye verecek bir karış toprağımız da yoktur. Tersine, bu memlekette, bir karış toprağımızı vermemek için ölmeye hazır 60 milyon insan yaşıyor"** dedi.

Yılmaz, Suriye'yi hesabını iyi yapması konusunda uyararak konuşmasını şöyle sürdürdü:

"Komşumuz hesabını iyi yapmalıdır. Ya bize karşı bu düşmanca emellerinden vazgeçecek, düşmanca eylemlerine son verecek, bizimle dostluk kurup işbirliği halinde kalkınacak veyahut da eninde sonunda bize karşı yaptığı düşmanlıkların mutlaka cezasını görecektir. Hükümetimizin bu konudaki kararlılığından hiç kimsenin zerrece şüphesi olmamalıdır."

Yılmaz, Hatay Ticaret Borsası yeni hizmet binasının açılış töreninde, yerel yöneticilerin, Suriye'nin Asi Nehri'nden Türkiye'ye su bırakmayarak kuraklığa neden olduğu yolundaki yakınmalarıyla karşılaştı. Yılmaz, Türkiye'nin, Fırat'ın suları konusunda Suriye'ye yaptığı taahhüdü bugüne kadar yerine getirdiğini, ancak aynı kolaylığı Asi Nehri'nin suları konusunda Suriye'den göremediğini söyledi.

Başbakan Yılmaz, sözlerini şöyle sürdürdü:

"Türkiye GAP'ı başlattığı zaman, bundan zarar görmemesi için Suriye ile bir mutabakat yapmıştır ve Atatürk Barajı'nın su tutma dönemi dahil, yani Suriye'ye en fazla zarar verecek dönem dahil, hiçbir dönemde Suriye'ye saniyede 500 metreküb'ün altında su vermemeyi taahhüt etmiştir. Türkiye, bu taahhüdünü şimdiye kadar her zaman yerine getirmiştir."

Türkiye, PKK'ye verdiği desteği son dönemde gizlemeyen bir tutum içine giren, Fırat suları konusunda Arap Birliği'ni, savunma alanında da Yunanistan'ı yanına alarak Ankara'ya karşı cephe oluşturan Suriye'ye, son olarak **"kokteyl"** protestosu gerçekleştirdi. Bu çerçevede, Dışişleri Bakanlığı üst düzey yönetimine, önceki akşam Hilton Oteli'nde düzenlenen **'Suriye Ulusal Günü'** kokteyline **"Katılmayın"** talimatı verildi.

Yoksul Eyüp'te zaman

SELİM İLERİ *21 Nisan*

Birkaç gün önceydi; Eyüp'e gittim, Unkapanı'ndan sağa saptık. Solda, hemen Tekel'in tütün fabrikası. İnsan nasıl hatırlamaz **A. Kadir**'in şiirini: **"Cibali dendi mi, / aklıma siz gelirsiniz, kadınlar. / Çarpık ayakkaplarınız gelir, / kahraman elleriniz."** Bilmem pazen entariler yine tütün kokuyor mu?

Otomobil şehrin yoğun trafiğinde kâh duruyor, kâh ilerliyordu. Bulgar kilisesi, çocukluğumda okuduğum çarlı, çariçeli masallara yaraşır, perisel görünümüyle doğal dokusundan koparılmış, şimdi yapayalnız kalmış.

Biraz yol aldık, eski Galata Köprüsü'nü gördük. Emektar köprü yine görev başında. Camgöbeği ve mavi karışımı, göz yakıcı astar boyasıyla duruyor. en çok lamba direkleri geçmişten bir şeyler söylemekte. Sonra katırtırnakları. Kıyı şeridi boyunca çocukların top oynadığı alanlardan arta kalan park köşelerine ilk yaz nihayet gelmiş ve katırtırnakları sapsarı açmış.

Nihayet Eyüp'e ulaştık. Sağda solda, yıkıntılar, bayındırlık çalışmaları ortasında birer tektaş yüzük gibi parıldayan türbeler, küçük camiler, mescitler, kütüphaneler görmüştük, ama geçmişin uygarlığı bugünün mimari kargaşasında kararmış elmasları andırır olmuştu.

Eyüp'e en son on yıl önce gitmiştim. O zaman da birçok güzelliğin yittiğini ayırt etmiştim. Çocukluğumuzun Eyüp Sultan ziyaretlerinden belleğimde kalan işte yine sökün ediyor:

Bayram öncelerinde mi gelirdik, annemin adakları için mi gelirdik, bütün çocuklar, semtin hanımları, sabahtan yola çıkılır, Eyüp Sultan Türbesi ziyaret edilirdi. Sırtımda sünnet kılığı, yine Eyüp'e götürülmüştüm. Bir defasında da, komşumuz geçkin birkız için hacet penceresi önünde niyaz edilmişti.

Şadırvan avlusundaydı sanırım, sakat leylekler, biz çocuklara harikulâde görünürler, onların filozofça hallerine bakakalırdık. Bu leylekler, göç vakti gelip de ya kırık kanatlarından, ya ölüme yaklaşmış yaşlarından yola çıkamayan leyleklermiş. Büyüklerimiz öyle söylerlerdi. Leylekler artık hep şadırvan avlusunda yaşayacaklardı. Hayır, kışın üşümezlerdi, çünkü onları Eyüp Sultan Hazretleri korurdu...

Yıllardan 1996: Eyüp Sultan külliyesinde herhangi bir leyleğe rastlayamadım. Belediye yine çevreyi onarıyormuş; toz toprak içinde türbeye ve camiye ulaşabildim. Yürek hırpalayıcı bir yoksulluk, bütün saptayabildiğim. Yalnız uzakta bir gelin arabası durdu ve gelinle güvey indiler. Gelinliğin kumaşı elbette ipek, şifon, güpür dantel değildi. Milyarların akıtıldığı bir düğünden çıkıp gelmemişlerdi buraya.

Şu 1996 yılında Eyüp Sultan ziyaretine gelenlerin ortak paydası yoksulluk. Başörtülü yaşlı kadınlar, başı açık hanımlar, siyah çarşaflılar, kot pantolonlu gençler, sakallı erkekler, hepsi, ama hepsi derin fakirliğin tahakkümü altında buraya gelmişler. İnanç sanki yalnızca yoksulun.

Kırk yıl öncesinin Eyüp'ünden geriye çiçekçi ve esansçı kalmış. Çiçekçi, küçük bahçesinde gövermiş hercai menekşelerini toprak dolu poşetlere yerleştiriyordu. Esansçının küçük ahşap kutusunda gül, leylak, ıtır, miskiamber kokularına yeni bir şişe eklenmiş, üstünde **'Este'** yazıyor. Bu parfümün son harfleri galiba iki **'e'**.

Ama Eyüp oyuncağı tamamıyla kaybolmuş. O oyuncaklar, kırk yıl önce Eyüp Sultan ziyaretine götürülen çocuğun büyük sevinciydi. Düdüklü testiden salıncağa, dönme dolaba kırmızılı, yeşilli, çiğ sarılı tahta oyuncaklar. Bazılarının suluboya bezekleri vardı. Söylendiğine göre Eyüp Sultan çocukları çok severmiş. Bu oyuncaklar da çocuklara sevgisinin birer **'nişane'**siymiş.

Şimdi barakalarda kötü kayıtlı kasetler, başörtüleri, ucuz tespihler, eski yazının yeni zaman teknolojisiyle uygulanmış örnekleri, kitap satılıyor. Sanki Eyüp Sultan çocukları bir zamanlar sevmemiş...

Külliyeden çıktım. Sokaklar boyunca dolaştım ve tarihin, uygarlığın gitgide silindiğini adeta aymazlık içinde gördüm. Ne olmuştu da, yoksulluk bunca ağır basmış, **'sıhhileştirileceği'** paslı tabelalarla belirtilmiş güzelim ahşap evler hızla kağşamış, tuhaf gecekondu azmanı apartmanlar sokaklara dizilmiş, her şeye ama her şeye hüzün çökmüştü.

Anne babalarımızın Eyüp Sultan ziyaretleri bir coşku gezintisiydi. Ne olmuştu da, coşkunluk yerini kedere bırakmıştı.

Eyüp'ün fırınlarından halka alınır, halkalar kız çocuklarının kollarına geçirilirdi. Bilmem fırın duruyor mu, halkalar yine şekerli-tuzlu tatlarını korumakta mı. Akşam oluyordu. Eyüp'ten ayrıldım. Köprü, Bulgar Kilisesi dönüş yolunda karşı yolda kaldı.

Cibali fabrikası hemen yanıbaşımda. A. Kadir'in öteki dizeleri: **"Bana umulmadık, / eskimiş türküler düşündürür / siyah başörtüsü altında yüzünüz."**

Söylüyorum: Ne olmuştu da...

Üretici en büyük eylemini yaptı

LEVENT GENCELLİ *25 Nisan*

BURSA / KARACABEY - Son yılların en büyük üretici eylemi Bursa Karacabey'de gerçekleştirildi. Tarımsal girdi fiyatlarını, zamları ve hükümetin tarım politikasını protesto eden yaklaşık 20 bin üretici, İstanbul-İzmir karayolunu 3 saat tarafığe kapattı. Eylem sırasında üreticiler mazot alamadıkları gerekçesiyle bir traktörü de yaktılar.

Karacabey Ziraat Odası, Hayvancılık Kooperatifi, Köylere Hizmet Götürme Birliği, Çiftçi Mallarını Koruma Başkanlığı, Ova Köyleri Sulama Birliği ve Karacabey Muhtarlar Derneği'nce Soğan Pazarı'nda ortaklaşa düzenlenen protesto gösterisine 20 bine yakın üretici, binden fazla traktörle katıldı.

Bursa, Balıkesir, Bilecik, Kütahya, Çanakkale, Edirne, Kayseri, Manisa il ve ilçelerinden, ziraat odaları ile çiftçi örgütlerinin temsilcilerinin de katıldığı mitingde konuşan Karacabey Ziraat Odası Başkanı **Nuri Karaca**, son 15 yılda uygulanan politikalar yüzünden üreticinin bunaldığını söyledi.

Ziraat Odası Başkanı Nuri Karaca, Karacabey yöresinde 3 yıl önce 40 bin dekar alana pancar ekimi yapıldığını, ekim alanlarının 17 binden bu yıl 10 bin dekara düştüğüne dikkat çekti.

Üreticiler miting alanına getirdikleri bir traktörü mazot alacak para bulamadıkları gerekçesiyle yaktılar.

Daha sonra traktörleriyle, Soğan Pazarı'ndan konvoy halinde Çanakkale-Bursa karayoluna çıkan üreticiler 3-4 kilometrelik yolu yaklaşık 30 dakikada alarak Bursa-Çanakkale-İzmir yol kavşağına geldiler.

Kavşakta toplanarak traktörleriyle yolu kapatan üreticiler burada, çeşitli sebzeleri yola dökerek 1.5 saat süreyle trafiği engelledilerler. Karayolunda bu yüzden uzun konvoylar oluştu. Üreticiler daha sonra köylerine geri döndüler.

Gençleri dövmeye devam ederseniz ne olur?

ORAL ÇALIŞLAR *26 Nisan*

Beyazıt'ta demokratik bir üniversite için eylem yapan ve harçları protesto eden gençleri polis yine dövdü.

Bu eyleme katılan gençler, eylemden birkaç gün önce gazeteye geldiler ve neler yapacaklarını anlattılar.

Bir önceki işgal eylemindeki kırıp dökme tarzını doğru bulmadıklarını söylediler. Öncekinin tersine üniversite bahçesinde ve çevresinde eylem yaparken çevreyi koruyucu önlemler almaya çalışacaklarını da eklemeyi unutmadılar.

Üniversite bahçesine girebilseler, bahçeye ağaç dikecekler, çevreyi temizleyeceklerdi. Polis izin vermedi.

Tamamen demokratik içerik taşıyan taleplerini kamuoyuna açıkladılar. Geceyi de okul çevresinde geçirerek toplumun ilgisini üzerlerine çekmeye niyetliydiler.

Ancak polisin kendilerine engel olacağını anlayınca öğleyin başlattıkları gösterilerine saat 16.00'da son verdiler.

Sakin bir şekilde davranan gençlerin üzerine polis birden saldırıya geçti ve ortalık karıştı. Yine gençler yerlerde sürüklendi, yine coplandı, yine kafaları gözleri kırıldı.

Gençlik temsilcileri, bizleri ziyaret ettiklerinde tamamen barışçı bir eylem yapacaklarını söylemişler ve üniversite merkez kampusunda geceleyeceklerini belirtmişlerdi.

Biz de kendilerine endişlerimizi dile getirmiş ve polisin alışageldiğimiz yollara başvuracağı konusunda onları uyarmıştık.

Gençler saf ve önyargısız oluyorlar. Bunca ya-

şadıklarına rağmen, yine de başlarına böyle şeyler geleceğini hesaplayamıyorlar. Kendilerinin şiddeti kışkırtacak hiçbir eylem yapmayacaklarını, hatta parti pankartları ve flamalarının taşınmasına da izin vermeyeceklerini anlatmışlar ve saf saf, *"Biz bir şey yapmayacağız ki, polis bize saldırsın"* demişlerdi.

Gerçekten de dediklerini yaptılar. Son derece disiplinli haraket ettiler ve hiçbir taşkınlığa izin vermediler. Polisin sert davranacağını ve üniversiteye girmelerine izin vermeyeceğini görünce de dağılmayı kararlaştırdılar.

Şiddetin günlük yaşamımızda egemenliğini sürdürdüğü bir ortamda, gençlerin taleplerini böyle sakin bir şekilde dile getirmeleri ve barışçı mesajlar vermeleri önemli bir örnek teşkil edebilirdi.

Polis yetkilileri, bu mesajı değerlendirebilir ve havayı yumuşatabilirlerdi. Barış arayan topluma güzel örnekler verilebilirdi.

Olaylar; gençlerin saf, yılların deneyimiyle bizim söylediklerimizin daha gerçekçi olduğunu doğruladı.

Eğer gençlere polis saldırmasaydı, önemli bir gençlik gösterisi barış içinde sona erecekti. Ama ermedi, olmadı.

Gençlik bir ülkenin vicdanıdır. Onlar, bizler gibi haksızlığı sineye çekmek zorunda değiller. Düzene boyun eğmek zorunda değiller. Onların isyanları, geleceğin habercisidir. Gençler isyan ediyorlarsa, bu, bir yerlerde bir kötülük var anlamına gelir.

Gençlerin kafası, barışçı eylemlerine rağmen kırıldı. Bir çoğu yine gözaltına alındı. Gençleri öfkelendirmek ve isyan ettirmek için gerekenler yine fazlasıyla yapıldı. Gençlik içinde öteden beri yapılan en önemli tartışmalardan birisi, bu düzende barışçı yöntemlerle hak aranır mı, aranmaz mı sorusudur.

Daha baskı altındaki kesimlerden gelen ve düzenin ezdiği ailelerin çocukları tepkiseldirler. Devletin baskıcı ve acımasız yüzüyle sürekli karşılaştıkları için, barışçı tepkilerin onlar için fazla geçerliği yoktur.

Bu nedenle solun daha tepkisel örgütlenmelerine yönelirler. Öfkelidirler.

Gençliğin bir kesimi -ki, bunlar çoğulukta olanlardır- ise şiddetin kendileri açısından çok büyük yıkımlara yol açacağını bildikleri için, barışçı yöntemleri seçmeye yatkındırlar..Barışçı eylemlere daha çok ilgi gösterirler.

Ne yazık ki kendimin de içine yer aldığı son 30 yıllık tarih, gençleri hep tepkisel şiddete yöneltecek şekilde geçti. Hak arayan gençler, ya devletin ya da devletin desteğindeki aşırı sağın saldırısına uğradılar. Kafaları kırıldı, kanları aktı. Okullarından, eğitimlerinden oldular.

O zaman gençler içinde radikal eylemlerden yana örgütlere eğilim, güç kazandı. Şiddet şiddeti doğurdu, bundan gençlerle birlikte bütün ülke zarar gördü. Son 30 yılda bu film tekrar tekrar sahneye konuldu.

Bu kez yine aynı senaryo sahnede. Bu ülkenin yönetimindekiler, ne zaman gençliğin tepkilerine şiddet dışında bir cevap verecekler doğrusu merak ediyorum.

Saçmalık Dünyası

MELİH CEVDET ANDAY *26 Nisan*

Son zamanlarda gazeteye çok seyrek gidiyorum; çoğun fakslıyorum yazılarımı. Geçen gün gideceğim tuttu, gazetedeki odama girince, ne göreyim, Gani Girgin oturmuş beni beklemiyor mu!

- Nerden biliyordun benim bugün gazeteye geleceğimi? diye sordum.

- Bana malûm olmadı ya, evine telefon etmiştim, eşin söyledi.

- İyi ettin de geldin, dedim. Libya'nın kimyasal silah yapmak üzere bir dağın içinde fabrika kurmaya kalkması sinirimi bozdu. Yol boyunca bunu düşündüm. Nerede kullanacak bu silahı? Tasarısı nedir? İçinden çıkamıyorum.

Gani Girgin, bilmiş bilmiş güldü.

- Ben de onun için geldim, dedi.

Sonra cebinden bir kitap çıkardı, açtı.

- Yerime oturayım da öyle oku, dedim.

Okumağa başladı:

"- Burgin: **Atom bombasının yapımı ile uğraşanların bazıları sonradan delirdi.**

- Borges: **Evet ama, diyelim ki, size bunu söylememeliyim aslında, ama ağzımdan çıkacak gene de."**

Ben,

- Borges'in bir kitabı mı o? Hangi kitabı? diye sordum.

Gani Girgin,

- **"Borges ile Konuşmalar"** dedi.

Sonra sürdürdü okumasını.

"Burgin - **Söyleyin o zaman.**

Borges - Bence Hiroşima, herhangi bir savaştan daha kötü değil.

Burgin - **Ne demek istiyorsunuz?**

Borges - **Savaşı bir günde sona erdirtti. Birçok insanın ölmesiyle, bir insanın ölmesi aslında aynı şey. Her insan kendi ölümünü ölür ve ne olursa olsun, kaçınılmaz olarak o ölümü ölecektir. Ne de olsa Japonya şiddetin, emperyalizmin, savaşın, zulmün yanındaydı; ilk Hıristiyanlara benzer pek bir yanları yoktu. Bomba onlarda olsaydı, aynı şeyi onlar Amerikalılara yapardı.**

Durun, durun, bunları söylememem gerektiğini, beni katı ve hissiz gösterdiklerini biliyorum. Ama nedense Hiroşima hakkında hiçbir zaman başka türlü düşünemedim. Bence savaşı kabulleniyorsanız, evet, bunu söylemeliyim, savaşı kabulleniyorsanız, zulmü de kabulleniyorsunuz demek-

tir. Kan dökmeyi, katliamı ve buna benzer birçok şeyi kabul ediyorsunuz demektir. Temelde, bir kurşunla veya bıçaklanarak veya bir taşla öldürülmek aynı şey. Hiroşima'ın özelliği, birçok masum insanın da ölmesi... Bunu biraz da tartışma olsun diye söylüyorum."

Gani Girgin, kitabı cebine koydu, yüzüme bakmağa başladı.

- Sen de Borges gibi mi düşünüyorsun? diye sordum.

- Hayır, dedi, silahların azaltılması gene de iyidir, hani hiç yoktan; ama tartışılacak konular kalıyor. Önce şu **"O silahla değil, bu silahla öldür"** düşüncesindeki mantıksızlığı alalım...

Sözünü kestim:

- Atom silahlarının radyoaktif kalıntıları uzun süre temizlenemiyor, demek ki savaş bir türlü sona ermiyor. Sonra Borges'in de dediği gibi, masum insanlar da ölüyor.

- Kalıntılar sorununa geleceğiz; önce şunu deyivereyim, savaşta ölen herkes masumdur. Savaşı olağan görmektir suç olan. Savaşı tümden yadsımayıp, onun belli bir biçimine karşı gelmenin savunulacak bir yanı yoktur.

- **Oktay Akbal** duymasın, **"Hiroşimalar olmasın"** diyordu, biliyorsun.

- Yahu, Sovyet-Alman savaşında Sovyetler yirmi milyon insan kaybettiler, atom bombası kullanılmadan.

- Libya'dan geldik buralara...

- Evet, Birleşik Amerika, dünyanın efendisi rolünde, kimyasal silahların kullanılmasına karşı geliyor.

- Gelmesin mi?

- Burada şaşırtıcı birçok şey var. Önce şunu söyleyeyim: Gelişmemiş, ya da gelişmekte olan ülkelerin savaş hazırlığına kalkmaları hem yanlış, hem ayıptır. Bu ülkeler, bütün olanaklarını kendi halklarının eğitimi ve sağlığı için kullanmalıdırlar. Boyundan büyük işlere kalkmak sana mı kalmış! Öyle değil mi?

- Öyle.

- Sonra... sonrası var: Libya nerden almış bu fabrikayı?

- Avrupa'dan.

- Evet, Avrupalılar parayı görünce dayanamıyorlarmış. Ama şunu neden düşünmüyorlar: Bir kimyasal silah fabrikası kurmak suç ise, onu satmak da suç değil midir?

- Ne demek istiyorsun?

- Sıtma ile savaşta kökten yaklaşım, mikrobun kaynağını kurutmaktır. Kimyasal silah fabrikasını yapıp satan Avrupa neden suçlanmıyor? Bak dostum, uyuşturucu ile savaşıma giren Birleşik Amerika, bir zamanlar Türkiye'deki afyon üretimini durdurmayı başarmıştı. Evet, köktencilikti bu, ama yanlıştı; çünkü afyon hiç de sivrisineğe benzetilemez, iyi işlere de yarar. Bereket **Bülent Ecevit,** başbakan olunca bu uygulamayı ortadan kaldırdı. Şimdi soramaz mıyım, Türkiye'deki afyon ekimini durduran Birleşik Amerika, Avrupalıların kimyasal silah fabrikası yapmalarına neden göz yumuyor?

- Bütün söylediklerine hak veriyorum Gani. Şunu hatırlatmama izin ver: Az önce **"Kalıntılar konusuna geleceğiz"** demiştin, bir türlü gelemedin.

- Bildim, bildim; radyoaktif kalıntılardan söz ediyorduk. Ama kalıntı deyince yalnız radyoaktif kalıntı düşünülmemeli. Bak, bugünkü gazetelerde Başbakan'ın bir demeci var, **"Çevreyi mevreyi bir yana bırakıp Gökova santralını çalıştıracağız"** dedi. Kısacası, enerji gereksemesini çevreden öne alıyor. Oysa dostum, **"Enerji mi, çevre mi?"** karşılaştırması bir başbakanın yeğlemesine bırakılamayacak denli ciddi bir sorundur. Sanıyorum, konumuzdan hiç ayrılmadık.

- Evet, ayrılmadık. Ayrıca sana teşekkür borçluyum bugün.

- Neden?

- Benim yazılarımdaki eksikliklere hiç dokunmadın bugün.

- Sıra şimdi ona geldi. On beş gün önceki cuma yazında **Falih Rıfkı Atay**'ın kitabından...

- Çankaya'dan...

- Evet, Çankaya'dan bir alıntı yapmıştın. Atay, Cumhuriyet ilanına karşı gelenlerin, o zaman **hâkimiyet-i milliyeci** geçindiklerini söylüyordu. Başka bir deyişle, onlar, bu kararın halka sorulmasını istiyorlardı.

Dostum, bugün **hâkimiyet-i milliyeci**'lerin benzerleri **"Halkımızın yüzde doksan dokuzu Müslümandır"** diyenlerdir. Demek yarın bu çoğunluk şeriat isterse sineye çekeceğiz, öyle mi?

Anımsama Oyunu

MEMET FUAT *27 Nisan*

Şiir okurları arasında şöyle bir royun oynanabilir: Bir şairin adını anarsınız, karşınızdaki size o şairden aklına gelen ilk dizeyi söyler.

Sonunda ruhbilimsel olarak bir yoruma gitmek doğru olur mu, bilmiyorum.

Çok güç... Ayrıca gereksiz de... Ama böyle bir oyun oynanabilir...

Yahya Kemal: *Büyük Itrî'ye eskiler derler*

Ahmet Haşim: *Ağır ağır çıkacaksın bu merdivenlerden*

Ahmet Hamdi Tanpınar: *Ne içindeyim zamanın*

Nâzım Hikmet: *Dörtnala gelip Uzak Asya'dan*

Necip Fazıl Kısakürek: *Otel odalarında, otel odalarında*

Ahmet Muhip Dıranas: *Kardır yağan üstümüze geceden*

Cahit Sıtkı Tarancı: *Yaş otuz beş! Yolun yarısı eder*

Orhan Veli: *İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı*

Oktay Rifat: *Kızlar vardır kıvırcık salata gibi*

Melih Cevdet Anday: *Dünyayı hele sen bir barış olsun da gör*

Asaf Hâlet Çelebi: *om mani padme hum.*

Fazıl Hüsnü Dağlarca: *Üfleme bana anneciğim korkuyorum*

Rıfat Ilgaz: *Üç odalı bir ev kiraladığım gün*

Bedri Rahmi Eyuboğlu: *Karadutum, çatal karam, çingenem*

Behçet Necatigil: *Solgun bir gül oluyor dokununca*

Cahit Külebi: *Pasinler'deki köyümüzün / Sokakları beyazdı*

İlhan Berk: *Ben senin krallığın ülkene yetiştim*

Ceyhun Atuf Kansu: *Dünyanın bütün çiçeklerini getirin buraya*

Salâh Birsel: *Ne yapar çileli HACİVAT şimdi mezarda*

Necati Cumalı: *Günaydın tavuklar, horozlar*

Özdemir Asaf: *Sana gitme demeyeceğim*

Arif Damar: *Analar bu çocukları nasıl güldürüyorsunuz*

Attilâ İlhan: *Ben sana mecburum bilemezsin*

Can Yücel: *Martılar ki sokak çocuklarıdır denizin*

Metin Eloğlu: *Ne de olsa Avrupa görmüş kadın*

Ahmed Arif: *Akşamı erken iner mahpusâneye*

Turgut Uyar: *Çok üşürdük hep üşürdük üşümekti bütün yaşadığımız*

Edip Cansever: *Tokatlı diyorlar ya da bir atın başlangıcı*

Ercüment Uçarı: *En büyük şiir Beykoz futbol takımı*

Cemal Süreya: *Kan var bütün kelimelerin altında*

Ece Ayhan: *kovalar şiirsizler düşmanlarım ayağa kalksınlar*

Gülten Akın: *Ah, kimselerin vakti yok / Durup ince şeyleri anlamaya*

Kemal Özer: *Yıksalar bile yazdığın duvarı gene de okunsun boşlukta*

Hilmi Yavuz: *ey uçurum gözlü sevgilim*

Ülkü Tamer: *Bir hançerin paslanırken çıkardığı gürültü*

Bu böyle uzayıp gider, söyleyeceklerime yer kalmıyor, keselim.

Bunlar o şairlerin en güzel dizeleri mi?

Hayır, ama bu yazıyı yazarken, adlarını anınca aklıma ilk geliveren dizeleri... Ya da şiir bölümleri diyelim, hepsi dize değil çünkü... Bir başkasına elbette başka bölümler gelecektir... Bir başka zaman, bir başka ortamda benim anımsadığım bölümler de değişebilir...

Kimilerinin şiir dağarcığı vardır, beğendikleri şiirleri ezberlerler. Benim öyle bir alışkanlığım yok. Şiir ezberlemem, ama bazı şiirler yalnız böyle parçalarıyla değil, bütünüyle de aklımda kalıyor.

Nedeni herhalde beğendiğim şiirleri tekrar tekrar okumam. Herkes yapar bunu, beğendiğimiz şiirleri, roman ya da öykü okur gibi bir kez okuyup geçemeyiz. Tekrar tekrar okurken de dizeler belleğe kendiliğinden yerleşiyor.

Akılda kalmaya ölçü ile uyağın etkisi de büyük...

Kimilerine göre baskı makinesi düşünülüp yaratılmadan önce, şiirler kolay akılda kalsın diye ölçülü uyaklı söyleniyordu.

Bana da doğru gibi geliyor bu görüş. Örnekse Yahya Kemal'in şiirleri Edip Cansever'in şiirlerinden çok daha kolay akılda kalıyor.

Demek ki bizim şiirimizin gelişmesi akılda kalmamaya doğru oldu. Özgür koşuk, çözük dizeler derken, düzyazı şiire kadar geldik.

Ama akılda kalmak salt ölçüye, uyağa bağlı da olmasa gerek. Onlar daha çok şiirin bütünü için söz konusu. Şiirin parçalarının akılda kalmasını sağlayan başka şeyler de olmalı.

Örnekse yukarda Kemal Özer deyince benim aklıma bir dize değil de, bir düzyazı şiir tümcesi geldi.

Sonra **Ataol Behramoğlu...** özgür koşukla yazan bu şairin bazı dizeleri deyimleşiyor... *"Bir gün mutlaka", "Bebeklerin ulusu yok" gibi...* .

Yergi olarak almayın, doğru ya da yanlış bir saptama diye düşünün üstünde: Bugün yazılan şiirlerde, beğenerek okuduğum şiirler için söylüyorum, böyle kendiliğinden akılda kalan dizeler ya da parçalar yok denecek kadar azaldı gibi geliyor bana.

Neden olabilir?

Çiller, köşkü sakladı

MİYASE İLKNUR *27 Nisan*

DYP Genel Başkanı **Tansu Çiller**'in, Yeniköy'deki yalısına birkaç sokak mesafede aldığını açıkladığı dairenin yanı sıra bir de üç katlı köşk aldığı ortaya çıktı. Yalının tam karşısında ana cadde üzerinde bulunan ve kapısı Terzibaşı Sokak'a açılan üç katlı eski ahşap köşkü **Leyla Akıncı**'dan satın alan Çiller, restorasyon için hazırlıklara başladı. Geçen ay alınan köşkün de Tansu Çiller ve **Özer Çiller** adına yarı yarıya kayıtlı olduğu belirlendi.

DYP'den dün yapılan açıklamada ise Çiller çiftinin Yeniköy'deki yalılarının yakınında 2 daire daha aldıkları doğrulanmış, ancak 3 katlı köşkten söz edilmemişti.

Köşebaşındaki eski köşk Yeniköy 65 ada 294 pafta 5. parselde kayıtlı. Üç katlı köşkün yeniden onarılması için yüksek mimar **Doğan Yılancıoğlu** ile anlaşan Çiller, ön görünümde bulunan yalının restorasyon izni de Boğaziçi İmar Müdürlüğü'nden geçen hafta aldı. Köşkü restore edecek olan mimar Doğan Yılancıoğlu şunları söyledi:

"Restorasyon iznini aldık. Alım satımda ve onarım iznini almada herhangi bir yasadışılık yok. Ben profesyonel bir mimarım. İş bana verildi. Ben de yapıyorum."

Köşkün iki kapısı bulunuyor. Köşkün en üstünde bir de balkonlu bir tavan arası yer alıyor. Akıncı'dan alınan köşk, bir süre önce yanınca, eski sahibesi Akıncı Şişli'ye taşındı. Terzibaşı Sokak 1 numarada bulunan köşk için ödenen para öğrenilemedi. Ancak köşkün fiyatının 70 ile 100 milyar lira arasında olduğu söyleniyor. DYP'den yapılan açıklamada Çiller'in Yeniköy'de sadece 2 daire aldığı açıklanmasına karşın bölgedeki emlakçılar 4 daire aldığını belirtiyor. Dün bir gazetede yayımlanan haberde de Çiller'in aynı çevrede 4 yeni daire aldığı öne sürülmüştü.

Atina diyalogda kararsız

LALE SARIİBRAHİMOĞLU / MURAT İLEM
28 Nisan

BÜKREŞ / ATİNA - Türk ve Yunan dışişleri bakanları, iki ülke arasındaki sorunların çözümü yolunda ilk adım olarak dün Bükreş'te yaptıkları ikili görüşmede, haziran başında Berlin'de yapılacak NATO toplantısında tekrar bir araya gelmeyi kararlaştırdı. Türkiye, Bükreş buluşmasında kuvvet kullanmayacağı güvencesi verirken Yunanistan da Ege'de karasularının oldu bittilerle genişletilmeyeceği taahhüdünü bildirdi. Pangalos görüşmeden sonra, Yunanistan'ın Türkiye'ye AB nezdinde veto koymaya devam edeceğini söyledi. İki ülke arasında organize bir diyalog olmadığını belirten Pangalos, görüşmede Türkiye'nin, sorunların paket halinde görüşülmesi isteğine karşılık Yunanistan'ın adım adım diyalog istediğini söyledi. Yunan hükümetinin bir yandan diyaloğa yeşil ışık yakarken bir yandan da muhalefeti yumuşatmak için Türkiye'ye karşı sert açıklamalar yaptığı belirtiliyor.

Dışişleri Bakanı **Emre Gönensay** ile Yunanistan Dışişleri Bakanı **Theodoros Pangalos**, dün Karadeniz Ekonomik İşbirliği (KEİ) Bakanlar Konseyi toplantısı çerçevesinde, diyalog sürecini başlatmak üzere yaklaşık 45 dakika süren ikili bir görüşme gerçekleştirdi.

Gönensay, görüşme sonrasında, Türk ve yabancı basına açık bir basın toplantısı düzenlerken Pangalos, basından kaçmayı yeğledi ve ikili görüşmelerin başında bir fotoğraf alınmasına da izin vermedi.

Gönensay, basın toplantısında, Yunanlı meslektaşı ile aldıkları yeni görüşme kararını bildirirken Yunanistan ile barışçı yöntemleri dışlamadan hakemlik müessesesinin çalıştırılabileceğini ve sorunların bir bütün olarak ele alınması gerektiğini anlattığını belirtti. Gönensay, iki ülke arasında diyalog yolunda atılan

adımın, bu aşamada bir **"saldırmazlık paktı"** biçiminde adlandırılamayacağını belirterek **"Bunun için erken, ama mantık, oraya doğru gitmemizdir"** dedi. Gönensay şöyle devam etti:

"Ege'de denge ve statüko ve diğer ilgili anlaşmalarda belirtildiği gibi Lozan çerçevesinde Yunan topraklarında emelimiz olmadığını anlattım. Ancak bu anlaşmada bazı adacık ve kayalıkların durumlarının müphem bırakıldığını ve tüm sorunları bütüncül şekilde ele alarak halletmemiz gerektiğini söyledim. Bu süreç içinde Ege'de oldu bittiye gidilmemesi gerektiği ve bu çerçevede kuvvet kullanma niyetimizin olmadığını kendisine anlattım."

İki ülke dışişleri bakanlarının haziran toplantısı öncesi teknik görüşmeyi gerçekleştirecek Türk diplomatlarının Dışişleri Bakanlığı müsteşar yardımcıları büyükelçi **Gündüz Aktan** ile büyükelçi **İnal Batu** oldukları bildirildi. Yunan tarafını temsil edecek diplomatlardan birinin, Yunanistan'ın eski Türkiye Büyükelçisi **Alexander Philon** olduğu kaydedildi.

Ancak toplantıya yakın diplomatik kaynaklar, Pangalos'un kamuoyuna yaptığı sert açıklamaların tersine, Türkiye'nin bir diyalog sürecinin başlaması yolundaki beklentilerini karşıladığını söylediler. Gönensay; Başbakan **Mesut Yılmaz**'ın 24 martta yaptığı açıklamanın paralelinde, Türkiye'nin kuvvet kullanmayacağı güvencesini verirken Yunan Dışişleri Bakanı'nın da **"Ege'de karasularımızı 6 milin üzerine çıkarmamız hakkımızdır. Ama bir oldu bitti yapmayacağımızı her zaman söyledik. Bu barış süreci içinde oldu bittiye gidilmeyecek"** dediği öğrenildi. Gönensay-Pangalos görüşmesinde, Kıbrıs konusunun ele alınmadığı bildirildi.

İki ülke teknik heyetleri, Türk-Yunan dışişleri bakanlarının Berlin gündemini belirlemek üzere İsviçre'nin başkenti Bern'de yapacakları görüşmede, Ege'deki sorunlu konuların nasıl bir yöntemle çözülebileceği konusunda ön hazırlık yapacaklar. Bu toplantı öncesi, 4 Türk ve Yunan diplomatı, Berlin'de bir hazırlık toplantısı yapacaklar.

Türkiye ve Yunanistan askerlerinin ocak ayında Kardak kayalıklarına yaptığı çıkarma, ABD'nin yoğun diplomatik girişimleri sonunda noktalanabilmişti. ABD'nin de telkinleriyle gerçekleştirilen Bükreş buluşması, Türkiye ve Yunanistan arasındaki sorunların masa başında diyalogla çözülmesi yolunda ilk adımı oluşturdu. Türkiye ve Yunanistan arasında, 1987 yılında yine Ege'de iki ülkeyi sıcak çatışmanın eşiğinden döndüren bunalım, dönemin Türk ve Yunan başbakanları **Andreas Papandreu** ve **Turgut Özal**'ı İsviçre'nin Davos kentinde buluşturmuştu. Ancak Özal ve Papandreu arasında başlatılan Davos süreci bir sonuca ulaştırılamamıştı.

Teodoros Pangalos, Bükreş dönüşü dün gece Atina Havalimanı'nda yaptığı basın toplantısında, Emre Gönensay'la yararlı bir görüşme yaptıklarını belirterek sorunlarla ilgili fikirlerin, karşılıklı olarak dile getirildiğini bildirdi. Pangalos görüşmede yaşanan sorunu şöyle anlattı: **"Yunanistan'ın iki ülke sorunları ile ilgili düşünceleri bellidir. Adım adım diyalog önerimize karşılık Türkiye sorunların hepsini içeren bir paket halinde görüşmeler yapılmasını istedi. Biz bunu kabul etmiyoruz."**

Haziran ayında Berlin'de yapılacak NATO toplantıları öncesinde iki ülke heyetlerinin bir araya gelerek ön çalışma yapacaklarını anımsattıktan sonra şöyle devam etti:

"Ancak şunu belirtmeliyim ki iki ülke arasında organize bir diyalog söz konosu değildir. Türk Dışişleri Bakanı, Yunanistan'ın toprak bütünlüğüne saygılı olduklarını belirtti. Gönensay, Lozan'da Ege'deki bazı kayalıkların adlarının yer almadığını da deli getirdi. Yunan Dışişleri Bakanı, "Gönensay ile hemen hemen tüm konulara kısa değindik. Şunu belirteyim ki Türkiye bu şekilde bir politikaya devam ettiği sürece, ilişkiler bizim istediğimiz yönde gelişinceye kadar, AB çerçevesindeki bütün mali protokoller dahil olmak üzere veto kullanmaya devam edeceğiz."

Yunanistan'daki siyasi gözlemciler de Yunan Dışişleri Bakanı'nın açıklamalarında çelişkiler bulunduğuna dikkat çekiyor. Berlin öncesi iki ülke yetkililerinin bir araya gelerek gündem saptamasının Berlin'de bir toplantının organize edildiğine kanıt olduğunu belirten gözlemciler, Yunan hükümetinin muhalefeti yumuşatabilmek için bu şekilde açıklamalar yapmaya mecbur kaldığını dile getiriyorlar.

"REBECCA"NIN YAZARI..

1907'DE BUGÜN, ÜNLÜ İNGİLİZ ROMANCISI DAPHNE DU MAURIER (DAFNE DÖ MORİYE) DOĞMUŞTU. ÜNLÜ AKTÖR VE TİYATRO PRODÜKTÖRÜ SIR GERALD DU MAURIER'NİN KIZI OLAN YAZAR, 1925 YILINA DEK ÖZEL BİR ÖĞRENİM GÖRMÜŞTÜ. EDEBİYATA GERİLİM ROMANLARI YAZARAK GİRMİŞ, YAPITLARININ ÇOĞUNDA KADIN KAHRAMANLAR KULLANMIŞTI. ÜRKÜTÜCÜ BİR ATMOSFERLE ROMANTİK AŞK KONULARINI BAĞDAŞTIRAN DU MAURIER'NİN EN ÜNLÜ ROMANI, FİLME DE ÇEKİLEN "REBECCA"YDI. SÖZ KONUSU FİLMDE, JOAN FONTAINE (SOLDA) VE LAURENCE OLIVIER OYNAMIŞTI. HITCHCOCK'UN YÖNETTİĞİ FİLM, OSCAR ALMIŞTI.

'Çiller'in malvarlığı haksız ve vergisiz'

ERGÜN AKSOY *29 Nisan*

ANKARA - RP'nin, TEDAŞ ve TOFAŞ'tan sonra **Çiller** ailesinin kuşkulu malvarlığı ile ilgili TBMM Başkanlığı'na verdiği soruşturma önergesinde DYP Genel Başkanı **Tansu Çiller**'e **"nereden buldun"** sorusu yöneltildi.

Başbakanlığı döneminde nüfuzunu kötüye kullandığı vurgulanan Çiller'in malvarlığıyla ilgili önergede, **"akıllara durgunluk veren, vergisiz, haksız, yasaya ve genel ahlaka aykırı servet"** ifadeleri kullanıldı.

RP, gazetemiz Ankara Haber Müdürü **Doğan Akın**'ın yaklaşık 2.5 yıldır **Cumhuriyet**'te yayımlanan haberlerini de içeren ve Çiller ailesinin kuşkulu servetine ilişkin belgeleri sergilediği **"Uçuran Holding-Çiller'in Can Sıkıcı Belgeseli"** adlı kitabı, soruşturma önergesinin **"eki"** olarak resmen TBMM Başkanlığı'na sundu.

RP Erzurum Milletvekili **Lütfü Esengün** ve 62 arkadaşı tarafından TBMM Başkanlığı'na verilen soruşturma önergesinde, Çiller'in 25 Haziran 1993'te başbakan olmasından sonra malvarlığı ile ilgili iddiaların kamuoyunda sürekli gündeme geldiği vurgulanarak, **"Bu ailenin çok kısa zaman içinde ortaya çıkan aşırı şekildeki zenginliği, servetlerinin meşruiyeti hakkında kamuoyunu derin şüphelere ve endişelere düşürmüştür"** denildi.

Önergede, TBMM'de geçen yasama döneminde bu konunun araştırılması için bir araştırma komisyonunun kurulmak istendiği, ancak o dönemdeki Meclis aritmetiğinden yararlanılarak 1982'den sonraki bütün parti liderleri ve yakınlarının araştırma kapsamına alınmasıyla komisyonun amacından saptırıldığı anlatıldı.

Komisyonun çalışmalarının içinden çıkılamaz duruma getirildiğine işaret edilen önergede, o dönem Çiller ailesinin malvarlığı üzerindeki kuşkuların da aydınlatılamadığı vurgulandı.

"Bu şüphe ve endişeler hâlâ da devam etmektedir. Zira kendisinin malvarlığı hakkında yaptığı açıklamalar hiç kimse için inandırıcı olmamıştır" görüşüne yer verilen önergede, Çiller'in 1974 yılında ABD'den Türkiye'ye döndüğü ve Boğaziçi Üniversitesi'nde öğretim üyeliği yaptığı, eşi **Özer Uçuran Çiller**'in de özel sektörde yöneticilik görevinde bulunduğu belirtildi.

49. hükümette bakanlık da yapan Çiller'in, **Süleyman Demirel**'in Cumhurbaşkanlığı'na seçilmesinin ardından DYP Genel Başkanlığı'na getirildiği anımsatılan önergede, şöyle devam edildi:

"Önce geçinebilecek bir gelire, sonra bir üniversite öğretim üyesi maaşına, daha sonra da bir milletvekili ve nihayet bakanlık maaşına göre tasavvur edilebilecek servetine karşı Sayın Çiller'in hem de birkaç yıl içinde birden bire akıllara durgunluk verecek bir servete sahip olduğu ortaya çıkmıştır."

Önergede, Çiller'in yalnızca beyan ettiği mallarının en az 5 trilyon lira olduğu belirtilerek şu görüşlere yer verildi:

"İşte soruşturulması gereken husus, Sayın Çiller'in bu muazzam astronomik malvarlığını nasıl, nereden kazandığı paralarla ve ne yolla edindiğinin açıklığa kavuşturulmasıdır.

Kamuoyundaki genel kanaate göre ise akıllara durgunluk veren bu malvarlığı, Hazine'yi trilyonlarca lira zarara sokarak batırılan Özer Çiller'in genel müdürü olduğu İstanbul Bankası'ndan başlamak suretiyle bugüne kadar uzanan ve yine kamuoyu tarafından yalı çetesi olarak adlandırılan bir ekibin perde arkası organizasyonu ve Çiller'in başbakanlık nüfuzunu kötüye kullanarak destek vermesi neticesinde haksız iktisap yoluyla elde edilmiştir.

Doğru dürüst vergi dahi ödemeyen Çiller ailesine ait 17 şirketin kârı ile veya zaman içinde alınıp satıldığı söylenen gayrimenkullerin gelirleri ile böyle bir servete sahip olmak akhn alacağı bir iş değildir."

RP'nin önergesinde, Çiller ailesinin, yanlarında çalışan **Suna Gönül Pelister**'den Kuşadası'nda satın aldıkları çiftlik olayına da ayrıntılı bir biçimde yer verilerek Çiller'in daha önce bu çiftlikle ilgili olarak ortaya atılan iddialara, **"Benimle ilgisi yok"** yanıtını verdiği anımsatıldı.

"Çiller'in bu konuda daha önce söylediği bütün sözlerin yalan olduğu kendisine güvenilemeyeceğini ortaya koymuştur" denilen önergede, bütün bu gerçekler karşısında kamu vicdanının rahat edebilmesi ve aynı zamanda Çiller'in temize çıkabilmesi için bu büyük serveti nasıl elde ettiğinin soruşturulup açıklığa kavuşturulması gerektiğine dikkat çekildi.

Önergenin son bölümünde şöyle dendi: **"Türk Ceza Kanunu'nun bilinen hükümleri yanında 3628 sayılı Yolsuzluklarla Mücadele Kanunu'nun 4. maddesinde,** 'Kanuna veya genel ahlaka uygun olarak sağlandığı ispat edilemeyen mallar haksız mal edinme sayılır' **hükmü mevcuttur. Bu hüküm karşısında Sayın Çiller'in bütün malvarlığını kanuna ve genel ahlaka uygun şekilde sağladığını ispat etmesi ve serveti üzerindeki şüphe ve şaibeleri ortadan kaldırması gerekmektedir, bu soruşturma önergesi ile Sayın Çiller'e bu yolda en büyük imkân tanınmaktadır. Eski Başbakan Çiller hakkında TCK'nin 240 ve 3628 sayılı yasanın 13., 14. ve 15. maddelerine göre soruşturma açılması için anayasanın 100. maddesi uyarınca Meclis soruşturması açılması gerekir."**

Dansın ardındaki 'gerçek'

EBRU KAŞLI *29 Nisan*

İZMİR - Sözel dilin henüz **"keşfedilmediği"** dönemden kalan bir miras; insanın kendini **"ifade etmek"** için kullandığı bedensel dil, dans... Bazılarımız için eğlence, enerji boşalımı ile yaşanan rahatlama, kimileri için estetik ve elit bir sanat...

Bale eğitiminin çok küçük yaşlarda başladığını ve zor bir eğitim olduğunu hepimiz biliriz. Sahnede, ordan oraya sıçrayan, kuğu gibi süzülen balerin ve baletleri hayranlıkla izleriz. Her işte olduğu gibi bütün bu estetik güzelliğin ardında başka yaratıcıların varlığı sözkonusu. İzmir'in sanat alanında gelişimine katkıda bulunmaya kendini adamış bir isim **Filiz Sarper**, bu yaratıcılardan.

İzmir Eğitim ve Kültür Vakfı Başkanı Filiz Sarper, Türkiye'deki üç 'Koreolojist'ten biri. Dört yaşında baleyle tanışan Sarper, amcası **Nejat Eczacıbaşı**'nın büyük desteğini gördü. Londra Kraliyet Bale Akademisi'nde eğitim alacaktı; olmadı. Ama onun küçük yaşlarda başlayan dans tutkusu her şeyin önündeydi:

"Amcam Nejat Eczacıbaşı**'nın çok büyük desteği vardı. İleriye dönük ne yapılmalı konusundaki sohbetlerimizde, kendisinin de sanata olan ilgisi yüzünden beni sanata yönlendirdi. Amcamın da teşvikiyle tam bir dansçı olarak yetiştirilmek üzere Londra'ya gitmek için hazırlandım. O dönemin koşullarında bazı şartlar uymayınca, bu eğitim ileri yaşlara ertelendi. Dans tutkum sürdü. En iyiyi yapmaya ve en iyi şekilde eğitim almaya inandığımdan dansı daha bilimsel** 'nasıl yapabilirim' **diye düşündüm. Çünkü dansçı olmak için zaman geçmişti. Bu alanda incelemeler yaparken** 'koreoloji' **diye bir kelimeye takıldım."**

Sarper, dansta hareketlerin bir dili olduğunu, besteler oluşturulurken kullanılan notalar gibi bir sistematiği içerdiğini belirtip, **"Koreoloji, notasyondan doğan bir bilim. İnsanlar birçok sanat dallarında, bilim ve teknikte hareketleri yazıya geçirmeye ihtiyaç duymuşlar. Sözün alfabeyle, müziğin notayla yazıya geçmesi gibi hareketlerin kâğıt üzerinde tespit edilmesidir,** 'koreoloji'. **Bu daha çok dans toplulukları için kullanılmış. Notasyonun bulunmasıyla da hareketleri bilimsel, estetik ve teknik tüm yönleriyle inceleyen koreoloji bilimi gelişmiş"** diyor.

Koreografla birlikte uyum içinde çalışıp eserlerdeki hareketleri yazıya geçirme, dans sanatının hem bilimsel hem de estetik yanı. Bu bilimsellikle estetiğin içiçe geçmesiyle oluşan **"koreoloji"**nin doğuşu hakkında da şunları söylüyor Sarper:

"Bu teknik buluş geç bir dönemde olmuş. 1947'de Rudolf Benesh **bilimsel araştırmalara dayanarak başlattığı çalışmalarını dansçı olan eşi** Juan Benesh **ile birlikte 1955 yılında tamamlamış. Bugün kullanılan Benesh Notasyonu'nu, dönemin ilahi dansçısı** Dame Margot Fonteyn**'in yardımıyla tanıtmışlar. Dansı bir kişi öğrenir, diğer dansçıya öğretir. Ama yıllar sonra birtakım unutulmalar olabilir. Koreolojist, bu tip sorunları çözerken, eserin en iyi şekilde sahneye konulması için, dansçıyla koreograf arasındaki iletişimi de kolaylaştırır."**

Sarper, 1973 yılının başında **London College Of Chorcology**'de koreoloji eğitimi almak için Londra'ya gidiyor. Üç yıl burada oldukça zor olan bir eğitimden geçiyor.

Dikkat ve sabır gereken koreoloji eğitimini tamamlayan Sarper, 1976 yılında Türkiye'ye dönüyor. Kendisi gibi bu okulu bitirip, koreoloji yüksek diploması alan **Suna Şenel** ve **Serap Dayıoğlu** ile birlikte üçüncü koreolojist olan Sarper, İstanbul Devlet Opera ve Balesi'nde çalışmaya başlıyor. **Sait Sökmen**'in **"Kurban"** eserini dans notasyonuna geçirerek **A.I. Chor Unvanı**'nı alıyor:

"Bu notasyonum, Londra'daki Uluslararası Koreoloji Kütüphanesi'ndeki ilk Türk eseri olarak kayıtlı. Bizim okulun diplomasına sahip benim bildiğim üç koreolojist var. Suna Şenel, Serap Dayıoğlu ve ben. Şimdi konservatuarlarda eğitilen kişiler oluyor, ama bu eğitim yetersiz kalıyor. Eserler kaydedildiği zaman bir telif hakkı da doğuyor. Koreografide telif hakkı olmuyor. Hareketler taklit edilebiliyor. Ama yazdığınız zaman eserin telif hakkı doğuyor."

Koreoloji, çok çeşitli ve karmaşık olan hareketlerin tümünü içeren, aynı zamanda da kolay ve tam okunmasını sağlayacak sadelik ve netliğin olması gereken zor bir iş. Günümüzde halen daha bilinmiyor. Çok az sayıda koreolojistin olması belki de pek fazla bilinmemesinin nedeni. Sarper, koreolojinin sadece dansla özleştirilmemesi gerektiğini de şöyle anlatıyor:

"Koreolojistler, dansla özleştiriliyor. Notasyon, günümüzde görsel sanatların dışında, etnoloji, antropoloji, tıp ve bilimsel araştırmalarda da kullanılıyor. Örneğin, spastik çocukların tedavisinde, koreolojist onların belli bir terapi içindeki hareketlerini, ne kadar gelişme sağladıklarını kağıda döküyor. Hareketleri analiz ediyor. Dans toplulukları içinde koreolojistin görevi, bir başka koreografın eserini yazmak, kendi koreografisini kağıda dökmek ya da yazılmış bir eseri tüm detaylarını analiz ederek estetik, teknik ve anlatım yönüyle ayrıntıları birleştirerek sahneye aktarmaktır. Bu yüzden sanatsal estetikle bilimsel gerçeklik iç içe yaşanıyor."

1976 yılında İstanbul Devlet Opera ve Balesi'ne koreolojist olarak atanan Sarper, 1980 yılına kadar burada çalışmalarını sürdürmüş. Valpurgis Gecesi, **Mezuniyet Balosu, Oluşum, Harika Mandarin, Anılar, Kavak Yeli, Balanchine Armağan** adlı bale notasyonlarını yazmış. **Patenciler** ve **Giselle** balelerini de Benesh dans notasyonundan sahneye uyarlamış. **"Notasyon bir alfabe, ama siz bu alfabeyi kullanarak çeşitli lisanlar da öğreniyorsunuz. Değişik dillerde kullanmayı öğrendik. Bu değişik diller, klasik bale, modern dans, Hint dansı ya da etnik dans gibi. Bütün bu dansların çıkışı klasik bale ama**

hepsinin dili ayrı."

1980 yılına kadar çalışan Sarper, İzmir'e yerleşince işini bırakmış. Yine de İzmir Devlet Opera ve Balesi için zaman zaman çalışmalarını sürdürmüş. Üç eserin sahnelenmesi için koreolojistliğini yapmış. **Mezuniyet Balosu, Giselle** ve **Valpurgis Gecesi** adlı eserler sahnelenirken İzmir'de çalışmış. Sarper, Türkiye'deki konservatuvarlarda da iyi eğitim verildiğini fakat bu eğitimin yurtdışındaki seminerlerle ve çalışmalarla desteklenmesi gerektiğini söylüyor:

"İmkânların daha da genişletilmesi için kısa da olsa yurtdışındaki etkinliklerin izlenmesi gerekiyor. Kimi dansçılar yurtdışına gidiyorlar. Profesyonel anlamda çalışmalara katılıyorlar. Belki de imkanlar yurtdışında daha iyi olduğu için orada kalıyorlar. Bu da bizim için bir kayıp."

Sarper, yine sanatla içiçe yaşamayı sürdürüyor. İzmir'de kültür-sanat konusunda belli bir açığı kapatmayı amaçlayan bir vakfı başarıyla yönetiyor. Bu yıl onuncu yılını kutlayan **"İzmir Festivali"** ve üçüncü kez yenilenen **"Avrupa Caz Günleri"** gibi başarılı sanat etkinliklerine imzasını atan **İzmir Kültür Sanat ve Eğitim Vakfı** İzmirli sanatseverler için büyük önem taşıyor:

"Artık mesleğimi yapamıyorum. Vakıf çalışmalarına yöneldim. Vakfın getirdiği birtakım zorluklar gün geçtikçe arttı. Sanat hayatıma paralel bir çalışma olduğu için zorluk çekmiyorum. Tüm sanat dallarını içeren bir çalışma bu. Asıl güzel olan da, bu çalışmaları toplumla paylaşmak. Bu sene festival programı içinde çok iddialı dans gruplarımız var. Dünyaca ünlü koreograf Maurice Bejart gelecek. Modern balenin önemli ismi Bejart, koreografilerini düzenlediği Tokyo Bale Topluluğu, onun eserlerinden örnekler sunacaklar. Bu programı hazırlarken insanın belli bir birikiminin olması yararlı oluyor."

Günümüzde teknolojinin gelişmesiyle koreoloji biliminin de yitirilmesi söz konusu. Bunu **"video kayıtlarından yararlanma yoluna gidilmesi, bu işi yapan çok az kişinin bulunması ya da işin kolayına kaçış"**a bağlıyor Sarper:

"Bir orkestra, CD ya da plak dinleyip, oturup taklit ederek, dinlediği kayda benzeterek çalma yoluna gitmiyor. Mutlaka notalarına bakarak çalıyor. Notalardan okuma, belli nüansları yakalamak için şart. Aynı şekilde bale gösterisi de mutlaka notayla olmalı. Yoksa video seyredip akılda kalanı dansçılara göstermekle olmaz. Bu yolla bazı ayrıntılar kaçırılıp, değerler yitirilebilir. Koreoloji bilimine gereken önem verilmeli ve bu işi iyi yapabilecek genç nesiller yetiştirilmeli."

M A Y I S

Sizin Kiralık Kasanız Sigortalı mı? EMLAK BANKASI

Cumhuriyet

EMLAK BANKASI

Olaylı 1 Mayıs... Polis ateşiyle 3 kişi öldü, çok sayıda yaralı ve gözaltı var

Coşkuya kan bulaştı

▷ DİSK, Türk-İş, Hak-İş ve KESK'in düzenlediği İstanbul Kadıköy'deki 1 Mayıs mitingi kanlı başladı, coşkulu devam etti, olaylı bitti. Sabah alana girmek isteyen grupları aramak isteyen güvenlik kuvvetleriyle göstericiler üst araması yüzünden tartıştı. Daha sonra çıkan çatışmada iki kişi olay yerinde, bir kişi de hastanede yaşamını yitirdi.

▷ Kadıköy Meydanı'ndaki kürsüde tartışma çıktı. Sendikacıları konuşturmak istemeyen bazı gruplar, önce bozuk para ve pet şişe attıkları kürsüyü daha sonra işgal ettiler. Bunun üzerine sendikacılar alandan çekildiler. Alanın dağılması sırasında da polisle çatışan bir grup çevredeki işyerlerini ve otomobilleri zarara uğrattı.

▷ Yurt çapında 1980 sonrasının en büyük katılımlarının olduğu 1 Mayıs mitinglerinde İzmir'de de olaylar çıktı. Ankara ve diğer illerde ise 1 Mayıs kutlamaları olaysız bitti. Alanları dolduran on binler, "Susma, sustukça sıra sana gelecek", "Yaşasın halkların kardeşliği", "Sınıfa karşı sınıf savaşı", "Yaşasın 1 Mayıs" sloganları attılar.

1 Mayıs'ta Kan...

Kadıköy şiddeti yaşadı

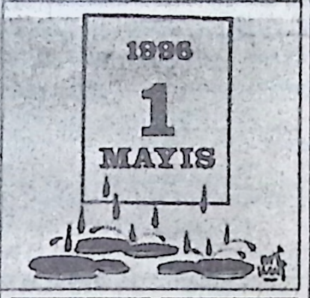

▷ Kadıköy'deki 1 Mayıs mitingi, tüm provokasyon çabalarına rağmen on binlerce insanın katılımıyla gerçekleşti. Yaklaşık 100 bin kişinin katıldığı mitingde göstericilerin tümü alana giremedi.

▷ Mitingin dağılması sırasında çıkan olaylarda bir polis yaralandı ve Hızır Acil ambulansıyla hastaneye götürülmek istendi. Yaralı polisin bindirildiği ambulansa da göstericilerin üzerine ateş açıldı. Bu olay üzerine aralarında bazı gazete araçlarının da bulunduğu çok sayıda araç tahrip edildi ve yakıldı.

▷ Sosyalist İktidar Partisi de 1 Mayıs'ı Taksim'de kutlamak istedi. Karancı Yokuşu'nu yürümek isteyen SİP'lilere polis önce müdahale etti. Çok sayıda insan yaralandı. Daha sonra yapılan görüşmenin ardından Taksim'e giren SİP'liler Karanacı Yokuşu'nun önünde saygı duruşunda bulundular. ■ 7. Sayfada

1 MAYIS'LA İLGİLİ HABER VE FOTOĞRAFLAR ■ 6 ve 7. Sayfalarda

Sıfır Noktası

Kışkırtılan Çılgınlık

■ 5. Sayfada

Notlar

Varoşların ayaklanması

■ 19. Sayfada

Haber, not ve fotoğraflar: Mehmet Demirkaya, Yahya Koçoğlu, Gönenç İlhan, Hülya Topçu, Kerem Işık, Uğur Günyüz, Hatice Tuncer, Kaan Sağlamol, Kubilay Tünaltı, Ersade Ertem.

GAZETECİ

Yıldırım Çavlı öldü

■ 14. Sayfada

CENAZE

İlhami ağabeyi toprağa verdik

■ 19. Sayfada

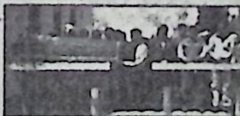

DIŞ TİCARET

İhracatı düşük kur engelliyor

■ 9. Sayfada

CUMHURİYET'LE BİRLİKTE

KİTAP Bugün ve her perşembe

Çeçen lideri Yandarbiyev

'Öldürüldüğüm iddiası kasıtlı'

■ 14. Sayfada

Arafat ve Peres görüştü

Ortadoğu'da barış sürecek

▷ Washington'da Filistin lideri Arafat ve İsrail Başbakanı Peres arasında gerçekleşen ve yaklaşık 20 dakika süren görüşme, Lübnan'da iki haftadır süren Arap-İsrail çatışmasının Ortadoğu barışına gölge düşürmeyeceğinin kanıtı oldu. ■ 13. Sayfada

ABD Temsilciler Meclisi

'İnsani yardım koridoru'na ret

▷ Amerika Birleşik Devletleri Temsilciler Meclisi, Ermenistan'a yardım geçişlerine izin vermediği gerekçesiyle Türkiye'ye dış yardım kredilerinin kesilmesini de içeren "yeni yasa tasarısı"nı 188'e karşı 238 oyla reddetti. ■ 13. Sayfada

GÜNDEM

MUSTAFA BALBAY

Bayrama Kan ve Kin Bulaştı...

73'üncü Yıla Girerken

ORHAN ERİNÇ *6 Mayıs*

Gazeteniz Cumhuriyet, yarın 72'nci yayın yılını tamamlayarak 73'üncü yıldan gün almaya başlayacak.

İnsanın diline kolay geliyor, ama ülkemizde ortalama bir insan ömrünü aşan sürede yaşanan mutluluklar, acılar, başarılar, savaşımlarla dolu yılların Cumhuriyet'i her gün 7 Mayıs 1924'te olduğu gibi yeniden doğuyor. Laik Türkiye Cumhuriyeti'ni, demokrasiyi, Atatürk devrimlerini koruma konusundaki ödünsüz tutumunu ve bunu gerçekleştirmek için gerekli bağımsızlığını koruma istencini kuşaktan kuşağa devraldığı bilinçle sürdürüyor.

Dünyadaki politik, ekonomik, toplumsal, teknolojik ve kültürel gelişmeleri yakından izleyip okurlarına aktarmaya çalışıyor. Bu gelişmeler konusundaki tutumu da açık. Bunları kimi yayın organları gibi salt günün ya da dönemin modası olduğu için aktarmıyor ve yanlışlarını göz ardı ederek savunmuyor. İrdeliyor, araştırıyor, yorumluyor. İrdeleme, araştırma görevini muhabir arkadaşlarımız, yorumlama görevini de yazarlarımız yapıyor.

Cumhuriyet'in bu konudaki tutarlılığının ve doğru yolda oluşunun göstergeleri ise kendisine çevrilmiş olan eleştiri ve tehdit okları. Şeriatçıların, ikinci cumhuriyetçilerin, acımasız liberalizmin savunucularının, bölücülerin, demokrasiyi yalnız kendileri için isteyenlerin neredeyse tek engel olarak gördükleri Cumhuriyet, bütün çabalara karşın yaşamını ve yalnız ülkemiz değil, dünya kamuoyundaki saygınlığını bu nedenle sürdürüyor.

Cumhuriyet'in özellikleri yalnız ilkelerinden ve çalışanlarından kaynaklanmıyor. Yayın yaşamını ilkelerinden ödün vermeksizin sürdürebilmenin arkasında, ayrıcalıklı bir okur kitlesinin var olması yatıyor. Okurları ile Cumhuriyet kadar özdeşleşen bir yayın organına dünya basın tarihi ilk kez tanık oluyor. Ve bizler de Cumhuriyet'in gerçek sahibinin okurları olduğunu vurgulayarak kendilerine teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Yıldönümleri, insanların eskiye özlemlerini de gündeme getirir. Ben de 1963 yılının Ekimi'nde ahşap konakta Genel Yayın Yönetmenimiz Ecvet Güresin'le görüştükten sonra Doğan Nadi'nin odasına götürülüşümü, onun yazarak elime verdiği bir pusula ile aşağı kattaki muhasebe müdürümüz Ziya Canal'ın odasına giderek Cumhuriyetçi oluşumu anımsıyorum.

Cumhuriyetçiler, yarın geleneksel yıldönümünü kutlamak için bahçede yine bir arada olacağız. Bu toplantı kendine özgüdür. Kimseye davetiye gönderilmez. Ama bütün dostlar davetlidir. Kurucumuz Yunus Nadi'yi, ondan sonra gazeteye güç veren Nazime Nadi'yi, başyazarımız Nadir Nadi ve Doğan Nadi ile Cumhuriyet'e emek vermiş meslek ustalarımızı saygı ve sevgi ile bir kez daha anacağız.

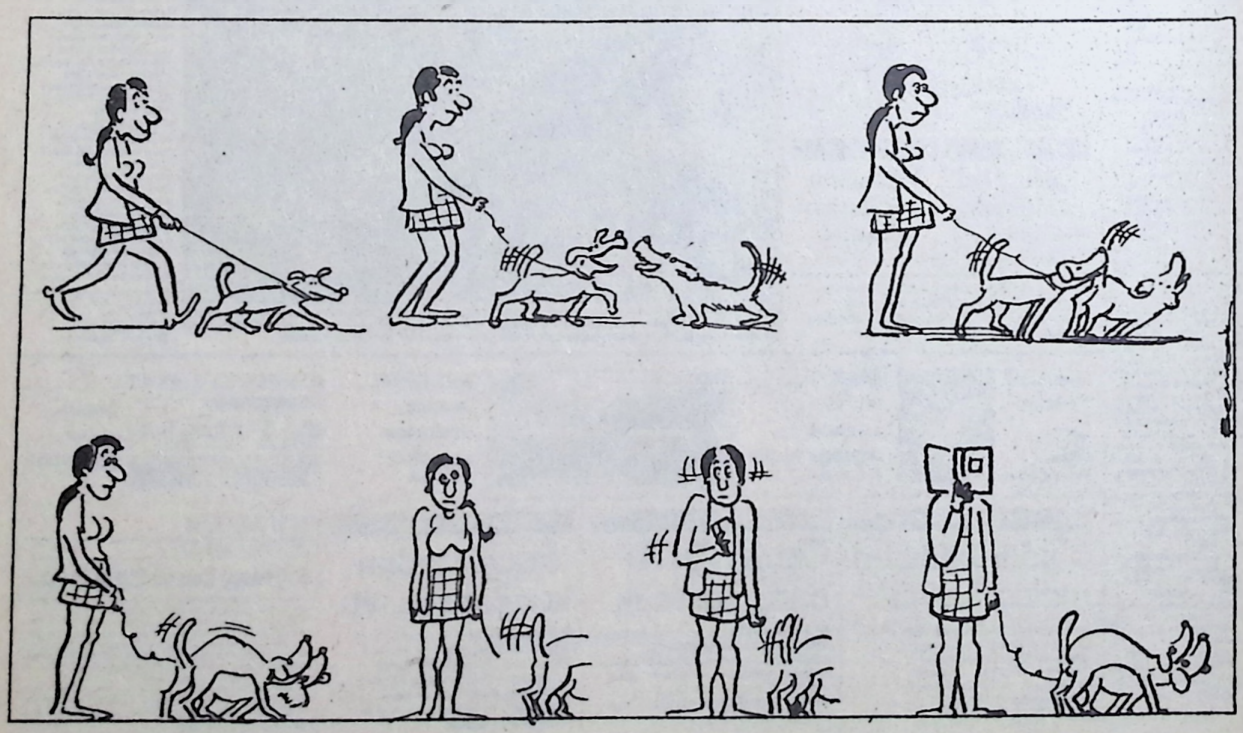

Psikolog Kime Lazım?..

ERDAL ATABEK *6 Mayıs*

Sayın Bülent Ecevit "1 Mayıs 1996" olaylarını değerlendirirken "Bu gençlere psikolog lazım" demiş ve doğru söylemiş. İçindeki öfkeyi nereye yönelteceğini bilmeyen, bu öfkenin biriktirdiği şiddeti önüne çıkan her fırsatta göstermeye güdülenmiş insanlara gerçekten de "psikolog" gerekir. Ama bu öfke, bu şiddet sadece 1 Mayıs günü mü ortaya çıkmıştı? Futbol maçlarında sahalara boşaltılan öfke neydi? Fenerbahçe futbol takımının Rize'de uğradığı saldırıda ortaya konan öfke ve şiddet nedir? Sıvas'ta 36 insan yakılırken ortaya çıkan alevlerin anlattığı öfke ve şiddet neydi? Psikolog kime lazım Bülent Bey, kimlere lazım? Bu lüzumu anlamak için 1 Mayıs 1996 günü mü gerekiyordu?

★★★

Varoşların öfkesinden, varoşların intikamından söz ediliyor, doğrudur. Doğrudur da bu varoşları kim yarattı? Varoşlar nasıl varoş oldu. Köylerinden kopup kentlere göçen insanların topraksız, işsiz, umutsuz kitleler olarak kendilerini eklemeye çalıştıkları kentlerde kim onları merak etti?

Merak edilmesi gereken, bu insanların neden yerlerinden yurtlarından koptuklarıydı? Önem bile verilmedi. Sadece onlara kızıldı.

Merak edilmesi gereken, onların nasıl yaşadığıydı? Onlara bakılmadı bile.

Merak edilmesi gereken, orada yaşayan gençlerdi. O gençler gençlikten bile sayılmadı.

Oralar varoştu, gettolardı. Oralarda yaşayanlar kendilerini var etmeye çalıştılar. Nasıl var etmeye çalıştılar, bilen var mı?

İstanbul'a üç yıl önce gelenler üç yıl sonra gelenlere kızdılar. Kalabalık kentler büyük bir yabancılaşma süreci içine girdi. Bilen oldu mu?

Onlara psikolog lazımdı, ama onları yönetme iddiasında olanlara psikolog daha çok lazımdı. Bunu bilen de olmadı.

★★★

Bankamatike saldıran gence dikkat etmeniz gerekir.

Onun parası yoktu.

Çekecek parası da yoktu, yatıracak parası da yoktu.

Bankamatikte işlem yapması için dehaya da gereksinmesi yoktu.

Engin Civan'ın 5 milyon dolar rüşvet aldığını biliyordu.

Ahmet Özal'ın milyon dolarlarla oynadığını da biliyordu.

Dolarları, markları, tahvil borsasını, Amerika'daki villaları biliyordu.

Bunların eğitimle, çalışmayla olmadığını da biliyordu.

Sadece öfkesi ve şiddeti vardı.

Bankamatik artık onun düşmanı olmuştu.

Onu kırıyordu.

Lalelere saldıran genç kıza dikkat etmeniz gerekir.

"Ben varım, ama bu çiçekler kadar değerim yok" diyordu.

"Ben yoksam onlar da olmasın" diyordu.

Psikoloji, bunu görmektir.

Ama siz, ama sizler "Onlar neden orada vurulmadılar" diye öfkeleniyorsunuz.

"Vali neden tatildeydi?" diye kızıyorsunuz.

"Polis neden pasif kaldı?" diye kızıyorsunuz.

Onlar öfke ve şiddeti kullandılar.

Siz de öfke ve şiddeti kullanıyorsunuz.

Onları siz yarattınız ve şimdi kızıyorsunuz.

Yararı yok, toplum artık yabancılaşma sürecine girmiştir.

★★★

Sağlıklı bir solun oluşumu yıllar boyunca ezilerek engellendi. Disiplinli, örgütlü, programı açık bir sol partileşme oluşamadı.

Sağlıklı bir sağ da azgelişmiş kültürün içinde gelişemedi.

Bugün "radikal sol" denenler, sol düşüncenin ürünü değildir.

Onlar, sağ politikaların çaresiz bıraktığı insanlardır. Sağlıksız sağ da insanları, ya dinin tevekkülüne ya da dinin sığınak yapıldığı şiddete yöneltmektedir.

Onlar da sağ politikaların çaresiz bıraktığı insanlardır.

Artık çaresiz insanlarla köşedönücüler karşı karşıyadır.

Sistemin çözümü bitmiştir.

Çözümsüzlük kendi çözümlerini üretmektedir. Öfkeyle ve şiddetle.

Psikolog kime lazım acaba?

Hain Laleler ve Solcular

TOKTAMIŞ ATEŞ *7 Mayıs*

Bir zamanlar, memleketimizde 'solcu' olarak isimlendirilmek ya da bilinmek, insanların çok ürktüğü bir şeydi. Bir mahalleye yeni taşınan bir insan hakkında, 'solcuymuş' dedikodusu ve söylentisi çıktığı anda, işi bitmişti. Ne selam veren olurdu, ne de selamını alan. Esnaf bile alışveriş etmekte zorlanırdı.

Önemli günlerin arifesinde 'solcu'lar toplanır ve gözaltında tutulurdu. İş bulamaz, ekmeklerini çıkaramazlardı. Pek çok solcu yazarımız, yazılarını takma isimlerle yazarak ekmek paralarını kazanmaya çalışırdı. Üstelik 'sol'un ve 'solcu'nun ne olduğu pek de bilinmezken...

Ben (şiiri çok sevmeme ve okumama karşın), Nâzım Hikmet adını ilk kez üniversite sıralarına geldiğim zaman duymuştum. Nâzım'ın ilk şiirini Yenikapı'da Kemal'in kahvesinde, sonradan polis olduğunu öğrendiğimiz bir arkadaşım (!) okumuş ve bana verdiği kopyayı çoğaltarak arkadaşlarıma dağıtmamı önermişti. Bu ilk okuduğum şiir 'Salkımsöğüt' adlı bir aşk şiiri idi. Daha sonra aynı şekilde 'Bahri Hazer' şiirini elde etmek ayrıcalığına (!) kavuşmuştum. Ve çoğalttığım bu şiirleri el altından arkadaşlarıma dağıtırken binbir korku çekmiştim...

Daha sonraları üniversite sıralarında okurken, 'sol'un ve 'solcu'nun ne demek olduğunu öğrendik. Her ne kadar o günlerde Türkiye İşçi Partisi fırtınası esiyor idiyse de, gene de bir insanın 'solcuyum' diye ortaya çıkması pek kolay değildi. Çünkü eğer 'solcu' iseniz; bu sizin komünist olduğunuzun işaretiydi ve eğer komünistseniz, memleketi Sovyetler Birliği'ne satma hazırlığı içinde olduğunuz anlaşılırdı (!)

İnanılması bugünün gençleri için mümkün olmayan bir 'anti solculuk' propagandası yürütülürdü. Hâlâ gülümseyerek anımsadığım bir şapka hikâyesi vardı. Eğer solcular iktidara gelirlerse; tüm manevi değerlerle birlikte aile kurumu da ortadan kalkacaktı. Evinize sizden önce gelen biri şapkasını portmantoya asınca, eşinizle birlikte olabilecekti. Ve siz eve gelince bu asılı şapkayı gördüğünüzde, hemen evinizi terk edecektiniz... Ve insanlar buna ve bunun gibi akıl almaz zırvalara kolayca inandırılmışlardı.

İlk kez İsmet Paşa'nın "CHP kırk yıldan beri ortanın solundadır" cümlesiyle gün ışığına çıkan ve daha sonraki dönemde Bülent Ecevit'in elinde dalgalanan bir bayrak gibi tüm ülkeyi kaplayan 'ortanın solu' sloganı ile insanlar 'solcu' kimliklerini ortaya koyabilmeye cesaret ettiler.

Ama gene de, neler pahasına...

Ve 12 Eylül sonrasında 'solcu olmak', gene 'vebalı olmak' gibi bir şey haline dönüştürüldü. 1402 sayılı yasa ile işlerinden atılan kamu görevlileri mi istersiniz, özel sektördeki işlerinden kovulan 'solcular' mı istersiniz... O dönemde 'emniyet tezgâhından' geçen 'solcu' sayısı 650 bin civarında idi ve bunlardan büyük bir bölümü; değil solcu olmaları, insan olduklarına da pişman edilerek 'çökertildi'. Zaten 12 Eylül sonrasında sol partilerin bir türlü toparlanamamalarının ve meydanın 'şeriatçı' ve 'ayrılıkçı' güçlere kalmasının esas nedeni, bu basiretsiz anlayış ve uygulamadır.

Tüm bunları yazmamın nedeni, 3 Mayıs 1996 tarihinde, İstanbul'da yayımlanan bir gazetenin birinci sayfasındaki bir fotoğraf ve "Hain Lale'ye solcu dayağı" manşeti oldu. Gerçekten, fotoğrafta genç bir kız, Kadıköy Meydanı'ndaki çiçekleri tahrip ediyordu. Güzel, fakat düşündürücü bir fotoğraftı. Oldukça özenli giyinmiş görünen ve oldukça güzele benzeyen bu kızımız, acaba hangi dürtülerle bu çiçekleri tahrip etmek istiyordu? Acaba ruhunda ne gibi fırtınalar esiyor; kimin intikamını, kimden alıyordu? Tüm bu sorular, soğukkanlı bir biçimde yanıtlanmadıkça, böyle manzaraları çok görebiliriz.

Fakat beni asıl şaşırtan ve gerçekten üzen şey, bu kıza 'solcu' sıfatının verilmesi ve bunun manşete çıkartılması oldu. Zira bu gazetenin çalışanlarından önemli bir bölümü, kendini 'solcu' olarak tanımlayan ve bu konuda 'mangalda kül bırakmayan' insanlardı. Hatta bir bölümü ile geçmişte aynı kavganın içinde yer almıştık. Peki o halde bu rezillik, bu utanmazlık neydi? Şeriatçı denebilecek yayın organları bile, bu hareketlere girişenleri genellikle 'terörist', 'anarşist' vb. gibi sıfatlarla tanımlarken bu gazetedeki 'solcu' tanımlaması nasıl açıklanabilirdi?

Bütün bir insanlık tarihi boyunca, insanı insan yapan değerlerin savunucusu ve savaşçısı olan 'solculuk', şimdi kafası böylesine karışık genç bir kızın şahsında nerelere çekilmek isteniyordu? Bu gazeteyi yöneten eski solcu arkadaşlar; zaten yaralarını yeni yeni sarmaya başlayan Türkiye soluna bu darbeyi indirmekle acaba hangi misyonu yerine getirmiş, kimlerden 'aferin' almışlardı?

Zaten bu gazeteyi çıkartan sermayenin amaçlarından birinin, yüzmilyarlarca zarar pahasına da olsa, Cumhuriyet gazetesinin kapısına kilit vurdurmak olduğu söylenirdi. Bunu becerememeyince, şimdi işi (başkalarında eleştirdikleri) promosyona dökmüş ve zararlarını azaltma çabasına girişmişlerdi. Ama insanlığın onuru ve yüzakı olan 'solculuğa' böylesine kara çalmalarını ve insanların duygusallığını böylesine sömürmelerini anlamak da mümkün değil, bağışlamak da.

Kimbilir, belki bu fotoğrafın ardında başka oyunlar da vardır. Ayrıca o kızcağızın solcu olup olmadığı da belli değil. Ama belli olan bir şey var ki; tüm bir insanlık tarihi boyunca, en güzel çiçekler 'solcuların' ellerinde açtığı gibi, en unutulmaz ve onur verici 'kan çiçekleri' de solcuların göğüslerinde açmıştır. Birtakım insanlar boşuna uğraşıyorlar. Güneşi balçıkla sıvayamazlar.

Tekel Değil, Tekiz...

İLHAN SELÇUK *7 Mayıs*

Bugün 7 Mayıs...

Cumhuriyet 72'nci yaşını bitirip 73'üncü yılına adım atıyor.

Ama Cumhuriyet'in yaşı daha büyük...

Kurucumuz Yunus Nadi'nin ardından, yarım yüzyıl boyunca Cumhuriyet'i yöneten Nadir Nadi, 1971 Mayısı'nda yayımlanan başyazısında bu noktayı şöyle vurguluyor:

"Cumhuriyet'le Yeni Gün, birincisi ikincisinin devamı olan kardeş gazetelerdir. Yeni Gün, Ulusal Kurtuluş Savaşı'nın yılmak nedir bilmez inançlı savunucusuydu. Cumhuriyet de Atatürk ilkelerinin ve devrim atılımlarının yine ateşli ve inançlı bir savunucusu olarak işte 47 yıl görev başında bulunuyor." (9 Mayıs 1971).

Bu hesaba göre Cumhuriyet, 76 yıl önce mayası atılmış bir gazetedir.

★

76 yılda dünya nice devrim yaşadı..

Ve çok değişti..

Cumhuriyet eski yazıyla çıkmıştı, 1928'de yeni yazıyla yayımlanmaya başladı.

Bilim ve teknoloji alanında başdöndürücü atılımlar gerçekleşti; insanoğlu aya gitti, atom parçalandı, iletişim olanakları akla sığmayacak biçimde yoğunlaştı; bugün varılan noktada kâğıttan gazetenin tarihe karışacağı, elektronik gazetenin geçerli olacağı söyleniyor. İletişimin ses hızını da aşarak ışık hızında bütün yeryüzünü kapsaması, daha şimdiden sonuçlarını hesap edemeyeceğimiz bir yeni dünyanın habercisidir.

İnsanın insanlaşması yolundaki savaşım, bu süreçte hızlanacaktır.

Cumhuriyet'in Ulusal Kurtuluş Savaşı'nda tohumlanması, insanların özgürlüğüne, eşitliğine, kardeşliğine dönük sımsıcak bir süreçte doğup bu yolda yürümesi, elindeki pusulanın doğruluğunu kanıtlar.

Madalyonun bir yüzü bu...

Ya öteki yüzü?..

★

21'inci yüzyılın eşiğinde, dünya, devletleri de aşan parasal güçleri elinde bulunduran sayısı az çokuluslu şirketin etkisi altına girmiştir; çağımızın bir niteliğini de adına 'tekelleşme' denen süreç belirliyor.

Medya da tekelleşiyor...

Nedir medya?..

Yazılı basın, görsel televizyon, sessel radyo yayınlarının toplamına medya deniyor. Bu üç aracı ele geçirip birleştiren şirketler, bankalarla ve holdinglerle de bütünleşerek iletişim dünyasında tekelleşme oluşturuyorlar.

Tekelin başında bulunan patron, devletten daha korkutucu bir sıkı düzen içinde iletişimi denetleyebiliyor.

Demokrasinin temel ilkelerinden biri olan "kişinin haber alma özgürlüğü" tekelci patronun denetimine geçiyor. Bütün dünyada tartışılan bu konu, Türkiye'de akıl almaz bir hızla gündemin birinci maddesini oluşturdu.

★

Ülkemizde baş döndürücü bir hızla tekelleşen medya ortamında Cumhuriyet, bağımsızlığını koruyor...

Bugün gazeteler işbirliği yaptıkları holdinglerin mallarını pazarlama yolunda satış broşürlerine dönüşmüşlerdir; taksitli satışlar kuponlarla yapılmaktadır.

Cumhuriyet kuponsuz gazetedir.

Trilyonlarca liralık ticaretin piyasasına dönüşen medyada en zengin televizyon, radyo ve gazete kurumlarının hiçbirinde sendika yoktur.

Çalışanlarının sendikalı olduğu tek gazetedir Cumhuriyet...

★

72'nci yılımızı geride bırakarak 73'üncü yılımıza böylece giriyoruz.

Biz tekel değil, tekiz...

Tekliğimiz özelliğimizdir.

Özelliğimiz gücümüzdür.

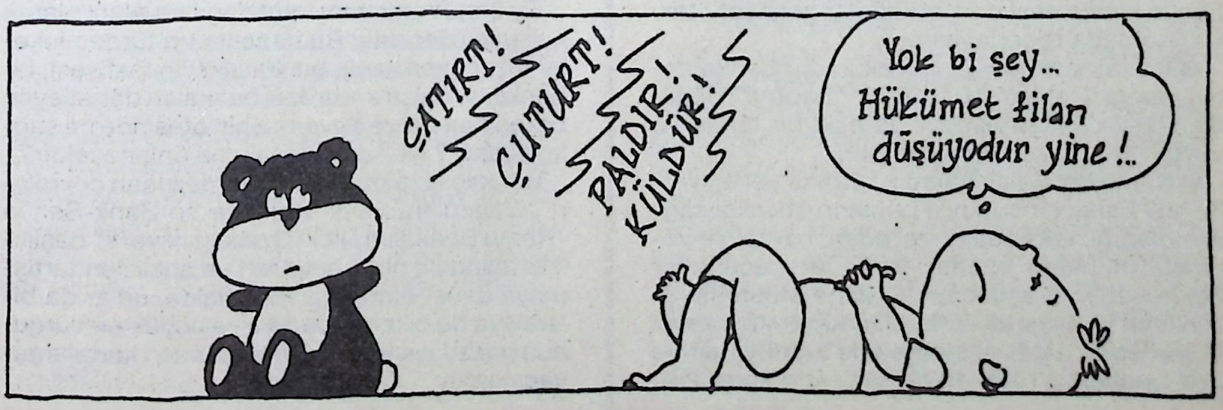

Bankacılıkta Özelleştirme

KORKUT BORATAV *8 Mayıs*

Bir yıl öncesine kadar Türkiye ekonomisinin bütün bozukluklarını giderecek sihirli anahtar olarak sunulan özelleştirmenin hararetli taraftarları nerelerde? Gerçek amaçları ortaya çıktıkça özelleştirmeyi savunmak giderek güçleşti.

Öyle ya kamu açıklarını finanse etmenin sadece günü kurtaran, geçici bir yolu olarak özelleştirme nasıl savunulur? Ya da birtakım sermaye çevrelerini kestirme yoldan zengin etmenin en pratik yöntemi olan kamu malını ucuza elden çıkarmak vatan-millet edebiyatı ile haklı gösterilebilir mi?

Ancak konu kamu bankalarının özelleştirilmesine gelince, özelleştirmeyi hâlâ ve hararetle savunanların sayısı artıyor. Acaba niçin? Bence, doğru saptamalardan yanlış sonuçlar çıkarmanın tipik bir örneği söz konusudur. Yakın geçmişteki çok sayıda skandal gösterdi ki bankacılık, devlet eliyle "rant" dağıtmanın en etkili alanlarından biridir.

Doğru saptama budur. Bu çarpıklığın kamu bankalarının özelleştirmesi ile giderileceği sanılıyor. Yanlış sonuç da budur.

İki konuda yanlış algılama vardır. Birincisi, kamu bankalarının bir avanta alanı olarak kullanılmasının nedenini "kamu mülkiyeti"ne bağlamak biçiminde ortaya çıkıyor. Halbuki olgu, bir yandan siyasi iktidarı, bir yandan da kamu bankalarını vurgun aracı olarak kullanmayı bir hayat biçimi haline getirmiş arsız bir burjuvazinin varlığı gözardı ederek anlaşılabilir mi?

İkinci yanlışlık ise Türkiye'de özel bankacılığın günah ve ayıplarının gözardı edilmesinden kaynaklanıyor. İşte, bu yanılgıları ortaya koyan çok önemli bir kitaptan söz etmek istiyorum: DİSK'e bağlı Banka ve Sigorta İşçileri Sendikası'nın (Bank-Sen) "Kamu Bankaları Niçin Özelleştiriliyor?"(İstanbul, 1995) başlıklı araştırması...

★★★

Bankacılıkta özelleştirme tartışmasına Bank-Sen'in incelemesi ne gibi katkılar getiriyor? Birkaç noktada toparlayalım:

● İhtisas bankacılığı olarak kamu bankalarının varlığı Türkiye'ye özgü bir "sapma" değildir. Özellikle Batı Avrupa'da eski bir tarihe ve yaygın bir uygulamaya sahiptir.

● Kamu bankaları kaynak israfına yol açıyorlar mı? Farklı bir ifadeyle bunların etkinliği sağlayamadığı, rekabeti engellediği, hantal ve verimsiz oldukları iddiası ne kadar geçerlidir? Bank-Sen'in araştırıcıları, Hazine Müsteşarlığı verilerini kullanarak iki farklı etkinlik kavramını temsil eden nicel göstergelerle kamuya ait ve özel bankaları 1988-1994 yılları için karşılaştırıyorlar.

Göstergelerin büyük bölümü teknik etkinlik ve kaynak tahsisi etknliği bakımından kamu bankalarının özel bankalardan üstün olduğunu gösteriyor.

Araştırıcılar ayrıca, Türkiye'de bankaları etkinlik ölçütleri bakımından karşılaştıran Osman Zaim'in bir araştırmasına referans veriyorlar ve 1981 ve 1990 yıllarında kamu bankalarının özel bankalardan daha yüksek bir etkinlik düzeyi sağladıklarını gösteriyorlar.

● Ancak araştırıcılar kamu bankalarının özellikle 1990 sonrasında yasal işlevlerinden uzaklaştırıldığını gösteriyorlar. Bunu "kamu bankalarının hükümetleşmesi"olarak nitelendiriyorlar. Bu bankaların Merkez Bankası'na ve Hazine'ye ait kimi işlev ve yükleri üstlendikleri ve bu etkenlerin 1993 sonuna doğru bilançolarda bozulmalara yol açtığı örneklerle gösteriliyor.

● Bank-Sen yayını, bir rant dağıtma mekanizması olarak kamu bankacılığının nasıl kullanıldığına ilişkin çok sayıda örnekle zenginleştiriyorlar.

● Ne var ki Bank-Sen'in araştırıcıları, özel bankaların "sütten yeni çıkmış ak kaşık gibi bembeyaz" görüntülü bilançolarının ne kadar aldatıcı olduğunu da uygulanan "makyajlama yöntemleri"ni ortaya koyarak gösteriyorlar. Dahası, 1994 krizinin oluşumunda özel bankaların belirleyici rolü ve davranışları nicel olgularla birlikte saptanıyor.

★★★

1994 krizi içinde batan finans kuruluşları ile üç bankanın parlak vitrinlerinin ve cilalı bilançolarının arkasında yatan karanlık ve lekeli dünya bütün çıplaklığıyla ortaya çıktı. Kriz anında bu kuruluşların çevirdikleri yasadışı işler ve işlemler ne kadar çabuk unutuldu... Hâlâ süregelen yüzde yüzlük mevduat güvencesi ve Merkez Bankası'nın finansal desteği sayesinde batmaktan kurtulan çok sayıdaki özel bankanın benzer kirli çamaşırları, Hazine ve Merkez Bankası'nca bilinmektedir.

Bu bilgi, her zaman rant dağıtımı aracı olarak kullanılabilecektir. Bu nedenle bu türden lekeler taşımayan kamu bankacılığının tasfiyesi, bu bankaları da şu anda özel bankaları denetleyen on-on beş aileye devretmenin ötesinde ne sağlayacaktır? Ne kazanılacak, ne önlenecektir?

Bankacılıkta özelleştirmeyi savunan çevreleri bu sorulara yanıt vermeye ve Bank-Sen'in "Kamu Bankaları Niçin Özelleştiriliyor?" başlıklı kitabındaki nicel bulguları ve analizleri tartışmaya davet etmeliyiz. Aksi halde, onlar da bilerek ya da bilinçsizce yeni ve büyük bir vurgunun pazarlayıcısı olma töhmetinden kurtulamayacaklardır.

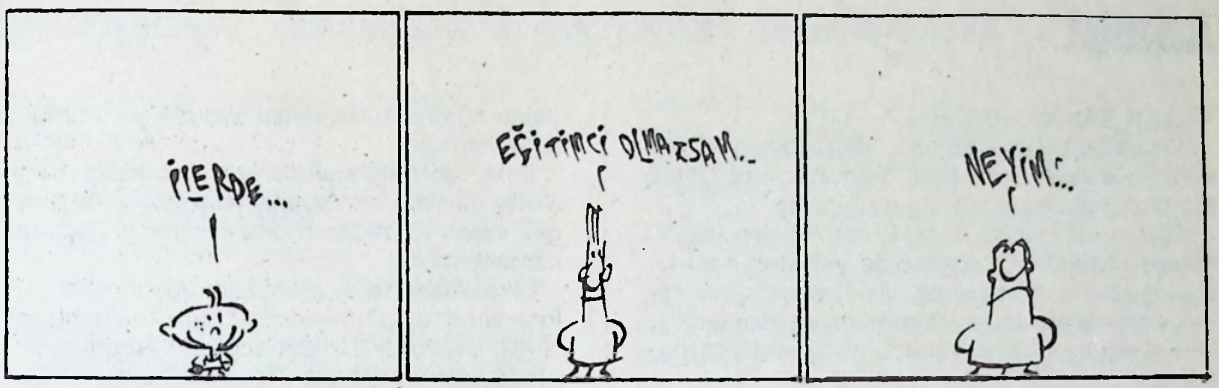

Futbol terörü tırmanıyor

ARİF KIZILYALIN *9 Mayıs*

Önceleri, futbolumuzun vitrini 1. lige yakıştıramadık; **"Amatör kümede çıkıyor olay"** dedik. Ardından 3. lig; derken 2. lig ve şimdi 1. ligin **'en büyük sorunu'** oldu **'futbol anarşisi'.**

Aslında o hep içimizdeydi. Çıkacak ortam yaratamıyordu kendine. Çünkü Türk futbolu Kayserispor-Sıvasspor olaylarından **'acı'** bir ders almıştı. **"Fırsat verilmez"** diyorduk. Arada sırada bir derbi maçta içimiz cız ediyordu döner bıçakları, kasaturaları, ruhsatsız silahları görünce. **"Kullanılmaz, kullanılamaz; adam mı öldürmeye geliyor bunlar"** diye avunduk durduk.

Ancak tansiyon yükselip işin içine, kaybedilecek ve kazanılacak değerlerin **'cazibesi'** girince körükleniverdi bastırılmış duygular. Belki istemeden, belki **'planlı'** olarak verilen demeçlere, spor basınının **'taraftar'** yaklaşımı ve medyanın **'savaş çığırtkanlığı'** da eklenince sezonun sonu yaklaşırken futbolumuz, **'uçurumun'** kenarına geldi. Her olay sonrası, **"Şans eseri, ölen olmadı"**deniyor. **"Ya bir gün şans dönerse!"** İşte futbolumuzun tüm birimlerini korkutan gerçek de bu zaten.

Fenerbahçe-Galatasaray ve Trabzonspor-Fenerbahçe maçlarından önce ve sonra yaşanan olaylar, bu kulüplerin **'konumları'** nedeniyle medyaya yansıdı. Ya duymadıklarımız, duyamadıklarımız!

Çoğu kez dövülen dövüldüğüyle kaldı. Ne federasyonun haberi oldu **'kavgadan dövüşten'** ne de medyanın.

Van'da bir amatör maçta kızılca kıyamet kopuyor. Futbolcusundan antrenörüne, herkes dayak yiyiyor. Gözler morarıyor. İddialara göre **'dayakçı'**lar polis.

Ardından Ordu-Rize maçından dönen Rizespor kafilesi Trabzon'da taşlanıyor. Bir yönetici ağır yaralı. Gerekçe, **"Rize Fenerbahçe'yi destekliyor"**...

Ardından Kayseri-Gaziantepspor maçında yine bir olay patlak veriyor. Yine yaralananlar. Acaba ne kadarı gözlemci raporuna yansıyacak?

Sporun içinden gelmiş, başkanlık ve yöneticilik yapmış bir futbol adamı, yeşil sahalarda yaşanan olayların eğer **'prima bir maç değilse'** hep **'göz ardı'** edildiğini savladı.

Çoğu kez **'can korkusu'** nedeniyle raporların saptırılarak **'yazıldığını'** belirten aynı yetkili, kulüplere verilen cezalarda da **'imtiyazlı'** takımlara ayrıcalık tanındığını belirtti.

Futbol Federasyonu Disiplin Kurulu'na son bir ayda birinci, ikinci ve üçüncü ligden yansıyan olaylı maç sayısı 100.

Raporlarla tespit edilen bu olaylara 74 saha kapatma cezası ve 11 para cezası verilmiş. Ancak cezaların büyük çoğunluğu 2. ve 3. lig takımlarını kapsıyor. 1. ligde ise genellikle para cezaları ile atlatılmış olaylar.

Futbolun saha içindeki yöneticileri olaylardan bir hayli tedirgin. Artık her maça polis eskortu ile gidip polis eskortu ile stattan ayrılmak istemiyor hakemler.

Hele hele 90. dakikanın sonunda soyunma odasına **'kalkanlarla'** gitmek onları üzüyor.

Türkiye Faal Futbol Hakemleri ve Gözlemcileri Derneği Başkanı FIFA kokartlı hakem **Ahmet Çakar**, hortlama aşamasındaki futbol anarşisi ile ilgili olarak önümüzdeki günlerde bir toplantı yapacaklarını ve **'ciddi kararlar alacaklarını'** söyledi.

Hakem dünyasından sızan haberlere göre de bu kararlar arasında olayların büyük boyutlara ulaşması halinde **'boykot'**a gidilmesi var.

Futbol Federasyonu ise artan olaylar karşısında taraftardan yöneticilere, futbolculardan teknik kadroya kadar herkese **'centilmenlik'** çağrısında bulundu.

Federasyon Başkanı **Şenes Erzik, "Spor ve futbol; dostluk, kardeşlik demektir. Yöneticilerimiz, taraftarlarımız bu centilmenlik ve spor olayına sahip çıkmalı. Önlemden ziyade bu bir bilinç meselesi. Önlem alınır, ceza da verilir ve veriliyor da"** dedi.

Adalet

VECDİ SAYAR *10 Mayıs*

"Adaletin bu mu dünya..."diye söylendi, eski kulağı kesiklerden Mişa. Televizyonda Ulrike Meinhof hakkında bir film onuyordu.

"Otoriteyi temsil edenler inanılırlığını yitirdi" diyordu Meinhof, belgeselde yer alan eski bir söyleşisinde. "Toplumsal ilişkilerdeki çürümenin, demokrasinin zayıflamasına ve otoriter ilişkilerin egemenliğine yol açtığını görmüyor musunuz?"

Daha adil bir dünya özlemi ile yanıp tutuşan genç kız, 1960'lı yılların bu ateşli gençlik önderi, kendini "acilci" bir grup içinde buluvermişti, düzenin başka türlü değişeceğinden umudu kestiği günlerde. Ve daha adil bir dünya için bonkörce harcadığı yaşamına kendi elleri ile son vermişti hapiste.

Mişa, belgeselin etkisinden kendini uzun süre kurtaramadı. Ama haberleri izlerken umutlanır gibi oldu. "Adaletin geç de olsa yerini bulacağına" ilişkin "modası geçmiş" söylemlere mi takılıyorum ne... Olsun, birilerinin kulağına küpe olur. En azından dünyadan haberi olmayan genç kuşaklar, biraz düşünmek ihtiyacını duyarlar diye söylendi kendi kendine.

Haberlerde, İtalya'daki bir mahkemeden görüntüler vardı. 82 yaşında bir savaş suçlusu, 300'ü aşkın cinayetin sorumlusu bir Gestapo şefi yargılanıyordu. Kurbanların aileleri de oradaydı.

Adaletin yerine gelmesini istiyorlardı. Sonra, aynı gün bir başka ülkedeki bir mahkeme salonu geldi görüntüye. La Haye'deki "Uluslararası Adalet Divanı", Bosnalı Sırp "kasap"lardan birini yargılıyordu. Savaş sonrası gerçekleşen Nuremberg ve Tokyo mahkemelerinden sonra, ilk kez insanlığa karşı işlenmiş suçları konu alan bir uluslararası mahkeme toplanıyordu. 40 yaşındaki Bosnalı Sırp, 1992 yılında Omarska'daki kampta işlediği cinayetlerden ve uyguladığı işkencelerden ötürü yargılanıyordu. "Etnik temizlik" denen vahşeti kedi aklının alması olanaksız. Tüyleri diken diken oldu Mişa'nın, tanıkların ifadelerini dinlerken...

Haberlerden sonra, gene ayrılamadı televizyonun başından. Bu kez Milano'dan, "La Scala" operasından canlı yayın vardı. Venedik'te yanıp kül olan La Fenice Tiyatrosu için düzenlenmiş bir gece Avrupa'nın çeşitli kanallarında naklen yayımlanıyordu.

Canlı yayın, aynı zamanda Avrupa'nın çeşitli kentlerindeki tiyatro salonlarında da büyük ekranlarda izlenebiliyordu (Avrupalı olma iddiasındaki bazı ülkeler ise kültürel alana ilişkin duyarsızlıklarını sürdürüyorlardı kuşkusuz).

"Giselle" balesini izlerken keyfine diyecek yoktu Mişa'nın, insanlığın aydınlık yanı umutla doldurdu içini.

Etnik temizliği savunanların zavallılığı karşısında, uluslararası dayanışmanın en güzel örneğini veren yaratıcıların onurlu direnişi gözlerini kamaştırmıştı.

Ülkesindeki televizyoncuları düşündü bir an. İnsanların "ayıp" yerlerinde "yıldız" dolaştırarak "halkını koruyan" (daha doğrusu korumak zorunda kalan) yayıncıları, bir cinsel-sömürü filmi ile sanat filmini ayırt edemeyen; televizyonun eğitici, kültür yayıcı işlevini önemsemeyen "üst kurul" üyelerini...

Neden, benim geldiğim ülkenin televizyonları bu kadar sorumsuz diye sordu kendi kendine. Yanıtını bulamadı. Dünyada olup bitenler hakkında bilgi vermeyi, seyircisini aydınlatmayı görev edinmiş bir tek kanal bile olmaması hazin değil miydi...

Tek kaygıları para kazanmak, daha çok kazanmak olan insanlar, nasıl olur da kamu görevi yaptıklarını iddia edebilirlerdi... Seyircinin daha iyisini istemediğini söyleyenlerden bir gün hesap sorulacak mıydı?

Gazeteleri karıştırırken, bir umut kıvılcımı daha parladı yüreğinde. Bıyıkları sevinçle titredi. Raoul Peck, Haiti'nin Kültür Bakanı olmuştu. "İşte, adalet yerini buldu" diye mırıldandı. Ülkesindeki diktatörlüğe karşı yıllarca filmleriyle direnmiş bir yönetmendi Peck.

Latin Amerika'nın bu yoksul ülkesinin içinde bulunduğu koşulların bir "yazgı" olmadığına inanıyordu.

Çocukluk yıllarını, babası ile birlikte sürgüne gittiği Kongo'da geçirmiş, daha sonra Almanya ve Amerika'da sinema öğrenimi görmüştü. 1983'teki ilk filmi "Haiti Köşesi"nden, Lumumba üstüne yaptığı belgesele kadar sürgünde yaşadı.

Onu, 1993'te Cannes'da gösterilen "Rıhtımdaki Adam" adlı filmle tanıdı dünya. Bugün Fransız Kültür Bakanı'nın davetlisi olarak Cannes'ın açılışına geliyor.

Liberation muhabirinin sorularını yanıtlarken alabildiğine umutlu, heyecanlı Haitili dostumuz. "Bugün, kültürel gelişmeden söz etmeyen bir gelişme politikası mümkün olabilir mi" diye soruyor.

Ulusunun kültürel kimliğini geliştirecek projelerden söz açıyor.

Filmlerinde savunduğu düşüncelerden fedakârlık etmeyeceğini, onları hayata geçirmek için çalışacağını söylüyor.

Ulrike'nin yazgısından ne kadar da farklı bir yazgı. Sanki, adaletin er geç yerini bulduğuna inanacağı geliyor kedinin. Ne dersiniz?

İşkence, Avrupalı heyete anlatıldı

NECATİ AYGIN / YÜKSEL GÖRDES
11 Mayıs

MANİSA - Avrupa Konseyi İşkenceyi Önleme Komitesi, dün Manisa'da işkence araştırması yaptı. Emniyet müdürü, çocuklara sağlık raporu veren doktorlar ve işkence gördüklerini söyleyen çocuklarla ailelerinin bilgisine başvuran heyet, hiçbir açıklama yapmadı.

Avrupa Konseyi İşkenceyi Önleme Komitesi Başkanı ve Başsavcı **Claude Nicolay**, başkan yardımcısı **Ingrid Lyeke Ellingensen** ile sekreter yardımcısından oluşan heyetin dünkü Manisa gezisi, kenti oldukça hareketlendirdi. Bir hafta önceden emniyetin çeşitli birimlerinde başlayan **"düzenlemeler"** dün önce denetimden geçti. Manisa Valisi **Muzaffer Ecemiş**, sabahın erken saatlerinde Manisa Emniyet Müdürlüğü'ne geldi.

Manisa Emniyet Müdürü **Kemal İskender**'le birlikte, emniyet müdürlüğü birimlerinde incelemelerde bulunan Vali Ecemiş, gözaltı odalarını da denetledi.

Ecemiş'in denetlemesini tamamlayıp emniyet müdürlüğünden ayrılmasının ardından yabancı konuklar beklenmeye başlandı.

Polis telsizlerinden neredeyse adım adım izlendikleri anlaşılan heyetin Manisa'ya gelmesinden önce açıklama yapan İskender, gazetecilerin işkence konusundaki soruları üzerine **"Yok öyle bir şey. Bizim alnımız açık. Hesap veremeyeceğimiz hiçbir şey yok. Gözetim yerlerimiz tamamen standartlara uygundur"** dedi. Heyet, Emniyet Müdürü İskender ile bir süre görüştü.

Manisa 2 Sağlık Ocağı'na giden heyet üyeleri, burada da kayıtları inceledi ve doktorlarla görüştü. Heyet daha sonra Manisa Barosu'na gitti. Manisa Barosu oldukça kalabalık bir gününü yaşadı dün. Heyet, emniyette işkence gördükleri belirtilen **M.A., Ö.Z., A.K., F.A.Ş., E.T., K.K., Jale Kurt, Hüseyin Kurt**'la tek tek görüştü.

Futbol Sevinci Öfkesi

ENİS BATUR *12 Mayıs*

Türkiye Kupası finalinin ardından, Galatasaray'ın İskoç çalıştırıcısı **Souness**'in takımının bayrağını Fenerbahçe Stadı'nın ortasına dikmesi, büyük tepkiler doğurdu. FIFA böyle durumlarda ceza veriyor mu, ne tür bir karar uyguluyor bilmiyorum; gol sevinci bile cezalandırıldığına göre, bu davranışa da ceza uygulanacaktır sanıyorum. Gelgelelim iş FIFA'ya kalmıyor Türkiye'de: Souness soyunma odasına giderken saldırıya uğramış zaten; bu da yetmiyormuş gibi, başta televizyon yorumcularımız olmak üzere kamuoyu tarafından infaz işlemleri tamamlandı bile.

Kamuoyumuz kusura bakmasın, bu olaydaki genel yargı mekanizmasını şaşkınlıkla izlediğimi dile getirmek istiyorum. Sevincin cezalandırılması, ciddiyetten ölme belirtisi sayılmalıyken *"ağır tahrik"* kapsamına giriyor. Her şeyden tahrik oluyor insanımız.

Erkeklerimiz kadınlardan, polislerimiz göstericilerin bazılarından, laiklerimiz şeriatçılardan, şeriatçılarımız laiklerden tahrik olduğu için her türlü tecavüz konusunda *"hafifletici sebep"*ler üretiyoruz.

Son yıllarda en ürpertici tahrik tanısı, Sıvas olaylarında ortaya çıkmıştı: Basınımızın seçkin sözcüleri **Aziz Nesin**'de karar kıldılardı. Nitekim, yargı da aynı doğrultuda akıl yürütmüştü.

Souness'in bayrak dikmesi, aslında tüy dikmekti. Tahrik olmak için bahaneler ve suçlular arasında çoktan seçmeli bir sınavda bocalayanlar, hemen günah keçilerine kavuştular.

Aylardır ağız dolusu sövenler, sahayı bozuk para yağmuruna tutanlar, tahrikçi sayılamazlardı. *"Torinolu Şaban"* ya da *"**Ali Şen** padişah"* yazılarını tribünlere asanlar da. Döner bıçakları, muştalar, sustalılar ile donatılmış stat çeteleri de. Televizyon ekranlarından ağzına geleni söylemekte sakınca görmeyenler de. Her hafta ağır hatalara taammüden koşan hakemler de. *"Replay"*ler aracılığıyla onların boğazındaki cendereyi durmadan sıkan *"uzman"*lar da.

Futbolun ülkemizde büyük, neredeyse marazi bir ilgi uyandırdığını bilmeyenimiz yok. Yanlış anlaşılmaya meydan bırakmamak için burada belirtmem gerekiyor: *"Dışarıdan"* bakan biri değil bu satırların yazarı, tam tersine *"ağır"* bir meraklı, hemen her maçı izleyen. Bu tutkunun olup-bitenleri görmemek için bir gerekçe oluşturduğunu sanmıyorum gene de.

Günlük futbol gazeteleri yayımlanıyor Türkiye'de, onları spor gazetesi saymak güç. Handiyse her gece futbola yer var ekranda, bazı geceler bütün kanallara yayılan bir merak söz konusu. Siyasetçiler, *"sanatçı"*lar, sanatçılar, yazarlar, işadamları, fakirler, işsizler kayıtsız kalamıyor futbol karşısında. **Abdullah Öcalan** bile izliyor Türkiye ligini.

Ne tuhaf ki, hâlâ bu sporun temel kurallarını, örf ve âdetlerini, özetle terbiyesini yeterince tanımıyoruz. İşin tekniğine eğilen futbol uzmanı çok az.

Spor kalemşörlerinin, yorumcularının gizli antrenör nitelikleri ağır basıyor: Kadroyu onlar kurmak, taktiği onlar vermek istiyor. Öyle boyutlar

alıyor ki bu eğilim, dünya futbolunun gözde çalıştırıcıları hiçe sayılabiliyor. Avrupa'nın seçkin oyuncuları, **Ferdinand** ya da **Kosecki**, yaka paça geri gönderiliyor. *"Büyük başarı"*larımız hangileri:

Avrupa Uluslar Kupası'na *"katılmak"*, Şampiyonlar Ligi'ne *"geçmek"*, çeyrek final oynamak. Bunca yıl, bunca gürültü, bunca para: Tek bir kupası yok Türk takımlarının.

Gergin, taşkın, öfkeli olmamızın nedeni bu mu? Başarıya aşırı ölçülerde koşullandırıyoruz kendimizi, ona biraz yaklaşınca tahammülsüzlüğümüz en üst dereceye tırmanıyor, sonuçta başarısızlık günü geliyor, balonumuz sönüyor. Sönünce, söndürmek istiyoruz. Düşmanımız zaten belli: Öteki.

Ciddiyetten ölme konusuna gelmek istiyorum yeniden. İnsanın işini ciddiye alması, kendisini çok fazla ciddiye almaması gerektiği, öteden beri söylenegelmiştir.

Futbol bağlamında apaçık doğrulanıyor bu: Oyuncudan seyirciye, yöneticiden yorumcuya giden çizgide çoğu futbol *"insanı"* kasımkasım kasılıyor da kimse yeterince dersini çalışmıyor. Bunun doğal sonucu şu: Biz kazanınca seviniyor, öteki kazanınca çileden çıkıyoruz.

Souness'in sevinci karşısında yaşadığımız sindirimsizlik, bana kalırsa onun sevinme biçiminden değil, bizim üzülme biçimimizden kaynaklandı. Kendi öfkemiz için kılıf çaldık.

Bunun provasını oysa Ege kayalıklarında yaşamamış mıydık?

Hâmiş: Beğenmek zordur.

Çiller'e örtülü ödenek gölgesi

BÜLENT SARIOĞLU *12 Mayıs*

NİĞDE - Başbakan **Mesut Yılmaz**, DYP Genel Başkanı **Tansu Çiller**'in, başbakanlığının son günlerinde örtülü ödeneğe aktardığını ve bir bölümünün devlet işleri için harcandığını açıkladığı 500 milyar liranın, ancak **"cüzi"** (küçük) bir miktarını devraldığını açıkladı. Yılmaz'ın, Çiller tarafından harcanan örtülü ödeneğin; **"araştırma olanağı bulunmadığı için amacına uygun kullanıldığını kabul etmek gerektiğini"** vurgulaması dikkat çekti. Yılmaz'ın bu sözleri, denetime tabi olmayan örtülü ödeneğin kullanımı konusunda da Çiller'e güvenmediği yorumlarına neden oldu.

Koalisyon ortağı DYP'yi, açılan Meclis soruşturmalarıyla ilgili konuyu saptırmakla suçlayan Yılmaz, **"Ne varsa araştırılsın. Siyasi hesaplarla bu şüphelerin üzerini örtersek bunlar devam eder. Hükümet yetkisi kullanan, bunun hesabını vermek zorundadır"** uyarısında bulundu.

Yılmaz, ANAP milletvekillerinin, Çiller'in siyasi geleceği konusunda büyük önem taşıyan malvarlığının kaynağına ilişkin soruşturma önergesinin oylamasında da **"vicdanlarına göre"** oy kullanacaklarını vurgulayarak RP'nin önergesine destek olacakları mesajını verdi.

Başbakan Yılmaz, dün gittiği Niğde'de, Niğde Üniversitesi kampusunun temelini attı, Bor Meslek Yüksekokulu ve kaymakamlık binasının açılışlarını yaptı. Yılmaz, Bor Kaymakamlığı'nda gazetecilerin soruları üzerine, DYP lideri Çiller'in, istifa etmiş 52. hükümetin başbakanıyken iktidardan ayrılmadan birkaç hafta önce örtülü ödenekten 500 milyar lira harcama yaptığına ilişkin haberleri değerlendirdi.

500 milyar liranın, Çiller'in başbakanlık görevini devretmesinden kısa bir süre önce örtülü ödeneğe aktarıldığına dikkat çeken Yılmaz, **"Bu, örtülü ödeneğin amacına aykırı kullanıldığı anlamına gelmez. Ben başbakan olarak yolsuzluk iddialarını araştırmak, olabilecek yolsuzlukların önlenmesi için tedbir almakla sorumluyum. Ama örtülü ödeneği araştırma imkânım mevcut değil. Yani benim bu konuda yapabileceğim herhangi bir araştırma yok"** dedi.

"Örtülü ödenek nasıl kullanılır?" sorusunu, **"Yasaya uygun kullanmak zorunluluğu vardır. Ama bunun denetim imkânı yoktur"** diye yanıtlayan Yılmaz, **"Müstafi bir başbakan çektiğine göre amacına uygun kullanıldığını söyleyebilir misiniz"** şeklindeki soruya da **"Kullanıldığını kabul etmek lazım. Çünkü araştırma imkânım yok"** karşılığını verdi.

500 milyar liradan cüzi (küçük) bir miktarın kendisine devredildiğini ve bu miktarı açıklayamayacağım vurgulayan Yılmaz, **"Harcamalar için gerekli ihtiyaç, eğer müstafi hükümet döneminde de devam ediyorsa, bu harcamalar yapılacaktır. Devlet durmaz"** dedi.

Yılmaz, Çiller'in savunmasının anımsatılması üzerine de **"Onu değerlendirmek bana düşmez"** açıklamasını yapmakla yetindi.

Yılmaz, Meclis'te devam eden önerge savaşı ile ilgili tavırlarının ne olacağına ilişkin sorular üzerine de şunları söyledi: **"Yolsuzluklar konusunda kamuoyunun duyarlılığını takdirle karşılıyoruz. Ama bu konuda değerlendirme yaparken daha sağlıklı ölçüler kullanılması gerektiğine inanıyorum. Biz ANAP olarak bu konuda en tutarlı partiyiz. Biz iddiaların araştırılması gereğine inanıyoruz.**

Meclis denetimine saygı duyuyoruz ve hiçbir zaman siyasi tavır almıyoruz. Bizim dışımızdaki bazı partiler, bunu zaafımız gibi takdim etmek istiyorlar. Ben bu tutumun partimiz açısından bir güç unsuru olduğuna inanıyorum. Hükümette kalmak uğruna da, bu konudaki tutarlılığımızdan taviz vermeyiz. Ne varsa araştırılsın. Temiz topluma ancak böyle ulaşabiliriz. Siyasi hesaplarla bu şüphelerin üstünü örtersek bunlar devam eder. Ne zaman ki bunlar tarafsız bir biçimde araştırılır, ge-

reği yapılır, spekülasyon malzemesi olması da tarihe karışır. Yapılması gereken budur, yapılmakta olan da budur. Kimsenin bundan gocunmaması lazım. Benim, partim hakkındaki iddiaların araştırılmasına yardımcı oluruz. Devlet sorumluluğu taşıyan herkesin, her zaman hesap vermeye hazır olması lazım. Hükümet yetkisi kullanan, bunun hesabını vermek zorundadır."

Mesut Yılmaz, koalisyon ortağının Meclis soruşturmalarını milliyetçi söylemlerle eleştirmesi ve parlamento kararları ile PKK arasında bağlantı kurmasına da tepki gösterdi.

Yılmaz, **"Meseleyi saptırmak, bunun arkasında bölücü örgütü, çıkar çevrelerini aramak, rejimi zaafa sokar. Bu suçlamalara muhatap olan kişilerin buna karşı çıkmaya hiç hakları yoktur"** dedi.

Tanrı - insan gibi yaşadı

CEM YEGÜL *12 Mayıs*

Tanrı-insan **Bob Marley,** bundan tam on beş yıl önce müziklerinin geldiği yere çekildi. Tanrı-insan gibi yaşadı, çünkü Tanrı-insandı. **Robert Nesta Marley,** 11 Mayıs 1981'de bilinmedik bir enerjiye dönüşmek zorundaydı. Bu bildiğimiz boyuta hapsolmuş olmak, dışımızdaki dünyaya yabancılaşmaya itiyor bizi. Her ne kadar dışarıdaki ile içeridekini birbirinden ayırsak ve buna dayalı koşullu bir algılama/yanılsamaya hapsolmuş olsak da müzik aracılığıyla tek kaynağa doğru uzanmayı, boyutsuzluk boyutuna, hiçliğe dokunmayı becerebiliyoruz arada sırada.

Bob Marley için müzik yaşamdı, ölümü kabul etmeyen müzikti. Onun için ebedi geri dönüş, varoluş, yokoluş bu müzikte kristalize oldu. Müzik kendisine ait de değildi, her zaman vardı. Marley'nin müziği, sonsuzluk içindeki yollardan biridir. Geldiği ve gittiği yer aynıdır.

Tıpkı **Sun Ra**'da, **John Coltrane**'de, **Cecil Taylor**'da olduğu gibi. Ancak Marley'nin müziği, sonsuzluk içindeki kaosu hiç mi hiç yansıtmaz. Marley, eksiyi artıya dönüştürmeyi öğrenmedi. Bu onun doğasıydı. Tanrı-insan, Rastalar Rastası **'savaş'** diye bağırırken bile barış diyordu aslında.

11 Mayıs 1981 ve hemen öncesine uzanacağız, ancak önce 1974'te neler olduğuna bir göz atalım. 1974, Bob Marley and **The Wailers**'ın tüm dünyayı salladığı yıl olarak akıllarda kaldı. 1973 Ağustosu'nda girdikleri stüdyodan yıl sonunda yeni bir albümle çıktı Wailers. Albüm'ün adı **Burnin**'di. Burnin, ABD ve Avrupa'ya gönderildikten hemen sonra, piyasaya sürüldü ve yer yerinden oynadı. **Beatles**'ın **Lucy in the Sky with Diamonds** adlı parçası da LSD çağrışımı yapması nedeniyle, özellikle tutucu çevrelerin tepkisini ciddi biçimde almıştı; ama Bob Marley'nin albümüyle karşılaştırıldığında aldığı tepki, oldukça hafif sayılabilirdi.

Albümün arka kapağında Bob Marley'nin **'dreadlock'**ları (aslan yelelerini andıran, hiç kesilmeden öbek öbek uzatılan Rasta saçlarına verilen ad) altında püfür püfür içtiği bir marijuana sigarası (spliff) ile bir fotoğrafı bulunuyordu. Albümün içerisindeki fotoğraflarda da gettoların sokak yaşantısı, dreadlock'ları ile salınan Rastalar spliff'lerin dumanları arasında dolaşıyorlardı. Albümü tamamlayan parçalar da **'Siyah Güç'** parçalarıydı **"I Shot the Us Sheriff", "Burnin' and Lootin"** ve hepsinden daha tehlikeli bulunanı da **"Get Up Stand Up"**. Kimdi bu adam? Siyahları açık açık isyana teşvik ediyordu. Albümün **'sound'**u da oldukça tehlikeliydi; bir garipti. Çok basit ve yalındı, ama hipnotik bir tarafı olduğu da bir gerçekti. Pek çokları şeytani anti-beyaz katillere dönüştürdüler Rastaları kafalarında. Merak giderek artmaya başladı: Kimdi bu aslan yelelerini andıran saçları taşıyan adamlar? Dünyanın unuttuğu küçük bir adadan fırlayıp dünyanın gündemini işgal ediyorlardı açık açık.

Tam bu sıralarda **Paul McCartney,** bir İngiliz tabloidine verdiği bir demeçte, Wailers'ın bir reggae topluluğu olduğunu ve çok sıkı müzik yaptıklarını, üstüne üstlük o günlerdeki tek gerçek **'sound'**un da bu olduğunu söyleyiverdi. Tam o sıralarda **Mick Jagger, Bianca** ile evlendi ve resepsiyona bir reggae topluluğu **Greyhounds**'u davet etti. Haliyle, bu da İngiliz ba-

sınının gözünden kaçmadı. Yine aynı dönemde **Paul Simon,** bir kayıt gerçekleştirmek için Kingston'a uçuverdi. Reggae artık gündemdeydi. **Catch a Fire** ilk piyasaya sürüldüğünden beri uykuda olan Amerikan basını da yavaş yavaş reggae ve Marley gerçeğine uyanmaya başladı.

Çok geçmeden bütün belli başlı gazetelerde Etiyopyalı bir despota tapan, işi gücü marijuana içip reggae melodileri mırıldanmak olan bu garip görünüşlü adamlar üzerine kapsamlı makaleler çıkmaya başladı. İyi bir hikâyeydi doğrusu! Acid kiliseleri, **Charles Manson** ve Havarileri kadar iyi bir hikâyeydi üstelik. Reggae artık buradaydı, tehlikeliydi ve her tür düzen için bir tehdit unsuru oluşturuyordu.

Jamaika'da da durum pek parklı değildi. Vatandaşlar, bir sabah uyanıp Miami üzerinden gelen The New York Times ya da Miami Herald'larını açtıklarında, adalı bir Rastafarian'ın dünyanın en çok tanınan ve hakkında en çok konuşulan müzisyenlerinden biri olduğu gerçeğine uyanıverdiler.

Bob Marley'nin sözleri, dünyanın dört bir ucunda medyayı işgal ediyor, reggae'nin Mick Jagger'ı, Batı Hintli (Batı'nın hataları bile mutlaktır) **Bob Dylan**, Jamaikalı **Jomo Kenyatta** gibi yakıştırmalarla anılmaya başlanıyordu.

Bir politikacı, devlet adamı, akademisyen, büyük bir iş adamı değildi. O bir acı çekiciydi; bir sokak çocuğu. Gerçeğin ve acının politikasını yapıyor ve ülkesini bir iç savaşın eşiğinden döndürecek kadar büyük bir politik güce dönüşeceğinin sinyallerini de vermeye başlıyordu.

Hikâyenin en ilginç noktalarından biri, Bob Marley'nin babasının 1940'ların ortalarında, adada görevli beyaz bir İngiliz subayı oluşuydu. Babasının dizginlenemez cinsel açlığının Trenchtown gettolarından çıkan hipnotik ritimlere dönüşmesi pek çoklarının çok ilgisini çekti, ama Bob Marley nereden geldiğini biliyordu.

İşte 1974 bu derece önemliydi The Wailers'ın dünya çapında bir üne kavuşması açısından. Ancak, 1973'ü de atlamamak gerekir. Bu yıl, The Wailers, **"Burnin' "**den önceki ilk albümleri olan **'Catch a Fire'**ı desteklemek için Avrupa ve Amerika turnesine çıktı. Catch a Fire'dan önce Jamaika'daki bütün ska, rock-ateady ve reggae albümleri, büyük bir çorbanın içinde gibiydiler.

Bir anlamda Catch a Fire, tek başına ayakta durabilen ilk reggae albümüydü. Reggae, Kingston'lu yapımcıların hegemonyasından kurtulmuştu ve adalı tüm reggae müzisyenleri -Rasta olsunlar olmasınlar- artık farklı bir dünyaya gözlerini açmışlardı. Rastalar giderek güçlendiler ve adadaki çıkar politikalarına alet edilmeye çalışıldılar.

Marley'nin yarattığı sound'un şekillenmesinde pek çok yapımcının rolü oldu, ama bunların arasında herhalde en önemlisi Island Records'ın sahibi **Chris Blackwell**'di. Blackwell'den önce **Coxsonne Dodd, Leslie Kong, Joe Higgs** ve **Lee Per** de var bu sound'la oynayanlar arasında, ama Marley'nin bugün bildiğimiz son rengini ve dokusunu yakalayan adam Blackwell'di.

Blackwell aslında bir caz tutkunuydu. **Miles Davis**'ten çok etkilenmişti ve bu topraklarda at koşturmasını belki de Miles'a borçluydu. Ancak The Wailers için ilk müzik kliniğini başlatan yapımcı da Joe Higgs'ti denilebilir. Rastalar arasında saygın bir yere sahipti Higgs ve müzik teorisinin yanı sıra caz, kalipso, r & b ve pop gibi geniş bir yelpazeye yayılan bir bilgi dağarcığına sahipti. Her toplantıya 15, 20 kadar müzisyen katılırdı.

Bunlardan biri de **Nesta**'ydı. Nesta, **Bunny Wailer** ve **Peter Tosh**'ı da bu toplantılara götürmeye başladı. Higgs, Marley'nin derin ve başka bir boyuta ait sesinden çok ama çok etkilenmişti. Nesta, Higgs'ten aldığı cesaretle Peter ve Bunny'yi topluluklarını daha profesyonel bir düzeye çekmek zorunda olduklarına ikna etti.

Peter Tosh, yakın arkadaşlarına grubun liderinin kendisi olduğunu söylüyordu, ama herkes gerçeğin farkındaydı. Marley'nin ilk single kaydını ise **Leslie Kong** gerçekleştirdi ve bu iş için Bob'a tamı tamına 20 pound verdi. Bob yakında juke box'lara uzanıp **Bob Marley** adı altındaki parçayı seçmekten büyük haz duyuyordu. Gerçi Leslie Kong adını doğru yazmayı becerememişti, ama bu pek o kadar önemli de değildi.

Tekrar 70'lere gidelim ve Bob Marley'nin Kingston'da Hope Road'da yaşadığı eve uzanalım. Hope Road'daki evin ilk yılları, gerçek anlamda bir hippi komünü şeklindeydi.

Bu komün, dogmatik olmayan dini bir komün olarak da nitelenebilirdi. Bol yemek, müzik, aydınlanma otu (ganja) felsefi tartışmalar, bol bol evlilik dışı seks, komündeki yaşantıyı anlatmak için yeterli sayılabilir. Ev, Bob ve yakın arkadaşlarının arkadaşları için bir mabet niteliğindeydi. Hippi hareketi henüz Jamaika'ya ulaşmamıştı.

Ulaştığında da zengin Amerikan hippileri ve Rastaların yaşam tarzları arasında benzerlikler olduğu iddia edildi. Oysa Bob Marley'nin komünüyle hippilerin yaşam felsefesi arasındaki benzerlik, son derece yüzeyseldi. Amerikalı hippiler ceplerindeki paraların konforuyla topluma sırt çevirmeyi becerebiliyorlardı, ancak Bob Marley ve Rastaların tek mirası, inançları ve erdemleriydi.

Onların başka bir seçenekleri yoktu. Bu iki topluluk arasındaki derin uçurumu fark edemeyen gençlik, Rastaların görüntüsünü ve Amerikalı hippilerin yaşam felsefesini taklit etmekte gecikmedi.

Tanrı-insan gerçekten de ölüme inanmıyordu. Ölüm karşısında çok soğukkanlıydı. Durduğu yer, onun hayata ne kadar bağlı olduğunun göstergesiydi. 1981'de aramızdan ayrılan Bob Marley, yaşasaydı bugün 51 yaşında olacaktı.

Kısa sayılabilecek yaşamında (öldüğünde 36 yaşındaydı) umut dolu felsefesini ve reggae'nin hipnotik ritimlerini dünyanın dört bir yanına ulaştırmayı başardı Bob Marley. Marley'nin Jamaika'da Kingston'un varoşlarında başlayan hikâyesi, kısa zamanda Afrika için bir umuda dönüştü. Siyah ırk için **Marcus Garvey, Malcolm X, Martin Luther King**'in toplamından daha çok şey ifade eder Bob Marley.

EBK özelleştirmesi mahkeme yolunda

TAHSİN AKÇA *13 Mayıs*

Özelleştirme amacına aykırı sonuçların ortaya çıktığı **Et ve Balık Kurumu (EBK)** kombinaları, yeniden dava konusu oluyor.

Üretimi, istihdamı ve verimliliği arttırmak gerekçesiyle, değerinin çok altında özel sektöre devredilen EBK'ye ait 12 kombinadan 10'unda üretimin durma noktasına gelmesi nedeniyle Kamu İşletmelerini Geliştirme Merkezi (KİGEM), Özelleştirme İdaresi Başkanlığı (ÖİB) aleyhine suç duyurusunda bulunacak.

Özelleştirilen 12 kombinada 1995 temmuzundan bu yana üretimin 34 bin 185 tondan 73 tona, çalışan sayısının ise 927 işçiden 177 işçiye gerilediği EBK özelleştirilmesinin gerçek yüzü göründü.

Devletin yaklaşık 3.5 trilyon lira zarar ettiği EBK'deki özelleştirmenin, üretime 3 yıl süreyle devam edilmesi, ayrıca istihdamın arttırılması şartıyla gerçekleştirildiğini kaydeden KİGEM Genel Sekreteri **İlter Ertuğrul**, bu şarta uyulmaması halinde sadece satış bedelinin yüzde 10'u oranındaki yıllık ceza ile yetinilmesinin ÖİB açısından yetkinin kötüye kullanılması anlamına geldiğini söyledi.

Üretimin durdurulmasının satışın iptalini gerektirdiğine dikkat çeken Ertuğrul, **"Söz konusu gelişmelerin hayvancılığa etkisi düşünüldüğünde karşılığı yüzde 10'luk ceza olamaz. Önümüzdeki günlerde ihtar çektiğimiz Kars kombinası ile birlikte diğer kombinalar için de idari mahkemeye başvurarak ÖİB aleyhine suç duyurusunda bulunacağız"** diye konuştu.

Öz Gıda-İş Sendikası ise EBK'de özelleştirmenin sonuçlarıyla ilgili hazırladığı raporu, geçen hafta içerisinde, başbakanlık, ilgili bakanlıklar, siyasi parti liderleri, grup başkanvekilleri, TBMM Tarım Orman ve Köyişleri ile KİT Komisyonu üyesi milletvekillerine gönderdi.

Satış sözleşmelerinde üretim kapasitesi ile ilgili açık bir ölçü belirtilmemesinin büyük bir hata olduğunu söyleyen Öz Gıda-İş Sendikası Genel Sekreteri **Agah Kafkas** üretimin azalmasına **"deli dana"** olayının da eklenmesi nedeniyle besicilerin zor durumda olduğunu ifade etti.

"Geçen yıl et fiyatı ne ise bu yıl da aynı. Oysa girdi fiyatlarında büyük artışlar oldu. 'Özelleştirmeden üretici, tüketici kârlı çıkacak' **dendi. EBK kamunun elindeyken kullanabileceğinin üzerinde hayvan alabiliyordu. Oysa özel sektör kâr mantığıyla hareket ediyor. Tarım ve hayvancılığı geri plana iten devlet, sosyal patlamalara zemin hazırlıyor"** diye konuşan Kafkas, özelleştirmenin bir satış işlemi değil, üretimi, verimliliği ve istihdamı arttırma yöntemi olduğunu vurguladı.

Kafkas, ayrıca kombinaları satın alan girişimcilerin esas amacının yaklaşık 2 milyon metrekarelik toplam arsa ve 116 bin metrekarelik kapalı alanın vaatettiği rantı elde etmek olduğunu da iddia etti.

Uluslararası sular trole açıldı

ŞEVKİ AVCI *13 Mayıs*

FOÇA - Ege Denizi'nde uluslararası sular trol avcılığına açıldı. 1 temmuza dek sürmesi gereken yasak kararı kaldırıldı. Foça Su Ürünleri Kooperatifi Başkanı **Necdet Turguttekin** bu gelişme ile ilgili olarak **"Akıl ve sağduyu yenildi.** 'Benden sonrası tufan' **mantığı kazandı"** dedi.

Ege Denizi'nde ilk kez bu yıl uygulanan trol zaman yasağı 1 nisan-1 temmuz tarihleri arasında 3 ay olarak belirlenmişti. Su ürünleri avcılığını düzenleyen sirküler yayımlandıktan sonra Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Ege'de trollere getirilen bu zaman yasağının uluslararası suları da kapsadığını açıklamıştı. Bu açıklama Foça Su Ürünleri Kooperatifi ve diğer yerel ba-

lıkçı örgütleri tarafından desteklenirken Karadeniz'den Ege'ye inen trollerin tepkisini almıştı.

Foça Su Ürünleri Kooperatifi Başkanı Necdet Turguttekin, Ege'nin uluslararası sularının trol avcılığına açılmasını değerlendirirken şunları söyledi:

"Balıkların yumurtalı oluşu nedeniyle bakanlığın troller için getirdiği 3 aylık zaman yasağını doğru bir karar olarak değerlendirdik. Şimdi Ege'de uluslararası suları serbest bıraktılar. Bu mevsim, barbun ve mezgit gibi balıkların en yoğun şekilde yumurtalı olduğu bir dönem. Yumurtalı balığı kendi sularımızda ya da uluslararası sularda tutmanın ne farkı var.

Uzun vadeli düşünüldüğünde bakanlık bu kararıyla balıkçılığımıza ve balıkçılıktan geçinen insanlarımıza kötülük etmiştir. Bu karar sonucunda sadece uluslararası sularda değil, kendi sularımızda da trol avcılığını serbest bırakmıştır. Çünkü, bir kaç sahil güvenlik botuyla yüzlerce teknenin nerede avlandığını denetlemek olanaklı değildir."

Avlanmak için Karadeniz'den Ege'ye inen trolcülerin Ankara'ya giderek kimi siyasilerle görüştüklerini ve trol zaman yasağının uluslararası sularda kaldırılması için bakanlık üzerinde baskı uygulandığı duyumları aldıklarını belirten Necdet Turguttekin, **"Deniz ürünlerimizin ve balıkçılığımızın geleceğini, yani kendi geleceğimizi düşünerek bu yasağı istedik ve destekledik. Ancak sonuçta sağduyu ve akıl yenildi. Neyi niçin yaptığını bilmeyen** 'benden sonrası tufan' **mantığında olanlar kazandı. İlgililere gönderdiğimiz açıklamalar işe yaramadı. Kısa vadede bizim de zararımıza olan bu yasağın sürmesini sağlayamadık"** dedi.

Kültür Adamlığı

TURGAY FİŞEKÇİ *15 Mayıs*

Sabahattin Eyuboğlu (1908-1973), kültür dünyamızda benzerine kolay rastlanamayacak kişiliklerden biriydi. Onun önemi geride bıraktığı yapıtlarından çok, kişilik özellikleri, çalışma biçimiyle benzersiz oluşuydu.

Sanatsal yaratıcılığın, kaçınılmaz olarak bireyciliği öne çıkarmasına karşın o kendini birey olarak öne çıkaracak eylemlerden geri durarak, ileri adımları hep başkalarıyla birlikte, yanına o işin kimi zaman heveslilerini, kimi zaman ustalarını alarak gerçekleştirmeyi yeğledi, paylaşmadan aldığı tatla...

Sabahattin Eyuboğlu bir şairdi. Kendini şiire verse, çağdaş şiirimizin önemli adlarından biri olurdu, ama hiç şiir yazmadı. İçindeki şiir, yaptığı şiir çevirilerinde, düz yazılarında ortadadır.

Sabahattin Eyuboğlu, bir deneme - eleştiri ustasıdır. Ele aldığı konuları, berrak, ışıldayan bir Türkçeyle, okumanın bir güzellik, bilginin bir gereksinim olduğunu duyurarak işlemiştir.

Gelgelelim yaşamı boyunca yayımladığı, *Mavi ve Siyah* (1960) adlı incecik bir kitaptan başka deneme kitabı yayımlamamış, çoğu gazete ve dergi sayfalarında kalan deneme yazıları ölümünden sonra bir araya getirilerek yayımlanabilmiştir.

Sabahattin Eyuboğlu, Türkçenin gördüğü en iyi çevirmenlerden biridir. En güç metinleri, sanki yazarları onları Türkçe yazmışçasına önümüze koymuştur. **Montaigne**'yi, **Rabelais**'i, **Platon**'un *Devlet*'ini, daha pek çok klasik ve çağdaş yapıtı, *"Bunlara gereksiniminiz var"* dercesine sunmuştur bizlere.

Sabahattin Eyuboğlu, eski Anadolu uygarlıkları üstüne on bir tane belgesel film yaptı. İstanbul Üniversitesi'nde doçentken, gidip sekiz yıl Anadolu'da Hasanoğlan Köy Enstitüsü'nde dersler verdi.

Türk edebiyatı 1940'lardaki büyük silkinişinde, ardında onun desteğini buldu.

1950'de **Nâzım Hikmet**'in özgürlüğüne kavuşması için uluslararası bir kampanya başladığında, şiirlerini Fransızcaya Sabahattin Bey çevirdi. **Melih Cevdet Anday**'ın *Kolları Bağlı Odysseus*'unu yine coşkuyla o... **Yunus Emre**'ye, **Pir Sultan**'a eğilirken, herkesin paylaşabileceği bir Anadolu insan sevgisini ortaya çıkarmaya çalıştı.

Yaşadığı sürece kendisi için hiçbir şey istemedi.

Kendini bunca geriye çekmek, bilgisini, kültürünü, bütün donanımlarını ülkesinin kültür hayatına böylesine karşılıksız sunabilmek, örneğine hele bugünün *"ben"*ci toplumunda kolay rastlanamayacak bir davranış biçimi.

Günümüz toplumlarının Sabahattin Eyuboğlu gibi *"verici"* aydınlara gereksinimi var.

Toplum bunun ayırdında olmayabilir ama aydınları ile arasında uyarı iletişimi olmayan bir toplum kendini eleştirebilme, doğrulara ulaşabilme gücünü nasıl elde edebilir?

Düşünce dünyası kendi bireyiyle sınırlı insanlardan oluşan bir toplum için birlikte ulaşılabilecek aydınlık bir gelecek düşünmek zorlaşacaktır.

Sabahattin Eyuboğlu'nun Maçka, Bronz Sokak 1 numaradaki, şimdi çoktan yıkılıp yerine yeni yapıların yapıldığı bahçe katı, yıllar boyu **Yaşar Kemal**'den **Ruhi Su**'ya, Melih Cevdet Anday'dan **Şükran Kurdakul**'a, **Vedat Günyol**'dan **Cevat Çapan**'a, aydınların bir araya gelip insan ve toplum sevgisine dayalı düşüncelerin ışığının yayıldığı bir deniz feneri oldu.

Günümüz toplumu, pusulasını yitirmiş bir gemi gibi karanlık sularda ilerlerken, ona ışık tutacak kültür adamlarından başka kim var?

Gökova'ya kilit vurma hazırlığı

ÖZCAN ÖZGÜR *15 Mayıs*

MUĞLA - Geçen yıl 23 Nisan'da **"Ulusal Egemenlik"**ten yola çıkarak **'açlık grevi'** yapan Gökova Sürekli Eylem Kurulu üyeleri, Gökova Santralı'nın çalıştırılmaması amacıyla bu kez 19 Mayıs'ta **"Gençlik geleceğimiz, onlara ne bırakacağız"** diyerek santrala **"kilit vurma"** eylemi yapıyor.

Bakanlar Kurulu'nda Gökova Termik Santralı'nın çalıştırılmaması için alınan karara **"doğrulatılamamış haber"** nitelemesinde bulunan Gökova Sürekli Eylem Kurulu Sözcüsü **Gaye Cön, "Basında yer alan Bakanlar Kurulu haberinin kaynağı belli değil. Ortada herhangi bir hükümet yetkilisinin resmi açıklaması yok"** dedi. Cön, şunları söyledi:

"Başbakan Mesut Yılmaz'ın **açıklaması üzerine yeniden yükselen tepkiler karşısında bir kesim basına asılsız haber sızdırıldığını sanıyoruz. Biz halen haberi doğrulatabilmiş değiliz. Her zamanki taktik uygulanıyor ve kamuoyu oyalanıyor."**

Bugüne dek santralın ihale şartları öne sürülerek kamuoyunun oyalandığına dikkat çeken Gaye Cön, sözlerini şöyle sürdürdü:

"Santralın geçen şubat ayında teslim alınması gerekiyordu. Halen bu işlem yapılmıyor ve santral deneme üretimi adı altında tek ünite çalıştırılıyor. Yeterli kömürü bulsalar üç ünite birden çalıştıracaklar."

Yalnızca Gökova Santralı'na değil, hükümetlerin enerji politikasızlığına da karşı olduklarını belirten Gaye Cön, 19 Mayıs'ta, Ören'de toplanarak santralın kapısına kilit vuracaklarını açıklayarak şöyle konuştu:

"Bütün çevrecileri 19 Mayıs'ta eylem birliğine davet ediyoruz. Şimdiden pek çok oluşum eyleme katılacağını bildirdi. Bu kez yapacağımız büyük bir eylem olacak. Bizleri bu eylemden ve ardından gelecek daha büyük ve onları ürkütücü eylemlerden bir tek şey vazgeçirebilir. O da hükümetin gerçekten ortada bir Bakanlar Kurulu kararı varsa, bunu hemen resmen açıklaması ve hemen santralı müteahhit firmalardan teslim alarak üretimi durdurmasıdır."

Gökova Sürekli Eylem Kurulu tarafından çevrecilere yapılan çağrıda, **"Bugün Gökova, yarın Akkuyu, öbürgün Sinop. Eylemin olduğu her yerde ellerimiz kenetlensin. Gökova, Akkuyu, Sinop ve yapılmak istenen termik ve nükleer santrallara karşı geleceğimiz için bu çağrımıza ses verin"** denildi.

Buğdayda hastalık korkutuyor

SADULLAH USUMİ *16 Mayıs*

İZMİR - Türkiye'de buğdayımızı çeşitli hastalıklardan bir türlü kurtaramadık. Her yıl eski hastalıklara ilave olarak yenileri çıkıyor ve büyük çapta verim kaybına neden oluyor... Artık tarım ürünleri açısından kendi kendine yeten ülke olmaktan çıktık ve yabancı ülkelere muhtaç hale geldik....

Tarım il ve ilçe müdürlüklerinin ve Ziraat Odaları yöneticilerinin gayretine rağmen, hükümetlerin yeterince ödenek ayırmaması yüzünden "zirai mücadele"de başarılı olamıyoruz... Örneğin, Türk buğdayının kalitesini düşüren ve "buğday katili"olarak bilinen "süne" canavarı ile hâlâ başa çıkamadık...

Bu, dünyanın en küçük canavarları, milyonlarca dekar ekili buğdayımızı yiyip bitiriyor... Tam büyüme dönemine giren taneleri emerek gelişmesine ve büyümesine engel oluyor... Sünenin tahrip ettiği buğdayların unundan ekmek bile yapmak mümkün olamıyor...

Bazı çiftçiler, daha fazla zarar etmemek için süneli tarlalarını biçmekten kaçınıyor! Birçok ülkede buğdaylarda süne yaşanmış, ama hükü-

metler ciddi bir mücadele ile üç beş yıl içinde çiftçisini bu "canavar"lardan kurtarmış... Uzman kadrolar, bol para ve etkili ilaçlar... Mücadeleyi başarıya ulaştırmış... Türkiye'de değerli uzmanlar var.

Çalışkan tarım teşkilatı var. Ama para yok, vasıta yok, ilaç yok. İllerde öyle büyük para sıkıntısı var ki uzmanlar yerel üreticiler tarafından destekleniyor.

Süne önceki yıl Trakya ve Marmara bölgesini kasıp kavurmuştu...

Verim yüzde 50'lere düşmüş ve üretici, hastalıklı buğdayını yarı fiyatına satmak zorunda kalmıştı...

Süne, Trakya bölgesindeki kadar olmasa bile Türkiye'nin çeşitli bölgelerini de vurmuştu. Geçen yıl tam tersi olmuş, Trakya'da pek etkili olmayan süne, Anadolu'un çeşitli bölgelerinde ağır tahribat yapmıştı...

Nitekim, Türkiye'de hem devlet, hem de çiftçi bunun acısını çekmiş ve milyonlarca ton buğday ithal etmek zorunda kalmıştık... Böylece, trilyonlarca lirayı yabancı ülkelere armağan ettik... Türk üreticisi belki de tarihinin en sıkıntılı bir yılını yaşamış oldu...

Bu yıl havalar yağışlı ve soğuk gittiği için süne ortada gözükmüyordu. Ancak havalar birdenbire ısınınca tarlalarda süne parazitleri de görülmeye başladı...

Trakya, Marmara, Ege, Orta Anadolu bölgelerinde tam bir panik yaşanıyor...

Çiftçiler bu hastalığın ne kadar büyük bir tehlike olduğunu bildikleri için adeta "şok" geçiriyor.

Bunu izleyen Tarım Bakanlığı da Türkiye çapında "süne" araştırmalarını başlattı... Özellikle Bursa, Manisa, Kocaeli ve Sakarya'da uzmanlar, buğday ekili alanları didik didik araştırıyor. Numuneler alınıyor, tahliller yapılıyor...

Bursa bölgesinde durum ciddi görüldü ve ekipler hemen ilaçlama yapmaya başladı... Sakarya'da da Tarım İl Müdürlüğü geceli-gündüzlü çalışmalarını sürdürüyor. 3 ayrı ekip köyleri ve ekili alanları araştırıyor...

Eğer parazitlenmenin yoğunluk kazandığı tespit edilirse 100 bin dekarlık bir bölgede hemen ilaçlamaya geçilecek...

Ege bölgesinden de tehlike sinyalleri geliyor... Özellikle Manisa ve çevresinde süne belirtileri görülmeye başladı... Buğday eken çiftçiler tedirgin.

Çukurova bölgesinde de "sarı pas" ve "septorya"hastalıkları etkili hale geldi. Yağışların çok olduğu yıllarda yanlış tohumdan kaynaklanan sarı pas hastalığı, geçen yıl buğday verimini yarı yarıya düşürmüştü.

Tohumlarda değişiklik yapılmadığı için yeniden başgösteren sarı pas ve septorya hastalıkları, bu yıl da buğdayda verimin yüzde 50 düşmesine neden olacak!..

Adana Ziraat Odası Başkanı Süleyman Girmen de hastalık haberlerini doğruluyor: "Sarı pas ve septorya hastalıkları Çukurova'da yaygınlaştı. Korkarım Çukurovalı çiftçi, buğdayını gene 'yemlik' fiyatına satmak zorunda kalacak. Hükümet, şimdiden telafi edici önlemleri almalıdır."

Adana Çiftçiler Birliği Başkanı Cumali Doğru da hükümetin acil önlemler almasını istiyor: "Sarı pas ve septorya Çukurovalı üreticilerimizi perişan etti.

Çiftçinin yaşadığı bu felaketi biraz olsun hafifletebilmek için yapılacak iş, buğday taban fiyatlarını dünya piyasalarına uygun ilan etmek ve TMO'yu erken alımlara sokmaktadır."

Bölgelerdeki Ziraat Odaları yetkililerinin bu konudaki görüşleri şöyle:

EDİRNE - (İsmail Bolu): "Ters hava koşulları yüzünden buğdaylarımız gelişemedi. Durum çok kötü. Yüzde 50 verim kaybı bekleniyor..."

MANİSA - (Nuri Sorman): "Tarlalarda süne tehlikesi var... Parazit görülüyor.

Çiftçinin ödü kopuyor. Eğer parazitler yoğunlaşırsa süne yüz binlerce dekar araziyi mahveder.

Ayrıca buğday hâlâ taneleşemedi. Eğer böyle giderse buğdayda en azından yüzde otuz veya kırk verim düşüklüğü olur."

SAKARYA - (Hikmet Karabayır): "Ne yazık ki bölgemizde süne tehlikesi başgösterdi. Tarım İl Müdürlüğü araştırma yapıyor. Gerekirse ilaçlama başlayacak. Verim kaybımız yüzde 30'ları veya 40'ları bulabilir..."

UZUNKÖPRÜ - (Selahattin Sarıgöl): "Yağışlar bol oldu. Ancak tam kardeşleme döneminde kuraklık başladı. Buğdaylar boy yapamıyor... Verim kaybı yüzde 50 ile 60'ları bulur... Çiftçinin gözü bulutlarda."

DENİZLİ - (Ertuğrul Rıza Şen): "Buğdaylar henüz tam kendine gelemedi. Böyle giderse korkarım ki büyük çapta verim kaybı olur..."

KOÇARLI - (Burhan Şahin): "Aşırı yağışlar ve aşırı sıcaklar buğdayı vurdu. Sulama yapamayanların verim kaybı yüzde 30'u bulur..."

Buğday taban fiyatlarının açıklanması da gecikti. Geçen gün Mesut Yılmaz'a Adanalı üreticiler, taban fiyatların birkaç gün içinde açıklanmasını istediklerini ilettiler.

Ziraat odaları bu yıl ayrı ayrı maliyet hesapları yaptı ve bekledikleri taban fiyatlarını da açıkladılar...

Çukurova bölgesi buğday için 26 bin lira, Ege, Marmara, Trakya ve Orta Anadolu bölgelerinin çiftçileri de 25 bin lira taban fiyat istiyorlar...

Ziraat Odası başkanları, 25 bin liranın altında verilecek bir fiyatı kabul etmeyeceklerini ve gerekirse eylem yapmakta kararlı olduklarını bölge milletvekillerine ilettiler... Geçen yıl üreticinin buğdaydan kaybı en azından 20 trilyon lira olarak hesaplanıyor!..

'Lale Hırpalayan Kız'...

HİKMET ÇETİNKAYA *17 Mayıs*

İki polis, bir kız öğrenciyi kollarından tutmuş götürüyor. Kız, gitmemek için direniyor...

Her gün bu görüntüleri görüyoruz...

Olaylar bitmiyor. Olaylar giderek ivme kazanıyor...

Suadiye Lisesi öğrencisi **Murat Kızmaz**, bir hafta önce *'ülkücüler'* tarafından dövülmüştü. Önceki gün **Erdem Özol** adlı öğrenci bir açıklama yaptı.

Erdem, polislerce alınıp götürüldü.

Ya Murat Kızmaz'ı döven *'ülkücüler'*e ne oldu?

Onlara elbet hiçbir şey olmadı...

Son aylarda liselerde *'Türkçülük Günleri'* düzenleniyor. Okul yöneticileri nedense bu tür eylemlere göz yumuyorlar.

Acaba okul yöneticileri, *'Türkçülük Günleri'* yerine *'Kürtçülük Günleri'* yapılsa izin verirler mi?

Şeriatçı-ırkçı örgütlenme, liselerde de ivme kazanıyor. *'Türk-İslam Sentezi'*nin savunucusu olan öğretmenler kilit noktalara getiriliyor.

Gözle görülen bir *tehlike* çığ gibi büyürken kimsenin kılı kıpırdamıyor...

Son günlerde *'örtülü ödenek'* tartışmasından başka bir şeyle ilgilenmiyoruz.

Tansu Çiller, Mesut Yılmaz'la telefonda tartışıyor, DYP'li bakanlar uçakta *'şarkılı-türkülü şov'* yapıyor.

Yalım Erez ile **Ünal Erkan**'ın sesleri hiç fena değil.

Bakan Erkan, Kürtçeyi de iyi öğrenmiş. **Ayvaz Gökdemir** de Erez ve Erkan'la *'ses yarışı'* yapabilir.

Vallahi *'ANAYOL'* iktidarı bir harika!

Eh, unutmadan ekleyelim: Ankara'da *'15. Milli Eğitim Şûrası'* toplandı...

Bol bol *'laik, demokratik cumhuriyet'*ten söz edildi; Şanlıurfa'da *'kara çarşaf'*lı bayan öğretmenler ise olup bitenleri televizyonlarda izleyip şöyle dediler:

"Şeriat gelecek, laikler sinecek!"

★★★

Öğrenciler dövülüyor, coplanıyor, yerlerde sürükleniyor, gözaltına alınıyor, DGM'ye gönderiliyor...

Her öğrenci yasadışı örgüt üyesi..

Bu işin sonu nereye varacak? Bu mantıkla terör nasıl önlenecek?

Güvenlik güçlerinin yanlış tutumu, bataklığı kurutmayacak, o bataklıkta kan çiçeklerinin açmasını sağlayacak...

Örtülü ödenek bilmecesinin ardından ANAYOL çatırdamıyor, çöküyor.

İşsizlik, enflasyon, faili meçhuller, gözaltındaki kayıplar 1996 Türkiyesi'nin gündeminden çıkmıyor.

Metin Göktepe Cinayetini Araştırma Komisyonu ne oldu? Feshedildi. DSP'li **Hakan Tartan**, bu gelişmeyi *'hukuk dışı'* olarak değerlendirdi. Komisyon başkanı RP'li **Mehmet Ali Şahin**, *"Konu, yargı aşamasında"* dedi.

Şimdi DSP'li Hakan Tartan'a kulak verelim:

"RP, anayasa ve hukuk tanımazlık içinde. Komisyon Başkanı Şahin'in kişiliğinde RP'nin üzerine **Mercümek** *gölgesi düşmüştür.*

İnsan hakları ve demokrasiden söz eden RP'nin, Mercümek olayı nedeniyle komisyonu lağvetmesi, bu değerleri, insan haklarını, sadece kendi ekseninde düşündüğünü ortaya koymaktadır.

Öyle anlaşılıyor ki adil düzen anlayışında hukuk tanımazlığa da sınırlama yok."

RP niçin hukuk tanımıyor? Yoksa Süleyman Mercümek'in gölgesi, Metin Göktepe Cinayetini Araştırma Komisyonu'nun üzerine mi düşüyor?

Göktepe Komisyonu, yargının çalışmalarına engel olmaz, tam tersine yargıya yardımcı olur.

★★★

Kimi gazetelerde bir fotoğraf çıkmıştı. Bir genç kız elinde sopayla laleleri hırpalıyordu. **Adalet Polat** adlı genç kızın laleleri hırpalamadığı anlaşıldı ve DGM tarafından tutuksuz yargılanmak üzere salıverildi.

Adalet Polat 1 mayıs 1996 günü İstanbul'da değil Söke'de olduğunu *'otobüs bileti'*yle kanıtladı. Üniversiteli Adalet Polat, DGM'de şöyle dedi:

"Fotoğrafta olan kişi ben değilim..."

Adalet, fotoğraftaki kıza çok benziyordu. Ama o kendisi değildi. Şimdi bir soru:

"Laleleri hırpalayan genç kız kimdi?"

1 Mayıs 1996 günü Kadıköy'de işyerlerinin camlarını kıranlar arasında *'orta yaşlı'* kişiler de vardı. Ama nedense onlar gözaltına alınmadı.

Kimdi bu kişiler, mesleklerini bilen var mıydı? Polisin elinde video bantları olduğu halde bu saldırganlar niye yakalanamadı?

Türkiye ilginç bir ülke...

Oysa biz bugün Süleyman Mercümek olayını, örtülü ödeneği, güven oylamasını yazacaktık...

Dövülen, yerlerde sürüklenen öğrencilerin öyküsünü yazacaktık. Takkeli liboşların işi iyice azıtışlarını, kurban derilerinden elde edilen trilyonların hangi bankalarda *'repo'* edildiğini anlatacaktık.

Bir başka güne kaldı!

Ege ısınıyor, tersaneler kapanıyor

HÜLYA GENÇ *18 Mayıs*

Yunanistan ile Türkiye arasındaki ilişkilerin yeniden gerginleştiği bu günlerde, ülke güvenliği açısından stratejik önem taşıyan tersanelerin kapatılacağını açıklayan ÖİB Başkanı **Uğur Bayar,** büyük tepki topladı. Ülke güvenliği açısından stratejik öneme sahip tersanelerin kapatılmasına ilk önce Genelkurmay Başkanlığı'nın karşı çıkacağını belirten yetkililer, tersanelerin stratejik önemi konusunda araştırmaya bile gerek duymadan açıklama yapan ÖİB Başkanı Bayar'ı **"cahillikle"** suçladılar.

Tersanelerin kapatılmasının mümkün olamayacağını söyleyen Kamu İşletmeleri Geliştirme Merkezi (KİGEM) Genel Sekreteri **İlter Ertuğrul**, bu duruma ilk önce Genelkurmay Başkanlığı'nın karşı çıkacağını bildirdi.

Türk Silahlı Kuvvetleri'nin 31 Ekim 1994 tarihinde Denizcilik ve Gemicilik Müsteşarlığı'na göndermiş olduğu resmi bir yazıda stratejik önem taşıyan tersanelerin kapatılmasına karşı olduklarını vurguladığına dikkat çeken Ertuğrul, söz konusu yazıda Camialtı ve Haliç tersanelerinin kapatılmasının Deniz Kuvvetleri Komutanlığı'nın savaş gücünü olumsuz yönde etkileyeceğinin ifade edildiğini söyledi. Açıklamada Haliç ve Camialtı tersanelerinin sorunlarının bulunduğunun kabul edildiğini, ancak bu sorunların giderilmeyecek nitelikte olmadığının kaydedildiğini belirten Ertuğrul, ÖİB'nin söz konusu tersaneleri kapatmaya kalkması halinde bu karara itiraz edeceklerini de sözlerine ekledi.

"Halk özelleştirmeninin ne olduğunu bilmiyor" diyen ÖİB Başkanı'nı sert bir dille eleştiren Gemi Mühendisleri Odası Genel Başkanı **Tansel Timur** ise **"Esas cahillik ülke için büyük önem taşıyan tersaneleri kapatmaya kalkmaktır"** dedi. Denizleri korumanın kayalıklara bayrak dikmekle olmayacağını belirten Tansel, ÖİB'de bu konularla ilgili uzman bulunduğu konusunda şüpheleri bulunduğunu söyledi. Timur, kapatma kararının alınması halinde itiraz edeceklerini sözlerine ekledi.

Dokgemi-İş Sendikası Genel Başkanı **Nazım Tur**, Bayar'ı gerekli incelemeyi yapmadan konuşmakla suçlayarak, stratejik önem taşıyan Camialtı ve Haliç tersanelerinin kapatılmasının mümkün olmadığını vurguladı.

Camialtı ve Haliç tersanelerinin mevcudiyetlerine zarar vermeden özelleştirilmesi gerektiğini savunan Tur, Anayasa Mahkemesi tarafından güvenoylaması iptal edilen hükümetin bu tip bir kapatmayı göze alamayacağını belirtti.

Kapatma kararının ilk kez 5 Nisan kararları ile gündeme getirildiğini hatırlatan Tur, sözlerine şöyle devam etti: **"Söz konusu tersanelerin aralık 1994'e kadar kapatılması gerekiyordu. Bu zamana kadar kapatılmamış olması bu kararın anlamsızlığını bir kez daha ortaya koyuyor. Tersanelerin kapatılması özel sektörün işine yarar. Çünkü özel sektörün aynı büyüklükte tersaneleri var."**

Gökova Santralı'na kilit

OLCAY AKDENİZ *20 Mayıs*

GÖKOVA - Çevreciler, **"hiç çalıştırılmaması"** istemiyle Gökova Termik Santralı'nın kapısını kalın zincirlerle bağlayıp kilit vurdular. Santralın çalıştırılmayacağı yönünde devletin en yetkili kişilerince bugüne dek pek çok sözler verildiğini bildiren çevreciler, **"Yetkilileri, verdikleri sözleri tutmaya çağırıyoruz. Eğer sözlerinde samimiyseler ivedilikle bir Bakanlar Kurulu kararı alarak santralın işlevini değiştirirler"** dediler. Çevreciler, santralın Çevre Bilimleri Enstitüsü'ne dönüştürülmesini de istediler.

Gökova Termik Santralı'nın çalıştırılmamasını isteyen çevreciler, santral önünde buluştular. Muğla, Burdur, İzmir, İstanbul, Ankara, Fethiye, Marmaris, Bodrum, Mersin ve Milas'tan gelen bin kadar çevreci, yaptıkları çeşitli gösterililerle santralın yapımını

protesto ettiler. **"Sayın Cumhurbaşkanı, çevre için verdiğiniz sözü tutun", "Çevreyi kirletmeyin", "Gökova'yı öldürmeyin", "İşçi arkadaşlar, Hedefimiz siz değilsiniz. Gözünü kâr hırsı bürümüş sermayedir"** yazılı pankartlar taşıyan çevreciler, alkışlı protesto gösterisinde bulundular. Santral içinde sıkı güvenlik önlemlerinin alındığı eylem sırasında, santralda çalışan bazı işçilerin de santralın çalışması yönünde çevrecilere tepki gösterdiği gözlendi.

Gökova Akyaka'yı Sevenler Derneği üyeleri, santralın çevreye getireceği ölümü simgeleyen beyaz kefenler giyerek bir gösteri yaptılar. Daha sonra çevreciler, topluca santralın kapısına giderek kapıyı zincirlerle bağlayıp büyük bir asma kilit taktılar ve santralı sembolik olarak kapattılar. Santralın kapısına kilit vuran **Saynur Gelendost, "İşte santralın kapısına kilit vurduk. Anahtarı bizdedir. Tüm yetkilileri uyarıyoruz. Verdikleri sözü tutsunlar. Biz santralı çalıştırmamak için her şeyi göze aldık. Her türlü eyleme hazırız"** dedi.

Saynur Gelendost, daha sonra yaptığı konuşmada, kendilerinin tüm canlılara, insanlara, gençlere, çocuklara sahip çıktıklarını, amaçlarının tüm canlıların geleceği için temiz bir dünya oluşturmak olduğunu belirterek **"Mücadelemiz daha temiz, kirlenmemiş bir dünya içindir"** dedi. Gelendost, **"Başta Cumhurbaşkanı ve Başbakan olmak üzere tüm yetkilileri, verdikleri sözleri tutmaya ve vatandaşa karşı saygılı olmaya davet ediyorum"** diye konuştu.

Gelendost, ülkede enerji açığı olduğu şeklindeki açıklamaların da gerçeği yansıtmadığını belirterek enerji açığı değil, dağıtım sisteminden kaynaklanan enerji kaybı olduğunu savladı.

Gelendost, ivedi bir Bakanlar Kurulu kararıyla santralın işlevinin değiştirilmesini ve Çevre Bilimleri Enstitüsü'ne dönüştürülerek dünya gençliğine armağan edilmesini de istedi.

Almanya'dan gelerek Gökova Termik Santralı'na karşı yapılan eyleme katılan üniversite öğrencisi **Gerald Neubauer, "Gökova bok yoluna gitti"** yazılı tişörtüyle ilgi çekti. Öte yandan, eyleme katılmak için İstanbul'dan gelen çevrecilerin içinde bulunduğu bir araç, aşırı hız nedeniyle dereye yuvarlandı. Olayda 3 kişi yaralandı.

Masum Teröristler...

MUSTAFA BALBAY *20 Mayıs*

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'e düzenlenen silahlı saldırı olayını, medyada ve kamuoyunda geçerli mantıkla değerlendirirsek şöyle diyebiliriz:

"Saldırı büyük kayıplara neden olmuştur. İnşaat tahtalarının bir bölümü kırılmıştır. Bazı inşaat demirleri de eğilip bükülmüş, kullanılamayacak hale gelmiştir. Birkaç çimento torbası da delinmiş, yerlere dökülmüştür."

Hâlâ belleklerden silinmeyen 1 Mayıs olaylarına böyle bakılmamış mıydı? Üç kişi ölmüş ne gam... Canları boşver, camlara gel...

Olayın faili anında yakalandı. Adı, İbrahim Gümrükçüoğlu... Dosyasına bakılırsa bir mahkemeye bir yıl yetecek dava var...

Saldırgan için en sağlam bilgiyi verebilecek iki kaynak var:

İçişleri Bakanlığı ve Adalet Bakanlığı...

Birinin elinde tüm polis kayıtları, ötekinde tüm mahkeme kayıtları...

İçişleri Bakanı Ülkü Gökalp Güney, Gümrükçüoğlu'nu şöyle tanımlıyor:

"Mistik tabiatlı bir sağcı..."

Adalet Bakanı Mehmet Ağar'ın tanımlaması ise şöyle:

"İlk bilgilere göre deli... İki defa tedavi görmüş..."

Ama kayıtlara bakıldığında, 1970'li yıllarda MHP'li, 1980'lerden sonra şeriatçı...

Bu kesimden kim böyle bir suç işlese adama hemen, "deli" diyorlar. İnsanın aklına ister istemez şu soru geliyor :

"Bu kesimdekilerin kaçta kaçı deli..."

Pire, deve, önemsiz nüve...

Burada başta güvenlik kuvvetleri olmak üzere, sorumlu koltuklarda oturanların ikili tutumuna dikkat çekmek gerekiyor...

Eğer Demirel'e saldırı düzenleyen kişinin sol görüşlü olduğu yönünde çok küçük bir ipucu olsaydı, yetkililer ağız birliği etmişçesine şunu söyleyecekti:

"Örgüt üyesidir. Bağlantılarını araştırıyoruz..."

Hemen ardından da bu olay bahane edilerek başta İzmit ve İstanbul olmak üzere, büyük kentlerden saldırganın doğduğu yere kadar her tarafta polis operasyonları düzenlenecek, onlarca kişi gözaltına alınacaktı...

Şimdi ise olay olabildiğince küçültülmeye çalışılıyor. Bir kişi karar vermiş. Haydi bugün değişik bir şey yapayım demiş. O gün İzmit'e Demirel'in geleceğini öğrenmiş. Hazır, ruhsatlı tabancam varken onu da yanıma alayım demiş... Temel atma töreninin yapılacağı yere gitmiş...

Demirel konuşmasını bitirdikten sonra silahını ateşlemeye girişmiş... Adam da zaten normal değilmiş...

İşte, olay bu kadar küçücük...

Soldan, demokratik güçler arasından herhangi bir olumsuzluk gelirse pire deve; sağdan, şeriatçı güçler arasından bir şey gelirse önemsiz bir nüve...

Türkiye'nin temel sorunlarından birisi, bu ikiyüzlülüktür...

Moda sözcük örtü... Bu durum da şeriatçı teröre örtülü destektir...

Altı çizilmesi gerekir bir başka nokta, şeriatçı basının giderek gemi azıya alması...

Türkiye'de devleti bölmeye çalışmak affedilmez suç, devleti yıkmaya çalışmak suç denemez bir sonuç...

Bu kesimin yayın organlarında, bir kişiyi yok etmek, laik devleti yıkmak sıradan bir hedef olarak yazılıp çiziliyor.

"Arkadaşlar, Güneydoğu'daki terör, salt silahla engellenemez. Demokratik yöntemler, halkı içine alan yöntemler de gündeme gelmeli. Güneydoğu'da olağanüstü hal, olağan bir hal aldı.." dediniz, yandınız, bölücüsünüz...

"Laik, Kemalist devleti yıkacağız. Batı taklitçilerinin hepsini ortadan kaldıracağız.." dediniz, devam ediniz...

Bu duruma öğrenci eylemlerinde de tanık oluyoruz. Alanda sağcılar varsa polis tribünde, solcular varsa cop elinde...

Bu mantık, toplumsal kesimleri birbirine kırdırmaya dayanıyor. Ancak Demirel'e yapılan saldırı gösteriyor ki beslediğiniz kesim, her an silahı size yöneltebilir.

Devlet memuru deliler...

Demirel'e yönelik saldırıları alt alta koyalım:

16 Mayıs 1975... Vural Önsal adlı bir kişi, Başbakanlık koridorunda dönemin Başbakanı Demirel'e bir yumruk indirdi. Önsal'ın akli dengesinin yerinde olmadığı "anlaşıldığı" için cezası indirildi...

10 Kasım 1994... Demirel, Anıtkabir'de... Mahmut Kaçar adlı bir kişi, elinde Kuran'la Demirel'in karşısına çıkıp bağırmaya başladı:

"Taşlar sizi kurtarmaz... Kuran'a davet ediyorum..."

Demirel, Kaçar için "Deli" dedi... Kaçar, Van PTT'sinde çalışan bir devlet memuru...

18 Mayıs 1996...İzmit'te temel atma töreni... İbrahim Gümrükçüoğlu, "Allah" deyip silahını çekiyor. Korumalar, üzerine kapanıp Demirel'i kurtarıyor... Gümrükçüoğlu, İzmit Devlet Hastanesi'nden emekli bir eczacı...

Demirel hâlâ, "Endişe edecek bir şey yok" diyor...

Demirel sadece kendine yönelik saldırıların dozuna ve geldiği yöne baksa bile durumu anlar...

Demirel'e son iki saldırıyı düzenleyenin iki ortak yanı var:

- İkisinin de akli dengesinin bozuk olduğu iddia edildi...
- İkisi de devlet memuru...

Bu iki özellik üzerine söylenecek çok şey var, ama şimdilik iki soru sormakla yetinelim:

- Bu toplumun ne kadarı deli?
- Devlet, koynunda kimleri besliyor?

Tartışmalı cezaevi yeniden açıldı

HÜLYA TOPCU *23 Mayıs*

Eski Emniyet Genel Müdürü **Mehmet Ağar**'ın Adalet Bakanlığı'na gelmesinden kısa bir süre sonra yayımlanan genelge ile kamuoyunda **"Eskişehir tabutluğu"** olarak nitelendirilen Eskişehir Özel Tip Cezaevi yeniden açıldı. İlk aşamada İstanbul'daki 1 Mayıs olayları nedeniyle tutuklanan sanıkların da aralarında bulunduğu yaklaşık 80 kişinin gönderildiği Eskişehir Özel Tip Cezaevi'nde tutukluların saçlarının kazındığı, aileleri ile görüştürülmediği ve hücrelere konulduğu öne sürüldü. 8 mayıs tarihli genelge ile İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde yargılanan tutuklular, artık Bayrampaşa Cezaevi yerine diğer illerdeki 7 cezaevine gönderilecek. Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü'nce 8 Mayıs 1996 tarihlerinde yayımlanan genelge, cezaevlerindeki sorunlara yenilerini ekledi. Bu genelge nedeniyle İstanbul DGM'de yargılanan tutuklu sanıklar bundan böyle Bayrampaşa Cezaevi'ne konulmayacaklar. Tutuklanan sanıklar, sevkıyat için önce bir günlüğüne Metris Kapalı Cezaevi'ne gönderilecekler. Erkek sanıklar daha sonra 7 ayrı cezaevine, bayan sanıklar ise Eskişehir Özel Tip Kapalı Cezaevi'ne gönderilecekler. Adalet Bakanlığı'nın genelgesi doğrultusunda tutukluların bundan sonra gönderileceği cezaevleri şunlar:

Kırklareli E Tipi Kapalı Cezaevi (50 tutuklu ile sınırlı), Kütahya E Tipi Kapalı Cezaevi (50 tutuklu ile sınırlı), Sakarya E Tipi Kapalı Cezaevi (50 tutuklu ile sınırlı), Kastamonu Kapalı Cezaevi (50 tutuklu ile sınırlı), İnebolu Kapalı Cezaevi (50 tutuklu ile sınırlı), Sinop Kapalı Cezaevi (50 tutuklu ile sınırlı), Eskişehir Özel Tip Kapalı Cezaevi (150 tutuklu ile sınırlı).

İstanbul'daki 1 Mayıs olayları nedeniyle tutuklanan sanıkların da aralarında bulunduğu 80 kişinin Eskişehir Özel Tip Kapalı Cezaevi'ne gönderildiği öğrenildi.

Halkın Hukuk Bürosu avukatlarından **Metin Narin**, Eskişehir'e gönderilen 30-40 sanığın saçlarının kazındığını, birçoğunun tek kişilik hücrelere yerleştirildiğini söyledi. Narin, şunları söyledi: **"Tutukluların aileleri ile görüşmelerine izin verilmiyor. Avukatları ile bir kez ön görüşme yapabiliyorlar. Daha sonra ise bir avukat yalnızca vekâletnamesini aldığı tutuklu ile gardiyanın yanında görüşebiliyor. Müvekkillerimiz bize yapılan uygulamaları anlattı. Yasalar sanıkların yargılandıkları ildeki cezaevlerine veya DGM'ye en yakın cezaevine konulmasını öngörüyor. Bu uygulamada en büyük sorun tutukluların duruşmalara getirilip götürülmesi sırasında yaşanacak. Çağdaş Hukukçular Derneği, Adalet Bakanlığı'nca yayımlanan genelgelerin iptali için dava açmaya hazırlanıyor."**

Cezaevlerindeki siyasi tutukluların oluşturduğu **"Cezaevleri Merkez Koordinasyonu"**nca yazılı bir açıklama yapılarak tüm cezaevlerindeki tutuklu ve hükümlülerinin istemleri yerine getirilinceye kadar süresiz açlık grevine başladığı belirtildi. Açıklamada istemler şöyle sıralandı: **"Eskişehir, Kütahya, Kastamonu, İnebolu, Sakarya, Sinop, Kırklareli tabutluklarının kapatılması ve tabutluk genelgelerinin iptal edilmesi. Ailelerine yönelik saldırıların durdurulması. Tutukluların tedavilerinin ve duruşmalara çıkarılmalarının önündeki engellerin kaldırılması."**

İstanbul'a Sahip Olmak...

SERVER TANİLLİ *24 Mayıs*

Daha önce de hatırlatmış olabilirim, ama tekrarında hiçbir sakınca yok!

Uygar bir kuraldır: Tarihte büyük olayların ya da kişilerin anılması, dikkatlere de iyice çarpsın diye, yuvarlak rakamlara denk düşürülür ve ayrıca, kuru törenler halinde geçiştirilmez, bir kültür şenliğine dönüştürülür, haftalarla, kolloklarla, sergi ve kitaplarla... Örneğin Fransızlar, eski krallarından **Clovis**'i, Katolikliği kabul edişinin 1500. yılında anıyorlar bu yıl; yine bu yıl, ünlü filozof **Descartes**'ın doğumunun 400. yılı. Nitekim geçen yıl da, ünlü şair, yazar ve düşünür **Paul Valéry,** ölümünün 50. yılı vesilesiyle anıldı.

1953'te, İstanbul'u fethedişimizin 500. yılını kutlamıştık; iyi de etmiştik, çünkü bu fetih önemlidir, fatihi de.

Hatırlatmaya gerek yok: 1402'deki Ankara Savaşı felaketinin arkasından, bir yarım yüzyılda, Osmanlı'daki derlenip toparlanışın nerelere vardığının bir işaretidir söz konusu fetih; fatihi de, Avrupa'daki uyanış hareketiyle içli dışlı bir insan olarak, kendi toplumu için, ileriye doğru neler yapılabileceği konusunda çarpıcı örnekler koyar ortaya. Bunlardan biri olarak, pek bilindiği gibi İtalya'dan **Bellini**'yi çağırır, resmini yaptırır ona; dahası, güçlü bir söylentidir, sarayındaki bir salonu, aynı sanatçının çizdiği erotik resimlerle donatır.

Yani? Yani salyangoz satar Müslüman mahallesinde.

Ve çok da önemlidir...

Öykünün arkası da iyi bildiğiniz bir konudur: Osmanlı, o hızla bir yüzyılda Viyana kapılarına dayanacaktır, ama **Fatih**'in kapısını araladığı uyanışın arkası gelmeyecektir. Dile kolay söylemesi: Ta 19. yüzyıla değin, Avrupa'daki bilim, teknik ve felsefe hareketinin uzağında kalacağız. Tarihte böylesi gecikmişlikler ağır vergiye tabidir, onu da ödeyeceğiz, ödetecekler.

Kime anlatabilirsiniz ki bunu?

Şimdi, İstanbul'da belli çevreler, harıl harıl 29 mayısa hazırlanmaktadır: 1953'ten beri her yıl tekrarlanan, İstanbul'un bilmem kaçıncı fetih yılını kutlamak için! Yine insanlar bir stadyuma doldurulacak, tekbirler, toplu namazlar; arkasından, *"Ayasofya ibadete açılsın"* çığlıkları. Sonra da cihat ve fetih haykırışları içinde, mehter yürüyüşüyle, gidilip Topkapı surlarına sancak dikilecek. Nakaratı da hazırdır:

Vur pençe-i Ali'deki şemşir aşkına!

Bu ilkel tabloyu değiştiremez miyiz?

İnsanlarımızın bilinçaltını, çağımızda olmaması gereken dürtülerle donatan ve hasta eden bu görünümün yerine, her 29 mayısı, Kuvayi Milliye birliklerinin Kurtuluş Savaşı'nın arkasından İstanbul'a girdikleri 19 ekimi de hiç unutmadan ve unutturmaya yeltenmeden, bu güzelim kent için değerlendiremez miyiz?

Kuru övgü ve şamatayı bir yana bırakıp, günden güne elimizden kayıp gitmekte olan İstanbul'u yeniden yaşama kavuşturmak ve geleceğe doğru uygarca perspektifler çizmek için bir vesile olarak alamaz mıyız bu tarihi?

Ve bu arada, İstanbul ve onun fatihi üstüne yazılmış ciddi çalışmaları ödüllendirmek için bir fırsat olarak göremez miyiz her yılın 29 mayısını?

Siz, rastlantının güzelliğine bakınız: Elimin altında da -çiçeği burnunda- iki kitap var.

Biri, ünlü tarihçi **Robert Mantran**'ın, yakınlarda, Fayard Yayınları'nda çıkan *İstanbul'un Tarihi* adlı eseri. Mantran, *Muhteşem Süleyman'ın Yüzyılında İstanbul'da Günlük Yaşam* adlı kitabıyla, ilginç bir tablo çizmişti kent hakkında; şu yeni eserinde ise, başlangıcından bugüne bütün bir tarihini anlatıyor onun. *"İstanbul sadece bir şehir değildir. Tarihin biçimlendirdiği bütün bir dünyadır"* diyor, o dünyayı sergiliyor.

Anılarıyla, güzellikleriyle, sorunlarıyla ve ustaca...

Dilimize hemen çevrilmesi gereken bir kitap!

İstanbul'la ilgili böylesi bir eserin yazarını ödüllendirmek gibi bir görevimiz olmaz olur mu?

Öteki eser, **Nedim Gürsel**'in geçen yıl sonlarında Can Yayınları'nda çıkan *Boğazkesen. Fatih'in Romanı*. Fatih üstüne kitaplar yazılmıştır, ama bildiğimiz kadarıyla romanı ilk kez yazılıyor. *Boğazkesen,* bir tarihsel roman olduğu kadar, bir tutkunun, bir aşkın da romanı. Nedim Gürsel, iki ayrı eksende kesişen anlatısını, olanca ustalıkla sürdürüyor.

Mutlaka okunması gereken bir roman!

Ama ustası bir ödülü de hak etmiş değil midir?

Özetle, İstanbul'a sahip olmak yetmiyor, İstanbul görevler yüklüyor. Her türden görev! Bilincinde olmalı bunun! Onu, şu getirip soktuğumuz süreç yüzümüzü kızartırken, Fatih'inin de türbesinde rahat yattığını mı sanıyorsunuz?

Elektrik enerjisine doğalgaz dopingi

SONER UZUN *25 Mayıs*

Elektrik enerjisinde yeni umut, doğalgaz. 1997 yılında elektriksiz kalacağımız iddialarının ardından yatırımlarına şimdi başlanırsa iki yıl içinde faaliyete geçebilecek doğalgaz santralları elektrik enerjisi üretimine yeni bir boyut kazandıracak. Başbakan **Mesut Yılmaz**'ın 6 mayıs paketinin içinde elektrik sıkıntısına çözüm olarak yer alan doğalgaz santralları, doğalgazın getirilmesine devam edilebilirse bugünkü maliyetlerle termik santrallara göre kilovatsaati 10 lira daha pahalı, fakat temiz enerji sağlayacak.

1996 itibarıyla 918 megavatlık kurulu güç ile Kırklareli Hamitabat ve İstanbul Ambarlı'da bulunan iki doğalgaz santralı yılda 12 bin 858 gigavatsaatlik elektrik üretirlerken bu iki santralın tükettiği doğalgaz miktarı ise yılda 1 milyar 900 metreküp.

Doğalgaz santrallarının tamamlanması 1 yıl veya 1.5 yıl sürüyor, 1 megavatlık kurulu güç ise 450 bin ile 750 bin arasında dolara mal oluyor. Ayrıca fabrikaların kendi bünyelerinde elektrik üretmek için kurdukları doğalgaz otoprodüktörlerinin sayıları 1995 yılı başında yediyi bulurken bu otoprodüktörlerin üretim kapasiteleri, 10 gigavatsaat ile 180 gigavatsaat arasında değişiyor. Fabrikalar kendileri için ürettikleri elektriğin fazlasını, TEAŞ'ın üretim maliyeti tutarının yüzde 70'i kadarına TEAŞ'a satabiliyorlar.

Elektrik Mühendisleri Odası Başkanı **Asım Rasan,** doğalgaz ithalinin sürdürülmesi ve depolama sisteminin geliştirilmesiyle temiz ve avantajlı elektrik üretilebileceğini bildirdi. Rasan, daha az ihtiyaç olduğu zamanlarda fazla doğalgazın depolanarak tasarruf sağlanabileceğini, termik santrallarda bu işlemin çok zor ve maliyetli olduğunu vurguladı. Bunun yanında elektriğin kilovatsaatinin doğalgaz santrallarında ortalama 900 liraya, termik santrallarda ise ortalama 890 liraya mal olduğunu belirten Rasan, termik santrallarda bulunmayan ve bir tanesi 80 milyon dolara mal olan gaz arıtma sistemlerinin takılması halinde birim üretim maliyetlerinin termik santrallarda daha yüksek olacağını dile getirdi. Doğalgaz açısından dışa bağımlı olan Türkiye'nin gelecekteki doğalgaz durumunu değerlendiren uzmanlar, sıkıntı çekilmemesi için doğalgaz alınan ülkelerin sayısını arttırmak için çalışmaların sürdürüldüğünü belirtirken halen Rusya'dan alınan 6 milyar metreküplük doğalgazın 14 milyar metreküpe çıkarılması için uğraşıldığını söylediler.

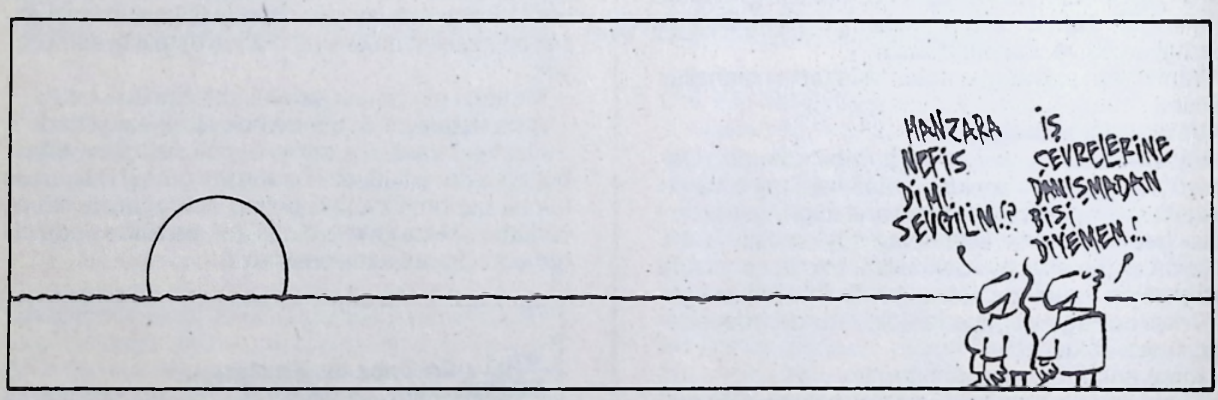

Vali köle çocukları kurtaracak

CEMİL CİĞERİM *25 Mayıs*

SAMSUN - Samsun Valisi **Yüksel Çavuşoğlu,** Samsun'un Bafra ilçesinde zengin ailelere kiralık verilen ve köle gibi çalıştırılan çocuklar sorununa el attı.

Yaklaşık 50 yıldır devam eden ve adeta **"geleneksel"** bir hal alan çocukların kiralanmasının temelinde ekonomik, toplumsal ve kültürel dengesizliklerin yatabileceğine dikkati çeken Samsun Valisi Yüksel Çavuşoğlu, Bafra'da küçük çocukların kiralandığını bilmediğini bildirerek **"Köklü çözüm ancak bu dengesizliği gidermeye dönük bölgesel ve yöresel plan uygulamalarıyla sağlanabilir"** dedi. Çavuşoğlu, kiralık çocuklar olgusunu tüm yönleriyle inceleyeceğini ve gerekirse yasal yollara başvuracağını kaydetti.

Bafra'da yaklaşık 50 yıldan bu yana geleneksellesen köle çocuk uygulaması ile ilgili olarak İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğü ve Bafra Kaymakamlığı da bir araştırma yaptı.

Rapor haline getirilen köle çocuklar araştırmasında, Sinop ilinin Gerze ve Durağan ilçeleri ile bu ilçelere bağlı köylerden ve Samsun ili Alaçam ilçesinin dağ köylerinden getirilen 10-14 yaşları arasındaki çocukların pazarda genellikle daha önce tanınan ailelere; tütün ekimi, çobanlık ve benzeri işlerde ça-

lışmaları için 1-4 aylık süreler için aylık 8-10 milyon arasında kiralandığına dikkat çekildi. Araştırmada, kiralık çocuk uygulamasının gelenekselleştiği, yoksul dağ köylerindeki ailelere azımsanmayacak bir ekonomik katkı sağladığı belirtiliyor. Araştırmada, daha sonra şöyle deniliyor:

"Kiralayanların çocukların istismarı anlamına gelen bu uygulamadan rahatsızlık duymadıkları, olayın sadece yoksul aile bütçelerine sağladığı anlaşılan sınırlı katkı ile ilgilendikleri, konunun yönetsel ve yargısal kuruluşlara, sadece çalıştırılan çocuklar ile ilgili mali anlaşmazlık çıktığında intikal ettirildiği; bugüne değin konunun bir toplumsal sorun olarak gereğince ele alınmadığı ortaya çıkmaktadır."

Raporda, konu ile ilgili alınması gereken önlemler de şöyle sıralandı:

"Türkiye, Birleşmiş Milletler'in 'Çocuk Haklarına Dair Sözleşmesi'**ni onaylamıştır. Artık bir iç yasa hükmündeki bu sözleşmeye göre Türkiye, öteki taraf devletler gibi** 'Çocuğun... suiistimale, ihmal ya da ihmalkâr muameleye, kötü muameleye karşı korunması için yasal, yönetsel, toplumsal, eğitsel bütün önlemleri almakla' **yükümlüdür. 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu'nun 21 ve 22. maddelerine dayanılarak yürürlüğe konulan** 'Korunmaya Muhtaç Çocukların Tespiti, İnceleme, Koruma Kararlarının Alınması ve Kaldırılmasına İlişkin Yönetmelik' **hükümlerinin; kırsal kesimde, özellikle bu yörelerde bulunan muhtaç çocuklar yönünden işlerliğe kavuşturulması için çalışmalar etkinleştirilmelidir.**

Yoksul dağ köylerinden Bafra Ovası köylerine çalıştırılmak üzere getirilen bu çocuklar, ilköğretim çağındadırlar. Zorunlu ilkokul sonrası öğrenimlerini ekonomik yetersizlikler nedeniyle sürdürememektedirler."

Demirel'den Suriye ve Irak'a su uyarısı

DÜRDANE KOCAOĞLU
YILMAZ GÜMÜŞBAŞ *26 Mayıs*

KARKAMIŞ/GAZİANTEP - Cumhurbaşkanı **Süleyman Demirel**, Fırat Nehri üzerinde Suriye sınırından önceki son baraj olan Karkamış'ın temelini atarken su konusunda Suriye ve Irak'ı uyardı. **"Ne Suriye'nin, ne Irak'ın bağını, bahçesini kurutmayız"** diyen Demirel, **"Bu Fırat'ın suyu herkese yeter. Ama bu kuru topraklar su beklerken** 'Biz bu suya dokunmayacağız' **dememizi de kimse beklemesin"** görüşünü dile getirdi. Demirel, gelmiş geçmiş tüm hükümetler ve parlamentoların yanı sıra teşekkür ettiği Fırat Nehri için **"Okyanuslara açılmak için girdiği çöl seyahatinde yolu açık olsun"** dedi.

Fırat'ın üzerindeki, Suriye sınırına girmeden önceki son baraj olan Karkamış Barajı ve Hidroelektrik Santralı'nın temel atma töreninde konuşan Cumhurbaşkanı Demirel, **Atatürk**'ün hedefi doğrultusunda Türkiye'nin refah, mutluluk ve barışı mutlaka yakalamaya kararlı olduğunu belirterek kalkınmada büyük önem verdiği barajlara 1966 yılında Keban ile başladıklarını bildirdi. **"Fırat'ın yoluna düştük"** diyen Demirel, 30 yılda nehrin üzerinde birbirinden güzel tesisler yaptıklarını belirterek Fırat'ın Karkamış Barajı'yla Türkiye'ye veda ettiğini söyledi. **"Fırat'ın Türkiye'ye ışık, fabrikaları çeviren enerji, iş ve ekmek verdiğini"** belirten Demirel, **"Fırat veda ederken 650 milyon kilovat saat daha elektrik veriyor. Bu daha çok fabrika çalıştırır. Fırat Nehri'ne teşekkür ediyorum. Okyanuslara açılmak için girdiği çöl seyahatinde yolu açık olsun"** dedi. Şimdiye kadar görev yapmış tüm hükümetlere ve parlamentolara da teşekkür eden Cumhurbaşkanı Demirel, **"demokratik, laik, kalkman ve istikrar içinde yoluna devam eden"** Türkiye'nin mutlaka hedefine ulaşacağını bildirdi. Demirel, Fırat Nehri'nin Karkamış'tan sonra Suriye sınırlarına girdiğini, ancak suyun kaynağının Palandöken Dağları ve Muş olduğunu vurgulayarak şunları söyledi: **"Komşularımızın hiçbirine kötülük etmedik. Bu Fırat'ın suyu herkese yeter. Ama bu kuru topraklar su beklerken** 'Biz bu suya dokunmayacağız' **dememizi de kimse beklemesin. Suriye'nin bağını bahçesini kurutmayız, Irak'ın da bağını bahçesini kurutmayız. Hakkımızı herkes teslim etsin. Her şey konuşarak, açık diyalogla halledilir. Biz hep iyiliksever olmuşuzdur. Herkese iyilikle yaklaşmışızdır."**

DYP Genel İdare Kurulu'nun (GİK) **"hükümetten desteğini çekme"** kararının ardından gergin olduğu ve kısa bir konuşma yaptığı gözlenen Başbakan **Mesut Yılmaz**, dünyada enerji sorununu çözmeden kalkınmış bir ülke bulunmadığını söyledi. Türkiye'nin hidroelektrik santralı açısından şanslı bir ülke olduğunu kaydeden Yılmaz, **"Türkiye'nin zengin su kaynakları var, değerlendirilmeyi bekleyen"** dedi. Devletin yapacağı yatırımlar yanında özel sektörün de bu alanda yatırım yapmasına ihtiyaç bulunduğunu belirten Başbakan Yılmaz, Türkiye'nin elektrik gereksiniminin 2000 yılında 130 milyar kilovatsaate çıkacağını söyledi. Başbakan, halen 21 bin megavat kurulu gücü bulunan Türkiye'nin bu rakamı 2000 yılına kadar 27 bin megavat güce ulaştırmak zorunda olduğunu bildirdi. Fırat Nehri üzerinde kurulan Keban, Karakaya ve Atatürk barajlarının önemine de değinen Başbakan Yılmaz, bu yatırımlar sayesinde Türkiye'nin elektriksiz kalmayacağını söyledi.

Düzenlenen törene TBMM Başkanı **Mustafa Kalemli**, Başbakan Yardımcısı **Nahit Menteşe** ve bazı bakanlar da katıldı. Şanlıurfa-Gaziantep il sınırını oluşturan Fırat Nehri üzerinde kurulacak olan Karkamış Barajı, Suriye sınırına 4.5 kilometre uzaklıkta kuruluyor. Baraj, Avusturya ELIN firması pilotluğunda Avusturyalı üç firma ile Türk Yüksel İnşaat ve Temelsu Uluslararası Mühendislik Hizmetleri AŞ firmalarından oluşan konsorsiyum tarafından yapılacak. 2000 yılında tamamlanması öngörülen Karkamış Hidroelektrik Santralı'nın yılda 650 milyon kilovatsaat elektrik üreteceği belirtiliyor. Barajın 67.5 milyon dolarlık finansmanının tamamı Avusturyalı bankalardan sağlanacak.

Medyadaki tekelleşme 'görüntüde' kırılıyor

HACER GEMİCİ *28 Mayıs*

Türkiye'de medya tekelinin kırılması için geriye sayım başladı. Sermaye Piyasası Kurulu (SPK), Radyo Televizyon Yasası'ndan kaynaklanan yetkisini gecikmeli de olsa kullanarak özel radyo ve televizyon kuruluşları ile ortaklarına hisse senetlerini hamiline yazılıdan nama yazılıya geçirmek üzere 30 Eylül 1996 tarihine kadar süre verdi. Yasanın iki yıldır yürürlüğe sokulamayan, **"yüzde 20'den fazla oranda hisse sahibi olunması yasağı"**na karşı medya kuruluşlarının önlem almakta olduğu, hisselerin eş-dosttan oluşan naylon ortaklar arasında bölüştürülmesiyle anti-tekel uygulamanın kâğıt üstünde kalacağı belirtiliyor.

Nisan 1994 tarihinde yürürlüğe giren **'Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkındaki Kanun**'un 29'uncu maddesiyle kendisine verilen yetkiyi kullanmaya karar veren SPK'nin, böylece medya silahının kişisel kullanımının önünü tıkamayı amaçladığı belirtiliyor. Nama yazılı sisteme geçişle birlikte bir yayın kurumunda her hissenin sahibinin kimliği belirlenerek yüzde 20'lik yasal sınırın aşılmasının önüne geçilebilecek.

1994 yılında yürürlüğe giren, ancak birçok maddesi işlerlik kazanamayan Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkındaki Kanun'un, bu alanda **'tekel oluşmasını'** engellemek üzere oluşturulan 29. maddesi, 30 eylülden sonra hayat bulacak. Gazete ilanları ile özel radyo ve televizyon kuruluşları ve ortaklarına duyuruda bulunan SPK ise bu yasanın uygulayıcısı durumunda. Konuyla ilgili olarak görüştüğümüz SPK Başkanı **Ali İhsan Karacan, "Bize kanunla yüklenilmiş bir görevi yapıyoruz"** derken Türkiye'deki kayıt dışının temelinde hamiline sistemin yattığına dikkat çekiyor. Karacan, **"Genel olarak hamiline yazılı sisteme karşı biriyim. Sermaye piyasasında da tamamen nama yazılı sisteme geçmek istiyoruz. Yapılması gereken sadece medyada değil, Türkiye'de hamiline yazılılığın Türk hukukunun bütününden çıkarılıp atılmasıdır"** diye konuştu.

Radyo Televizyon Sahipleri ve Yayıncıları Derneği Başkanı **Osman Ataman** ise yasanın **"uygulamaya konulmadan delindiğini"** söyledi. Ataman, radyo ve televizyon sahiplerinin, kendilerini böyle bir uygulamaya çoktan hazırladıklarına dikkat çekerek **"Zaten bir şirkette yüzde 20'den fazla hissesi olanlar, yeni formüller bularak bunu dengelediler. Örneğin bir televizyonun yüzde 100'üne sahip olan kişi, yüzde 80'lik bölümü güvendiği dört-beş kişiye vererek bu sorunu kendince çözümledi"** dedi.

Türkiye'de medyada **'tek başlılık'** olduğunu belirten Ataman, ulusal medyadaki tekelleşmenin yerel medya ile dengellenmeye çalışıldığını kaydetti. Amaçlarının medyada olası bir tekelin önüne geçmek olduğunu belirten Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) Bütçe-Mali Hizmetler ve Muhasebe Bölümü Daire Başkanı **Muhittin Altıntaş,** hisse dağılımının bu yolla kontrol altına alınacağını kaydetti. Yasanın tekelleşmeyi engelleyen maddesinin böylece yürürlüğe gireceğini ifade eden Altıntaş, konuyla ilgili olarak şunları söyledi: **"Bu kanunda, bir hissedarın yayın kuruluşundaki payı ödenmiş sermayenin yüzde 20'sinden fazla olamaz deniliyor. Bunu kontrol etmek için de nama yazılı sisteme geçmek mecburi. Aksi takdirde kimde ne kadar hisse olduğunu bilmek mümkün değil. "**

Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkındaki Kanun'un tüm hükümleri ile uygulanması gerektiğine dikkat çeken Gazeteciler Cemiyeti Başkanı **Nail Güreli** de çoksesliliği koruyacak kuralların bir an önce hayata geçirilmesini istedi. Güreli, medya dünyası üzerindeki tekelleşme tartışmalarını aydınlatacak bir açıklığın oluşması gerektiğini belirterek **"Tekelleşmenin başıboş bir şekilde kalması, medyada patronajı da kuşku altında bırakmaktadır"** dedi.

"Yasanın bugüne kadar neden uygulanmadığını anlamak mümkün değil" diyen Gazete Sahipleri Sendikası Başkanı **Nezih Demirkent** ise SPK'nin duyurusunu **"doğru ve gecikmiş bir karar"** olarak nitelendiriyor.

- Özel radyo ve televizyonlar, anonim şirket olarak kurulurlar.
- SPK, bu anonim şirketlerin hamiline yazılı hisselerinin nama yazılı hale gelmesini istemeye yetkilidir.
- Aynı şirket, ancak bir radyo ve televizyon işletmesi kurabilir.
- Aynı özel radyo ve televizyon kuruluşunda bir ile üçüncü dereceye kadar kan ve evlenmeden doğan hısımlar, aynı zamanda hisse sahibi olamazlar.
- Bir hissedarın bir kuruluştaki hisse miktarı, ödenmiş sermayenin yüzde 20'sinden ve birden fazla kuruluşta hisse sahibi olanların bu kuruluşlardaki hisse toplamı da yüzde 20'den fazla olamaz.
- Belirli bir özel radyo ve televizyon kuruluşunda yabancı sermayenin payı yüzde 20'yi geçemez.
- Belirli bir özel radyo ve televizyon kuruluşunda ortak olan yabancı gerçek ve tüzelkişi, bir başka özel radyo ve televizyon kuruluşunda ortak olamaz.
- Türkiye'de gazete çıkaran gerçek ve tüzelkişiler ile basınla ilgili mevzuata göre gazete sahibi olanlar, bir arada yüzde 20'den fazla hisse sahibi olamazlar. Medyadaki büyük gruplar:
- Doğan Şirketler Grubu ve Hürriyet Holding: Sahibi **Aydın Doğan.**

Kanal D, Radyo Klüp, Milliyet, Hürriyet, Meydan, Posta, Spor, Fanatik, Ekonomist, Kapital, Atlas ve çeşitli dergiler.

- Sabah Grubu: Sahibi **Dinç Bilgin.**

atv, Medya TV, Sabah, Yeni Asır, Yeni Yüzyıl, Takvim, Bugün, Ateş, Fotomaç, Taraftar, Aktüel ve diğer dergiler. Medya Holding, Bugün Yayıncılık, Birleşik Basın Dağıtım AŞ, Medya Basın Servisleri, Bir Numara Yayıncılık, IPR Ulusal TV.

İhlas Grubu: Sahibi **Enver Ören.**

TGRT, Türkiye gazetesi, TGRT FM, İhlas Haber Ajansı ve çeşitli dergiler.

Uzan Grubu: Sahibi **Cem Uzan.**

İnterstar, Kral TV, Metro FM, Kral FM, Radio Blue.

Aksoy Grubu: Sahibi **Erol Aksoy.**

Show TV, CINE 5, Show Radyo, Alo Show.

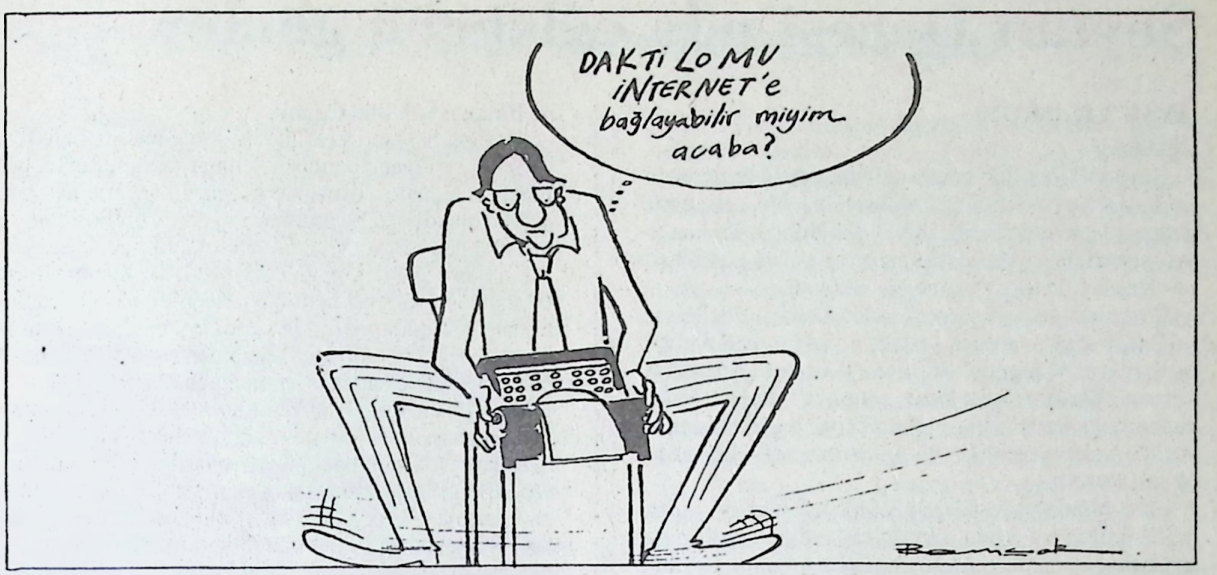

Gümrükte rüşvet, tarifeye bağlandı

UFUK TEKİN *28 Mayıs*

ADANA- Mersin Gümrüğü ve Limanı'ndaki işlemler sırasında **"tarifeye bağlı rüşvet"** verme sıkıntısı yaşayan gemi acentelerinin yetkilileri, **"Bazıları rüşvete adeta bir hak gibi yaklaşıyor. Az bulup zorluk çıkarıyor, işleri aksatıyorlar"** diye yakındılar.

Bir yetkili, **"Ufak bir meblağ için o yükü orada bekletemezsiniz"** diyerek **"rüşvet koşulları"**na dikkat çekti.

İzmir'de Cumhuriyet Savcılığı'nca soruşturma açılan, Mersin'de ise **"tarife"** konusu olan rüşvetle ilgili değerlendirmesini aldığımız gemi acentelerinin temsilcileri, **"yaygın rüşvet ağı"**nı anlattılar.

Transbosphore Şirketi'nden **Fuat Mum,** rüşveti veren firmalar kadar vermeyen firmaların da bulunduğunu belirterek **"Verilmediği zaman iş yürüyor da tutum biraz değişiyor. Zorluk çıkarılıyor. Çoğu acente göze alamıyor ödememeyi. Vermediği zaman gelecek seferde gecikme olabiliyor. Acentelerin kimisi** 'Bizden fazla isteniyor, kimisi az isteniyor' **diyor.**

Nakliyeci firmaların ortak hareket etmesi için bir fiyat listesi yapılmıştı. Bütün acenteler temsilci göndermişti" dedi.

Arkas Şirketi'nden **Hamit Gürbüz,** rüşvetin bütün limanlarda olduğunu sandığını, konuyla ilgili herkesin haberdar olduğunu söyledi.

Mersin Deniz Ticaret Odası Genel Sekreteri **Atahan Çukurova**'yla görüşerek **"daha ayrıntılı bilgi"** alabileceğimizi söyleyen Gürbüz, şunları aktardı:

"Bir mecburiyet yok, ama işin yürümesi için veriliyor. Adı kolaylık listesi. Biz bu listeye itibar etmedik. Çünkü liste hazırlansa da herkes tutturduğunu veriyordu zannedersem. Biz itibar etmedik. Çünkü vermiyoruz. Ben açık söyleyeyim; bu listeye, rüşvete karşıyım. Bunu herkes bilir."

Dünya Konteyner Şirketi'nden **Levent Kısakürek,** açıklama yapmaya yetkili olmadığını söyledi ve **"Olay maalesef doğru. Geçmişten süregelen bir şey. Şikâyet sözde oluyor"** demekle yetindi.

İstanbul Şark Ekspres'ten **Berna** adındaki yetkili, liman ve gümrüklerdeki rüşvet olayıyla ilgili olarak **"Çark içinde bir dişlisin, bir tek dişlinin kırılması çarkın dönmesini engellemiyor"** yorumunu yaptı. Sektörde çok büyük paralar döndüğüne dikkat çeken aynı yetkili:

"O büyük paralar içinde verilen paralar ufak meblağlar. Ufak bir meblağ için o kadar parayı, o kadar yükü orada bekletemezsiniz" dedi ve ekledi; **"umarım devlet bir şey yapar..."**

İzmir Deniz Ticaret Odası Genel Sekreteri **Erol Çağlar,** İzmir Cumhuriyet Savcılığı'nca başlatılan soruşturmayla ilgili olarak bilgisi olmadığını söyledi.

İstanbul Haydarpaşa'da ve Mersin'de de bazı şeyler olduğu yolunda duyumlar aldıklarını belirten Çağlar, **"Kulağımıza geliyor, ama mahkemeler tarafından kesin tespit yapılmadıktan sonra..."** demekle yetindi. Adını belirtmeyen bir gemi acentesinin yetkilisi de rüşvet olayında sadece Mersin'in baz alınmaması gerektiğini savunarak şunları söyledi:

"Şimdi acente size 'ben veriyorum' **diye bir şey söyleyemez. Acente olduğu için işleri aksar. Ben ne alınır ne verilir bilemem. Belki bu hediye bakımından oluyordur. Belki acenteler alıştırmıştır bunları."**

Cumhuriyet'e bilgi veren kaynaklar, rüşvetin gemi rıhtıma girdiği sırada başladığını ve **"rüşvet çarkı"**nın daha sonra sahil sağlık, gümrük müdürlükleri, transit gümrük müdürlüğü, liman başkanlığı, liman işletmesiyle sürdüğünü dile getirdiler.

Aynı kaynaklar, rüşvetin sadece Emniyet Deniz Şube Müdürlüğü'nde alınmadığına da dikkat çekiyorlar.

Şeytan Deresi'nde eğlenceli günler

AYŞE YILDIRIM
28 Mayıs

Şeytan Deresi'nin çevresi piknik yapan binlerce insanla dolmuş... Kimi atlı arabasıyla kimi son model arabasıyla gelmiş şenliğe. Kırklareli'de açık dükkân sayısı parmakla sayılacak kadar az o gün. Üç gündür süren Kakava Şenliği'nin son günü çünkü.

Altı yıldır geleneksel hale gelen Kakava Şenliği, bu yıl 24-26 mayıs tarihleri arasında Kırklareli'de kutlandı. Kiminin **"Çingene"**, kiminin **"Roman"** dediği, onlarınsa **"Bizim tek farkımız tenimiz"** diyen **"esmer vatandaşlarımız"**, bu şenlikle baharın gelişini kutluyorlar. Kakava Şenliği **"Çeribaşının seçildiği gün"** olarak başlamış.

1990 yılındaysa Kırklareli Belediyesi, Kakava'yı Karagöz Kültür ve Sanat Şenliği'yle birleştirerek resmi kutlamaya dönüştürmüş. Artık çeribaşı seçilmiyor, ama üç gün boyunca Kırklarelilileri, çevre illerden gelen misafirleriyle birlikte şenliklerini kutlamayı sürdürüyorlar. Belediye Başkanı **Kadir Gökçe**'nin amacı, şenliği her yıl geliştirerek festivale dönüştürmek. Yurtiçinden ve dışından birçok araştırmacının bu ilginç şenliği hem görmek hem de incelemek için geldiği bu yılki kutlamaların siyasi konukları da vardı; CHP Samsun Milletvekili **Murat Karayalçın** ile İstanbul Esenyurt Belediye Başkanı **Gürbüz Çapan.**

Şenliğin Şeytan Deresi'ndeki son gününde belediye bir program organize etmişti. Şenliğe katılanların bir bölümü sanatçıların, dansözlerin, güzellik yarışmasının, defilelerin olduğu bu programı izlerken bir bölümü ise kendine has eğlenceyi tercih etti. Çoluk çocuk, erkek kadın hepsi göbek atmayı seviyordu. Dereye bir masa atıp ayakları suda rakı ya da bira içenler, kavak ağaçlarından topladıkları dallarla yaptıkları çardağın altında yemek yiyenler, arabanın teybinden yükselen Roman müziğiyle göbek atanlar kendi eğlencelerini yarattı.

Şenliğin en ilgi çeken bölümlerinden birisi ise güzellik yarışması oldu. Yarışmaya komşuluk ilişkilerini geliştirmek amacıyla bazı belediye başkanlarının da davet edildiği Bulgaristan'dan gelen genç kızlar da katıldı. Yarışmanın gerçekleştiriliş şekli ve ödül töreni de tam **"Kakavalık"**tı. Her güzellik yarışmasında olduğu gibi burada da reklamları yapılsın diye güzellere hediye veren firmalar vardı. Ama bu kez hediyeler farklıydı. Dereceye giren genç kızlara, bir terlik firması terlik, kuaför perma ve fön, bir gıda firması bir koli bira ve meyve suyu hediye ediyordu. Yarışmanın birincisi ise amacına uygun olarak, komşu ülke Bulgaristan'dan gelen 16 yaşındaki **Polin** oldu.

Belediyenin yaklaşık 2 milyar lira harcadığı şenliğin assolisti **Müşerref Akay**'dı.

'Eşek kulaklı' Midas gövdesini arıyor

HÜLYA KARABAĞLI *29 Mayıs*

ANKARA - "Elini dokunduğu her şeyi altın yaptığı" efsanesi ve **"eşek kulaklarıyla"** anılan Frigya Kralı **Midas**'ın **"gövde iskeleti"**nin nerede olduğunun bilinmediği kaydedildi. Bedeni ve başı bir bütün halinde 39 yıl önce Gordion Tümülüsü'nden çıkarılan Midas'ın saklanması ve korunmasında Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi (DTCF) Paleoantropoloji Ana Bilim Dalı Başkanlığı'nın sorumlu kılındığı, buna karşın değişen yöneticilerle sürekli oda değiştiren kralın başı ile gövdesinin hangi tarihte ve nasıl ayrıldığının bilinmediği raporlara yansıtıldı. DTCF Paleoantropoloji Bölüm Başkanı Prof. **Erksin Güleç**, gövdenin bulunması için derinlemesine bir soruşturma yapılması gerektiğini belirterek **"Kralın başı bende. Gövdesini bilmiyorum"** dedi.

Anadolu'da MÖ 8. yüzyılda kurulan Frig devletini güçlendirmesinden çok efsanevi kimliğiyle tarihe geçen Kral Midas'ın gövdesinin, paleoantropoloji başkanlığının ilgisizliği nedeniyle bulunamadığı öne sürüldü. Gordion Tümülüsü'nden 1957 yılında çıkarılışından bugüne kadar özel bir mekânda korunmadan ve bilim dünyasına tanıtılmadan fakülte bünyesinde tutulan Kral Midas'ın kafatasının yabancı araştırmacılara emanet edilerek yurtdışı çıkışına gözyumulduğu da öğrenildi.

Midas'ın başının bu gidiş ve gelişlerde orijinal biçimini kaybettiğine dikkat çeken bölüm başkanı Erksin Güleç şunları söyledi: **"Başın orijinininden çok şey kaybettiğini yaptığım son incelemede raporlara geçirdim. Kafatasının yurtdışına geliş gidişlerde değiştirilmiş olabileceği kuşkusundan hareketle de bir test yaptım. İlk bulunan kafatasıydı. Ancak 1957 yılında Midas'ın dişleri vardı, bugün yok. Sağ alt çene kırık değildi, şimdi kırık. Sağ elmacık kemiği zedelenmiş. Başkan olarak yaptığım ilk şey elimizde bulunan fosillerin, iskeletlerin ve taş aletlerin envanterini çıkarmak oldu. 3400 fosilin envanteri var. Bu kapsamda da kralın başına bir şey olmaması için koruma altına aldım. Baş bende, gövdesinin nerede olduğunu bilmiyorum, ama bulunmak zorunda."**

Midas'ın beden iskeletinin ne olduğu, nerede bulunduğu konusunda belge ve bilgilere dayanılarak yapılan ön soruşturmada sonuç alınamadığı, soruşturma yapan yetkililerce raporlara yansıtıldı.

Rektörlüğe yapılan yazılı baş-vurularda da iskeletin 1990 yılına kadar emekliye ayrılan Prof. Dr. **Enver Bostancı**'nın odasında bulunduğuna dikkat çekildi. 1991 yılında Paleoantropoloji Ana Bilim Dalı Başkanı olan Prof. Dr. **Berna Alpagut**'un iskeleti teslim aldığına ilişkin bilgiler rektörlüğe sunulurken gövdenin bulunması için soruşturma açılması isteminde bulunuldu. Tarihçi **Heredotos**, güçlü ve olağanüstü zenginlikteki Frig kralının Makedonyalı olduğunu ve burada **"Gordios Oğlu Midas'ın Bahçeleri"** denilen bir yerin bulunduğuna işaret ediyor. Midas'ın kafatasının ilginç biçimi ve kulaklarının eşek ben-zetmesiyle anılmasını tarihçiler, **"Ya başa kafatasını sıkıca saran bir bant ya da külah geçirilmesi"** biçiminde yorumluyor.

Çiller'in Hz. Ayşe benzetmesi gaf

MİYASE İLKNUR *31 Mayıs*

Tansu Çiller'in, önceki gece **Mehmet Ali Birand**'ın hazırlayıp sunduğu **"32. Gün"** adlı haber programında kendisiyle ilgili suçlamaları yanıtlarken Hz. Ayşe'nin tarihte uğradığı iftiraları örnek göstererek **"Ben de Hz. Ayşe gibi iftiraya uğradım"** sözleri İslam tarihini bilenleri güldürdü. Bu konuşma tarih bilgisinden yoksun Çiller'in yeni ve bugüne kadar yaptığı en büyük gaf olarak değerlendirildi.

İslam Tarihi'ne **"Gerdanlık Olayı"** olarak geçen ve tarihte Hz. Ayşe'nin iftiraya uğramasına neden olduğu belirtilen bu olaydan Çiller'in bilgisi olmadığı ortaya çıktı. Çünkü **"Gerdanlık Olayı"**nda Hz. Ayşe'nin Hz. Muhammed'i aldattığı öne sürülerek peygamberden eşini boşaması istenmişti.

Hz.Muhammed, Ben-i Mustalik seferinden (628) dönerken yanında götürdüğü eşi Ayşe, deve üstündeki bir mahfe içinde bulunuyordu. Mahfenin içindeyken perdeleri indiriliyor, mahfeden çıkınca da kaldırılıyordu. Kafile, Medine yakınlarında bir yerde konaklayınca Ayşe, aptes almak için ordugâhtan uzaklaştı. Mahfeye döndüğü zaman Yemen'den gelme akik gerdanlığını düşürdüğünü farketti, perdeleri kaldırmadan gerdanlığı aramaya gitti. Ayşe'nin gittiğini bilmeyen Hz.Muhammed hareket emri verdi. Ayşe'nin adamları perdeleri kapalı görünce onu içeride sanarak mahfeyi devenin üzerine yüklediler. Ayşe döndüğünde kafile çoktan gitmişti. orda oturarak kendisini aramaya gelecek olanları bekledi. Bu sırada oradan geçen **Safvan bin el Mu'attal** onu devesine bindirerek kafileye doğru götürmeye başladı.

Ayşe'nin kafileden ayrılması ve yabancı bir erkekle arkadan gelmesi dedikodulara yolaçtı. **Abdullah bin Ubey** ve bazı tanınmış kimseler bu olayda Ayşe'yi suçlu buldular. Bunlar arasında şair **Hasan bin Sabit**, **Mistah bin Usasa** ve **Hamna bin Cehş** de vardı. Ayşe üzüntüsünden hastalanınca, Hz.Muhammed, Ali ve Zeyd ile ne yapması gerektiğini konuştu. Hz. Ali, Muhammed'e Ayşe'yi boşamasını istedi. Usame ise Ayşe'nin suçsuz olduğunu öne sürdü.

Sonra Hz.Muhammed işlenen suçun ispatı için dört tanığın gerektiğini ve dört tanık getiremeyen davacılara seksen değnek vurulması, tanıklıklarına inanılmaması yönünde bir vahy geldiğini söyledi. Muhammed, sonraki seferlerine Ümm Seleme'yi aldı. Tarihçi **Buhari**'ye göre, Hz.Muhammed, Ayşe ile ikinci kez sefere çıktı. Ayşe bu seferde de gerdanlığını düşürdü. Ancak aramaya kendisi bu kez gitmedi.

Cumhuriyet

"Şu Emlak Bankası insanı zorla ev sahibi yapar!"

300-500 milyon önpeşinatla ev

EMLAK BANKASI

9 HAZİRAN 1996 PAZAR

BUGÜN CUMHURİYET'LE DERGİ

MÜZİK FESTİVALİ — Festival Yelda Kodallı ile açılıyor 14. Sayfada

PAZAR KONUĞU — 'Tarihte de sosyalistler hep bölündü' 8. Sayfada

EURO 96 — Wembley'de görkemli açılış Sporda

BORSA ÇIKIYOR — Siyasette yollar ayrıldı 9. Sayfada

Memurların sendikal hak eylemine polisten sert engelleme

Büyük gözaltı

Ağar'ın genelgelerine karşı başlatılan eylemlere sivil toplum örgütleri ve partiler de katılıyor

Cezaevi eylemlerine destek

Anadolu Liseleri Sınavı Soru ve Yanıtları

6 ve 7. Sayfada

Ankara'da siyaset pazarlıkları kilitlendi

RP, yine yalnız kalıyor

RP'yi eritme planı

ANAP, RP'ye kapalı

Kurmaylar Çiller'i uyardı

'Ordunun tutumu RP'ye bağlı'

'TSK laikliğin güvencesi'

Kemal Yavuz'dan uyarı

Demirel: Kaygıya gerek yok

4. Sayfada

OLAYLARIN ARDINDAKİ GERÇEK

İstanbul Yasağı

Adli Tıp'ta ülkücü kadrolaşma

Göktepe raporu tamamlandı

6. Sayfada

GÜNDEM

MUSTAFA BALBAY

Tarifsiz Sevinçler İçindeyim...

Yılmaz, örtüyü kaldırıyor

DÜRDANE KOCAOĞLU *1 Haziran*

ANKARA - Başbakan **Mesut Yılmaz**, DYP Genel Başkanı **Tansu Çiller** tarafından usulsüz harcandığı savunulan örtülü ödeneğin üzerini açmaya başladı. Yılmaz, Çiller'in talimatıyla 15 şubat gecesi Merkez Bankası'ndan bir bölümü döviz olmak üzere nakit olarak çekilen 250 milyar liranın önce yanlışlıkla Başbakanlığa götürüldüğünü, daha sonra Başbakanlık Konutu'na teslim edildiğini bildirdi.

Yılmaz'ın, kurmaylarına, Çiller'in görevini devretmeden kısa bir süre önce bir seferde 250 milyarını çektiği toplam 450 milyar liranın tamamını zimmetine geçirdiği düşüncesinde olduğunu söylediği öğrenildi. Yılmaz'ın, gelişmelerden rahatsız olan Genelkurmay Başkanı **İsmail Hakkı Karadayı**'nın, örtülü ödenek harcaması konusunda bütün kayıtları incelettiğini, ancak Çiller'in iddiası doğrultusunda devlet çıkarı yönünde herhangi bir bulguya ulaşamadığını söylediği bildirildi.

Yılmaz, ANAP Başkanlık Divanı'nda Çiller'in nereye harcadığını açıklamadığı 450 milyar liralık örtülü ödenekle ilgili önemli açıklamalarda bulundu. Alınan bilgiye göre, Yılmaz, ANAP-RP koalisyon görüşmelerinin olumlu bir havada sürdüğü sırada dönemin başbakanı Tansu Çiller tarafından çekilen ve 450 milyar lirası harcanan para ile ilgili talimatı 13 şubat günü verdiğini söyledi.

Bu paranın yüzde 60'lık bölümünün yasalara uygun harcanmadığını belgelediğini belirten Yılmaz'ın verdiği bilgiye göre 15 şubat günü Vakıflar Bankası'na 2 araba gitti. Ancak, bankada yeterli nakit para yoktu. Vakıflar Bankası'nın şubelerinde yapılan araştırmada da yeterli para bulunamayınca, verilen bir talimatla Merkez Bankası Ankara Şubesi'nden para çekilerek Başbakanlığa götürüldü. Yılmaz, bu paranın önce Başbakanlığa getirilmesinin bir yanlış anlamadan kaynaklandığını belirtti.

Yılmaz, kurmaylarına, Türkiye Cumhuriyeti tarihinde hiçbir başbakanın bu kadar büyük bir parayı nakit olarak çekip konutuna götürmediğini bildirdi. Örtülü ödeneğin yasalara uygun olarak harcanmadığının ortada olduğunu bildiren Yılmaz'ın daha sonra şunları söylediği kaydedildi: **"Genelkurmay Başkanı ile görüştüm. Kendisi de gelişmelerden rahatsız olmuş. Yurtdışında bulunduğu halde talimatla yılbaşından bu yana tüm kayıtları incelettirmiş. Ama, örtülü ödenekten söz konusu dönemde kendilerine aktarılan böyle bir para yoktur. MİT Başkanı,** 'Eğer, bu para yurtdışına gönderilseydi bu mutlaka bizim aracılığımızla olacaktı. Böyle bir şey söz konusu değil' **dedi. Dışişleri Bakanlığı'nın, İçişleri Bakanlığı'nın, Jandarma Genel Komutanlığı'nın 450 milyar liralık örtülü ödenek harcamasıyla ilgili hiçbir bilgisi yoktur. Bu durumda, yasalara uygun bir harcama yapılmadığı ortada."**

ANAP kurmayları, Yılmaz'ın, Çiller'in görevi devretmeden kısa bir süre önce çektiği 450 milyar lirayı zimmetine geçirdiğini düşündüğünü söyledi.

ANAP Genel Başkan Yardımcısı **İbrahim Çebi**, Çiller'in örtülü ödenek konusunda başbakana bilgi vermesinin zorunlu olduğunu belirterek, **"Çiller'in başbakana bilgi vermesi için ona güvenmesi gerekmez. Örtülü ödenekler, başbakanların sorumluluğuna ve namusuna bırakılmıştır. Her başbakan, kendisinden sonrakine bilgi vermek zorundadır"** dedi. Çebi, başbakanların, örtülü ödenekle ilgili hesap verme zorunluluğu olmamasının, **"rezaletlerin hesabı sorulamaz"** anlamına gelmeyeceğini söyledi.

Çebi, Çiller'in devlet sırlarının arkasına saklanarak devleti yıpratmasına izin vermeyeceklerini söyledi. Yılmaz, aynı toplantıda, Halk Bankası'nın, hiçbir teminat almadan düşük faizle 5 milyon dolar kredi verdiği gazetenin de, Çiller'i destekleyen Sabah gazetesi olduğunu söyledi.

Cüppe Giymekle Papaz Olunmaz...

YAVUZ GÖR *Emekli Elçi 1 Haziran*

Ortalık, her açıdan toz- duman iken bu "papaz" cüppesi edebiyatı da nereden çıktı diye soruldukça, yazı başlığının bir Fransız atasözünden ve şu sıralarda, emekli kent "Dersaadet"in (İstanbul'un) içinde bulunduğu durumdan esinlenmiş olduğunu arz ederiz, efendim...

Evet... Frenk atasözü: "L'habit ne fait pas le moinen" diyor... Cüppe giyip, boynunda haç sallandıran herkes, gerçek din adamı sayılmaz. Zarfa değil mazrufa (içindekine) bakılmalı... Anlamı bu...

...

Bu "Habitat" sözcüğünün kökeninde "Habit: giysi" olduğu, bizim "organizatör"lerce pek iyi anlaşılmış bulunduğundan, "hal-i nezi"de bulunan emekli Dersaadet kentini iyice bir giydirip, süsleyip, püsleyip, teşrifleri beklenen zevata göstermeye azimli ve kararlı oldukları ve bu maksatla gece ve gündüz, makyaj üzerine iş tuttukları, ibret ve dehşetle izlenmektedir...

İnlere ve mağaralara saklanmış olup, şimdi gece ve gündüz, kentin altını-üstüne getirmeye sıvanmış dev makineler ortaya çıkıp, soluyarak homurdanarak zaten doğalgazdan, PTT'den, TEK'ten, evvelce gönderilen "tahrip" timleri ve bir defada delinmiş kazılmış, oyulmuş cadde ve sokakları, büsbütün kuşa çevirmekte...

İster istemez, bu uydurma makyaj eylemleri, akla, vakt-i zamanında, güzel olup da yaşlandık-

ça, boyunları, elleri vb yerleri pörsümeye yüz tutan sosyete hanımlarının, öte ve berilerini çektirmek, düzeltmek amacı ile astronomik ücretler ödeyerek bisturi altına yatmalarını getirmiyor mu?

Eski güzellerden "Saadet Kapısı" namı ile de maruf Asitane Hanımefendi! Bu yaştan sonra görücüye çıkacaksın da ne olacak sanıyorsun?

Tevfik Fikret üstadımız, seni, "Bin kocadan arta kalan bakire" diye anar... Şimdi, Aşiyan'dan biraz başını kaldırıp da baksa, kimbilir, ne gibi sonsuz bir yeise kapılırdı...

★★★

Geçen gün, bizi eve götürmeye çalışan ve bu amaçla, kapalı yolları, sokakları yan çizerek ilerlemeye uğraşan Anadolu çocuğu, yürekli ve sevimli taksi şoförü, "Amca; bu, delik deşik edilen mahalleler, kısmetli, zengin mahalleleri.... Bizim oturduğumuz yerler hep böyle... Bak! Oraya, buraya 'Verdiğimiz rahatsızlıklardan dolayı özür dileriz' yazan levhalar asmışlar... Bizden kimsenin özür dilemeye niyeti yok. Sade, vakti gelince oy dilerler, sonra yine eski tas, eski hamam..."

Bu adamın yüzüne baktım...

Sonsuz bir utanma duygusu ile...

Kaddafi, ambargo, ABD zorbalığı

PROF. Dr. TÜRKKAYA ATAÖV *2 Haziran*

Basın Kahire'deki Arap zirvesine katılmak için uçakla gelen ve aynı biçimde geri dönen Kaddafi'nin bu hareketiyle Birleşmiş Milletler ambargosunu deldiğini yazdı. Libya'ya karşı ilk kez 1992 başında uygulanan BM ambargosu Amerika'nın gitgide zorbalaşan dış politikasının bir sonucudur. Irak ve Küba örneklerinde de görüldüğü gibi, Reagan, Bush ve Clinton yönetimleri Kaddafi rejimine Amerika ile ters düştükleri için karşıdırlar.

Amerikan resmi çevrelerinin bu nedenle Libya liderini 1981'den bu yana düşürmek ya da ortadan kaldırmak için planlar yaptıklarına ilişkin kanıtlar vardır. Devlet başkanı durumundaki birini öldürme girişimi uluslararası hukuku çiğnemektir. Ama "demokrasi önderi" imajı inandırıcı olmayan ABD Diem (Vietnam), Lumumba (Belçika Kongosu) ve Allende (Şili) örneklerinde bu hedefine ulaşmış, Castro (Kübna) ve Sandinista (Nikaragua) örneklerinde de bu yolda çabalar göstermiştir.

Uyuşmazlıkların barışçı yollardan çözülmesi bir BM Andlaşması hükmüyse de (M. 33), Reagan 1986'da Sidre Körfezi'ne soktuğu uçak gemileriyle Libya'yı bombalamış, çoğu sivil 40 kişinin ölümüne ve beş katının da yaralanmasına neden olmuş, bu arada Kaddafi'nin bebek yaşındaki manevi kızının yaşamına da son vermişti. Oysa, yapılması gereken bombalamak değil, şikâyeti Uluslararası Adalet Divanı'na (UAD) götürmekti.

Bu kez de, BM ambargosu gûyâ 1988'de İskoçya'da Lockerbie kasabası üzerinde seyrederken patlayarak düşen bir Amerikan uçağıyla bağlantılıdır.Hava taşımacılığı kuşkusuz güvenli olmalı ve terorizm suçluları ceza görmelidir.

Ancak, Lockerbie olayında ilk iki yıl Libyalı olmayan iki namlı terörist ve o kanaldan iki başka Ortadoğu ülkesi suçlanırken, aynı Amerika oklarını, bu kez, yeni bir kanıt olmaksızın iki Libya'lıya çevirmiş ve Lübnan'da rehine olan Amerikalıların bulunmaları ve salıverilmeleri konusunda yardımcı olacak o iki Ortadoğu ülkesinin üstünden bu kuşkuyu bilerek kaldırmıştı.

Üstelik, ABD muhakeme başlamadan ve bitmeden kendi görüşü ve çıkarı doğrultusunda suçluları da saptamış, BM Güvenlik Konseyi'nden ambargo kararını da, hem bu konseyi, hem UAD'nı ve hem de veto kullanabilecek devletleri baskı altına alarak çıkartabilmişti.

Oysa, bu konu mahkemeyi ilgilendirir. Nitekim, Libya, doğru ya da yanlış, sanık diye gösterilen iki yurttaşını da hemen gözaltına alıp soruşturmayı başlatmış ve hukukun gerektirdiği her koşulu yerine getireceğini açıklamıştır.

Ne var ki, ABD, en basit hukuk anlayışını bile

çiğneyerek davası görülmemiş bu iki kişiyi peşinen suçlu ilan ettikten başka ikisinin de kendilerine teslimini şart koşmuştur.

Libya'nın ABD ve İngiltere ile sanıkları geri verme andlaşması yoktur ve Libya Ceza Yasası'na göre (M. 493/A) kendi yurttaşını kendi muhakeme etmek zorundadır. Hukuk yönünden önemli olan nokta, davaya şurada ya da burada bakılması, yani sanığın (hele suçluysa) kaçamamasıdır. Libya ("aut dedere aut judicare" diye bilinen) bu ilkeye uymuştur.

Gene önemli olan şu ki, Amerika bir hukuk konusunda BM'nin iki ayrı organını baskı altına almış, sonucu yalnız kendi anlayışına uygun biçimde ilan etmekten göz göre göre çekinmemiş, iki kişi ile birlikte keyfi bir biçimde bir hükümeti de suçlamıştır.

Ambargonun uzatılmasını sağlamak için karar oturumunu, Amerikan temsilcisinin başkanlığına rastlatabilmek amacıyla, bir gün öncesine (1 Aralık 1994) almak gibi oyunlar Çin'e ve Rusya'ya, bu arada kuşkusuz Libya'ya, yaptığı baskılar yanında hafif kalır.

Lockerbie olayı bu yanıyla BM'de ve uluslararası politika sahnesinde tehdit, müdahale, savaş ve rüşvet yollarıyla diktatoryasını pekiştirme yolunda olan Amerika'nın uyguladığı hukuk-dışı yöntemlere bir örnektir.

Kanserin çaresi bitkilerde aranıyor

SEVİM ERTEMUR *2 Haziran*

Dünyanın dört bir yanında bilim adamları "bağırsak kanserine, kan kanserine, mide kanserine..." nasıl çare bulabilirim düşüncesiyle yılmadan laboratuvarlarda deney üzerine deney yapıyorlar, yeni yeni ilaçlar üretiyorlar...

ngilizler "mucizevi ilaç" diye nitelendirdikleri aspirinin bağırsak kanserine iyi geldiğini öne sürerken Amerikalı, Alman ve Fransız bilim adamları da boş durmuyorlar. Bitkiler, mikroplar üzerinde yoğun olarak araştırmalar yapıyorlar. Örneğin, "Taksofid", "skador", "Vesepid" ve "Ney Tumorun" son yıllarda piyasaya çıkan ve bitkilerden elde edilen kanser ilaçları...

Hangi ilaç, hangi kanser türüne ne kadar iyi geliyor?.. Bu deneyler daha yıllarca sürecek gibi görünüyor. Ama bilim adamları yılmıyorlar...

Kanserin önüne geçilebilir mi?

Bu soruya bilim adamları bir gün "Evet" yanıtını verdiklerinde her halde kanser hastalığının çaresi de bulunmuş olacak.

Türk bilim adamları da kanser hastalıklarıyla ilgili araştırmalar yapıyor ve "Nasıl önüne geçilebilir" sorusuna yanıt arıyorlar.

Bu araştırmaların yanı sıra kanseri önlemede ve tedavide, doğadaki pek çok mucizevi bitkinin etkili olduğu da bilim adamlarınca kabul ediliyor. Pek çok bilim adamı ameliyat, radyoterapi, kemoterapi ve çeşitli ilaçların yanı sıra hastaların beslenmelerinin de özenle üzerinde duruyorlar.

Bu bilim adamlarından birisi de Prof. Dr. Mustafa Selli... Uzun yıllar kanser tedavisi üzerine araştırmalar yapan ve "kırmızı acı biberin kanser üzerine etkileri"ni anlatan "Benim Kanser lacım" isimli Almanca yayınlanmış, ngilizce'ye çevirisi yapılmış bir kitabı bulunan Prof. Dr. Selli, bazı gıdaların zaman zaman tüketilmesinin koruyucu yönden faydalı olduğunu vurguluyor. Selli, kansere karşı etkili bazı bitkilerin isimlerini şöyle sıralıyor:

- Akzencefil: Yemeklere konulabiliyor. Amerika'da şurup ve reçelini yapıp kullanıyorlar.
- Kuyruklu kebabiye ya da kuyruklu biber: Biber yerine bu kullanılabilir.
- Kırmızı acı biber: Aşırı yenilmemeli, aşırı yenilirse ve karaciğerde rahatsızık varsa zararı olabilir.
- Isırgan otu: Çay olarak içilir, ıspanak gibi yemek yapılıp yenilebilir.
- Menekşe: Yaprak ve çiçekleri çay olarak içilir.
- Akhuş ağacı üzerinde yetişen bir küf mantarı: Çay yapılıp içilir. Özellikle Çin'de kullanıyorlar.
- Odil kahır: Karaciğere ve kadın hastalıklarına iyi geldiği bilinen bu bitki, çay olarak içilebilir.
- Darifurfur: Bu da aynı şekilde çay yapılıp içilebilir.
- Mevzek: Bu da karaciğere ve kadın hastalıklarına faydalıdır. Çay yapılabilir.
- Taze havuç, baldıranotu ve kırlangıç otunun karışımından çay yapılabilir.
- Pelesenk yağı, yahudibaklası (acı bakla), sütleğen sütünün de kansere etkili olduğu biliniyor. Ayrıca, dereotu, zeytin, zeytinyağ, enginar, zeyrek otu (keten tohumu), incir, aspir yağı, distel yağının da faydası vardır.
- Bitkilerin yanı sıra içecekler, örneğin Türkiye'de herkesin son yıllarda tanıyıp sevdiği kuşburnu her zaman tüketilebilir. Böğürtlen bitkisinin kökünün faydalı olduğu konusunda da çalışmalar var. Kırmızı kantorin çiçeklerinin de kaynatılarak günde 3-4 bardak çay olarak içilmesi fayda veriyor.

Bunların zaman zaman çeşitli gıdalarla, yemeklerle alınmasının koruyucu yönden faydalı olduğunu belirten Prof. Dr. Selli, "Zaten iyi kanser ilaçları da bitkilerden yapılıyor" diye konuşuyor.

Amerikalı bilim adamlarının Güney Amerika ormanlarını taradıklarını ve hastalıklara faydalı olan 20-25 bitki bulduklarını anlatan Selli, "Bitkilerin, mikropların, mantarların, zehirli böceklerin, deniz canlılarının kansere karşı etkileriyle ilgili araştırmalar yapılıyor. Kansere en az yakalanan hayvanlar üzerinde de araştırmalar sürüyor. Ama bugüne kadar mucizevi bir ilaç bulanamadı" diye üzüntüsünü belirtiyor.

'Gelişigüzel kullanmayın'

Tasviye ettiği doğal maddelerin kansere iyi geliyor diye gelişigüzel ilaç yapılıp kullanılmaması gerektiğini özellikle vurgulayan Prof. Dr. Mustafa Selli, "Bilinçli tüketim şart, her zaman için bir bilene danışılması, yani hastaların doktorlarının kontrolü ve disiplini içerisinde bunları uygulaması gerekir" diyor. Normalde hayvansal gıdaların tüketiminin yaş ilerledikçe azaltılması gerektiğini söyleyen Selli, sözlerini şöyle sürdürüyor: "Yaş ilerledikçe sebzelere yüklenilmeli. Taze tavuk ve balık yenilmeli. Açık deniz balıkları daha iyi. Tavuğun derisi kesinlikle yenilmemeli. Patlıcan, domates, patates, mercimek ve bezelyede bir miktar nikotin var. Kanserli olanlar bu konuda dikkatli olmalı, çok aşırı olarak bu sebzeler tüketilmemeli. Özellikle patlıcan az, hatta hiç yenmemeli."

Prof. Dr. Selli, yiyecek ve içeceklerin çok pişirilmemesini, kaynatılmamasını da özellikle tavsiye ediyor. Selli, "Aksi halde içinde bulunan C, E, A vitaminleri, magnezyum, çinko ve fitosterinler gibi değerli maddeler etkisiz hale gelir" uyarısında bulunuyor.

Kırsal alanı kente taşıyanlar

SEMİH AZMİ EZER *3 Haziran*

Ülkenin ekonomik ve toplumsal bakımdan görece en geri kalmış yörelerinden, kırsal alanlardan kentlere göçenler, önemli bir uyum sorunu yaşıyor.

Adana Valiliği'nce geçen yıl hazırlanan bir araştırmada, göç yoluyla kente gelen, çoğunluğu Güneydoğulu yurttaşların kent yaşamına uyum sağlayamadıkları, kendi yaşam biçimlerini aynen taşıdıkları, yaşadıkları evlerde küçük ve büyükbaş hayvan besledikleri, oturdukları evleri yaşam biçimlerine göre düzenledikleri belirtiliyor. Örnek olarak da evin damına ya da uygun görülen herhangi bir yere taştan, topraktan ekmek ocakları yapmaları gösteriliyor.

Adana Merkez Seyhan İlçe Belediye Başkanı **Ahmet Cevdet Yağ**, göçerlerin, gecekondulaşma bir yana, ruhsatlı evlerde de otursalar kent yaşamını olumsuz etkiledikleri görüşünde. **"Geldikleri, alıştıkları kültürle yaşamaya çalışıyorlar. Bizimle uyum içinde olamıyorlar. Bu durum belediye hizmetlerini aksatıyor. Hizmet sunamıyoruz."** diye konuşuyor. Göçü önlemek için ortaya atılan büyük kentlere giriş için vize konulması gibi uygulama önerilerini demokratik bulmadığını bildiren Ahmet Cevdet Yağ, şunları söylüyor:

"Kente yaşamaya gelene 'neden geldin' deme hakkımız yok. Ancak bir yöntem belirlenip göçerlerin, geldikleri yerde kalmalarının sağlanması gerek. Adam evde ineğiyle birlikte yaşıyor. Sütünü satıp geçinmek için getirmiş. Örneğin bir kooperatif kurulup ineklerini, sütlerini köyde satmaları sağlansa gelmeyecekler."

Adana Büyükşehir Belediye Başkanı **Aytaç Durak**, göçlerin yol açtığı gecekondulaşma, aşayış, işsizlik gibi sorunlara, **'uydu kent'**ler kurulması yoluyla çözüm getirilebileceği görüşünü savunuyor. Adana'nın güney ucunda, nüfusu hemen tümüyle Güneydoğu Anadolu bölgesinden göç edenlerden oluşan bir mahalle yer alıyor: Gülbahçesi. Mahalleye adını veren gül bahçeleri ve seraları, hızlı yapılaşmanın, gecekondulaşmanın etkisiyle zaman içerisinde bir bir ortadan kalkmış. Mahallede bugün, çoğunluğunu Mardin'den ve Van'dan göçenlerin oluşturduğu 40 bini aşkın insan yaşıyor. Hemen tümüyle gecekondulardan oluşan Gülbahçesi'nde kanalizasyon sistemi yok. İlkel koşullardaki tuvalet, banyo ve mutfakların atıkları kuyularda birikiyor. Daracık evlerde yaşayan, her biri 5-10 çocuk sahibi aileler, özellikle kış aylarında hep birlikte aynı odada kalıyorlar.

Mahallede yürütülen bir araştırmaya göre çalışanların çok büyük, ezici çoğunluğunu vasıfsız ve geçici işçiler oluşturuyor. Çalışan kadın sayısı çok az, çevredeki tarım alanlarına ya da ev temizliğine gidiyorlar. Çocukların çalışma oranı ise çok yüksek. 20 yaş üstü kadınların yüzde 80'i okuma yazma bilmiyor. Erkeklerin çoğu da askerlikte öğrendikleri okuma yazma ile idare ediyor. Düğünler köy geleneklerine göre yapılıyor, davul zurna eşliğinde halaylar çekiliyor, hep birlikte düğün yemeği yeniyor. Başlık parası hâlâ geçerliliğini koruyor. Yiyecekler, bulgur ağırlıklı. Çamurdan, kerpiçten yapılmış fırınlarda ya da tandırlarda kadınlar, kendi evlerinin gereksinimi olan ekmeklerini pişiriyorlar. Protein ve vitamin ağırlıklı beslenme yok denecek denli az.

Sevinç, coşku ve keder...

HAYRİ ÜNLÜTÜRK / FAİK BAKOĞLU
HATİCE BİÇER *4 Haziran*

SIVAS/RİZE/ZONGULDAK- Yerel ara seçimlerin üç önemli merkezi Sıvas, Zonguldak ve Rize'de seçimi kazanan partilerde coşku var. 2 haziranın Sıvas dışındaki kentlerde en üzüntülü partisi RP oldu.

Rize'de hezimete uğrayan, Zonguldak'ta da bin oy farkla seçimi kaybeden RP'liler sorumlu arıyor. Rize'de ANAP'lıların, Zonguldak'ta da DSP'lilerin sevinç gösterileri bitmiyor.

Sıvas'ta belediye başkanlığı seçimlerinin galibi yine RP oldu. BBP karşısında seçimi zorlanarak alan RP, genel seçimlere oranla 4 bin civarında da oy kaybetmesine karşın 42 bin 464 oy alan **Osman Seçilmiş**, vekâletini yürüttüğü göreve asaleten oturdu. Sıvas'ta hemen hemen bütün partilerden oy alan BBP, 40 bin 607 oy almasına karşın seçimi son saatlerde RP'ye kaptırdı. CHP'nin başarısızlığının en önemli nedeninin de Alevi seçmenlerin büyük bir kısmının sandığa gitmemesi olarak gösteriliyor. Alevilerin yoğun olduğu Alibaba, Gökçebostan ve Seyrantepe mahallelerinde oy kullanılan sandıkların çoğunda BBP oylarının fazlalığı dikkat çekti. 30 bin civarında seçmenin oy kullanmadığı Sıvas'ta seçimleri kazanan RP'liler, sevinçlerini sokaklara taşırmamaya özen gösterdiler.

Şeriat yanlısı, Atatürk ve laiklik karşıtı açıklamaları ve eylemleriyle tanınan RP'li **Şevki Yılmaz**'ın milletvekili seçilmesiyle boşalan Rize Belediyesi Başkanlığını ANAP adayı **Hızır Hop**'un ezici bir çoğunlukla kazanması en çok Başbakan **Mesut Yılmaz**'ı sevindirdi. Rizeliler dün de sevinç gösterilerinde bulundular, kentte silah sesi gün boyu susmadı.

Geçen yıllarda yapılan iki başkanlık seçimini DYP ve RP'ye kaptıran ANAP, bu kez yüzde 5.75 oy farkıyla seçimleri aldı. ANAP'ın başarısında sol oyların önemli etken olduğu belirtildi.

İki yıl önce yapılan yerel seçiminin galibi RP, 11.730 olan oyunu 9.573'e düşürdü. RP'liler, Rize yenilgisinin üzüntüsüyle konuşmuyorlar.

Yalancı Medya

TOKTAMIŞ ATEŞ *6 Haziran*

Yazılı ve görüntülü kitle iletişim araçlarında birtakım "kalem erbabı" siyasetteki kirlenmeden söz ediyor ve siyasetçileri ağır biçimlerde eleştiriyorlar. Doğrusu bu eleştirilerin haksız olduğu söylenemez; ama bu "kahraman" kalemlerin, kendi kurumlarındaki, yani gazetelerindeki ve televizyon kanallarındaki kirliliği, pisliği ve dolandırıcılığı görmezden gelmelerini anlamak da mümkün değil. Bu pislik ve çirkinlikler karşısında nasıl "hoşgörülü" olabiliyorlar ve bu işleri yapanlarla nasıl "uzlaşıyorlar" acaba...

Ülke çapında yayın yapan hangi televizyon kanalını açarsanız o kanalın en çok izlenen kanal olduğu iddiasını görüyorsunuz. Bunlardan biri hariç, diğerlerinin yalan söylediklerine kuşku yok. Peki acaba hangisi doğruyu dile getiriyor ve hangileri yalan söylüyor? Bunu elbette ben bilemem. Ama şunu biliyorum ki; biri hariç, ülke çapında yayın yapan televizyon kanalları yalan söylüyor. Halkı kandırıyor, aldatmaya çalışıyor.

Üstelik o televizyon kanallarının hemen hepsinde "yolsuzlukların üzerine gittiklerini" iddia eden, "dolandırıcılıkları ortaya koymaya çalışan" şov ve haber programları var. Ama bu programları yapan arkadaşlarımız, kendi kurumlarının çatısı altındaki "kandırmaca çabalarını" görmüyor. Hatta tam tersine, "en çok izlenen programın" kendilerininki olduğu iddiası ile, bu "kurtlar sofrasının" pay kapma savaşımına katılıyorlar.

Görüntülü kitle iletişim araçlarındaki "kusur", sadece bir "kandırma çabası" olarak görülüyor.

Buna karşılık yazılı kitle iletişim araçları düpedüz okurlarını dolandırıyorlar. Ama bunların "şerrinden korkan" yöneticiler, bu dolandırıcılığa göz yumuyorlar. Kaldı ki; zaten bu yöneticilerin bir bölümü de, bu gazetelerden "medet umdukları" için olayların üzerine gitmiyorlar.

Çok ilginçtir, bu gazetelerin çoğunda "tüketici köşesi" vb. gibisinden sayfalar var. Halkımız bu sayfalara mektup yazıyor, telefon ediyor, faks gönderiyor ve kimi kurumlarda nasıl aldatıldıklarını dile getiriyorlar. Bu sayfaların muhabirleri de hemen o mağazaların ya da kurumların "yakalarına yapışıyor" ve halkı ne hakla kandırdıklarını soruyorlar. Ama kendi gazetelerinin yaptığı aldatmacalar konusunda çıtları çıkmıyor.

Şu anda önümde bizim müstahdem Dursun Şen'in Milliyet gazetesinden kestiği "Roadstar radyo ve saat" kuponları demeti var. Son kuponun tarihi 1 Nisan 1996. Yani aradan tam iki ay geçmiş. Benim yanımda Yaysat'a telefon etti ve radyosunu ne zaman alabileceğini sordu. İki aydan beri aynı yanıtı alıyormuş. "Bize talimat gelmedi" demişler. Radyoları mı verecekler, yoksa bir başka kupon vererek "İleride alırsınız" mı diyecekler belli değil.

İnanmadım ve adımı vererek bir de ben aradım. 516 30 17 numaralı telefona çıkan zat, "Henüz belli değil" dedi. Aradan iki ay geçmiş olduğunu anımsatınca da, "Bu bizi ilgilendirmez" dedi. Gidi dolandırıcılar... Acaba bu iş kimi ilgilendiriyor? Reklamlarda böyle söylemiyorlardı ama.

Zaten bu gazetelerin promosyon batağından çıkmaları artık mümkün değil. Ve bu nedenle daha reklamlara başladıkları zaman yalanla işe başlıyorlar. "Herkese şunu ya da bunu vereceğiz" diyorlar. Yalan. Herkese değil, ancak daha önceden vermeyi vaat ettikleri armağanları almaktan vazgeçenlere veriyorlar, ne vereceklerse. Ama onu da mümkün olduğunca geciktirerek.

"Şu kadar kupon biriktiren herkese" diyorlar. Yalan. O kuponları biriktirenleri aylarca oyalıyorlar ve daha sonra bir kupon daha veriyorlar. Daha sonra gene aylarca oyalıyorlar. "Armağanınızı alacağınız tarihi daha sonra ilan edeceğiz" diyorlar ve insanları o gazeteleri almaya mecbur ediyorlar... "Otuz gazete alana şunu ya da bunu vereceğiz" diyorlar, daha sonra 130 gazete daha almaya zorluyorlar.

Bizim Dursun Şen'in bir de Hürriyet gazetesinin dağıtacağı "radyo" ile ilgili "Kupon Teslim Formu" var. 19 nisan tarihinde verilmiş. Yani bir buçuk ay önce. Allah bilir kuponlar ne zaman yayımlanmıştı ve aradan ne kadar zaman geçtikten sonra bu kupon teslim formu verilmişti... Ve bir buçuk aydan beri ortada radyo madyo yok. Sorduğu zaman, "Gazeteyi takip edin" diyorlarmış. Lafa bakın. Yahu adam gazeteyi aylarca almak zorunda mı? "49 kupon karşılığında radyo vereceğim" demişsiniz. Kuponları toplayanları bir süre oyalamış ve önceden hiç söz etmemekle birlikte, "Kuponları getirin, size bir teslim formu vereceğim" demişsiniz. Ve aradan bir buçuk ay geçmiş, siz hâlâ "Gazeteyi izleyin" diyorsunuz. Bu düpedüz halkı kandırmak değil midir? Bu düpedüz dolandırıcılık değil midir?

Ama hepsinin yaptığı o. "Tencere dibin kara, seninki benden kara..." Yoksa birbirlerine öyle bir saldırırlar, öyle bir "hak savunucusu" kesilirler ki, insanın gözleri dolar.

Ve yöneticilerimiz (!) bu dolandırıcılıkları sadece seyrediyor. "Aman kızdırmayalım, bize bulaşmasınlar" diyorlar. Ve halkımız da kuzu gibi, bu rezilliklere alet oluyor.

Ne diyelim? Herhalde "meheldir".

Keşke Haksız Çıksaydık...

6 Haziran

"Dünya bir tiyaro sahnesidir" **diyen büyük sanatçı, bugün Türkiye'de yaşasa ne düşünürdü?**

Başkentimizde komedi mi dram mı olduğu belirsiz bir oyun sahneye konuyor. Ancak perdenin ne zaman ineceğini ne oyuncular biliyor ne de izleyenler...

Türkiye Cumhuriyeti'nin tarihinde şimdiye değin böyle bir oyun görülmedi, ama dünyanın başka bir ülkesinde benzeri yaşandı mı?

Bilemeyiz.

Gördüğümüz sap ile samanın birbirine karıştırıldığıdır. Yolsuzluk dosyalarını soruşturmak işleviyle ülkeyi yönetmek görevini birbirinden ayıramayanların yarattığı keşmekeş, daha bir zaman sürecek...

Bugün varılan noktada geriye dönüşün güçleştiği bir aşamaya gelinmiştir.

★

2 haziran yerel seçimlerini değerlendirmede siyasal partiler anlaşamıyorlar; her birinin elinde birer nalıncı keseri olduğu görülüyor. Ancak nereden bakılırsa bakılsın, merkezdeki partilerin eridiği, köktencilerin geliştiği bir gerçek!..

Yıllardan beri yazılan, çizilen, izlenen, görülen, saptanan gerçek bu...

Özellikle "dinci parti" diye vurgulanan Refah'ın bugün Türkiye'nin birinci partisi konumuna ulaştığını kimse görmezlikten gelemez. Bu partinin karşısındakilerin toplamını ele alarak yaşanan olguyu azımsamak, bir yanılgının ilk adımı olacaktır.

İkinci yanlış, bu partinin tabanda kök salması ve gelişmesi için gerekli ortamı kendi elleriyle ve devlet olanaklarıyla hazırlayanların, yumurta kapıya dayandıktan sonra, Refah'ın yönetime geçmesini engellemek yolunda parlamenter rejimin koşullarını zorlamaya kalkışmalarıdır.

Hele bu zorlamalar siyasetin alabildiğine kirlendiği ve yolsuzluk iddialarının Meclis trafiğinde kördüğümleştiği bir zamanda gündeme girerse, sakın-

caları büyütür, tehlikeleri besler...

Merkez sağda dinci politikaları uzun yıllardan beri oy sandığı uğruna körükleyenler, bugün Hanya'yı Konya'yı anlayabilmişlerse, bu bile bir kazanç sayılmalıdır. Ancak bu aşamaya ulaşabildiklerine inanmak için vakit erkendir.

★

Yıllardan beri bu sütunda söylediklerimizin doğru çıkmasına sevinemiyoruz...

Keşke haksız çıksaydık...

Din sömürüsünün ne büyük tehlikeler içerdiğini söyleye söyleye dilimizde tüy bitmişti. Şimdi de bu sömürüyle palazlanan partiyi durdurmanın tek yolunun yine demokrasi kapsamında çizilmesi gereğini vurguluyoruz.

Ancak bu yol, bir 'çıkar ittifakı'nın iktidarından geçmez; hatta böyle bir ittifakın semtine uğramaz. Dinci partinin önünü kesecek tek yol, halka güven verecek bir 'demokratik ittifak'ın üzerinde uzlaşacağı programla olanak kazanabilir.

Siyaset ufkunda böyle bir ittifakın izdüşümü görünüyor mu?..

"Solcu Korsan" Sağcı Korsan...

ŞÜKRAN KURDAKUL *10 Haziran*

"Solcu korsan" deyimi Aragon'un.

Yaşamın üstünde, çok zor temizlenecek pislik tabakaları yaratan haramilere karşı dünya görüşünü koruma silahı olarak kullanmış bu sözü Aragon.

Olayların doğruladığı bu şairce niteleme, gün geçtikçe, bilgece uyarıya dönüşerek dünyayı değiştirme umuduyla derneğine, sendikasına, partisine omuz veren iyi niyetli insanları dalgınlığından uyandırma işlevi kazanıyor. Çünkü her ülkede amacı aynı "solcu korsan"ın. Doğru olanı da, öğretiyi de örgütü de kendi çıkarı için kullanmak...

Yugoslavya'da da Sovyetler Birliği Komünist Partisi yönetiminde de çok görmüşlüğü var dünyanın bu çıkar ustalarını.

Bizim "tek parti dönemi", "solcu korsan"ı "aferist" olarak nitelemişti. Yakup Kadri Karaosmanoğlu anılarında şöyle anlatır bu türden işadamını:

"... Hadiselerin en önemlisini teşkil eden dünkü milli mücadeleciler ve o günkü devrimciler kadrosunun bir kazanç ve menfaat şirketi karakteri taşımaya başlamasıydı.

Bunların kimi arsa spekülasyonları, kimi idare meclisi azalıkları, kimi taahhüt işleri, kimi de her türlü şekillerde komisyonculuk peşine düşmüş bulunuyorlardı."

(Politikada 45 Yıl, sf. 86, I. bas. 1968) Günümüz sosyal demokratlarının içinde barınanları, yargı, yenilmez yutulmaz bir sözcükle tanıttı topluma:

"Hırsız!.."

Korsanın solcusuyla sağcısının birleştiği yer neresi?

- Vurgun..

Sağcısı, çoğun, yasaların güvencesi altında gerçekleştirir vurgunu.

"Solcu korsan" gizlice kemirmeye çalışır.

Yasaları örtülü yağma aracı olarak kullanmanın bir örneğini dostum Besim Çeçener vermişti:

"Askeri Konsey, 1983'te yetkilerini devretmeden 3-4 gün önce 2863 sayılı yasayı onaylayarak Anıtlar Yüksek Kurulu'nu lağvetmiş, yerine 15 koruma kurulu getirmiştir."

Amaçları neydi paşaların?..

Özerk Anıtlar Yüksek Kurulu'ndan kurtulmak ve yerine üyelerini atama yetkisi siyasal iktidara verilen kurullarla "arsa spekülasyonu"na engel olan namuslu bilim adamlarını oy tacirlerinin güdümünde tutmak.

Sağcı politikacının kendi korsanını yasal güvence altına alma çabası daha nasıl somutlanabilir...

Kültür Bakanlığı'nca Koruma Kurulları'ndaki görevlerinden alınan üç değerli bilim adamı (Prof. Dr. Afife Batur, Prof. Dr. Zeynep Ahunbay, Oktay Ekinci) Danıştay'a başvurdu. Bu davranışı, namuslu aydının, aykırı toplum güçleri karşısındaki haklılık savaşımına örnek olarak gördüğümü belirtmeliyim. Bir direniş örneği de okuyacağımız satırlar:

"Meslek yaşamları boyunca tarihsel ve kültürel varlığımızı, ulusal değerlerimizi koruyan saygın isimleri haksız biçimde yıpratan, ihbar eden, evlerini polise bastıran bu Kültür Bakanı kimliği ülkemize yakışmamaktadır.

Aynı bakanın kendi bakanlığınca desteklenen bir film için sansürcü, sanat düşmanı, bilim dışı ve tarihe aykırı yaklaşımı kamuoyunca ibretle izlenmiştir.

Bu kültür düşmanlığına, ülke yöneticilerinin dikkatini çekme görevini yerine getirirken bakanın talihsiz davranışlarını kınıyor, kamuoyunun duyarlığını bekliyoruz."

Bir süre önce "Sanatçılar Kurultayı"nda birleşen 47 kuruluşun seçtiği "Girişimci Kurul"un yerinde tepkisi tarihe yazılmış bir mektup değil, ülke gerçeklerini algılayan sanatçının direniş çağrısı sayılmalı.

Karanlıkta Arayış

SEMİH GÜNVER *11 Haziran*

HABITAT-II Konferansı için Türkiye'ye gelmiş bulunan Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Butros Gali, Ankara'ya da ilk ziyaretini yaptı ve başkentte cumhurbaşkanımız ve ilgili bakanlarımızla görüştü. Butros Gali ile 1965 yılından beri dostuz, uzun yıllar boyunca ailece yakın ilişkilerimizi sürdürdük.

Butros Gali'yi 1965 yılında Kahire'de üniversite profesörlüğü yaptığı devirde tanımıştım. Henüz siyasete atılmamıştı, Başkan Nasır'a karşıt cephedeydi. Yıldızı, Enver Sedat zamanında parladı, milletvekili seçildi, Dışişleri Bakanlığı yaptı, Camp David müzakerelerinde görev ifa etti. Butros Gali, her bulunduğu yerde bizleri aradı, oteline davet etti, eski anılarımızı tazeledik.

Bu defa da Ankara'da Hilton Oteli Kral Dairesi'nde konuk edilmişti. Arzusuna uyarak eşimle birlikte ziyaretine gittik. Hilton'un Kral Dairesi bir geminin dar koridorlu, basık tavanlı lüks kamaralarını andırıyordu. Gali'yi yorgun ve biraz yaşlanmış buldum. Eşi ile birlikte bize aynı sıcak ilgiyi gösterdiler.

Butros'un genel sekreterlik görevi önümüzdeki eylül ayında bitiyordu. Görevinin bir devre daha uzatılmasını isteyebileceğini, bitmemiş önemli işlerinin bulunduğunu, fakat uzatma olanağını elde ederse, devre sonuna kadar beklemeyip bir-iki yıl sonra Kahire'ye dönmeyi tasarladığını anlattı.

Türkiye'de gördüğü konukseverlikten çok memnun görünüyordu. Bir Türk gazetecisinin kendisine ne için Türk düşmanı denildiğini sorduğunu, bu soruya üzüldüğünü, BM Genel Sekreteri'nin uluslararası veya ikili anlaşmazlıklarda ister istemez tarafsız davranması gerektiğini, aksi takdirde kendisine olan güveni kaybedebileceğini söyledi. Butros Gali'ye o gün bir saldırı düzenleneceğinin güvenlik kuvvetlerimizce haber alındığını ve gereken tedbirlerin alındığını öğrenmiştik. Sonradan doğru olmadığı açıklanan bu haber hepimizi huzursuz etmişti. Koridorlar korumacılarla doluydu.

Gali, "Senede 6 ay otel odalarında polis nezaretinde esir gibi yaşıyorum" dedi. O gece İhsan Doğramacı'nın Bilkent'teki köşkünde oda müziği konseri ile başlayan görkemli bir akşam yemeği verildi. Altın servis takımları, kıymetli kristal takımları ile süslenmiş 36 kişilik masada adeta birer tablo gibi resmedilmiş garip isimli yemekleri tattık.

Gali ve eşi, İstanbul'a gittiler. Sakınan göze çöp batar. HABITAT-II'nin açılış töreninde Gali, sekretarya tarafından hazırlanan ve önceden okumaya vakit bulamadığı nutkunda "Türkiye Federal Cumhuriyeti" sözlerini ağzından kaçırıverdi. Gafının farkına vardı. Hatayı bir daha tekrarlamadı. Fakat, iş işten geçmişti. Gali'nin sözcüsü Ahmet Fevzi gerekli tekzibi yaptı. Konuşmayı kaleme alan BM memuru, herhalde cezalandırılacaktır. TBMM Dışişleri Komisyonu'nun Gali'ye karşı eleştirileri yerindedir. Bu arada Gali, dikkatsizliğinin kurbanı olmuştur.

Olaylar, Gali ve eşinin morallerini bozdu, mideleri allak bullak oldu. Hastalandılar. Gali, hareketinden önce Denktaş ve Emre Gönensay ile görüştü. Hava yeniden yumuşadı. Gali, kapanış için tekrar İstanbul'a gelecek.

Son zamanlarda askeri makamlarımız dış politika sorunları ile yakından ilgilenmeye başladılar. Milli Savunma Bakanı Sungurlu, dışişleri bakanıymış gibi açıklamalar yaptı. Orgeneral Bir, Türkiye-İsrail askeri eğitim anlaşmasının, Türkiye'nin dış politikasının genel hatlarına uygun olarak imzalandığını, anlaşmanın kimseye karşı olmadığını açıkladı.

Ancak yardımcısının verdiği teknik izahat sırasında, anlaşmanın içeriği hakkında bilgi verilemeyeceği, bazı maddelerin gizli olduğu belirtildi.

Bu ifade de Mısır dahil bazı Arap devletlerinin şüphelerini arttırdı. Suriye'de patlayan bomba olaylarının Türkiye tarafından tertiplendiği ne gariptir ki ABD ve İsrail basınlarınca iddia edildi. Girit'in güneyindeki Gavdos adacığı olayı NATO'daki bir Türk subayı tarafından ortaya atıldı. Türkiye'ye askeri ve ekonomik yardımları kesintilere uğratan ve ağır şartlara bağlayan ABD Kongresi'ne karşı, Kâmran İnan'ın cesur ve açık kalpli konuşmasını ve TBMM'nin sert tepkisini açıklayan ortak bildirisini gönülden destekliyorum.

Mesut Yılmaz'ın Brüksel'de Avrupa Topluluğu sorumluları ile yaptığı temaslar nezaket konuşmaları sınırını aşamadı. Türkiye'deki iç politika belirsizlikleri Türkiye Başbakanı'nın geleceği hakkında tereddütlere neden olmuştu. Nihayet, Mesut Yılmaz istifa etti.

2 Haziran kısmi yerel seçimleri Refah'ın zaferi, ANAP ve özellikle DYP'nin gerilemeleri ile sonuçlanmıştı. TBMM, çoğunluk oyları ile Çiller'in malvarlığı hakkındaki önergeyi kabul etti. Erbakan'ın malvarlığı önergesi DSP'nin ret oyları ve ANAP'ın gizli desteği ile kabul edilmedi. Ecevit, oylamanın nedeninin siyasi değil hukuki olduğunu uzun uzun anlattı ve "Biz farklı bir partiyiz" dedi.

Ecevit, aynı hukuki titizliğini, hükümete güvenoylaması sırasında göstermiş olsaydı ve "çekinser" oy vereceğine, toplantıya partisini sokmasaydı, Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararına sebebiyet vermezdi.

Ülke karanlıklar içinde. El yordamı ile ilerlemeye çalışıyoruz. Her taraf "bubi" tuzakları ile dolu.

Yolsuzluklar küreselleşti

HÜSEYİN BAŞ *11 Haziran*

1993 sonbaharında IMF'nin (Uluslararası Para Fonu) genel kurulu için tüm dünyadan gelen 177 maliye bakanı Washington'da bir araya geldiklerinde, toplantı salonunda çok sayıda **'yeni yüzün'** varlığı herkesi şaşırtmıştı. Aslında eskilerin yerini yenilerinin almasında hiçbir şaşırtıcı yan yoktu. Bu, kuşkusuz, demokrasinin kurallarından kaynaklanan bir durumdu. Ama bu denli çok yeni yüzün varlığının bir başka önemli nedeni dünyayı saran **'yolsuzluk'** dalgasıydı.

Japonya'dan Brezilya'ya, İtalya'dan Hindistan'a, Fransa'dan İspanya'ya uzanan ve devlet başkanları da dahil çok sayıda bakanın ve önde gelen politikacının başını yiyen, hükümetlerin düşmesine yol açan yüzlerce yolsuzluk skandalından nasibini almayan hemen hiçbir ülke yoktur. Yakın tarihte ve günümüz gündeminde yer alan düzineyle yolsuzluk olayı, ülkemizin de, yeni dünya düzeninin uygun ortamında küreselleşen yolsuzluk salgınının dışında kalmadığı ve bu konuda pek onur verici olmasa da başı çekenler arasında yer aldığı görülmektedir.

Resmi bir pozisyonun, kişisel çıkarlar için kullanılması olarak tanımlanabilen yolsuzlukların hiçbir ülke dışında değildir. Ancak siyasal rekabet ya da **'kılıfının'** hazırlanmasında yeterli özen gösterilmemesi sonucu ortaya çıkan yolsuzlukların sayılarının sadece **'bilinenlerle'** sınırlı olmadığı açıktır. Patlak veren yolsuzluk skandalları, buzdağının sadece su üzerindeki kitlesidir. Asıl kitle çok daha büyük boyutlardadır ve herhangi bir kaza olmadığı sürece de dünya durdukça, asla ortaya çıkmayacaktır.

Yolsuzluk şampiyonluğu uzun süreler 3. Dünya'nın yoksul ülkelerinin elindeydi. Brezilya'da, Meksika ve Venezüela'da, Nijerya, Hindistan ve Filipinler'de son birkaç yıl içinde birbiri ardından patlak veren yolsuzluk skandalları yukarıdaki yargıyı doğrulamaktadır.

Sözü geçen ülkelerdeki yönetici sınıf, çoğunca kamu parasını (devlet bütçesi) ve dost ülkelerin sağladıkları **'dış yardımları'** hortumlayarak kişisel keselerini dolduruyorlar.

Ancak **'yolsuzlukların'** kaynağı salt bunlardan ibaret değil. Bazı ülkelerde ulusal ekonomiye katkıda bulunan uyuşturucu ticareti, kirli paranın aklanması da **'yolsuzlukların'** önde gelen kaynakları arasında yer alıyor. Ne var ki son yıllarda ileri endüstri ülkelerinde patlak veren çok sayıda yolsuzluk skandalı, bu illetin salt 3. Dünya ülkelerine özgü olmadığını ortaya koymaktadır. İtalya'da rüşvete bulaşan politikacı, resmi görevli ve işadamlarının sayıları 3000 gibi inanılması güç düzeylere ulaşmıştır.

Japonya'da Liberal Demokrat Parti ile dev inşaat sektörü arasında içli dışlı karanlık ilişkiler 40 yıl sürmüş, sonunda skandal patladığında ülkenin sosyo-ekonomik sistemini temellerinden sarsmıştır. Seçimlerden sonra iktidara gelen yeni politikacıların da **'gidenlerden'** pek farklı olmadığı görülmektedir. Fransa'da ve İspanya'da sosyalist iktidarların devrilmesinde **'yolsuzlukların'** belirleyici payının olduğu kimsenin saklısı değildir.

Yasalar ve ahlak açısından suç sayılan yolsuzlukların ekonomiler için de büyük tehlikeler oluşturduğu bir başka önemli gerçektir. Yolsuzluklar, ayrıca kamu fonlarının kullanılmasında etkililiği ve verimliliği azaltan bir öğe olarak da görülmektedir.

1993 yılında kurulan, ne var ki aynı zamanda çok sayıda ülkede bağlı kuruluşları olan Alman **'Transparency International'** (Uluslararası Saydamlık) örgütü (TI) dünyadaki yolsuzlukları araştıran ve araştırmalarının sonuçlarını bir raporla dünya kamuoyuna açıklayan son derece ilginç bir kuruluş. TI'nin bu yıl önde gelen işadamları nezdinde yaptığı anketin sonuçlarına göre Yeni Zelanda; yolsuzluk, rüşvet vb. kirli iş açısından 'en temiz' ülke. Yeni Zelanda'nın hemen ardından Danimarka, İsveç, Finlandiya gibi kuzey ülkeleri yer alıyor. Onları izleyen iki ülke Kanada ve Singapur.

Yolsuzluğun **'henüz'** uğramadığı ülkelerin onur listesinde Fransa; Şili ve Güney Afrika'nın hemen önünde, 19. sırada. Birleşik Amerika, Avusturya, Japonya ve Hongkong, Fransa'dan biraz daha iyi sıralarda boy gösteriyor.

Yolsuzlukların en çok yaygın olduğu ülkeler arasında Ürdün ve Türkiye, ön sıralarda yer alıyor. Yunanistan ve İspanya, az farkla, Türkiye'nin arkasında yer alıyor. Listenin sonunda, çok sayıda gelişmekte olan ülkenin yer aldığı gözleniyor. Çin'de, tıpkı Rusya'daki gibi yolsuzluklar giderek artma eğiliminde.

Bangladeş, Pakistan ve Kenya listenin en alt sıralarında. Yolsuzluk rekorunu 10 üzerinden 0.69 puanla Nijerya elinde tutuyor. Nijerya dünya yolsuzluk şampiyonu. Araştırma, pratik nedenlerden ötürü şimdilik elli ülkeyi kapsıyor.

Ama örgütün yetkilileri kısa sürede bu açığı kapatacaklarını ve araştırmalarının listede yer almayan, ancak yolsuzluk konusunda bir hayli iddialı ülkeleri de kapsayacağını müjdeliyor.

Sözü edilen araştırmayı Göttingen Üniversitesi ile ortaklaşa gerçekleştiren Tranparency International'ın başkanı Dr. **Johann Graff Lambsdorff**'un yolsuzlukla ahlaksal savaşında **'bazı ülkelerin şirketlerinin yabancı ülkelerde ne pahasına olursa olsun işi kapmak için verdikleri rüşvetleri kârlarından düşmesine'** izin vermelerinin, böylece de haksız rekabet yapmalarının önlenmesi de yer alıyor. Transparency International'ın araştırmalarını izlemekte yarar var.(*)

(*) Yararlanılan kaynaklar: **'Evrensel Yolsuzluk'**, Erik İzraelewicz, Le Monde; **'Ekonomik Bilanço, 1993. Jean-Pierre Tuquoi, Yolsuzluğun kemirdiği ülkeler repertuarı'**, Le Monde, 4.6.1996.

Türkiye-Yunanistan İlişkileri

NAZMİ AKIMAN *14 Haziran*

Cumhuriyet gazetesinin yönetici ve yazarlarından Sn.Özger Acar'ın, gazetenin 8 Nisan 1996 tarihli sayısında yayımlanan ve 'Türk-Yunan barış süreci PASOK Genel Kurulu'na düğümlendi' altbaşlığını taşıyan yazısının, iki ülke arasındaki Kardak adacıklarıyla ilgili krizin başlangıcından bu yana birçok düşünürün kaleme aldıkları tahlil yazıları arasında konunun özüne en ziyade parmak basan yazı olduğunu, geç de olsa, tekrarlamaktan kendimi alamıyorum

Nitekim, Sn.Özgen Acar'ın sözünü ettiğim yazısının yayımlanacağı tarihten bu yana, gerek geçen ayın son haftasında Atina'da düzenlenen 'Dış Politika ve Medya' konulu panelde katıldığım sırada yaptığım temaslardan gerek Yunanistan ileri gelenlerinin aylardır yaptıkları ülkemiz aleyhinde sert beyanlardan ve iki ülke dışişleri bakanlarının iki kez tertiplenen ve birincisinden sonuç alınamayan, ikincisi ise Yunan tarafının yoktan bahanesiyle gerçekleşmeyen görüşmelerinden, son kriz ve krizlerin özünde önümüzdeki ay toplanacak olan PASOK Genel Kurulu'nun yattığı izlenimini edindim.

Gerçekten, geçen birkaç ay zarfında Yunanistan kamuoyunu en çok meşgul eden konu -belki de her zaman ön sırayı işgal eden Türk Yunan ilişkileri düzeyinde ilgilendiren konu-PASOK Genel Kurulu ve bunun vereceği sonuçlar olmuştur. PASOK'un Sn. Papandreu'yu izleyecek yeni liderini saptayacak ve dolayısıyla PASOK'un geleceğini tayin edecek olan bu genel kurul için şu anda Yunanistan siyasi çevrelerinde kıyasıya bir yarış sürdürülmektedir. Bu yarışın bellibaşlı öncüleri Yunanistan Başbakanı Sn. Kostas Simitis ile parti ileri gelenlerinden Sn Apostolos Çuhacopulos ile Savunma Bakanı Gerassimos Arsenis'tir. PASOK başkanlığına ve dolayısıyla başbakanlığa oynayan bu üç öncü, sürekli olarak kamuoyunda puan kazanma gayreti içindedirler. Yaptıkları beyanlarla ve sergiledikleri tutumlarıyla diğerlerinden önce asıl kendilerinin parti başkanlığı mevkiine layık olduklarını kanıtlamaya çalışmaktadırlar. Bu yarış sürdürülürken ele alınan veya işlenen konu veya sorunların başında, her zaman Yunanistan'ın en önde gelen meselesi olan 'Türk-Yunan ilişkileri' gelmektedir. Hemen hemen gün geçmemektedir ki yarışa katılan, adı geçen liderler Türkiye hakkında sert hatta kafa tutan beyanlarda bulunmasınlar... Adeta, Türkiye aleyhinde konuşmakta, Türkiye'ye kafa tutmakta birbirleriyle yarış etmektedirler. Belki de bilerek vesile ittihaz edilmiş olan Kardak krizi etrafındaki beyanlar, akamete uğrayan dışişleri bakanları görüşmelerine ilişkin olarak sarfedilen sözler her şeyden önce bu iç mücadelenin belirgin yansımalarıdır. Daha birkaç gün önce Girit adasının güneyindeki Gavdos adasının NATO tatbikat planlarına dahil edilip edilmemesi üzerinde koparılan fırtınanın da aynı niteliği taşıdığı söylenebilir.

Gelişmelere bu açıdan bakıldığında, özellikle bu aşamada, iki ülke arasında iyi ilişkilerin her iki tarafın da menfaatine olacağını düşünen Türkiye'nin çıkarının, Yunan liderlerince yapılan beyanlara göstereceği tepkide Türkiye bakımından en uygun liderin tercihini kolaylaştıracak çizgide olmasında yattığı görülecektir. Bu bakımdan, son krizler sırasındaki bazı beyanlarını saymazsak, bundan birkaç ay önce başbakan olarak atandığında Yunan Parlamentosu'nda yaptığı ilk konuşmada ülkemiz ve iki ülkenin uzlaşmaları lehinde sözler sarfetmek cesaretini gösteren Sn. Koslas Simitis'in 'işinin kolaylaştırılmasının' Türkiye'nin çıkarlarına daha ziyade uygun düşebileceği söylenebilir. Kaldı ki, Sn. Simitis, diğer iki başkan adayıyla kıyaslandığında, dengeli tavırları öteden beri bilinen ve PASOK'u mütedil bir çizgiye oturtması beklenen bir siyaset adamıdır. Nitekim, Gavdos adası meselesinde Dışişleri Bakanımız Sn. Gönensay'ın işi yatıştıran son beyanının bu düşüncenin bir ürünü olduğu sanılmaktadır. Sonuç itibarıyla, önümüzdeki temmuz ayında gerçekleşmesi beklenen PASOK Genel Kurulu sonuca ermeden, Kardak adacıkları veya Gavdos adası gibi irili ufaklı krizlerin daha bir süre kasıtlı şekilde su üstüne çıkarılacağını ve Türkiye aleyhindeki Yunan tutumlarının sürdürüleceğini düşünmek yanlış olmayacaktır. Bunlara karşı Türkiye'nin uzun vadedeki çıkarlarını gözeten ve iç tüketime yönelmekten arındırılmış tepkileri göstermek bizim bakımımızdan akılcı bir diplomasi örneği oluşturacaktır.

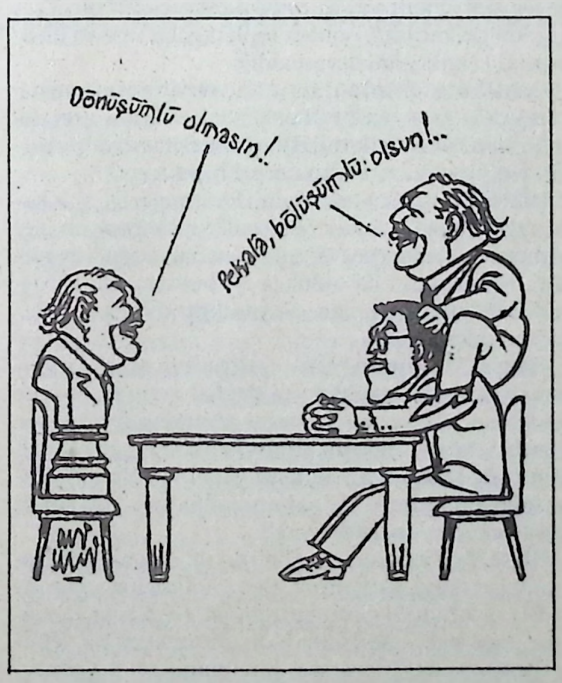

Biret, kentlere piyano kazandırıyor

NURHAN KAVAKLI *13 Haziran*

Geçen hafta Yedikule Zindanları, daha önce görülmemiş bir klasik müzik konserine sahne oldu. Dünyaca ünlü piyanistimiz **İdil Biret**, İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası eşliğinde Türkiye'de açık havada altı bin kişinin katılımıyla gerçekleştirilen bir konser verdi. **Çaykovski**'nin Birinci Piyano Konçertosu'nu ve 1812 Uvertürü'nü yorumladığı konserde Biret, 1812 Uvertürü'nü seslendirirken Yedikule surlarından gerçek top atışları yapıldı.

Gerek üretim gerekse tüketim açısından diğer müzik türlerinin oldukça gerisinde yer alan klasik müziğin geniş kitlelere ulaştırılması ve sevdirilmesi açısından bu tür organizasyonlar büyük önem taşıyor. Etkinliğin gerçekleşmesindeki en önemli isim olan uluslararası üne sahip sanatçımız İdil Biret, evrensel bir dil olarak gördüğü klasik müziği daha çok insana tanıtmak ve sevdirmek için her çağrıyı ve fırsatı değerlendiyor.

Hiçbir ayrım yapmadan İstanbul dışındaki şehirlerde de konserler veren sanatçı, ayrıca bu şehirlerin kaliteli bir müzik ortamına kavuşmak için çabalarını destekleyerek öncü bir rol üstleniyor. Diğer müzik türlerinin kitle iletişim araçlarınca ve büyük organizasyonlarla desteklendiği, kişisel müzik beğenilerini oluşturma dönemindeki gençlere bu müzik türlerinin özellikle de popun tek alternatif gibi dayatıldığı bir müzik ortamına rağmen İdil Biret, klasik müziğin geleceğinden, özellikle Türkiye gibi ülkelerdeki geleceğinden çok umutlu. İdil Biret'in konserinin ardından evinde gerçekleştirdiği ve organizasyonun sponsorlüğünü üstlenen Nurol Yatırım AŞ'den **Gaye Çarmıklı** ve **Semra Turgay** ile Ankara Devlet Opera ve Balesi Orkestra Şefi **Naci Özgüç**'ün de katıldığı sohbet toplantısında sanatçıdan, konuyla ilgili görüşlerini aldık.

-Yedikule Zindanları'nda verdiğiniz konser açıkhava da ve çok yüksek bir katılımla gerçekleştirilen ilk klasik müzik konserlerinden biri oldu. İlgiyi ve hazırlıkları nasıl buldunuz?

BİRET- İlgi fevkaledeydi. Benim gördüğüm kadarıyla olağanüstüydü. Bu kadar etkileyici bir şey olamazdı. Konserden bir gün önce Kanada'dan geldim. Hazırlıkları da oldukça iyi buldum. Bu tür organizasyonlar ne kadar çok yapılırsa o kadar iyi olacağına inanıyorum.

- Bursa'da Uludağ Üniversitesi'nin müzik altyapısı oluşturma çabalarına destek vererek konser piyanosu alınması için ücret almadan bir konser verdiniz ve piyanonun alımıyla bizzat ilgilendiniz. Şimdi de kitlesel bir konser verdiniz. Bu girişimleriniz sizin planlı bir çabanızın ürünü mü, yoksa koşullar mı yönlendiriyor?

BİRET- Biraz teklifler belirliyor. Nerede ilgi hissedersem oraya gidiyorum. Ben buraya gideceğim diye kendi kendimi davet ettiremem. Evet o da yapılabilir, ama hakikaten içtenlikte istenmeyen bir şekilde kendimi davet ettirsem bile bunun yararı olmaz. Mesela Bursa'da konserden sonra bir yaşlı beyefendi geldi, konuştu. 9 aralık gibi bir tarih saptadık. Niğde'ye gidip bir konser vereceğim.

- Bu konser de piyano alımı için mi gerçekleştiriliyor?

BİRET- Evet Niğde'ye de bir piyano alınacak. Fakat bunun çok dikkatli yapılması lazım. Doğru piyanonun, doğru yere alınması gerekiyor. Her yerde bir piyanonun olması çok güzel, ama bakım gerek. Bakım olmazsa piyanonun varlığı bir işe yaramaz. Düzenli olarak birisinin ona bakımını yapması lazım. Heyecanlanıp **'Ah ne güzel, piyano alalım'** demek yetmiyor. Ondan sonra bir altyapısının oluşturulması gerekiyor. Bursa bunu yapıyor. Sanıyorum şu anda bir orkestra kurmaya çalışıyorlar.

- Radyo ve televizyon kanalları genellikle tercihlerini diğer müzik türlerinden, özellikle de poptan yana koyuyorlar. Klasik müziğin yaşama ve gelişme alanları çok sınırlı. Böyle bir ortamda sizin çabalarınızın ve bu tür çabaların başarıya ulaşma şansını nasıl görüyorsunuz?

BİRET-Geçen gün gördünüz. Sanıyorum 6 bin kişi gelmişti. Büyük bir şeydir 6 bin kişinin gelmesi. Öyle kolaylıkla hemen toplayabileceğiz bir rakam değil bu. Bu konser başka birçok yerde yapılsa bu sayının yakalanabileceğine inanıyorum. Cesaret edeceksiniz. Evet pop müziği çok fazla ilgi topluyor. Dünyanın her tarafında bu böyle. Fakat bu müzik de ilgi topluyor. Özellikle şu anda bizim memleketimizde. Belki Avrupa ve Amerika'ya göre daha şanslıyız, çünkü yeni keşfediliyor. Kore'ye, Çin'e gittim, gördüm. Heyecanla takip ediyorlar.

- Bu alandaki temel eksiklikler ve bunların giderilmesi konusunda ne düşünüyorsunuz?

BİRET- Cesaret lazım. İnsan bir şeye **'Ben bunu yapacağım'** diyecek. Çekindiğiniz anda ve inanmadığınız zaman hiçbir şey olmuyor. Bakın Semra Hanımefendi (Nurol Yatırım AŞ yetkilisi) çok önemli bir şey yaptı ve bu organizasyonun sponsorluğunu üstlendi ki, bu çok önemli. Bu tür girişimler mümkün mertebe ne kadar fazla yapılırsa o kadar iyi olacağına inanıyorum. Ama idealist olmak lazım. Bunun için de sevmek lazım. Yani, **'Eh işte iyi gibi oldu'** demek yetmez, o zaman inandırıcı da olmaz. Cesaret demekle kastettiğim **'Ben her şeyi yaparım demek'** değil, **'Yaparım, çünkü ben bu işi biliyorum'** demeli.

Diğer taraftan köklü de olması gerekiyor. Bunun için okullardan çok erken yaşta başlatmalı. Çocuklara plak dinletmek, **Mozart**'ın bir parçasını dinletmek, nota okutmaktan, solfej öğretmekten daha yararlı olabilir. O kültürü almaları çok önemli. Önemli olan, bilinçli bir şekilde belki de pilot bölgeler yapmak. Geçen sene Anadolu turnesi yaptık.

Orada üniversitenin salonu 700 kişi alıyordu. 900 kişi katıldı. Hatta 1100 kişi gelmiş, tabii alamadılar. Aynı akşam Keşanlı Ali Destanı prömiyeri var. Orada da 700 kişi var. Demek ki ilgi var. Diğer taraftan çok iyi genç insanlar yetişiyor. Bu insanlara alan aç-

mak lazım. Konser sezonları belirli. Eğer konser verecek birçok şehrimiz olmazsa, onlara yer açılmazsa üç senede ya da dört senede bir konser verme imkânını bulacaklar ki, bu haksızlık olur. Her yerde imkân olması, bu açıdan önemli.

- Yine konsere dönersek...Açık havada ve büyük mekânlarda gerçekleştirilen klasik müzik konserlerinin daha çok insanla buluşabilmek anlamında büyük bir önemi var. Ancak daha zorlu bir ses düzeni ve organizasyonu gerektiriyor. Bu bir dezavantaj olabilir mi?

BİRET- Bu, zamanla düzelecek. Bu bir deneydi. Bir ilk için de çok başarılıydı. O akşamın en önemli yanı, insanlar heyecanlıydı ve onu paylaşmak önemliydi. Bir dahaki sefere daha dikkatli olunur. İnsanlar böyle tecrübe kazanmış oluyor. Yurtdışında bu tür konserler yapılıyor ve başarılı oluyor. Klasik müzik evrensel bir dil. Nereye gitseniz salonlar tıklım tıklım doluyor. Bütün dolaştığım ülkelerde böyle. Örneğin Moldovya'da bir konser vermiştim. Ertesi gün dolaşırken sokakta bir şeyler toplayan bir adamla karşılaştım. Bana **'Hanımefendi, dün akşam sizin konseriniz vardı değil mi'** diye sordu. Evet deyince de **'Hemem size bir şeyler vermem lazım, ben o konsere geldim'** dedi. Çantasını karıştırıp iki Almanca dergi çıkarıp verdi. Muhteşem bir şey. Ayrıca onlar kanıksamışlar, çok fazla gördüler, dinlediler. Bir de orada daha farklı, daha iddialı; çünkü asırlarca belli bir düzeydeki insanların müziği olmuş, ama burada herkese açık. Bu benim görüşüm tabii, belki de her şeyi iyi görmek istiyorum. Ama bizde şansın çok daha fazla olduğuna inanıyorum.

'Dünyanın unutulmuş çocukları'nın temsilcisi

AZE MARŞAN / HATİCE TUNCER
15 Haziran

Meksika'dan Küba'ya doğru 25 Kasım 1956'da yola çıktıklarında 82 kişiydiler. Küba'ya ulaştıklarında 12 kişi kalmışlardı. Küba'da devrim hareketini başlatan 12 devrimcinin lideri, 40 yıl sonra İstanbul'da, dünyanın güneyinden kuzeye seslendi:

"Bizi rahat bırakın. Bizler dünyayız ve dünya, efendileri kabul etmiyor. Dünya intiharı öngören politikaları kabul etmiyor." HABITAT-II konferansına gelmeyeceği bildirilen Küba lideri **Fidel Castro**ABD'nin ve Batılı ülkelerin başkanlar düzeyinde katılmamaları üzerine sürpriz bir kararla İstanbul'a geldi ve adeta konferansı **"kurtardı."** İki yıldır büyük umutlarla hazırlanılan ve **"6 milyar dünyalı"**nın katılması beklenen HABITAT-II konferansı, **"Fidel"**in gelişiyle aradığı ilgiye kavuştu.

13 haziranda Atatürk Havalimanı'nda saatlerce bekleyen gazeteciler, sosyalistler ve meraklılar, Fidel Castro, uçağın kapısında üniformasıyla göründüğünde bir efsane ile yüz yüze gelmenin heyecanını yaşadı.

Korumaların sert tutumlarına karşın birbirlerini ezerek Castro'ya ulaşmaya çalışan gazetecilerin alışılmış **"sosyalizmin geleceğine"** ilişkin sorularını, önce gözlerindeki kararlılık ifadesi, sonra **"Komünizm gelecektir"** sözleriyle yanıtladı. Castro, Swissotel'e geldiğinde **Che** ve Fidel efsanesiyle büyüyen kuşak temsilcilerinin karanfil yağmuruyla karşılaştı.

Castro'nun, liderler zirvesinin yapıldığı Lütfi Kırdar Konferans Salonu'na gelip gidişleri, bekleyenler için tarihi anlardı. Karşı kaldırımda dizilen yerli ve yabancı basın mensupları öğrendikleri birkaç İspanyolca sözcük ile biraz Castro'nun ilgisini çekmeye, biraz da büyük lidere sevgilerini ifade etmeye çalıştılar. Konferans görevlisi gençler, ellerinde minik makineleriyle foto muhabirleriyle rekabete girdiler.

Küba halkı gibi kendisine **"Fidel"** diye seslenenlere bazen gülümsedi, bazen el salladı; kimi zaman da uzanan ellere dokundu. Castro'nun İstanbul'daki gezilerinde de aynı heyecan yaşandı.

Dünyanın bir ucundaki 11 milyon nüfuslu adacığın liderini, dünyanın öte ucu Hindistan'dan gelen si-

vil toplum örgütü temsilcilerinin **"Viva Fidel"** diye selamlamasına Sultanahmet Meydanı tanıklık etti. **"Dünyanın unutulmuş çocukları"**nın temsilcisi Castro, Beylerbeyi Sarayı'ndaki resepsiyonda efsanevi kimliğiyle bu kez de özenle seçilmiş davetli topluluğundan büyük ilgi gördü.

Gelişmiş ülke liderlerinin ilgi göstermediği zirvede **"Dünyadaki haksızlıkların sorumluları insanlığı kurtarmak için çaba göstermiyor... Hepimizin onurlu, barış içinde yaşamaya hakkı vardır... Sömürüye talana son verilmelidir...**

Dünya biziz... Mücadeleye devam edeceğiz..." diyordu Castro. Konuşmasının sonunda uzun süre ayakta alkışlanan Fidel, bir **"efsane"** değil, dünyanın süper gücüne karşı 40 yıldır kafa tutan bir **"gerçek"** olduğunu hatırlatıyordu.

Fidel Castro dün saat 14.50'de özel bir uçakla Türkiye'den ayrıldı.

Sabahattin Ali ile Şerif Korkut...

MUSTAFA EKMEKÇİ *16 Haziran*

Sabahattin Ali ile ilgili, ilginç bir olayı Prof. Hüsnü Göksel anlattı. Daha önce bir kez anlatmıştı, ama şimdiki gibi heyecanlanmamış, "İleride yazarım" demiştim. Kırklareli'ne, Sabahattin Ali Günleri için giderken Hüsnü Bey'e olayı bir daha anlatmasını rica ettim. Hüsnü Bey, isteğimi kırmadı, anlattı. Anlatırken ilk anlattığı gibi heyecanlıydı:

- İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde öğrenciyken...

- Ne zamandı? Tarihini de söyleyebilir misiniz?

- Bu, ilk girdiğim 1938 tatilinden başladı; Ankara'ya her gelişimde Ankara Numune Hastanesi'ne giderdim. Orada, şef operatör Şerif Korkut Bey vardı. O zaman, savaş sırasında asistanlar, askere alındıkları için onların da bir el yardımına gereksinimleri vardı. Yani, "şunu tut", "bunu getir", "götür" cinsinden. Bunun için ben, onlara bu getir-götür işlerinde yardım ederken bir yandan da deneyimimi, öğrenimimi artırmaya çalışıyordum. Şerif Korkut Bey, beni ameliyathanelerin bulunduğu en üst katta, odası vardı, orada soyunup gömleğimi giymeme izin vermişti. Burada soyunurdum. Bir gün beni çağırdı; sanıyorum bu dördüncü sınıfımın tatilinde -ki 1940 ya da 1941 olabilir mi bilemiyorum- dedi ki: 'Şimdi bana yardım edeceksin, bir pansuman yapacağım, fakat bu gördüğünü hiç kimseye söylemeyeceksin!' Girdim içeriye, bir de baktım Sabahattin Ali oturuyor...

- Siz tanıyor musunuz Sabahattin Ali'yi?

- Sabahattin Ali'yi tanıyorum, sadece görmekle tanıyorum, o zaman konservatuvarın karşısında bizim evimiz; oradan yol filan geçmiyor, çayırlık orası, bunlar çıkar gelirlerdi. Sanıyorum Ruhi Su da onunla birlikteydi.

- Ruhi Su da sayrıevinde mi?

- Evet, iki kişi. Sabahattin Ali sandalyeye oturmuş, bir ayağının bileğini öbürünün dizine koymuş, 'terzi oturuşu' deriz biz buna. Ve şimdiki anımsamama göre, belki de sol eliydi, böyle sarılı, yaralı. Elini terzi oturuşundaki gibi dizinin üzerine koymuş. Güleryüzlü, Şerif Korkut da gülerek konuşuyor, sakin sakin. Şunu belirteyim ki, Şerif Korkut Turancıydı. Yani, onu belirtmekte çok yarar var. Hem Turancı hem de Türkçü. O yıllarda dil devriminin en ileri uygulayıcılarından birisi. Pansuman arabasını getirdim ben. O zamanlar pansumancı vardı, o getirirdi, onu da çağırmadı. Yalnız ben vardım orada. Ve açtı. Açtığında, bir yara vardı, yara oldukça...

- Sol bileğinde?

- Sanıyorum, yani sol ön kolunda, bileğin biraz yukarısında... Sol gibi geliyor bana. Ve, biz pansumanı yaptık, oldukça kirli bir yaraydı; bir kurşun yaralanması olmuş. Kemik kırık mıydı, değil miydi? Yani, kötü bir pansumandı o. Onu temizledi. 'Her zaman gelin' dedi, 'Hüsnü bana yardım edecek'. Ve ben gerçekten o zamanlar onu kimseye söylemedim, sonradan da söylemedim bunu. Hatta, Sabahattin Ali vurulduğu zaman, işte 'Ceset onun mu, değil mi?' diye bir laf çıktıydı, o zaman dedim ki ben, 'Acaba faydası olur mu? Şu kolunda kurşun yaralanması vardı, kırılması da vardır belki, o yardımcı olur' diye böyle bir adli tıp bilgisi ileri atmaya çalıştım, sonra da vazgeçtim... Burada, üzerinde durulması gereken bir başka nokta var: 'Sabahattin Ali'yi tanıyor musun' diye sordun, tabii yapıtlarından tanıyorum, bana rahmetli Emin Karakuş kitaplarını verdiydi, onun için bütün kitaplarını biliyorum, okuduğum kimse. Uzaktan görüyordum, ama konuşabildiğim kimse değil tabii, burada benim okuduğum, sevdiğim birisini görünce, böyle şaşırdım kaldım.

Şimdi daha çok şaşırıyorum, onların aralarındaki konuşmaya. Sabahattin Ali solcu ve saklamıyor; orada bu laflar konuşuluyor ve Şerif Korkut Turancı. Bunlar, pansuman bittikten sonra karşılıklı olarak Şerif Korkut, 'Ama, Sabahattin Âli Bey" -Sabahattin Ali değil, Sabahattin Âli- diye karşılıklı söylüyorlar. Ne kızdılar, ne bir kötü laf çıktı ve ben orada -pansumanlar süresince- hep bu konuşmaları dinledim. Tabii şu anda, usumda -aklımda- bir şey yok. Fakat ben o sırada şeyi okumaya çalışıyorum, 'Fikir Hareketleri' çıkıyor, Hüseyin Cahit'in (Yalçın). Ondan bu faşizm, komünizm, sosyalizm.. bunları öğrenmeye çalışıyorum; ama orada canlı olarak, bir Turancı ile bir solcunun birbirini hiç kırmadan, birbirine hiçbir ağır söz söylemeden birbirini küçültmeden sadece düşünce bazında konuşmalarını dinledim. Bugün usumda -aklımda- hiçbir sözcük yok, o atmosfer var. O insancıllık var. Bu olayın en önemli bir yeri, Sabahattin Ali'nin kurşunla yaralanmış olması, bunun 'ihbarı zorunlu' adli olay olduğu halde, Dr. Şerif Korkut'un bunu, sayrıevi kayıtlarına da geçirmeden gizlice tedavi etmiş olmasıdır. Bana bunları söyleme fırsatı verdiğin için teşekkür ederim sana!

Mimaroğlu Radio France'da

MİŞEL PERLMAN *18 Haziran*

PARİS - Sanatsal yaşamını New York'ta sürdüren **"Elektronik Müzik"** bestecisi **İlhan Mimaroğlu**, Fransız devlet radyosu **"Radio France"**ın davetlisi olarak Paris'e geldi. İlhan Mimaroğlu'nun gündeminde, bir yandan 11 prelüdünün, radyoevindeki **Olivier Messiaen** konser salonunda dinletilmesi, öte yandan da aynı kurumun **"Acouslatheque Studio 116"**da, çalışmalarının kendisi tarafından sunuluşu yer alıyor.

Bu arada, anımsanacağı gibi, ünlü İtalyan film yönetmeni **Fellini, "Satyricon"**filminde Mimaroğlu'nun müziğini kullanmıştı. Aynı zamanda, ünlü Fransız sanatçısı **Jean Dubuffet** de hareketli tablolar **"Couccu Bazar"**ın müziklendirilmesini Mimaroğlu'na verdi. Bu ortak çalışma, 1973 yılında New York'taki Guggenheim Müzesi'nde sahnelendi.

"Electro-Acoustique" müziğin öncülerinden olan İlhan Mimaroğlu, ilk çalışmalarına, New York'ta, 60'lı yılların başında Columbia Üniversitesi'ne bağlı, Columbia Elektronik Müzik Merkezi'nde başladı.

İstanbul, 1926 doğumlu olan Mimaroğlu, sanatsal yaşamını anlatırken, **"erken tutkular"** olarak, sözcükleri, müziği ve sinemayı gösteriyor. Cazı da **"büyük bir keşif"** biçiminde niteliyor. Lise öğreniminden sonra ise, konservatuvar öğrenimini bir yana iterek, Ankara Hukuk Fakültesi'ne giriyor. Üniversite yılları konusunda **"artık, hem avukattım, hem de yargıç"** şeklinde konuşan İlhan Mimaroğlu, daha sonraki uğraşları arasında, radyoda müzik eleştirmenliği, programlar gerçekleştirdiğini, ayrıca klarnet çaldığı gibi müzik bestelemeye başladığını kaydediyor. Bu arada **"somut müzik denemeleri"**ni kaydeden besteci, bir ara, Rockefeller Vakfı tarafından New York'a davet edilerek, müzikoloji ve kompozisyon araştırmaları için Columbia Üniversitesi'ne girdiğini söylüyor.

Kendisini "elektronik müzik"e adamış olan Mimaroğlu, bu türün öncüleri Luening ve Ussachevski ile temaslarını sürdürürken çeşitli aşamalardan geçerek şimdi kendi stüdyosunda çalışmakta. Bir ara Türkiye'ye dönen besteci, bir müzik ansiklopedisiyle caz hakkında bir kitap yazdı. Bunun yanı sıra Columbia Üniversitesi'nde ders veren İlhan Mimaroğlu, Guggenheim Ödülü'ne de hak kazandı.

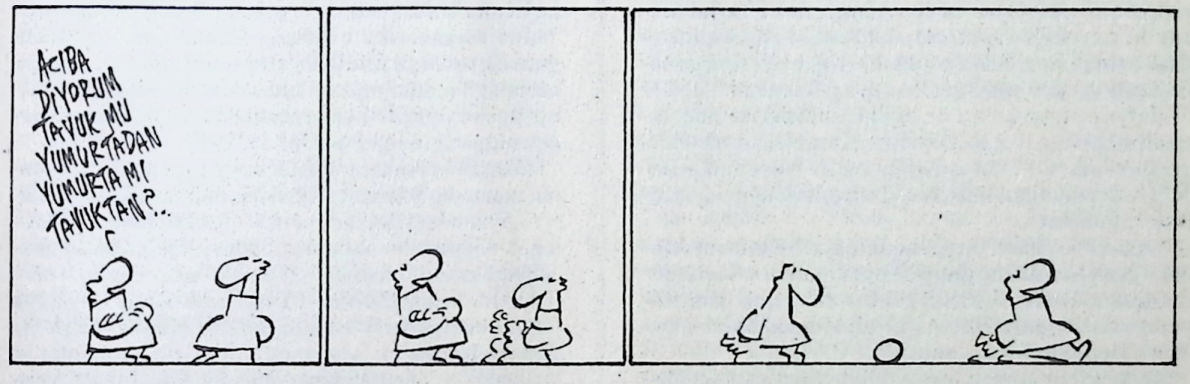

MHK'de Ceylan paniği

NÜVİT TOKDEMİR *18 Haziran*

İZMİR- Merkez Hakem Komitesi'nin İzmirli üyesi **Hasan Ceylan**'ın müfettiş raporlarıyla ceza aldığının belgelenmesinin ardından, MHK Başkanı **Doğan Babacan**, konuyu incelemeye alacaklarını söyledi. Babacan, gerekli belgelerin toplanarak TFF ve MHK'de Ceylan'ın durumunun görüşüleceğini de bildirdi.

FIFA kokartlı eski hakem ve bugün MHK üyeliği yapan Hasan Ceylan ile ilgili olarak İzmir'de görevli olduğu Avni Akyol Özel Lisesi'nde çeşitli savlar ortaya atılmıştı. Olayı inceleyen müfettişler **M. Saim Uysal** ve **Muzaffer Erikmen**, savları inceledikten sonra hazırladıkları raporda, Ceylan için, **"Devlet memurunun itibar ve güven duygusunu sarsacak nitelikte davranışlarda bulunduğu kanaatine varılmıştır"** dediler. Aynı raporun sonuç bölümünde Ceylan'ın disiplin yönünden **'kınama'**, idari yönden **'eski görev yerine iadesi'**, mali yönden de **'mükerrer ödemesi yapılan karne parasının tahsil edilmesi'** ile cezalandırılması kararı yer aldı.Ortaya çıkan soruşturmalar ve müfettiş raporlarıyla birlikte MHK üyeliği seçildiği günden başlayarak tartışma konusu olan Hasan Ceylan'ın durumunun TFF ve MHK'de görüşüleceği açıklandı. MHK Başkanı Doğan Babacan, Ceylan için kendilerinin herhangi bir yaptırım uygulamasının söz konusu olamayacağını vurgulayarak **"Bu arkadaşımız TFF Genel Kurulu'nda seçimle gel-**

miştir. Ayrıca bu mevzulardan onu seçen herkesin haberi var" dedi. Ceylan için düzenlenen belgeleri toplayacaklarını bildiren Babacan, konuyla ilgili olarak şöyle konuştu: **"Bu arkadaşımızı TFF Genel Kurulu seçmiş. Bu mevzulardan da herkesin bilgisi var. Soruşturması tamamlanmış ve herhangi bir cezai müeyyide uygulanmamış sanıyorum. Yani seçimle gelmiş bir arkadaş için biz ne yapabiliriz? Soruşturmanın yapıldığı zaman olaya İzmir Valisi'nin karışıp, yine okulunda kalmasını sağladığını ve Milli Eğitim Bakanlığı'nın da konudan haberdar olduğunu biliyorduk."**

Babacan, Ceylan'dan elindeki belgeleri isteyeceklerini vurgulayarak **"Bu konuyu biz kurullarımızda görüşeceğiz. Ayrıca eldeki belgeleri görmek isteyeceğiz. Bizim şu anda bir uygulamamız, istifasını istememiz söz konusu olamaz. Olayın doğruluk derecesini araştıracağız"** dedi.

'Başka polis ve subaylar var'

EVİN GÖKTAŞ *19 Haziran*

ANKARA - "Devlete sızan mafya skandalı" ile ilgili operasyonlar Ankara ve İstanbul'da sürerken, Söylemez kardeşlerin kendisine helikopterli suikast planı hazırladığı ortaya çıkan DYP Şanlıurfa Milletvekili **Sedat Edip Bucak**, henüz yakalanmayan emniyet ve ordu mensubu isimler bulunduğunu açıkladı. Bucak, çok sayıda polis, subay ve astsubayın gözaltına alınmasına neden olan gelişmelerle ilgili olarak eski İstanbul Asayiş Şube Müdürü **Sedat Demir**'i suçladı. **Bucak** aşiretinin önde gelen işimlerinden olan Sedat Edip Bucak, Demir'in, Söylemezler'in en büyük destekçisi ve koruyucusu olduğunu öne sürdü.

Bucak, **"Söylemezler'i bu duruma Sedat Demir getirdi. Söylemezler'in her cinayetinde Sedat Demir'in parmağı vardır. O, üstündeki elbisenin zırhına saklanıyor. Ama o elbise, er geç üzerinden soyulacak ve tüm pislikleri ortaya çıkacaktır"** dedi.

Mafya operasyonları ile ilgili **Cumhuriyet**'e değerlendirme yapan Bucak, Söylemez kardeşlerin, yakalanmadan önce DYP Muş Milletvekili **Necmettin Dede**'ye suikast planı hazırladıkları, ancak uygulayamadıklarını söyledi.

Bucak, **"Orhan Taşanlar İstanbul Emniyet Müdürü iken kendisine gidip Sedat Demir'in Söylemez kardeşlerle olan ilişkisini bir bir anlattım. Ama Taşanlar, daha sonra Bursa'ya vali olunca, bu işin üzerine gidemedi"** diye konuştu.

Söylemez kardeşleri bu duruma getiren art niyetli bazı emniyet ve ordu mensuplarının, şu anki operasyonlar karşısında şoke olduklarını, henüz yakalanamayanların kaçacak yer aradıklarını kaydeden Bucak, gelecek günlerde sürpriz yeni isimlerin de yakalanabileceğini belirtti. Bucak, şöyle devam etti: **"Söylemez kardeşlerin bana karşı olsun, başkalarına karşı olsun hazırladıkları suikast planlarının hepsi, şu anda devletin elinde. Soruşturma ve araştırmalar devam ediyor. Tabii bu insanlar, bu desteği emniyet ve ordudaki art niyetli bazı insanlardan bulmasalardı, bugünkü korku çetesi haline gelemezlerdi. Aslında bu insanlar, sanıldığı kadar büyük bir şey değiller. Ancak, ele geçen o silahlar, kimin elinde olsa tehlikeli olur. Şu ana kadar yapılan operasyonlarda, bu çetenin yüzde 80'i çökertilmiş durumda. Daha yakalanamayan birçok ordu ve emniyet mensubunun olduğunu sanıyorum. Devletin, bu işin üzerine büyük bir ciddiyetle gidip tüm bağlantılarını ortaya çıkarması lazım. Bu işle bağlantılı birkaç emniyet ve ordu mensubunun ortaya çıkarılması, tüm emniyet ve orduya mal edilemez. Her meslekte böyle art niyetli insanlar olabilir. Önemli olan bu insanların teşhir edilmesidir. Söylemez kardeşler, böyle birkaç art niyetli emniyet ve ordu mensubunun desteği ile ne yapacaklarını şaşırdılar. İstanbul Asayiş Şube Müdürü Sedat Demir'in de yardımıyla işlemedikleri suç kalmadı. Sedat Demir, bu insanların her şeyini bildiği halde, onlara göz yumuyor. Söylemezler'in işlediği her cinayette, Sedat Demir'in parmağı var. Ben ne Söylemezler'den ne de Sedat Demir'den korkuyorum. Benim ikisiyle de davam var."**

Söylemez kardeşlerin esrar, eroin ve kokain kaçakçılığı da yaptığını öne süren Bucak, bu insanların PKK ile de ilişkilerinin olabileceğine dikkat çekti. Bucak, Söylemez kardeşlerle ilgili çok şey bildiğini belirterek **"Ama soruşturma bitinceye kadar konuşmayacağım. Bu konuda şimdiye kadar bazı gazetelere açıklamalar yaptım, manşet oldu. Her ne hikmetse hiçbir devlet yetkilisi beni arayıp da bu sözlerimin gerçek olup olmadığını sormadı"** dedi.

Adana'dan Ankara ve İstanbul'a uzanan operasyonlar sırasında, Söylemez çetesine mühimmat sağladıkları ve para karşılığında yardım ettikleri savıyla bir üsteğmenin yakalanmasının ardından, Ankara'da 2 komiser yardımcısı, 3 astsubay, 2 emekli astsubay ve 4 sivil daha gözaltına alınmış, Güvercinlik Kara Havacılık Okulu'nda görevli astsubaylardan **Kâmil Türk** ile **Cevdet Koçak**'ın, Söylemez kardeşlere helikopter ve uçaktan ateşlenen iki topla buna ait 4 adet mermi sattıkları belirlenmişti.

Ankara Emniyet Müdürü **Ramazan Er**, **"devlete sızan mafya operasyonu"** ile ilgili Ankara'da gözaltına alman kişilerin, İstanbul'a gönderildiklerini bildirdi. Er, **"Operasyonla ilgili Ankara'da bizim yapacağımız iş kalmadı. Aranan bazı kişiler var, onların da yakalanması için İstanbul Emniyeti'ne bilgi verdik"** dedi. Her meslekte olduğu gibi emniyet ve ordu içinde de yanlış işler yapan insanların olabileceğine dikkat çeken Er, **"Söylemezler'le ilgili yürüttüğümüz operasyonlarda, bazı polis ve astsubayların bu tür yanlış işlerle uğraştığını gördük. Bu insanların bu tür yanhş hareketleri, tüm emniyet teşkilatı ile ordumuza mal edilemez"** diye konuştu.

Organize suçlarla ilgili Emniyet Genel Müdürlüğü'nün her türlü önlemi aldığını anlatan Er, İçişleri Bakanlığı'nın da bu konuda yasal çalışmalarının olduğunu, hazırlanan taslaklar yasalaştıktan sonra organize suçlara karşı daha sağlıklı mücadele verileceğini belirtti.

Mükerrem Berk Yaşıyla Değil Başıyla Yaşayan Sanatçı

MÜŞERREF HEKİMOĞLU *21 Haziran*

Kimi kişilere ölümü yakıştıramayız. Yaşamı simgeler onlar. Yaşama sevincini yeşertir her zaman. Yıllarca, olaylara, hastalığa, sorunlara karşın coşkusunu yitirmez, savaşını sürdürür.

Mükerrem Berk de böyle bir kişi. Atatürk'ün müzik devrimini içten destekleyen, desteğini güzel eylemlerle kanıtlayan; dahası, boyutlandıran bir sanatçı. Devlet Sanatçısı da oldu, ama Mükerrem Berk olmak, emeğinin ürünüyle mutlanmak daha onurlu bir olay bence. Güçlü soluğu var, yalnız flütüyle değil savaşıyla da duyuruyor.

Genç kuşaklar bilmez, ama orta ve yaşlı kuşak müzikseverler iyi anımsar. 1960 yılında istasyon yolundaki eski sergi evi binası 15 gün içinde konser salonuna dönüştü. Mimarı, Mükerrem Berk. 27 Mayıs Devrimi'nden sonra gerçekleşen bir olay bu. Ahmet Tahtakılıç'ın Milli Eğitim Bakanlığı döneminde CSO da bir devrim yaşadı. 15 günde bir salona kavuştu. İlk konseri sandalyelerde izledik. Havada kireç boyu kokusu, ama herkes mutlu. Başta Suna Kan ve Verda Erman, tüm çalgıcıların gözleri parlıyor. Güzel konserler birbirini izliyor sonra. İsmet Paşa tüm konserlere geliyor. Mükerrem Berk ile uzun uzun konuşuyor konser öncesi ve sonrasında. Güzel bir dostluk oluşuyor aralarında. Öykülerini gülümseyerek anımsarım her zaman. Mükerrem Berk kimi olayları adeta oynayarak aktarır; İsmet İnönü'den söz ederken Paşa'nın kısık sesini duyarsınız birden. Adnan Saygun'un Nilüfer Hanım'a aşkından söz ederken değerli bestecimiz de masaya oturur nerdeyse, ya da bir Bağdat yolculuğundan söz eder; soprano Belkıs Aran, Şadan Candar da katılır aramıza. Yıllar boyunca aynı öyküleri dinler, ama doyamayız; ilk kez dinler gibi hoşlanır, kahkayı basarız. Irak başkentine, önce Bağdat Konservatuvarı'nı kurmak için gidiyor Mükerrem Berk; Mesut Cemil ve Cevdet Çağlar ile birlikte.

Komşu ülkenin müzik yaşamına da katkısı var. Yaşama sevincini hiç soldurmuyor, inancını, üretkenliğini de güzel koruyor. Onun döneminde CSO'nun çalmadığı ülke kalmadı Avrupa'da. Finlandiya'yı da içeren konserler sonrası güzel yazılar yayımlandı yabancı basında. Kaç kez Avrupa turu, ayrıca Doğu ülkelerinde konserler... Ama CSO'yu Anadolu'ya taşıyarak halkımıza da yıllarca dinletti Mükerrem Berk. 1970'lerin başında İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası'nı da o kurdu. O orkestrada Avrupa'da konserler veriyor.

Bir görevi üstlenenlerin; severek, inanarak yaşayanların üretkenliği tükenmiyor. Mükerrem Berk'in başkanlığıyla İstanbul Filarmoni Derneği de güzel canlandı.

Emekli de oldu, ama yaşını değil başını yaşadı her zaman. Orkestranın baş flütçüsü, yöneticisi, öğretmen, dernek başkanı... Nerede olursa olsun müzik devrimini yaşatmaya kesin kararını kanıtlıyor. Birlikte çalıştığı kişilere sevgiyle bakıyor, yukarıdakilere değil aşağıdakilere ilgi gösteriyor, elini uzatıyor. Yönetimde az rastlanan bir davranış biçimi, ama bu tür yöneticiler yıllar geçse de unutulmuyor. CSO'nun eski görevlileri de hâlâ anlatıyor iyi kalpli müdürü.

Son yıllarda az buluştuk. Altınoluk'ta güneşi uğurladık bir yaz akşamı, bir başka akşam Suna Kan'ın evinde Ömer Üster'in evliliğini kutladık. Anılarını yazmaya zorladım onu. Dinlediklerimizi başkaları da duysun, gençler de okusun, orkestramızın tarihini daha iyi öğrensinler istedim. "Vaktin olsa da, ben anlatsam sen yazsan" dedi.

Vaktin böylesine çabuk geçeceğini düşünmedik hiç. Ölümü uyardı beni. Bir görevi yapamamanın hüznüyle sızladı yüreğim.

Cenaze töreni, HABITAT-II'nin son gününe rastladı. Bir Devlet Sanatçısı'na, müzik devriminin içten bir öncüsüne yaraşır bir tören gerçekten. TRT 1'de izledim bu töreni, sonra da, HABITAT-II'nin kapanışı nedeniyle Boğaz'da renk renk patlayan fişekleri... O aralık Suna Kan ile konuştuk telefonla. Sevin Berk'in balkonda otururken yaşadığı duygusallığı anlattı bana. Boğaz'daki renk renk havai fişeklerin Mükerrem Berk'i de uğurladığını, sonsuz uykusuna bu ışık yağmurunda daldığını hissediyor.

Telefonu kapadım, gözlerimde yaşlarla düşündüm. Uykusunda Sevin Berk'in arp'ını da duyuyor bence, ne güzel sevgi şarkıları çalıyor kimbilir!

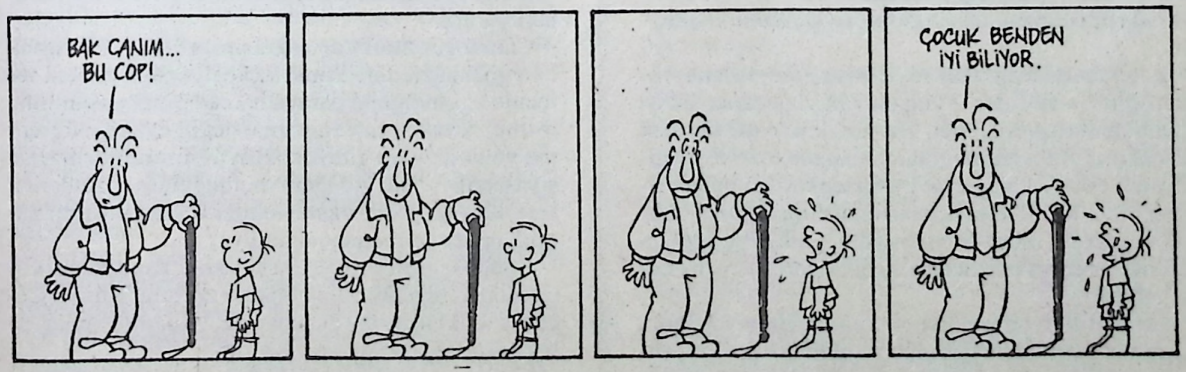

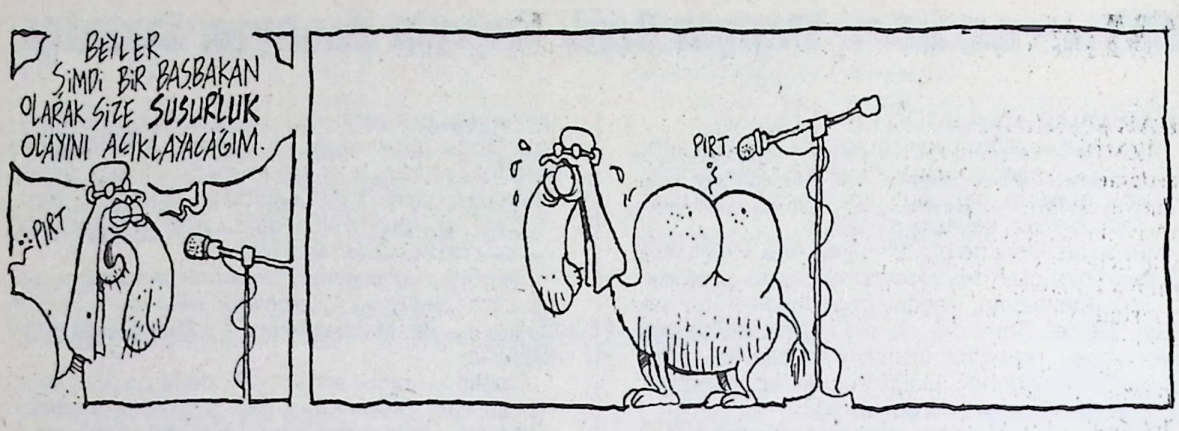

Laleli esnafı ve Çeçen savaşı

HAKAN AKSAY *21 Haziran*

Sevgili Laleli esnafı! Haberiniz ta buralara kadar geldi. Rusya gazetelerinin birinci sayfalarına çıktınız; televizyonlara konu oldunuz. Sesiniz binlerce kilometreyi aşıp Moskovalar'a ulaştı. Duyduk ki Rusya Devlet Başkanlığı seçimlerinde sizin de söyleyecek bir sözünüz varmış.

Duyduk ki, siyasal bilinciniz, yalnızca kendi ülkenizin, sevgili Türkiyemizin değil, başka devletlerin demokratikleşme sürecine de katkıda bulunacak kadar gelişmiş. Öyle enternasyonalizm falan gibi gavur icadı kavramları takmamanıza karşın **"zavallı Rusların"**yeniden **"komünistliğe"**dönmelerini önlemek amacıyla **"dayanışma"** eylemine girişmişsiniz. Dişinizden tırnağınızdan artırdığınız parayı, Boris Yeltsin'e göndermeye çalışmışsınız...

Sevgili Laleli esnafı! Sizi kutluyorum. Ayrıca buradaki Yeltsin yandaşlarının savaşkan selamlarını iletiyorum sizlere. Ee, ne de olsa, **"komünistliğe"**karşı aynı saflarda savaşıyorsunuz onlarla.

El ele, omuz omuza, yürek yüreğe... Cep cebe... Siz en doğal olanını yaptınız, sevgili Laleli esnafı! Çoluğunuzun çocuğunuzun rızkını savundunuz. Aile bütçenizin,

Laleli'nin yağlı müşterisi

Rusların bırakacağı paradan

mahrum olmasından korktunuz. Korkunuz haklıydı.

Zaten buralardaki bir söylentiye göre, şu **"komünistliğin"** yeni lideri Zyuganov başa geçerse, ilk işi Laleli'den alışveriş eden Rusları kıtır kıtır kesmek olacakmış. Tam zamanında müdahale ettiniz, sevgili Laleli esnafı. **Zyuganov**, sizin tepkiniz sonucu berhava oldu. Kendisine uzanan dost elinizi gören Yeltsin, seçilir seçilmez Moskova'dan Laleyi'ye özel teleferik seferleri başlatacağını açıkladı... Sevgili Laleli esnafı!

Siz 150 milyonluk ülkeyi tanımadan, yoksulluğu ve savaşı görmeden, yalnızca **"Laleli aynası"**na yansıyan görüntüye göre kararınızı verdiniz. Sahi, eğer Türkiye'deki bir seçimle ilgili Ruslar açıkça taraf tutsaydı, ne derdiniz?.. Sizin, çocuklarınızın geleceğini düşünüp uluslararası kaygılara kapılmanız, bende saygı uyandırıyor.

Çünkü benim için de yaşamda en önemli amaçlardan biri, çocukların mutlu olmasıdır.

Bir çocuğun mutlu olması için

yalnızca iyi beslenmesi, iyi giyinmesi yetmez. Bir de dürüst ve onurlu bir insan olarak yetişmesi gerekir. Yalana, adaletsizliğe ve şiddete karşı olması gerekir. Yalnızca kendini ve

yakınlarını düşünerek başkalarını

ateşe atmaması, ölüme göndermemesi gerekir. Özgürlüğü çula

değişmemesi gerekir...

Çocukları ben de en az sizin kadar seviyorum. Hem de yalnız kucağıma alıp tertemiz zayıflığını duyumsadıklarımı değil. Yalnız Türk çocuklarını değil.

Ötekileri de, örneğin, Rus ve Çeçen çocuklarını da çok seviyorum... Umarım siz de seviyorsunuzdur onları. Onların savaşlarda ölmesini, sakat ve öksüz kalmasını siz de istemezsiniz herhalde. Birkaç ay önce Çeçen savaşına karşı çıkarken böyle düşünüyordunuz, biliyorum. O zaman cebinizle değil, yüreğinizle konuşuyordunuz... Sevgili Laleli esnafı! Sizi suçlamıyorum.

Çünkü siz **"kurtlar sofrasında"** yem olmamak için gözünüzü dört açmaya çalışıyorsunuz. Kan ter içinde kazandığınız paraya harcadığınız yaşamınız, oyunun kurallarını değiştirme değil, daha iyi öğrenme yolunda yitip gidiyor.**"Büyüğümüz"** dediğiniz siyasetçiler, **"saygıdeğer"** bulduğunuz gazeteciler, size dünyayı gösterirken ötekilerin yaşamına iki paralık değer vermemeyi öğütlüyor.

Bunun için bir diyeceğim yok size. Ama, kendi çocuğunuzu severken hiç olmazsa ara sıra, Rus ve Çeçen çocuklarını da düşünseniz... İnanın, onlar da bizimkiler kadar saf ve güzeldir...

'Mafya kendi egemenliğini ilan ediyor'

HAKAN DİRİK *24 Haziran*

İZMİR - "Organize Suçluluğa Karşı Çabaları Gözetleme ve Değerlendirme Çalışma Grubu"nun tek Türk üyesi Prof. Dr. **Bahri Öztürk**, Türkiye'nin mafya-siyasi iktidar ilişkisinde İtalya örneğine doğru yol aldığını belirterek, **"Fazla uzağa gitmeye gerek yok. Bir mafya babası öldüğü zaman gönderilen çelenklerin üzerinde yazan siyasilerin adlarına bakmak yeterli"** dedi.

Dokuz Eylül Üniversitesi Adalet Yüksekokulu Müdürü Prof. Dr. Bahri Öztürk, 1989'den bu yana çalışmalarını sürdüren ve 14 ülkedeki 21 uzmandan oluşan **"Organize Suçluluğa Karşı Çabaları Gözetleme ve Değerlendirme Çalışma Grubu"**na bu yıl ilk kez Türkiye'den çağrılan tek üye oldu. Leipzig'de yapılan ABD ve Almanya'nın yanı sıra çeşitli Avrupa ülkeleri temsilcilerinin katıldığı toplantıda organize suç sorununun çözümü hakkında hukuki altyapı oluşturulması ve ülkelere çözüm önerileri sunulması konuları ele alındı.

Öztürk, geleneksel mafyanın ekonomik çıkarlar, siyasal mafyanın da kendi egemenliğini oluşturma mücadelesine zemin hazırlamak için devletin egemenliğini kırdığını bildirdi.

Bunun terör örgütlerinin mafyalaşmasını beraberinde getirdiğini belirten Öztürk, şöyle konuştu:

"Bu, bizde de yaygınlaşmıştır. Örneğin PKK, siyasi mafya haline gelmiştir. Bu nedenle de Batı da giderek desteğini yitirmektedir. Bugün mafya, dünyada işbirliği halindedir. Üçlü, dörtlü çalışıyorlar. Türkiye ayağı da oldukça güçlüdür. Rus mafyasıyla Türk mafyasının Polonya ve İtalya mafyasıyla birlikte çalıştığı özellikle vurgulanmaktadır."

Öztürk, Türkiye'de siyasi iktidar-mafya ilişkisinde İtalya örneğine doğru bir gidişin yaşandığına dikkat çekti. Devletle iç içe bir mafyanın arındırılmasının çok zor olduğunu vurgulayan Öztürk, böyle bir ortamda başlatılacak bir **"temiz eller operasyonu"**nda kimin elinin kimin cebinde olduğunun belirlenemeyeceğini dile getirdi ve sözlerini şöyle sürdürdü:

"Mafya, hiçbir zaman siyasi iradeyle ilişkisini kesmez ve kesmek istemez. Fazla uzağa gitmeye gerek yok. Bir mafya babası öldüğü zaman gönderilen çelenklerin üzerinde yazan siyasilere, mafya olarak nitelenen insanların cenazesine giden siyasilere bakmak yeterlidir. Bu işbirliğini ortaya koymak, yine devletin makamlarına düşer. Emlakbank olayında bir mafya hesaplaşması olduğunu hiç kimse inkâr edemez" dedi.

AB'nin banka tekeline geçit yok

AHMET ÇELİK *27 Haziran*

Küçük ve orta boy işletmeler (KOBİ) Avrupa Birliği'nin (AB) banka tekeline geçit vermedi. Avrupa ile diğer ülkelerdeki KOBİ'lerin ortaklığının desteklenmesi amacıyla oluşturulan Avrupa Birliği Yatırım Ortaklığı Projesi (ECIP) çerçevesinde verilecek kredilere aracılık etmek AB tarafından görevlendirilen tek banka olan Bank Indosuez'in Türkiye'deki yatırım bankası Euroturk Bank'ın komisyonlarının yüksek olması, Türk KOBİ'leri projeden soğuttu. Dosya açma komisyonu olarak 2 bin 500 dolar alan banka, proje gerçekleştiğinde ise alınan kredi tutarının yüzde altısı kadar Kaynak Kullanımı Destekleme Fonu (KKDF) kesiyor. Geçen yılın mart ayından itibaren danışman firma Coopers & Lybrand ile birlikte ECIP'e aracılık etmek isteyen İstanbul Sanayi Odası (İSO) da proje konusundaki faaliyetlerinden vazgeçti. Coopers & Lybrand yetkilisi **Serap Işıklar** odanın projeden desteğini çekmesini Alman firmalarla Türk firmalarını bir araya getirmek için gerekli olan 500 milyon liranın fazla gelmesine bağlarken İSO Genel Sekreteri **Bahar Şahin ise "Euroturk Bank'ın yüksek komisyonları nedeniyle üyelerimizden talep gelmedi"** dedi.

Bilindiği gibi AB üyesi ülkelerdeki KOBİ'lerle üçüncü ülkelerdeki KOBİ'lerin işbirliğini içeren ve 1988 yılından beri uygulanan ECIP, birliğe üye olmayan ülkelerdeki yatırımları geliştirerek buralardan kaynaklanan göçü engellemeyi amaçlıyor. Proje dört paketten oluşuyor.

BİRİNCİ PAKET'te olası proje ortaklarının belirlenmesi dahilinde dosya açma anlaşması için 2 bin 625 dolar alan Euroturk Bank, anlaşma kabul edildiği takdirde toplam kredinin yüzde 2'si kadar başarı komisyonu ve ibraz edilen faturalar üzerinden binde 1.5 belge inceleme komisyonu alıyor

İKİNCİ PAKET için 2.625 dolar başvuru ücreti alınırken masraflar 24.409 doları buluyor.

ÜÇÜNCÜ PAKET'te ise AB hem kurulacak ortaklıklar hem de lisans anlaşmalar için sermaye katılımı veya uzun vadeli kredi sağlıyor. Buradaki banka komisyonları da birinciyle aynı miktarda.

DÖRDÜNCÜ PAKET'te ise insan kaynaklarının geliştirilmesi amaçlanıyor. Bu pakette Euroturk Bank birinci paketteki masrafları alırken kredi genelde 5 yıllık veriliyor.

Kazancı tüm işlemler nedeniyle aldığı komisyonlardan oluşan Euroturk Bank, AB'nin ECIP projesi kapsamında verilecek kredilere aracılık etmekle görevlendirilen tek banka. Eski Merkez Bankası Başkanı **Yavuz Canevi** tarafından kurulan banka, bu özelliğini Yönetim Kurulu Başkanı **Etienne Davignon** AB'de sanayileşmeden sorumlu komiserken almış. ECIP, Almanya-Nürnberg Ticaret Sanayi Odası'nın proje kapsamında yatırım yapma talebi üzerine Coopers & Laybrand şirketi tarafından yürütülüyor. İstanbullu KOBİ'lerden umudunu kesen Coopers & Laybrand faaliyetlerini Anadolu'ya kaydırırken şirket

yetkilileri projeye Bursa ve Gaziantepli işletmelerin sıcak baktığını belirtiyorlar.

İSO: Komisyonlar yüksek

Bu tür bir projeye aracılık etmek için tek bir bankanın görevli olmasının banka tekelinden başka bir şey olmadığını belirten İSO Genel Sekreteri **Bahar Şahin, "AB kredilerine aracılık etmeleri için özellikle sanayi yatırımlarını destekleyen kalkınma bankalarının, Halkbank ve Vakıfbank'ın katılımı için uğraştık. AB bu işin sadece Euroturk Bank aracılığıyla yapılmasını istiyor. Başka banka kabul etmiyor. Avrupa'daki yatırım bankalarının da projeye aracılık etmesini istedik, ama AB bunu kabul etmedi"** dedi. Şahin, İSO üyelerinden komisyonlar yüksek olduğu için projeye talep gelmediğini de belirtti.

Konuyla ilgili bilgi veren Coopers & Laybrand'ın ECIP sorumlusu **Serap Işıklar** ise İSO'yu konuyu anlamamakla suçladı. **"Önerdiğimiz sanaycilerin tek tek başvurusu değildi"** diyen Işıklar, **"Bizim amacımız sanayi odasının örneğin 50 üyesini Almanyalı 50 sanayiciyle bir araya getirmekti. Bunun maliyeti de 500 milyon liraydı ve Almanya çoğunu karşılıyordu. Bizim danışmanlık masraflarımız da içindeydi. Ancak yanaşmadılar"** dedi.

Proje kapsamında kendilerine 1996 yılında 4 başvuru yapıldığını belirten Euroturk Müdür Yardımcısı **Ela Özarpak**; dosya açma komisyonlarının 2 bin 500 dolar olduğunu söyledi.

Masrafların küçük firmalara fazla geldiğini belirten Özarpak, **"Krediler, teşvik ve hibe kapsamında geldiğinden KKDF kesilmemesi için Hazine ve Devlet Planlama Teşkilatı'na başvurduk. Ama olumlu bir yanıt gelmedi"** dedi.

Olmaması Gereken Bir Bakanın Anatomisi...

AHMET CEMAL *27 Haziran*

Tarih, *"olması gerekenler "*kadar *"olmaması gerekenler"*e ilişkin örnekleri de sergileyen bir dağarcık olmasaydı eğer, ibret dersi niteliğinden herhalde çok şey yitirirdi.

Bu gerçeği göz önünde tutarak bugünkü Kültür Bakanı **Agâh Oktay Güner**'in düşünce tarihimize geçmesinde ve o tarihin sayfalarından hiçbir zaman çıkartılmamasında çok büyük yarar görüyorum. Çünkü geriye baktığımda, bir ülkenin kültür ve sanat yaşamı bağlamında *"olması gereken"*i sergileyen bakanlardan yana gerçekten onurlu örneklerden yoksun sayılamayacağımızın ayırdına varıyorum. Bu doğrultuda bir **Hasan Ali Yücel,** bir **Ahmet Taner Kışlalı,** bir **Namık Kemal Zeybek** ve bir **Fikri Sağlar,** aklıma geliveren ilk adlar. Bunların ve bunlara hiç kuşkusuz eklenebilecek daha başka değerli adların bakanlıkları sırasında sergiledikleri anlayışlarda belirginleşen en önemli ortak yanları, ülkelerinin insanlarına güdülecek bir koyun sürüsü gözüyle bakmamaları, bulundukları makamı insanlara -o insanların bireyliklerini ve düşünebilme yetilerini yok sayarak- neyin iyi, neyin kötü olduğunu zorla, gerekirse yasaklamalarla öğretmekle yükümlü bir makam saymamaları olmuştur. Geldikleri makamı ancak onurlandırdıkları söylenebilecek olan bu insanlar, yalnızca düşünce ve sanat yaşamını özellikle kaynaklar bağlamında zenginleştirmeyi hedeflemişler, buna karşılık düşünce, sanat ve edebiyat ortamlarındaki tüm değerlendirmeleri, o ortamların kendi doğal akışına ve değer ölçütlerine bırakmışlardır.

Uygulamada ümmet toplumun yapısal özelliklerinin henüz egemen olduğu bir dönemde, aydınlanmanın yolunun ancak dünyanın bütün düşünce zenginliklerini özümseyebilmiş bireylerden geçebileceğine inanarak Doğu'nun ve Batı'nın klasiklerini çevirtmeyi -o zamanın dar parasal olanaklarına karşın- devlete ait bir temel görev saymış olan Hasan Ali Yücel'in kısacık bakanlığı sırasında, devlet eliyle bir çeviri dergisi çıkarma çabasına girişen Ahmet Taner Kışlalı'nın **Nâzım Hikmet** tartışmalarına *"Her yazar okunabilir ve sahnelenebilir"* anlayışıyla yaklaşan Namık Kemal Zeybek'in ve nihayet devletin sinemaya ve tiyatroya destek vermesini kurumsallaştıran, Köy Enstitüleri üzerine yayımlattığı nefis bir kitapla Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş yıllarının en temel kurumlarından birinin belgelerle bugün-

kü kuşaklara aktarılmasını sağlayan Fikri Sağlar'ın yaptıkları, biraz yukarıda söylediklerimizin kanıtıdır.

Bu örneklerle karşılaştırıldığında, Agâh Oktay Güner, *"olmaması gereken"*i kişiliğinde neredeyse bütün öğeleriyle, eksiksiz bir biçimde birleştiren bir Kültür Bakanı örneği olarak büyük tarihsel önem taşımaktadır. Çünkü kendi ülkesinde, kendisinden farklı görüşte olan aydınlar ve sivil toplum örgütleri için yalnızca *"alçaklar"* ve *"alçakça"* gibi nitelendirmeleri uygun görebilen, böylece de bulunduğu makama en basit nezaket kurallarını bile bilmediğini göstererek gölge düşüren bu *"kültür(!)"* bakanı, genel psikolojik anatomisiyle de ilginç bir tablo çizmektedir.

Örneğin, bu bakana göre kendisini eleştiren kuruluşlar, çoğunlukla bir önceki bakan döneminde devletten destek gören, şimdi ise bu desteği yitirmiş kuruluşlardır. Bu anlayış, şimdiki bakanın devlet desteğine bir tür *"ulufe"* gözüyle baktığını, herhangi bir otoritenin kendi ideolojisini vurgulayacak eserler ısmarlaması ile sanatın kendi özgürlüğü uğruna desteklenmesi arasındaki farkı anlayamadığını göstermesi bakımından çok düşündürücüdür!

Yine şimdiki bakan, Fikri Sağlar döneminde filmlerine destek sağlanan birkaç yönetmeni birden eleştirmekte, onların filmlerini desteklemeye değer bulmamaktadır. Böylece şimdiki bakan, *"parayı veren düdüğü çalar"* anlayışını, devletin sanat ve kültür politikası açısından da bir ilkeye dönüştürmek istemektedir. Bu anlayış, gelecekte belki de gündeme *"devlet desteği"* ile çevrilen filmlere, örneğin birer *"devlet senaryosu"* yazma zorunluluğunu getirebileceği için son derece ilginçtir. Hatırlanacağı üzere, Sayın Fikri Sağlar, destek sağladığı bazı filmlerden ötürü kendi döneminde de eleştirilmiş, ama bu eleştiriler karşısında, *"Bakanlık destek verir, ama işin sanat yönüne karışamaz!"* diyerek örnek bir aydın tavrı sergilemişti. Bu tavır ile şimdiki bakanın film gösterimlerini yasaklayan belediye başkanlarını kutlayan tavrını karşılaştırmak bile şimdiki bakanın ne kadar kusursuz bir *"olmaması gereken"* örneğini sergilediğini göstermeye yeterlidir.

Türk halkının *"manevi değerlerini"* yalnızca kendisinin bildiğini varsayıp bütün farklı fikirlere ve eleştirilere *"alçakça"* damgasını basan şimdiki yasakçı *"kültür"* bakanının bir eşini günümüz dünyasında bulabilmek, artık pek olası değildir. Buna karşılık 1930'ların, 1940'ların Almanyası'na geri döndüğümüz takdirde, örneğin **Hitler**'in ünlü propaganda bakanı **Goebbels** ile şimdiki bakanımız arasında ilginç benzerlikler bulabilme olasılığı vardır.

Bilindiği gibi Goebbels de Alman halkı, daha doğrusu Alman ırkı için neyin doğru, neyin yanlış olduğunu yalnızca kendisinin ve efendisinin bilebileceğine inanmıştı.

Kendi halklarının düşünme ve değerlendirebilme yetilerini, aslında o yetiden korktukları için yadsıyan ya da boyunduruk altına almaya çalışan siyasilere, tarih her zaman ancak kara sayfalarını ayırmıştır!

'Soru sormak hakkım'

MÜNEVVER OKTAN *28 Haziran*

"Efendim, sorumu yanıtlayın efendim", "Peki efendim, şimdi siz böyle mi demek istiyorsunuz", "Haklısınız ama niye öyle dediniz", "Sorumu yanıtlamıyorsunuz ki ama" diye sorular uzayıp gidiyor. Ne de olsa soru(n)lar çok. Bir de yanıtları alınabilse bu soruların.

TV kanallarında gecenin ilerleyen saatlerinde **"Gecenin İçinden", "Ateş Hattı", "Gece Hattı", "Gece Haberleri", "Haber 24"** adlı programlar ekrana geliyor. Burada, gün boyunca gelişen olayların haberlerinin yanı sıra gündemde olan bir konu, stüdyo konuklarıyla tartışılıyor.

Kanal D'de yayımlanan **"Gecenin İçinden"**i daha önce aynı kanalda yayımlanan **"Şakalamaca"**yı sunan **Defne Samyeli** sunuyor.

Program sırasında stüdyo konuklarına fazla müdahele etmekle eleştirilen Samyeli, bunu kesinlikle kabul etmediğini söyleyerek, **"Eleştirenler kendi doğrultuları çerçevesinde eleştiriyor. Soru sormak benim hakkım. Söz hakkı tanımadığıma katılmıyorum. Vaktimiz sınırlı ve günlük konuları aktarmak zorundayım. Sorularım halkın soruları"** diye savunuyor kendini.

Samyeli, geçen pazartesi gecesi **Sırrı Sakık** ve **Korkut Özal**'ı ağırladı. Programda Özal'ın **"Müdahale ettiniz yanıtlayamadım ki, siz beni dinlemiyorsunuz, kendi inançlarımı söylüyorum, sizin istediğinizi söylemek zorunda değilim"** şeklindeki sert uyarısını hatırlatınca topu konuklarının politikacı olmasına atıyor ve, **"Konuklarım politikacılardı. Politikacılar sizin sorunuzu yanıtlamak yerine kendi fikirlerini empoze etmeye çalışırlar"** diyerek kusuru politikacılarda bulduğunu belirtiyor.

"Gecenin İçinden"de sorduğu soruları kendisinin hazırladığını belirten Samyeli, merak ettiği konuları sorduğuna da dikkat çekiyor. Samyeli, **"Haber spikerleri ile kendimi kıyaslayamam bile"** diyerek, soru sormak için belli bir 'backround'a gerek olmadığını da sözlerine ekliyor.

Ancak, birilerinin Samyeli'yi **"TV ve yayıncılıkta soru sormak kadar onun yanıtını da almayı beklemek gerek"** diye uyarmadığı ortada. Çünkü, Samyeli, program sonunda konuklarına **"Günlük haber olduğu için yanlış müdahale olduysa özür dilerim"** demek zorunda da kalmazdı böylece.

Büyükada'da tesettür kampı

ALPER TURGUT *28 Haziran*

Büyükada Maden Bölgesi'n-deki Orman Bakanlığı Kampı'nda kalan **'Özel Fatih Kolejleri'** öğrencileri, yaptıkları hareketler ve giyinişleriyle ada sakinlerini tedirgin ediyor. Adalılar, 128 tesettürlü genç kızın kaldığı kampta **'dini toplantılar'** yapıldığını iddia ederek **"Toplu halde namaz kılıp, çarşaf ve türbanlarla denize veya havuza giriyorlar. Orman Bakanlığı, bu insanlara para için mi yoksa başka sebeplerden mi yardımcı oluyor"** diyerek tepki gösteriyorlar.

Büyükada'nın en tenha yerinde bulunan ve Orman Bakanlığı personeli tarafından sezonluk kamp olarak kullanılan Büyükada Eğitim Merkezi'nin 1 haziran - 3 temmuz tarihleri arasında Özel Fatih Kolejleri tarafından kiralandığı açıklandı.

1 haziran - 11 haziran arasında erkek öğrencilerin, 12 haziran - 22 haziran arasında ilkokul öğrencilerinin kaldığı kampta şimdi kız öğrenciler kalıyor. Okulun, Orman Bakanlığı Eğitim Daire Başkanlığı'na başvurarak geceliği 350 bin liradan anlaştığı bildirildi.

Genel Müdür **Mustafa Yıldız** imzasıyla yapılan anlaşmadan bir hafta sonra Yıldız'ın Orman Bakanı **Nevzat Ercan** tarafından bilinmeyen bir nedenle görevinden uzaklaştırıldığı belirtildi.

Orman Bakanlığı yetkilileri, 27 haziranda başlayacak olan kamp sezonu öncesi işletmenin para kazanması için bu teklifi kabul ettiklerini belirterek **"Ancak ilk sezon için personelimiz yüzde 50'nin altında kalan tatil isteğinde bulunduğu için okula 3 temmuza kadar izin verdik. Kendi çalışanlarımız, Büyükada ve Kefken'de bulunan tatil bölgelerini pek tercih etmiyorlar. Nedeni ise bölgede yaşamın oldukça pahalı olması. Biz personelimiz için yatak başına günde 200 bin lira, diğer memurlar için 250 bin lira, memur olmayanlar için de 350 bin lira istiyoruz. Yemek, gezi ve eğlenceler bu ücrete dahil değil"** dediler.

Adalar Orman İşletme Şefliği yetkilileri ise 138 yatak kapasiteleri bulunduğunu söyleyerek **"Kamp, 1989'dan beri tamirat görmediği için bazı bölümlerini kapattık. Kamp, 36 ayrı birimden oluşuyor. 31 ağustosa kadar kamp açık kalacak. İlk kez özel bir okul tarafından kiralandı. Yanlarında bir erkek müdür ve temizlik için getirdikleri iki kişi dışında erkek yok. Biz, kendilerine sezonluk çalışan 6 kadın görevlimizi verdik"** diye konuştular.

Adalar Kaymakamı **Necmi Akman**, konuyu bildiğini, ancak okulun Orman Bölge Müdürlüğü'nden izinli olduğunu söyledi.

Akman, **"Bu, erkek lise, ilkokul ve kız lise olarak kampın 3. devredilişi. Bize Özel Fatih Kolejleri'yle ilgili şikâyet gelmedi. Fakat bugün kampa uğrayarak kontrol ettim. Çocuklu kadınların, öğrencilerin velileri olduğunu sanıyorum. Herhangi kanunsuz bir şeye rastlamadım"** dedi.

Büyükada'da ilk kez böyle bir durumun yaşandığını belirten ada sakinleri, **"Lise 2. sınıf öğrencisi erkek öğrenciler, kılık ve kıyafetleriyle turistik bölgeye değişik bir akım getirdiler. Denize mayoyla değil, şalvarlarıyla giriyorlardı. Kız öğrenciler ise adayı gezmeye çıkmıyorlar.**

Lise son sınıf öğrencileri oldukları söyleniyor, ancak aralarında çok sayıda yaşlı ve çocuklu kadın var. Kampta laik, demokratik Türkiye Cumhuriyeti'nin okullarında kullanılmayan kıyafetlerle dolaşılmasından rahatsızlık duyuyoruz. Büyükada, sayelerinde haremlik - selamlık uygulamasını da görmüş oldu" dediler.

Ziraat'tan medyaya 2 trilyon

HAZAL ATEŞ *29 Haziran*

ANKARA - DYP Elazığ Milletvekili **Cihan Paçacı**'nın, Ziraat Bankası Genel Müdürü olduğu dönemde, yazılı ve görsel basın kuruluşlarına bankanın kâr rakamlarını aşan **"usulsüz"** reklam verildiğini saptadı. Ziraat Bankası'nın 1994 yılı net kârı 1.9 trilyon 922 milyar lira olmasına karşın aynı yıl 2 trilyon 119 milyar 121 milyon liralık reklam harcaması yapıldı.

Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu'nun raporunda da reklam harcamalarının bankayı büyük bir parasal kayba uğrattığı belirtilirken bunun ancak tasarruf önlemleriyle giderilebileceğine dikkat çekildi.

Rapora göre, Ziraat Bankası'nın 1994 yılı reklam pastasından kamuoyunda etkinliği bulunmayan kuruluşların da yararlandığı ortaya çıktı. Raporda, banka yönetim kurulunun değişen faiz oranlarının yayımlanması için, 1994'te televizyon ve gazetelere, KDV dahil, 2 trilyon 118 milyar 868 milyon lira ödeme yaptığı, ancak Başbakanlık'tan gereken iznin alınmadığı belirtildi. Raporda, Pazar Postası gazetesine 910 milyon lira, Popüler Bilim Dergisi'ne 480 milyon lira, Yesevi dergisine 240 milyon lira, Gölge Adam gazetesine 560 milyon lira ödeme yapıldığı belirtildi. Raporda, usulsüz bazı reklam ödemeleri şöyle sıralandı:

- **Bankanın 1993 yılı İngilizce faaliyet raporu ile** "T.C Ziraat Bankası 1988-1993" **adlı kitabın basımı için Creative Yayıncılık ve Tanıtım Limited Şirketi'ne toplam 1 trilyon 224 milyar 750 milyon lira ödeme yapılan işin ihalesinden önce yönetim kurulu kararı alınmamıştır.**
- Aro Tanıtım Hizmetleri adlı firma tarafından

Bosna-Hersek'teki Türklere yapılan zulmü kınamak ve bir kamuoyu oluşturmak amacıyla yayımlanan 30 bin adet bültene, bankanın sponsor olması karşılığında 30.11.1994 tarihinde 95 milyon lira ödendi, ancak izin alınmadı.

- Ajans Organizasyona, bir ihaleye dayanmaksızın, 1994 sonunda Hürriyet gazetesi ile dağıtılan yap-boz işinin 8.2 milyar lira bedelle, yine aynı firmaya 95 Ramazan Bayramı'nda aynı gazete ile dağıtılan yap-boz ve nostalji mendilinin 16.4 milyar lira bedelle yaptırılarak toplam 24.6 milyar lira ödenmesi için Başbakanlık'tan izin alınmamıştır.

- Medya Basın Servisleri ve Ticaret Anonim Şirketi ile önerilen fiyat-hizmet arasında bir karşılaştırma yapılmadan, yapılacak reklam faaliyetlerinin zorunluluğu, amacı ve yararı yetkili kurumlara sunulmadan, işin yapımı için onay alınmadan banka kaynaklarından 5.1 milyar lira harcama yapıldı.

- AVS İletişim Sanayi ve Pazarlama Servis Hizmetleri AŞ tarafından, telefon kartlarında banka reklamı için kart başına 2 bin 800 lira fiyat önermesine karşın yine bir maliyet analizi yapılmadan aynı işi yapan firmalar araştırılmadan, önerilen fiyatın üzerinde 3 bin 500 lira birim ve 10.5 milyar toplam bedel üzerinden ödeme yapılması konusunda Başbakanlık'tan izin alınmamıştır.

- Megavizyon Optak Optik ve görüntü Teknolojisi Sanayi ve Ticaret AŞ İstanbul-Taksim, Kadıköy, Bakırköy Megavizyon haber yayın ekranlarından 1 yıl süreli 16 bin 200 dakikalık üç ekranda yayın işi için 3 milyar lira tutarla firma ile anlaşılması banka menfaatlarına aykırıdır.

- Marter Reklam Hizmetleri AŞ tarafından, bankayı çeşitli platformlarda tanıtacak 1 milyar lira bedel üzerinden, Seslendirme Prodüksiyon Müzik Ticaret AŞ'ce 3 milyar lira bedel üzerinden, kısa metrajlı film yapılması işlemlerinde, filmlerin içeriği konusunda ilgililerden görüş alınmadığı, maliyet analizi yapılmadığı ortaya çıkmıştır.

Meslekte Keyifli Günler

AYDIN ENGİN *30 Haziran*

Oh be! İşte nihayet meslekte keyifli günler başladı. Artık öyle aklına geleni, çalakalem yazmak yok. Sözcükleri tarta tarta, yazılanın nereye varacağını ölçe biçe yazmak gerekiyor. Şu iktidar boşluğunu fırsat bilip hükümetsiz köyde değneksiz dolanan gazeteci tayfası artık aklını başına toplamak zorunda.

Bir kere hükümetin en tepesinde ve onun hemen altında *"medya vurgunu"* yemiş iki siyasetçi var. Ortaklık kurarak Yüce Divan yollarını şimdilik tıkadılar. *"Şu badireyi atlattık. Ama bundan sonra dikkatli olalım. Mercümek pişirmekten, taşınmaz mal, çiftlik, pansiyon, villa almaktan uzak duralım"* diyecek, yani yeni badirelerden çekinecek kadar tok gözlü olmadıklarından, medyayı dizginlemekten, becerebilirlerse dize getirmekten başka çıkarları yok.

Bunu hükümetin başı açıkladı zaten. Medya ile ilgili önlemlerin kapıda olduğunu söyledi. Eh, hükümetin başının bir altındaki sarışın baş da buna itiraz edecek değil. Üstelik yeni hükümette İçişleri Bakanlığı'na **Mehmet Ağar** getirildi. Daha Adalet Bakanı'yken ülkenin asayişinden tek sorumlu kendisiymiş gibi davranan Ağar, şimdi gerçekten de ülkenin asayişinden sorumlu.

Eh, ülkenin asayişini korumakla görevli polis kadroları bir yandan **Söylemez Kardeşler**'le iş bağlarken; mitingde, yürüyüşte, demokratik eylemde kıstırdıkları gencecik kızlara, yapayalnız delikanlılara sekiz on kişi birden çullanıp dövmeyi yiğitlik bellemişken; dört yanından kuşatılmış, içeriden dışarıya kuş uçmaz hale gelmiş bir evdeki teröristi uykunun, yorgunluğun, açlığın yakalamasını beklemeksizin mermi marifetiyle ele geçirmek olağanlaşmışken; dilimize *"ölü ele geçirmek"* gibi bir terim armağan edilmişken; büyük kentlerde yurttaşlara (hak arayan öğretmenlere, memurla-

ra, öğrencilere, annelere, kayıp yakınlarına) acımasız bir şiddet uygulanınca, *"Güneydoğu'da görev yapmış polis memurları, batıya geldiklerinde daha önce şiddete programlandıkları için yeni görev bölgelerinde bazı aşırılıklara kaçıyorlar"* diye Güneydoğu'daki polis yöntemleri dolaylı olarak kabul edilirken, yani şecaat arzedilirken ve...

...ve bütün bunları görüntüleyen, izleyen, belgeleyen, kanıtlayan ve sergileyen gazeteci tayfası *Metin Göktepelenirken* , İçişleri Bakanlığı'na eski polis şefi Mehmet Ağar getirildi. Gazetecilerin artık ne kadar keyifli, ne kadar huzurlu çalışacağını varın gözünüzün önüne serin.

★★★

Örneğin dün hükümet kurulmamış olaydı, bugünkü *'Tırmık*'ta HADEP Kongresi'nin ardından tutuklanan **Sırrı Sakık**'a değinilecekti.

"Bu satırların yazarı da aynen Sırrı Sakık gibi düşünüyor" denilecek ve Sakık'ın tutuklanmasına yol açan cümle aktarılacaktı: **Kendi** *bayrağına saygı gösterilmesini isteyen,* **başkalarının** *bayrağına da saygı göstermek zorundadır!*

Sonra da eklenecek ve *"Ne var bunda? Neresi suç Sırrı Sakık'ın söylediklerinin"* diye sorulacaktı.

Ben İsveç halkına saygı duyuyorum. Brezilya halkına da, Vietnam halkına, Moritanya Cumhuriyeti yurttaşlarına, İran halkına ve Monaco Prensliği uyruklularına da saygı duyuyorum. Ulusal bayraklarına saygısızlık edersem, onların ulusal onurlarını çiğnemiş olurum. Bana saygı duyulmasını ise elbette isterim. O halde onlara ve bayraklarına elbette saygı göstermeliyim.

Eğer HADEP Kongresi'nde parti yöneticilerine ve açıklamaları içten ve gerçekse **Abdullah Öcalan**'a rağmen Türk bayrağını yere atan o ilkel Kürt milliyetçisi uyarılacak ve kınanacaksa, Sakık'ın sözleri pek yerindedir, içeriğiyle pek doğrudur; kınanmak ne söz, yaygınlaştırılmalı, benimsenmeli ve savunulmalıdır.

Evet, *Tırmık*'a aynen böyle yazılacaktı. Hatta yazının içeriği bahane edilerek uzun süredir demir parmaklıklar ardında yatan eski ve iyi bir dosta, **Orhan Doğan**'a gazete sayfalarından selam yollanacaktı. Kürt sorununa doğru çözüm öneren, bunu Türk ve Kürt taraflarından yükselen kaba milliyetçiliğe rağmen inatla yapan, hukuk bilimini özüyle kavramış arkadaşımızın, eski DEP Milletvekili Orhan Doğan'ın *içeride*, şiddete şiddetle yanıt vererek sorunu çözmek bir yana ülkeyi kan göllerine çeviren bir kadıncağızın ise *dışarıda* olmasındaki, hem de hükümetin tepelerinde yer almasındaki tuhaflığa ve saçmalığa dikkat çekilecekti. Her şey altüst oldu. Yeminli iki medya düşmanı, üstelik medya vurgunu yemiş ve yiyecek iki politika cambazı hükümetin tepesine kuruldular. Mehmet Ağar İçişleri Bakanı oldu.

Tasarlanan *Tırmık*'ın yazılması da zorunlu olarak bir süre için ertelendi.

O yüzden bugün havadan sudan söz eden bir Tırmık okuyorsunuz. Lütfen anlayışla karşılayın e mi?

'Nesin cenneti'nin çocukları

HATİCE TUNCER *30 Haziran*

Bir cennet yarattı ağaçlar arasında çocukların koşuşturduğu. Bir cennet yarattı bir elmada herkesin hakkının olduğu. Bir cennet yarattı her karışında alınterinin olduğu. Şimdi o, cennette üzerinde çocukların oynadığı bilinmeyen bir yerde yatıyor. Çocukları, ölümünün üzerinden bir yıl geçmesine rağmen **"o yeri"** bilmiyor. Mezar değil yattığı yerin adı; cennette mezar olmaz ki...

Hakkı Göl "Mezarın ne önemi var ki yazdığı kitapların yanında" sözleriyle **Aziz Nesin**'in mezarını arayanlara sitem ediyor. Hakkı, cennete 5 yaşındayken gelmiş. Şimdi 16 yaşında lise bir öğrencisi. 11 yıl boyunca hep Aziz Nesin'in sevgisini hissetmiş. İnsanın sorunlarını aşabilme gücünü öğrenmiş.

Aziz Amcası'nı kaybetmiş değil, kitapları var. Lise son sınıfta okuyan **Kamuran Demirkesen** güzel yaşamanın ne olduğunu Aziz Amcası'ndan öğrenmiş. Aziz Nesin, her çocuğun söz hakkı olduğu toplantılarda çay kaşığını tutuştan, kapı kapatmaya, kitap oku-

maktan paylaşmaya kadar her konuda öğretmenlik yapmış. Kardeş gibi yaşamayı, canlıları sevmeyi anlatmış.

Kamuran **"Çocuk Cenneti"**nin en büyüklerinden biri olmanın sorumluluğu ile **"Küçük çocuklarla ilgilenmemiz gerekli. Çünkü bir Aziz Nesin'i tamdık. Onun öğrettiklerini biz öğreteceğiz artık"** diyor.

'Dedeyi çok severdim'

İki yaşında bir bebekken cennete alınan **Sema Özşahin** şimdi 12 yaşında. **"Dedeyi çok severdim. Çok küçük geldiğim için beni çok severdi"** diye konuşmaya başlıyor. Sonra takılıp kalıyor, başka bir şey söyleyemiyor.

Gurbet Boz, 8 yaşında. Cıvıl cıvıl gözlü, güler yüzlü 8 yaşındaki Gurbet'e, Aziz amcası hâlâ bir şeyler anlatıyormuş.

Türkan Öztürk, Aziz Amcası'yla dere boyunda tanışmasını, adını soruşunu, yemeklerden sonra çocuklara şeker dağıtışını unutamıyor. 15 yaşındaki Türkan hep hüzünlü ifadeler kullanıyor: **"Önce bakardı.. sonra** 'Sen kimsin' **diye sorardı. O masa bomboş. Ama o hep bizimle beraber".**

"Aziz Amcasız bir yılınız nasıldı" diye soramıyoruz çocukların hiçbirine. Belli ki hiç ayrılmamış cennetten.

Ali Nesin'in çabası

Serdar Kandil, Aziz Amcası'nı özlediğini, ama Ali Ağabeyi'nin, yerini doldurduğunu söylüyor. Nesin Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı **Ali Nesin**, babasının bir an önce tamamlanmasını istediği yeni binanın ve havuz inşaatının bütün işleriyle yakından ilgileniyor.

Çocuklar yakında yeni binaya taşınmanın heyecanı içindeler. Yeni binada her liseli çocuğun bir odası olacak. İki ortaokul öğrencisi bir odayı paylaşacak. Ali Ağabeyleri'ni şöyle anlatıyor çocuklar: **"Aziz Amca bize neyi yapmamız gerektiğini söylerdi ama, yine de bizim isteklerimize bırakırdı. Ali Ağabey de öyle. Yeni binadaki odalarımıza asılacak abajurları dahi her çocuk kendisi seçti".**

Müze hazırlığı

Ali Nesin, eski binada Aziz Nesin Müzesi oluşturmak yerine çağdaşlarının da yer aldığı bir müze hazırlığında. **Vala Nurettin, Orhan Kemal, Nazım Hikmet, Tahsin Saraç, Mahmut Dikerdem** gibi çağdaş aydınları tanıtacak bir müze oluşturmak için çalışıyor. Babasının eşyalarının arasında 1150 tarihi belgelerle dolu dosya bulmuş. Cennetteki her köşeyi Aziz Nesin'in bilinen titizliğiyle incelerken **"Çocuklar alıştı galiba, ama ben yokluğuna alışmış değilim. Bir kâğıt parçası bile bize Aziz Nesin'i hatılatıyor"** diyor.

Hollandalı **Theo Hasselo** vakıfta marangoz olarak çalışıyor. Ülkesinin hapishanelerindeki Türk mahkûmlara sosyal danışmanlık yaparken Türkçeyi öğrenmiş ve kitaplarından tanıdığı Aziz Nesin'le 1991'de tanışmış. Emekli olduktan sonra Türkiye'ye gelip vakıfta çalışmaya başlamış. **"Bir yabancı dilde Aziz Nesin'i anlatabilmek zor"** diyor işine ara vermeden. Aziz Nesin'in çalışma temposuna şaşırıp yaşlanmamasının reçetesini sorduğunda **"Çalış, çalış, çalış"** yanıtını almış.

Aziz Nesin, **"Çocuk Cenneti"nin her köşesinde. Gurbet**'in gülen gözleri, Sema'nın sarı saçlarının çevrelediği güzel yüzü, Türkan'ın o nedeni anlaşılmaz hüznü, tavşanını besleyen Nazmi'nin kahkahası, gitarının tellerine dokunan Kamuran'ın acemi parmakları hep onun eseri. Kısacası çocukların mutluluğu için yarattı **"Çocuk Cenneti"**ni o. Geride kalanlar, cenneti hep birlikte sonsuza dek var etmeye çalışıyorlar.

Üç Soru, Üç Yanıt...

AHMET TANER KIŞLALI *30 Haziran*

HADEP kurultayının üzerinden bir hafta geçti. Bir kez daha, kabaran duyguların yerini aklın, serinkanlılığın almasını bekledim.

Yanıtlanması gereken üç soru var:

Ne oldu? Niçin oldu? Ne yapmalı?

★★★

"Ne oldu" sorusunu, *"Türk bayrağı indirilip* **Apo** *posteri asıldı ve alkışlandı!"* diye yanıtlamak, belki fazla yalındır. Ama gerçeğin özetidir.

Peki **Sırrı Sakık,** *"Kendi değerlerine saygı gösterilmesini isteyenlerin, başkalarının bayrağına saygı göstermesi gerekir!"* dedi mi, demedi mi? Kendisi *"Demedim"* diyor, *"Dedi"* diyenler var.

Sevgili **Uğur Mumcu** ve o zaman HEP Genel Başkanı olan Sayın **Feridun Yazar**'ın da katıldığı bir açıkoturumda, şu düşünceyi savunmuştum:

- Kendi azınlık değerlerine saygı gösterilmesini isteyenler, çoğunluğun değerlerine öncelikle saygı göstermelidirler. Kimse **Atatürk***'ü sevmek zorunda değil; ama bu ülkede yaşayan herkes, Atatürk'e saygı göstermek zorundadır!*

Belki bir dil sürçmesi oldu. *"Başkalarının"* sözcüğünü çıkarırsanız, suçlanan tümcedeki ana düşünce doğrudur!

★★★

Olay niçin oldu?

Akıl dışı olasılık, böyle bir şeyi HADEP'in kendisinin düzenlemiş ya da istemiş olduğudur!

Birinci olasılık... HADEP, PKK ve Apo'ya rakiptir. Silahlı mücadeleyi yasal bir zemine çekme seçeneği olduğu için *"sabote"* edilmiştir. Amaç, yarı-rakip bir örgütün kapatılmasını sağlamaktır.

İkinci olasılık... İç ya da dış bazı güçler, ya HADEP'in kapatılmasını ya da bir darbeye gerekçe hazırlanmasını istemektedir. (700 polisin görev aldığı bir toplantı salonuna, dev bir Apo posteri ve PKK bayrağı nasıl sokulabilmiştir?)

Üçüncü olasılık... Olayın gerisinde yatan neden, Kürt kökenli yurttaşlarımızdan bir bölümünde giderek oluşan bir *"tepki"*dir. Apo posterinin önceden hazırlanmış ve salona sokulmuş olması, bir

"tertip" eseri olabilir. Ama salondakilerin bu olaya verdiği destek önemlidir.

★★★

Ne yapmalı?

Bir... HADEP sadece PKK ve Apo'nun değil, aynı zamanda RP'nin de rakibidir. HADEP'in -Kürt kökenli yurttaşlarımızın yoğun biçimde yaşadığı- Batı'nın büyük kentlerinde destek bulamamış oluşu anlamlıdır. Ama Güneydoğu'nun bazı yörelerinde ciddi bir desteğe sahip olduğu da gerçektir.

RP'yi *"sistem içine çekme"*stratejisini savunanların, HADEP'i öncelikle sisteme kazandırma çabası içinde olması gerekir. Yasal-barışçı sınırlar içinde *"temsil"* niteliği kazanmış bir HADEP, Apo'ya da RP'ye de darbe olacaktır. Türkiye'ye özellikle AB'den gelen baskıları da hafifletecektir!

İki... Yıllardır bu köşede savunuyoruz: Azgelişmiş demokrasimizin *"PKK izlerinden arınmış"* HADEP benzeri bir partiye gereksinmesi vardır. Ama HADEP'in de -yaşayabilmek ve işlevini yerine getirebilmek için- demokrasimize gereksinmesi vardır.

O demokrasinin yaşayabilmesi ise, bir *"asgari müşterek"*te buluşulmasına çok yakından bağlıdır: Tek yurt, tek bayrak, tek resmi dil!..

Bu temel çerçeveden ödün verilmemelidir. Ama bu çerçeve içinde de, her türlü çözümün özgürce tartışılmasına ve üretilmesine, kapıları ardına kadar açmalıdır!

★★★

Konu böyle bir yazı ile geçiştirilecek kadar yalın değil!

Ama bazılarının yansıttığı ya da yansıtmaya çalıştığı düzeyde de *"vahim"* değil!.. *"Panik"* gerektirecek düzeyde hiç değil!

HADEP kurultayını izleyenlerin tepkisinden ne sonuçlar çıkarmalı? O tepkinin doğmasına neden olan *"temel yanlışlık"* nerede? Ve o temel yanlışlık nasıl düzeltilebilir?

Bu soruların yanıtlarını da gelecek yazıya bırakıyorum.

T E M M U Z

ÇAĞDAŞ YAYINLARI
İLHAN SELÇUK
düşünüyorum öyleyse vurun

Cumhuriyet

ÇAĞDAŞ YAYINLARI
HALİT ÇELENK
umut
hangi dağın ardında

SİNEMA
'Harry'nin intikam serüveni
15. Sayfada

TERMİK SANTRAL
Elektrik kesintisi tartışması
Arka Sayfada

G. SARAY
Fatih Terim sertleşti
18. Sayfada

MODA
Tesettürle kadın modası bağdaşmaz
12. Sayfada

HÜKÜMETTEN TERS REPO İHALESİ
Parayı Merkez topladı
8. Sayfada

Cezaevlerindeki açlık grevinde 3 kişi daha yaşamını yitirdi

ÖLÜYORLAR

▶ Tutuklu ve hükümlülerin sürdürdükleri ölüm orucu 67'nci gününde toplu ölümlere dönüştü. Bursa Özel Tip Cezaevi'nde TKP(ML) sanığı Ali Ayata (31), Ankara Merkez Kapalı Cezaevi'nde MLKP üyesi olmaktan tutuklu Hüseyin Demircioğlu (36) ile Aydın E Tipi Cezaevi'nde DHKP/C örgütü üyesi olmak ve eylemlerine karışmaktan hükümlü bulunan Müjdat Yanat (37) dün öldü.

▶ Ankara Cumhuriyet Başsavcısı Nazım Şarvan, Ankara Merkez Kapalı Cezaevi'nde bulunan tutuklu ve hükümlü 33 kişinin ölüm orucunun sürdüğünü bildirdi. Şarvan, "Ölüm orucundaki şuurunu kaybetmiş tutuklu ve hükümlülere tıbbi müdahale yapmamız diğer arkadaşları tarafından engelleniyor" dedi. Adalet Bakanı Şevket Kazan, eylemcileri üstü kapalı olarak 'operasyon yapmakla' tehdit etti. 4. Sayfada

Anaların öfkesi büyüyor

Kabinede Kazan rahatsızlığı

Dünyada ilk haber — 7. Sayfada
Af Örgütü çağrı yaptı — 6. Sayfada
Meclis duyarsız — 6. Sayfada
Tıbbi müdahale — 7. Sayfada
Komiser şehit — 6. Sayfada

Sol Çıkış Arıyor

Mercümek ifade verdi
Trilyonluk hesapları ortaya çıktı
4. Sayfada

El Vatan El Arabi dergisinin iddiası
'Erbakan'ı iktidara ABD getirdi'
15. Sayfada

Burundi'de darbe
14. Sayfada

Demirel 'rahatsız' haberi korkuttu
7. Sayfada

Çevik Güç
ABD Türkiye'ye güvensiz
7. Sayfada

MGK toplandı
OHAL ve Çekiç Güç'e uzatma
7. Sayfada

GÜNCEL
CÜNEYT ARCAYÜREK
Bir Değerlendirme

Ekonomik paket zamla açıldı

GÜNDEM
MUSTAFA BALBAY
'Bakanlar' Kurulu...

İntihar saldırısı

1 Temmuz

Haber Merkezi - Tunceli Cumhuriyet Meydanı Atatürk Anıtı'nda, bayrak töreni sırasında bir kadının bombalı intihar saldırısı sonucu 4 astsubay ve 5 er şehit olurken 8'i ağır 31 asker de yaralandı. Saldırganın elinde patlamayan ikinci bomba ise uzmanlar tarafından etkisiz hale getirildi. İntihar saldırısını gerçekleştiren kadının PKK'nin olduğu belirtildi. Cumhurbaşkanı **Süleyman Demirel** ile Başbakan **Necmettin Erbakan,** bombalı saldırıyı nefretle kınadıklarını bildirdiler.

Genelkurmay Başkanlığı Basın ve Halkla İlişkiler Daire Başkanlığı yetkilileri, konuyla ilgili olarak yaptıkları açıklamada ise, **"Tunceli Merkez'de, bayrak töreni dönüşünde merasim bölüğü ile bando kıtası arasına hızla dalan bir terörist kadın, üzerindeki bombayı patlatmıştır. Terörist parçalanmıştır. Bu olayda güvenlik güçlerinden iki astsubay ve 4 er maalesef şehit olmuştur. Ayrıca 9 astsubay ve 21 er de yaralanmıştır. Yaralıların tedavisine başlanmıştır"** denildi.

Tunceli muhabirimizin bildirdiğine göre, Cumhuriyet Meydanı'ndaki tören sırasında merasim bölüğü ile bando kıtası arasına, bölücü sloganlar atarak yaklaşan hamile kıyafetli bir kadın, üzerindeki bombayı patlattı. Tahrip gücünün yüksek olduğu kaydedilen bombanın patlaması sonucu, ilk anda 5 asker şehit olurken yaralı askerlerden de yaşamlarını yitirenlerin olmasıyla şehit sayısı 9'a çıktı. 45 kişilik tören kıtasından 5 asker yara almadan kurtuldu. Yaralanan 31 askerden 8'inin durumunun ciddiyetini koruduğu bildirildi. Patlama sonucu paramparça olan kadın teröristin elindeki ikinci bir bomba paniğe yol açtı. Bomba, olaydan 15 dakika sonra uzmanlarca etkisiz hale getirildi.

Yaralılar Tunceli'de ve elikopterlerle nakledildikleri Elazığ'daki hastanelerde tedavi altına alındılar. Yetkililer, can kaybının artmasından endişe ettiklerini söylediler. Tunceli'de hoparlörlerle, doktorlarla hemşirelerin hastanelere gelmeliri istenirken yurttaşlar kan vermeye çağrıldı.

Patlama sonucu şehit olan askerlerden isimleri belirlenenler şunlar:

Astsubay **Önder Yağmur,** astsubay **Cafer Akıncı,** erler **Yusuf Yıldırım, Ahmet Yayman, Celal Hatıl, İbrahim Sever.**

Tunceli Valisi **Atıl Uzelgun,** patlamanın meydana gelmesinden hemen sonra olay yerinde inceleme yaptı. Uzelgun, araştırmalarının sürdürüldüğünü, kadın teröristin kimliğinin belirlenmesine çalışıldığını bildirdi. Güvenlik güçleri, Tunceli içinde geniş çaplı operasyon başlatırken incelemelerde bulunmak üzere İçişleri Bakanı **Mehmet Ağar** ile Emniyet Genel Müdürü **Alaaddin Yüksel** ile birlikte Tunceli'ye geleceği belirtildi.

Demirel, Tunceli'deki bayrak töreni sırasanda meydana gelen bombalı saldırıyı nefretle kınadığını bildirdi.

Demirel, mesajında, **"Tunceli'deki bayrak töreni sırasında meydana gelen menfur saldırıyı nefretle kınıyorum. Şehit düşen askerlerimize Allah'tan rahmet, yaralılara acil şifa ve milletimize başsağlığı diliyorum"** dedi. Erbakan da bombalı saldırı dolayısıyla Genelkurbay Başkanı Orgeneral **İsmail Hakkı Karadayı**'ya başsağlığı mesajı gönderdi.

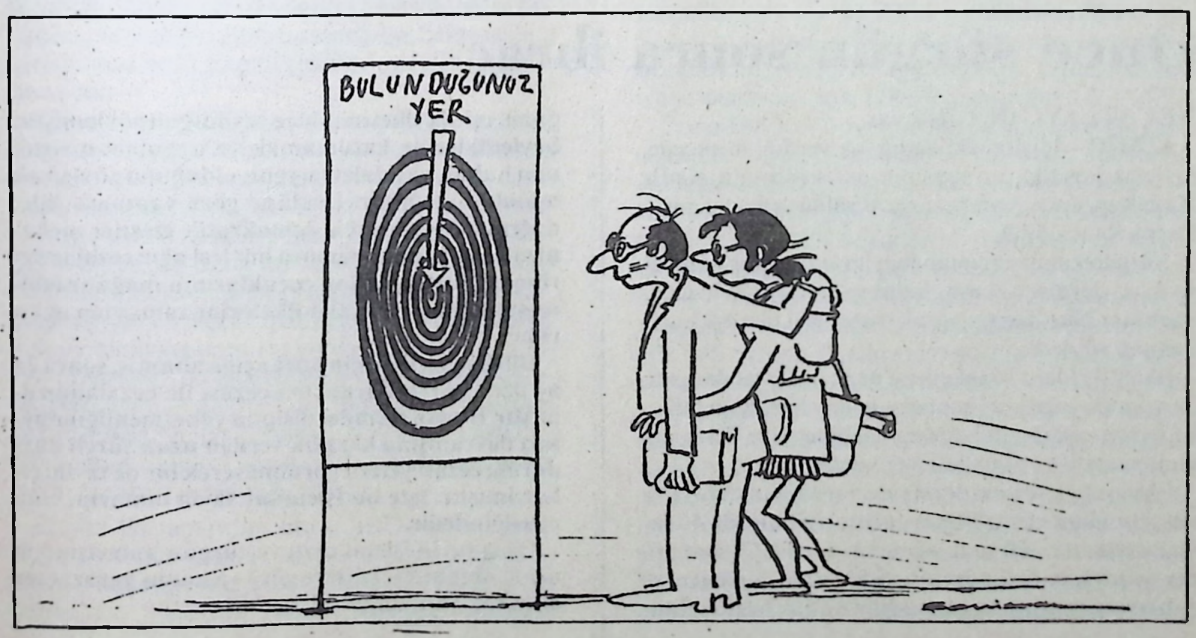

Kayıtdışının körüğü 'kaçak işçiler'

GÜNNUR İLHAN / *Temmuz*

Prof. Dr. **Osman Altuğ**, Türkiye'de 4 katrilyon 289 trilyon liraya ulaşan kayıtdışı ekonominin, en önemli biçimlerinden birisinin oranı yüzde 48 varan **"kayda geçirmeden işçi çalıştırma"** olduğunu söyledi. Bu rakam içinde 4 milyonu aşan çocuk işçilerin bulunmadığını vurgulayan Altuğ, **"Globalleşen dünyada Türkiye'ye verilen rollerden biri giydirmek. Ancak Türkiye'nin tekstildeki rekabet gücünü arttıran, emeğin ve çocuk emeğinin istismarı"** dedi.

Türkiye'de tüm işkollarında kayıtdışılığa rastlanırken tarım işkolundaki işçilerin hemen tümü kayıtdışı çalışıyor. Tarımı; tekstil, özellikle ayakkabı üretimiyle deri işkolu ve inşaat sektörü izliyor.

Osman Altuğ'un verdiği bilgilere göre 18 milyon 285 bin çalışanın 9 milyon 468 bini kayıtdışı çalışıyor. 10 milyon 432 bin kişinin istihdam edildiği sanayi ve hizmetler kesiminde ise sigortalı çalışan sayısı sadece 5 milyon 475 bin kişi. Yani sanayi ve hizmetler kesiminde kayıtdışı çalışan işçi oranı yüzde 48.

Prof. Altuğ, Türkiye'de devletin **"kayıtdışı ekonominin destekçisi ve teşvikçisi"** olduğunu söyledi. Serbest piyasa ekonomisinin 1980'den bu yana **"kontrol etme"** ilkesi olmadan uygulandığını vurgulayan Altuğ, müteşebbisin önündeki bürokratik her türlü engelin kaldırıldığını, 1980'den bu yana 7 vergi, 3 de imar affı çıkarıldığını kaydetti.

Devletin vergi, sosyal güvenlik ve fon oranlarını çok yüksek tutarak işverene bir tür **"istihdam vergisi"** ödettiğini dile getiren Altuğ, **"Rekabet gücünü zayıflatmak istemeyen işverenle, kayıtlı çalışma konusunda işsizlik nedeniyle ısrarlı davranamayan işçi, devlete karşı çıkar birliğinde buluşuyor"** dedi.

Altuğ, en iyimser hesaplara göre Türkiye'de şu anda 8 milyon işsiz bulunduğunu, 4 milyonu aşkın da çocuk işçinin bu rakama dahil olmadığını vurgularken artan nüfus da dikkate alındığında 2000 yılına kadar Türkiye'de 20 milyon kişiye iş bulmak zorunda olunduğunu kaydetti. Altuğ işsizliğin çözümü için **"Daha az vergi, daha az bürokrasi ve daha çok kayıt içilik"** formülünü önerdi. Prof. Altuğ, 35 milyon kişinin oy kullandığı Türkiye'de sadece 3 milyon vergi mükellefi olduğuna da dikkat çekerek şunları söyledi:

"Vergi vermeyenlerin belirlediği iktidarlar seçmene şirin gözükmek için doğrudan doğruya vergi almıyor ancak seçmeni aldatıyor. 'Enflasyon vergisi' **yani** 'namert vergisi' **alıyor. Bu vergi de alt gelir grubunu etkiliyor. Öyle bir ülke düşünün ki 24 Ocak 1980 Ekonomik Kararları alındığı gün 1 milyon Türk Lirası'yla 4 bin kilo et alabiliyorduk.**

Bu gün iki kilo et alabiliyoruz. Yani 3 bin 988 kere fakirleşmişiz. Namert vergisine karşı tepki olarak halk yeni arayışlara giriyor. Paradaki artan sıfırlarla RP arasında çok yakın bağlantı vardır".

Altuğ, globalleşen dünyanın Türkiye'ye **"giydirme"** ve **"eğlendirme, yani turizm"** gibi iki iş verdiğine de vurgu yaptı ve **"Dünyada rekabet etmeye çalışan Türkiye tekstil sektörünün, gücünü arttıran şey emeğin istismarı. Binlerce kaçak işçi ve çocuk işçi çalıştırılıyor"** dedi.

Önce sürgün sonra ihraç

NECATİ AYGIN / *Temmuz*

İZMİR - İçişleri Bakanlığı'na verdiği dilekçede, çalışma koşullarını eleştiren polis memuru **Kadir Karakaş**, önce Karaburun'a sürüldü ardından meslekten ihraç edildi.

Sürgün kararının iptali için İzmir 4. İdare Mahkemesi'ne dava açtıklarını belirten Karakaş'ın avukatı **Mehmet Nur Terzi**, uygulamanın hukuka aykırı olduğunu söyledi.

İzmir 4. İdare Mahkemesi'ne açtığı iptal davasında yaptığı yazılı savunmada, atama kararının hukuka aykırı olduğunu belirten Mehmet Nur Terzi, savunmasında şu görüşlere yer verdi:

"Müvekkilim ne demiş de bu kadar cezayı ve sürgünü hak etmiş? Bazı polislerin haftada 40 saat, bazılarının 60 saat, bir kısmının ise 72 saat görev yaptığını belirterek kendilerinin bedenen ve ruhen yıprandığını, çarpıklık ve adaletsizlik olduğunu, eşitlik ilkesinin hiçe sayıldığını söylemiştir. Söylediklerine katılmamak ve uygulanan sistemin hukuk ve adalete uygun olduğunu söylemek mümkün değildir. Usulüne göre yapmasa bile, doğruları söyleyerek demokratik eleştiri mekanizmasını işleten memura böylesi ağır cezalar verilmesi, hatta ailesi ve çocuklarının mağdur edilmesi hukuka ve adalet ilkelerine tamamen aykırıdır.

Dilekçe verdiği için önce açığa alınmış, sonra 24 ay uzun süreli durdurma cezası ile cezalandırılmıştır. Bunun dışında, disiplin yönetmenliğine aykırı davranışına karşılık verilen uzun süreli durdurma cezası yeterli görülmeyerek bir de tayini çıkarılmıştır. İşte bu işlem bir tayin olmayıp, ceza niteliğindedir.

Oysa tayin işlemi ceza ve sürgün anlayışından uzak, objektif ölçütlere göre ve kamu yararı esas alınarak yapılmalıdır."

Çölün Kumdan Kaleleri Yıkılıyor mu?

ERGİN YILDIZOĞLU *1 Temmuz*

25 haziranda Riyad'da patlayarak 19 ABD askerinin ölmesine ve çoğu Amerikalı 300 kişinin yaralanmasına yol açan bomba, Suudi Arabistan'ın bir ekonomik ve politik kriz sürecine girdiğini gösteriyordu. Bu kriz, hem dünyanın en büyük petrol ihracatçısı olan ülkeyi yöneten Suud ailesinin hem de hâlâ petrol açısından büyük ölçüde ithalata bağımlı olan ABD'nin bölgedeki varlığının geleceğini tehdit ediyor.

Gerek son eylemi, gerekse de geçen kasim ayında beş ABD askeri personelinin ölümüne yol açan bombalı saldırıyı, Suudi hükümeti ve ABD yönetiminin yaptığı gibi, dış kaynaklara, örneğin İran'a atıfla açıklamak mümkün değil. Kasım bombalamasının failleri olarak idam edilenlerin dördünün *Vahabi* ve *Suudi Arabistan* vatandaşı olmasının gösterdiği gibi *"terörün kökü"* dışarıda değil. Mutlaka bir dış bağlantı aranacaksa, idam edilenlerden üç tanesinin *"Afganistan mücahidi"* olmasına bakmalı. Tabii bu mücahitleri Afganistan'a ABD/CIA ve Suudi Arabistan bağlantısının gönderdiğini unutmadan! Ne derler *"Rüzgâr eken..."*

Suudi Arabistan rejimi, özellikle Körfez Savaşı'ndan bu yana gittikçe derinleşen bir politik, ekonomik ve sosyal krizi yaşıyor. İşte bu kriz rejimi tehdit etmeye başlayan bir toplumsal muhalefet yarattı. Bu muhalefet önce kendini 1991 Mayısı'nda 400 aydının imzalayarak krala verdiği mektup, sonra Eylül 1992'de fizik profesörü **Muhammed el Masarı** tarafından yayımlanan 45 sayfalık manifesto ve 1993'te Masarı tarafından kurulan Meşru Hakları Koruma Komitesi gibi yasal/barışçıl hareketlerin yanı sıra, rejim barışçıl açılımları şiddetle bastırdıkça, bombalama olaylarında olduğu gibi şiddete yönelik biçimler de alıyor.

Bilindiği gibi ABD'nin Körfez bölgesine yönelik geleneksel politikası, dünya ekonomisinin en stratejik enerji kaynağı olan petrolün *Batı* tarafından kullanımının sürekliliğini sağlamayı amaçlıyordu. Ancak *"soğuk savaş"* bittikten sonra SSCB'in bir tehdit olmaktan çıkması, bölgede ABD'nin stratejik çıkarlarını yeniden değerlendirmeyi ve yeni araçları göz önüne almayı getirdi. Bazı analistlere göre bu yeni dönemde, ekonomik güvenlik, jeo-politik güvenliğe göre ön plana çıkmaya başladı(*). Diğer taraftan, politik dengeler terazisinin bir kefesinin boşalması ABD'ye daha rahat hareket etme ve bölgede fiilen asker bulundurabilme olanağı yarattı.

Körfez Savaşı'ndan önce ABD'nin bölgede, yaklaşık 2000 askeri varken, bugün bu sayı 20.000 kalıcı personele, 200 uçak ve 20 savaş gemisine *yükseldi.* (**Wall Street Journal** 27/06/96). Dünyanın en büyük petrol ihracatçısı ve bölgede ABD'nin en önemli bağlaşığı olan Suudi Arabistan'da ise en az 5000 ABD askeri bulunuyor. Bu durum, genelde bölge halklarında, özelde de Suudi Arabistan'da, bir işgal edilmişlik hissi yaratarak, *"anti emperyalist", "Batı düşmanı"* tepkileri güçlendirdi. **Kral Fahd**'ın yerine bir lider bulma sorunuyla da karşı karşıya olan Suudi Arabistan yönetimi şimdi bir de en yakın askeri bağlaşığına yönelik bu tepkilerle uğraşmak zorunda. Diğer taraftan bazı gözlemciler, Suudi yönetiminin, Körfez Savaşı'ndan sonra bir meşruiyet sorunu ile de karşı karşıya kaldığına işaret ediyorlar. ABD, *Dış İlişkilerKonseyi'nden* **Viorst Milton**'a göre, Arabistan toplumunu oluşturan kabilelerin, Suudi ve Vahabi kabilelerinin liderliğini ve yönetimini kabul etmesi, Suudi-Vahabi ortaklığının, bu destek karşılığında askeri politik güvenlik sağlaması şartına bağlı (**Foreign Affaires,** 01/01/96). Irak Kuveyt'i işgal edince Suudi Arabistan'ın Hıristiyan ve İsrail dostu bir gücün korumasına gerek duyması bu meşruiyet ilişkisini büyük ölçüde zedeledi. Üstelik *"1980'ler boyunca yapılan devasa askeri harcamalar nereye gitti?"* sorusu da gündeme geldi ister istemez. Şimdi Suudi Arabistan'ın savaş sırasında 500.000 Batılı personeli araçlarıyla birlikte barındırabilmiş olmasına bakarak, bu soruya, 1980'ler boyunca yapılan altyapı yatırımları bağlamında, bir cevap bulanların sayısı artıyor olmalı.

Diğer taraftan, petrolün varil fiyatının, 1980'lerin ikinci yarısında biraz toparlanmış olmasına rağmen, 1970'lerden beri sürekli geriliyor olması, gelirlerinin yüzde 70'ini petrolden elde eden Suudi hükümetini çok zor durumda bıraktı ve borçlarının, 1995'te GSMH'nın yüzde 80'ine ulaşmasına yol açtı. (**The Economist** 13/11/95).

Önce 1980'ler boyunca İran'a karşı, Irak'a yaklaşık 30 milyar dolar yardım vermesi, sonra da yaklaşık 120 milyara mal olan Körfez Savaşı (**International Herald Tribune,** 29-30/6/96) Suudi hükümetinin mali sorunlarını daha da ağırlaştırdı ve kişi başına milli gelirin 1982'de 12.000 dolardan 1996'da 7.000 dolara inerek (**Business Week,** 8/7/96) yüzde 41 gerilemesinde en büyük rolü oynadı. Bu arada dışarıda eğitimi engellemek ve içeride orta sınıfların çocuklarına olanak sağlamak için açılan üniversiteler, Kuran'a dayalı bir müfredata dayandığı için iş çevrelerince istihdam edilmesi mümkün olmayan mezunlar üretiyordu. Hükümetin personel sayısını kısma yoluna gitmesiyle birlikte işsiz üniversiteli sayısı hızla arttı. Üniversite mezunları içinde işsizlik oranı yüzde 25'e ulaştı. Yakın zamana kadar işsizlik nedir bilmeyen Suudi vatandaşları ve

özellikle orta sınıfı açısından bu durum, rejime olan güveni büyük ölçüde sarstı. Gözlemcilere göre bu işsiz gençlik İslami hareket için önemli bir kadro kaynağı oluşturuyor.

Diğer taraftan, rejimin elindeki kaynaklar azaldıkça, kraliyet ailesinin sayıları 5000'i geçen prenslerinin hesapsız harcamaları, gelirlerini arttırmak için iş çevrelerinden aldıkları rüşvetlerin gittikçe artması daha da dikkati çeker bir hale geldi. Bu ortamda iş çevreleri içinde de yolsuzluklardan şikâyet eden ve kaynaklar üzerinde hukuki denetim isteyenlerin sayısı artıyor, sesleri yükseliyor, *"Suudi Arabistan'da Yolsuzluğa Karşı Komite"* örneğinde olduğu gibi rejime muhalif örgütlerin sayısı artıyor. Irak'ın tekrar petrol ihraç etmeye başlaması ile birlikte, eğer beklendiği gibi petrol fiyatı 10 doların altına inerse Suudi Arabistan'ın ekonomik sorunları daha da derinleşecek.

Soğuk savaş döneminde Suudi rejimi bir taraftan bölgede ABD'nin tüm isteklerine uyarken, diğer taraftan komünist, milliyetçi akımların gelişmesini önlemek için dini, Batı ve İsrail düşmanı bir iç politika uyguladı. Birbiri ile çelişen bu iki politika, bir taraftan soğuk savaş sonrasının koşulları, diğer taraftan derinleşen ekonomik ve politik kriz içinde, İslami hareketin genel yükselişinin etkisiyle de giderek sürdürülemez hale geliyor.

Filistinli yazar **Said Aburish**'e göre sosyal ve ekonomik sorunların birleşmesi yüzünden *"İslamcı hareket yakın bir gelecekte Suud monarşisini devirecek bir hale gelecek."* Bu İslami/Sünni hareket ise son derecede Batı düşmanı, Şiilerin Müslüman olmadığına inanan, kadınların otomobil kullanmasına bile karşı çıkan Vahabi mezhebine dayalı olacak ve bölgede askeri stratejik dengeleri altüst edebilecek.

Bu süreç içinde, Suudi rejimi iç sorunları altında zayıflamaya devam ettikçe ABD'nin desteğine daha fazla gereksinim duyar hale gelecektir. Diğer taraftan, ABD terörle mücadele etmek ve kendi vatandaşlarını korumak için bölgedeki varlığını *Vietnam, Kamboçya* maceralarını hatırlatacak bir şekilde daha da derinleştirebilir.

Böyle bir ortamda ABD çıkarları açısından *Türkiye-İsrail-Mısır* eksenini korumanın önemi artar. Gelişmeler bu yönde devam ederse, **Wall Street Journal**'ın ifadeleriyle daha şimdiden *"en patlayıcı bölge haline gelmiş olan dünyanın bu en zengin petrol alanı"*, sonunda bir kere daha yangın yerine dönebilir. Böyle bir olasılığın ne dereceye kadar ciddiye *alındığını* **Financial Times**'in baş makalesinde de görmek mümkün: *"Batılı hükümetler krallığa (Suudi Arabistan) sırtlarını dönemezler, dönmemelidirler.*

Ancak bunların bölgedeki ekonomik varlıklarını ellerinden geldiği kadar sınırlamaya başlamaları da tavsiye edilir." (27/06/96)

(*) W. Judd Peak (1994) A Reassessment of US Strategic Interesis in the Post-Gulf War Middle East.

Akbabalar

ŞÜKRAN SONER *4 Temmuz*

Erbakan'ın televizyonlardaki görüntüsünden ruh halini çıkarmaya çalışıyorum. Hiç de öyle ölümünü bekleyen, başındaki akbabalardan kurtulmaya çalışan bir insanın ruh hali yok.

Olsa olsa, yıllardır delicesine elde etmeye çalıştığı iktidar koltuğu için *"Böylesine yaklaşmış, yakalamışken kaçırır mıyım?"* kaygısı var.

Erbakan'ın önce hükümeti kurabilme, sonra güvenoyu alabilme pazarlıkları içinde gazete okumaya, televizyon haber ve yorumlarını izlemeye elbette zamanı kalmıyordur. Ama olup biteni özetleyecek uzman kadroları olduğundan şüphem yok.

Hükümeti kurmakla, daha önce söylediklerinin tam tersini yapmakla kaybettiği, taş kadar dirençli olsa da tuzla buz olup dağılacağına ilişkin senaryoları duymamasına olanak yok.

Aklı varsa -ki pek çoğumuzu suya götürüp susuz getirecek kadar çok akıllı, hem de kurnaz olduğu şüphe kaldırmaz- başının üzerinde keyifle uçarak dönüp duran, ölümünü bekleyen akbabalardan ürkmemesi olanaksız.

Ürkmüş bir hali görülmediğine göre, işinin biteceğine ilişkin senaryolar yazan, hesap yapanların, bu hesaplarına inanmıyor. Kendisinin, kendine ve partisine dönük daha geçerli hesapları var.

★★★

● ABD Dışişleri Bakanlığı, Washington yönetiminin, Erbakan liderliğinde hükümet kurulmasından duyduğu memnuniyeti açıklamış. ABD için, Türk hükümetlerinin, kısa dönemli en önemli iki kararı; İsrail ile yapılmış anlaşma ve Çekiç Güç'ün konumunun aynen korunması.

ABD, Erbakan'ın başbakanlığından kaygılanmadığına göre, Erbakan'ın daha önce söylediği bütün büyük sözleri, tükürdüklerini yalayacağına ve yürürlükte olan politikalarda bir değişiklik yapmayacağına güveniyor.

● İş dünyamız, kaygılı olmayı bırakınız, Erbakan'lı hükümeti *"hoş geldi, sefa geldi"* diye karşılıyor. Sermaye sevinçli mi sevinçli. Erbakan'dan gümrük birliğine karşı çıkmayacağı, fa-

izi kaldırmayacağı, özelleştirme de dahil, uygulanmakta olan ekonomik politikaları değiştirmeye kalkışmayacağı.. yolunda güvenceler almış.

Bu yolla radikal sağın, şeriatın, tarikatların ve de onlar açısından en önemlisi, uygulanmakta olan düzenin karşıtı ekonomik görüşlerin kökünü kazıyacakları, işini bitirecekleri rüyasını görüyorlar.

Solun işini bitirdikten sonra, radikal sağın da işini bitirmek, farklı söylemleri silmek, ilerde çok daha rahat adım atmalarını, engelsiz yürümelerini sağlayacak.

Öncelikle akbaba ve ölmekte olan insan benzetmemin, Erbakan ve Refah Partisi'nde toplanmış düşünce sistemini yüceltme, diğerlerini eleştirme eğilimi ile en küçük bir ilişkisi olmadığını, sadece işi bitmekte olan ile kazanmayı bekleyen karşılaştırılması için kullanıldığını belirtmeliyim.

Erbakan ve Refah Partisi'nin seçim kampanyalarında, parti programlarındaki söylemleri, kadroları, amaçladıkları dünya düzeni ile, çağdaş bir Türkiye, insan hakları ve demokrasimiz için en ciddi tehlikeyi oluşturdukları kanısındayım.

Bu inancım nedeni ile de iktidar gücünü elde etmelerinin, başta kendi insan haklarım, ülke çıkarları ile çatıştığı yargım, sonuç olarak kaygım en üst düzeyde.

Erbakan ve Refah ile, ancak bu dünyadan çok öbür dünyaya yönelik bir aldatmaca olsa da, yoksul halka dönük ve bugünkü düzenin çarpıklıklarını eleştiren kimi söylemlerinde buluştum, *"adil düzen"*in aldatmaca olduğunun bilincinde olarak.

Erbakan'ı Başbakan, Refah'ı iktidar yapmakla, radikal sağı, şeriatı, tarikatları düzen içinde eritebilecekleri sevdasına kapılanları hep hayretle izlemişimdir.

Şüphesiz son ayların gelişmeleri, **Çiller**'in olduğu kadar Erbakan'ın da kirli çamaşırlarının, pek çok çirkin yüzünün, kandırdığı seçmen kitleler için ortaya çıkmasında çok büyük yararı oldu. Refah Partisi de yıprandı.

Yakın günlerde önemli çatışma ve parçalanmayı yaşayacak.

Erbakan ve Refah'ın beyin takımı, bütün bunları bile bile, bugüne kadar söylediklerinin tersini yaparak, kendilerini açığa çıkardıklarını göre göre, iktidardan yer kapmak için neden bu kadar çok çırpınıyorlar?

Benim kafam hep buna takılıyor. Ve ölüme doğru giden insanın başında iştahla bekleyen, sevinen akbabalar gibi sevinçli, umutlu, asla olamıyorum.

Çok önemli, çok başka hesapları, oyunları atladığımız kaygısını taşıyorum. Başaramamalarını yürekten diliyorum; ama Erbakan ve Refah takımının uzun süreli plan yaptıklarını ve iktidarı, geriye gidişi, parçalanmayı durduracak tek kurtuluş olarak gördüklerini düşünüyorum..

Örneğin, zorunlu olacak ortaöğrenime, imam-hatipleri, Kuran kurslarını katmak, askeri okullara imam-hatip mezunlarının girmesini sağlamak, devlet olanaklarını seçimlere kadar militanlarından yana kullanmak.. gibi kazanımlar, geleceğe yönelik yaşamımızı, Türkiye'nin gelişim yolunu radikal sağdan, şeriattan yana, çok daha etkili, ipotek altına almak olabilir..

Bunları başaran bir Erbakan ve Refah iktidarı, kısa dönemde *"Çiller'in kirli çamaşırlarının aklanmasına ortaklık ettiler, haram dedikleri faizi kabul ettiler.."* diye, kendi dünyalarında çok fazla yargılanmazlar.

Onların bizim sandığımız gibi ABD ile, sermaye ile, çarpık düzenle öyle bir çelişkileri yok. *"Takıyye"* gibi de yutturabildikleri bir gerekçeleri var.

İnsan haklarını, demokrasiyi reddeden ideolojiyi gönüllü iktidar yapmanın demokrasi erdemi olduğunu asla düşünmüyorum.

Şeriatçı, sınır kapısında yakalandı

FİKRİ YALIN *4 Temmuz*

EDİRNE- Yasadışı İslami Cemaatlar Birliği üyesi bir kişi, örgüt propagandası yapmak amacıyla Kapıkule Sınır Kapısı'ndan yurda girmek isterken gözaltına alındı. Sanığın aracında çok sayıda dini içerikli yasadışı yayın ele geçirildi.

Edirne Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesi'nden edinilen bilgiye göre, Almanya'da işçi olarak çalışan **Adem Yavuz** (31), 6 çocuğu, eşi, anne ve babasıyla birlikte minibüsüyle Türkiye'ye girerken, şüphe üzerine Kapıkule'de arandı.

Minibüsteki aramada, mevcut anayasal düzeni yıkıp yerine islamiyete dayalı şeriat düzeninin getirilmesi amacıyla faaliyet gösteren ve bir süre önce ölen **Cemalettin Kaplan**'ın kurduğu İslami Cemaatlar Birliği Anadolu Federe İslam Devleti adlı yasadışı dini örgüte ait 200 gazete, 5 video kaset, 200 kitap, 4 teyp kaseti ve 50 takvim bulundu.

Yasak yayınların kendisine ait olduğunu itiraf eden Yavuz, gözaltına alındı. Yavuz ailesinin diğer fertleri ise, serbest bırakıldı. Sanık Adem Yavuz, emniyetteki sorgulamasında, dini içerikli yasak yayınları üyesi olduğu örgütün propagandasını yapmak üzere Türkiye'ye getirdiğini söyledi. Ele geçirilen yayınlarda, şeriata dayalı İslami düzen ve Almanya'daki örgütün propagandasının yapıldığı, **Atatürk**'ü kötüleyici çok sayıda yazı ve yorumun yer aldığını belirten yetkililer, olayla ilgili soruşturmanın sürdüğünü bildirdiler.

Karaların Denizi Karadeniz, Ege, Marmara

RAİF ERTEM *4 Temmuz*

Karalar denizleri paylaşırken. Karadeniz'i paylaşamamışlar. Asya ile Avrupa. Yarışa yarışa. Kucaklamışlar. Ortaklık kurmaya karar vermişler. Ortak yararlanmaya.

Karadeniz. Kara değil. Karaların denizidir. Bereket taşır karalara.

Bulutlarının gözü yaşlıdır. Mutluluktan ağlar. Yağmur olur dökülür. Ekinler boy verir. Ağaçlar yeşerir. Yeşilin kucakladığı bir mavidir Karadeniz.

Yavru zamanı balıklar akın ederler. Akdeniz'den, Ege'den, Marmara'dan. Göç göç.

Besler büyütür. Doyunmasını, barınmasını, yüzmesini öğretir. Kıskanç değildir. Yine salıverir geldiği yerlere.

Nehirler, ırmaklar, dereler. Karadeniz'le kucaklaşmadan yapamazlar. Akarlar. Gürül gürül akarlar.

Karadeniz'e.

Esintisi durmaz. Suları oynaşır, devinir. Barındırdığı, konuk ettiği canlıları sever okşar.

Ama nedense insanoğlu. Çoğunluğu. Terk ettiler Karadeniz'i. Yalnız bıraktılar. Geçen haftaydı dayanamadım. Kıyıcığına yaslandım. Söyleştik, seviştik. Dertleştik.

Yakınıyor Karadeniz!

- Ben ne yaptım insanoğluna?

- Orta Asya'nın petrolleri üstümden taşınacakmış. Sovyetler Birliği Rusya olalı. Huyu mu değişti? Denizlere yabancı, insanlara benzedi.

Neler oluyor insanoğluna? Ben ne yaptım onlara. İyilikten başka.

Düşündüm. Ağlayacaktım. Boğazım tıkandı.

340 bin gros tonluk tankerler, tekneler. Bağrını yarıp yarıp geçecekler. Marmara, Ege, Boğazlar.

Aynı kaderi paylaşacaklar. Hemen hemen her yıl. Marmara'nın suları kadar petrol geçecek. Sızıntısı, akıntısı. Bu denizlerde canlılar yaşayamayacak.

Çarpanlar, çarpışanlar da olacak.

Alevler gökyüzünü saracak. Canım boğazlar. Kıyılarda yaşayan canlılar. Bu dünyada cehennemi yaşayacaklar.

Çevredeki ekinler, ağaçlar. Alevlerin kucağında kavrulacaklar. Evler. Üst üste bindirerek yaptığımız apartmanlar. Uğruna dövüştüğümüz, insanları barındıramayacaklar. Kül olacaklar.

Suda yüzen, havada uçan, karada yürüyen canlılar. Ya kaçacaklar ya da ölecekler.

Issız bir çöl olacak. Karadeniz, Boğazlar, Ege, Marmara.

İnsanoğlu bu dünyada yaşamaktan vaz mı geçti acaba?

Gözden uzak olan gönülden de uzak olurmuş.

Bizimkiler ne düşünüyor, ne yapıyor dersiniz. Yönetenler, yönlendirenler. Siyasi iktidarlar, aday olanlar.

Yol-Sol arayışında...

Yol arayışında olanlar. Doğruyol, Anayol, Refahyol derken!

Yolsuzluk da birleştiler.

Bütün yollar yitmiş. Yitirmişiz.

Sol arayışında olanlar. Yön bulmakta zorlanıyorlar. Ortayola yöneliyorlar.

Amanın ha! Yollar çamurlu, tehlikeli. Yönünü kaybedenleri.

Yok ediyorlar.

İşte böyle Karadeniz. Boğazlar, Marmara, Ege.

Rasgele...

BBP'nin Satrancı

ORHAN BİRGİT *5 Temmuz*

Eskiden gazeteler, arada bir de olsa *'konuşan fotoğraf'*lar yayımlarlardı. Usta foto muhabirlerinin, biraz da şansın yardımı ile yakalayıp ölümsüzleştirdiği görüntü anlarıydı bunlar. Televizyon kameraları ve hele geniş açı ile çalışan kameramanlar, *'konuşan fotoğraflar'*ın pabuçlarını, uydu antenlerin damlarına attılar.

Önceki akşam, iki ayrı kanalda böyle konuşan iki fotoğraf vardı. Show TV haberlerinde, Başbakan **Erbakan**'ın, ABD'nin Bağımsızlık Günü'ne gelişi ve Büyükelçi **Grossman** ile eşinin kendisini karşılayışı görüntülenmişti.

Erbakan'ın heyecanlı olduğu belliydi. Kendisine, Türkish Daily-News Gazetesi Genel Yayın Müdürü, Zaman gazetesi yazarı, Kanal 7 yorumcusu gazeteci **İlnur Çevik** mihmandarlık ediyordu. İlnur, bir süredir Refahlı bir iktidar için çırpınıyor.

İkinci fotoğrafı, TGRT yansıttı. **Tansu Çiller,** bu televizyonun merkezine bir söyleşi için gelmişti. Karşılayıcıları arasında kendisini eğilerek öpen **Mehmet Barlas** da, RP-DYP ortaklığının öylesine sadık savunucusu ki, dün bu koalisyonun siyaset sınıfının son umudu olduğunu yazarak DYP'li muhaliflere gözdağı veriyordu.

Gazeteci, hele bir yabancı devlet elçiliğinde mihmandarlık yapar mı? Gazeteci, politikacı ile hem de bir söyleşi öncesi öpüşerek hava basar mı?

Gazeteci her devrin yağcısı, iş takipçisi olur mu?

★★★

Gazetecilerden bugünlük bu kadar..

Peki, politikacılarımızdan ne haber?

54. hükümetin programının ANAYOL ortaklığı programının bir fotokopisi olduğu izlenimini ortaya atanlar, bunun güvenoyu için yapılmış bir takıyye olduğunu da biliyorlar.

Erbakan da, kurmayları da politika tembeli olmak şöyle dursun, yaratıcılığı seven, çalışmaktan hoşlanan tipler. Öyleyse, Refah'ın eski söylemlerini bir kenara atıp Türkiye Cumhuriyeti'nin klasikleşmiş resmi arşivlerinden alıntılar yaparak hazırlanmış bir programla TBMM önüne sokmak...

Bununla da yetinmeyip İsrail'den Çekiç Güç'e, faizden riyale kadar yapılmış vaatleri ABD elçiliğinin kapısındaki çöp bidonuna atmak...

İşin ilginç bir yanı da, İslamcı gazetelerin, kendi kamuoylarını bu konuda tedirgin etmemek için, Erbakan ve arkadaşlarının *'U'* dönüşü karşısında bir tek satırlık bile eleştiri yapmamalarıdır.

Güneri Cıvaoğlu, RP-DYP hükümetinin güvenoylaması için tarikat şeyhlerinin kollarını sıvadığını dünkü yazısında anlatıyordu.

Savaşta cepheyi tutmanın avantajları gibi bir durum, şimdi Refah'ın önünde. Devlet maliyesini kontrolden belediyelere kaynak akıtmaya ve eğitime şekil vermeye kadar uzanan, o arada güç, elbette Erbakan'ın koalisyon protokolü için kuluçkaya yatırdığı yumurtalardan, kaplumbağa ya da devekuşu yavrusu çıkmasına aldırmayacaktır.

Güvenoyu alabilme uğruna daha ilk adımda anayasanın bir kenara atılması için denemelere hazırlanılıyor. DYP'de olası bir başkaldırı hesapları için daha önce usulen ortaklık önerisi yapılmış olan Büyük Birlik Partisi'ne hükümet programını parlamentoda okunduğu gün, asıl başvuru yapılıyor.

Önerilen koşullar, bir bakanlık, üç genel müdürlük ve üç yüz memur kadrosu; BBP kabul edecek olursa, Cumhurbaşkanı'na yeni bir atama tezkeresi sunarak bir Devlet Bakanlığı ihdasına gidilecek ya da çiçeği burnundaki devlet bakanlarından birisinden *'din'* adına özveri istenecek.

BBP'nin bu öneriye karşı şartı, programa RP'nin terk ettiği bazı dış politika ilklerini ekletmek. Ve bir bakanlığın yanı sıra üç müsteşar yardımcılığı ile köy hizmetlerinde kadrolaşmak; özellikle Orta Anadolu illerinde gençlik-spor bürokrasisini kontrol altına almak.

★★★

Koalisyon ortakları, bu koşullara razı olursa, demek ki 3 Temmuz 1996 günü TBMM'de okunan Başbakan Erbakan başkanlığındaki hükümet programına ikinci baskı gibi eklemeler yapılacak! Bu eklemeler, yarına yetiştirilmez ise program üzerindeki eleştiriler için belki yarın akşam birleşimin uzatılmasına gidilmesi istenecek. Pazar gününe yetişmez ise pazartesi günkü oylamaya ek bir başka oylama yapılıp yedi BBP'li milletvekilinin oyları tekrar değerlendirilecek. Tabii, bunların tümü insana şaka gibi geliyor. Ama *"Her şakanın bir gerçek yanı var"* denilir ya. Erbakan'ın bilinçaltını yarattığı için, pazarlık alışverişinin nerelere kadar uzandığını göstermek bakımından da ilginç.

Ben aslında, BBP'nin, böyle bir koalisyona katılmamak için ipe un serdiği kanısındayım.

Muhalefette kalıp Erbakan'ın hayal dünyasının kısa sürede iflasını beklemek ve Refah seçmeninden taban kopartmak için, **Muhsin Yazıcıoğlu** ve arkadaşları, ince bir satranç oynuyorlar.

Tel: (0 212) 655 98 71, Faks: (0 212) 655 68 10.

'Ölüme terk edildik'

SABİT ÖZKESER *5 Temmuz*

ADANA - Cezaevlerindeki tutuklu ve hükümlülerin eski Adalet Bakanı **Mehmet Ağar** döneminde çıkarılan **"mayıs genelgeleri"**ni protesto amacıyla başlattıkları açlık grevi sürüyor. Cumhuriyet'e bir mektup gönderen Ceyhan Cezaevi'ndeki tutuklu ve hükümlüler, cezaevlerine özellikle seçilerek atanan farklı siyasi görüşteki doktorların kasten sağlık hizmeti vermediğinden yakındılar. Grevciler, ölüme terk edildiklerini bildirdiler.

Ceyhan Cezaevi'nde 214 siyasi tutuklunun başlattığı açlık grevi 26. gününe girdi. TDKP davası tutukluları gazetemize gönderdikleri mektupta **"cezaevlerinin, en başta el atılması ve acilen çözümlenmesi gereken bir sorun"** haline geldiğine dikkat çekerek şöyle dediler:

"Tüm cezaevlerinde olduğu gibi, bulunduğumuz Ceyhan Cezaevi'nde de son dönemlerde yoğun bir şekilde hak gaspları ve keyfi uygulamalar yaşanmaktadır. Devrimci tutsakları teslim almayı ve siyasi kimliğimizden arındırmayı amaçlayan genel saldırılara ve özgürlüğümüzde yaşanan hak gasplarına sessiz kalmayacağımızı duyuruyoruz. Biz TDKP davası tutsakları 6.6.1996 tarihinde başlattığımız süresiz açlık grevi eylemini, taleplerimiz kabul edilinceye kadar devam ettireceğiz."

Tutukluların gönderdiği mektupta, **"cezaevlerinde adeta idarenin bir memuru olarak görev yapmak durumuna getirilen doktorların, tıp eğitimine ve Hipokrat yeminine aykırı bir tutuma zorlandığı ya da ideolojik nedenlerden dolayı, farklı tutuma sahip olan doktorların cezaevlerine yerleştirilerek tutsakların tedavisinin önünde büyük engel"** oluşturulduğuna dikkat çekilerek şöyle devam edildi: **"Normal durumlarda yapılması gereken hastane sevkleri çoğu zaman geciktirilmekte ve bu durum, hastalığın ilerlemesine ve hasta sayısının artmasına neden olmaktadır. Yanı sıra idare tarafından verilen yemeklerin miktar ve besin açısından yetersiz olması, idarece karşılanması gereken temizlik maddelerinin verilmemesiyle var olan sağlıksız koşullar giderek kötülemektedir. Açlık grevinde olmamız nedeniyle her geçen gün çeşitlenerek artmakta olan rahatsızlıklara (mide bulantısı, kusma, ishal, baş dönmesi, göz bozukluğu vs.) duyarsız kalan cezaevi idaresi, gereken doktor gözetimi ve denetimini yapmamakta, biz tutsaklar ölüme terk edilmektedir."**

İran'ın terör ihracı

ZAFER ARAPKİRLİ *8 Temmuz*

LONDRA - İran'ın, ülke çapında kurduğu eğitim kampları ile dünyanın en büyük **"terör ihracatçısı"** haline geldiği öne sürüldü. İngiltere'de yayımlanan **The Sunday Telegraph** gazetesinde yer alan iddialar, Amerika Birleşik Devletleri'nin öteden beri Tahran'a yönelttiği suçlamaları desteklerken ülke çapında en az 11 eğitim kampında, aralarında İslamcı Türk militanların da bulunduğu, yılda en az 5 bin kişinin eğitildiği iddia ediliyor.

İran'ın dört bir yanma yayılmış bulunan eğitim kamplarının, bizzat Cumhurbaşkanı **Haşimi Rafsancani**'nin emirleri ile kurulmuş olduğu, buralarda eğitilen kişilerin, yabancı ülkelerde eylemler gerçekleştirdikleri, bazı kamplarda da yabancı ülkelerden gelen eylemcilere eğitim verdikleri öne sürüldü.

Her yıl, yaklaşık 5 bin kişinin geçtiği bu kamplarda, bomba yapımından, silah kullanımına kadar, birçok konuda eğitim verildiği, bazı kampların ise siyasi suikastlar gibi **"uzmanlık eğitimi"** verdiği belirtildi.

Bu eğitimi veren kamplardan birinin, ülkenin batı kesimindeki **Kasvim** kentinde bulunan **Abyek** kampı olduğu kaydedildi.

İran'daki terör eğitim kamplarına ilişkin ayrıntılı bilgiler de aktaran Sunday Telegraph gazetesi, bazı kamplarda eğitim gören militanlara, idam edilmiş kişilerin cesetleri üzerinde çalışma yaptırıldığını, böylelikle silahların insan vücudu üzerindeki etkisini

"uygulamalı" olarak gördüklerini öne sürdü.

Bazı eğitim kamplarının, özellikle dış ülkelerden gelen yabancı militanların eğitiminde kullanıldğı da kaydedilen araştırmada Nihavend kentindeki kampın Lübnanlı Hizbullah militanlarına ayrıldığı belirtildi.

Kum kenti yakınlarındaki **Fetih Gani Hüseyni** kampının da Türkiye'de faaliyet gösteren İslamcı Türk militanlara hizmet verdiği bildiriliyor.

İran'daki eğitim kamplarının denetiminin Cumhurbaşkanı Haşimi Rafsancani'nin başkanlık ettiği Yüksek Güvenlik Konseyi tarafından yapıldığı, son aylarda bu operasyonun daha da geliştirildiği ve son bir yıl içinde Avrupa'nın çeşitli yerlerinde İran rejimine muhalif 12 kişinin öldürülmesinin, bunun kanıtı olduğu da kaydedildi.

'Türkiye şeriata doğru gidiyor'

ÖZKAN GÜVEN *8 Temmuz*

Üniversiteli gençler, giderek artan yaşam koşullarının ağırlığından memnum değil... Laiklik karşıtlığıyla suçlanan RP'nin de içinde yer aldığı koalisyonun sosyal, siyasal ve ekonomik alanda başarılı olamayacağını düşünen gençler, önümüzdeki dönemin daha çok toplumsal çalkantı ve bunalımlı geçeceği görüşünde. Gençlere göre sistem, bir çıkmaza doğru gidiyor.

1995-1996 öğrenim yılını kapatan üniversitelerin yanı sıra bazı üniversitelerde son sınavlar yapılıyor. Zorlu bir yılı atlatarak uzun bir tatile çıkmayı planlayan gençler sınava, kantinlerde ders çalışarak hazırlanıyor. Gelecekle ilgili düşünceleri sorulduğunda çoğu karamsar bir tablo çiziyor.

Gelecekten umutlu olmadığını belirten Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi öğrencisi **Ömer Çoban,** ülkenin şeriat yönetimine doğru sürüklendiği görüşünde olanlardan. Yoksul insanların daha da yoksullaştığı bir dönemden geçildiğine dikkat çeken Çoban, **"Sanki bir girdabın içindeymişim gibi geliyor bana"** diye konuşuyor.

Kendisinin sosyal demokrat olduğunu, ancak Türkiye'de sosyal demokrasinin yaşanılamadığını ve sosyal demokrat partilerin birbirleriyle uğraşmaktan 2-3 yılda eriyip gittini söylüyor. **"Orta tabakanın tek umudu sosyal demokrat partilerdir. Ancak, şu anda onlara umut verecek bir şeylerin varlığı gerekiyor. Günümüz insanının, şu ortamda tek umut kaynağı, görünmeyen perdesinin altında 'şeriat'olan, ancak adil bir düzen vaat eden bir parti kalıyor..."** diyen Çoban şöyle devam ediyor: **"Refah Partisi, laik sistem için bir tehlike oluşturuyor."**

Aynı fakültede okuyan **Hakan Gürtekin** ise Refah Partisi'nin, tıpkı ANAP ve DYP gibi sistemin devamından yana bir politika izleyeceği düşüncesinde. Gürtekin, **"Refah Partisi, yaşanılan süreci çok iyi analiz ediyor. Buna göre politikalar üretmeye çalışıyor. Bana göre, bu parti diğerlerinden farklı değil. İnsanların bir süre sonra bunların iç yüzünü göreceğini düşünüyorum"** diyor.

İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi öğrencisi **Kubilay Erbes** de devlet kurumunun artık tıkandığından söz ediyor. Devletin, bir mafya çetesiyle olan ilişkilerini basından hayretle takip ettiğini söyleyen Erbes, devlet kaynaklarının mafya tarafından kullandırılmasını inanılmaz bir olay olarak nitelendiriyor. Dünyanın hiçbir ülkesinde bu tür bir olaya rastlanamayacağını öne süren genç şöyle devam ediyor:

"Ancak yaşadığımız ülkede gerçekleşiyor tüm bunlar... Ne kadar acı... Ama hepsi gerçek."

Bu genç de sayıları giderek artan arkadaşları gibi Türkiye'de yaşamanın çok zor olduğunu ve yaşamını Avrupa'nın herhangi bir ülkesinde geçirme özlemini taşıyor.

Murat Kal adlı öğrenci de ileride yapacağı mesleğin bugünkü durumundan bahsederek söze giriyor ve çoksesliliğin bir sembolü olarak yayın hayatına başlayan televizyon istasyonlarının tek yanlı davrandığını söylüyor. Yoğun karamsarlığın çizildiği masamıza bir öğrenci geliyor. Ona da soruyoruz düşüncelerini. O ise **Nâzım Hikmet**'in bir şiirini okuyor bizlere:

"Çok yorgunum/Beni bekleme kaptan/Seyir defterini başkası yazsın/ Çınarlı, kubbeli mavi bir liman/ beni o limana çıkaramazsın."

Kütüphane zengini bir kent: Bişkek

HAKAN KARA *8 Temmuz*

BİŞKEK- Orta Asya'daki Türk Cumhuriyetlerinden birinin başkentini daha önce görmüşseniz, Bişkek'e indiğinizde pek şaşırmayacaksınız.

Kırgızistan'ın Başkenti Bişkek de diğerleri gibi. Yeşillikler içinde bir kent. **"Meğer İstanbul, İzmir, Ankara ne denli betonlaşmış"** diye düşünüyor insan. Birbirleriyle kesişen dümdüz caddeler kenti bir satranç tahtası gibi bölümlemiş. 700 bin nüfuslu kentin her yerinde parklar, havuzlar var. Yol, su, elektrik gibi altyapı sorunları yok. Isınma, merkezi sistemle gerçekleştiriliyor ve bedava. Kent içi telefon konuşmaları da bedava. Trafik sorunu şimdiki yollar sayesinde herhalde önümüzdeki on yıl süresince yaşanmayacaktır.

Tüm bu olumlu yanlarına karşın yine de bir eksiklik hissediyorsunuz Bişkek'te. Sanki birileri gelmiş, bir kent planı hazırlamış ve insanlara **"işte burada yaşayacaksınız"** demiş. İnsanlar da burada yaşamayı kabullenmişler kabullenmesine ama kenti bir türlü kabullenmemişler. Yapılanın üzerine yeni birşey eklemek, ona kendi kültürünü katmak, bu doğrultuda de-

ğiştirmek, biçimlendirmek gibi bir çabaya pek girmemişler.

"İnsan sıcaklığı ve renklilik eksik bu kentte" diye düşünüyorsunuz. Gördüğünüz meydanlar, binalar ya fazla görkemli ve ezici ya da fazla soğuk. İyi ki parklar var. Sokaktaki arabalar sanki 1970'lerden kalma. Bir turist grubuyla Bişkek'e gelmişseniz, çevrenizdeki kimi insanların **"küçümseyici"** bakışlarına tanık olacaksınız. Bazıları **"Zaman tüneline binip 30 yıl öncesine döndüğünü"** söyleyecek.

Siz de **"Takvimler aynı tarihi göstermesine karşın dünyanın birçok ülkesinde farklı çağlar yaşanıyor"** yanıtını verebilirsiniz. Ya da **"Türkiye 1996'yı mı yaşıyor"** diye bir soru da ortaya atabilirsiniz. Belki de **"Teknolojik gelişimin hiç de uygarlaşmak anlamına gelmediği"** üzerine bir tartışma başlatabilirsiniz.

Bildiğiniz gibi Kırgızların dünya edebiyatına kazandırdıkları en büyük eserlerden biri olan Manas Destanı Türkiye'de Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından ahlaksız bulunmuş ve okullarda okutulmasına izin verilmemişti. Neden mi? Cinsellikle, cinsel organlarla ilgili sözcükler geçiyormuş destanda. Bin yıl önce yazılmış bir destanı yasaklayan anlayışın hangi çağa ait olduğuna siz karar verin. Bişkek artık Türkiye'ye daha yakın. Türk Hava Yolları'nın haftada iki kez (çarşamba ve cuma) düzenlediği seferlerlerle 5-6 saat içinde Kırgızistan'ın başkentine ulaşıyorsunuz. (Tabi 935 doları gözden çıkarabiliyorsanız.) Bişkek'ten ayrılırken birden 1970'li yıllara uymayan bir görüntü otobüste birlikte seyahat ettiğimiz grubun dikkatini çekiyor. Son model bir Mercedes.

Bu tek Mercedes, 4,5 milyonluk Kırgızistan'ın 700 bin nüfuslu başkenti Bişkek'te 16 milyon kitabın bulunmasından daha büyük etki yaratmışa benziyordu.

Mercedes ilginç yorumlara yol açtı. **"Serbest piyasanın ve dışa açılmanın olumlu sonuçları"**ndan **"Gelirler arasında uçurum Kırgızistan'da da başlamış olmasına"** kadar yorumlar... Sahi Türkiye'de kütüphanelerde kaç milyon kitap var ve kişi başına kaç kitap düşüyor? Kültür Bakanlığı verilerine göre Türkiye'de kütüphanelerde bulunan kitap sayısı açısından bir kişiye 0.34 kitap düşüyor. Kırgızistan'da ise sadece Bişkek verilerini göz önüne alsak bile kişi başına 3.5 kitapdüşüyor. Yani Türkiye'den on kat fazla.

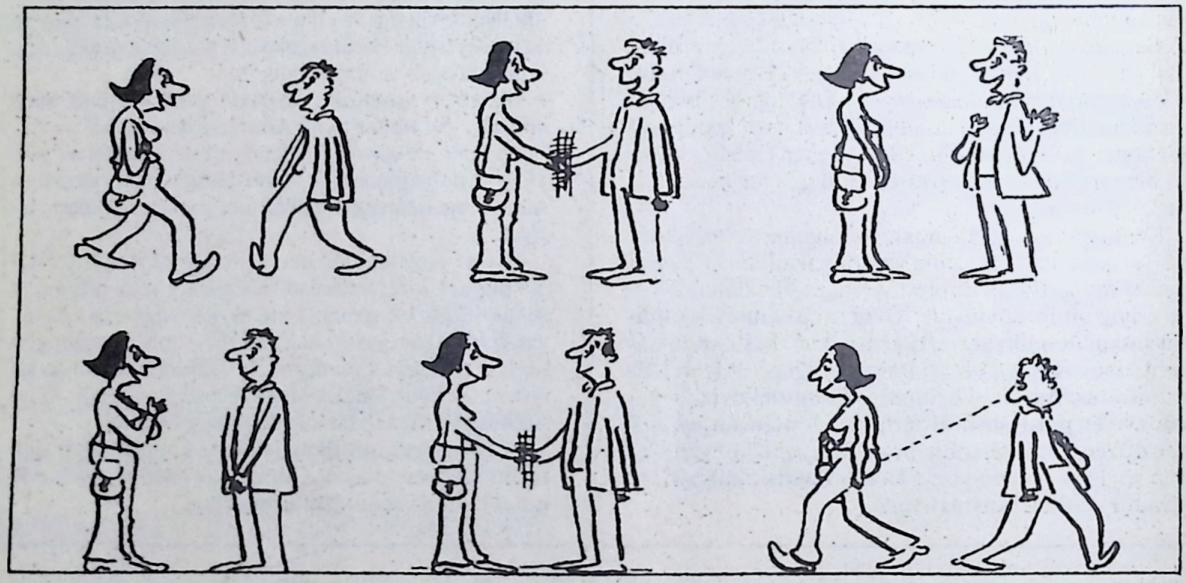

Bir gazeteci daha susturuldu

REŞAT AKAR *9 Temmuz*

LEFKOŞA - KKTC'de, Yenidüzen gazetesi köşe yazarı **Kutlu Adalı**'nın öldürülmesini Türk İntikam Tugayı (TİT) adlı örgüt üstlendi. Bugün toprağa verilecek Adalı'nın cenaze töreni boyunca KKTC'de hayat duracak.

Demokratik kitle örgütlerinin cinayeti protesto amacıyla aldıkları genel grev kararı nedeniyle devlet dairelerinde, KİT'lerde, otellerde, limanlarda üç saat süreyle işler duracak. Cinayetin siyasi olabileceğine dikkat çeken bazı dernekler, halkı provokasyonlara karşı uyardılar.

KKTC, son bir haftada işlenen cinayet olayları ile sarsıldı. Geçen hafta içerisinde 73 yaşındaki bir kadının emekli maaşı uğruna bıçakla öldürülmesi, daha sonra bir başka yaşlı kadının satırla saldırıya uğraması kamuoyunda tartışılırken bu kez Yenidüzen gazetesi yazarı Kutlu Adalı'nın cumartesi akşamı

evinin önünde otomatik bir silahla öldürülmesi adada tansiyonun iyice yükselmesine yol açtı.

İstifa eden koalisyon hükümetinin sol kanadını teşkil eden Cumhuriyetçi Türk Partisi'nin yayın organı Yenidüzen gazetesinde **"Kıbrıs Notları"** adı altında yazılar yazan Kutlu Adalı'nın öldürülmesini, Türk İntikam Tugayı adlı örgüt üstlendi.

Cumhuriyetçi Türk Partisi (CTP) Genel Sekreteri **Ferdi Sabit Sayar, "Kutlu Adalı, Kıbrıs sorunu için federasyonu öneriyordu. Adalı'nın demokrat kişiliği, onun kimler tarafından öldürüldüğünü de gösteriyor. Suikastı, gerici, faşist bir örgüt olan TİT üstlendi"** dedi.

Adalı'nın öldürülmesi, siyasi partiler, kurum ve kuruluşlar tarafından sert tepkiyle karşılanırken cinayetin işlendiği günün sabahı İstanbul'a giden Adalı'nın eşi şair **İlkay Adalı** da önceki akşam Kıbrıs'a döndü.

Adalı'nın cenazesi bugün saat 09.30'da çalıştığı Yenidüzen Gazetesi'nde düzenlenecek törenden sonra Lefkoşa'daki Selimiye Camii'nde kılınacak öğle namazı sonrasında toprağa verilecek.

Cinayeti en etkili şekilde kınamak ve protesto etmek amacıyla dün bir toplantı yapan demokratik kitle örgütleri, bugün saat 11.00 ile 14.00 arasında genel grev kararı aldılar. Grev nedeniyle devlet dairelerinde, KİT'lerde, otellerde, limanlarda üç saat süreyle işler duracak. Kitle örgütleri, grevle birlikte KKTC'de korku ve panik yaratmaya çalışan yeraltı örgütlerine de kararlılık mesajı vereceklerini belirttiler.

Adalı'nın yıllardan beri yazarlık yaptığı Yenidüzen gazetesi dün logosunu siyah yayımlayarak **"Susmayacağız"** başlığı attı.

Gazete, Lefkoşa Devlet Hastanesi'nin otopsi raporunu verdiğini, ancak polisin bulunan mermilerin cinsi ve kullanılan otomatik tüfek hakkında hiçbir açıklama yapmadığını bildirdi.

Bu durumu kuşkuyla karşılayan gazete, cinayeti işleyenlerin koyu renk Murat marka araba kullandıklarını, ancak görgü tanıklarının plakayı tespit edemediklerini yazdı. Kıbrıs Türk Mücahitler Derneği, Güvenlik Kuvvetleri Komutanlığı Emekli Subaylar Derneği ile Şehit Aileleri ve Malul Gaziler Derneği tarafından yapılan yazılı açıklamada, Kutlu Adalı'nın öldürülmesinden büyük üzüntü duyulduğu belirtilerek **"Cinayetin kim veya kimler tarafından ve hangi maksatla gerçekleştirildiğinin en kısa zamanda tespiti büyük önem taşımaktadır"** denildi.

Olayın, bazı kesimlerce ifade edildiği gibi, siyasi bir cinayetse, **"toplumca büyük bir tehlikeyle karşı karşıya bulunulduğuna"** dikkat çekilen açıklamada, şunlar kaydedildi: **"Bir süredir devam etmekte olan düşünce ayrılıklarını zıtlaşmalara, gerginlikleri arttırarak tırmanma ve çatışma boyutuna taşımaya yönelik tahriklerin provokatif niteliklerine dikkatleri bir kez daha çekmek isteriz. Kutlu Adalı cinayetiyle toplum daha da provokasyonlara açık hale getirilmiştir. Toplumumuzu iç silahlı çatışmaya sürükleyerek terör ortamına itmek isteyenlerin şimdi de siyasi yelpazede merhum Kutlu Adalı'nın karşısında yer alan başka bir şahsiyeti hedef almaya yönelebileceklerini dikkate alarak, gerek kişi ve kuruluşlar olarak gerekse güvenlik güçleri olarak dikkatli ve uyanık olmak durumundayız. Tüm kesimleri ve halkımızı provokasyonlara kapılmamaya, sağduyuya davet ederiz."**

Ölmeye Hakkınız Yok!..

HİKMET ÇETİNKAYA *13 Temmuz*

Cezaevlerinden gönderilen mektupların ardı arkası kesilmiyor. Cezaevlerinden yükselen çığlıklar, insan olanın kor gibi yüreğine düşüyor... Cezaevlerinde başlayan açlık grevleri ölüm orucuna dönüşürken geçmişin izdüşümü bir fotoğrafın kareleri gibi çoğalıyor...

Artık bu acı dinsin, bu çığlıklar bitsin!..

Cezaevlerinin ne olduğunu, işkencenin, zulmün, baskının acımasızlığını bize mektup gönderen, seslerini duyurmaya çalışan tutuklu ve hükümlüler kadar biliriz.

Onlar içeride biz dışarıdayız...

İçerisini bilmeyen, o acıları yaşamayanlar, işkencenin, zulmün, baskının ne olduğundan habersiz olanlar değil, haberi olanların, cezaevlerindeki tutuklu ve hükümlülere bir çift sözü olacak:

"Ölüm orucundan vazgeçin. Çünkü ölmeye değil yaşamaya hakkınız var..."

Elbet zulmün zaferi yoktur, sözü direnenler söyler ama sizlerin de ölmeye, kendinizi öldürmeye hakkınız yok...

1970 ve 1980'li yılların acılarını, gözaltılarını, tutuklanmalarını yaşayan; 1984, 1989 *'Kanlı Sürgün'*ünü yazan, onu kitaplaştıran bir ağabeyiniz olarak **İnkılap Dal**'ın, öteki gençlerin ölüme nasıl gittiklerine tanık oldum. O acıları hep yaşadım, işkenceyi, zulmü gördüm. Açlık grevlerinden çıkan, şimdilerde her biri kalp, böbrek, karaciğer, akciğer, romatizma hastası olan genç insanları, dostları çok yakından tanıyorum.

Elbet tabutluk genelgesi iptal edilsin, itirafçılaştırmaya, dayatmalara, sürgünlere, tutuklu yakınlarına saldırılara son verilsin; savunma hakkının, tedavilerin önündeki engeller kaldırılsın; Erzurum ve Diyarbakır cezaevlerindeki vahşet son bulsun!

Bunların hepsi tamam!..

Ama açlık grevlerine son verin, çünkü bu insan yaşamının sonu demektir...

★★★

Adalet Bakanı Sayın **Şevket Kazan**!

Siz de *"Ben hapishaneleri bilirim"* diyorsunuz, iyi-

leştirmelerin yapılacağını söylüyorsunuz. Ama 8 temmuz tarihli genelgeniz, ölüm sınırına dayanan açlık grevlerinin sona ermesini sağlamadı.

Laik Türkiye Cumhuriyeti, demokratik bir hukuk devletidir. Özel olarak Erzurum ve Diyarbakır cezaevlerinde *'zorla itirafçılık'* dayatmaları sürmektedir. Bugün 1532 tutuklu ve hükümlü tarafından yapılan süresiz açlık grevi, 156 kişi tarafından ölüm orucuna dönüştürülmüştür.

Sayın Kazan, lütfen bu konuda duyarlı olun, tutuklu ve hükümlü yakınları ve avukatlarıyla görüşüp istemlerini yerine getirin...

Şimdi de yine lütfen ÖDP Genel Başkan Yardımcısı **Saruhan Oluç**'un aşağıdaki sözlerine kulak verin:

"Yeni Bakan Şevket Kazan'ın yayımladığı genelge kısmi bazı düzelmeler getirmekle birlikte, tutuklu ve hükümlülerin en doğal hakları ve ölüm orucuna gerekçe olan 'savunma hakkı ve hukuk dışı sevk' *konusunu çözmemiştir. Hatta bu konuda Kazan genelgesiyle bir çifte standart da getirilmiştir. Örneğin 1 Mayıs olayları nedeniyle tutuklananların* 'mahkemelerinin en yakınındaki cezaevine nakledilmesi' *genelge hükmü olarak yazılmış, ancak Terörle Mücadele Kanunu tutukluları bu uygulamanın dışında tutulmuştur. Bu tutukluların yargı çevreleri dışındaki cezaevlerinde tutulmaları ve sevkleri sürmektedir.*

İstanbul Kartal Cezaevi tamamlanana kadar İzmit Kapalı, Sakarya E Tipi ve Eskişehir Özel Tip, İzmir için Nazilli, Uşak, Bergama cezaevleri uygun bulunmuştur. Bu da tutuklular için her duruşma günü ring arabalarıyla ve zincire vurulmuş bir biçimde mahkeme salonuna gidip-gelme; haftada iki kez avukatlarıyla, haftada bir yakınlarıyla görüşme hakkını kullanamama anlamına gelmektedir. Adalet Bakanı Şevket Kazan, bu uygulamanın İstanbul Kartal, İzmir ve Diyarbakır'da yeni cezaevleri yapılana kadar süreceğini söylemektedir. Ölüm sınırına gelen açlık grevlerinin bir an önce bitirilmesi için şu anda İstanbul tutukluları, kapasiteleri yeterli olan Ümraniye ve Gebze Cezaevi'ne konularak bu gayri hukuki uygulamaya son verilmelidir. Tutuklular, yargılandıkları illere geri getirilmelidir."

☆☆☆

Elbet zulmün zaferi yoktur ve elbet direnmek bir onurdur!..

Ama ölüme yolculuğa çıkarak değil! Çünkü, ölüme meydan okuyarak hiçbir yere varılmaz...

Ve Adalet Bakanı Şevket Kazan, bir kez daha size sesleniyoruz:

"Cezaevlerindeki insanlar suçları ne olursa olsun bizlerin içinden çıkmıştır. Onlar bizim insanlarımızdır. Lütfen gerekli önlemleri alın, açlık grevlerini durdurun..."

Tüm siyasi parti liderleri, demokratik kitle örgütleri, sendikalar, liberaller, demokratlar, sağcılar, solcular; duyarlı olun, ölüme giden insanlara sahip çıkın, onları yaşama döndürün!

Çağdaş sömürge Guyana

İBRAHİM YILDIZ *15 Temmuz*

Fransız uzay merkezinin bulunduğu Güney Amerika'nın yağmur ormanlarıyla kaplı Guyana'dayız. Paris'ten 9 saatlik bir uçak yolculuğuyla geldiğimiz Atlas Okyanusu kıyısındaki doğa harikası ülkenin yıllarca ölüm mahkûmlarına ev sahipliği yaptığını bilmeyeniniz yoktur sanırız. En azından **"Kelebek"** romanını okuyan ya da filmi izleyen herkes **"Şeytan Adaları"**'nı anımsar. İşte o adalar Guyana'nın hemen karşısında. 1950'li yıllara kadar hapishanelerin bulunduğu sömürge ülkesinde şimdi uzay merkezi bulunuyor.

Her yıl 1000 kişi ölürmüş o hapishanelerde. Buraya gönderilen mahkûmlar da bunun bilincinde olduklarından kaçmayı düşlemişler bıkmadan.. ya kaçacaksın ya da en geç 4 yıl içinde öleceksin...

Amazon ormanlarına birkaç kilometre uzaklıkta, kilometrelerce uzunlukta nehirleri, yüksek nem oranı, aşırı sıcağı, bir yağan bir açan havası... İnsanı ürperten vahşi güzellik.

"Guyana puması en tehlikeli olanı" diyor rehberimiz. Peki timsahlar, piranalar, yılanlar, yırtıcı kuşlar, kocaman kocaman sinekler, sarı veba falan, hepsi mevcut... Uydu bir fırlatılsın onlara da sıra gelecek. Nehir gezisinde yakından göreceğiz.

Geceyarısı yağmurla karşılanıyoruz Cayenne Havalimanı'nda. Otobüslere doluşup otele doğru giderken tek tük ışık dışında ıssız bir adadayız izlenimine kapılıyoruz. Bir de motosikletli polisler... Sonra öğreniyoruz ki motosikletli, cipli, arabalı her türlüsünden polis, jandarma ve lejyonerler eşliğinde yola çıkılırmış. Guyana'ya gelen her delegasyon sıkı biçimde koruma altına alınırmış. Önde eskortlar, arkada askerler, her kavşakta bizi bekleyen lejyonerler, sürekli ormanı tarayan gözler... Bayağı güvenli ortam. Uzay merkezinde çalışanların oturdukları evlerin dört yanında demir parmaklıklar..

Uzay merkezinde 1500'ü uzman, diğerleri güvenlik görevlisi yaklaşık 8 bin kişi çalışıyor. Okullarda Fransızca okutuluyor. Fransa'nın gönderdiği bir vali tarafından yönetiliyor. Yerli halka işsizlik parasının verildiğini öğreniyoruz. Kabile reisleri kendi kabilesinden 50-100 kişilik listeler gönderip yüklüce bir parayı cebe indirince krallar gibi yaşıyorlar.

Günlük yaşam çalışmayanlar için oldukça sıkıcı. Sıcağın etkisiyle evden dışarı çıkan yok gibi... 120 bin nüfuslu yerleşim merkezinde turist az, plajlar boş, havuzlar boş. Ülkeye gizlice giren Brezilyalılar, ticaret için gelen Çinliler ve Afrika'dan gelip mesken tutanlar da olmasa in cin top oynayacak yağmur ormanları ülkesinde. Zengin altın madenlerinin olması çoğunun iştahını kabartıyor kuşkusuz. Tropikal ikliminden dolayı zengin hayvan türlerinin ticareti de söz konusu. Belki de bu nedenle, güvenlik önlemleri rahatsız edecek denli sıkı. Fransızların bağımsızlık yanlıları ile başı dertte anlaşılan. Bazı bölgelere girmek yasak. Gerekçe de o bölgelerde yaşayanların hastalıklara karşı duyarlılığıymış. Tıpkı uzay merkezi gibi oraları da SİT alanı ilan etmişler. Uydunun fırlatılışını 16 kilometrelik uzaklıkta bulunan merkezden izledik. Fırlatılış yerinden 4 kilometreye kadar bulunan tüm canlılar için tehlike var diyor yetkili. Bu nedenle tüm çevre boşaltılıyor. Düşme olasılığına ve yangına karşı özel yetişmiş kalabalık bir ekip hazır bekliyor. Bugüne kadar birçok başarısız fırlatışlar olmuş, ancak 3 kişi ölmüş. TÜRKSAT 1C'yi yoğun yağmur nedeniyle çıplak gözle göremedik, sesini duyduk. Yine de heyecanlıydı. Uzayda yeni dünya arayışlarının sürdüğü şu günlerde Türkiye'nin de uzaya bir uydu göndermesine tanıklık etmiştik...

Beklenen nehir gezisi oldukça heyecanlıydı. Bindiğimiz kanoda **"Aman sallanmayın şimdi bir timsah filan çıkar da"** diyenler gezinin sonuna doğru **"Hadi çık ortaya..."** diye nehre bakıp yalvarıyorlardı. Ne timsah, ne pirana ne de boayılanları bizim ekibi sevmemişti anlaşılan. 4 günlük gezinin 2 günü yollarda geçti. En unutulmaz tarafı 18 saatlik uçuşta Fransa Havayolları'nın muhteşem ikramıydı. Sanki seçme bir ekip gönderilmişti. Servisinden ilgiye dek her şeyiyle dört dörtlüktü... 21 Arap ülkesini temsilen 11 bakanın kafilede olması Fransızları heyecanlandırmıştı anlaşılan.

Tabii bu özel bir uçaktı ve yolcuları da özeldi..

Atletizmde skandal günü

DENİZ DERİNSU *15 Temmuz*

Ekrem Koçak Atletizm Pisti'nde ilginç gün!.. Dün sona eren Atletizm Gençler Ligi 2. kademe yarışmalarında çok sayıda sporcunun mücadelesinin yanı sıra yaşanan olaylar da atletizm severlere unutulmayacak dakikalar yaşattı.

Erkekler çekiç atmada **Oğuz Kalkan,** Türkiye rekoru denerken başarısız oldu. Bu dalda yarışan tecrübesiz sporculardan birinin çekici, pist yerine tellere atması görevlileri zor duruma soktu. Çekici tellerden indirmek isteyen hakemler tırmanırken zorlandılar. Arkasından, bu kez yine çekiç atmada sonu çok kötü bitebilecek bir olay kelimenin tam anlamıyla ucuz atlatıldı. Hakemlerin tüm uyarılarına rağmen uzun atlamak için ısınmak isteyen sporcular, kenara çekilmediler. Atılan çekiçlerden biri Tokat bölgesinden **Abdullah Kömür**'ün bacağına isabet edince, bu sporcu bir anda yere yığıldı. Müsabaka doktorluğunu üstlenen G. Saray antrenörlerinden doktor **Ahmet Karadağ** ilk müdahaleyi yaparken hafta içerisinde İzmir'den İstanbul'a alınan yarışlar için pistte ambülans bulunmaması sıkıntı yarattı. Fenerbahçeli atletlerden **Bülent Eren**'in özel aracıyla hastaneye kaldırılan Kömür'ün bacağında ezilme meydana geldiği belirtilirken kırık olmaması mucize olarak yorumlandı.

Yarışların sürdüğü dakikalarda Burhan Felek Spor Kompleksi'ne spordan sorumlu Devlet Bakanı **Bahattin Şeker**'in geleceği haberi herkesi heyecanlandırdı. Tesislere gelen Şeker, başta yeni yapılan eğitim merkezi olmak üzere tüm birimleri gezerken müsabakaların yapıldığı Ekrem Koçak Pisti'ne gelmedi. Bu durum atletler ve yöneticiler tarafından üzüntüyle karşılanırken **"Hiç olmazsa 10 dakika seyredip sporculara moral verseydi"** yorumları yapıldı.

Yarışlar sonunda 3 adım atlama bayanlarda Bursa Belediyesi'nden **Serap Sevim** (11.80), 400 metre engelli bayanlarda Enka'dan **Işıl Çoşan** (1.07.11), 400 metre engelli erkeklerde İstanbul Karagücü'nden **Çetin Maral** (56.86), 800 metre bayanlarda MTA'dan **Süreyya Ayhan** (2.13.28), 200 metre bayanlarda da MTA'dan **Özlem Arslan** (26.76) birinci oldu.

MARAT'NIN KATİLİ GİYOTİNDE

1793'TE BUGÜN, CHARLOTTE CORDAY (ŞARLOT KORDEY GİYOTİNLE İDAM EDİLDİ. 24 YAŞINDAKİ GENÇ KADIN, 4 GÜN ÖNCE FRANSIZ DEVRİM LİDERLERİNDEN MARAT'ın (MARA) BIÇAKLIYARAK ÖLDÜRMÜŞTÜ. ÜNLÜ OYUN YAZARI CORNEILLE'İN SOYUNDAN GELEN CORDAY, ILIMLI DEVRİM PARTİSİ JİRONDENLER TARAFTARIYDI. BU NEDENLE ONLARIN KARŞITI RADİKAL JAKOBENLER'İ VE LİDERLERİNDEN MARAT'ı DÜŞMAN BELLEMİŞTİ. CİNAYETTEN SONRA YAKALANIP YARGILANAN CORDAY, ÖLÜM CEZASINA ÇARPTIRILMIŞTI. KENDİSİNİ 18. YÜZYILIN JANDARK'I OLARAK GÖREN GENÇ KADIN, TUTUKLUYKEN BİR RESMİNİN YAPILMASINI İSTEMİŞ, BU İSTEK MAHKEMECE OLUMLU KARŞILANMIŞTI.
(Solda bu resmin kopyası görülüyor.)

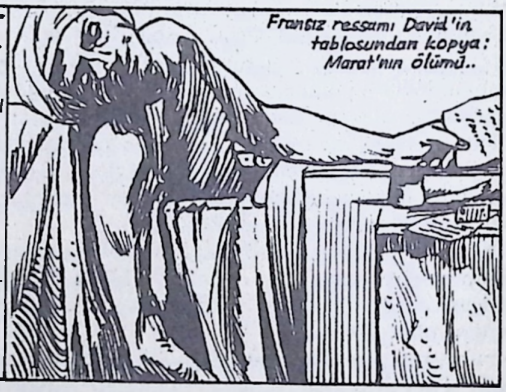

Atatürk'e saygısızlık

ESEN ALİŞ *16 Temmuz*

BARTIN -Bartın'ın ANAP'lı belediye başkanı **Oğuz Pir,** yeniden düzenlediği belediye parkındaki **Atatürk** büstünü kaldırarak depoya attı. Atatürkçü Düşünce Derneği (ADD) üyesi de olan Pir'in uygulaması kentte büyük tepkiye yol açtı.

Olayı duyuran Bartın gazetesi de Belediye Parkı'na Atatürk heykeli yaptırmak için kampanya başlattı.

40 yıl önce eski belediye başkanlarından **Kemal Samancıoğlu** tarafından yaptırılan ve mermer kaide üzerine yerleştirilen Bartın'ın ilk Atatürk büstü, Bartın Belediyesi'nin arkasındaki tarihi Belediye Parkı'ndaki düzenleme çalışmaları sırasında 8 ay önce depoya atıldı. Ancak parkın geçen hafta yapılan havai fişekli açılış töreninde, büstün parktaki yerine konulmadığı görüldü. Büstün açılışında konuşan ANAP'lı Belediye Başkanı Oğuz Pir'in, büstün nereye konulduğuna açıklık getirmemesi ve Atatürk'ten hiç söz etmemesi dikkat çekti.

Kent halkı, ADD üyesi de olan belediye başkanının Atatürk büstünü ortadan kaldırmasına tepki gösterdiler. Bartınlılar, **"Atatürk devrim ve ilkelerini savunmada gösterdiği büyük gayretler için 1932 yılında büyük Atatürk tarafından Türkiye'de, yalnız Bartın halkına,** 'Gazi Günü' **armağan edilmiştir. Bu tarihi ve onurlu gün her yıl 8 nisanda büyük coşku ile kutlanmaktadır. Böyle onurlu bir güne sahip Bartın'da böylesine bir davranış affedilemez"** dediler.

Çekiç Güç'e uçuş engeli

LALE SARİİBRAHİMOĞLU *18 Temmuz*

ANKARA - Ankara, günde 35 kez Türkiye üzerinde uçuş yapan Çekiç Güç ortaklarının bu faaliyetlerini sınırlandırarak ikinci ülkelerin kendi topraklarını yakından tanıması olanağını ortadan kaldırmak için harekete geçti.

Bu çerçevede Türkiye, İncirlik'te konuşlu Çekiç Güç'e destek veren ABD, İngiltere ve Fransa'dan, pilotlarının Türkiye toprakları üzerindeki eğitim uçuşlarına sınırlama getirmelerini istedi.

Çekiç Güç'ün görevinin yeniden tanımlanmasına ilişkin angajman kuralları çerçevesinde Türkiye'nin bu önerisini kabul eden Çekiç Güç ortakları, olağanüstü bir gelişme olmaması durumunda, pilotların eğitiminin Suudi Arabistan'da yapılmasına karar verdiler. Bir aylık ek görev süresi temmuz sonunda dolacak olan Çekiç Güç için Ankara'da Amerikan ve Türk yetkilileri arasında kritik pazarlıklar sürerken, uluslararası güce ilişkin angajman kurallarında Türkiye lehine sıkı denetim mekanizması öngörüldüğü belirtildi.

Çekiç Güç'ün kara unsurunu oluşturan ve **"irtibat bürosu"** olarak anılan Kuzey Irak'taki Zaho'da konuşlu Askeri Eşgüdüm Merkezi'nin (MCC), Ankara'nın istekleri doğrultusunda Silopi'ye taşınmasına karşı çıkan ABD, İngiltere ve Fransa'nın buna karşılık angajman kurallarında Türkiye'yi memnun ederek Zaho sorununu kendi lehlerine çözmeye çalıştıkları bildirildi.

Başta Genelkurmay Başkanlığı olmak üzere, Türkiye'deki ilgili kurumlar, Zaho'daki varlığının bile kendi başına Kuzey Irak'taki Kürtleri Bağdat'tan uzaklaştırarak bağımsızlığa özendirdiğini belirttiği MCC'nin Silopi'ye taşınmasında diretiyor. Ancak Batılı diplomatik kaynaklar, **Cumhuriyet**'e verdikleri bilgide, Çekiç Güç'e destek veren ABD, İngiltere ve Fransa'nın, Irak Devlet Başkanı **Saddam Hüseyin**'den gelebilecek olası saldırılara karşı Kuzey Irak halkının güvenliği açısından önem taşıyan MCC'nin kalkmasına karşı olduklarını belirttiler. Aynı kaynaklar, Türkiye'nin görüşlerinin aksine, MCC'nin bir Kürt devletinin oluşumuna katkıda bulunmadığını savundular.

Bir Batılı diplomatik kaynak, Cumhuriyet'e yaptığı açıklamada, Türkiye'nin, Çekiç Güç'ün, dolaylı da olsa bölgede yarattığı otorite boşluğunun hem terör örgütü PKK'ye yaradığı hem de Kürtleri bağımsızlığa özendirdiği yolundaki endişelerini gidermek için bu gücün görev süresinin yeniden tanımlanmasına ilişkin angajman kurallarını önemli ölçüde Türkiye lehine değiştirdiklerini anlattı.

Angajman kurallarında yapılan başlıca değişiklikler şöyle sıralanıyor:

- Kuzey Irak'taki Çekiç Güç uçuşları azaltılacak.
- Türkiye, Çekiç Güç'ün faaliyetlerini daha sıkı kontrol edecek.
- Çekiç Güç'e destek veren Amerikan, İngiliz ve Fransız pilotlarının, Türkiye'deki eğitim uçuşları önemli ölçüde sınırlandırılacak.

Amerikan Büyükelçiliği'nin basın bürosu olarak görev yapan Amerikan Haberler Merkezi (USİS) tarafından hazırlanan Çekiç Güç'e ilişkin bilgi notunda, bu gücün İncirlik'e yerleşmesinden 1995 Ekim ayına kadar geçen yaklaşık 5 yıl içinde uçakların 50 binden fazla sorti yaptıkları belirtiliyor. Bir uçağın her kalkış ve inişi **"sorti"** olarak adlandırılıyor.

5 yıllık sürede 50 binden fazla sortinin günde 35 sorti anlamına geldiğini kaydeden askeri kaynaklar, bu uçuşlara Çekiç Güç'ün Kuzey Irak'ı denetim faaliyetleri için yaptığı sortiler ile yine Türk toprakları üzerindeki eğitim uçuşlarının da dahil olabileceğine işaret ettiler.

Çekiç Güç pazarlıkları için son iki haftadır Ankara'yı ziyaret eden üst düzey Amerikan yetkililerine, Çekiç Güç'ün Türkiye'de kalması yolunda Ankara'nın ikna edilmesi açısından kilit rol oynadığı belirtilen ABD'nin Birleşmiş Milletler (BM) Temsilcisi **Madelene Albright** da eklendi.

Gündeminde Kıbrıs ve Çekiç Güç konuları da yer alan Albright, Dışişleri Bakanı **Warren Christopher**'ın yetkilerine yakın bir konumla bakan sıfatıyla Atina ve Lefkoşa'yı ziyaretinin ardından yarın Türkiye'ye gelecek.

Diplomatik kaynaklar, Albright'ın getirdiği önerilerin, Çekiç Güç'ün İncirlik'te kalıp kalmayacağı konusunda belirleyici rol oynayabileceğine dikkat çektiler. Muhalefetteyken Çekiç Güç'ün gitmesi yolunda oy kullanan koalisyonun büyük ortağı RP, Çekiç Güç'ün Türkiye'de kalması yolunda ABD'den gelen baskılar nedeniyle topu gizli görüşme yoluyla Meclis'e attı.

Türkiye'nin, kendi topraklarında konuşlanmasına izin verdiği Çekiç Güç'ün kontrol ettiği Kuzey Irak'ta sınırötesi operasyon yapma olanağının, bu uluslararası gücün başka bir ülkeye taşınması durumunda önemli ölçüde sınırlanacağına dikkat çekiliyor.

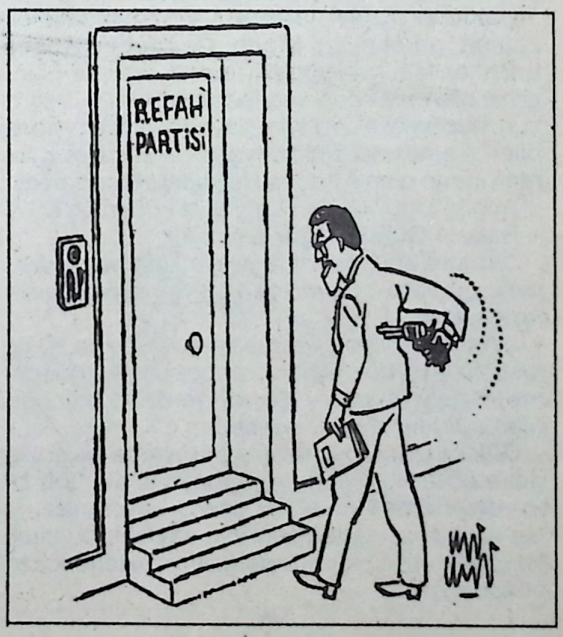

Tek Sütunluk Bir Haber...

İLHAN SELÇUK *23 Temmuz*

Aygün Uğur öldü...

25 yaşındaydı...

Ölüm orucu sonucunda gözlerini yaşama ka-
p ı, adını ne ben bilecektim, ne de siz...
ur, TKP (ML) davasından yargılanı-
akola silahlı saldırı eyleminden tu-
2 yıl 6 aya hüküm giymiş, 1992 yı-
apishanedeymiş, Ümraniye Ceza-
gelen ölüm orucunun 63'üncü gü-
ahrolası dünyaya allahaısmarladık

gazeteler, Aygün Uğur'un ölümünü tek sütunluk haberle geçiştirdiler...

★

İçeride ölüm orucu sürdükçe, dışarıda insan olanın boğazına lokmalar diziliyor...

Şairlerin dizeleri insana yalnız sevdalandığı zaman gerekmez; **Melih Cevdet**'in **Rosenberg**'ler için yazdığı şiir, inancı uğruna ölümü göze alan herkese uyarlanabilir; kim olursa olsun, neden olursa olsun, hayatı elinin tersiyle itebilen kişinin derdini, davasını anlamaya çalışmak insan olanın kaçınamayacağı bir görevdir...

Aygün Uğur neden bu yollara düşmüş?..

Babası **Gülabi Uğur** anlatıyor:

"Tunceli'de köyümüz yakıldıktan sonra Mersin'e göç ettik. Evimizden bir tek eşya bile kurtaramadım.

Ayda altı milyon lira maaş alıyorum ve 10 nüfusu besliyorum. Oğlumu ancak üç ayda bir görmeye gelebiliyorum. Şimdi de ölüm orucunda olan oğlumu ziyaret edeceğim."

Gülabi Uğur, cezaevinin kapısında bu sözleri gazetecilere söylerken oğlunun öldüğünü bilmiyordu; ama Gülabi'nin kısacık açıklaması, yaşanan olayın nedenlerini bin sayfalık bir kitaptan daha etkili biçimde sergiliyor; eklenecek tek sözcük yok...

★

Aygün Uğur'u anlamak kolay, baba Gülabi'yi anlamak çok daha kolay...

Ben, bizi anlamakta güçlük çekiyorum...

Nasıl anlayayım?..

Bakın, Melih Cevdet'in şiirini ezbere bilen çok kişi var bu toplumda!. Nice okullar üniversiteler bitirmiş, dünyayı gezip görmüş, edebiyat yalamış, klasik müzik dinleyen, bilgisayara aşina, meslek sahibi seçkinlerimizin sayısı, 21'inci yüzyıla 4 kala hiç de az değil!..

Düşünün ki 50'yi aşkın üniversitede binlerce profesör ve doçent çalışıyor; holdinglerimizin, şirketlerimizin, partilerimizin, vakıflarımızın, bankalarımızın, medyamızın üst yöneticileri sayısal açıdan on binlerce, belki yüz binlerce...

Bu insanlar, neden ölüm orucuna yatıp hayatına son veren 25 yaşında bir gençle Atlanta'daki olimpiyat oyunları kadar ilgilenmiyorlar?..

Bu sağır duvar ne zaman örüldü?.

Yürekler ne çabuk taşlaştı?..

★

Geçmiş yüzyıllarda, Avrupa'da feodal temeller üzerinde yükselen toplumda yaşayan aristokratlar; kalebentlerin ya da kürek mahkûmlarının yaşadıkları karanlık zindanlardan yansıyan öykülere dudak bükerler, saray dedikodularıyla ilgilenip eğlenirierdi.

O duruma mı düştük?..

Cezaevlerinde ölüm oruçları tutulan bir ülkede, yalnız sosyete dedikoduları ve borsa haberleriyle yaşayanların egemenliği ne kadar sürebilir?..

★

Aygün Uğur öldü...

Tanımazdım kendisini...

Tanıdım.

Annesi **Yıldız Uğur**'a ve babası Gülabi Uğur'a başsağlığı dileyemeyecek kadar utanç içindeyim; bu ölümde hepimizin payı var, senin, benim, hepimizin...

Üç Genç Ölü...

HİKMET ÇETİNKAYA *25 Temmuz*

Kurumuş gözlerinde bir ışık parçası görülmüyor artık...

Paramparça olmuş bir gençlik, ölüme kafa tutuyor demir parmaklıkların arkasında...

Bir gülümseme, bir sevinç yok. Yüreklerde güzel bir şarkıya benzeyen aşk da yitip gitmiş...

Karanlık bir suda bir konuk gibi yüzen gökyüzü, bir ırmağın yamacındaki kent, deniz ötesi bir bozkırın yalnızlığını getiriyor odanın içine...

Haber o saatte geliyor...

Miyase İlknur, *"Ölü sayısı üçe çıktı"* diyor. Ardından uzun bir sessizlik kaplıyor odanın içini.

Arseni Tarkovski'den **İlya Ehrenburg**'a uzanan bir türkü, bir şiir, çiçek dökümünün zamansız ölümüyle bütünleşiyor.

İlginç Özkeskin, ölüm orucunda komaya giriyor ve dün sabah 35 yaşına basamadan sessiz bir yolculuğa çıkıyor...

O anda belki Nagazaki'de yağmur yağıyor, balıklar çıldırıyor, gökten yere düşüyor kuşlar.

İstenmeyen bir yağmur bu, ağaçlar hoşlanmıyor ondan...

İlk kurban **Aygün Uğur**'du.

O, 25 yaşında Tuncelili yoksul bir ailenin çocuğuydu. **Altan Berdan Kerimgiller** de bir emekçi ailenin oğluydu.

Bu, üçüncü ölümdü...

Hep birlikte ölümleri seyrediyorduk. Kendi utancımızı sessiz ölümle, istenmeyen yağmurla çoğaltıyorduk İlya Ehrenburg gibi...

Ölenler bizim çocuklarımızdı. Daha sırada çok kişi vardı...

Açlık grevleri başlayalı kaç gün olmuştu?..

66 gün!..

Adalet Bakanı **Şevket Kazan,** *"Biz gerçekten ölümlere üzülüyoruz"* diyordu. Ancak Bakan Kazan, bunu siyasi bir gösteri olarak nitelendiriyordu...

Toplum suskun ve tepkisizdi...

Genç insanlar ölüme yolculuğa çıkarken kimi televizyon kanallarında, *"Onlar birer canidir, ölsünler"* diyen tartışmacılar bile vardı...

★★★

Gri bir lekenin insan yüreğinde siyaha dönüştüğü, acımasızlığın kol gezdiği bir dönemden geçiyoruz toplum olarak...

Şeriatçı basın, insan haklarının birincil koşulu olan yaşama hakkını savunmuyor, insanların açlık grevinde ölüme gitmelerini *"gebersinler"* diye yorumluyor...

İşte şeriatçı basından seçtiklerimiz:

"Asker, Başbakan'ı kucakladı...", "Hezimetin 73. yıldönümü... Lozan'dan müthiş hatıralar... Musul, sarhoş kurbanı... Lozan'daki ABD müşahidi **John Grew**'*in hatıralarında yazdığına göre* **İsmet,** *iyi bir keyiflendiricinin etkisi altında İngilizlerin Musul'u elde tutmalarında hiçbir sakınca görmediğini 3 kere söylemiş..."*

Bunlar ne yapmak istiyor? Asıl bölücü, asıl hain bunlar değil mi? Bunlar bu ülkeyi bölüp parçalamak istemiyor mu? Bunlar, Lozan yerine Sevr'i savunmuyorlar mı?

Cezaevlerindeki genç insanların ölümleriyle bile *"dalga geçen"*; gazetelerinde, *"Çağdaşlardan intihar savunması"* diye söz eden bu karayobaz çetelerine iki çift sözümüz olacak:

"Sizde utanmak, sıkılmak yok mu?"

Takkeli liboşlar, takkesiz liboşlarla bir olup *"bu ülkeyi"* cepleri para dolsun diye parselleyip parselleyip satarlar günün birinde...

Gazetelerinde, *"Çekiç Güç Tamam İnşallah"* diye manşet atanlar, utanmadan sıkılmadan dindar geçinirler...

★★★

Üç genç ölü...

Onlar bir ağacın yaprakları gibi yeşermeden ölüme gittiler. Arkalarında acılı analar, babalar, sevgililer, dostlar bıraktılar...

Artık yeter!

Ölümlerle bir yere varılmaz.

Başta Başbakan **Necmettin Erbakan**, Başbakan Yardımcısı **Tansu Çiller**, Adalet Bakanı Şevket Kazan, cezaevlerindeki iyileştirmeyi gerçekleştirip genç insanların ölüm yolculuğuna son verin!

Cezaevlerindeki insanların suçları ne olursa olsun, onların da yaşama hakkı var...

Onlar bu ülkenin çocukları!..

Artık yeter!..

Cezaevlerinden yükselen haykırışlara kulak verin...

Kurumuş gözlerinde bir ışık parçası belirsin bu genç insanların. Karanlığın içinden ölüme değil, aydınlık bir evrene açılsın yürekleri...

Acele edin, elinizi çabuk tutun!

KKTC'ye tarikat çıkarması

AYŞE SAYIN *28 Temmuz*

ANKARA - Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde (KKTC), Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı müfettişlerinin hazırladığı bir rapor, adada çok sayıda izinsiz ve yasalara aykırı Kuran kursu açıldığını, yasadışı girişimlerin arkasında bazı tarikatların bulunduğunu ortaya koydu.

Bakanlık, yasalara aykırı kurs düzenleyen cami imamları ve bazı öğrenci yurtlarının yöneticileri hakkında savcılığa suç duyurusunda bulunurken, müfettiş raporlarında, kursların **"Fethullahçılar, Süleymancılar"** olarak bilinen gruplar ile Kıbrıs Türk Kültür Cemiyeti tarafından düzenlendiği bilgisine yer verildi. Yapılan denetimler sonucunda KKTC'de faaliyet gösteren 42 Kuran kursunda toplam 1025 öğrencinin eğitim gördüğü belirlendi. Müfettişler, kurslardaki öğrencilerin görünümünü, yazar **Ahmet Rasim**'in **"Falaka"** adlı öyküsündeki çocuklara benzettiler.

Kuran kursları sayısındaki hızlı artış üzerine harekete geçen KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı, haziran ve temmuz ayları içinde köylerde ve Gazimagosa'da çeşitli camilerde yaptırdığı incelemelerin ardından yasalara aykırı kurs açanlar hakkında, **"izinsiz kurs düzenledikleri"** savıyla suç duyurusunda bulundu. Lefkoşa Savcılığı da, bunun üzerine geniş kapsamlı soruşturma başlattı.

Bakanlık müfettişleri, yaptıkları incelemelerde bazı kurs imamlarının, KKTC Vakıflar Örgütü ve Din İşleri Daire Başkanlığı'nın verdiği izin belgelerini göstermeleri üzerine, bu kuruluşa **"kurs izni verme yetkisi olmadığı"**nın anımsatılmasını istediler.

Bakanlık müfettişlerinin çalışmalarında, yasalara aykırı olarak faaliyet gösteren kursların imamlarının hemen hepsinin Türkiye Cumhuriyeti yurttaşı olduğu belirlendi. 5-15 yaş arası öğrencilerin devam ettiği belirlenen kursların imamlarının büyük bölümünün de ilkokul mezunu, yetersiz kişiler olduğu müfettiş raporlarına yansıtıldı. Kuran kurslarının düzenlendiği camiler, görevlilerin isimleri ve öğrenci sayılarının da yer aldığı raporlarda, saptamalar şöyle özetlendi:

- Gazimagosa'da, Ulu Cami, Antalyalılar Camii, Veyselliler Camii ve Anadolu Mahallesi Camii'nde cami imamları Kuran kursu yaptırmaktadır. Bu kursların belli bir müfredatı, haftalık programı, başlama ve bitiş saatleri yoktur.

- Bu kurslarda her imam kendi istencine göre derse başlar, dersi bitirir ve istediği dini konuları istediği biçimde işler. Bütün imamlar, birbirlerinin okuttuğu konulardan habersiz oldukları gibi, Din İşleri Dairesi de bu imamların ne yaptıklarından habersizdir.

- Kurslara katılan kız öğrenciler başörtülü ve birçoğu takunyalıdır. Bu öğrencilerin görünümü, yazar Ahmet Rasim'in kendi çocukluğundaki okulları ve öğrencileri anlattığı **"Falaka"** isimli okuma parçasındaki çocuklara benzemektedir.

- Kız, erkek tüm öğrenciler camide bağdaş kurarak oturmaktadır. Önlerinde küçük masacıklar mevcuttur. İmam da öğrencilerin karşısına bağdaş kurarak oturup eğitimi sürdürmektedir. Öğretilmeye çalışılan konular Arapçadır ve öğrenciler bunların anlamını bilmemektedir.

- Selimiye Camii yanında yer alan Erkek Talebe Yurdu'nda yöneticilerinin inkârına rağmen ilkokul öğrencilerine Kuran kursu yapılmaktadır.

- Müftü Vekili **Ahmet İlktaş**'ın verdiği bilgiye göre, KKTC'de Süleymancıların yönettiği Kuran kursları, Fethullahçıların yönettiği Kuran kursları, **Işılay Arkan**'ın Kıbrıs Türk İslam Kültür Cemiyeti adına yönettiği Kuran kursları ve Din İşleri Dairesi Kıbrıs Müftülüğü'nün yönettiği Kuran kursları yapılmaktadır.

Müfettiş raporlarının **"Sonuç"** bölümünde de, şu görüşlere yer verildi: **"Ne olduğu belirsiz, çeşitli tarikatlara mensup imam veya kişilerin temel eğitim çağındaki çocuklarımızı (5-15 yaş), ileride telafisi mümkün olmayacak bilgilerle, kendi tarikat görüşleri doğrultusunda yetiştirmeleri kabul edilemez bir durum olup bu kursları yapan cami imamları ve Selimiye Erkek Talebe Yurdu yöneticileri hakkında izinsiz faaliyette bulunma halleri nedeniyle savcılığa suç duyurusunda bulunulması..."**

Rapordaki istem doğrultusunda, tarikat ve dini cemaatlerin yönlendirmesinde yasadışı faaliyette bulunanlar hakkında suç duyurusunda bulunularak adli soruşturma başlatıldı.

ÜNLÜ BIR MODEL VE RESSAM

1938'DE BUGÜN, ÜNLÜ FRANSIZ MODEL VE RESSAMI SUZANNE VALADON 71 YAŞINDA ÖLDÜ. KISA BIR SÜRE SIRK CAMBAZI OLARAK ÇALIŞTIKTAN SONRA, RESSAMLARA POZ VERMEYE BAŞLIYAN SUZANNE VALADON, BU ARADA, DEGAS, RENOIR, TOULOUSE-LAUTREC GIBI ÇOK ÜNLÜ SANATÇILARA DA MODELLIK ETMIŞTI. ONLARIN YÜREKLENDIRMESIYLE RESIM YAPMAYA GIRIŞEN VALADON, BU DALDA GERÇEK BIR YETENEK OLDUĞUNU ORTAYA KOYMUŞTU. YER YER GAUGUIN VE LAUTREC ETKISI BELLI OLSA DA, KIŞISEL BIR RESIM TARZI YARATABILMIŞTI. SUZANNE VALADON, ÇOK GEÇMEDEN IZLENIMCILER (EMPRESYONISTLER) ARASINDA YERINI ALIRKEN, MAURICE UTRILLO GIBI ÇOK ÜNLÜ BIR OĞUL DA YETIŞTIRECEKTI..

Solda, oğlunun doğduğu 1883'te yaptığı bir portresinden kopya, sağda ise "Bahçede Ev" adlı resmi görülüyor.

Kâbus Sona Erdi

ORHAN ERİNÇ *29 Temmuz*

Ülkemizi yönetenlerin, insanlarımızın doğal haklarını geçerli kılma ve koruma konusunda güvenceler getiren pek çok uluslararası sözleşmeyi *"laf olsun"* diye imzalamış olmalarının acı veren sonuçlarından birini daha cezaevlerindeki ölüm oruçları sırasında yaşadık.

Ancak, yalnız yönetenlerimizi suçlamak ve eleştirmek, olayı bir yanı ile değerlendirmek olur. Bu bağlamda en az onlar kadar suçlu ve sorumlu olan bir güç daha var: Medya. Açlık grevlerinin başlamasını izleyen süreçte, grevlerin ölüm orucuna dönüşmesini bile önemsememiş bir medyamız var. Ölüm orucunu sürdürenlerin giderek beklenen sona yaklaşmaları, medyamızın kılını kıpırdatmadı. İlk ölümler sırasında bile konu, birinci sayfalarda küçük haberler arasında yer bulabildi. Medyamız, durumun ayırdına vardığında, iş işten geçmişti.

Bugüne kadar gelip geçen pek çok bakan, yaptıkları ve söyledikleri ile devlet geleneğinden yoksun olduğunu belgelemiştir. Ancak Adalet Bakanı Bay **Şevket Kazan,** bu konuda unutulmayacak düzeyde zikzaklı bir tutum izleyerek en başta yer almayı hak etmiştir.

Kendinden önceki Adalet Bakanı Bay **Mehmet Ağar**'ın genelgesini iptal etmesini izleyen günlerde başlattığı ve son ana kadar sürdürdüğü tutumu, şimdilik 13 kişinin ölümü ile sonuçlanmıştır.

"İşkence ve İnsanlık Dışı ya da Onur Kırıcı Davranış veya Cezanın Önlenmesine İlişkin Avrupa Sözleşmesi," Türkiye tarafından, diğer Avrupa Konseyi üyesi devletler gibi 26.2.1988 tarihinde onaylanmıştır.

Birleşmiş Milletler üyesi ülkeler arasında düzenlenen *"İşkence ve Başka Zalimce İnsanlık Dışı veya Onur Kırıcı Davranış ya da Cezaya Karşı Sözleşme"*nin onay tarihi ise 16.6.1988'dir.

Aradan sekiz yıl geçmiş olmasına karşın, bir bakanın ülkesinin uygulamaya dünyanın gözü önünde söz verdiği ilkeleri geçerli kılmak için kendi ülkesinin vatandaşları ile kapalı kapılar ardında pazarlık konusu yapmış olması, utanç vericidir.

Örgütlerin amaçları uğrunda üyelerini rahatça feda edebilecekleri gerçeğini baştan göremeyen yöneticilerin, yasalarla ve uluslararası sözleşmelerle bağlı devlet adına diledikleri gibi davranarak vatandaşlarını yok sayamayacakları verilen ödünlerle bir kez daha ortaya çıkmıştır.

Bay Kazan, uzlaşma gerekçelerini anlatırken hem partisine hem de temsil ettikleri görüşe, her fırsattan yararlanarak dinsel bir motif katmanın sorumluluğunu da yüklemiştir. Bay Kazan'a göre cumartesi gecesi geri adım atmış olmasının nedenlerinden biri de Kandil sebebiyle herkesi sevindirmiş olma tutkusudur. İslam dinindeki Kandil ve bayramları dikkate alırsak artık her kutsal günde birilerini sevindirmek gibi bir zorunlulukla karşı karşıya kalacağız demektir. Bekleyelim bakalım gelecekte neler olacak..

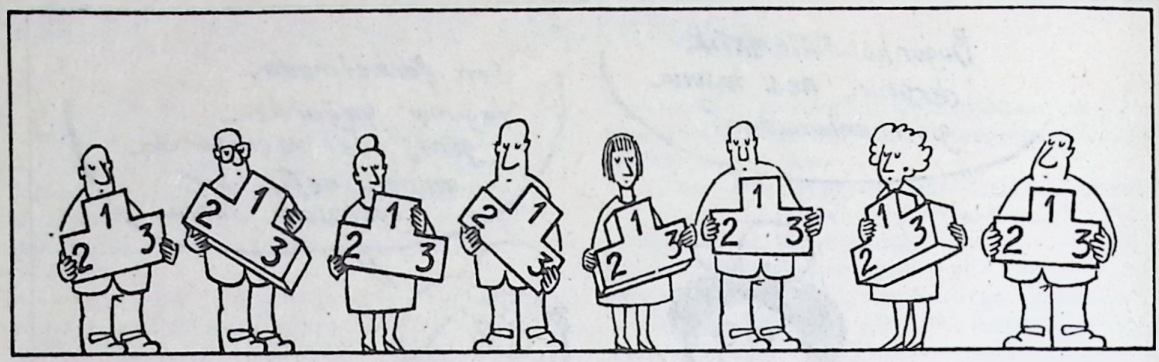

'Direndiler, kazandılar'

BERAT GÜNÇIKAN *29 Temmuz*

Eşber Yağmurdereli. Düşüncelerinden dolayı uzun yıllar cezaevinde yatmış, avukatlık yapması engellenmiş, pasaport verilmemiş bir adam. Yağmurdereli, önceki gün, o çok iyi bildiği koğuşlardaydı yine. Demirkapılardan geçti, havalandırmalarda yürüdü, avukatlarla görüş odalarında oturdu. Bu kez kendi isteğiyle girdi cezaevine ve yaklaşık dokuz saat sonra yine kendi isteğiyle çıktı.

Çıktığında, 69 gündür hayat, onur ve ölüm arasındaki o incecik köprü de kaldırıldı, cezaevlerindeki ölüm orucu bitti. Ama geride on iki ölümü bırakarak. Yağmurdereli, tutuklularla yaptığı görüşmeyi anlattı, nelerin istendiğini, verilmesinin neden bu kadar uzun zaman aldığını ve ölüm orucu bitmeseydi nelerin yaşanabileceğini:

- Cezaevinde kaldığınız süre içinde neler yaptınız kimlerle görüştünüz?

Yağmurdereli - Önceki gün saat 15.00'te girdim cezaevine. Cezaevi temsilcileriyle görüştüm, onların iç tartışmalarına katıldım. Orada, yerde ölüm orucuna katılan, bilinci kapalı olanlar vardı, bir de henüz cezaevinden çıkarılmamış cenaze. Arkadaşlar kendi talepleri çerçevesinde bir formülasyon sundular. Anlaşma sırasında aydınların ve sanatçıların da bulunmasını istediler. **Zülfü Livaneli** ve **Yaşar Kemal**'i çağırdım. Sonra **Ercan Kanar, Halil Ergün** ve **Ercan Karakaş**'la RP milletvekili **Mukadder Başeğmez** geldi. Vali ve cumhuriyet savcısı da oradaydı. Bir süre temsilcilerle avukat görüşme yerinde konuştuktan sonra tekrar içeri girdik. Ve orada Ümraniye Cezaevi'nin de kullanılabileceği çıktı. Birkaç telefon görüşmesinden sonra talepler kabul edildi ve orada bulunanların da imzasıyla onaylandı.

- İmzalayanlar kimlerdi?

Yağmurdereli - Biraz önce isimlerini söylediklerim. İmzalarla anlaşmaların kalıcı olması sağlandı. Gece 23.30'da da dışarı çıktım.

- Tutukluların diğer taleplerine ne oldu?

Yağmurdereli - Tutuklular cezaevine geçen hafta içinde gelen bakanlık heyetine yedi maddelik taleplerini iletmişti. En önemli olanı Eskişehir Cezaevi'nin siyasi tutuklulara kapatılmasıydı. İstanbul'da tutuklananların İstanbul yargı çevresindeki cezaevlerinde kalması isteniyordu, bu talep kabul edildi. Diğer taleplerden biri tutukluların mahkemeye ve hastaneye götürülürken işkenceye uğramamalarıydı. Bir diğeri, ziyaretçilerinin de dövülmemesi, gözaltına alınmamasıydı. Bunlar da kabul edildi.

- Bu kararlar sadece ölüm orucu ya da açlık grevi yapılan cezaevlerini mi kapsıyor?

Yağmurdereli - Hayır. Taleplerden birisi bu kararların bütün cezaevlerini kapsamasıydı; çünkü Türkiye'de ne kadar cezaevi varsa o kadar statü var. Keyfi ve farklı uygulamalar yaşanıyor. Bir standartlaşmaya gidilmesi istendi ve bu da kabul edildi.

- Başka talepler...

Yağmurdereli - Yasaklanmamış yayınların cezaevine girmesi ve tutukluların kendi aralarında sportif, kültürel faaliyetlerde bulunabilmeleri. Bunlar da kabul edildi.

- Tutukluların Gebze ve Ümraniye Cezaevi'ne getirilmesi hemen sonuca kavuşturulabilecek ve yerine getirilip getirilmediği hemen görülebilecek bir talep. Diğerlerinin uygulanacağına inanıyor musunuz?

Yağmurdereli - Orada, benim, Yaşar Kemal ve Zülfü Livaneli'nin içinde bulunduğu bir izleme komitesi oluşturduk. İmzalarımızla taahhüt altına girdiğimiz durumu sürekli izleyecek ve aksamalar ya da farklılaşmalar meydana gelirse müdahale edecek, en azından kamuoyunda bunu yeniden tartışacağız.

- Adalet bakanlığı ölüm orucuna girenleri örgütlerin zorladığı kişiler olarak tanımlıyor. Siz onlarla konuştunuz, ölüm orucuna girenler kim?

Yağmurdereli - Bakan sadece bunu değil, pek çok şeyi gerçek dışı ifade etti ve kamuoyunu şartlandırmaya, cezaevlerinde yaşayanlara karşı olumsuz bir izlenim yaratmaya çalıştı. Ölüm orucu yapmadıklarını, cezaevine erzak yığdıklarını söyledi, **"Faksları, cep telefonları var"** dedi. Ölümler erzak yığılmadığını gösterdi. Cezaevi yönetimi ve cumhuriyet savcısı da ifade etti ki, bakanın faks dediği aslında cezaevinin **"görülmüştür"** damgasını taşıyan yazışmalar. Yani mektup gibi kullandırıyor faksı. Evet, cezaevle-

rinde telefon var ama, mafya olanlarda, devlet adamlarıyla karanlık işleri olan kişilerde var. Sadece cep telefonu değil, silah ve başka şeyler de mevcut.

- Bunları cezaevinde sizinle birlikte olan milletvekilleri de gördü mü?

Yağmurdereli - Adalet Bakanı'nın söylediği her şeyin gerçekle ilgisi olmadığını kamuoyu anladı. Ve o içeri giren insanlar da anladılar. Ölüm orucunda olanların koğuşunu tek tek gezdik, tek tek konuştuk. Ve milletvekilleri de bakanlık açıklamalarıyla ortamın birbirini tutmadığını gördüler ve ifade ettiler. Belki başka ortamlarda da ifade ederler.

- Siz cezaevinde kaldığınız süre içinde ölüm orucuna katıldınız mı?

Yağmurdereli - Ölüm orucuna değil ama, en fazla yirmi yedi gün olmak üzere açlık grevine katıldım. Ama şimdi bu insanları ölüm orucuna götüren nedenler çok farklı. - **Nedir bu nedenler?**

Yağmurdereli - Bir kere, devlet geçen yılın ortalarından başlayarak cezaevlerine yönelik politikasını tam bir şiddete, teröre dönüştürdü. Buca ve Ümraniye cezaevlerinde sekiz kişi katledildi. 1 Mayıs olaylarında da daha miting başlamadan üç kişiyi öldürmek suretiyle provokasyon ortamı yaratıldı ve 6 Mayıs'ta **Mehmet Ağar**'ın genelgeleri geldi. Bu genelgeler içeriği itibariyle sadece uluslararası hukuku değil, bizim iç hukukumuzu da bir tarafa attı. Bu genelgeye göre İstanbul'daki tutuklular genelgede tek tek yazılı olan Sinop, Kütahya, Kastamonu gibi illere gönderilerek hâkim önüne çıkarılmaları engellendi. İlk duruşmada tahliye olma durumu olabilecek insan bile mahkeme önüne çıkamadığı için yıllarca cezaevinde kalmak zorunda bırakılacaktı. Bu, savunma hakkının, hatta 500-600 yıllık hukuktaki gelişmelerin de tümüyle reddi anlamına geliyor.

- Bu genelge yargıya nasıl yansıdı?

Yağmurdereli - Her sanık tutuklandıktan sonra yargılanmak zorundadır. Çok ilginç.. İstanbul'da beş tane DGM ve hâkimleri, savcıları var. Bunlar, üç aydır önlerine sanık getirilmediği için duruşma yapmıyorlar. Ama bundan rahatsızlık da duymuyorlar. Türkiye artık böyle bir yere geldi.

- Ya 9 Temmuz Şevket Kazan genelgesi?

Yağmurdereli - O da durumu pek değiştirmedi. Bazı uzak iller genelgeden çıkarılmış olmasına rağmen İstanbul dışına gönderiliyorlardı. Dünkü uzlaşmayla bu sakınca ortadan kaldırıldı. Devlet, bu genelgelerle öngördüğü statü çerçevesinde gayrimeşru bir temelde konumlanmıştı. Cezaevindeki insanlar da hayatlarını ortaya koymak suretiyle devleti tekrar meşru zemine çekebildiler.

- Siz, insanların haklarını alabilmek amacıyla kendi yaşamlarını ortaya koymalarını onaylıyor musunuz?

Yağmurdereli - Türkiye'de bir özellik var. 12 Mart'tan başlayarak, özellikle 12 Eylül'den sonra gelişen ve yoğunlaşan bir biçimde bir terör hukuku yaratıldı. Ve devlet terörü, yasallaşmayı öngören bir hukuk içinde kendini ifade etmeye başladı. Devlet, cezaevine koyduğu insanları, yani düzen muhaliflerini de doğrudan düşman olarak gördüğünden, ve bu düşmanları da toplu bir yerde bulunduğundan ve savunmasız olduğundan onlara saldırma hakkını elinde tuttuğunu düşünüyor. Her istediğinde de bunu yapabiliyor. Hiçbir savunma aracı olmayan insanların, saldırıları püskürtmek için kendi bedenlerini bu tarzda kullanmaktan başka hiçbir yolları yok. İnsanların yemeden, içmeden her gün dakika dakika ölüme gitmeleri, birey olarak baktığınız zaman dünyanın en zor işlerinden biri. Ama içinde bulundukları şartlar göz önüne alındığında kendilerine yöneltilen şeyleri kabul etmeleri, kendi kimliklerinin ve onurlarının reddi olacağı için bu türde bir karşı çıkışı normal karşılamak gerekiyor.

- Siz 69. günde, yani ölümün içinde görüştünüz, ses tonları, psikolojileri nasıldı?

Yağmurdereli - Ben bu psikolojiyi evvelden de biliyorum. Eğer insanları ölüm orucuna ya da açlık grevine getiren gerekçeler haklıysa -ki bu olayda haklıydı- insanlar kendi iç hesaplaşmaları suretiyle böyle bir karar vermiş ve bunun uygulamasına geçmişlerse, o kararlılık sonuna kadar devam ediyor. Ölüm orucuna iten şartlar değişmediği sürece de o kararlılığın değişmesi mümkün değil.

- Sizce kamuoyu yeterli tepkiyi gösterdi mi?

Yağmurdereli - Cezaevleri konusunda başından beri kamuoyunun önyargılı bir tutumu var. Kamuoyu dediğimiz, tek tek ortalama insanların oluşturduğu o topluluk, bütün etkilere açık. İnsanların devlet propagandasından ve bu propagandayı doğrudan yansıtan medya denen aracın etkisinden kolayca kurtulmaları mümkün değil. Bunu ancak yaşayarak ve kendi hayatlarında görerek anlayabiliyorlar. Kendilerine söylenen, gazete sayfalarında yazılan, ekranlardan yansıyan her şeyin doğru olmadığını, hatta bilinçli olarak gerçeğin tam karşıtının söylendiğini kavrıyorlar yaşadıkça. Bu son üç aylık deney de bunu gösterdi. Kamuoyunda, egemen medyanın devletin politikasını propaganda etmiş olmasına rağmen geçmişteki açlık grevlerine oranla ölüm oruçlarına çok daha fazla duyarlılık oldu. Yani, elli kişilik, yüz kişilik tepki gösteren grupların ötesinde özellikle son hafta içinde, beş bin -on bin kişilik gruplar devletin bu politikasını İstanbul'un, Ankara'nın alanlarında reddettiler. Ve ben yine bu süreç içinde daha evvel hiç beraber olmadığım, bir sürü insanla birlikte olma şansını yakaladım. Bu insanlar Türkiye'deki yazarlardır, sanatçılardır . Onun için bu sefer bu politika istenen sonucu vermedi. Kamuoyunda ters teptiğini ve bunun için müdahaleye karar verdiklerini düşünüyorum.

- Eğer uzlaşma olmasaydı hem dışarıda hem de cezaevinde neler yaşanırdı? Uzlaşma neleri önledi?

Yağmurdereli -Bu konuda akıl yürütmek, bir öngörüde bulunmak istemiyorum ama.. göstergeler çok açık. Öğrendiğime göre benim cezaevinde bulunduğum süre içinde, yürüttüğüm müzakere sona erene kadar müdahale ertelenmiş. Cezaevine geldiğim zaman dıştan müdahalenin şartları hazırlanmıştı. Bütün hastanelere personel çağrılmış, hazırlık yapılmıştı. Bu duyumları almıştık. MGK tavsiye diye adlandırılan talimatı verdiği, yeni hükümet de kendi siyasi durumu ve konumu bakımından o tavsiyeyi bir talimat olarak algıladığı için müdahale kaçınılmazdı. Müdahale ol-

saydı şunlar olurdu: Sadece ölüm orucunda olan insanlar değil, aynı zamanda o müdahaleye karşı çıkacak insanlar da -çünkü hiç kimse boyun eğmeyecekti,- ölecekti, belki müdahale edenler de zarara uğrayacaktı. Ve bu çatışmanın izleri, dalga dalga toplumsal dokunun gözeneklerine kadar uzayacak, tarihin belleğine yazılacaktı. Ve belki de Türkiye bugünden öngörülemeyen, öngörülemeyecek olan daha yoğun bir kaosun içine itilecekti. Vakıa bugün yaşadığımız da odur. Bugün de istikrarlı ülkede yaşamıyoruz, çünkü bu ülkede bir savaş var. Ama o zaman çok daha olumsuz şeylerin olması beklenebilirdi. Çabamızla işte bu engellendi. Böylesi yeni bir ortama kadar bu ve benzer olaylar geçiktirildi. **- Bir daha mı?**

Yağmurdereli - Devlet, tarih içindeki kendi konumu bakımından buna ihtiyaç duyduğu için, her zaman bu tür olaylara yol açacak tavırlarda bulunması beklenebilir. Onun için bütün kamuoyunun gelişmeler karşısında uyanık olması gerekiyor.

- Bu uyanıklık nasıl sağlanabilir?

Yağmurdereli - İnsanları duyarlı kılacak olan o ülkedeki kitle iletişim araçlarıdır. Onlar gerçeği yazmak, tehlikelere işaret etmek zorundadırlar. Ama ne yazık ki, bugün, bu anlamda sorumlu bir medyası yok bu ülkenin.

-Bu ölüm orucu ve ölen 12 kişi sizce tarihte nasıl yer alacak?

Yağmurdereli - Bu bir direniştir ve kazanılmıştır. Eğer bu insanlar kendi bedenlerini ortaya koymak suretiyle, kendi onurlarını, kendi onurlarıyla beraber bu ülkedeki bütün namuslu insanların onurlarını savunmasalardı, belki ilerideki daha başka saldırı karşısında bu halk saldırıyı çok daha fazla bedeller ödeyerek bertaraf edebilecekti. Dolayısıyla ödenen bu bedel, gelecekte ödenecek çok daha pahalı bedellerin bir karşılığı olmuştur.

- Cezaevine tutuklu ya da hükümlü olmadan üstelik kendi isteğinizle girdiniz. Ne hissettiniz, ne düşündünüz?

Yağmurdereli - Orası benim yabancı olmadığım bir hava. Sanki bir koğuştan diğerine gidermişim ya da uzun zamandır görmediğim insanları yeniden görmüşüm gibi bir şey. Ama insanın cezaevine kendi arzusuyla girip kendi arzusuyla çıkması yine de değişik bir duygu.

ÇAĞDAŞ YAYINLARI
A. TANER KIŞLALI
seçimsiz demokrasi

Cumhuriyet

ÇAĞDAŞ YAYINLARI
IŞIK KANSU
ayrıntının izdüşümü

Başbakan ve RP'li bakanların dini devlet işlerine karıştırmaları büyük tepkilere yol açtı

'Ortaçağ zihniyeti'

Tabana mesaj veriyorlar REFAHYOL'da dinle devlet birbirine karıştı. 1996 yılının ilk yarısında 280 milyon lira açık veren bütçe için "Allah'ın nimetleri"ni kaynak gösteren Erbakan, dini yaklaşımlara ağırlık vererek ... ANAP'lı Işılay Yılmaz, ... DYP'li Meral Akşener, "Program dışına çıkılma gereği yapılır" dedi. ■ 5. Sayfada

Laikliğe aykırı Refah Partisi'nin iktidara gelmesiyle ... CHP Genel Sekreter Yardımcısı Atila Sav, İlhan Arsel'in kitabına yorum getiren Diyanet İşleri Başkanı Yılmaz'ı suçladı. ... Yazar Şakir Keçeli'ye göre RP "ortaçağ zihniyeti" taşıyor. ■ 4. Sayfada

Yolsuzluk devlet zirvesinde!

Devletin, yolsuzlukla savaştığı hükümet üyesi kim? DYP'nin yolsuzluğunu hangi ANAP'lı yasal takip konusu yapmaktan kaçındı? ... RP, hangi yolsuzluk soruşturmasını, iktidara gelir gelmez durdurdu? ... DOĞAN AKIN'ın sunumu "yeni" devlet belgelerine dayanan ve devletin, iktidarlar tarafından nasıl yolsuzluk kokusuna ... CUMHURİYET'te

Kazan: İslami infaz

Adalet Bakanı Kazan, İrak modelinden ... Türkiye'nin yirmibiye kadar ... belirten Kazan, "Oysa bizim ... hedefliyoruz" dedi. ■ 5. Sayfada

Nadir Nadi'yi anıyoruz

Başyazarımızı son yolculuğuna uğurlayalı 5 yıl oldu. ■ Arka Sayfada

Oktay Ekşi'ye suikast girişimi

▶ Hürriyet Gazetesi Başyazarı Oktay Ekşi'ye ... ■ Arka Sa. 6. Sü. 4'te

TERÖRİSTLER SİVAS'TA YOL KESTİ: 2 ÖLÜ ■ 5. Sayfada

Kan skandalı

Kızılay suçlu bulundu

▶ Sağlık Bakanlığı, AIDS ... ■ Arka Sa. 6. Sü. 7'de

Yeni düzenleme

Kumara karşı aile denetimi

■ Arka Sa. 6. Sü. 7'de

Doğalgaz abonelerinde artış var, ancak yeterli gaz yok. Elektriğe yüklenilmesi halinde kesinti kaçınılmaz

İstanbul'u zor bir kış bekliyor

İstanbul'a doğalgaz dağıtımı yapan İGDAŞ, geçen yıl yaklaşık 450 bin aboneye doğalgaz verirken bu yıl doğalgaz kullanacak abone sayısının 780 bin civarında olacağı tahmin ediliyor. Geçen yıl 700 milyon metreküp doğalgaz kullanan İGDAŞ, bu yıl için 1 milyar 560 milyon metreküp doğalgaz almak için BOTAŞ'a ... Ancak bu doğalgazın verilip verilemeyeceği konusunda kuşkular var.

Eski BOTAŞ Genel Müdürü ... Türkiye'nin doğalgazda Rusya'ya bağımlı olduğunu, ... İGDAŞ ... Fatih Bilbirlet, ... elektrik üretiminde kullanıldığını ... ■ 6. Sayfada

Suriye terörü yine suya endeksledi

▶ ... REFAHYOL ... ■ Arka Sa. 6. Sü. 3'te

ÇİLLER: DEVLETİN İŞ İLİŞKİSİNİ ÖZELLEŞTİRSİN ■ 4. Sayfada

Başbakan Erbakan, ... Endonezya'nın başkenti Cakarta'da Cumhurbaşkanı Suharto tarafından ağırlandı. (Fotoğraf: REUTERS)

Erbakan: Beyin gücümüz yok

▶ Endonezya'da uçak fabrikasında incelemelerde bulunan Başbakan Erbakan, "Uçak sanayisi alanında bizde teknoloji var, ama beyin gücü yok" dedi. Asya gezisini dünyadaki ekonomik ağırlığın Pasifik'e kayması olarak değerlendiren Erbakan, "Asya ülkeleri, 2009 yılında dünya gelirlerinin yüzde 50'sine sahip olacak" diye konuştu. ■ 6. Sayfada

DİSK'TEN TÜRK-İŞ'E ORTAK EYLEM ÇAĞRISI

REFAHYOL'a karşı işçi zirvesi

▶ DİSK Genel Başkanı Rıdvan Budak, ...

▶ Türk-İş Genel Başkanı Bayram Meral, Başbakan Yardımcısı Tansu Çiller, ...

THY zammı otomatiğe bağladı ■ 3. Sayfada

■ Arka Sa. 6. Sü. 3'te

Kazalarda iki günde 72 kişi öldü

GÜNCEL

CÜNEYT ARCAYÜREK

Bindik Bir Alamete

■ Arka Sa. 6. Sü. 4'te

Düşünceye 140 yıl ... ■ 4. Sayfada

Atina'dan haberat ... ■ 11. Sayfada

Ankara tazminat istiyecek ... ■ 11. Sayfada

Türklerin tarih önünde sınavı ...

BORSA	DOLAR	MARK	ALTIN
↑	↑	↑	↑

Beşiktaş ve Trabzon tur kapısında ...

GÜNDEM

MUSTAFA BALBAY

Eller Mars'ta, Biz Mars'tz...

■ Arka Sa. 6. Sü. 1'de

İran Konsolosluğu zan altında

HÜLYA TOPCU *1 Ağustos*

İran'daki Halkın Mücahitleri Örgütü taraftarlarının Fransa'da kurdukları Milli Mukavemet Kurulu'nca, İran rejim muhalifi **Ali Akbar Gorbani** ile yazar **Turan Dursun** ve **Çetin Emeç**'i öldürmekten 25 kişinin yargılandığı İslami Hareket davasında İran'ın komplo yapmaya çalıştığı öne sürüldü.

Ali Akbar Gorbani'nin eşi **Jamila**'nın davaya müdahil olarak katılabilmek için Milli Mukavemet Kurulu'ndan aldığı belgeyi mahkemenin kabul etmemesine tepki gösteren kurulun Dışişleri Komisyonu temsilcisi **Afchine Alavi, "Tüm cinayetlerin sorumlusu İran hükümeti, bizim davaya katılmamızı engellemek istiyor"** dedi.

İran'daki rejim muhalifleri tarafından Fransa'da kurulan Milli Mukavemet Kurulu, Ali Akbar Gorbani, Turan Dursun ve Çetin Emeç'i öldürdükleri iddiasıyla haklarında dava açılan 25 sanıklı İslami Hareket davasını yakından izliyor.

İstanbul DGM'de görülen ve karar aşamasına gelen İslami Hareket davasında sanık avukatları, davaya müdahil olarak katılmak isteyen Gorbani'nin eşi Jamila'nın Milli Mukavemet Kurulu'ndan aldığı belgeye tepki göstererek **"Bu belge yasadışı bir örgüt tarafından alınmış. Kabul edilmemeli"** demişlerdi.

Mahkeme de Jamila'nın, Gorbani'nin eşi olup olmadığının İran Konsolosluğu'ndan sorulmasını istemişti. Milli Mukavemet Kurulu'nun Fransız hükümeti tarafından tanınmış yasal bir yapısı olduğunu vurgulayan kurulun Dışişleri Komisyonu üyesi Afchine Alavi, Jamila'nın Gorbani'nin eşi olduğunu belirten belgenin tanınmamasının Fransa yasalarının da tanınmaması anlamına geldiğini söyledi.

İran rejim karşıtlarının öldürülmesi olaylarından İran hükümetinin sorumlu olduğunu söyleyen Alavi, İran'ın, Gorbani'nin eşinin davaya katılmasını önlemek için Milli Mukavemet Kurulu'nu yasadışı ilan ettiğini söyledi. Alavi, şunları söyledi:

"Ölümlerden İran Konsolosluğu sorumlu. Karısı olduğunu kabul etmiyor. Bu durumun sorulacağı yer cinayetlerin sorumlusu İran Konsolosluğu olamaz.

Çünkü bir süre önce Aksaray'da öldürülen Zahra Radjavi'**nin ölümünden sorumlu olan İran Konslosluğu'dur. Çünkü cinayet, konsolosluktan bazı kişiler tarafından işleniyor. Konsolosluk, terörist faaliyet nedeniyle zan altında.**

Bunlar Radjavi olayında konuşan itirafçı tarafından anlatılıyor. Yasallığı tartışılacak bir yer varsa o bizim kurulumuz değil, İran Konsolosluğu'dur."

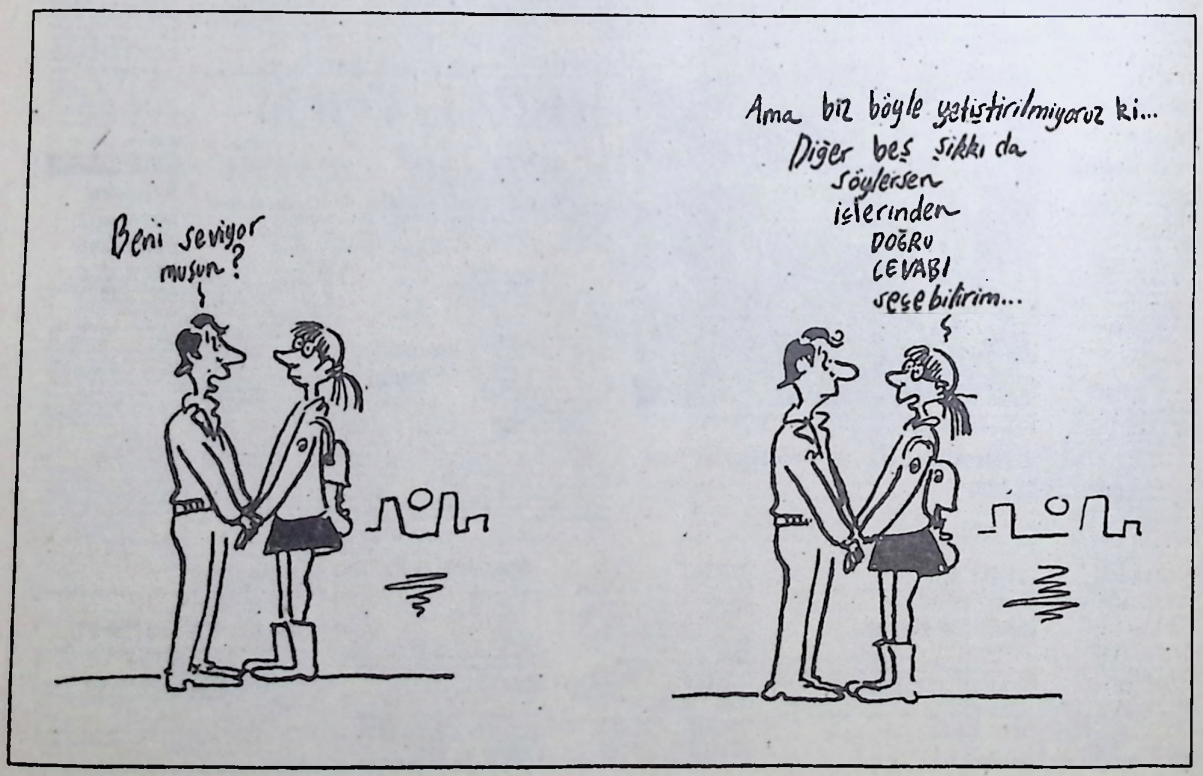

Zinada eşitlik önerisi

DÜRDANE KOCAOĞLU *2 Ağustos*

ANKARA - ANAP Aydın Milletvekili **Yüksel Yalova**, zina suçunda cinsiyet ayrımına son verilmesi ve suçun saptanmasında aynı kriterlerin kullanılmasını öngören yasa önerisi hazırladı. Öneride, bir kez zina suçu işleyen erkeklerin de, kadınlarda olduğu gibi 6 aydan 3 yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılması istendi. Yüksel Yalova, bugün TBMM Başkanlığı'na sunacağı yasa önerisinin gerekçesinde, Türk Ceza Yasası'nda **"kadının zinası"** ve **"erkeğin zinası"** başlıklı iki ayrı düzenleme yer aldığına dikkat çekerek, zina suçunda cinsiyet ayrımı yapıldığını bildirdi. TCY'nin kadının zinası başlıklı 440. maddesinde, **"evli bir kadının, eşinden başka bir erkekle kasıtlı cinsel münasebette bulunmasının"** suçun oluşmasında yeterli sayıldığını belirten Yalova, aynı yasanın kocanın zinası ile ilgili 441. maddesinde farklı bir düzenleme yapılarak, evli erkeğin zina suçu işlediğinin kabul edilmesi için bir başka kadınla karı-koca hayatı yaşaması, yani aynı kadınla uzun süreli bir beraberliği zorunlu kıldığını anlattı.

Zina yapan evli kadının kocasının şikâyetçi olmaması durumunda, zina suçunu işleyen kocanın karısının da şikâyetçi olma hakkı bulunmadığını vurgulayan Yüksel Yalova, şöyle dedi: **"Mevcut düzenlemelere göre, kocanın zinasında** 'Bir kereden bir şey çıkmaz' **ilkesi sanıldığından da geniş olarak geçerlidir. Çünkü, belirli bir hanımla karı-koca gibi yaşamak boyutuna vardırmamak kaydı ile pek çok kez eş değiştirerek ve bu eşleri ara sıra hatırlayarak ilişki devam ettirilebilir. Bu durum aile düzenini bozmayacağı gibi, karının şerefi açısından da herhangi bir sakınca yaratmaz!"** Cinsiyet ayrımı gözetmeyen tek bir suç tarifi yapılması gerektiğini kaydeden Yüksel Yalova, **"Zina başlıklı tek bir madde düzenlenmeli. TCY'nin 441. maddesi yürürlükten kaldırılmalı. 440. madde de,** 'Zina eden karı veya koca hakkında altı aydan üç yıla kadar hapis cezası tertip olunur. Karının veya kocanın evli olduğunu bilerek bu fiile ortak olan kimse hakkında da aynı ceza hükmolunur' **şeklinde değiştirilmelidir"** dedi.

Yalova, yasa önerisi ile ilgili olarak **Cumhuriyet**'e yaptığı değerlendirme sırasında, ideal olanın **"zinanın suç olmaktan tümüyle çıkarılarak yalnızca boşanma sebebi olarak kalması"** olduğunu söyledi.

Bolluca Köyü, 'Çocuk Cenneti'

FİGEN ATALAY *3 Ağustos*

Bolluca Çocuk Köyü'nde çocuklar ve kadınlar yaşıyor. **"Anne olmak için doğurmak gerekmiyor"** diyen kadınlarla, yaşamlarının ilk yılları acılar, yokluklar, yalnızlıklar içinde geçmiş çocuklar, **"çocuk"** ve **"anne"** rolüne alışmaya, ortak yaşam kurmaya çalışıyorlar. S.O.S. Kinderdorf International ile Türkiye Korunmaya Muhtaç Çocuklar Vakfı'nın işbirliğiyle 1991'de Gaziosmanpaşa Bolluca Köyü'nde kurulan Bolluca Çocuk Köyü'nde, 10 evde, dokuz aylık ile 13 yaş arasında toplam 72 çocuk yaşıyor. Her evde 5-8 çocuk ile bir anne bulunuyor.

Yrd. Doç. Dr. **Nevin Eracar Başar, "Benzer fakat değişik nedenlerle bir arada yaşamak durumunda olan çocuk ve kadınların** 'aile' **bağlamına yakın ya da** 'aile' **işlevi görebilecek bir ortak yaşamı üretebilmelerini sağlamak"** amacıyla **"Bolluca Köyü Psiko-Sosyal Servis Modeli"** geliştirdi. Bolluca Köyü'nde yaşayan ve çalışan tüm bireyleri içine alan bu çalışmayla, köyde halen var olan **'fiziksel gelişim'** olanaklarına **'psiko-sosyal'** gelişim katkısı sağlayabilecek eğitsel etkinlikler ve koruyucu ruh sağlığı çalışma ve etkinlikleri ile hem çocukları hem de onlarla birlikte yaşamayı seçmiş erişkinleri birlikte kapsayacak bir sistem uygulamaya konuldu.

Eracar Başar, çalışmanın felsefesini şöyle açıkladı: **"Yaşama, üretme, farkındalık, adlandırma, değerlendirme, yeniden yapılandırma aşamalarının yer aldığı, gerçek yaşamın ve gereksinimlerin temel hareket noktasını oluşturduğu, tümevarımla başlayan, birikimlerin oluşması ile tümdengelime de yer verebilen eğitim anlayışını benimsemek.**'Durağan, kalıplaşmış eğitim' **yerine,** 'devingen yaratıcı, üretime dönük eğitim' **alternatifi oluşturmak."**

Köydeki **"anne"**lerin kendine özgü nitelikleri bulunduğuna dikkat Çeken Yrd. Doç. Dr. Nevin Eracar Başar, **"Büyük bölümü dağılmış evliliklerden geliyor ve baba evine dönmeyi istemiyor. Bu yanıyla çocuklarla kadınlar arasında benzeşim noktası var. Çalışmanın hedeflerinden biri, köyde yaşamanın katlanılması gereken bir zorunluluk değil, bir seçim haline dönüştürmek"** dedi.

Çocukların, bu köye gelmeden önce acılar yaşadıklarını vurgulayan Eracar Başar, hayatın ilk beş yılında yaşanan acı verici olayların, kimlik oluşumunda çok önemli temel unsurları oluşturduğunu, bunların erken dönemde psiko-eğitsel anlamda ele alınmasının zorunlu olduğunu belirtti.

Köydeki **"anne"** ve **"teyze"**lerle gerçekleştirilen etkileşim grubu, **"köyde yaşayan anne ve teyzelerin gerek kendi geçmiş yaşam ve yaşantılarından taşıdıkları, gerekse köydeki rol ve sorumluluktan doğan güçlükleri korkmadan paylaşabilmelerini ve duygusal yüklerden biraz arınmalarını sağlamak, var olan kişiliğin özgün ve yaratıcı yanlarını ortaya çıkarmak, çocukların yetiştirilip yaşama hazırlanmasında daha güçlü, güvenli ve keyifli bir ilişkiyi beslemek"** amacını taşıyor.

Çocuklarla yapılan çalışmaların amaçları ise şöyle: **"Atılganlık eğitiminin amacı, çocukların sosyal ilişkilerine hâkim olan çekingen ve saldırgan tutumları atılganlık düzeyine yaklaştırmak, grup içindeki yerini, kişiler arası sınırlarını fark etmek, farklı görüş ve düşünceleri saygı ile kabul edebilme gücünü geliştirmek. Müzikle çalışmanın amacı, güvenli ve keyifli ses çıkarabilme, yer, zaman ve duruma uygun konuşma tonu yakalayabilme, gerektiğinde şarkı söyleyebilme ve kendini ortaya koyabilme becerisi kazandırmak. Yaratıcı sanat ve resim çalışmalarının amacı, çocukların ve yetişkinlerin çevreleri ile bütünlük içinde yaşam için yaratıcı bir bakış ve yeni anlatım yolları kazandırmak, hayal gücünün uyarılması, üretkenliğin arttırılması.**

Tiyatro çalışmalarının amacı, beden imgesi, kendini algılama, devinsel estetik ve güven duygusunu geliştirmek."

Bolluca Çocuk Köyü'nü ziyaretimiz sırasında 4-9 yaşları arasında yedi çocuğa annelik yapan **Şerife Batal** ile görüştük. Hiç evlenmemiş olan Batal, Köy'deki dördüncü yılını doldurmuş. **"Anne olmak için doğurmak gerekmiyor, sevmek yeterli"** diyen Batal'ın günlük yaşamı, çok çocuklu herhangi bir kadın gibi geçiyor.

Şerife Batal, Yrd. Doç. Dr. Nevin Eracar Başar ile gerçekleştirdikleri grup çalışmasıyla ilgili olarak **"Bu kadar çok çocukla birlikte olmak çok kolay değil. Dışardan bu tip yardımlar almak gerekli. Sorunla karşılaştığımda birine danışabileceğimi bilmek çok önemli"** dedi. Batal, çocuklarla yapılan çalışmalar sonunda, çocukların kendilerine güvenlerinin arttığını, yeteneklerinin farkına varabildiklerini, daha da sosyalleştiklerini söyledi.

Şifreli yayın, Meclis'e gidiyor

ASENA ÖZKAN *3 Ağustos*

Naklen yayında savaş kızışıyor. Futbol Federasyonu'nun açtığı ihalede birinci lig maçlarının naklen yayın haklarını satın alan CINE 5 ile bir başka özel televizyon kanalı İnterstar arasındaki çekişmenin boyutları değişti... Hem birinci ligde mücadele eden İstanbulspor'un hem de İnterstar'ın sahibi **Cem Uzan**'ın kuruluşunda çalışan yetkililer, İstanbulspor'un birinci ligde yer alan 17 kulüp gibi Futbol Federasyonu'na yayın izni vermediğini ve İstanbulspor'un anonim şirket olduğunu, bu nedenle de Futbol Federasyonu'nun aldığı kararların kendilerini bağlamadığını iddia ettiler.

CINE 5'in yanıtı ise, **"İstanbulspor'un Futbol Federasyonu'na bu konuda izin belgesi vermediği doğru. Ancak 3813 sayılı yasaya göre Türkiye'de futbolun patronu, Türkiye Futbol Federasyonu. Biz anlaşmayı İstanbulspor ile değil, Futbol Federasyonu ile yaptık. Ayrıca istemezlerse İstanbulspor'un maçlarını da yayımlamayız"** şeklinde oldu. Ancak ekranlara yansıyan naklen yayın kavgasının boyutları bununla sınırlı değil. Yargı yoluna başvuracağını açıklayan İnterstar, kendisine yandaş toplayabilmek için taktik değiştirdi. Ve alım gücünün hızla yitirildiği Türkiye'de şifreli kanalı evlerinde izleme olanağı bulamayanları yanına çekmeye başladı. İnterstar ekranlarına çıkan vatandaşlar, şifre çözücü aleti satın alacak maddi güce sahip olmadıklarını, bu nedenle de futbol izleme keyfinden yoksun kalacaklarını söylüyorlar. İnterstar da konuyu Meclis'e getireceğini ve çözüm yolu arayacağını açıklıyor.

44 milyon dolar gibi astronomik bir rakamla yayın haklarını satın alan CINE 5 yetkilileri ise bu suçlamalar karşısında şu yanıtı veriyor: **"Biz Türk halkını maç izleme keyfinden yoksun bırakmayacağız. Naklen yayının bitiminde isteyen kanal ücretini ödeyip dilediği maçı banttan yayımlayacak. Şayet hiç kimse satın almak istemezse biz Show TV'den yayımlayacağız."**

Bu çekişmenin sezon boyunca süreceği, hatta daha da kızışacağı kesin. Çünkü gerçek sorun gelecek hafta oynanacak lig maçlarıyla başlayacak. Daha önce statlara kameralarını ve muhabirlerini sokup dilediklerini söyleşiyi yapan özel kanallar, artık bu şansa sahip değiller. CINE 5 yetkilisi **İlker Yasin**, bu konudaki sorularımızı yanıtlarken, **"Futbol artık bedava değil, parayla"** diyor ve sözlerini şöyle sürdürüyor: **"Havuz sistemine ödeyeceğimiz yaklaşık 50 milyon doları karşılayabilmemiz için başka alternatifimiz yok. atv ve Kanal D ile anlaşma yapmak üzereyiz. Bu kuruluşların muhabirleri stada girip CINE 5'ten kiralayacakları kameralarla istediklerini yapacaklar"** diyor.

Buna benzer bir olay da İngiltere'de yaşandı. Konuyu gündeme getiren **Lordlar Kamarası** maçların şifreli kanaldan yayımlanmasına olanak tanıyan İngiliz hükümetini eleştirmiş; milli maçların, Wimbledon Tenis Turnuvası ve Federasyon Kupası finalleriyle önemli at yarışlarının şifreli yayımlanmasının doğru olmayacağını savunmuştu. Şifre sorunu ile karşı karşıya kalan sadece Türkiye değil. İspanya'da Barcelona, Hollanda'da da Feyenord kulüpleri ulusal federasyonlarına başvurup maçlarının şifreli kanaldan yayımlanmasına karşı çıkmış ve yargı yolunu seçmişlerdi. Ancak, İspanya ve Hollanda futbol federasyonları Avrupa Futbol Federasyonları Birliği UEFA'nın talimatlarına uyduklarını belirtip açılan davaları kazanmışlardı.

atv'de bin dolarlık 'Tatemi' çılgınlığı

KEREM ILGAZ *5 Ağustos*

Kasımpaşa'da bir televizyon stüdyosu. Dövüşçüler minderde kıyasıya birbirlerine yumruk ve tekme atarken, seyirciler çılgınca bağırıyor. Biraz sonra dövüşçülerden biri yere düşüyor. Yere düşenin ağzı, burnu kan içinde. İki güzel kadının arasında duran **"Sensei"** (Hoca) dövüşçülerden birinin oyunu tamamlayamayacağı için dövüşün son bulmasını istiyor.

Yukarıda anlattığımız sahneler dört haftadır atv'de pazar geceleri gösterilen **"Tatemi"** programında yer alıyor. Her hafta kazanana bin dolar ödül verilen yarışmada, dövüşçüler parayı almak için savaşıyorlar. Uzmanlar, programın içerisinde yer alan şiddet sahnelerinin gerçek olması nedeniyle özellikle küçük çocukların olumsuz etkilendiğini belirtiyorlar.

Tatemi programını değerlendiren Sosyolog **Zeki Coşkun, "Bu bana 1929-30 ekonomik krizi sırasında ABD'de bir dans yarışmasını konu alan** 'Atları da Vururlar' **filmini anımsatıyor. Burada saatler boyunca dans eden insanların ayakta kalma mücadeleleri anlatılıyordu"** dedi. Zeki Coşkun, Türkiye'de son yıllarda şenlik ve şiddetin iç içe yaşandığını belirterek şiddetin bir şenlik biçiminde gösterildiğine dikkat çekti. atv'de gösterilen Tatemi programının da bunun bir örneği olduğunu vurgulayan Coşkun, yarışmanın Roma İmparatorluğu dönemindeki gladyatörlerin hayatta kalma savaşına benzetilmeye çalışıldığını belirtti. Fiziksel var oluşun, maddi var oluşa dönüştüğü programda belirli kurallara dayanmamasının yanlış olduğunu kaydeden Coşkun, programın varoşlardaki çocukların günlük hayatlarında zaten var olan şiddeti körüklediğini söyledi.

Psikiyatrist Doç. Dr. **Serdar Serdaroğlu** ise gençlerin şiddet uygulayan kişileri bir özdeşim modeli gibi görüp etkilenmesinin toplumda olumsuz sonuçlara neden olacağını söyledi. Serdaroğlu, gençlerin ebeveynlerini özellikle TV'den izlediği şiddet gösterisi yapan kişilerin yerine oturtmaya çalıştıklarını belirterek, zaman zaman düş kırıklığına uğradıklarına dikkat çekti. Serdaroğlu, bu programların en büyük zararlarından birisinin de çocukların şiddeti erkek olmanın şartı gibi görmeleri olduğunu vurguladı.

Radyo Televizyon Üst Kurulu Yayın İzleme Değerlendirme Dairesi Başkanı **Latif Okur** da bu programla ilgili kendilerine çeşitli şikâyetler geldiğini belirterek **"Hazırlanan raporu üst kurula ilettik"** dedi.

Programın asıl fikrinin programda Sensei olarak yer alan milli karateci **Doğan Kılıç**'tan geldiğini anlatan yönetmen **Ahmet Sönmez**, günde yaklaşık 80-100 müracaat aldıklarını bildirdi.

İstanbul'da bulunan 3 bine yakın karate kursunun kendi becerilerini göstermek için programa katılmaya çalıştıklarını anlatan Sönmez, sadece paranın programa katılımı etkilemediğini vurguladı.

Program sırasında yaralananlar için sürekli doktor bulunduğunu belirten Sönmez, dövüşçülere programa katılmadan önce bir kontrat imzalattıklarını ve yaralanma durumunda sorumluluğun dövüşçülerde olduğunu söyledi.

Programa katılma koşulları içerisinde dövüşçülerin en az 2 yıldır lisanslarının bulunması gerektiğini açıklayan Sönmez, iyi bir program yaptığına inandığını kaydetti.

Programın yapımcılarından Doğan Kılıç da Tatemi'nin, **"er meydanı"** anlamına geldiğini söyledi.

Programın şiddet içerdiği yolundaki eleştirileri kabul etmediğini belirten Kılıç, **"Karate, boks hatta futbolda bile insanlar sakatlanabiliyor, ağızları burunları kanayabiliyor. O zaman insanlar tenis oynasın, topları birbirine atsın başlarına bir şey gelmez"** dedi. 12 yıldır karate milli takımında antrenörlük yaptığını belirten Kılıç, gençlere faydalı bir program yaptığını düşündüğünü bildirdi. Kendilerine yurtdışından bile başvurular geldiğini kaydeden Kılıç, Tatemi'nin gençleri kaynaştırdığını ve onlara dostluğu öğrettiğini öne sürdü.

Hiroşima Kesinlikle Gereksizdi!

Prof. Dr. TÜRKKAYA ATAÖV *7 Ağustos*

Bugünlerde iki Japon adasına atom bombası atılmasının yıldönümünü yaşıyoruz. Üstelik elli yıl geride kaldı.

Bu konudaki yeni yorumları bilmek zorundayız. Sıradan Amerikan yurttaşı başta olmak üzere dünya kamuoyunun bu konuda bildiğiyle yeni açıklanmış belgeleri yorumlayan uzmanların bugün söyledikleri arasında büyük farklar var.

[illegible] atılmasını emreden o zamanki Ame-[illegible]nı **Harry S. Truman,** birçok resmi [illegible]da ve sonra yayımladığı anı kita-[illegible] bombasının milyonlarca Ameri-[illegible] yaşamını tehlikeye atmamak için [illegible] söylemişti.

[illegible] yinelenen açıklama önce Hiroşi-[illegible]ra da Nagasaki adalarının hedef alın-[illegible] tek etkenin askeri düşünceler olduğudur. Bu geleneksel yorumdan çıkan bir önemli sonuç 1945'te başka seçeneğin olmadığıydı.

Şimdi yeni belgeler, anılar ve günlükler var. Bunlar bizi bambaşka bir yoruma zorluyor. Bir yığın yeni kanıttan hareket ederek şu sonuca varmak gerek:

İkinci Cihan Savaşı'nı sona erdirmek için bu iki Japon adasını atomla bombalamaya kesinlikle gerek yoktu. Başka seçenekler gerçekten vardı ve Başkan Truman da danışmanları da bunu biliyorlardı.

Önemli olan nokta şu ki, atom bombasının kullanılması gereksiz olduğu gibi bu gereksizlik Amerikan yönetimince o zaman da bilinmekteydi.

Şimdi açıklanan, ama o zamanki gizli raporlar bu gereksizliği açıkça ortaya koyuyor. Bu durumda, bu denli uzun bir süre gerçeğin Amerikan halkından saklanması o devletin yönetimine ilişkin olarak bize çok şey söylemektedir.

Bu ikinci yorumu kaçınılmaz yapan Amerikan belgelerinin işte bazıları:

Japonya'ya Atom Bombasının Atılması başlıklı ve o zaman gizli, şimdi kamuya açık önemli bir Amerikan Savunma Bakanlığı incelemesine göre Japon liderliği *"Teslim olmaya zaten karar vermişti."*

Amerikan Haber Alma Örgütü, Japon şifrelerini çözdüğü için imparatorun teslimde kararlı olduğunu biliyordu. Bu bilgiler, Truman'a zamanında iletilmişti. *Japonya'nın Kayıtsız Şartsız Teslimi* başlıklı ve gene o zaman gizli Ortak Haber Alma Komitesi Raporu *"Japonların kesin yenilginin kaçınılmaz olduğunu anladıklarını"* belirtiyordu.

General **Eisenhower**'a göre bombaya Amerikan askerlerinin hayatlarını kurtarmak için gereksinim yoktu.

Amiral **Laahy** bu bombanın Japonya'ya karşı savaşı kazanmak için bir yardımı olmayacağını söylüyordu. Japonya teslime öylesine hazırdı ki Japon anavatan adalarının işgaline de gerek yoktu.

Geniş kapsamlı bir işgale gerek görülse bile kayıpların 20-26.000 arasında olacağı tahmin ediliyordu. Azınlık görüşü olarak kalan en yüksek tahmin 46.000'di, *"milyonlar"* değil. Atom bombasının atıldığı ay silahlı çatışma en alt düzeydeydi. Büyük bir olasılıkla hiç asker kaybı olmayacaktı.

Savaşı sürdürecek gücü olmayan Japonya'nın birçok şeye gereksinimi vardı. Bunları sağlayamayacağı da açıktı. Kaldı ki Uzakdoğu'da Sovyetler'in Japonya'ya karşı savaşa girmeleri de çok yakındı.

General **Marshall** Sovyetler'in bu cephede de savaşa katılma kararlarının bile Japonya'nın

teslimine yeteceği kanısındaydı. Japon yenilgisi, hele saldırı gerçekleşirse kaçınılmazdı.

Truman'ın Potsdam Konferansı'nda en büyük hedefi Sovyet katılmasını sağlamaktı. **Stalin** söz verdi.

Bu durumda da atom bombasının kullanılmasına hiç, ama hiç gerek yoktu. Alman yenilgisi karşısında Japonya'nın bir yandan Amerika ve İngiltere, öte yandan da Sovyetler'e karşı savaşı sürdürmesi olacak şey değildi. O zamanki tüm Amerikan belgeleri bu değerlendirmeyi yapıyor.

Japonya yenilginin girdabında ve teslimiyetin eşiğinde olduğu halde Amerikan hükümeti atom bombasını kullandı -hem de iki kez. Amerika savaşı kısa kesmedi, hatta uzattı bile. Truman Alamogordo'daki (16 temmuz) atom testinin sonucunu bekliyordu. Aslında bu gereksinmeden ötürü birçok Amerikan askeri öldü. Alamorgodo testi başarılı sonuç verince, Truman, bu kez Kızıl Ordu'nun Japonya'ya saldırısını engellemeye çalıştı.

Amerika hele Japon İmparatoru'nun durumunda bir değişiklik olmayacağını açıklamaya hazır oldukça, Japonya'nın teslimi an meselesiydi. Gene belgeler Japon İmparatoru'nun savaş suçlusu olarak yargılanmayacağına zaten karar verilmiş olduğunu da gösteriyor.

Bu durumda, Hiroşima'daki olaya hiç gerek yoktu. Öyleyse neden oldu? Amerika savaştan sonra ne denli güçlü olduğunu, başka hiçbir müttefikinde bulunmayan bir bombaya sahip bulunduğunu herkese, özellikle Sovyetler Birliği'ne göstermek istiyordu. Kendi tercihlerini kabul ettirecek ve savaş sonrası düzene egemen olacaktı.

Savunma Bakanı **Stimson** atom bombasının Amerika'nın elinde bir *"diplomatik kart"* olduğunu söylüyordu. Amerika güçlü olduğunu kanıtladı.

O güne değin görülmemiş bu şiddet hareketinin çok ağır bedelini de iki adanın günahsız sivil halkı ödedi. Temelde Sovyetler'i hedef alan bu olay Soğuk Savaş döneminin de ilk büyük adımıydı. Atom bombasını kullanmada gerçek amacın Amerikan halkından gizlenmesi de önderlerin halka yabancılaştıklarının başka bir kanıtıydı.

Fethullahçı imama soruşturma

CEMİL CİĞERİM *8 Ağustos*

SAMSUN - Samsun'un Vezirköprü ilçesinde yurttaşları **Fethullah Gülen**'in cemaatine girmeye çağıran ve şeriat propagandası yapan imam **Selahattin Güneş** hakkında cumhuriyet savcılığı tarafından soruşturma başlatıldı.

Güneş'in, geçen cuma günü Vezirköprü Orta Camii'den yaptığı ve ilçedeki tüm camilerden de dinlenen vaazında, yurttaşları tesettüre uygun giyinmeyenlere karşı kışkırtarak **"Çıplak gezen, karısına kızına pantolon giydiren, saçlarını uzatan çılgınlara karşı hesap sormak için ne bekliyorsunuz? Bir komutan mı ders verecek bunlara? Görevi halk yapar. Görev sizindir"** dediği belirlendi.

İlçe müftüsü **Mehmet Ceylan**'ın izinli olduğu dönemlerde Vezirköprü Müftülüğü'ne de vekâlet eden Orta Camii İmamı Selahattin Güneş hakkında, **"irticai faaliyetlerde bulunmak ve laiklik karşıtı propaganda yapmak"** iddiasıyla Vezirköprü Cumhuriyet Savcılığı'nca açılan soruşturma sürüyor. Güneş'in Vezirköprü ilçesindeki Orta Camii'den verdiği, diğer camilerde de dinlenen ve tepki çeken son vaazında, **"Günde 4 vakit namaz kılıp da bir vaktini terk edenin katli vaciptir"** ifadesini kullandığı saptandı.

Selahattin Güneş, vaazında, yurttaşları tesettüre uygun giyinmeyenlere müdahale etmeye çağırarak şunları söyledi: **"Pop müzik sanatçıları.. özellikle züppe Tarkan'a tezahürat yapacağız diye, züppe Tarkan'ın elini sıkacağız diye kendilerini parçalayanlar, çılgınlar, ne yaptığını bilmez ahlaksızlar. Karısına kızına pantolon giydirenler, erkek gibi saçlarını kestiren bayanlar, kadın gibi saç uzatan erkekler. Geceleri çamlık yolunu, Gençlik caddesini, hastane yolunu görmüyor musunuz? Buralardaki rezaleti, çıplak gezenleri... Kim bunlardan hesap soracak? Çıplak gezen, saçlarını uzatan çılgınlara karşı hesap sormak için ne bekliyorsunuz? Bir komutan mı ders verecek bunlara? Biz imamlar mı hesap soracak bunlardan? Biz imamların görevi bunları size söylemektir. Görevi halk yapar. Görev sizindir."**

Yurttaşları İslami cemaatlere girmeye çağıran imam Selahattin Güneş, Fethullahçıları da övdüğü vaazında şöyle devam etti: **"Fethullah Hoca devletin yapamadığını yapıyor. Dünyanın birçok ülkesinde gençlerimizi Fethullah Hoca eğitiyor. Fethullah Hoca'nın cemaatine girin. Tabii sizi bir tarafa yönlendirmek istemiyorum. Tüm İslami cemaatler iyidir. Bir bahçenin ağaçları gibidir. Yani cemaatler bir bahçedeki elma, armut, şeftali ve kiraz gibidir. Bu cemaatlerin hepsine girebilirsiniz. Mutlaka İslami cemaatlere girin."**

Vezirköprü Cumhuriyet Savcılığı, ilçe halkı tarafından yapılan sözlü şikâyet üzerine başlattığı soruşturmasını sürdürürken, vaazı dinleyenlerin de ifadesine başvuruyor. İmam Selahattin Güneş'in tahrik edici sözleriyle toplumda kargaşa yaratmak istediğine değinen Vezirköprülüler, sağduyu sahibi halkın tahriklere karşı uyanık olmasını istediler.

Vezirköprü Müftülüğü yetkilileri, imam Güneş'le ilgili idari soruşturma açılmadığını, savcılığın soruşturmasını tamamlamasını beklediklerini bildirdiler

Gecekondu mafyasında imece

SERDAR KIZIK *12 Ağustos*

İZMİR - REFAHYOL'un imar affını gündeme getirmesiyle birlikte, son 40 yılda çıkarılan 11 imar affıyla zaten boğulan kentler, yeni bir saldırıyla yüz yüze. Yolu bile olmayan tepelere, traktörler inşaat malzemesi çekiyor. Gecekondular imece yöntemi, elbirliğiyle yapılıyor. İzmir Körfezi'ne egemen tepelerde, kuşatma genişliyor. Açıklamalara göre son bir ayda yapılan gecekondu sayısı 5 bin.

Kuşatanlar kim; Güneydoğu'dan göçe zorlanmış, başını sokacak bir dam arayanlar mı, yoksa geçim uğruna gelenler mi? Değil. Birçok yerel yönetici, uzman ve meslek odaları temsilcisi, bu soruların yanıtında, politikada da etkin olan arazi mafyasını işaret ediyor.

Son olarak aralarında İzmir Barosu ve İzmir Tabip Odası'nın da bulunduğu TMMOB'ye bağlı 22 meslek kuruluşunun ortak açıklaması, sorumluları gösteriyor:

"Türkiye'deki yasadışı yapılaşmanın ulaştığı düzey ve kapsam, herhangi bir barınma gereksiniminin karşılanması değil, toplumsal zenginliklerin yasadışı yapıların işgaliyle yağmalanması ve bu işgalden haksız rant edilmesidir. İmar affı, kentlerimize karşı suç oluşturacaktır."

Önceleri adından söz edilen gecekondu mafyası, artık egemenliğini onaylatmış durumda. REFAHYOL'un kaynak yaratma uğruna devreye soktuğu ilkesiz bir politikanın ürünü yeni yağmayla 200 trilyon liralık rant, iştah kabartıyor.

Bu arada, imar affıyla rantiyelerin, arazi mafyasının zengin edileceğine ilişkin açıklamalarda ilginç isimlere rastlanıyor. Bunlardan biri de İzmir Anakent Belediye Başkanı **Burhan Özfatura**. ANAYOL hükümetinde **Tansu Çiller**'in ekonomi danışmanları arasında yer alan DYP'li Özfatura, imar affına şiddetle karşı çıkıyor.

Gazetelerin birinci sayfalarına çıkan haberlerde Özfatura, tepkisini şöyle dile getiriyor:

"Bu af, üç beş kuruş için devletin arsalarını, gecekondu ağaları ve mafyaya peşkeş çekmektir. Her ne yöntemle olursa olsun gecekondu affı, kentlere yapılmış en büyük ihanettir. Bu konuda bütün gücümüzle direneceğiz. Kimse heveslenmesin. Kanun falan dinlemem. İstifa ederim. İzmir'deki tek bir gecekonduya bile tapu vermem..."

Özfatura'nın bu yaklaşımı olumlu. Ancak hemen bazı kuşkuları da beraberinde getiriyor. Daha iki yıl önceki yerel seçimlerde Çiller'le birlikte İzmir varoşlarında oy isterken söyledikleri geliyor akla:

"Tehdit olsun diye söylemiyorum ama, eğer biz kazanamazsak tapuları alamazsınız, kimse alamaz."

Ya, Özfatura'nın o dönem **"Söz Veriyorum"** başlığıyla halka dağıttığı bildirilere ne demeli?

Bu bildirilerden birini eski Anakent Belediye Başkanı **Yüksel Çakmur** gönderdi. Birlikte okuyalım:

"Yeni bir tek gecekondu yaptırmayacağım. Yapılanların tapularını vereceğim. Elektrik, su bağlayacağım. Gecekonduların tümü, apartmana dönüştürülecek. Hepsine 7 katlı apartman izni verecek, projelerini de belediye olarak bedava dağıtacağız."

Çakmur'un bu konudaki değerlendirmesi şöyle:

"Son yerel seçimlerde gecekonduya tapu vaatleriyle oy topladılar. Şimdi de, 1984 yerel seçimler öncesi gecekondulara affın mucidi, seçim rüşvetinin uygulayıcısı belediye başkanı, 'İstifa ederim, gecekondulara tapu vermem' **diyor.**

Başbakan Yardımcısı anasına, sözüm ona meydan okuyor. Takkiyeciler kimi kandırıyor? Nasıl oluyor da ayrı maskelerle toplum karşısına suratları kızarmadan çıkıyorlar? Ne hesapları var?"

'Aydınlar ve aydınlanma hedef'

ATAOL BEHRAMOĞLU *12 Ağustos*

Görünüşte koalisyon gerçekte Refah iktidarının ertesindeki bir demecinde Sayın **Hüsamettin Cindoruk**, Refah bunu istemese bile bu iktidar döneminde **"radikal sağ"**ın güçleneceği konusunda kaygılarını belirtmişti. Olaylar Sayın Cindoruk'un öngörüsünü doğrulamaktadır.

Prof. **İlhan Arsel**'in **"Şeriattan Kıssa'lar"** adlı kitabına, Sayın Arsel'e, kitapla ilgili yayını nedeniyle **"Tempo"** dergisine, derginin yazarı **Kurthan Fişek** ve ailesine yönelik tehdit ve saldırılar, **"Kaynak"** yayınlarına karşı düzenlenen molotof kokteyli saldırı, Kırıkkale'de cuma namazı sonrasındaki protesto yürüyüşü, **"Akit"** gazetesinin kışkırtıcı yayınları, Diyanet İşleri Başkanı **Mehmet Nuri Yılmaz** ve Profesör **Hüseyin Hatemi**'nin talihsiz açıklamaları, aydınları ve aydınlanmayı hedef almış çok ciddi tehditlerdir. Kitabı Beyoğlu 2. Sulh Ceza Mahkemesi'nin kararıyla toplatılan Sayın Arsel'in sözleriyle, **"Şeriatçı bir parti iktidardadır diye dergiler ve kitaplar gericilerin değerlendirmeleriyle ölçeğe vurulacak olursa, nice sonu gelmez 31 Mart Olayları'na hazırlanmamız gerekir. Eğer şeriatçılar, bu gibi gösteriler ve tehditlerle sokağa hâkim olacak olurlarsa, bunun felaketli sonuçlarından kimse, hatta RP dahi kendini kurtaramaz."**

Aydın ve aydınlanma düşmanlığının bir başka göstergesi, yine son günlerde, çağdaş şiirimizin en seçkin ustalarından **Attilâ İlhan**'ın kırk yıldan fazla bir süre önce yayımlanmış ünlü bir şiirindeki bir dizenin dava konusu edilmesidir. Bu gülünç, gülünç olduğu kadar da akıl almaz ilkellikteki anlayış benimsenecek ve yaygınlaşacak olursa, Türkiye'de ve dünyada ve insanlık tarihinin başlangıcından bugüne kadar edebi-

yat değeri taşıyan her ürünün bu sözümona **"yargı"** karşısına çıkarılması gerekir. Ve böyle bir yargılamadan, bizim edebiyatımızdan örnekleyecek olursak **Mehmet Âkif, Necip Fazıl** gibi **"sağcı"** yazarlarımızın bile **"aklanarak"** çıkabileceği kuşkuludur.

Her iki olayda, yargının da nasıl günün koşullarından, siyasal iktidarın konumundan etkilendiğini kaygıyla izliyoruz...

Bu olgu, yine birkaç gün önce **"Sevgili Leyla, Uzun Bir Sürgündü O Gece"**adlı kitabı toplatılan ve hakkında gıyabi tutuklama kararı verilen **Mehdi Zana**'yla ilgili olarak, yayıncısı, **"Belge Uluslararası Yayıncılık"**ın sahiplerinden **Ragıp Zarakolu**'nun açıklamasında özlü biçimde dile geliyor: **"Yazarımızın görüşleri belli olduğuna ve değişmediğine göre 1993 öncesi yazarımızın kitapları yasaklanıp mahkûm edilmezken, şimdi niye yasaklanmaktadır? Konjonktürel bir adalet anlayışı olmaz."**

Polisin gazeteciler cemiyetini basabildiği, sadece geçen ay 39 gazetecinin gözaltına alındığı, şeriatçı tehdidin alabildiğine azgınlaştığı, bilim adamlarının ve yazarların ölümle tehdit edildiği, devlet terörünün yoğunlaştığı, bilimsel araştırma yapmanın ve özgürce yaratmanın giderek olanaksızlaşacağı böyle bir ortamda, yazarların, aydınların, sanatçıların ve bilim çevrelerinin suskun kalması beklenemez. Başkanı olduğum Türkiye Yazarlar Sendikası'nın 500'ü aşkın üyesi adına, bilimsellik namusu ve kişisel yürekliliğinden ötürü Sayın Prof. İlhan Arsel'i sevgi ve saygıyla kutluyorum. Kişisel olarak ve şu anda temsil ettiğim örgütümüzle her zaman yanında yer alacağımızı bildiriyorum. Yazarlara, yayıncılara, gazetecilere yönelik şeriatçı tehditleri ve devlet terörünü kınıyorum. Tüm yurtsever, demokrat, ilerici kişi ve kurumları, sanat ve bilim çevrelerini pervasızlaşan gerici tehdide, aydın ve aydınlanma düşmanlığına karşı seslerini yükseltmeye, basın açıklamaları, gösteriler ve hukuksal girişimlerle açıkça tavır almaya, tehdit altındaki yazar, bilim adamı ve yayınevlerini yalnız bırakmamaya çağırıyorum.

Uzanlar'ın gözü Çatalan'da

ÇETİN YİĞENOĞLU *12 Ağustos*

ADANA - Uzanlar, yönetimini ele geçirdikten sonra şaibeli işletmecilikleri nedeniyle başta SPK olmak üzere bazı küçük ortaklar tarafından çeşitli mahkemelerde haklarında çok sayıda dava açılmasına yol açan ve kamuoyunu aylarca meşgul eden ÇEAŞ olayının ardından şimdi de yapımı tamamlanmak üzere olan Çatalan Barajı ve Hidro Elektrik Santralı'nın (HES) işletme hakkını da almaya talip oldular. İşletme hakkını almak için barajın yaklaşık 20 trilyon liralık yapım masraflarını karşılamaya hazır olduklarını söyleyen Uzanlar'ın, Çatalan'ı ısrarla istemelerinin altında Doğu Akdeniz'de enerji üretim tekelini ele geçirmek olduğu bildirildi.

Bakanlığın ÇEAŞ'ın çeşitli santrallardan elde ettiği toplam üretiminin yarısı kadar üretim kapasitesine sahip Çatalan'ın nasıl işletileceği konusunda henüz net bir tavır belirlemediği, Uzanlar'a olumlu ya da olumsuz herhangi bir yanıt vermediği öğrenildi.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Müsteşarı **Uğur Doğan,** Çatalan'da su tutulmaya başlandığını, 3x56 megavat gücündeki üç hidroelektrik santralı ünitesinden birinin montaj çalışmalarının sürdüğünü, büyük olasılıkla ocak-şubat aylarında tamamlanacağını, öbür iki ünitenin de ikişer aylık aralarla Haziran 1997'de bütünüyle üretime hazır duruma geleceğini söyledi. Uzanlar'ın başvurusunu doğrulayan Doğan, **"Evet, bir teklif söz konusu.**'Ne kadar masraf yaptıysanız, dolara endeksli, oturun hesabınızı yapın. Sonra müzakere edelim. Eğer prensipte mutabık kalırsak işletme hakkını devralmayı görüşelim' **dediler. Teklifin hepsi bu. Rakamlandırılmış herhangi bir şey yok. Ancak konuyu değerlendirmeye almadık bile henüz. İncelemedik"** dedi.

Vakıf sayısında patlama

ERGÜN AKSOY *12 Ağustos*

ANKARA - Türkiye'de 12 Eylül askeri darbesinden sonra 3 bin 21 vakıf kurulduğu, toplam vakıf sayısının ise 3 bin 717 olduğu bildirildi. İstanbul 902, Ankara 602 ve İzmir 133 vakıfla ilk üç sırayı paylaşırken, dini amaçlı vakıfların sayısının 477'e ulaştığı kaydedildi. CHP Hatay Milletvekili **Fuat Çay**, kurulan bu vakıfların sağ iktidarlar tarafından özel olarak teşvik edildiğini söyledi.

Vakıflarla ilgili yeni yasal düzenlemenin kaçınılmaz olduğunu savunan Çay, dini amaçlı çalışma yapan vakıfların, toplam vakıf sayısının yüzde 20'sini oluşturduğuna dikkat çekerek, **"Dini amaçlı vakıfların, laik sisteme karşı faaliyetler yürüttüğü yönünde kuşkular vardır"** dedi.

Fuat Çay'ın yazılı soru önergesine yanıt veren vakıflardan sorumlu Devlet Bakanı **Ahmet Cemil Tunç**, Türkiye'de halen faaliyet gösteren vakıf sayısının 3 bin 717 olduğunu bildirdi. 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu gereğince 921 il ve ilçede kurulan sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıfları ile 74 ilde kurulu çevre koruma vakıflarının bu sayıya dahil olmadığını belirten Bakan Tunç, 12 Eylül 1980'den sonra 3 bin 21 yeni vakıf kurulduğunu vurguladı. 3 bin 717 vakıftan 902'sinin İstanbul'da faaliyet gösterdiği bildirilirken, İstanbul'u 602 vakıfla Ankara ve 133 vakıfla da İzmir'in izlediği kaydedildi. Artvin, Bilecik, Kars, Muş, Batman, Bartın ve Şırnak ise, 1'er vakıfla son sırada yer aldılar. Devlet Bakanı Tunç'un, CHP Milletvekili Çay'a verdiği yanıtta, vakıfların işlevleri de tek tek sıralanırken, sosyal amaçlı vakıfların sayısının 1236 olduğu belirtildi. 773'le eğitim amaçlı vakıflar ise ikinci sırada yer aldı. Bilim-teknoloji, tarih-turizm-spor, insan hakları ve basın-sinema- kütüphanecilik ve kültür amaçlı vakıfların sayısının toplamı 329'da kalırken, dini amaçlı eğitim veren vakıfların sayısının 477 olması dikkat çekti. Çay, Cumhuriyet'e yaptığı açıklamada, Türkiye'de seksenli yıllardan sonra vakıf kurma furyasının başladığını belirterek, 12 Eylül'le başlayan ve ANAP iktidarları döneminde özel bir önem verilen vakıfların işlevlerinin bugün yeniden ele alınması gerektiğini söyledi. Çay, şunları söyledi:

"Mevcut vakıfların yüzde 80'i, 12 Eylül'den sonra kurulmuştur. Vakıflar özel statüleri, denetimden uzak kalışları ve sağlanan bazı avantajlarla özellikle dini çevrelerin özel bir ilgisini çekmiştir. Bugün çeşitli adlarla kurulan, ancak dini amaçlı çalışmalar yapan vakıflar, tüm vakıfların yaklaşık yüzde 20'sini oluşturmaktadır. Bu vakıflar sağ iktidarlar döneminde özel olarak teşvik edilmişlerdir."

Son yıllarda RP'li belediyelerin vakıflara özel bir ilgili gösterdiğini savunan Çay, RP'li belediyelerin vakıflara bağış topladıklarını söyledi. Çay, şöyle dedi: **"RP'li belediyeler, bazı vakıflara bağış yaptırarak işlerin yürütülmesi, ihalelerin gerçekleştirilmesi, bazı ihalelerin vakıf şirketlerine verilmesi ile kamu yönetimindeki usulsüzlüklere yeni bir yöntem eklemişlerdir. RP iktidarında bunun tüm Türkiye'ye yayılması ve bazı vakıflara fonlardan kaynak aktarılması, özel olarak desteklenmesi olasılığı artmıştır."**

Kardemir silbaştan

NURTEN YALÇIN *13 Ağustos*

Bölgesel girişime örnek olarak özelleştirilen Kardemir'de, ana sözleşmedeki endişe yaratan maddelerin sözleşmeden çıkarılacağı bildirildi. Kardemir'de örgütlü olan Özçelik-İş Sendikası Başkanı **Metin Türker**, 6. maddedeki yüzde 1'lik hisse limitinin düşürüleceğini ve 8. maddedeki gruplar arasında hisse devrine olanak tanıyan maddenin de sözleşme metninden tümüyle çıkarılacağını belirtti.

Özçelik-İş Sendikası Başkanı Metin Türker, istifa eden Prof. Dr. **Tevfik Ertüzün**'den sonra sendika temsilcisi olarak yönetimde 3 kişinin kaldığını, yaptıkları toplantıda bu üç kişiden hiçbirinin 8. maddedeki gerekli değişimin yapılacağı zamana kadar geçen sürede, gruplar arsındaki devre ilişkin bir kararı imzalamayacaklarını bildirdi. Türker, **"Bu arkadaşlarımız sözleşmedeki yanlış ifadeye karşı bizim en büyük güvencemizdir. Gruplar arası en ufak bir devre ilişkin kararda onayı olan üyemize kesinlikle taviz vermeyeceğiz, yönetimden uzaklaştıracağız"** dedi.

Kardemir ana sözleşmesinin 8. maddesindeki **"3 yıllık süre içerisinde ihtiyaç duyulması halinde, grupların kendi içinde ve gruplar arası pay devrinde Yönetim Kurulu'nun izni gerekir"** ibaresini Cumhuriyet'in uyarısıyla fark ettiğini ifade eden Metin Türker **"Bu haberden sonra yaptığımız ilk yönetim kurulu toplantısında kesin karar aldık. Gruplar arası hisse devri kesinlikle gerçekleşmeyecek. Bu yönde bir devre imza atan kişi mutlak suretle yönetimden uzaklaştırılacak"** dedi.

Bu maddedeki gruplar arası pay devrini olanaklı kılan ifadenin mart ayı sonunda yapılacak mali kongrede değiştirileceğini söyleyen Türker, **"Böyle bir ibarenin konulması bizi çok şaşırttı. Ancak yönetim kurulundaki arkadaşlarımız da bu ifadeden haberleri olmadığım, bu değişikliğin SPK tarafından yapıldığını söylediler"** dedi.

Özçelik-İş Sendikası Başkanı Metin Türker, Kardemir'de hisselerin birkaç kişinin elinde kalacağına dair endişelerin yüzde 1'lik hisse limitinin binde değerlere düşürülmesiyle ortadan kalkacağını söyleyerek **"Kardemir halka açık bir model olarak planlanmıştır. Öyle de devam edecektir. Bunu gölgelemek için yapılacak her hareketin önünde sendika olarak tüm gücümüzle duracağız"** dedi.

Tiyatrocuların annesi: Ellen Stewart

EMRE KOYUNCUOĞLU *14 Ağustos*

La Mama Topluluğu, 35. yılını kutluyor bu yıl. Topluluğun kurucusu **Ellen Stewart,** 60'lı ve 70'li yılların alternatif çıkışlarına kucak açmış, korumuş, kimlik, coğrafi sınır, cinsiyet, renk, din ayrımına gitmeden dünyada, tiyatronun iletişim dilini kullanan herkesi desteklemiş biri. Ve halen de aynı çizgideki tiyatroların **"annesi"** olarak tanımlıyor kendini. La Mama Topluluğu, 8-9 ağustos tarihlerinde Darphane'de Tarih Vakfı'nın düzenlediği kültür etkinlikleri kapsamında iki gösterileriyle yer aldı. Dans/opera tanımlarıyla sundukları ilk gösteri **"Mytos Oedipus"**da beklenenin çok üstünde izleyici vardı. Kalabalık, oyuncuların sahneye çıkış yollarını kapatınca Ellen Stewart, **"Giriş-çıkışları serbest bırakmazsanız gösteri başlayamaz"** anonsunu yapmak zorunda kaldı. İtiş kakış, izleyicilerin çoğu ayakta olmak üzere zorluklarla ilk günün gösterisi izlenebildi. Trajik durumun sorgulanmasından öte, daha çok destansı ya da mitolojik hikâyesi öne çıkarılmış bir oyun izledik. Grubun ertesi günkü dans gösterileri **"Geranos"**, İstanbul'da yağan yağmur nedeniyle sanıyorum (!), ilk güne göre daha rahat izlenebilir durumdaydı. **"Geranos"**ta, **"Mytos Oedipus"**a göre daha soyut ve daha kavramsal bir dil kullanımı tercih edilmiş, beden dili çok daha ön planda tutulmuştu. İkinci gösteride sahnede nesne kullanımı ve bu kullanım biçiminin yoruma hizmet edişi etkileyiciydi. İkinci gösterinin hemen ardından gece, La Mama Topluluğu, otobüsle Makedonya'ya doğru yola koyuldu. İtalya'dan Türkiye'ye gelen ekip, Makedonya'da bugünlerde süren Ohrid Festivali'ne katılacaklar. Oradan Hırvatistan'a Dubrovnic Festivali'ne, ardından da Sırbistan'daki BITEF'e ve sonra da Viyana'da Art Carnuntum'da gösteri yapacaklar. Kısaca; yaz aylarında festival festival dolaşıyorlar. Söyleşiyi, Ellen Stewart'ın oteldeki odasında yapıyoruz. Sık sık telefon geliyor, ister istemez kulak misafiri oluyorum. Telefonda davet davet üstüne alıyor, La Mama. Ama şöylesinden, **"Tavuk haşladım, açsan, beraber yiyelim"**, **"Provadan önce, sana biraz İstanbul'u gezdireyim"** ya da uluslararası bir telefon, kırık kolunun durumunu soruyor. Arayanların çoğu İstanbul'daki ve diğer ülkelerdeki La Mama'cılar. Dostluk ağı diye düşünüyorum, tiyatronun en temelinde duran ve genelde üstü biraz tozlanmış olan.

İlk soruyu o soruyor.

(Stewart)- Nasıl buldun?

(Emre) - Türkiye'deki La Mama ekibinde çalışmış sanatçılardaki ortak noktaları görebildim. Sanıyorum, yine o insanlar aracılığıyla Türkiye'deki gösteriniz gerçekleşti.

ELLEN STEWART - Evet, **Beklan (Algan), Ayla (Algan), Hüseyin (Katırcıoğlu), Selçuk (Gürışık), Gül Demir,** hepsi La Mama'nın ekibindendir. Onlar La Mama için hem New York'ta hem İstanbul'da çok uğraş verdiler. Beklan ve Ayla yıllarca anlayışımızı Türkiye'de gençlere gösterdi ve tanıttı. New York'ta **"Yunus Emre"**de beraber çok verimli çalıştık. Selçuk'un yaptığı o muhteşem kostümler olmasaydı, gösteri bu kadar başarılı olmazdı diye düşünüyorum. Örneğin, **Zişan Uğurlu** da bu yıl New York'ta **"Dervişler"** adı altında çok başarılı bir gösteri hazırladı. Doğu müziğini ustaca yorumlayan Japon **Genga Ito** gösterinin müziğini besteledi.

1992'de **Hülya Karadeniz**'in aracılığıyla Hüseyin Katırcıoğlu'yla tanıştım. Onunla İtalya'da uzun süre çalıştık. Hem oyuncu hem de yönetmen olarak, La Mama Topluluğu'nda yer aldı. İstanbul'da gerçekleştirdiğimiz gösterilerimizin tüm sorunlarını o çözdü. Şimdi de Türkiye'de bizimle yaptığı işlerin devamı olarak Assos Gösteri Sanatları Festivali'ni düzenliyor. İlkinde de yanındaydım, şimdi de yanındayım. Assos Festivali'ne elimden gelen desteği vereceğim, çünkü bu festival hem La Mama anlayışının devamıdır hem de gelecekte Türkiye için çok önemli bir eksiği doldurabilir, bir gösteri sanatları merkezine dönüşebilir. Destekleyeceğim, çünkü bu festival şu anda ülkenizde ilgi görmüyor, finansal sorunlar yaşıyor. Assos Festivali, genç Türk sanatçıları için büyük bir olanak aslında. Sanatçılar yaptıkları işi göstermek için festivale katılmıyorlar, orada festival için bir üretimde bulunuyorlar. Ortak üretime açık olması ve üretimin desteklenmesi benim için çok önemli.

- Ekibinizin ve sizin Türk gösteri sanatlarına desteği yadsınamaz. Peki, ekibinizi resmi olarak Tür-

kiye'ye kim davet etti?

ELLEN STEWART - Kimse, ben kendi kendimi davet ettim ve hepimiz bu gösterileri yapmak için cebimizden ödeyerek İstanbul'a geldik. Biz hep davetler alırız ve bu nedenle seyahat ederiz, ama Türkiye'den resmi bir davet bugüne dek gelmedi. Türkiye'yi sevdiğimizden geldik, buradaki insanları, dostlarımızı, İstanbul'u çok seviyoruz.

Ekibimdeki 26 kişiye sordum, **"İstanbul'a gitmek ister misiniz?"** diye, onlar da **"Evet"** dedi ve böylece geldik. Çok güzel bir şehir. Cumhurbaşkanınızın isteğiyle New York'ta Türk oyuncularla **"Yunus Emre"**yi sahneye koydum. Ama hiçbir zaman Türkiye'ye resmi olarak davet edilmedim. Benim dünyanın her yerinde dostlarım vardır. Aslında o dostlar sayesinde İstanbul'dayım.

- Dostluk her şeyden önce geliyor, değil mi?

STEWART - Bizim işimiz bu. Dilini ya da seni anlamayan insanla ilişki kurabilmek, benim için tiyatro bu demek. Aynı zamanda da, izleyiciye bir şey söylemeden, anlatmak: yani göstererek. Bu La Mama Topluluğu'nun çıkış noktası.

- Oyuncularınızı, daha doğrusu ekibinizi nasıl oluşturuyorsunuz?

STEWART - Yalnızca, bizden biri olmayı istemek ekibe dahil olmak için yeterli. Burada gördüğünüz La Mama Topluluğu'nda, beyaz Amerikalı, siyah Amerikalı, Türk, Çin, İtalyan, Yunan, Koreli, Japon, Hırvat, Kanadalı, Filipinli sanatçılar var. Eğer bir sanatçı bizden, buradaki insanlardan biri olmak istiyorsa, kendini başkalarına anlatmak için yollar arıyorsa, kendi kültür öğelerinden yararlanarak evrensele açılmak istiyorsa bunu bizimle birlikte yapabilir.

- İstanbul'daki gösterileriniz oldukça kalabalıktı. Siz, memnun musunuz?

STEWART - Evet, ilgiden çok memnunum. İlk gösterimiz **"Mythos Oedipus"**, 11 yıl önce Delphi Festivali için sahneye kondu. İkincisi ise, geçen yıl ekibimizdeki genç bir sanatçı tarafından hazırlandı. İkisini de izlediğimizde La Mama Topluluğu'nun içinde varolan iki nesilden de birer örnek vermek istedik, oyunları buna göre seçtik. Yalnız gösterilerimiz sırasında beni çok rahatsız eden bir olaydan da bahsetmek istiyorum. Tarih Vakfı'nın bizim gösterimizi izlemeye gelmiş insanlara, hafta sonu Darphane sergisini görebilecekleri bir bileti satmalarını anlayamıyorum. Biz parasız bir gösteri sunduk ve hiçkimseden maddi sorun yaratacak bir şey istemedik. Eğer Tarih Vakfı kapıda bilet kesip para alacak idiyse, en azından emeğimize saygı adına bize bir bölümünü vermeliydi. Başkasının emeği üzerinden para kazanılmasının hoş bir şey olmadığını düşünüyorum. Ve haksızlık olarak görüyorum. Umarım ileride olacak diğer gösterilerde aynı yanlış yapılmaz.

Sınırlamaya 'yasal boşluk' gerekçesi

ALPER BALLI *15 Ağustos*

ANKARA - Bazı valiliklerin 1 ağustostan itibaren yayımladıkları izinsiz içki satışının yasaklanmasına ilişkin tebliğlerin İçişleri Bakanlığı'nın 27 haziranda yayımlanan genelgesine dayanılarak çıkarıldığı öğrenildi. İçişleri Bakanlığı, ruhsat almaksızın içki satışı yapacaklara uygulanacak yaptırımların yasada yapılan düzenlemelerle ortadan kaldırıldığını belirterek yasal boşluğun giderilmesi amacıyla valiliklerden düzenleme yapmasını istedi. Tekel Genel Müdürlüğü'nden sorumlu Devlet Bakanı **Nafiz Kurt**, valiliklerin yetkilerini kullandıklarını belirterek **"Zaten ruhsatsız içki satışı yasak. Valilikler, yetkileri dahilinde düzenleme yapıyorlar"** dedi. ANAP Bayburt Milletvekili **Ülkü Güney**'in İçişleri Bakanı olduğu dönemde valiliklere gönderilen genelgede, 4250 sayılı **"İspirto ve İspirtolu İçkiler İnhisarı Yasası"**nın 19. maddesinde ispirto, bira, şarap dahil her çeşit ispirtolu içki satışı ile ilgili hükümlerin düzenlendiği anımsatıldı. 19. maddenin 1. paragrafının içki satmak isteyenlere Tekel Genel Müdürlüğü'nden ruhsat alma zorunluluğu getirdiği kaydedilen genelgede, **"2. paragrafında ise içkileri açık olarak satmak isteyenlere Polis Vazife ve Selahiyetleri Yasası'nın 7. maddesine göre mülki amirden ruhsat alma mecburiyeti konulmuştur. Bu şekilde kanunun 19. maddesi 1. paragrafı ile kapalı (şişe) içki satışı, 2. paragrafı ile de açık (kadeh) içki satışı düzenlenmiştir"** denildi.

Genelgede, yasanın 19. maddeye aykırı davrananlara verilmesi öngörülen cezaları düzenleyen 31. maddesinin **"560 karar sayılı Gıdaların Üretimi, Tüketimi, ve Denetlenmesine Dair Kanun Hükmünde Kararname"**nin 21. maddesinin 4. paragrafındaki düzenleme ile yürürlükten kaldırıldığı kaydedildi.

Bir Ağaç Öyküsü

ATİLLA BİRKİYE *15 Ağustos*

Kadıköy Bahariye'deki *"Kuzu Kestanesi Sokağı"*nı bilmem bilir misiniz? Kadıköy'ün tipik sokaklarından biridir. Pek bir özelliği yoktur. İlk girdiğinizde *"Burası daha önceden ağaçlarla doluymuş"* dedirtir size, İstanbul'daki birçok sokak gibi...

Birkaç yıl önce tanıştım bu sokakla. Doğrusunu söylemek gerekirse, bu sokaktan pek hoşlanmadığımı açıklamalıyım. Ama bu, sokağın yapısından değil, benim dişçimin birkaç yıl önce bu sokağa taşınmasından kaynaklanıyor.

Diş doktorum, aynı zamanda mim sanatçısı da olan **Sedat Küçükay,** *"Maraton"* filminden sonra, seksenlerin başında dişlerimle tanışmıştı. O zamanlar asistandı, şimdi ise profesör.

Sizin anlayacağınız, dişlerimin Sedat'ın akademik kariyerinde önemli bir yeri var. Ne ben mazoşist duygularıma gem vurup ona gitmeden durabiliyorum; ne de Sedat sadist duygularına gem vurup ağzımın içine bir şeyler sokmadan yapabiliyor.

Neyse gelelim bu haftaki öykümüze; bu bir ağaç öyküsü!

☆

Kuzu Kestanesi Sokağı, adından da anlaşılacağı gibi, önceden kuzu kestanesi ağaçlarıyla doluymuş. Son yıllarda bir tek örneği kalmıştı. Sokağın da adını aldığı bir tek kestane ağacı, kocaman gövdesiyle sokağı serinletiyordu.

Bu satırların kahramanı da, o ağacın önünden geçerek diş doktoruna gidiyordu.

Geçen hafta kahramanımız, mazoşist emellerini gerçekleştirmek için bu sokağa girdiğinde şaşırmış. Şaşırmış, çünkü sokakta nitelik ve nicelikçe bir değişiklikle karşılaşmış. Sokağın zeminindeki taşlar söküldüğünden, etraf toz toprak içindeymiş.

Daha önceki aylarda İstanbul'un sokaklarına, caddelerine alışık olduğundan *"HABITAT buraya geç gelmiş!"* diyerek yoluna devam etmiş. Etmiş ama ortada yine bir gariplik varmış.

"Yoksa yanlış bir sokağa mı girdim" diyerek etraftaki, kaybolmamak için önceden mim koyduğu yerlere, binalara bakmış, hepsi yerli yerinde duruyormuş. Bir gariplik olduğunu anlamış, ama bu garipliğin nedenini bulamamış.

Zaten dişçi koltuğunun rahatlığını özlediğinden, pek üzerinde durmamış. Ne var ki gerçeği de bu koltuğa oturunca öğrenmiş.

Hep önünden geçtiği kocaman kuzu kestanesi ağacı, yol yapımı nedeniyle kesilmiş...

Kahramanımız artık, kendi acısını unutup, kesilen kuzu kestanesi ağacının, vahim sonuna üzülür olmuş. Üzülmemek elde mi?

Yolun yapımını üstlenen müteahhit, ağacın kuruduğuna karar vererek kaşla göz arasında koca ağacı kestirivermiş. Bizdeki müteahhitlerin, ziraat fakültelerinden mezun olduklarını da zaten dünya âlem bilir!

Belediyeden ses çıkmamış. İlgilenen de yokmuş. Mahalle sakinleri çok üzülmüş; ama içlerinde birisi, ortada kalan ağacı, *"Ben bunu yakarım"* diyerek sahiplenmiş. Sonra da bahçesinde küçük parçalara ayırmaya koyulmuş.

Kimi duyarlı mahalleliler, bunların arasında sözü geçen diş doktoru da varmış -bir diş doktoru nasıl duyarlı olabiliyorsa!-, belediyeye şikâyet etmişler, durumu bildirmişler. *"Adam kendi kafasına göre kesti, siz de sesinizi çıkarmadınız, bari sokağa bir iki ağaç diksin!"* demişler.

Kim bilir belki dilekçelerine, başvurularına bir yanıt alabilirler. Alabilirler mi?

★

Ne hikmetse doğanın yeşilinden korkar ulusumuzun üyelerinin çoğu. Özellikle de betonu çok sever.

Boğaz'ı, İstanbul'un güzelim yerlerini, deniz kıyılarını ağaçtan kurtarıp betonlaştırmadık mı? Türkiye'nin güneyine, kuzeyine, tatil beldelerine beton siteler yaparak, *"doğaya uygun"* yeni bir mimari üslup yaratmadık mı?

Sonuçta, sözünü ettiğimiz sokakta kuzu kestanesi ağacı kalmadı. Böylece sokağın adının da bir anlamı yok. Artık Kadıköy Belediyesi -bilmem, belki de büyükşehir- bu sokağın adını değiştirip bir büyük insanımızın adını verebilir.

Gazeteci Nereye Koşuyor?..

İLHAN SELÇUK *17 Ağustos*

Arkadaşımız **Işık Yurtçu'**nun Cumhuriyet'e çok emeği var; basınımızın saygıdeğer emekçilerinden Yurtçu, ne zamandan beri cezaevinde yatıyor?..

Ve daha kaç yıl yatacak?..

Milliyet'ten **Musa Ağacık,** hapishanenin demir parmaklıklarını aralayarak soruyor:

"- Işık ağabey suçunuz?..

- Terörle Mücadele Yasası'nın 7 ve 8'inci maddelerinden yatıyorum.

- Türkçesi?..

- Düşünce suçundan yatıyorum.

- Sağlığınız?..

- Romatizma, nefes darlığı..."

Özgür Gündem gazetesi Yazıişleri Müdürlüğü yaptığı sırada Işık Yurtçu için 26 dava açıldı; bu gidişle ömür boyu hapisten kurtulamayacak arkadaşımız...

Niçin?..

Ülkemizdeki ceza yasaları demokrasinin temel özgürlüklerine ters düştüğü için...

★

'Türkiye Gazeteciler Cemiyeti' yayın dünyasının en büyük örgütüdür. Cemiyet, polis tarafından basıldı, gazeteciler dövüldü. TGC Başkanı **Nail Güreli,** önceki gün bir basın toplantısı yaptı; açık konuştu:

"- Olayı örtbas etmek istiyorlar. Valilik bugüne kadar olayı savsaklamıştır.

Yasal yolları işletmeyen, yargının önünü tıkayan bürokratlardan kamuoyu önünde şikâyetçiyiz.

Biz hakkımızı aramak için, çalışma ve can güvenliğimizi korumak için bürokrasinin engellerini aşıp yargıya-adalete ulaşamıyorsak, sade vatandaş hakkını nasıl koruyacaktır, can güvenliğini nasıl sağlayacaktır?

Bürokrasi birkaç memurunu koruma çabası içine girerse, hata yapan cezasını çekmezse, hukuk devletine güven sarsılır."

TGC bir meslek kuruluşudur; gazetecilik mesleğinin doğası demokrasiyle beslenir; basın için *'demokrasi'* hava gibidir, su gibidir.

Nail Güreli, bu temel kuralın savunmasını yapıyor. Kimileri TGC'yi bir *'emekliler kulübü'* gibi görmek istiyorlar.

Ancak *'emekli'* diye azımsamak istedikleri *'Cemiyet'* üyeleri, basının onuru ve özgürlüğü söz konusu olduğunda, en önde yürüyecek kimliğe sahip gazetecilerdir.

TGC basın özgürlüğünü koruyup savundukça, varoluşunun gerekçesini kanıtlayacak...

★

Gazetecilik, iki ateş arasında kaldı.

Bir: Siyasal iktidarların antidemokratik baskıları sürüyor...

İki: Tekelleşen medyada ekonomik koşullar basın özgürlüğünü tehdit ediyor.

Otuz kırk yıl önce, bu ülkede, polisin basın lokalini basıp, gazetecileri dövmesi diye bir olay düşünülemezdi; bir gazetecinin gözaltına alındıktan sonra polis tarafından döve döve öldürülmesi hayal bile edilemezdi.

Bu noktaya nasıl gelindi?..

Üstelik, diyorlar ki:

"Basın, 'Dördüncü Kuvvet' *olmaktan çıktı; medyalaşıp tekelleştikçe, siyasal iktidarları saptamaya başladı; hükümetleri kurup düşürmek, medya patronları için işten bile değil!..*

Medya 'Birinci Kuvvet' *oldu."*

Diyelim ki doğru...

Öyleyse medya, basın özgürlüğünü neden savunamıyor, gazetecileri neden koruyamıyor?..

☆

Belki de *'fikir özgürlükleri ve gazetecinin bağımsızlığı'* medya patronlarının işine gelmiyor ya da kuponculuk yapmaktan bu işe vakit ayıramıyorlar...

Kim bilir?..

Simitis'ten destek ziyareti

REŞAT AKAR *18 Ağustos*

LEFKOŞA - Yunanistan Başbakanı **Kostas Simitis,** Birleşmiş Milletler Örgütü'nün Kıbrıs konusunda bugüne dek sonuç alıcı hiçbirşey yapmadığını, bu nedenle yeni bir strateji saptayacaklarını söyledi.

Adada meydana gelen son sınır olayları nedeniyle dün öğleden sonra Kıbrıs Rum kesimine gelen Simitis Larnaka hava alanında yaptığı açıklamada, Kıbrıs Rumları tarafından verilmekte olan mücadelenin aynı zamanda Yunanistan'ın mücadelesi olduğunu belirterek **"Bu nedenle ortak kararlar saptayacak ve yeni bir strateji belirleyerek mücadelemizi sürdüreceğiz"** dedi.

Simitis, Larnaka havaalanındaki açıklamasında Türkiye'ye karşı sert ifadeler kullanmamaya özen gösterdi. Ancak Türkiye'yi uluslararası alanda sıkıştırmayı hedefleyen yeni Rum-Yunan ortak stratejisinin Rum Ulusal Konseyi'nde saptanarak süratle uygulamaya konacağını söyledi. Larnaka Havaalanı'nda Rum Yönetimi Başkanı Glafkos Klerides, Rum Bakanlar Yunan Büyükelçisi ve Yunanlı generaller tarafından karşılanan Simitis, daha sonra Lefkoşa'ya geçti. Simitis, saat 18.00'de başlayan Rum Ulusal Konseyi toplantısına katılarak adadaki son gelişmeler hakkında bilgi aldı ve Rum-Yunan Ortak Savunma doktrini hakkında somut değerlendirmeler yaptı. Simitis'in, Kıbrıs'a gelmeden önce Atina'da 3 saat süreli Bakanlar Kurulu toplantısı yaptığına işaret eden siyasi parti liderleri ulusal konsey toplantısının tarihi olduğunu ileri sürdüler. Rum siyasileri, dün Kıbrıs Rum kesimine gelerek Ulusal Konsey toplantısına katılan Yunan Başbakanı Kostas Simitis'in, dünyaya 3 önemli mesaj verdiğini belirterek bunu şöyle sıraladılar:

- Rum halkına moral vermek. Yaşanan son olaylar (onlara göre Türk barbarlığı) üzerine gerginleşen hava nedeniyle soğukkanlı davranılmasını, ayrıca Kıbrıs sorununun çözümünün ancak diplomatik yollarla aranacağını vurgulamak.
- Yunanistan'ın, Kıbrıs elenizmine olan destek ve etkin dayanışmasını, tehlikelerin birlikte göğüsleneceğini vurgulayarak maneviyatını yükseltmek.
- Türk askerinin (onlara göre işgal kuvvetlerinin) Kıbrıs toprakları üzerinde yapacakları en küçük yayılmacı bir hareketin ortak savunma planlaması çerçevesinde Yunanistan'ı karşılarında bulacakları kararlılığını anlamları yönünde karar vermek.

Siyanürlü altında son raunt

ASUMAN ABACIOĞLU *19 Ağustos*

İZMİR - Türkiye'de altın madeni işletmek isteyen çokuluslu şirketler, bir ileri bir geri adım atıyorlar. Balıkesir Havran'da hezimete uğrayan Tüprag, Eskişehir Kaymaz'da, Eurogold ise Bergama Ovacık'ta altın madenciliği için son aşamaya geldiler. Artvin'de Cominco şirketi, valiliğin onay vermemesi üzerine geri çekilirken, Eurogold, Gümüşhane altın madenciliği için çalışmalarını sürdürüyor. Eskişehir ve Bergama'da ise altın madenciliğine izin veren Çevre Bakanlığı aleyhine açtıkları davalar reddedilen çevreciler, Danıştay'a başvurmaya hazırlanıyorlar.

Bergama ve Eskişehir'de siyanürle altın madeni işletmeciliği önünde, çevrecilerin idare mahkemelerinde açtıkları davaların reddedilmesi üzerine bir engel kalmadı. Eurogold şirketi Bergama'da, Tüprag ise Eskişehir Kaymaz'da yakında işletmeye başlayacaklar. Bilindiği gibi Tüprag, Balıkesir Havran'da yöre halkının karşı koyması ve ardından çıkarılan Zeytincilik ile ilgili yasa nedeniyle işletmeden vazgeçmişti. Cominco'nun Artvin'deki girişimi ise valiliğin izin vermemesi üzerine olumsuz sonuçlanmıştı.

Öte yandan kamuoyunda 1989 yılından bu yana çok büyük tartışmalara yol açan siyanürle altın işletmeciliği için Türkiye genelinde 560 yerde ön arama izni verilmesine karşın, madencilik şirketlerinin yalnızca Bergama ve Eskişehir için ÇED raporu sundukları öğrenildi. Çevre Bakanlığı yetkilileri, şirketlerin **"aradıklarını buldukları ya da işletmeye karar verdikleri zaman kendilerine başvurduklarını"** belirterek bugüne kadar **"olumlu izin verilmesiyle"** sonuçlanan Bergama ve Eskişehir dışında altın madeni ile ilgili hiç bir başvuru olmadığını söylediler. Madencilik şirketlerinin ÇED raporu için **"format"** aldıklarını, ancak, ÇED raporu getirmedikçe Çevre Bakanlığı'nın hiçbir işlem yapmadığını kaydeden yetkililer, **"Şirket raporu getirdikten sonra komisyon kuruyor ve işleme başlıyoruz. Artvin için bizden bir format alınmasına karşın ÇED raporu getirmediler. Havran için de ÇED raporu gelmedi"** dediler. ÇED raporunu onaylayan Çevre Bakanlığı'nın bu görüşünün Enerji Bakanlığı için bağlayıcı olmadığına dikkat çeken yetkililer, öte yandan Çevre Bakanlığı'nın, ilgili diğer bakanlık, belediye, valilik, il müdürlükleri, genel müdürlükler ve kuruluşlardan görüş almadan karar vermediğini söylediler.

Çevre Bakanlığı yetkilileri, ÇED'in en önemli yararının, **"yapacağı yatırımın çevreye olan zararını önleyemeyeceğini önceden gören yatırımcının bu yatırımdan vazgeçmesi"** olduğunu sözlerine eklediler.

Türkiye'de Bergama ve Eskişehir'de başlayacak altın madenciliğinin, 560 yerde ön arama izni bulunan ve **"sırada bekleyen"** şirketlerin başarı sağlamasında belirleyici olacağı yorumu yapıldı. Bu arada siyanürün çevre ve insan sağlığına vereceği zararların yanı sıra, altın madenciliğine ilişkin tartışmalara bir başka açıdan katılan TMMOB Maden Mühendisleri Odası, **"Alınması gereken önlemler, denetim ve mevzuattaki boşluklar"** gibi önemli konuların gözden kaçtığını bildirdi.

Çokuluslu şirketlerin işleteceği altın madenlerinin ülkemize ne kazandıracağı sorusunun göz ardı edildiğini savunan Maden Mühendisleri Odası yetkilileri, altın aramalarında MTA'nın devre dışı bırakıldığına da dikkat çekerek şu uyarılarda bulundular:

"Madenler, ülke ekonomisine en yüksek katkıyı koyacak şekilde ve bilimsel normlara uygun olarak işletilmelidir. Biz, doğal kaynaklarımızın har vurup harman savrulmasına karşıyız. Madenlerin kaymağının alınıp, bir bütünsellik içinde işletilebilecek diğer kısımlarının heba edilmesi doğru değildir. Madenin işletilmesinin, sonra da kapatılmasının temel kıstası, vahşi kâr güdüsü olmamalıdır."

Yurttaşlar ve yerel yönetimler adına Bergama ve Eskişehir için idare mahkemelerinde dava açan İzmir Çevre Hareketi avukatlarından **Senih Özay** ise davaların reddedilmesiyle konunun kapanmadığını vurgulayarak, Danıştay'da temyize gideceklerini söyledi. Bergama'daki altın madenciliğine ilişkin mahkemenin aldığı karara bir hâkimin muhalefet şerhi koyduğuna dikkat çeken Avukat Özay, **"Ne bilim adamlarının ne de hâkimlerin görüş birliği içinde olmadığı ve yurttaşların karşı çıktığı siyanürlü altın madenciliği yapılamaz. Avrupa Konseyi'nin siyanürle altın madenciliği konusunda Türkiye'ye uyarı kararı da unutulmamalıdır"** dedi.

İslam Ortak Pazarı

YAKUP KEPENEK *19 Ağustos*

Refah Partisi, çoğu kez olduğu gibi, içi boş bir *'İslam Ortak Pazarı'* öngörüyor; konu, başbakanın son yurtdışı gezisi sırasında yeniden gündeme getirildi.

Gerek ekonomi kuramında gerek uygulamada, ortak pazar, yeni bir kavram değildir.

Kuramsal kökleri geçen yüzyılın Alman *'gümrük'* birliğine dek uzanırsa da özellikle son yarım yüzyılda Avrupa Ortak Pazarı'nın büyük başarısı ve daha da önemli olarak küreselleşme süreci çerçevesinde, uluslararası ekonomik ortaklıklar yeniden derinlemesine irdelenmektedir.

Öncelikle de belirtelim ki, başarılı bir ortak pazar için kimi temel *'ekonomik önkoşulların varlığı'* büyük önem taşıyor. Ekonomik önkoşul denildiğinde ilk akla gelen, pazarı oluşturacak ülkelerin üretim yapılarının benzerliğidir. Ancak bu benzerlik gerekli olmakla birlikte *'hiçbir biçimde'* yeterli değildir. Ortak pazarı oluşturacak ekonomilerin üretim yapılarının *'gelişmiş'* olması gerekli ve zorunludur. Yineleyelim, tarım, sanayi ve hizmet sektörlerinde en ileri üretim tekniklerini kullanan, işgücünün veriminin göreli olarak çok yüksek olduğu, çalışanların alım gücünün ya da kişi başına gelirinin de buna bağlı olarak tepelerde dolaştığı ülkelerin ortak pazarının başarılı olacağı, araştırmaların kanıtladığı bir gerçektir.

Bu kuramsal yaklaşım Avrupa deneyini yansıtıyor, denilebilir. Gerçekten de Avrupa kapitalizmin doğum yeridir, dünya sanayileşmesinin öncüsüdür. Bunun ötesinde Avrupa, bilim ve teknoloji alanında, ABD, Sovyetler ve Japonya gibi *'geç ve hızlı gelenler'* karşısında da gelişme yarışını bırakmak bir yana, pek çok alanda öncülüğünü korumaktadır. Kuşkusuz Avrupa'nın önce gümrük birliğiyle başlayan, sonraları ekonomik ve siyasal birliğe yönelen *'ortak pazar'* sürecinde, bu kıtanın yaşadığı son elli yılın *'barış ortamının'* ve uygulanan başarılı sosyal politikaların da büyük katkısı vardır. Enflasyonu ve işsizliği *'en büyük toplum düşmanı sayan'* ve bunu başarıyla uygulayan *'insan haklarına'* saygılı demokratik ülkelerin, yeni bir bin yıla birleşme türküleriyle girmeleri, *'akılcı ve bilinçli'* yaklaşımlarının doğal sonucudur.

İslam ülkeleri arasında kuşkusuz ekonomik işbirliği yapılmalıdır. Ancak İslam ülkeleri arasında bir ortak pazar oluşturacak nesnel etmen ve koşulların *'hiçbiri'* yoktur. İslam ülkelerinin benzerliği ekonomik, toplumsal ve siyasal *'ilkellik'* konusundadır. Önce İslam ülkelerinin ileri teknoloji üretmeleri söz konusu değildir; üretimden tüketime her konuda teknolojiyi dışarıdan alıyorlar. Pakistan'ın ya da İran'ın *'atom bombası'* yapabilecekleri yönündeki görüşler temelsizdir; bunların dayandığı ne bilimsel kurum ve kuruluşlar ne de ekonomik altyapı vardır; yurttaşlarını *'aç bırakma pahasına'* eski tip bir bombayı belki yapabilecek olmaları, bu ülkelerin gelişmişliğini göstermez. Sonra pek çoğunun gelirleri petrol gibi doğal kaynaklara dayanan İslam ülkelerinde olağanüstü eşitsiz olan gelir dağılımı sonucu bu ülkelerin varlıklı tüketicileri Türkiye'den ve birbirlerinden otomobil, buzdolabı, TV alıcısı ve öbür elektronik ürünler satın almaz, bunları ve de giderek dokuma, giyim ve gıda gereksinmelerini Amerika, Avrupa, Japonya ve Kore'den karşılarlar. Kaldı ki bu ülkelerde işgücü verimliliği çok düşüktür. Kişi başına gelir, en son Dünya Bankası verilerine göre (1993'te) Pakistan'da 430 dolar, İran'da da petrol gelirlerinin yüksekliğine karşın, açıkça verilmese de 3 bin dolar dolayında görünüyor. Bu arada Mısır'da kişi başına gelirin 660 dolar, *'ekonomik gelişme mucizesi gösterdikleri'* öne sürülen Endonezya ve Malezya'da da sırasıyla 740 ve 3 bin 140 dolardır.

İslam ülkelerinde halkın yarısından çoğu okuryazar değildir; yine uluslararası istatistiklere göre yetişkin kadınların Pakistan'da yüzde 79'u, Mısır'da yüzde 66'sı ve İran'da da yüzde 57'si okuma-yazma bilmiyor; *'toplam yetişkinlerin okuma-yazma bilmeyenlerinin oranı da bu üç ülkede sırasıyla yüzde 65, yüzde 52 ve yüzde 46'dır. Türkiye'de kadınların yüzde 29'u, toplam yetişkinlerin de yüzde 19'u okuma-yazma bilmemektedir.'*

İslam ülkelerinin çoğunda halk ülke yönetiminden uzak olduğu kadar ülke ekonomisinden de uzaktır. Bu ülkelerde örneğin *'kadınların'* işgücüne katılma oranı genellikle çok düşüktür, toplam işgücünün yaklaşık yüzde beşi dolayındadır (Türkiye'de yüzde 15).

Gerçekte bu noktalara değinmeyi de gereksiz kılacak bir ekonomik ortaklık *'deneyimini'* Türkiye, İran ve Pakistan *'otuz yılı aşkın bir süredir'*, yaşıyorlar. Bu üç ülke 1960'ların başında Kalkınma İçin Bölgesel İşbirliği (KİBİ ya da İngilizcesinin ilk harfleriyle RCD) örgütünü kurdular. 1992'de Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (EKİT) adını alan ve Afganistan ve Türk cumhuriyetlerinin katılımıyla üye sayısı 10'a çıkarılan bu örgütün etkin olduğu söylenemez. Aynı yıllarda çok sözü edilen onca görkemli törenlere konu olan ve bir türlü canlanamayan Karadeniz Ekonomik İşbirliği de aynı sonu paylaşmıyor mu?

Kısaca ekonomilerinin nesnel koşulları ve son otuz yılın çabaları İslam ülkeleri arasında bir *'ortak pazar'* oluşturulmasına olanak vermiyor. *'Ekonomi-dışı'* dürtülerle yapılabilecek olan ise *'şeriat ortaklığı.'*

İran ile olmayacak duaya amin deniyor

ÖZGÜR ULUSOY *20 Ağustos*

Başbakan **Necmettin Erbakan**'ın, İran'la ticareti geliştirmeye yönelik çabalarına karşın, teknik olarak bu iki ülke arasında ticaret hacminin arttırılması zor görünüyor. İran'ın, içinde bulunduğu krizden ötürü ithalatı önleyici tedbirler aldığına dikkat çekilirken, Türkiye'nin, bu ülkeden başlıca ithal ürünü olan petrol için de yakın gelecekte Irak'a yönelme olasılığının yüksek olduğu belirtiliyor.

Refahlı Enerji Bakanı **Recai Kutan**'ın, İran'la enerji alanında ortak yatırımlar kurma planları da enerji çevrelerinde gerçekçi bulunmuyor. Enerji konusunda uzmanlar, İran'ın bu konuda gelişmiş bir altyapıya sahip olmadığına dikkat çekerken, **"İki ülke arasındaki ilişkiler sınır ticaretini geçmez"** yorumunu yapıyorlar. Erbakan'ın, iki ülke arasındaki ticari ilişkilere ilişkin beklentilerinin, ekonomiye dönük diğer vaatleri gibi **"hayali"** olduğu vurgulanıyor.

Rakamlar da yapılan resmi ziyaretlere rağmen iki ülke arasındaki ticarette 1990'lı yıllarda bir düşüş yaşandığını gösteriyor. Türkiye'nin 1992'de bu ülkeye ihracatı 455 milyon dolarken, bu rakam 1993 yılında 289 milyon dolara, 1995'te de 268 milyon dolara düştü. Türkiye'nin ticari ilişkilerin daha iyi olduğu 1980'li yıllarda ise ihracat rakamı bir milyar doları, iki ülke arasındaki ticaret hacmi iki milyar doları bulmuştu. Türkiye'nin bu ülkeden olan 670-690 milyon dolar düzeyindeki ithalatını da yalnızca petrol ve asfalt ürünleri oluşturuyor. Cumhuriyet'in sorularını yanıtlayan bir Dış Ticaret Müsteşarlığı yetkilisi, İran'la ticaretin gelişmesinin önündeki en büyük engelin, İran ekonomisinin 1992'den beri yaşadığı kriz olduğunu kaydetti. İran bütçesinin önemli bir bölümünü petrol gelirlerinin oluşturduğunu ifade eden yetkili, **"1992'de petrol fiyatlarının düşmeye başlamasıyla petrol gelirleri azaldı. İran dış ticarette açık vermeye başlayınca, ithalatı önleyici tedbirler aldılar"** şeklinde konuştu.

Bu ülkeyle ticaretin büyük ölçüde petrol ithalatına dayandığını da kaydeden yetkili, **"Irak'la kapıların açılmasından sonra, Türkiye'nin petrol ithalatının maliyetin daha düşük olması nedeniyle Irak'a kayması da oldukça mümkün"** yorumunu yaptı. İran'dan doğalgaz alımının 70'li yıllardan beri gündemde olduğuna işaret eden yetkili, **"Bu anlaşmanın teknik detaylarını BOTAŞ yürütüyor. Doğalgazın ne zaman geleceği gibi konular, bu teknik çalışmaların tamamlanmasına bağlı"** dedi.

Enerji Bakanı Recai Kutan'ın, İran'la ortak enerji yatırımlarına gidileceği şeklindeki açıklamaları da enerji alanında faaliyet gösteren firmalar tarafından pek gerçekçi bulunmuyor. Türkiye'de faaliyet gösteren yabancı bir enerji şirketinin üst düzey yetkilisi, Cumhuriyet'in bu konudaki sorularını yanıtlarken, **"Başka bir ülke olsa belki, ama İran çok zor bir ülke"** şeklinde konuştu. İran'ın ticarette pek çok zorluklar çıkardığını kaydeden yetkili, **"Başımıza geldi, İran'a trafo gönderseniz, gümrükte çürür. Türkiye-İran arasındaki ilişkiler sınır ticaretinin ötesine geçmez"** dedi.

Türkiye'nin İran'a başlıca ihraç ürünleri arasında hayvansal ve bitkisel sıvı yağlar, katı yağlar, naylon mensucat, plastik mamulleri, lifler, pamuk ve kauçuk bulunuyor.

Köy Enstitülü Nadir Nadi...

MUSTAFA EKMEKÇİ *20 Ağustos*

Nadir Nadi'nin *'Evet Yazık Oldu'* başlıklı yazısı, 31 Ocak 1976 günkü Cumhuriyet'te çıkmış. Yazıyı kıvanarak okudum.

Şöyle:

"Türk toplumunu karanlıktan kurtararak kısa zamanda aydınlığa kavuşturacak bir buluş olarak Köy Enstitüleri kuruluşunu bütün Atatürkçüler sevinçle karşılamışlardı.

Köyden gelen çocuklarımızın burada bize özgü bir yöntemle eğitildikten sonra tekrar köye dönerek köyü uyandırması, oraya uygarlık ışığını serpmesi ulusal kalkınmamızın dürtücü gücü sayılıyordu.

İkinci Cihan Savaşı başlangıcına rastlayan bu cesur atılım bizim gözümüzde Atatürk devrimciliğine yapılacak katkıların en önemlilerinden biri idi ve bunun şerefi de herkesten önce Sayın **İnönü'***ye ait olmak gerekirdi.*

Zira enstitülerin mimarı bilinen **Hasan Ali Yücel'***i de,* **İsmail Hakı Tonguç'***u ve çalışma arkadaşlarını da işbaşına getiren, onlara destek olup başarılı olanakları sağlayan devrin Milli Şefi Sayın İnönü'den başkası değildi.*

Yazık ki, geleceğimiz hesabına büyük umutlar veren bu cesur atılım yarım kaldı. **Çetin Altan'***ın deyimiyle cici demokrasiye geçildikten sonra Köy Enstitüleri kuruluşu da dumura uğratıldı. İmam-hatip okullarına, Kuran kurslarına, ortaçağımsı gerici kuruluşlara feda edildi.*

Bu acı sona varılmasında köyün uyanmasından korkan ağalar, tefeciler ve aracılar takımının birinci derecede rolünü inkâr etmemekle beraber biz, Sayın İnönü'yü de kusurlu bulduğumuzu şimdiye değin çok yazdık.

Sayın İnönü seçimleri kaybetmek, hatta gerekirse cici demokrasiyi ertelemek pahasına da olsa başladığı esere devam etmeli, onu canla başla savunmalı idi kanısındayız.

Hiç değilse kendi eliyle diktiği bir fidanı 'Varsın başkaları söksün' *dememeli, onu gene kendi eliyle budamaya vicdanı elvermemeli idi.*

Bugüne dek bu konuda hiç konuşmayan Sa-

yın İnönü, bir emekli öğretmenin yayımladığı bir açık mektup üzerine nedense kendini savunma ihtiyacına kapılmıştır.

Öğretmene verdiği kısa cevapta, CHP iktidarı süresince Köy Enstitülerine ilişilmediğini yazarak 'Hasan Âli Yücel ve İsmail Hakkı Tonguç yanlış fikirlerinden dolayı değiştirilmemişlerdir. Aleyhlerinde devamlı olarak yapılan iftiralardan hem kendilerini hem de Köy Enstitülerini sükûnete getirmek için görevlerinden ayrılmışlardır ve yerlerine gelen halefleri, Hasan Âli ve Tonguç'un eserlerine aynı azim ve inançla devam etmek kaydıyla getirilmişlerdir' *diyor.*

Sayın İnönü'ye göre Köy Enstitüleri 1950'den sonra kapatılmıştır ve çok yazık olmuştur. Yazık olmasına elbette yazık olmuştur, ama biz yukarıki düzeltmede esaslı birtakım yanlışlar bulunduğunu söylemeden edemeyeceğiz. Sayın İnönü herhalde unutmuş olacak,

CHP döneminde Köy Enstitülerine ilişilmediği doğru değildir. Rahmetli Hasan Âli Yücel istifa etmemiş, 1946'dan sonra kurulan hükümetin dışında kalmıştır.

Onun yerine getirilen **Reşat Şemsettin Sirer'***in ise Köy Enstitüleri konusunda karşı zihniyeti temsil ettiğini yurdumuzda bilmeyen kimse yoktur. Daha sonra aynı görevi Sirer'den devralan* **Tahsin Banguoğlu'***nun da belki Sirer'den de öteye bir enstitü düşmanı olduğunu Halk Partili arkadaşlar herhalde inkâr etmeyeceklerdir. Doğum kontrolünü bile sosyalist icadı sayacak kadar bilimsel gerçeklere aykırı düşüncelerin sahibi olan bu kişiye Köy Enstitülerini emanet ederken onun devrim çizgisinden şaşmaksızın büyük eseri aynı azim ve inançla yürütebileceğine nasıl güvenilirdi?*

Gerçek şudur ki, 1946 havası içinde şahlanan muhalefet karşısında o zamanki CHP iktidarı bir ödüncülük politikasına kaymış, bir yandan imam-hatip okulları, bir yandan türbeleri açarken, öte yandan enstitülerin ruhunu zedeleyici bir yol izleyerek tutuculara hoş görünme çabasına girmiştir.

Bu yolda o kadar ileri gidilmiştir ki, **Kenan Öner'***e karşı açtığı hakaret davasını kaybedince komünistliği sözüm ona resmen tescil edildi kaygısıyla Hasan Âli Yücel'in Ulus'taki yazılarına ilgililer tarafından son verilmiştir. O zaman bu Atatürkçü ve çalışkan eğitimciye kucağını açan* 'Cumhuriyet' *olduğu için, durumu yakından bilmekteyiz.*

Evet, Köy Enstitülerinin adı 1950'den sonra değiştirilmiştir. Ama daha önce kuruluşun ruhu öylesine zedelenmişti ki, buna eskilerin dediği gibi, artık belki de zaruret hasıl olmuştu.

" (Nadir Nadi, *"Ben Atatürkçü Değilim"*, Çağ Pazarlama 12. bası, S: 97-99; İlk basımı 1982'de yapılan yapıtı Nadir Nadi, **Oktay Akbal**'a adamış).

Dün **Tevfik Fikret**'in ölümsüzlüğe varmasının yıldönümüydü, bugün Nadir Nadi'nin. Tüm ilerici aydınlar gibi, onlar da *"aydınlıklar, ışıklar içinde yatsınlar"*.

★★★

Köy Enstitülerinin kurucusu İsmail Hakkı Tonguç, enstitülülerin çocuklarını da Köy Enstitülü sayar, enstitüleri savunanları da onlardan ayırmazdı. Enstitülerde okumadığım halde, *"Köy Enstitülü"* diye adım çıkmıştı.

Gazeteciler, *"O, Karaoğlan Köy Enstitüsü'nden!"* derlerdi. T

onguç'a göre Nadir Nadi, dört dörtlük bir Köy Enstitülüydü. Köy Enstitülü olmak, uygarlığın, çağcıllığın, Atatürkçülüğün de ölçüsü değil miydi?

Köy Enstitüleri, bu denli baskılarla kapatılmasalar, belki bugün o kuruluşları savunan değil, eleştiren durumda olacaktım; daha güzel olmaları için.

Gericilerin *"Komünist yuvası"* dediği, karaladığı kuruluşlara gülle dokunamazdım!

Bugün piyasada, *"Atatürkçü"* geçinen yığınla kişi var; bir inceleyiniz: **Nâzım Hikmet**'e *"vatan haini"*, Köy Enstitüleri'ne *"Komünist yuvası"* gözüyle bakıyorlarsa, bunlar gerçek değil, *"düzmece"* Atatürkçülerdir!

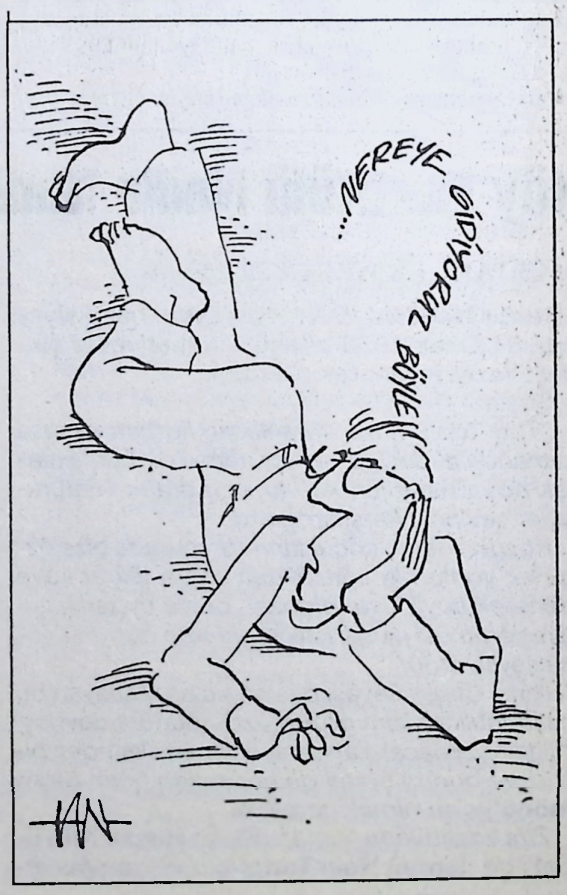

Akit gazetesi yazarı Mustafa Kaplan'ın 'Zelzele' başlıklı yazısındaki iddiası

'Depremler Allah'ın Alevilere ikazı'

MİYASE İLKNUR *22 Ağustos*

Akit gazetesi yazarlarından **Mustafa Kaplan**'ın 19 Ağustos 1996 Pazartesi günkü **"Zelzele"** başlıklı yazısında Alevileri **"inanç zaafiyeti olan bir topluluk"**olarak göstererek, Amasya ve Çorum depremi ile Allah'ın Alevileri uyardığını öne sürdü. Avrupa Alevi Birlikleri Federasyonu Genel Başkanı **Ali Rıza Gülçiçek**, gericilerin doğal bir afeti bile kullanacak kadar alçaldıklarını belirterek, **"Bundan önceki doğal afetler kime ikazdı?"** diye sordu. Akit yazarı Mustafa Kaplan, **"Zelzele"** başlıklı yazısının girişinde de Kıbrıs'ta ölen iki Rum gencinden de **"Geberen iki Rum kopili"** diye söz etti.

Deprem nedeniyle Alevilerin inancına saldıran Kaplan şunları yazdı: **"Bölgedeki köylerin ekserisi Alevi kardeşlerimizin yaşadığı yerler. Büyük ölçüde inanç zaafiyeti vardı. Bu manevi ikazla inşallah akıllarını başlarına alırlar, kabri unutmazlar, Allah'ın emir ve yasaklarına riayet ederler. Bu tür musibetler elbette istenmez; ama geldikleri zaman da en kuvvetli nasihatçılardan daha tesirli oldukları da gizlenemez. Cenab-ı Hakk'ın bu musibetlerle verdiği ikaz dersine itirazımız yok."** Hacı Bektaş Anma Törenleri nedeniyle Türkiye'de bulunduğu sırada yazıyı okuduğunu belirten Avrupa Alevi Birlikleri Federasyonu Genel Başkanı Ali Rıza Gülçiçek, yaptığı yazılı açıklamada Mustafa Kaplan'ın yazısını **"alçaklık"** olarak değerlendirdi. Gerici-yobazların doğal bir afeti bile kirli emellerine alet edecek kadar alçaldıklarını belirten Gülçiçek, daha önce gericilerin güçlü olduğu bölgelerde de doğal afetler meydana geldiğini anımsatarak **"Tanrı buralarda kimleri ikaz etti acaba?"** diye sordu. Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde 140 derneğin bağlı bulunduğu Avrupa Alevi Birlikleri Federasyonu'nun Genel Başkanı Ali Rıza Gülçiçek, insanların inançlarına saldırmanın geri tepen bir silah olduğunu ve saldırana da hayır getirmediğini vurguladı.

Laiklikten, demokrasiden, barıştan ve insan haklarından yana olan tüm kurum ve kişileri bir blok oluşturmaya çağıran Gülçiçek, **"Türkiye'yi gericilik ahtapotunun kollarından, Ortaçağ karanlığından kurtarmak yalnızca buna bağlıdır"** diye konuştu.

Çiller yalısını devlete boyattı

DOĞAN AKIN *26 Ağustos*

ANKARA - Hakkındaki yolsuzluk bulguları nedeniyle TBMM'de 3 soruşturma komisyonuna konu olan DYP Genel Başkanı, Başbakan Yardımcısı ve Dışişleri Bakanı **Tansu Çiller**'in Yeniköy'deki yalısının, Başbakanlık TURBAN Genel Müdürlüğü'ne bağlı Said Halim Paşa Yalısı için tutulan boyacılar tarafından boyatıldığı belgelerle saptandı. Boyacılar, para ödenmesi konusunda kendilerine muhatap olarak dönemin TURBAN İstanbul Bölge Müdürü **Metin Karaaltın**'ın gösterildiğini müfettişlere yazılı olarak açıkladılar.

DYP liderinin eşi **Özer Uçuran Çiller**'le görüştüklerini bildiren boyacılar, Çiller çiftinin yalısının boya ve izolasyon işlerinin, **"Tansu Hanım'ın yatak odası, dış cephe ve teras dahil olmak üzere"** tamamen kendilerine yaptırıldığını yazılı ifadelerinde dile getirdiler.

Cumhuriyet'in ortaya çıkardığı belge, TURBAN Genel Müdürlüğü'nde yapıldığı belgelerle savlanan yolsuzlukların müfettişler tarafından soruşturulması sırasında düzenlendi. Müfettiş **T. Aydın Ünal**, 15 Mayıs 1996'da, Said Halim Paşa Yalısı için tutulan boyacı **Feyat Külçek**'e yönelttiği sorulara, özetle şu yanıtları aldı:

- Kendinizi tanıtır mısınız?

Külçek - İsmim Feyat Külçek. 1983 yılından bu yana İstanbul'da boyacılık yaparım. 1972 Ağrı doğumluyum.

- 1994 yılında TURBAN'a ait Said Halim Paşa Yalısı ile dönemin Başbakanı Tansu Çiller'in Yeniköy'deki özel konutunu siz mi boyadınız?

Külçek - 1994 yılında Arnavutköy'de yevmiyeli olarak çalışırken **Mesut Rahman** adında bir mimar geldi ve Arnavutköy'de bir yalının dış ve iç cephesinin boyanacağını söyledi. İşçilik, malzeme ve iskele dahil 340 milyon liraya anlaştık. Peşin 20 milyon para aldım. Yalının dışını bitirdik, içinin de macun ve astar boyasını yapmıştık ki belediye mühürledi. Burayı, Mesut Rahman **"Kendi yerim"** diye bizimle pazarlık etti. Sonradan buranın TURBAN'ın Genel Müdürü **Ömer Bilgin**'in (DYP Isparta Milletvekili) olduğunu öğrendim. Burası mühürlenince, TURBAN'ın Yeniköy'deki Said Halim Paşa Yalısı'nın da boyanacağını, buranın da bizim tarafımızdan boyanmasını Mesut Rahman bize teklif etti.

Biz de **"paramız garanti"** diyerek bunu kabul ettik ve Said Halim Paşa Yalısı'nın sadece dış cephesini, malzeme ve işçilik dahil, 840 milyon liraya boyamak için anlaştık. Dış cepheyi bitirdik, bunun yanında iki giriş, bahçe demirleri, helikopter pistinin çizgileri, lojmanın dış cephesi boyandı. Bu sırada (TURBAN İstanbul Bölge Müdürü) Metin Karaaltın, bizi bir an önce işi bitirmemiz için sıkıştırıyordu. Bu nedenle 3 vardiya, 30-40 işçi çalıştırdık. İş bittiğinde 500-600 milyon lira arasında bir para aldık. Said Halim Paşa Yalısı boya işi bitmek üzereydi ki, ortağım **Turgut Yıldıko**'yu Tansu Çiller'in eşi Özer Çiller çağırdı. Kendi yalılarını da boyatmak istediklerini söylemiş. Said Halim Paşa Yalısı'ndan hemen sonra Tan-

su-Özer Çiller'in Yeniköy'deki yalılarının boyasını yaptık.

Külçek - Yalının deniz tarafının dış cephesi, iç salon, alt havuzlu salon, giriş koridorlar, mutfak, kapıcı odası, merdiven başı ve koridorlar, Tansu Hanım'ın yatak odası, teras kat balkon ve izolasyon işi ve boyaları yapıldı. Bize, para konusunda muhatabın Metin Karaaltın olduğu söylendi... Sözleşmenin arkasında imzaladığım 100 milyon lirayı Metin Karaaltın'dan aldım. Bu paranın da 50 milyon lirası Tansu Çiller'in yalısı, 50 milyon lirası ise Said Halim Paşa Yalısı'na mahsuben alındı.

Fehat Külçek'in ortağı Turgut Yıldıko da 15 Mayıs 1996'da, müfettiş T. Aydın Ünal'ın sorularını yanıtlarken, Külçek'in verdiği bilgileri onayladı. Yıldıko, yazılı ifadesinde, soruları yanıtlarken, ek olarak şu bilgileri verdi:

Yıldıko - 1964 Kars doğumluyum. İstanbul'da oturuyorum.

- 1994 yılında TURBAN'a ait Said Halim Paşa Yalısı ile dönemin Başbakanı Tansu Çiller'e ait Yeniköy'de bulunan yalıyı siz mi boyadınız?

Yıldıko - ... Said Halim Paşa Yalısı işi bitmek üzereyken, Başbakan Tansu Çiller'in yalısının boyanacağı söylendi. Daha sonra beni Özer Çiller bey yalıya çağırdı. Yaptığımız boya işini beğendiğini, kendi yalılarını da boyatacaklarını, ne gerekiyorsa yapmamızı söyledi. Tansu Çiller'in yalısının boyanma işinin ücretini ise TURBAN İstanbul Bölge Müdürü Metin Karaaltın'la konuştuk. Bize, **"Parayı ben vereceğim, muhatap benim"** dedi. Biz Tansu Çiller'in yalısının ön cephe, yani deniz cephesini ve içini boyadık, terasta izolasyon işi yaptık.

Cumhuriyet, Basın Müşaviri **Mehmet Bican** aracılığıyla temas kurmaya çalıştığı Tansu Çiller'e ulaşamayınca, 24 ağustos cumartesi günü Çiller çiftinin evine faksladığı şu sorulara yanıt alamadı:

- Yeniköy'deki yalınızı 1994 yılında TURBAN Genel Müdürlüğü'ne bağlı Said Halim Paşa Yalısı için tutulan boyacılara boyattığınız doğru mu?

- Müfettiş belgelerine geçen bu iş konusunda, ödemelerin yapılması için TURBAN İstanbul Bölge Müdürü Metin Karaaltın'ın boyacılara muhatap kılındığı bulgusuna yanıtınız nedir?

Hatalı Bir Girişim

ERGUN BALCI *25 Ağustos*

Enerji Bakanı Recai Kutan'ın su konusunda hazırladığı yeni plan, haklı olarak tepki topladı.

Kutan'ın ortaya attığı yeni öneriye göre *Fırat, Dicle* ve Lübnan'dan çıkıp Suriye'yi geçtikten sonra Türkiye'de denize dökülen *Asi* nehirlerinin suları, Türkiye, Suriye ve Irak arasında eşit biçimde paylaşılacak.

Refah Partisi'nin içerideki *"Adil Düzeni'nin"* dıştaki uzantısı olduğu anlaşılan bu *"adil paylaşım"* Türkiye'nin su konusunda şimdiye dek izlediği resmi politikaya tümüyle ters düşmektedir.

Suriye ile Irak, Fırat ve Dicle'nin *"uluslararası nehirler"* olduğunu öne sürerek sularının *"paylaşılmasını"* istiyorlar.

Oysa Türkiye'nin tezine göre Fırat ve Dicle uluslararası nehirler olmayıp *"sınır aşan"* sulardır. Bu nedenle suların paylaşılması değil, *"tahsis"* edilmesi söz konusudur.

Uluslararası sular, iki kıyısı iki devletin toprakları içinde olan, yani iki ülkenin sınırlarını oluşturan sulardır.

Türkiye ile Yunanistan arasındaki *Meriç* ve Türkiye ile Ermenistan arasındaki *Arpaçayı* bu tür nehirler olup, suları ilgili ülkeler arasında paylaşılmaktadır.

Sınır aşan sular ise bir ülkede doğup, akarken bir ya da birden fazla ülkenin topraklarından geçen sulardır. Türkiye'de doğup, Suriye ve Irak'tan geçen Fırat, yine Türkiye'de doğduktan sonra Irak'a akan Dicle ve Türkiye'den kaynaklanıp Gürcistan'a geçen *Çoruh* nehirleri sınır aşan suların örneklerini oluşturur.

İşte Türkiye, Fırat ve Dicle gibi sınır aşan nehirlerin sularının komşulara *"tahsisle"* verilmesi-

ni savunuyor. Nitekim Ankara ile Şam arasında 1987 yılında imzalanan protokol uyarınca Türkiye, Suriye'ye saniyede 500 metreküp su vermektedir. Suriye ise bu miktarı yetersiz bulmakta ve *"eşit paylaşım"* ilkesi uyarınca saniyede 700 metreküp su istemektedir. Türkiye'nin bunu kabul etmesi GAP'ın yarım kalması anlamına gelebilecektir. Kaldı ki Suriye de Irak da Fırat ve Dicle'nin sularını cömertçe tüketmektedirler. Fırat'ın sularının % 89'u Türkiye'den, % 11'i de Suriye'den kaynaklanmasına karşın *"memba"* ülkesi Türkiye, suların % 50'sini *"mansap"* ülkeleriSuriye ile Irak'a bırakmaktadır. Dicle'nin ise % 52'si Türkiye'den % 48'i Irak'tan kaynaklanmaktadır. Buna karşılık Türkiye, suyun sadece % 13'ünü tüketirken Irak % 83'ünü kullanmaktadır.

☆☆☆

Recai Kutan'ın su önerisi Suriye'nin görüşü ile aynı çizgide olup, Türkiye'nin politikasına her bakımdan ters düşmektedir. Başbakan **Erbakan**'ın Tahran'da *"İran'ın terörü desteklediğine inanmıyorum"* deyip, İran'ın avukatlığını üstlenmesi gibi, Recai Kutan da yeni su planı ile Suriye'nin avukatlığını üstlenmiş olmaktadır.

Ayrıca **Sami Kohen**'in de belirttiği gibi, Kutan'ın planı su ile terör arasında bağlantı kurmaya çalışan Suriye'nin ekmeğine yağ sürecektir. Erbakan hükümeti, Suriye'nin PKK'yi desteklemekten vazgeçmesi karşılığında Fırat'ın suları konusunda tutumunu değiştirmeye hazır olduğuna ilişkin işaret vermektedir. Yani Türkiye, Suriye'nin şantajına boyun eğerek Şam'ın terörü desteklememesi karşılığında Fırat'tan taviz verecektir.

Refah'ın yeni su planının tutarlı yanı yoktur.

Erbakan'ın İran'a şirin görünmek için Tahran'da *"Türkiye ile İran her konuda aynı düşünüyor"* demesi ya da Türk güvenlik birimlerinin terör raporlarından kuşkulandığını ima etmesi büyük gaflardı. Recai Kutan'ın ortaya attığı yeni su planı da aynı çapta, hatta daha da büyük bir hatadır.

Komşu ülkelerle ilişkileri düzeltmek iyi, ama bunun için temel ilkelerinizden vazgeçerseniz, girişimin yararından çok zararı olur.

Akşam

ENİS BATUR *25 Ağustos*

"Akşam ne demek?" diye soruyorsunuz. Akşam, günün bittiğini gecenin başlayacağını bize anlatan bir geçiştir: Işığın azalacağını, karanlığın artacağını söyler. Korkumuz, ondan büyümeye başlar. Sesin, hareketin, her şeyin değişeceğini sezeriz. Geceyi, onun karanlığını, bu karanlık için hazırlananları sevenler olduğunu hatırlarız.

Gökyüzünden yeryüzüne inen akşamdan söz etmiyoruz ne yazık ki. Bu karanlık içimizden başladı. Onun nedenlerini boş yere dışarda aramayalım. Sonuçlarından etkileneceğimiz için telaştayız, oysa gerekçeleri arasında da yer alıyoruz, ne kadar yadsımaya çalışsak olmuyor, olmayacak: Hava kararıyorsa gitgide, sorumluluktan pay aldığımız için.

Bu *"akşam teorisi"*, bu sert metafor karamsarlığın zehirinden besleniyor diye düşünebiliriz tabii. İyimserliğin panzehiri körlerin değilse bile tavuk karasından musdarip olanların şişesinde. *"Akşam iniyor"* demek akşamı gizliden gizliye istemekten değil, kim ne derse desin: Gün ışığı azalmaya yeni başlamadı, günbatımı ağır ağır çöktü ve nicedir onu hepimiz izledik. Belli ki gece iyiden iyiye çökmedikçe, ışığı yeniden özlemeyi akıl edemeyeceğiz.

Gün geçmiyor ki belirtiler çoğalmasın. Zifir üzerine zifir ekiyoruz. Gündemimiz tıkabasa dolu: Ölüm grevleri yerini yangınlara, çaresizlik yerini açlığa dönüşümlü olarak bırakıyor. Aslında biten ve başlayan bir şey yok artık o cephede: Her şey açıktan açığa ya da gizlice sürüyor.

Sürüyor, ama sertleşiyor da. Düşmanlarımızın sayısı duvara dayandı bile: Herkes, içeride ve dışarıda, biribirinin düşmanı kılındı. Dostumuzu, dostlarımızı seçmek varken, vaktimizi kendimize karşıt kıldıklarımızı saptamak, çoğaltmak için yeğleyerek doldurduk.

Farkında olmadık mı? Gür sesli tek tük kişiyi saymazsak, cılız diklenmelerle avunduk, ufak ve çaresiz simgelere başvurmakla yetindik, olup-bitenlerin akıntısına kapılmadığımızı sandığımızda görmüyorduk ki tutunduğumuz çelimsiz dal kopmak üzereydi, sıramız geldi ve sürüklendik.

Şimdi bilmiyoruz: Çökmekte olan Akşam ne kadar sürecektir.

Şimdi bilmiyoruz: Yeniden Gök'e kavuşmak için nereden işe başlayacağız.

Daha kötüsü, bilmiyoruz: Buna gücümüz, zamanımız, derlenip toplanma çabalarımız yetecek mi.

Belki şunu, bir tek şunu biliyoruz: Karamsarlıkla ola ki edebiyat, sanat yapılabilir ancak, koşullar değiştirilemez, koşulları değiştirmek için savaşıma girişilemez. Harekete geçmek için iyimser olmak gerek önce, sonra inançlı ve gözüpek olmak gerek.

Oysa içimizdeki korkak, içimizde umuttan çok korkuyla beslenen insan çoktan teslim olma eşiğine gelip dayandı bile: Nasıl iyimser, inançlı, gözüpek kılabiliriz onu? **İlhan Arsel**'i alındığı *"ölüm listesi"*nde yalnız bırakan o değil mi, başını, bakışlarını başka yana çevirerek? Bayrak direğine tırmanırken vurulan Yunanlının görüntüleri karşısında hüzünlendiği halde, en hafiften, hain ilan edilmekten çekinip sus pus olan hangimiz? Hapisteki **Işık Yurtçu**'yu, sürgündeki **Sefa Kaplan**'ı, mezardaki arkadaşlarını unutan kim?

Akşamı bütün bunlar, bir de uzattıkça uzayacak bir döküm hazırladı, semirtti. Karşı çıkamadık. Yeterince, gereğince göğüsleyemedik kem salgını.

Liechtenberg'in sözü doğruydu: Göğsüne hedef tahtası çizen biri, oraya atış edileceğinden emin olabilir. Çoğumuz, bundandır, korkumuza hak vermedik mi? *"Akşam ne demek"* diye soruyorsunuz. Akşam biraz budur, böyledir, biraz da ötesidir. Onunla ne yazık ki daha yakından tanışacağız besbelli. Bu gerçekleşmeden yenemeyeceğiz korkumuzu, bastıramayacağız. Kazanmış olduklarımızı korumak için susuyor, görmezlikten geliyor, oyalanıyoruz şimdi. Yakında, yitirdiklerimizin hanesine düşen pay artınca, yitirebileceklerimizin ufkuna iyice sızınca karanlık, içimizden ayağa kalkacakların sayısı yavaş yavaş artacaktır.

Hâmiş: Elektrik kesintisi: Elektrak.

İkiz gazete dönemi başladı

AYŞE YILDIRIM /MELTEM FIRATLI

27 Ağustos

REFAHYOL hükümetinin iktidara gelir gelmez yaşama geçirmeye çalıştığı **"promosyona sınırlama"** girişimi, gazeteler arasında yıllardır süren promosyon savaşını başka bir noktaya çekti. Cumhurbaşkanı **Demirel**'in veto ettiği, aslında basın özgürlüğünü kısıtlamaya yönelik yasa tasarısıyla, bu kez medya grupları arasında **gazete savaşları** başladı. Bununla birlikte Türk basını yeni bir kavramla da tanıştı: İsimleri bile neredeyse aynı olan gazeteler, 20 misli fiyat farkıyla satılarak **"promosyonlu"** ve **"promosyonsuz"**diye ikiye ayrıldı.

8. Cumhurbaşkanı **Turgut Özal**'ın **"iki buçuk gazete"** hayali, zaten yıllar önce yaşama geçmişken bu yeni kavramla birlikte basında tekelleşme daha da yoğunlaştı.

Avrupa'da basında tekelleşmenin önüne geçilmesi için çalışmalar yapıldığı sırada, hatta bu konuda Avrupa Birliği nezdinde girişimlerde bulunulurken, Türkiye'deki tekelleşme, bir grubun -dergi ve televizyonları hariç- günlük 10 gazeteye sahip olması aşamasına geldi. Örneğin Norveç'te, **"hiç kimsenin, sahibi olduğu şirket aracılığıyla ülke basınının günlük tirajının yüzde 30'undan fazlasına sahip olamaması için"** parlamentoda yasa önerisi tartışılırken Türkiye'de ise medya patronları değişik şirketler adı altında **"daha fazla gazeteyi nasıl çıkarırım"** hesabı yapıyor. Patronların bu **"hesabı"** sonucu piyasaya, **"yeni bir bisküvi"**gibi **"yeni"** gazeteler çıkmaya başladı. İçerikleri, sayfa düzenleri, hatta künyeleri aynı olan, bazen farklı bazen bir sözcük eklenmesiyle aynı isimlerle yayın yaşamına başlayan bu gazetelerle birlikte Türkiye'de günlük gazete sayısı birdenbire 44'e ulaştı. Türkiye genelindeki 44 günlük gazeteden 13'ü, yani yaklaşık yüzde 30'u yayın yaşamına bu yıl başladı. Doğan Grubu'na bağlı Milliyet'in ekim ayında çıkarmayı planladığı **"merkez sol"** eğilimli gazete ile Star Grubu'nun üç, Sabah Grubu'nun bir, yine Doğan Grubu'na bağlı Hürriyet'in de bir gazete hazırlığı göz önünde tutulursa piyasaya çıkan yeni gazete sayısında 1996 rekor yılı olacak.

Ancak gazete sayısı bunca hızla artarken okur sayısında artış olmaması dikkati çeken bir nokta; tiraj raporları, gazete sahiplerinin savunduğu **"çok gazete.. çok okur"** mantığını çürütüyor. Gazete sayıları hızla artıp, fiyatların ucuzlamasına karşın okur sayısında bir artış yok, aksine gazete başına düşen okur sayısı gittikçe düşüyor:

1995 yılında yayımlanan 24 gazetenin 14-19 Ağustos tarihleri arasındaki haftalık ortalama net satışı 5 milyon 663 bin 457. 1996'da yayımlanan 34 gazetenin 12-18 Ağustos tarihleri arasındaki haftalık ortalama net satışı ise 5 milyon 77 bin 238. Yani 1995'te gazete başına düşen okur sayısı yaklaşık 236 bin iken bu yıl bu sayı yüzde 40 oranında azaldı. Ve gazete başına düşen okur sayısı 149 bine kadar düştü.

Bütün bu rakamlar göz önüne alındığında **"Niye daha fazla gazete"** sorusu akla geliyor. Yanıt, **"Sabit masrafların birim başına düşen maliyeti azalıyor"** cümlesinin altında. Medya patronları, kendisine ek bir yük getirmeden aynı bina içinde, aynı personelle, aynı matbaayı kullanarak yalnızca kâğıt masrafıyla yeni bir kâr kapısı açmış oluyor. İşte bu noktada çalışanların **"ucuz işçiliği"** öne çıkıyor. Sendikaya zaten karşı olan medya patronları, bir basın emekçisinin birkaç **"ürünü"**nden birden yararlanarak emek sömürüsü yapıyor ve böylece sıfır personel gideriyle çıkan yeni gazete ilk kârını yapmış oluyor. Örneğin Doğan Grubu'nda sadece 435 kadrolu çalışan var. Toplam 8 gazete çıkaran grubun kadrolu işçileri kâğıt üzerinde farklı şirketler adına çalışıyor.

Milliyet Gazetecilik AŞ'nin 46, MİLHA'nın (Milliyet Haber Ajansı AŞ) 251, Simge Yayıncılık AŞ'nin (Posta, Fanatik, İyi Gazete) 72, AD Yayıncılık'ın da 66 kadrolu işçisi var.

Bu arada matbaa makinelerinden de daha fazla yararlanılıyor. Dağıtım şirketlerini Bir-Yay adı altında birleştiren Doğan ve Sabah grupları için dağıtım masrafı da ortadan kalkıyor. Dağıtımın tekelleşmesi, bu gruplar dışında kalan gazeteler için ise ek bir yük getiriyor.

"Daha fazla gazete" isteğinin bir ayağını da vergi konusu oluşturuyor. Ekonomi uzmanlarına göre kâr eden bir gazetenin yeni bir yatırıma yönelmesi, vergiden kurtulmanın en iyi yolu.

Yeni gazeteyi ucuza çıkaran grup, gazeteleri arasındaki kâr-zarar dengesini de birbirine kestiği faturalarla koruyor. Ucuz gazetenin daha çok satması da medya patronu için grubunun cirosunu yükseltmesi anlamını taşıyor. Tirajı yükselen grup, reklam pastasındaki payını da büyütüyor. Yeni gazetenin tanıtımı da patrona bir yük getirmiyor.

İşin bir de teşvik kredisi tarafı var. Zaman zaman tartışma konusu olan hükümetler ve medyanın çıkar ilişkileri de gazete sayısının artmasında önemli bir etken. Aynı grubun bir gazetesi hükümeti eleştirirken diğer gazetenin hükümeti öven yayın politikasıyla ilişkilerin dengede tutulmasına özen gösteriliyor. Muhalefet partileri de bazı basın kuruluşlarının hükümetlerden aldığı teşvik kredileri ve ilan paralarını açıklayarak bu ilişkiyi doğruluyor.

Askerlere sansür yetkisi

HÜLYA KARABAĞLI *28 Ağustos*

ANKARA - Genelkurmay Başkanlığı, seferberlik ve savaş durumlarında özel radyo ve televizyonlarda yapılacak yayınlar için Radyo ve Televizyon Üst Kurulu'ndan (RTÜK) sansür yetkisi istedi.

RTÜK, 15 maddesinde değişiklik yapmayı planladığı Özel Radyo ve Televizyon Yasası'na Genelkurmay'ın talebini ek bir hüküm olarak yerleştirdi. TBMM'de kabul edildikten sonra yaşama geçirilecek olan yetki, ilgili yasada başbakandan sonra askerlere de sansür kullanma hakkı vermesi yönünden önem taşıyor.

TRT Yasası'nda bile böyle bir yetkiye gerek duymayan askerlerin, RTÜK Yasası için yasa güvencesi istemesi dikkat çekti. RTÜK'ün değişiklik tasarısında, seçim dönemlerinde siyasi partilerin radyo ve televizyondan reklam yapmalarına olanak tanındı. Ekran karartmaların en aza indirgenmesi için iki ihlal arasına para cezası konuldu. Genelkurmay Başkanlığı, tartışmalara neden olan ve bazı hükümlerinde değişiklik yapılması planlanan 3984 sayılı Özel Radyo ve Televizyon Yasası'nda kendisine de yetki istedi. Genelkurmay'ın talebi üzerine RTÜK, hazırladığı değişiklik taslağına ek bir hüküm koydu. İlgili yasanın **"Görev ve Yetkiler"** başlıklı bölümüne son madde olarak eklenen hüküm şöyle: **"Seferberlik ve savaş hallerinde uygulanacak kuralları, Genelkurmay Başkanlığı'yla koordinasyon sağlayıp, belirlemek"**. Askerlerin TRT için bugüne kadar uygulamasını **"şifahi"** olarak yaptığı yetkiyi, yasa güvencesine bağlaması dikkat çekti.

RTÜK, bağlı olduğu yasanın 15 maddesinde değişiklik öngören yeni bir tasarı hazırladı.

Tasarının yayıncı kuruluşlar açısından en önemli maddesini, yayın durdurma cezası yerine para cezasının konulması oluşturdu. Yürürlükteki yasanın söz konusu maddesi, **"İhlalin tekrarlanması halinde, RTÜK tarafından, ihlalin ağırlığına göre anonim şirketin ödenmiş sermayesinin yüzde 10'undan az olmamak üzere yüzde 25'ine kadar para cezası verilir"** diye değiştirildi. Seçim dönemlerinde siyasi partilere radyo ve televizyonlardan reklam yapma serbestisi tanınması da ilgili yasanın **"haber, röportaj gibi programlar veya reklamlar yoluyla"** ibaresi metinden çıkarılarak düzenlendi. Tasarıda, üniversitelere de **"kullanma izni"** almaları durumunda yayın vizesi verildi.

Kişilerin yargıya başvurma süresi 10 günden 20 güne çıkarılırken üst kurul aleyhine açılacak davalarda aksaklık yaşanmaması ve sakıncaların giderilmesi amacıyla Danıştay'ın tek yetkili merci sayılması önerildi.

RTÜK yetkilileri, ulusal ölçekte yayıncı kuruluşlara değişiklik tasarısı için yaptıkları çağrıya karşılık alamadıklarını bildirdiler. Yürürlükteki yasadan en çok yayıncı kuruluşların şikâyeti olduğunu anımsatan yetkililer, **"Öneri gelmediği için kendi bünyemizde değişiklik taslağı hazırladık"** dediler.

İskenderun silahlandı

AKIN BODUR *29 Ağustos*

İSKENDERUN - Son aylarda birçok terör olayının yaşandığı bölgede olağandışı bir silahlanma başladığı bildirildi. İskenderun'da son 15 ay içinde kırma, yarı otomatik ve pompalı tüfek satışı 50 bine ulaştı. Bölgede **"silahsız ev ayıplı ev"** olarak değerlendirilmeye başlandı.

İskenderun Yarıkkaya Avcılar Atıcılar Kulüp Başkanı **Adnan Menderes Çelik,** kentte yedi silah bayisinin bulunduğunu ve satışların belge karşılığı yapıldığını belirterek şunları söyledi:

"Son 15 ay içerisinde bayilerden 50 bin dolayında pompalı, yarı otomatik ve kırma tabir edilen tüfek satışı yapıldı. Belge karşılığı yapılan bu satışların özellikle kırsal alanlara yönelik olduğunu görüyoruz. Vatandaşların çeşitli tipteki silahları savunma amaçlı olarak aldıklarını düşünüyorum."

İskenderun ve yöresinde 300 bin kişinin yaşadığını da söyleyen Adnan Menderes Çelik, silahların kişilere oranla dağılım yapıldığında, her altı kişiden bir kişinin belgeli tüfek sahibi olduğunun ortaya çıktığına dikkati çekti. Menderes Çelik, **"Belgesiz olan tüfekler, gaz ve ses tabancaları ile kaçak silahlar bu rakamın dışındadır"** diye konuştu.

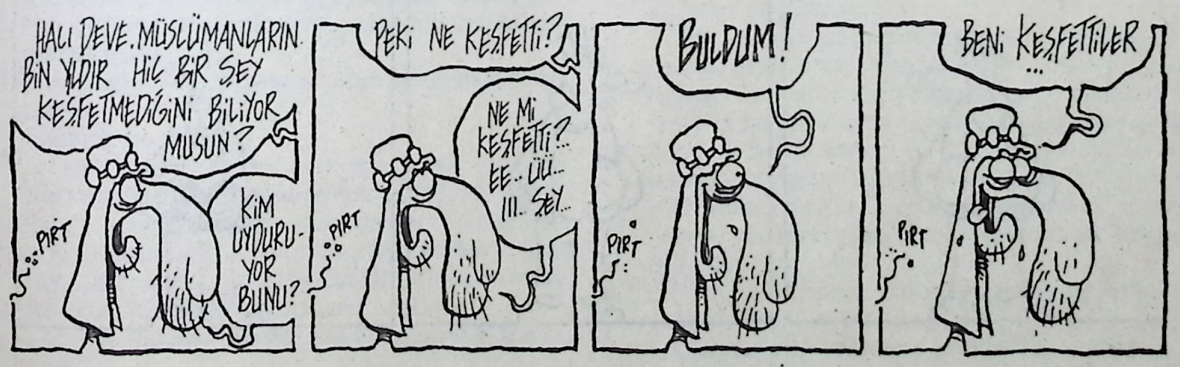

Rusya'da PKK kasabası

HAKAN AKSAY *30 Ağustos*

MOSKOVA - Rusya başkentine 300 km mesafede bir PKK kampı kuruldu. Moskova'nın kuzey doğusunda bulunan tarihi Yaroslavl bölgesine bağlı Gavrilov Yam kentinde, eskiden Sovyet çocuk örgütüne ait olan bir dinlenme kampını, Rusya Adalet Bakanlığı'nda yasal kaydı bulunduğu açıklanan Uluslararası Kürt Toplumsal Örgütleri Birliği satın aldı. Eski Sovyet Cumhuriyetleri Kürtlerinin yanı sıra, aralarında Türkiye'nin de bulunduğu çeşitli ülkelerden gelen göçmenlerin barındığı belirtilen kampta komün hayatı yaşandığı ve eğitim çalışmaları düzenlendiği bildiriliyor.

Moskova'da yayımlanan haftalık Ogonyok dergisi ve günlük Komsomolskaya Pravda gazetesi, kampın bir **'Kürt kasabası'** haline geldiğini yazdılar. PKK bayrakları ve **Abdullah Öcalan** portreleri ile dolu olduğu vurgulanan Solneçniy (Güneşli) adlı kampta, **'Ston Rodini' (Vatan Feryadı)** adıyla bir gazete yayımlandığı kaydedildi. Haberi, **'Yaroslavl Ormanlarında Kürtler Ortaya Çıktı'** başlığıyla veren Ogonyok, kampta çalışan ve zafer işareti yapan militanların fotoğraflarına yer verdi. Dünkü Komsomolskaya Pravda'nın manşetinde ise haber, **'Kürt Gerillalar Kremlin'e Üç Saat Mesafede Kamp Kurdular'** başlığıyla ve Abdullah Öcalan'ın fotoğrafıyla birlikte **'Öcalan müsterih olabilir; militanları gerçek birer Yaroslavlı oldular'** alt yazısıyla verildi.

İkinci sayfada, **"Sözüm ona yoksul Kürtlerin hiç de kötü sayılmayacak bir televizyon stüdyoları var"** alt yazısıyla birlikte stüdyonun görüntüsünü fotoğraflayan **Yelena Loriya** adlı gazete muhabiri şöyle yazdı:

"Kürtler, ölen evlatları için gözyaşı döküyorlar. Oğullarını bağımsızlık savaşı için ölmeye yeniden cephelere göndermeye hazırlar. Kürtleri anlamak mümkündür. Ama uluslararası bir skandala zemin hazırlayan Rusya'yı anlamak mümkün değildir. Nedense Türkiye'nin Kremlin'e üç saat mesafede bu derece garip bir 'çocuk kampı' görmekten pek hoşlanmayacağını hesaplayamıyoruz."

Kampta oğlu Türkiye'de 12.5 yıla mahkûm yaşlı bir babanın ve Irak'tan karısı ve çocuklarıyla birlikte İran, Türkiye, Azerbaycan ve Gürcistan sınırlarını gizlice geçen eski bir İngilizce öğretmeni militanın da yaşadığını belirten Komsomolskaya Pravda ve Ogonyok, kampın ve gazetenin sorumlusu **Aziz Mamoyan**'ın açıklamalarına geniş yer verdi.

Dünyada yaklaşık 5 milyon Kürt mülteci olduğunu söyleyen Mamoyan, bir **"Kürt kasabası"** haline gelmesini hedefledikleri kampın, yurtsuz Kürtler için bir sığınma yeri olarak düşünüldüğünü vurguladı.

Eski çocuk kampını kaça satın aldıklarını gizleyen Mamoyan, Kürt şirketlerinden yardım aldıklarını, kendilerinin de bölgede tarım ürünlerinin işlenmesi ve ticaret işleriyle uğraşmaya çalıştıklarını, bu amaçla kısa süre önce Solneçniy (Güneşli) adıyla bir şirket kurduklarını belirtti.

Komsomolskaya Pravda, baştan aşağı PKK'ye övgülerle dolu olduğu kaydedilen **"Vatan Feryadı"** adlı gazeteden, 30 Haziran 1996'da Tunceli'de kendisiyle birlikte 9 askerin ölümüne ve 30'unun yaralanmasına yolaçan **Zeynep Kınalı (Zilan)** üzerine yazılan bir yazıyı ve içilen intikam yeminini aktardı. Kampın kültür sorumlusu olduğu belirtilen Iraklı **Babe Naze,** eskiden Moskova'yı merkez olarak kullandıklarını, ama finans ve başka nedenlerden dolayı şimdi Yaroslavl yakınlarına gelmek zorunda kaldıklarını söyledi. Kampta daha çok eski Sovyet cumhuriyetlerinden Kürtlerin yaşadıklarını belirten Naze, öteki ülkelerden mültecilerin varlığını reddetmedi.

Kürt kampında gazete ve özel televizyon stüdyosunun ve gelişkin bir bilgisayarın yanı sıra tiyatro ve müzik topluluğunun da bulunduğu, Kürt çocuklarının eğitim gördüğü, yetişkinlerin de ideolojik tartışmalara katıldığı aktarıldı. Kampta bir aylık Pall Mall sigarası stokunun bulunduğuna dikkat çeken Ogonyok, herkesin parasının ortak bütçeye katıldığını, sabah topluca cimnastik yapıldığını, mutfak işlerinin ve kampın düzenlenmesinin herkesçe sırayla gerçekleştirildiğini belirtti.

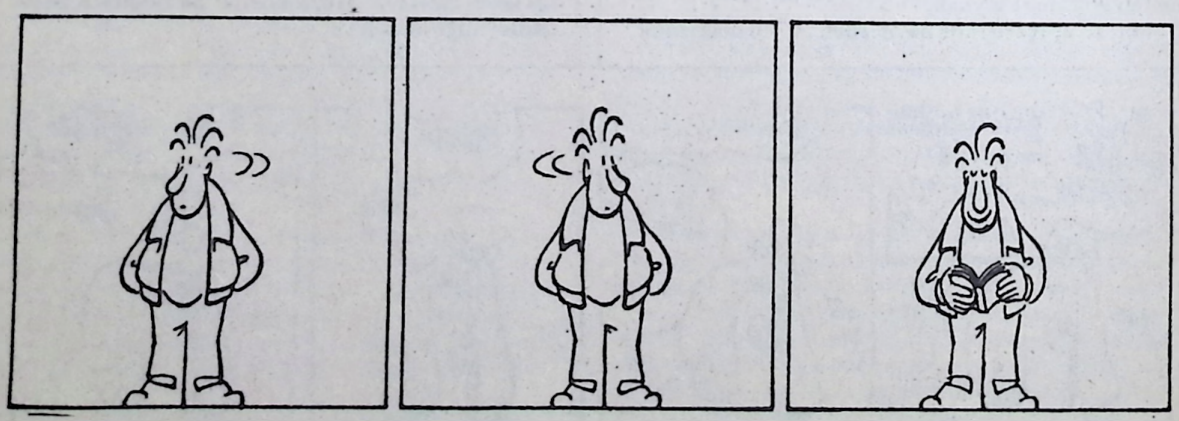

Aşmak İçin, Ulaşmak Gerekir!

AHMET TANER KIŞLALI *30 Ağustos*

Bugün 30 Ağustos; yani Büyük Zafer'in yıldönümü.

Niçin öyle?

Anadolu Aydınlanma Devrimi'ne olanak veren bir önemli adım olduğu için.

Öyleyse bu önemli olayı anmanın en iyi yolu, o devrimin temelindeki düşünceleri anımsatmak...

Devrimin öncüsünün düşüncelerini, 70 yıl sonrasının ortamında değerlendirmek.

Ve de, eskiyip eskimediklerine karar vermek!

Din ve laiklik üzerine... Devletçilik üzerine... Demokrasi ve özgürlük üzerine...

★★★

Atatürk dine ve *"ibadet özgürlüğü"*ne karşı mıydı?

Bakın ne demiş:

"Uygarlığın geri olduğu, bilginin henüz gelişmediği çağlarda, düşünce ve vicdan özgürlüğü baskı altında idi. İnsanlık bundan çok zarar görmüştür.

Özellikle din koruyucusu görünümüne bürünmüş olanların, gerçeği görebilen ve düşünebilenlere karşı yaptıkları zulüm ve işkenceler, insanlık tarihinde her zaman kirli, korkunç olaylar olarak kalacaktır.

Türkiye Cumhuriyeti'nde her yetişkin dinini seçmede özgür olduğu gibi, belli bir dinin törenlerini yapmada da serbesttir.

Dinsel tören yapma özgürlüğü de dokunulmazdır. Doğaldır ki, dinsel törenler toplumun güvenliğini bozamaz, halkın göreneğine aykırı olamaz, siyasal gösteri biçimine de dönüştürülemez.

Türkiye Cumhuriyeti'nde herkes Tanrı'ya istediği gibi ibadet eder. Hiç kimseye dinsel düşüncelerinden ötürü bir şey yapılmaz. Hiç kimse düşüncelerini başkasına zorla kabul ettirmeye kalkışamaz.

Din anlayışı vicdana bağlı olduğundan, Cumhuriyet dinle ilgili düşünceleri devlet ve dünya işlerinden, politikadan ayrı tutmayı, ulusumuzun çağdaş ilerlemesinde başlıca başarı etkeni olarak görür."

Atatürk bireyciliğe karşı, katı bir devletçi miydi?

Bakın ne demiş:

"Ekonomik işler ve kimi toplumsal işler, bir bakıma bireylerin çıkarlarıyla ilişkilidir. Bunun içindir ki bireyciler, bu işlere devletin karışmasını kişi özgürlüğüne karışma gibi görürler. Ne var ki, bu işler içinde dolaylı olarak bütün ulusun ortak çıkarına dayanan noktalar vardır.

... İlke olarak devlet, bireyin yerine geçmemelidir.

Fakat kişinin gelişmesi için genel koşulları göz önünde bulundurmalıdır. Bir de bireyin kişisel etkinliği, ekonomik ilerlemenin temel dayanağı olarak kalmalıdır.

Kişilerin gelişmesine engel olunmaması, onların her açıdan olduğu gibi, özellikle ekonomik alandaki özgürlüğü ve girişimleri önünde, devletin kendi etkinliğiyle engel oluşturmaması, demokrasinin en önemli temelidir. Öyleyse diyebiliriz ki, bireylerin gelişmesinin engel karşısında kalmaya başladığı nokta, devletin etkinliğinin sınırını oluşturur."

★★★

Atatürk'ün ideolojisinde demokrasi ve özgürlük yok muydu?

Bakın ne demiş:

"Yurttaşlar, düşündüklerini istedikleri gibi söyleyebilmelidirler. En büyük gerçekler, düşüncelerin özgürce ortaya konması ve tartışılması ile ortaya çıkar ve yükselir.

Özgürlük kuşkusuz ki güçlükle sağlanabilir, bağnazlığı aşan tutumlar ve hoşgörülü davranışlarla korunabilir.

Düşüncelerin ve inançların başka başka olmasından yakınmamak gerekir.

Çünkü bütün düşünceler ve inançlar bir noktada birleşirse, bu devrimsizlik belirtisidir, ölüm demektir.

Demokrasi eşitlikçidir. Amacı, ulusun yönetenler üzerindeki denetimiyle siyasal özgürlüğü sağlamaktır...

Demokrasi bir kafa sorunudur: Herhalde bir mide sorunu değildir. Adalete bağlılığı, erdem ve ahlak sahibi olmayı gerektirir...

Demokrasi ilkesinin en çağdaş, en akılcı uygulanmasını sağlayan yönetim biçimi Cumhuriyet'tir."

★★★

Ne zaman söylemiş bunları?

70 yıl önce... Ortaçağ karanlığında yaşayan bir toplumda...

Ve doğumunun 100. yılında, UNESCO 156 ülkenin oybirliği ile aldığı kararda, O'nunla ilgili olarak şöyle demiş:

"Uluslararası anlayış ve barış yolunda çaba harcamış üstün bir kişi, olağanüstü bir devrimci, sömürgecilik ve emperyalizme karşı savaşan ilk önder, insan haklarına saygılı, dünya barışının öncüsü, insanlar arasında hiçbir renk, din, ırk ayrımı gözetmeyen eşsiz devlet adamı..."

Dinciler, Kürtçüler ve *"yeni mandacı"* numaracı cumhuriyetçiler, *"Atatürk'ü yıkmak"*tan söz ediyorlar...

Kimi aymazlar da *"Atatürk'ü aşmak"*tan...

Aşmak için, önce ulaşmak gerekir.

Ulaşabildiler mi ki, aşacaklar?!

MHP'den mafyaya kınama

HAZAL ATEŞ *31 Ağustos*

ANKARA - MHP yönetimi, ülkücü mafya içindeki çatışmayı partiden soyutlamaya çalışıyor. Ülkücü mafya babalarının partisiyle ilişkilendirilmesinden rahatsız olduğunu belirten MHP Genel Başkan Yardımcısı **Tuğrul Türkeş, "Mafyaya siyasi isim konacaksa, hesaplaşmada adı geçen siyasilerin mensubu olduğu düşüncelere göre seçim yapılsın"** dedi.

Ülkü Ocakları Başkanı **Azmi Karamahmutoğlu** da mafyanın ülkücü kimliği kullanmaya çalıştığını belirterek, **"Ülkücülüğün vizesi bizden geçer. Bunlar partimizi kullanmak istiyorlar. Ülkücü kimliğin doğuştan, kulluk gibi elde edilemeyeceği unutulmasın"** diye konuştu.

MHP Genel Başkan Yardımcısı Tuğrul Türkeş, kendilerini **"ülkücü mafya"** diye nitelendiren kişilerin yanında MHP'li veya milliyetçi görüşe sahip herhangi bir ismin bulunmadığını öne sürdü. Türkeş, **"Bu insanların çevrelerine baktığımızda, Türkiye'deki siyasi yelpazedeki üst düzey kişileri görüyoruz. Mafyaya siyasi isim konacaksa, bu olaylarda adı geçen kişilerin mensubu olduğu düşüncelere göre seçim yapılsın"** görüşünü dile getirdi.

Türkeş, **"İnsanların siyasi eğilimleri, çevreleriyle belli olur. Bu insanların yakın çevrelerinde ilişkide olduğu insanlar kimse, siyasi bağlarını da o çevrede aramak gerekir"** diye konuştu.

Ülkü Ocakları Başkanı Karamahmutoğlu, **"devlet-mafya-iş dünyası"** üçgeninde süren ve **Nurullah Tevfik Ağansoy**'un ölümüyle sonuçlanan hesaplaşmanın **"ülkücülerin kavgası"** olarak değerlendirilemeyeceğini savundu. Karamahmutoğlu, yaptığı açıklamada, kendilerini ülkücü mafya babası olarak nitelendiren kişilerin partileriyle ilgisi bulunmadığını iddia etti.

Karamahmutoğlu, **"Bu insanlar 1980'li yıllardaki siyasi kamplaşma öncesinde siyasi tercihlerini ülkücülükten yana kullanmışlardır. Siyasal kimlik elde etmek için faaliyet göstermişlerdir. Nitekim önceden eski ülkücü deyimi kullanılırken bugün bu da kullanılmaz oldu"** diye konuştu.

Ülkü Ocakları'nı **"gönüllü siyasal bir kimlik"** diye nitelendiren Karamahmutoğlu, **"Milyonlarca ülkücüyü bünyesinde barındırdığı gibi her dönem üye sirkülasyonu geçirmekte"** dedi.

12 Eylül öncesi Şişli Çağlayan bölgesinde faaliyet gösteren MHP'nin ülkücü gençlik örgütü içinde yer alan **Nurullah Tevfik Ağansoy**'un partisiyle hiçbir bağının bulunmadığını öne süren Karamahmutoğlu, **Alaaddin Çakıcı**'nın da Kâğıthane Ülkü Ocakları'nda başkanlık yapmadığını kaydetti. Karamahmutoğlu, **"İhtilalden sonraki yapılanmada teşkilatımızla ilişkide bulunmamışlardır"** dedi.

Ülkücü kimliğin doğuştan **"kulluk"** gibi elde edilmediğini kaydeden Karamahmutoğlu, **"Ülkücü kimliği, Ülkü Ocakları'nın tekeli altındadır. Vizesi bizden geçer"** görüşünü dile getirdi.

Karamahmutoğlu, şunları söyledi: **"Tüzel kişiliğimizle hiçbir ilgisi bulunmayan, politik değil ekonomik alanda faaliyet gösteren insanlara ülkücü sıfatı verilemez.**

Ülkücüler gayri meşruların yanında gösterilmeye çalışılıyor. Bu saygın politik kimliğimizi yıpratma girişimleridir. Ülkücü kimliği üzerinden prim yapılıyor. Ülkücü mafya söylemi sürekli diriltilmesin."

MHP ve partinin gençlik örgütü Ülkü Ocakları'nın **"Mafya babaları bizden değil"** açıklamalarına karşın, Tevfik Ağansoy'un cenaze töreninin **"bozkurt işareti"** yapan ülkücülerin gösterisine dönüşmesi dikkat çekti.

Düzeyli kırsal kesim dramı

TURHAN GÜRKAN *31 Ağustos*

Doğu Anadolu'nun dağ köyünde, geleneklere göre küçük bir çocukla evlendirilen genç bir köylü kızının yasak aşk öyküsü. **Necati Haksu**'nun **'Kutsal Ceza'** romanından **Onat Kutlar**'ın senaryolaştırıp **Ali Özgentürk**'ün yönettiği **'Hazal'** filminde, geri kalmış bir ortamda, ağalık düzeninin tutsak ettiği yoksul insanların yaşamıyla bunların şeyhlerle savaşımı anlatılırken, tutucu inanç düzeninin de eleştirisi yapılıyor. Çarpıcı bir sinema diline ve destansı bir yapıya sahip olan **'Hazal'**, insan ilişkilerinin mozaik gibi işlendiği, toprak sorunu, yol yapımı gibi olguların yer aldığı, halk söylencelerinin, Doğu aşk masallarının izlerini taşıyan, düzeyli bir kırsal kesim dramı.

Fransa Prades Şenliği, İspanya San Sebastian Şenliği, Lahey Film Şenliği büyük ödülleri, 29. Menheim Festivali Altın Düka Ödülü, 18. Antalya Şenliği'nde Çetinkaya yardımcı oyuncu ödülü aldı.

Mardin'in dağ köyünün güzel kızı Hazal, kocası Beşir'in ölümü üzerine, başlık parası uğruna onun beş yaşındaki kardeşi Ömer'le evlendirilir. Oysa Hazal'ın gönlü, başlık parası bulamadığı için kendisiyle evlenemeyen Emin'dedir.

Çocuk yaştaki kocasına karşın Hazal, sevdiği gençle yasak aşkını sürdürür. Törelere göre bağışlanamayacak günah işleyen iki gencin aşkı duyulunca, yanına küçük kocayı alan Hazal, korku içinde dağlara kaçar.

Bağcılar'da imeceyle tiyatro

ZEYNEP SAYGI *31 Ağustos*

Onlar; geniş, rahat ortamlarda, kent merkezi tiyatroseverleriyle buluşmak yerine, daha önce hiç tiyatro izlememiş - belki de yaşadıkları zorunlu çevrenin dışına hiç çıkmamış- çevre yerleşim merkezleriyaşayanlarına, sanatlarını taşımayı seçen bir grup tiyatrocu...

Mask-Kara Tiyatrosu üyeleri, bu sezon **'Güleriz Ağlanacak Halimize'** adlı oyunlarıyla Bağcılar Kültür Merkezi'nde, Bağcılar halkına tiyatro ve genel anlamda sanat sevgisi, ilgisi aşılama yolunda bir adım atıyor. **Dario Fo, Yılmaz Erdoğan** ve **Müjdat Gezen**'in oyunlarından derlenen 'Güleriz Ağlanacak Halimize', Bağcılar gençliğinin katılımıyla ortaya çıkmış bir oyun aynı zamanda... Çevre yerleşim bölgelerinde insanlara tiyatroyu anlatmanın zor olduğunu vurgulayan yönetmen **Nazif Uslu**, açtıkları kursta, tiyatroyu tüm yönleriyle benimsetmekte zorlandıklarını, çünkü katılımcıların çoğunun tiyatroya başlangıçta sadece eğlence amaçlı yaklaştıklarını söylüyor.

Bu nedenle, Mask-Kara Tiyatrosu üyeleri Bağcılar yaşayanlarıyla ortak bir oyun sergilemeye karar verdiklerinde, kimi yazarların kısa oyunlarını bir araya getirerek tiyatroyu ve oyunculuğu cazip hale getirmeye çalışmışlar.

Seçilen yazarlardan **Dario Fo**'nun oyunlarında kendilerini ve yaşadığımız toplumun ilişkilerini gördüklerini vurguluyor yönetmen Nazif Uslu. Güleriz Ağlanacak Halimize için yazarın, Dans Hocası-Band Sistemi adlı oyunu seçilmiş. Oyun, Siemens fabrikasında çalışan kadınların band başında günde kaç bin hareket yaptıklarını ve yaptıkları hareketler sonucunda yakalandıkları hastalıkları; doğurganlıklarını yitirmeye kadar varan hastalıkları anlatıyor. Oyunda vücut dili büyük önem taşıyor. Müzikler ise **Kemal Kahraman**'a ait. Derlemede aynı zamanda, **Müjdat Gezen**'in Unkapanı ve Bakırköy oyunları ile **Yılmaz Erdoğan**'ın Ağrıyan 1 ve Ağrıyan 2'sinden bazı kısa oyunları yer alıyor. Peki seyircinin tepkisi nasıl? Uslu, sorumuzu şöyle yanıtlıyor: **"Seyirci gördüğümüz kadarıyla memnun. Genelde gençler geliyor oyunu izlemeye. Ciddi anlamda teatral eleştiri yapacak bir izleyici kitlesi yok. Evet, tiyatro insanlar eğlensin diye var. Ancak bizim istediğimiz gülerken insanların düşünebilmeleri, kahkahayı atarken o kahkahanın suratlarında patladığını hissedebilmeleri."**

Hüseyin Demir yönetimindeki Bağcılar Kültür Merkezi, kuruluşundan bu yana Bağcılar halkı ve Güneş Filmcilik ve Yayıncılık'ın katkılarıyla gerçekleştirdiği, halk oyunları, bağlama, gitar ve tiyatro kursları, paneller, gösterimler, müzik dinletileri ile toplumsal kültürel gelişmeye katkıda bulunan bir yapılanmaya sahip. Bu sezon Mask-Kara Tiyatrosu'yla ortak bir çalışma içine giren Bağcılar Kültür Merkezi müdürü Hüseyin Demir maddi eksiklikler olmasa, daha kapsamlı bir kütüphaneden, bilgisayar, muhasebe, okuma yazma kursuna kadar daha pek çok hizmetle halkla bütünleşme çabası içine gireceklerini ve bunun için destek beklediklerini belirtiyor.

Bugüne kadar Kültür Merkezi'nin bir çok eksiği halk tarafından karşılanmış. Söyleşi yaptığımız mekan olan **Onat Kutlar Sahnesi** de halkın desteği ile ortaya çıkmış. Şimdilik yüz koltuk kapasiteli bu salon, Bağcılar ve diğer çevre tiyatrocularının etkinlikleriyle sanata hizmet etmeyi bekliyor.

1996-97 tiyatro sezonuna **Tuncer Cücenoğlu**'nun yazdığı 'Öğretmen', 'Çıkmaz Sokak', **Ahmet Abakay**'ın yazdığı 'Bu Oyuna Gelmeyin' adlı oyunlarla başlayacak olan Mask-Kara Tiyatrosu'nun yeni projeleri arasında **Pekcan Türkeş** ve **Şebnem Atılgan**'ın yazdıkları 'Kralın Diş Ağrısı' ve **Ünver Oral**'ın 'Çoban ve Prenses' adlı çocuk oyunları yer alıyor. Topluluk, bu oyunları diğer 'çevre' tiyatroları salonlarında da sergileyecek.

Bağcılar Kültür Merkezi'nde tiyatro yapılabiliyor. Bağcılar'daki genç insanlar tiyatro yapabiliyorlar. Ve pekâlâ iyi de yapabiliyorlar. Kurslar heyecanlı, insanlarda amatör dinamizm mevcut. Bağcılar gençliği, içlerindeki tiyatro aşkını tatmin etmek için buradalar. Bağcılar insanını sanata alıştırmak ise, asıl amaç.

ÇAĞDAŞ YAYINLARI
NADİR NADİ
ben atatürkçü değilim

Cumhuriyet

ÇAĞDAŞ YAYINLARI
HALİT ÇELENK
hukuksuz demokrasi

REFAHYOL zorda

Hükümette kaynak bunalımı

OTOMOTİV Başbakan Necmettin Erbakan, önceki gün yerli otomotiv sektörü ile gerçekleştirdiği toplantıda, hükümetin bedelsiz ithalat kararında yanlış hesap yapmış olabileceğini kabul etti. Ancak Erbakan, uygulamadan vazgeçmek için, sanayicilerden, hükümetin bedelsiz ithalattan beklediği kaynağın yerine alternatif kaynak bulmalarını istedi.

■ 8. Sayfada

TÜSİAD Türkiye Sanayici ve İşadamları Derneği (TÜSİAD), ekonomideki gelişmeleri ve beklentileri değerlendirdiği "Konjonktür raporu"nda, büyüme politikalarının ve buna bağlı parasal genişlemenin enflasyonu tırmandıracağını öngördü. TÜSİAD'a göre, bu yıl ortalama enflasyon yüzde 80'lerde seyredecek, yıl sonu enflasyonu ise yüzde 100'e ulaşacak.

■ 6. Sayfada

IMF IMF, Türkiye'nin, borçlanma ve kamu açıklarına dayalı mekanizmada ısrar etmesi halinde ekonomide yeni sıkıntıların yaşanabileceği yolundaki uyarısını yineledi. IMF'nin sonbahar toplantılarına sunulan raporda, Türkiye'nin yapısal reformları gerçekleştirememesi halinde ekonomideki büyümenin mali sıkıntı ve yüksek enflasyon tehdidi yaratacağı vurgulandı.

■ 6. Sayfada

ÇALIŞMA BAKANLIĞI

5 bin RP'liye yeni kadro

Uluslararası Af Örgütü Türkiye'yi büyüteç altına aldı

İnsan hakları baskısı

1 yıl sürecek kampanya Uluslararası Af Örgütü Genel Sekreteri Pierre Sané başkanlığındaki heyet Ankara'da temaslarına başlayacak. Af Örgütü 1 ekimde İstanbul'da başlatacağı "Türkiye'de İnsan Hakları İhlalleri" kampanyasını 1 yıl sürdürecek.

PKK de kınanıyor Raporda, sivilleri öldürmekle suçlanan PKK de terör eylemlerine son vermeye çağrıldı.

■ Arkası Sa. 6, Sü. 1'de

Diyarbakır Cezaevi'ndeki olaylarda ölenlerin sayısı çelişkili

'Döve döve öldürdüler'

■ Arkası Sa. 6, Sü. 3'te

TEPKİLER

Kazan'a istifa çağrısı

▶ İHD Genel Sekreteri Hüsnü Öndül, Diyarbakır Cezaevi'nde tutuklu ve hükümlü ölümü ve yaralanmasına neden olan olayları değerlendirirken "Adalet Bakanı Kazan istifa etmeli" dedi.

▶ Öndül, "Olay, ölüm orucundan bu yana sürdürülen devlet politikasının son adımıdır" görüşünü dile getirdi.

■ Arkası Sa. 6, Sü. 7'de

FİLİSTİNLİLERE ATEŞ AÇILDI: 4 ÖLÜ, 300 YARALI

İsrail'de Netanyahu barışı buraya kadar

■ 11. Sayfada

CENAZESİ YARIN BURSA'DA TOPRAĞA VERİLECEK

Müren'e devlet töreni

■ 14. Sayfada

Çiller Avrupa'yı suçladı

FUAT KOZLUKLU

■ Arkası Sa. 6, Sü. 1'de

LEBED

'Rus ordusu isyanın eşiğinde'

GÜNCEL

ÇÜNEYT ARCAYÜREK

Yutturmaca...

BUGÜN KİTAP

GÜNDEM

MUSTAFA BALBAY

Yok Edemedik... İç Edelim...

Dünya Savaş Günü!

DİNÇ TAYANÇ *1 Eylül*

"İnsanoğlu var olduğundan bu yana kaç savaş, kaç barış yaptı?" diye soruyorum kendi kendime; yanıt yok! *"Savaşlar boyunca insan eliyle öldürülen insanların sayısı mı daha fazladır, yoksa barış süreçlerinde doğurulan insanların mı?"* sorusu geliyor aklıma; yanıt yok! *"Peki, insanlar öldürmek için mi doğururlar insanları ya da insanlar savaşlarda öldürülmek için mi doğarlar?"* diyorum; yanıt yok! *"Ya insanoğlundan doğmuş insanların kaçta kaçı savaşlarda öldürülmek ister?"*; yanıt yok!

Bakıyorum yanıtsızlıktan öleceğim, bu kez soruyu değiştiriyorum; *"İnsanoğlu neden savaşır?"*

Sormaz olsaydım! Bu kez de yanıt bolluğundan ölmelerdeyim... *"Parasızlıktan paralılıktan, yoksulluktan zenginlikten... Açlıktan tokluktan, oburluktan... Yokluktan bolluktan... Hırslılıktan hırssızlıktan... Hırsızlıktan namusluluktan... Arsızlıktan utançtan..."* diye birbiri ardınca sıralanıyor olasılıklar kafamda.

Tümünü kovalayıp *"ortak payda"* keşfine(!) girişiyorum.

İnsanlığın bilinen en eski savaşlarından bu yana savaşın ortak *"bir"* nedeni var; biri (genellikle güçlü olan biri) çıkıyor ve kendinde olmayan ya da az olan bir şeyi diğer birinden (genellikle güçsüz birinden) *"istiyor"!*

Eğer istenen şey, o diğer birinin kendi gereksinimine yetmekten öte değilse, isteyenin aldığı yanıt *"vermem"*; vermem diyenin aldığı yanıt da *"alınm"* olunca, sonucun adı da *"savaş"* oluveriyor!

İster bireyler arasında, ister aileler, boylar, etnik gruplar, uluslar ya da ulus toplulukları arasında çıksın; istenip de verilmeyip de alınmaya kalkışılan ister para, ister mal mülk, toprak; savaşın nedeni hep bu istenip de verilmeme, verilmeyince alınma ilkesine dayanıyor...

Bu ilkeye *"kutsal mülkiyet"* mi desem, yoksa *"ekonomik çıkar çatışması"* mı bilemiyor ve sürdürüyorum keşifsel sorgulamamı...

"Peki, bu verme vermeme ya da alma alamama savaşları binlerce yıldır sürüp gidiyor da, kimin aldığı elinde kalıyor?" sorusu takılıyor bu kez aklıma.. kimsenin!

Kalsa; cihan imparatorluklarından sömürge imparatorluklarına, birleşik krallıklardan cumhuriyetler birliği bloklarına art arda yıkılıp gider miydi her kurulan?

Ya ne oluyor?

Almak isteyen ile vermek istemeyen öle öldüre, sonunda bitkin düşüyor. Bitkin düşünce de akıllarına sihirli bir sözcük geliveriyor: Barış!

Barış dedikleri aslında durup soluklanacak ve soluklanırken de yeni savaşlar için hinlikler düşünecek zaman kesiti!

İnsanoğlu bu, düşüne düşüne önce teker teker savaşmaktansa dünyayı *"iyiler"* ve *"kötüler"* (iyilere kötü gelen kötüler için iyi, kötülere kötü gelen de iyiler için iyi olmak koşuluyla) kamplarına ayırmayı akıl ediyor(!) Böylelikle bağlaşıklıklar kuruluyor ve bağlaşıklar arası paylaşım savaşları başlıyor. Bu savaşlarda, bağlaşıklardan biri diğerini alt ediyor etmesine ama, kendi de tükenmiş oluyor ve gene aynı sihirli sözcüğe, barışa sığınılıyor; gene hinliğe yatma zamanı kazanılıyor!

İnsanoğlu bu, düşüne düşüne bu kez *"Ulan, biz birbirimizi yiyerek dünyayı paylaşacağımız ve kendimizi de tehlikeye atacağımız yerde, paylaşacağımız toprakların insanlarını birbirlerine yedirsek daha iyi olmaz mı?"* diyor. Ve; böylece dünyayı *"etki bölgelerine"*, *"egemenlik alanlarına"* ayırıp bir yandan evrensel barış nutukları atmaya, beri yandan da o bölgelerdeki insanlara silah satıp *"ölüm tacirliği"*yle zenginleşmeye koyuluyor.

Bir süre sonra *"savaştırılan"* insanlar da insanoğlu olduklarını anımsayıp, kendi sorunlarını kendi aralarında çözümlemeye koyulunca, bir kez daha barış masalına dönülüyor ve gene hinliğe yatılıyor.

Bu kez bulunan, ulusal sınırlar içindeki etnik ve ayrılıkçı grupların ulus devletlerin başına sarılması oluyor.

"Savaş Yüzyılı" adını almaya çoktan hak kazanmış(!) olan Yirminci Yüzyıl'ın son yıllarında dünyayı paylaşan güçler bir yandan gelişme olasılığı yüksek ulus devletlerin başını belaya sokarak ekonomik egemenliklerini pekiştiriyor, bir yandan da ölüm tacirliğini alabildiğince sürdürüyor...

Ana fikir: Barışa ulaşmanın tek yolu, savaşı öldürmektir!

Ana fikrin ana fikri: Savaşlarda alınıp verilen tek şey insan canıdır ve insanoğlu, canını vermek istemiyorsa savaşa karşı olmak zorundadır.

Farklı kimliklerin güç birliği

ALİ ER / *Eylül*

Tetikçi **Davut Yıldız,** eski Emlakbank Genel Müdürü **Engin Civan'ı** 19 Eylül 1994 günü, Mecidiyeköy'de arabasının içinde kurşunlarken aslında benzerlerini daha önce de yaptığı olağan işlerinden birini yapıyordu. O gün yaptığı işin yabancısı değil, uzmanıydı.

Hatta, 38 yıllık yaşamında başka da mesleği olmamıştı tetikçiliğinden gayrı. Davut Yıldız, 1980 öncesi Ülkücü Gençlik Derneği üyesiydi. Prof.**Ümit Doğanay**'ların, Prof.**Cavit Tütengil**'lerin, **Abdi İpekçi**'lerin katledildikleri yıllarda, ona da Çeliktepe Lisesi Müdürü **Mümtaz Salih Sinirlioğlu**'nu öldürmesi emri verilmişti. Bu cinayeti nedeniyle tutuklanmış; cezaevinden tahliye olduktan sonra **"abi"** diye hitap ettiği dava arkadaşı **Alaattin Çakıcı**'nın yanına dönmüştü...

Engin Civan'ın vurulmasını gazeteler manşetten, televizyonlar da birinci haber olarak duyurdular. İlk verilen haberlerde, olayın ardında Alaattin Çakıcı, **Dündar Kılıç** ve **Selim Edes**'in isimleri geçiyordu. Her üç isim de ortada yoktu. Tetiği çeken kişi de henüz saptanmamıştı.

Özel Avrupa Hastanesi'nde tedavi gören Engin Civan, kimseyle bir alışverişinin olmadığını açıklıyordu. Ancak olaylar çok çabuk gelişti. İstanbul Emniyeti, Engin Civan'ı yaralayan kişinin yakalandığını, yakalanan şahsın eski ülkücülerden Davut Yıldız olduğunu, Yıldız'ın, suçunu itiraf ettiği ve üzerinde bulunan ruhsatsız tabancanın yapılan balistik incelemesinde de silahın olayda kullanıldığının belirlendiğini açıkladı.

Davut Yıldız'ı, olay anında Civan'ın yanında bulunan dayısı **Savaş Karakaya** da teşhis etmişti. Tetikçinin kimliğinden yana bir kuşku kalmamıştı. Olayın bir bölümü kısa bir süre içinde aydınlanmıştı. Tetikçi Davut Yıldız'dı. Yıldız, Alaattin Çakıcı'nın adamıydı; Civan'ı Alaattin Çakıcı vurdurtmuştu. Yıldız da polisteki ifadesinde kendisini suikasta azmettiren kişinin Alaattin Çakıcı olduğunu itiraf etmişti. Ama neden? Şimdi sıra bu sorunun yanıtının alınmasına gelmişti. Suikasta azmettiren kişiler arasında adı geçen Selim Edes, olaydan birkaç gün sonra İstanbul Emniyet Müdür Yardımcısı **Mehmet Çağlar**'ı arar ve teslim olmak istediğini bildirir. Çağlar ve Edes, Beşiktaş-Fulya'da bulunan bir benzin istasyonunda buluşmayı kararlaştırırlar ve Edes burada teslim olur. Bu arada, olayın aranan bir başka kilit ismi Dündar Kılıç da teslim olmuştur.

Türkiye'nin en büyük kamu bankalarından birinin genel müdürüne yapılan suikast girişiminin nedeni ve ilişkiler ağının kapısı aralanmaya başlar.Tetikçi Davut Yıldız ve Yıldız'ı azmettirdikleri iddia edilen Selim Edes ile Dündar Kılıç'ın polisteki sorgusu sürüyordu. Alaattin Çakıcı'nın eşi ve Dündar Kılıç'ın kızı **Uğur Çakıcı**'nın da sık sık bilgisine başvuruluyordu.

Tam bu sırada ortaya atılan bir isim kamuoyunun gündemine bomba gibi düştü. Özallar'ın da olayla ilgisi vardı. Bu iddia, gazetelerin manşetine çıktı, ama soruşturmayı yürüten tüm yetkililer, ısrarla Özal adının geçmediğini söylüyorlardı.

Büyük oğul **Ahmet Özal,** o günlerde yurtdışındaydı ve mali durumunun çok kötüleştiği şeklinde basında haberler yer alıyordu. Yurtdışından televizyon kanallarını aradı ve olayla ilgisinin olmadığım ve dışarıdaki işlerini bitirdikten sonra Türkiye'ye döneceğini açıkladı.

Polis sorgusundan sızan ve yalanlanmayan bilgilere göre ise Selim Edes, Engin Civan'dan yüklüce miktardaki alacağını tahsil edemeyince, bu işi, 12 Eylül dönemi sonrası çek-senet tahsilatındaki becerisi (!) kamuoyunca bilinen Alaattin Çakıcı'ya ihale etmiş, Çakıcı da bu tür olaylarda sıkça başvurduğu yöntemi kullanmıştı.

Uğur Çakıcı, olayın iki önemli aktörüne en yakın kişiydi; gözaltına alınmamıştı; olayın perde arkasını bilmesi güçlü bir olasılıktı. Bu özellikleri onu medyanın ilgi odağı yaptı.

Uğur Çakıcı'nın medyaya ilk demeci kısa oldu, ama önemli ipuçları verdi: **"Devletin parasını yiyenler cezalandırıldı. Alaattin'in yerini bilmiyorum."** Bayan Çakıcı'nın bu açıklaması, Engin Civan'a doğrudan yöneltilmiş açık bir rüşvet suçlamasıydı. Bu suçlama, Özallar'ın olayla ilgisi olduğu iddiasından sonra ortaya atılan ikinci önemli gelişme oldu. Baba Özal'ın kamuoyunda prenslerinden biri olarak bilinen Engin Civan'ın, Emlakbank Genel Müdürlüğü yaptığı dönemde Selim Edes'ten milyonlarca dolarla ifade edilen miktarda rüşvet aldığı iddiası idi. Bu iddiayı soruşturmayı yürüten yetkililer yalanlamadı.

Birkaç gün süren polis soruşturmasının tamamlanmasından sonra sanıklar, 26 eylülde soruşturmayı yürüten Şişli Cumhuriyet Savcılığı'na sevk edildiler. Savcılık ifadelerinin alınmasından sonra sanıklardan Davut Yıldız, **"adam öldürmeye tam teşebbüs"**, Selim Edes ise bu suça **"azmettirmekten"** tutuklandılar. Dündar Kılıç serbest bırakıldı.

Alaattin Çakıcı, Tevfik Ağansoy, **Haluk Uçar** ve **Ayhan Kamış** hakkında ise gıyabi tutuklama kararı verildi. Suikast olayının ardından bir hafta geçmişti, gözaltındaki sanıkların savcılığa çıkarılmasından sonra merak edilen soruların yanıtları büyük ölçüde alınmış görünüyordu. Sanıkların savcılık ifadelerinde Türkiye'nin gündemini uzun süre işgal edecek çok önemli iddialar vardı. Bu iddialar şöyle sıralanıyordu:

Selim Edes: **"Engin Civan'a Emlak Bankası Genel Müdürlüğü yaptığı dönemde 5 milyon dolar rüşvet verdim."** Dündar Kılıç: **"Semra Özal beni aradı, Selim Edes ve Engin Civan arasında bir mesele olduğunu belirtti ve meseleyi çözmemi rica etti."**

Hatırlı kişi Semra Özal

ALİ ER *2 Eylül*

Dündar Kılıç, savcılık ifadesinden sonra serbest bırakılınca kamuoyu en çok merak edilen sorunun yanıtını Kılıç'ın özel televizyon kanallarındaki açıklamalarından öğrendi: Hatırlı kişi **Semra Özal'dı.** Kılıç, Semra Özal'ın Av. **Burhan Apaydın'ı** aracı koyarak ricacı olması üzerine önce adını açıklamak istememiş, ancak olaylar boyutlanınca açıklamak zorunda kaldığını söylüyordu. Dündar Kılıç'a göre sonradan **'Civangate'** olarak anılacak olay şöyle gelişmişti:

"Bir gün kızım Uğur Çakıcı, **Semra Özal'ın bir ricası olduğunu söyledi.** Selim Edes **ve** Engin Civan **arasında bir mesele varmış, o meseleyi halletmemi istiyormuş. Bir iki gün sonra sekreteri hanım aradı.** 'Semra Özal bu olayda hakemlik yapmanızı rica ediyor' **dedi. Ben de ikisini bir araya getirdim. Dedim ki onlara,** 'Bakın ikbal zamanında hep birlikteydiniz, kıramayacağım biri telefon etti, bu nedenle sizlerle görüştüm, bu meseleyi çözün'**dedim. Baktım toplantı uzuyor, o zaman** 'Ne haliniz varsa görün' **dedim."** Kılıç, bu konuda Cumhuriyet'ten **Halil Nebiler'e** de şunları söylüyordu: **"Bu Engin Civan çetesi, Özallar zamanında bütün bankaları soymuşlar. Paraları paylaşmışlar. Kimisi paralarını yurtdışına kaçırıp büyütmüş, kimisi de batırmış. Neticede eski hesapları yeniden karıştırmaya başlamışlar. Ben ne Selim Edes'i tanırım ne Engin Civan'ı ne de** Ahmet Özal'ı **tanırım. Uğur'la Semra Özal'ın kızı arkadaşlar. Ailece tanışıyorlarmış. Olayı bana Semra Hanım telefon edip anlatıyor:**

'Her iki taraf da bizim tanıdığımız insanlar, birbirlerinden alacakları var. Ne olur siz yardım edin de birbirlerine kötü şöyler yapmasınlar.' **Bunun üzerine ben avukatım** Mete Bozbora'yı **gönderiyorum. Bunlar kalkıp Zeynep Özal'ın evine gidiyorlar. Zeynep'in evinde Zeynep'le avukat gibi davranan sekreter kız Mete Bey'e,** 'Bu 4.5 milyon dolarla biz Ahmet'in borçlarını ödeyeceğiz. İlle de bize bu iyiliği yapacaksınız' **diyorlar. Mete Bey gitti geldi.** 'Ne belge var ne senet var. Bu durumda, ne hukukçu olarak ben ne de Dündar Kılıç olarak sen bir şey yapamayız.

Ancak telkinle... Bunlar oturup anlaşırlarsa anlaşırlar' **dedi. Bu arada bunlar, yani Edesler, medesler Zeynep ve olayın içinde olan adamlar İngiltere'ye gidip Alaattin'i buluyorlar; On gün içinde dört beş toplantı yapıyorlar. Neticede bunlar parayı alamıyorlar. Parayı alamayınca Engin Civan'ı vurmayı kesinlikle göze alıyorlar. Ama adamı vurup olayı benim üzerime atmak istiyorlar. Ve bunlar yazlığa geliyorlar, 20 dakika konuşuyoruz. Ben aynen şunları söylüyorum:** 'Ben bu işlere ilgi göstermem, ama Semra Hanım'ın bir telefonu sizleri buraya kadar çağırmama neden oldu.' **Selim Edes, zamanında Engin Civan'a 4.5 milyon dolar verdiğini söylüyor ve bu parayı faiziyle birlikte geri istiyor. Engin Civan da diyor ki,** 'Yahu siz Ahmet'e iflas etti diyorsunuz, ama bizim bildiğimiz 200 milyon dolar parası vardı.' **Bu konuşmalardan midem bulanınca işim var deyip bunları birkaç dakika arayla gönderiyorum."**

Dündar Kılıç'ın Selimpaşa'daki yazlığında yapılan bu toplantıda, Engin Civan'ın Selim Edes'ten 5 milyon dolar almadığı ve bana bu parayı vermişse belge göstersin dediği, Edes'in de **"Rüşvetin belgesi mi olur? P...k"** diyerek karşılık verdiği toplantıya katıldıklarını kabul eden kişilerce anlatılmıştı.

Olayla ilgili olarak Semra Özal ismini ilk ağzından çıkaran Dündar Kılıç oldu.

Dündar Kılıç, Semra Özal'dan söz ederken olayın tanıkları arasında kızı Uğur Çakıcı'yı da gösteriyordu.

Uğur Çakıcı, önce bunu doğrulamak istemedi. **"Evet, bir Semra var, ama bu Semra Özal değil, Semra Edes'tir, babam Semra'ları karıştırmış, telefonu eden Semra Edes'ti"** dedi.

Böylece hem babasını korumuş, hem de Semra Özal'ı olayın dışında tutmaya çalışmıştı. Ne var ki baba Kılıç sözlerinde ısrarlıydı. Diğer yandan kocası Alaattin Çakıcı, yurtdışından cep telefonuyla katıldığı canlı yayınlarda Özallar'ın bu olayla uzaktan yakından ilgisi olmadığını söylüyor, Özallar'a toz kondurmuyordu.

Karısı Uğur Kılıç'a Özallar'ın kesinlikle olaya karıştırılmamasını söylediği daha sonra Uğur Kılıç tarafından açıklanacaktı.. Uğur Kılıç için asıl zor günler şimdi başlıyordu. Babası ve kocası arasındaki ipler kopmuştu, karşılıklı tehditler başlamıştı. İzlenecek bir orta yol yoktu.. kesin tavrını koyma zamanıydı.

Ve Uğur Kılıç, soruşturmayı yürüten yetkililere olayda Özallar'ın aracılık yaptığını bu kez çok kesin cümlelerle anlattı. Uğur Kılıç, Özallar'ın olayla ilişkisini şöyle açıklıyordu:

"Zeynep Özal, Edes'in Engin Civan'dan alacağını tahsil edene 2 milyon dolar vereceğini, bu paranın da borçlarını ödemesi için Ahmet Özal'a verileceğini bana söyledi ve yardım etmemi istedi. Durumu kocama Alaattın Çakıcı'ya anlattım. O da kabul etti. Biz bu olaya böyle karıştık."

Engin Civan'ın vurulmasından iki hafta sonra Semra Özal, korumalarıyla birlikte ifade vermek üzere Şişli Cumhuriyet Savcılığı'na geldi.

Rahat görünmeye çalışıyordu, ifadesinden sonra korumalarının çemberinde savcılıktan ayrıldı. Gazeteciler Şişli Cumhuriyet Savcısı **Sudi Türel'**in odasına yöneldiler. İlk soru:

"Semra Özal'ın ifadesi diğer sanıklar gibi neden mali şubede alınmadı?" Savcı Türel'in yanıtı çok kısa oldu:

"Savcılık takdiridir." Savcı Türel, gazetecilerin soruları üzerine Semra Özal'ın tanık olarak ifadesine başvurulduğunu söyledi.

Engin Civan'ın tedavisi 10 gün kadar kaldırıldığı

hastanede sürdü. Ekim ayı başında mali şubede sorguya alındı... Yaralı koluyla polis merkezinde sorgulanmaya başlanan İbrahim Engin Civan, rüşvet almakla suçlanıyordu.

Kamuoyunun iyi tanıdığı bir simaydı; genç yaşta Türkiye'nin en büyük kamu bankalarından biri olan Emlakbank'ın 1989-1992 yılları arasında genel müdürlüğünü yapmıştı.

Fazla değil, 15 gün önce hakkında bilgi toplamak isteseniz bakın karşınıza nasıl bir portre ile çıkacaktı: **"Engin Civan, 1954 Şile doğumlu. İstanbul Erkek Lisesi ve Boğaziçi Üniversitesi Ekonomi Bölümünü bitirmiş. İtalya'da ünlü bir üniversitede 1 yıl uluslararası ilişkiler okuduktan sonra, Amerika'da George Washington Üniversitesi'nde doktora çalışması yapmış. Ardından Dünya Bankası'nda işe başlamış. Engin Civan Dünya Bankası'nda 6 yıl çalıştıktan sonra Turgut Özal'ın** başbakanlığı döneminde 13 prensten biri olarak Türkiye'ye getirilmiş.

Bu getirilişinin kısa bir öyküsü var: Engin Civan, Dünya Bankası'nda çalıştığı sırada Amerikan vatandaşı Michale Civan'la evlenir.

Özal'ın Amerika'da beyin avına çıktığı günlerde bir de çocukları olmuştur.

Yani Amerika'ya iyice yerleşmiştir. Kendisine **"Türkiye'ye gel"** önerisi yapıldığında önce kabul etmek istememiş... Gazeteci **Rıdvan Akar'ın** 10 Ocak 1995 tarihli Milliyet gazetesinde yayımlanan yazısına göre, Civan'ı Türkiye'ye getirmeyi Turgut Özal'ın diğer prenslerinden biri olan **Bülent Şemiler** başarmış.

Civan ve Şemiler arasında pazarlığın düğümünü şu diyalog çözmüş:

Civan: **"Borcum var, bu şekilde bırakıp gelemem."**

Şemiler: **"Ne kadar borcun var?"**

Civan: **"7-8 bin dolar kadar."** Rıdvan Akar'ın yazdığına göre Şemiler cebindeki 8.700 doları Civan'a uzatmış ve bir beynin Türkiye'ye kazandırılması böylece sağlanmış.

Engin Civan'ın mali polisteki sorgusu dört gün sürdü. 5 Ekim 1995 tarihinde savcılığa sevk edildi ve aynı gün çıkarıldığı 1. Sulh Ceza Mahkemesi'nde tutuklanarak Bayrampaşa Cezaevi'ne gönderildi. Engin Civan tutuklandıktan sonra bu kez farklı bilgiler yayımlanmaya başladı ve kamuoyu onu bilinmeyenleri ile de tanıma fırsatı buldu.

'Civan'a komisyon verdim'

ALİ ER *3 Eylül*

"Tercüman gazetesi sahibi Kemal Ilıcak'**la ortak olduğumuz bir arsayı 900 milyon dolar karşılığında Emlakbank'a sattık. Arsadan kendi payımıza düşen 270 milyon doları alamadık. 1990 yılında Emlakbank'ın o dönem genel müdürü olan** Engin Civan'**dan alacağımızın ödenmesi için yardımcı olmasını istedik. Engin Civan, benden 3.5 milyon dolar borç istedi. Ben de Emlakbank'tan alacağım olan paranın ödenmesi halinde, bu paranın yüzde 5'ini kendisine komisyon olarak ödeyecektim. Bu komisyondan mahsup edilmek üzere istediği parayı kendisine verdim. Ancak, alacağımı tahsil edemedim."**

Gazeteci-televizyoncu **Uğur Dündar,** yaptığı araştırma sonucunda Engin Civan'ın İsviçre'deki gizli banka hesabını belgeleriyle ortaya çıkardı ve işte rüşvetin belgesi dedi. Uğur Dündar'ın Arena programında ve Hürriyet gazetesinde yayımladığı belgelere göre Civan, Banquendosuez'de Merol adıyla gizli şifreli hesap açtırmış.

Bankanın Zürih şubesindeki 5.5 milyon dolarlık hesabın numarası: 8603. Hesap Dr. **Erol H. Özcan** adına açılmış. Dr. Özcan, Özal ailesinin yakını, **Semra Özal'ın** kurduğu Türk Kadınını Güçlendirme Vakfı'nın İsviçre Şubesi'ni faaliyete geçiren kişi. Ayrıca, Selim Edes'in ESKA şirketinin İsviçre'deki işlerini takip etmiş. Özcan, Merol hesabını kendisinin açtığını kabul etti. Hesap adı olarak tercih edilen Merol'ün ilk harfi Engin Civan'ın eşinin isminin ilk harfi, Erol ise Civan'ın oğlunun adı.

Engin Civan'ın **"Sinan Projesi"** adını verdiği proje, Emlakbank'ı çağdaş bir otomasyon sistemine geçirmeyi amaçlıyordu. Sistemin kurulması için The Kirchman firmasıyla 1990'da Amerika'da satınalma sözleşmesi imzalandı.

Civan'ın imzaladığı sözleşmeye göre, kurulacak sistem karşılığında firmaya 38 milyon 140 bin dolar ödenecekti. Daha sonra uluslararası bir kuruluşa yaptırılan inceleme sonucunda sistemin gerçek değerinin 8-9 milyon dolar olduğu anlaşıldı. Ele geçen not defteri: Uğur Dündar'ın ele geçirdiği not defterinde bazı kişilere 12.5 milyar para dağıtıldığı belirlendi. DYP-SHP koalisyon hükümeti döneminde görevden alınan Engin Civan hakkında 40'a yakın yolsuzluk dosyası hazırlanarak yargıya ulaştırıldı. Bu dosyaların büyük bölümü 100 milyarın üzerinde yolsuzluk iddiaları içeriyordu. Bu dosyaları detaylı vermemiz mümkün, ama, yazımızın maksadını aşmış oluruz. Bizce asıl vurgulanması gereken nokta şu: Engin Civan suçluysa, ortada başka suçluların da olması gerekir.

Civan bir bürokrat olarak 100 milyar rüşvet almışsa, rüşvet veren 1 trilyon kazanmış demektir. Hani nerde bunlar? Selim Edes malum sebeple tutuklandı. Ya diğerleri... Bu dosyalarda masanın karşı tarafında oturan bazı firmalar şunlar: Mang, Ortadoğu Şehircilik Yatırım A.Ş., Eksan, Kutlutaş, Camel A.Ş. Loytaş... Uğur Dündar, Civan'ın İsviçre'deki gizli hesabının izini sürerken, Merol hesabına birkaç kez yüklü miktarlarda havale çıkarıldığını saptamıştı. Bu paraların Civan'ın genel müdürlüğü döneminde Emlakbank ile iş yapmış firmaların arasında bulunduğu savı gerçeğe en yakın olanıdır. O dönem Emlakbank'la iş yapan firmalar listesinde çok sayıda tanınmış firma var. Bu firmaların isimlerini yayımlamak tümünü zan altında bırakmak gibi haksız bir izlenime yol açabilir, bu nedenle açık-

lamayı doğru bulmadık.

Engin Civan hakkında Şişli 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde açılan 19 ayrı dava sürüyor. Mahkeme bu davalar nedeniyle Civan'ın yurtdışına çıkışını yasaklamıştı.

Civangate olayı ile ilgili olarak gözaltına alınan Dündar Kılıç dışındakiler cezaevindeydiler... **"Bu iş burda biter, biraz zaman geçsin bu olay da unutulur, içerdekiler de bırakılır, hep böyle olmuyor mu?"** şeklinde konuşmalar yapılmaya başlanmıştı dossohbetlerinde... Böyle düşünenler hiç de haksız sayılmazlardı, benzer pek çok olay böyle sonuçlanmıştı. Ama zamanın kime ne getireceği de önceden bilinemezdi. Zaman genç bir kadının ölümüne gebeydi... **Uğur Çakıcı**'nın, babası **Dündar Kılıç** gibi Semra Özal'ı, **"Civan-Edes arasındaki sorunu çözmek için devreye girmemizi istedi"** şeklinde suçlamasından sonra kocası **Alaattin Çakıcı** ile arası açıldı ve kısa zamanda karşılıklı ağır hakaret ve suçlamalar salvosu başladı.Çakıcı çifti kasım ayı başında boşandılar. Alaattin Çakıcı, Uğur Çakıcı'yı (Kılıç) namusuna halel getirmekle suçluyordu. Oysa, 6 ay önce karısı Uğur Çakıcı'nın namusuna dil uzattı diye kiralık tetikçi tutup gazeteci **Hıncal Uluç**'u bacaklarından vurdurtmuştu.

Hıncal Uluç'un yazdıkları ise Nokta dergisinde yayımlanan **"Çapkın Uğur Çakıcı"** başlıklı yazısı nedeniyle gazeteci **Ayşe Önal**'ı yattığı hastane odasına davet eden ve orada Önal'a silahlı saldırı teşebbüsünde bulunan Uğur Çakıcı'yı eleştirmekten ibaretti. Dahası karısını suçlamaya başlamasından 15 gün önce Civan-Edes arasındaki rüşvet kaynaklı sorunu çözmek için onunla ortak bir operasyon başlatmıştı.

Alaattin Çakıcı'nın karısına yönelik suçlamaları **"kan temizler"** cinsindendi. Alaattin Çakıcı'nın iddiasına göre Uğur Çakıcı'nın, İstanbul Emniyet Müdür Yardımcısı **Mehmet Çağlar** ve lezbiyen bir sanatçı ile ilişkisi vardı. Tam o günlerde Alaattin Çakıcı'nın gönderdiği bir ses bantı Kanal 6'da yayımlandı. Bantta Çakıcı ve Dündar Kılıç'ın telefon konuşmalarının kaydı vardı.

A.Ç: Sen bana **Hüseyin Kocadağ**'ı bırak Mehmet Çağlar'a yönel dedin, İstanbul Emniyeti'ndeki tüm birimler bu ilişkiyi biliyor. Herkesin haberi var. Sen de bil dedin.

...Abiciğim bu işin sonunda adam ölecek. Doğru söyle, dedin mi demedin mi?.. Çok uyuz, ben sana söyleyeyim. Böyle bir şey olmaz. Bana dedi ki **"Beni öldürmek istiyorsun"** dedi. Ben de **"Seni niye öldüreyim"** dedim. Sana da ben namus sözü veriyorum. Onu bana gönder, onu sana sağlam geri gönderirsem, sen benim av....

D.K: Allah korusun.

A.Ç: Senden bir ricam var baba. Sen onu göndermezsen, bu kaçıp giderse var ya baba... Kasetteki konuşmalara göre Uğur Çakıcı'nın ilişkilerinden baba Kılıç'ın da haberi var, hatta Çakıcı'ya kendisi bildirmiş. Kasetin yayımlanmasından sonra, Dündar Kılıç, banttaki sesin kendisine ait olmadığını, gelişmiş bir teknoloji kullanılarak montaj yapıldığını söyledi. Uğur Kılıç'ın yanıtı ise çok sert oldu:

"Onunla evleneceğime keşke Apo ile evlenseydim." Alaattin Çakıcı veUğur Kılıç arasında medya aracılığıyla karşılıklı hakaretler ve suçlamalar devam ediyordu. 4 Aralık 1994 tarihli Milliyet gazetesinden:

A.Ç: **"Yıllar önce bir hata yaptım, bir hanımla istemeden bir ilişki sonrasında 1.5 ay öncesine kadar devam eden bir evlilik yaptım."**

Uğur Kılıç: **"Ben ilk kocamla evliyken Alaattin ile birlikte oldum. Bir pislik vardı ortada. Bu yüzden normal bir evlilik bile değildi. Benim için de bir hataydı. Ama babam bana hatalarıma sahip çıkmasını öğretti. Alaattin bir hataydı, ben de sahip çıkıp evlendim. Ben milliyetçi bir insanım. Ama keşke Abdullah Öcalan'la evlenseydim. Şimdi benim gözümde Öcalan bile ondan daha onurlu ve erkek."**

Hakaret ve suçlamalar arasında Alaattin Çakıcı bir de tehdit savurdu: **"Uğur Kılıç en kısa zamanda ölecek."**

Uğur Kılıç'ın 34 NDE 25 plakalı Mercedes marka otomobili 22 aralıkta 34 RP 513 plakalı Doğan marka otomobilde bulunan kişiler tarafından kurşun yağmuruna tutuldu.

Olaydan sonra operasyon başlatan İstanbul polisi **Adnan Besilioğlu** ve **Mehmet Yazıcı** adlı iki kişiyi olayın sanıkları olarak yakaladı. Polis, bu kişilerin Alaattin Çakıcı'nın adamları olduğunu belirtti. Çakıcı namlularını eski eşi Uğur Kılıç'a yöneltmişti...

Ölüm tehdidi altındaki Uğur Kılıç zor günler yaşıyordu, ama, yaşamında bu tür zorluklar hep olmuştu. İlk evliliğini 16 yaşındayken Adanalı bir kulüp sahibi ile yapmıştı. Bu evliliğinden olma biri kız biri erkek iki çocuk anasıydı. 20 Ocak 1995 günü çocukları ve çocuklarının bakıcısı ile birlikte, Fenerbahçe Kulübü Başkanı **Ali Şen**'in şirketine ait bir helikopterle (daha sonra bu helikopterin Alaattin Çakıcı tarafından kiralandığı ve Uğur Kılıç'ın tuzağa düşürüldüğü iddia edildi.) Uludağ'da geçireceklerı kısa bir tatil için Bursa'ya uçtular.

Okullar yarıyıl tatiline girmişti; çocuklar tatilin kadını çıkaracak, kendisi de iyice gerilen sinirlerini toplamaya çalışacaktı... Aynı gün saat 16 sıralarında Uğur Kılıç, Uludağ'da yerleştiği Kervan Saray Oteli'nin lobisine indi. Yanında 12 yaşındaki oğlu **Onur** vardı. Yanına biri yaklaştı, önce aralarında çok kısa bir konuşma geçti, sonra genç bedenine saplanan kurşunlarla yere yığıldı.

Hemen yanındaki oğlunu uzaklaştırmaya çalıştı. Oğluna **"Hemen uzaklaş burdan, yok bir şey"** diye seslenebildi.

Etrafta ölüm kokusu vardı, ana Uğur Çakıcı, o koku yavrusuna sinsin istemedi. Uğur Çakıcı, hastaneye kaldırılırken yolda can verdi. Katil, olaydan sonra Uludağ Jandarma Karakolu'na gidip teslim oldu. Adı **Abdurrahman Keskin**'di. Çakıcıların aile şoförlüğünü yapmıştı, Zonguldak'ta oturuyordu. Jandarmadaki ifadesinde: **"Alaattin abim istedi yaptım, namus meselesiydi"** dedi. Katil Abdurrahman Keskin'i, baba Keskin'in Zonguldak'ta gazetecilere söylediği şu cümleyle tanıtmaya çalışalım.

"Oğlum Abdurrahman Keskin bana bir gün şöyle dedi: Bana bir milyar versinler babamı vurayım." Katil Keskin mahkemede ifade değiştirdi ve Alaattin Çakıcı'dan talimat almadığını söyledi. Mahkeme 6 Nisan 1995'te sonuçlandı ve Abdurrahman Keskin ömür boyu hapis cezasına çarptırıldı.

'Uğur'un öldürüleceğini söylemiştim'

ALİ ER *4Eylül*

Uğur Kılıç'ın öldürülmesinden sonra **Alaattin Çakıcı** Kanal 6'yı aradı ve şunları söyledi: **"Uğur Kılıç'ın öldürüleceğini 47 gün önce söyledim. Dünyada benim için iki önemli şey var. Biri devletim, diğeri namusum."** Çakıcı açıklamasında Dündar Kılıç ve Emniyet Müdür Yardımcısı **Mehmet Çağlar**'ı da ölümle tehdit etti. Dündar Kılıç'a, 7 gün ile 7 ay arası bir zaman biçiyordu; Mehmet Çağlar'a ise devletin üniformasını giydiği sürece dokunulmayacaktı.

Baba Dündar Kılıç, kızının cenazesini almaya gitmedi ve cenaze törenine katılmadı. Kılıç, kızının öldürülmesinden sonra Cumhuriyet'ten **Halil Nebiler**'e ortalığı sarsan açıklamalar yaptı.

Kılıç, bu açıklamasında, olaydan sonra aile meclisini topladığını ve onlara her an ölümü beklediğini, kendisine veya ailesine bir şey olursa bunun MİT'çi M.E'den bilinmesini açıkladığını söylüyor. Dündar Kılıç, M. E. ile ilgili olarak **"Siyasi bir kapışmada kavgalarına beni alet etmek istedi, olmayınca da bana düşman kesildi"** dedi.

Dündar Kılıç, kızının öldürülmesinden Özal ailesini sorumlu tuttu. Kılıç, şu iddialarda bulundu:

"Bunlar zamanında pazarlık yapmışlar. Pazarlık konusu 3 milyon dolar. Uğur öldürülmeden 15 gün önce, Semra Özal, Uğur'a 'Yakında göreceksiniz' **diyor.** 'Biz senin için çok iyi şeyler düşünüyorduk, sen bizim ismimizi verdin, yine de büyüklük bende kalsın, ben sizi barıştırayım' **diyor. Uğur'a en son teklifleri şu: Bu Alaattin'in teklifi tabii,** 'Sen' **diyor** 'basın toplantısı yap! De ki, babam kafama silah dayadı, bu yüzden Özallar'ın ismini verdim. Aslında Özallar'ın bu işle bir ilgisi yok de.

Ben parayı aldıktan sonra sen istersen gene Özallar'ı suçla...

Üç milyon doları aldıktan sonra tekrar onları suçlayabilirsin.' **Uğur da ben kabul edemem diyor ve kabul etmiyor. Ondan sonra ölümünü hazırlıyorlar işte."** Uğur Kılıç'ın 12 yaşındaki oğlu Onur da annesinin ölümünden sonra şunları anlatıyordu: **"Alaattin Amcam annemle barışmak için anneme bir cep telefonuyla iki yüz milyonluk bilezik gönderdi. Annem de bunu Dündar dedeme söyledi. Dedem** 'Bunu hemen geri gönder' **diye anneme kızdı... Annemin şartları vardı.**

Üç tane şartı vardı. Bir, Ahmet Hamoğlu **öldürülecekti. Neden bilmiyorum ama öldürülecekti; iki,** Zeynep Özal **öldürülecekti. Üç, Ahmet Özal öldürülecekti.**

Bu üç şartı vardı annemin. Bir şartı daha vardı annemin. Alaattin Çakıcı teslim olacaktı. Ondan sonra evleneceklerdi tekrar. Alaattin Amca telefonda 'Siz benim ailemsiniz, imam nikâhlı ailemsiniz' **diyordu. Bizi yanına Amerika'ya çağırıyordu."**

Tevfik Ağansoy, hakkında basında çıkan haberlere göre Civan suikastına kadar Alaattin Çakıcı'nın sağ koluydu. Çakıcı, Türkiye'deki işlerini Ağansoy vasıtasıyla yürütüyordu. Tevfik Ağansoy'un geçmişine baktığımızda bu bilgilerin doğruluk derecesi artıyor.

Ağansoy da tıpkı Alaattin Çakıcı ve Davut Yıldız gibi 12 Eylül öncesinin ülkücü militanı. İstanbul'da, özellikle Alaattin Çakıcı'nın da faaliyet bölgesi olan Şişli bölgesinde çok sayıda öldürme ve yaralama olaylarına karışmış. 13 kişiyi öldürdüğünü, Alaattin Çakıcı'yla kendisini kıyasladığı bir açıklamasında itiraf etmişti.

Bu suçlarından dolayı 1980 yılında tutuklanır. Ağansoy 10 Nisan 1986 tarihinde yargılandığı İstanbul 2 No'lu Askeri Mahkemesi'ne itiraflarda bulunur. Ağansoy, itiraflarında şunları söyler:

"Biz devlet için, vatan için vurduk teraneleri yanlıştır. Devleti korumak için değil, kişilerin sadist duygularını tatmin için öldürme eylemleri yapılmıştır." Tevfik Ağansoy, itiraflarıyla pişmanlık yasasından yararlanarak tahliye olur. Eşi **Hülya Ağansoy**'un ifadesine göre tahliye oluşundan sonra emlakçı bürosu açar.

Bir süre sonra da Alaattin Çakıcı'yla o günden sonra yeniden karşılaşır.

Tevfik Ağansoy ve Alaattin Çakıcı, Civan suikastına kadar birliktedirler. Çakıcı'nın yurtdışına çık-

masından sonra, Türkiye'deki temsilcisi Ağansoy olarak bilinir. Engin Civan suikastını da birlikte organize ederler. Ağansoy, Civan suikastından sonra Almanya'ya kaçar.

Orada yakalanır ve Türkiye'ye iade edilir. Hakkında gıyabi tutuklama kararı bulunan Ağansoy, cezaevine gönderilirken Çakıcı'ya tehditler savurmaktadır. Polise de bir ses bandı vermiştir.

Bantta A. Çakıcı ve D. Kılıç Civan'dan alınacak 5 milyon doların nasıl paylaşılacağını konuşmaktadırlar. Ağansoy, Civan'a düzenlenen suikast ve öncesi hakkında önemli açıklamalar yapmaya başlar. Tevfik Ağansoy, Civangate olayının baştan sona içinde yer almış biridir. O nedenle açıklamaları karanlıkta kalmış noktaların aydınlatılmasında önemli ipuçları verir.

Bu açıklamalardan Edes-Civan olayından önce Ahmet Özal için bir başka kurtarma operasyonunun daha yapılmış olduğu anlaşılır. Ağansoy, bu operasyonla ilgili şunları söyler:

"Semra (Özal) Hanım'ın ricası üzerine, Kanal 6'ya 5 milyon dolarlık alacağı için haciz koyan Bankekspres'in avukatı Aykut Özoran'ın bürosunu bastık ve silah zoruyla haczin kaldırılmasını sağladık... Alaattin Çakıcı, 'Bu da dostluk için olsun' **dedi ve bu iş için Ahmet Özal'dan para almadığını söyledi."** Bankekspres olayı hakkında Uğur Kılıç'ın da benzer beyanları vardır. Tevfik Ağansoy, Civan'a düzenlenen suikastın perde arkasını ise şöyle anlatır:

"Alaattin Çakıcı, görüşmelerde anlaşma sağlanamaması üzerine, Civan'ın avukatı İhsan Coşkun'un vurulmasını emretti. Bu Civan'a gözdağı olacaktı. Ancak ben buna izin vermedim. Kıyıkent'te son olarak yaptığımız görüşmeden sonra Dündar Kılıç'ın Nişantaşı'ndaki evinin merdivenlerini çıkarken, 'Sakın yanımdan ayrılma, Çakıcı senin vurulmanı istiyor' **dedim.**

Bir anda rengi değişti. İhsan'ı Haluk Uçar'a teslim ettim. Aşağı inince, daha önce Uğur Kılıç'ın teknesinden aldığım tabancayı verdiğim Davut Yıldız'ı cep telefonuyla konuşurken gördüm. Alaattin Çakıcı ile görüşüyordu. Emret abi, tamam abi diye konuşuyordu. Telefonu kapadıktan sonra 'Sakın İhsan'ı vurmaya kalkma, bizde de silah var' **dedim.**

'Alaattin Abi, İhsanı değil, Civan'ın vurulmasını istedi' **dedi. Civan'ın vurulacağını ilk kez orada duyunca, hemen İhsan Coşkun'u bulup** 'Bu adamlar Civan'ı öldürecekler, hemen onları gönder' **dedim. Ancak İhsan Coşkun bir bahane bulup orada kaldı ve Civan ile dayısı Faruk Savaş Karakaya'yı şoförünün kullandığı otomobili ile gönderdi. Yani Civan'ı vurulması için kucağımıza itti."** Tevfik Ağansoy, Civan'ın yaralanmasından sonra gittiği Almanya'da Alaattin Çakıcı ile telefonla haberleşmektedir.

Bu görüşmelerden 1 Kasım 1994 tarihli olanı, aralarındaki bağı tümüyle koparır ve Ağansoy'un ölümüyle sonuçlanacak düşmanlık sürecini başlatır. Ağansoy, Çakıcı'ya yazdığı hakaret dolu mektubunda ağırlıkla bu görüşme sonrasında aralarında geçenleri anlatır. Ağansoy'un bu mektupta belirttiğine göre, Çakıcı, Ağansoy'u Almanya'da bulur ve hemen atlayıp Amerika'ya gelmesini ister. Ancak, bunun için para bulamayan Ağansoy, **"Para için oraya gelmeme gerek yok, ama başında bir şey varsa hemen gelirim"** diyor. Çakıcı, **"10 aralıkta para Hülya'nın elinde olacak (Ağansoy'un eşi); gelmene gerek yok"** der.

Çakıcı, Ahmet Özal'dan 1 milyon dolar aldığını, bunun 400 bin dolarını Ağansoy'a hissesine düşen pay olarak vereceğini söylemektedir. Ağansoy, haberi eşi Hülya Ağansoy'a bildirir.

Ve Menderes Çorapçı adına düzenlenmiş sahte pasaportla 12 Aralık 1994 gecesi Düsseldorf'tan İstanbul'a uçar. İstanbul'daki evine gelen Ağansoy, 3 gün bekledikten sonra, Çakıcı, Hülya Ağansoy'u arar ve Tevfik'e şaka yaptığını söyler. Tevfik çılgına döner, Almanya'ya döner **"Ailemi, servetimi yok ettin"** dediği Çakıcı'yla hesaplaşmaya hazırlanır. Karşılıklı tehditlerle başlayan hesaplaşma süreci, Ağansoy'un 4 Nisan 1996 tarihindeki duruşmasında ölüm planlarının yapıldığı yeni bir aşamaya girer. **Fatih Bayata** adlı tetikçi, avukat kılığında girdiği duruşmada Ağansoy'un önceden haber alıp mahkeme heyetini uyarması sonucu silahı ile birlikte yakalanır.

Bayata, Çakıcı'nın emriyle Ağansoy'u vurmak istediğini itiraf eder. 30 mayıs tarihli duruşma sonrasında taraflar adliye koridorlarında yumruklaşır. Aynı günlerde Çakıcı yaptığı açıklamada Ağansoy'a da ömür biçer:

"Ağansoy iki ay içinde öldürülecektir." Tevfik Ağansoy, 1996'nın nisan ayı başlarında tahliye edildi.

Kendi adına çalışmaya başladı. 28 Ağustos 1996, Alaattin Çakıcı'nın adamları tarafından öldürüldüğünde olay yerinde Mercedes otomobili, korumaları, DYP Genel Başkanı ve Başbakan Yardımcısı **Tansu Çiller**'in koruma ekibinden iki polis vardır...

Engin Civan: Rüşvet almak suçundan İstanbul 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 7 yıl 6 ay hapis, 62.5 milyar lira para cezasına çarptırıldı. Nisan ayında tahliye oldu. Tahliye olduktan birkaç gün sonra yurtdışına kaçtı.

Selim Edes: 1 yıl 8 ay hapis ve 11 miyar 110 milyon lira para cezasına çarptırıldı. Tahliye olduktan sonra yurtdışına çıktı.

Tetikçi Davut Yıldız: 5 yıl 6 ay hapis cezasına çarptırıldı.

Dündar Kılıç: Beraat etti.

Uğur Kılıç: Öldürüldü.

Tevfik Ağansoy: Öldürüldü.

Alaattin Çakıcı: Civangateden sonra eşini ve en yakın adamını öldürttü. İşadamı Emin Cankurtaran'ı ayaklarından vurdurttu. Cankurtaran'ı vuran sanıklar, **Recep Çiçek** ve **Bayram Doğutek** suçlarını itiraf ettiler.

Bu olayın saldırganlarından Recep Çiçek, daha sonra Tevfik Ağansoy'un öldürülmesinde de görev aldı ve çatışma sırasında öldü.

Neden Şaşıyorsunuz?..

ERDAL ATABEK *2 Eylül*

Toplum şiddetle yönetiliyor.
Yetkinin şiddetiyle yönetiliyor.
Paranın şiddetiyle yönetiliyor.
Silahın şiddetiyle yönetiliyor.
Yetkiyi devleti yönetenler kullanıyor.
Parayı ekonomik güç sahipleri kullanıyor.
Silahı hem yasal güçler hem de yasadışı güçler kullanıyor.
Bir toplumu şiddet yönettiği zaman...
Yetkinin, paranın ve silahın buluşması kaçınılmazdır.
Bu buluşma nerede gerekiyorsa orada gerçekleşir.
Yasal şiddetle yasadışı şiddet buluşmak zorundadır.
Toplumu bu üç gücün şiddetiyle yönetiyorsanız, sonuçlarına şaşamazsınız.
Devlet, polis ve mafya iç içe girer.
Bunu yasalarla düzeltemezsiniz.
Bunu gözetimle denetimle düzeltemezsiniz.
Çünkü toplumu şiddetle yönetenler sizlersiniz.
Hiçbir çözümü ne istersiniz, ne bulursunuz.
Paranız da şiddettir, yetkiniz de şiddettir, silahınız da şiddettir.
Neden şaşıyorsunuz ya da şaşmış gibi yapıyorsunuz?

★★★

Yetkinin yerine *"toplumsal katılım"*ı koyduğunuz zaman...
Paranın yerine *"insan değeri"*ni koyduğunuz zaman...
Silahın yerine *"emek değeri"*ni koyduğunuz zaman...
Toplumu *"insanla ve insanlar için"* yönetmiş olursunuz.
O topluma şiddet istese de giremez.
O toplumda şiddetin yeri olamaz.
"Toplumsal katılım", *"insan değeri"* ve *"emek değeri"* şiddeti kovar.
Ama bunu *"siz"* yapamazsınız.
Ama bunu *"siz"* yapmazsınız.
Çünkü o zaman *"tiran"* olamazsınız.
"Yetkinin tiranları" olamazsınız.
"Paranın tiranları" olamazsınız.
"Silahın tiranları" olamazsınız.
Tiran olmamayı hiç bilmediğiniz için de bunu aklınız ve duygularınız kabul etmez.
Siz, tiran olmak ve tiran kalabilmek için toplumu şiddetle yönetiyorsunuz.
Yetkiyi de parayı da silahı da şiddet için istiyorsunuz.
Şimdi, Bebek'te uçuşan kurşunlara neden şaşıyorsunuz?
Medyanın şiddeti ön plana çıkarmasına neden şaşıyorsunuz?
Halkın korku içinde yaşamasına neden şaşıyorsunuz?
Bunu siz istediniz, istemeye devam ediyorsunuz.
Şiddeti siz istediniz, siz istiyorsunuz.
Şiddet, kan ve korkudur.
Kanı ve korkuyu görüyorsunuz, bunu siz istiyorsunuz.
Sistem değişmedikçe değişmeyecek olan da budur.

★★★

Bu gidiş, ancak yeni bir sistemle değişebilir.
"Toplumsal katılım - insan değeri - insan emeği" bütünlüğünü hedefleyen yeni bir sistem zorunludur.
Bu sistemin ekonomisi, politikası, eğitimi, sağlığı, örgütleri, yerleşimi, sosyal güvenliği, dayanışması toplumu yönetmelidir.
Uygarlık da, çağdaşlık da, laiklik de, demokrasi de bu sistemle gelecektir.
Toplumu şiddet değil akıl - anlayış ve dayanışma yönetecektir.
Bu sistem birilerinin tiran olmaması için, insanların insanca yaşaması için var olacaktır.
Bu sistem korkunun imparatorluğunu değil, güvenin paylaşımını getirecektir.
Bu ülkede böyle bir sistem değişikliği olabilir mi?
Bu sorunun yanıtını da toplumsal güç dengeleri verecektir.
Hepimizin geleceği de bu sorunun yanıtının ucundadır.
Tek tek herkesin sorumluluğu da burada değil mi?

Kim Yapacak?

MAHMUT T. ÖNGÖREN *3 Eylül*

Türkiye'de Kürtçe radyo-TV yayınını kimler ve hangi kuruluşlar yapabilir?

Erbakan'ın düşüncesi TRT'nin GAP kanalını kullanmayı içeriyor. Oysa gelen haberlere bakılırsa, Güneydoğu'da RTÜK'ün sansür ve denetim gücünün erişemediği yerlerde küçük radyolar ve televizyonlar Türkiye'de çoktan Kürtçe yayınlara başlamışlardır. Bunlardan kimileri hakkında Devlet Güvenlik Mahkemeleri'nin harekete geçtiğini de yine basından öğreniyoruz.

Yine aynı kaynaklardan öğrendiğimize göre özellikle Güneydoğu'yu hedef alan Kürtçe radyo-TV yayınları yurtdışından özel kuruluşlar tarafından yapılıyor. Ama bu yayınlara karşı koymak için yine yurtdışında ve özellikle de Güneydoğu'yu hedef alan karşıt ve resmi görüşlü yayınlar da ya başlamış ya da başlamak üzere. İşte böyle bir karmaşa içinde, demokratik yapıya ve düşünceye sahip olunmayan bir ortamda Türki-

ye'de resmi Kürtçe radyo-TV girişimini belli bir hoşgörülü anlayışa oturtmadan başlatmanın yararlarını düşünmeye insanın usu yatmıyor.

Kaldı ki resmi görüşe yatkın özel kişilerin ve kuruluşların Kürtçe yayın yapmaya yöneltildiği de ileri sürülen savlar arasında. Öte yandan gerek Kürt sorununun demokratik çözüme kavuşturulması ve gerek Kürtçe radyo ve TV yayınlarının başlatılması için yapılması gereken hazırlıkların ve çalışmaların sivil toplum örgütleri tarafından yürütülmesini önerenler de var.

Gerçek şu ki, bugüne dek kamuoyunda, parlamentoda ve sivil toplum örgütleri düzeyinde yeterince tartışılmadan ve değerlendirilmeden ele alınan Kürt sorunu gibi Kürtçe TV konusu da kapalı kapılar arkasında yeterince açıklığa kavuşturulmadan ve salt resmi görüş çerçevesi içine sıkıştırılarak işleniyor. Böyle bir anlayışla hazırlanacak Kürtçe radyo-TV yayınları; çok daha fazla kırgınlık, kızgınlık, nefret ve direniş duygularını alevlendirebilir.

Kürtçe radyo-TV yayınlarını devletin belli bir hoşgörüyle yürüteceğini bugün düşünmek boşunadır. Güneydoğu'da resmi Kürtçe radyo ve TV yayınlarının katkısıyla Kürt sorununa çözüm aramak ise tehlikeli bir oyundan öteye gidemez. Bölgede ekonomik çıkarlar peşinde koşan ve günümüzdeki resmi görüşleri benimsemiş özel kişilere ve kuruluşlara Kürtçe radyo ve TV ayrıcalığını tanımak ise daha büyük tehlikeler yaratır. Yurtdışında ve Güneydoğu'ya yakın yerlerdeki birtakım özel kuruluşlara devletin resmi görüşlerini yansıtacak politikalarla Kürtçe radyo-TV yayınlarını yaptırmak ise acımasız bir radyo-TV savaşının başlatılmasına yol açabilir.

Tüm bu noktaları, sakıncaları ve sorunları adamakıllı inceledikten sonra *"Kürtçe radyo-TV yayını gereklidir"* demenin yararı, ancak demokratik bir ortamda kendini gösterecektir.

Yönetmen **Oliver Stone**'un filmini çektiği, *"Ucuz Roman"* ve *"Rezervuar Köpekleri"* filmleriyle tanınan **Quentin Tarantino**'nun romanı: *"Katil Doğanlar"*, (Çeviri: **Zeynep Akkuş**), Parantez Yayınları, İstanbul, 1996).

Türkçe, Anadil

SELİM İLERİ *3 Eylül*

Dilde özleşmeden yana olanlar da, özleşmeyi sakıncalı bulanlar da, dilde sentez arayanlar da birleşiyor bugün; bir soru birleştiriyor onları: Türkçe'ye ne oldu?

Radyo dinlerken, televizyon izlerken şaşırıp kalıyor olmalılar. Osmanlıca'dan bugüne yansımış sözcüklerin korkunç telaffuzları, damıtık dilin git git argo dile dönüşmesi, vurguların ürkünçlüğü, görüntülü yayınlarda sunucuların o kadar garip el kol hareketleri, konuşurkenki tuhaf jestleri, Türkçe'yi anadil bellemişleri herhalde üzüyor, yıpratıyor.

Dilde *'gülünç'* olana doğru yol alış, işin aslı aranırsa, otuz kırk elli yıl öncesinde başlar. **Peyami Safa**'nın bir yazısını hatırlıyorum. O zamanki *'resmi'* radyonun hava raporlarından yakınıyor. *"Yarın hava orajlı olacak"*, deniyormuş.

Peyami Safa bu **'orajlı'** deyişi nereden çıktı diye veryansın ediyor. Elbette *'orage'*dan geldiğini, anadilimizdeki rüzgârlı, fırtınalı, esintili karşılıklarının *'orage'*a tek başlarına yetmediğini söylüyor. Bu Fransızca sözcük, yel, fırtına kadar bir yağmur kokusu da taşıyormuş.

O zamanın Cumhuriyet gazetesi yazarlarından -bana çok emeği geçmiş, rahmetli- **Hamdi Varoğlu** *'orajlı'*karşılığı olarak, *'yağmur fırtınası'*nı önermiş. Peyami Safa da destekliyor. Dilimizdeki *'kar fırtınası'*ndan yola çıkarak *'yağmur fırtınası'*nda karar kılıyor.

Orajlı göçüp gitmiş, yağmur fırtınası -nedense- rağbet görmemiş. Oysa bir roman adı kadar çağrışımlı, esin perili yağmur fırtınası...

Rüzgârla karışık yağmurlu.. ya da yağmurla karışık rüzgârlı deniyor galiba bugün. Kimse pek üzerinde durmuyor. Yarın yağmur yağacakmış denilip geçiliyor. Önemli, dirimsel ayrıntı, işte silinip gitmiş.

Dilleri Var Bizim Dile Benzemez'de **Cevdet Kudret**'in unutulmaz yazıklanması şöyledir:

"Sözgelimi, 'gerdanlık', 'başörtüsü', 'yelek', *vb... sözcüklerin yerine* 'kolye', 'eşarp', 'jile', vb... *gibi sözcükler kullanılır oldu. Ne güzel renk adlarımız vardı:* 'devetüyü', 'külrengi', 'fesrengi', 'kavuniçi', 'yavruağzı', 'vişneçürüğü', 'camgöbeği', 'kestane', 'güvez', *vb... Bu güzelim adlar elden gidiyor. Onların yerine* 'siklamen', 'griblö, 'bordo', 'maron', 'oliv', *vb... giriyor."*

Cevdet Kudret 1965'te uyarmış; otuz bir yıl önce. Peyami Safa muhafazakâr, Cevdet Kudret dilde özleşmeden yana, dil devriminden yana...

Ne var ki, ikisi de bir *'anadil'*in bilincinde.

Hele şu renk adları!.. Bugün maron, oliv bile sivri olmaktan çıktı. Giyim eşyasında, döşemelik kumaşta, möble cilasında, badana kataloğunda öyle renk adlarıyla karşılaşılıyor ki, bordolar, siklamenler, hatta lilalar anadilin yerleşik sözcükleri arasında pekâlâ sayılabilir.

Yalnız renk adları mı? Kazak diye bildiğimize bambaşka sözcükler kullanılıyor, spor ayakkabı kayboldu, onun yerine bilmem ne deniyor, yemek adları yarı İngilizce, hâlâ biraz Fransızca özentili... Bir toplantıya katılıyorum, konuşulanlardan tek sözcük anlayamıyorum: Bilgisayar dili, diyorlar...

Özel radyoların şarkı istek programlarına kulak misafiri oluyorum: Karşılıklı birbirlerine sövüyorlar mı, çıkaramıyorum... Bazen müstehcen ko-

nuşmaların geçtiğini sanıyorum...

Henüz kırk yedi yaşındayım...

Öğrendiğim Türkçe'ye, Türkçe'me ne oldu?

Cevdet Kudret saptıyor, o zamanlar dilin tasası bakın neymiş:

"Frenkçeyi aldıkça çok inceldiğimizi sanıyoruz. Sözgelimi, halk 'ayakyolu'*na ve* 'aptesane'*ye, orta tabaka* 'hela'*ya, biz okumuşlarsa* 'tuvalet'*e gideriz; son zamanlarda bir de* 'WC' *çıktı, ara sıra oraya da gidiyoruz..."*

Tabii bugün nereye gittiğimiz belli değil. Dil konusundaki yaygın tutum, o işi her yerde gönül rahatlığıyla yaptığımıza işaret ediyor.

*'Memişane'*ye bile razı olunacak günler...

Daha da ilginci, işte şimdi benim yaptığım gibi, kaba saba ifade edişler, sohbetine doyum olmazlığın belli başlı düsturu sayılıyor. Böyle konuştuğunuzda *'yükselen değerler'* arasında seçkin bir yer ediniyorsunuz. Yazılarınızı handiyse böyle yazmak zorundasınız.

Teşekkür ettiğinizde yanıtlıyorlar: *"Oldu..."*

İçimden diyorum ki: *"Hay dilini eşek arısı soksun!"*

Belki yüksek sesle söylemek gerekiyor.

Ölüm Cezası

MEMET FUAT *4 Eylül*

Şöyleydi o sözler:

"Bana sorarsanız, öncelikle, 'kanı yerde kalmayacak' *duyarlığından sıyrılmak, ölümle oynanan her türlü yüreklilik oyununa son vermenin yollarını aramak gerek.*

"Kimse kimseyi düşman bellemesin...

"İlişkilerimizde yüreklilik ölçüsü olarak görmekten de vazgeçelim ölümü göze almayı.

"Ne yasaların yıldırıcılığında kalsın ölüm cezası, ne de insanlar haklarını ölüm orucuna yatarak arasınlar..."

Telefondaki ses soruyor:

- *Yani şimdi siz ölüm cezasına karşı mısınız?*

- Elbette karşıyım...

- *Toplumumuzun ne duruma geldiğini görüyorsunuz. Sokaklarda insanları tarıyorlar, kahveleri bombalıyorlar, bir otel dolusu aydını yakıyorlar. Cezaların caydırıcılığını azaltmak mı gerekir?*

Telefondaki sesin kaygılarını anlıyorum. Pek çok kişi bu kaygıları taşıyor.

Yasaların ceza biçerken suç işleyenleri eğiterek yola getirme, topluma yeniden kazandırma yükümlülüğünün ötesinde, bir de caydırma, suçun işlenmesini önleme yükümlülüğü var.

Ben bu iki yükümlülüğün birbirine ters düşmemesi gerektiği kanısındayım.

Suç işleyen bir kişinin eğitilerek yola getirilip getirilemeyeceği, topluma yeniden kazandırılıp kazandırılamayacağı işlediği suçtan belli olmaz.

Oysa ceza,işleyene göre değil, suça göre belirlenir.

Ölüm cezası biçilen bir suçu, eğitilerek yola getirilebilecek, topluma yeniden kazandırılabilecek bir kişi de işleyebilir.

Onu ölüm cezasına çarptırırsak yasaların asal yükümlülüğüne olanak tanımamış oluruz.

Yasaların asal yükümlülüğü, hiç kuşkusuz, suçluyu eğitmek, iyileştirmek, topluma yeniden kazandırmaktır.

Ölüm cezası belli bir süre ya da ömür boyu cezaevinde tutulmaktan elbette daha caydırıcıdır.

Ama yasaların asal yükümlülüğüne olanak tanımamaktan başka sakıncaları da var.

Diyelim ceza uygulandıktan sonra, yargılama sırasında bir yanılgıya düşüldüğü anlaşılsa, ölüm cezasına çarptırılıp öldürülen kişinin suçlu olmadığı ortaya çıksa, ne yapılır?

Arkada kalanlardan özür mü dilenir!..

Olaya bir de yargıç açısından bakalım:

Yargıç ölüm cezası verince kalemini kırıyor...

Bu bir üzüntü gösterisi...

Kendinizi yargıcın yerine koyun:

Yasaların kıskacında da olsanız, bir insanın ölümüne karar veriyor, bir can alıyorsunuz...

Yasalar sizi tetikçi olarak kullanıyor...

Yaşamları dürüstlük üzerine kurulu insanlara nasıl böyle düşlerine girecek, uykularını kaçıracak

bir görev verilebilir!..

Olaya bir de cellat açısından bakalım:

Yaptığınız işi para için istemeye istemeye yapıyor, uygulamanın öncesinde, sonrasında beyninizi uyuşturmak için iyice kafayı çekiyorsunuz.

Toplum içinde bir *"cellat"*sınız, hiç saygınlığınız yok, kimse size içtenlikle yaklaşamıyor. Ölüm cezasına karşı olmayanlar da, can vermelerini sağladığınız kişilerin ölüm cezasına çarptırılmalarını doğru bulanlar da sizin yanınızda bir soğukluk duyuyorlar.

Uygulamaların arası kesilirse, geliriniz azaldığı için sıkıntıya düşüyor, dört gözle yeniden çağrılacağınız günü bekliyorsunuz.

Ama çağrılınca da dünyanız kararıyor:

"İçmeden, ayık kafayla kesinlikle gidemem..."

Böyle bir uğraş olabilir mi? Bir insanın böyle bir uğraşla geçimini sağlaması, çoluk çocuğunu geçindirmesi düşünülebilir mi?

Olaya bir de ölüm cezasına çarptırılan insan açısından bakmak isterseniz bu konuda yazılmış pek çok kitap, anı, roman, belge var.

Yasayla can alınması korkunç bir şey, ayrıca, verilen yargının kesinleşmesiyle uygulanması arasında geçen süre ise tam anlamıyla bir işkence süresi...

Hem cezaya çarptırılanlar, hem de yakınları için...

Halkının yüzde yetmişe varan bir çoğunluğuyla uygarlık yolunda ilerlemek, gelişmek isteyen bir ülke, kanımca, caydırıcılığa ağırlık veren ilkel tüze anlayışlarından kalma ölüm cezasını yasalarından çıkarmak zorundadır... Tıpkı kör etmek, organlarını kesmek, taşlamak vb gibi...

Ortaçağın *"kanı yerde kalmayacak"* duyarlığından kesinlikle sıyrılınmalıdır...

En başta da yasalar uzaklaşmalı bu duyarlıktan...

"Çocukla çocuk olunmaz!" diyoruz.

Niçin?

Çünkü biz çocuk değiliz... İnsanın aklını daha iyi kullanabildiği bir yaştayız...

Yasalara da,

"Katille katil olunmaz!" demek yaraşır...

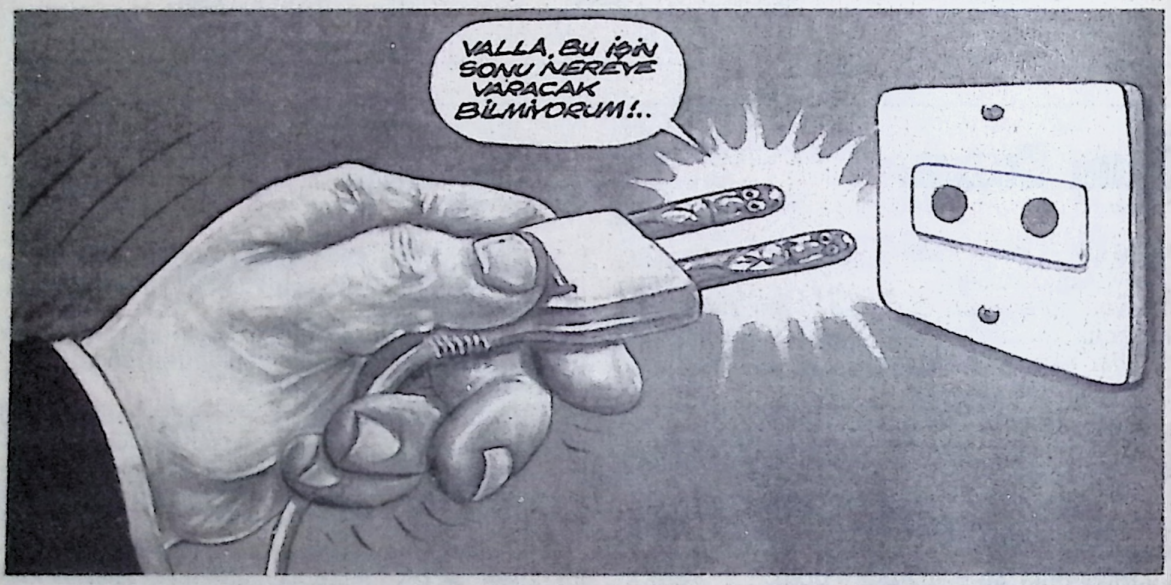

İncirlik'te gerginlik

UFUK TEKİN *4 Eylül*

ADANA - Irak'taki gerginlik İncirlik Üssü'ne de yansımaya başladı. Üsse giriş ve çıkışlar kısıtlanırken ABD'li personele dışarı çıkma yasağı getirildi.

Geçen cuma gününü, 2 eylül pazartesi günü kutladıkları **'işçi bayramı'** ile birleştirip tatile giden çok sayıda ABD'li, dün İncirlik'e döndü. CNN ve İncirlik'teki kapalı devre TV'den, ABD'nin Irak'a yönelik füze saldırısının öğrenilmesiyle 1991'deki Körfez krizi ve savaşını anımsayan ABD'li personel arasında oluşan kısmi gerginliğin ardından personel için yasak emri çıktı.

ABD'li Üs Komutanı Albay **Scott Gration**'in talimatı ile hazırlanan emirde, **"ABD'li askerî personelin çok gerekli olmadıkça ve izin alınmadığı takdirde üs dışına çıkamayacağı"** belirtildi.

İncirlik Üssü'nde Amerikalılar adına görev yapan bir yetkili, **"Yasağın şimdilik üç gün süreyle geçerli olduğunu, askerî personelin eş ve çocuklarının da yasak kapsamında bulunduğunu"** söyledi.

Aklın Sınırlarını Aşmak

MELİH CEVDET ANDAY *6 Eylül*

İnsanın saçmalığını, uyumsuzluğunu, usdışılığını en iyi gösteren kimdir dersiniz?

Bence sanatçı. **Gaugin**, herkes bilir, Tahiti'de yaptığı resimleri sergilediğinde, bir resim meraklısının, **"Ruhları bekleyen yerli kızın korkusunu ne güzel belirtmişsiniz"** sözü üzerine, **"Evet, konu o, ama ben o resimde mavi ile yeşili uyuşturmak istedim"** demiş.

Mavi ile yeşili uyuşturmak... İşte sanatçının amacı!

Ama sanat-severler içinde sanatçının amacını anlayan çıkar mı, ya da kaç kişi çıkar? Demek sanatçının **"anlaşılmak"** diye bir ereği yoktur.

Öyleyse şunu da söyleyebiliriz:

Sanatçı üne sana düşkün değildir.

Çünkü anlaşılmadan kavruşulan ün, gerçek ün sayılamaz. Genel olarak sanatın kazançlı bir iş olmadığını da düşünürsek, böyle bir işe ömür bağlamanın **"saçmalık"** olduğunu söyleyemez miyiz?

★

Plinius'un aktardığı Apelles ile Protogenes'in öyküsü ne güzeldir! (Yapı Kredi Yayınları arasında çıkan **"Kübist Ressamlar - Estetik Düşünceler"** adlı kitabında **Guillaume Apollinaire** de anmış bu öyküyü):

"Günlerden bir gün Apelles, Rodos'ta yaşayan Protogenes'in yapıtlarını görmek için adaya gelir. Apelles geldiğinde Protogenes atölyesinde değildir. Çalışılmaya hazır bir tabloya göz kulak olan yaşlı bir kadın vardır sadece. Apelles adını yazıp bırakmak yerine tabloya öyle rahat bir çizgi çizer ki, insan bundan daha iyisi olamaz der.

Atölyesine döndüğünde Protogenes çizgiyi görür, Apelles'in çizdiğini anlar ve bu çizginin üstüne başka bir renkte, yeni daha da ustaca başka bir çizgi çizer, öyle ki artık üç ayrı çizgi var gibidir.

Apelles ertesi gün gene gelir ama aradığı kişiyi gene bulamaz ve işte o gün çizdiği çizginin ustalığı karşısında Protogenes umutsuzluğa kapılır."

★

Apollinaire o kitabında şöyle diyor:

"Her şeyden önce, sanatçılar insan-dışı olmak isteyen insanlardır.

Durup durmaksızın insan-dışılığın izlerini ararlar; bu izlere doğanın hiçbir yerinde rastlanmaz."

★

Sanatçının güzel'i aradığı sanılır nedense; oysa sanat amacını gerçekleştirmekten başka bir kaygısı yoktur onun. Güzellik bir yan üründür, onun ne olduğunu kimse bilmez.

Peki, sanat'ın ne olduğunu bilen var mı?

★

Goethe'ye,

- **Faust'ta ne demek istediniz?** diye sormuşlar.
- **Ben de bilmiyorum,** demiş.

★

Sanatçı bir şey demek isteseydi onu derdi; oysa bir şey demek istemiyor.

★

Beethoven, bir piyano sonatını çalmış.

- **Ne demek istediniz bu sonatla?** diye sormuşlar.

Büyük sanatçı,

- **İşte bunu,** diyerek sonatı bir daha çalmış.

★

Sanat yapıtı, o dilden başka dile çevrilemez.

★

Bir yonutçu dostum bir gün bana,

- **Sen de, ben de topluma sanatımızla hizmet ediyoruz,** dedi.

Ben de onu,

- **Seni bilmem ama şiir hiçbir işe yaramaz,** diye yanıtladım.

★

Şiir yazarken (özellikle uzun şiirlerimde) işin benim elimden çıktığını duyumsar gibi olmuşumdur. Tanrısal bir esinden mi söz etmek istiyorum?

Hayır.

Belli bir iş üzerinde yoğunlaşmış olan beyin, Tanrı demektir.

★

Yukardan beri sanatın saçma bir iş olduğunu anlatıyorum.

Bu anlatım, insanın da saçma olduğunu göstermez mi?

Evet, gösterir.

Ama insanın büyüklüğü işte bu saçmalıktadır.

★

Aklımızın sınırlarını aşmamız, daha doğrusu başka bir akla geçmemiz gerekiyor.

★

Denize bakıyorum.
Gökyüzüne bakıyorum.
Dağlara bakıyorum.
Hiçbir anlam veremiyorum.

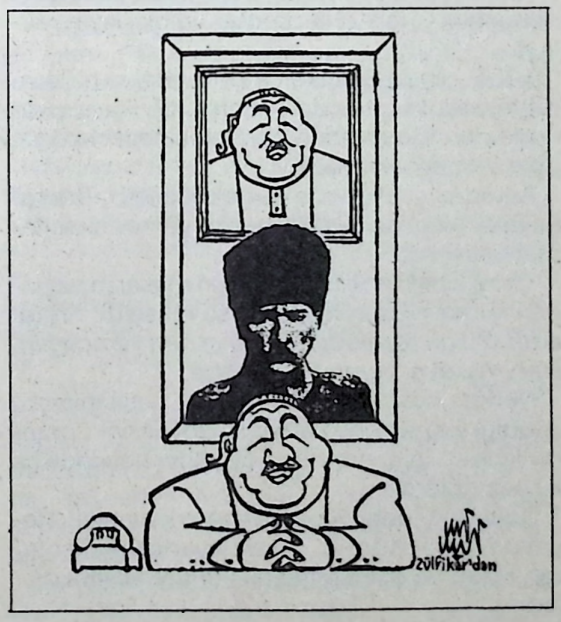

Duymamanın Huzuru

SEMİH GÜNVER *9 Eylül*

Sabah saatlerinde Ankara, ılık bir güneşin ışıkları altında pırıl pırıldı; bir gece önce, kızım otobüsle Ankara'ya gelmiş, ertesi sabah beni ve eşimi, otomobille İstanbul'a götürmek üzere hazırlıklarını tamamlamıştı.

Dokuzda yola koyulduk. Önce bankaya uğradık; sonra benzin deposunu doldurduk. Eskişehir istikametinden otoyola çıktık, yol tenhaydı.

Hasat zamanı geçmişti.

Etraf tatlı sarı renkteydi. Ağaçlar, aralıklı, ovaya yeşil rengi vermeye çalışıyorlardı: Orta Anadolu yaylası rahat ve huzur içindeydi. Arka koltuğa yaslandım.

Yarı uykuya daldım, gözlerimi açtığım zaman Bolu Dağı'nı iniyorduk. Yokuşun sağında Varan Tesisleri'nde mola verdik. Karnımız acıkmıştı.

Açık büfenin önünde sıraya girdik. Aşağılardaki vadiye bakan pencerenin önündeki masaya yerleştik.

Biz Türkler ne garip insanlarız. Tahta tepsilerin üzerindeki yiyeceklere baktım; üçümüz de ayrı ayrı yemekleri almıştık. Kızım rejim yapıyordu; biraz salata, bir zeytinyağlı seçmişti.

Eşim; pilavlı döneri deniyordu. *"Et iyi, kokmuyor"* dedi. Halinden memnundu; ben kadın budu köfteye bayılırım; kaymaklı ekmek kadayıfına da dayanamam, aksine ikisi de beklediğim gibi çıkmadı. Köftenin kıyması kum kum dağıldı; kadayıf bayatlamış gibiydi.

Birden rahmetli Büyükelçi **Hasan Esat Işık**'ı anımsadım; Işık çok otoriter ve bir hayli sinirliydi.

1956 yılında Belçika ve Hollanda'ya bir ticaret heyetinin başında gelmişti. La Haye civarında deniz kenarında bir otelde heyet halinde öğle yemeği yiyorduk.

Arkadaşlar ellerinde yemek listeleri münakaşaya başladılar; herkes başka yemek ısmarlamak istiyordu.

Ortalık birbirine girdi. Birden masanın başında oturan Hasan Işık'ın sesi yükseldi: *"Yeter artık. Bu ne rezalettir? Siparişi ben vereceğim. Hepimiz aynı yemeği yiyeceğiz."*

Herkes sustu. Hepimiz heyet başkanımızın istediği yemeklerle karnımızı doyurmak zorunda kaldık. Işık, sonraları bu olayı hatırladıkça kıs kıs gülerdi.

Bolu Dağı'ndan itibaren yeşile kavuştuk. Hayat ne kadar güzeldi. Gezi boyunca önde oturan kızım ve eşimin neşeli konuşmalarını dinledim.

Ne konuştuklarını tam manaları ile anlayamıyorum, sesleri gelip gidiyordu. Buna rağmen onları mutlu hissettikçe ben de sıkıntılarımı unutuyorum.

Bir iki saat sonra kazasız belasız Kalamış'taki evimize vardık; küçük dairede büyük faaliyet vardı.

Binanın dış boyası yenileniyor; dairelere kat kaloriferi yapılıyordu.

Etraf işçilerle doluydu; adeta hücuma uğradık: *"Haberiniz var mı? Amerikalılar Bağdat'a saldırdılar. 27 güdümlü füze gönderdiler. Ankara şaşkın; durum vahim."*

Hiçbir şeyden haberimiz yoktu. Haber almamış olmaktan da hiç rahatsız değildik, altı saat olsun dünya gerçeklerinden uzak kalmak bazen bir mutluluk nedeni olabiliyordu. Eve girdik ve televizyonu açtık. Tekrar rutine kendimizi kaptırdık.

Karşımızda aşina yüzler belirdi; **Erbakan**, ağzı kulaklarında İtalya Başbakanı ile tokalaşıyordu. **Çiller**; yüzü soluk, bakışları dalgın, **Clinton**'dan bilgi aldığını mırıldanıyordu.

Dışişleri Bakanı, Clinton'dan yeni ayrıntılı bilgi isteyeceğini açıklıyordu.

Bağdat, Erbil'den geri çekildiğini açıklamıştı bile. **Saddam**; taş gibi bakışları, sert ABD'ye kafa tutuyor. Irak, suratına atılan tokadı fazla umursamıyor.

Erbakan susuyor. Çiller, iki konuda kesin konuşuyor, *"Devlet çökmüştür"* ve *"Ben yalan söylemem"* diyor.

Bu arada Kerkük-Yumurtalık petrol borusu işi en az altı ay askıya alındı. Yeni hükümetin aradığı kaynaklardan biri daha kurudu.

Clinton, Saddam'a vuruyor, acısını biz duyuyoruz. Ağustos enflasyon rakamları yeniden hızlanmış.

Piramid'in yanındaki park yerinin ücreti 150 bin liraya çıkmış; Kardeşler Manavı'nda kavak incirinin kilosu 240 bin lira olmuş, su ve benzin dolara göre fiyatlarını ayarlıyorlarmış.

Maaşlar ve ücretler Erbakan'ın baremine tabiler.

Boşverin bunlara. Teselliyi; Irak sınırında güvenlik tampon bölgesi kurmakta arıyoruz. ABD'yi, Birleşmiş Milletler'i, Batılı müttefiklerimizi, Arap ve İslam kardeşlerimizi; Saddam'ı, **Barzani**'yi, **Talabani**'yi ikna edebilirsek, emniyet kemerimizi sıkıca bağlayabiliriz.

PKK de artık nefes bile alamaz.Her gidişin bir dönüşü var; yakında Kalamış'a veda eder, Ankara'nın yolunu tutarız. Yolda; yine radyosuz, televizyonsuz birkaç saat rahat ve endişesiz yaşarız.

Emek-Tüketici İşbirliği

İZZETTİN ÖNDER *11 Eylül*

1994 Nisan Kararları'nın üzerinden henüz iki yıl geçti. Krizin boyutu abartılarak binlerce emekçi sokağa atıldı. İşverenin tavrı, *"kriz yönetimi"* olarak tanımlandı.

Toz-duman yatışıp tablo netleşince görüldü ki enflasyonun yüzde 150 dolayına fırladığı ve ekonominin küçüldüğü bir dönemde, ekonominin başını çeken büyük firmaların reel kârları artmış. 94 krizini kendi yönünde fevkalade güzel kullanan güçlü çevreler yeniden yapılanmaya giderken, yükün büyük bir bölümünü emekçilerin üzerine yıktı.

80'ler boyunca vergi indirimleri ve ucuz kredi mekanizmaları ile devlete dayanan bu çevreler, devlette denizin bittiğini görünce, 1994 krizine adeta bir kurtarıcı gibi yapıştı. Topluma yayılan dehşet havası içinde emekçilerin işine son verildiği gibi, içeride kalanlar da sendikasızlaştırıldı. Güç, doymak bilmiyordu!

REFAHYOL'un Maliye Bakanı, faize tavan getirilebileceği lafını edince, finans kesimi devleti cezalandırdı. Bütün holdingler bir kolunu finans kesimine atmış, faaliyet dışı kârlarını arttırırken, emekçilerin altlarından iş olanaklarını çekmektedir.

Gayet masumane bir biçimde kamu bankalarının acilen özelleştirilmesini dayatan güçlü çevreler, böylece daha fazla fona hâkim olmak ve devleti daha zor duruma itmeye çalışmaktalar.

O finans kesimi ki ekonominin üzerine tam bir parazit gibi yapışmışken, örgütlenen emekçileri ertesi gün kapının önüne koymaktadır! Üç büyük uluslararası petrol şirketi de emekçileri örgütsüzleştirme kararı almış bulunmakadır. Petrol-İş'in kamuya verdiği bilgilere göre, bu üç şirkette 94-96 arasında toplam istihdamda artış olmasına karşın, sendikalı üye sayısında dramatik bir düşüş görülmüş.

Bu üç şirkette, sendikaya üye emekçilerin toplam içindeki oranı, 1994 yılında yüzde 51.6 iken, bu oran 1996'da yüzde 17.7'ye geriletilmiş. Bu tür dayatmalar da herhalde *"toplumsal uzlaşma"* anlayışı çerçevesinde yapılmıştır!

Sermaye, hiçbir fırsatı kaçırmadan, emeği geriletmeye çalışmaktadır. Ücretlerle ilgili tüm tartışmalarda, emeğin verimliliğinin düşük olduğunu, bu nedenle de ücretlerin düşük olması gerektiğini savunmaktadır.

Bu sav, yüzeysel bir bakış ile doğrudur. Ne var ki sermaye sahipleri ve sermaye yanlıları fevkalade önemli olan şu noktayı kamuoyunun dikkatinden kaçırmaktalar.

Emek, ancak birleştiği makine-teçhizat ve aldığı eğitimle verimli hale gelebilir. Yurtdışına giden emekçilerimizin verimli olmasının nedeni, Türkiye'dekilerden daha üstün teknoloji ile birleşmeleridir. Böyle bir sonuçtan, ücretleri düşük tutulan emekçiler sorumlu tutulabilir mi!

Sermaye, emeklilik yaşının yükseltilmesi gerektiğini savunmaktadır.

Ama sermaye sahipleri ve yandaşları, acaba niçin hiç düşünmezler ki Türkiye'deki ekonomik ve sosyal koşullar yanında, çalışanların sigorta kapsamına girebilmeleri hangi koşullara bağlıdır. Yine aynı çevreler niçin ve nasıl hiç düşünmezler ki Türkiye'de işsizlik sigortasının lafı dahi edilemez!

Ekonomik ajanların duygusal ya da diğergam değil, ekonomik çıkarlarına göre rasyonel, yani akılcı davranması asıldır. Bu açıdan bakıldığında, sermayenin fevkalade akılcı davrandığı görülmektedir.

Aynı açıdan, emekçilerin ve tüketicilerin davranışını açıklamak olası gözükmemektedir. Bakın emekçiler ne yapıyor:

- Emekçiler, anlamsız bir biçimde bölünerek, sermaye karşısında güç kaybına uğramaktadır.
- Emekçiler, özelleştirmeye karşı bilinçli ve blok olarak karşı çıkmada çok geç kaldı. Sanki olabilirmiş gibi özelleştirme, emekçilerin haklarının korunması koşulu ile(!) hoş görüldü. Nasıl göremediler ki özelleştirme, temelde yeni kâr alanları açmak demek olduğuna göre, emekçiler sıkışacaktır.
- Emekçiler çok ağır vergi yükü altında oldukları halde, bunun kaldırılmasını ya da hafifletilmesini değil de tasarruf kesintilerinin kaldırılmasını talep ediyorlar.
- Emekçiler sadece çalışıp, karşılığında ücret almak istiyorlar. Bunun dışında ne yönetim, ne yatırım, hatta ne de siyasete karışıyorlar.

Bu davranışlar emekçilerin değil, sermayenin lehinedir. Fakat sermaye güçlendikçe, emeği örgütsüzleştirip eritiyor. Sermaye daha da ileri giderek, emeğin örgütlenip sermayeyi etkisiz kılabilecek alanda sermaye lehine çeşitli operasyonlar yapabilmek için kendi içinde örgütlenip, bu işe fon ayırabiliyor.

Bugünlerde emeğin sesini biraz yükseltmesi, hatta siyasal alanda etkiler yaratabilen eylemlerde bulunması, içine itildikleri sıkışık durumun bir feryadıdır. Sermaye karşısında bilinçli ve örgütlü emekçi ve tüketici grupları belirli derecede bir güç oluşturabilirler.

Emekçiler örgütlerine sahip çıkmaz, tüketiciler, emekçi haklarına karşı saygılı davranmayan ajanlara karşı boykotlar yolu ile tüketim güçlerini kullanmaz ise kazanan taraf sermaye olurken, kaybeden taraf toplum olur. Sermaye dayatmalarına karşı emekçi ve tüketici güçleri mutlaka birleşmelidir.

Aksi durumda, suskun toplum üzerinde Meksika modeli dahi uygulanabilir.

Görkemli bir sinema vitrininden kalanlar

SUNGU ÇAPAN *13 Eylül*

İşte eksilen ömrümüzden tamam ettiğimiz, cıvıl cıvıl bir festival daha geldi geçti. Ana bölüm Yarışma'dan Venedik Geceleri, Görüntülere Açılan Pencere, Umut Verenler Kulvarı, İtalyan Sineması Haftası ve Özel Girişimler-Olaylar gibi yan bölümlere kadar, 11 gün süresince, bir kez daha yoğun bir film trafiğinin yaşandığı, yeryüzünün dört bucağından derlenmiş, farklı dalga boylarından yayın yapan, çeşitli türlerden, uzunlu kısalı, 150'yi aşkın, her zevk ve türden, uzunlu kısalı, 150'yi aşkın, yepyeni filmin gösterildiği 53.Mostra Internazionale D'Arte Cinematografica-53.Venedik Film Festivali'nde, ufkumuzu genişletmeye bakıp yeni sulara açılarak habire feyz almaya ve iman tazelemeye çabaladık olanaklar elverdiğince. Görkemli Venedik vitrinine çıkarılan ve son dönemde yedinci sanata yön veren eğilimleri, kimi geçerli yaklaşımları yansıtan bu seçmece filmlerden oluşan, rengârenk bir görüntü dünyasını karpuz gibi önümüze koyveren festival, doğrusu baştan sona çok tatmin edici bir düzeyde seyretmese de, son tahlilde Lido'yu dolduran sinemaseverlerin gönül tellerini kuşkusuz titretti yine de.

11 gün ve gece boyunca, genelde 'el uzat gül vereyim' diyen birtakım gözalıcı filmlerden (özellikle her yıldan daha az sayıdaki, sadece 17 filmin yer aldığı Yarışma bölümündekilerden), çoğu kez geriye güzel kokuları bastıran dikenlerin hatırda kaldığı festival, koyu Rahmaninof hayranı, Alman Yahudisi, despot baba (Armin Müller-Stahl) baskısıyla küçük yaştan itibaren biraz kafayı üşüten, piyano dahisi, yaşlı bir ustanın (John Gielgud) yanında öğrenimini tamamlayan, harika bir piyanistin, gerçekten yaşanmış, âşık olduğu, olgun bir kadınla (Lynn Redgrave) mutlu biten, müzik ağırlıklı, dokunaklı hikâyesini anlatan, Avustralya yapımı, güzelim bir filmle('Shine') ve şık şıkırdım bir ödül töreniyle, parlak bir biçimde sona erdi, tıpkı geçen yıl olduğu gibi.

Sonuçta 'İngiliz etmedi, İrlandalının İrlandalıya ettiğini' gibisinden politik bir entrikayla, İngilizlerle 1922'de bağımsızlık anlaşması imzalamasının peşinden öldürülen, ustası olduğu gerilla yöntemleri sonradan bütün dünyadaki bağımsızlık mücadelelerine örnek oluşturmasına rağmen aslında terör karşıtı bir barış yanlısı olan İrlanda kahramanının yaşamına dayanan 'Michael Collins', 53.Venedik Film Festivali'nin Altın Aslan'ını kapıverdi jüriden sinematografik mükemmelliğiyle...

Malum Amerikan sineması egemenliğine,özel televizyon kanalları belasına, vb. başka sorunlara çözümler getirmeyi amaçlayan, Fransız Kültür Bakanı Philippe Douste-Blazy ile eski bir sinema eleştirmeni olan İtalyan Kültür Bakanı Walter Veltroni'nin başkanlık ettiği, iki ülkeden, çok sayıda, ünlü meslek erbabının katıldığı bir İtalyan-Fransız Sinemaları Buluşması'nın da gerçekleştirildiği Venedik, festivale son dönemde eski saygınlığını kazandıran Gillo Pontecorvo'nun artık yorulduğu ve film yapmak istediği gerekçesiyle ayrılacağı söylentileriyle noktalandı.

Unutulmaz 'Cezayir Savaşı'nın yönetmeni ve son 4 yıldır Venedik film festivalinin patronu olan Gillo Pontecorvo'nun yerine aday gösterilenlerse yönetmen Nanni Moretti, eski Rimini şenliği yöneticisi Felice Laudadio, eleştirmen Lino Micciche ya da Giorgio Gosetti. Ancak bu işlerin uzmanlarına göre Pontecorvo'nun makamını bırakacağı pek kesin değil, sadece biraz naz yapıyor'muş üstad!

Bu yıl festivalin başından beri ihmal ettiğim, 'The Beat Goes On' başlıklı retrospektif bölümde son gün seyrettiğim 'Timothy Leary's Dead' filminden söz etmeden de geçemeyeceğim. Paul Davids'in ilk kez Venedik'te gösterilen, belgeselimsi bir kurgu filmi niteliğindeki 'Timothy Leary's Dead'i, filme adını veren Moody Blues'un, bizim kuşağın gönlüne çöreklenmiş, ünlü şarkısı eşliğinde, eski Harvard profesörü, 1960'lardaki o benzersiz psychedelic devrim yıllarının LSD peygamberi, yazar, filozof, fütürist, çiçek çocukları hareketinin tanınmış Guru'su olan, hapisane kaçağı ve 1970'lerde de Nixon yönetimince 'Amerika'nın yaşayan en tehlikeli adamı' ilan edilmiş ve yakınlarda bu yıl içinde, kanserden ölmüş, efsanevi Timothy Leary'nin olağandışı yaşamını yansıtıyordu, çeşitli tanıklıklarla, röportajlarla, belge ve yorumlarla.

Habire elinden eksik etmediği tespihi çeken Richard Alpert (yani bizim aşina olduğumuz, bildik adıyla Baba Ram Dass) başta olmak üzere, Leary'nin yakın çevresindekilerin görüşlerine başvuran, 1960-70'lerin müzikleriyle bezeli bu belgesel, bizi alıp asitli,tripli gençlik yıllarımıza götürüverdi bir çırpıda.

Tüm yazarlığı ve araştırmacılığı süresince, ünlü romancı Aldous Huxley'nin izinden giderek bazı maddelerin, doğru dürüst kullanamadığımız beynimizin kapasitesi üstüne kafa yormuş, hep 'dıştan içeri bakarak' gerçeğin hiç de göründüğü gibi olmadığını yaymaya çalışmış bu öncü, ayrıksı, çilekeş asri zaman dervişinin, vasiyeti gereği, ölümünün ardından beyninin geleceğe saklanması için, kafasının kesildiği, soluk kesici bir sahneyle biten 'Timothy Leary's Dead' filmiyle, bir süreliğine 30 yıl öncesine dönüverdik Venedik'te.

Yönetmen Roman Polanski'nın başkanlığındaki 53. Venedik Film Festivali seçici kurulunda, Amerikalı romancı, senaryo yazarı Paul Auster, Afrikalı yönetmen Suleiman Cisse, İtalyan eleştirmen Callisto Cosulich, Amerikalı oyuncu Anjelica Huston, İtalyan yazar-gazeteci Miriam Mafai, Hintli yönetmen Mrinal Sen, 'Postacı'ya kaynaklık eden romanın yazarı, Şilili Antonio Skarmeta'yla birlikte görev yapan İstanbul Film Festivali yöneticisi Hülya Uçansu'yla İstanbul'a döner dönmez konuştuk ve jürinin seçimleri,Altın Aslan ve ödüller üstüne izlenimlerini aldık.

- Son güne kadar basında Altın Aslan'a favori gös-

terilen 'The Funeral','Carla's Song','Brigands', vb. gibi adaylar arasında, arka sıralarda yer alan 'Michael Collins'in büyük ödüle uzanması nasıl oldu?

HÜLYA UÇANSU- Her gün 2 film seyrettiğimiz Venedik'te, ara ara 3 toplantı yapan jürinin nihai karar değerlendirmesinde, önce Volker Schlöndorff'un 'The Ogre' Claude Lelouch'un 'Hommes Femmes: Mode D'Emploi'sıyla Jean-Luc Godard'ın 'For Ever Mozart'ı elendi oybirliğiyle.'Nunzio'yla Antonio Capuano ve 'Vesna'yla Carlo Mazzacurati gibi yarışmada ilgi uyandıran genç İtalyan yönetmenlerini de tartışıp saf dışı ettikten sonra, oyçokluğuyla bir kenara ayırdığımız 'Carla's Song','The Funeral','Basquiat' gibi hayli ses getiren yarışma filmlerini Altın Aslan'ın dışındaki ödüller için düşünerek, büyük ödüle değer nitelikteki İngiliz yapımı 'Michael Collins', Fransız yapımı 'Ponette' ve Meksika yapımı 'Profundo Carmesi-Koyu Kırmızı' üstüne yoğunlaştık gitgide.

Zafer Neil Jordan'ın...

Ve son oylamada Neil Jordan'ın 'Michael Collins' filmi, 9 kişilik jürinin yarıdan fazlasının oyunu alarak Altın Aslan'a değer bulundu, 5'e 4 farkla. 'Michael Collins'e gitmeyen 4 oy'un, 2'si 'Profundo Carmesi'ye, 2'si de 'Ponette'e verilmişti. Özellikle jüri başkanı Polanski'nin hararetle savunduğu, 1916'da İngilizlere karşı bağımsızlık bayrağını ilk açanlardan, askeri dehasıyla İngilizlerin kâbusu olmuş, Julia Roberts'ın canlandırdığı aristokrat bir İngiliz kadınıyla da ilişki kurmuş ve genç bir fanatiğin tetiği çektiği bir suikast sonucunda öldürülmüş, Michael Collins adındaki, işçi sınıfı çocuğu, efsanevi ve romantik İrlanda kahramanının yaşamını hikâye eden 'Michael Collins' filmi, genelde alışılmış türden ama geniş kitleye sinemayı sevdirecek cinsten, günümüz film yaratıcılığının eksiksiz bir örneği niteliğinde, uzunca(132 dakikalık) bir siyasal dramaydı.

On yıl kadar önce Cannes'da Bob Hoskins'e en iyi aktör ödülü kazandırmış 'Mona Lisa'yla sivrilmiş, 1992'de de Venedik'te yarışıp ilgiyle karşılanmış 'The Crying Game-Ağlatan Oyun'la ve 'Interview With The Vampire-Vampirle Görüşme'yle iyice ustalaşmış İrlandalı yönetmen Neil Jordan'a zaferi getiren 'Michael Collins' filmi, baştan sona sağlam senaryosu, nerdeyse kusursuz sinema dili, deneyimli kameraman Chris Menges'ın son derece başarılı görüntüleri ve güçlü oyunculuğuyla ön plana çıktı jürinin değerlendirmesinde.

Julia Roberts faktörünün filme kattığı romantik boyuta ve benzeri siyasal dramların bütün geleneksel kalıplarıyla beylik öğelerini içermesine karşın, son tahlilde sinematografik bakımdan mükemmel diyebileceğimiz düzeydeki 'Michael Collins'e, ayrıca genelde, yüzyılımızdaki, tüm özgürlük mücadelesi veren ülke ve ulusların kurtuluş savaşlarını sembolize ettiği gerekçesiyle de, Altın Aslan'ı layık gördük sonuçta.

- Öteki ödüller nasıl sahiplerini buldu?

UÇANSU- Venedik'in ikinci büyük ödülü sayılacak Jüri özel (büyük) ödülünü, Jacques Doillon'un 'Ponette' ve Arturo Ripstein'in 'Profundo Carmesi' filmleriyle çekişen, Fransa'da yaşayan Gürcü sinema ustası Otar Ioseliani'nin ülkesine dönerek yaptığı son filmi 'Brigands-Haydutlar'ına vermeyi uygun gördü jürimiz.

Bizim sinemaseverlerin, gösterildiğinde pek farkına varıp yeterince sahip çıkmadığı 'La Chasse Aux Papillons-Kelebek Avı'ndan (1992) ve Gürcistan üstüne, TV için çektiği bir belgeselden sonra yaptığı, ortaçağdan günümüze koşutluk kurarak, acı, sert ve taşı gediğine oturtan, sıkı bir dönem eleştirisi sayılacak 'Brigands', kendine özgü ironisi ve keskin humoruyla tanınan bu eski tüfek, deneyimli, alaycı 'rengârenk ve renkahenk' anlatım ustası yönetmenin, masalsı, taşlamacı ve meselci sinemasının, her dönemde, her düzende, yiyicilerini yaratmış otoriteye ilişkin, yıllar yılı bizzat yaşanmış acı deneyimlerinin ürünü olan, parlak ve yeni bir örneğiydi.

Tüm işkencecileri fena halde hicveden, o harika işkence sahnesi gibi, etkileyici bölümler kapsayan bu film , 20.yüzyıl tarihine geçmiş bir başka Gürcü'nün, yani gaddarlıkta eşine az rastlanır, ünlü 'yoldaş-çar' Stalin'in eseri, o karanlık baskı dönemi yıllarını, KGB'nin korkunç uygulamalarını Brecht'vari ibret verici bir mesel halinde anlatan, usta işi bir taşlamaydı, senin de belirttiğin gibi. Ve kuşkusuz aldığı ödülü hak eden, parlak ve okkalı bir meseldi 'Brigands'.

1990'da SSCB'nin dağılmasının ardından günümüzedek süregelen ve bir türlü huzura kavuşamayan, hep çalkantılı Kafkas ülkelerindeki çağdaş karmaşaya, şiddete, felaketlere, ölümlere, teröre, korkunç Sniper'lara, dehşetengiz acılara ilişkin bu trajikomik-alegorik

Ioseliani filminin, ödülüne kimsenin herhangi bir itirazı, tepkisi filan olmadı zaten.

Sadece, meslek yaşamında şimdiye kadar üç kez jüri özel ödülü kazanmış olan Ioseliani usta, gırgırla karışık biraz mızmızlandı, "Yine mi jüri özel ödülü yahu? Jüri özel ödülü kazanmak sanki benim kaderim!" diyerek...

En iyi erkek oyuncu ödülüne (Volpi Kupası), Altın Aslan'ı kazanan 'Michael Collins' filmindeki efsanevi IRA kahramanı kompozisyonuyla layık gördüğümüz, (bu arada festival tam civcivli havasını bulurken, beklenmedik bir bağırsak düğümlenmesi rahatsızlığıyla hafif bir operasyon da geçiren) İrlandalı Liam Neeson'un ödülü, tüm jürinin gönül rahatlığıyla vardığı bir başka sonuçtu. Ne var ki en iyi kadın oyuncu ödülü, biraz tartışmalara yol açtı. Bir trafik kazasında ölen annesinin ardından, babasıyla bir başına kalakalan ancak bir türlü annesinin öldüğünü kabullenmek istemeyen, dünyadan habersiz, saf ama son derece güçlü, melekten farksız, adeta büyümüş de küçülmüş gibi, Ponette adındaki, 4-5 yaşlarındaki bir kız çocuğunun hikâyesini anlatan, Fransız yapımı 'Ponette'i seyrettiğimizde, bütün jüri üyeleri, adeta yığınla rolün altından başarıyla kalkmış, 40 yıllık, profesyonel bir oyuncunun birikimi ve deneyimiyle Ponette'i oynayan küçük Victoire Thivisol'ün performansından etkilendik. Etkilenmemek mümkün değildi aslında, bu filmi tüm izleyenlerin de kabul ve teslim ettiği gibi. Özellikle Skarmeta'yla ben, küçücük bir kız çocuğunun, en iyi kadın oyuncu seçilmesine karşı çıktık ve jüri ikiye bölündü bu konuda. Çünkü yetenek kadar birikim, deneyim ve eğitim gerektiren, yetişkinlere özgü bir uğraştır oyunculuk. Ama yönetmenin (Jacques Doillon) aylarca süren özeni ve yönlendirmeleriyle, rolünün üstesinden mucizevi bir şekilde gelerek eşi benzeri görülmemiş bir başarıya erişen, en iyi kadın oyuncu seçilmiş en küçük oyuncu olarak şimdiden sinema tarihine geçen minik Victoire Thivisol'ün görmezden gelinemeyecek başarısını, biz de kabul ve tescil etmek durumunda kaldık sonuçta. Küçük masum Victoire'ın başarılı yorumuna alkış tutan, meslek yaşamlarına çocuk yaşta atılmış Anjelica Huston'la başkan Polanski, jürinin benle Skarmeta gibi karşıt görüşteki üyelerini ikna etmeyi başarınca, kapanış töreninde ödülünü yönetmeni Jacques Doillon'un alacağı, en iyi kadın oyuncu ödülü de doğru adresine gitmiş oldu. Yani en başarılı oyunculara layık görülen Volpi kupasını, küçük oyuncu Victoire Thivisol gerçekten hak etti oybirliğiyle. Yardımcı oyuncu ödülünü de, aslında Christopher Walken'dan Annabella Sciorra'ya, Benicio Del Toro'dan Isabella Rossellini ve Vincent Spano'ya kadar, bütün oyuncu kadrosunun belirgin başarısını vurgulamak gerekçesiyle, yönetmen Abel Ferrara'nın alışılmış mafya filmi klişelerine çağdaş bir soluk getiren, ilginç yapıtı 'The Funeral-Cenaze'ye vermeye yöneldik önce. Ama sonra, filmdeki rolü gereği, kimi oyuncunun daha ağır çektiğini düşünerek ve haksızlık etmemek kaygısıyla, 'The Funeral'in 3 kardeşli gang ailesini, sürpriz finalde ansızın vurarak adeta suç dünyasının tüm kirlerinden temizleyip arındırmayı yeğleyen, inançlı, dürüst ortanca kardeş rolündeki Chris Penn'i ödüllendirmenin daha doğru kaçacağına karar verdik.

Geçen yıl 'Ülke Ve Özgürlük'le bütün dünyada övgü alan İngiliz yönetmen Ken Loach'ın, hemen hemen aynı başarı reçetesini yineleyerek gerçekleştirdiği yeni filmi 'Carla's Song-Carla'nın Şarkısı'ysa, etkileyici olmasına etkileyiciydi yine ama jüri olarak bize pek 'Land And Freedom'ın mükemmeliyetini vermedi doğrusu.

Egzotik dokunun ağır bastığı, romantizmin had safhaya çıktığı, yer yer inandırıcılığını yitirse de, seyircinin bir çırpıda Glasgow'dan Nikaragua'lara savrulduğu, şurup gibi bir devrimci aşkı çeşitlemesini hikâye eden ve genelde ortalama seyircinin çok seveceği türden bir Ken Loach yapıtı sayılacak 'Carla'nın Şarkısı', yine de eli boş dönmedi jürimizden. Ve 'sivil ilerlemeyi, gelişmeyi ve dayanışmayı vurguladığı' gerekçesiyle özel ödüle (Senato Altın Madalya'sı) layık bulundu 'Carla's Song'.

Ayrıca Meksikalı yönetmen Arturo Ripstein'ın 'Profundo Carmesi' filmine de, senaryo, yapım tasarımı ve müzik dallarında, 3 özel ödül (Osella D'Oro) verdiğimiz 53.Venedik Film Festivali'ndeki ödüller makul karşılandı genelde.

- Daha önce jürilerde görev yapmış mıydın?

UÇANSU- Evet. Portekiz'deki Troia (1987), İngiltere'deki Edinburgh (1990) ve Fransa'daki Montpellier (1995) film festivallerinden sonra,dördüncü kez bir jüride yer ve görev aldım. Kuşkusuz öteden beri A kategorisinden, saygın festivallerin başında yer alan, 60 küsur yılı geride bırakmış, dünyanın en eski uluslararası sinema şenliği olan Venedik'in seçici kurulunda görev üstlenmenin, hayli sorumluluk ve heyecan verici olduğunu belirtmeye gerek yok sanırım. Bu zorlu görevin, benim için önemli bir deneyim olduğunu da söyleyebilirim.

- Peki Roman Polanski'nin jüri başkanlığı nasıldı?

UÇANSU -Venedik'e gitmezden önce, Polanski'nin kurallara, klişelere sığdırılamaz, zor, uçarı ve coşkulu kişiliğiyle ilgili olarak uyarılmıştım. Ancak festival süresince ve jüri çalışmalarımız boyunca, Polanski'nin hiç de öyle söylendiği gibi biri olmadığını gözlemledim.Onun için yaygın olan söylentilerden, örneğin çekeceği yeni bir film tasarısı için 'Amerikalı yapımcılardan beklentisi ya da çıkarı gereği, Amerikan filmlerine öncelik tanır' önyargısının hiç de doğru olmadığını gördüm.

Zor, karmaşık denilen kişiliği yerine, işine son derece saygılı, profesyonel, kibar ve 64 yaşından hiç beklenmeyen, dinamik bir sinema ustasıyla karşılaştım desem yeridir. İlk günden itibaren jüri toplantılarında gösterdiği demokratik tavrı, yansızlığı, olgunluğu ve üslubu, bir seçici kurul başkanından beklenecek şekilde, olağanüstü etkileyiciydi.

Basından kaçarak toplandığımız Cipriani Adası'nda, sabahın 11.00'inden akşamın 19.00'una kadar süren nihai karar toplantısında, olgunlukla çekip çevirerek yönetti jüriyi. Bu 8 saatlik son jüri toplantısının sonunda, her üyenin alınan kararları büyük bir iç rahatlığıyla imzaladığını da vurgulayayım.

Roman Polanski'nin başkanlığında iyi bir ekip çalışması yaptık özetle.

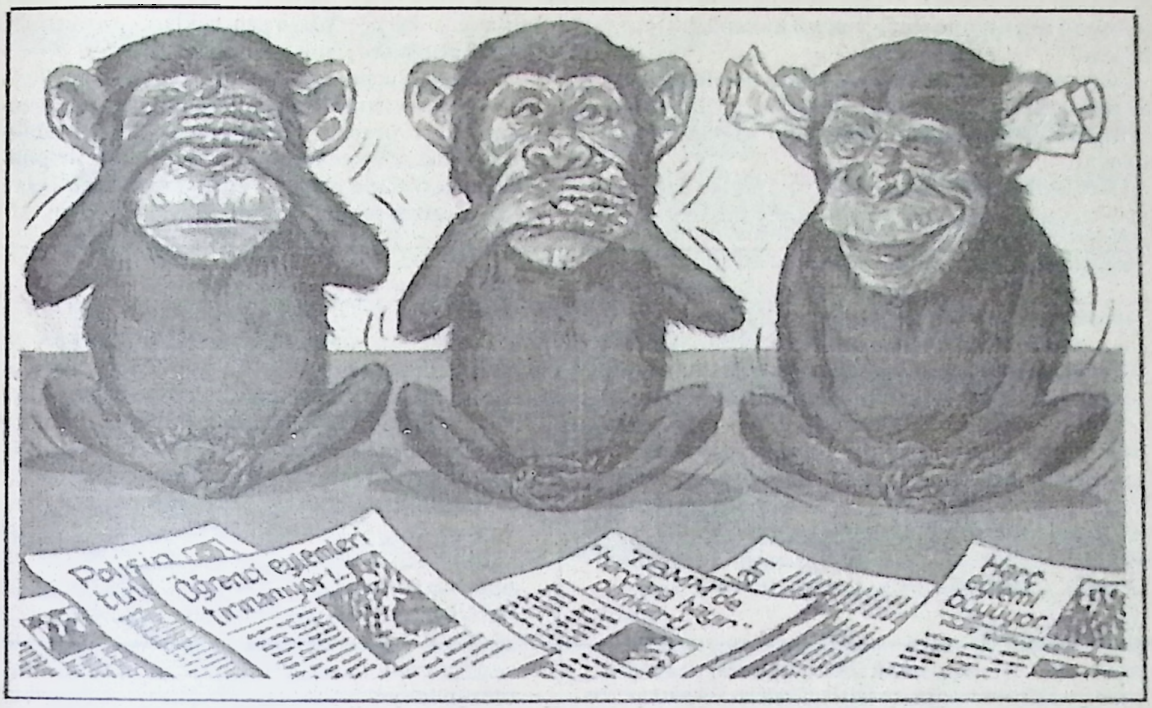

Ajan mülteciler Silopi'de

FUAT KOZLUKLU *13 Eylül*

WASHINGTON - Kuzey Irak'ta ABD için çalışan **Saddam** karşıtı yaklaşık 2 bin 500 kişinin 3 ay süreyle Silopi yakınlarında oluşturulacak mülteci kampında barındırılması konusunda ABD ile Türkiye arasında anlaşma sağlandı. Anlaşmanın sağlanmasında en önemli nokta, **Clinton** yönetiminin mülteciler arasında Türkiye'ye saldırılar gerçekleştiren PKK militanlarının bulunmadığı yolunda garanti vermesi oldu. Bu anlaşmadan iki gün önce Amerikan Sikorsky helikopterlerinin, İngiltere ve Fransa'nın da yardımıyla binden fazla kişiyi Türkiye topraklarına taşıdığı belirlendi.

Diplomatik kaynaklardan edinilen bilgilere göre, Kuzey Irak'ta ABD için hizmet veren bu mülteciler, Türkiye'de Silopi yakınlarındaki bir kampa yerleştirilecek. Türkmenler, Kürtler ve Iraklı yönetim karşıtlarından oluşan bu mülteciler ve aileleri, Türkiye'ye girişlerinde, Türk ve Amerikalı yetkililer tarafından kapsamlı bir kimlik kontrolünden geçirilecek. Anlaşmaya göre, mülteciler arasında bölücü terör örgütü PKK ile bağlantılı olanların ya da **"şüpheli"** bulunanların saptanması halinde, bu kişiler Türk güvenlik makamları tarafından teslim alınacak. Iraklı mülteciler, Türkiye'ye girdikleri andan itibaren Türk yasaları karşısında sorumlu olacaklar.

Silopi'deki geçici kampta 3 ay kalacak olan mülteciler daha sonra ABD'ye yollanacak. ABD yönetimi, bu kişilere siyasi mülteci statüsü verecek. Washington, ABD için çalışan bu kişilerin, bölgedeki Irak askerleri ya da **Mesut Barzani** liderliğindeki IKDP güçleri tarafından öldürüleceğinden korkuyor.

ABD ile Türkiye arasında varılan anlaşmadan iki gün önce Amerikan Sikorsky helikopterlerinin, İngiltere ve Fransa'nın da yardımıyla binden fazlan işbirlikçiyi Türkiye topraklarına taşıdığı belirlendi.

ABD Dışişleri Bakanı **Warren Christopher**, konuyu ilk kez Başbakan Yardımcısı ve Dışişleri Bakanı **Tansu Çiller** ile pazar günü yaptığı telefon görüşmesinde açmıştı. Çiller, konuyu gözden geçirmeleri gerektiğini belirtmiş ve zaman istemişti. Washington adına görüşmeleri, ABD'nin Ankara Büyükelçisi **Marc Grossman** yürüttü.

ABD Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü **Nicholas Burns**, söz konusu kişilerin K. Irak'ı terk edebilmesi için Türk hükümeti ile görüşmeler yapıldığını bildirdi ve bunların son 5 yıldır Çekiç Güç için çalışan kişiler olduğunu söyledi. **"Onlara borçluyuz"** diyen sözcü, Türkiye'nin Irak içinde gerçekleştirmeye çalıştığı güvenlik şeridine destek verdiklerini, Türkiye'nin güneydoğu sınırında ciddi bir istikrarsızlık bulunduğunu ve bundan kaygı duyduklarını da kaydetti.

Sözcü Burns, **"Türkler için zor bir dönem. Türkiye'yi anlayan ülkelerin başında geliyoruz. ABD ile Türkiye Kuzey Irak konusunda görüş birliği içindedir"** dedi. Amerikalı bir yetkili Cumhuriyet'e **"Türkiye operasyonu biliyordu. Ancak bu kişilerin Türkiye'de uzun süre kalacağından çekiniyor ve mülteciler arasında PKK'lilerin bulunacağından endişe ediyordu. Bu yüzden de operasyonu sa-**

lı akşamı durdurmuştu. Kısacası kararsızlık vardı" dedi.

Aynı yetkili **"Neredeyse aralıksız denilebilecek bir pazarlıkla Türkiye mültecilerin Irak'tan kurtarılması operasyonunun devamını sağladı"** diye konuştu.

Çiller, ABD hesabına çalışan ve Türkiye üzerinden Irak'tan çıkarılmak istenen Kuzey Iraklılarla ilgili olarak Türkiye'nin insan hakları çerçevesinde hareket ettiğini söyledi.

Çiller, gazetecilere yaptığı açıklamada, konu ile ilgili bir soru üzerine, **"Biz o konuda çok uzun zamandan beri prensip kararımızı verdik. Biz, mültecileri ülkemize çekecek, barındıracak bir politika çerçevesinde hareket etmiyoruz, ama insan hakları çerçevesinde hareket ediyoruz"** dedi.

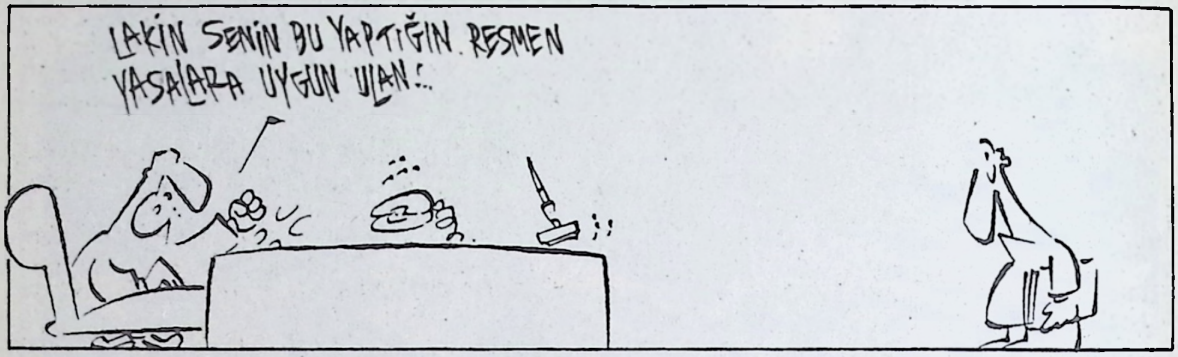

Önemli olan yaşamaktan emekli olmamak

GÜRHAN UÇKAN *15 Eylül*

Yeni mezun bir üniversiteli olarak Stockholm'e ilk kez geldiğimde hazirandı. İsveç'in alışagelinenin dışında çok sıcak bir yaz geçirdiğini bilmiyordum. Sokakta kutup ayısı (beyazayı) göremediğime değil, yemyeşil kentin her köşesinde halkın güneşleniyor olmasına şaşırmıştım.

Kısa sürede buna alıştım. O zaman kafam, beyaz şapkalı, yaşlı **"teyzelere"** takıldı. Nerede bir açık hava gösterisi varsa, herkesten önce onlar oradaydılar.

Ben kentin sokaklarını züğürtçe arşınlarken, çoğunluğun onlarda olduğunu görüp şaşırıyordum. Sonra ilk ipucunu araştırarak kaptım: Epey geç ölüyordu buradakiler. İkinci ipucu ise, birkaç yıl sonra geldi: Dünyanın en örgütlü toplumlarının başında gelen İsveçliler, emekli olunca, yaşamaktan da emekli olmuyorlardı.

Şimdi, geleneksel devlet güvencesi, **"refah toplumu"** sarsıldıkça azalıyor. Buradaki deyişle **"halk evi"** -bitişik değil- sürekli olarak kendinden bir şeyler veriyor. Yani, ülkeyi bu düzeye getiren yaşlı nesil, alın teriyle kazandıklarını, yeni ve o kadar da genç olmayan neslin hovardalığı yüzünden teker teker yitiriyor.

Aynı zamanda, iş yaşamına atılmanın arifesinde olan, hazır olduğu halde bir türlü fırsat bulamayan genç insanlar da, **"Ben mecbur muyum benden öncekilere ölmelerine dek bakmaya"**, diyor, ya da, demiş kadar oluyor. **"Halk evi"** kavramı sarsıldıkça, **"yeni dünya düzeninin"** temelini oluşturan bencillik kök salıyor.

İsveç'te 8.7 milyon nüfus var. 63-65 arası değişen emeklilik yaşını geride bırakanlarını sayısı 1.5 milyondan fazla. Kadınların ortalama yaşam süresi 81.5, erkeklerin 76.2.

Bu insanlar emekli olarak yaşamaktan da kopmuş değiller. Metro gazetesinin yaptığı geniş kapsamlı bir araştırma, 65-75 yaş arasındaki insanların %84'ünün şu ya da bu şekilde beden jimnastiği yaptıklarını gösterdi. Bu eylemlerin başında; dans etmek, bahçede çalışmak, ormanda yürüyüş yapmak, balığa çıkmak ve denize açılmak geliyor.

Emeklilerin kitle örgütü PRO, %60'ı kadın 380 bin üyeye sahip. Dernek, üyelerinin hakları gündeme getirildiği zaman aslan kesiliyor. Bu satırları okuduğunuz sırada PRO, yıllık kongresini yapıyor olacak. 238 önerge tartışılacak.

Üzerinde durulacak konuların başında; hükümetin, 1997'de en az 100 bin emelinin maaşını azaltacak yasa önerisi, giderek tırpanlandığı için yaşlıları herkesten fazla olumsuz etkileyen sağlık sektörünün durumu ve parlamento ile yerel seçimlerde partilerin, yaşlılar için özel bir seçilme oranı-kotası- saptaması geliyor.

İsveç'in en köklü eğitim ve kültür kuruluşu ABF'in birçok konudaki kurslarına katılanların üçte biri, 65 yaşında ve daha yaşlı. Tarih, bilgisayar, edebiyat tarihi ve estetik, emeklilerin en çok ilgi gösterdikleri konular.

İsveç İstatistik Merkez Bürosu, emeklilerin ellerine para geçtiği anda yurtdışına gittiklerini, gece yaşamını arttırdıklarını ve karşı cinsten yeni dostlar edinmeye çalıştıklarını açıkladı. Önemli olan, yaşamaktan da emeli olmamaları.

Tarım arazileri tükeniyor

SAADET USLU *16 Eylül*

Türkiye'de tarım arazisi olarak kullanılan verimli toprakların her geçen gün azaldığı bildirildi. Gerek erozyon gerekse verimli araziler üzerinde yapılan sanayi yüzünden tarımın gün geçtikçe bitme noktasına yaklaştığını vurgulayan TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası Başkanı Prof. Dr. **Gürol Ergin, "Türkiye, kararlı adımlarla açlığa gidiyor. Uluslararası çalışmalar, Türkiye'yi toprak rezervi kalmayan 19 ülkeden biri olarak görteriyor"** dedi. Türkiye genelinde 1.5 milyon hektar alan amaç dışı kullanıma açılırken, en başta gelen iller ise Konya, İstanbul, Tekirdağ ve Gaziantep olarak belirlendi.

Yakın zamana kadar Türkiye, tarım ürünleri açısından kendi kendine bir ülke olarak bilinirken, uzmanlar bugün aç kalma tehlikesinden bahsediyorlar. En temel gıdalardan olan buğday, pirinç, şeker, yağ gibi birçok besin maddesini üreten ve geçmişte bu ürünleri ithal etmeyen Türkiye, uluslararası çalışmalarda en yetersiz beslenen ülkelerden biri olarak belirtiliyor. Uzmanlar, kendi ürettikleriyle yetinirken beslenmesi kötü denilen Türkiye'nin, verimli arazilerinin tarım dışı amaçlarla kullanılmasıyla ithalat olmadan beslenemez hale geldiğine dikkat çekiyorlar. Her yıl bir öncekine göre daha çok gıda ithalatı yapmamız gerektiğini söyleyen Prof. Dr. Gürol Ergin, **"Türkiye'de kişi başına düşen tarım arazisi miktarı 1934'te 7.4 dekar iken 1960'a kadar sürekli artarak 9.5 dekara çıkmış, 1990 yılında 4.9 dekara kadar inmiştir"** diyerek durumun ciddiyetini vurguluyor. Toprak kaybının nedenini **"amaç dışı kullanım ve erozyon"** olarak belirten Ergin, şu bilgileri veriyor:

"1986 yılında 50 milyon hektar alanda erozyon varken, bugün erozyona uğrayan alan 62 milyon hektardır. Türkiye'nin toplam alanı ise yaklaşık 78 milyon hektar. Erozyon nedeniyle Türkiye'de her gün 1.4 milyon ton verimli tarım toprağını yitiriyoruz. Günde yitirilen topraklarımızla 10 metre boyundaki 10 tonluk kamyonlar ile 1400 kilometre uzunluğunda bir konvoy oluşturulabilir. Bir hesaba göre, saatte 74 dekar alan erozyonla gitmektedir. Bu denli büyük olan, Türkiye'yi çölleşmeye götüren erozyon sorunu yetmezmiş gibi en verimli toprakları tarım dışı amaçlarla heba ediyoruz. Oysa ki toprak, üretilemeyen tek kaynaktır."

Prof. Ergin son 20 yıl içinde yerleşim alanları ile tarım dışı bırakılan arazi miktarının 450 bin hektarın üzerinde olduğunu belirtiyor. Bu 20 yıl içinde yılda kişi başına tarım toprağının üçte bir, son 5 yılda da yüzde 10 düzeyinde azaldığını vurgulayan Ergin, yörelere göre dökümü ise şöyle veriyor:

"- 47 il merkezinde, sadece yerleşim için 120 bin hektar verimli arazi betonlaşmıştır. Bursa kenti son 10 yılda şeftali bahçeleri aleyhine 5 misli büyümüştür. Bu Harran Ovası'nın yok olması ile eşdeğer bir kayıptır.

- Trakya'da E-5 karayolu 8-10 kilometre farklı güzergâhtan geçmediği için 25 bin hektar birinci sınıf tarım toprağı yitirilmiştir.

- Karayolu yüzünden Düzce'de 3 bin hektar yok olmuş, Bolu Gölköy Barajı'nın sulama kapasitesi yarı yarıya azalmıştır.

- Tuğla fabrikaları her yıl 2 bin dekar alüvyal toprağı ortadan kaldırmaktadır.

- Subtropik ürünlerin yetiştirilebildiği tek yöre olan Akdeniz kuşağının narenciye plantasyonları büyük ölçüde katledilip betonlaşmıştır.

- Çukurova Bölgesi'nde yüzde 94.4'ü birinci ve dördüncü sınıf toprak olmak üzere 48.208 hektar, Çorum'da ise büyük kısmı birinci sınıf tarım toprağı olmak üzere 1963 hektar arazi, tarım dışı kullanılmaktadır.

- İzmir Çiğli'de 5 bin 700 dekar arazi Organize Sanayi Bölgesi'nin ve Bornova Ovası konutlarının altında kalmıştır.

- 1972-1987 yılları arasında İzmir'in Bornova, Karşıyaka, Buca, İnciraltı, Güzelbahçe ve Narlıdere'de yerleşim arazisine dönüşen tarım arazisi 22 bin 758 hektardır.

- Samsun'da 3 bin dekar, Manisa Ovası'nda 4 bin 157 dekar tarıma elverişli arazi sanayiye ayrılmıştır.

- Alanya'nın Mahmutlar kasabasında imar planının değiştirilmesi sonucu tarım arazisinin yüzde 40'ı elden çıkmış, sulama yatırımları kullanılamaz hale gelmiştir.

- Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde 10 bin 100 hektar tarım arazisi yerleşim alanı olarak kullanılmaktadır.

- Gediz Ovası, Trakya Erbaa Ovası, Çorum, Ankara, İstanbul ve Sinop yörelerinde yoğun olmak üzere 15 bin dekardan fazla arazi tuğla-kiremit üretimi için çukur haline gelmiştir.

- Eskişehir merkez ilçede yerleşim alanı olarak seçilen ve nazım imar planı ile mücavir alan içerisinde yer alan arazilerin yüzde 67'si birinci ve ikinci sınıf arazilerdir. Bu arazilerin yüzde 48'i sulanan tarım arazilerinden oluşmaktadır.

- 1984-1994 yılları arasında 21 ilde, 87 bin 012 hektarı birinci ve ikinci sınıf olmak üzere toplam 161 bin hektar tarım toprağı tarım dışı kullanıma geçmiştir. Bu dönemde iller bazında Konya (17 bin 316 ha), İstanbul (10 bin 839 ha), Tekirdağ (7 bin 468 ha), Gaziantep (4 bin 440 ha) birinci ve ikinci sınıf toprakların en fazla tarım dışı kullanıldığı iller olarak saptanmış.

- Sanayi atıklarının tarım alanlarını tahribini tanımlamak açısından Murgul'da 40 kilometrekarelik alanda tek canlı bitkinin kalmadığını, Yatağan Termik Santralı'nın şimdiden 16 bin hektar alanı kavurduğunu, Yarımca'nın kiraz bahçelerinin fabrika bacaları yüzünden kuruduğunu, Bursa'da Nilüfer Çayı'nın toprak, bitki, hayvan ve insanlar için zehir kusan bir dereye dönüştüğünü anımsatmak yeterlidir."

Verimli tarım arazilerinin amaç dışı kullanımının tarım potansiyelinin azalmasına neden olduğunu belirten Prof. Ergin, çiftçilerin daha verimsiz arazilerde fazla verim alabilmek için daha fazla girdi kullanarak çevre kir-

lenmesine neden olduklarını kaydediyor.

Bu şekilde doğal güzelliklerin yok edildiğini , doğal dengenin bozularak erozyon sorununun büyütüldüğünü belirten Ergin, **"Toprak ana ihanetimizi bize çok kötü ödetecektir"** diyor.

Devletin anayasanın 45. maddesinde belirtilen görevini yerine getirmesi ve kamu yatırımlarıyla yok edeceği yerde tarımsal değerleri korumasını isteyen Gürol Ergin, çözüm önerilerini de şöyle sıralıyor:

"- Tarımsal varlıkları koruma yasası çıkarılarak, toprak başta olmak üzere, bitki, hayvan ve su kaynakları korunmalıdır. Bu amaçla siyasi baskılara kapalı, özerk yapıda üniversiteler, meslek odaları, yerel yönetimler ve kamu kuruluşları temsilcilerinden oluşacak 'tarımsal varlıkları koruma kurulu' **oluşturulmalı.**

- Tarımsal varlıkların korunması ve gerçekçi kullanımı için yeterli kaynak tahsisleri yapılmalıdır.

- Kentleşme ve sanayileşmenin tehdidi altındaki yüksek verimli topraklara sahip bölgelerde 'tarımsal SİT alanları' **oluşturulmalıdır."**

Samuel Huntington'a Yanıt

Dr. ALEV COŞKUN *17 Eylül*

Prof. **Samuel Huntington,** Amerika'nın önde gelen bir siyaset ve sosyal bilimcisidir. Azgelişmiş ülkelerin sorunları, toplumsal yapıları, siyasal katılım kavramları üzerine yapıtları vardır. Son yıllarda da **"uygarlıklar çatışması"** üzerinde önemli fikirler üretmiştir.

Huntington, geçen hafta ülkemize geldi. İstanbul ve Ankara'da birer konuşma yaptı. Ayrıca Milliyet gazetesinde **Şahin Alpay** ile bir söyleşisi yayımlandı.

Bu konuşmalarda, Prof. Huntington, ülkemizi ilgilendiren bir dizi öneride bulundu.

Huntington'a göre:

1- Liberal demokrasi, Batı'nın bir ürünüdür. Uzakdoğu'da (Güney Kore ve Tayvan) demokratikleşmeye Hıristiyanlar öncülük etti. Demokrasi, Batı kültürünün etkisinde olan ülkelerde daha kolay geliyor. Japonya, Hindistan ve Türkiye bunların istisnasıdır.

2- Türkiye, Avrupa ile Asya; İslam ile laiklik arasında bölünmüş bir ülke. Uygarlıklar arasında köprü olabilir. Ancak İslam dünyasının da düzene ihtiyacı var.

Çoğu uygarlık grubunun bir veya birkaç lider ülkesi var, İslam dünyasının sorunlarından biri de bir lider ülkeden yoksun oluşudur.

Eğer Türkiye, Batılı bir ülke olma ısrarından biraz vazgeçer; modernleşme ve demokrasinin bir İslam ülkesinde de mümkün olduğunu göstermeye daha çok ağırlık verirse, İslama büyük bir model olur. Büyük bir katkı olur.

3- Demokrasinin mutlaka laik bir temele dayanması gerekmez. İslam ile demokrasi bağdaşabilmelidir.

4- Şiddete başvuran radikal İslamcılar, her rejim için bir tehdittir. Eğer ılımlı İslam geldikten sonra demokrasiye sırt çevirirse, **"Pinochet seçeneğine"** başvurulmasını desteklerim.

ABD'li kimi görevliler

Amerikalı kimi görevliler, zaman zaman bu gibi öneriler ileriye sürerler. Eğer yukarıdaki fikirleri böyle birisi önerseydi; işte yine bir Amerikalı görevli, ABD'nin çıkarları açısından modeller üretiyor der geçerdik. Üzerinde bile durmaya değmezdi.

Ancak bu kez önerileri ileriye süren, önemli bir sosyal bilimci; Harvard Üniversitesi Stratejik Araştırmalar Enstitüsü Başkanı Prof. Samuel Huntington'dır.

Eğer başka amacı yoksa, Huntington, sosyal ve siyasal bilimler laboratuvarı için Türkiye'yi denek olarak kullanmak istiyor.

Huntington'ın yukarıdaki fikirlerinden hangisini düzeltelim ki.

Laiklik nedir?

Din ve devlet işlerinin ayrılması, laikliğin sadece önemli bir unsurudur. Laikliğin esası, toplum ve devlet düzeninin akla ve bilime dayatılmasıdır. Tüm toplumsal yaşamın ve devlet kurum ve kurallarının dine dayalı olmasının geçerliliğini yitirmesidir.

Huntington gibi ünlü bir sosyal bilimcinin **"temel haklara saygılı, ama laik olmayan"** bir demokrasiyi olanaklı görmesi, yanılgıların en büyüğü ve liberal demokrasi ile Hıristiyanlık arasında sıkı bağ-

lar kurması da tipik bir Batılı burjuva aydının ön yargısı değil de nedir?

Hele **"Köprü olmak iyi bir şey değildir. İki tarafa ait olamazsınız ve üzerinizden yürüyüp geçerler. Batı sizi istemediğine göre, İslam dünyasının başına geçin; oradaki vahim başsızlık son bulsun"** şeklindeki saptamalarına ne demeli.

Dünya nüfusunun dörtte birini kapsayan ve Endonezya'dan Nijerya'ya, Malezya'dan Fas'a kadar geniş bir yöreye yayılmış olan coğrafyasında birbirleri arasında derin ayrılıklar bulunan İslam dünyasının, Türkiye'ye **"bîat"** ederek, onu büyük ağabey olarak görmesi ne derece gerçekçidir?

Huntington, bu önerilerini Osmanlı devletinin oynadığı role dayandırıyorsa, yine yanılıyor. Öncelikle bu konudaki doğruları ortaya koyalım:

1- Türkler son iki bin yıllık tarihlerinde hep Batı'ya doğru yöneldiler, hep Batılı olmak istediler. Yüzlerini hiçbir zaman Doğu'ya dönmediler.

2- Osmanlı İmparatorluğu, sanıldığı gibi katı bir İslam imparatorluğu değildi. Tüm dinlere, tüm dillere saygı gösteren bir devletti. Bu hoşgörü sadece kültürel farklılıklara verilen değerden değil, ekonomik nedenlerden de kaynaklanıyordu. Çünkü Müslümanlar askere gider, fakat vergi ödemezler; Hıristiyan tebaa ise vergi öder, fakat askere gitmezdi.

Kökendeki bu ekonomik nedenlerle din değiştirme (convert) zorlamaları yerine, bu unsurların kendi dinlerinde kalarak vergi ödemeleri istenmiştir.

3- Osmanlı, hiçbir zaman tüm Müslümanların devleti olmak iddiasında bulunmamıştır. Zaten böyle bir iddiaya da gereksinme yoktu. Böyle bir iddianın gerçekleşmesi, eskiden de şimdi de olanak dışıdır.

4- Osmanlı İmparatorluğu, 700 yıllık tarihinin hiçbir döneminde gerçek bir şeriat devleti olmamıştır.

Şunu unutmayalım ki, hilafeti Mısır'dan İstanbul'a taşıyan **Yavuz Sultan Selim,** zorlu bir askeri lider olmanın yanında; şarap içmenin zevkine varmış bir şairdi. Müslümanlığın şartlarından birisi olan sakal uzatmayı da hiçbir zaman denememiştir.

Huntington'ın bir sosyal bilimci olarak gelişmekte olan ülkelerin sorunları üzerinde çalışmalar yapmış olması, İslam dinini ve dünyanın en karmaşık yapısına sahip olan Ortadoğu'yu da bilmesini kapsamaz. Osmanlı İmparatorluğu'nu, İslamı ve Türklerin son 200 yıllık modernleşme çabalarını ve tarihini bilmeden bu konularda önerilerde bulunmaya kalkan bir kişi, işte böyle yanılgılara düşer.

Huntington'ın böyle **"vahim"** hatalar yapmaması için, Türkiye ile ilgili olarak günümüzün ünlü siyaset bilimcisi **Maurice Duverge**'yi, daha sonra da Amerikalı tarihçi **B. Shaw**'un Osmanlı İmparatorluğu tarihini okuması gerekiyor.

Bunlar da yetmez, İngiliz tarihçi **B. Lewis**'in **"İslamın Politik Dili"** ile **"Modern Türkiye'nin Doğuşu"** ve en son yapıtı **"Ortadoğu; Son İkibin Yılın Kısa Tarihi"** adlı kitaplarını okumasını öneririz.

Huntington'ın en büyük çelişkisi, laiklik ilkesinin demokrasinin bir koşulu olmadığını belirtmesidir.

Bu öneriler, **Erbakan**'ı ve çevresini memnun edebilir. Ama, toplumsal gelişim ve gerçeklere aykırıdır.

Bugünkü dünyamızda laiklik ilkesini benimsemeden hangi ülke demokrasiye ulaşabilmiştir ki?

Ortaçağda Avrupa'daki devletler, koyu din bağnazlıklarının altında demokrasiye ulaşamadılar. Ancak, din ile devletin ayrılmasından ve aydınlanma devriminden sonra Avrupa ülkeleri demokrasiye ulaşabilmişlerdir.

İslam eğer şiddete başvurursa, Huntington **"Pinoşe"** modeline de ışık yakıyor. Bunun anlamı, eğer kurallara uymazsa asker gelsin ve Şili'nin faşist diktatörü gibi iktidara el koysun istiyor. Bu kadar büyük ve iddialı önerilerden sonra, Huntington'ın konuyu faşist **"Pinoşe"** seçeneğine bağlaması, daha önceki önerilerinin saçmalığını ve tutarsızlığını ortaya koymaktadır. Türkiye, Huntington'ın siyasal içerikli önerilerinin deneme laboratuvarı değildir.

Ensemize Binen Binene...

ORHAN BİRGİT *17 Eylül*

Yirmibeş ilden kırkdokuz sivil toplum örgütü ve meslek odasının hafta sonunda, Gaziantep'te düzenlediği *"Ekonomik Ambargoya Hayır"* mitingi için, cuma günü bu köşedeki yazımı şöyle noktalamıştım:

"Gaziantep mitinginin, tepkisiz toplum alışkanlığımızı geride bırakan bir aşama olmasını bekliyorum."

Beklentim, ne yazık ki düşlediğim ölçüde gerçekleşmedi.

Gazeteler, Amerika'nın, Birleşmiş Milletler eliyle beş yıldır Irak'a uyguladığı ambargonun Türkiye'ye verdiği yaklaşık 27 milyar dolarlık zararı sona erdirmek için, doğu ve güneydoğunun yirmibeş ilinden gelen *"oda başkanları, parti ve dernek temsilcileri, milletvekilleri, belediye başkanları dahil"* 2-3 bin kişinin toplandığını yazdılar.

Düzenleme Komitesi adına, Gaziantep Ticaret Odası Başkanı **Mehmet Ali Aslan**'ın sadece Gaziantep'te ambargo yüzünden kapatılan işyerlerinin envanterini ortaya koyan demecini okuyunca, doğrusu bu miting için bayağı kalabalık bir yurttaş topluluğunun o gün Gaziantep istasyon alanında toplanacağını düşünmüştüm.

Üstelik, bu protestolar, ne iktidarı, ne muhalefeti, ne solu, ne de sağı amaçlamıyordu.

İşvereninden, işçisine, sanatkârından işadamına kadar ambargodan içi yanan insanlar, öyle bazılarının beklentilerinin aksine 1 milyonu bulmasalar da miting alanını tıka basa doldurabi-

lir, seslerini kendilerini izlemeye gelen yabancı devletlerin görevlilerine du duyurabilirlerdi.

Yabancı televizyon ajanslarının görkemli bir protesto mitinginden, 100.000 Türk insanının ambargo yüzünden kendilerinin ve başka yurttaşlarının sıkıntısını dile getirdiğini yansıtan haber filmleri o gece çeşitli ülkelerde izlenir, elbette gerekli mesajlar, istenilen adreslere ulaşabilirdi.

Oysa, dağ fare değilse de, küçük bir kedi yavrusu doğurdu.Bu mitingten izlenimlerini *"Milliyet"*te yazan gazeteci **Murat Sabuncu** *"Depolitizasyon ve korkunun izlerini gerek mitinge giderken yol boyu konuştuğumuz, gerekse meydanda toplanan halkta gördük"* diyor.

★★★

Yirmi milyon insanımızı etkileyen bir ambargo, bölgedeki işsizlik oranını yüzde 60-70'lere yükseltmiş. Tencere kaynatamayan evlerden bu mitinge katılmak için gelen kadın sayısı sadece 30.

Yollardan, alana gidenleri izleyen ve ne alkış, ne başkaca tepki göstermeyen insanlarımızı saran korkunun bu mitingi engellemesini, içimize sindirenimiz var mı?

Toplum olarak, her şeyden önce uygar insanlar gibi, ortak çıkarlarımızı savunmak ya da o çıkarlara ters gelen düşünce ve eylemleri eleştirmek, tepki göstermek için bir araya gelmeyi başarmalıyız.

Haftada iki kez sütunlarına ortak olduğum **Aydın Engin**üç gün önce, Frankfurt'tan yazdığı bir yazıda, eski mahalle komşularının bir tepki toplantısını anlatıyordu. **Bülent Ecevit,** 12 Eylül 1980'den sadece beş gün önce işçileri *"düdük çalmadan ve oyun tatil edilmeden tribünlerden alana inmeye çağırdığı için"* kıyamet koparılmıştı.

İşin ilginç yanı, bu konuşmaya tepki gösterenler, düdüğü çalıp oyuna ara vermek isteyenlerden çok, demokrasinin erdeminden her fırsatta söz edenlerimizdi.

Bizim toplumumuz, 12 Eylül'den önce tepkiyi, çoğunlukla silahlı, vurdu kırdılı toplantılar olarak algıladı.

12 Eylül, bu algılamanın verdiği dersten yeterinden çok yararlanmayı ve toplumu *"depolitize etmeyi"* başardı. Onaltı yıldır, toplumumuz ne zaman boşalmak istese, ya bir futbol maçının holiganlığına, ya sevilen bir müzik sanatçısının konser izleyiciliğine dört elle sarılıyor. Ya da, örneğin ülkemiz ticaretine 27 milyar dolarlık bir açık getiren ambargo için iyi bir zamanlama ile tepki mitingi yapılacaksa, o ambargonun aç ve işsiz bıraktığı kimseler başta olmak üzere *"nemelazımcılık"* şırıngası, damarlarımızdan tüm organlarımıza kocaman bir *"boşver"* emrini enjekte ediyor.

★★★

Amerika, son harekâta kadar Kuzey Irak'ta bütün eylemini Zaho'da *"Çekiç Güç"* karargâhının şemsiyesi altında toplanan *"Sivil Toplum Örgütleri"* ile yürütüyordu. Bu örgütlerin etkinliği ve ellerinin bizim ulusal çıkarlarımıza kadar uzandığı, zaman zaman TBMM kürsüsünden de dile getirildi.

Türkiye, hâlâ bu tür sivil toplum örgütlenmesini başaramadı. Toplum, kendi liderlerini yetiştiremedi.

Siyasi partiler, Ankara'dan ve hatta parlamentodan dışarı çıkıp halkla birlikte eylem yapma alışkanlığını bile seçimden seçime uygulama yolunu seçerek, televizyon ekranlarına kendilerine lütfen tanınan birer dakikalık olanakları kullanmaya razı olmuş görünüyorlar.

Eh.. Böyle lüksleri olan bir topluma, ABD'nin iç politika çıkarları uğruna **Saddam**'ı cezalandırmak için koyduğu ambargodan beş yılda 27 milyar dolarlık fatura çok kabarık gelmemeli..

Ne de olsa, **Timur**'un fillerinden şikâyet eden Akşehirlilere öncülük etmeye kalkıp da, huzura varırken arkasında kimsenin kalmadığını gören **Nasrettin Hoca**'nın torunları değil miyiz?

'Ankara Avrupa'yı aldattı'

MİŞEL PERLMAN *21 Eylül*

PARİS - Avrupa Parlamentosu'nun Türkiye'yi çok sert bir dille eleştirdiğini belirten, Fransa'nın önde gelen gazetelerinden Liberation, Avrupa Birliği'nin (AB) Gümrük Birliği (GB) Anlaşması'yla Ankara tarafından aldatıldığını öne sürdü.

Sol eğilimli gazete, Strasbourg çıkışlı haber yorumunda, Gümrük Birliği Anlaşması'nın, **"İslamcılara karşı bir baraj"** olarak sunulduğunu ifade ettikten sonra, aslında böyle bir duruma gelinmediğine işaret etti. Liberation'un haberinde, Ankara ile imzalanmış Gümrük Birliği (GB) Anlaşması'ndan dokuz ay sonra, **"İslamcılar iktidarda olduğu gibi, komşularıyla ilişkilerinde olsun, insan hakları konusunda olsun, Türkiye'nin ilerleme kaydetmediği"** öne sürüldü. Öte yandan, haber yorumda, AP'nin toplantısı ve Türkiye aleyhindeki kararı yer alırken, görüşmeler sırasında, Kıbrıs konusunda salt Yunan iddialarının yer aldığı gözlendi. Örneğin, **"Kıbrıs'taki çatışmalarda, silahlı olmayan iki genç Kıbrıslının (Güney) Türkler tarafından serinkanlılıkla öldürüldüğü"** şeklindeki Avrupa Parlamentosu'nun görüşüne yer verildi.

Bu arada, **Leyla Zana** ile 3 eski Kürt milletvekilinin durumuna da parmak basan Avrupa Parlamentosu'nun görüşü gündeme getirilirken, Paris Kürt Enstitüsü'nün Başkanı **Kendal Nezan** ile yapılmış bir söyleşi de gazetede yer aldı.

'Birlik' olmazsa üretici ezilir

TAHSİN AKÇA *23 Eylül*

Kurulması Sermaye Piyasası Kurulu ile Sanayi Bakanlığı arasında yetki tartışmasına neden olan İzmir Vadeli İşlemler Piyasası'nın, tarım kooperatiflerini tasfiye operasyonunun bir parçası olduğu ileri sürülüyor.

Pamukta fiyatların oluşumunu, devlet müdahalesi yerine piyasa koşullarına bırakmayı amaçlayan Pamuk Borsası'nın, üreticiyi tüccar karşısında yalnız bırakacağını savunan ziraat odaları, kendi ayakları üzerinde durabilecek birliklerin, alternatif olma özelliğini koruması gerektiğini belirttiler. Devletin yıllarca birliklere para aktararak, siyasi amaçla kullandığını vurgulayan üreticiler, güçlü mali yapıya sahip olmayan birliklerin, halen devlet desteği olmadan bu rolü üstlenmelerinin mümkün olmadığını, bu nedenle piyasanın üreticinin aleyhine işleyeceğini kaydettiler.

TOBB tarafından, Sanayi ve Ticaret Bakanı **Yalım Erez**'in yönetim kurulu başkanı olduğu 1994 yılında yayımlanan **"Ticaret Borsaları ve Vadeli İşlem Piyasaları"** başlıklı raporda da, devletin birlikler aracılığıyla yürüttüğü, müdahaleye dayalı destekleme alım politikalarının getirdiği yük üzerinde durulmuş, piyasa koşullarının devreye sokulmasının fiyat istikrarı sağlayacağı ve birliklerin işlevini ortadan kaldıracağı vurgulanmıştı. Kitapta ayrıca destekleme alımının hem gelir, hem de fiyatta istikrar sağlamayı amaçladığı belirtilirken, vadeli işlem piyasalarının sadece fiyat istikrarı sağlamaya yönelik olduğu, gelir arttırmanın ise üreticinin yetenek ve davranışlarına bağlı olduğuna dikkat çekilmişti.

Diğer illerdeki ticaret borsalarının da, ürün borsalarının oluşturulmasını istediklerini hatırlatan Akdeniz Bölgesi Ziraat Odaları Yürütme Kurulu Başkanı **Şahin Tekin**, ancak birliklerin tüccarla rekabete girebilmesi halinde, üreticinin kazançlı çıkabileceğini söyledi.

"Halen 43 trilyon lira borcu olan Çukobirlik bunu nasıl başaracak" diyen Tekin, sistem serbest piyasa koşullarına bırakılmadan önce, mutlaka birliklerin mali ve idari açıdan yeniden yapılandırılmasının düşünülmesi gerektiğini vurguladı. Tekin, ikinci alternatif olarak ise ihracatı gösterdi ancak, fonları kaldıran devletin kotaları da kaldırmaması halinde, bu seçeneğin üretici açısından silah olamayacağını ifade etti. Türkiye'nin piyasa koşullarını belirleyici kılmak istemesinin doğal olduğunu kaydeden Adana Ziraat Odası Başkanı **Hüseyin Soyubelli** ise, birliklerin rekabet imkânı yaratması nedeniyle geçen yıl piyasada pamuğa verilen fiyatın, Çukobirlik'in belirlediği taban rakamın üzerine çıktığına dikkat çekti.

SHÇEK dini eğitime başladı

ECE TEMELKURAN *23 Eylül*

ANKARA - 21 bin çocuk ve genç ile 7 bin yaşlının barınağı olan Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu (SHÇEK) Genel Müdürlüğü, RP-DYP koalisyonunun kurulmasında BBP'nin verdiği desteğin bedeli olarak partili kadrolaşmanın hedefi oldu. Kimsesiz çocuklara ve yaşlılara Diyanet İşleri Başkanlığı ile işbirliği yapılarak dini konferans verilmesine karar verilirken gecekondu semtlerindeki SHÇEK'e bağlı toplum merkezlerinde sistemli dini eğitim verilmesi kararlaştırıldı. SHÇEK'in bağlı olduğu RP'li Devlet Bakanı **Sacit Günbey**'in yönetimindeki Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı'ndan sağlanacak yardımların, illerdeki yoksul çocuklara **"imamlar"** aracılığıyla dağıtılacağı bildirildi.

Ankara Anakent Belediye Başkanı **Melih Gökçek**'in SHÇEK Genel Müdürü olduğu dönemde başlayan ve kurumda barınan çocukları 1991 öncesinde ANAP kongresine **Yıldırım Akbulut** lehine tezahürat için götürmeye dek varan dini ve siyasi kullanmalar, BBP ve RP'ye yakın kadroların işe başlamasıyla yeniden gündeme geldi. SHÇEK'ten sorumlu Devlet Bakanı Sacit Günbey'in yaklaşık bir ay önce Başbakan **Necmettin Erbakan**'ın yayımladığı genelge uyarınca başlattığı uygulama doğrultusunda, yoksul çocuklara **"imamlar"** aracılığıyla yardım yapılmaya başlandığı bildirildi. Günbey'e bağlı olan ve ödeneğinin 50 trilyon liraya ulaşacağı ileri sürülen Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı'ndan çıkarılacak yardım parasının SHÇEK aracılığıyla saptanan çocuklara ilgili sosyal hizmet uzmanları değil, imamlar aracılığıyla aktarılacağı belirtildi. Kurum çalışanları, aşırı sağcı kadrolaşma doğrultusundaki uygulamanın **"partizanlık"** özelliği kazanacağını savundular.

Kurum yetkililerinin **Cumhuriyet**'e aktardığı bilgilere göre, yaklaşık 15 gün önce alınan bir kararla SHÇEK'e bağlı gecekondu semtlerinde bulunan **"toplum merkezleri"**nde dini eğitim verilmeye başlanacak. Diyanet İşleri Başkanlığı ile işbirliği içinde yürütülecek eğitim programının etkin bir biçimde sürdürülmesinin planlandığını belirten yetkililer, merkezlerin daha önceki iktidarlar döneminde atıl bırakıldığını vurguladılar. Kuruma bağlı **"yaşlı ve ergen danışma merkezleri"**nin de aynı eğitim programı kapsamına alındığı bildirilirken üst düzey yöneticilerin ev içi şiddete uğrayan kadınların barındığı sığınma evlerinin kapatılması yönünde çalışmalar başlattıkları ileri sürüldü.

Kurumda en son uygulama da 3 eylülde yayımlanan dini konferanslar genelgesi oldu. Genelge ile Gökçek'in genel müdürlük döneminde başlatılan, ancak daha sonra DYP-SHP koalisyonu döneminde durdurulan **"dini konferans ve sohbet"** uygulaması yeniden yürürlüğe kondu. İl müdürlüklerine gönderilen ve Genel Müdür Yardımcısı **İhsan Işık**'ın imzasını taşıyan genelgede şöyle denildi:

"Diyanet İşleri Başkanlığı'nın uygun görüşleri doğrultusunda genel müdürlüğümüze bağlı il sosyal hizmetler müdürlükleri bünyesinde yer alan çocuk yuvaları ve huzurevlerinde, müftülüklerin, ilgililerle işbirliği yaparak belli bir program dahilinde dini sohbet ve konferanslar düzenlenmesine devam edilecektir."

SHÇEK'te aşırı sağcı ve dinci kadrolaşma, RP-DYP koalisyonunun kurulmasının ardından SHÇEK'in bağlı olduğu Devlet Bakanlığı'na RP'li Günbey'in getirilmesiyle başladı. Eski SHÇEK Genel Müdürü **Bülent İlik**'in görevden alınmasının ardından vekâleten bu göreve getirilen İhsan Işık, daha önce İstanbul Anakent Belediyesi'nin RP'li Başkanı **Recep Tayyip Erdoğan**'ın basın danışmanlığını yapmıştı.

Kurumun Genel Müdürlüğü'ne, BBP'ye yakınlığıyla tanınan **Osman Furkan** 16 eylülde getirildi. İlahiyat fakültesi mezunu olan Furkan, daha önce Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi'nde öğretim üyesiydi.

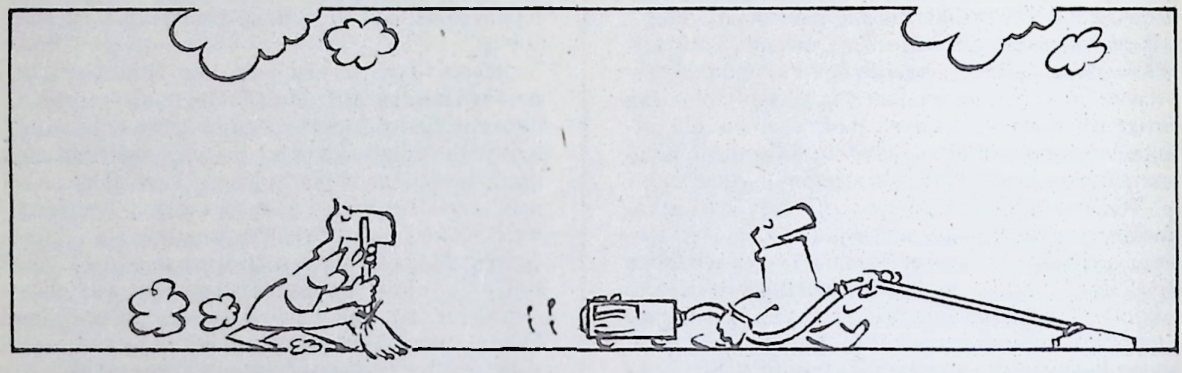

İnsanın Bedeniyle Hesaplaşması...

İLHAN SELÇUK *24 Eylül*

İnsanın kendi bedeniyle alışverişi ya da vücuduyla hesaplaşması tarih boyunca sürdü...

Ve sürüyor.

Hazreti **Adem**'le **Havva** anamızın giysileri, birer küçük incir yaprağı mıydı?..

Peki, nasıl oldu da insan kendi bedeninden uta[illegible] başladı?.. Mağara insanı, hayvan post-l[illegible]ü için sarınmıştı. Eskiçağ uygarlık-[illegible] utancın değil, estetiğin kaynağıy-[illegible]a **Diskobol**'un ahlak ya da ahlak-[illegible]si var?.. Kimsenin aklına kendi be-[illegible]ı aramak gelmiyor, estetik kaygı-s[illegible]rdu.

[illegible]inler ortaya çıkıncaya değin, insan-la be[illegible] arasında hesaplaşma yok gibiydi.

☆

Hıristiyanlıkta günah yaşamın temeli sayıldı; günahtan arınmaya çalışmalıydı insan...

Her şey günahtı...

Günahtan kurtulmak için, insan, dünyadan soyutlanmalı, tövbe istiğfarla gece gündüz Tanrı'sına layık olmaya çabalamalıydı. Doğanın kişiye sunduğu tensel zevklerin karşılığı cehennemde yakılmaktı. Kadın tepeden tırnağa günahtı; kalçaları, memeleri, dudakları ve göbeğinin altındaki çukuruyla erkeği baştan çıkarıp tenselliğine çeken dişi, ifriti bedeninde taşıyan cadıydı.

Örtünmeliydi kadın, kapanmalıydı...

Ya erkek?..

Hazreti İsa çarmıha neden gerilmişti? Tüm insanlığın günahlarını üstlenmek için değil mi!.. *"Tanrının oğlu"* çarmıhta hep giyimli resmediliyordu.

☆

"Tünik" bir eski çağ giysisi...

Bedeni saran bu uzun kumaş parçasıyla Hazreti İsa'nın bedeni bütün resimlerde örtülürdü.

Ancak eski Ege ve Roma uygarlıkları Avrupa'yı etkisine aldıktan sonra *Rönesans* başlayınca, sanatçılar insan vücudunu yeniden keşfetmeye yöneldiler.

Michelangelo, çarmıhtaki İsa'yı olabildiğince soyup peygamberin bedenini çıplak resmetti.

Kıyamet koptu.

Ne var ki Reform ve Rönesans, kiliseyi de silkeliyor; ortaçağın tesettürüne karşı sanatsal çıplaklığın estetiği başkaldırıyordu. Sözü geçen kişiler çıplaklığı ikiye ayırdılar; müstehceniyle estetiği arasındaki anlamın tartışması, uzun süre toplumları oyaladı; yüzyıllar geçtikten sonra, insan, kendi vücuduyla hesaplaşmasında bedeniyle barışıyordu.

☆

İslamda çıplaklık hiçbir zaman kabul görmedi; tesettürün egemenliğini şeriatın koyu kurallarından biri olarak benimseyen Müslüman toplumlarda bugün de kadın çuvala sokuluyor; güneş yüzü göremiyor.

Batı'nın ortaçağdan sıyrılırken yaşadığı süreç, Müslümanlıkta güncelliktir.

Ya Anadolu'da neler oluyor?

Çıplaklığa Osmanlı'yla şal örten Anadolu'da, Aydınlanma felsefesi uç verince, kadın yüzünü açmıştı. **Namık İsmail**'in *'nü'*leri, insan bedeniyle sanatın buluşmasında *"Cumhuriyet Devrimi"*nin bir aşamasıdır.

Ama o ne?..

Günümüzde bağnazlık, tesettürü politika savaşımının itici gücü gibi ele alıyor. Şeriatçı, insan bedenine düşmanlığın önderidir. Tıp fakültesine girmek isteyen başörtülü genç kız, saçının telini vesikalık resim çekecek fotoğrafçıya göstermemek için direniyor; oysa doktor olmak için erkek bedeninin cinsel organlarıyla haşır neşir olması gerekmiyor mu?..

★

Uygarlık, insanın bedeniyle barışıp, vücudunu günah saymaktan kurtulmasıyla anlamdaş!.. Oysa biz insanın saçında, göğsünde, kolunda, bacağında günah arayanların toplumuna dönüşüyoruz.

Cezaevinde çatışma

ZİYA AKSOY *25 Eylül*

DİYARBAKIR - Diyarbakır E Tipi Cezaevi'nde dün bir grup tutuklunun başlattığı eylem sırasında çıkan çatışmada 8 tutuklu öldü, 17 kişi yaralandı. Yaralananlardan çoğunun başından darbe aldığı ve durumlarının ciddi olduğu belirtildi. Yetkililerin konuyla ilgili açıklama yapmaktan kaçınmaları, ölü ve yaralı sayısı konusunda çelişkiye neden oldu. Ölü sayısının artmasından endişe duyuluyor.

Alınan bilgiye göre cezaevinde dün öğleden sonra meydana gelen olaylar, PKK davalarından tutuklu 14 kişinin Gaziantep Cezaevi'ne nakil işlemi sırasında başladı. 14 tutuklunun nakil işlemine karşı çıkan diğer tutuklu ve hükümlülerin sayım vermeme eylemi yapmaları ve bir gardiyanı dövmeleri üzerine olaylar büyüdü. Diyarbakır Cezaevi'nde, PKK davasından tutuklu ve hükümlülerin kaldığı 29. koğuşta başlayan ve daha sonra tüm koğuşlara sıçrayan olaylardan sonra takviye güvenlik kuvvetlerinin içeri girmesiyle çıkan çatışma akşam saatlerine kadar sürdü.

Çatışma sonucunda 8 tutuklunun yaşamını yitirdiği, birçoğunun da kafalarından olmak üzere 17 kişinin yaralandığı belirlendi. İnsan Hakları Derneği Diyarbakır Şubesi'nden yapılan açıklamada, yaralılardan bazılarının yaşamsal tehlikeyi atlatamadığının öğrenildiği belirtildi. Güvenlik güçlerinin saat 20.00 sıralarında cezaevindeki olayları kontrol altına aldığı açıklandı.

Diyarbakır Cezaevi'ni ve devlet hastanesini ablukaya alan özel tim ve jandarma, tutuklu ailelerini ve basın mensuplarını buraya yaklaştırmadı.

Yetkililerin geç saatlere kadar süren olayla ilgili açıklama yapmaktan kaçınmaları dikkat çekti. Cumhuriyet'in edindiği bilgiye göre, gece yarısına doğru hastanede ölenlerle birlikte ölü sayısı 8 oldu. Çeşitli kaynaklardan gelen, ölü sayısının 10'u aştığı yönündeki haberler ise doğrulatılamadı.

Edinilen bilgiye göre, ölenlerin isimleri şöyle: **Nihat Çakmak, Rıdvan Bulut, Edip Dönekçi, Erkan Perişan, Hakkı Tekin, Ahmet Çelik, Mehmet Sabri Gümüş** ve **Cemal Çam**.

Cezaevindeki isyanın çıkmasına neden olduğu öne sürülen, 14 kişinin Gaziantep Cezaevi'ne nakil işlemlerinin tamamlandığı ve haklarında savcılık soruşturmasına başlandığı bildirildi. Çağdaş Hukukçular Derneği'nden üç kişilik bir heyetin bugün Diyarbakır'a giderek incelemelerde bulunması bekleniyor.

Olayın, Uluslararası Af Örgütü Genel Sekreteri **Pierre Sane** başkanlığındaki heyetin Türkiye'ye gelişinin hemen öncesine rastlaması nedeniyle, heyetin Diyarbakır'a geçerek incelemelerde bulunması bekleniyor.

Simitis kabineyi kurdu

MURAT İLEM *25 Eylül*

ATİNA - Yunanistan'da pazar günü yapılan seçimlerden başarı ile çıkan **Kostas Simitis** hükümetinin bakanlar burulu dün açıklandı.

Yeni kabinede. eski Savunma Bakanı **Yerasimos Arsenis** Eğitim Bakanlığı görevini alırken, **Teodoros Pangolos** yeniden Dışişleri Bakanlığı görevini üstlendi. 42 kişilik bakanlar kurulunda üçü kadın 19 bakan bulunuyor. Yeni kebineye 14 yeni bakan ve bakan yardımcısı alındı.

Yeni kabinede dikkat çeken diğer bir değişiklikSavunma Bakanlığı'nda oldu. Eski İçişleri ve Kamu Yönetimi Bakanı **Akis Çohacopuyos** Savunma Bakanlığı'na getirildi. Yapı olarak bakanların etki alanında kalı, istediklerini hemen yerine getirmesi ile tanınan Çohacopulos'un bu göreve getirilmesi anlamlı bulundu. Savunma gibi önemli bir konuda istediğini yaptırabilecek bir bakan tercih eden Başbakan Kostas Simitis, özellikle Türk-Yunan ilişkileri konusunda insiyatifi elinde bulundurmak istiyor.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na, eski hükümet sözcülerinden **Miltiadis Papaioannu** ve Deniz Ticaret Bakanlığı'na da **Stavros Sumakis** getirildi. Son hükümetinSağlık Bakanı **Anastasios Peponis**, Kültür Bakanı **Stavros Benos**, Deniz Ticaret Bakanı **Kosmas Sfiriu** ve Ege Bakanı **Andonis Koçakas** kabine dışı kaldı. Başbakan Simitis'in, yeni kabinesinde, Türk-Yunan ilişkilerinde sertlik yanlısı olan Yerasimos Arsenis'i Savunma Bakanlığı'ndan alarak, Eğitim ve Diyanet İşleri Bakanlığı'na atama-

sı ve Savunma Bakan Yardımcısı general **Nikos Kuris**'i de kabine dışı bırakması, seçim propaganda konuşmalarında da ilan ettiği gibi, özellikle Türkiye'ye karşı maceradan uzak, ılımlı bir politika izleyeceğine ilişkin görüşleri doğrultusunda attığı bir adım olarak değerlendirildi.

Simitis, tutarsız ve zamansız açıklamaları ile hükümet içinde ve Pasok partisinde eleştirilere, ülke dışında da Yunanistan'a sorun yaratan Dışişleri Bakanı Teodoros Pangalos'u, yeni kabinede de aynı bakanlıkta bıraktı. Ancak yanına **"Dışişleri Bakan Vekili"** sıfatıyla, ılımlı bir kişiliğe sahip olan ve Pasok'un kurucusu **Andreas Papandreu**'nun büyük oğlu **Yorgos Papandreu**'yu, iddia edildiğine göre, **"Bir denge unsuru olması için"** getirdi.

Ancak Yeni kabinede Dışişleri Bakan Yardımcılığı görevine getirilen **Yorgos Papandreu**, bu görevi kabul etmedi. Başbakan Simitis ile bu konuda akşam saatlerinde bir görüşme yapan Papandreu, hiçbir açıklama yapmadan Başbakanlık konutundan ayrıldı.

Simitis ayrıca, Yorgos Papandreu'dan başka, Dışişleri Bakan Yardımcılığına da Prof. **Hristos Rozakis**'i atadı.

Savunma Bakanlığı'na getirilen Akis Çohacopulos ise son kabinede İçişleri Bakanı idi. Simitis, hükümet olarak yeni yasama döneminde, Meclis Başkanlığı'na tekrar **Apostolos Kaklamanis**'i önerecekleri de açıkladı.

Yeni bakanlar kurulunun bugün yemin ederek göreve başlayacağı bekleniyor.

Halk özel timi suçluyor

CELAL YILMAZ *25 Eylül*

VARTO - Yaşadığı beş **"sıcak gün"**le ülke gündeminin ilk sırasına oturan Varto'da, şimdilik sessizlik egemen. Olayların başlayıp bitişi sürecine ilişkin değerlendirmeler oldukça ilginç. Halk, terörü başlatan ve tırmandıran gücün Özel Harekât Timi olduğunu açıklıkla ifade ediyor. Ancak yetkililer bu gerçeği, kendi iç sohbetlerinde itiraf etse de resmen deklare etmekten kaçınıyorlar. PKK saldırısı şeklinde kamuoyuna sunulan olayların, ilçedeki bazı milis güçlerince ve **"örgütlü mafya"** tarafından başlatıldığı, söylenen başka bir gerçek. Amacın, yıllarca bir arada yaşayan Alevi-Sünni halkın birbirine düşürülmesi, barışın kundaklanması olduğu vurgulanıyor. Başka bir değerlendirmeyle Varto'da **"Tunceli senaryosu"**nun yaşama geçirilmek istendiği yönünde.

Varto olaylarını yerinden incelemek, bilgi ve görüntü almak, halkla konuşmak ve yöneticilerin değerlendirmesine başvurmak için Erzurum'dan yola çıktığımızda araçta bulunan üç kişiden Erzurum muhabirimiz **Recep Kapucu**, Erzurum-Muş karayolu için; **"Çocukluğumda bu yol yapılıyordu, 35 yaşına geldim hâlâ yapılıyor"** değerlendirmesini yaptı. Gerçekten de Pasinler'i geçtikten sonra yol kötüleşiyor; bazen bozuk asfalt, bazen bozuk stabilize ve taş zeminden oluşan bölümler yolculuğu güçleştiriyordu.

Hınıs'a yaklaştığımızda Karayolları'nın yürüttüğü yol açma ve genişletme çalışmaları bir saate yakın duraklamamıza neden oldu. Üç saatte ulaşabildik Hınıs'a.

Varto'dan kaçarak Hınıs'a gelen ailelerle konuştuktan sonra yola yeniden koyulduk. Varto-Karaçoban yol ayrımındaki Yolüstü Köyü'ne geldiğimizde panzerli jandarma noktasında durdurulduk. Yanımıza yaklaşan uzman çavuş, kimliklerimizi isteyerek Varto'ya gidişin kontrollü ve izinli olarak gerçekleştirildiğini belirtti. Ardından yaptığı telsiz konuşmasından sonra uzman çavuş, kimliklerimizi geri uzatarak **"Hınıs Jandarma İlçe Bölük Komutanlığı'na geri dönecek ve izin alacaksınız"** dedi.

Hınıs'a geri döndük. Aracın kalorifer borularındaki arıza sonucu hararetin yükselmesi, ikinci bir zaman kaybıydı. Sonuçta Jandarma Bölük Komutanı Üsteğmen **Ali Bıçakçı**'nın karşısındaydık. Biz ona ulaşıncaya kadar, Varto ile iletişim kurduğunu, gidebileceğimizi bildirdi. Yeniden yollara düştük.

İlk durdurulduğumuz Yolüstü Köyü jandarma noktasından sonraki 35 kilometrelik stabilize yolu kat ederek Varto'ya ulaştık. Girişteki köprünün hemen solunda, kapkara bir zemin hemen dikkati çekiyordu. O tarafa yöneldik. 15 yaşlarındaki Vartolu gençle kısa süre konuştuk. Olayların başladığı gün, kışlık otlarının güvenlik güçlerince silahlarla ateş edilerek yakıldığını, o dakikaları yaşarcasına şöyle anlattı:

"Sabah erkenden geldiler, ellerindeki silahları ateşlediler. Hayvanlarımızın kışlık otları yanmaya başladı. 35 yığın vardı. Gördüğünüz gibi hepsi kül oldu."

Otların 500 ton kadar olduğunu da belirten genç irisi Vartolu, biraz ilerisini eliyle işaret ederek öldürülen iki atı gösteriyordu. Zamanla gövdeleri şişmiş, ağaçların altında yatıyorlardı. Delikanlı ağlamaklı, **"Onlar da bizim atlarımızdı, kurşunladılar ve gittiler."**

Düşündürücü tabloyu ve Vartolu genci geride bırakıp, Varto'ya giriyoruz. Yemyeşil bir ilçe. Uzaktan bakıldığında çıplak ve kıraç arazi yapısı içinde vaha gibi görünüyor. Varto'da halkla yaptığımız görüşmelerde, bu doğal zenginliğin **"teröre kaynaklık"** ettiğini öğreniyoruz. Teröristlerin bu yeşil dokuyu kullanarak saldırıyı başlattığı sonucuna varılmış ve kamu binasını çevreleyenler başta olmak üzere, ağaç kesimine başlanmış. Vartolular, böyle giderse ilçede kısa bir süre sonra ağaç kalmayacağına inanıyor.

Girişin sağ tarafı **"Gümgüm Mahallesi"**... En çok hasar da burada. Evlerin duvarları delik deşik. Mermi izleri bazı duvarları arı kovanına çevirmiş; mermiler evlerin camlarını da paramparça etmiş.

Duvarların çoğunda, **"Tek çare teslim olmak"**, **"Gel teslim ol, devletin şefkatine sığın"** gibi çok sayıda mavi boyalı, çağrı yazıları var. Bazılarında kurşun izleriyle, yazılar birbirine karışarak çelişkili ve düşündürücü görüntüler oluşturmuş. Varto belediye binası önüne geldiğimizde, yanımıza ürkerek yaklaşan insanlar-

dan hükümet konağında değerlendirme toplantısı yapıldığını öğreniyoruz. Bize, **"Kahvede oturun, halkı dinleyin"** önerisinde bulunuyorlar. Meydandaki bir kahvenin önüne oturuyoruz. Olayların başlamasında ve büyümesinde tek sorumlu olarak **"Devlet içinde devlet"** dedikleri, Özel Harekât Timi'ni ve sınır tanımaz zorbalığını görüyorlar. Birleştikleri tek ortak nokta bu. Gerisi, onlar için ayrıntı ve önemsiz. **"İlçe polisimiz, güvenlik komutanımız, askerler ve belediye başkanımızdan şikâyetçi değiliz. Ancak Özel Harekât Timi, katı ve acımasız. İstediğini yapıyor, gözüne kestirdiğini alıp götürüyor. Devletin ilçedeki güçleri bile onları engelleyemiyor. Nereden talimat aldıkları belirsiz. Tahrip edilen işyerlerimiz ve evlerimiz, Özel Harekât Timi'nin hışmına uğradı"**diyorlar.

Vitrininde **Hz. Ali**'nin temsili portreleri asılı kasetçi dükkânı, beş günde üç kez saldırıya uğramış. İçindeki 15 bin kaset, 6 bine inmiş. müzik aletlerinin çoğu tahrip edilmiş. Sadece buradaki zararın 800 milyon lira olduğunu söylüyorlar. Ayrıca, yine meydandaki bilardo salonu, saldırının hedeflerinden biriymiş. İçi tamamen tahrip edilmiş. Emniyetin dışındaki kamu binalarında saldırıyı anımsatan izlere rastlanmıyor.

Olayların beşinci gününde Varto'ya maddi zararı saptama incelemeleri için gelen Vali **Selahattin Hatipoğlu**'nun dediği gibi ilçede hareketlilik var. İşyerlerinin çoğu açılmış. Kahveler dolu. Vartolular ilçe merkezindeki iki caddede gruplar halinde kümelenmiş ya da volta atıyorlar. Diyalog kurmak istiyoruz. Çekiniyorlar. Belli ki ürkmüşler. Konuşmaya cesaret edenler de daha sonra tacize uğrayacakları endişesini dillendiriyor.

Muş Valisi Hatipoğlu, gözaltındakilerin 11'e indiğini ve sorgularının sürdüğünü söylüyor. Sözün özü; Varto'da şimdilik kepenkler açılıyor...

Evet Varto'da kepenkler açılıyor, ama tedirginlik sürüyor...

Zor Ama Kolay Gelsin

ABDÜLKADİR YÜCELMAN *25 Eylül*

Fenerbahçe'nin rakibi Juventus. Avrupa şampiyonu olan, takım değeri 20 trilyonu bulan, futbolcuları teker teker birer yıldız olan Juventus.

Fenerbahçe'nin unvanları da az değil. Gerçi Avrupa'da pek derecesi yoksa da adı var, şanı var. Fenerbahçe'yi tanımayan yok gibi.

İşte bizim Fenerbahçe ile o şöhretli Juventus'un maçında kim daha ağır basıyor. Bunun tartışması bile yapılmaz. Futbolun adaletsizliği, futbolun matematiksel yanı, olmasa da yine temkinli konuşmakta yarar var. Peki ama Fenerbahçe masabaşında yenik mi sayılmalı? Asla. Futbol, bir ekip oyunudur. İki taraf da 11'er futbolcu ile oynar. Yani sayısal eşitlik vardır. Ama fiziksel, teknik, taktik üstünlük sonucu etkiler. Ancak kale önünde barikat kurup *"oynamasan da oynatma"* düşüncesi içinde rakibin oyununu bozmak ve futbolu çirkinleştirmek belki futboldaki dengeleri bozarsa da böyle bir düşünce içinde olmak Fenerbahçe'ye yarar sağlamaz. Fenerbahçe öncelikle *'korkunun ecele faydası yoktur'* demeli, cesur bir futbol ortaya koymalıdır. Fenerbahçe'ye yakışan da bu olmalıdır. Wien maçında ikinci yarıdaki korkak futbolu ile galibiyeti kaçıran Fenerbahçe'nin teknik patronu öyle sanıyoruz ki defans ve orta saha yoğunluğu içinde kalabalık bir karambol yaratıp Juventus'u durdurmaya çalışacak **Lazaroni**'nin yapısında cesaret yok.

Saffet'in transferinden sonra *"Ben Saffet'i görmedim"* diyen Lazaroni'nin, İtalya'ya gidip gördüğü Juventus için de herhangi bir plan yaptığını sanmıyoruz. Juventus'un teknik direktörü, Lazaroni için *"Tilki gibi kurnaz"* demiş. Umarız öyledir de biz yanılmış oluruz. Ama bir maç öncesi ile bir maç sonrası kurduğu takımlar ortada. Bunu da eğer o tilki kafası ile yapıyorsa *"o tilkinin vay başına gelenler"* demek gerekir. Son Zeytinburnu maçında gol şova gerek var mıydı bilmem. Ama **Tarık**'ı şimdi Juventus maçında oynatmak zorunda kalacak Lazaroni'nin onu üçüncü golden sonra takıma alması onun tilki (!) kafasına pek yakışmıyor. Yine Lazaroni'nin raporuna göre Juventus savunması çok açık veriyormuş. Bakalım göreceğiz. Onlar mı savunma yapacaklar, yoksa Fenerbahçe mi? Bir korkumuz da **Boliç**. Boliç egoist yapılı bir futbolcu. İleride top bekler de Lazaroni de defansa ve orta sahaya yığacağı oyuncuları ile karambol futbolu (!) oynatırsa daha maç başlarken Fenerbahçe 10 kişi kaldı demektir. Bütün bu değerlendirmeler ışığında söylemek istediğimiz şu ki Fenerbahçe, adına layık cesur ve inançlı bir futbol oynamalıdır.

Zor bir maç ve zor bir rakip. Yine de kolay gelsin diyoruz.

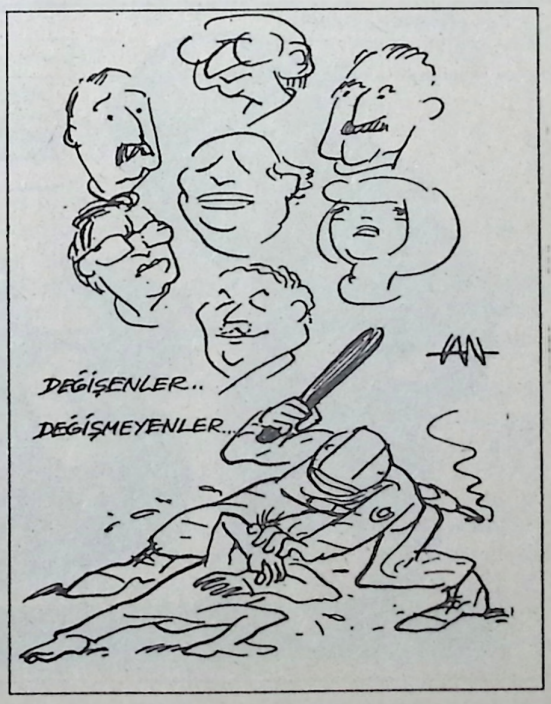

'Müzeye cami din sömürüsü'

ÖZCAN ÖZGÜR / BANU DİLEK TEZEL

25 Eylül

MUĞLA / BODRUM - Kültür Bakanı **İsmail Kahraman**'ın Bodrum Kalesi'ndeki **'şapel'in 'mescit'** yapılacağını açıklamasına büyük tepki geldi. Demokratik kitle örgütleri yaptıkları açıklamalarla, kaleye mescit yapımına tepki gösterirken, CHP Bodrum İlçe Başkanlığı da imza kampanyası başlattı. Bodrum Müzesi Müdürü **Oğuz Alpözen**, şapelin Kültür Bakanlığı'nca cami yapılmasına karşı çıkarak, bakanlığın Doğu Roma batığı için **'hayal'** demesi karşısında, **"Böylece beni gerçek gemi nedeniyle buradan alıp, Ağrı'da gerçekliği tartışılan Nuh'un Gemisi'ni aratacaklar herhalde"** dedi.

'Bodrum Müzesi'ne cami' krizi büyüyor. **Hz. Muhammed**'in hicreti sırasında 626'da battığı bilimsel olarak kanıtlanan Doğu Roma batığı için **'hayal'** nitelemesi yapan RP'li Kültür Bakanı **İsmail Kahraman**'ın **'cami sevdası'**ndan, serginin geçen cumartesi günü yapılacağı duyurulan açılışı yapılamadı. **"Bu batık benim kadar gerçek"** diyen müze müdürü Oğuz Alpözen, **"Yıkılan minare yapılabilir, ama şapel, cami olarak ibadete açılamaz"** dedi. Kendisinin din düşmanı olarak tanıtılmak istendiğini belirten Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi Müdürü Oğuz Alpözen, kale avlusundaki şapelin cami olarak da kullanıldığını ortaya çıkaranın kendisi olduğunu anımsatarak, şunları söyledi:

"Bu olayı Muğla Kültür Müdür Vekili İbrahim Akoğlu provoke etti. Bakanlığı kışkırttı. Geminin hayali olduğunu söyleyen ilk kişi de Akoğlu'dur. Şapelin cami olarak kullanıldığı ne kadar gerçek ise gemi de o kadar gerçek. O gerçeği ortaya çıkaran da benim. Fransızların yıktığı minarenin yapımını da ilk ben istedim. Minarenin yapımı için Anıtlar Kurulu'ndan izni ben aldım. Kurul minareye izin verdi, ama şapeli cami yapın demedi. Olmaz da. Paralı girilen bir yerde cami olur mu? Paralı ibadet olur mu? Bu İslamiyete de karşı. Ayrıca kalenin yanında bir cami bulunduğu gibi, kale içinde de namazgâh var. Bakanlığın bundan haberi yok. Türkiye'de içinde namaz kılınan tek müze bizim müzemiz, ama batığın sergilendiği şapel, camiye çevrilemez."

Batığın ortaya çıkarılışında bulunan Amerikalı Prof. **George Bass**, **"Gemi Yassıada açıklarında 30 yıl önce bulundu ve yeniden inşası için 21 yıl emek verildi. Ayrıca bu gemi ile ilgili 349 sayfalık bilimsel kitap yazıldı, yabancı dile çevrildi. Kazı uluslararasında en iyi sualtı çalışması olarak kabul edildi. Bunlar yok sayılamaz"** dedi.

Öte yandan, Bodrum Müftüsü **Mustafa Yenen** Diyanet İşleri Başkanlığı'na çağrıldı. Diyanetin, Yenen'den, Kültür Bakanlığı'nın cami yapmak istediği 1415 yılında yapılan şapel ile ilgili araştırma yapmasını istediği öğrenildi.

Hayali denilen batık inşasında ilk çiviyi çakan zamanın Kültür Bakanı **Timurçin Savaş** da Bodrum'a gelerek Oğuz Alpözen'e destek verdi. Savaş, **"Bodrum Kalesi'nde dünyanın en güzel sualtı arkeoloji müzesine sahibiz. Eğer Alpözen buradan alınırsa, bu övüncümüz ortadan kalkar. Çalışmaları ile**

dünya müzeciliğine örnek olan Alpözen'e hep birlikte sahip çıkmalıyız" diye konuştu.

Bodrum Gönüllüleri Sözcüsü **Saynur Gelendost**, olayı, **"Dinin alet edilerek kültürün yozlaştırılması"** olarak nitelendirdi. Gelendost, **"Kültürü yozlaştırmaya kimsenin hakkı yok"** dedi.

CHP Bodrum İlçe Başkanlığı'ndan yapılan açıklamada, Kültür Bakanlığı'nca Bodrum Kalesi'nin içine cami yapılmasının açıklanması **"akıl almaz bir girişim"** olarak nitelenerek, bu olayın ardında bilime duyulan öfkenin dışavurumu olduğu belirtildi.

Laik Türkiye Cumhuriyeti'nin aydınlık yüzünün böyle bir uygulamayla karartılamayacağını belirten CHP'liler, bu işin durdurulması için imza kampanyası başlattılar.

Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi eski müdür yardımcısı **Mine Timur Bragner**, Sualtı Arkeoloji Müzesi'nin sergi salonu olan Bizans çağına ait şapelin, yıkık minaresinin yeniden onarılarak camiye dönüştürülmesine tepki gösterdi.

Bragner, şapel içinde sergilenmek üzere hazırlıkları sürdürülen geminin hayal ürünü olduğu gerekçe gösterilerek bu tür hazırlığa girilmesinin de anlamsız olduğunu belirtti.

Akdeniz Ülkeleri Akademisi Vakfı Genel Müdür Yardımcısı **Sönmez Taner** de, **"Cami yaptırmak ya da camiyi ziyaret etmek hiç kimsenin inhisarında değildir"** dedi.

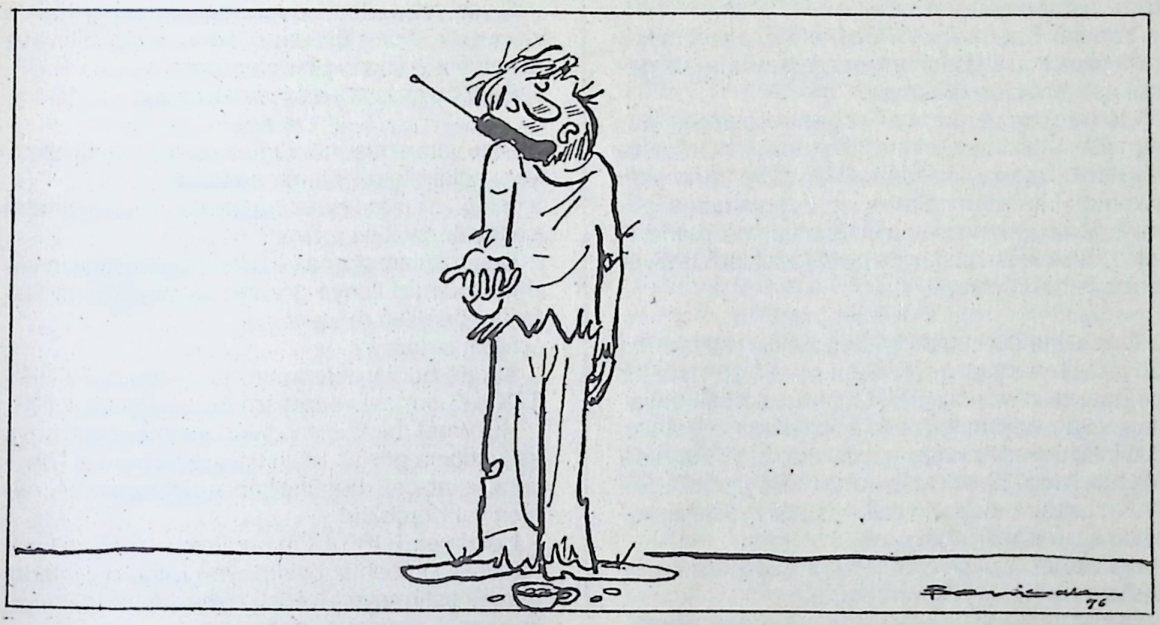

Kumarın vergisi masalardan

AYŞE SAYIN *26 Eylül*

ANKARA - Maliye Bakanı **Abdüllatif Şener**, Turizm ve Teşvik Yasası uyarınca, salonunda 6 masa bulunduran kumarhanelerden ayda 200 milyon, bu sayının üstündeki masalardan da masa başına 150 milyon lira vergi alındığını bildirdi. Şener, geçen yıl sonunda çıkarılan bir Bakanlar Kurulu kararı uyarınca da vergi miktarının, **"yeniden değerlendirme oranı"**na göre her yıl arttırılmasının kararlaştırıldığını açıkladı.

ANAP İstanbul Milletvekili **Bülent Akarcalı**'nın, **"kayıt dışı ekonominin"** en büyük merkezlerinden olan kumarhanelerden alınan vergi miktarlarına ilişkin sorularını yanıtlayan Şener, kumardan elde edilen gelirlerin yürürlükteki mevzuat nedeniyle vergilendirilemediğini bildirdi. Şener, kumardan elde edilen kazançların, gelir vergisi kapsamında sayılmadığı için vergilendirilemediğini ifade etti. Talih oyunu salonları işletmeciliği faaliyetinde bulunanların, hem gelir hem de kurumlar vergisi yükümlüsü olduğunu belirten Şener, ayrıca oyun masalarından da sayılarına göre vergi alındığını kaydetti. Şener, oyun masalarından alınan vergilerin de yükümlülerin cari vergilendirme döneminin vergilerine mahsup edildiği için doğrudan tahsil edilemediğine dikkat çekti.

Şener'in verdiği bilgiye göre, kumarhanelerden vergisini zamanında ve tam olarak alamayan hükümet, çareyi, oyun masalarının vergisini arttırmada buldu. Bu çerçevede, Aralık 1995 tarihinde çıkarılan bir Bakanlar Kurulu kararıyla, kumar masalarının vergisinin her yıl yeniden değerlendirme oranları esas alınarak arttırılması kararı alındı. Bu çerçevede, halen 6 masa bulunduran kumarhanelerden aylık 200 milyon, sonraki her masa için 150 milyon, ilk 60 oyun makinesinin her biri için 20 milyon, fazla her makine için 15 milyon lira vergi alınıyor.

Bilimden Nereye?

ORHAN BURSALI *26 Eylül*

Erbakan hükümeti, ülkemiz biliminden sorumlu kurumu TÜBİTAK'ı tam bir siyasi iktidar aracına dönüştürecek hazırlıklar içinde. TÜBİTAK yasasını değiştiren yeni bir yasa tasarısı hazırlandı. Yeni tasarı, kurumun özerkliğini yokediyor. Kuruma, tamamen siyasi iktidarların güdümünde bir yönetim kurulu öneriyor. TÜBİTAK'a, siyasi iktidar(lar)ın at koşturmasına izin veren kırılgan bir yapı getiriyor.

Örneğin, kaldırılacak **Bilim Kurulu**'nun yerine önerilen **Yönetim Kurulu**, siyasi iradenin tam uydusu durumunda.

Yetkiler Başkanlık'ta. Başkanlık, yönetim kurulu başkanı, üç başkan yardımcısı ve bir de genel sekreterden oluşuyor.

Üç başkan yardımcısı ve genel sekreteri atayan ise hükümet. Yönetim kurulu, hükümete bağlı bu başkanlık ekibinin önerdiği atamaları yapmak, kararları almak ve uygulamakla görevli. Alt örgütlenmeler olan enstitülerin, merkezlerin, birimlerin başlarına getirilecekleri de siyasi irade belirliyor...

★★★

Öncelikle şunu belirtmek gerekir: Hükümetin bu yasa tasarısını gerçekleştirmesi, görünür bir gelecekte imkânsız gibi. Çünkü tasarının dayanağı olan kanun gücünde kararname yetkisi, Sayın **Demirel**'in başvurusu üzerine **Anayasa Mahkemesi**'nce "durduruldu". Böylece TÜBİTAK yasasını değiştirecek taslağın yasal zemini de şimdilik ortadan kalktı.

Kurumun *"hallaç pamuğu gibi atılması umudu"* da bir başka bahara kaldı!

Burada dikkat çekilmesi gereken çok önemli bir nokta var: TÜBİTAK ülkemizin bir kurumudur. Türkiye'nin kalkınmasına ve refahına, ülkemizde bilim ve teknolojiyi geliştirerek katkıda bulunmakla görevlendirilmiştir.

Bu açıdan, amacı, görevi ve rolü belirlidir.

Çalışması uzun vadelidir ve yapısı da buna uygun olmalıdır. Yani ülkemizin uzun soluklu milli kurumlarından biri olma durumundadır.

Ülkemizdeki siyasi istikrarsızlığı düşünün.

Neredeyse her yıl bir hükümet kuruluyor.

Her yeni hükümetin, TÜBİTAK'a yeni bir başkanlık atadığını, bu başkanlığın bütün birimleri değiştirdiğini düşünün.

Ortada doğru dürüst işleyen, çalışan bir kurum kalır mı?

Bilim, araştırma uzun soluk isteyen, sebat ve merak isteyen zor bir uğraş alanıdır.

Siyasi iktidarların oyuncağı, arpalığı haline dönüştürülecek bir yapı, Türkiye'de bilim ve araştırma adına hiç bir şey üretemez.

Sadece arpalık ve oyuncak görevi görür.

★★★

Ülke yararı düşünüldüğünde, niçin işleyen bir yapı çökertilmek istenir, anlamak zor.

Bilim ve araştırma konusunda siyasi iktidarın başka öncelikleri mi var?

Bugünkü araştırma ve bilim politikalarının yerine, ülkemizi ileriye götürecek değişik görüşleri ve önerileri mi var?

Niçin olmasın?

Ancak bunları kamuoyuna sunması, TÜBİTAK'a önermesi ve tartışması gerekmez mi?

Hükümet, bir kurumu yıkıp yeniden kurmaya kalkıştığına göre... bilim ve araştırmada Türkiye'yi sıçratacak -bugüne kadar gizli tutulan!- önerileri var demektir!

Hükümet, TÜBİTAK'ın bugünkü yapısı ve kadrolarının, bu henüz bilinmeyen bilim projelerini gerçekleştirmeye elverişli olmadığına inanıyor, kuruma güvenmiyor demektir.

Niçir olmasın!?

Biz de siyasi iktidarın hem bu büyük projelerini ve hem de bu projeleri gerçekleştirecek bilim kadrolarını açıklamasını bekliyoruz!

Önyargısız ve merakla!

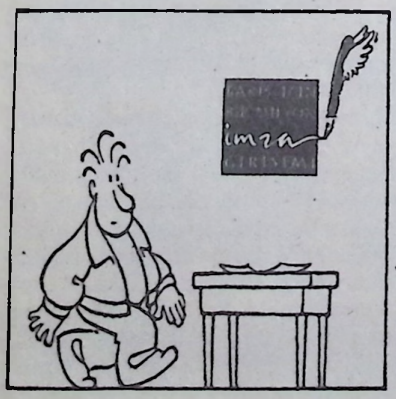

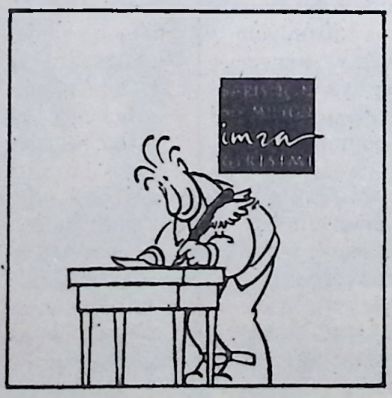

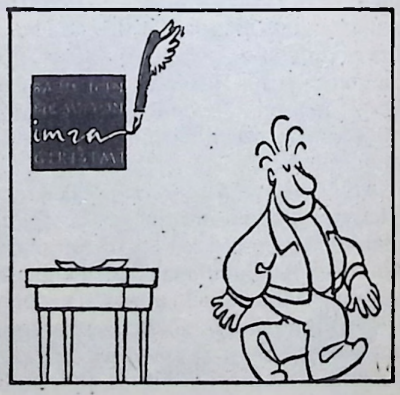

Her koşulda gündem: Zeki Müren

ZEKİ COŞKUN *26 Eylül*

Aslında **Zeki Müren,** yazıya pek gelmez. O; görsel, görselin de ötesinde gerçeküstü kimliğin, bir durumun, duruşun adıdır. Yazı, bütün bunların üstünden geçen bir betimleme -aynı zamanda indirgemeolacağı için yazıya pek uygun değil Zeki Müren.

Türkiye'nin yazıya uzaklığı ayrı. Ama, 40 yıl toplumsal söylem ve gündemin temel aktörlerinden olmasına karşın sosyolojik, kültürel, bırakalım bunları müzikal düzeyde Zeki Müren üstüne tek bir inceleme yapılmamış / yapılamamış olmasında aktörün kimliği de etkili olsa gerek.

Görsel ötesi gerçeküstü kimliği, duruşu şimdilik bir yana bırakalım. Kendisine bakışı, kendisini algılayışı belirleyen -bu anlamda da ele ve yazıya gelmezliği oluşturan- durumun son halkasını anımsayalım. Zeki Müren, 24 Eylül 1996'da ölüme gitti. Ama bu gidişin de tam bir yıllık öyküsü var.

Zeki Müren, 1990'ları **Mesut Bahtiyar** adıyla karşıladı. Topluma sesini duyurup yüzünü gösterdiği, Zeki Müren adını öğrettiği 1950'den beri hep kavga halinde olduğu doğa ve zamanın ihanetini ironik bir kod adıyla karşılıyordu:

Adım Mesut, soyadım Bahtiyar / Mesut Bahtiyar'dan şarkılar dinlediniz. Aynı kasette bir de **İlham Cennetti** vardı. **"Sevgi dolu bir dünyam var, dört yanımda tüm insanlar"** dizesiyle başlayan, bir içerincini, doygunluğu söyleyen şarkı sonunda Mesut Bahtiyar, kırıklığından kurtulamıyordu: **"Şarkılara duygu seren, çilelere göğüs geren / Dertli gönüllere giren, işte benim Zeki Müren."**

O mu, öteki mi? Her koşulda -içi kan ağlarken bile- izleyicisini dinleyicisini mesut ve bahtiyar etmeye yazgılı sahne adamı mı Zeki Müren, öteki mi, kendi adına daha uygun bulduğu şarkılara duygu seren, çilelere göğüs geren, dertli gönüllere giren mi Zeki Müren.

Baktığınızda biraz o, biraz öteki, sonuçta da hiçbiri. Daha çok ip cambazı. Gerçekliğin üstüne yürüyen, onun ötesine geçen bir cambazlık bu.

Ele-yazıya gelmezliği buradan. İmzasıyla, sesiyle ortaya çıktığı son ürün, veda yerine geçmeli. Bu son ürün sonrasında, 1995'e dek hiçbir yerde görünmeyen, Bodrum'daki evinden çıkmayan Zeki Müren, veda etmişti denebilir her şeye.

Ama Türkiye kültür ve sanat tarihine **"ilk image maker"**lardan biri sıfatıyla geçecek olan Zeki Müren, asla sahnenin dışında kalamaz, duramazdı. Duramadı. 1995 yılı Eylül sonlarıydı ki, TRT televizyonunda Stüdyo-FM programı yayımlanırken gecenin epey ileri saatlerinde apansız bir **"canlı telefon bağlantısı"** gerçekleşti.

Karşınızda Zeki Müren!..

Hiçbir çağrı, ön hazırlık, duyuru vb. olmaksızın kendiliğinden çıkagelmişti **"Sanat Güneşi"**. Müren bir kez daha gündeme girmeyi ve orayı belirlemeyi başarmıştı böylece. Ardından bütün TV kanalları, program yapımcıları, haber müdürleri, sunucular ve starlar harekete geçti. İkinci halka **"A Takımı"**nda **Savaş Ay**'la atıldı. Stüdyoda **Muazzez Abacı** vardı, telefonda Zeki Müren, Bodrum'da. Gözyaşları içinde **"Şimdi uzaklardasın"** şarkısı söylendi.

Artık sanat güneşinin uzakları, kendisini oraya taşıyan **"inziva"**yı aşıp bir an önce aramıza katılması isteniyor, bekleniyordu. Cumhurbaşkanı **Demirel** bile bu dileği, beklentiyi dile getiren bir demeç verdi.

Eşzamanlı olarak **"Paparazziler"**in iştahı yeniden kabardı. **"Son hali"** görüntülenip ekranlara geldi. **Can Dündar,** Aynalar'da bir durum tespiti yaptı.

Ve nihayet 1996 Eylülü'nde yine TRT'de sessiz sedasız kotarılan, apansız ekrana gelen **"Batmayan Güneş-Zeki Müren"** belgeseli...

Onun üç gün art arda ekranı -ve yine eşzamanlı olarak yazılı basını- onurlandırmasından tam on gün sonra da yine bir TRT çekimi sırasında gelen trajik final!

Zeki Müren; görsel ötesi-gerçeküstü varlığı, duruşuyla Türkiye'de kültür, sanat, müzik ve bütün bunlarla birlikte kişilik **"seviye tespit sınavı"** oluşturuyordu bir anlamda. Müzik evrenine doğduğu tarih, 1950 yukarıda sayılan öğelerin dönüşüm evresine karşılık gelir.

Kapalı bir toplumun kendi içine açılmasıyla o döneme dek sözel/biçimsel düzeylerde üretilmiş olan **"estetik"** ölçütler, değerler, sesler dağılır; **"sentetik"** dönem başlar. Tek başına beste ve güfte müziğe yetmeyecektir artık.

Edası, vurgusu dışında sahne üstü tavrıyla, sahne düzeniyle, giyimiyle bir ve sahnenin dışındaki duruşu, gizli/açık hayatıyla **"aktör"** gerekir kulaktan göze, bunlardan zihinlere açılacak **"imajlar dünyası"** için. Zeki Müren bunu zamanın ötesinde bir algılama ve performansla kuracak, yapacak ve karşılayacaktır.

Bir yanıyla hep **"Bursalı Zeki"** olarak durur. Radyodan **"Sevgili Şoför Kardeşlerim"** diye seslenir, **"Gözünüz yolda, kulağınız bende olsun".**

Aslında daha ilk mikrofonuna uzandığı 1950'lerden beri geçerlidir bu çağrı.

Biraz farklı biçimiyle: Yolda hep işaretler vardır, ustalıkla, akıllıca ve hep kendine, sese döndürmek için yerleştirilmiş işaretler.

O işaretler, 1980'lerin abluka ve alaborasında hükmünü yitirdi büyük ölçüde.

Belgesi Kahır Mektubu. Artık sentetiğin de ötesine geçmişti Türkiye'nin kültürel iklimi. Alaturka kaynaklı **"Sanat Güneşi"**, o yeni İklimde Kahır Mektubu'yla arabeskin senfonisini yazıp okudu. Ve bir anlamda geçtiği yollardaki işaretleri yine kendisi, zorunlu olarak deşifre etti. Mesut Bahtiyar'a böyle gelindi.

Şimdi artık o yok. Dönüp bakabiliriz yeniden gündeme.

'Tanrılar Susamıştı', Ama...

ATTİLÂ İLHAN *27 Eylül*

'Tanrılar Susamıştı' (les dieux ont soif) ne müthiş bir roman adı! Kitabın neyi içerdiğini, nasıl da *'çarparak'* hissettiriyor!

Anatole France'ın ünlü eserini, 1940 sonbaharında okumuş, - o tarihte **'Allahlar Susamışlardı'** diye çevrilmişti-, günlerce etkisinden kurtulamamıştım.

Fransız İhtilâli'nin en dağdağalı günlerinden, inanılmaz kesitler veriyordu: giyotinin, soğuk parıltısı insanı donduran o ölüm çarkının aralıksız işleyişini, birbiri ardınca sepetine düşen kesik kafaların sarsıcı yaşantılarını, oradan öğrenmiştim.

İhtilâl komitelerinin duvarlarında, o zamanın sloganları yazılmıştı: **'Ya özgürlük ya ölüm!', 'Özgürlük, eşitlik, kardeşlik, ya da ölüm!'** Ressam **David**'in öğrencisi, *'yurttaş'* **Evariste Gamelin**'in hazin serüvenini hâlâ hatırlarım.

Fransız İnkılâbı, gerçekten tanrıların kana susamış olduğunu düşündürecek bir şiddetle gelişmiştir; *'fazilet'*ve *'dehşet'* **(terreur)**den hangisi nerede başlıyor, hangisi nerede bitiyor, pek de seçilemez.

1950 [illegible] ydı sanırım, **Paris**'te edindiğim bir e[illegible] yılların bir dökümünü okumuştu[illegible]etimi onca kargaşaya rağmen, '[illegible]ri'nin verdiği kararların ve ge[illegible]erini tutmuştu. Rakamlar cid[illegible]

[illegible]kemelerinin verdiği toplam i[illegible]594'tür; bunun 2. 639'u (yüzde 16) Paris'te, 3.158'i (yüzde 19) güneydoğu illerinde, 8.674'ü (yüzde 52) batı illerinde verilmişti..."

"...bundan çıkan ilk tespit şudur: terör, cumhuriyete başkaldırmış illerde en çok insanı vurmuş, başka deyişle terör, ulusal ve devrimci savunmanın aracı olarak kullanılmış..."

"...mahkûmiyetlerin sebebi, ilk tespiti doğruluyor: çünkü idamların yüzde 78'i isyan ya da ihanet, yüzde 19'u kralcılık, fedoalizm, fesat ve gerici propaganda, nihayet yüzde 25'i ekonomik suçlardan (yağma, gasp) verilmiş..."

"...şu halde şiddet esas itibariyle âsilere ve hainlere uygulanmıştır..."

('Les Dossiers Pedagogiques / Fichier Historique / La Révoluiton Française', Edition Social, Paris, 1950)

Doğrusu ya, romanına seçtiği başlıktan dolayı, **Anatole France**'ı haksız bulmak o kadar da kolay değildir.

Gâzi Mustafa Kemal, *'harekât-ı milliye'*ye başlarken şiarın ne olduğunu, nasıl olması lâzımgeldiğini *'Nutku'*nun başlangıç sayfalarında açıklamıştır: **"Ya İstiklâl, ya Ölüm!"**. İnsana nasıl da **Fransız İhtilâl** komitelerinin sloganlarını hatırlatıyor.

70'li yıllarda, **Ankara**'daki bir söyleşimizde, **Sabahattin Selek** bana, **'İstiklâl Mahkemeleri**'ne önce **'İhtilâl mahkemeleri'** adının düşünüldüğünü, sonra vazgeçildiğini söylemişti; adı ne olursa olsun, bu mahkemelerin asıl işlevinin **1. Dünya Savaşı**'ndan itibaren Türk ordusunda yayılmış *'asker kaçaklığını'* cezalandırmak olduğu unutulmamalıdır.

Bunu bir kalem geçtikten sonra aynen **Fransa**'da olduğu gibi defteri dikkatle tutulmuş idam cezalarının ve gerekçelerinin *'dökümünü'* merak etmez misiniz? Hele bir göz atın:

"...1920 ile 1922 arasında, İstiklâl Mahkemeleri'ne gelen dava sayısı 89.164'tür; bunların 11.744'ü konusunda *'adem-i mes'uliyet beyan edilmiş'*, **1.054 idam talebi beraatla sonuçlanmıştır; 1.786 davada sanık** *'kalebentlik ya da kürek'* **cezasına çarptırılmış, 243 sanığın** *'gıyaben'* **idamına hükmedilmiştir;** *'mücellen'***idam, yâni gerçekten asılan 2.696 kişidir..."**

"...verilen hükümlerin gerekçeleri arasında, şunlar görülüyor: vatana ihanet, casusluk, isyan, bozgunculuk, aleyhte propaganda, soygunculuk, düşmanla işbirliği, düşman ordusuna katılma, işgalden yararlanıp yağmacılık, vs..." *('İstiklâl Mahkemeleri'*, **Ergun Aybars,** s. 211 ve sonrası, Bilgi Yayınevi, 1975)

Fransız İnkılâbı da, **Anadolu İnkılâbı** da iktidarın yapısını değiştiren ihtilâllerin sonucudur: **'hâkimiyet'** (egemenlik) bir hanedana ait olmaktan çıkar, *'kayıtsız şartsız milletin'* eline geçer; her iki inkılap da **erdem (fazilet)** ve **dehşet (terreur)**prensiplerine uyarak, *'meşrûluklarını'* tarihe dayamışlardır; şu var ki **Fransız İnkılâbı**'nın uyguladığı şiddetin yanında (16.594 idam), **Anadolu İnkılâbı**'nın -hemen hemen aynı gerekçelerle- uyguladığı (kesin infaz, 2.696) son derece hafif kalmaktadır.

Ortada bir anti/emperyalist kurtuluş savaşı, bir ulusal demokratik devrim vardır; **Türkiye** bu bâdireden mümkün olabilecek en az zararla sıyrılmıştır.

Özal döneminin ürettiği **yuppi**'ler, onların **'entel'** hınk deyicileri, uluorta *'gözü kanlı diktatör'* **Gâzi Mustafa Kemal**'den söz edeceklerine, biraz da tarihin gerçekleriyle ilgilenseler fena mı olur?

Robespierre, Danton, Marat, SE-Just için ne düşündüklerini de insan merak ediyor. **'İnsanlar hür doğar, hür yaşar'** ilkesini hayata geçiren, **'demokrasiyi'** gerçekleştiren adamlar mı, yoksa *'kan içici diktatörler'* midir?

Bir adam, Bir Müze, Bir Mucize

EMRE KONGAR *30 Eylül*

Türkiye'de iş yapmak zordur.

Türkiye'de, artık rasyonelliğini tümüyle yitirmiş görünen bürokraside iş yapmak, daha da zordur.

Türkiye'de, kimsenin pek fazla önemsemediği sanat ve kültür alanında ve bürokraside iş yapmak ise bir mucizedir.

Kaliteli insan yoktur.

Para yoktur.

Politikacılar, yani bürokrasinin denetimini ellerinde tutan bakanlar, işe göre adam değil, adama göre iş aradıklarından, yönetim kadrosu da genellikle yetersizdir. Kırk yılda bir, bir işin başına doğru dürüst biri getirilince de görevde tutulmaz.

☆☆☆

O'nun mucizesini, önce müzesinden uzakta, bir başka mucize müzede, Efes Müzesi'nde öğrendim. Doğu ve Güneydoğu'daki müze müdürlerine bir seminer düzenlemiştik. İnanması zor ama, içlerinde henüz *"deniz görmemiş"* müdürlerin bile bulunduğu bir gruptu. En iyi eğitimin, kendi meslektaşları tarafından yapılabileceğine inandığım için, açış konuşmasından sonra Bodrum Müzesi Müdürü **Oğuz Alpözen**'i, kürsüye çağırmış ve meslektaşlarına, müzesini anlatmasını istemiştim.

Muhteşem bir saydam gösterisiyle desteklenen bir *"mucize öykü"* anlattı bize.

Yıllar önce, müzeye ilk müdür atandığında, tüm çevreyi fotoğraflarla belgelemiş.

Yıllar sonra, yine fotoğraflarla, bir *"harabe"*nin nasıl mükemmel bir müze haline geldiğini somut belgeleriyle gördük o konferansta. Olanaksızlıklar içinde gerçekleşen bir restorasyon. Çorak bir çevreden yemyeşil bir ortama geçiş. Dünyanın ilk sualtı arkeoloji müzesinin kuruluşu. Dünyada ilk kez gerçekleştirilen bir yöntemle, *"ete kemiğe büründürülen"* Karya Prensesi. Dünyada ilk kez, bir *"Doğu Roma Batığı"*nın sergilenmesi. Bir cam batığının inanılmaz zarafeti ve islam cam sanatının kültürel ihtişamı.

Hepsi yadsınamayacak bir somutlukta orada Bodrum Müzesi'nde.

☆☆☆

Benim, müzeler konusunda iki ütopyam vardı.

Kafeteryasıyla, kütüphanesiyle, rahatlatıcı ve güzel ortamıyla gençlerin cıvıl cıvıl yaşadığı bir *"buluşma mekânı."*

İnsanların, ve özellikle çocukların, yanlarında hiç kimse olmadan gezebilecekleri ve anlayabilecekleri, *"okunaklı açıklama panolarıyla"* donatılmış bir *"teşhir"* ve zaman zaman aynı nitelikteki özel sergiler. Alpözen ikisini de gerçekleştirdi.

Bir özel Amphora sergisinin açıklama panolarının sonuncusu, antik çağdaki malların birim fiyatlarıyla günümüzdeki fiyatları bile karşılaştırmalı (hem de okunaklı ve anlaşılabilir) biçimde izleyicilerin dikkatine sunuyordu.

☆☆☆

Mucize öyküyü, bir başka mucize müdürün müzesinde dinlemiştik. Selahattin Erdemgil , benim müze ütopyamı gerçekleştiren bir başka müdürdü. İşin ilginç yanı, Alpözen, ne denli atılgan, deli dolu bir görünüm taşıyorsa, Erdemgil de o denli, içine kapalı, utangaç izlenim veren bir yöneticiydi. Bu iki yönetici, birbirlerine adeta taban tabana zıt iki ayrı karaktere sahipti. Onları aynı noktada buluşturan öğe, başarılarıydı. Demek ki *"başarı"* genetik, yapıdan çok, zihinsel kararlılığa bağlı olarak ortaya çıkıyordu. Bu başarılı üretim sürecinde müdürler, sadece insan ve para kaynağı olarak çeşitli olanaksızlıkları alt etmekle kalmamışlar, çeşitli engellemelerle ve soruşturmalarla boğuşmak zorunda da bırakılmışlardı. Örneğin, müze bahçesinde *"tavuskuşu besleyen"* Alpözen, bu nedenle bile (takdirname verilmesi gerekirken) soruşturma geçirmişti. Aslında Türkiye'de her alanda (ve tabii müzecilikte de) pek çok Alpözenler, Erdemgiller var. Ama hepsinin adını burada anma olanağı yok.

Alpözen'in, Erdemgil'in ve benzeri yöneticilerin, küçük ayak oyunları ile ufak siyasal hesaplar uğruna harcanmaları, tarih önünde hepimizi suçlu kılar.

Not: Kanal 6 ekranında, **Melih Gökçek-Emin Çölaşan** tartışmasında, Gökçek, kısa *"a"* ile telaffuz edilmesi gereken pek çok sözcüğü uzun *"a"* ile söylüyordu. Yalnız iki örnek vereyim: *"Galiz"* sözcüğünü *"gaaliz"* olarak, **"de"** anlamındaki *"dahi"* kelimesini de *"daahi"* olarak kullandı. Politikacıların, dilimize daha özen göstermeleri gerektiğini düşünüyorum.

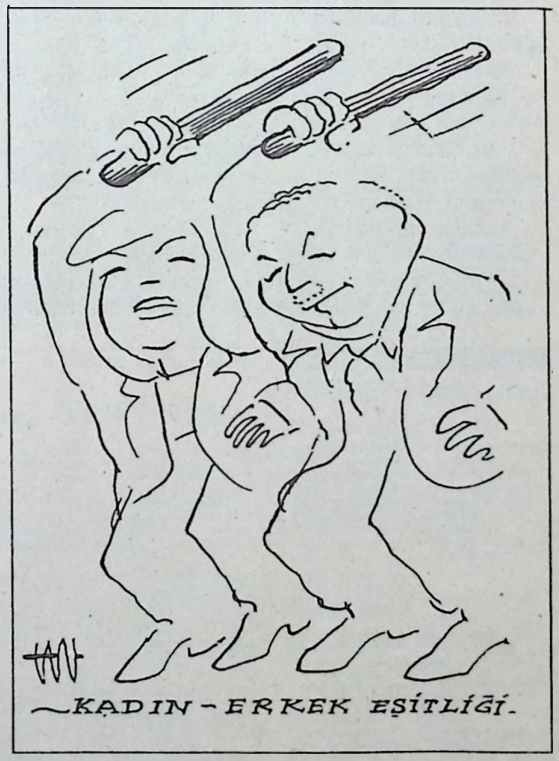

Medeni Kanun kadını eziyor

SERPİL GÜNDÜZ *30 Eylül*

Yıllardan beri Türkiye'de Medeni Kanun'un birçok hükmünün kadın haklarına ve eşitliğe aykırı olduğu söylenir. Bu maddeler gündeme geldikce kadınlar, kadın örgütleri ve hukukçular rahatsızlıklarını dile getirir. Kadının evde neredeyse ikinci sınıf bir insan olduğunu belirten bu yasa maddeleri onur kırıcıdır. Anne ikinci sınıf bir yurttaş olarak çocuğunu yetiştirir ve büyütür. Yıllardan beri değişmeden durur bu maddeler. Ta ki birisi bu olumsuz durumun yargı yoluyla düzeltilmesini isteyene kadar. Anayasa Mahkemesi 29 Kasım 1990 tarihinde kadının çalışmasını erkeğin iznine bağlayan maddeyi bu yolla iptal etti. Yoksa **Tansu Çiller** bile çalışmak için **Özer Çiller**'in iznini almak zorunda kalacaktı. Anayasa Mahkemesi bu maddeyi iptal ederken, bir dizi kuralın da artık geçerliliğini yitirdiğini belirtti. Ancak aradan 6 yıl geçti. Erkek çoğunluklu Meclis hiçbir duyarlılık göstermediği için, kadının erkeğe oranla daha eşitsiz olduğu bir çok yasa maddesi Medeni Kanun'da hâlâ yer alıyor.

Geçen hafta Anayasa Mahkemesi, erkeğin zinasıyla ilgili bir TCK maddesini daha iptal etti. Karar Resmi Gazete'de yayımlandıktan 1 yıl sonra yürürlüğe konacak. TCY'nin 440. maddesi kadının hapse girmesi için **"zina"** eylemini bir kez gerçekleştirmesini yeterli bulurken 6 aydan 3 yıla kadar hapis cezası öngörüyordu. Erkeğin zina halini düzenleyen yeni yasada ise evli erkeğin hapse atılabilmesi için, kadına bir ev tutması ve onunla uzun süre birlikte yaşıyor olması gerekiyor. Ancak yeniden düzenlenen bu yasa maddesinin erkek çoğunluklu TBMM'den geçmesi oldukça zor. Medeni Kanun'da kadını oldukça aşağılayan diğer maddeler ise şöyle sıralanıyor:

Madde 155: Kadın evin daimi ihtiyaçları için temsil hakkına sahiptir.

Madde 156: Koca bu selahiyeti kendisinden kaldırabilir. Koca sarahaten veya zımmen izin vermedikçe karı(yasadaki deyim karı şeklinde)kanunen haiz olduğu temsil yetkisini tecavüz edemez.

Yani bu yasaya göre koca bir gün tutup karısına senin çarşıya pazara gidip, pirinç, ekmek, domates almanı yasaklıyorum diyebilir. Anayasa Mahkemesi'ne göre, kadın çalışmak için kocasından izin almak zorunda değilken, Medeni Kanun'a göre çarşı ve pazarda alışveriş etmek için kocasının iznini almak durumunda.

Madde153: Karı, kocasının aile ismini taşır. Kadın müşterek saadeti temin hususunda gücü yettiği kadar kocasının muavin ve müşaviridir. Eve kadın bakar.

Madde 21: İkametgâhı koca seçer.

Madde 98: Evlenme Dairesi dahi erkeğin ikametgâhının bulunduğu yer olmalıdır.

Yasada yer alan en yüz kızartıcı **302. madde** ise şöyle: Ananın gebe kaldığı zaman iffetsizlikle meşhur olduğu sabit olursa babalık davası reddolunur...

Avukat **Ergin Cinmen**'e göre artık hukukçulara bir iş düşüyor. Cinmen, meslektaşlarına ve kadın örgütlerine çağrıda bulunuyor: **"Gelin bir kampanya açalım. Bu yasa maddelerinin iptali için davalar üretelim. Çünkü yasama organının bu maddeleri değiştireceği yok."**

Cinmen, Anayasa Mahkemesi'nin, kadının çalışmasını erkeğin iznine bağlayan yasa maddesini iptal ederken MK'nin de 98, 153, 155, 156 ve 302. maddelerini de Anayasa'ya aykırı bulduğuna dikkat çekerek **"Anayasa mahkemesi resen olaylara davalara bakamıyor ve iptal edemiyor. Yani Anayasa Mahkemesi'nin önüne bunların gelmesi için ya bu maddeleri Meclis'in kaldırması ya da Anayasa Mahkemesi önüne götürmesi lazım. Veya bir mahkemede bu maddelere ilişkin dava yürütülürken taraflardan bir tanesinin davacı ya da davalının bunun anayasaya aykırı olduğunu iddia etmesi, hâkimin de bunu ciddi görmesi gerek"** diyor.

Cinmen'in açıklamalarına göre, hukukçuların ya da kadınların böylesi davalar üretip ve türetip, mahkemeden Anayasa Mahkemesi'ne gönderilmesi kararını alabilmesi mümkün ve gerekli.

Çünkü yıllardan beri bu maddelerin anlamsızlığı konuşulur. Kadını aşağılayıcı bu hükümlerin yıllar önce Medeni Kanun'a alındığını belirten Cinmen, İsviçre Medeni Kanunu'nun bunları tamamen ortadan kaldırdığını ancak bizde yasama organının doğru dürüst çalışmaması nedeniyle bir zamanlar kabul göreceği bile ihtimal verilmeyen bu hükümlerin kanunda kaldığını anlattı.

ÇAĞDAŞ YAYINLARI
SERVER TANİLLİ
İslam çağımıza yanıt verebilir mi?

Cumhuriyet

ÇAĞDAŞ YAYINLARI
MUSTAFA ESKİ
İsmet İnönü'nün kastamonu gezileri

Osmanlı'dan Cumhuriyet'e

Osmanlı saltanatı emperyalizm karşısında pes etmişti...
Türk halkı cephelerde kazanarak emperyalistleri dize getirdi...

Bir devrimin öyküsü

3 bölümlük tıpkı basımının birinci bölümü bugün, ikinci bölümü yarın Cumhuriyet ile birlikte.
Almayı unutmayın

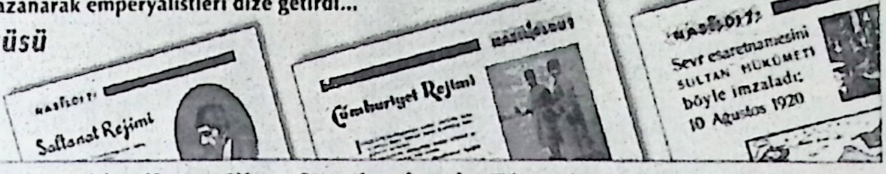

Sınav!..

29 Ekim 1923'te ilan edilen Cumhuriyetin 73. yılını ulusça kutluyoruz

Yaşatacağız

Mustafa Kemal Atatürk, 17-20 Ağustos 1937'de yapılan Trakya manevralarını İsmet İnönü ile birlikte izlemişti.

CUMHURBAŞKANI DEMİREL

'Laiklikten şaşmayız'

Rejim uyarıları

ADD Genel Başkanı Suphi Gürsoytrak: İBDA-C'nin ilk saldırısı değil

'Türkiye şeriata izin vermez'

Gazeteci cemiyetleri

'Düşünceyi yargılamak demokrasiye aykırı'

GÜNCEL

CÜNEYT ARCAYÜREK

İki Yazı Bir Sonuç

BORSA	DOLAR	MARK	ALTIN

MUSTAFA EKMEKÇİ'NİN ANKARA NOTLARI KÖŞESİ VE

GÜNDEM

MUSTAFA BALBAY

Özal Giderek Büyüyor...

'Suikastçının yardımcısı KKTC'de'

GÜRHAN UÇKAN / HASAN AKAR *1 Ekim*

STOCKHOLM / GİRNE - İsveç Başbakanı **Olof Palme**'ye 1986'da suikast düzenlediği öne sürülen Güney Afrikalı polis ekibinin İsveçli yardımcısının KKTC'de olduğu iddia ediliyor. Güney Afrika'da halen 89 suçtan yargılanmakta olan ırkçı beyaz azınlık döneminin polis teşkilatında antiterör ekibi ya da diğer adıyla Ölüm Mangaları'nın başkanı **Eugene de Kock**'un, Palme'nin Güney Afrikalı ajanlar tarafından öldürüldüğü yolundaki iddiasının ardından açıklamalar birbirini kovalıyor.

Önceki gün de Kock'u doğrulayarak suikastın Güney Afrikalı **"süper ajan" Craig Williams** tarafından planlandığını öne süren selefi **Dirk Coetzee**, suikastı gerçekleştiren Rodezyalı eski asker **Anthony White**'ın Mozambik'te gizlenmekte olduğunu öne sürmüştü.

Coetzee, suikast için Craig Williams'a yardımcı olan İsveçli Neonazi **Bertil Wedin**'in de 1985'ten beri KKTC'de yaşadığını söyledi.

İsveç'te yayımlanan Aftonbladet gazetesi, Bertil Wedin'le telefonla görüştü. KKTC'ye ilk kez 1964'te geldiği ve bir özel istihbarat şirketi adına adadan İsveç'e sızmak isteyen solcu örgütlerle ilgili araştırmalar yaptığını iddia ettiği belirlenen Bertil Wedin, Williams'ı tanıdığını doğruladı, ancak White diye birini tanımadığını söyledi.

Girne'de Sri Lanka asıllı eşi ve 4 çocuğuyla lüks bir villada yaşayan Wedin, tüm grişimlerimize karşın ortaya çıkmadı. Telefonla görüştüğümüz eşi, Wedin'in **"çalıştığını"**, ancak nerede olduğunu bilmediğini belirtti.

Wedin'in KKTC Bayrak Radyosu'nda haftalık İngilizce **"Magazine North"** adlı bir program yaptığı, programın kayıtlarını evinde yaptıktan sonra radyoya teslim ettiği belirlendi. İsveçli tanınmış bir Neonazinin Bayrak Radyosun'da program yapması dikkati çekti. Wedin, Girne'nin bir dış mahallesinde korunaklı bir villada kalıyor. Mahalle sakinleri, iki bekçi köpeği ve kuşkulu ilişkileri nedeniyle Wedin'den **"Tehlikeli İsveçli"** diye söz ediyor. İsveç basını, suikast için Stockholm'e gelen Güney Afrika ekibine büyük olasılıkla bir İsveçlinin yardımcı olduğu konusunda birleşiyor. Wedin'in Palme suikastından iki hafta önce Güney Afrika'ya gittiği belirlendi.

İsveç'te yayımlanan Expressen gazetesi ise suikastı yönettiği öne sürülen Craig Williams'ın olay sırasında cinayet yerine 200 metre uzaklıktaki bir evde kaldığını ortaya çıkardı.

Gazetenin görüştüğü ilgili kişiler, Uluslararası Polis Derneği tarafından kullanılan dairede takma adla kalan Williams'ı fotoğrafından teşhis ettiler.

Eugene de Kock'la birlikte çalışan Güney Afrikalı ajan **Peter Casselton**, suikastı gerçekleştiren kişinin White değil, bir Avrupalı olduğunu öne sürdü.

Casselton, **"De Kock'la Pazar günü görüştüm. Onu sık sık hapishanede ziyaret ederim. Bana White'ın olayla hiçbir ilgisi bulunmadığını, suikastı bir Avrupalının gerçekleştirdiğini ve şu anda bir Akdeniz ülkesinde gizlendiğini söyledi"** dedi.

Ne Dersiniz?

MAHMUT T. ÖNGÖREN *1 Ekim*

Zeki Müren öldü. Diyarbakır E Tipi Cezaevi'nde 12 tutuklu öldürüldü. Uluslararası Af Örgütü, Türkiye'yi büyülteç altına aldı. İşte aynı günlerdeki olaylar. Neden Müren'in ölümü ile diğer iki olayı birlikte anımsatıyorum. Aralarından birinin daha ağır bastığını anımsatmak için mi?

Zeki Müren'in ben radyoda çalışırken yayımlanan herhangi bir izlencesinden sonra uyandırdığı ilgiyi, merakı ve sevgiyi hep anımsarım. Kuruluşundan sonraki yılbaşında TRT televizyonunda Zeki Müren'in TV stüdyolarında gerçekleştirilen ilk izlencesinden sonra da gördüğümüz sevinç ve bu yayından ötürü aldığımız kutlamalar

da hâlâ belleğimdedir. Müren'in müziğin dışındaki alanlarda yarattığı yapıtların etkisi ve yeri küçümsenebilir mi?

Zeki Müren gibi birinin ölümünün büyük acı, keder ve sarsıntı yaratmasını hiç yadırgamamak gerekiyor. Çünkü halk onu bağrına basmıştı. Ama devletin, kimi yorumcuların ve toplumun Müren'in ölümünden hemen sonraki tutumu ve tepkileri üzerinde durmadan da geçmemeliyiz. Zeki Müren, hem *"devlet sanatçısı"* olmanın hem de gönüllerde taht kurmanın sonucunda ölümünden sonra büyük törenler ve halk arasında derin izler bırakarak sonsuza dek belleklerden çıkmayacağı bir doruğa ulaştı.

Öte yanda, *"devlet sanatçısı"* olmayan, böyle bir unvanı asla kabul etmeyen ve etmeyecek nice sanatçımız da toplumun (devletin değil) sevgisini ve bilincini ayağa kaldırmıştır. Müren toplumun yarattığı sanatçılardan biridir. Diğer sanatçılarımız ise toplumu yaratmaya, toplumu değiştirmeye çalışanlardır.

Bu devlet onları sevmemiş, onları cezaevlerinde süründürmüş, işkence etmiş, horlamış, öldürülmelerine ve hatta mezarlarının tahrip edilmelerine kayıtsız kalmıştır.

Hiçbir sanatçıyı küçümsemeden herkesi yerli yerine koymak gerekir. Toplumun yarattığı sanatçıların bıraktıkları izler, onların yeni ufuklar açtığı anlamına gelmez. Zeki Müren, bu sanatçılar arasındadır. Kimi TV yorumcularının anlayamadığı da budur. Müren bir yeni döneme geçişi sağlamamış, yeni bir döneme geçiş sırasında kendine özgü yenilikler yaratarak o döneme geçişe uyum sağlamıştır. Bu nedenle de devletten aşırı ilgi görüyor.

Gerçi her sanatçıyı toplum yaratır. Ama kimi diğer sanatçılar da kendilerini yaratan toplumu yeniden oluşturmaya ve değiştirmeye kalkarlar. Bu nedenle de yok edilme pahasına yaratıcılıklarını sürdürürler ve devleti de karşılarına alırlar. Burada üzerinde durulması gereken asıl nokta, toplumun tutumudur.

Topluma uyum sağlayan bir sanatçıya gerçekten layık olduğu ilgiyi, sevgiyi ve önemi gösteren halk, toplumu yeniden oluşturmaya ve değiştirmeye çalışana kayıtsız kalıyorsa.. ve Diyarbakır E Tipi Cezaevi'ndeki 12 tutuklunun öldürülmesine (PKK'li olsalar bile) aldırmıyorsa.. ve Uluslararası Af Örgütü'nün Türkiye'yi büyülteç altına almasından (bir türlü sonu gelmeyen işkence, kayıplar, faili meçhuller, yargısız infazlar, kötü cezaevi koşulları, Kürt sorunundan ötürü) rahatsız olmuyorsa.. toplumun değer yargılarında içtensizlik, yapaylık ve güvensizlik var diye düşünüyorum. Ya siz nasıl düşünüyorsunuz?

Amatörler ve profesyoneller için bir kitap: **A. Kadir Demircan,** *"Video Kamera Fotoğrafçılık ve TV Yapımcılığı"*, Güldiken Yayınları, İstanbul, 1996.

Karadayı: Gidiş kötü

LALE SARIİBRAHİMOĞLU *1 Ekim*

ANKARA - Genelkurmay Başkanı Orgeneral **İsmail Hakkı Karadayı**, koalisyonun büyük ortağı İslami görüşlü RP'nin, Türkiye'nin içte ve dışta geleneksel politikalarının dışına çıkan tutumuna atıfta bulunarak, **"Türkiye'de işler kötü gidiyor. Afganistan anlamlı örnektir. Duracak zaman değil"** uyarısında bulundu. Deniz Kuvvetleri Komutanı Oramiral **Güven Erkaya**, Türkiye'nin iç güvenliğini tehdit eden en önemli unsurların PKK terörü ve aşırı dinci faaliyetler olduğuna dikkat çekerek **"Böyle bir tehdit karşısında, tüm anayasal kuruluşların ve sivil örgütlerin uyanık bir mücadeleye hazır olmaları gerekir. Silahlı kuvvetler olarak bizlerin aynı derecede uyanık olmamız, bu kabil akımların dışında kalmamız ve sadece Atatürk ilkelerini kendimize rehber edinmemiz gerekli ve zorunludur"** dedi.

Çin'in milli günü nedeniyle dün akşam verilen resepsiyona katılan Karadayı, hükümetin uygulamaları ile ilgili uyarı ve endişe dolu ifadelerini bir süre sohbet ettiği DSP Grup Başkanvekili ve eski Dışişleri Bakanı **Mümtaz Soysal**'a iletti. Karadayı, REFAHYOL hükümetini, ANAP ile birlikte güvensizlik önergesi vererek düşürme hesapları yapan Soysal'a, mevcut koalisyon hükümetinin gerek dış politika uygulamaları gerekse kadrolaşma girişimleri konusunda bir uyarıda bulundu. Karadayı, Soysal'a, **"Türkiye'de duracak zaman değil. Afganistan anlamlı örnektir. İşler kötü gidiyor. Gidiş kötü. Partiler bunun bilincinde mi acaba?"** dedi. Türkiye'deki mevcut duruma atıfta bulunarak, **"Afganistan anlamlı örnektir"** diyen Karadayı'nın, Türkiye'nin tarihsel bağları bulunan Afganistan'da, Taleban adlı örgütün yönetimi ele geçirerek şeriat hükümlerini uygulamaya başlamasından Türk Silahlı Kuvvetleri'nin (TSK) duyduğu endişeyi dile getirmesi dikkat çekti. Karadayı, **Cumhuriyet**'in, önümüzdeki hafta Çin'e yapacağı ziyaret ile ilgili sorusu üzerine, Çin ile Türkiye'nin kültürel ilişkileri bulunduğunu belirterek, Çin dahil 27 ülkeyle Ankara'nın askeri alanda işbirliği yaptığını anımsattı.

Deniz Harp Okulu'nun 224. dönem eğitim ve öğretim yılı açılış törenine bir mesaj gönderen Deniz Kuvvetleri Komutanı Oramiral Güven Erkaya da **Atatürk**'ün emanet ettiği Türkiye Cumhuriyeti'nin laik, demokratik ve sosyal hukuk devleti temel niteliklerinden asla vazgeçilemeyeceğini vurguladı.

Oramiral Erkaya, mesajında, Türkiye'nin iç güvenliğini tehdit eden en önemli unsurların PKK terörü ve aşırı dinci faaliyetler olduğuna dikkat çekti. Oramiral Güven Erkaya, PKK'nin Türk toprakları üzerinde müstakil bir Kürt devleti, aşırı dinci grupların ise bir

İslam devrimi yaparak İslami bir cumhuriyet kurmayı hedeflediklerini bildirdi. Oramiral Erkaya, mesajında şu görüşlere yer verdi:

"Atatürk'ün bizlere emanet ettiği Türkiye Cumhuriyeti'nin laik, demokratik ve sosyal hukuk devleti temel niteliklerinden asla vazgeçilemez. Böyle bir tehdit karşısında, tüm anayasal kuruluşların ve sivil örgütlerin uyanık bir mücadeleye hazır olmaları gerekir. Silahlı Kuvvetler olarak bizlerin aynı derecede uyanık olmamız, bu kabil akımların dışında kalmamız ve sadece Atatürk ilkelerini kendimize rehber edinmemiz gerekli ve zorunludur."

Öte yandan Çin'in milli günü nedeniyle verilen resepsiyona katılan Soysal, REFAHYOL iktidarının Türkiye'de artan biçimde gerek dış gerekse iç politikada uygulamaya koyduğu politikalarına dur demenin zamanının geldiğini anımsatarak, **"Artık, mevcut yönetimi tolere etmek gibi bir lüksümüz yoktur"** dedi. Soysal, DSP olarak, diğer muhalefet partileriyle birlikte mevcut yönetimi hükümetten düşürmek için iktidar çabaları içinde olmaları gerektiğine inandığını söyledi.

İsmet Paşa'nın Öngörüsü...

MUSTAFA EKMEKÇİ *1 Ekim*

Dil Derneği Genel Başkanı **Şerafettin Turan,** *"Dil Bayramı"*nın 64. yıldönümünde, 1932'deki kurultayda, 26 eylülün *"dil bayramı"* olmasını öneren ozan **Halit Fahri Ozansoy**'un, dil devrimine ayak uyduramadığı için, üyelikten ayrıldığını açıklamıştı. Prof. Şerafettin Turan, Ozansoy'u, bu değerlendirmesinden dolayı saygı ile anmış, daha sonra, daha çarpıcı bir örnek vermişti. Prof. Şerafettin Turan şöyle sürdürdü konuşmasını:

"... Ama asıl çarpıcı olan, 26 Eylül 1932'yi 'Türk rönesansının başlangıcı' *diye niteleyen ve I. Kurultay'da tartışılan* 'Dilde evrim mi olur, devrim mi olur?' *tartışmalarına devrimci kanatta yer alarak yanıt veren* **Fuat Köprülü***'nün girişimleridir kuşkusuz. İşte bu değişikliği anlamaya, açıklamaya olanak yoktur. 1932'de evrimlere veya dilin gelişmesini doğal akışına bırakmak gerektiğini savunanlara karşı Fuat Köprülü, şu tümce ile karşı çıkmıştı:*

- Görünürde bilim cilasına bürünen bu sav, bütün devrim hareketlerine karşı her zaman kullanılan bir silahtır!

Fakat bu silah, 1932'den bugüne dek kullanılıyor ve Köprülü'nün dediği gibi, bir silah olarak kullanılmaya devam ediyor.

O Köprülü ki '26 eylül, birbiriyle uyumlu ve büyük bir bütün oluşturan Türk devriminin, en doğal ve belki de en çarpıcı sonucudur' *değerlendirmesini yapmıştı 29 Eylül 1932'deki konuşmasında. Ama gelin görün ki benim kişisel uğraş alanım olan tarih açısından kendisine büyük değer biçtiğim Köprülü, siyasi hayata atıldıktan sonra, iktidara geldiğinde, 1945'te Türkçeleştirilen anayasayı,* 'Teşkilat-ı Esasiye'*ye dönüştürme girişiminin öncüsü olmuştur.*

İşte, bu değişikliği anlamaya, açıklamaya olanak yoktur. Bu, kişisel tutkuların esiri olmaktan başka bir şekilde değerlendirilemez. Ne yazık ki toplumumuzda yaşanan ve çalkantılara temel neden olan ana öge de kanımca budur..."

Şerafettin Turan'ın örnek verdiği Fuat Köprülü, 1960'lara doğru, kurucusu olduğu Demokrat Parti'den ve **Menderes**'ten ayrılacak, muhalefete geçecekti. Bu da -belki de benim yorumuma göre- Türkçenin özleşmesine yaptığı kötülüklerden dolayı bir pişmanlık anlamına gelir, ne bileyim.

Şerafettin Turan, konuşması sırasında ilginç bir belge daha açıkladı. Bu konuda şöyle dedi:

"Ama bu çekincelere, bu değişikliklere karşın, yine **Ömer Asım Aksoy***'a yazılan bir başka mektuptan bir alıntı yapmak istiyorum:* (Birincisi Halit Fahri Ozansoy'un mektubuydu) *Rahmetli* **İsmet İnönü***'nün 41. Dil Bayramı'nın kutlandığı 26 Eylül 1973'te, rahmetli Ömer Asım Aksoy'a yazdığı mektup:*

Sayın Ömer Asım Aksoy,

TDK Başkanvekili, Atatürk Bulvarı 221 Kavak-

lıdere/Ankara

Dil Bayramı'nın 41. yıldönümünü size ve kuruma yürekten takdirlerle kutlarım.

Atatürk'ün memlekete armağan ettiği kurumlar arasında TDK, yurdumuzun takdirine layık olan en başarılı müesseseler yanında seçkin bir yer tutar. Denilebilir ki bu geçen 41 yılda, özellikle büyük Atatürk'ten mahrum olduktan sonra, TDK büyük bir mücadele vermiş ve bu, zafer olmuştur.

Kırk birinci yılınızda aranızda bulunup da bu minnet duygularımı söylemek isterdim. Ancak, 26 eylül günü Ankara'ya gelmek için yoldaydım; bulunmam her surette olanaksızdı. Gelecek günler, Dil Kurumu hizmetleri daha kolay olmayacaktır. Türk Dil Kurumu'nun büyük dil eserini izlerken, her gün uyanık ve düzeltmeye, yeni bir hamle vermeye ihtiyaç vardır.

Bugünler içinde size takdirlerimizi söylemek için yanınızda bulunmaya çalışacağım. Elimde olmayan sebebi bilirsiniz.

41. yıldönümünüzü size ve kuruma yüce ve yeni başarılar dileğini tekrarlayarak saygıyla kutluyorum.

İsmet İnönü."

Şerafettin Turan, İsmet Paşa'nın iletisinde geçen *"Gelecek günler, Dil Kurumu hizmetleri daha kolay olmayacaktır"* tümcesini yorumlayarak, büyük devlet adamı İnönü'nün bir öngörüsü olarak niteledi. CHP Genel Başkanlığı'nı **Ecevit**'e bıraktıktan sonra, Ecevit'in CHP'sinden de eşi **Mevhibe İnönü** ile birlikte istifa eden İnönü'nün, ölümünden üç ay önce Ömer Asım Aksoy'a yolladığı ileti gerçekten ilginçti; derslerle doluydu...

Şerafettin Turan, konuşmasını şöyle sürdürdü: *"Evet, Türk Dil Devrimi'ne çıkartılan engeller giderek yoğunlaşıyor. Giderek ağırlık kazanıyor ama, ona gönül vermiş, Türkçenin bir öğretim, bir bilim, bir kültür dili olmasını zorunlu gören Türk aydınının, Türk sanatının, Türk halkının desteğiyle mayası tutmuş bu devrimi hiçbir zaman geri götüremeyecektir. Bugün bir dil kirleşmesinden, hatta dil çürümesinden yakınıyoruz, sızlanıyoruz. Ama birlikteliğimiz ve dile göstereceğimiz özenle bunu aşacağımıza inanıyoruz. Bu dernek, bunun için kuruldu, sizin desteklerinizle daha büyük savaşımlar sürdürecektir..."*

Taleban Olayının Ekonomik Boyutu

ERGUN BALCI *1 Ekim*

Afganistan'da Taleban'ın zaferinden kimler kazançlı, kimler zararlı çıktı?

Taleban'ın zaferinden şimdilik en kazançlı çıkan ülke Pakistan.

İslamabad, önce ekonomik açıdan kazançlı. Afganistan, Pakistan'ın Orta Asya'ya açılan kapısı. Güneyinde Pakistan bulunan Afganistan kuzeyde Tacikistan, Türkmenistan ve Özbekistan'la komşu.

Pakistan'ın düşü, Afganistan üzerinden Orta Asya'ya ticaret yolu açmak. İslamabad bu amaç doğrultusunda, Taleban'ın denetimindeki Batı Afganistan'dan Orta Asya'ya demiryolu inşa etmek istiyordu. Ancak bu tasarı devrik Devlet Başkanı **Burhaneddin Rabbani** yönetimi tarafından engellenmişti. Rabbani'nin denetimindeki Doğu Afganistan'dan geçen yolun kullanılması ise mücahit grupları arasındaki çarpışmalardan ötürü mümkün olmuyordu. Böylece İslamabad yönetiminin bölgedeki rakibi İran, açtığı demiryolu ile Orta Asya ve Avrupa arasında köprü konumuna gelip eski Sovyet cumhuriyetleri ile ticareti geliştirirken Pakistan, bölgenin muazzam ticaret potansiyelinden pay alamıyordu.

★★★

Bu durumun değişmesi için Afganistan'da mücahit grupları arasındaki çarpışmaların son bulması ve ülkede istikrarın sağlanması gerekiyordu.

Ama Paştun, Tacik, Özbek gibi çeşitli etnik gruplardan oluşan ve savaş lordları tarafından bölünmüş ülkede istikrar nasıl sağlanabilirdi?

Etnik grupların, feodal beylerin, çeşitli lehçelerin üstünde, hepsini peşine takacak, çevresinde birleştirecek bir bayrakla.

Bu bayrak, *'şeriat'*tı.

Şeriat bayrağını taşıyan Taleban, hiçbir etnik grubun ya da bölgenin temsilcisi olarak ortaya atılmamıştır. Sadece her şeyin üzerinde olan İslamın sözcülüğünü yapmakta, yalnızca İslam için savaşmaktadır. İlginçtir, hareket 3 yıldır adını duyurmasına karşın, lideri **Molla Muhammed Ömer**'i dünya daha birkaç gün önce tanıdı.

Stalin, Sovyetler Birliği'nde milliyetçilik akımlarını sosyalizmle bir türlü ortadan kaldıramayınca, son çare olarak çeşitli milliyetleri Rus milliyetçiliğinin potasında eritmeye çalışmıştı. Kendisi Gürcü olduğu halde, Rus milliyetçiliğinin en ateşli savunuculuğunu yapmıştı.

İşte Taleban da Afganistan'da çeşitli etnik grupları ve feodal beyleri İslamın potasında eriterek ülkeyi birleştirme iddiasıyla ortaya atılmıştır. Yöntemleri Stalin'inkiler kadar radikal ve acımasızdır. Sovyetler Birliği'nde Stalin'in birleştirici güç olacağını umut ettiği kolektifleştirme ve Rus milliyetçiliği, Afganistan'da yerini, birleştirici rol oynayacağı umut edilen şeriata bırakmıştır.

Taleban, ülkeyi birleştirmeyi başaracak mı?

Orası tartışmalı. Taleban, *"aşiretler üstü"* bir hareket olduğunu iddia etmesine karşın üyeleri büyük çoğunlukla ülkenin güney ve orta bölgelerinden gelen *'Pathanlar'*dan oluşuyor. Kuzeyde devrik Devlet Başkanı Burhaneddin Rabbani'yi destekleyen ünlü komutan **Ahmed Şah Mesud**'un liderliğindeki Taciklerin ise Pathanlarla aralarının iyi olmadığı bilinir. Kuzeydeki diğer güç-

lü derebeyi Özbek General **Abdul Raşid Dostum**'un Taleban'la ilişkilerinin ne yönde gelişeceği de önümüzdeki günlerde görülecek.

★★★

Taleban ülkeyi birleştirmeyi başarabilirse, Pakistan'ın Orta Asya'ya açılma umudu gerçekleşebilecektir. Reuter muhabirine demeç veren Pakistan Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı **İlyas Ahmed Billur** şöyle diyor: *"Afganistan'da barış kurulabilirse Pakistan, Afganistan ve Orta Asya'da çok büyük pazarlara kavuşur."* Pakistan'ın Taleban hareketini ilk tanıyan ülke olması anlamlıdır.

Taleban hareketini, bölgedeki ekonomik çıkar hesaplarından soyutlamak yanıltıcı olabilir. Reuter, *"Taleban'ın doğuşu İslamın yanı sıra ticaretle ilgilidir"* diyor.

Nitekim hareket, Ekim 1994'te Güney Afganistan'da, çeşitli bölgelerde uydurma gümrük kapıları kurup tüccarlardan vergi alan derebeylere karşı savaş açarak ticaret serbestisini sağladı.

Taleban, durumu kontrol altına alabilirse Pakistan'ın Afganistan üzerinden Türkmenistan'a ulaşacak doğalgaz ve petrol boru hatları yapmayı tasarladığı bildiriliyor.

☆☆☆

Kâbil'in düşmesinden 10 gün önce Afganistan'a bir heyet göndererek Taleban liderleri ile görüşen Washington da gelişmelerden rahatsız görünmüyor. ABD, Pakistan ve Taleban'ın Afganistan'ı ile bölgede İran'ı dengelemeyi düşünüyor olabilir.

İran ise kuşkusuz Taleban'ın zaferinden en zararlı çıkan ülke. Orta Asya kapısı açılan Pakistan, bundan böyle bölgede ekonomik ve siyasal açıdan İran'ın en büyük rakiplerinden biri olacak.

Son gelişmelerden kaygılanan diğer bir ülke de radikal İslamın kendi sınırları içine sıçrayacağından korkan Rusya. Afganistan, dünyanın gündeminde tekrar ön sıralarda yer almaya aday görünüyor.

ANAP'tan cemaat çağrısı

DÜRDANE KOCAOĞLU *1 Ekim*

ULUDAĞ - ANAP Genel Başkanı **Mesut Yılmaz**, yeni yasama dönemine hazırlanmak amacıyla partisinin Uludağ'da yapılan toplantısında, hükümetin özellikle **"demokratik yöntemle tasfiye edilmesi gerektiğine"** dikkat çekti. Yılmaz, **"Bu tecrübe, Türk demokrasisi açısından kaçınılmaz olarak yaşanması gereken bir evredir"** dedi. REFAHYOL hükümetine muhalefet etmek ve halkla bütünleşmek için **"seferberlik"** ilan eden Yılmaz, **"cemaatlerin"** de, ANAP'ı, kendi demokratik hak ve çıkarlarının bir aracı olarak görmesini istedi.

Mesut Yılmaz, REFAHYOL hükümetini devirmek için arayışlara giren ANAP'ın stratejileri ve yeni yasama dönemindeki hedefleri belirlemek üzere Uludağ'da yaptığı iki günlük toplantının sonuç bildirgesini dün düzenlediği basın toplantısında açıkladı. Türkiye'nin bugün 21. yüzyılın yüksek değerlerinden ve ülkenin gerçeklerinden habersiz, deneyimsiz ve ehliyetsiz bir siyasi kadro tarafından yönetildiğini ileri süren Yılmaz, **"Türkiye, bu siyasi kadronun eline bırakılamaz, bırakılmamalıdır"** dedi. Yılmaz, Türkiye'nin, hak eşitliğine dayalı, din, dil, mezhep, ırk ve sosyal sınıf farkı gözetmeden demokratik hukuk devleti ilkeleri içinde hizmet eden yeni bir yönetim anlayışına muhtaç olduğunu söyledi.

Yılmaz, Başbakan Yardımcısı **Tansu Çiller**'in kendini kurtarmak için, Türkiye'yi çağın çok gerisindeki ehliyetsiz bir kadroya teslim ettiğini ileri sürerek **"3 ayı aşkın bir sürede ekonomiyi adeta iflas noktasına ve IMF'nin insafına muhtaç hale getirmiştir"** dedi.

Yılmaz, halkın REFAHYOL hükümetinden ümidini kestiğini savunarak **"ANAP olarak, parlamento zemininde her türlü imkânı kullanarak, bu gayri ahlaki ortaklıktan Türkiye'yi bir an önce kurtarmaya kararlıyız"** diye konuştu. **"ANAP'ın muhalefet görevini eksiksiz olarak yerine getireceğini milletimize taahhüt ediyoruz"** diyen Yılmaz, **"hükümetin ciddiyetsiz ve ehliyetsiz icraatının ülkeyi bedeli ağır maceralara sürüklemesine karşın demokrasiye bağlılıktan taviz vermeyeceklerini"** kaydetti. Yılmaz, **"Bu ehliyetsiz ve gayri ahlaki koalisyon demokratik usullerle tasfiye edilebilir ve bu tecrübe Türk demokrasisi açısından kaçınılmaz olarak yaşanması gereken bir evredir"**dedi.

Ülkenin içine düştüğü krizden hızla çıkarılması için öncelikle güvenilir bir hükümetin kurulması gerektiğini kaydeden Yılmaz, şunları söyledi:

"Ekonomik ve sosyal yaşantımız yeni bir yapılanma ve hukuk reformuna ihtiyaç duymaktadır. Esnaf, çiftçi, işçi, memur ve emekliden oluşan orta direk başta olmak üzere halkın refah ve mutluluğu için yapısal, parasal ve mali reformların yapılması kaçınılmazdır. Gümrük birliğinin getirdiği uyum düzenlemeleri yapılmalıdır. Küçük ve orta ölçekli sanayi geliştirilmelidir. Enerji ve altyapı yatırımları gecikmeden yapılmalıdır. Doğu ve Güneydoğu bölgelerimiz için özel kalkınma programları uygulanmalıdır. Finans sektörü ve sermaye piyasasına derinlik kazandırılmalı, yabancı sermayeye güven ortamı sağlanarak, girişi büyütülmeli ve yap-işlet modeli çalıştırılmalıdır."

Yılmaz, dış politikanın cumhuriyet tarihinde hiçbir dönemde görülmeyen **"tehlikeli bir başıbozukluk, keyfilik, acziyet ve teslimiyet içine sokulduğunu"** söyledi. Yılmaz, **"ANAP olarak, komşu ülkelerle, Türk cumhuriyetleri, İslam ülkeleri, Avrupa, ABD ve Uzakdoğu ülkeleriyle başlatılan çok yönlü ve milli menfaatleri esas alan dış politikalara süratle dönülmesini ve dış politikada, TBMM'nin etkinliğinin sağlanmasını kaçınılmaz görmekteyiz"** dedi.

Mesut Yılmaz, ANAP'ın yeni yasama dönemine ilişkin hedeflerini, parlamento, parti faaliyetleri ve toplumsal muhalefete önderlik üst başlıkları altında toplanan açık bir eylem planına dönüştürdüğünü söyledi.

Anayasaya uyum yasaları olarak adlandırılan 19 yeni yasa teklifiyle ilgili çalışmaların tamamlandığını belirten Yılmaz, anayasada demokratik ve ekonomik değişim ve gelişmelerin önünü tıkayan bazı maddelerin değiştirilmesine ilişkin olarak hazırlık yaptıklarını bildirdi. Yılmaz, **"üniformalı çeteler"** diye adlandırılan kamu görevlilerinin devlet içinde kişisel çıkar elde etme amacına dönük örgütlenmeleri konusunda Meclis araştırması isteyeceklerini, zorunlu tasarruf birikimlerinin düşük kurdan değerlendirilmesinin hesabını soracaklarını, dış politika konusunda genel görüşme isteyeceklerini, çiftçi ve terör sorununu Meclis'in gündemine getireceklerini kaydetti.

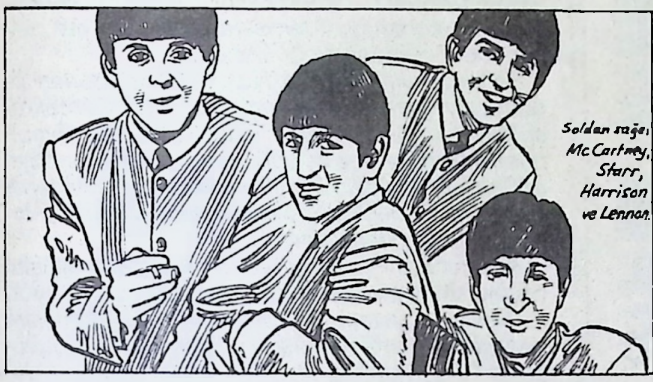

BEATLES'IN İLK PLĀĞI..

1962'DE BUGÜN, ÜNLÜ İNGİLİZ ROCK TOPLULUĞU BEATLES'IN İLK PLAĞI SATIŞA ÇIKARILMIŞTI. "LOVE ME DO" ADLI 45'LİĞİN ARKA YÜZÜNDE DE "P.S. I LOVE YOU" PARÇASI YER ALMAKTAYDI. 1959 YILINDA, AMERİKAN ROCK'N ROLL TÜRÜ MÜZİKTEN ETKİLENEREK SÖZ KONUSU GRUBU KURAN LİVERPOOLLU JOHN LENNON, PAUL MC CARTNEY, GEORGE HARRISON, PETE BEST VE VOKALİST STUART SUTCLIFFE, İNGİLTERE'DEKİ KISA ÇALIŞMADAN SONRA ALMANYA'DA İŞ BULMUŞTU. BİR SÜRE BU KADROYLA MÜZİK YAPAN GRUP, BİRKAÇ YIL İÇİNDE, HİÇBİR MÜZİSYENİN ULAŞAMADIĞI ÜNE KAVUŞMUŞTU. BU ARADA, SUTCLIFFE VE BEST AYRILMIŞ, RINGO STARR BEATLES'A KATILMIŞTI..

'Batı'ya açılmak olumlu tarihi eser kaybı üzücü'

ÖZGEN ACAR *2 Ekim*

ANKARA - Sotheby's Müzayedeevi'nde 11 ekimde Londra'da ilk kez **"Türk Müzayedesi"**nin düzenlenmesi, Türkiye'deki müzayedeevlerince değişik yorum ve tepkilere neden oldu. Sotheby's, çağdaş Türk ressamlarından 40'ı aşkın tabloyu ilk kez bir Batı ülkesinde 1.500-15 bin sterlin (yaklaşık 210 milyon ile 2 milyar lira) arasındaki değerlerle müzayedeye çıkarıyor. Aynı müzayedede Eyüp Sultan Türbesi'nin İznik çinilerinden oluşan bir panoya da yaklaşık 10 milyar liradan müşteri aranacağını önceki gün duyurmuştuk.

Türkiye'nin en eski müzayedeevlerinden **'Portakal'ın** sahibi **Rafi Portakal "Sotheby's'in Türk müzayedesi"** hakkındaki düşüncesini şöyle açıkladı: **"25 Şubat 1995 tarihinde yaptığımız** 'Mensucat Santral Çağdaş Türk Resmi' **koleksiyonu müzayedesinde eserlerin tümü satıldı. 28 Mayıs 1995'te 40 kadar çağdaş resmin yer aldığı müzayedede ise yüzde 50 oranında başarı sağlandı. Bundan yola çıkarak çağdaş Türk resminin Batı'da şu anda müzayedeye çıkması doğru mu değil mi bilemiyorum. Zamanı gelmişse Çağdaş Türk resmi Batı'da satılmalı. Önemli olan zamanlamasıdır. Türk resminin dışarıya açılması elbette iyi bir şey. Bir başka nokta ise işin ideal yanıdır. Bu resimlerin sadece Türk sanat çevrelerinde kalmaması gerekir. Çağdaş Türk resminin coşması ve yaşayan sanatçıların Batı'yı hedef almaları için Batılı koleksiyonerlerin yanısıra galeri sahiplerinin bu resimleri almaları gerekir. Müzayedenin sonucunu merakla bekliyorum."**

Rafi Portakal, Sotheby's'in bu müzayedesinin Türk meslektaşlarını **"olumsuz etkilemeyeceğini"** belirtti.

Antik AŞ adına müzayedeler düzenleyen Turgay Artam, **"Türk eserlerinin Batı'da daha çok tanıtılmasına katkıda bulunacağı için müzayedeyi memnunlukla karşılıyorum"** dedikten sonra bazı kaygılarını da dile getirdi: **"Bir bakıma eski eserlerin Türkiye'den götürülerek orada yine Türk alıcılara satılması gibi bir durum da söz konusu. Eserlerin çoğunluğunun Türkiye'den götürüldüğü anlaşılıyor. Ayrıca eserlerin derlenmesi konusunda Türkiye'de de özel bir çalışma yapılmıştır."**

Artam, konunun bir başka boyutuna da şöyle dikkati çekti: **"Türkler kendi mallarını almak için dışarıya döviz götürmek zorunda kalacaklar. Bu eserlere sterlin ve hatta Türkiye'dekinden daha fazla para ödemek zorunda kalacaklar. Oysa Türkiye döviz kazanmaya çalışan bir ülkedir. Müzayede kataloğunda Türk camilerinden sökülerek götürülmüş eserler de dikkati çekiyor. Devletin bu konuya ilgi göstereceğini sanıyorum."**

"Maçka Mezat" Müzayedeevi'nin sahibi Ahmet Utku ise **"konunun birkaç cephesi olduğuna"** şu sözlerle değindi: **"Sotheby's'de çağdaş Türk resimlerinin de satılabilmesi onur verici bir olay. Sotheby's şimdiye değin sadece Rus İmparatorluğu ve resimleri için yaptığı müzayedeye, bu kez Osmanlı İmparatorluğu ve Türk resmini de eklemiş oluyor."**

Utku, **"Türk eserlerinin yurtdışında kote edileceğini, her yerde para edeceğini, kısırlıktan kurtulmasının iyi bir olay olduğunu"** söyledikten sonra, bir kaygısını da şöyle açıkladı: **"Yalnız bir nokta beni rahatsız ediyor. Bu müzayedede kapı arması, cami, türbe çinisi gibi miri malların satılması üzüntü veriyor. Fransa'da bir süre önce bir müzayedede satılan türbanlı mezar taşı satışını bizzat durdurmuştum."**

İşbaşına

CÜNEYT ARCAYÜREK *2 Ekim*

Bu kez uyarının biçiminde bir değişiklik gözleniyor.

Orgeneral **Karadayı**'nın İran rejim modeli üzerindeki kaygıları, sadece bir gazetenin sütunlarına yansımıştı. Oysa, Afganistan'daki kanlı şeriat iktidarından sonra Karadayı bu kez, ilim ve siyaset alanında geniş birikimiyle ünlü DSP Grup Başkanvekili Prof. **Mümtaz Soysal**'a, Afgan örneğini göstererek Türkiye'de *"gidişin kötü"* olduğunu söylüyor. Şeriata yönelen Afgan örneği... Türkiye'de işlerin kötüye gittiğinin vurgulanması ve Karadayı'nın sorusu:

"Partiler bunun bilincinde mi acaba?"

TSK'deki temel görüş bu soruda yatıyor. Karadayı, parti adı vermeden hükümetten söz etmeden kötü gidişe karşı *"öteki partilerin, öncelikle ve ivedilikle parlamentonun yapacağı kimi şeyler"* olduğunu -bir siyasetçi aracılığıyla- duyurmak istiyor.

Hatta, şeriata yol alan RP dışındaki partilerin *"gidişe* 'dur' *diyebileceğine inanmak isteyen bir yüksek görevli"* izlenimini veriyor.

Örneğin Karadayı, boynuna Yüce Divan zinciri takılmış bir ortağın desteğinde yüzde 22 oyla ülkeye ve devlete egemen olacağını sanan bugünkü yönetimden bir an önce kurtulmanın gereğini anımsatıyor olabilir.

Tabii, kurtulamamanın vebalini de.

Soysal'ın yorumladığı gibi şeriatçı kafa ve uygulamalardan kurtulabilmek için *"mutlaka TSK'nin* 'dur' *demesi gerekmiyor. Bu zorunlu görevi üstlenecek* 'başka bir yerler' *olmalı."*

İşte, o *"başka yer"* TBMM! Şeriatın panzehiri, TBMM'de! DYP'den kopacak küçük bir grupla genişleyecek bir ortasağ ve CHP'den DSP'ye kaymalarla güçlenen bir orta solun, öteki küçük parti ya da bağımsız gruplarla birlikteliği sonucu, Türkiye'de yeni bir açılış... Neden olmasın?

Kuşkusuz, bugünkü *"kötü gidişi"* önlemeyi yaşamsal bir sorumluluk olarak kabul ediyorsa siyasal partiler. Laikliği bünyesinde olmazsa olmaz kuralına bağlayan TSK'den uyarılar, bu yıl ilk kez Deniz ve Hava Harp okullarının öğretim yılı törenlerinde de sergilendi. Hem de çok ciddi, kimileri sert demeçlerle. Örneğin, Deniz Kuvvetleri Komutanı **Güven Erkaya**. Böyle bir tehdit karşısında *"TSK dahil, tüm anayasal kuruluşların ve sivil örgütlerin uyanık bir mücadeleye hazır"* olmalarını istiyor.

Ya, harp okullarında duvarlara asılan **Atatürk** söylemleri. Bütün bunlar, uyarıların Karadayı'dan başlayarak TSK'nin bütün kademelerinde benimsenip yayıldığını gösteriyor. Ne var ki şimdi mantıkları yerine saçma olasılıklara tutsak olanlar: Orgeneral Karadayı'nın sözlerini bugün yarın bir darbe olacakmış gibi algılayabilirler. Tümüyle yanlış. Herkesi *"göreve çağıran"* bir ifadeden bu sonuca bugün için varmak olanaksız.

Zaten Cumhurbaşkanı **Demirel**'in TBMM'deki dünkü konuşması kimi saçma varsayımları karşılıyor. Konuşma, sanırız, sadece sivil kesimdeki laik ve demokratik Türkiye özlemini sindirenlerin değil, TSK bünyesindeki içten inancı da dile getiriyor. Cumhurbaşkanı, özellikle geniş yer verdiği dış politikaya çok üstten bakıyor. Dış politikadan sapma heveslerini yeterince karşılıyor. Batı'yla olan ilişkilerimizde ödün vermez tutumumuzu tüm öğeleriyle gösterirken 35 yıllık siyasal yaşamında kıskançlıkla koruduğu *"demokratik rejime"* yeri geldiğinde sık sık değiniyor. Örneğin:

"21. yüzyılın eşiğinde Türkiye'nin değerleri ile dünyada yükselen değerler kesişmiştir. Demokrasi, laiklik, çağdaş uygarlık. Türkiye bunların hiçbirinden vazgeçemez ve bunların hiçbiri birbirinden ayrılamaz. Türkiye, karanlık ve iflas etmiş, insanlığın acılar çekmesine sebebiyet veren hiçbir ideolojinin yanında olmamıştır."

Konuşmasının pek çok yerinde Demirel; alkışlanacak, altına imza atılacak vurgulamalar yapıyor:

"Devletimizin temel niteliklerinin değiştirilmesinden zaman zaman endişe ediliyor, kaygılar duyuluyor. TC Devleti'nin nitelikleri değişmeyecek, değiştirilmeyecektir.

Yani TC Devleti; demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olarak kalacaktır.

Türkiye'nin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğü korunacaktır" diyor.

Bu vurgulamaları; Demirel, özellikle sıraladığı nitelikleri içeren anayasanın 2. maddesini aynen okuyarak yapıyor. Geçenlerde *"şeriat dişlerini gösteriyor"* demiştik.

Önce bu ikiliden kurtulmanın...

Ve sonra dişleri sökmenin zamanı.

TRT Doğu'yu tercih etti

TAYFUN İŞBİLEN *2 Ekim*

Tayfun Akgüner'in ayrılmasıyla boşalan TRT Genel Müdürlüğü için Üst Kurul'un yapacağı seçimin heyecanı sürerken, cumartesi günü toplanan TRT Yönetim Kurulu, dört TRT kanalının yayımını Avrupa'dan Asya'ya **"kaydırma"** kararı aldı. Edinilen bilgiye göre, TRT Yönetim Kurulu, TRT 1, TRT 2, TRT 3 ve TRT 4 kanallarının Türksat 1C uydusunun Türkiye-Avrupa ortak kapsama alanından çıkartılmasını ve Türkiye-Asya ortak kapsama alanına alınmasını kararlaştırdı.

Buna göre, Türksat 1C uydusunun faaliyete geçmesiyle birlikte Avrupa'daki Türkler tarafından da izlenmeye başlayan bu kanalların yayımları, bundan sonra sadece Türkiye'den ve Orta Asya'dan izlenebilecek. TRT Yönetim Kurulu'nun Genel Müdürlük seçiminin yapılmasını beklemeden aldığı bu kararla, TRT'nin Avrupa'ya yönelik tek kanalı olarak halen EUTELSAT uydusu üzerinden yayım yapan TRT INT kalacak. TRT ayrıca Orta Asya'ya TRT AVRASYA kanalıyla yayım yapıyor.

Bilindiği gibi Türksat 1B'nin Avrupa, Türkiye ve Orta Asya olmak üzere birbirinden bağımsız üç ayrı kapsama alanı bulunmasına karşın, Türksat 1 C'nin biri Türkiye-Avrupa, diğeri de Türkiye Orta Asya olmak üzere iki kapsama alanı bulunuyor. 27 Eylül akşamı Türksat 1B'den Türksat 1C uydusuna aktarılan TV yayımları, bulundukları kapsama alanına göre, aynı anda Türkiye ve Avrupa'dan ya da Türkiye ile Orta Asya'dan izlenebiliyor. Tayfun Akgüner'in Genel Müdürlüğü döneminde, Yönetim Kurulu TRT'nin dört kanalının Türksat 1C'nin Türkiye-Avrupa ortak kapsama alanına girmesini kararlaştırmış ve uydunun 27 Eylül'de hizmete verilmesiyle bu kanallar Türkiye'nin yanısıra Avrupa'dan da izlenmeye başlamıştı.

Uydunun Avrupa'yı kapsayan yayım alanı burada yaşayan çok sayıda Türk'ün olması nedeniyle özel kanallar tarafından da tercih ediliyor. Kanal D, atv, CINE 5, Show TV, Kanal 7 ve HBB de bu kapsama alanından yayım yapıyor. Türksat 1C'nin Türkiye-Orta Asya kapsama alanında ise özel kanallardan yine Kanal D, Samanyolu TV ve Kanal 6 bulunuyor. Ayrıca atv, bu kapsama alanından da yansıtıcı kiralamaya hazırlanıyor.

İmam-hatiplere harp okulu yolu

EMİNE KAPLAN *2 Ekim*

- Milli Eğitim Bakanlığı, sınıf geçme sistemine göre okul türleri arasındaki geçişleri yeniden düzenlerken imam-hatip lisesi öğrencilerine genel liselere geçiş serbestisi tanındı. Bu kararın, genel liselerin fen bilimleri alanından mezun olabilecek imam-hatip lisesi kökenli öğrencilerin harp okullarına alınması sonucunu doğurabileceğine dikkat çekildi. Yeni düzenlemede, fen ve Anadolu lisesi öğrencilerinin ortaöğretim başarı puanını yükseltmek amacıyla son sınıfta genel liselere geçiş yapabilmeleri için **"öğretmenler kurulu"** kararı koşulu getirildi.

Milli Eğitim Bakanlığı, geçen yıl uygulamaya konulan sınıf geçme sistemine göre okul türleri arasında geçişleri yeniden düzenledi. Talim ve Terbiye Kurulu'nca hazırlanan **"Farklı Programlar Uygulayan Resmi ve Özel Ortaöğretim Kurumları Arasındaki Öğrenci Geçişleri Yönergesi"**, Bakan **Mehmet Sağlam**'ın onayından geçerek yürürlüğe girdi. Yönergeye göre farklı türlerdeki okullardan genel liselere geçişlerin genel olarak lise 1'inci sınıfta yapılması kararlaştırılırken ara sınıflarda yapılacak geçişlerin ancak velinin işyeri değişikliği durumunda yapılması hükme bağlandı. İmam-hatip liseleri, bu sınırlamaların dışında bırakılırken bu okul öğrencilerine her sınıfta genel liselere geçiş olanağı getirildi.

İmam-hatip liselerine yalnızca **"sosyal bilimler ve Türkçe- matematik"** alanı verilmesi nedeniyle köktendinci çevrelerin hedef gösterdiği bakanlık, yeni kararıyla, imam-hatip lisesi öğrencilerine genel liselere geçiş yapmaları durumunda her alandan mezun olma olanağı tanıdı. Bu öğrenciler, aldıkları derslere göre genel liselerde fen bilimleri, sosyal bilimler, Türkçe-matematik başta olmak üzere, diğer alanlardan mezun olabilecekler.

Yönergenin, imam-hatip lisesi öğrencilerinin, fen liseleri ve genel liselerin fen bilimleri alanından mezun olan öğrencileri alan harp okullarına geçişine olanak tanıdığına dikkat çekildi. Yönergede, ayrıca meslek derslerinden başarılı olarak genel liselere geçiş yapan imam-hatip lisesi öğrencilerinin din kültürü ve ahlak bilgisi dersinden muaf tutulması da kararlaştırıldı.

Bakanlık, fen ve Anadolu liseleri için ayrı bir düzenlemeye gitti. Ortaöğretim başarı puanlarını yükseltmek için son sınıfta genel liselere geçiş yapan öğrencilerin engellenmesi için **"öğretmenler kurulu"**koşulu getirildi. Buna göre ara ya da son sınıfta genel liseye geçiş yapmak isteyen bu öğrencilerin velilerininin nakil isteğini kabul etmesi durumunda öğretmen kurulu toplanacak. Öğretmenler kurulu, öğrencinin okuldaki başarı durumuna göre geçiş yapıp yapamayacağına karar verecek. Kurul kararı olmadan geçiş yapılamayacak.

Genel liselerden meslek liselerine geçiş yapmak isteyen öğrenciler, gitmek istedikleri okullarda **"yoğunlaştırılmış eğitim programı"**na alınacak. Programda başarısız olan öğrenciler, lise 1'inci sınıfı tekrar etmek koşuluyla meslek liselerine geçiş yapabilecekler. Meslek liselerinde bölüm değiştirmek isteyen öğrencilerin yılsonu başarı ortalamasının en az 3.00 olması koşulu aranacak. Ders geçme ve kredi sisteminden sınıf geçme sistemine geçişler de öğrencilerin kredi sayısına göre gerçekleştirilebilecek.

Bakanlık, genel liselerin son sınıfında öğrencilere alan değiştirme hakkı verilmesine ilişkin çalışmalarından geri adım attı. Alan değişikliğine ilişkin hüküm yönergeden çıkarılırken sistemin ikinci yılındaki gelişmelerden sonra bu konuda yeni bir çalışma yapılacağı öğrenildi.

Biz içimizden marşlar söylüyoruz

AHMET SAY *2 Ekim*

ANKARA- Yeni sezon açılırken hem Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası, hem Ankara Devlet Opera ve Balesi, dinleyicinin olağanüstü coşkusuyla karşılandı. Özünde 1920'li, 30'lu yılların coşkusuydu bu. Biz **"sevinç"**ten **"ağlama"**yı üretebilen insanlarız. **"Çağdaş uygarlık düzeyi"**nin güzel bir örneğiyle karşılaşınca artık kendimizi tutamıyor, geçmişten kaynaklanan özlemlerin geleceğe koşan duyarlılığını yansıtıyoruz.

Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası'nın 27 eylül günü **"yeni dinleyiciler"** için verdiği eğitsel amaçlı konserde gördük ki, bizim dinleyicimiz **"salonda yerini almakla yetinen"** bir konser dinleyicisi değil, çoksesli müziğin **"bekçisi"**dir ve **"Biz kurduk, biz yaşatacağız"** coşkusu içindedir. CSO, **Albinoni**'nin **"Adagio"**sunu seslendirirken biz içimizden marşlar söylüyoruz.

Bu olgunun bu yükselişin değerini bilelim: Atılımların kaynağında heyecan vardır. CSO yeni sezonda kabına sığmayan dinleyicisiyle binlerce kişilik salonlarda, on binlerce Ankaralının akıp geldiği **"açıkhava konserleri"**nde sıkça buluşmalıdır.

29 eylül pazar günü ise Atatürk Spor Salonu'nda bu kez Ankara Devlet Operası'nın konseri vardı. Konsere koşullanmış bir insan, beş bin kişilik bir spor salonuna girince kendini olimpiyat stadyumunda sanıyor. Orkestranın arkasında bulunan dar tribün koroya ayrılmıştı ve bu tribünün sağındaki ince şerit, dinleyiciye çekici gelmediği için boştu; öteki üç tribün bütünüyle doluydu; ayrıca spor alanı tabanına yerleştirilmiş koltuklarda birkaç yüz kişi oturuyordu.

Varın siz hesaplayın, salonda kaç dinleyici olabilir? Peki bu binlerce dinleyici, toplumun hangi katmanlarından, hangi kesimlerinden geliyordu? Verilen kısa aralarda, tribünlerin arkasındaki geniş koridorlara çıkan insanların arasında dolaştım; büyük çoğunluğu gençlerdi.

Önemli bir noktayı daha belirteyim: Konseri dinleyen binlerce genç, bir **"spor karşılaşması"** koşullanmasının tam tersine, **"konser dinleyicisi"** ağırbaşlılığı içinde davranıyordu.

Şan solistleri **Cemaliye Kıyıcı, Nilgün Akkerman, Pekin Kırgız** ve **Gökhan Akyüz**'ün katıldığı **"Operalardan Sevilen Bölümler"** başlığı altında sunulan konseri **Antonio Pirolli** yönetti. Yüz kişilik koronun ve yüz kişilik orkestranın eşliğinde solo şancıların estirdiği görkemli müzik rüzgârı, dikkatle hazırlanmış ses düzeni sayesinde dinleyiciyi sardı. Konser salonundaki sürekli alkışlar, bu kitlesel müzik akşamına dinleyicinin doyamadığını gösteriyordu.

Sözü uzatmadan yargımı açıklayayım: Yapınca oluyor. Son yıllarda kitlelere ulaşmayı amaçlayan tüm konserler, opera ve bale gösterileri başarıyla sonuçlanmıştır.

Ankara'daki hipodrom konserlerine elli bin, Aspendos ve Efes antik tiyatrolarındaki gösterilere on bin; Yedikule Zindanları önündeki konsere sekiz bin, **"Yılbaşı"** ve **"Bahar"** konserleri adı altında Atatürk Spor Salonu'ndaki etkinliklere beş bin kişi gelmiştir. Bu nicel görünümün nitel açıdan da anlam taşıdığı açıktır: On binlerce insan, sonuçta **"müzik"** dinlemeye, **"opera"** ve **"bale"** gösterilerini izlemeye koşuyorlar. Geri kalmışlığın **"antitez"**i sayılabilecek ilginç örnekler.

Kitlesel etkinlikleri bir yana bırakalım, müzik ve sahne sanatları kurumlarının gerçekleştirdiği yurtiçi turneler yoluyla Anadolu'nun yüzlerce kent ve kasabasına gidilmiş, buralarda sergilenen etkinlikler geniş ilgi görmüştür. Sadece Devlet Opera ve Balesi, geçen sezon içinde Balıkesir'den Kars'a, Denizli'den Diyarbakır'a, Samsun'dan Mersin'e değin çok sayıda il ve ilçemizde 70 etkinlik gerçekleştirmiştir. Örneğin Kayseri'de bale sanatının **"belden aşağı"** değil, **"beyin ve yürek işi"** olduğu, insanın kendi bedenine egemen olan gücün **"bilinç ve ahlak"**tan kaynaklandığı örneklendirilmiş, Kastamonu'da **"şapka devrimi"**nin yıldönümü fırsatıyla, Van'da, Giresun'da, Antalya'da, Adana'da, Marmaris'te, daha nice kentimiz ve kasabamızda anlamlı fırsatlar yaratılarak opera, operet, bale temsilleri verilmiştir. Bu planlı ve ısrarlı turnelerin mimarı, hiç kuşkusuz Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürü **Hasan Hüseyin Akbulut**'tur. 29 eylül akşamı Ankara'daki Atatürk Spor Salonu konserinde bir kenarda oturmakta olan Akbulut'un, şan solistleri tarafından incelik gösterilerek sahneye davet edilmesi üzerine binlerce dinleyicinin coşkun alkışlarıyla karşılanması olgusu, ayrıntı gibi gözüken bazı gerçeklerin gözden kaçmadığını belirlemektedir. Dinleyicinin verdiği bu destek, sanıyoruz futbol seyircisinin **"Bilmem kim başkan, bizim takım şampiyon"** yollu bağırışlarından farklı bir niteliği sergilemektedir.

Dokuz ay önce Hacettepe Üniversitesi'nin rektör seçimi dolayısıyla Ankara Devlet Konservatuvarı'na rektör adayı olarak gelen ve **"demokratik bir üniversite"** için yöneticilerin **"seçimle"** işbaşına gelmesi gerektiğini söyleyen, bu konuda bir de bildiri dağıtarak altına imzasını atan **"dokuz ay sonrası"**nın rektörü Prof. Dr. **Süleyman Sağlam,** sözünde durmamıştır:

Konservatuvarda yeni müdürün belirlenmesi için **"seçim"** değil, **"atama"** yolunu benimsemiştir. Ne diyebiliriz? Bay Sağlam rektördür, dilediği gibi davranabilir; **"bilim ahlakı"**nı, **"demokratik üniversite"**yi, **"insanlık erdemi"**ni, **"akademik gelenekleri"** bizden iyi bilir. Uygulamasını **"U dönüşü", "O virajı"** gibi trafik işaretleriyle niteleyecek değiliz. Çünkü o bir kamyon, otobüs gibi bir araç değil, **"üniversiter"** dizgeyi temsil eden bir rektördür. Doğruyu bilir: Konservatuvarın müdürünü konservatuvara mı soracaktı?

İhracatçılar Çin Seddi'ne takıldı

ESRA YENER *2 Ekim*

ANKARA - Türkiye, 1.2 milyar nüfusa sahip Çin'e ihracat yapmak ve Avrupa Birliği ile ABD'nin de büyük yer aldığı bu pazara girebilmek için devlet ve özel sektör nezninde girişimlerini hızlandırdı. Devlet Bakanı **Ayfer Yılmaz** başkanlığında geçen hafta Çin'de temaslarda bulunan özel sektör ve Dış Ticaret Müsteşarlığı temsilcilerinden oluşan heyet karşılarında, devleti buldular. Çin Halk Cumhuriyeti, **"sosyalist piyasa ekonomisi"** adı altında devlet denetimi ve yönetiminde tüm dünya örgüt ve anlaşmalarından bağımsız bir dış ticaret uyguluyor.

Yılmaz ve beraberindeki heyetin geçen hafta Çin'in Başkenti Pekin'e yaptığı ziyarette, bu ülkeyle kurulabilecek ticari ilişkiler üzerinde görüştü. Türk işadamları Çin sanayisiyle görüşmeler yaparken, Yılmaz da devlet yönetimindeki ilgili kişilerle temasta bulundu. Görüşmelerin sonucunda, Türkiye ile Çin arasında ticari ilişkilerin kurulabileceği mesajı alınırken, ağırlıklı olarak üçüncü ülkelerle ticari ilişkiler için ortaklığa gidilmesi konusunda uzlaşıldığı öğrenildi. Çin, 1978 sonrası yavaş yavaş geçtiği piyasa ekonomisinde kendi yöntemini uyguluyor. Dünya Ticaret Örgütü (GATT) ve diğer uluslararası ticaret anlaşmalarına imza atmayan Çin, 1.2 milyarlık nüfusunun ucuz emek ve tüketim olanaklarını kullanarak, diğer ülkelerle ticaretinde kendi kurallarıyla oynuyor. Çin'de 1994 sonu itibariyle 100 milyar dolarlık yabancı sermaye izni verildi. Çin'in özellikle işgücü ve hammadde fiyatlarının Tayvan ve Hong Kong'a göre yüzde 10-15 düzeyinde düşük olması nedeniyle yabancı yatırımı çeken bir ülke olduğuna dikkat çekiliyor. Çin, bu gücünü kullanarak, korumacı, dış ticarette **"kesinlikle avantajlı"** konumda olması durumunda ilişkiye girmeyi kabul ediyor. Çin yönetimi, bu politikaya **"sosyalist piyasa ekonomisi"** adını veriyor.

Çin yetkilileri, dış ticareti ikili anlaşmalar yoluyla uyguladıklarını belirtirken, özel sektörün tüm ilişkilerinin devlet denetimi ve yönetiminde olduğunu da vurguladılar.

Türkiye'nin, Çin ile ticari ilişki kurmak için önce devletin onayını almak zorunda olduğu belirtiliyor. Bu çerçevede, Devlet Bakanı Yılmaz, Çin yetkilileriyle özellikle, Türkiye ile Çin arasındaki bankacılık işlemleri, ticaret için gereken aracı firmaların kurulması, malların ihracatında gümrüklerde yaşanan sorunlar ve fason üretimin önlenmesi konularını görüştü.

Çin'in ilgili Başbakan Yardımcısı'nın Yılmaz'ı gezinin son gününde kabul etmesi de, devletin Türkiye ile ilişkilerini arttırmak istediğinin bir göstergesi olarak kabul edildi.

Çin ile Türkiye arasındaki ticari ilişkiler Türkiye aleyhinde bulunuyor. Türkiye'nin Çin'e olan 1994 yılındaki 324 milyon dolarlık ihracatı 1995 yılında 47 milyar dolara düşerken, aynı dönemler itibarıyla 183 milyon dolarlık ithalatı 382 milyon dolara yükseldi.

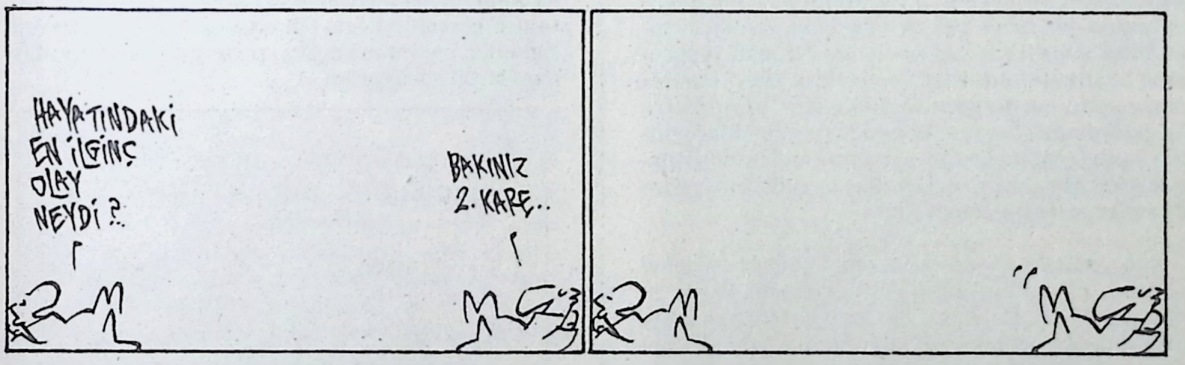

Hakemler artık profesyonel olsun

ASLAN YILDIZ *5 Ekim*

Eski Merkez Hakem Kurulu Başkanı Hilmi Ok, gelecek futbol sezonunda görev yapacak hakemlerin, **'profesyonel'** bir kimliğe kavuşacağını söyledi.

FIFA'nın belirlediği yeni kurallar doğrultusunda karşılaşmalarda görev alacak hakemlerin, hakemlik işini bir meslek olarak yapacağını belirten Ok, **"Hakemlik, FIFA'nın aldığı yeni karar doğrultusunda profesyonel bir statü kazanacak. Hakemlik, ek bir iş olarak değil bir meslek olarak yapılacak"** dedi. 10 martta FIFA'nın belirlediği yeni kurallar hakkında bilgi veren Ok, ceza sahasında yapılan 9 kusurlu hareketin, **'Futbolcunun, ceza sahası içerisinde amacında başarılı olsa da olmasa da rakip oyuncuya faul yapmaya teşebbüs etmesi penaltıyı gerektirir'** hükmüyle 10'a yükseldiğini söyledi.

Voleybolcular sahada

ALEV ANAKÖK *5 Ekim*

Türkiye Süper Ligi Bayanlar ve Erkekler Voleybol maçları bugün 5 şehirde oynanacak 10 karşılaşma ile başlayacak ve ligin ilk devresi 15 aralık pazar günü sona erecek. İkinci devre ise 28 aralıkta başlayacak ve 2 şubat pazar günü bitecek. Daha sonra ise 8 takım iki devre lig usülü kozlarını paylaşacak ve şampiyonla birlikte sıralama da ortaya çıkacak. 2 takım ise 1.Türkiye Ligi'ne düşecek.

Bu sezon gerek bayanlarda gerekse erkeklerde çok zor bir lig yaşanacak. Takımların kuvvet dengelerinin birbirlerine çok yakın olması özellikle erkekler liginde bir sıralama tahmini yapmayı son derece zorlaştırıyor. Ancak yapılan transferler ve eldeki kadrolar göz önüne alınırsa zirveye en yakın adaylar olarak Halkbank ve Netaş görünüyor. Çünkü Halkbank geçen yıl şampiyon olan kadrosunu pasör dışında koruyor.

Netaş ise geçen yıl başarılı olan oyuncularıyla tekrar anlaşırken sıkıntılı olan yerlerini de Arçelik'ten **Barış** ve **Emrah**'ı alarak doldurdu. Bu iki takımdan birinin zirveyi kapması bekleniyor. İlk dört sıranın diğer iki adayı ise Emlakbank ve Ziraat Bankası.

Diğer takımlara gelince hepsi eşit düzeydeler. Ligden çekilen Eczacıbaşı dışında kalan 7 takımdan herhangi biri 5. olabileceği gibi kümede düşebilir. Ligde ilk kez böylesine bir güç dengesi yaşanacak.

Bayanlar ligine gelince şampiyonluğun en büyük adayı olarak Emlakbank ve Vakıfbank görünüyor. Onların arkasından ise Beşiktaş, Galatasaray, Eczacıbaşı ve Güneş Sigorta geliyor.

Güç olarak eşit düzeyde olan bu 4 takımdan ikisi ilk dört içine girebilecek. Play- Off içinse Yeşilyurt ve Karşıyaka'nın şansları diğerlerine oranla daha fazla. Geriye kalan 4 takımdan ikisi ise küme düşek.

Hayal ve Gerçek...

6 Ekim

İstanbul 16 Mart 1920'de işgal edilmişti.

6 Ekim 1923'te kurtuldu. İstanbul'un ne demek olduğunu anlatmaya bilmeyiz ki gerek var mı?.. Bu anlam kısaca şöyle vurgulanabilir: 29 Mayıs 1453'te, Türkler, İstanbul'u fethettikleri zaman, tarihçiler bir çağın kapanıp bir çağın açıldığını söylemişlerdir. 20'nci yüzyılın başında Türkleri Avrupa'dan kovmaya karar veren kuvvetin İstanbul'u işgal etmesinin ne demek olduğu da bu açıdan tartılmalıdır. Kurtarıcı Gazi Kemal'e şükran duygularımızı bugün ne kadar yinelesek eksik kalır. Atatürk olmasaydı, ne bugün Anadolu'dan milyonlarca Türk İstanbul'a göç edebilecekti ne de nüfusu gittikçe büyüyen bu kentin her yanı camiyle donatılabilecekti. Bırakınız yeni camileri, eskilerinin yerinde yeller esmesi işten değildi.

☆

Son yıllarda ulusal bilincimizi gölgeleyen dinci politika, olayın bu yanını görmediği gibi, yalnız 29 Mayıs'ı "Fetih Bayramı" niteliğiyle büyütmek aymazlığını da benimsiyor. İstanbul'un fethi tarihsel onurumuzdur. 'Fetih' bir yabancı ülkeyi ya da kenti zaptetmek anlamını taşır. İslamda özel anlamı vardır; ama, tarihin derinliklerine gömülmüş, çağımızda aşılmıştır; güncel hukukla bağdaşması olanaksızdır. Bu durumda yurdumuzun bir kentini çok eskiden ele geçirdiğimiz için her yıl bayram yapmak, uygar dünyanın gözlerinde olumlu bir simge yaratmaz. 21'inci yüzyıla yaklaşırken şeriatçı gözlüğüyle dünyaya bakmak, bizi her alanda boşluğa düşürecektir. Osmanlı ideolojisini 1923 Cumhuriyet devrimiyle aşmak zorundaydık, 'mülk' kavramının yerini 'vatan'a, 'fetih' ilkesinin yerini 'yurtta sulh, cihanda sulh' ilkesine bırakması çağdaşlığın kaçınılmaz gereğiydi.

★

20'nci yüzyılın başında dünya büyük bir savaş yaşadı. Türkiye'yi 'öldü, bitti, yıkıldı' diye niteleyenler 1920 yılında içte ve dışta çoğunluktaydı; Sevr Antlaşması imzalanırken Avrupa'nın bize bakışını dile getirmek için sözcükler yeterli değildir. Bu felaketten Atatürk'ün önderliğinde kurtulduk. Bugün Sevr özlemlerini gündeme getirenlere karşı savaşımı da Atatürk'ün önderliğinde vereceğiz. 20'nci yüzyılın ilk çeyreğinde, kurtuluştan da öte bir varoluşu gerçekleştiren Türkiye'nin 20'nci yüzyılın sonunda parçalanacağını ve biteceğini sananlar ham hayal görüyorlar.

Cemal Reşit Rey'i keşfettikçe

EVİN İLYASOĞLU *9 Ekim*

Cemal Reşit Rey Salonu, adını taşıdığı besteciyi anarak mevsimi açtı. Programda büyük ekran video gösterisi ile önce salonun bu yılki etkinlikleri sunuldu. Sonra **Cemal Reşit**'i tanıtan, bir zamanlar Devlet Sanatçıları dizisi için hazırlanmış bir film. Ardından da müzik başladı. **Kerem Yılmazer**'in sempatik sunuculuğu, müziklerin ve icracıların yerinde seçimi ile iki saat hızla akıp geçti. **Gökçen Koray**'ın çocuk ve gençlik korosundan ilk kez dinlediğimiz parçalar: **İdil Biret** ve **Aydın Karlıbel**'in çaldıkları iki piyano için **Prelüd ve Füglerle** Karlıbel'in düzenlemesinden iki piyano için **Onuncu Yıl Marşı** ayrıca İdil Biret'in Cemal Bey'in sevdiği iki **Chopin** yapıtını çalması; bu mevsim Muhsin Ertuğrul Tiyatrosu'nda yeniden sahnelenmeye başlayan **Lüküs Hayat**'tan bir bölüm ve **Fahrettin Kerimov** yönetimindeki Cemal Reşit Rey Salonu genç senfoni orkestrasından dinlediğimiz **Türk Sahneleri** ve bütün salonun katılımıyla söylenen Onuncu Yıl Marşı coşkulu bir gecenin sesleriydi. Önce, ben dahil birçok kişinin konuşmacı olarak adı duyurulmuş, sonradan yapılan yeni bir düzenleme ile yalnız belediyenin kültür danışmanı **Şenol Demirözlü** ile Genel Sanat Yönetmeni **Arda Aydoğan**'dan başka kimsenin konuşmamasına karar verilmiş.

Bu anma gecesi için hazırladığım konuşmadan alıntıları bugünkü yazımın temeli olarak düşünmüştüm. Cemal Reşit'i kitabımın her satırında nasıl yeniden keşfettiğimi anlatacaktım.

Nicedir hazırlamakta olduğum **Cemal Reşit Rey** kitabımı şu sıralarda tamamlamak üzereyim. Çeşitli resimler ve belgeler topladım, sayısı 67'ye varan söyleşi yaptım. Bunca belge bunca anı bir araya gelince Cemal Reşit Bey'i ne kadar yakın yaşamaya başladığımı takdir edersiniz. O kadar ki artık geceleri düşlerime girip **"Cancazım, hadi artık, bitir şu kitabı"**, demeye başladı. Ve giderek her satırda Cemal Bey'i yeniden keşfetmeye koyuldum. Önceden bildiğim şeyler bile yeniden şekillendi. Osmanlı'nın son günlerini, Osmanlı'dan cumhuriyete geçişi, genç cumhuriyetin coşkusunu, Avrupa'nın savaş bunalımını ve bütün bu çalkantının ortasında yalnız müzik için yaşayan bir Cemal Reşit Rey'i tanıdım. Şaşkınlıkla hayretle ve hayranlıkla keşfettiğim birkaç satırbaşını aktarmak istiyorum.

Bebek Efsanesi Karagöz Süiti, piyano ve keman konçertoları, **Çelebi Operası, Yaygara 70** gibi nice yapıtının kayıplara karışmış olmasını bir kez daha kınıyorum. Kocaman bir opera, kocaman senfoniler, konçertolar, operetler nasıl kaybolur? Akıl alır gibi değil! İlk seslendirilerinde Paris'te büyük övgüler toplayan **Karagöz** ve **Bebek** gibi senfonik yapıtları daha Türkiye'de hiç çalınmamışken partisyonları yitip gitmiş! Bugüne kadar elde kalan bazı özgün nota yazıları Filarmoni Derneği'nde koruma altında. Operetleri ise varislerinde duruyor. (Anma gecesinde öğrendiğimize göre CRR Konser Salonu varisleri ve Filarmoni Derneği ile bir işbirliği sonucu bu notaları toplamaya özgün yazıdan çoğaltarak herkesin kullanabileceği şekilde gün yüzüne çıkarmaya adaymış.)

Cemal Reşit'i keşfettikçe onun bir moda uygulayıcısı, bir medya öncüsü olduğu da karşımıza çıkıyor. Örneğin **Ondes Martenot** gibi 1930'ların başında icat edilmiş bir çalgıyı o sıralarda **Honegger** ve **Messiaen** gibi iki besteci orkestrasına alıyor. Bir de Cemal Reşit Rey! Ondes Martenot ve yaylı çalgılar için **"Poeme"** adlı bir oda müziği yapıtı besteliyor. Yanlış anlaşılmasın, modayı uygulama deyişini gündemi izleme, çağı yakalama bağlamında kullanıyorum. Moda olup da gelip geçen değerler bağlamında değil. Örneğin, izlenimcilik akımı, yerel müziklerden yola çıkan **Ulusçuluk** akımı, o günlerde gündemde olan ve Cemal Reşit'in de yakından izleyip uyguladığı akımlar.

Yirminci yüzyıl başında zamanın bir modası da komple müzisyen olmak. Cemal Reşit'in yetiştiği yıllarda Paris ve Cenevre'de çevresindeki her ünlü müzikçi, mutlaka kompozisyon yapıyor, orkestra yönetmeye soyunuyor ve çalgısının virtüözü ustası olarak ün yapıyor. Örneğin **Alfred Cortot** gibi Cemal Reşit Rey, besteci olarak piyanist ve şef olarak Avrupa'nın neredeyse, yirmi yıl gündeminde kalmış. Bugün Avrupa müzik tarihine geçmiş nice ünlü şef, Cemal Reşit Rey'in yapıtlarını 1927-40 arasında en ünlü orkestralara çaldırtmış. Cemal Reşit kadar Avrupa'nın ünlü orkestralarını yönetmiş bir ikinci şefimiz de daha olmamış. Operet yazmak 1930'larda son derece gündemde. Tıpkı **Ira** ve **George Gershwin** gibi. Ekrem ve Cemal Reşit kardeşler de peşpeşe operetler yazıyor. **Broadway**'in Avrupa'ya yansıdığı yıllar, Cemal Bey anlatıyor: **"Lüküs Hayat'ta, orkestrasyonu iki piyano ve birkaç saz için yazmıştım. İki piyano bir moda idi. Her akşam ve matine dahil allahın her günü** Ferdi Statzer **ile iki piyanoyu çaldık orkestra içinde."**

Cemal Bey'in bir başka anısını aktarayım: **"Atatürk, İstanbul'a gelirken karşılayanlar arasında biz de vardık. Biz Gül Nihal vapuru ile İzmit'e gittik. Gazi, İzmit'e geldi ve Reşit Paşa vapuruna yerleşti. Hazırlanan program gereğince biz Cesar Franck kantatının birinci bölümünü çaldık."** Cemal Bey bu konseri **Ergican Saydam**'a şöyle aktarmıştır: **"Bembeyaz smokinler vardır üstümüzde. Daha salona varamadan vapurun bacasından çıkan dumanla is içinde kalan smokinler neredeyse kapkara olmuştu."** Üstelik Cesar Franck da o ortam için biraz ağır kaçmış.

Öğrencilerinden dinlediğim anılar ise rengârenk. Her biri onun yaratıcı öğretmenliğini başka bir olayla anlatıyor. **Vedat Kosal, Madam Butterfly**'ı anlatırken koltuğun ardına girip harakiri yapmasını, **Tuluyhan Uğurlu, Debussy**'nin **Surt Bergamose** adlı yapıtını çalışırken o yaşlı hali ile zenci gibi dans ederek coşkuyu anlatmasını aktarıyorlar. 1928'de onun piyano öğrencisi olan **Masume Batu**'ya konçerto çaldırmak isteyip orkestra bulamayınca, orkestra bölümünü diğer piyanoda kendi üstlenerek ona bu zevki tattırması. Hep işin perde arkasını tarihteki konumunu incelemesi ve çalan kişiye çalgısının ardındaki derinliği düşündürmesi. Örneğin orkestra provalarının kasetlerini dinliyorum. **Le-**

onora uvertürünü çalıştırıyor ve tüm yaylı çalgıları uyarıyor: **"Dikkat! Zindandan ışığa doğru çıkıyorsunuz. Önce karanlıktasınız, yavaşça aydınlığı görüyorsunuz."**

Son yıllarında bile küçücük bir transistörlü radyodan Türkiye'de ve alabildiği dalgada klasik müzik programları dinleyerek yeni bestecileri sorgulaması, onun hâlâ gündemi izlemesine örnek. Örneğin Polonyalı besteci **Lutoslawski**'yi dinlemiş bir gün. Ve hemen o gün derse gelen öğrencisi **Ertuğrul Sevsay**'a **"Bu adamda çok iş var, yarın öbür gün bundan çok söz edilecek"** gibi bir saptama yapmış. (Nitekim son yıllarda dünyanın önde gelen bestecilerinden birisi oldu Lutoslawski.)

Konservatuvar öğrencileri ile gönüllü müzikçileri bir araya getirip orkestra kurmak için uğraşırken onu pek çok eleştiren oluyor. Yok, öğrenciler derse girmiyormuş, yok, kendisi dersleri aksatıyormuş. İleri devreden öğrencisi **Jülide Saygun** soruyor. **'Hocam niçin onlara açıklamıyorsunuz, neden bu orkestranın önemini yararını anlatmıyorsunuz? Siz de konuşsanıza!'** Yanıt olarak İranlı şair **Sadi**'nin dizelerini okuyor: **"Beni kıskanıyorlar, ama ben onlara cevaben bilgimi derinleştiriyorum, kültürümü geliştiriyorum."**

Cemal Reşit eninde sonunda bir simge halini alıyor. Onun kişiliğinde yarının Türkiyesi için bir sunu görüyorum. **Atatürk** ilkeleri doğrultusunda çağdaş uygarlığı yakalamak için uluslararası bir dil olan çokseslilliği kendi kişiliğimizi yitirmeden kullanabilen, saldırılara karşı kültürünü geliştirebilen bir anlayış görüyorum. Hiçbir zaman gösterişe, şekilciliğe girmeyen filozof dindarlığı, Onuncu Yıl Marşı ile sergilediği cumhuriyet coşkusu, geleneklerine hayran olduğu Osmanlı töreleri ile köküne bağlılığı ve gündemi izleyip çağı yakalama ustalığı ile yarının Türkiyesi'ne hizmeti gün geçtikçe daha iyi anlaşılacak.

İyi ki bu salona ismini vermişiz. Bununla da gün geçtikçe daha çok övüneceğiz.

DHMİ'nin yalnızca adı kaldı

CANAN SOYSAL *9 Ekim*

Geçen yıl 9 trilyon lira kâr eden Devlet Hava Meydanları İşletmesi (DHMİ), tasfiye ediliyor. Atatürk Havalimanı'ndaki temizlik işlerinin Arı Temizlik adında taşeron bir şirkete verilmesiyle başlayan tasfiye, danışma ve C Terminali'ndeki teknik hizmetlerin STFA şirketine, itfaiye hizmetlerinin belediyeye, lokal işletmeciliğinin İstanbul Havayolları'na ve yemek hizmetlerinin de Onur Air şirketine verilmesiyle devam etti. Konuyla ilgili açıklamalarda bulunan Birleşik Taşımacılık Çalışanları Sendikası Genel Sekreteri Süleyman **Eryılmaz**, son olarak trafik hizmetlerinin tümüyle Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü'ne devrinin gündeme geldiğini belirterek, bunun DHMİ'yi tasfiye etme girişimlerinin somut bir göstergesi olduğunu ifade etti. Trafik hizmetlerinin devri ve geri kalan hizmetlerin taşeron firmalara verilmesiyle DHMİ'nin tasfiye edilmek istendiğini öne süren Eryılmaz, daha sonra da trafik hizmetlerinin özel şirketlere devredileceğini öne sürdü.

DHMİ'nin tasfiye edilmesinin başka bir somut göstergesinin 28 Ağustos 1996 tarih ve 22741 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren **"Havaalanları Yer Hizmetleri Yönetmeliği"** olduğunu ifade eden Eryılmaz, şöyle konuştu: **"Daha önceki yönetmeliğin sorumluluk başlığı altındaki 5'inci maddesi 'Bu yönetmelikte yer alan hükümleri yerine getirmekten DHMİ, yer hizmetleri kuruluşları ve hava taşıyıcıları sorumludur' demektedir. Ancak yeni yönetmeliğin sorumluluk başlığı altındaki 6'ıncı maddesi 'Bu yönetmelikte yer alan hükümleri yerine getirmekten Havaalanı işletmecileri, yer hizmetleri kuruluşları ile hava taşıyıcıları sorumludur' demekte. Yönetmeliğin böyle değiştirilmesi havaalanı işletmeciliğinin DHMİ tarafından değil özel şirketler tarafından yapılmasının önünü açmak içindir"**

Diğer uygulamalara da değinen Eryılmaz, temizlik işlerini üstlenen Arı Temizlik firmasında çalışanların 24 saat hizmet gördüklerini, 12-14 milyon lira ücret aldıklarını ve hiçbir sosyal hakları bulunmadığını belirterek, aynı işi yapan DHMİ çalışanlarının ise 28 milyon lira ücret aldıklarına ve sosyal hakları bulunduğuna dikkat çekti. STFA şirketinde çalışanların ise 13-20 milyon lira arasında ücret aldığını kaydeden Eryılmaz, aynı işi yapan DHMİ personelinin ücretinin ise 33 milyon lira olduğunu ifade etti. Personele ait sosyal tesislerin aylık 10 milyon lira gibi komik bir rakamla İstanbul Ha-

vayolları'na kiralandığını söyleyen Eryılmaz, Onur Air şirketinin kullanımına izin verilen yemek binasından ise kira alınmadığını kaydetti. Eryılmaz, sözlerine şöyle devam etti:

"Bütün bunların yanı sıra Yap-İşlet-Devret modeli ile yeni bir dış hatlar terminali yaptırılacak ve tüm dış hatlar hizmetleri bu yeni binada yapılacak. Böylece dış hatlar terminalinin tüm gelirleri açılan ihaleyi kazanan şirketin kasasına girecek. Personeli taşıyan servislerin özelleştirilmesi için ihale açılmış. Ücretsiz olan servislerin ücret karşılığı olacağı belirtiliyor."

Almanya'da on yıldır süren Türk sineması şöleni

GÜRAY ÖZ *11 Ekim*

- Mannheim-Heidelberg Uluslarası Film Festivali kapsamında bu yıl onuncusu düzenlenen Türk Film Festivali, 12-19 ekim tarihleri arasında Mannheim'de gerçekleştirilecek. Yarın başlayacak festivalle ilgili olarak Türk Film Festivali'ni düzenleyen ve 1984'den beri **"Alman-Türk Kültür Merkezi"**ni yöneten **Kamber Altıntaş**'la konuştuk.

- Mannheim Türk Film Festivali'ni 10. kez düzenliyorsunuz. Bu 10 yılın öyküsünü anlatır mısınız?

KAMBER ALTINTAŞ - Bilindiği gibi 70'li yılların sonu, 80'li yılların başı, uluslararası arenada Türk sinemasının Altın çağı olmuştu.

Kendine özgü anlatımı ve konularıyla uluslararası film festivallerinde Türk filmlerinin kazandığı başarı, bu yılların yönetmenleri olan **Atıf Yılmaz, Yılmaz Güney, Ömer Kavur, Şerif Gören, Ali Özgentürk, Yusuf Kurçenli, Tunç Başaran, Başar Sabuncu, Erden Kıral, Orhan Oğuz, Zülfü Livaneli** gibi yönetmenlere aitti. İşte bugün 20 bin Türkün yaşadığı Mannheim'daki, Berlin'den sonra Almanya'nın en eski uluslararası film festivalinde de Türk sineması konuşulacak. 1980 Uluslararası Manheim Film festivalinde Ali Özgentürk **"Hazal"** filmiyle ödül kazanınca dikkatler Türk sinemasına yönelmişti.

Türk sinemasının uluslararası aktüel olması nedeniyle, Ve Mannheim Film Festivali'nde Türk filmlerinden oluşan bir özel program yapılması öngörülmüştü.Her yıl bir başka ülkenin toplu halde filmlerinin gösterildiği Mannheim'de 1987'de, bir defaya özgü olmak üzere Atıf Yılmaz'ın ve Ömer Kavur'un toplam 6 filmi programa alınmıştı.

Ayrıca Ömer Kavur da Uluslararası Mannheim Film Festivali jürisinde bulunuyordu. Buna paralel olarak kültür merkezinde, kültürel ve eğitim ağırlıklı çalışmalarımızda, Türk sineması başlı başına bir bölüm oluşturuyordu. 1987'deki Türk filmleri gösterisinin başarısıyla giderek bir diyalog, buluşma ve ilişkiler forumu oluştu böylelikle.

Uluslararası Mannheim Film Festivali çerçevesindeki Türk filmleri toplu gösterisinin bu yörede yaşayan Türkler açısından önemini, kültürler arasındaki diyaloğa katkısını ve Mannheim kentinin kültürel coğrafyasına etkisini dile getirerek yeniden organize edilmesine giriştik. Bu da başarılı oldu, hatta 1988'de uluslararası bölümdeki Orhan Oğuz'un **"Herşeye Rağmen"** filmi, büyük ödülü aldı.Bu Orhan Oğuz'un ilk filmiydi, Uluslararası Mannheim Film Festivali'nin bir özelliği de, ilk filmler festivali oluşuydu. **Fassbinder, Wim Wenders, Jim Jarmusch** gibi sonradan ünlenen yönetmenler de ilk filmleriyle Mannheim'da keşfedilmişlerdi yakın geçmişte. Türk Film Festivali'ne şimdiye kadar birçok sinema oyuncusu ve yönetmeni katıldı. **Tarık Akan, Şener Şen, Hülya Avşar, Nurseli İdiz** gibi oyuncular yoğun bir kitleye ulaşırken Yusuf Kurçenli, Ali Özgentürk, Orhan Oğuz, **Erden Kıral, Sinan Çetin** de ilginç söyleşi ve tartışmalara katıldılar.

- Türk Film Festivali, Mannheim-Heidelberg Film Festivali'nin bir ek organizasyonu. Bu önemini daha da arttırıyor. Türk Film Festivali'nin geleceği konusunda yeni projeleriniz var mı?

Evet, Türk Film Festivali, Mannheim-Heidelberg Uluslararası Film Festivali'nin bir bölümü. Bu bizim için tabii oldukça önemli. Böylece festival konuklarına ve gazetecilere Türk filmlerini gösterme olanağı bulabiliyoruz ki bu olanak, Türk filmleri için küçümsenemeyecek fırsat. Burada bizim için önemli olan, uluslararası festivalde Türk sinemasını sunabilecek düzeyde bir program yapmak, Türkiye'deki bir festivali buraya taşımak değil. Uluslararası Mannheim-Heidelberg festivali çerçevesinde devamlı Türk filmi şenliği örneği herhalde başka hiçbir yerde yok.

Geleceğe yönelik proje olarak festival dışında da yeni Türk filmlerinden ya da Türk sinema tarihinden gösteriler düzenlemek, bu yönde çalışmalarımız var. Bir de yakın bir zamanda Almanca, fotoğraflı, Türk sinemasını anlatan bir kitap yayınlayacağız.

- Bugüne dek kaç Türk filmi festivale katıldı?

Şimdiye kadar sadece festivale 60'a yakın film katılmıştır. Festival dışında, zaman zaman çeşitli kültür etkinliklerinde de, Türk filmleri gösterdik.

- Festivalin izleyicilerinde sayısal bir artış gözleniyor mu? Alman izleyicilerden nasıl tepkiler alıyorsunuz?

Festival izleyicilerinde her geçen yıl artış var, özellikle son yıllarda buradaki genç kuşak Türk seyircilerde görülecek derecede yoğunlaştı ilgi. Aynı şekilde Alman seyircilerde de Türk filmlerine epeyi ilgi var, ama bu altyazıya bağlı olarak sınırlı.

- Bu yıl festivale kimler ve hangi filmler katılıyor?

Bu yılki festivale son zamanlarda üzerinde en çok konuşulan ve tartışılan **"İstanbul Kanatlarının Altında"** filmiyle **Mustafa Altıoklar** katılacak. İstanbul Kanatlarının Altında, programda açılış filmi olarak yer alıyor ve Almanya'da ilk gösterimi olacak. Gösterimden sonra yönetmen ve yapımcısı söyleşiye katılacaklar. **Yavuz Özkan**'ın **"Bir Kadının Anatomisi"**, Bir TRT yapımı olan ve yönetmen **Tülay Eratalay**'ın **"Düş, Gerçek, Bir de Sinema"** ve **Kadir Sözen**'in **"Soğuk Geceler**'i gösterilecek filmler arasında. Oyuncu **Menderes Samancılar** ve yönetmen Kadir Sözen filmden sonra söyleşiye katılacak. **Türk Sinema Tarihinde Bir Film** bölümündeyse **Zeki Ökten** ve **Yılmaz Güney**'in klasiği **"Sürü'** gösterilecek.

Türkiye'nin Küçük Düşürülmesi

ÖZTİN AKGÜÇ *11 Ekim*

Libya Devlet Başkanı **Muammer Kaddafi**'nin Türkiye'yi aşağılamaya, küçümsemeye yeltenmesi ve Sayın **Erbakan**'ın bu tür saygısız davranışa duyarsız kalması, ülkede geniş bir kesimde kaynamaya (galeyana) yol açtı. Ülkenin onuruna, saygınlığına saldırıya karşı tepki gösterilmesi, duyarlı davranılması kuşkusuz toplumumuz açısından sevindirici.

Türkiye'nin aşağılanması, saygınlığına saldırı, küçük düşürülmesi ne yazık ki ilk kez olmuyor. Kanımca, İkinci Dünya Savaşı sonrası Marshall yardımıyla birlikte Türkiye'nin saygınlığı zedeleniyor; çeşitli toplantı ve platformlarda üstü açık veya kapalı biçimde Türkiye küçük düşürülüyor. Son olayda tepkinin şiddetli olması Kaddafi'nin saygısızlıkta ileri gitmiş olmasından ve saygısızlığın, aşağılamanın Libya gibi küçük, gelişmekte olan bir ülkeden gelmesinden kaynaklanıyor. Kuşkusuz Sayın Erbakan'ın gereken tepkiyi vermemesi de öfkeyi arttıran bir etken oluyor.

Türkiye, **Atatürk** döneminde saygın bir ülke iken, özellikle 1950'den sonra giderek bu saygınlığını yitirdi ve saygınlığımız Erbakan-**Çiller** ikilisi döneminde de cumhuriyet döneminin en düşük düzeyine indi. Ülkenin saygınlığı ile ülkeyi yönetenlerin tutumu, kişisel nitelikleri arasında yakın bir ilişki vardır. Kişisel saygınlığı olmayanlar, ülkeye de saygınlık kazandıramıyorlar, tersine ülkenin saygınlığını zedeliyorlar.

Türkiye niçin saygın bir ülke değil? Bazı dış ülkeler, yabancı devlet adamları, kuruluşlar, Türkiye'yi aşağılama en azından saygısızlık gösterme cüretini nereden alıyorlar? Böyle bir davranışı kendileri için, hak görüyorlar? Yanıtı açık ve basit. Bizim tutumumuzdan, özellikle ülkeyi yönetmeye soyunanların davranışlarından.

Türkiye ne yazık ki insan haklarına saygılı demokratik bir ülke olamadı. Türkiye Cumhuriyeti gerçek anlamda bir hukuk, sosyal refah devleti de olamadı, kalkınmış ülkeler grubuna da giremedi. Türkiye'nin çıkarlarından çok kendi çıkarlarını düşünen, sözde halkçı (popülist) politikalarla oy devşirmeye çalışan, dış ilişkileri iç politika malzemesi olarak kullanan yöneticiler, parti liderleri ve bunlara övgü düzen, çanak yalayıcı (kasefis) ve fırsatçılar, Türkiye'nin belirli yerlere ulaşmasını engellediler. Toplumumuzun olaylara kısa süreli çıkar açısından bakması, özverili davranamaması, kolay yolları yeğlemesi de kuşkusuz bunda etkili oldu.

Bir ülke düşünün ki ağır bir dış borç yükü altında bunalıma girmemesi dış kaynak bulmaya bağlı, sık sık IMF kapısında, *"kredini keseriz"* göz korkutması altında, çeşitli nedenlerle sürekli olarak dış ülkelere ödün verme gereğini duyuyor, böyle bir ülkenin saygın bir konuma gelmesi, saygınlığını koruması çok zor.

Dış ülkelerle, yabancı devlet adamlarıyla ilişkilerin, dış gezilerin iç politika malzemesi yapılması, kişisel prestij için kullanılması da, saygınlığımızın azalmasında başka bir neden. ABD ile yakın ilişki içinde olmak, ABD'nin desteğinin alındığı imajının yaratılması, ABD Cumhurbaşkanı ile çekilmiş resimlerin dağıtımı, geçmişte oy devşirmede kullanıldı. Son genel seçimlerde dahi gümrük birliğine giriş, Avrupa Birliği ile ilişkiler, propaganda malzemesi yapıldı. Sayın Erbakan'ın son olaylı gezisi de iç politikaya dönük bir amaç taşıyordu. Ekonomik açıdan bir başarı sağlayamayacak olan Erbakan yandaşlarına İslam ülkeleriyle yakın ilişki kuruluyor iletisini vermeye çalışıyordu.

Devlet adamları, ülkeyi yönetenler, ülkenin saygınlığı üzerinde etkili olurlar. Kişilikleriyle, davranışları ile bunu sağlarlar. Türkiye'nin Atatürk döneminde saygınlığı yüksekse, bunda **Mustafa Kemal**'in kişiliğinin büyük payı vardır. Kendi kişiliğine saygısı olmayan, kendi vatandaşına saygı duymayan politikacılar parti liderleri, devlet ve hükümet başkanları, bakanlar, ülkelerinin de saygınlığını koruyamazlar.

1980 sonrasında gözlemlere dayanarak sık sık yineliyoruz. Yaşamları boyunca kendi saygınlıklarını koruyamamış kişiler, ülkenin saygınlığını da koruyamazlar.

RP'yi zamanaşımı kurtardı

EVİN GÖKTAŞ *12 Ekim*

ANKARA - Libya'dan 7 Nisan 1989 günü RP'ye verildiği ileri sürülen 500 bin dolarlık yardım çeki ile yürütülen, ancak daha sonra takipsizlik kararı verilen soruşturmada yeni bir boyut ortaya çıktı. **"RP'nin kasası"** olarak bilinen **Beşir Darçın**'a **"İslamiyeti dünyaya yaymak amacıyla"** verildiği savlanan 500 bin dolarlık çekle ilgili iki yıl önce Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı'nca başlatılan soruşturmanın, dönemin Dışişleri Bakanlığı yetkilileri tarafından diplomatik bir gerekçeyle engellendiği bildirildi.

Uluslararası İslama Çağrı Cemiyeti'nin temsilcisi **Ammar Abdülselam Haribe** tarafından Beşir Darçın'a verildiği öne sürülen 500 bin dolarlık çekin aslını elde etmek ve Libyalı Haribe'nin ifadesini almak için, Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı'nca Libya adli makamlarına yazılan yazının, dönemin Dışişleri Bakanlığı yetkililerince Libya'ya gönderilmediği öğrenildi. Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı'ndan bir yetkili, **"Bu olayın soruşturmasını biz iki yıl önce başlattık. Ancak Dışişleri Bakanlığı yetkilileri, soruşturmamızı derinleştirmeye engel oldular. Ammar Abdülselam Haribe'nin ifadesini almak için Libya makamlarına yazdığımız yazıyı,** 'Libya ile aramız bozulur' **gerekçesiyle Libya'ya göndermeyip bize iade ettiler. Bu yüzden de soruşturmamız ya-**

rım kaldı" dedi.

Cumhuriyet'e bilgi veren başsavcılık yetkilisi şunları söyledi:

"Dışişleri Bakanlığı eğer o yazımıza olumlu yanıt verip Haribe'nin ifadesini almış olsaydık, Libya'nın RP ile olan bağlantısını şimdiye kadar çoktan aydınlatmış olacaktık. Dışişleri Bakanlığı'-nın olumsuz yanıtı üzerine, ne söz konusu çekin aslını elde edebildik ne de Haribe'nin ifadesini alabildik. Sadece Beşir Darçın'ın ifadesini almakla yetindik. Tabii bu da yeterli olmadı."

Beşir Darçın'ın adresinin tespit edilmesi sırasında RP'den çok garip bir yanıt aldıklarını da anımsatan aynı yetkili şöyle dedi: **"Biz Beşir Darçm'ın adresini saptamak için RP Genel Merkezi'ne yazı yazdık. RP Genel Başkan Yardımcısı Ahmet Tekdal, bize gönderdiği yazıda, Beşir Darçm'ın RP ile herhangi bir ilgisinin olmadığını, ancak adresini bildiklerini belirtti. Ahmet Tekdal'ın bize bildirdiği adresten Beşir Darçın'ı bulup ifadesini aldık. Ancak hac seyahati acenteliği yaptığını söyleyen Darçın, ifadesinde tüm iddiaları reddetti. Biz de bunun üzerine soruşturmayı daha fazla derinleştiremeden dosya hakkında takipsizlik kararı vermek zorunda kaldık."**

Olayı, Siyasi Partiler Yasası'na göre soruşturduklarını anımsatan başsavcılık yetkilisi, bu konunun şu anda zamanaşımına uğradığını ileri sürdü. Aynı yetkili, daha sonra şunları kaydetti: **"Siyasi Partiler Yasası'na göre bu tür davalarda zamanaşımı süresi 2 yıldır. Şimdi bu konunun zamanaşımına uğraması nedeniyle, olayın Türk Ceza Yasası'na göre hiçbir müeyyidesi kalmamıştır. Ancak RP'nin Libya ile olan bağlantılarının kanıtlanması bakımından konunun yeniden gündeme getirilip tartışma konusu yapılmasında çok büyük yarar var."**

Yağma Hasan'ın böreği

HALİL NEBİLER *12 Ekim*

İETT'nin Refah Partili yönetimi, Kadıköy'ün merkezindeki Hasanpaşa semtinde bulunan 17 daireli binasını, dinci bir vakfa ayda 70 milyon liraya 10 yıllığına kiraladı.

Semtte ortalama daire kiralarının 15-20 milyon lira olmasına karşın, İETT'nin daire başına aldığı kira 4 milyon 660 bin liraya denk geliyor.

İETT Genel Müdürlüğü İdare Encümeni, 28 Ağustos 1996 tarihinde yaptığı toplantıda, Alım Satım Komisyonu tarafından hazırlanan kiralama kararını görüştü.

Komisyon kararında, mülkiyeti İETT'ye ait Kadıköy Hasanpaşa, Uhuvvet Sokak A Blok'taki 17 daireli apartmanın, aylık 70 milyon liradan 10 yıllığına **İstanbul Eğitim ve Gençliğine Hizmet Vakfı**'na kiralanması öngörülüyordu.

İETT İdare Encümeni, komisyon kararına uyarak, binayı dinci vakfa kiralama kararı aldı.

İdare Encümeni'nin 28 Ağustos 1996 tarih ve 83012 sayılı kararında şöyle denildi: **"...apartmanın, vakıf amacına uygun olarak her seviyede eğitim yapan öğrencilerin barınması için kullanılması, kiranın her yıl kira bedelinin yüzde 40'ını geçmemek üzere Yargıtay veya benzeri kurumlarca belirlenen oranda arttırılması kayıt ve şartıyla aylık 70 milyon liradan yıllık toplam 840 milyon lira bedelle 10 yıllığına en yüksek teklif veren İstanbul Eğitim ve Gençliğine Hizmet Vakfı'na mesken olarak kiraya verilmesine ve konunun Belediye Başkanı'nın tasdikine arzına karar verildi."**

Büyükşehir Belediye Başkanı **Recep Tayyip Erdoğan**'ın kararı onaylamasıyla bina vakfa tahsis edildi.

'İşçilerin mücadelesi için birlik şart'

BARIŞ DOSTER *15 Ekim*

ABD Genel Hizmetler İşçi Sendikası (AFSCME) Genel Başkan Yardımcısı **Jack Howard, "İşçiler için mücadele etmenin yolu birlikten geçer. Ayrı ayrı mücadele etmenin başarı getirmediği görüldü"** dedi.

Türk-İş'e bağlı Belediye-İş Sendikası ile AFSCME'nin ortaklaşa düzenledikleri **"Yerel Yönetimler ve Politika Sempozyumu"** için ülkemizde bulunan Jack Howard, Cumhuriyet'in sorularını yanıtladı. Kendilerinin ABD'de işçilerin birliğini sağlamak için çalıştıklarını ve bu yüzden sık sık sert eleştirilerle karşılaştıklarını anlatan Howard, özelleştirme konusunda, ABD'de ideolojik yaklaşımlar olduğunu öne sürdü.

Howard, **"İnsanlar, bir şirket özel sektöre geçtiği takdirde, onun daha iyi çalışacağına inanıyorlar. Bize göre, özelleştirme çok dikkatli yapılmalı ve ancak kamu yararına olacaksa özelleştirmeye öncelik verilmeli"** diye konuştu.

ABD'deki sendika-siyaset ilişkilerini değerlendiren Howard, konuşmasına şöyle devam etti:

"ABD'de sendikalarla partiler arasında doğrudan bir bağ yok. Fakat yine de sendikalar partilerle çok sıkı bir iletişim içindeler. Sendikalar, politik eylemlere katılıyorlar ve politikanın içinde yer alıyorlar. Fakat tek bir partiye bağlı değiller. Biz kendi görüşlerimize yakın adaylara destek veriyoruz. ABD'de sistem bireye öncelik verdiği için, parti değil, aday ön planda geliyor. Desteklediğimiz adaylar arasında hem Cumhuriyetçiler, hem de Demokratlar var. Önümüzdeki seçimlerde ise Başkan Clinton'ı destekleyeceğiz"

ABD'deki sendikal yapının Türkiye'den çok farklı olduğunu dile getiren Howard, bu ülkede eyalet sistemi olduğu ve eyaletlerin yasaları da farklı farklı olduğu için her eyalet ve şehirde ayrı ayrı örgütlendiklerini belirtti.

IMF Ankara'da kamp kuruyor

SEDA OĞUZ *15 Ekim*

REFAHYOL'un işbaşına gelmesinden sonra ilk kez Türkiye'ye gelen **Martin Hardy** başkanlığındaki IMF heyeti, önceki yılların aksine ziyaret programına İstanbul'u almadı. Türkiye'yle stand-by anlaşması imzalanmasına yönelik olarak, 14 gün boyunca Ankara'da hükümet ve bürokrasi çevreleriyle yoğun temaslarda bulunacak olan heyet, başkentteki özel sektör kuruluşlarıyla da görüşme yapmayacak.

Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği (TÜSİAD), İstanbul Sanayi Odası (İSO), İstanbul Ticaret Odası (İTO), Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği (MÜSİAD), Bankalar Birliği gibi kuruluşların başkanları, kendilerine bugüne kadar IMF Heyeti'nden randevu talebi gelmediğini belirtirlerken; bunun nedenini özel sektörün IMF uzmanlarına verecekleri yeni bir mesajın olmamasına bağladılar. IMF'nin, TOBB, Ankara Sanayi Odası (ASO), Ankara Ticaret Odası gibi özel sektör kuruluşlarından da görüşme talebi olmadı.

IMF'yle özel sektörün **"yapısal reformlar"** konusunda aynı görüşü paylaştığını kaydeden işadamları, IMF'nin bu yılki ziyaretinde zamanının tümünü, kuşkuyla baktıkları REFAHYOL hükümetine ayırmayı tercih etmiş olabileceğini ifade ettiler. Hükümetin yapısal reformları uygulayamayacağı görüşünde olan iş dünyası, Türkiye'nin uluslararası piyasalardan borçlanabilmesi için gerekli olan stand-by'ın da gerçekleşmeyeceğini düşünüyor.

Dünya Bankası eski Başkan Yardımcısı ve İSO Başdanışmanı **Attila Karaosmanoğlu,** bugünkü veriler ışığında IMF'yle stand-by imzalanmasının mümkün görünmediğini kaydederek şu açıklamaları yaptı: **"IMF uzmanları, hükümetin ekonomik önlemler konusunda nasıl bir çalışma yaptığı, bu çalışmayı ne kadar iyi analizlere dayandırdığına bakar. Bunlar da yeterli değildir, hükümetin uygulama konusundaki kararlılığı büyük önem taşır. IMF'yle stand-by anlaşması, oldukça ciddi yapısal değişikliklerin gerçekleştirilmesini ve siyasi politikada önemli değişiklikleri gerektirir."**

TÜSİAD Yönetim Kurulu üyesi **Mehmet Şuhubi,** IMF heyetinin REFAHYOL hükümetinin hazırladığı 1997 bütçe yasa tasarısında, gelirlerin arttırılarak giderlerin azaltılmasına yönelik çok ciddi bir revizyon isteyeceğini kaydetti. Şuhubi, ayrıca IMF'nin özelleştirme, vergi, sosyal güvenlik reformlarını kapsayan yapısal önlemlerin uygulamaya konmasını şart koşacağını belirtti. Şuhubi, hükümetin iktidarda kalabilmesi için söz konusu önlemleri almak zorunda olduğunu, ancak bu konuda umutlu olmadığını kaydetti.

ASO Başkanı **Zafer Çağlayan,** uluslararası piyasalardan uygun kredi bulması gerektiğini kaydederek **"Kaynak paketleri yetmiyor; asıl kaynak özelleştirmeyle sağlanır. Vergi reformu yapmadan gelirleri arttıramazsınız. Sosyal güvenlik reformunu gerçekleştirmeden de 400 trilyonluk açıktan kurtulmanız mümkün değil"** dedi.

İTO Başkanı **Mehmet Yıldırım** da, yapısal reformların yapılması konusunda IMF'yle sanayici ve işadamlarının aynı görüşte olduğunu, ancak popülist politikalar izleyen REFAHYOL'dan umudu kestiklerini kaydetti. Yıldırım, ekonominin düzlüğe çıkması için, iki yıl için geniş tabanlı bir hükümet kurularak söz konusu reformların gerçekleştirilmesini ve seçim kanununun da değiştirilmesinden sonra erken seçime gidilmesi gerektiğini kaydetti.

'Barzani ve Talabani PKK'ye yardım ediyor'

SAİT BAYRAM *18 Ekim*

DİYARBAKIR - PKK'den kaçarak güvenlik güçlerine kendiliğinden teslim olanlar **Mesud Barzani** ile **Celal Talabani**'nin örgüte yardım ettiğini söylediler.

PKK'den kaçarak teslim olan 4'ü kadın 25 kişi, Şırnak'ta gazetecilerle görüştürüldü. Teröristlerden **Dılgeş** kod adlı **Bengin Vesek**, örgütten kaçmak isteyenler bulunduğunu, ancak öldürülme korkusundan bunu gerçekleştiremediklerini söyledi. Vesek, Son aylarda 300-400 kadar teröristin Kuzey Irak'ta, Mesut Barzani liderliğindeki Irak Kürdistan Demokratik Partisi'ne (IKDP) sığındığını belirtti. Suriyeli, **Serbest** kod adlı **Muhammed Hurşit** de örgütün yarısından çoğunun Suriyeli olduğunu ve örgüt içinde son zamanlarda liderlik kavgası başladığını belirterek şunları söyledi: **"Örgüt merkez komitesinde görevli** Ali Haydar Kaytan, Şemdin Sakık **ve** Abdullah Öcalan **arasında liderlik kavgası var. Bunun farkına varan Öcalan, Kaytan'ın emrindeki militanları gözaltına aldı. Öcalan'ın emri ile Kaytan ve Sakık şu anda Kuzey Irak'taki Zap kampında sorgulanıyor. Bunların dışında Şırnak bölgesindeki komutanlardan merkez komite üyesi Ermeni asıllı** Ferhan, Qebat, Sözdar **kod adlı militanlar da** Cemal Bayık **tarafından Şırnak bölgesinde gözaltında sorgulanıyor."**

Örgütün **"infaz görevlilerinden" Carlos** kod adlı kişi ise İstanbul'dan örgüte katılan **Bager, Baran, Şervan** adlı militanları **"ajan"** oldukları gerekçesiyle mahkeme kurup yargıladıklarını ve infazlarını da kendisinin gerçekleştirdiğini anlattı.

Carlos kod adlı kişi, Merkez Komite üyesi **Murat Karayılan**'ın IKYB lideri Celal Talabani ile sık sık görüştüğünü, IKDP lideri **Mesut Barzani**'nin gizli, Talabani'nin ise açıkça örgüte yardım ettiğini belirterek sözlerini şöyle sürdürdü: **"Talabani, Zeli kampındaki örgüt mensuplarına 2 adet 4 namlulu, 2 adet 2 namlulu Doçka uçaksavar ve Türkiye tarafından kendilerine verilen silahlardan bir kısmını verdi. Barzani ise Türkiye'ye gelip, bizim faaliyelerimize izin vermeyeceğini belirtirken gizliden, gıda ve silah yardımında bulunuyordu."**

Yetkililer, son iki ay içinde Şırnak bölgesinde 108 teröristin öldürüldüğünü, 10 ay içinde 98 teröristin de teslim olduğunu söylediler.

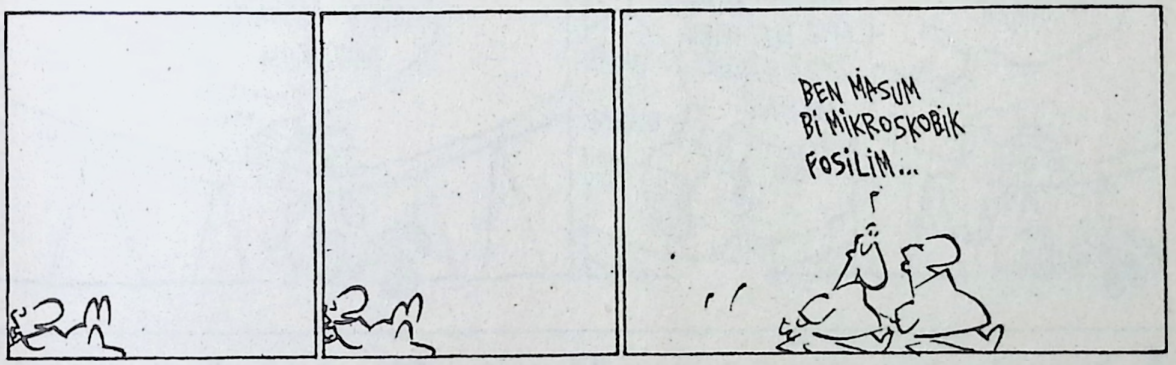

Etek - Pantolon...

İLHAN SELÇUK *20 Ekim*

Doğan Paşa'nın başı dertte!..

Erbakan'ın rezalete dönüşen Afrika gezisine ilişkin *"gensoru"*dan önce Paşa konuşmuştu:

"- Oyumu beğenmezseniz, bana ister pantolon giydirirsiniz, ister etek..."

Paşa, Refahçılardan yana oy kullanınca, bütün gazetelerde kendisine etek giydirildi, eline kalemi alan, Güreş'e verdi veriştirdi; çoğu kişi, burnundan soluyarak soruyor:

"- Bu ne biçim Atatürkçü Paşa?.."

Vallahi dilim varmıyor; ama, öyle görünüyor ki bu paşa da **Evren** gibi bir paşa!.. Şaibe Hanım, Necmettin Hoca'nın elinde rehine, Paşa da Şaibe Hanım'ın elinde rehine!..

★

Askerlik ilginç bir meslek. Barış sürecinde kimin iyi kimin kötü asker olduğunu anlamak güç. Savaş ise özlenen bir şey değil, başka hiçbir olanak kalmadığı zaman kullanılabilecek bir yöntem. Yurt topraklarını savunmak gerekçesinin dışında silaha sarılmak, düpedüz cinayet sayılıyor.

Peki, Genelkurmay Başkanlığı'na atanmakla üstün asker olmak arasında bir bağıntı var mı?.. Tarihe adlarını yazmış üstün komutanların arasında genelkurmay başkanı yok gibidir.

Ancak bir genelkurmay başkanı usta politikacı mı değil mi, nasıl anlayacaksın?..

Yaşamda sınayarak...

Doğan Güreş Paşa şimdiye değin girip çıktığı siyasal sınavlarda iyi not almadı; üstelik bu kez kadın-erkek eşitliğini savunanları karşısına aldı; çünkü paşa kadınları azımsayan ve erkekleri yücelten bir yaklaşımla etek-pantolon ayrımını kullandı.

☆

Kadına öteden beri ne ad verilir:

Eksik etek!..

Saçı uzun, aklı kısa!..

Kadın binlerce yıldan beri horlanmış, aşağılanmış, ezilmiş, sömürülmüş.

Tek tanrılı dinler insanlık tarihinde önemli bir aşama sayılır. Daha önceleri *"köle"* ile *"efendi"*nin tanrıları ayrıydı. İnsanların bir tanrıyı paylaşmaları sanıldığınca kolay olmadı. Ne var ki ister efendi olsun, ister köle, erkek kadına yine tepeden baktı. Tek tanrılı üç büyük dinde kadın cadıdır, lanetlidir, şeytandır; *"Aydınlanma devrimi"* ile akıl inançtan bağımsızlaşırken ve insan hakları gündeme girerken bile kadın hakları geride kaldı; ancak 19'uncu yüzyılın sonunda ve 20'nci yüzyılın başında kadın başkaldırmaya yöneldi...

☆

Kadınla erkek arasındaki eşitsizliğin binlerce yıldan beri dilimize işlediği deyişler var; hepimiz ayrımsamadan bunları kullanıyoruz; diyeceğim şu ki etek - pantolon sorunu kolay çözülmez...

Neden?..

Çünkü kadın pantolon giyebilir; ama, kadın davasını savunan erkek etek giyer mi?..

Giydir bakalım giydirebilirsen!..

Kadının pantolon giymesi neden kadını küçültmüyor da erkeğin etek giymesi ayıp sayılıyor?.. Çünkü kuşaktan kuşağa erkeğin kromozomlarına işlemiş erkeklik körgüdüsünü, kadın savunmanı erkek de aşamaz. Eşitlik duygusu her konuda matematiksel işlemez; **Bernard Shaw** diyor ki:

"Bizi, 'Kendine yapılmasını istemediğin bir şeyi başkasına yapma' *diye sözde adalet duygusuyla büyüttüler; ama, erkekler kendilerine yapılmasını istemediği şeyi sevdikleri kadınlara yapıyorlar."*

Hem bir erkek, eteklik giymeden de kadın haklarını savunamaz mı?..

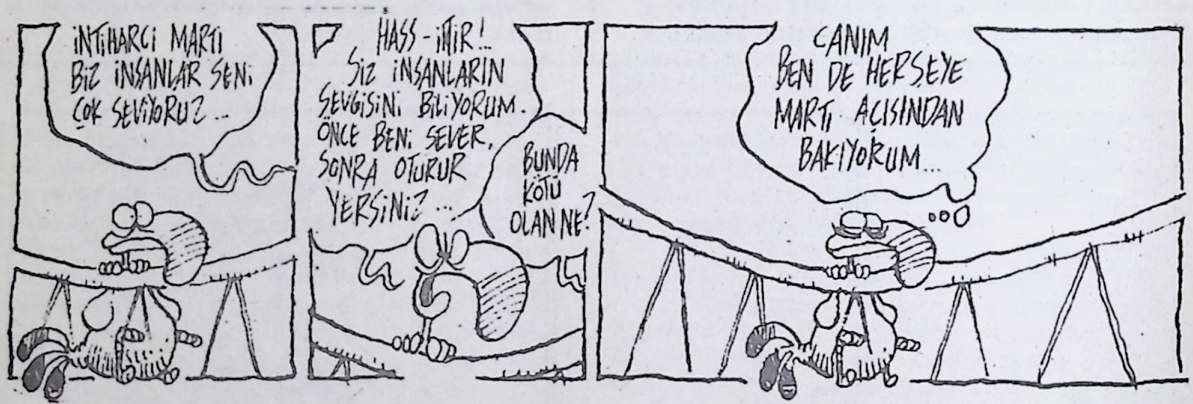

İslami sermayeye 'Fetva Kurulu'

SABİHA SEMERCİ *31 Ekim*

REFAHYOL koalisyonu ile birlikte para ve sermaye piyasalarında, kamu kurum ve denetleme kuruluşlarının yanında yeni bir otorite oluşuyor. Bugüne kadar finans piyasalarında yer almak isteyen kuruluşlar Bakanlar Kurulu kararı, SPK ya da Hazine'den izin alarak kurulabiliyordu. Ancak **"faizi haram sayan"** sermaye kesiminde yer alan ve sayıları artan finans şirketleri yeni atılım ve projelerini önce **"Fetva Kurulu"**na onaylatıyor.

Özel finans kurumları genelde üç kişiden oluşan **"Fetva Kurulu"**nun izni ve uygun gördüğü kıstaslarda faaliyet gösterebiliyor. Bu arada kurullardaki kişilerin dini ve ticari alandaki etkinliğinin, finans kurumunun etkinliğini de belirlediğine dikkat çekiliyor.

7.Cumhurbaşkanı **Turgut Özal**'ın uyguladığı politikalarla birlikte para ve sermaye piyasasında isim yapan ve daha sonraki hükümetlerde güçlenerek ekonomide belirleyici olmaya başlayan İslami sermaye kuruluşlarının karar mekanizmalarında dini ve akademik açıdan kariyer edinmiş kişiler bulunuyor. Özel finans şirketlerinin yönetim tüzüklerinde de yer alan fetva kurulları her kurumun kendi isteği doğrultusunda oluşturuluyor. Ancak bu kurullarda yer alacak kişilerin İslami kesimde dini ve ticari alanda önemli bir yere sahip olmasına zorunluluk gözü ile bakılıyor. Bunun nedeni ise faizi haram sayan İslami kesime güven telkin ederek pazardan daha fazla pay almak. Fetva kurulları yeni yatırım ve projelerde **"dini gerekleri"** göz önüne alarak **"olur"** ya da **"olmaz"** kararını veriyor. Ya da İslami açıdan uygulanabilir hale getiriyor. Finans kurumlarında çalışma izni önce Fetva Kurulu'ndan çıkıyor.

Fethullah Gülen'in kurdurduğu Asya Finans'ın

Yönetim Kurulu Başkanı **İhsan Kalkavan,** yeni proje ve teklifler konusunda Fetva Kurulu'na bağlı bulunduklarını ve onay almak zorunda olduklarını söyledi. Finans alanında daha geniş sahaya hitap etmek istediklerini de belirten Kalkavan, **"Gelecek tekliflerin daima Fetva Kurulu'ndan onay alıp geçmesi gerekiyor. Sadece dini açıdan değil kendi kariyerlerini ispat etmiş profesör düzeyinde üç ağabeyimizden belli projeler ve tasarılar hakkında, İslami kurallara uyup uymadığı konusunda icazet alıyoruz. İslami açıdan şüphe uyandıracak birtakım tasarılar içinde olmak istemiyoruz"** dedi.

Şüpheye düştükleri konularda gelecek hafta oluşturmayı düşündükleri kurulun tavsiyelerine bağımlı kalacaklarını da belirten Kalkavan, **"Kurulda şimdilik Prof. Dr.** Sabahattin Zaim, **Sakarya Üniversitesi'nden** Suat Yıldırım **hocamız var. Bir de İstanbul Müftüsü ile ilgili bir çalışmamız var, inşallah onu ikna edebilirsek o da kurulda yanımızda olacak. Ancak bu hocalarımız diğer kurumlarımızda da görevli olduğu için, zaman içinde bu isimlerde değişiklik yapmak zorunda kalabiliriz"** şeklinde konuştu.

Kalkavan, şüpheli olan konular hakkında din adamlarının İslami fıkıha uygun adaptasyon şeklini bulduklarını da ifade etti. Kalkavan, **"Faiz konusunu kesip atabiliriz. Ancak örneğin factoring gibi şu andaki anlamı ile asla yer veremeyeceğimiz alanlarda da İslama uygun bir yol bulunursa, faaliyet gösterebiliriz"** dedi. Finans şirketlerinde fetva kurullarının bir zorunluluk olduğuna da işaret eden Kalkavan, **"Bu kişiler dini ve finansı bilir. Ticaret adamının bilemediği konular var. Bunun profesyonel bir ekip tarafından yapılması gerekiyor. Her konuda profesörlere başvurup soramayız. Bu kurumlar avukatlık müessesesi gibi, hukuk servisi gibi"** dedi.

Fetva Kurulu'nda yer alan Prof. Dr. **Sabahattin Zaim** İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'nde öğretim üyesi. Zaim'in dini yayınlar yanında iktisadi içerikli kitapları var. İlahiyat profesörü olan **Suat Yıldırım** ise Sakarya Üniversitesi'nde öğretim görevlisi. İlahiyat doktoru unvanını aldığı belirtilen İstanbul Müftüsü **Sabahattin Kaya** ise Asya Finans'tan resmi bir teklif almadığını, ancak fetva kurulu için düşünüldüğü yolunda duyumları olduğunu kaydederek, **"Gelen teklife göre düşüneceğim, yapabileceğim bir şey ise olabilir"** dedi. Müftü Kaya, Al Baraka ve Faisal Finans'ta da istişare heyetleri bulunduğunu, bu heyetlerin de yapılacak işleri dini yönden denetlediklerini sözlerine ekledi. Kaya, kendisine de zaman zaman bu konularda danışıldığını ifade etti.

K A S I M

ÇAĞDAŞ YAYINLARI
MEHMED KEMAL
acılı kuşak

Cumhuriyet

ÇAĞDAŞ YAYINLARI
NECATİ CUMALI
zeliş

ABD Doları karşısında 16 yılda 1427 kat değer yitirdi

Lirayı erittiler

▶ Liberal ekonomiye geçmek uğruna 24 Ocak 1980'de alınan kararlar, enflasyonda hızlı bir yükselmeye neden oldu ve Türk Lirası, Amerikan Doları karşısında hızla değer yitirmeye başladı. O günden bu yana işbaşına gelen hükümetlerin izledikleri yanlış para politikaları, liranın değer yitimini hızlandırdı. Tansu Çiller'in ekonomi yönetimini üstlendiği 1991 yılından beri de düşüş önlenemez bir duruma girdi.

EKONOMİ ÇIKMAZ SOKAKTA

Japonlar kredi notunu düşürdü

Bankalardan hükümete tepki

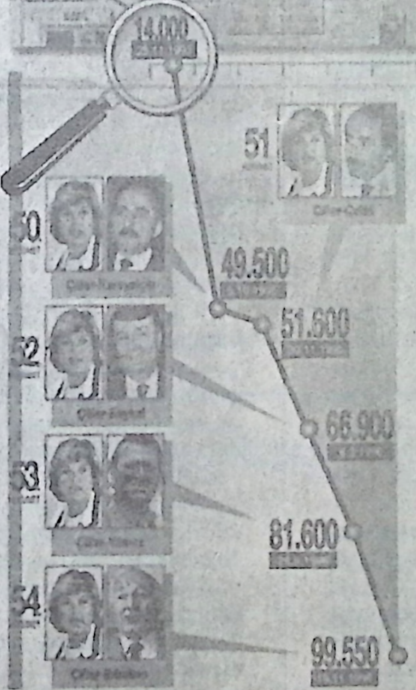

İç borç tıkandı

Yılmaz: Sedat Bucak 12 saat süre ile evinden ayrıldı

'Kamuoyu sarsılacak'

▶ DYP milletvekili Sedat Bucak'ın önceki gece korumaları ile 12 saat süreyle evinden ayrıldığını söyleyen ANAP lideri Yılmaz, "İpin ucu kaçıyor. Bu, bu rejim ve devlet meselesine dönüşüyor. Cumhurbaşkanı, yapması gerekeni maalesef yapmadı. Erbakan ülkeyi değil koltuğunu düşünüyor. Şartlar gerektirirse sine-i millet de düşünülür" görüşlerini dile getirdi.

▶ Yılmaz, kimsenin kirli işlerini kapatmak için devlete sığınmasına izin vermeyeceklerini belirtirken, "Bende ne bilgi varsa devletin istihbarat kurumunda daha fazlası var. Orası da Başbakan Necmettin Erbakan'a bağlıdır. Başbakan kendisi isteseydi endişe taşımasın bütün bu hususları kolayca öğrenebilir" dedi.

Veto kozu

Çiller'den Avrupa'ya BAB resti

Sivas davasında yine olay

Şeriatçı saldırıya polis hoşgörüsü

Görüşmeler bugün tamamlanacak

'Basını susturmak diktatöre özgüdür'

GÜNCEL
CÜNEYT ARCAYÜREK
Başarı!

Sanatçıya saygı

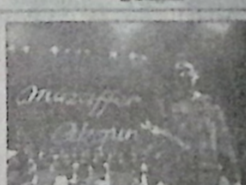

GÜNDEM
MUSTAFA BALBAY
Çok Düzdük Olmadı... Çeldüzen Verelim...

'Antika Talanı' bitirilemiyor

SEZA SİNANLAR *1 Kasım*

Geçen nisan ayında çekimlerine başlanan**'Antika Talanı'** adlı iki bölümlük belgesel, Başbakanlık Tanıtma Fonu'nun son ödemeyi yapmaması nedeniyle tamamlanamıyor. Filme 500 bin dolarlık maddi destek sağlayacağına dair taahütte bulunan Başbakanlık Tanıtma Fonu'nun, son ödeme olan 75 bin dolar tutarındaki ödeneği işleme koymaması, filmin yönetmeni **Yusuf Kurçenli** ve fondan destek sağlayan **Tarık Akan**'ı zor duruma düşürdü. Bu ay içinde çekim ve film montaj çalışmalarının bitirilmesi planlanan belgesellerin son bölümleri **Ayasofya, Metropolitan Museum** ve **Dumberton Oaks** Müzesi'ndeki çekimlerin bu nedenle gerçekleştirilemediğini belirten Kurçenli, **"Uzun zamandır beklediğimiz ödenek, ilk önce Habitat etkinlikleri bahanesiyle ertelendi, sonra hükümet değişikliği oldu ve karşımızda konuyla ilgili olarak bir muhatap bulamadık. Son olarak** Tarık Akan**'ın görüştüğü Devlet Bakanı** Abdullah Gül **de konuyu incelemeye alacaklarını bildirdi. Biz de bekliyoruz. Ancak şunun dikkate alınması gerekir ki, para sorunu yüzünden yapamadığımız çekimler filmlerin son bölümleri ve bu bölümler çekilmez, montajlar yapılmazsa şimdiye kadar ki tüm harcamalar ve emekler boşa gitmiş olacak"** diyor.

Çekimleri planlandığı zamanda tamamlansaydı aralık ayında yayınlanması düşünülen **"Antika Talanı", 'Karun Hazinesi'** ve **'Kumluca (Noel Baba)Definesi'**isimleriyle iki ayrı filmden oluşuyor. Senaryoları **Yusuf Kurçenli** ile **Zeynep Avcı** imzalarını taşıyan filmlerin anlatıcısı ise **Tarık Akan**.

Şimdiye kadar Lidya'nın başkenti Sardes, Uşak Müzesi, Aziz Nicholaus'un yaşadığı Demre, Efes, İzmir'in yanı sıra, Ankara ve İstanbul Arkeoloji Müzeleri'nde çekimleri yapılan filmler, **Ayasofya** ile **Metropolitan Museum** ve **Dumberton Oaks** Müzesi'ndeki çekimlerle tamamlanmış olacak. Konuyla ilgili görüştüğümüz Yusuf Kurçenli'ye, öncelikle başlı başına zor ve güçlü bir ekip çalışması gerektiren ve taşıdığı maddi riskler nedeniyle pek fazla yönelinmeyen belgesel yapımcılığına nasıl soyunduklarını sorduk.

YUSUF KURÇENLİ-Doğrusunu söylemek gerekirse **Tarık Akan**'ın büyük ısrarlarıyla oldu. Önce Başbakanlık Tanıtma Fonu'na gide gele oradan bir miktar kaynak sağladı. Sonra işin içine**Efes Pilsen** ve**Opel** girince sorunlar halloldu. Projeyle ilgili olarak ise **Özgen Acar** 'ın araştırmaları doğrultusunda bize yardımcı olabilecek Doç. Dr.**Özkan Ertuğrul**, Özgen Acar, **Nur Nirven Yılmaz** ve Burçak Evren'den oluşan bir danışma kurulu çalışmalarını yürütürken, bir yandan da bizler konuyla ilgili son hukuki durumları araştırdık, kurulun önerdiği kaynakları taradık. Anlayacağınız detaylı ve zevkli bir çalışma yaptık.

- Filmlerin kurgusal yapısından söz eder misiniz, tarihi olayları nasıl yansıttınız?

KURÇENLİ- İki film de kendi içinde üç bölümden oluşuyor. Eserin tanıtımı ve hangi uygarlığa ait olduğuna ilişkin bir bölüm, ne zaman bulunduğu ve yurt dışına nasıl çıkarıldığına ilişkin ikinci bölüm son olarak da bugünkü hukuki durumu nedir bunu anlatan üçüncü bölüm. Ancak bu bölümler kronolojik bir sıra izlemiyor. Zaman içinde **'git-gel'**lerle araya anlatıcı sokarak kendine özgü bir yapısı var filmlerin. Kurgulama kısmında ise önemli bulduğumuz ve o uygarlığın, tarih içindeki yerini vurgulayan, izleyici için akılda kalacağını düşündüğümüz bazı tarihi olayları kullandık. Mesela Karun Hazinesi filminde Lidya'yı tanıtmak amacıyla paranın bulunması ve para yapımına ilişkin bir sahne, sonra eserlerin mezarlarda bulunmasının nedenini açıklamak üzere ölü gömme geleneğini yansıtan canlandırma bölümler çektik. Böylelikle bu uygarlıkları biraz olsun tanıtalım, izleyenlere sevdirelim istedik. Çünkü halkımız ne yazık ki bu uygarlıkları bilmiyor ve bir yerde bir şekilde bulduğu eserin bu topraklara ait olduğunu kavrayamıyor.

- Bu canlandırma sahnelerini profesyonel oyuncu kullanmayarak yöre halkından oluşan kalabalık bir figüran grubuyla gerçekleştirdiniz. Bunun filmlere etkisi nasıl oldu?

KURÇENLİ- Konuşmayı gerektirmeyen bu canlandırma sahneleri kurgulu dramadan çok, dondurulmuş anları yansıtan birer tablo gibi filmdeki yerini alıyor. Halktan insanları kullanmamız sanırım olumlu oldu. Çünkü onlar fiziksel görünümleriyle, sahip oldukları değerlerle o topraklardaki kültürün izlerini taşıyorlar. Üstelik tanınmış simaların getireceği öngörü yerine filme bir doğallık kattılar. Mesela Sardes çekimleri için kurduğumuz dekor içinde Lidya'nın çömlekçilerini, demircilerini canlandırdık. Ve filmde göreceğiniz o çömlekçi ya da ya da demirci gerçekten Salihli'de yaşayıp, o işi yapan kişi. Yine aynı şekilde para yapımını canlandırırken yöreden eski paraların kalıplarını dökmesini bilen, malzemeyi tanıyan ve artık taklit para konusunda ustalaşmış biri ile çalıştık.

- Televizyondan sinemaya geçen yönetmenlerin başında gösteriliyorsunuz. Seksenli yıllardan bu yana sinema filmi yapıyorsunuz. Şimdi de ilk belgeselinizi gerçekleştirdiniz. Sizce sinema ve belgesel yapımcılığı arasındaki teknik ve teorik farklılıklar neler? Zorlandığınız noktalar oldu mu?

KURÇENLİ- Birtakım sorunlarımız oldu ama bunlar çalışmayı zora sokan durumlar yaratmadı. Belgesel filmciliğinin getirdiği yapılanma sinema filmciliğine hiç benzemiyor. Öncelikle sesli kayıt yapabilen ve size ait bir kameraya gereksiniminiz var. Çünkü çekimler siparişle olmuyor. Aynı şeyi bir kaç kez çekme şansınız olmadığı gibi, teknik olarak da bunu yapmamak gerekiyor zaten. Sözgelimi köylülere eserlerin ilk bulunuş hikayesini **'olmadı'** deyip üç kez anlattıramazsınız. Orada işi kotaracak olan, neyi nasıl kullanacağını, neyi neyle ilişkilendireceğini çok iyi bilen bir kameramandır. Biz şanslıydık. Görüntü yönetmenimiz **Colin Mounier**'in, -kendisi önceki yıllarda Kaptan Cousteau'nun belgesellerinde görev yapmış- filme önemli katkısı oldu.

Keza sanat yönetmenimiz **Serdar Günbilen** de iyi

bir çalışma ortaya koydu. Sonuçta ekibimiz uyumlu ve güçlüydü.

Fakat bir şeyi gördüm ki, Film F olarak biz ve diğer film yapımcısı şirketler belgesele uygun ekipmana sahip değiliz. Çekmediğimiz için de çok iyi bilmiyoruz. Tüm çekimler boyunca haftada 250 - 300 milyon lira vererek kamera kiraladık, üstelik bizim istediğimiz zamanlarda değil, kameranın boş olduğu zamanlarda kullandık. Ama bize ait olsaydı çok başka olurdu.

- Filmler tamamlandıktan sonra, yine 'Antika Talanı' başlığı altında başka bir belgesel düşünüyor musunuz? Yoksa sinema filmine devam mı?

KURÇENLİ- Şu anda tekrar bir belgesele yönelmek için erken. Öncelikle bunun sonuçlarını bir görelim istiyorum. Şimdiden BBC ve bir İtalyan televizyonuyla görüştük, Amerika'ya gittiğimizde de bir belgesel dağıtımcısı şirketle irtibatlarımız olacak. Fakat zaten uzun zamandır kafamda olan bir sinema filmi projesi var. Kaynak bulursam onunla ilgilenmek niyetindeyim. Bu arada tabii ki 'Antika Talanı' başlığı altında bir **Troia** ya da bir **Elmalı** hazinesi üzerine çalışılabilir.

- Yerli televizyonlarla filmin yayınlanması için bir bağlantı kurdunuz mu?

KURÇENLİ- Ne yazık ki, ne bir talep var bizim televizyonlarımızdan ne de bir ilgi. Sanırım film bitince tek tek televizyonları dolaşıp, eğer onların **'raiting tanrıları** uygun bulursa filmimizi yayınlatmaya çalışacağız. Nedense televizyonlar hiç bu tip projelere yönelmiyorlar.

- Proje halindeki sinema filminizden söz eder misiniz?

KURÇENLİ-Alev Alatlı'nın yaşanmış bir olay üzerine yazdığı kitabından yola çıkılarak senaryoyu yazdım. Hikâye kısaca şöyle; 1950 - 1960 yıllarında adada Rumlar İngilizlerle mücadele halindedir.

Derken **EOKA** ortaya çıkar ve Rumlar Türklere cephe alırlar, olaylar tarihte bildiğimiz şekliyle gelişir ve bütün bunların tanığı, çok basit bir yaşam süren bir Rum kadınının hayatı da alt üst olur. Biraz geçmişte olanları, biraz da gelecekte olabilecekleri yansıtan bir film olacak.

- Çekimleri nerede yapmayı planlıyorsunuz?

KURÇENLİ- Hikayenin bir kısmı Girit'te, bir kısmı güney Kıbrıs'ta ve son bölümü de Pire'de geçiyor. Ben tüm bu yerlerde çekim yapmak istiyorum. Kaynak bulursak, gidip Yunanlı yetkililere başvurumuzu yapacağız, umarım onlar da hem güney Kıbrıs hem de Pire çekimleri için izin verme uygarlığını gösterirler.

Çünkü film kesinlikle bir propaganda filmi değil. Sadece bu olaylar olurken insanların yaşamlarında neler oldu, buna dair bir örnek.

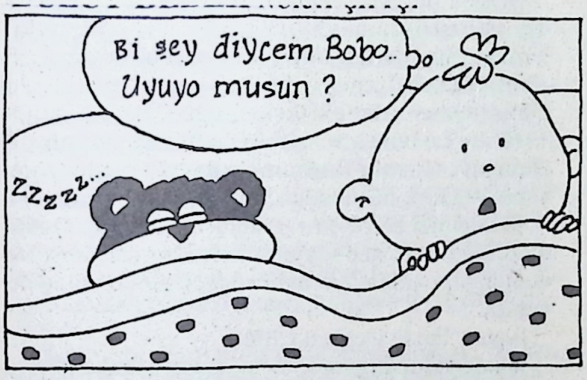

Bu Kadar Yeter, Dinle Bayan Çiller!

Dr. ALEV COŞKUN *1 Kasım*

Basında kendisine **"rehine hanım"** tanımı yakıştırılan **Tansu Çiller**'in yaptıkları o derece boyutları aştı ki artık, onun hakkında bir şeyler yazmaya gerek yok. Onu uyarmaya değmez. Artık halk deyimi ile onun için **"Doktor ne yerse yesin, dedi"**...

Ancak geçen hafta ortaya attığı bazı savlara cevap vermezsek büyük **Atatürk**'ün kurduğu cumhuriyete karşı kendimizi borçlu görürüz.

Tansu Hanım, Cumhuriyet Bayramı'nın 73. yıldönümü kutlama hazırlıklarının yapıldığı geçen hafta, **"Siyaset, dinin emrinde olacak"** dedi.

Siyaset yaşamına **"Kuran'ı öperek"**, **"Ezan, bayrak"** diyerek giren daha sonra da **"Camiyi Avrupa'ya taşıyacayız!"** deyişini yumurtlayan Bayan Çiller, dini zaten siyasete alet etmenin türlü-çeşitli örneklerini sergiliyordu.

Ama şimdi söylediği bu söz, Cumhuriyet Anayasasına ve Türk Ceza Yasası'na aykırıdır. Atatürk ilkelerine ve devrimlerine de tamamen karşıdır.

Kısaca açalım:

Anayasamızın 1. maddesi kısa bir cümledir: **"Türkiye devleti bir cumhuriyettir."** Bu cümle, devletin şeklini düzenlemiştir.

Cumhuriyetin niteliklerine işaret eden 2. madde ise Türkiye Cumhuriyeti'nin:

"...**Atatürk milliyetçiliğine bağlı (...) demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti**" olduğunu belirtir.

Anayasamızın 24. maddesi ise "**din ve vicdan özgürlüğünü**" düzenlemiştir. Bu maddenin son fıkrası aynen şöyledir:

"**Kimse, devletin sosyal, ekonomik, siyasi ve hukuki temel düzenini kısmen de olsa din kurallarına dayandırma veya siyasi veya kişisel çıkar yahut nüfuz sağlama amacıyla her ne suretle olursa olsun dini veya din duygularını yahut dince kutsal sayılan şeyleri istismar edemez ve kötüye kullanamaz.**"

Bayan Çiller, bu durumda Anayasamızın her üç maddesine de aykırı davranmıştır. Bir anayasa suçu işlemiştir. Aslında Cumhuriyet Savcılarının harekete geçmesi gerekir.

"**Siyaset dinin emrinde olacak**" demek, ne demektir?

"**Egemenlik, kayıtsız koşulsuz ulusundur**" ilkesine dayalı bir devlet sisteminde "**siyaset dinin emrine**" giremez, dinin hizmetkârı olamaz.

Egemenliğin ulusa ait olduğu bir cumhuriyette, siyaset ulusun hizmetindedir, halkın hizmetindedir.

Dine dayalı teokratik devletlerde ya da dine dayalı şeriatçı düzenlerde siyaset dinin emrinde olabilir, ama cumhuriyet ve demokrasilerde siyaset ancak halkın hizmetindedir.

"**Siyaset dinin emrinde olacaktır**" demek, siyaset dinin buyruklarına göre düzenlenecektir, devlet din kurallarıyla yöneltilecektir demektir. Bu da TC niteliklerinin değiştirilmesi demektir.

Oysa ki, Türkiye Cumhuriyeti'nin devlet şekli ve temel niteliklerinin değiştirilmesi, Anayasamızın 4. maddesine göre teklif bile edilemez.

Bayan Çiller, siz bu sözlerinizle niteliklerinin değiştirilmesi teklif bile edilemeyecek olan devlet şeklimizi değiştirmeye yelteniyorsunuz.

Kendi kendime düşünüyorum, bu bayan ne yapıyor? Ne yapmak istiyor? Sonunda yargıya varıyorum:

Tansu Çiller ya ne söylediğini bilmiyor ya da ne büyük bir gaf yaptığının, ne büyük bir suç işlediğinin ayırdında değil.

Bayan Çiller;

Şurasını iyi biliniz ki, kendinizi kurtarmak için bir parti ile iktidar ortağı olabilirsiniz. Sırf kendinizi düşünerek kökeninde demokrasi uğraşı yatan DYP'yi de eritip bitirebilirsiniz...

Biliniz ki;

Siyaseti dine alet etmek isteyen birçok politikacı bu ülkeden gelip geçti. Ama Büyük Atatürk'ün dediği gibi, bu ülke "**şeyhler, dervişler ülkesi**" olmayacaktır.

Egemenlik koşulsuz şartsız ulusa aittir. Cumhuriyetimizin Atatürk tarafından konulan bu çok önemli niteliğini değiştirmeye kimsenin gücü yetmeyecektir.

Bayan Çiller, bu sözlerinizle cumhuriyetimizin 73. yıldönümünde, Atatürk'ün kemiklerini sızlattınız.

Cumhuriyeti coşkuyla kutlayan, demokrasiye bağlı, Atatürk'e bağlı ulusumuzu derinden yaraladınız.

DYP'nin içindeki yüz binlerce - milyonlarca Atatürkçüyü tedirgin ettiniz.

Bayan Çiller, siz bu sözlerinizle Cumhuriyet Türkiyesi'ne hizmet etmiş olan onurlu bir devlet memurunu, şimdi hayatta olmayan gerçek bir Atatürkçüyü de "**muazzep**" ettiniz, azap içinde bıraktınız. O onurlu, saygın kişinin, gerçek Atatürkçü eşinin kemiklerini de sızlattınız.

Kimden mi söz ediyorum Bayan Tansu Çiller? Muhterem babanız **Hüseyin Necati Çiller**'den söz ediyorum. Atatürk'ün doğduğu kentli olan, toplumun içindeki davranışlarıyla her zaman gerçek Atatürkçülüğü simgelemiş olan Selanikli muhterem anneniz **Muazzez Hanım**'dan söz ediyorum.

O Necati Çiller ki, gazetecilik yaptığı dönemde, Kuvayı Milliye'nin ilkelerini savundu. O Necati Çiller ki, yıllarca hizmet ettiği Atatürk Cumhuriyetinin onurlu bir devlet memuruydu. Atatürk ilkeleri için çaba harcadı. Atatürk karşıtı hareketlere hiçbir zaman hoşgörü ile bakmadı.

Her zaman karşı geldi.

Çünkü, o günlerin başbakanının dini politikaya alet etmesini bir türlü içine sindiremiyordu.

Gerçek bir Atatürkçü olan O, Necati Çiller ki, devrin başbakanının Meclis grubunda milletvekillerine, "**Siz hilafeti bile geri getirebilirsiniz**" sözünü asla kabul etmiyordu. Bu nedenle, emekli olur olmaz hemen Atatürk'ün kurduğu CHP'ye katıldı. 1960 öncesi bunalımlı günlerde "**CHP İstanbul İl Danışma Kurulu Başkanı ve üyesi**" olarak görev yaptı, Atatürk düşmanlarına karşı savaş verdi. (*)

Belleğinizi zorlayınız. O onurlu babanın, O Atatürkçü annenin size söylediklerini anımsayınız. Sonunda, bir dakika için dahi olsa düşünüp utanç duyunuz.

Bayan Tansu Uçuran Çiller;

İçinde bulunduğunuz koşullar sizi o kadar körleştirdi ki, ya siyaset nöbeti geçiriyorsunuz, ya zekânızı ve belleğinizi kaybettiniz ya saymasını bilmiyorsunuz, ya Bay Uçuran'ın etkisinden kurtulamıyorsunuz ya da Türkiye Cumhuriyeti'nin 73 yıl önce toplumun tüm bağnazlıklardan kurtarılarak Atatürk tarafından kurulduğunun bilincinde değilsiniz.

Bayan Uçuran Çiller;

İktidarda kalabilmek ve kendi kişisel hırslarınızın doyumuna ulaşmak için her şeyi yapmaya hazır olabilirsiniz.

Ama, Türkiye Cumhuriyeti'nin niteliklerini "**dine dayalı**" bir devlet biçimine değiştirmeye asla gücünüz yetmeyecektir...

(*) Sayın Necati Çiller, CHP İstanbul İl Danışma Kurulu'nda görev yaparken bu makalenin yazarı da o günlerde CHP İstanbul İl Gençlik Kolu Başkanı'ydı. Bu nedenle Bayan Çiller bu yazdıklarıma karşı çıkamaz.

Hiç mi Değişmediler?..

TOKTAMIŞ ATEŞ *2 Kasım*

Bundan bir süre önce bu sütunda yayımlanan, *"Değişen Kim?"* başlıklı yazım, çoğunlukla arkadaşlarımdan gelen bir dizi eleştiriye neden oldu.

Kimi okurlarım anımsayacaklardır, ama ben kısaca yeniden özetlemek istiyorum. O yazının ana düşüncesi, şu anda hükümet ortağı olan iki partinin ve liderlerinin, çok büyük bir değişiklik içinde olmadıkları idi. Daha ilk ortaya çıktıkları andan itibaren önce Milli Selamet Partisi'nde, daha sonra da Refah Partisi'nde, *"ılımlılardan radikallere"* uzanan bir yelpaze olduğunu; Doğru Yol Partisi içinde de, iktidar olma *"açlık ve iştahının"* her şeyin önüne geçen bir biçimde var olduğunu dile getiriyordum.

"İnsaf" diye karşı çıktı kimi arkadaşlarım, **"Erbakan** *Hoca'nın kendini* 'gerçek' *Atatürkçü ve laik ilan etmesi, Anıtkabir defterine* **Atatürk** *övgüleri düzmesi;* **Tansu Çiller'***in elde tespih* 'Siyaset dinin hizmetindedir' *diye konuşması, bunların ciddi biçimde değiştiklerini göstermiyor mu? Bundan iki yıl önce böyle davranırlar mıydı, böyle konuşurlar mıydı?"*

Doğrusunu isterseniz, ben o yazıyı kaleme aldığım zaman, Tansu Çiller *"Siyaset dinin hizmetindedir"* incisini (!) henüz dile getirmemiş, TBMM DYP Grup Toplantısı'nda, elde tespih gazetecilere poz vermemiş ya da en azından böyle resim çekilmesinden rahatsız olmamıştı. Fakat yazımın ana düşüncesinin doğru olduğuna hâlâ inanıyorum.

Gerek MSP zamanında, gerekse RP zamanında Necmettin Hoca, hep ılımlı davranış ve konuşmaları yeğlemiştir. Parti içindeki *"radikaller"* ya da bir başka deyimle *"katılıktan yana"* olanlar, iktidar olmak ve iktidarda kalmak uğruna hep çenelerini kısmak zorunda kalmışlardır. Tabii iktidarda olmanın nimetlerinden sonuna dek yararlanmasını da bilmişlerdir. Her iki tarafın tutumlarının Müslümanlığa ne derece yakıştığı da tartışılması gereken ayrı bir konudur.

Doğru Yol Partisi ve onun öncesindeki Adalet Partisi, tipik birer kadro partisi özelliğindedirler. Bunu geçen yazımda da vurgulamıştım. Bu tür partiler seçim dönemlerinde *"kitleselleşirler"*. Ve iktidar olmak ya da iktidarın ciddi bir biçiminde *"alternatifi"* olmak zorundadırlar. Zaten eğer bu izlenimi uyandıramazlarsa, silinir giderler.

Bugün Doğru Yol Partisi'nin yöneticileri ve milletvekilleri iktidar olmaya ne denli koşullanmış durumdaysalar, parti örgütleri ve hatta seçmenleri de o denli koşullanmış durumdadırlar. *"İktidar"*, bu tür partilerin varlık ve varlıklarını sürdürebilme nedenidir. Sanıyorum 1987 Milletvekili Genel Seçimleri'nden önceydi. Antalya'ya giden **Süleyman Demirel'**i karşılamak isteyen DYP seçmenleriyle polis arasında çatışma çıktı. Ve kimi DYP'liler adamakıllı hırpalandılar. Hiç alışık olmadıkları bir davranış biçimiydi bu. Şaşkına döndüler. Ve sanıyorum o olaydan sonra Demirel 1987 seçimlerinin hedefini küçülttü ve *"çekirdek bir grup"* kurmanın mücadelesine başladı. Ve gerçekten 1987 sonrasında siyasete yeni atılıyormuşçasına çalışmaya başladı. Ve bu çabayla 1991 Milletvekili Genel Seçimleri'nde yüzde 30 oy topladıktan sonra, **Özal'**ın ölümü üzerine başbakanlığı bırakarak Çankaya'ya *"kaçmasını"* mazur gördüm... Ama daha sonra Tansu Çiller'le baş başa kalan **Erdal İnönü'**nün bu işi götürememesi de çok doğal.

Eğer Özal'dan sonra Demirel Çankaya hırsına kapılmasa ve Çankaya'ya bir başkasını göndererek koalisyonu sürdürseydi, sanırım bugünkü sorunların pek çoğunu yaşamazdık. Neyse, bunlar artık gerilerde kaldı...

1995 Milletvekili Genel Seçimleri'nden sonra Tansu Çiller'in laiklik ve Atatürkçülüğü öne çıkarmasının temel nedenleri; hem partisinin içindeki *"devlet uzantısı"* milletvekillerini tatmin etmek ve hem de ANAP'ın RP ile bir koalisyon kurmasını engellemek idi. Zira ANAP'ın yapısı ve en azından seçmenlerinin bir bölümü, RP ile koalisyon kurmalarına DYP'den çok daha uygundu.

Ancak ANAP-RP koalisyonu, tam tabiriyle *"90'dan döndü"* ve değişimli başbakanlık formülüyle ANAYOL koalisyonu kuruldu. Tansu Çiller başbakanlıkta ilk sırayı boşuna vermemişti. Fakat **Mesut Yılmaz** çetin ceviz çıktı, *"el köftelerine"* tav olmadı. Ve ANAYOL kısa sürede çöktü.

ANAYOL'un yıkılmasından sonra yurtdışında ve yurtiçinde sürdürülen *"laiklik"* kampanyası da, ANAP-RP koalisyonu korkusunun temeline dayanıyordu. Zaten DYP Meclis Grubu da, kısa sürede tadını aldığı ve alıştığı iktidarın gitme korkusuna kapılmıştı. Hemen her şeye razıydı.

Erbakan Hoca, kimi konularda cin gibidir. Sinir bozucu bir biçimde, *"çatır çatır"* pazarlık eden bir Mesut Yılmaz yerine, tam bir *"teslimiyet"* içindeki Çiller'i yeğledi.

ANAP'ın RP ile koalisyon yapması gündemde iken, ANAP'lı kadınlar izlenimini vererek mitingler yapan DYP'li hanımlar nerede şimdi? Nerede TBMM'yi basacak kadar *"laik"* ve *"Atatürkçü"* geçinen hanımlar? Kendi köşelerinde iktidarın nimetlerini kendi çaplarında paylaşıyorlar. Laiklik falan umurlarında değil...

Çiller DYP Başkanlığı'ndan kolay kolay düşürülemez. Ama DYP Meclis Grubu (eğer istese) Çiller'i frenleyebilir. Ama ya daha sonrası?.. İktidar olmamanın maliyetini nasıl öderler?

TURBAN'da suçlanan genel müdür hem milletvekili hem de kendisi için kurulan komisyonda üye. Böyle şey duyulmuş, işitilmiş değildir. Ama ortada büyük çıkarlar var. Ve hepsi kendince bir pay kapıyor.

Çiller'in elindeki tespihten çok daha önemli tespihler var, zincirler var. Menfaat zincirleri, menfaat tespihleri. Ve bunlarda bir noktada kopma olursa bütün tespihler darmadağın olur.

"Siyaset dinin emrindedir" cümlesine gelince... İnanıyorum ki, ne anlama gelebileceğini düşünmemiştir. Düşünse, söylemezdi.

'Otoyollar Türkiye için lüks'

YUSUF ÖZKAN *2 Kasım*

ANKARA - Birleşik Taşımacılık Çalışanları Sendikası'nın (BTS) hazırladığı raporda, Dünya Bankası'nın, Türkiye'deki demiryollarını yağmalama peşinde olduğu vurgulanarak, otoyolların ülke için lüks olduğu kaydedildi. BTS Genel Başkanı **Orhan Altuğ** da, Türkiye'nin en önemli sorunlarından biri olan ulaşım sistemindeki çarpıklığın, 1946 yılından bu yana uygulanan yanlış politikaların bir sonucu olduğunu belirterek, günde ortalama 20 insanın ölümüne, milyarlarca lira parasal kayba yol açan çarpıklığın çözümünün, demiryollarının geliştirilmesinde yattığını bildirdi.

BTS, ulaşım sistemindeki çarpıklığın giderilmesine yönelik olarak **"Yeniden Yapılanma Adı Altında Demiryollarımız Üzerinde Oynanan Oyunlar"** başlıklı bir rapor hazırladı. BTS Genel Başkanı Altuğ, yetkili makamlara gönderilen raporun sunuş yazısında, gelişmiş ülkelerdeki gibi Türkiye'de de demiryollarının geliştirilmesi, bunun için yatırımlar yapılması gerekirken, şimdi var olan demiryollarının da Dünya Bankası'nın dayatmaları doğrultusunda tasfiye edilmeye çalışıldığını bildirdi.

Altuğ, **"BTS olarak, demiryollarımızın, emperyalizmin bir kurumu olan Dünya Bankası aracılığıyla tasfiye edilmesine karşı çıkıyoruz"** dedi.

BTS'nin 11 sayfalık raporunda, Dünya Bankası tarfından kiralanan ABD'li **"Booz-Allen & Hamilton"** adlı danışmanlık firmasının Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları'nın (TCDD) **"yeniden yapılanması"** çalışmalarını yürüttüğü anımsatılarak, şöyle denildi:

"Demiryollarımızın gerçekten bir yeniden yapılanmaya ihtiyacı vardır. Ama Dünya Bankası'nın tuttuğu firma, işte bu özlemi çirkin emellerine alet ediyor. Amacı TCDD'yi küçültmek, tasfiye etmek ve arta kalanı yerli, yabancı sermayedarlara peşkeş çekmek olan, bırakalım TCDD'yi çağdaş hale getirmeyi, mevcut yenileme yatırımlarına bile karşı olan Dünya Bankası, TCDD'yi yağmalama planını 'yeniden yapılanma' adı ile yutturmaya çalışıyor. TCDD gibi stratejik bir kurumu özelleştireceğim, yabancılara satacağım diyemiyor."

Türkiye'de karayolu taşımacılığının yüzde 95'inin karayolu, yüzde 3-4'ünün demiryolu, kalanının da deniz ve havayolu ile yapıldığı belirtilen raporda, yük taşımacılığının da yüzde 80'inin karayolu, yüzde 10'unun ise, demiryolu aracılığıyla yapıldığı vurgulandı.

Yolcu ve yük taşımacılığında tüm ağırlığın karayoluna binmesinin, 2. Dünya Savaşı sonrası uygulanan bilinçli, dışa bağımlı ulaşım politikaların bir sonucu olduğu kaydedilen raporda, 1955 yılında demiryollarının yük taşımacılığındaki payının yüzde 53, yolcu taşımacılığındaki payının da yüzde 24 olduğu anımsatıldı.

2. Dünya Savaşı sonrası, cumhuriyet döneminde uygulanan ulaşım politikalarının terk edilerek, tüm kaynakların karayolu yapımı, petrol ve otomobil dışalımı için seferber edildiği vurgulanan raporda, şöyle devam edildi:

"Karayollarına dayalı bu ulaşım sistemi, halkımıza, ülkemize çok pahalıya mal olmaktadır. Bu maliyetin başında trafik kazalarının neden olduğu can kaybı gelmektedir. Ülkemizde günde 20-25 kişi, bayram tatillerinde 250-300 kişi, yılda 7-8 bin kişi trafik kazalarında can vermektedir. Yüzbinlerin üzerinde insan da yaralanmakta ve sakat kalmaktadır. Üç yıllık Kurtuluş Savaşı süresince ölenlerin sayısı, 1 yılda trafik kazalarında ölenlerin sayısından daha azdır. Sermayenin sözcüsü basma ve yetkililere göre bu durumun sorumlusu 'trafik canavarı'dır.

Trafik canavarı dedikleri de, sürücülerden başkası değildir. Fakat esas trafik canavarı, ülkemiz ulaşımını kendi çıkarları için bu hale sokan ve karayollarını mezbahaya çeviren uluslararası petrol, otomobil tekelleri ve bunların yerli işbirlikçileridir."

Karayollarına dayalı ulaşımın, son derece pahalı olduğu, kentlerde hava kirliliğine yol açtığı, ormanları yok ettiği de dile getirilen BTS raporunda, üç şeritli bir otoyol yapımının, saatte 260-400 kilometre hıza elverişli demiryolu yapımı maliyetinden 1.5 ile 3 kat pahalı olduğu belirtildi.

Raporda, böyle bir demiryolunun ömrünün 30 yıl olmasına karşın, otoyol ömrünün 10 yılla sınırlı olduğu kaydedilerek **"Demiryolu için 50 metre kamulaştırma gerekirken, otoyol için 100 metreye gereksinim vardır.**

Taşıma açısından demiryolu yüzde 200 daha fazla kapasiteye sahip ve enerji tüketimi açısından da 2-10 kat daha ucuzdur" denildi. Raporda, şu görüşlere yer verildi:

"Ülkemizde yapılan ve yapılmakta olan, 'çağ atlamanın' kanıtı olarak gösterilen otoyollar, bu ülke için lükstür, sırtımızda bir yüktür ve Türkiye'nin ulaşım sorununu çözmekten çok uzaktır.

Hem kaynak yokluğundan şikâyet etmek, borç batağı içinde boğulmak hem de ulaşım alanında demiryolları, denizyolları yerine en pahalı ve ülkemiz için gereksiz olan otoyollara dünyanın parasını harcamak tam bir saçmalıktır. Ülkemizde otoyollar yüzde 2-5 kapasite ile kullanılmaktadır. Üstelik otoyollardaki trafiğin yüzde 45-60'ı ağır vasıtadır. Yani Türkiye, kamyonlar ve otobüslerle taşımacılık yapmak için otoyol inşa eden bir ülkedir, belki de bu saçmalığı yapan tek ülkedir."

Yaşamın tadını çıkarmak...

HANDAN ŞENKÖKEN *3 Kasım*

İki hedefi vardı. İkisini de dört yıl içinde gerçekleştirdi: Operayı, baleyi sokaktaki insanın gündelik yaşamına soktu, gençlere ulaştı ve Türk operasının dış dünyaya açılmasını sağladı. Son olarak da 21.yüzyılın öncesinde bir opera sanatçısı olarak kendisine çok büyük onur veren bir ödülü, Cumhurbaşkanlığı Kültür ve Sanat Ödülü'nü, **Süleyman Demirel**'den **"elli yıllık kısa kurumsal geçmişine karşın insanlığın evrensel dilini konuşabilen ve sesini artık dünya çapında duyurmaya başlayan Türk opera ve bale sanatlarına verilmiş bir ödül olarak"** kabul edip, meslektaşlarıyla paylaştı. Cumhurbaşkanı Demirel'in kültüre ve sanata yaklaşımını yüreklendici ve opera, bale için kıvanç verici bir durum olarak nitelendirdi. Bu, yine bu yıl içinde **Fikri Sağlar** tarafından Türkiye'de ilk kez verilen opera başarı ödüllerinde aldığı Başarılı Rejisör Ödülü'nden sonra ikinci ödülüydü.

Kimden mi söz ediyorum? Son yıllarda Türkiye'de opera denilince ilk akla gelen isimden; opera ve baleyi günlük yaşamın bir parçasına ve alışkanlığa dönüştüren, sanata ilginin nasıl arttırılacağını kanıtlayan, Türk operasını Avrupa haritasına sokan, İstanbul Devlet Opera ve Balesi Yönetmeni ve Müdürü **Yekta Kara**'dan.

Başdöndürücü enerjisi, tutkusu, inancı, kararlılığı, mücadele gücü ve en çok da coşkusuyla opera ve baleyi kitlelere yayan Yekta Kara, hep **'ilk'**leri gerçekleştirdi. Türkiye'nin ilk kadın opera yönetmeni (opera yönetmenliği eğitimi görmüş), ilk kadın müdürü ve genel sanat yönetmeni ve ilk kez Amerika'da opera yöneten Türk olarak opera ve balede de her zaman **'ilk'**leri amaçladı ve uyguladı. O gerçekten sıradışı bir solist, dramaturg, yönetmen, öğretim üyesi ve yönetici. İzlerken soluksuz kalınacak bir temposu var. Her hafta pazar akşamları TRT 2'de **'Bir Ateştir Opera'** programında onu her zaman gülümseyen yüzüyle izliyoruz ama, o her gün, her an birçok sorunla boğuşuyor. Tiyatroda olduğu gibi, opera ve balede de salonda oturup, uzaktan izleyip yorumda bulunmak kolay fakat bir de perde arkasını yaşamaya kalkışsanız... Bir temsil ne zorluklarla hazırlanıyor, kotarılıyor, her akşam nasıl perde açılıyor... Zaman zaman bunlara tanık olup şaşmamak olası değil. Ama karşımızda hiç yılmayan, hep umut dolu, hep yaşamın keyfini çıkarmaya çalışan birisi var. Bunu da hiç unutmamalı.

5 Nisan kararlarından sonra yaşanan ekonomik darboğaz, Atatürk Kültür Merkezi'nin aylarca onarım nedeniyle kapalı kalması, 1994'te bütçe görüşmelerinde opera ve balenin ne işe yaradığının tartışılması, DOB Genel Müdürlüğü'nün bütçesinin sıfırlanması, opera ve baleye yönelik RP'lilerin ilginç(!)yorumları... Bunların tümü bir film şeridi gibi gözümüzün önünden geçiyor. Bu süreç içinde Yekta Kara'nın yeniliklerden ve risklerden asla korkmadığına, ne denli inatçı ve sabırlı olduğuna da tanık olduk. İnanılmaz mucizeler yaratıp, üstelik dünyaca tanınmış sanatçılarla birlikte, her sezon seyircinin ilgisini çekebilmek için hep ilk projeler sundu. **" Uzun vadeli projeler yapar ve de o yolda sabırla ilerlerim. Olumsuzluklar başarısızlıklar asla yıldırmaz beni, tersine kamçılar."**

En büyük şansı; sevdiği, yapmak istediği işi yapabilmesi. Bu çok önemli. Ona göre sahne üstünde bir iş üretmek ve bunu seyirciyle paylaşmak, dünyanın en güzel, en keyifli işi. Ülkemizdeki koşullardan olsa gerek, bunun tadına her zaman varılmıyor ama yaklaşık bir ay önce döndüğü Amerika'da Knoxville Operası'nda **"La Boheme"**i sahnelerken doya doya keyfini çıkarmış. Şimdi de **"Carmen"**in provalarında her anın keyfini çıkarıyor. Amerika'da 30 yıldır operayla uğraşan asistanının dayanamayıp, **"Bunca yıldır bu meslekteyim. İşini bu denli seven, coşku duyan yönetmenle çalışmadım"** demesi boşuna değil. Türkiye'deki koşullardan çok farklı olarak, gişe geliri ve çok sayıda sponsor desteğiyle gerçekleşen, devlet memuriyeti zihniyeti olmayan, solist sanatçıların prodüksiyon anlaşmasıyla çalıştığı Amerika'da bir opera sahnelemek ayrı bir macera onun için. Değişik bakış açıları, anlayışlar içinde, yeni sanatçılar keşfetmek, ülkeden ülkeye değişen kişiliklerle çalışmak ve bu arada işi doğru ve mükemmel yapmak... Tüm ekiple birbirlerine **'tadını, keyfini çıkar'**dileğinde bulunmak... Kısa süre önce Bulgaristan ve Almanya'dan sonra bu kez Amerika'da yine başarı kazanıyor Kara'nın yorumu. **"La Boheme"** ile ilgili bir eleştiri de, çalışması ilginç ve yaratıcı olarak tanımlanarak, **"Yekta Kara'nın yaratıcı imgelemi özellikle bazı bölümleri New York metro istasyonunun en kalabalık olduğu saatleri çağrıştıran ikinci sahnede ortaya çıkıyor. Bu sahnenin koreografisi kargaşadan çok bir şölen havası yaratıyor.**

...Bu unutulmaz gösteriyi oluşturan incelikli ayrıntılar ve Kara'nın yaratıcılığıyla başarıya ulaşan bu yapım, izleyiciden büyük beğeni topladı" deniliyor. İçine dönük bir yapıyı, kendi yağıyla kavrulmayı asla kabul etmiyor. Elli yılda - üstelik dünya ölçütlerinde- gerçekleşen mucizeden kimsenin haberinin olmaması, onu, yöneticiliğinin ilk yılında harekete geçirdi. Dünya basının en önemli opera ve bale dergilerinde Türk operasının varlığını anlatılmasını sağladı. Bu da kurumun yurtdışına ilk turnesini. İstanbul Devlet Operası'nın Danimarka'da önce **"Turandot"** sonra **" Salome"** ile büyük başarısı; başka ülkelerden, Fransa, Belçika, Danimarka, İzlanda ve Hollanda'dan turne teklifleri getirdi. **" Bunun arkası gelir. Bir tek parada zorlanırız. Bunu da çözeriz. Sanatçı için de, Türk operası için de çok önemli bu. Artık meyveler toplanmaya başladı ve müthiş bir hızla sürecek."**

Seyircisinin yarısından fazlası gençler İDOB'un. Bu çok hoşuna gidiyor. Opera ve balenin geleceğinden çok umutlu. Çünkü herşeyden önce gençliğe çok güveniyor. Oysa dünyanın başka yerlerinde bu böyle değil, seyircinin yaş ortalaması yüksek. Bizde ise tamamen tersi.

Gençler **'itici güç'**. **"Bizim önümüzden koşuyor. Onlara yetişmemiz lazım. Gençleri hedeflediğimiz, seyirciye ulaşmak zorunda olduğumuz için, yenilikçi çalışmalara, daha modern bir repertuvara yönelmek gerek.** Salome, Mahler, Uçan Hollandalı **yaptık, daha farklı çağdaş yorumlara yöneldik. Onların beklentileri bu. Sinema Festivali, Caz Festivali tıklım tıklım.**

Dünyayla bağlantısı var seyircinin, estetik beğeni düzeyi çok yüksek, onun taleplerine yanıt vermek zorundayız. Seyirci ve yorumcu açısından zor bir eser olan "Salome" kapalı gişe oynadı, yer yerinden oynadı. Bugüne dek yaptığımız en başarılı eser oldu. Wagner'e, Strauss'a, Mahler'e **gelen kimlerdi? Gençler... Verdi, Puccini'leri saymıyorum."** Gençlere güveniyor. Bu güven de karşılıksız değil doğrusu. Kaynağı halk olan opera ve bale, elit bir sanat değil. Üç tenor stadyumda konser vererek bütün dünyaya ulaşıyor, sokaktaki insana eğer keyif verebiliyorsa, bu çok büyük bir hizmet. 20.yüzyıla damgasını vuran **Monserrat Caballe** de operanın yine halka döndüğünü söyleyip, İstanbul'da sokak konseri yapmak istemedi mi? Artık önyargılar kırılarak, her yaştan her kesimden insana ulaşabilmeli opera ve bale. Bu nedenle daha ileri gidip, daha modern repertuvara, daha cüretkâr yenilikçi prodüksiyonlara yönelmek amacı.

Opera ve balenin önünde kuyruklar oluşturan Yekta Kara'ya şimdi bir çok telefon geliyor sponsorluk önerileri için. Artık tek tek dolaşıp, destek aramak gerekmiyor üç, dört yıl önce olduğu gibi. İleride devletin, yerel yönetimin, özel sektörün ve tek tek bireylerin sanata destek vereceği inancında. Kişisel katkılar için öneriler gelmeye başlamış bile.Bunlar operanın balenin Türkiye'deki gelişiminin ne denli aydınlık olacağını kanıtlayan çok önemli göstergeler. AKM'nin çok kısıtlı olduğunu söyleyen Yekta Kara, geçen yıl 200 gösteriye 200 bin seyircinin geldiğini anımsatarak, opera ve bale seyircisinin asla sınırlı olmadığını da vurguluyor. Salon, 3 bin kişilik olsa da tamamıyla dolacağını savunuyor." **Her iki yakada da aynı akşam perde açabilecek kapasitedeyiz. Yeter ki orkestramızın sayısı, teknik kadromuz elverişli olsun. Eşzamanlı karşı yakada bale, bu yakada opera sunabilelim."**

Evrensel ölçüde bir repertuvar sunarken, orkestranın her akşam değişik bir yapıtı seslendirdiğini, gündüz prova gece temsil yaptığını belirten Kara, 73 kişilik orkestranın dönüşümlü çalışamadığını, teknik kadronun da yetersiz olduğunu anlatıyor. **"Belli reformlar yapılmalı, kurum kendini yenilemeli. Bilgisayardan başlamak üzere teknolojik gelişmelerden yararlanılmalı. Teknik personelin ve sanatçıların büyük özverisiyle iş yürüyor ama teknik altyapıyı yenilemek gerek. O zaman daha başarılı ve yaygınlık kazanan işler yapacağız."**

'Operada bir annesi' olan **Haydar Can Taygun** da 2,5 yaşında **"La Boheme"**de sahneye çıkmış ve 40 yıldır oradaymış gibi sahneye uyum sağlamış. Yekta Kara'nın, oğlunun ruhsal sağlığı için, **'annesini çalıştığı mekânda, üretim içinde gözlemlerse o zaman daha farklı düşünür'** diye getirdiği operadan da bir daha çıkmadı. Şu anda 8,5 yaşında. **"Turandot"**, **"Aida"**dan sonra şimdi de **"Carmen"** de çocuk korosunda rol alacak olan Haydar Can'a annesi hiç zorlamaksızın, rol önerileri götürmüş. O da seçmiş. Ş

imdi akşamları temsillere çıkıyor, **'Bir Ateştir Opera'**yla ilgileniyor ve hep opera ve baleyle içiçe yaşıyor. İlerde özgür iradesiyle yolunu kendi belirleyecek. Ama annesinin bütün istediği, Haydar Can'ın müzik seven sanatın her alanına ilgi duyan bilinçli ve yaşamdan tat alan iyi bir seyirci olması. **"Kimse bana operacı ol demedi ama uygun ortam yaratıldı. Ben hep kendimi çok şanslı insan olarak gördüm. Beni çok destekleyen bir ailem oldu. Çok değerli, iyi hocalarım oldu; hayatımın her aşamasında, müzik alanında, tiyatro alanında, okul çağında Yıldız Kenter'den Sabahattin Kudret Aksal'a Ergican Saydam'dan Almanya'da Günther Rennert'e dek. O zaman da farkındaydım, o hocaların kıymetini biliyordum."**

Yaşamının tek bir anında bile asla pişman olmayan Yekta Kara hep iyimser. **"Zaten umudum olmasa, iyiniyet de biter, o zaman köşeme çekilirim."** Böylesi yaşam dolu ve her anının tadını çıkarmaya çalışan birisinin varlığı da bizim geleceğe dair umudumuz olsa gerek.

Denk Değil Karikatür Bütçe

TÜRKEL MİNİBAŞ *4 Kasım*

1996'nın bitmesine şunun şurasında 2 ay kaldı. Yılın son çeyreğine girilmiş olması, bu yılın gerçekleşmelerinden hareket edilerek 1997'nin plan ve programlarının, buna göre bütçenin de kesinleştirilmesini gerektiriyor.

Ne var ki, son 9 ayın verilerinin çoğu hâlâ belli değil. Enflasyon, dış ticaret gibi belli olanların doğruluğu ise tartışmalı. Dolayısıyla, TBMM'ye sunulan 1997 Konsolide Bütçesi'nin hedeflerinin nasıl ve neye göre belirlendiği şimdilik meçhul.

Başbakan'a sorarsanız 1997 bütçesi *"rüya gibi bir şey"*; 6.2 katrilyon liralık gelir ve gideriyle hem denk hem de bu denklik vergi ve zam dışındaki kaynaklarla sağlanıyor!

Yani, özelleştirme ve bir üçüncüsünün yolda olduğu müjdelenen kaynak paketleriyle!..

Zaten, bütçeyle ilgili tartışmalar da tam bu noktada odaklanıyor. Zira, kaynaksız kaynak paketlerinden umulan 1.2 katrilyonluk gelir gerçekleşmişçesine bütçenin gelir hanesine kaydedilmiş.

Özelleştirmeyle hedeflenen büyüklüklere ise bırakın IMF'yi, sokaktaki simitçinin bile aklı yatmıyor. Dolayısıyla, gelir hanesinde kaynak olarak gösterilen her iki kalemin de dayanağı olmadığından bütçe denkliğini sağlayacak etkinliği yok.

Açıkçası 1997'nin rüya gibi bütçesi, yoldan geçen koyunların dikenli teller üzerine takılan tüylerini eğirip yün yaptıktan sonra çorap hırka örüp pazarda satarak zengin olmayı düşleyen adamın öyküsüne benziyor.

Önce harcamaları arttıracaksınız, sonra lojman, orman, misafirhane satıp bütçe denkleştirmeye kalkacaksınız. Ya da etüdü bile yapılmamış yatırım projeleriyle kaynak yaratmayı düşleyeceksiniz.

Kusura bakmayın ama.. bir bütçenin gelir hanesi borçlar ve varsayımlar üzerine oluşturulmuşsa buna denk bütçe değil, ancak karikatür bütçe denir.

Ne yaparsınız ki o, Başbakan'ın *"rüya gibi"* diye

nitelendirdiği 1997'nin bütçesi. Bilirsiniz, rüyalar da genellikle tersine yorumlanır.

Öncelikle, faiz ve personel giderlerine ayrılan payların büyüklüğü, 1997 bütçesinin iddia edildiği gibi *"yatırım bütçesi"* olamayacağını göstermeye yeterlidir.

Cari harcamalarda yüzde 103.'lük, yatırım harcamalarında da yüzde 132'lik artışın hedeflenmiş olması, düşlenenin tersine ekonomik dengelerin kurulmasını iyice zorlaştıracaktır. Zira, harcamalardaki bu yüksek oranlı artışlar enflasyonist baskıyı daha da ağırlaştıracağı gibi kurları da olumsuz etkileyecektir.

Bir diğer neden ise, bütçede ağırlıklı yer tutan kalemlerin birer hafta arayla revizyona uğramış olması! Gelirler 1 katrilyon arttırılırken faiz ödemelerinin neredeyse yarı yarıya, personel giderlerinin de 215 trilyon lira düşürülmesi, iki farklı bütçenin gündemde olduğu izlenimini veriyor!

Sosyal güvenlik kurumlarıyla ilgili ödenekler de bir başka tartışma konusu: Tahminler sadece SSK açığının 1997 sonunda 400 trilyona ulaşacağı yönünde. Buna Bağ-Kur'u da kattığımızda sosyal güvenlik kurumları için hedeflenen yarım katrilyon lira civarında ödeneğin üstüne çıkılacaktır.

Hal böyle olunca, rüya bütçeye yapılan revizyonu da.. 1996 bütçesiyle ilgili gerçekleşmelerin dolar cinsinden teleffuz edilmesini de anlamak kolaylaşıyor.

Oysa, ister dolar ister lirayla söyleyin, istediğiniz kadar rakamları çekiştirin, bütçe açığını kapatmak için gereksinim duyulan kaynak hep aynı kalmaktadır. Örneğin, 48.7 milyar dolar olarak bağlanması hedeflenen 1996 bütçesinin 16 milyar dolar açık vermesi, 1997 için denk bütçe hedefleyen hükümetin 16 milyar dolara eşdeğer ekstra kaynak bulmak zorunda olması anlamına gelmektedir. Kısacası, önemli olan yamanacak yerin büyüklüğüdür. Neyse ki 6.2 katrilyon lira olarak hedeflenen 1997 bütçesi denk olduğundan pek yama gerektirmeyecek gibi gözüküyor!

Ne var ki, denkliğin hayali gelir kalemlerinin yanı sıra faiz ödemelerinin aşağı çekilmesiyle sağlanmış olması.. hükümetin 1997'yi daha düşük iç borçlanmayla geçirmeyi hedeflediğini göstermektedir.

Bunun nasıl gerçekleştirileceği ise şimdilik meçhul. Zira, 1997 için hedeflenen yüzde 4'lük büyüme hızına bakılırsa ufukta üretim artışının yavaşlayıp işsizliğin daha da artacağı bir yıl vardır.

Anlaşılan, 54'üncü hükümetin *"rüya gibi"* tanımladığı 1997 bütçesiyle *"durgunluk"* içinde geçirilecek bir yılın hayali kurulmaktadır.

JEAN GABIN'İN ÖLÜMÜ

1976'DA BUGÜN, ÜNLÜ FRANSIZ SİNEMA OYUNCUSU JEAN GABIN (JAN GABEN) 72 YAŞINDA ÖLDÜ. YIRMİ YAŞLARINDA, ŞARKICI VE DANSÇI OLARAK FOLIES BERGÈRE'DE ÇALIŞMAYA KOYULAN GABIN, DAHA SONRA SİNEMAYA GEÇMİŞTİ. İLK ÖNEMLİ FİLMLERİNİ, ÜNLÜ JULIEN DUVIVIER'NİN YÖNETİMİNDE YAPMIŞ, "PEPE LE MOKO"(CEZAYİR BATAKHANELERİ), "LE JOUR SE LÈVE"(GÜN DOĞUYOR) GİBİ YAPITLARDA ROL ALMIŞTI. ONLARI, JEAN RENOIR'IN "LA GRANDE ILLUSION"(HARP ESİRLERİ) DAKİ OYUNU İZLEMİŞTİ. YAŞAMI BOYUNCA 93 FİLMDE ROL ALAN GABIN; SERT, KABADAYI TAVRI İLE, BİRBİRİNE AZ-ÇOK BENZEYEN TİPLERİ CANLANDIRMIŞTI.. Yanda, "Pepe le Moko"da Lucas Gridoux ve "Le Jour se Lève"de Arletty ile görülüyor. En solda ise 70 yaşlarındayken..

Mitoloji Öyküleri

SERVER TANİLLİ *8 Kasım*

Nasıl da zengindir eski Yunan mitolojisi!

Şimdi adını unuttum o Fransız yazarının: *"Zekâma bir cila çekmek için, her yıl açar baştan sona okurum Yunan mitolojisini"* dermiş. Onun hatırlatmasıyla olacak, bulduğum her fırsatta ben de karıştırırım o zengin edebiyatı.

Alın **Augias'ın** ahırlarının öyküsünü!

Augias, Peloponnessos'ta Ellis'in kralıydı. Kral olur da zengin olmaz mı? Hazinesinin yanı sıra, Augias'ın büyük sürüleri de varmış. Ama bir de savsaklaması: Akşamları otlaktan dönen sürüleri koyduğu ağıl ya da ahırları temiz tutturmayı pek bilmezmiş kral. Her günkü pislik birike yığıla, koku ahırları da taşmış ve bütün bir yörenin burnunun direğini kırar olmuş. Yakınmalar ayyuka çıkınca Augias da hareketlenmiş.

Ama nasıl temizlenecek onca yılın pisliği?

Bunu olsa olsa **Herakles** başarır demişler; Kral da, bahadırlıkta üstüne olmayan Herakles'i çağırıp açmış konuyu. *"Bir günde temizlerim"* demiş yiğit ve ödül üstüne de anlaşmışlar.

Ne yapmış Herakles bilir misiniz?

Çevredeki iki ırmağın yatağını değiştirip ahırların üzerine çevirmiş; coşkun sular, gerçi yerle bir etmiş ahırları, ama kiri pası temizlemiş ve cümle âlemin genzini yakan kokuya son vermiş.

Bu *"Augias'ın ahırları"* pek ünlüdür.

Herakles'in aldığı radikal önlem de öyle.

İnsan ister istemez düşünüyor: Başka ne yapabilirdi Herakles bu konuyu kökünden çözmek için?

★

Augias'ın sonra nankörlük edip Herakles'e karşı yaptıkları üzerinde durmayalım; Herakles bu, altında kalmaz onu da cezalandırır.

Eski Yunan'ın en büyük kahramanıydı Herakles. Atina'dan başka bütün illerde, **Theseus**'tan önce onun adı anılırdı.

Gözüpeklikte üstüne yoktu.

Düşünebiliyor musunuz, bir gün sıcaktan bunalmış, güneşe ok atarak onu söndürmeye, böylece serinlemeye çalışmış; bir gün de, denizde giderken, dalgaların gemiyi sarsmalarına kızmış, eğilip sulara uslu durmalarını, yoksa hepsini cezalandıracağını söylemiş. Yaptığı on iki bahadırlığa, mitolojide *"Herakles'in işleri"* denir ki akla durgunluk verirler. En anlamlı davranışlardan biri **Prometheus** içindir.

Prometheus, Tanrı soyundan gelip tanrılara kafa tutan bir devrimci kişilik. Ama nasıl da öyle demezsiniz? Bir gün, Olymposluların yani tanrıların egemenliğinin yerine insanların egemenliğini geçirmek ister. Ve göğe çıkar, tanrıların elinden ateşi, yani akıl gücünü çalıp getirir insanlara verir. Böylece, asıl tanrı, asıl yaratıcı insanın kendisidir artık.

Ne büyük bir davranış, ne soylu bir eylem!

Ama baş tanrı **Zeus**'un yaptığına bakınız: Öcünü almak için, tutar Prometheus'u Kafkas dağlarında bir kayaya zincirler ve başına da bir kartalı musallat eder; öyle derler, kartal, her gece gelir ciğerlerini söker yermiş Prometheus'un; ancak her sabah yeniden oluşurmuş onlar.

Ayakta kalmanın, tükenmemenin işareti!

İşte Prometheus'u bu işkenceden Herakles kurtarır; bir gün gelir, kartalı yakalayıp parçalar ve zincirleri kırar atar. Hem akıldan ve insandan yana olanın sürgit zincirlenmesi mümkün müdür?

Dünya yıkılsa, son söz özgür düşüncenindir!

★

Prometheus'un öyküsüne şunu da ekleyelim:

Zeus, yaptıklarına kızıp öç almak için, bir gün de pek güzel bir kadın yaratır. Gökteki bütün tanrılar, ellerindeki en güzel şeyleri verirler ona ve adına da *"herkesin armağanı"* anlamına **Pandora** derler.

Zeus yeryüzüne indirir onu.

Güzel, ama bir felakettir aslında Pandora.

Yeryüzüne yollanırken, tanrılar bir de kutu vermişlerdir kendisine ve açmamasını öğütlerler.

Pandora'ya **Epimetheus** göz koyar.

Epimetheus, Prometheus'un kardeşidir ve Prometheus, Zeus'tan gelecek armağanları kabul etmemesini söylemiştir kardeşine; ama onun gözleri dünyayı görmez, güzelliğe kapılmıştır bir kez. Ve güzel olduğu kadar aptal da olan Pandora, bir gün nasılsa kutuyu açar; açar ama, ne kadar kötülük varsa içindedir ve yayılır çevreye, bela olur insanların başına.

Görüyor musunuz Pandora'nın ettiğini?

Öyle derler, bir tek iyi şey çıkmıştı kutusundan: Umut!

Bugün de kötülüklere karşı koymak cesaret ve gücünü kendimizde bulabiliyorsak o yüzden işte!..

Nasıl yaşayabiliriz ki umutsuz?

Çuvala Sığmayan Mızrak

AHMET TANER KIŞLALI *8 Kasım*

Şu satırlar, bir belediye başkan adayının seçim bildirgesinde yer alıyordu:

"İş ver, gör kişiliği. Bu işin ehli biziz. Kıtlık lokması bollukta unutulmaz. Allah adına, Allah aşkına, insanlık ve İslam adına, gönül verin, oy verin. El ele, kol kola hep birlikte Osmaniye'yi yeniden kuralım diyorum... Allah'ın selamı üzerinizde olsun. Osmaniye'nin emaneti önce Allah'a, sonra Osmaniyelilere olsun..."

Beş gün önceki seçimlerin bu adayı, acaba hangi partiyi temsil ediyordu?

Benzer sözleri seçim konuşmalarında sık sık eden **Erbakan**'ın partisini mi? Yoksa *"Siyaset dinin emrindedir"* diyen **Çiller**'in partisini mi?

İkisi de değil.

Atatürk'ün (!) partisini...

★★★

Bir...

RP'li başkanvekilinin başkanlığındaki TBMM kurulu Pakistan'ı resmen ziyaret ediyor. Pakistan'ın Meclis Başkanı, Türk parlamenterleri makamında kabul ediyor.

Laik olmayan dost ülkenin bu önde gelen ismi, dinin siyasete karıştırılmasının tehlikeleri üzerine uzun bir konuşma yapıyor bizimkilere... *"Molla"*lara cesaret verilmesinin yaratabileceği olumsuz sonuçlara dikkati çekiyor.

*"Molla"*ları da RP'li TBMM Başkanvekili savunuyor...

İki...

Özbekistan yönetimi geçenlerde bir karar alıyor. Fethullahçıların ülkelerinde açtığı okullarda ders veren Türk bayan öğretmenlerin *"türban"* takmalarını yasaklıyor.

Onlar da *"peruk"* takarak derslere girmeye başlıyorlar...

Üç...

Özbek makamları, ilahiyat fakültesi mezunu dört öğretmeni Türkiye'ye geri gönderiyorlar. Türk büyükelçiliği bunu, Özbek makamlarının laik eğitim konusundaki *"yüksek hassasiyet"*ine bağlıyor...

Dört...

Atatürk Caddesi, Taşkent'in en seçkin cadde-

lerinden birisi. Üzerinde ülkenin en görkemli alışveriş merkezi olan *"MİR Süpermarket"* var. Sahibi de bir Türk.

Ahmet Demir, Taşkent'i ziyaret eden Türk gazetecilerine yakınıyor:

- *Maalesef Özbek makamları REFAHYOL hükümetine pek sıcak bakmıyorlar...*

Beş...

DYP'li Devlet Bakanı **Nevzat Ercan**, yargının ve YÖK'ün *"türban"*la ilgili kararlarına ateş püskürüyor:

- *Tesettür Allah'ın emridir!*

★★★

Bir tarafta din ile iç içe bir Pakistan... Orta Asya Türk cumhuriyetleri arasında en dindarı olan Özbekistan...

Öte yanda *"laik"* (!) Türkiye Cumhuriyeti...

İslamı siyasetin hamuru yapmış başbakanları, başbakan yardımcıları ve bakanları ile...

Kamu görevlisinden, işçisinden, öğrencisinden esirgemediği tekmenin, tokatın, copun yerini; Aczmendilerin önünde, çarşaflı canlı bombaların önünde, saygı ve hoşgörüye terk eden polisi ile...

Mafya, siyaset, tarikat, devlet yumağı ile...

Allah'ın adını seçim rüşveti yapmış *"solcu"* partileri ile...

Ve bu manzara karşısında bile *"bireysel"* tutumunu değiştirmeyen... **Mümtaz Soysal**'ı bile sonunda çileden çıkaracak kadar gerçeklere gözünü kapayan *"solcu önder"*leri ile...

Umutsuzluğa mı kapılmalı?

Hayır!

Çünkü artık mızrak çuvala sığmıyor... Ne sağda ne solda... Ne CHP'de ne DSP'de... Ne poliste ne de devletin tepelerinde...

Gerçeklerin saklanamaz olduğu yerde, ancak o gerçeklerin ardındaki umutlar tükenir. Ve her tükenen umut, yeni bir umudun çekirdeğini oluşturur! Tıpkı, çürümüş diye toprağa attığınız bir meyvenin çekirdeğinden, yeni ve gür bir ağacın doğması gibi...

'Zümrüdüanka'nın yaşamı film

AHU ANTMEN *10 Kasım*

Kapıyı açan kadın, 86 yaşında, tepeden tırnağa iddialı giysiler içinde, şen bir kahkahası var, hep yüksek sesle konuşuyor, yüzünde oldukça ağır bir makyaj, parmaklarında birbirinden ilginç yüzükler. **"Sizin için böyle modern giyindim!"** diyor. **"Biliyorsunuz, ben modern bir ressamım aynı zamanda.. resimlerimle uyum içindeyim değil mi?"** Öyle gerçekten de: **Semiha Berksoy,** Cumhuriyetten eski yaşı, operacılığı, tiyatroculuğu, ressamlığı, aşkları, tutkuları, zamana meydan okuyan yaşama sevgisini, resimlerindeki şaşırtıcı ruh zenginliğini yaşamında da ortaya koyabilmiş eksantrik bir kadın. 16 yaşında odasını resim atölyesine çeviren, 19 yaşında halk önünde ilk konserini veren, 20 yaşında Darülbedayi'nin tiyatro sınavını kazanan, 21 yaşında **"İstanbul Sokakları"** filmini çeviren, 24 yaşında ilk Türk operası **"Özsoy"**da sahneye çıkan Semiha Berksoy, **"hayatı film"** kadınlardan: Şu sıralar, **"Karanlık Sular"** filminde anımsayacağımız genç yönetmen **Kutluğ Ataman** ile birlikte hayatını filme de çekiyor. Senaryoyu, günlük tutarcasına yazmış; kendisini kendi küllerinden yeniden doğan Zümrüdüanka kuşuyla özdeşleştiriyor:

"... İki kat tahta olup, tepesinde bir seyir odası bulunan Çengelköy'deki o evde doğmuştum. Kuş doğuyor! Ev bir bebekevine benziyordu. Bayırın üstünde olup, kuşun doğduğu odadan Boğaz görünüyordu. Doğum karyolası da herhalde o odanın baş köşesinde idi. Herhalde kuş şimdi bu odada oturuyor olmalı. Oradan kâinatı, evreni seyrediyor. Kuş doğar doğmaz şarkı söylüyor; büyük bir ses. Dört yaşında Mozart söylüyor, sekiz yaşında eline pastel boyalar veriyor annesi. annesi aşk ölümüyle ölürken... Birinci Cihan Savaşı'nda İspanyol gribi diye bir hastalık çıkıyor, babam tutuluyor, anneme yanına gelmemesini söylüyor babam, ama annem kocasını seviyor, sen öleceksen ben de ölmek istiyorum diyor, o ölüyor, babam kalkıyor."

Annesi, ressam **Fatma Saime**'nin varlığı evin her

köşesinde: Ünlü tiyatro sanatçısı **Zeliha Berksoy**'un annesi olan Semiha Berksoy, sanki çocuksuluğunu koruyan annesinin muzip kızı gibi. Fatma Saime'nin portreleri, kendi resimleri var evde, bir de bir köşede, başına sarı bir peruk geçirilmiş, yüzünün üzerine Fatma Saime'nin bir fotoğrafı yerleştirilmiş, beyaz bir çarşafa sarılmış bir manken duruyor. **"Bu benim annem"** diyor Semiha Berksoy. **"Kefeni içinde çıkıp gelmiş yanıma."** Yaşamında da resimlerinde de ölüm, yaşamın sonlandığı nokta olmaktan çok, yaşamla iç içe yaşanan, korku değil yaşam mücadelesi aşılayan, karanlık yüzünü göstermeye cesaret edemeyen bir olgu. Semiha Berksoy, **"Bunları anlatıyorum, çünkü ölüp gideceğim yakında. Herkes bilsin! Ben gidince kim anlatacak? Mezarımda patlarım sıkıntıdan sonra..."** diyor. Evin her köşesine yayılmış, üst üste, yan yana duran resimlerin arasından geçerken, düşecek oluyor da **"Bak bu sefer ölürüm vallahi"** deyiveriyor.

Ev, yaşatılan insanlarla, hayaletlerle dolu. **Nâzım Hikmet**'in hayaleti her yerde: Yakasındaki kravatın Nâzım'a ait olduğunu söylüyor. Resimlerinde Nâzım. Başka insanların portreleri bile Nâzım'ı andırıyor. Salonun ortasında duran ilginç bir resim var: **"Bu Nâzım'la ben. Ben bir sandalın içindeyim, gidiyorum. Ama Nâzım'ı da bırakmak istemiyorum. Kollarımı uzatmışım ona. Ama sonunda ayrılık var."** Semiha Berksoy, bir gün babasına bir mektup yazmış, şöyle demiş: **"Ben erkekleri hep terk ediyorum. Sanat için. Sanatın eti kemiği yok. Beni yaşama bağlayan, bana yaşama ateşi veren sanat aşkıdır. Bundan faydalanan da toplumdur. Çünkü sanatçının yaptıkları, sonunda topluma yarar."** Semiha Berksoy'un Nâzım Hikmet ile mektuplaşmaları gazeteci **Füsun Özbilgen**'in 1985'te yayımlanan **"Sana Tütün ve Tespih Yolluyorum"** kitabında okura sunuldu. Berksoy şimdi, Nâzım ile olan dostluğunun yanlış anlaşıldığını söylüyor: **"Ben onun şairliğine hayrandım, o benim sesime. Et kemik meselesi değildi yani. Ruhsal bir şeydi. Yanlış anlaşılmasın, flört değildi. Karşılıklı bir hayranlık, takdir vardı. Yüce bir duyguydu."**

"Tosca", "Figaro'nun Düğünü", "Cavelleria Rusticana", "Madame Butterfly" gibi operalarda rol alan Semiha Berksoy, Türk operasında kendisinden üstün ses tanımıyor: **"Tanrı bana büyük ses vermiş! Ona göre de kader çizmiş. Eşek gibi bir ses! Ama bakıyorsun bazen, senin yerine bazı karıları çıkartıyorlar sahneye. Ne ses var ne bir şey! Kedide de var onlardaki ses. Primadonna sesle olur, fizikle değil. Bende fiziğin üstüne bir de ses vardı."**

Atatürk'le tanışmasını unutamıyor, anılarının arasında en canlı tuttuğu anlardan biri de o karşılaşma: **"Atatürk,** Özsoy **operasının provalarına geldi, bravo diyerek ayrıldı. Aynı gün, köşkte onun huzuruna çıktık. Yeşil çuhalı bir masa vardı, Atatürk ile** İsmet Paşa **bilardo oynuyorlardı. Geldi, bizimle el sıkıştı, sonra bana dönüp** 'Şarkılarınızı bir kere daha burada söyler misiniz' **diye sordu.** 'Şarkılarımı tamamen ezberlememiştim, emredersiniz, size Madame Butterfly'dan aryalar söyleyeyim' **dedim. Sevindi, çıldırdı! Operayı bilir, severdi, meraklıydı, çok kültürlü adamdı. Ben başladım. Bendeki koca bir ses! Bitirdiğimde,** 'Okay' **diye bağırdı: Okun aya isabeti demektir bu. Sonra büfeye gittik, bana ne içmek istediğimi sordu. İçkiler her çeşit. Ben daha çok gençtim, utandım. Şurup istedim. Garson, bir şampanya bardağının içinde bana pembe renkli bir şurup getirdi, Atatürk garsonun elinden alıp bana kendisi takdim etti."** O anın resmini de yapmış Berksoy, hemen çıkarıp gösteriyor. **"Operaların önüne, herkesten önce, Atatürk'ün heykelini koymalılar"** diyor. **"O bir devrim yaptı operada. Ben de onun avukatlığını üstleniyorum."**

Semiha Berksoy'un anıları, kitaplar doldurur. Bunlar, aslında bir toplumun da anıları:

Cumhuriyetin kuruluş yıllarında hem müzik hem tiyatro hem resim alanında bir kadın sanatçı olarak mücadele etmiş, hiç yılmadan söylemiş, oynamış, ürün vermiş, devrime inanmış, sayıları bir yana **"türü"** artık yok olan bir kesimin ayakta kalabilmiş temsilcisi olarak bir örnek, bir süs gibi duruyor İstanbul'un bir köşesinde Semiha. Yaşamı film, evi müze, anıları kitap olur işte böyle kadının.

Çağırın Hakko'yu, geydirin sakkoyu...

MEHMET FARAÇ *11 Kasım*

ŞANLIURFA - Topal Hasano 1950'li yılların ünlü kaçakçılarındandı. Kardeşi **Mıço Elike**ile Urfa'nın kaçak eşya piyasasını elinde tutardı. Mayınla dolu sınırdan Suriye'ye canlı hayvan, sade yağ, tütün ve Adıyaman halılarını götürür; dönüşte de sırtlarında kumaş, kuru kahve, cebelye, kara çarşaf, naylon çorap ve gecelik getirirlerdi.

Daha sonraları işi iyice büyüterek kaçak ceket, elbise, palto, eşarp, çay getirerek piyasaya iyice hâkim oldular.

Hasano ile kardeşinin evleri **"Kötüler mahlesi"** olarak adlandırılan Eyübiye Mahallesi'nin en yüksek yerindeydi. Lahit taştan yapılmış çardaklı evin arka ve önü dereydi.

Daha arkasında ise Ahper Dağı vardı. Burası sanki kaçakçılar için özel inşa edilmişti. Lahit taştan oyulmuş mağaraların bazıları çardak biçiminde yapılmış, incecik merdivenlerle yükselirdi. Buralara çoğu zaman kaçak balyalar gizlenirdi.

Hasano o sabah telaşlıydı. Toprak damın üzerinde bir öne bir geriye, elleri arkada gidip geliyordu. Telaşı diline vurmuş kendi kendine konuşuyordu:

"Nerde kaldı bu gâvur oğlu gâvurlar..."

İki hanımı Eyvan'a oturmuş onu sesizce izlerken bir çocuk telaşla girdi içeriye:

"Babo.. eskerler dolaşi..."

Hasano hemen çardağa koştu. Tahta sandıktaki plaklardan birini usulca pikaba yerleştirdi. Az sonra dönemin ünlü türkücülerinden **Bekço Bako**'nun sesi damdaki direklere monta edilmiş dev operlörlerden Ahper Dağı'nda yankılanmaya başladı: **"Buradan bir at-**

lı geçti / Aman yarama bastı geçti..."

Bu türkü bölgede polisler olduğu mesajını veriyordu. Ahper Dağı'nın eteklerinde kaçak eşya taşıyan atlılar parolayı almışlardı. Geri dönerek Ahper'in derin mağaralarına girdiler. Ancak Hasano'nun telaşı da giderek artmıştı. Endişesini üç saat sonra geri dönen oğlu gidermişti:

"Babo.. eskerler getti..."

Hasano ikinci parolayı vermek için pikaba bu kez bir başka plak taktı ve sesi sonuna kadar açtı:

"Çağırın Hakko'yu /Geydirin Sakoyu.../ Mübarek olsun anacığım/ Gelinlen güveği.."

Bu türkünün anlamı da asayiş berkemal demekti. Ahper Dağı'ndaki kaçakçılar atlarını dörtnala sürerek kaçak balyaları avluya atabilmişlerdi.

Urfa'da kaçakçılar çok zor şartlarda çalışırdı. Dönemin ünlü kaçakçıları **Hınano, Faruzo, Ettune, Mahmude Şavak, Sülo Adule, Mıstığe** ve benzerleri her gün binlerce balya kaçak eşyayı kelle koltukta Suriye sınırından yurda sokarlardı. Kimi zaman sırtlarıyla, kimi zaman at üzerinde.

Kaçakçıların kiraladığı sırt hamalları ise Suriye sınırından kente 55 kilometreyi sırtlarında 70 kiloluk yükle yürürlerdi.

Sırt hamallarından Kör Hamme, Polatkalesi Hasan, Arap Ahmet, Gavur Abdove diğerleri bu sınırlarda "Kaçağ çeket"uğruna jandarma ile sayısız kez **"müsademeye"**girmişler, canlarını zor kurtarmışlardı

Çoğu zaman yol açmak için arkasına odun bağlanan eşekler mayınlarla birlikte havaya uçarlardı ama,Halepli Mehmet, Faruzo, Cemilo gibi kaçakçılar birer bacaklarını bu mayınlı sınırda kaybetmekten kurtulamamışlardı.

Ya**Reşit?.."** Onu sınırda sırtında balyasıyla yakalayan jandarmalar aman vermemişti. Mayın yüzünden sağa-sola da kaçamamıştı. Yalvarıp yakarmaları da sonuç vermemişti.

Sırtında balyasıyla **"Ulan vurmayın beni... Ben yedi bacının tek kardaşıyam..."diye bağıran Reşit bu topraklarda jandarma kurşununa yenilmişti. Cesedini "Kanlı köyneginde"** kuru ekmeği kanına bulaşmış halde bulmuşlardı. 1960'lı yıllarda yaşanan bu olaya yakılan şivan (ağıt) Eyübiye'de halen yankılanıyor.

Ünlü kaçakçılardan, **Şıraşo**'nun, **Mustafayi Şeyhe**'nin cesetleri de Suruç'ta, Suriye sınırında kurşunlanmış şekilde bulunmuştu.

Urfa ile Suriye'nin Halep kenti arasında, Kapalı Çarşı, Hanel Sabun ve Hanel Bağur'dan alınan eşyalarla yapılan kaçakçılık 12 Eylül darbesi ile önemli ölçüde duraksadı.

Artık mayınlı arazilerde kimse ölmüyor ama, kaçakçılar kendi yöntemleriyle sınırı delmeye devam ediyorlar.

Sultanbeyli...

HİKMET ÇETİNKAYA *12 Kasım*

Sultanbeyli, İstanbul'un bir ilçesi. Bir başka deyişle şeriatçıların kurtarılmış bölgesi...

Refah Partisi'nin *'yarım hilal'*le yerel yönetimleri demokratik biçimde *'ele geçirme'* harekâtının ilk filiz verdiği bir yöre...

Sultanbeyli'de bir ilkokul, bir özel ilkokul, 9 ilköğretim okulu, bir imam hatip lisesi, bir normal lise, bir kız meslek lisesi bulunuyor.

Öğrenci sayısı MEB verilerine göre **22 bin 382**, öğretmen sayısı **444**...

Örneğin 9 ilköğretim okulunda, 16 bin 700 öğrenciye 352 öğretmen düşüyor...

Sultanbeyli'de **14 okula** karşın kaç cami var dersiniz?

109 cami inşa halinde ve **13 cami** de ibadete açık...

Sultanbeyli'yi yönetenler *"109 cami az, 200 cami hatta 300 cami olmalı"* diye konuşuyorlar...

RP'nin yayın organı Milli Gazete, *"Sultanbeyli'de ezansız yer yok ama..."* başlığını atıp *'Cami yardım kampanyası'* açıyor, Belediye Başkanı **Ali Nabi Koçak** bu işe öncülük ediyor...

Sultanbeyli'nin nüfusu 82 bin 289 görülüyor, ama *'yoğun göç'* nedeniyle bu sayının 100 binin çok üzerinde olduğu biliniyor...

Okuldan çok cami ve cami yaptırma derneğinin bulunduğu Sultanbeyli'de bugüne dek **Atatürk** anıtı yoktu. Ama bugün var. Maltepe 2. Zırhlı Tugay Komutanı Tuğgeneral **Doğu Silahçıoğlu**'nun girişimiyle Sultanbeyli'ye görkemli bir Atatürk Anıtı dikildi.

Anıtın üzerinde ise şu yazılı:

"Vatan sana minnettardır..."

★★★

Acaba bugüne dek Sultanbeyli'ye Atatürk Anıtı dikmek neden akıllara gelmedi?

RP'li Başkan Ali Nabi Koçak, işlerinin yoğunluğundan dolayı yapamadı, Kaymakam **Ahmet Arabacı,** hiç düşünmedi. Ancak anlı şanlı DYP'li bakanlar, Sultanbeyli'yi *'iskân tuttukları'* halde, Sultanbeyli'ye niçin Atatürk anıtı yaptırmak için girişimde bulunmadı?

Daha bir süre önce Milli Eğitim Bakanı **Mehmet Sağlam** oradaydı, **Mehmet Ağar** oradaydı...

Sultanbeyli'de bir imam hatip lisesinin dışında *'şube'* adı altında açılan imam hatip lisesi de var, 1800 kişinin barındığı yatılı Kuran kursu da bulunuyor...

Sultanbeyli'de okul yaptırmak için hiçbir çaba yok, ama cami ve Kuran kursu yaptırmak için yoğun bir uğraşı var...

Milli Gazete'de bir haber... Başlığı ise şöyle: *'Camiler hep yarım...'*

Okuyoruz:

"İstanbul'un en fazla göç alan bölgelerinden

Sultanbeyli'de hızla artan nüfus, ibadet için cami ihtiyacını da gündeme getirdi. İstanbul'un yeni yerleşim yerlerinden olan Sultanbeyli ilçesinde vatandaşlar cami yaptırmak için seferber oldu.

Sultanbeyli Belediye Başkanı Ali Nabi Koçak, Sultanbeyli'de toplam 109 cami olduğunu belirterek bunlardan sadece 13 tanesinin tamamlanabildiğini bildirdi. Sultanbeyli'nin Konya'dan daha büyük alana yayıldığını kaydeden Koçak, yeni yaptırılan camilerin ihtiyaca yönelik olduğunu da belirtti.

Planların belediye tarafından verildiğini ifade eden Başkan Koçak, cami temellerinin belediye tarafından kazıldığının da altını çizdi. Belediye İmar Müdürlüğü kayıtlarında tamamı 35 bin dönüm olan Sultanbeyli'nin 21.500 dönüm Hazine arazisi, 10 bin dönüm de orman alanı bulunuyor.

Sultanbeyli'de hayırseverler hem cami için arsa bağışında bulunurken hem de bizzat malı ve bedeni ile bu hizmete iştirak ediyor. Sultanbeyli halkı şimdiye kadar kendi imkânlarıyla 109 camiden sadece 13'ünü tamamlayabildi. Belediye Başkanı Ali Nabi Koçak'ın bildirdiğine göre Sultanbeyli'de 96 cami halen inşaat halinde. Bu yarım camiler bir an önce tam kapasite ile hizmet edeceği günleri bekliyor."

★★★

Bugün aynı görüşü paylaşan insanlar tüm olanaklardan **yararlandırılıyor** Türkiye'nin pek çok yerinde. Arazi, emlak alım satımı, inşaat ruhsatı, ticari işletme izni, ihale pastasından *'aynı görüşte'* olanlar yararlanıyor.

Çark böyle dönüyor!..

Ya Sultanbeyli'de neler oluyor?

Bugün Sultanbeyli'de **öğretmenler** ve **memurlar** yoğun baskı altında tutuluyor...

Onun için Sultanbeyli'de öğretmen ve memur olmak zor...

Ya **esnaf** ne yapıyor?

İçki satmak yasak, satarlarsa başlarına ne geleceğini biliyorlar...

Karşıt görüşlü insanlar **sindirilmiş** Sultanbeyli'de...

Devlet, Sultanbeyli'de yurttaşları yerel yönetime teslim etmiş...

Türkiye'yi ortaçağın karanlığına götürmek isteyen bildik bilmedik birtakım güçler, Sultanbeyli'ye karargâh kurmuş...

Yurttaş, Sultanbeyli'de devleti arıyor, ama bulamıyor...

Demokratik kitle örgütleri sessiz, siyasi partiler duyarsız...

Sultanbeyli'de tüm direnmelere karşın Atatürk anıtı dikildi...

Atatürk anıtı, 10 Kasım günü açıldı, **Mustafa Kemal Atatürk** için ilk kez anlamlı bir tören yapıldı...

Evet ilk kez!..

★★★

Atatürk'ü anma törenlerini içine sindiremeyen Kayseri Belediye Başkanı **Şükrü Karatepe** kimdir?

Yıllarca İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi'nde öğretim üyeliği yapan *'bilim adamı'* kimlikli, bir *'tarikat şeyhiyle'* yakından ilişkili olan kişidir...

Onun için Atatürk'ü içine sindiremez...

Ancak, Karatepe **açıksözlü.**

En azından kimi şeriatçı televizyonlar ve gazeteler gibi *'takıyye'* yapmıyor. Gerçek yüzünü saklamıyor, içinden geçenleri açıkça söylüyor...

Tehlikeli olanlar, Karatepe gibiler değil, sabah akşam laiklere küfreden, **10 Kasımlarda** ise *'Atatürkçü'* geçinen sahtekârlardır.

Başörtüsü ve Kadın Özgürlüğü

ORAL ÇALIŞLAR *13 Kasım*

Başörtüsü, Türkiye'de laik anti-laik geriliminin temel unsurlarından birisi haline getirildi. Başörtüsünü takıp çeşitli devlet kuruluşlarının kapısına dayanan İslamcı kadınlar ve kızlar, bir özgürlük kahramanı gibi yüreklere sesleniyorlar. İmzalar topluyorlar, gösteriler yapıyorlar, özellikle üniversitelerde eylemlerini yoğunlaştırıyorlar.

Onlara göre; laik sistem kendilerine başörtüsü zulmü uyguluyor. Başörtüsünü çıkarmaya zorlamak; Türkiye gibi zulmün her çeşidinin yaygın olduğu bir ülkede ne kadar zulüm sayılabilir, çok tartışmalı. İşkencenin, yargısız infazların, faili meçhul cinayetlerin, her türlü düşünce açıklamasına karşı uygulanan yasakların sürüp gittiği bir ülkede, başörtüsü yasağı hafif kalır. Zaten, bir iki yer hariç bu yasak tamamen delinmiş durumda. Zulmün her türüne karşı tepkiyle kıyaslarsak başörtüsü yasağına karşı yürütülen eylemler, diğerlerinden daha çok ses getiriyor; çünkü bu eylemin arkasında örgütlü bir siyasi güç var.

Başörtüsünü yasaklamayı anlamsız ve gereksiz buluyorum. Getirilen gerekçelerin de çok ikna edici olmadığını düşünüyorum. Herkes nasıl istiyorsa öyle giyinmeli. Bu yasak, yasaklayanların ne işine yarıyor bilemiyorum, ama anlamsız bir kamplaşmaya ve siyasi sömürüye neden oluyor. İslamcılar bu yolla güç topluyor, gençliğin yasağa karşı tepkisini kullanıyorlar.

Bu yasak bir şekilde bitmeli. Ancak bu noktada bir başka sorun olduğunu da unutmamak gerek: Tutucu İslamcı akımların en fazla yoğunlaştıkları nokta, kadını mümkün olduğu kadar gündelik yaşamdan uzak tutmak. Dinsel gerilik, kadınların temel özgürlüklerini hedef alıyor. Erkek hegemonyası ile toplumsal gerilik arasında birebir bağlantı olduğu her deneyde bir kez daha kanıtlanıyor.

En son Afganistan'da siyasi İslamcı geriliğin en

çıplak uygulaması, kadınlara sokağa çıkma yasağı koyması oldu. Bu yasak, şeriatla yönetildiği söylenen tüm ülkelerde başka kılıklarda sürdürülüyor. Oralarda da İslamcıların deyişiyle *"başörtüsü takma zulmü"* uygulanıyor. Başörtüsü İslamiyetle doğan bir uygulama değil. İslam öncesi Ortadoğu'da birçok toplumda benzer uygulamaların olduğunu biliyoruz. Ayrıca geleneksel Yahudi inancında da kadınların örtünmesi savunuluyor.

Bütün bu anlayışların temelinde erkek egemen mantık yatıyor. Geleneksel toplumlarda kadının gündelik yaşamda rol oynaması ve etkili olması her zaman çeşitli yollarla engellenmek istenir. Erkek egemenliğini savunan anlayış, kadınları dövme hakkından, kadınların çalışmasının engellemesine kadar her alanda kadınları susturmayı ve eve kapatmayı hedefler. Başörtüsü de bu bütünlük içinde bir anlam kazanıyor.

Konya'daki *"Türkiye'nin Gündemi ve Darbe"* toplantısında da başörtüsü yasağıyla ilgili bir soruya yukarıdaki anlayışım doğrultusunda bir cevap verdim. Toplantıya katılanların yarısına yakınını oluşturan İslamcı kadınların bir kesimi, benim bu açıklamamdan rahatsız oldular. Örtünmenin erkek egemen bir anlayışı ifade ettiğini söylememden hoşlanmadılar. Bana yollanan bir notta şunlar yazılmıştı:

"Siz bizim esarette olduğumuzu düşünüyorsunuz. Ben de sizin İslam olmadığınızı söylüyorum. Çünkü Kuran'ın tek bir ayetini inkâr eden dinden çıkar." Bir başka notta ise bir İslamcı kadın şunları söylüyordu: *"Lütfen düşünen ve kendi kararlılığıyla örtünen kadınlara böylesi ithamlarda bulunmayın. Biz ki örtüyü vahyin bir ilkesi olarak benimsiyoruz. Sözün özü ne babalarımızı ne de kocalarımızı ilah ediniyoruz."*

Ben, örtünen kadınlara hiç bir ithamda bulunmuyorum. Örtünmenin arkasındaki temel anlayışı yorumlamaya ve netleştirmeye gayret ediyorum. Örtünen kadınlar, bunun Allah'ın emri olduğunu söyleyerek kendilerini savunuyorlar. Bir başka İslamcı kadın da örtünmeyi farklı yorumluyor ve başörtüsünün zorunlu olmadığını bir başka toplantıda bana anlatmak istiyordu.

Bence kadınlar, soruna kadınların sosyal yaşamdaki yeri, erkek egemenliğinin hangi alanlarda yoğunlaştığı konusunda kafayı yorsalar, daha sağlıklı bir sonuca varabilirler. Örtünme binlerce yıldır neden savunuluyordu diye, tarih kitaplarını, toplumsal gelenekleri gözden geçirseler, örtünmenin çok daha eski tarihlere uzandığını anlayabilirler. Bütün bunlara rağmen başlarını örtmek isterlerse o da kendi bilecekleri bir iş, ne diyebilirim.

ÇELİK MASKELİ HAYDUT!

1880'DE BUGÜN, AVUSTRALYALI HAYDUT NED KELLY, MELBOURNE HAPİSANESİNDE ASILARAK İDAM EDİLMİŞTİ. İRLANDA ASILLI KELLY, BABASINI AT HIRSIZLIĞINDAN TUTUKLAMAYA KALKAN BİRİNİ ÖLDÜREREK YASA DIŞI YAŞAMINA BAŞLAMIŞTI. BİRKAÇ ARKADAŞIYLA ÇEŞİTLİ SOYGUNLAR YAPAN KELLY, KENDİSİYLE ÇATIŞAN ÜÇ POLİSİ ÖLDÜREREK DAHA DA DİKKATİ ÇEKMİŞTİ. DUVAR İLANLARI ARTIK ÖNEMLİ ÖDÜLLER VADEDİYORDU ONUN İÇİN.. NED KELLY BİR HAYDUT OLMASINA KARŞIN, HALK ARASINDA SEMPATİ DUYULAN BİR KİŞİYDİ. ROBIN HOOD GİBİ ZENGİNLERDEN ALIP FAKİRLERE DAĞITTIĞI SÖYLENTİSİ YAYGINLAŞMIŞTI. EYLEMLERİ SIRASINDA ÇELİK BİR MASKE TAKMASI DA ONU EFSANELEŞTİRMİŞTİ. YAKALANDIĞINDA, ÜZÜLENLER AZ DEĞİLDİ..

Sedat Bucak'ın Bilinci...

MUSTAFA BALBAY *12 Kasım*

Susurluk kazasının üzerinden on gün geçti. Olayla ilgili somut ve doğru bilgilerin tutarı on satırı bulmuyor.

Düğümü *"ulusal kahraman"* **Sedat Bucak** çözecek. Ya da düğümün üstüne bir ilmik daha atılacak.

İkinci olasılık daha güçlü gibi... Hatta, gibisi de fazla gibi... Zira şu aşamada görünen o ki, Sedat Bucak'ın ikili dokunulmazlığı var:

- Milletvekili dokunulmazlığı... Bilinç dokunulmazlığı...

Önce, Bucak ailesine geçmiş olsun diyelim. Sağlık ciddi bir konu. Doktorların verdiği bilgilerden öğrendiğimiz kadarıyla Bucak'ın sağlık durumu iyiye gidiyor. İlk günden beri öyle diyorlardı. Ama iyiye gide gide nereye kadar gidecek merak ediyoruz.

Akşam haberlerinde doktoruyla canlı bağlantı kuruluyor:

- Sedat Bey'in bilinci nasıl?

"Şu aşamada yarım..."

- Nasıl yani?.. Konuşabilecek durumda mı?

"Konuşuyor, ama henüz bilincinin tam olarak yerine geldiği söylenemez."

- Ne zaman gelir?

"Ne gelir?"

- Sedat Bey'in bilinci diyoruz... Kazayla ilgili bilgi verebilecek duruma ne zaman gelir?

"Şu aşamada bir şey söylenemez..."

Aynı saatlerde öteki kanalda öteki doktor devrede:

- Sedat Bey'in bilinci nasıl?

"Gayet iyi..."

- Her şeyi hatırlıyor mu?

"Bu yönü bizi ilgilendirmiyor, ama sağlık durumu iyi..."

Gece yarısı bir başka kanalda, başka doktoruyla görüşme:

- Sedat Bey'in bilinci nasıl?

"Gitti..."

- Nasıl yani?..

"Bir ara yerine gelmişti, ama şimdi gitti... Kazayla ilgili bilgi veremez..."

Günlerdir bu durum yineleniyor. Sedat Bey'in bilinci, İstanbul Menkul Kıymetler Borsası gibi, bir yükseliyor, bir düşüyor...

Bu belirsizlik ister istemez, soru çengellerinin, soruşturma engellerinin artmasına neden oluyor.

Konu bugün TBMM'de. DYP'nin yaklaşımını **Ömer Barutçu** çok net ifade etti:

- *Bucak bir ulusal kahramandır...*

Abdullah Çatlı için de aynı niteleme yapılmıştı. Ya biz, ulusal kahramanlığın ne demek olduğunu bilmiyoruz ya da bu kavram biçim ve içerik değiştirdi.

ANAP ve CHP'nin verdiği araştırma önergeleri büyük bir olasılıkla kabul edilecek. Bu tür araştırmalar, *"araştır-maa"* niteliği taşıdığı için, zorlanıp bir şeyler bulunduğunda da faili meçhul cinayetler raporunda olduğu gibi, sonuç alınamadığı için RP ve DYP de *"evet"* oyu verecek.

Dün **Mesut Yılmaz, Bülent Ecevit** ve **Deniz Baykal**'la görüştüm. Yılmaz, derin nefes alıp içinde bir süre tuttuktan sonra, *"Sıkıntıdayım"* dedi.

Sıkıntısının nedenini şöyle açıkladı:

- *Olayın boyutları devleti, sistemi etkileyecek düzeyde...*

Yılmaz bugün **Demirel**'le görüşecek. Partisinin takınacağı tavrı bundan sonra belirleyecek. Demirel'in düşüncesi net:

- *Soruşturmayı gittiği yere kadar götürün...*

Ama sonradan düşünce değiştirip *"Devleti tartışma konusu yaptırmam"* derse bilemeyiz tabii...

Ecevit, eski istihbarat başkanlarından **Mustafa Yiğit**'in, *"Temel, Özel Harp Dairesi'nde atıldı"* değerlendirmesinin *"ciddi"* olduğunu söyledi. DSP lideri şu düşüncede:

"1970'lerdeki kontrgerilla örgütlenmesi artık yok. Bunun yanlışlığını askerler de gördü. Ancak bugünkü görünüm onların tortusu... Kendilerini ömür boyu yurtsever ilan edenler var."

Baykal ise *"Ya soru işaretleri tümüyle ortadan kaldırılır ya da devlet bunun altında kalır"* diyor.

Baykal, Yılmaz'ın bildiği her şeyi söylemesi gerektiğini söyleyip ekliyor:

- *Bilip söylememek de yapmak kadar suç...*

Mafya-devlet ilişkisi bugün TBMM gündemine gelirken 23 demokratik kitle örgütü de Mülkiyeliler Birliği'nde bir araya gelerek gelişmeleri aktif olarak izleme kararı aldı.

Sedat Bucak'ın bilinci gidip geliyor. Açılıp kapanıyor.

Toplumun bilinci nasıl dersiniz?

Etekteki 'Taşlar' Dökülsün...

CÜNEYT ARCAYÜREK *13 Kasım*

Atatürkçü Düşünce Derneği'nin 10 Kasım günü düzenlediği Anıtkabir'e yürüyüş, yandaşlarınca her sözünde hikmet aranan Hoca'ya göre, meğer *"provokasyon"*muş!

Başbakan sıfatını taşıyan insan, böyle bir inciyi döktürmeden önce zahmet edip Ankara Valiliği'nden bilgi almayı aklına bile getirmiyor.

Hakkını yemeyelim. Bravo Hoca'ya ki, sorup soruşturmadan *"Büyük Atanlar Kulübü"*nde birinciliği başkalarına kaptırmıyor.

Oysa küçük bir araştırma, bir telefon... Hoca'ya ADD'nin yürüyüşü valilikten aldığı resmi izinle gerçekleştirdiğini duyurabilirdi.

Densiz denk bütçe yapmaktan daha mı zordu böyle bir araştırma?

Valilikten soruşturma hiç değilse bir gün olsun Başbakanlık'ta ciddiyetin varlığını duyumsatabilir, önüne çıkan yandaş kalemleri görünce kendini tutamayıp kel fodul sallamalardan Hoca'yı esirgerdi.

"Aptallar konuşup çağdışılığı savundukça" Atatürk'e ve önce laikliğe, ilkelerine bağlılık giderek büyüyecek, büyüyecek...

"Provokasyon" savı palavra. Gerçek neden şu: Hoca ve avanesi, 10 Kasım'daki şeriata karşı toplumsal tepkiden ve görkemli halk eyleminden korktular!

Önce şaşırdılar.

10 Kasım'dan önce ve sonraki günler, Ata'yı kitlesel ziyaretler sürünce... Korktular.

Atatürk özlemi, Atatürk ilkelerine bağlılık çığ gibi giderek büyüyüp yücelecek, şeriat çığlıkları bu çığın altında ezilecek...

Görkemli heyecanlarla sarsıldığımız günlerde, örneğin Kayseri'den duyulan mide bulandıran küçük sesin, çağdışı kafalarla savaşan toplumu daha da bileylemekten öteye ciddi hiçbir işlevi yok.

Devletin başı, Cumhurbaşkanı **Demirel**, Anıtkabir'den sonra çevredeki ara sokaklara taşan yüz binleri görünce, yanındakilere latife yollu, *"Halkımız Mustafa Kemal'i Cumhuriyet Bayramı'ndan daha çok seviyor"* diyor. Bunu söylerken, içindeki *"sıkıntıyı bastırıyor"*.

Çünkü, Atatürk bir kez daha *"candan sevdiği halkının gönlünde"* büyürken, kimi karanlık olayların peşi sıra kurduğu *"devlet"* tartışmaya açılıyor.

Muhalefet, Susurluk olaylarıyla ortaya gelen devlet-mafya iç içeliğini araştırma önergesiyle

TBMM'ye getiriyor. Araştırmadan sonuç çıkmayacağı kanısıyla, -şayet vazgeçmezlerse- RP ve DYP'den önergeye destek geliyor.

Ne ki; devletle mafyanın iç içeliği tartışmalarına *"canlılık getiren"* savı ana muhalefet önderi **Mesut Yılmaz** ortaya atıyor: *"Bizde belgeler var."*

Çok önemli bir söylem bu. Üstelik Yılmaz'ın elindeki önemli belgeler gerçekten mafya-devlet iç içeliğini kanıtlıyorsa, bunları açıklamaktan bir dakika geri durmaması gerekmiyor mu?

Varsa böyle ilişkiler, devleti temizlemek devlet fikrini sahiplenen siyasetçinin önde giden görevi değil mi? ANAP, Yılmaz'ın bomba etkisi yapan savını daha sonra yumuşatıyor. *"Güvenmediğimiz için hükümete vermeyiz. Bir komisyon kurulursa TBMM'de oraya sunarız"* diyor.

TBMM'de büyük çoğunlukla araştırma komisyonu kurulması olasılığı belirince; bu kez -genel başkan yardımcısı- **Yaşar Okuyan,** *"Bizdeki belgelerin aynısı hükümette de var"* diye demeç veriyor.

Yani?.. Komisyona biz değil, hükümet belgeleri getirmeli demeye getiriyor.

TBMM'de dün görüşmeler bitti bitmek üzereyken Mesut Yılmaz, Çankaya'ya tırmanıyor. Basına, *"bundan sonra izleyecekleri yolu Cumhurbaşkanı ile görüştükten sonra saptayacaklarını"* fısıldıyor.

Oysa Demirel, görüşünü varsayımların tersine değiştirmemiş, net biçimde açıklamış: *"Vahim olay. Soruşturma gidebildiği yere kadar gitsin!"*

Rivayete göre olayın *"derinliği"* Yılmaz'ı ürkütüyormuş! Asıl ürküntü veren devletin aklanmamasından doğacak sonuçlar.

Çankaya; Anıtkabir'de nasıl ki *"rejimin sahiplerinin ayakta"* olduğunu görünce mutlu olduysa, devlet fikrinin sürekli karalanmasından da bir o kadar mutsuz oluyor.

Demirel-Yılmaz'ın görüşmelerinden sonra yapılan açıklamalara göre, ANAP lideri Çankaya'ya *"bilgiler"* vermiş. Cumhurbaşkanı da bu bilgileri *"tetkik, tahkik ve gereğinin yapılması için"* hükümete gönderiyor. Yılmaz, devletten fazla devletçi olmamalı. Elindeki *"bilgilerin"* geniş özetini kamuoyuna vererek beklentileri karşılamalı. En azından bunu yapmalı.

Cumhurbaşkanı'nın, böylesine önemli olaylardaki tek cümlelik saptamasını, bugüne indirgeyebiliriz:

Demirel, devlet çarkını anlatırken *"Çankaya'ya gelinceye kadar 10 merdiven basamağı var"* der.

Yılmaz önce dokuz basamağı çıkmalı.

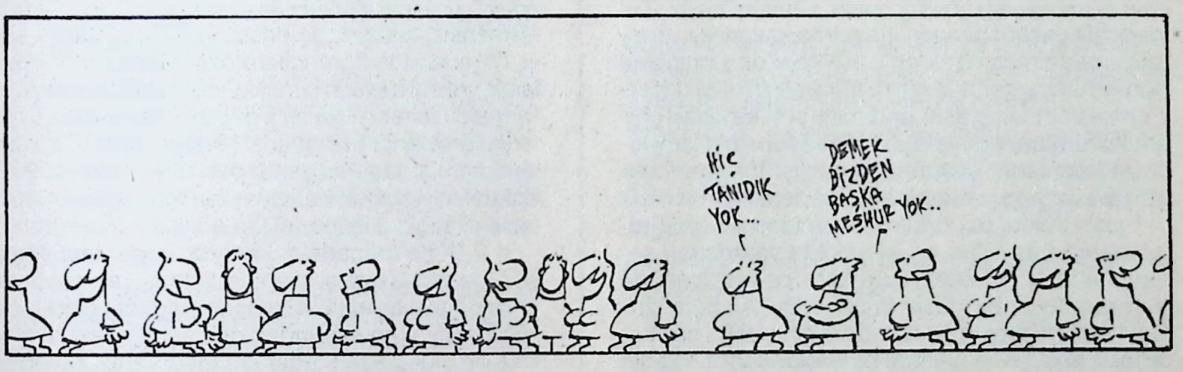

Ne mi Fark Eder?

ŞÜKRAN SONER *14 Kasım*

Yaşadığımız sıcak siyasi olayların içinde uluslararası felsefecimiz **İoanna Kuçuradi**'nin kimi açıklamaları hiç aklımdan çıkmıyor. Çağdışı kafaların, aklı, aydınlanmayı reddedenlerin felsefe bilimine neden düşman olduklarını, okullardan felsefe eğitimini kaldırmayı neden bu kadar önemsediklerini giderek daha iyi algılıyorum.

Kuçuradi, gazetemizde yayımlanan söyleşimizde, dünyamızda yapılmayan ya da çok az yapılan şeyin, ilke ve anlamların değerlendirilmesi olduğunu söylemişti. İnsan haklarının temel haklar ile sınırlı olduğunu, sosyal haklar ile ekonomik hakları insan hakları kapsamında saymanın yanlışlığını açıklamaya çalışmıştı. Kuçuradi farklı olan, farklı düşünen insanların bu haklarına dokunulamayacağını, ama insan haklarına aykırı düşüncenin propagandasının, insan haklarına aykırı, geri kültürlerin, her tür ayrımcılığın, farklılığın, ekonomide eşit koşullarda olmayanlar, gelişmekte olan ülkeler için serbest pazarın özgürlük ve insan hakkı olarak savunulmasının nasıl yanlış ve tehlikeli tuzaklar olduğunu vurgulamıştı.

• Seçimler öncesi her hükümet bunalımının ardından, çözümün, (12 Eylül'ün yasaklı düzeninde yapılabilecek demokratikleşmeler gerçekleştirilmeden, siyasal partilerde, başta sendikalar, demokratik örgütlenmelerde yaşanan kirlenme üzerine gidilmeden, bir soluk alınmadan) yapılacak erken seçimde aranmasına, bıktıracak

kadar çok yazı ile karşı çıkmaya çalışmıştım.

Kuçuradi'nin vurgulaması ile *"ilkeler"*, demokrasinin asgari ölçüleri göz ardı edilerek yapılan seçimler, çok daha büyük bir siyasal, sosyal, ekonomik krizi getirdi. Belki *"Nasılsa aynı partiler ve liderlerle bu iş olmayacak mı? Ne fark eder? Seçim erken olursa, çözümsüzlüğe halk bir çözüm getirebilir"* diye baktık. Liderlerin hazırladığı aday listeleri ile bir öncekinden çok daha fazla ağa-aşiret-tarikat-mafya-militarist-ırkçı-şeriatçı-her tür ayrımcılığın ya doğrudan temsilcisi ya da sempatizanı, hizmetinde, çağdışı kafaların parlamentoda önemli bir ağırlık kazanmalarına şaşırıp kaldık.

Sonra da aynı siyasi liderler ve partilerle iktidar model ve alternatiflerinin, seçimler öncesinden çok daha ayrımcı, militarist, şeriatçı, mafya, kirli hesapların çıkar ittifakları çizgisinde dayatılmasının, seçeneksiz kalmanın şokunu yaşadık.

★★★

• **Fethullah Hoca**'nın Türki cumhuriyetlerdeki okullarında, o ülkelerin yaşadıkları büyük ekonomik, siyasal krize, bu okulların açılmasına duydukları gereksinime rağmen, türban konusundaki *"ilkeli"* davranışlarını, Türkiye'den giden kadın öğretmenlere türban giyme izninin verilmemesi, onların da perukla derse girmeye razı olmalarını ön[illegible]yebiliriz.

[illegible] hâlâ insan hakları, demokrasiden ya[illegible], türbanla yapılan bir büyük [illegible]imini dayatma kavgasının öne[illegible]a değil. İngiltere'de yargıçların [illegible]la girmesi kuralının hâlâ geçer[illegible]sel anlamını yok sayarak eği[illegible]e dahil her kurum için kimi kı[illegible]avunmayı yanlış, türbana hoş[illegible] olarak kabul edebiliriz.

İnsan hakkı, özgürlük kavramlarının *"ilkeli"* algılanamamasından en iyi şekilde yararlanan şeriatçılar da bizim ilkelerin anlamı, önemi üzerinde durmamamızı bir güzel kullanarak *"mazlum, zulüm"* kampanyaları ile ideolojik savaşlarına güç katarlar. Laikliğin tartışıldığı bir toplantıda, bir kadın dinleyicinin bana yönelttiği bu ilginç soru ve saptamalarına yanıt verebilir misiniz?

"Türbanla duruşmaya, derse girmek insan hakkı ise kadınların başı açık camide namaz kılmak istemeleri de insan hakkı olmalı. Ya da şortla, mayoyla Meclis'e, derse girmek aynı ölçülere girer. Saldırganlıkla, dayatma ile, bırakınız türbanı, çarşaf için bile pek çok yerde ödün aldıkları, eşanlamlı hiçbir ödünü de vermedikleri halde, hâlâ mazlumu, zulmü oynayıp demokrasi, insan hakları adına da bal gibi pek çoğumuza yutturuyorlar. Üniversiteye de Meclis'e de türbanla, çarşafla girsinler, ne zararı var, ne fark eder ki diyebilir miyiz?.."

★★★

• İmam hatip liseleri her dönem siyasi iktidarların ucuz politikaları ile patlama yaşamış olsa da Türkiye için bir olgu. Bu gençlerimizin de üniversitelerde okumaları, askeri okullara da girmeleri, en doğal tartışılamaz bir insan hakkı. O da devletin, o da devletin okulu, ne fark eder ki, diyebilir miyiz?

Sadece imam yetiştirmek üzere açılması gereken bir meslek okulunun, aydın kafalar yerine, şeriatçılığa militan kazandırmak üzere, bilinçle, hem de bizden toplanan vergilerle çoğaltılmasına göz yumacak, ses çıkarmayacak aymazlık içinde olursak, işte şimdi sonuçları görüldüğü üzere, ilerde daha fazla da olmak üzere çok şey fark eder.

İş öylesine çığrından çıkar ki üniversitelere aday hazırlama işlevi ile açılmış normal okullar öğretmensiz, araçsız, gereçsiz, kötü koşullarda kalır. Diğerlerinde öğrencilere özel olanaklar yaratılarak, yoksul ailelerin çocuklarının geleceklerini kurtarmak üzere bu okullara geçişini sağlamak üzere yarışmalarını bile getirir. Türkiye, kafası aydınlanamamış, yaşama şeriat penceresinden bakan doktorlar, yargıçlar, hariciyeciler, mühendisler, milletvekillerinin ellerine teslim edilir.

• PKK ile mücadele, kamyon çarpması ile su yüzüne çıktığı üzere, silahlandırılmış, resmi asker, polis görev ve yetkileri ile donandırılmış aşiret, ülkücü mafya tosunlarından oluşan güçlere bırakılırsa ne olur, ne fark eder ki.. diyorsanız, diyebiliyorsanız, diyebiliyorsak.. her şeyi hak ediyor, yaşamımızı, haklarımızı altüst, yok eden olumsuzluklardan yakınma hakkımızı da yitiriyoruz.

Doğu'da Öğretmen Olmak...

MUSTAFA BALBAY *18 Kasım*

Öğretmenlerin biraz gündeme geleceği günler yaklaşıyor. 24 Kasım Öğretmenler Günü öncesi ve sonrası, başta devlet büyükleri olmak üzere toplumun her kesimi öğretmenlere olan saygısını, sevgisini anlatacak.

Bugün Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da öğretmen olmanın, daha doğru tanımla olamamanın koşullarını aktarmaya çalışalım.

9 bin 564 okul göç ve köy boşaltma, 1885 okul da terör nedeniyle kapalı.

Rekor Diyarbakır'da...

Bu ilimizdeki 1326 okuldan 580'i kapalı. Bingöl'de 587 okuldan 289'u, Batman'da 466 okulun 179'u, Tunceli'de 426 okulun 201'i kapalı.

Polis-asker bugünün güvenliğini sağlar, eğitim ise geleceğin güvenliği demek.

Bu rakamlar en azından Doğu ve Güneydoğu'nun yarınının karanlık olduğunu ortaya koyuyor.

Yeniden açılması planlanan okulların onarımı için ayrılan para 250 milyar lira. Mafya, bu parayı yapacağı işlerin karşılığında kaparo olarak bile kabul etmez.

Peki, açık olan okullarda eğitim nasıl yapılıyor? Ankara'da kurulan değişim pazarında kaybederek Doğu'da görev yapmayı kabul edip bölgeye gelen öğretmene kaymakam, ilçe jandarma komutanı ve köy muhtarı huzurunda imzalatılan *"Tebliğ ve Tebellüğ Belgesi"*ni birlikte okuyalım:

1- *Yeni atandığım görev yerine, yol güzergâhında gerekli emniyet tedbiri alınmadan ve karakol komutanlığı ile ilçe jandarma komutanlığının haberi olmadan gitmeyeceğim.*

2- *Jandarma karakolu bulunan köylerde karakolda kalacağım.*

Karakolda kalmam mümkün olmadığı takdirde karakola yakın ev kiralayarak oturacağım.

3- *Karakol bulunmayan köylerde GKK'lere ait tarafıma temin edilecek evde kalacağım.*

4- *Mahalli güvenlik kuvvetlerinin haberi olmadan şahsi ihtiyaçlarımı karşılamak veya diğer nedenlerle ferdi seyahat etmeyeceğim. Görev yerinden ayrılmayacağım.*

5- *Görev yerinden ayrılmam gerektiğinde ilçe jandarma komutanlığınca düzenlenen konvoy faaliyetleri ile gidip geleceğim.*

6- *Kiraladığım evin karakola yakın olması halinde karakol ile ev arasında erken ikaz sistemi (diyafon, zil vb.) kuracağım.*

7- *İlçe jandarma ve karakol komutanlığı tarafından ilişki kurmamam için uyarıda bulunulan şahıslarla ilişkide bulunmayacağım.*

8- *İlçe merkezindeki her türlü kurum ve kuruluşa ait sosyal tesislerden istifade edebileceğim.*

9- *İsteğim halinde tarafıma ilçe jandarma komutanlığı tarafından atış eğitimini müteakip tabanca ve fişek alabileceğim.*

10- *Karakol ve köy savunma planındaki hareket tarzımı anladım, aynen uygulayacağım.*

11- *Şüpheli durumlar sezdiğimde en yakın karakola derhal haber vereceğim.*

Bu hususlann tarafıma tebliğ edildiğine ve emrin tarafıma açıklandığına dair bu tebellüğ belgesinin doğruluğunu imzam ile tasdik ederim.

Öğretmenlere imzalatılan bu belgeyi onaylayıp onaylamamak ayrı konu.

Bu tablo, öğretmenin *"iyi eğitici"*likten önce, *"iyi timci"* olması gerektiğini ortaya koyuyor.

Öğretmen bu koşullarda, öğrencilere ne verebilir?

Bölge halkıyla ne ölçüde ilişki kurabilir?

Durum böyle olunca pek çok öğretmen de Doğu ve Güneydoğu'ya gitmeyi kabul etmiyor.

1994'te 2 bin 132, 1995'te 1887, 1996'da da 3 bin öğretmen görev yerine gitmedi.

Olumsuz koşullara bir de öğretmensizlik eklenince, Doğu ve Güneydoğu'da okul çağındaki binlerce, milyonlarca çocuk cehaletin kucağına itiliyor.

Koalisyonun büyük ortağı **Erbakan**, *"RP'nin başbakanlığını"* yapıyor. B

ir okulda, *"başörtüsü sorunu"* belirse tek sorun buymuş gibi *"Yine zulüm"* deyip dört koldan çullanıyorlar.

Küçük ortak **Çiller**'in yaptıklarının *"çete"*lesini tutmak giderek güçleşiyor.

Sorumlular, öğretmenler haftasında öğretmenin öneminden dem vurmasınlar, kişisel hırslarına biraz gem vurup yukarıdaki tabloya baksınlar.

Deniz Baykal'ın son Tunceli gezisinde bir köylü haykırıyor:

"Lütfen okulumuzu kapatmasınlar, o bizim son ekmeğimiz..."

Kurşun sesleri, sen-ben naraları arasında kaybolup giden bu çığlığı duymazsak yarın o çığlığı atanlar da kalmayacak...

Haydi koalisyon ortakları biraz eğitimle, öğretmenle ilgilenin...

İlgilenirseniz söz...

İki kilo altın, iki villa arsası bizden...

Dünyayı Kim Doyuracak!..

ERGİN YILDIZOĞLU *18 Kasım*

Halen, 840 milyon kişi açlık sınırında yaşıyor. Günde 30 bin çocuk, beslenme yetersizliğinden ölüyor. Dünya nüfusu, gelecek 30 sene içinde 2.6 milyar artacak. FAO'nun hesaplarına göre hem bugünkü açları hem de gelecekte artacak nüfusu doyurabilmek için küresel besin üretiminin gelecek 30 yıl içinde yüzde 75 artması gerekiyor (**Herald Tribune** 13/11/96).

Roma'da toplanan *Dünya Besin Zirvesi*'nin (13-17 kasım) gündemini bunun yanı sıra, *"Bu yeni üretim nasıl dağıtılacak"* sorusu da oluşturuyordu. Küreselleşme ve serbest piyasa yanlılarına göre sorunun çözümü basit; piyasanın *'gizli eli'* malların arzını, talebe uygun bir şekilde düzenler; fiyat mekanizması neyin ne kadar üretileceğini belirler. Bu yüzden hükümetlerin beslenme sorunlarını çözmek için de yapabileceği en iyi şey, piyasanın işleyişine karışmamaktır (*The Economist* 16/11/96). 1947'de *'Beslenme hakkı'*nı, temel insan haklarından biri olarak saptayan insanlığın, bugün enerjisini bu beslenme hakkını kullanmasına olanak sağlayacak ulusal ve uluslararası kurumları geliştirmeye harcayacağı yerde, hâlâ böyle saçmalıkları dinlemek zorunda kalıyor olması gerçekten çok onur kırıc[illegible]m.

[illegible] ve küreselleşme fikrinin itibar [illegible]ir şekilde IMF ve Dünya Ban[illegible]lişmiş ülkelerde uygulanma[illegible]llardan bu yana beslenme so[illegible]sa ekonomisinin etkisi ile ar[illegible]ı aşarak bir felaket haline gel[illegible] sorunu bugün sadece az ge[illegible] gelişmiş ülkelerin işsiz ve sürekli yoksullaşan kesimlerini de etkiliyor. Londra, Paris, New York gibi şehirlerin gettolarında, II. Dünya Savaşı sonrasında, 20 yıl içinde, kökü kazınan tüberkülozun tekrar hızla artmaya başladığını hatırlamak yeter sanırım. Gelişmekte, daha doğrusu bir türlü gelişememekte olan ülkelere dönersek serbest piyasa uygulamalarının yaygınlaştığı dönemde küresel gelir dağılımının iyice bozulduğunu görürüz. 1970'te dünya nüfusunun en zengin yüzde 20'sinin geliri, en yoksul yüzde 20'sinin 31 katıymış; 1991'de bu oran yüzde 100 artarak 61 katına yükselmiş. (**1992 Human Development Report** sf. 38) Bu önemli bir konu, çünkü arz ve talebin bir araya gelmesi için önce birilerinin talep oluşturacak bir servete sahip olması gerekir. Sorun burada karşımıza insanların yoksullaşması olarak çıkıyor, piyasanın dengelenmesi değil. Zira bu piyasa gayet rahatlıkla birçok malda olduğu gibi, bu insanları dışlayacak bir şekilde işleyebilir. Geçen hafta değinmiştim; zengin ülkelerin nüfusunun yüzde 75'i, satışları dünya GSMH'sinin yüzde 25'ini geçen 200 büyük şirketin mallarına ulaşamıyorlar. Bu durum, söz konusu şirketlerin kâr yapmasını ve piyasanın, küresel nüfusun yüzde 75'ine uğramadan geçmesini engellemiyor. Bu yüzden, sorunu yoksullaşma olarak saptadıktan sonra, çözümünü sorunu yaratandan beklememek gerekir.

Gelişmekte olan ülkelerde küreselleşme, 1980'lerin başında patlak veren borç krizi ile hızlandı. IMF ve Dünya Bankası, devreye girerek borçlarını ödeyemeyen ülkelere *'Yapısal Uyum Programları'* dayattılar. Bu programlar gereğince, birçok az gelişmiş ülke, iç piyasasını dünya ekonomisine, yani besin malları ithalatına ve tarım alanlarını yabancı yatırıma açtı. Böylece sermayenin tarım alanlarında da uluslararasılaşması hızlandı ve yeni bir uluslararası işbölümü şekillenmeye başladı. Gelişmiş ülkelerde verimliliği yüksek ve devlet tarafından desteklenen hayvancılık ve tahıl ürünlerinin az gelişmiş ülkelerin piyasalarına, ithalat serbestisi ile girmesi tam bir damping etkisi yaptı, hatta yeni tüketim normları yerleştirdi. Yerli üretici bu rekabete dayanamayarak yok olmaya başladı. Bu gelişmeye paralel, çok uluslu şirketler, küresel stratejilerinin bir parçası olarak düşük ücret alanlarına kayarken tarım sektöründe, az gelişmiş ülkelerde yaptıkları yatırımlar, ihracatı teşvik tedbirleri ile birleşerek tarımsal üretimin şeklini değiştirmeye başladı. Sonuç, Üçüncü Dünya ülkeleri kendi kendilerini beslemekten aciz bir hale gelerek net besin maddeleri ithalatçısı olmaya başladılar. Bu sırada tarım, temel beslenme ürünleri üreticiliğinden ve ulusal bir politika konusu olmaktan çıkıp küresel sanayiye tarımsal girdi üretir hale geldi (1). Böylece ulusal beslenme sorunu, yerel iradelerin elinden alınarak dünya ekonomisinin fiyat dalgalanmalarının ve uluslararası şirketlerin, sermaye birikintisi stratejilerinin insafına terk ediliyordu. Bu yeni şekillenmeden uluslararası bankalar da faydalandılar.

1983-89 arası (borç krizi sırasında) IMF aracılığı ile az gelişmiş ülkelerden, gelişmiş ülkelere net 242 milyar dolar transfer edildi. Bu ülkelerin borçları da 1970'lerde 100 milyar dolarken 1980'lerde 650 milyar dolardan 1350 milyar dolara çıktı (**Human Development Report** 1992, sf.34; 1994, sf.35). Bu rakkamların sosyal sonuçları karşısında dayanamayarak IMF'den 1988'de istifa eden ekonomist **Davison Budhoo'**ya göre *"IMF-Dünya Bankası uyum programları, gelişmekte olan ülkelerde halkın tüketimi kısarak, sanayi ihracatının teşvikine aktarılmasıyla elde edilen kaynaklarla, borç ödenmesini amaçlıyordu... IMF-Dünya Bankası'nın Afrika, Latin Amerika ve Asya'da, halkın gereksinimlerini göz önüne almayan, neredeyse soykırıma varan politikaları yüzünden 1982'den bu yana, her sene 5 yaşın altında, 6 milyon çocuğun yaşamını kaybettiği tahmin ediliyor... Bugün Üçüncü Dünya'da yaklaşık 1.2 milyar insan mutlak yoksulluk içinde yaşıyor (10 sene öncesine göre yüzde 100 artış).. Çevre sorunları açısından, milyonlarca yerli insan geleneksel tarımdan çiftliklere, kereste plantasyonlarına sürüldüler. IMF-Dünya Bankası'nın politikalarının, Güney halkının yaşamı üzerin-*

de, felaket boyutlarına ulaşan sosyo-ekonomik etkiler yarattığında hemen herkes anlaşıyor." (**Monthly Review**, 01/09/95).

Özetle, beslenme sorununu, çözümünü, büyük şirketlerin egemenliği yüzünden aslında hiç de serbest olmayan piyasaya ve küreselleşmeye terk etmek, aslında kuzuları kurtların eline terk etmek olacaktır. Çobanın çoktan aklını kaçırdığını ise bilmem üstenmeye gerek var mı? Ama şu örneği vermeden de geçemeyeceğim. 1994'e kadar İngiltere'de patates üretimi *"Patates Pazarlama Programı"* çerçevesinde, hükümet ve çiftçilerin elbirliğiyle ekim alanları ve miktarı saptanarak düzenleniyordu. 1994'te hükümet patates üretiminin düzenlenmesini piyasanın ellerine bırakmaya karar verdi. 1995'te fiyatlar yüksek olduğu için (arz/talep) çiftçiler patates üretimine üşüştüler.

Bu sene üretim tavana çarptı, aşırı üretim yüzünden fiyatlar yarı yarıya düştü ve çiftçinin hevesi kursağında kaldı, birçoğu iflas etti, toprağını traktörünü kaybetme tehlikesi ile karşı karşıya kaldı. Seneye kimse patates ekmek istemeyeceği için, kıtlık olacak ve bu sefer fiyatlar tavana çarpacak.

Worldwatch Institute Başkanı **Lester Brown**'a göre dünya, özellikle Çin'deki gelişmelerin, Rusya'daki krizin de etkileriyle, bir besin kıtlığı dönemine giriyor. Bunu salt gübre ve biyoteknoloji yoluyla, üretkenliği arttırarak aşmak mümkün değil. Sulama için çok büyük yatırımlar gerekiyor. Para bulunsa bile dünyanın birçok bölgesi, özellikle IMF politikalarının tahribatının en geniş çaplı yaşandığı Afrika, siyasi istikrarsızlığın, iç savaşların pençesinde. Bu yüzden yeni toprakların da tarıma açılması çok kolay değil. Zengin ülkeler de dahil birçok hükümet, küreselleşmenin ve uluslararası mali sermayenin basıncı ile bütçe harcamalarını kısıyor, tarımdan desteğini çekiyor. Sorunlar, hem de dünya çapında, bu kadar büyürken bunları akılcı siyasi müdahaleler ile çözmeye kalkmak yerine, çözümü, temel karakteri denge değil, anarşik dalgalanma olan bir mekanizmadan piyasadan beklemek, daha büyük felaketlere zemin hazırlamaktan başka bir anlama gelmiyor.

Bitirirken siyasi müdahale deyince de haklı olarak aklına hırsız bürokratlar, siyasetçiler ve dikatörler gelerek tüyleri diken diken olanları da göz önüne alarak bu siyasi müdahalenin bir işe yarayabilmesi için geçmiştekinden farklı olarak tümü ile toplumun büyük çoğunluğunun demokratik kontrolü altında gerçekleşmesi gerektiğini vurgulayalım.

(1) Raynolds, Mhyre, McMichael, Carro-Figueroa (1993) "The New Internationalization of Agriculture: a Reformulation" World Development, Cilt 21, No.7.

Adil Düzen'in Sansürü

ORHAN ERİNÇ *19 Kasım*

REFAHYOL koalisyonunun basını yönlendirip yönetme konusundaki hayalleri, sonunda somutlaşıp yasa taslağı şekline dönüştü.

Ancak önce bir çelişkiyi vurgulamakta yarar var.

Bakanlar Kurulu toplantısında tasarı taslağı hazırlama konusunda görev alan Devlet Bakanı Namık Kemal Zeybek, uzmanlarına bir taslak hazırlatmış ve kamuoyu önünde tartışmaya açmıştır. Taslağın pek çok eksiği ve yanlışı vardır, ama ciddi bir çalışma sonunda düzeltilebilecek yapıdadır.

Buna karşılık Adalet Bakanı Şevket Kazan da bir taslak hazırlamış ya da hazırlatmıştır. Bu taslak ise tümüyle yanlış ve tehlikelidir. Tehlikesi ise salt basını değil, demokratik yaşamımızın geleceğini tehdit etmesindedir.

Taslak yasalaştığı takdirde yalnızca gazeteciler ve yazarlar değil; muhalefet partileri, demokratik kitle örgütleri, bilim adamları ve sanatçılar, ülke sorunları hakkında görüş açıklama olanağından yoksun kalacaklardır.

Ülke yönetiminin çeşitli katmanlarında giderek yoğunlaştığı gözlenen yozlaşmanın ipuçları bu yasa ile kamuoyundan gizlenecek, zaten tartışmalı olan demokrasimizin yalnız adı kalacaktır.

Bu tutum, örneklerini 11 Mayıs 1876'dan bu yana izleyegeldiğimiz sansür karabasanının bir kez daha hortlatılmasını amaçlamaktadır. Refah Partililerin, her vesileden yararlanarak övdükleri "Ulu Hakan Abdülhamid Han"ın bu yönünü örnek almış olmalarına da şaşmamak gerekir.

Yolsuzlukları, kokuşmuşlukları, yozlaşmaları önleyecek önlemleri almak yerine, bunların kamuoyuna yansımasını engellemeye kalkışmayı öngören bir "adil düzen", ancak kendilerine devlet adamı süsü veren politikacılarımız tarafından önerilebilir ve savunulabilir.

Türkiye, ülkeyi ve vatandaşlarını korumak gerekçesiyle kendi iktidarlarını korumak için gerçekleri gizlemeye yeltenen yönetimleri görmüştür. Ancak bu yöntem, hiçbir iktidara güç ve süre kazandırmamıştır.

Benzer yollara başvuranlar, daha sonra kendi yaptıkları yasalara uygun biçimde hesap vermek zorunda kalmışlardır.

Şeriatçı basının RP'den geldiği için sansür taslağına arka çıkmasını anlamak da gazetecilik açısından olanaklı değildir.

İktidarların oyla değiştiği bir ortamda, RP'nin kalıcı bir iktidarı da söz konusu olamaz.

RP muhalefete geçtiğinde bugün bizler için öngörülen sınırlamalar ve astronomik para cezaları onlar için de gündeme gelecek; aynı sorunu onlar da yaşamaya başlayacaktır. "RP iktidardan gitmez" gibi bir anlayış içindeyseler, bu anlayış, getirilmek istenilen sansür yasasından da tehlikelidir.

Zaire

ERGUN BALCI *19 Kasım*

Zaire'de mülteci kamplarındaki Hutuların cuma günü Ruanda'ya geri dönmeye başlamaları ile dünya rahat bir nefes aldı. Cumadan bu yana yaklaşık 500 bin mültecinin Ruanda'ya döndüğü bildirildi.

Mülteciler, 1994 yılında Ruanda'da iktidara gelen Tutsilerin, kendilerinden intikam alacağından korkarak Zaire'ye kaçmışlardı.

Ancak Ruanda'da 1 milyon Tutsiyi katleden binlerce silahlı Hutu milisi ile soykırım emrini veren liderler de mültecilerin arasına karışarak Zaire'ye geçmişti.

Tepeden tırnağa silahlı bu grup, kamplarda egemenlik kurarak yüz binlerce mülteciyi rehin durumuna soktu; üç hafta önce Zaire yönetimine karşı isyan ederek hızla ilerleyen Tutsi gerillalarına karşı mültecileri kalkan olarak kullandı. Ancak geçen hafta perşembe günü, en büyük mülteci kampına baskın düzenleyen Tutsi gerillaları, Hutu milislerini kaçmak zorunda bıraktı. Silahlı Hutu milislerinin kamplardan kaçması üzerine serbest kalan yüz binlerce mülteci de Ruanda'ya dönmeye başladı.

☆☆☆

Mültecilerin Ruanda'ya dönmeye başlaması üzerine ABD ile İngiltere, Zaire'ye yapılması kararlaştırılan askeri operasyondan yan çizmeye başladı. Washington ve Londra bu konuda zaten isteksizdiler. Fransa ise operasyonun planlandığı gibi gerçekleştirileceğini açıkladı.

ABD ile Fransa, Orta Afrika'da birbirleri ile açık bir rekabet içindeler. ABD, Ruanda ve Burundi'de iktidarda olan Tutsileri destekliyor. Fransa ise Hutuların geleneksel dostu. Ne var ki, Ruanda'da 1994 yılında iktidarda olan Hutu yönetiminin 1 milyon Tutsiyi katletmesi, Fransa'nın prestijine ağır darbe indirirken ABD'nin bölgede yıldızı parlamaya başladı.

ABD, zengin maden yataklarına sahip bölgeye uzun süredir göz dikmişti. 1964'te Zaire ordusunda eski onbaşı **Joseph Mobutu,** CIA'nın yardımıyla iktidara el koydu.

Dünyanın en büyük hırsızlarından biri olan Mobutu, bir yandan ülkesinin zengin maden yataklarını Amerikan şirketlerine açarken öte yandan görülmemiş bir hızla ceplerini doldurdu. Halen Fransa'da villasında kalan ve kanser tedavisi gören Mobutu'nun İsviçre bankalarında 4 milyar doları olduğu bildiriliyor. Bu servete, Mobutu'nun Zaire ve çeşitli Avrupa ülkelerindeki villalarla diğer gayrimenkullerini de eklemek gerekiyor.

Onbaşı Mobutu, CIA'nın yardımıyla iktidara geldikten sonra kendi kendini mareşalliğe terfi ettirerek *"en büyük horoz"* anlamına gelen *"Sese Seko"* adını aldı. *"En büyük horoz"* Mobutu'nun 300 dolayında çocuğu var.

ABD'nin desteğindeki bu rezil adam 30 yıldır villa ve çocuk yapmaktan başka bir şeyle uğraşmadığından Zaire büyük bir sefalet ve karışıklık içinde.

☆☆☆

Her an parçalanıp kaosa yuvarlanma tehlikesi ile karşı karşıya olan Zaire'den mültecilerin Ruanda'ya dönmesi, aslında bunalımın sona ermesi için yeterli değil. Çünkü üç hafta önce çatışmalar başladığında, 100-120 bin dolayında mülteci, kamplardan kaçmayı başarıp ülkenin içlerinde ormanlık bölgeye sığınmıştı. Geçen hafta Tutsi gerillalarından kaçan binlerce Hutu milisi de ormanlık bölgelerde mevzilendi. Tutsi gerillaları tarafından yenilgiye uğratılan başıbozuk Zaire askerleri ise önlerine gelen köyleri yağmalıyor.

Bu durumda bölgede rahatlıkla bir kan banyosu meydana gelebilir. Yeni bir felaketi engellemek için Hutu milislerinin silahlarını almak ve ormanlık bölgeye sığınan 100-120 bin mülteciye acil gıda yardımı yapmak gerekiyor. Bunu da ancak uluslararası güç gerçekleştirebilir.

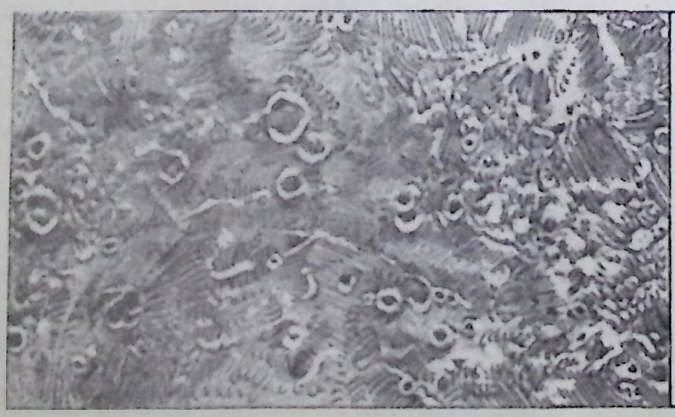

MERKÜR'ÜN YÜZEYİ..

1973'TE BUGÜN, AMERİKAN UZAY ARACI "MARINER 10" BİR ATLAS-CENTAUR ROKETİYLE FIRLATILMIŞTI. KENNEDY UZAY MERKEZİ'NDEN YOLA ÇIKAN BU İNSANSIZ ARAÇ, VENÜS VE MERKÜR GEZEGENLERİNİ İNCELEMEK İÇİN PROGRAMLANMIŞTI. ÜÇ AY SONRA VENÜS'ÜN YAKININDAN GEÇEN MARINER 10, ARDINDAN MERKÜR'E YAKLAŞMIŞTI. ARAÇ, ÖZELLİKLE GÜNEŞ SİSTEMİNİN EN KÜÇÜK GEZEGENİ OLAN MERKÜR'DEN BİRÇOK RESİM VE BİLGİ YOLLAMIŞTI. MERKÜR, ÇOK İNCE BİR ATMOSFERİ OLAN, GECE VE GÜNDÜZ ISI FARKI ÇOK BÜYÜK (+425° İLE -175°) BİR GEZEGENDİ. OKSİJEN BULUNMADIĞINDAN YAŞAM OLASILIĞI SON DERECE ZAYIF OLAN MERKÜR'ÜN YÜZEYİ SAYISIZ KRATERLE DOLUYDU (SOLDA)..

Ödülleri ve besteleri çoğalıyor

COŞKUN TUNÇTAN *20 Kasım*

Yaklaşık otuz yıldan beri Fransa'ya yerleşmiş olan dünyaca ünlü piyanistimiz **Hüseyin Sermet,** 16 kasım cumartesi günü, Paris Konservatuvarı'nda, viyolonselist **Christophe Henkel**'le birlikte verdiği konser boyunca, müzikseverleri bir kez daha büyüledi. Programda **Chopin, Franchomme**ve **Alkan'**ın yapıtları vardı. Salonu dolduranların tümü büyük Türk sanatçısını hayranlıkla ve coşkuyla alkışladılar. Fransa Devlet Radyosu'nca kaydedilen konser, 27 aralıkta France Musique istasyonunda yayımlanacak.

İstanbullu olan Hüseyin, ilk müzik derslerini yedi yaşında aldı. Sonra Ankara Devlet Konservatuvarı'nda Türkiye'nin en ünlü ustalarından **Ferhunde Erkin, Ulvi Cemal Erkin, Ahmet Adnan Saygun** ve **Muammer Sun** onun yeteneklerinin gelişmesini sağladılar.

1968'de, müzik öğrenimini ilerletmek için Türk devletinin verdiği bir bursla Paris'e geldiğinde on üç buçuk yaşındaydı. Ünlü ustaların yönetimi altında oluşan çok yönlü formasyonu 1980'de, yirmi beşine eriştiği sıralarda tamamlandı. Bu süre içinde birçok dallarda diplomalar biriktirmiş, ayrıca parlak ödüller de kazanmıştı. O yıl, hem Akdeniz'in kıyısında hem de Fransa'nın sinesinde bulunan Monako'da, Prens Üçüncü Regnier Müzik Akademisi'ne öğretmen olarak girdi ve dokuz yıl, orada aralarında olasılıkla geleceğin yetenekli sanatçısı da bulunan gençlerin iyi yetişmelerine büyük katkısı oldu.

O yıllarda Monako'da yerleştiği meskeni, öğretmenlik dönemi noktalandıktan sonra da terk etmedi Hüseyin. Hâlâ orada oturuyor, eşiyle ve altı yaşındaki oğluyla. Ama emprezaryosu da kaydettiği plakları yayımlayan Auvidis şirketi de Paris'te olduklarından, sık sık başkente geliyor ve burada, bir dostunun ona bıraktığı bir dairede kalıyor. O fırsatla Paris'li dostlarıyla da sık sık buluşmak olanağını buluyor.

Hüseyin'in solist olarak hâlâ da giderek artan bir başarıyla sürdürdüğü dönem 1989'da, 34 yaşındayken başladı. Yani yedi yıl önce. Bu klasik süre içinde çağımızın ünlü virtüözlerinden biri oldu. Çeşitli ülkelerde, (önce Avrupa'nın) her köşesinde, ardından ABD'de, Meksika'da, Japonya'da..) övgülü yankılar uyandıran konserleri birbirini izliyor. Aynı zamanda da kaydettiği ve şimdi sayısı onu aşkın CD'nin hemen hepsi en imrenilecek ödülleri kazandılar.

Sanat yaşamına atılışının en başlangıcından beri Hüseyin'de, başkalarının yapıtlarını ustalıkla çalabilmek amacının yanı sıra, kendi besteleriyle müzik dünyasını zenginleştirmek çabası da var. Onun imzasını taşıyan yapıtların sayısı artıyor gitgide.

Bir Fransız'la yuva kurmuş ve Fransa'ya yerleşmiş olmasına karşın Hüseyin, Türklüğünden, Türkiye'ye bağlılığını zerre kadar yitirmemiş. Her ne denli Avrupa'da oturması, sanat yaşamını düzenlemek ve geliştirmek için gerekli girişimlerini çok kolaylaştırıyorsa da her bölgesinin kendine özgü bir çekiciliği olan anayurdu, sürekli gözünde tütüyor ve eninde sonunda oraya, ailesiyle birlikte temelli yerleşmeyi düşlüyor. Yine de dünyanın dört köşesine sürekli gidip gelmeyi sürdürerek tabii.

Türkiye'nin siyasal ve toplumsal durumuyla yakından ilgileniyor Hüseyin. Halkı Müslüman olan ülkelerin çoğunda görüldüğü gibi anayurdunda da yobazların giderek güçlenmelerinden tedirgin olması doğal. Ama **Atatürk**'ün yarattığı cumhuriyet rejiminin günün birinde şeriatın iğrenç çizmesi altında yozlaşabileceğine inanmıyor, çünkü vatansever Türklerin öyle içler acısı bir gelişmeyi mutlaka engelleyebileceklerini umuyor. Ordunun, Kemalizmin ilkelerinden hiç uzaklaşmaması koşuluyla da.

Hüseyin Sermet'in parlak başarıları, Atatürk'ün başlıca emellerinden birini gerçekleştiriyor: Türkiye'nin klasik müzik alanında da bu büyük ve derin sanatta en ileri sayılan ülkelerde bile hayranlık uyandırabilen bir aşamaya ulaştığını o da kanıtlıyor.

Safiye Ayla'nın çektiği gazellerin de kendine özgü bir tadı var tabii, ama Hüseyin çapında bir Türk piyanistinin, dünyanın her bucağında, en büyük bestecilerin en zor yapıtlarını çalarken Batı'nın en ünlü uzmanlarını bile hayran edebilmesi; Türklerin, uygarlığın bu en görkemli dallarından birinde bile ne imrenilecek bir aşamaya ulaşabileceklerinin yadsınamaz yeni bir kanıtını oluşturuyor.

Evet, köktendincilerimiz tesettürün gerekliliğini savunmakla beyinlerinin ne denli daracık olduğunu gösteredursunlar, Hüseyin Sermet, Türkiye'nin uygarlık yolunda en yüksek zirvelere erişebileceğinin simgelerinden biri olarak Türk olmanın övüncünü pekleştiriyor.

Günün gelişen olaylarından özetler

DENİZ SOM *20 Kasım*

Adalet Bakanı Şevket Kazan beyefendinin özel olarak itina ile hazırladığı yeni basın kanunu yürürlüğe girdi; yeni kanun bütün yurtta sevinçle karşılandı; kendilerine yeni bir beyaz sayfa açma fırsatı bulan gazeteler bu vesileyle birinci sayfalarında beyaz sütunlara yer verdi.

Şimdi günün gelişen olaylarından özetler...

Allah'ın ülkemize bir lütfu olan Başbakan **Necmettin Erbakan** hazretleri, gününü memleket meselelerinin halli yolunda çalışmalar yaparak geçirdi; öğleyi Hacı Bayram'da, ikindiyi Kocatepe'de kıldı.

Başbakan Yardımcısı **Tansu Çiller** hanımefendi açılan beyaz sayfaların ilk temelini kendilerinin attığını hatırlatarak, Türkiye'nin daha çok beyaz sayfalara ihtiyacı olduğunu belirtti ve "Bismillahirrahmanirrahim, beyaz sayfa üretiminde ülkemizdeki kağıt fabrikaları yetersiz kalırsa gözümüzü kırpmadan bedelsiz ithalata gideriz, kimse korkmasın" dedi.

Ayarı bozulan fiyatlar yeniden düzenlendi. Benzin,

şeker ve elektrik fiyatlarında yapılan ayarlamalar halk tarafından memnuniyetle karşılandı, vatandaşlar, "Allah hükümetimizden razı olsun, ayarı bozuk fiyatlar asabımızı da bozuyordu, ayarlandığı iyi oldu" şeklinde konuştu.

İçişleri Bakanı **Meral Akşener**, Susurluk kazasının asla unutulmadığını bir kez daha açıkladı ve en kısa zamanda il yapılacağı müjdesini verdi.

Bir süre önce uğradığı iftiralar nedeniyle hakkında dava açılan **Süleyman Mercümek**, Bosna'dan getirdiği yeni belgeleri mahkemeye sundu ve beraatini istedi. Devlet Bakanı **Abdullah Gül**, mahkemeden beraat kararı çıkacağına inandıklarını beyan etti.

"Türbansız Sokağa Çıkmayız" kampanyası sonucu hanımefendi ve hanım kızlarımızın kitleler halinde türban takmaya başlaması üzerine piyasada başgösteren eşarp sıkıntısının geçici olduğu bildirildi. Sanayi Bakanı **Yalım Erez**, dokuma tezgahlarında her türlü üretimin durdurulduğunu ve yalnızca eşarp üretimi yapıldığını kaydetti, "Telaşa lüzum yok" dedi.

Devlet Bakanı **Fehim Adak**, Yüce Divan konusunda kamuoyunun bugüne kadar hep yanıltıldığını kaydederek yeni bir düzenleme yapılacağını açıkladı, "Memleket hizmet aşkının karşılığı Yüce Koltuk olmalıdır" buyurdu.

Kin ve Nefret konulu panelde konuşan Kayseri Belediye Başkanı Şükrü Karatepe, bu hafta içinde görevinden istifa edeceğini açıkladı, "Hocamız beni parlamento dışından kabineye almak istedi. Demokrasiden sorumlu Devlet Bakanlığı görevini layık görmüşler, eksik olmasınlar" dedi.

Hükümetten yapılan açıklamada, muhalefete mensup az sayıdaki milletvekilinin gün içinde verdikleri beyanatlarda kayda değer bir unsur bulunmadığı bildirildi.

Kayseri'de tarih ve kent kültürü

OKTAY EKİNCİ *21 Kasım*

Geçen 10 Kasım günü **Atatürk**'ü anma toplantısına **"istemeyerek"** katıldığını söyleyen Kayseri Büyükşehir Belediye Başkanı RP'li **Şükrü Karatepe,** kamuoyunda geniş tepki ve tartışmalara yol açan cumhuriyet karşıtı **"fikrini"** şöyle özetliyordu:

"Şükrü Karatepe süslü giyer, laik görünür. Hayır öyle değil. Tek başıma da kalsam bu zulüm rejimi değişmelidir. (...) Müslümanlar, sakın ha içinizde bu hırsı, bu kini, bu nefreti, bu imanı eksik etmeyin..." (11-12/Kasım/ 1996 - gazeteler ve TV'ler)

Karatepe'nin **"süslü giysi"** dediği, üzerindeki ceket, pantolon ve kravat. Yani, **"uygar dünyanın"** çağdaş giysi şekli. **"Zulüm rejimi"** dediği de örneğin öğrencileri döven polisler falan değil, yine bu giysiyle simgelediği **"laiklik"**. Yani, yine uygar dünyanın çağdaş yaşam ve yönetim anlayışı...

Kayseri'nin işte bu fikri savunan belediye başkanı, bir yandan düşüncesiyle giysilerinin **"farklı"** olduğunu ilan ederken öbür yandan ise belki de **"tek başına"** kalmamak için **"Müslümanları"** da kendisiyle birlikte **Atatürk**'e ve laikliğe karşı **"hırsa, kine ve nefrete"** çağırıyor. Ne var ki yine aynı zamanda bir **"yerel yönetici"** olarak en azından resmi konumuyla temsil ettiği **"kentin"** ve **"kent halkının"** aynı Atatürk ve laiklikle olan **"tarihsel bağlarını"** da ya bilmiyor ya da bilmez görünüyor...

Türkiye Cumhuriyeti'nin **"laik, bağımsız ve sosyal bir hukuk devleti"** olma ilkesinin temel dinamiğini oluşturan **Ulusal Kurtuluş Savaşımız**, yine bu ilkelerin **"karşıtı"** olan **"emperyalist işgale"** ve aynı işgal güçleriyle sarmaş dolaş olan laiklik düşmanı **"Osmanlı gericiliğine"** karşı kazanılmıştı.

Böylesi bir mücadelede ise şimdi Şükrü Karatepe'nin belediye başkanı olduğu **Kayseri** kenti, **Ankara**'daki TBMM hükümeti için **"koruyucu kent"** görevini üstlenmiş, yine Karatepe'nin nefret ettiği cumhuriyet yönetimini hazırlayan ilk resmi kurumlarımıza da **"güvenlik için"** ev sahipliği yapmıştı.

Kurtuluş Savaşı tarihimizi merak edip de okuyanlar, Yunan kuvvetlerinin **Haymana**'ya kadar sokulmaları üzerine **1921** yılının Temmuz ayında TBMM hükümetinin **"Kayseri'ye taşınma"** kararını da bilirler.

Sadece stratejik konumuyla değil, İstanbul'daki ge-

rici saltanata karşı Ankara'daki TBMM yönetimini **"desteklediği"** için de bu tarihsel onuru yaşayan Kayseri'de, bir çok resmi daireyle birlikte **"Maarif Vekâleti"** gibi önemli bakanlıklar da görevlerini güvenlik içinde yapmışlardı. **Cumhuriyet** gazetesinin kurucusu olan **Yunus Nadi**'nin Kurtuluş Savaşı yıllarında çıkardığı **Yenigün** gazetesi de aynı süreçte Kayseri'de yayımlanarak Kuvayi Milliye ile dayanışmasını buradan sürdürmüştü.

Sakarya Savaşı'nın zaferle sonuçlanmasından sonra ise aynı kurumlar yeniden Ankara'ya dönerek laik cumhuriyetin kurumsal örgütlenmesini tamamlamışlardı...

Yine hem Kurtuluş Savaşı'nı hem de Kayseri'nin bu büyük mücadele yıllarındaki konumunu bilenler, örneğin Fransız işgal kuvvetlerinden destek alan **"ayrılıkçı güçlere"** karşı da kahramanca sürdürülen direnişi hâlâ duygulanarak anarlar.

Özellikle **Develi** kazasının güçlü bir **"Kuvayi Milliye üssü"** olma görevini üstlenmesi, bağımsızlık yolunda çok önemli ve çok anlamlıydı. Çünkü, Kayseri'deki ünlü **Erciyes Dağı**'nın hemen güneyinde bulunan Develi, aynı anda Güneydoğu'dan yaklaşan **"Fransız işgal bölgesinin"** de tam sınırındaydı.

Kasabanın tarihe geçen Belediye Başkanı **Kamberli Osman Bey**, 1919 yılı Aralık ayında **Mustafa Kemal**'den aldığı bir mektup üzerine Müslüman halkı bu büyük direniş için örgütlenmeye başlarken Türkiye'nin **"aydınlık ve çağdaş geleceğine"** kim bilir ne denli yürekten inanıyordu.

Ama 77 yıl sonra yine Kayseri'deki bir meslektaşından, üstelik aynı Müslüman halkın torunlarını Atatürk'e karşı kine ve nefrete çağıran sözler çıkabileceğini ise Kamberli Osman Bey rüyasında bile görse inanamazdı...

Turp Suyu

İLHAN SELÇUK *22 Kasım*

Ayrıntı sayılabilecek bir olay, kimi zaman anılaşıp insan belleğinin istifine yerleşir, hiç unutulmaz. Otuz yıl önce miydi?.. Dostlarla meyhanede toplanmıştık. Sofraya balık gelince içimizden biri garsona seslendi:

- Limon yok mu?..

Garson seğirtti.

Sağımda oturan kıdemli yazar, kır bıyıklarını sıvazladıktan sonra sordu:

- Ne yapacaksın limonu?..

- Balığa sıkacağım...

- Ben senin aklına turp sıkayım...

- Neden?..

- Balığa limon sıkılmaz.

Hepimiz sustuk.

Ahmet Rasim göreneğinden yetişen kıdemli yazar, tannan sesiyle anlattı:

- Taze balığa limon sıkılmaz, içi geçmiş balığın kokusunu almak için limon kullanılır.

Medyanın köşelerinde yemek üzerine yazan *'şikemperver dostlar'* ne derler, bilemem; bildiğim, içi geçmiş balığa limon sıkmakla şaşkının aklına turp sıkmak, faydasız kilisenin zangocundan hayır beklemeye benzer.

★

Hafıza-i beşer nisyan ile maluldür (insan belleği unutkanlıkla sakattır); ama, kaynayan işkembe çorbası gibi dumanı tüten yazıların üstünden bir hafta geçti geçmedi; medyamızın anlı şanlı köftehorları REFAHYOL'un avukatlığını üstlenmemişler miydi?..

Ne diyorlardı?..

- Laik Kemalistler, bağnazlıkları yüzünden Refah'a karşı çıkıyorlar, oysa Refah merkeze geliyor, bu gidişle ılımlı merkez partisi RP olacak...

Peki, şimdi ne oldu?..

Refah Partisi'ne demokrasinin merkezinde yer bulanlar, feryat ediyorlar:

- Refah dikta kuruyor...

*- **Erbakan**'ın karanlık emelleri...*

- Basın susturulamaz!..

- Refah, totaliter rejime gidiyor...

- Basına sansür yasası, demokrasiye paydos demektir, Refah tehlikeli yoldadır!..

- Otoriter rejime sürükleniyoruz...

- İslamcı faşizme doğru...

- RP basının çanına ot tıkamak istiyor...

- Demokrasi tehlikede!..

★

Peki, dinci partinin laikliğe karşıt kimliğini görmezlikten gelerek şeriatçıları partiler yelpazesinde merkeze oturtan kafaya turp sıkmak gerekmez mi?..

Mısır'da Keops piramiti yapılırken, yaygın salgın hastalıklara karşı önlem almak için, işçilere soğan sarmısakla birlikte turp yedirilirmiş...

Turp tohumlarının iyileştirici etkileri Osmanlı tıbbında da bilinirmiş.

Belki de bu yüzden, kafayı yiyip doğru dürüst düşünemeyenlere denir ki:

- Senin aklına turp sıkayım!..

Refah'ın zamiri çabucak ortaya çıktı; dinci partiyi destekleyen entelleri mahcup etti...

Ama, bunlardaki surat mahkeme duvarıdır.

★

Refah'ın demokratlığı olanaksızdır; çünkü, İslamda dinci parti, şeriata prim verdikçe, demokrasinin evrensel hukukuna ters düşecektir. Bu temel kural, siyasallaşan İslamın demokratlaşması için şeriata karşı çıkarak laikleşmesi zorunluluğunu gündeme getirir.

Sağına sarmısak, soluna soğan...

Aklına da turp suyu!..

Gerilla tarzı film üretimiyle 'yokluğun estetiği'

DUYGU DURGUN *22 Kasım*

"Tabut dar, kapalı bir mekânı çağrıştırır. Bir futbol terimi olan rövaşata ise tabutla karşılaştırılmayacak kadar geniş alanı gerektirir. Çünkü rövaşata yaparken sırtınız yere gelecek biçimde havaya sıçramanız, topa bedeniniz havada iken vurmanız öngörülmüştür. İşte bu yüzden tabutta rövaşata yapmak imkânsızdır."

Ama imkânsız olan gerçek oldu ve son derece kıt olanaklarla çekildiği için bütçesiz ilk Türk filmi olarak gündeme gelen **'Tabutta Rövaşata'**, 1996 Antalya Altın Portakal Film Festivali'nde dört ödül topladı.

Derviş Zaim'in senaryosunu da yazdığı film, Rumelihisarı'nın adı dillere destan araba hırsızı **Mahsun**'un (gerçek hayattaki adıyla Dursun) yaşamın dışına itilmişliği üzerine kurulmuş bir öykü. İnsana dair imkânlar ve imkânsızlıklar üzerine bir şeyler anlatmaya çalışan, aynı zamanda elverişsiz koşullarda bile yaşamın kendine özgü dengesini nasıl kurabildiğini vurgulayan imece bir çalışmanın ürünü.

'Tabutta Rövaşata' Derviş Zaim'in yıllar boyu biriktirdiği, kendi deyimiyle **'kuluçkaya yatırdığı'** bir öyküyü, tüm tutkusu araba çalmak olan Mahsun'un öyküsünü anlatıyor.

- Nasıl tanıştınız Mahsun ile?

- Okul dolayısıyla bir süre Rumelihisarı'nda yaşadım. Dursun'u orada tanıdım. Bazı insanlar vardır, kimsenin sizi onlarla tanıştırmasına gerek yoktur. Dursun da öyle biriydi. Mahallenin önemli şahsiyetlerindendi. Delice bir araba çalma tutkusu vardı. Sadece soğuktan korunmak için mi çalıyordu bilmiyorum, ama inanılmaz bir istek vardı adamda arabalar ve teknolojiye karşı. Rektörün arabasından tutun da manavın, hatta **İzzet Altınmeşe**'nin arabasını bile çalmıştı.

- Film, 'underground' sinemanın örnekleri arasında gösterildi. Nedir underground film; hangi kriterle tanımlanabilir?

- Verili üretim ve anlatım koşulları dışında gelişen ve üretilen sanat biçimlerinin underground sanata girdiğini söylemek yanlış olmaz. Ancak **'Tabutta Rövaşata'**ya her şeyden önce **'üretim koşulları'** açısından underground demek daha doğru bence. Örneğin dil açısından klasik sinemadan tutun da realizm ve neorealizm belirli oldu. Üretim anlamında da **'gerilla film üretimi'** denilen tarza yakındı.

- Gerilla tarzı film üretimini açabilir misiniz?

- Bir endüstri ile film üretmek düzenli ordulara benzetilir. Klasik sinema sistemi içerisinde sizi kuşatan bir endüstri var. Gerilla tarzı üretimde ise çok kıt koşullar, olanaklar ve elemanlarla film üretmek anlaşılır/Gerilla vurup kaçıyor ya, bizimki de böyle bir şey. Örnek vermek gerekirse geçen yıl İstanbul sinemalarında **Roberto Rodriguez**'in **'El Mariachi'** adlı filmi gösterilmişti. Rodriguez 7500 dolara üretti filmi. Parayı bulabilmek için de Teksas Austin Üniversitesi'ndeki uyuşturucu deneylerine girdi. Oradan aldığı 3500 doların üstüne oda arkadaşının aldığı parayı eklemiş. Mahallesine giderek konu komşudan yardım almış. İşte bu, gerilla tarzı film diye nitelendirebileceğimiz bir tarz. Ya da **'yokluğun estetiği'**.

- Peki yokluğun, yönetmen açısından özgürleştirici, kışkırtıcı bir yanı var mı?

- Eğer bir sınır varsa ve aşılması gerekiyorsa yaratıcılığınız kışkırtılmış olur. İspanya'nın Franco dönemini ya da İtalya'da neo-realizmin ilk dönemlerini düşünün. Baskı, paranın az olması, altyapı olanaksızlıkları birer dezavantajdı, ama bunları avantaja çevirmek mümkündü.-

- Ne kadar zaman içinde, kaça tamamladınız 'Tabutta Rövaşata'yı?

- 24 günde ve çoğunluğu amatör oyuncularla çekildi. 60 kutu negatif kullanıldı. 4 milyara mal ettik. Fazla film harcamayalım diye klaket kullanmadık.

- Kamera karşısına ilk kez geçmiş amatör oyuncularla nasıl çalıştınız?

- Amatör oyuncularda bir doğallık var. İnsan, özellikle Türkiye'de belirli kalıplarla oynamaya alışıyor. Çok sınırlı sayıda ifadelerle oyunculuk yaşamlarını devam ettirenler var. Amatörler ise oyuncu gibi değil, içten geldiği gibi oynuyorlar. Filmin kumaşına da uyan buydu zaten. Ancak özellikle 25 yıllık bir tiyatrocu olan ve beş para almadan gelip bize destek veren **Ahmet Uğurlu**, filmin başarısında önemli rol oynadı.

- Underground film üretimi Türkiye koşullarında nasıl bir seyir izleyebilir sizce?

- Endüstriyel anlamda büyük eksiklikleri olan bir sinemamız var. Bu durumda size uyan bir estetik yakalamak için yine dünya sinemasının birtakım örneklerine başvurmak zorundasınız. Burada yine **'yokluğun estetiği'**ne geliyoruz kaçınılmaz olarak. Benim yaptığım tarz, Türk sineması için kurtuluş umudu değil. İnsanların toplu olarak bir sinemadan bahsetmeleri için önce bir endüstri olması lazım. Ama umarım benim yaptığım, ne kadar tehlikeli olursa olsun, başka insanlara örnek olabilir.

- Altın Portakal Ödülleri, filmin vizyona girmesinde etkili oldu. Peki ya film ödül almasaydı vizyon şansı ne olurdu?..

- Türkiye'de filmin vizyona girebilmesi için bir kere adından bahsettirmesi gerekiyor; reklam bütçesi olmalı. Ödül almak bir başka gerekli koşul. Türk halkının Türk filmlerine ilgi göstermesinin başlıca nedeni cinsellik. Bizim filmimizde böyle bir şey yoktu. Bu anlamda ödül almasaydık işimiz daha da zor olacaktı. Çünkü bizim gibi dışarlıklı bir filmin majör sinemalarda yer bulabilmesi çok çok zor olurdu. Ben, öyle bir film yapayım ki, kapılar kırılsın, ödüller alayım filan demiyordum tabii. Yazdıklarımla yaşadıklarımı ortaya koymak istedim, ama bu filmin kitlelere ulaşma imkânına sahip olması beni mutlu eder. Ancak hissettiklerimize karşı dürüst olmak en önemlisi. Pazar, kitleler, ürünler gelir geçer. Önemli olan kendinize ihanet etmemenizdir.

Deniz Mafyası Boş Durmuyor

SADULLAH USUMİ *22 Kasım*

ERDEK - Karada mafya istediği gibi çalışır da deniz mafyası boş durur mu? Onlar da devletimizin gözünün içine baka baka denizlerimizi soyuyorlar. Rusya sınırından Suriye'ye kadar binlerce kilometrelik sahillerimizde 10 yıldan beri başlayan yasadışı avlanma denizlerimizi kuruttu. Dev trol tekneleri ve ışıklı gırgırlar sabahlara kadar körfez ve koylarımızda cirit atıyor!

Devletimiz ve hükümetlerimiz yazık ki yıllardır yaşadığımız bu soygunu seyretmekle yetiniyor. Denizlerimizi korumakla görevli tarım il ve ilçe müdürlüklerinin durumu yürekler acısı... Bazı bölgelerdeki tekneleri oyuncaktan farksız. Dev gibi trol teknelerini yakalamak bir yana, kürekli sandallarla yarışacak halleri yok. Çoğu bakımsız... İçine üç beş kişi binse belki batacak. Daha da acısı, birç ok il ve ilçe müdürlüklerinin tekneye mazot alacak parası yok!.. Sahil Güvenlik komutanlıklarındaki koşullar, tarım il müdürlüklerinden çok daha iyi. Ama onların da çeşitli sıkıntıları var. Örneğin, binbir zorlukla yakaladıkları bir trol teknesinin bir süre sonra tekrar karşılarına çıkması onları kahreder... Morallerini yıkar!.. Sahil Güvenlik'e denetlemesi için ayrılan saha da çok geniş. Mevcut imkânları ile bu kadar geniş bir alanda etkili olmaları mümkün değildir...

Deniz bu... Bazı günler sakin olur, bazı günler de kudurur. Böyle günlerde ne Sahil Güvenlik ne de tarım il ve ilçe müdürlüklerinin tekneleri kendi koylarının dışına çıkamaz. Bu nedenle de diğer bölgelerde neler olup bittiğini göremez ve bilemezler!..

Denizlerimizde büyük bir servet yatıyor. Koruyabilsek hem halkımıza yetecek hem de ülkemize döviz yağacak... Balıkçılıktan geçimini sağlayan 300 bine yakın insanımız da rahat bir hayat sürecek... Geçmiş yıllarda hemen herkes sık sık balık alabiliyordu. Fiyatlar alım gücüne uygundu. Hatta lüks olmayan balıklar için *"Halkın ucuz gıdası"* derlerdi. Kırmızı etle denge sağlanırdı. Balık satıcıları denize uzak sayılabilecek kasaba ve köylerimizde bile tezgâh açarlardı!..

Yaşı uygun olanlar Türkiye'de bu mutlu günleri gördü. Şimdi ise balıkların her cinsi lüks oldu. Ayrıca tüketicinin de alım gücü düştü... Dar gelirli yurttaşlarımız arada sırada fotoğraflarını görmeseler neredeyse balığın şeklini unutmuş olacaklardı... Küçük balıkçılarımız Türkiye'nin tüm sahillerinde trol ve ışıklı teknelere şiddetle karşı... Bazı bölgelerde adeta savaş veriyor... Devlet yanında olmadığı için gücü yetmiyor... Zira, trol ve ışıklı teknelerin hem personeli çok, hem silahlı... Denizlerde onlarla mücadele etmek hemen hemen imkânsız... Resmi makamlara ihbar edenler de ya meydan dayağı yiyor ya da ölümle tehdit ediliyor!.. Son bir ay içinde trol ve ışıklı gırgır tekneleri Erdek Körfezi'ne musallat oldular... Balıkçıların belirttiklerine göre çevrede çalışan tekne sayısı 200'den fazla. Buna rağmen bir tek teknenin yakalandığını gören yok... Karadan kamyonla kaçak balık sevk edenlerden ara sıra yakalananlar oluyor, ama birisi yakalanırsa, 50'si pazarlara ulaşabiliyor!..

Geçende İstanbul'a trol balığı götüren bir kamyon ele geçirildi. Kamyonda bulunan 400 kasa balık Erdek'e getirilerek haraç-mezat satıldı. Geliri de Hazine'ye verildi. Erdekli küçük balıkçıların sorunları diz boyu. Senelerden beri hiçbirine çözüm getirilmediği için hepsi sorunların altında ezilip kalmışlar. Sıkıntıları olduğu zaman ellerinden tutan yok. Binbir güçlükle yakalayabildikleri az sayıda balık için geçerli bir pazar bulamıyorlar. Dışarıdan gelen alıcılar balıkları ucuza kapatmak istiyorlar. Örneğin İstanbul'da 500-600 bin liraya satılan koca koca lüferler 200 -250 bin liradan gidiyor. Yaz aylarında fiyatlar iyi ,ama balık yok. Kış aylarında ise biraz balık oluyor, ama bu kez de fiyatlar yetersiz kalıyor! Fakat Erdekli balıkçıların en önemli sorunları trol ve ışıklı gırgır tekneleri. Gerçekten de Erdek Körfezi istilaya uğramış gibi. Geceleri sabahlara kadar çalışıyorlar. Erdek Körfezi'nde yaşanan faciayı bir de balıkçılardan dinleyelim:

Vedat Epengin: *"Erdek Körfezi'ni trol ve ışıklı tekneler istila etti. Sürtme ağlarla denizin dibini tarıyorlar. Ne yatakları kaldı ne de balık. Küçük büyük demeden ne varsa yakalıyorlar. Sonra da en azından yüzde 80'ini küçük olduğu gerekçesi ile tekrar denize atıyorlar. Tam bir balık katliamı var. Bu işler herkesin gözü önünde oluyor. Bir teki yakalanamıyor. Kamyonla başka yerlere sevk edilen balıklar ise bazen yakalanabiliyor. Bir ay içinde körfez kurutuldu..."*

Recep Örnekli: *"Trolcular körfezde balık bırakmadı. Dipten taradıkları için balığın belki nesli bile kurudu. Devlet nerede?.. Merak ediyoruz... Bir an önce önlem alınmalı. Ne yapılacaksa yapılmalı. Trol, algarna ve benzeri sürtme ağlar kesinlikle yasaklanmalı..."*

Hüseyin Edis-Recep Kocabıyık: *"Trolcüler dışarıdan geliyor. Şu anda Marmara Denizi'nde 400-500 civarında yasadışı avlanma yapan tekne var. Erdek Körfezi'ni tahrip edenler de onlar. Sahillere 100 metreye kadar sokulup ağ atıyorlar. Hiç korkuları yok. Devlete adeta meydan okuyorlar. Karada alınan önlemler caydırıcı olmuyor. Çünkü cezalar çok düşük. Aslında ya-*

sadışı avlanma yapan teknelere el konmalı ve satılmalı. Parası da Hazine'ye gelir kaydedilmeli... Teknede bulunanlar da ağır cezalara çarptırılmalı... Aksi halde denizlerimizdeki trilyonlarca lira değerindeki balıklarımız kısa sürede yok olup gidecek!.."

İşte... Erdekli balıkçıların yakınmaları böyle!.. Aslında Türkiye'nin bütün denizlerinde aynı sorun yaşanıyor. On binlerce balıkçı isyan halinde... Her görevliye dertlerini çekinmeden anlatıyorlar.

Ama devlet nerede?

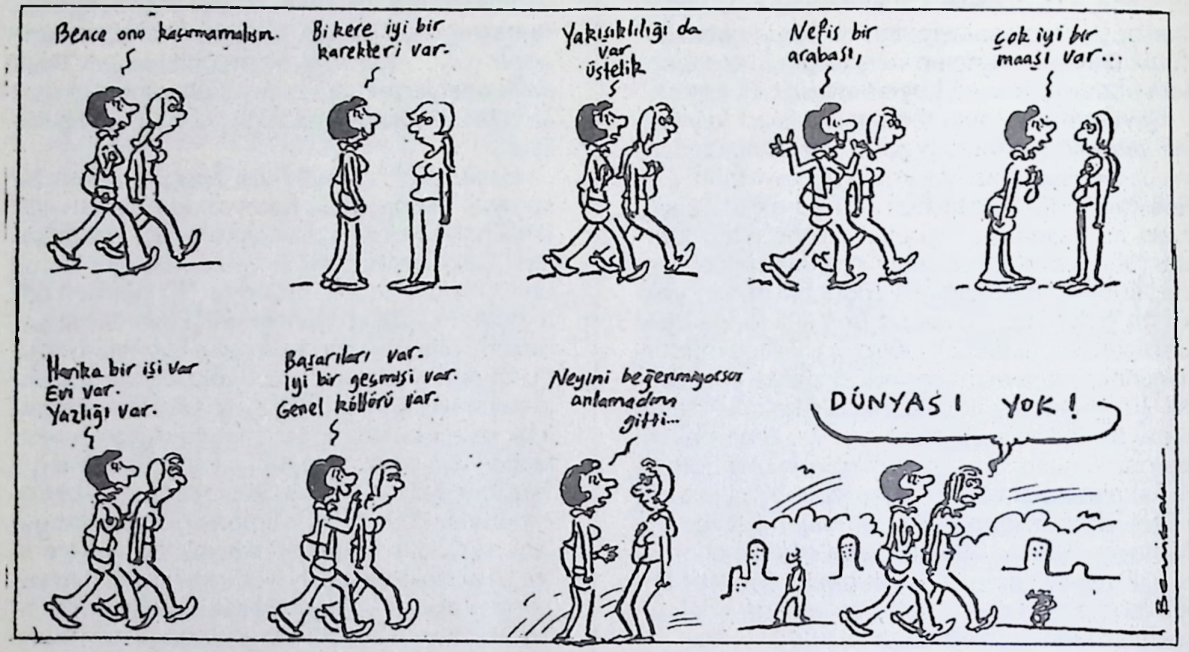

Nükleer kapışma Enerji Şûrası'nda

ÜMİT OTAN *24 Kasım*

İZMİR- Çevre Bakanlığı'nca düzenlenen 3. Çevre Şûrası'na gönüllü kuruluşların büyük çoğunluğu çağrılmazken Enerji Bakanlığı, nükleer karşıtlarıyla birlikte Nükleer Enerji Şûrası düzenlemeye hazırlanıyor.

Enerji Bakanlığı Müsteşarı **Uğur Doğan**'la görüşen Dünya Dostları Derneği Genel Başkanı **Yunus Arıkan**, Enerji Şûrası tekliflerinin **"O sizin değil, bizim işimiz"** denilerek kabul edilmediğini belirterek, **"Nükleer enerjiyle ilgili tüm sorunların tartışılacağı şûra için gönüllü kuruluşların listesini çıkarmaya başladık"** dedi. Arıkan, nükleer santral yapılması planlanan Akkuyu yöresinde bir halkoylaması önerilerinin de **"Boyunuzdan büyük işlere kalkışmayın"** yaklaşımıyla reddedildiğini söyledi.

Yunus Arıkan ve Antinükleer Platform Sözcüsü **Arif Künar,** Uğur Doğan'la yaptıkları görüşme sonucunda Nükleer Enerji Şûrası düzenlenmesi konusunda görüş birliğine vardılar.

Müsteşarın öncelikle **"Siz kimsiniz", "Bu dernek nereden geliyor", "Parayı kim sağlıyor", "Sizi kim görevlendiriyor"** sorularıyla karşılaştıklarını belirten Yunus Arıkan, gönüllü kuruluşlar hakkında genel bilgi verdikten sonra Dünya Dostları Derneği altında örgütlenen çevreci ve nükleer karşıtı kuruluşlar hakkında bilgi verdiklerini söyledi. Müsteşara bir enerji kurultayı toplanmasını önerdiklerini, ancak bunun kesin biçimde reddedildiğini vurgulayan Arıkan, şunları söyledi:

"Enerji politikalarını ulusal bir platformda tartışmanın bizim değil, kendi işleri olduğunu ve bizimle ancak nükleer enerji konusunda konuşabileceklerini söylediler. Nükleer santral kurulması planlanan Akkuyu yöresinde halkoylaması yapılması önerimizi de 'Boyunuzdan büyük işlere kalkışmayın' **diyerek kabul etmediler. Bu kez bir şûra düzenlemeyi teklif ettik. Müsteşar, kendilerinin de böyle bir toplantının yapılmasını uygun bulduklarını ve nükleer yanlısı, nükleer karşıtı tüm grupların katılacağı bir şûra yapabileceklerini belirtti. Bizden şûraya katılacak nükleer karşıtı grupların bir listesini hazırlamamızı istediler. Biz şu an listeyi hazırlıyoruz."**

Düzenledikleri 3. Çevre Şûrası'na Türkiye'nin en önemli çevre sorunlarıyla baş başa bulunan Akdeniz Bölgesi de dahil olmak üzere gönüllü kuruluşları ça-

Kahraman Yaratmak

TANER BERKSOY *28 Kasım*

Birçok toplumun olduğu gibi bizim de kahramanlarımız var. Onlar gibi biz de kahramanlarımızı kendimiz yaratıyoruz. Ya olmadık yerde olmadık işler yapanlara kahramanlık payesi veriyoruz ya da toplum yönetimini beceremeyip işleri altüst ettiğimizde, çarkları tersine çevirip ahvali yeniden yoluna sokanları kahramanlık katına yükseltiyoruz.

Kahraman üretimini genellikle özel alanda yapıyoruz. Toplumsal algılama dağıtıyor adeta kahramanlık payesini. Toplumun ahengi yerindeyse, ortak değerler paylaşılıyor, ortak çıkarlar gözetiliyorsa tarihin ve kültürün yeniden üretiminde fikir birliği varsa ortak kahramanlar doğuyor. Ortak kahramanlar topluma mal oluyorlar. Bunların yararlı işlevleri de var. Toplumun omurgasının düz tutulmasına katkıda bulunuyorlar.

Toplumun ahengi bozulmuşsa, değerler farklılaşmış, ortak çıkarlar belirsizleşmiş, kültür ve tarih yorumu çeşitlemişse kahramanlık kurumu da farklılaşıyor. Değişik değer, çıkar ve yoruma sahip olanlar değişik kahramanlar üretiyorlar. Her kesimin kendi kahramanını yarattığı bu ortamda çok sayıda kahraman çıkıyor ortaya. Yargılardaki çelişki ve karşıtlığın dozuna bağlı olarak kahramanlar da uzlaşmaz kimlikler taşıyabiliyor. Bu tür kahraman üretiminin uç noktasında birinin kahraman bellediğini, ötekinin vatan haini olarak nitelediği görülüyor. Bu tür kahramanlar, toplumun omurgasının eğilmesi pahasına grup içi dayanışmayı diri ve güçlü tutma işlevini görüyorlar.

★★★

Ortak ya da parçalanmış olsun, toplumun ürettiği kahramanlar halkın kültüründe yaşıyor ve çoğu kez folklorik kimlik kazanıyorlar. Bunun dışında kamu alanının yarattığı kahramanlar da oluyor. Belli ölçüde dayatmayı da içeren kamusal kahraman üretimi, toplumu yönetenlerin belli bir dava çerçevesinde dayanışmayı pekiştirme ya da yönetimin belli eylemlerini meşrulaştırma kaygısından kaynaklanıyor.

Dayanışmayı gerektirdiği söylenen dava konusunda toplumsal uzlaşma varsa kamusal kahramanlar da orta kahramanlar olarak benimseniyor ve yaşatılıyor. Bunlar, dayanışmanın güçlenmesine ve ilerideki nesillere aktarılmasında en önemli rolü oynuyorlar.

Kamusal kahraman üretimi iktidarın kendi tercih ve eylemlerini meşrulaştırma kaygısından kaynaklanıyorsa iş değişiyor. Niyet ve eylem meşru alanda yer alıyorsa bunun topluma benimsetilmesinde kamusal kahramanlar rol sahibi olabiliyor.

İktidar gayrimeşru niyet ve eylemlerini gözlerden gizlemek amacıyla kamusal kahraman yaratıp bunun dokunulmazlık alanını kendi oyun alanına çevirmek isterse toplum vicdanı bu kahramanı ve etki alanını benimsemiyor. Kahraman yaratma ve topluma dayatma hevesi sonuç vermiyor. Tersine tepki üretiyor.

Üstelik meşruluğu kuşku verici olan niyet ve eylemlerini kamusal kahramanların dokunulmazlık alanı içinde gizlemek hevesinde olan iktidarlar, kahramanlarını da meşruluğu kuşkulu toplum kesitinde aramak zorunda kalıyorlar. Toplumun vicdanı ve belleği meşru alanda oluşuyor. Meşru alanın bireyleri de gayrimeşru niyet ve eylemlere kalkan olacak kahramanlık rollerini üstlenmiyorlar.

Meşruluğu kuşkulu bireylerin kamusal kahraman olarak dayatılması, toplumsal dayanışmanın ya ters yönde pekişmesine ya da hepten çözülmesine yol açıyor.

★★★

Gayrimeşru alanda meşruluğu kuşkulu kamusal kahraman yaratıp bunun ardına gizlenme niyeti taşıyan iktidarlar sonuçta bu gayretin ters dönüp kendilerini vurduğuna tanık oluyorlar. Baskıcı, diktacı, vurguncu, soyguncu iktidar deneylerinin tarihini gözden geçirirseniz toplumların gayrimeşru niyetlere kalkan olan ve bundan bireysel çıkar üreten kamusal kahramanlara pek yüz vermediğini, bunu üretme gayretinde olanları da sonuçta cezalandırdığını görürsünüz.

Uluslararası suç çetelerinden kamusal kahraman yaratma merakının fazlasıyla depreştiği bugünlerde iktidar ortaklarının ayrı ayrı tarih çalışmalarının çok yararlı olacağını düşünüyorum. Temizlenip arınmamıza ciddi katkıları olur.

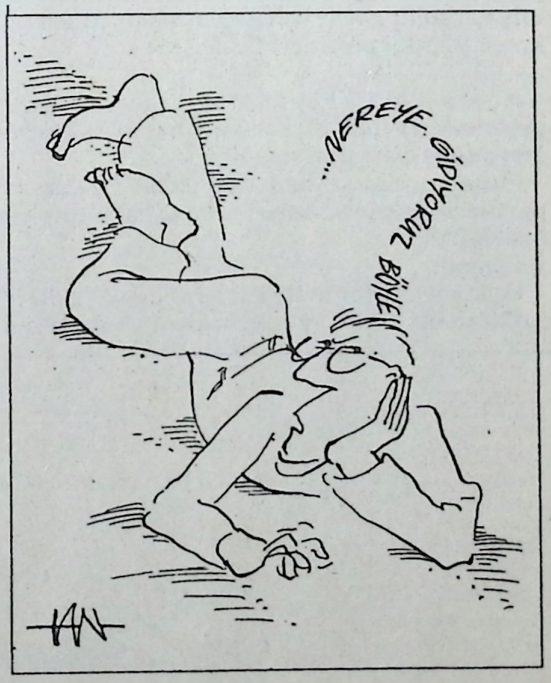

ğırmayan Çevre Bakanlığı bu tutumunu yumuşattı.

Şûraya çağrılmayan İskenderun Çevre Koruma Derneği'nin yaptığı katılma başvurusu sonrasında bu derneğe çağrı mektubu gönderildi. İskenderun Çevre Koruma Derneği Başkanı ve Doğu Akdeniz Çevrecileri sözcüsü **Oktay Demirkan**, enerji üretiminden çevrimine, iletiminden tüketimine kadar her safhada değişik türde çevre sorunu yaşandığını, şûrada enerjiyle ilgili hiçbir komisyonun bulunmamasının dikkat çekici olduğunu söyledi.

Bunun özellikle yapılmış olabileceğine dikkat çeken Demirkan, **"Ancak sanıyoruz ki katılımcı kuruluşlar mutlak surette enerji konusunu gündeme getirmenin yolunu bulacaktır. Çünkü hemen hemen her çevre sorununun temelinde bir enerji ilişkisi bulunmaktadır"** dedi.

Enerji Bakanlığı'nın nükleer enerjiyle ilgili bir toplantı ya da şûra düzenleyeceği haberini aldıklarını, bunun olumlu sonuçlar doğurabileceğini vurgulayan Demirkan, **"Ancak tüm tartışmalar kamuoyu önünde yapılmalıdır. Açık olmalıdır. Kapalı kapılar ardında düzenlenecek toplantıların bir faydası yoktur"** diye konuştu.

Karadeniz Çevrecileri Platformu, Akkuyu'da kurulması planlanan nükleer santrala karşı eylem kararı aldı. Ankara'da gerçekleştirilecek toplantılar sonucu örgütün bir yıllık bir eylem planı hazırlayacağı belirtildi.

Korku ve Tutku...

27 Kasım

Ana muhalefet lideri Mesut Yılmaz'a **Budapeşte'de düzenlenen saldırı, her bakımdan önemlidir ve ancak** "vahim" **sözcüğüyle nitelenebilecek bir anlam taşımaktadır.**

Neden?..

Türkiye saldırılara ve suikastlara açık ve alışkın bir ülkedir. Daha önce İsmet Paşa'ya, Demirel'e ve Özal'a **da saldırılar düzenlendi; ama, bunların hiçbiri Yılmaz'ın yaşadığı olaya benzemiyordu. ANAP lideri** "Susurluk kazası" **ile ortaya dökülen** "şer odakları"**na karşı savaşım bayrağını açtığı için** "uyarıldı."

Mesut Yılmaz'a geçmiş olsun diyor, bu saldırıyla yolundan dönmeyeceğine inanıyoruz.

Ana muhalefet liderinin savaşımı, toplumda yankılarını bulmaya ve desteklerini oluşturmaya başlamıştır; halk, devletin içine de çöreklenmiş karanlık güçlerle hesaplaşmanın başını çekecek yürekli bir lideri bekliyor.

☆

Ne yazık ki DYP'deki "Yılmaz fobisi" **Budapeşte saldırısında bile koalisyonun küçük ortağını yanlış bir yaklaşıma sürükledi.**

Oysa bu gibi saldırılarda Meclis'i dolduran partilerin tek sesle kaba kuvvete karşı çıkması beklenirdi...

Olmadı...

Öyle görünüyor ki DYP lideri Tansu Çiller'i **bir tutku ve bir korku güdülemektedir. Yüce Divan korkusu yüzünden Refah'a teslim olan Sayın Çiller'in tutkusu koalisyon protokolüne göre iki yıl sonra başbakanlık koltuğuna oturmaktır. DYP Genel Başkanı'nın bütün tutum ve davranışları bu korku ve bu tutkuya göre ayarlanıyor; sağlıklı bir siyasetin mantığından uzaklaşıyor. Sayın Çiller, kendisine dönük hesaplarında özçıkarlarını korumak için elinden geleni yapıyor; bu siyasetinin meyvelerini de derliyor.**

Ne var ki kirli oyun çok açık oynanmaktadır.

Refah Partisi "TEDAŞ ihalesinde Başbakanlık görevini kötüye kullandığı" **gerekçesiyle Çiller'i Yüce Divan'a yollamak üzere Meclis soruşturması açtırmıştı.**

imdi yine Refah Partisi bu soruşturmayı engellemiştir. Böylece koalisyon hükümetinin kuruluşundaki pazarlıkta şantaj silahının kullanıldığı açık seçik ortaya çıktı.

Peki, hükümetin mayası temiz değilken, "temiz toplum" **nasıl kurulacak?..**

☆

Son zamanlarda yaşanan her şey kamuoyunda umutsuzluk yaratıyor; "Susurluk kazası"**nın patlattığı çıban ve akıttığı cerahatın yetersiz kalacağı anlaşılıyor. Devletin güvenilmesi gereken organlarında açılan yara mikrop kapmış, kangren başlangıcı açık seçik görülüyor..**

Türkiye Cumhuriyeti tarihinde ne böyle bir hükümet var, ne de mayasında böylesine kirli pazarlık yatan bir hükümet ortaklığı...

A R A L I K

Cumhuriyet

ÇAĞDAŞ YAYINLARI
NESE AKÜZÜM DOSTER
öğretmenin günlüğü

ÇAĞDAŞ YAYINLARI
HİKMET ÇETİNKAYA
kubilay olayı
ve tarikat kampları

Türkiye'nin AB Daimi Temsilcisi Özülker gümrük birliğinin tehlikeye atıldığını söyledi

'Ya İran ya Avrupa'

▶ Başbakan Erbakan'ın, İran ile Türkiye arasında gümrük indirimi projesi Türkiye'nin Avrupa Birliği'yle gerçekleştirdiği gümrük birliğini tehlikeye sokma. Türkiye'nin Avrupa Birliği Daimi Temsilcisi Ulaç Özülker, İran ile anlaşmanın gümrükleri sıfırlamanın biçiminde gerçekleşmesi halinde Avrupa Parlamentosu ile gümrük birliğinin rümüşle tehlikeye gireceğini vurgulayarak "Ya gümrük birliğinden vazgeçeceksiniz ya İran'dan" dedi. [illegible] ▶ 9. Sayfada

RAFSANCANI 260 KİŞİLİK HEYETLE GELDİ

Hükümette İran bunalımı

▶ İran Cumhurbaşkanı Rafsancani'nin gelişinin ilk günlüğü imzalanması öngörülen anlaşma ve protokoller yapılmadı. Erbakan'ın gündeme getirdiği İran'la serbest ticaret tercihine gidilmesine Milli Savunma Bakanı Tayan sert tepki gösterdi. Tayan, böyle bir anlaşmayı Bakanlar Kurulu'nda imzalamayacağını bildirdi ▶ 4. Sayfada

ABD, ERBAKAN'I UYARDI

'Tahran terörü destekliyor'

▶ Rafsancani'nin gerisinden rahatsızlık duyan Clinton yönetimi, önceki gün yaptığı açıklamada "Kimsenin dostluk kurduğunu bilmiyor musun?" demesine Ankara hükümetini uyarıda ve "İran'ın, Türkiye'ye yönelik terör eylemlerine destek verdiğini" bildirdi. [illegible] ▶ 4. Sayfada

Bucak'ın otosunda bulunan silah Emniyet Genel Müdür Yardımcısı'na zimmetli

Silahlar emniyeti sarsıyor

▶ Emniyet Genel Müdürü Akaşkin Yüksel Susurluk'taki trafik kazasında Sedat Bucak'ın otomobilinden çıkan Beretta marka silahın Antalya İzmir'den ithal edildiğinin ortaya çıkmasın üzerine, aslı [illegible] ▶ 6. Sayfada

YEKİL BAYRAM 50 BİRLİK SEÇİMİ ARAŞTIRMASINDA FIRSATLAR VAR ▶ 10. Sayfada

AKASTİN YÜKSEL: OLAY BİTTİ, DİKİLİMİ UÇAN ▶ 6. Sayfada

BAYKAL, DEMİREL'İ SINAVI ▶ 8. Sayfada

PAZARLIKLAR SÜRÜYOR

Limanlar elden çıkarılıyor

▶ Türkiye Denizcilik İşletmeleri'ne ait Antalya, Tekirdağ, Hopa, Trabzon, Fatsa, Sinop, Giresun ve Ordu limanlarının satışına hakkaranın 30 yılığına kiralanması için sözleşme taslaklarında son pazarlık görüşmelerine başlandı.

▶ Antalya Limanı için en yüksek teklifi 15 yıl taksitle 102,5 milyon dolara Lunk Holding-Havaş Ordu Sanayi, Tekirdağ Limanı için de en yüksek teklif 15 yıl taksitle 134 milyon dolara Trakya Limanı İşletmeleri AŞ verdi. Hopa Limanı için de Park Holding 4 milyon dolarlık teklif getirdi. ▶ 8. Sayfada

REFAHYOL Çiller'i aklama telaşında

▶ Çiller'in özel varlıkları araştırmak için kurulan TBMM Muhafazalı Komisyonu'nun toplantısında Çiller ailesine ait şirketlerin incelenmesine başlandı. İncelemeye ardından KP'li komisyon başkanı Tezcan ve akabe kumaşlarını ithal eden şirket de Çiller'inin tüm varlıklarını ortaya çıkarma yeni kararlar aldı.

▶ Muhalefetteki üyeler, bütün şirketlerin ve hesaplarının dökülmesi "delilleri kaybetmelerine kapı açmak" sağlar. Komisyonda, Çiller gittiği ABD ve para transferini yaptığı Demirbank Genel Müdürü Cumhur Doğan da bilgi verdi. ▶ 7. Sayfada

HÜKÜMET KUMARHANELER KONUŞUNDA ANLAŞTI ▶ 6. Sayfada

KUMARHANE KARARI KKTC'YE YARADI ▶ 6. Sayfada

Aşka inanan Akdenizli öldü

Bilge yönetmenin "Lola'nın Ölümü" filmiyle ünlenen ve aktörü Marcello Mastroianni, elli 52 yaşında Paris'teki evinde yaşama veda etti. Vittorio, Julien gibi [illegible] ▶ 14. Sayfada

ADALET BAKANI: BİLMEDİĞİMİZ NELER VARMIŞ

Şevket Kazan'ın mafya şaşkınlığı

▶ Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürü Yücel Ülen, Türkiye'deki organize suç gruplarının 23 bin civarında olduğu 13 milyon kredi kartı para transferi bulunduğunu öğrenen Şevket Kazan'ın "Bilmediğimiz neler varmış" dediğini belirtti. Yücel, toplantıda, medyayı "gösterişli şiddet, adalet, siyaset ve ekonomi" alanlarında dedektiflerinin bulunduğuna bildirdi.

AYIN GÜNÜ

ANKARA - Adalet Bakanı Şevket Kazan organize suçlar konusunda eskiyi bırakıyor. Türkiye'de organize 23 bin civarında 13 milyon kredi kartı para transferi bulunduğunu öğrenen Şevket Kazan'ın "Bilmediğimiz neler varmış" dediği belirtildi. Yücel, toplantıda, medyayı "gösterişli şiddet, adalet, siyaset ve ekonomi" alanlarında dedektiflerinin bulunduğuna bildirdi.

Bak sonra, hangi gümrükbekçisi İçişdo bu "rançonu" [illegible] yatırana?

[illegible] ▶ Arkası Sa. 6, Sü. 7'de

ANAP: DYP taviz veriyor

▶ ANAP Genel Başkan Yardımcısı Agah Oktay Güner, DYP Genel Başkanı ve Başbakan Yardımcısı Tansu Çiller'in bütün gösterilerinin sonunda yapmaya planlanan konuşmayı ekel olmuş parlaklar sayısını RP'ye vendiğini, Doğuşlu Bakanlığı'nın yerdıklerinin bir geyen gün bunu daha ziyadan olduğunu belirterek "DYP'nin Susurluk olayının kapatılması için RP'ye adım adım taviz verdiği konusundaysa" dedi. ▶ 6. Sayfada

Serbest bırakılan rehineler devrede

Peru'da bitmeyen pazarlık

▶ Peru'da Japonya Büyükelçiliği'ni basarak yaklaşık 500 kişiyi rehine alan Tupac Amaru gerillalarının serbest bıraktığı 5 Batılı diplomat görevlerini sürdürüyor. İki tur görüşmesi bitirme diplomatlarla ikinci tur görüşmelere hazırlandıkları öğrenildi.

▶ Tupac Amaru gerillaları, liderleri Victor Polay Campos'un da bulunduğu cezaevindeki 500 yoldaşlarının serbest bırakılmasını, aksi takdirde rehineleri teker teker öldürecekleri sözünü bildiriyorlar. İki bedelsiz ise Japonya büyükelçisi olmuştu ▶ 14. Sayfada

Çiftçiler Atina'yı bastı

▶ 20 günü yollan kapatan çiftçiler, vergisiz yakıt, kredilerin geri ödenmesine ve çok ürüne para verilmesine gösterilmesi talepleri ile Atina'ya indiler. Parlamento binası ile Başbakanlık binasına yürüdüler ve bakanlıkta tarım bakanına ilettiler.

▶ Yunanistan Başbakanı Kostas Simitis, çalışanların istemleri karşısında kendisiyle geri adım atmayacaklarını bir kez daha tekrarlarken ve "Gerekirse güler ovmak zorunum" dedi. Simitis'e yakın kaynaklar, Başbakanın AB'nin ortaya koyduğu ekonomi politikasını uygular ülke kamu kesimi olduğunu belirtiyorlar ▶ 14. Sayfada

Çekiç Güç pazarlığı sürüyor

▶ Çekiç Güç'ün yeni yapılanmasının genel ilkelerinin belirlendiği bir anlaşma ya da mutabakat belgesinin bu hafta sonuna kadar imzalanması yolunda Türkiye'nin verdiği ikinci ABD'nin kısa bildiğile bildirildi.

▶ Çekiç Güç'ün gözlük uçuş sayılarının azaltılmasına rağmen Türkiye ile imzalanan ABD karşı çıktı. Çekiç Güç bu yılın ilkbahar ilkinde ve ile ülkemizde ▶ 7. Sayfada

BORSA: Gün 94.494,17 Önceki 94.204,49

DOLAR: Gün 136.000 Önceki 135.[illegible]

MARK: Gün 83.100 Önceki 82.[illegible]

ALTIN: Gün 3.[illegible] Önceki 3.[illegible]

GÜNCEL

CÜNEYT ARCAYÜREK

Anasına Bak...

[illegible] ▶ Arkası Sa. 6, Sü. 7'de

Töre kıskacında kadın

▶ Güneydoğu'da töreler ve aşiretler yaşamaya devam ediyor. Tarlaların, ormanların, ağaçların, kırsal alanın, yerinin kimin yönetiliyorlarının kapanmasında artmaya yaşayan bu kentte, son iki yıldır 4 genç, çağdaş gerekçeler ve yöntemlerle mayıdaşlarla karşılaşmaya çalışırlarken bir ölüm ama [illegible]

▶ Hiner bu kurbanlara ilki... Adına mahyada çıkıp çıkmadığı için ele mezdiği katanın da dondum kurşunlarına karşılaşmaya [illegible] Rabia, [illegible] ve H.A. bir "Hiner Hiner olsun" diyor meydanlarda "yardım bıçağı" ile bağlarken kurdurak [illegible]. 20 yaşında neyin bu kurbanı olmuşlardan [illegible] Kimdi [illegible]

MEHMET FARAC'ın YAZI DİZİSİ ▶

GÜNDEM

MUSTAFA KALBAY

Diktatörsel...

[illegible] ▶ Arkası Sa. 6, Sü. 3'de

Kuru Bir Umutsuzluk...

HİKMET ÇETİNKAYA *1 aralık*

Bir annenin çığlığı televizyon ekranından fırlayıp yüreğimizin tam **orta yerine** bir ok gibi saplanıyor...

Cezaevi aracı **ağır ağır** uzaklaşıyor...

Jandarmalar, polisler, anneler, babalar, kardeşler...

Anne çırpınırken hıçkırıklarını tutamıyor...

Diyor ki:

"Götürmeyin yavrumu, götürmeyin bir tanemi.. o daha çocuk..."

Saat 23.45'i gösteriyor...

Pencerenin perdesi açık...

İçeriye ay ışığı sızıyor. İstinye sırtlarında bir ışık yumağı oluşuyor...

Bir adam birden yıllar öncesine gidiyor. O sabahları sisli, Spil Dağı'nın **yamaçlarında** geziniyor. Karaköy'den çıkıp belki kız enstitüsünün, öğretmen okulunun önünde bir tur atıyor...

Akşam saatlerinde parkta arkadaşlarıyla buluşup sohbet ediyor...

Karaköy'de iki katlı ev, ilkokul, ortaokul, lise çağları. **Yusuf Atılgan'**la sabahlara kadar süren tartışmalar...

Jean Paul Sartre'den *'Mezarsız Ölüler'*in gala gecesi, Sancaklı Bozköy'de **Pirandello'**nun *'Ağzı Çiçekli Adam'* oyunu...

Kırmızı Değirmen Caz Orkestrası, Manolya Pastanesi, yaz akşamları Şen Sinema'da Ulvi Uraz tiyatrosu...

Kızılay Salonu ve bir oyunun sahneye konuluşu. O **tutuculuğuyla** tanınan Ege kentinde tam 36 yıl önce kurulan Oda Tiyatrosu, şiir günleri, bilgi yarışmaları...

Bir Ortaköy akşamından sonra odanın içine düşen çığlık kendi yaşamından kesitleri anımsatıyor adama...

Saat gece yarısını geçiyor...

Ay ışığı sessizce ayrılıyor odanın içinden...

Adam, annenin çığlığını yüreğinin en derininde hissediyor. Tüm tutuklu annelerini düşünüyor. Bir gece yarısı **çalınan kapısını**, üç sivilin ellerinde silahlarıyla içeriye girişini anımsıyor. Üç çuval dolusu kitap, dergi, plakla emniyete götürülüşünü **bir kez daha** yaşıyor, cezaevi günlerini düşünüyor...

Diyor ki:

"Ben evden çıkarken karşı apartmandaki tüm ışıklar sönmüş, komşularım perdelerin arkasından korkarak benim götürülüşümü izlemişlerdi..."

★★★

Üç çocuk cezaevi aracının telli camından bir şeyler söylüyordu. Kadın ise **hıçkırarak** aracın peşinden koşuyordu:

"Yavrum benim, canım benim, götürmeyin onu, götürmeyin çocuğumu..."

Adam odanın içinde titremeye başlamıştı. Adam dokunsan ağlayacaktı...

Nikaraguali şair **Ernesto Cardenal** o saatlerde ışıyan bir yıldızla konuşuyor, **Claudia'**ya, **Costa Rica'**da kahve hasadı yapan emekçileri anlatıyordu. Şair, bir Ege kentinin o gerçek öyküsünü, lise-li çocukların *'örgüt kurmak'* suçundan tutuklanışını bilmiyordu...

İşte o anda ay ışığını kaybeden adam, **Adolfo Baez Bone** için bir mezar taşı yazısını okuyordu:

"Seni öldürdüler ve bizlere nereye gömdüklerini söylemediler
buna karşın bu ulusun ülkesi senin mezarın,
ya da daha iyisi: ülkenin her toz zerreciğinde, aynı zamanda
olmadığın yerde diriliyorsun."

★★★

Çocuğunun peşinden koşan anne ve anneler...

Çocuklarından korkan, çocuklarını yargısız infazlarda kıran, **çocuklarını işkenceden** geçiren, çocuklarını demir parmaklıkların arkasına gönderen bir toplum!..

Biz, bizler **ölümlere alkış** tutuyorduk...

Biz, bizler ülkeyi saran *'ölüm çeteleri'* karşısında *"Ne var bunda"* diyebiliyorduk...

Biz ve bizler ülkenin **bölünmez bütünlüğünü** ağzımızda sakız gibi çiğneyip bir boş vermişlik çizgisinde gidip geliyorduk...

Adam ay ışığını aradı...

Televizyondan taşıp odanın içini kaplayan annenin çığlığını yüreğinde hisetti:

"Götürmeyin yavrumu, götürmeyin bir tanemi.. o daha çocuk..."

Cezaevi aracı ağır ağır uzaklaştı...

Jandarmalar, polisler, anneler, babalar ve kardeşler **bir film şeridi** gibi geçip gitti...

Çocukların yaşları 15-18 arasındaydı...

Adam televizyonu kapadı, tüm ışıkları söndürdü. Biraz Spil Dağı eteklerinde dolaştı.. biraz da hüzün topladı...

Efraim Huerta'nın, alacakaranlığın sessizliğinden yola çıkıp çamurun, soğuğun tükenen mırıltılarını dinledi...

Karanlığın **sesinde** kuru bir umutsuzluk vardı...

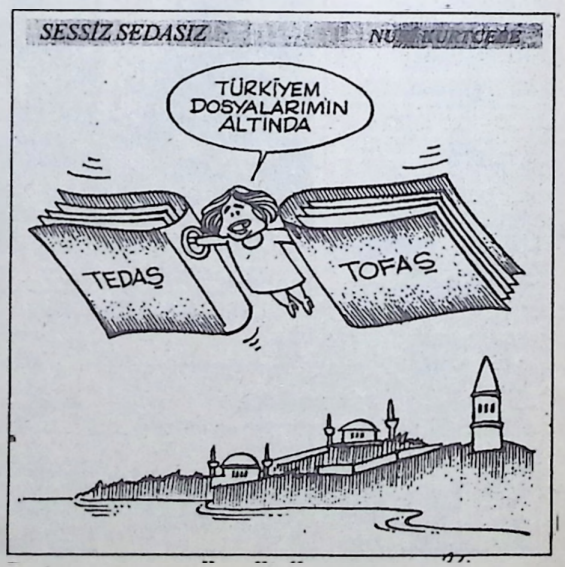

Cigarama Karışma!

TÜRKEL MİNİBAŞ *2 Aralık*

Yıllar önceydi, **Ferhan Şensoy**'un oyunlarından birinin öncesinde fuayede oturanlara askeri giysili, ellerinde cop bulunan birilerince kimlik tespiti yapılıyordu. Fuayede oturanlar da duraksamadan kimliklerini gösteriyor, sorulan soruları cevaplandırıyorlardı.

Şensoy'un yaptığı, baskı ve şiddet karşısındaki tepkisizliğimizi göstermesi açısından çarpıcıydı.

Birkaç gün önce bindiğim taksiyi çeviren polis, sigara içtiğim için 8 milyon lira ceza isteyince aklıma Şensoy'un oyunu geldi. Taksinin toplutaşımacılık aracı olmaması bir yana, polisin anacaddelere park edenlerle uğraşmaktansa sigarama aklını takması şaşırtıcıydı.

Burada sorun, sigaranın içene verdiği zararın, dahası çevresindekileri pasif içici hale getirmesinin önüne geçilmesi değil.. polis tarafından denetleniyor olmak ve yaşamla ilgili normların polisiye tedbirlerle oluşturulmaya kalkışılmasıydı.

Doğrusu, toplumun tüm kesimlerinin tepki göstermeden onaylayacağı bir alandan başlanması gayet akılcıydı. Özellikle de toplum sağlığını doğrudan etkileyen bir sürü uygulamanın, yasakları ve cezai müeyyideleri olmasına rağmen aynı duyarlılığı göstermediğimiz düşünüldüğünde!

Örneğin, belediyelerin neredeyse hemen her sokağa astığı *"Çöp dökme!"* pankartlarının yine aynı belediyeleri çöpleri kentin hemen kenarındaki gecekondu semtlerine boca etmekten vazgeçirdiğini..

Devletin çimenliklere kazıttığı *"Orman yakma!"* tabelalarının da işadamlarımızı, bakanlarımızı, milletvekillerimizi hatta başbakanlarımızı bile villa, tatil kenti, üniversite yapmak için ormanlık alanları talan etmekten caydırdığını..

Duvarlardaki *"Sokağa tükürme!"* sloganlarının ise *"tükürükle adam boğmak"*, *"yüzüne tükürmek"* gibi deyimleri olan bir toplum için çevreyi tükürük hokkasına, umumi tuvalete dönüştürmekten alıkoyduğunu söyleyemeyiz.

İşin garibi, bu yasaklara uyulmasını, hatta uymayanlara en katı cezai müeyyidelerin uygulanmasını hepimiz isteriz, ama yine de bildiğimizi okuruz. Çünkü, yaşamın hangi düzlemiyle ilgili olursa olsun, kurallar yasaklara değil, bilinç düzeyine bağlıdır.

Ama eğer bir toplumda, banka kredileri, senet ve çeke bağlı alacakların takibi mafya tarafından yapılıyor.. yağma ve talan adına kasabalar kent oluyor.. devletin her kademesindeki rüşvet, soygun iddialarının altından mafya-polis-hükümet üçgeni çıkıyorsa..

Bunları kamunun bilgisine sunan basın organları, tehdit yetmediği yerde yasa gücüyle susturulmaya çalışılıyor.. sivil toplumun meslek odaları, vakıfları, dernekleri basılabiliyor..

Devletin en üst kademesinden toplumun tüm katmanlarına kadar yaşanan bu kirlenme sürecine karşı açılan temizlik kampanyalarını da yine kirlenenler üstleniyorsa toplumsal bilinçten söz etmek mümkün değildir.

Devletin varlığını koruması, yani kirlenmenin - önüne geçilmesi değil- üstünün kapatılması için polisiye tedbirlere gerek vardır.

"Düşünme!", *"Soru sorma!"*, *"Konuşma!"*, dendi mi muma dönen toplumlarda da işe, kamunun sağlığı ya da vicdanıyla ilgili alanlardan başlanır. Bu nedenle de sigara yasağının polis denetiminde yürütülmesi, hedeflenen devlet yapısıyla tutarlı bir davranıştır.

Bugün sigara, yarın içki, öbür gün kitap, gazete, sinema... Derken kaybolan insanlar, faili meçhul cinayetler, vs.. vs.. vs. Bir de bakmışsınız yasakçıların kulları olarak kör-sağır-dilsizler cemaatinin bir üyesi oluvermişiz!

Sigaranın alışkanlık malı olması nedeniyle fiyat ve/veya ceza mekanizmasıyla talebinin düşürülemeyeceği, yani içicilerin vazgeçmeyeceklerini iktisat eğitimi yapanlar iyi bilir. Bu yüzden de hükümetler için en cazip dolaylı vergi toplama araçlarından biridir.

Daha açık bir ifadeyle, devlet birtakım savunma fonlarından vazgeçmek pahasına ve toplumun sağlığını korumak adına bu yasayı çıkartmamıştır.

Sigara yasağına piyasa açısından yaklaştığımızda ise aklımız iyice karışıyor. Zira sigara, özellikle de yabancı sigara 24 Ocak-12 Eylül birlikteliğine karşı sessiz kalınması için topluma sunulan en önemli oyuncaklardan biriydi.

"Halkım kaliteli sigara içsin" mantığıyla yabancı sigara satışları serbest bırakılmıştı; hem de yerli tütünle yapılan sigara üretiminin yok olması göze alınarak. Yabancı sigaranın tadı vazgeçilmez hale geldiğinde ise yatırım izni verilmişti.

1993 başında üretime geçen Philip Morris ve Reynolds firmalarında toplam 2 bin civarında kişi istihdam edilmekte. 2000 yılına kadar olan yatırım planı 500 milyon dolar. Bunun 300 milyon doları realize edilmiş durumda.

Anti-sigaracı yasaya yabancı üretici açısından baktığımızda, firmaların tüketiciyle olan tüm iletişim kanallarının kesildiği görülüyor. Sigaranın kendi özel durumundan dolayı talebinde önemli düşüşler olmayacağına göre.. bu noktada ya piyasaya yeni sigara markalarının girmesi önlenmeye çalışılmakta ya da otomotiv sektöründe olduğu gibi başka pazarlıklar söz konusu!

Anlaşılan askeri darbeleri sigarayla unutturmaya çalışanlar, polisiye darbeleri de sigara yasağıyla legalleştirmeye çalışıyorlar.

Ey cigaramın dumanı, sen nelere kadirmişsin de ben bilememişim.

Yabancı Dilde Öğretim

MEMET FUAT *4 Aralık*

Yıllar önce, 1962'de, ABD'de karşılaştığım Filipinli bir aydın, Türkçeye çevrilmiş, çevrilmemiş yapıtlardan söz ederken, yabancı dillerdeki kitaplıklar dolusu birikimi, hiçbir zaman dilimize aktaramayacağımızı söyleyerek yaygın bir dünya dilini benimseyip yeni yetişen gençlerimizi o dilde eğitmenin daha kolay bir çözüm olacağını söylemişti.

Okullarda öğretimi diyelim İngilizce yapacak, çocuklarımıza çok iyi İngilizce öğretecek, böylece sayısız kitabı Türkçeye çevirmek zorunluluğundan kurtulmuş olacaktık.

Peki, ya kendi dilimiz?

Onu nasıl olsa aile çevremizde öğreniyorduk, günlük yaşamımızda kullanıyorduk...

Demek ki yabancı bir dili, ikinci dil olarak değil, anadilimiz yerine öğrenecek, anadilimizi de işe yaramaz bir dil olarak günlük yaşamımızda bir alışkanlık, bir gelenek olarak koruyacaktık.

Koruyabildiğimiz kadar...

Peki, hangi dilde düşünecektik?

Önemli konularda, hiç kuşkusuz, bilgilendiğimiz, terimlerini benimsediğimiz dilde...

Günlük yaşamda, önemsiz konularda da kendi dilimizde mi?

Aşağılayıcı bir soru, ama bu soruya bile kolay kolay olumlu yanıt verilemez:

Çarşıya çıksanız hangi dilde matematik okudunuzsa, o dilde düşünürsünüz alışveriş ederken.

Hiç hoşlanmam böyle tartışmalardan...

Sayılama bilgileri de verirler. Kaç kitap çevrilmesi gerekirmiş, bir kitap ne kadarda çevrilirmiş, baskıda ne kadar kâğıt, ne kadar mürekkep harcanırmış, ülke halkı öğretimde yaygın bir dile geçmekle ne büyük bir harcamadan kurtulmuş olurmuş...

Filipinli aydın bir gülümsemeden başka yanıt alamadığını, zaten bildiği şeyleri kendi kendine boşuna yinelediğini sezince, susup ayrılmıştı yanımdan.

Neden anımsadım yıllar sonra o adamı?

Türkiye'de öğrencilere doğru dürüst yabancı dil öğretmek için okullarda yapılan değişiklikler olumlu karşılanırken, son yıllarda ipin ucunun iyice kaçırılmaya başlandığı, yabancı okullara, kolejlere özenen bir öğretim anlayışına yönelindiği görülüyor.

Yabancı dile ağırlık vermek başka şeydir, matematik, fizik, kimya, dirimbilim, ruhbilim, toplumbilim, tutumbilim gibi dersleri yabancı dilde okutmak başka şey.

Kurduğunuz özel okullarda, isterseniz bir değil, iki, üç yabancı dil öğretin öğrencilerinize, bunda bir kötülük yok, ama dil öğretimi çerçevesini aşmayın!..

Çocuklarımızın başka bir dilde düşünen, başka bir dilde yaratan insanlar olarak gelişmelerine neden olmayın!...

Dil değiştirmesinler...

Aldıkları bilgileri anadillerine aktararak, anadillerini arkada bırakmadan, anadillerini işleyerek değerlendirsinler...

Matematik, fizik, kimya, dirimbilim, ruhbilim, toplumbilim, tutumbilim gibi dersleri yabancı dilde okutmanın anlamı nedir?

Türkçe bu bilimleri taşıyamıyor mu?

Öbür okullarda bu dersleri Türkçe okuyanlar, okumamış mı oluyorlar!..

Diyelim Türkçe köklerle yapılan terimleri kültür züppeliğinize sığdıramıyorsunuz, sizi bulunduğunuz yerlerden aşağılara çekiyor o kökler (olabilir, insanlık hali); Latinceleriyle, Yunancalarıyla kasılın; üç beş terim için çocukların anadilini değiştirmeye kalkmayın!..

Kolejler birbirleriyle yarışırlarken, şimdi bir de yabancı dillerde öğretim yapan üniversiteler çıktı başımıza.

Bir Türk üniversitesi ne gibi bir gerekçeyle yabancı dilde öğretim yapar, anlamak çok güç!..

Her boydan koca koca profesörler... Sırasında devlete direnmiş, istifayı basmasını bilmiş, onurlu, değerli insanlar...

Yoksa yıllarca önce ABD'de karşılaştığım o Filipinli aydın gibi mi düşünüyorlar?..

Özel girişimciler karşısında herkes ne kadar anlayışlı, ne kadar yumuşak!..

Amaç çocukların dil öğrenmesiyse adıyla sanıyla dil okulları açılsın...

Fransa'da, İngiltere'de Türkçe öğretim yapan üniversiteler var mı?

Bu soruya verilecek aşağılayıcı yanıtı biliyorum...

Şöyle soralım:

İngiltere'de Fransızca, Fransa'da İngilizce öğretim yapan üniversiteler var mı?

Bir Türk üniversitesinde İngilizce, Fransızca, Almanca, Rusça, Japonca her dilde ders verilebilir. Profesör yabancıdır, kendi dilinde konuşur, dilmaç Türkçeye çevirir. Bu iş dünyasının her yerinde böyle...

Ama profesör Türk, karşısındaki öğrenciler Türk, ders yabancı dilde yapılıyor...

Oyun oynar gibi!..

Sanırım amacı dil öğretmek olan okullar bize üniversite diye yutturulmaya kalkılıyor!..

Yağmurdereli'ye Selam!..

İLHAN SELÇUK *4 Aralık*

"Barış İçin 1 Milyon İmza" seferberliğinin başını bir kör çekiyor.

Kim bu kör?..

Eşber Yağmurdereli!..

"Görme özürlü" demiyorum, incelik olsun, görmeyenler kırılmasın incinmesin diye *'kör'* sözcüğü rafa kaldırılıyor. Oysa buna gerek yok. Çünkü *'özür'* bir hatayı, kusuru, mazereti, bağışlanma dileğini de içerir; oysa bir körün hiçbir kusuru eksiği, hatası yoktur; tam bir insandır o, senden benden daha insan bir insan...

Örnek mi?..

Yağmurdereli!..

1945'te Erzurum'da doğdu, bir kazada görme yetisini yitirdi; Ankara Körler Ortaokulu'na girdi; Ankara Hukuk Fakültesi'ni bitirdi; 12 Mart sanıklarını sıkıyönetim mahkemelerinde avukatlık sıralarından savundu; Hacettepe Üniversitesi'nde felsefe doktorasını yaparken tutuklandı; yıllarca hapiste yattı; ülkenin cezaevlerini tanıdı; özgürlük-barış- demokrasi yolunda alınteri göz nuru dökmekten usanmadı...

O bir kör mü?..

Yok canım...

Kör, bizleriz.

Gören o!..

☆

İnsanlığın ufuk çizgisinin ötesine işleyen yönelişiyle, geleceği bizden daha iyi gördüğü içindir ki Yağmurdereli, ülkenin tüm enlem ve boylamlarını kucaklayan *'Barış İçin 1 Milyon İmza'* seferberliğini başlattı.

Nasıl başlattı?..

İşte açış konuşmasından birkaç alıntı:

"Dünya kurulalı beri barış, insanlığın en önemli düşlerinden biri. Toplumların kaynaşma dönemlerinde sıcak çalışmalar daha da yoğunlaştığında, barışa duyulan özlem ve ona ulaşma çabası, çok daha yoğun yaşanır ve barış çok daha istenir hale geliyor. Belki çok farklı nedenlerle, değişik gerekçelerle, ama, hepimiz barış istiyoruz. Ancak dağınığız, sesimiz az çıkıyor. Oysa tarihe en uygun yerde duran bizleriz. Çünkü, bu ülkenin geleceğinden sorumluluk duyuyoruz. Bu ülkedeki bütün maddi ve manevi değerleri üretenler bizleriz. Barışı kendi geleceğimize, ülkemizin geleceğine sahip çıkmak için istiyoruz. Ne kendimizin, ne de ülkemizin yazgısını sadece politikacıların ellerine bırakamayız.

İşte bu nedenle barış, demokrasi ve özgürlük istiyoruz. Özgürlüklerimizi bir daha yitirmemek üzere güvenceye alabilmek için demokrasiye, demokrasiyi kazanmak için barışa ihtiyacımız var."

Yağmurdereli, yalnız bir şeyi göremedi.

'Barış İçin 1 Milyon İmza' kampanyası kısa sürede bir milyonu aştı; barışa susamış olanların özlemi, saptanan hedefin ötesine geçti.

☆

Bizim ülkemizde savaş kültürü daha ağır basar, barışa yan bakılır. Geçmişte bu çaprazın amansız tuzağına az kişi mi düştü?.. Barışa dönük duranları edilginlikle suçlayıp silaha sarılmanın gerçeğini savunanları yalnız devlet kesiminde aramak yanılgıdır. Demokrasiye, haklara, özgürlüklere ve sosyalizme silahla ulaşılacağını savunanların devlet dışında örgütlenip eyleme geçtikleri de bir gerçektir.

Ama yaşanan nice çarpıcı deneyimden sonra bugün vardığımız yerde ortaya çıkan gerçek ne?..

Demokrasinin önkoşulu:

Barış!..

Yağmurdereli'nin başını çektiği barış eyleminde imza iyi ki bir milyonu aştı.

Geçmiş yıllarda barışçıyım diyenlerin yıllarca hapishanelerde yattıklarını unuttuk mu!.. Bu kez iş değişik; hiçbir ülkenin mahkemesinde bir milyonu aşkın sanık yargılanamaz.

Yağmurdereli, Türkiye'de barışçılığı tehlikeli bir dünya görüşü olmaktan kurtardı.

Ülkemizde güzel şeyler de oluyor.

Selam sana Yağmurdereli...

Üniversiteli Kimliği...

AHMET CEMAL *5 aralık*

İki hafta önce, siyasal kimliğin kazanılmasına ilişkin yazımın girişinde, şöyle demiştim: *"İnsanın önce* kendi kendisine *tanımadığı herhangi bir kimliği bütünüyle* dışardan *kazanabilmesi olanaksızdır."*

Şimdi bu düşüncemi *"üniversiteli"* kimliğinin edinilmesi bağlamında somutlaştırmak istiyorum. Bunun için önce günümüz Türkiyesi'nde üniversitelere girebilen gençlerimizin genelde *kendi kendilerine* nasıl baktıklarını saptamak, doğru bir çıkış noktası kazandırabilecektir. Bir ülkenin kültür ve düşünce yaşamında, toplumsal yaşamının bütününde üniversitenin ve -ister hoca, ister öğrenci olsun- üniversiteli kavramının taşıdığı/taşıması gereken ağırlık göz önünde tutulduğunda, konunun önemi kendiliğinden anlaşılır.

Ülkemizde üniversiteye başlayan bir genç, *biçimsel* olarak başka deyişle *dışa yansıyan* davranışları ve görünüşü bakımından lisedeki kimliğine göre birtakım değişimler sergilemekte, bu-

na karşılık iş, *düşünce düzleminde* ve *dünyaya bakış* açısından olması gereken bir üniversiteli kimliğini edinmeye geldiğinde zorlanmaktadır. Örneğin zamanını kullanma ve belli ders saatlerine uyma bağlamında liseye oranla çok daha büyük bir özgürlüğe kavuşan genç, bu özgürlükten kendi düşünce yapısını güçlendirme amacıyla yararlanmanın yollarını her zaman bulamamakta, kimi zaman da hiç aramamaktadır. Ya da sanat eğitimi veren bir kuruma giren sanatçı adayı, dış görünüşünü, giyinme biçimini vb. kafasındaki - çoğu kez kopya ürünü- sanatçı imgesine göre düzenlemekte hiç gecikmemekte, ama öte yandan *sanatı üzerinde düşünmeye,* yaratıcılığını sürekli besleme ve temellendirme bağlamında sonrasız bilgilenme zeminine dayanacak bir düşünme eylemini değerlendirmede aynı özeni göstermemektedir.

"Meslek okulu" ile *"üniversite"* arasındaki ayrımın eğitim politikasının bütününde yeterince vurgulanmadığı ülkemizde, liseden çıkan genç insan da üniversiteye genelde bir meslek okulu gözüyle bakmakta, bunun sonucunda kendini *"olması gereken"* bir üniversiteli kimliğiyle değil, fakat lisenin ardından *"meslek edinme aşamasına gelmiş"* biri gibi algılamaktadır. Bu durum, üniversitedeki genci en çok verilen veya -daha da önemlisi!- *istese* alabileceği bilginin *ne kadarını* uygulamaya -dolayısıyla da paraya!- dönüştürebileceği düşüncesine en büyük ağırlığı tanımak gibi çok sakıncalı bir tutuma sürüklemektedir.

Sonuçta insanın kendisine, dünyaya ve yaşamın bütününe gittikçe genişleyen bir açıdan bakmanın, bu dünyada yaşamına bir anlam kazandırabilmek amacıyla bir *"düşünen insan"* kimliğiyle yer almanın, ancak belli uygulama hedefleriyle sınırlanmamış bir bilgi edinme ve düşünme tutkusundan kaynaklanabileceği gerçeği, üniversiteliye genelde yabancı kalmaktadır. Bu durumların ortaya çıkmasında bugün ülkemizde geçerli olan, hâlâ *"düşündürtme"*ye değil, ama ezberciliğe önem veren, bu nedenle bir *'araştırmacı kimliği'*nin edinilmesini hiç de kolaylaştırmayan ortaöğretim sisteminin büyük payı vardır. Buna ülkeye egemen olan ve evrime açık düşünceden değil, fakat -her alanda- evrimle bağdaşabilmesi olanaksız dogmalar örgüsünden kaynaklanan genel atmosfer de eklendiğinde, gerçek anlamda bir üniversiteli kimliğinin edinilmesindeki güçlükler kendiliğinden ortaya çıkmaktadır.

Bu saptamaların ardından kendiliğinden belirginleşen bir başka nokta da, Türkiye'de üniversiteye başlayan bir gencin önündeki seçeneklerdir. Üniversiteye kaydını yaptıran genç, ya yukarıda sayılan ve kendisine hem liseden hem de genel atmosferden miras kalma bütün olumsuzlukları bir kader gibi kabullenip yalnızca biçimsel açıdan adı üniversite eğitimi olan bir eğitimi bir *"meslek edinme eğitimi"* niteliğiyle tamamlayacaktır ya da kendisi için üniversiteye başlamanın temel amacının bir *üniversiteli kimliği* edinmek olduğunun bilincine daha ilk günden varıp böyle bir kimliğin nitelikleri üzerinde düşünmeyi en az *"mesleki uygulamalar"*a ilişkin düşünmek kadar önemseyecektir.

Belli bir kimliği edinmeye kesin karar vermek ve ondan sonra bütün çabalarını bu karar doğrultusunda yönlendirmek, o kimliğin önüne dikilen engelleri kaldırmanın önkoşuludur. Kendini içinde bulduğu ortamın koşullarının tüm güçlüğüne, dahası kimi zaman *acımasızlığına* karşın *"üniversiteli"* olmakta direnen bir gencin, kendisine gösterilen bilgi kaynaklarında *"uygulamada işe yarar olmak"* ölçütüyle eleme yapmak yerine, o kaynakları yetersiz bulup hep yenilerini istemesi, verilmediğinde ya da gösterilmediğinde kendisinin araştırması, düşünme yetisini doğruluğu savlananlardan yola çıkarak hep kendi doğrularını üretebilmek için sürekli geliştirmesi, bunun için hep yeni yeni bilgi ufuklarına açılmayı bir yaşama biçimine dönüştürmesi, alacağı her tutum ve girişeceği her eylem için olabildiğince geniş bilgi birikimine dayanan bir eleştirel düşünme eylemini tek sağlıklı çıkış noktası sayması, bir gencin üniversiteli kimliğini oluşturan öğelerdir.

Ve unutulmamalıdır ki, gençleri genç oldukları için ciddiye almamakta direnen hiçbir kesim ya da ortam, *böyle üniversitelilerden* oluşma bir kitleyi hafife alabilecek kadar güçlü değildir.

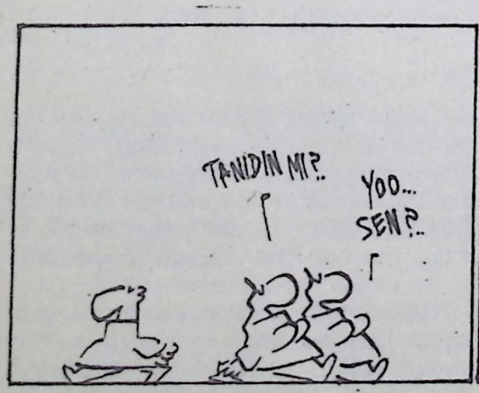

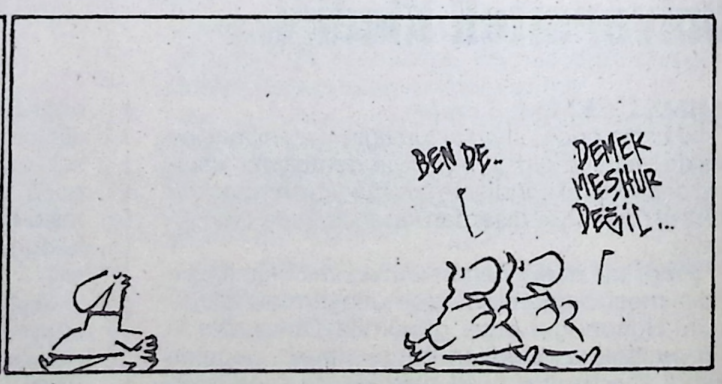

Rafta da Var Yüz Şişe

DİNÇ TAYANÇ *8 Aralık*

Amerika Birleşik Devletleri, Amerika Anakarası'nın dışındaki çatışmalara karışmamayı öngören Monroe Doktrini'ni bir yana bırakıp *"dünya yayılmacılığı"*na doğrudan soyunduğunda Washington'daki *"policy maker"*lar yepyeni bir kavrama sarılıyorlar: Domino Teorisi.

"Hür dünyanın etki alanındaki bir ülke, komünistlere terk edilirse, komşu ülkeler de birbiri ardınca devrilen domino taşları gibi komünistleşir" diyor Pentagon ve Beyaz Saray ve böylece düşülüyor Vietnam bataklığına!

Son yılların *"vak'a-i hayriye"*si Susurluk kazası oldu olalı, bendeniz Domino Teorisi'ni aklımdan atamıyorum.

Atamayınca da nedendir bilmem, içimden bir ses, *"Suntadan cuntaya, hanedandan şeriata, yalı çetelerinden mafyaya, suçluluk ortaklığından Susurluk'a uzanan yolun taşları bir günde ve de rastgele döşenmedi. O taşlar, yarım yüzyıla yakın bir süredir işbaşına gelen ya da getirtilenlerin özen ve sabırlarıyla döşendi. Dahası o taşların her birinin altına,* 'tetiği tespih niyetine çeken' *ve de* 'cinayet işliyorlar' *dedirtilemeyen nice* 'kahraman', *bilinçle yerleştirildi"* deyip duruyor...

Demekle yetinse gene iyi! Israrla sürdürüyor da:

"Önce taşları oynatmak isteyenlere bir bak. Kuruluşu 'icazetli', *kurucusu* 'şaibeli' *bir partinin bir dönemin takunyalısı, şimdilerde en demokrat lideri! Partinin içine bir bak, eski ülkücüsünden herdem şeriatçısına, savaş çığırtkanından kumarhane mafiozasına ne aradın da yok? Hadi oynatsın taşları, bak dominolardan kaçı kaçının üstüne yıkılıveriyor!"*

Israrı öylesine kesin ki içimdeki sesin, susmak bilmiyor:

"Taşları asıl oynatması gerekenlere bir bak! Biri taş döşeyiciliğinin ilk ortağı parti ki lideri önce ortalığı MC'lere, ardından partisini paşalar faşizminin insafına bırakmış; şimdi particiğiyle avunup balayı yaşamakta! Diğeri, taşların iyice yerleştirilmesine ortaklık etmiş ki, lideri lodos çöpüne batmış deniz gibi suskun! Haydi oynatsınlar taşları, bak dominolardan kaçı kaçının üstüne yıkılıveriyor!"

Ses, soluk bırakmıyor bana:

"Taşları kucak kucak getirip yola dökene bir bak! O parti ki liderini bile 'davadan döndü' *diye vuracak milliyetçi kahramanlarla dolup taşıyor. Hadi oynatsın taşları, bak kaçı kaçının üzerine yıkılıveriyor."*

Nasıl olsa susacağı yok, umarsız soluk almadan dinliyorum içimden gelen sesi:

"Taşları oynatmakla yükümlü, oynatmaya zorunlu olanlara bir bak! Ortaklık içindeler ki çıkar ortaklığı mıdır, suç ortaklığı mı belirsiz. Biri taşlardan seke seke bugünlere gelen bir parti ki, lideri devri iktidarını o taşların altında yatanlara borçlu. Diğeri, taşları ilk yerleştiren partinin kalıntısı ki, liderinin her tarafı bir taşın altında, her tarafından bir kahraman tutmuş düşmesin diye çabalıyor! Hadi oynatsınlar taşları, bak dominolardan kaçı kaçının üstüne yıkılıveriyor!"

Ses, tonu giderek öfkeli, sürdürüyor:

"Taşların oynatılmasını sağlamak durumunda olan yüksek makama bir bak! 'Bana sağcılar cinayet işliyor dedirtemezsiniz' *diye, yolu yapıma açan ve de o taşlara basa basa zirveye tırmanan mı oynatacak şimdi taşları? Hadi oynatsın taşları, bak dominolardan ayakta kalabilen oluyor mu?"*

Haykırışa dönüşüyor ses ve nokta koymadan diyor ki:

"Taşları oynatmak için az mı can verildi? Kaç gazeteci, kaç aydın, kaç öğretmen, kaç öğrenci o taşlarla döşeli yolun açık kalması için kurban edildi? Kaç kez delindi anayasa, kaç yasa çiğnendi, kaç rüşvet verildi, kaç ton uyuşturucu satıldı, kaç milyon kurşun atıldı, kaç kişinin kanı oy sayılıp gelindi bugünlere? Kim oynatabilir dominoları; kim ister, kim göze alabilir oynatmayı!!!"

Susacağı olmayan sesin, suçlamalarında suç ortaklığının suskunluğuna boğuluyorum.

Ana fikir: Kirletilmek, dahası kirlilik içinde yaşamaya zorlanmak hiçbir topluma yazgı olarak benimsettirilemez.

Ana fikrin ana fikri: Temiz toplum için kirlenmişleri yok edip temiz olanlar seçilmelidir.

Tekelleşme Dorukta

ORHAN ERİNÇ *9 aralık*

Medyadaki tekelleşmenin gelişmeleri hakkında *uzunca bir süredir* okurlarımıza bilgi aktaramadık. Çünkü Refah Partisi'nin başı çektiği *basına* yönelik *baskı* ve *susturma* girişimleri kapsamında, tekelleşmeyi önleyeceği sanılan, ancak medyanın da mafyaya teslim edilmesi sonucunu doğuracak taslak maddeleri ortaya atılmıştı. Her konuyu kendi görüşlerinin savunulması doğrultusunda ve amacından *saptırarak* kullanmakta bugüne kadar rastladığımız en başarılı kişileri bünyesinde bulunduran *Refah Partisi*'ne malzeme vermeyi *içimize* sindiremedik.

Tekel temsilcilerinin, REFAHYOL iktidarının güçlü kişileri ile görüşmeler yapıp *anlaşmaya* vardıkları konusundaki duyumlar, tekelleşmenin ulaştığı boyutları yeniden *irdelememize* olanak sağladı.

9-15 Eylül 1996 haftasında günde ortalama 5 *milyon* 62 *bin* 399 *gazete satılmıştı. Bu satış için-*

de Doğan Grubu'nun payı yüzde 35.76, *Bilgin Grubu*'nun payı da yüzde 33.45 olmuştu. Basında ayrı grup oluştursalar da, gazete dağıtımı, *TV reklam* aracılığı ve TV program üretimi dallarında *tek grup* haline dönüşerek işbirliği yapmakta olan iki grubun *toplam satış* payları yüzde 69.21'e ulaşıyordu.

25 Kasım-1 Aralık 1996 haftasının sayıları ise *tekelleşmenin* vardığı ürkütücü boyutu gözler önüne seriyor. Anılan haftanın günlük *ortalama satışı* 5 milyon 625 bin 359 olmuş. Ve bu toplamın yüzde 83.86'sını (Evet yanlış okumadınız. Geriye 13 gazete ve yüzde 16.14 pazar payı kalıyor) *Doğan* ve *Bilgin* gruplarının 17 gazetesi gerçekleştirmiş. Doğan Grubu'nun payı yüzde 48.86, Bilgin Grubu'nun payı da yüzde 35 olmuş.

Geçelim tekellerin ellerindeki gücü *damping* ve haksız *rekabet* aracı olarak kullanmalarına.

Bilgin Grubu 9 Eylül 1996 günü Yeni Yüzyıl gazetesinin fiyatını 50 bin liradan 10 bin liraya düşürdü. Bu uygulamaya yönelik *eleştirilere* yanıt veren grup yetkilisi *"Giderlerin ortak bir havuzdan karşılandığını, Yeni Yüzyıl'ın fiyat indiriminden doğacak mali sorunun da aynı yolla dengeleneceğini"* söyledi.

Aynı gruptaki Son Ateş gazetesinin fiyatı 11 kasımda 5 bin liraya, Taraftar-Fotomaç gazetesinin fiyatı da 10 bin liraya düşürüldü.

Doğan Grubu da 13 ekimde Radikal gazetesini 10 bin liradan *yayımlamaya* başladı. 11 kasım günü de Gözcü gazetesinin fiyatını 5 bin liraya çekti. 22 kasım günü Taraftar-Fotomaç, 23 kasımda da Yeni Yüzyıl ve Radikal ortak bir kararla fiyatlarını 15 bin liraya yükselttiler.

Arada da şöyle bir gelişme oldu. 15 kasımda bir bölümü promosyon için takılmış olan Bilgin Grubu'nun amiral gazetesi Sabah'ın okurları şu açıklama ile karşılaştılar:

"Değerli okurlarımız.

Haziran ayından bu yana Sabah'ın fiyatını bütün güçlüklere rağmen 50 bin lirada tutmaya çalıştık. Ancak geçen süre içinde Sabah'ın girdilerinde büyük maliyet artışına *neden olan dolar fiyatındaki yükselme yüzde 25'in üzerinde oldu. Bu sorun diğer büyük gazetelerde olduğu gibi Sabah'ın sizlere ulaşmasında güçlük yaratmaktadır. Bu günden itibaren* yapmak zorunda *olduğumuz* 10 bin lira gibi küçük bir artışı *anlayışla karşılayacağınıza inanıyoruz."*

Bu açıklama yorumunu da kendi içinde barındırıyor.

Sırası gelmişken tekellerin reklam gücüne de değinelim.

13 ekim günü 10 bin liradan basın yaşamına katılan Radikal'in ekim ayı içinde televizyonlarda yayımlanan *tanıtma reklamlarının* süresi 56 bin 855 saniye. Yaklaşık olarak da 15.5 saat. Afişe fiyatlardan tutarı ise *630 milyar 962 milyon* lira. Bağımsız bir gazete olsa ve sıfır maliyetle yayımlansa bile sadece reklam giderlerini karşılamak için günde *2 milyon 103 bin 206* gazete satmak zorunda. Yani tüm günlük satışın yarısı kadar. Aynı ayda rakibi Yeni Yüzyıl'ın reklam süresi de *46 bin 990* saniye, afişe fiyattan tutarı ise 543 milyar 84 milyon lira olmuş. Tekellerin televizyonlarının katkıları da böylece sağlanmış.

'Halktan aldığımı halka verdim'

ESRA ALİÇAVUŞOĞLU *10 aralık*

İkisi de Anadolu'ya tutkun, sevdalı. Resimlerinde ve dokumalarında sıcak ve çilekeş Anadolu insanının serüvenini, şehirli gözlerle yorumluyorlar. **Fikret** ve **Filiz Otyam,** bu sıcacık yürekleri ve sevdaları ile iki yıl aradan sonra Garanti Sanat Galerisi'nde yine sevenlerinin karşısına çıkıyorlar. Fikret Otyam resimlerinde, Doğu insanının acısını, çilesini, tuvaline, Filiz Otyam ise dokumasına yazıyor.

- Röportajlarınızda ve resimlerinizde hep Anadolu teması var. Anadolu'ya sevdanız nasıl başladı?

FİKRET OTYAM -1926 Niğde Aksaray doğumluyum. Babam eczacıydı, 6 yaşımdan itibaren burada çalışmaya başladım. Dolayısıyla hep köylülerle birlikteydim; onların dertlerini, hastalıklarını dinledim ve okuma yazmayı öğrenir öğrenmez günlük tutmaya başladım. Kimin ne derdi varsa hepsini günlüğüme yazmaya başladım. Sonra İstanbul'a, Devlet Güzel Sanatlar Akademisi'ne girdim. Bu sırada çocukluğumdan itibaren tuttuğum günlükleri öykü olarak yazmaya başladım. **"Gece Postası"** adıyla çıkartmaya başladığımız gazetede Anadolu öykülerimi yayımlamaya başladım. Arkadaşlarla meyhaneye giderdik, 25 kuruşa 150 gram şarap alır demlenirdik.

O sıralar, meyhanede kirli pardösülü, mavi patlak gözlü bir adam da ben arkadaşlarıma öykülerimi anlatırken bizi uzaktan dinlerdi. İşte o günlerde, bu adam yanımıza yaklaştı ve **"Ulan niye anlattığın gibi yazmıyorsun"** dedi. Bu kirli pardösülü adam **Sait Faik**'ti. İşte onunla dostluğumuz böyle başladı. Varlık dergisinde **"Kasaba Notları"** başlığıyla yazılarım çıkmaya başladı; sonra Dünya gazetesinin pazar eki için **"İstanbul'un İçinden"** başlığında röportajlar ve desenler yapmaya başladım. Bu uzun yıllar sürdü.

1953'te Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Yüksek Resim Bölümü Bedri Rahmi Eyuboğlu Atölyesi'nden mezun oldum; bu sıralar üç yıllık gazeteciydim. Gazetenin sahibi ve başyazarı **Falih Rıfkı Atay**, bir gün **"Çok yoruldunuz, size bir bilet alalım, Hopa'ya kadar gidip gelin 15 gün dinlenirsiniz"** dedi.

Ben Orta Anadolu çocuğuyum; Doğu'yu, Güneydoğu'yu bilmem; sıcaktır felan diyip bahaneler uydurdum, ama sonra gittim. 1953'te Sirkeci'den bir kamyona bindim, Ankara ve Aksaray'a uğradım; sonra kamyon değiştirip Adana, Gaziantep ve Urfa'ya gittim. Gördüğüm bambaşka bir dünya idi; sevdalanma diye bir şey var ya işte ben de oraya sevdalandım. 1953-96 bu sevda halen devam ediyor. O insanları çok sevdim.

1962'de **Cumhuriyet** gazetesi Ankara Bürosu'na kapılandım ve röportaj gazeteciliğine başladım. Cumhuriyet bana çok büyük olanaklar sağladı. İlk büyük röportajımı 62'de **"Ramazan'da Anadolu"** başlığında yaptım. Ondan sonra tekrar Doğu'ya gittim. Bunlar da yine Cumhuriyet'te yayımlandı. Artık Doğu'da ne varsa sel, deprem, felaket, vuruşma, hastalık hepsiyle ilgilendim. Oranın malı oldum bir anlamda. 1979'da Cumhuriyet'ten emekli olana dek böyle geçti hayatım. Bu arada 1953'te Harran Ovası'nda bir köye gittim; mataramda suyum bitmiş; bir evin kapısını çaldım; bir telaştır başladı. Belli ki peşkirden süzülmüş bir bardak su getirdiler. Fakat suyu içmeye imkân yok; kekremsi, acı bir su; sadece kurtlarını almışlar. İnsanlar bu suyu içiyorlar; ondan yemek yapıyorlar.

Bundan sonra Güneydoğu'nun su sorununu kendime dert edindim. O zamanın Devlet Su İşleri Genel Müdürü **Süleyman Demirel** ise 1955'te Urfa'nın su problemini keşfetti. **"Başkent Notları"**nda Güneydoğu Anadolu'nun sorunlarını yazardım. Demirel'le Güneydoğu için bir sevda yarışına giriştik. Bütün ağır eleştirilere ve yazılara karşı beni hep açılışların onur konuğu olarak çağırdı. Şimdi oralarda senede üç-dört defa ürün alındığını gördüğüm zaman çok mutlu oluyorum.

- Peki resme dönüşünüz nasıl oldu?

FİKRET OTYAM- İlk yıllar gazetede resim yapıyordum. 10'lar grubuna ben de dahildim; fakat gün geçtikçe resim gönderememeye başladım. O sıralar birçok fotoğraf makinesi aldım, bunlar çok profesyonel makineler değildi, ama fotoğraf çekmeye başladım. Ankara ve İstanbul'da sergi açtım, ama daha çok fotoğraf sergilerim oldu. Rahmetli **Orhan Peker** ve **Ara Güler** beni çok desteklediler. Sergi aç, çok güzel fotoğrafların var diye. Sergiler inanılmaz ilgi gördü; 15 günlük sergi istek üzerine 1.5 aya kadar uzatılıyordu. Herkes geliyordu; Cumhurbaşkanı, Başbakan, parti başkanları. Aslında resim yapamamamın acısını fotoğraftan çıkardım. Kendiliğimden fotoğrafçı oldum. O zamanlar bütün büyük şairlerin **Attilâ İlhan, Necati Cumalı, Yaşar Kemal**'in kitaplarının kapaklarını ve iç resimlerini yapıyordum. Dergilere resimler yapıyordum. Resimden kopmadım; gizli gizli resim yapıyordum, ama gazetecilik daha ağır bastı.

Ta ki, 1974 yılında ressam **Rasin**'in bana Marmara Ereğlisi'ne giderken belki resim yaparsın diye, eşek yüküyle boya vermesine dek. Fotoğraflarım ise gün geçtikçe birikti ve inanılmaz bir hazine oluştu. Bunları, Eskişehir Üniversitesi Fotoğraf Bölümü'ne armağan ettim. Şimdi bunlar yeniden yıkanıyor, 1950'den bu yana çektiğim tüm fotoğraflar var. Ocakta Antalya'dan beni aldıracaklar ve büyük bir sergi açacağız. Bir de yıllardır türkü derliyorum.

Sadece Alevi- Bektaşi müziği 98 saat sürüyor; bunları da Avrupa Alevi Birliği Federasyonu'na bağışladım. Onlar CD olarak çıkaracaklar. Bağbozumu gibi, benim için çok değerli olan bu hazineleri gereken yerlerine verdim; aslında halktan aldığımı halka verdim.

- Neden, resimlerinizde kadın figürünü özellikle Doğu kadınını sıkça kullanıyorsunuz?

FİKRET OTYAM- Doğu ve Güneydoğu gezilerim de gördüğüm şu ki, çok acılar içindedir bizim kadınlarımız. Hele Güneydoğu'da o susuzluk, o yoksulluk yok mu; hep hüzün, acı vardır hayatlarında. Onların çektiği acıları yaşamama, duyumsamama imkân yok, ama hissediyorum. Onun için bütün yazılarımda, resimlerimde, fotoğraflarımda kadını ön plana çıkardım.

Daha önceki resimlerimde bu acı daha belirgindi. Şimdilerde, ekonomik özgürlüklerine kavuştukça yüzleri gülmeye başladı.

Benim de resimlerimde buna paralel olarak kadınların yüzü gülmeye başladı. Avurtları çökük, insanı korkutan o yüzler artık yok. Doğu kadınlarının gözleri çok güzeldir. Ben onların içindeki acıları gözlerine mühür gibi bastım. Şimdi gözler de gülmeye başladı.

Londra'da Çiller, Diyarbakır'da cezaevi ve dehşet

Av. FİKRET İLKİZ *10 Aralık*

TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu raporuna göre; Diyarbakır Cezaevi'nde çıkan isyanda 10 kişinin kafalarına vurulan darplar nedeniyle yaşamını yitirmesinden devlet sorumludur. Ölüme sebebiyet veren 68 görevlinin yargılanması gerekir. Unutturulan Diyarbakır Cezaevi gerçeği, tüm çıplaklığı ile ordada. Komisyon üyesi ANAP Genel Sekreteri **Okuyan** soruyor: **"Acaba önceden hazırlanan bir plan mı orada uygulandı?"**

10 Aralık 1948 tarihli **'İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'**nin 5. maddesi, işkenceyi yasaklıyor. İnsanların hangi koşul altında bulunursa bulunsun, zalimane, gayri insani, haysiyet kırıcı cezalara veya muamelelere tabi tutulamayacağını ilan ediyor: **"Yaşamak, hürriyet ve kişi emniyeti, her ferdin hakkıdır."** İnsan Hakları Bildirisi'nin kabul tarihinin üzerinden 48 yıl geçti.

İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Korumaya Dair Sözleşme, 3 Eylül 1953 tarihinde yürürlüğe girdi, 1954 yılında Türkiye tarafından onaylandı. Sözleşmenin 2. maddesine göre **"Her ferdin yaşama hakkı kanunun himayesi altındadır."** Ayaklanma veya isyan, **'kanuna uygun olarak'** bastırılmazsa; öldürme, sözleşmenin 2. maddesinin **"ihlali suretiyle yapılmış telakki olunur"**. 3. madde işkenceyi yasaklar. Bu maddeyi **'hatırda tutarak'** Türkiye tarafından imzalanan ve 25.2.1988 tarihinde onayladığımız **'İşkencenin ve Gayri İnsani ya da Küçültücü Ceza veya Muamelenin Önlenmesine Dair Avrupa Sözleşmesi'**nin tarafı olduk. Komitenin hak ihlalleri ile ilgili Türkiye'yi ziyaretini kabul ettiğimiz gibi hazırlayacağı **'raporu'** da ret hakkımız yoktur. Asıl olan; ülkemizde **'işkenceyi'** kaldırmak ve **'yaşama hakkının'** ne olduğunu öğrenmektir.

'İşkence ve Diğer Zalimane; Gayri İnsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'nin de tarafıyız. İşkenceyi ve İnsanlık Dışı Cezaları Önleme Avrupa Komitesi (CPT) 1990, 1991 ve 1992 yıllarında Türkiye'ye geldi. 1994 yılı Ekim ayında İstanbul, Ankara, Konya, Adana ve Diyarbakır'da cezaevlerini gezdi. Heyet doktorlarının muayene ettiği kişilerde işkence izlerine rastlandığı açıklandı. Raporlarında hem siyasi hem de adli suçluların işkence ve her türlü kötü muamele ile karşı karşıya kaldığını yazdı. Hükümeti uyardı: **"İşkenceyi önleyin..."**

O yıllarda **'işkenceyi önleyin'** uyarısı ile karşılaşan hükümetin başbakanı **Tansu Çiller**'di ve DYP-SHP koalisyonu işbaşındaydı. Devletin insan haklarından sorumlu bakanı bile vardı. Hatta Başbakanlık'ta **'İnsan Hakları Yüksek Danışma Kurulu'** oluşturulmuştu. Bu kurulun oybirliği ile kabul ettiği **'Kişi Güvenliği, İşkence, Başka Zalimce İnsanlık Dışı ve Onur Kırıcı Davranış ve Cezaya Karşı Koruma'** adlı rapor, 9 Ocak 1995 tarihinde **Azimet Köylüoğlu** tarafından Tansu Çiller ve **Murat Karayalçın**'a verildi. Rapor, kamuoyuna açıklanmadı. Sumenaltında **'gizli'** kaldı. Bunun üzerine kurul üyeleri istifa etti. Danışma Kurulu da ortadan kalktı. Başbakanlık, tümü uzman ve tarafsız olan **'insan hak ve ihlalleri'** konusunda çözüm üretmeye çalışan Danışma Kurulu çalışmalarından kurtulmuş oldu. İnsan haklarından sorumlu devlet bakanı, bu görevden ayrıldıktan sonra **'raporu'** kamuoyuna açıkladı.

Başbakandan önce, milletin vekilleri **'insan hakları'** ile ilgili sözleşmeleri TBMM'ye taşıdı. Çünkü, dünya ve Türkiye için insan haklarına saygı duyuyorlar(dı), gelişmeleri ve uyumu sağlayacaklar(dı) ve hak ihlalleri ile ilgili başvuruları inceleyecekler(di).

TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu 1990 yılında kurulmuştur. Çalışması, yetki ve görevleri 3686 sayılı kanunla düzenlenmiştir. Amacı **"Dünyada ve ülkemizde insan haklarına saygı ve bu konudaki gelişmeleri izlemek suretiyle uygulamaların bu gelişmelere uyumunu sağlamak ve başvuruları incelemek."** Kapsamı ise T.C. Anayasası ile İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi gibi çok taraflı uluslararası belgelerde belirlenmiş bulunan insan hak ve hürriyetleri ile uluslararası alanda kabul gören insan hakları olarak gösterilmiştir. Siyasi parti grupları ile bağımsızlar, Meclis'teki üye sayısına göre bu komisyonda görev yaparlar. Üyelerini Meclis seçer. Görevleri ise kanunun 4. maddesinde ayrı ayrı sayılmıştır. İnsan hakları konusundaki gelişmeleri izlemek, yasalarda yapılması gereken değişiklikleri ve çözümleri önermek, hak ihlalleri ile ilgili başvuruları incelemek veya gerekli görürse ilgili mercilere iletmek... Başvuruların sonucu veya yapılmakta olan işlem hakkında üç ay içinde bilgi verir. Ayrıca her yıl **"Yurtiçi ve dışında insan haklarına saygı ve uygulamaları kapsayan bir rapor"** hazırlar.. İşte komisyon da bu...

1982 Anayasası çizgisinden ayrılmamışlar.. **'İnsan haklarına'** sadece saygılılar.. Komisyon ihlalleri saptıyor. Yaptırım gücü yok. Raporlarını Meclis Başkanlığı'na sunuyor. Komisyona başvurmak sonuç alıcı ve etkili bir yol değil. Dünyada ve Türkiye'de hak ihlallerini izlemek gibi **'iddialı'** ve **'sorumlu'** bir görevi kanunla üstlenen bu komisyon, Avrupa ülkelerine yapılması düşünülen **'gezi'** için büyükelçilerimiz tarafından uyarıldı: **"Demokratikleşme paketi çıkmadan gelmeyin. Gelirseniz, eleştirilirsiniz."**

Siz ne diyorsunuz Sayın Çiller? Londra'da konuşuyorsunuz. İşkenceyi ve İnsanlık Dışı Cezaları Önleme Avrupa Komitesi'nin uygun görülen ülkelerde araştırma yapma hakkına sahip olduğunu ve hazırlanan dosyaları genelde açıklamadığını söylüyorsunuz. Ama Türkiye hakkındaki raporların açıklandığından yakınıyorsunuz. TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu raporu hakkında ne diyorsunuz? Hatırlayın, bu komisyonun kuruluşu ile ilgili olan 3686 sayılı kanunun hazırlanma gerekçelerinden birisi de aynen şöyleydi:

"Mevcut yasalara rağmen, meydana gelecek insan hakları ihlallerini; uluslararası taahhütlere uygun olarak önlemek, yargısal koruma yanında ya-

sama organınca da güvence altına alınmasını temin etmek bakımından olumlu bir adım olacağına inandığımız böyle bir komisyonun kurulmasının, ülke dışında Türkiye'ye yöneltilen haksız eleştirilerin mesnetsiz bırakılmasına ve gereken cevabın verilmesine de yardımcı olacağı inancı ile bu kanun teklifi hazırlanmıştır."

Böyle bir komisyon kurmakla Türkiye'ye karşı yöneltilen haksız eleştiri dediğiniz şikâyetleri kaldıramazsınız. Komiteyi yanıltamazsınız. Yasama organınca insan hakları ihlallerini ne önleyebilirsiniz ne de güvence altına alabilirsiniz... Çünkü böyle bir niyet taşımadığınız sözleriniz ve eylemlerinizden belli... Avrupa'da hakkımızdaki **'raporlardan'** yakınıyorsunuz, ülkemizde ise geçmişte kurulan İnsan Hakları Yüksek Danışma Kurulu'nun dağılmasındaki sorumluluğunuzu unutuyorsunuz. Diyarbakır Cezaevi ile ilgili raporu kimse görmezden gelemez. Bir de Türkiye'de işkencenin yasak olduğundan bahsetmişsiniz. Bu konuda Adalet ve İçişleri'ne talimat vermişsiniz. Artık ulusalüstü sözleşmelere dayalı olarak kurulan komitelerin raporlarında yazılı olan **'standartları'** da dikkate alacakmışsınız. Türkiye ile ilgili yeni bir **'rapor'** daha açıklandı... Ne yapacaksınız? Hem de tam İnsan Hakları Evrensel Bildirisi'nin kabul edildiği aralık ayında. Sorunlarımızın çözümüne ait **'düşündüklerinizi'** Londra'da açıklıyorsunuz. Haklısınız. Türkiye'de konuştukça batıyorsunuz. Artık Türkiye'de politikacılar konuşmasın. Konuştukça halkın güvenini yitiriyorlar. Trafik kazaları **'kazalara'** yol açıyor.

Buna karşılık Avrupa'dan bir komite değil; TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu **'Diyarbakır Cezaevi Gerçeğini'** işkence/ölüm/devlet sorumluluğu üçgeninde saptamıştır.

Gerçek budur. Unutulan ve unutturulan ölümüne gerçekler; milletvekillerinin oybirliği ile **'rapor'** oluyor. **'İşkence/ölüm/devlet sorumluluğu'**nu inkâr ediyor; bu gerçeğe **'yalan haber'** diyorsanız; oybirliği ile çıkacağı yazılan **'rapor'** gerçektir. Rapor yoktur derseniz; Diyarbakır Cezaevi'nde kafasına yediği darbelerden ölen 10 kişiyi mezardan çıkarmalısınız. Ölüm ve işkence üzerine siyaset yapamazsınız. 68 görevli, derhal yargı önüne çıkarılmalıdır. **'Derhal'**i önleyen yasalar varsa; derhal kaldırılmalıdır. Vazgeçin demokrasiden, vazgeçin hukuk devleti ilkesinden... Sadece insan olmanın getirdiği onur adına; **'devletin sorumluluğunda'** ıslah için cezaevine konulmuş hükümlüleri, **'isyanı bastırıyorum, yasanın verdiği görevi yapıyorum'** diye öldüren **'anlayışı'** öldürün. Yargı görevini yapacaktır. Yasal engelleri kaldırın. Aksi takdirde makul sürede yargılamayı bitiremezseniz, **'devletin sorumluluğu'** adına görev yapanların kastı aşan fiilleri zamanın aşımına uğrayabilir.

İşkencenin yasak olduğunu söylemek yetmiyor. Etkin ve sonuç alıcı önlemlerle işkencenin önlenmesi gerekiyor. **'Kastı aşan fiil'** ile ölüme neden olan kişilerin yargılanması için; adaletin terazisini kilitleyen insan hak ve özgürlükleri önündeki yasalar tarihin çöp tenekesinde yakılarak yok edilmelidir. Demokrasiyi gerçekten istiyorsanız, böyle yapın. Londra'da konuşmak yetmiyor. Daha dün; Avrupalıların **'işkence'** konusunda rapor hazırlayıp açıklamalarını **'içişlerimize karışmak'** ve **'haksız eleştiri'** olarak değerlendiriyordunuz. İngiltere'de **'içişlerimizi'** konuşup Avrupa Komitesi'nin **'araştırma'** yapma yetkisini ve standartlarını kabul ediyorsunuz. Dünkü yaptıklarınızla, bugünkü **'gerçeklerden'** acaba hangisi yalan haber? Veya **'gerçeklerden'** hangisi yalan? Ortağınız Refah Partisi'nin adaletten sorumlu bakanının **'basın'** hakkındaki zihniyetine göre bu haberleri yazan basını susturmak mı gerekir acaba? Devletin siyasi itibarı, bu haberlerle sarsılmış sayılabilir mi? Komisyon raporu, **'tahrif edilmiş vesika'** mı? Bu rapor **'halkı tahrik** eder mi?'

Ankara Tabip Odası'nın 88/1-2 sayılı bülteninde yayımlanan **'Tıp Ahlakı ve İşkence Karşısında Hekimler'** adlı Uruguay'da düzenlenmiş seminer haberindeki Dekan Dr. **Pablo Carlevaro**'nun sözü, insanı sarsıyor: **"Dehşet gerilerde kalmalıdır, ama mahkûm edilmeli, lanetlenmeli ve asla unutulmamalıdır."**

Dehşeti unutanlara ve unutacaklara ithaf olunur.

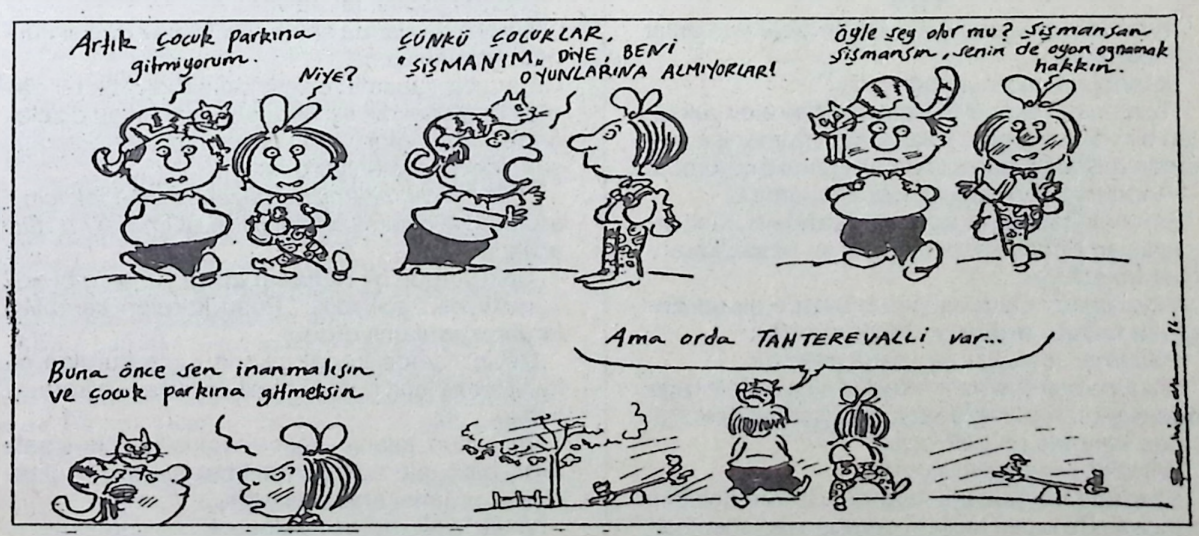

Pusu...

HİKMET ÇETİNKAYA *11 aralık*

Karanlığın içinden **uzanan** bir el, kınından çektiği bıçağı 16 yaşındaki **Engin Uslu**'ya sapladı.

Yağmur yağıyordu İstanbul'a...

Koskoca kent olağan bir günü yaşıyordu, o her zamanki **telaşı** ve **heyecanı** içinde toplayarak...

Bir babanın **hıçkırıkları**, çoğalan hüzünlerin ötesinde bir başka **zamanın içinde** eriyip gidiyordu.

Baba **Süleyman Uslu**, o hıçkırıkların içinde annelere, babalara, **gençlere** önemli bir mesaj veriyordu:

"Yiğit olmak adam öldürmek değildir. Yiğit olmak doğru dürüst ve bilgili olmaktır..."

Bıçaklanarak öldürülen 16 yaşındaki Engin'in arkadaşları **dağ kırlangıçları** gibi ağlamaklı ve yorgundu...

Onlar bir türlü **inanamıyorlardı** Engin'in öldürüldüğüne...

Faşist kurşunlar İstanbul Üniversitesi'nde iki gencin az kaldı canını alıyordu. Onlar şans eseri kurtulmuştu. Ama Engin, okulunun önünde, ellerinde **Türk bayrağıyla** dolaşan *"Her şey vatan için"* diyen **bir grup faşistin** saldırısı sonucu 16 yaşında yaşama gözlerini yumdu...

Karanlık güçlerin ellerinde bayrak, zincir, bıçak ve silahla bu tür **eyleme** geçmelerine, *"Her şey vatan için"* çığlıklarıyla terör estirmelerine devletin polisi niçin engel olmuyordu?

Kimileri **aşiret reisleri** gibi bu ülkeyi babalarının tapulu malı sanıyor, hele Başbakan Yardımcısı **Tansu Çiller**'in muhteşem (!) açıklamalarından sonra ellerinde bayrak ve silahlarla *'insan avı'*na çıkıyorlardı...

Ne diyordu Tansu Hanım?

"Bu vatan için kurşun atan da, kurşun yiyen de şereflidir..."

☆☆☆

Kınından çekilen bıçak, Engin Uslu'yu kanlar içinde bıraktı...

İstanbul'a yağmur yağıyordu...

Tuzla'nın, Yakacık'ın üzerinde alev alev yükselen bir yürek yangını, yoksulluğun dumanları arasında **tarifsiz acıları** da beraberinde taşıyordu...

Anneler, babalar, çocuklar ağlıyordu...

Engin'in tabutu **çiçeklerle örtülüyor**, sınıf arkadaşları onun sırasına kırmızı ve beyaz karanfiller koyuyordu...

Abdi İpekçi Caddesi'nde **binlerce insan Engin'in tabutu ardından haykırıyordu:**

"Susma, sustukça sıra sana gelecek..."

Bugüne dek susmanın ve yılgınlığın bedelini **ağır ödemiş** bir toplum, acaba kimi gerçekler karşısında kendine mi geliyordu?

Şimdilik orası bilinmiyordu...

Ellerinde bayraklarla İstanbul Üniversitesi'nin bahçesinde basın toplantısı yapan faşistleri kollayıp koruyanlar kimlerdi?

Güvenlik güçleri...

Türkiye'de bir **oyun yeniden** sahneye konuluyor, faşist tosuncuklar 12 Eylül 1980 öncesinde olduğu gibi yine **'vatan-millet'** adına önemli bir görevi üstleniyorlardı...

Tüm değerleri **altüst olmuş**, çıkar ilişkileri öne çıkmış bir toplumda yoksa her şeyde geç mi kalmıştık?

Sadece 1995 yılında **faili meçhul cinayetlerde 99 ölü, 136 yaralı vermiş** bir toplum; yargısız infaz, işkence ve gözaltında 122 genç insanın ölüme gitmesine göz yummuştu...

Çatışmalarda 3 bin 894 insanımız öldürülmemiş miydi? Kapatılan dernek, sendika, yayın organı sayısı 100 değil miydi?

Hep susuyor, konuşmuyorduk...

Susmayanlar, **konuşanlar** ise kendilerini DGM yargıçlarının önünde buluyorlardı...

☆☆☆

16 yaşındaki Engin'i alçakça bıçaklayıp öldürdüler okul kapısı önünde...

İstanbul'a yağmur yağıyordu...

Behçet Aysan'ın *'küf mavisi'* yağmuru muydu yoksa yağan?

Tınazını susturan aç çocukların düşman pusularına, **vişneliklere** düşüyordu belki.

Pırnal bir ateşin soluğu derin bir denizin ığrıplarında buluşuyordu...

Yıllardır suskunluğun, **yılgınlığın** faturasını ağır ödüyorduk!..

Yeşil bir çuhada **kırmızı kan izleri**, güzelim bir kız çocuğunun sarışın gülüşü, çimen yeşili gözleri...

Engin, toprağa verilmişti...

Yağmur hâlâ dinmemiş, üstelik hızlanmıştı...

Yakacık'ın sırtlarında bir yürek yangını bir akşamüstü **kurşuni dumanların** içinde çoğaldı...

O anda yapılacak ne vardı?

Yitik bir zamanda **sakız gibi beyaz** düşler kurmak anlamsızdı...

Kara bir yaşamın ortasında şimdi yitik bir zaman peşindeydik ve Behçet Aysan'ın şu dizelerinde olduğu gibi *"yalnızlık senin o konuşkan kuşun"* deyip sesleniyorduk:

"Yüz / yıldır ülkemizde güzel bir gelecek için / seslere ve küllere, zincirlere ve ölümlere / bütün acılara."

Tıpkı yorgun bir **hallacın attığı** yünler gibi dokunaklıydık, acılıydık... Pusu kurulan karanlıklardan kurtulamıyorduk...

Devlet içinde kendi çıkarları için kurulan eli kanlı **'çete'**lerin gerçek kimliğini ortaya çıkarmalıydık...

Vurgunun, talanın, köşedönmeciliğin **'kök saldığı'** bir toplumda karanlıktan aydınlığa ulaşmanın yollarını aralamalıydık...

Yoksa **çok mu** geç kalmıştık?..

'Komünizmin idealları yahşidir'

ŞİNASİ DANIŞOĞLU *12 aralık*

Azerbaycan Devlet Başkanı Haydar Aliyev, muhalefetin hezimet saydığı Lizbon'daki AGİT zirvesi hakkında önemli açıklamalar yapmak için Türk ve Rus gazetecileri Bakü'ye çağırmıştı.

Aliyev bize Ermenistan'ın ayak diremesi nedeniyle Azerbaycan'ın toprak bütünlüğünü vurgulayan 20'nci maddenin sonuç bildirgesinden çıkarılmasına karşılık, AGİT başkanlığının bir bildiriyle bu durumdan duyduğu üzüntüyü dile getirmesinin Ermenistan'ı zor duruma düşürdüğünü, ayrıca başta ABD, Rusya ve Türkiye'nin de üyesi olduğu Minsk grubu olmak üzere tüm dünyanın Azerbaycan'ın yanında yer aldığını anlatırken Azerbaycan televizyonu da bizleri görüntüleyerek kamuoyu oluşturuyordu.

Aliyev, Ermenistan'ın tutumuna karşı Avrupa Konvansiyonel Kuvvetler Anlaşması'nın (AKKA) yeniden gözden geçirilmesini öngören maddeyi veto etme tehdidinde bulunduğunu, bunun üzerine başkanlığın söz konusu açıklama için kendisine güvence verdiğini kaydederek **"Güvenceyi alınca vetodan vazgeçtim. Veto kararım çok riskliydi. Bütün dünyayı karşımıza alabilirdik. Ama bizde bir atasözü vardır. 'Ölmek ölmektir, hırıldamak nedir' deriz (Meali 'Ölmek, can çekişmekten iyidir' oluyor). Belki bir süre herkes bize kızardı, ama dünya devletleri sonunda Azerbaycan'ın haklılığını anlardı"** dedi.

Bu konu, Azerbaycan ve Ermenistan'da güncelliğini korusa da bizler için Lizbon zirvesi sırasında yeterince yer verilmiş bir gelişmeydi. Bizim için güncel olan, Azerbaycan'da Aliyev'e karşı darbeyi düzenlediği öne sürülen, Susurluk'ta uç veren çeteydi. Çete hakkındaki sorularımızı bilmiyorum'larla, tanımıyorum'larla geçiştiren Aliyev, ertesi gün için yalnızca Türk gazetecilerine randevu verdi. Aliyev, **Abdullah Çatlı**'yı tanımıyor. Çete hakkında hiçbir bilgisi yok. Darbe soruşturmasının ayrıntılarını bilmiyor. (Bu konuyu soruşturmayı yürüten savcıdan öğrenmemizi önerdi. Ancak pazartesi günü görüşmeye çalıştığımız savcı, Aliyev'le yaptığı görüşmeden sonra 'Açıklayacak bir şey yok' diye haber gönderdi.) Aliyev, yalnızca şu anda İstanbul Üniversitesi'nde asistan olarak görev yapan Doçent (?) Ferman Demirkol'u darbecilikle suçladı.

Demirkol'un darbeden önce kendisiyle üç kez görüşerek uyardığı yolundaki iddialarını reddeden Aliyev, Türkiye'den bazı isimlerin kendisini uyardığını belirterek **"Benden Ruşen Cevadov'u daha üst düzeyde bir göreve getirmemi istediler (Cevadov, darbecilikten suçlu bulunarak idam edildi). Ben de onlara 'Siz kimsiniz ki iç işlerimize karışıyorsunuz? Cevadov zaten İçişleri Bakan Yardımcısıdır, daha ne olmasını istiyorsunuz diye karşılık verdim"** dedi.

Aliyev, bu konuşmayı kiminle ya da kimlerle yaptığını Türkiye ile ilişkileri zedeleyeceği gerekçesiyle açıklamayı reddetti. Ancak **"Beni uyaranlar, darbeden sonra Ferman Demirkol'u Türkiye'ye götürenlerdir"** diyerek önemli bir ipucu verdi.

Bir devlet adamı olarak daha fazlasını söyleyemedi Aliyev. Zaten toplantının bir bölümünde **"ABD ya da Sovyetler Birliği gibi oturmuş sistemlerde devlet adamlığının önemi yoktur. Sıradan bir insan da devlet başkanı olabilir. Çünkü sistem kendi kendine yürür. Oysa bizim gibi ülkelere büyük devlet adamları gerekir"** diyerek kendi öneminin altını çizdi.

Ermeni sorunundan darbeye, petrolden özel hayatına kadar tüm sorularımızı bir devlet adamı rahatlığıyla yanıtladı. Kanı tertemizdi, çünkü damarlarında Türk kanından başka kan taşımıyordu; müthiş enerjisini Allah'a borçluydu, vesaire. Ama iş sosyalizme gelince birden değişiverdi Aliyev. Şimdi özelleştirmeden, yabancı sermayeden, pazar ekonomisinden yana bir eski komünist olduğu hatırlatılınca şöyle bir arkasına yaslandı ve sözcükler ağzından dökülmeye başladı: **"Komünizmin idealları güzeldir. Sosyal programı çok büyüktür. Komünizmin idealları hayata geçseydi dünya güzel olurdu. Sovyet eğitim sistemi çok güçlüdür. Bizim onuncu, on birinci sınıftaki gençlerimiz, sizin üniversite ikinci, üçüncü sınıftaki öğrencilerinizin düzeyindedir. Azerbaycan'ın kültür düzeyi yüksektir, (Burada ülkedeki 4 bin köyün tümünde kütüphane ve sinema salonu bulunduğunu hatırlatalım) bu, sosyalizmin eseridir. Sosyalizm olmasaydı Azerbaycan böyle olmazdı, ben de olmazdım."**

Artık bir devlet adamı değil, bizimle dertleşen bir eski komünistti. **"Sosyalizmin idealleri yaşayacak"** diyordu, **"Ama bir daha sosyalizm gelmeyecek. Çünkü sosyalist ilkeler Ekim Devrimi'nden sonra ilk 12-13 yıl iyi uygulandı, sonra yozlaştı."**

Aliyev, Çin örneği hakkındaki düşünceleri sorulunca, bu ülkenin kan dökmeden, ihtilal yapmadan kapitalizmle sosyalizmi bağdaştırmayı başardığını, ancak sonunun kapitalizm olduğunu söyledi. O anda devlet adamı değildi, bizimle dertleşiyordu.

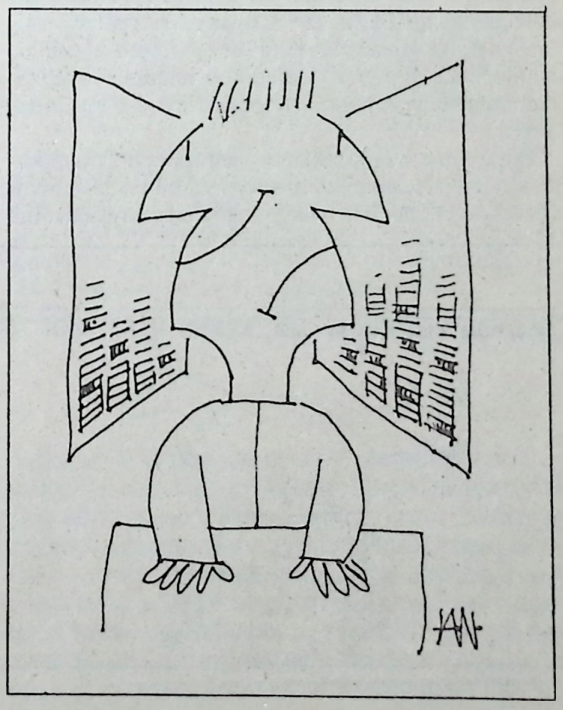

Ruhun dili gerçeği söylüyor

DİLEK ZAPTÇIOĞLU *12 Aralık*

BERLİN - "Zama leho nafşi" Doğu Avrupalı Yahudilerin dili Yiddiş'te **"ruhum seni arıyor"** demek. **Şecaattin Tanyerli**'nin tangolarından birinde yer alabilecek üç kelime. Üstelik söyleyen de tangoların anavatanı Arjantin'den ama o **"Kleizmer"**in ustası **Giora Feidman.** Buenos Aires doğumlu Feidman aşkı, mutluluğu, ölümü, yalnızlık ve tariflere sığmaz bir yaşama coşkusunu anlatıyor. Klarnetinin tuşlarına dokunduğunda nefesiyle dinleyenin ruhunda gezinen, hiç sormadan doğrudan teninize dokunan, yaşamaya davet çıkartan bir müzisyen. Ezgiler Yahudilerin binlerce yıllık tarihi kadar eski. **"Şarkının aracı"** demek olan **"klezmer"**, aynı adla anılan müzisyenlerin cemaatlerin önemli günlerinde, düğünlerde, bayramlarda çaldığı bir tür halk müziği. Aslında **"çalmak"** dememeli çünkü Anadolu'nun sazlı **"deyiş"**leri gibi Klezmer şarkıları (nigun'lar) da güftesiz **"söyleniyor": "Nigun sadece bir melodi değildir, evrensel bir iletişim biçimidir"** diyor Feidman ve **"ruhun dilidir"** diye devam ediyor. **"Yahudi kültüründe Haham bir Klezmer'e asla 'nigun çal' demez, 'bir nigun söyle' der. Bu ezgiyi söylemek gerçeği anlatmaktır."**

Alman faşizminin altı milyon Yahudiyi de kendisiyle birlikte sürükleyerek tarihe karışmasından on yıllar sonra Berlin'de Yahudi müziği yeniden sokakları, tiyatroları, konser salonlarını ve jazz lokallerini fethetti. Klezmer, 1920'lerde ve 30'larda Doğu Avrupa'dan akın eden yoksul Yahudilerle beraber Berlin'e gelmiş ilk kez. Ama o zamanlar Berlin'de yaşayan ve çoğu asimile olarak, hatta Hıristiyanlığa geçerek üst sınıflarda yerini alan Yahudiler **Mendelssohn - Bartoldy**'yle övünürken utandıkları fakir akrabalarının müziği Klezmer'e dudak bükmüşler. Berlin'in **"Scheunenviertel"** diye anılan, bugün doğuda kalan bölgesine yerleşen yoksul Yahudiler arka avlularında kutladıkları düğünlerde ve bayramlarda her şeye rağmen Klezmer'le coşup hüzünlenmişler.

Bugün yine aynı sokaklarda, aynı arka avlularda Klezmer çalıyor. Restore edilip geçen yıl büyük bir törenle açılan altın kubbeli Büyük Sinagog'un çevresinde, İkinci Dünya Savaşı'nın kurşun izlerini taşıyan kapkara cepheli ve en az iki avlulu büyük Berlin binalarının bodrumlarında, giriş katlarında açılan jazz lokallerinde, küçük kabarelerde ve tiyatrolarda Varşova'dan, Prag'dan, Moskova'dan gelen yuvarlak tel gözlüklü Klezmer ustaları müzik yapıyor.

Flarmoni'de **Wagner** dinlemeye alışkın ve **"yüksek kültür"**den başkasını kabul etmeyenler artık kaşmir mantolarıyla ve ürkek adımlarla Doğu Berlin'in bu şaibeli mahallesinin yolunu buluyorlar. Şaibeli, çünkü öldüğü sanılan bir ağacın yeniden küçük yapraklar vermesi gibi coşkulu bir müzik ve sanat hayatına mekân olan bu harap binaların önünde bir yandan Berlin'in en alımlı fahişeleri arabalı müşterilerini bekliyorlar kışın ayazında, kısacık şortlarına kadar uzanan rugan çizmeleri ve ellerinden hiç düşmeyen sigaralarıyla.

Berlin geçen hafta Yahudi Kültür Günleri'yle Amerika'dan gelen Klezmer gruplarına ev sahipliği yaptı. Savaştan önce 100 bin, duvar yıkılana kadar ise sadece 3 bin Yahudi'nin yaşadığı Berlin'de bugün Yahudi cemaatinin sayısı otuz kırk bini buluyor. Ukrayna'dan, Rusya'dan her gün şehre yeni Yahudiler geliyor. Cemaatin az sayıdaki sinagogları ve yeni açılan okulu sıkı polis korumasından geçilmezken Almanlar Klezmer dinlemek ve hatta öğrenmek için uzun yollar katediyorlar. Yalnız 60 yaşındaki klarnetçi Feidman değil. **The Klezmatics, Brave Old World** ya da ünlü **Epstein Brothers** da Berlin'de konser veren gruplardan. Uzun yıllar New Orleans'te yaşayan ve bu yüzden Klezmer'e biraz Dixle havası katarak çalan **"Di Grine Kuzine"** Berlin'de çok seviliyor. Şehirdeki Klezmer gruplarının sayısı yirmi kadar tahmin ediliyor.

Klezmer şarkılarının en güzellerinden biri, ünlü aktör **Mike Burnstyn**'in bestelediği **"Ki Mizion"**, Giora Feidman bunu **"iç âlemin dili"**olarak niteliyor. Klarnetinin çaldığı melodi **"bir kişiden ötekine bütün duyguları aktarma enerjisine sahip olan gerçek ve evrensel bir iletişi biçimi." "Feidman"**a göre Klarnet onu çalan ince ellerde, tek başına çalınsa bile mutlaka içinde iki kişinin geçtiği bir hikâye anlatıyor. Alışılmışın dışında, mutlu sonu olmayan, ama çok güzel bir hikâye.

İthal kömürle seçim rüşveti

HÜLYA GENÇ *13 aralık*

Refahlı İstanbul Büyükşehir Belediyesi kömür ithalatçılarına aldırdığı araçlarla, kaçak kömür denetimi yaparken, bağış adı altında topladığı kömürleri de oy kitlesinin yoğun olduğu bölgelere dağıtıyor. Belediyenin denetimlerde kullanmış olduğu 18 otomobilin kömür ithalatçısı firmalara ait olduğuna dikkat çeken kömür şirketleri, araçların 10 ay süresince belediyede kaldığını belirterek, benzin hariç bütün masrafların yine şirketlerce karşılandığını dile getiriyorlar.

Kömür firmalarından geçen yıl toplanan 3 bin 500 ton kömürün Refah Partisi'nin yoğun miktarda oy aldığı varoşlarda dağıtıldığına dikkat çekilirken, belediyeye hibe edilen kömürün bugünkü değerinin 44 milyar lirayı bulduğu kaydediliyor. Kömür ithalatçıları belediyenin bu yıl da hibe kömür istediğini, ancak bu kez RP'nin seçim yatırımına katkıda bulunmayacaklarını söylediler.

Belediyenin kendi sorumluluğunda olmasına karşın, kömür ithalatçılarından zorla araç temin ettiğini bildiren isminin açıklanmasını istemeyen bir kömür ithalatçısı,"**Belediye, araç vermezseniz, denetim yapmam tehdidi savuruyor**" dedi. İthalatçı, oy kaygısı ile hareket eden Refahlı belediyenin varoşlardaki halkın tepkisinden korktuğunu ileri sürerek, "**İstanbul'da 2 milyon tona yakın kaçak kömürün satılmasına bu nedenle göz yumuyor**" dedi. Belediyenin geçen yıl büyük kömür ithalatçılarına 500 ton kömür bağışlama zorunluluğu getirdiğini iddia eden ithalatçı, bağış adı altında 3 bin 500 ton kömür toplandığını, maliyetin 43 milyar 680 milyon liraya ulaştığını vurguladı.

Belediyeye kaçak kömür denetimlerini kolaylaştırmak üzere araç temin ettiklerini doğrulayan Kaliteli Kömür Sanayicileri İthalatçıları Derneği Başkanı **Hasan Pak** "**Denetim sistemini oturtana kadar bu yardımı yapmayı planlıyoruz**" dedi. Şu anda İstanbul'da satılan kaçak kömürün 500-600 bin tonu bulmuş olabileceğini ifade eden Pak, "**Bu miktarın 1-2 milyon tonu bulduğunu iddia edenler de var**" dedi. Belediyenin fakirlere dağıtılmak üzere geçen yıl kendilerinden kömür yardımı yapmalarını istediğini belirten Pak, "**Belediye bağışların seçim döneminden sonra yapılmasını istedi**" dedi.

Kömürcülerin, belediyenin zorla bağış aldığı yönündeki iddialarının gerçeğini yansıtmadığını söyleyen İstanbul Belediyesi Çevre Daire Başkanı **Mustafa Öztürk,** piyasada 100'e yakın kömür şirketinin bulunmasının fiyatları aşağıya çektiğini hatırlatarak, "**Kömürcüler geçen yıllarda elde ettikleri rantı bu yıl elde edemediler. Bu nedenle bizi suçluyorlar**" dedi. Kömür ithalatçılarının sezon başında kömürün tonunu 160 dolardan aşağıya satmamayı planladıklarını belirten Öztürk, rekabet nedeniyle kömürün tonunu 120 dolara düşürmek zorunda kaldıklarını bildirdi.

Denetim yapmak için kömür ithalatçılarından 9-10 ay kullanmak üzere araç aldıklarını kabul eden Öztürk, bunların bağış olmadığını hatırlatarak, şu anda belediyeye verilen 18 araç bulunduğunu söyledi.

Kaçak kömürün İstanbul'a girmesini istemeyen bütün firmaların belediyeye araç temin etmek zorunda olduğunu dile getiren Öztürk, vatandaşın vergilerinden elde edilen geliri kömür denetimi için harcayamayacağını söyleyerek, "**Kömürcülere denetim için aracı siz vereceksiniz diye açık açık söylüyorum. Kömür satışından para kazanan onlar**" dedi. Araçları temmuzda alıp, mayıs başında iade ettiklerini belirten Öztürk, 3'ü gezici olmak üzere 7 sabit noktada denetim yaptıklarını bildirdi.

Günde en az 20-30 kamyon kaçak kömür yakalandığını ifade eden Öztürk, "**İstanbul'a giren 100 kamyondan, 20'si kaçak. Bu yıl kaçak kömür satışını yüzde 30'lara kadar düşürmeyi planlıyorduk. Beklediğimizden de başarılı olup yüzde 20'ye kadar düşürdük**" dedi.

Kömür ithalatçılarına kömür bağışlama zorunluluğu getirmediklerini söyleyen Mustafa Öztürk, geçen yıl Belediye Başkanı **Recep Tayyip Erdoğan**'la tanışmak üzere kömür firmalarını temsilen bazı kişilerin geldiğini bildirerek, "**Kendi arzularıyla fakir halka dağıtılmak üzere kömür bağışlamak istediklerini söylediler**" dedi. Kömürcülerin 2 bin 500 ton kömür bağışı yapacaklarını söylemelerine karşın bu rakamın 2 bin tonda kaldığını anımsatan Öztürk, "**3 bin 500 kişiye kömür dağıtmayı planlıyorduk, ancak 2 bin kişiye dağıtım yapabildik**" dedi.

Kimliğim: İnsan

ATAOL BEHRAMOĞLU *14 aralık*

Tevfik Fikret bir şiirinde şöyle diyordu: *"Milletim nev-i beşerdir, vatanım rûy-i zemin."* Bugünün Türkçesiyle: *"Milletim insan türüdür, vatanım yeryüzü."*

Fikret bugün yaşıyor olsa ve kendisine günümüzün moda deyimiyle kimliği sorulsa, sanıyorum şöyle derdi: Kimliğim, insan.

Günümüzde, kimliğini tanımlarken insan olduğunu, başkaca da bir şey olmadığını söyleyebilecek kaç kişi var? Dinsel, ulusal, siyasal ideolojilerin, sayısız kişisel inanç, kanı, önyargı, alışkanlık ve koşullanmışlıkların kuşatması altındaki insanın özbenliğine ilişkin bilincinde, insan oluşu acaba kaçıncı sırada yer almakta? Yaşanılan bunca kötülüğün, acının, şiddetin bir nedeni de sözcüğün en yalın ve çırılçıplak anlamıyla, her şeyden önce ve her şeyden çok in-

san olduğumuzu unutmuş olmamız değil midir?

★★★

Üç yüzyıldır egemenliğini sürdüren kapitalist sistem, insanı üreten ve tüketen bir makineden farksız kıldı. Üretmenin, daha çok üretmenin biricik hedefi, tüketmek, daha çok tüketmektir. Pazar ekonomisinde meta olamayacak hiçbir değer söz konusu değildir.

Fiyatı bulunduğunda, arz ve talep yasalarınca, her şey alım satım konusu olabilir. İnsan teki, küreselleşme aşamasındaki dizginsiz ve sınırsız piyasa ekonomisinin binbir koldan ve binbir yoldan saldırısı karşısında ya tüketim toplumunun nesnesi ve maskarası olmakta, ya insanlık onurunun kırıldığını, özgüveninin sarsıldığını duyumsayarak bir kurtuluş yolu aramaktadır. Dinler, çeşitli toplumsal-siyasal-kültürel öğretiler, inançlar, ideolojiler tam böyle bir noktada etkilerini duyuruyor.

★★★

Dinsel öğretilerin sadece ülkemizde değil, birçok başka ülkede (ve bu arada sosyalist sistemlerin çöktüğü ülkelerle gelişmiş Batı ülkelerinde) yeni bir canlılık kazanmış olması, bir rastlantı ya da sadece emperyalizmin oyunu değil. Ulusçu ideolojilerin canlanmış olmasının da (kışkırtmaların yanı sıra) benzer nedenleri var. Bütün bu olguların kaynaklarına inme çabası, bizi büyük olasılıkla, günümüzün yoksul ya da zengin, Batılı ya da Doğulu, tüm ülkelerinde yaşayan, özetle çağdaş insanın kimlik yitimi olgusuna götürecektir. İnsan, kimliğini yitirdi. Onu arıyor.

Tüketim toplumunun *"nimet"*lerinden en çok yararlananlar bile, bunlardan yararlanmanın insan olmaya yetmediğini giderek daha çok, daha güçlü biçimde duyumsuyor... Sapkınlıklar, şiddet, yozlaşma, cinnet, bütün toplumları sarsıyor...

★★★

Kişisel ve toplumsal yaşamı bütünüyle yönlendirme iddiasından vazgeçebildiği, sadece bir töre, bir ahlak öğretisi olarak kalmaya razı olabildiği ölçüde dinsel öğretilerin; şoven, ırkçı sapkınlıklara düşmediği, ortak bir tarih bilinci, ortak bir şimdiki zaman ve gelecek duygusu uyandırabildiği ölçüde ulusalcı ideolojilerin (yurtseverlik duygusunun) kimliğini yitiren insana (tüketim toplumunun nesnesi ve metaı olmaktan daha soylu) varoluş gerekçeleri kazandırabileceği söylenebilir.

Buna karşılık, belki mutlak ve değişmez olarak değil, fakat en gerçek, en geniş, en derin, en kapsamlı anlamıyla insan olma bilincine ise ancak ve sadece, insan teklerini ve toplumları ayrı ayrı ve karşılıklı ilişkileriyle irdeleyen bilimsel-toplumcu anlayışla ulaşılabileceği kuşkusuzdur...

☆☆☆

Yazıyı, *"Milletim insan türüdür, vatanım yeryüzü"* diyebilen şairin *"Gökten Yere"* adlı büyük bir şiirinden, çok güçlü dizelerle bitirmek istiyorum: *"...Ey hayat / Ey rûh-i kâinat / Takdis edin: beşer / Takdîse müstehaktır; odur rabb-ı hayr ü şer, / Rabb-ı mümkinat!"* Bugünün Türkçesiyle: *"...Ey hayat / Ey ruhu evrenin / Kutsayın, insan / Kutsanmayı hak etmiştir; İyiliğin ve kötülüğün tanrısı odur / Ve bütün olabilirliklerin!"*

ABD'den Erbakan'a İran uyarısı

FUAT KOZLUKLU *14 Aralık*

WASHINGTON - ABD yönetimi, **Erbakan** hükümetinin İran ile ilişkilerine **"askeri boyut"** kazandırma girişimine **"şiddetli biçimde"** karşı çıktı. Washington tepkisini **"Neden bir NATO üyesi ülke, saldırgan ve terörist bir ülke olan İran'ın savunma kapasitesini geliştirmesine yardımcı olmak ister? Çok anlamsız, biz buna karşı çıkarız"** diyerek dile getirdi.

İran Devlet Başkanı **Haşimi Rafsancani**'nin Türkiye'ye yapacağı ziyaret ve söz konusu ziyaret sırasında iki ülke arasında bir askeri işbirliğinin imza edileceği yolundaki haberler önceki gün ABD Dışişleri Bakanlığı'nda ele alındı.

Bir Türk gazeteci Dışişleri Bakanlığı sözcüsüne konuyu hatırlatarak tavrının ne olduğunu sordu. Sözcü **Nicholas Burns, "Türkiye bir NATO üyesidir, bu durum sizi kaygılandırıyor mu"** diyen gazeteciye şu yanıtı verdi: **"Basında bazı haberler gördük. Türk hükümeti ile konuyu ele alıp almadığımızı bilmiyorum. Ama bu haberler doğruysa bizim için çok ciddi kaygı nedeni olur. Türkiye NATO üyesi bir ülkedir. Türk hükümeti, İran yönetiminin terorizme destek verdiği ve kitle imha silahlarının peşinde olduğu yolundaki temel gerçekleri anlamalıdır. Hepimiz İran'ı tecrit etmeliyiz. İran, uluslararası toplumdan dışlanmalıdır. Böyle bir askeri anlaşma anlamsız olur. Eğer basında yer alan haberler doğruysa, konuyu doğrudan Ankara'da Türk hükümetine götürürüz."**

Önceki günkü basın brifingi sırasında bir diğer Türk gazeteci ise, Türkiye ile İran arasında yapılması planlanan anlaşmanın savunma sanayii alanında işbirliğine yönelik olduğunun bildirildiğini söyledi.

ABD Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü **Nicholas Burns**, bunun üzerine **"İyi fikir değil. Neden bir NATO üyesi ülke, saldırgan ve terörist bir ülke olan İran'ın savunma kapasitesini geliştirmesine yardımcı olmak ister. Çok anlamsız, biz buna karşı çıkarız."**

Öte yandan ABD'li bir yetkili de Cumhuriyet'e Erbakan hükümetinin Türkiye'ye karşı düşmanca tutumları bilinen ve teröre destek veren ülkelerle yakınlaşmasını **"Ateşle oynamak"** şeklinde tanımladı.

'Yumuşak, Sevimli ve Akıllı Bir Otorite...'

ATTİLA İLHAN *20 Aralık*

O akşam, **Firuzağa**'daki evinde, **Esat Adil Bey** demişti ki: **"- ... Mustafa Kemal'in** *'otoriterliği'* **soldan çok sağa müteveccihtir; siyaset lugatımıza** *'komünizm tehlikesi'* **tâbiri, 1935'ten sonra girdi!"**

Nemli, soğuğu ürpertici bir akşamdı; yılbaşına yakın. Rum pastahanelerinin vitrinlerinde, paskalya çörekleri ve boyalı yumurtalar. **Türkiye**'de *'soğuk savaş'* hızlanıyor, *'ilerici'* kesimi kaygılı. **Taksim**'de -**Şişli** tramvayını beklerken- **Hasan Tanrıkut** demişti ki: "-... **Esat Bey** *haklı, cumhuriyeti, tek ve yekpare bir tekamül vetiresi (gelişme süreci) sanıyoruz, öyle değil!"*

Gâzi, demokrat ilerici kesiminin de muhalefeti ile karşılaşmıştı ama, ama'sı var...

Formasyonu *'Amerikan'* iki taraftarı, **Zekeriya Sertel** ve **Halide Edip,** 1924'ten itibaren onu eleştiriyorlardı: *'otoriter'* olduğunu söyleyerek! Her ikisi de, ömürlerinin bir kısmını *'gönüllü'*yurtdışı *'sürgünlerinde'* geçirdiler; ne var ki, **İstanbul**'a döndükleri zaman, özeleştiri yapmak dürüstlüğünü ve yürekliliğini göstermişlerdir. 1924 Anayasası'nın **Gâzi**'ye aşırı yetki verdiğini, onu diktatörlüğe sürüklediğini iddia eden **Halide Edip Hanım,** onun ölümünü müteakip yurduna dönünce, ayağının tozuyla **Sabiha Sertel**'e demiştir ki: **"-... Sabiha, Mustafa Kemal haklıymış!.."**

Sabiha Sertel'in eşi **M. Zekeriya Sertel,** büyük bölümü **SSCB**'de geçen *'ecnebi'* hayatının dönüşünde, açıkça ne söylüyor?

"... sağlığında biz bu adama karşı hürriyet ve demokrasi savaşı yapmıştık, hareketlerini diktatörce buluyorduk. Ağaçları görüyorduk, ormanı bütün büyüklüğüyle göremiyorduk:

Halife ve padişahtan yana olanlar ona cephe almışlardı: İttihatçılar ona karşı suikast düzenlemişlerdi.

Emperyalistler de memleket içinde isyanlar çıkarmışlardı. İstanbul'da bütün halifeci, padişahçı ve gerici basın Atatürk'e karşı yaylım ateşi açmıştı. Bütün bu koşullar içinde demokraksi gelişebilir miydi?" ('Türkiye Devrim Tarihi' III. Cilt. s. 20. **Seyfettin Turan,** Bilgi Yayınevi).

Gâzi'nin -dolayısıyla inkılâbın- *'otoriterliği'* **Esat Bey**'in söylediği gibi, ister istemez, soldan çok sağa yönelik olacaktı: **Komintern** onu destekliyordu; zamanın **BM**'si olan **Cemiyet-i Akvam**'da, **SSCB**'nin çıkarlarını **Türkiye** savunmayı üstlenmişti, çünkü **'Sistem'** o ülkeyi o örgüte almamıştı.

Tanıdığım bütün *'Eski Tüfekler'*, **Gâzi**'nin *'komünizm tehdidi'*ni fazla ciddiye almadığında ittifak halindeydiler. **Râsih Nuri Bey,** kadirşinas bir jest yapmış, *'erken'* cumhuriyet dönemine ait bazı *'özellikleri'* açıkça sıralamıştır:

"... Atatürk'ün ölümüne kadar genel anlamda sol neşriyat ve çeviriler serbestti: 1930'larda, 1932/36'larda her kitap çevrilebiliyor, her türlü kitap yazılabiliyordu. (...) Bugün toplattırılan birçok kitap, Atatürk zamanında satılabiliyordu..."

Ya *'gizli'* komünist örgütler, onlara verilen ceza? **1927 Tevkifatı**'nda **TKP** Lideri **Dr. Şefik Hüsnü,** sadece bir buçuk yıla hüküm giymişti; çıkar çıkmaz da, *'8.7.1929 gün ve 3764 sayılı pasaportla, yurtdışına çıkabilmişti'.* 1929, 30, 31, 32 yıllarında hüküm giyenler en fazla dört yıla mahkûm olmuşlardı.

1932/36 arası mahkûmiyetler ise, 141/142'nin kabulüyle affa uğramış oldular; üstelik, *"ilk şekliyde 142'de cezalar altı aydan başlıyordu, 141'de ise* 'cebir' *unsuru aranmaktaydı."*

Râsih Nuri Bey, inkılâbın *'nefs-i müdafaa'* refleksinin **Gâzi**'de adeta içgüdüsel olarak sağa yönelik olduğunu, şu yazdıklarıyla büsbütün meydana koymuş olmuyor mu?

"... Atatürk döneminde eski İttihatçı liderlerden asılanlar oldu; Albay (Ayıcı) Arif Bey ve Rüştü Paşa (Zorlu) bunlardandı. Sarıklı yobazlar asıldı, şapka *'devrimine'* **ve reformlara karşı gelenlerden asılanlar oldu. Nakşibendiler asıldı. Bu sert tutum, Atatürk devriminin gereklerindendi. Ancak asılan ya da ağırcezaya uğratılan sol eyilimli tek bir kişi yoktur."** ('Atatürk ve Komünizm', s. 361/365. Anadolu Yayınları. 1970).

Her şey yeterince açık ve aydınlık görünmüyor mu?

Ayrıca, **M. Zekeriya Sertel**'in özeleştirisi, önemli bir *'tespit'* içeriyor; yerini düşürerek demiş ki:

"... (Gâzi) kişi yönetiminden çok Meclis egemenliğine yâni halk egemenliğine önem verdi; bütün koşullar onun Doğu'lu bir diktatör olmasına elverişliydi; fakat, -asker olmasına rağmen- yumuşak, sevimli ve akıllı bir *'otorite'* **kurdu; bu** *'otorite',* **diktatörlükte olduğu gibi korkuya değil, sevgiye dayanıyordu.**

O, günün koşullarının elverdiği ölçüde bir rejim kurdu, biz eleştirilerimizi özgürce yapabildik." ('Atatürk, Laiklik ve Demokrasi', **A. T. Kışlalı,** s. 82).

Zekeriya Bey'in *'tespitini',* **Gâzi Mustafa Kemal**'in **Recep Peker**'e ve *'faşizan'* aygıt önerisine gösterdiği sert tepki doğrulamıyor mu?

Gel gör ki *'totaliterlik'* kanseri gövdeyi sarmıştı.

Çankaya'daki zirvenin yararları

DENİZ SOM *24 Aralık*

Cumhurbaşkanı **Süleyman Demirel**'in Meclis'te temsil edilen siyasi parti genel başkanlarını Çankaya Köşkü'ndeki toplantıda bir araya getirmesi yararlı olmuştur.

Susurluk'taki trafik kazasıyla ortaya saçılan "çete" iddialarını değerlendirmek ve yolları temizlemek amacıyla yapılan zirveden sonra yazılı açıklama yapılması konusunda siyasi parti genel başkanlarının fikir birliğine varması çok yararlı olmuştur.

Cumhurbaşkanının etrafında toplanan altı genel başkanı oturtmak için yuvarlak bir masa kullanılması da son derece yararlı olmuştur.

Toplantı öncesi salona alınan basın mensupları dışarı çıkartıldıktan sonra masaya bir sürahi su konulması ayrıca büyük yarar sağlamıştır.

Refah Partisi Genel Başkanı ve Başbakan **Necmettin Erbakan**'ın yeşil renge duydğu ilgi ortadayken masaya mavi renkli klasörler sıralaması yararlı olmuştur.

Doğru Yol Partisi Genel Başkanı ve Başbakan Yardımcısı Tansu Çiller'in açtığı sayfalarda kullandığı beyazı bir kenara bırakarak masaya kırmızı dosya koyması zirvenin sonuçları açısından önemli yararlar sağlamıştır.

Anavatan Partisi Genel Başkanı **Mesut Yılmaz**'ın zirveye belge getirmemesi son derece yararlı olmuş ve zirvenin çok yararlı geçtiğini açıklayan Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı **Deniz Baykal** da bundan ayrıca yararlanmıştır.

Anavatan kontenjanından Meclis'e giren ve Refah kontenjanından hükümeti destekleyen Büyük Birlik Partisi Genel Başkanı **Muhsin Yazıcıoğlu**'nun zirveye katılması kendisi için çok yararlı olmuştur.

Demokratik Sol Parti Genel Başkanı **Bülent Ecevit**'in, toplantı sonrası yapılacak yazılı açıklamadan önce sözlü açıklamada bulunması fevkalade yararlı sonuçlar yaratmıştır.

Televizyon kanallarının canlı yayın kamyonlarıyla Çankaya Köşkü'nün önünde konuşlanmaları ve kendi aralarında konuşmaları yararlı olmuştur.

Özetle zirve, tahminlerin ötesinde çok yararlı olmuştur.

Milletimizin de yararlanması açısından bu tür zirvelerin sık sık tekrarlanmasının daha da yararlı olacağı ortaya çıkmıştır.

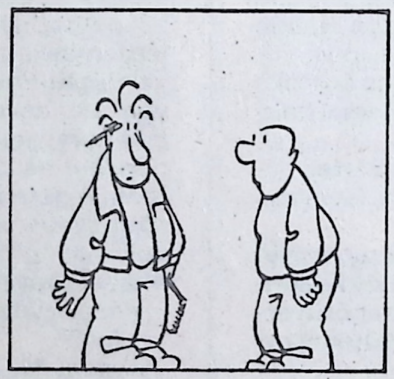

Silahlı Gasp Suçu ve Gazeteci Işık Yurtçu

Av. FİKRET İLKİZ *25 Aralık*

Necati Erdal ile **Ocak Işık Yurtçu** birbirlerini tanımıyor. Ortak kaderleri, ikisi de yargılanmış ve cezaları kesinleşmiş. İkisi de 16 yıla **"mahkûm."** İkisi de birbirinin yaşıtı. Yurtçu 1 Ocak 1945 doğumlu. Babası **Çoban Yurtçu** uzun yıllar Cumhuriyet Gazetesi Adana Bürosu'nu yönetmiş. Necati Erdal ise 16 Ocak 1945 doğumlu. Lüleburgaz Gündoğdu Köyü nüfusuna kayıtlı. İki hükümlü de ocak ayında 51 yaşını doldurmuş olacaklar. Işık cezaevinde, Necati şimdi özgür. Çünkü Cumhurbaşkanı, Necati'nin bakiye cezasını affetti.

Gazeteci Işık Yurtçu 28 Aralık 1994 tarihinden beri Sakarya Cezaevi'nde. Yaş gününü içerde kutlayacak. Işık Yurtçu toplam 16 yıla hükümlü. TMK'nin 8. maddesinde yapılan değişiklikle bu cezalar 10 yıl 6 aya indi. 1 milyar 633 milyon lira para cezası var. Işık sadece gazeteci. Türkiye'nin tek basın davaları mahkûmu. Sekiz ay süreyle Özgür Gündem gazetesi sorumlu yazı işleri müdürü olarak görev yaptı. Hakkında 26 ayrı dava açıldı.

Terörle Mücadele Yasası hükümleri gereğine Özgür Gündem gazetesinde yayımlanan ve kendisinin yazmadığı yazılardan dolayı mahkûmiyetler aldı. Sorumlu yazı işleri müdürü olduğu için, yayımlanan yazıların sahiplerine verilen cezalarla birlikte Çoban Yurtçu'nun oğluna da cezalar verildi. Yargıtay bu cezaları onadı. Yazılar onun kaleminden çıkmamıştı ama Yurtçu yasa

uyarınca **"sorumlu"**ydu. Her şeyin ötesinde Işık Yurtçu gazeteciydi ve kendi kendisine yüklendiği **"sorumlulukla"**hareket ediyordu. Yurtdışına çıkma önerisi almış. Reddetmiş. Kendi sorumluluk bilinci ile gazeteci kendi ülkesinde kaldı. Kaçmadı. Hapisliği ülkeden kaçmaya tercih etti. Yurtdışındaki gazeteciler **"basın mahkûmu gazeteciye"** ilgi gösteriyorlar. Onun özgürlüğünün geri verilmesini istiyorlar. Uluslararası Gazetecileri Koruma Cemiyeti **"Basın Özgürlüğü"** ödülünü verdi. Sınır Tanımayan Gazeteciler Örgütü de Yurtçu'yu **"Yılın Gazetecisi"** ilan etti. Liberation gazetesi ise iki gün süreyle tam sayfa fotoğrafını yayımladı ve özgürlüğüne kavuşması için herkesi Cumhurbaşkanı **Demirel**'e mektup yazmaya çağırdı. Bizler ne yapıyoruz? Hiçbir şey yapmıyoruz.

Gazeteci Yurtçu bütün bu havadisleri Sakarya Cezaevi'nde koğuşunda okuyor, volta atarken gülümsüyor. Ak sakalı ile **"okumuş yazmışlığı"**yla çevresinde uyandırdığı saygının hakkını vere vere gözlerinin içi gülümsüyor. Yüzünde taşıdığı onurun buruk sevincini görebiliyorsunuz. Işık Yurtçu'nun astım hastalığı var. Hastalık artıyor. Islak ve soğuk hapishane duvarları veya mapusluk onu üzmüyor. Türkiye'de olup bitenler için kaygılı. Umudunu hiç yitirmedi.

Hapisteki Işık Yurtçu günlük gazeteleri okurken, Necati Erdal 15 Aralık 1996 günlü Resmi Gazete'yi okudu mu bilmiyorum. Ama bu Resmi Gazete'de Erdal'ın özgürlük kararı yayımlandı. Necati Erdal **"silahlı gasp"** suçundan 16 yıl 6 ay ağır hapis cezasına mahkûm olmuştu. Kararı kesinleşmiş ve cezasını çekmekte iken sürekli hastalığını belgeleyen Adli Tıp 3. İhtisas Kurumu'nun 2.9.1996 günlü raporu Cumhurbaşkanı'na ulaştırıldı. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 104'ncü maddesinin 2'nci fıkrasının (b) bendi hükmü uyarınca bakiye cezası kaldırıldı. Cumhurbaşkanı Necati'yi affetti.

41 yaşını dolduran **"silahlı gasp"** hükümlüsü Necati Erdal şimdi özgür. Onun özgürlüğüne çok seviniyorum. Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'in 1996/48 sayılı kararı ile insan yaşamı ve geriye kalan ömür, hapishane duvarları kaldırılarak **"silahlı gasp"** suçu affedildi.

41 yaşını dolduran Ocak Işık Yurtçu sadece **"gazeteci."** Belki de sizi, beni, Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'i sarsan, şok eden ve rahatsız eden havadisleri yayımlayan Özgür Gündem gazetesinin sorumlu yazı işleri müdürlüğü görevini yaptığı için Sakarya Cezaevi'nde... Sorumluluğu ve gazetecilik mesleği adına, önüne gelen hiçbir yazıya **"yayımlanamaz"** demediği için, düşünce ve fikirlerin serbestçe yayımlanması gerektiğine inandığından başkalarının yazılarını yayımladığı için hapiste. Koskoca tekellerin yazılı/sözlü/görüntülü basın patronları Ocak Işık Yurtçu'ya gazeteci olarak iş vermedikleri için, **"tehlikeli"** gazeteci gördükleri için ve gazeteci kendi özgür düşünceleri gereğince kendi seçiminin yarattığı mapusluğa aldırmadığı için, o gazeteci **"ağır fikir işçisi"**...

Işık Yurtçu mapushanede bir yılını doldurduğu sırada 13 Ocak 1994 tarihinde Cumhurbaşkanı Sayın Süleyman Demirel; 10 Ocak Basın Çalışanları Bayramı'nın yıldönümü vesilesiyle verilen yemekte gazetecilere bir konuşma yaptı. Bu **"tarihi"** konuşmada, tarihten gelen deneyim ve birikimi ile **"hür"** düşünceyi savunan Demirel, şunları söylemeden edemiyordu: **"Demokratikleşme vaatlerinin takipçisiyim; bu hususu sürekli vurguluyorum. Demokratikleşme ile basın özgürlüğü konuları da bir bütünün birbirinden ayrılmaz parçaları olarak karşımıza çıkmaktadır. Demokrasi nasıl basın özgürlüğünün en iyi güvencesi ise basın özgürlüğünün sağlanmış olması da demokrasinin var olma şartıdır."**

Sayın Cumhurbaşkanı, **"silahlı gasp"** suçu işleyen ve affedilen Necati Erdal ile **"ağır fikir işçisi"**, Türkiye'nin tek **"basın suçlusu mahkûmu"**Ocak Işık Yurtçu arasında nasıl bir fark var acaba? **"Özgürlük"** ve **"demokrasi"** önündeki tel örgülerinin kaldırılması için gazetecinin **"astımı"**na rahat nefes alma koşullarını geri vermek çok mu zor? Size **"baba"** diyorlar. Size suikast düzenlemekten yargılanan sanık sizin **"affınıza"**sığınacağını söylüyor. Sizin demokrasiniz ve özgürlüğünüz, bizim de demokrasimiz ve özgürlüğümüz. Gazeteci ve **"ağır fikir işçisi"** Işık Yurtçu'ya demokrasi ve özgürlük yoksa, ne siz ne de bizler özgür ve demokrat sayılırız.

Işık Yurtçu'ya mektup yazın. Bu onun yaşama sevinci, Sakarya Cezaevi'nde umudu ve direnci... Cumhurbaşkanı'na ne yazarsınız, onu ben bilemem. Bu da sizin sorununuz.

Su Çürüdü, Tuz Koktu

AYDIN ENGİN *29 aralık*

Hayır, hayır, artık *"haber seli"* ya da *"information sağanağı"* gibi terimler anlamsız. Lağımlar patladı bu ülkede. Sokaklarımızda, evlerimizin önünde, ekranlardan taşıp oturma odalarımızda lağımlar açıktan akıyor.

Birtakım b.ktan herifler ve karılar her yanı b.oka buladılar. Su çürüdü, tuz koktu. Her yana, her yere bulaşmış b.k, ruhumuzu kanattı. İçimiz allak bullak. Durmaksızın öğürüyoruz. Ölüm aygıtına dönüşmüş özel timci polislerin, devletin üst bürokratı denen çapsız ve kanlı birtakım adamların, siyaseti ülkeyi kana bulamak, iliğine kemiğine kadar soymak bellemiş birtakım heriflerin ve karıların adlarını, yapıp ettiklerinin iğrenç öykülerini dinlemek filan istemiyoruz.

Yeter!.. Her şey yeterince açık. Her şey yeterince kanıtlı.

Patlayan lağımların üstünü örtmek filan nafile. Yerin yedi kat dibine pompalamadıkça, geri tepmeyi önleyecek düzenekleri üretmedikçe bize b.ktan kurtuluş yok.

Seçim bizim seçimimiz artık. Kurtarıcı filan yok. Ya b.k içinde yaşamayı kabul edeceğiz ya bu herif ve karıların defterini dürüp kendimizi arıtmaya çabalayacağız.

Uzun sürecek. Bıktırmacasına uzun sürecek.

Marksist ya da liberal, merkez sağcı ya da solcu olmanın hiç önemi yok bu noktada. Ayrışmamız *yurttaşlar* ile *uyruklar*'ın; *kullar*'la *özgür bireyler*'in ayrışması.

Soru yalın: Kul muyuz, özgür bireyler mi? Yurttaş mıyız, uyruklar, tebaalar mı? Tribündeki edilgin izleyiciler miyiz, sahaya inip koşan, ter döken, emek harcayan, kafa patlatan, sakatlanmayı göze alan, oyuna sonuna dek ve kaytarmasız katılanlar mıyız?

Tercihimiz bundan sonraki yaşamımızı tanımlayacak.

Bir akşam kapımız çalındığında, kapıda elleri silahlı, üstelik insana da benzeyen, hatta uygar görünüşlü insanlara bile benzeyen adamlar, *"Bir konu hakkında ifadenize başvuracağız. Bizimle merkeze kadar geleceksiniz"* dediklerinde sahiden polis merkezine götürüleceğinize emin misiniz?

Polis merkezine götürülseniz bile, orada sizi sorgulayanların, hukuk devletinin yaptırım gücünü temsil eden güvenlik örgütünün memurları olduğuna emin olabilecek misiniz?

Sizi ölüm makinesine dönüşmüş, ruhsal olarak iflah olmamacasına sakatlanmış katillerin, psikopatların sorgulamadığını bilme ve güvenme şansınız var mı?

Güneydoğu'da yollardayken, bir akşam alacasında yol kesilmişse, yolu kesenlerin PKK'li olması ile özel timci olması arasında sizin için fark eden ne olacak? Birinden korkup ötekine güven duymak için nasıl bir gerekçeniz var. Hatta bir gerekçeniz var mı?

Vergi dairesinde, belediyede, tapu müdürlüğünde, elektrik şirketinde, devletin herhangi bir kurumunda sizden rüşvet istenmeyeceğine, hakkınızın yenmeyeceğine güvenmeniz için herhangi bir neden sayabilir misiniz?

Rüşvetçi olmayan bir memurla karşılaştığınızda şaşırmıyor musunuz? Şaşırıyorsanız, şaşırmanızın anlamı ne ola ki?

Devlet aygıtının kangren olduğunu kavramak için başka nasıl bir belirti, ne gibi bir kanıt, ne tür bir bulgu gerekiyor? Bütün bir siyasetçi korosu ağız birliği yapıyor:

"Tamam" diyorlar, *"Tamam devlete sızmış çeteler yüzünden kirlenme var. Temizleyelim. Tamam. Ama bu sırada aman, aman sakın devleti yıpratmayalım."*

Hayır!..

Devlet yıpranacak. Öldürücü mikropların sardığı, çürüttüğü bütün devlet organları temizlenmedikçe, ortada korunmaya değer bir aygıt yok.

Soyut bir devlete tapmak budalalık. Savunacaksak *'hukuk devleti'*ni savunacağız. Sadece onu savunacağız. Hukuk devletini üretmek içinse, bu devletin korkusuzca yıpratılması gerek.

Bütün lağımların patladığı bir ülkede sorun artık onarım değil, gerekirse dört duvar bırakmamacasına yıkıp yeniden yapmaktır.

Bu hastalıklı yapıyı, organlarını kangren sarmış bu devleti korumaktan söz edenler, açıktan akan lağımların içinde gırtlaklarına kadar b.ka bulanmış yaşamayı yeğleyenler olarak anılacak.

Kangreni asprinle tedavi etmeye kalkışan hekim ya şarlatandır ya cellat.

TÜRKİYE'DE VE DÜNYADA 1996

OCAK

1 Ocak : Gümrük Birliği anlaşması yürürlüğe girdi.
5 Ocak : Cezaevlerindeki eylemler sırasında Ümraniye Cezaevi'nde çıkan olaylarda 3 kişi öldü 67 kişi yaralandı.
5 Ocak: Suudi Arabistan'ın yeni Kralı Veliaht Prens Abdullah oldu.
6 Ocak: Japonya Başbakanı Tomiçi Murayama ekonomik problemler nedeniyle istifa edeceğini açıkladı.
9 Ocak: Eski Fransa Cumhurbaşkanı François Mitterand öldü.
10 Ocak: Özdemir Sabancı, Haluk Görgün ve Nilgün Hasefi Sabancı Center'da öldürüldüler. - Ümraniye Cezaevi'ndeki olaylarda ölenlerin cenaze töreninde gözaltına alınan Gazeteci Metin Göktepe'nin Eyüp'te cesedi bulundu.
11 Ocak: Bir grup Çeçen Rusya'ya bağlı Dağıstan Özerk Bölgesi'nde bir hastaneyi basarak 2000'den fazla kişiyi rehin aldı.
15 Ocak: Meslek odaları seçimlerinde MÜSİAD ve İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı R. Tayyip Erdoğan'ın desteklediği adaylar kaybetti.
16 Ocak: Portekiz Devlet Başkanlığı seçimlerini sosyalist Jorge Sampaio rakibi liberal Cavaco Silva'ya karşı açık farkla kazandı.
- Yunanistan Başbakanı Andreas Papandreu sağlık sorunları nedeniyle istifa etti.
17 Ocak: Avrasya Gemisi silahlı kişilerce Trabzon'da kaçırıldı.
22 Ocak: Özgürlük ve Dayanışma Partisi'nin kuruluş şenliği yapıldı.
22 Ocak: Filistin'deki ilk demokratik seçimlerle Arafat liderliğini yasallaştırdı.
26 Ocak: Rusya, Avrupa Konseyi Parlementerler Meclisi üyesi oldu.
27 Ocak: Gazeteci Metin Göktepe'nin öldürülmesi olayıyla ilgili 49 polis hakkında soruşturma açıldı.
28 Ocak: Rıdvan Budak yeniden DİSK Genel Başkanı seçildi.
28 Ocak: Keşmir'de bir camiye yapılan roketli saldırı sonucu 19 kişi öldü, 20 kişi yaralandı.
29 Ocak: Üç yıl önce demokrasiye geçen Nijer'de yapılan darbenin ardından askeri dönem başladı.
30 Ocak: Refah Partisi'nin ''kasası'' Süleyman Mercümek dolandırıcılıktan mahkum oldu. - Kardak'ta medyanın bayrak savaşı. Hürriyet Gazesi muhabirleri bir helikopterle Kardak kayalıklarına inerek Yunanlı gazetecilerin diktiği bayrağı indirip yerine Türk bayrağı diktiler.

ŞUBAT

1 Şubat: Yunanistan'da Konstantin Simitis Kabinesi güvenoyu aldı. - Sri Lanka'da Başkent Kolombo'daki merkez bankası binasına düzenlenen intihar saldırısında en az 55 ölü, 1400'e yakın yaralı var. - Bosna'da Federasyon Hükümeti kuruldu.
4 Şubat: Çin'deki deprem sonrasında 200 kişi öldü. En az 14 bin yaralı var.
7 Şubat: Birgen Air'e ait uçak Atlantik Okyanusu'na düştü. 126 yolcu ve 13 mürettebat kayıp.
9 Şubat: Diyarbakır'da Hizbullah örgütü ile güvenlik görevlileri arasında çıkan çatışmada 3 Hizbullah üyesi öldü.
10 Şubat: Londra'da IRA tarafından atılan bomba sonucu 3'ü ağır 100 kişi yaralandı.
13 Şubat: Bosna'daki savaş suçluları Lahey'deki Uluslararası Savaş Suçları Mahkemesi'ne gönderildi. - Garry Kasparov Deep Blue adlı bilgisayarı yendi.
16 Şubat: Askeri helikopter eğitim uçuşu sırasında Marmaris'te denize düştü 6 kişi kayıp.
19 Şubat: ABD'li Müslüman Lider Farrakhan Erbakan'la görüştü.
22 Şubat: İran Ulusal Direniş Konseyi üyesi iki İranlı İstanbul Aksaray'da ölü bulundu.
23 Şubat: Rusya IMF ile anlaştı.
24 Şubat: Irak Devlet Başkanı Saddam Hüseyin 6 ay önce Ürdün'e kaçan ve yurda dönmelerine izin verdiği damatları Hüseyin Kamil Saddam ve Saddam Kamil Hasan'ı öldürttü.
24 Şubat: Uğur Mumcu cinayeti nedeniyle aranan Şefik Polat'ın 1 Ekim 1993'te Almanya'ya iltica isteminde bulunduğu açıklandı.
26 Şubat: Vehbi Koç öldü.
26 Şubat: HAMAS'ın Kudüs ve Tel-Aviv'de gerçekleştirdiği bombalama eylemleri sonucunda 26 kişi öldü, 73 kişi yaralandı.
28 Şubat: Yaşar Kemal "Düşünce özgürlüğü ve Türkiye" kitabındaki makaleleri nedeniyle bir kez daha DGM'de.
29 Şubat: Adalet Bakanı Firuz Çilingiroğlu Türkiye'de işkence yapıldığını açıkladı.
29 Şubat: Kardak Kayalıkları, Batı Trakya Türklerine yapılan baskılar ve AB'de Yunanistan'ın Türkiye aleyhine ortaya koyduğu iddialar üzerine istişarelerde bulunmak üzere Dışişleri Bakanlığı tarafından yurda çağrılan Atina Büyükelçisi Ümit Pamir'in gerek duyulduğu sürece Türkiye'de kalacağı açıklandı.

MART

2 Mart: İ.Ü öğrencilerinin harçları protesto etmek amacıyla başlattıkları işgal eylemi bitti. Polis 30'u aşkın öğrenciyi gözaltına aldı.
4 Mart: DYP ve ANAP koalisyon protokolü imzaladı.
4 Mart: İspanya'da yapılan genel seçimlerle sosyalist Başbakan Felipe Gonzalez iktidarı son buldu. Muhafazakar Halk Partisi Lideri Jose Maria Aznar Başbakan oldu.- Köktendinci HAMAS örgütünün Kudüs'te bir otobüse yerleştirdiği bombanın patlamasıyla 20 kişi öldü, çok sayıda yaralı var.
5 Mart: HAMAS İsrail'de yine saldırı düzenledi. 13 kişi öldü 100'ün üzerinde yaralı var.
7 Mart: Cumhurbaşkanı Demirel Mesut Yılmaz Başkanlığı'ndaki ANAYOL hükümetini onayladı.
9 Mart: KKTC'ye ait Beşparmak yolcu uçağı Lefkoşa-İstanbul seferi sırasında kaçırıldı. Sofya Havaalanı'nda yakıt ikmali yaptıktan sonra, Münih Havaalanı'na indi-

rildi. Yakalanan 4 Kafkas kökenli havakorsanı Çeçenya'daki savaşı dünyaya duyurmak istediklerini söylediler.
10 Mart: Gazeteci Çetin Emeç'in katillerinden İrfan Çağırıcı yakalandı. - Eğitim- Sen tarafından Ankara'da gerçekleştirilen eylemde polis öğretmenleri copladı.
13 Mart: ANAYOL hükümeti güvenoylamasında 257 kabul, 207 red ve 80 çekimser oy alarak göreve 13 Mart: -Mısır'da düzenlenen Ortadoğu'da Terörle Mücadele Zirvesi 25 ülkenin katılımıyla başladı.
14 Mart: İskoçya'da bir ilkokula giren silahlı kişi 16 çocuk ve 2 öğretmeni öldürdükten sonra intihar etti.başladı.
14 Mart: Koraç Kupası'nda Efes Pilsen Basketbol takımı şampiyon oldu.
16 Mart: RP İstanbul Milletvekili Aydın Menderes Sandıklı yakınlarında geçirdiği trafik kazasında ağır yaralandı.
17 Mart: Eski DGM Savcısı Nusret Demiral MHP'den ihraç edildi.
18 Mart: Türkiye Barolar Birliği Başkanılğına avukat Eralp Özgen seçildi.
19 Mart: Kopenhag'daki "Sürgünde Kürt Parlamentosu" toplanmasını engellemeyen Danimarka Dışişleri Bakanlığı'nca protesto edildi.
21 Mart: Bosna resmen ikiye bölündü.
22 Mart: İngiltere hükümeti sığırlarda görülen BSE (deli inek) hastalığının insanlara da bulaşabileceğini doğruladı. Avrupa ülkeleri İngiltere'den et ithalini yasaklarken, İngiltere'de 11 milyon büyükbaş hayvanın imhası gündeme geldi.
22 Mart: Yurt dışına çıkışta ödenen Toplu Konut Fonu Bakanlar kurulu kararıyla kaldırıldı.
24 Mart: Tayvan'da Çin'in engelleme çabalarına karşın yapılan seçimlerde Devlet Başkanı Lee Teng Hui yeniden seçildi.
25 Mart: İçişleri Bakanlığı ve Jandarma Genel komutanlığı'nın ibadete yönelik yeni düzenlemeler getiren genelgesinden sonra Refah Partisi, Büyük Birlik Partisi ve şeriatçı basın Türk Silahlı Kuvvetleri'ni hedef gösteren yayınlar başlattılar.
26 Mart: Fransa, İngiltere ve ABD Güney Pasifik'in nükleer silahlardan arındırılması konusunda anlaştılar.
27 Mart: Jandarma Genel Komutanlığı Türk Silahlı Kuvvetleri'ni hedef alanları ve şeriatçı saldırılarda bulunanları "Maskelerinin düşmesinden telaşlanan şeriat özlemcileri, çağdışı gericiler " diye niteledi.
28 Mart: Şair Nihat Behram 16 yıl 28 Mart: - İsrail Başbakanı İzak Rabin'in katili Yigal Amir'e Tel-Aviv'deki mahkemede ömür boyu hapis cezası verildi.sonra Türkiye'ye döndü.
29 Mart: Çekiç Güç'ün görev süresi üç ay uzatıldı.
30 Mart: Adalet Bakanı Mehmet Ağar 62 DGM daha kurulmasını istedi.

N İ S A N

2 Nisan: 16 Mart Katliamı Davası'nda MHP Lideri Alpaslan Türkeş'e ağır suçlama: Zülküf İsot'u Türkeş öldürttü.
3 Nisan: Münir Özkul'un 55. sanat yılı kutlandı. - Engin Civan tahliye edildi.
4 Nisan: Ülkücü Nurullah Tevfik Ağansoy duruşmada kendisine suikast düzenleyecek olan kişiyi yakalattı. - ABD Ticaret Bakanı Ron Brown ile üst düzey özel sektör ve askeri yetkilileri taşıyan ABD uçağı Bosna'nın Tuzla kentinden Hırvatistan'ın Dubrovik kentine giderken düştü. Uçakta bulunan 6'sı mürettebat 35 kişi öldü.
5 Nisan: Greenpeace Diyarbakır içme suyunu kirlettiği için Shell'i protesto kampanyası başlattı.
7 Nisan: Emniyet Genel Müdürlüğü'ne Alaaddin Yüksel atandı. - Evrensel Gazetesi 5 Eylül 1995 yılında yayımlanan Semih Hiçyılmaz'ın yazısı nedeniyle TCY'nin 312/2. maddesi uyarınca "bölücülük yapıldığı" gerekçesiyle 1 ay kapatıldı.
8 Nisan: Üniversiteye giriş sınavlarının ilki olan ÖSS yapıldı.
9 Nisan: Olağanüstü Hal Bölge Valiliği'ne Necati Bilican, İstanbul valiliği'ne Rıdvan Yenişen atandı. İstanbul Emniyet Müdürü Orhan Taşanlar ise Bursa Valiliği'ne atandı.
10 Nisan: Lübnan'daki Hizbullah militanları İsrail'in kuzeyine roket saldırısı düzenledi, 13 kişi yaralandı.
12 Nisan: Mısır'ın Başkenti Kahire'de 53 Afrika ülkesi kıtanın nükleer silahlardan arındırılmasını öngören Pelindava Antlaşmasını imzadı. - İsrail 14 yıl aradan sonra Lübnan'ı bombaladı. Hizbullah mevzilerine yapılan saldırıda en az 5 kişinin öldüğü açıklandı.
15 Nisan: Ankara Celal Bayar Bulvarı'nda toplanan 10 binin üzerinde memur ateş yakarak "Barış, Demokrasi, Sendikal Hak ve Özgürlük" eylemi yaptı. - Efes Pilsen Basketbol takımı kupa şampiyonu oldu.
17 Nisan: Adana 1. İdare Mahkemesi Akkuyu Nükleer Santralı'nın yapımını durdurma davasında santralin kurulmasına karar verdi.
18 Nisan: Devlet, Erzincan'ın Başbağlar Köyü'nde 1993 yılında gerçekleştiren katliamda ölen 33 kişinin yakınlarına tazminat ödemeye mahkum edildi.
19 Nisan: Onbinlerce memur bir çok ilde "sosyal hak ve insanca yaşama ücreti" için iş bırakma 19 Nisan:
- Kahire'de Europa Oteli'nin önünde aralarında İsrailli ve Yunanlılarında bulunduğu turist kafilesine otomatik silahlarla ateş açıldı. 18 kişi öldü, 15 kişi yaralandı. Dinci örgütler bu eylemin İsrail'in Lübnan'a karşı düzenlediği operasyonlara tepki olduğunu açıkladılar.eylemi yaptı.
22 Nisan: Lüksemburg'da başlaması gereken Terör Zirvesi İsrail'in Hizbullah operasyonu nedeniyle ertelendi.
23 Nisan: İtalya seçimlerinde Romano Prodi önderliğindeki sol ittifak Silvio Berlusconi önderliğindeki sağ ittifakı yenilgiye uğratarak senatoda mutlak çoğunluğu sağladı.
24 Nisan: PKK 23 Nisan sabahı üç öğretmeni öldürdü.- Cem Boyner YDH Başkanılığından istifa etti.
25 Nisan: TEDAŞ soruşturma önergesi TBMM'de kabul edildi.
25 Nisan: Çeçen Lider Cahar Dudayev'in Rus birliklerinin roket saldırısı sonucu öldüğü doğrulandı.
26 Nisan: İçişleri Bakanlığı vakıfların kurban derisi toplamalarını engelleyen bir genelge yayınladı.
27 Nisan: İsrail ve Hizbullah ABD'nin araya girmesiyle ateşkes antlaşması yaptı.
29 Nisan: Avustralya'da turistlere ateş açan bir kişi 32 kişinin ölümüne 18 kişinin yaralanmasına neden oldu.

M A Y I S

1 Mayıs: Brezilya'da 1993 yılında gerçekleştirilen sokak çocuklarının katliamının sorumlusunun bir polis olduğu ortaya çıktı.
2 Mayıs: Çeçen Lider Selimhan Yandarbiyev öldürüldüğü yolundaki iddiaları televizyon konuşmasıyla yalanladı. - Kadıköy'deki 1 Mayıs İşçi Bayramı kutlamalarında polisin açtığı ateş sonucu üç kişi öldü. Çok sayıda yaralının bulunduğu olaylar sırasında bir çok kişi gözaltına alındı.
3 Mayıs: Kara Harp Okulu'ndaki Fetullahçıların listesi yayımlandı.
9 Mayıs: Dünya Ermenileri Baş Patriği Karekin 1. Ermeni Patrikhanesi'nin 535. kuruluş yıldönümüne katılmak üzere İstanbul'a geldi.
10 Mayıs: TOFAŞ önergesi TBMM'de 140'a karşı 373 oyla kabul edildi. - Amerikalı Nazi lider Gary Rex Lauck Hamburg'da yargılanmaya başlandı.
11 Mayıs: Hindistan'da 6 bin 545 üyeli parlemento için seçimler yapıldı.
12 Mayıs: İran-Kazakistan petrol antlaşması imzalandı. - İpek Yolu olarak tanımlanan ve Çin'i Türkiye'ye bağlayacak demiryolu hattı tamamlandı.
14 Mayıs: 15. Milli Eğitim Şurası başladı. Şurayı protesto eden bir grup liseli öğrenci gözaltına alındı. - Selçuk Parsadan örtülü ödenekten 5.5 milyar lira aldığını öne sürdü.
15 Mayıs: Anayasa Mahkemesi Cumhuriyet tarihinde ilk kez bir güvenoylamasını geçersiz saydı.
- Göktepe Cinayetini Araştırma Komisyonu feshedildi.
17 Mayıs: Hindistan'da genel seçimlerden birinci parti olarak çıkan Hindu milliyetçisi Bharatiya Janata Partisi'nin Lideri Atal Bihari Vajpeyee and içerek başbakanlık görevine başladı.
18 Mayıs: Efes Pilsen basketbol takımı ligi de şampiyonlukla bitirdi.
19 Mayıs: Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'e Kocaelin'de silahlı saldırı yapıldı. Saldırgan İbrahim Gümrükçüoğlu Türkiye İsrail antlaşmasını protesto amacıyla saldırıda bulunduğunu söyledi.
20 Mayıs: 1. Futbol Ligi 1995-1996 sezonunda Fenerbahçe Şampiyon oldu.
21 Mayıs: Birleşmiş Milletler'in Irak'a kontrollü petrol satışı izni veren antlaşma imzalandı.
23 Mayıs: Korsika'da Fransa'dan bağımsızlık isteyen Korsika Özgürlükçü Ulusal Cephesi eylemlerini artırdı. - Avrupa Şampiyonlar Ligi'nde Juventus şampiyon oldu.
24 Mayıs: Kuzey Kore'li bir pilot MİG-19 savaş uçağıyla birlikte Güney Kore'ye iltica etti.
25 Mayıs: ANAYOL hükümeti DYP tarafından bozuldu. - Sıvas İdare Mahkemesi Aziz Nesin'in Sıvas olaylarında "tahrikçi" değil "mağdur" olduğuna ve İçişileri Bakanlığı'nın tazminat ödemesine karar verdi.
26 Mayıs: İstanbul Erkek Liseliler Eğitim Vakfı Özel İlkokulu'na alınacak öğrencileri belirlemek için Noter gözetiminde yapılan kura çekiminde Vakıf yöneticileri hile yaparken suç üstü yakalandı.
28 Mayıs: Eski İçişleri Bakanı İsmet Sezgin İslami Hareket Örgütü'nün liderinin adını açıkladı ve "Mumcu'nun katili Çağırıcı" dedi. - Çeçen lider Selimhan Yandarbiyev ile Rusya Devlet Başkanı Boris Yeltsin Moskova'da yaptıkları görüşmede ateşkes konusunda anlaştılar.
30 Mayıs: ABD Başkanı Bill Clinton ve eşinin tüm eski ortakları dolandırıcılık ve yolsuzluktan suçlu bulundu.
31 Mayıs: İsrail seçimlerini sertlik yanlısı Benjamin Netanyahu kazandı. - HABİTAT II Zirvesi başladı.

H A Z İ R A N

1 Haziran: Adalet Bakanı Mehmet Ağar'ın genelgesi üzerine başlatılan açlık grevleri 37 cezaevinde sürüyor. - HABİTAT II Zirvesi'nde Sivil Toplum Kuruluşlarının forumunu polis engelledi.
3 Haziran: HABİTAT II'nin resmi açılışı yapıldı.
4 Haziran: Berlin'deki NATO toplantısında Avrupalı üyelere ABD'den bağımsız operasyon yetkisi tanındı.
- Kıbrıs'ta, Rum Milli Muhafız Ordusu askerlerinden biri Yeşithattan geçmeye çalışırken uyarıları dinlemediği için Türk askerleri tarafından öldürüldü.
5 Haziran: Bahreyn'de devrim hazırlığı içindeki İran yanlısı Hizbullah örgütü üyesi 44 kişi tutuklandı. Mısır, Suudi Arabistan ve Kuveyt Bahreyn'i desteklediklerini açıkladılar. - Çiller ve Erbakan'ın malvarlıklarıyla ilgili görüşme TBMM'de başladı.
7 Haziran: Başbakan Mesut Yılmaz 53. hükümetin istifasını Cumhurbaşkanı'na sundu. - Türkiye, ABD Temsilciler Meclisi'nin dış yardım kredilerinin bir bölümünü "Ermeni soykırımının Türk devletince kabul edilmesi" koşuluna bağlaması üzerine yardım kredisinin tümünü reddetti.
9 Haziran: 1996 Avrupa Futbol Şampiyonası başladı.
12 Haziran: Suriye Devlet Başkanı Hafız Esat'a başarısız bir suikast yapıldı. - Manisa Emniyet Müdürlüğü'nde liseli öğrencilere işkence yapan 10 polis hakkında 70'er yıl hapis cezası istemiyle dava açıldı. - Emek Partisi'ni kapatma istemiyle dava açıldı.
13 Haziran: Pozantı'da polisle çatışmaya giren ve yakalanan Söylemezler çetesinin otomobilinde çok sayıda cephane bulundu.
14 Haziran: Zonguldak'ta Kümesü Madencilik'e ait kömür ocağındaki göçükte 3 madenci öldü.
15 Haziran: BM Güvenlik Konseyi'nde Irak alehindeki karar Fransa, Rusya ve Çin'in muhalefetiyle engellendi.
17 Haziran: Cezaevlerindeki açlık grevlerine sanatçı desteği eyleminde polis 44 aydını gözaltına aldı.
19 Haziran: Çekiç Güç ve Olağanüstü Hal 1 ay daha uzatıldı.
19 Haziran: Hillary Clinton Whitewater Soruşturmasında suçlu bulundu. - Rusya Devlet Başkanı Boris Yeltsin emekli general Alexander Lebed'i Rusya Güvenlik Konseyi'nin başına getirdi. - İkinci Dünya Savaşı'nda yenileceğini anlayan Almanya'nın işgal ettiği tüm ülkelerdeki paraya çevrilebilen değerleri ve Alman işadamlarının sermayelerini İsviçre'ye aktarma kararı verdiği açıklandı.
22 Haziran: Arap Zirvesi Kahire'de başladı.
24 Haziran:
- Yunanistan eski Başbakanı Andreas Papandreu öldü.
23 Haziran: Diyarbakır'da yerel yayın yapan Söz TV'ye saldırı düzenlendi, 6 kişi öldü, 14 kişi yaralandı.
24 Haziran: Üniversiteye giriş sınavlarının ikincisi ÖYS yapıldı. - HADEP 2. Olağan kongresi'nde Türk bayra-

ğının indirilerek yerine PKK bayrağı ve Abdullah Öcalan'm resminin asılması nedeniyle Ankara DGM inceleme başlattı.
25 Haziran: HADEP Kongresi'nden dönen parti yöneticilerini taşıyan otomobil silahlı 10 kişinin saldırısına uğradı. Hulusi Kul, Mehmet Kaya ve Mustafa Öztürk öldü.
27 Haziran: Suudi Arabistan'da bir Amerikan askeri üssünde meydana gelen patmalada 19 Amerikalı öldü. Çoğu Amerikalı 386 kişi yaralandıb
28 Haziran: Çin'de Dünya Uyuşturucu ile Mücadele Günü çerçevesinde 231 kişinin idam edildiği bildirildi. - İrlanda'da IRA ve yeraltı dünyasıyla ilgili haberler yapan gazeteci Veronica Guerin Dublin'de öldürüldü.
29 Haziran: G-7 ülkeleri ABD Başkanı Clinton'ın terörle mücadele paketini onayladı. - Cumhurbaşkanı Demirel RP lideri Necmettin Erbakan Başkanlığındaki REFAHYOL hükümetini onayladı.

T E M M U Z

1 Temmuz: Avrupa Futbol Şampiyonası'nda Almanya
1 Temmuz: - PKK, Tunceli'de bayrak töreni yapan askerlere intihar saldırısı düzenledi. 9 kişi öldü, 8'i ağır 31 kişi yaralandı.
3 Temmuz: Uşak cezaevindeki kavgada 5 kişi öldü.şampiyon oldu.
4 Temmuz: Rusya'da yapılan Devlet Başkanlığı seçimlerini Aleksander Lebed'in desteği ile Boris Yeltsin kazandı.
5 temmuz: Cezaevlerindeki açlık grevleri 43. gününde ölüm orucuna dönüştü. - Ankara DGM, HADEP'in Genel Başkanı Murat Bozlak ile 38 yöneticisini kongredeki olaylar nedeniyle tutukladı.
7 Temmuz: İP Genel Başkanı Doğu Perinçek mafyanın Çiller ailesi ile ilişkisi olduğunu açıkladı.
8 Temmuz: KKTC'de sol görüşlü gazeteci yazar Kutlu Adalı evinin önünde vurularak öldürüldü.
- ABD yardımını Mısır İsrail politikasını değiştirmek için koz olarak kullanabilceği gerekçesiyle reddetti.
9 Temmuz: RP lideri Necmettin Erbakan başkanlığındaki REFAHYOL hükümeti 265 red, 1 çekimser oya karşın 278 evet oyuyla güvenoyu aldı.
10 Temmuz: Adalet Bakanı Şevket Kazan, İçişleri Bakanı Mehmet Ağar'ın Adalet Bakanlığı döneminde çıkarttığı cezaevleriyle ilgili "6 mayıs" genelgesini iptal etti. Ölüm oruçları sürüyor. - Çeçenistan'da 1 Haziran'da yürürlüğe giren ateşkes bozuldu.
11 Temmuz: Promosyona denetim tebliği yayımlandı. - Gazeteci Metin Göktepe'nin öldürülmesiyle ilgili dava Adalet Bakanlığı'nın başvurusu üzerine Yargıtay 10. Ceza Dairesi'nin kararıyla "güvenlik" gerekçesiyle Aydın'da görülecek. - Kuzey İrlanda'da İngiltere yanlısı protestanlar Portdown'da başlattıkları eylemleri tüm bölgeye yayıyorlar.
13 Temmuz: Moskova'da bir troleybüste patlayan bomba sonucu 1 kişi öldü, 8'i ağır 30 kişi yaralandı.
16 Temmuz: Polis tutuklu yakınlarının eylemini izleyen gazetecilere saldırdı. Türkiye Gazeteciler Cemiyeti binasına sığınan gazetecilerin peşinden binayı basan polis protesto edildi.
17 Temmuz: Güvenoylamasında red oyu kullanan 8 DYP milletvekili istifa etti.
18 Temmuz: Avrupa'nın misilleme tehdidi üzerine ABD Başkanı Clinton Küba'yı "boğacak" yasayı dondurdu.
19 Temmuz: New York-Paris seferini yapan TWA Havayolları'na ait Boeing 747 tipi uçak havada infilak etti. Uçaktaki 228 kişiden kurtulan olmadı. - Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu 1214 yargıç ve savcının atama kararnamesini adli tatil sonrasına erteledi.
20 Temmuz: 26. Yaz Olimpiat Oyunları Atlanta'da başladı.
21 Temmuz: Sri Lanka'da Tamil gerillalarının sürdürdüğü saldırılarda 800 askerin öldüğü bildirildi.
22 Temmuz: Cezaevlerindeki ölüm oruçlarında ilk ölüm. TKP (ML) davası sanıklarından Aygün Uğur eylemin 63. gününde Ümraniye Cezaevi'nde öldü.
23 Temmuz: Yazar Adalet Ağaoğlu'na otomobil çarptı. Ağaoğlu ağır yaralı.
24 Temmuz: Genelkurmay Başkanı İsmail Hakkı Karadayı Erbakan hükümetine verilen brifingte İran'ın şeriatçı örgütleri desteklediğini vurguladı.
26 Temmuz: Burundi'de ordu yönetime elkoydu. - Sri Lanka'da Tamil gerillaları 70 kişinin ölümüne 600 kişinin yaralanmasına neden olan tren bombalama eyleminin kendileri tarafından yapılmadığını açıkladılar.
28 Temmuz: Atlanta Olimpiyat Parkı'nda meydana gelen patlamada bir kişi öldü. TRT muhabiri Melih Uzunyol kalp krizi geçirerek hayatını kaybetti.
28 Temmuz: Cezaevlerindeki eylemler sırasında 12 kişi öldü. Aydınların girişimi sonucu Adalet Bakanı Kazan geri adım attı ve ölüm orucu eylemi sona erdi.
29 Temmuz: Zapatistalar Meksika'da San Cristobal de las Casas'da 41 ülkeden katılan binlerce kişiyle "serbest pazar ekonomisi politikalarını" protesto amaçlı bir forum düzenledi.
30 Temmuz: Kumarhaneler kralı Ömer Lütfü Topal Yeniköy'deki evine giderken arabasına açılan ateş sonucu öldürüldü.
31 Temmuz: Çekiç Güç'ün görev süresi 5 ay uzatıldı.

A Ğ U S T O S

1 Ağustos: Endonezya'da 30 yıldır süren baskıcı yönetim demokrasi yanlılarının yaptığı gösterilerle sarsılıyor.
3 Ağustos: Somali'de iktidar için çatışan iki büyük gruptan birinin lideri olan Aidid öldü. - Şer'i hükümlü sigorta kuruluşuna TBMM'de ANAP ve RP oylarıyla onay verildi.
4 Ağustos: Sağlıksız çevre koşulları nedeniyle ortaya çıkan bağırsak enfeksiyonu yüzünden Batman'da 7 kişi öldü. - Konya Valiliği İlhan Arsel'in "Şeriattan Kıssalar" kitabını tanıtan Tempo Dergisi'ni toplattı.
5 Ağustos Enver Paşa'nın naaşı Tacikistan'dan getirtilerek İstanbul Hürriyeti Ebediye'deki Anıt Mezar'a devlet töreniyle nakledildi.
6 Ağustos: 20. yüzyılın son Olimpiyat Oyunları bitti.
7 Ağustos: ABD terörizmle mücadele çerçevesinde İran ve Libya'ya karşı yaptırım kararı aldı.
8 Ağustos: İlhan Arsel'in kitabı toplatıldı.
9 Ağustos: Kamboçya'daki maoist gerilla örgütü Kızıl Kmerler'in üst düzey iki komutanı ile 3 bin gerilla hükümet güçlerine katılınca örgüt çöktü.
11 Ağustos: Başbakan Erbakan KKTC'den sonra ikinci yurtdışı gezisini İran ve Uzakdoğu'ya yapıyor.
12 Ağustos: Rusya Güvenlik Konseyi Sekreteri Alek-

sander Lebed Çeçenistan sorununu çözmek amacıyla Kuzey Kafkasya'ya gitti. - Kıbrıs'da Derinya sınır bölgesinde rumlarla Türkiye'den giden ülkücüler çatıştı. Bir rum genci dövülerek öldürüldü, 12'si Türk 30 kişi yaralandı.
14 Ağustos: - İçki satışına sınırlama yurt çapında yayılıyor.
15 Ağustos: Kıbrıs'ta rumlar bir kez daha sınırı delerek Türk bayrağını indirmeye çalıştılar. Askerlerin ateş açması sonucu bir rum öldü. - Suudi Arabistan'da ABD üssüne yapılan saldırı ile ilgili 6 kişinin tutuklandığı öne sürüldü.
19 Ağustos: Belçika'da küçük kız çocuklarını kaçırarak açlıktan ölümlerine neden olan 2 kişi tutuklandı.
20 Ağustos:
- Başbakan Erbakan Endenozya'daki gezisi sırasında "Beyin gücümüz yok" dedi.
21 Ağustos: Güney Kore'de binlerce polis Seul'deki Yonsei Üniversitesi'ne baskın düzenleyerek Kuzey Kore'yle birleşme istemiyle 7 gündür işgal eylemi sürdüren
22 Ağustos: Fenerbahçe futbol takımı Şampiyonlar Ligi'nde oynayacak. - Mısır Havayolları'na ait bir uçak Atatürk Havalimanı'na iniş yaparken pisten çıkarak karayolunda bir taksiye çarptı.3200 öğrenciyi tutukladı.
23 Ağustos: Nürnberg Mahkemesi belgelerine göre Yahudilerden yağmalanan 350 milyon dolar değerindeki altın İsveç, İsviçre, Türkiye, İspanya ve Portekiz'e gönderildi.
24 Ağustos: Fransa'da oturma izni alabilmek için Paris'teki Saint- Bernard Kilisesi'nde 56 gündür açlık grevi yapan 10 Afrikalı göçmen ve dayanışma izin yanlarında bulunan lüzlerce kişi polis tarafından dağıtıldı. 46 kişi tutuklandı.
25 Ağustos: ANAP Kongresi'nde Mesut Yılmaz yeniden Genel Başkan seçildi.
26 Ağustos: İstanbul Unkapanı Köprüsü'ne yerleştirilen TNT kalıplarından birinin patlamasından sonra imha ekiplerinin müdahalesiyle toplam 5 kilo 600 gramlık 7 kalıp patlayıcı etkisiz hale getirildi.
27 Ağustos: Güney Korde'de eski Devlet Başkanı Çun Duo Hwan darbe yapmak, katliamla sonuçlanan operasyon emri vermek ve yolsuzluktan suçlu bulunarak idam cezasına çarptırıldı.
28 Ağustos:
- Sudan Havayolları'na ait yolcu uçağını İngiltere'ye kaçıran 7 Iraklı hava korsanı sığınma isteyerek teslim oldu.
28 Ağustos: Ülkücü Nurullah Tevfik Ağansoy İstanbul Bebek'te uğradığı silahlı saldırı sonucu öldürüldü.
29 Ağustos: Zorunlu tasarruf kesintilerine son veren yasa önerisi TBMM'de kabul edildi. - İsrail ile İkinici Savunma Sanayi İşbirliği Antlaşması imzalandı.
30 Ağustos: OHAL uygulamasını kaldıran ve güvenlik güçlerine Türkiye genelinde "ateş açma" yetkisi veren yasa kabul edildi. - PKK'nin rehin aldığı askerleri kurtarmak amacıyla oluşturulan ve RP Van Milletvekili Fethullah Erbaş, İHD Genel Başkanı Akın Birdal, Mazlum-Der Genel Başkan Yardımcısı İlhan Aslan'ın da aralarında bulunduğu heyetin girişimleri sonçsuz kaldı.
29 Ağustos: İngiltere Prensi Charles ve Prenses Diana 15 yıllık evliliklerini resmen bitirdiler.
30 Ağustos: Rusya'nın Vnukovo Havayolları'na ait bir yolcu uçağının Norveç'in Kuzey Kutbu'na yakın Spitzberg Adası'na düşmesi sonucu 136 kişi öldü. 5 kişi yaralı olarak kurtuldu.

E Y L Ü L

1 Eylül: Çeçenistan ile Rusya arasında 21 aydır süren savaşı sona erdiren antlaşmanın ilk protokolü imzalandı. - IKDP Lideri Mesut Barzani kuvvetleriyle işbirliği yapan Irak ordusu IKYB Lideri Celal Talabani'nin hakimiyetindeki Erbil'i ele geçirdi.
4 Eylül: Guam Adası'ndan kalkan ABD uçakları ve Körfez'deki savaş gemileri Irak'ı vurdu.
6 Eylül: PKK'nin elindeki askerleri teslim almak üzere Kuzey Irak'a giden heyette bulunan Akın Birdal ve İlhan Aslan hakkında Ankara DGM tarafından soruşturma başlatıldı.
7 Eylül: İstanbul'da Lütfi Kırdar Kongre ve Sergi Sarayı hizmete açıldı.
8 Eylül: Kuzey Irak'ta can güvenliklerinin tehlikeye girmesi nedeniyle 4 bine yakın Türkmen Türkiye sınırına geldi.
9 Eylül: Irak Lideri Saddam Hüseyin 100 Kürt'ü CIA ajanı oldukları gerekçesiyle idam etti. - Kıbrıs'ta 2 rum saldırganın Magosa güvenlik kesimine girerek nöbetçi Türk askerlerini taraması sonucu er Allahverdi Kılıç şehit oldu. Er Burhan Cihangir ise yaralandı.
10 Eylül: Barzani liderliğindeki IKDP güçleri Talabani'nin hakimiyetindeki Süleymaniye'yi ele geçirdi. Binlerce Kürt İran'a sığındı.
12 Eylül: BM nükleer denemeleri yasaklayan antlaşmayı kabul etti.
13 Eylül: Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu yaklaşık 1300 kişiyi ilgilendiren atama kararnamesi çalışmasını tamamladı. Süleyman Mercümek ve Beşir Darçın hakkında soruşturma açan Ankara Cumhuriyet Başsavcısı Nazmi Şarvan Mersin'e sürüldü.
14 Eylül: Belediye Başkanı Mazlum Aslan Tunceli'nin gıda ambargosu altında olduğunu açıkladı.
15 Eylül: Gazeteci Abdi İpekçi cinayeti, Papa 2. John Paul suikastı ve 12 Eylül öncesi terörün kilit ismi ülkücü Oral Çelik İsviçre'den Türkiye'ye iade edildi.
16 Eylül:ABD için çalışan 2500 CIA ajanı Kürt Amerika'ya götürülmek üzere Türkiye'ye getirildi.
17 Eylül: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde köy yakma ile ilgili davada Türkiye'yi suçlu buldu. - DGM'nin Emniyet Genel Müdürlüğü'ne telefon dinleme yetkisi vermesi tepkiyle karşılandı.
19 Eylül: Bosna'da yapılan Devlet Başkanlığı seçimlerini Alia İzzetbegoviç kazandı.
20 Eylül: Diyarbakır'da bir ay önce kaybolan 9 kişinin cesetleri birer gün ara ile bölgenin çeşitli kesimlerine atılmış olarak bulundu. Sadece üçünün kimliği saptanabildi. - Mersin'e sürülen Ankara Cumhuriyet Başsavcısı Nazmi Şarvan istifa etti.
21 Eylül: Pakistan Başbakanı Benazir Butto'nun kardeşi Murteza Butto Karaçi'deki evinin yakınlarında polisle girdiği silahlı çatışmada öldürüldü.
22 Eylül: İP Genel Başkanı Doğu Perinçek Tansu Çiller ve Mehmet Ağar'ın yasadışı faaliyetlerde bulunan bir suç ekibi örgütlediklerini açıkladı. Perinçek, iddialarını MİT tarafından hazırlandığını belirttiği bir rapora dayan-

dırdı.
23 Eylül: Milli Eğitim Bakanlığı şeriat eğitimi veren Mısır El-Ezher Üniversitesi mezunlarına da öğretmenlik hakkı tanıdı. - ABD Savunma Bakanlığı'nın Latin Amerika ülkelerinden 60 bin subaya istihbarat eğitimi verirken "işkence yöntemlerini" öğrettiği ortaya çıktı.
24 Eylül: Ülkücü Nurullah Tevfik Ağansoy'un katilleri yakalandı.
25 Eylül: Diyarbakır E Tipi Cezaevi'nde meydana gelen olayda 8 tutuklu öldü, 17 kişi yaralandı.tis kazandı.
26 Eylül: İsrail'in Kudüs'de El Aksa Camii'nin yanından geçen tüneli açmasını protesto eden Filistinlilere İsrail polisi tarafından ateş açıldı. 4 kişi öldü, 300 kişi yaralandı.- HADEP Kongresi'nde Türk bayrağının indirilerek PKK bayrağının ve Abdullah Öcalan'ın resminin asılması nedeniyle açılan davaya Ankara DGM'de başlandı.
27 Eylül: Adalet Bakanı Şevket Kazan turbanlı yargıç stajyerlerine kura çektirdi. Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu türbanlı stajyerlerin yargıçlık ve savcılık yapabileceklerini oy birliği ile karara bağladı.
28 Eylül: Afganistan'da Başkent Kabil'i ele geçiren Taleban örgütü BM korumasındaki eski Başkan Necibullah ve kardeşini sokakta asarak idam etti.
29 Eylül: Ahmet Özal ve eski Emlakbank Genel Müdürü Bülent Şemiler hakkında rüşvet aldıkları gerekçesiyle açılan davanın kilit isimleri Mahmut Şahin ve Nihat Yasak bir çatışmada öldürüldüler.

E K İ M

2 Ekim: İsrail'le Filistin arasındaki çatışmalara çözüm bulmak amacıyla Washington'da ABD Başkanı Clinton, Filistin Devlet Başkanı Arafat, İsrail Başbakanı Netanyahu ve Ürdün Kralı Hüseyin arasında görüşmeler başladı. - PKK Diyarbakır'ın Hantepe Köyü'nde kaçırdığı 7 öğretmenden 4'ünü kurşuna dizdi. - Demokratik Barış Hareketi resmen partileşti. - Uluslararası Af Örgütü Genel Başkanı Pierre Sane Türkiye'deki insan hakları ihlallerini önlemeyi hedefleyen kampanyayı İstanbul'da başlattı. - İçişleri Bakanı Mehmet Ağar, Başbakan Erbakan'ın Libya'ya yapacağı gezinin kararnamesini imzalamadı.
3 Ekim: Türbanlı iki yargıç göreve başladı. - Eski Bulgaristan Başbakanı Andrei Lukanov silahlı saldırı sonucu öldürüldü.
4 Ekim: Yargıtay Sıvas katliamı ile ilgili davanın kararını bozdu. 42 sanık hakkında idam cezası verilmesini istedi. - Dışişleri Bakanı Tansu Çiller, Türkiye'nin Kuzey Irak'ta güvenlik kuşağı olarak adlandırılan geçici tehlikeli bölge uygulamasına başladığını resmen açıkladı.
7 Ekim: Başbakan Erbakan'ın Afrika gezisinin Libya bölümü de diplomatik sıkandala dönüştü. Libya lideri Kaddafi Kürt sorununu öne sürerek Türkiye'yi aşağıladı.
9 Ekim: Afganistan'da Özbek Lider Raşit Dostum Taleban'la çatışıyor.
12 Ekim: Nasrullah Ayan Türkinvest'in kapatılmasından 2.5 yıl sonra konkordato istedi.
14 Ekim: Hiç kadın adayın bulunmadığı RP Olağan Kongresi'nde şeriatçı örgütlerden Müslüman Kardeşler ve Hamas temsilcileri davetliler arasında. - Kuzey Irak'ta Barzani güçleri tarafından elegeçirilen Süleymaniye'deki denetim Talabani liderliğindeki IKYB'ye geçti. - KKTC sınırını geçen bir rum "dur" ihtarına uymayınca askerler tarafından açılan ateş sonucu öldü.
15 Ekim: Uğradığı silahlı saldırı sonucu yaralanan mafya lideri Mehmet Nafi Çapan (Hacı Çapan) tedavi edildiği hastanede öldü.
17 Ekim: Başbakan Erbakan'ın Libya gezisi için verilen gensoru önergesi 257 ye karşı 270 oyla reddedildi. - DYP İzmir Milletvekili Gencay Gürün partisinden istifa etti.
18 Ekim: Trafik Yasası TBMM'de kabul edildi. - MED TV'de program yaptığı gerekçesiyle ifadesi alınan sanatçı Şanar Yurdatapan Ankara DGM tarafından tutuklandı. - Rusya Devlet Başkanı Yeltsin Ulusal Güvenlik Şefi Aleksander Lebed'i darbecilik suçlamaları üzerine azletti.
19 Ekim: Gazeteci Metin Göktepe davası ölümünden 284 gün sonra Aydın Ağır Ceza Mahkemesi'nde başladı. - Yargıtay, yazar Yaşar Kemal hakkında İstanbul DGM tarafından verilen 20 ay hapis cezasını onayladı. - Toprak Mahsülleri Ofisi'nin Yolsuzluğunu Araştırma Komisyonu 1994 yılında Özbekistan'a sattılan 22 bin ton buğdayın 13 bin tonunun hastalıklı olduğu gerekçesiyle Türkiye'ye iade edildiğini ve bu hastalıklı buğdayların iç piyasaya satıldığını saptadı.
21 Ekim: Eşlerinin kendilerini aldattığı gerekçesiyle İstanbul Esenler'de iki kardeş 2 si çocuk 10 kişiyi kalaşnikofla tarayarak öldürdü. - Türkiye'nin birçok kentinde baro seçimleri yapıldı. Ankara'da Demokratik Sol Grubu'nun adayı Ünsal Toker, İstanbul ve İzmir'de Çağdaş Avukatlar Grubu adayları Yücel Sayman ve Çetin Turan başkanlığa seçildiler.
23 Ekim: Başbakan Erbakan G-7'ye karşı D-8'i oluşturmak amacıyla İstanbul'da 8 müslüman ülkenin temsilcileriyle kalkınma ve işbirliği toplantısı yaptı.
24 Ekim: IMF 1997 Bütçe Yasa Tasarısı'nın hayalperest bir yaklaşımla hazırlandığını bildirdi. - Afganistan'da Özbek Lider Raşit Dostum birliklerini cepheye göndererek Taleban'a karşı savaşa katıldı.
25 Ekim:
- Avrupa Parlementosu Türkiye'nin insan hakları, Kürt sorunu ve Kıbrıs konularındaki sözlerini tutmaması nedeniyle GB çerçevesinde Türkiye'ye verilecek 53 milyon ECU'lük yardımı askıya aldı. Parlemento ayrıca 3.5 milyon ECU'lük AB özel yardımının da askıda kalmasını kararlaştırdı. - 25 Şubat'ta ölen Vehbi Koç'un naaşı çalındı. - Gümüşhane Baro Başkanı Ali Günday'ı öldürmek suçundan yargılanan şeriatçı İzzet Kıraç'a Erzincan DGM tarafından ömür boyu hapis cezası verildi. - Libya gezisi ile ilgili gensoru oylamasında muhalefetle birlikte hareket ettiği için ihracı beklenen Manisa Milletvekili Ayseli Göksoy DYP'den istifa etti. -Bedelsiz otomobil ithalatı Cumhurbaşkanı Demirel'in uyarıları doğrultusunda yapılan değişikliklerle onaylandı.
26 Ekim: ABD'nin Florida eyaletinde aşırı hız nedeniyle durması istenen siyah bir kişinin 2 polis tarafından öldürülmesi üzerine ayaklanan siyahlar güçlükle bastırıldı. - Zaire'deki Tutsi azınlık Ruanda ve Burundi'de Hutuları destekleyen yönetime karşı ayaklandı. - Adana Çevik Kuvvet Müdürlüğü'ne PKK'nin düzenlediği bombalı intihar saldırısında 3'ü polis 4 kişi öldü, 11 kişi yaralandı. - Yazar Çetin Altan hakkında "devletin manevi şahsiyetine hakaret ettiği" gerekçesiyle dava açıldı.

28 Ekim: İBDA-C tarafından Gebze Atatürkçü Düşünce Derneği'ne yapılan bombalı saldırı can kaybı olmadan atlatıldı.
30 Ekim: Sıvas'ta gerçekleştirilen intihar saldırısında 3'ü polis 2'si PKK'li toplam 6 kişi öldü. - Newsweek Dergisi'nin bir araştırmasında Yahudilerden yağmalanan altınların Sovyetler Birliği'ne karşı Batı'nın yanında yeralan ülkelere dağıtıldığı öne sürüldü.
31 Ekim: Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulu "türban"a verilen cezaların hukuka uygun olduğu kararı verdi.

K A S I M

1 Kasım: Brezilya'da bir yolcu uçağı 89 yolcu ve 6 mürettebatıyla havalandığı sırada pistin bitimindeki evlerin üzerine düştü. - Ankara'da ABD ve Türkiye'nin eşbaşkanlığında düzenlenen İngiltere ile Irak Türkmenlerinin katıldığı Kuzey Irak uzlaştırma toplantısının ikinci gününde 23 Ekimdeki ateşkes antlaşmasının kalıcı hale getirilmesi karara bağlandı. - Ankara Kocatepe Camii'nde düzenlenen mevlit sırasında Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti alehine gösteri yapan 121 Aczmendi tutuklandı. - Ankara 4. İdari Mahkemesi Uğur Mumcu suikastında devleti suçlu bularak, Mumcu ailesine 10 milyar lira tazminat ödenmesine karar verdi.
- Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nde Türkiye'yi temsil eden Bakır Çağlar savunma avukatlığı görevinden istifa etti.
2 Kasım: BM Kimyasal Silahların Yasaklanması Sözleşmesi 65 ülkenin imzalamasıyla yürürlüğe girdi.
4 Kasım: Susurluk'ta bir kamyonun mercedese çarpması sonucu eski İstanbul Emniyet Müdür Yardımcısı Hüseyin Kocadağ, aranan katliam sanığı ülkücü Abdullah Çatlı ve Gonca Us öldü. Trafik kazasında Bucak aşireti lideri DYP Urfa Milletvekili Sedat Edip Bucak yaralandı.
- 3 Kasım Yerel Ara Seçimlerinde RP 3, DYP 7, ANAP 1, CHP 1 belediye başkanlığı kazandı.
6 Kasım: Rusya Devlet Başkanı Boris Yeltsin'e 7 saat süren bir ameliyatla by-pass yapıldı. - ABD'de yapılan Başkanlık seçimlerini Bill Clinton 2. kez kazandı. - Pakistan Cumhurbaşkanı Faruk Ahmet Legari Başbakan Benazir Butto'yu görevden aldı.
7 Kasım: YÖK'ün kuruluşunun 15. yıldönümünde protesto gösterisi yapan yaklaşık 800 öğrenci gözaltına alındı.
8 Kasım: Marmaris'te DHKP-C üyesi olduğu ve Kenan Evren ile Doğan Güreş'e suikast düzenleyecekleri bildirilen 4 kişi yakalandı.
9 kasım: Susurluk kazasıyla ortaya çıkan "devlet-mafya-siyasetçi" ilişkileri üzrenine oluşan tepkiler sonucu İçişleri Bakanı Mehmet Ağar görevinden istifa etti. İçişleri Bakanlığı'na DYP İstanbul Milletvekili Meral Akşener getirildi. - 17 Temmuz gecesi patlayarak okyanusa düşen TWA Havayolları'na ait uçağın savaş gemisinden yanlışlıkla atılan bir füze tarafından vurulduğu iddia edildi.
10 Kasım: Bosna Sırp Cumhuriyeti Devlet Başkanı Bilyana Plavsiç Genelkurmay Başkanı Ratko Mladiç'i görevden aldı.
11 Kasım: Kayseri Belediye Başkanı Şükrü Karatepe "10 kasım törenlerine içim kan ağlayarak katıldım" dedi. - Dünya Kupası Grup Eleme Maçı'nda Milli Takım San Marino'yu 7-0 yendi.
12 Kasım: Ankara DGM tarafından PKK'yi desteklediği gerekçesiyle hakkında dava açılan Şanar Yurdatapan mahkemenin görevsizlik kararı vermesi sonucu tahliye edildi.
13 Kasım: Atatürkçü Düşünce Derneği'nin öncülük ettiği 10 Kasımdaki Anıtkabir yürüyüşüyle ilgili olarak RP'lilerin başlattığı soruşturma açılması tartışmalarına Ankara Valisi Erdoğan Şahinoğlu "soruşturmayı gerektirecek bir durum yok. İzin alınmıştı " diyerek son verdi. - Hindistan'ın Başkenti Yeni Delhi üzerinde Suudi Arabistan Havayolları'na ait bir Boeing 747 uçağı ile Kazakistan Havayolları'na ait İlyuşin IL-76 tipi kargo uçağı çarpıştı. Kazada 351 kişi öldü. - Guatemala Ulusal Devrimci Birliği 36 yıldır süren iç savaşı 29 Aralıkta hükümetle imzalayacağı bir antlaşmayla bitireceğini açıkladı. - Bosna'lı Sırplar Dayton Antlaşması'ndan sonra ilk kez Bosna Hersek Cumhuriyeti'ne ağır silahlarla saldırıya geçti.
14 Kasım: ABD'nin Zaire'ye gönderilecek Çok Uluslu Güç'e katılma kararı Başkan Clinton tarafından onaylandı. - Bahçelievler katliamı sanığı Abdullah Çatlı'nın sahte kimliğine silah ruhsatının Mehmet Ağar'ın onayı ile verildiği öne sürüldü.
15 Kasım: ABD'de aşırı hız nedeniyle durması istenen bir siyahı öldüren 2 polis suçsuz bulundu. Bu karar üzerine siyahların yaşadığı mahallelerde ayaklanma başladı.
16 Kasım: İsrail'de Yüksek Mahkeme İslami Cihad örgütü üyesi bir Filistinli tutukluya "aşırı fiziksel şiddet" uygulanmasına izin verdi.
17 Kasım: Rusya'ya bağlı Dağıstan Cumhuriyeti'nde orduya ait 9 katlı bir binada meydana gelen patlamada 32 kişi öldü.
18 Kasım: Laleli'deki Tozbey Oteli'nde bir patlama sonrasında çıkan yangında 17 Ukraynalı turist öldü.
19 Kasım: Romanya'da yapılan Devlet Başkanlığı seçimlerini Hristiyan Demokrat Emil Constantinescu kazandı.
20 kasım: Adalet Bakanı Şevket Kazan tarafından hazırlanan Basın Yasa Tasarısı öngörüşmeleri başladı.
21 Kasım: 2500 kişi alacağını açıklayan SSK'ye 5 günde 50 bini aşkın başvuru yapıldı.
20 Kasım: Küba Devlet Başkanı Fidel Castro Vatikan'da Papa 2.John Paul ile görüştü. - BM Güvenlik Konseyi'nde Genel Sekreter Seçimi için yapılan oylamada ABD BM Genel Sekreteri Butros Gali'nin ikinci dönem görev yapmasına karşı çıkarak veto etti. - Shell, Nijeryada'da petrol bölgelerinde alt yapı ve çevre koruma yatırımları yapma kararı aldı.
22 Kasım: Filistinli bir işçiyi öldürmekten sanık 4 İsrail askerine verilen "1 saatlik hapis cezası" tecil edildi. Sanıklara 1 İsrail Agorası (315 TL) para cezası verildi.
24 Kasım: Hindistan'da protestolara neden olan Dünya Güzellik Yarışması yapıldı. Yunan güzeli İrene Skilva birinci oldu. - Etiyopya Havayolları'na ait Boeing 767 tipi bir yolcu uçağı hava korsanları tarafından kaçırıldı. Yakıtı bittiği için zorunlu iniş yapmaya çalışan uçağın denize düşmesi sonucu 134 kişi öldü. Kurtulan 44 kişinin arasında 2 havakorsanı da bulunyor. - Eğitim-Sen'in

örgütlü bulunduğu yerlerden Ankara'ya gelen yaklaşık 10 bin öğretmen atamaları ve Susurluk kazası sonrası ortaya çıkan ilişkileri protesto etti.
25 Kasım: ANAP Genel Başkanı Mesut Yılmaz'a Macaristan'da yumruklu saldırıda bulunuldu.: - Almanya'nın Bremen kentinde Türklere ait bir süpermarketteki patlamada 10 kişi yaralandı.
26 Kasım: Cumhurbaşkanı Demirel sigara kullanımı ve reklamına yasaklama getiren yasayı onayladı.
27 Kasım: Başbakan Yardımcısı Çiller, katliam sanığı ülkücü Abdullah Çatlı'ya sahip çıkarak "Bu millet uğruna, ülke uğruna, devlet uğruna kurşun atan da, yiyen de her zaman bizim için saygıyla anılır. Onlar şeref-lidirler" dedi.
28 Kasım: ANAP Genel Başkanı Mesut Yılmaz ofisinde üç dinleme cıhazı bulunduğunu açıkladı.
29 kasım: Yargıtay Hukuk Genel Kurulu kurban derilerini toplama yetkisinin THY'ye ait olduğu kararı verdi. - TOFAŞ Soruşturma Komisyonu Tansu Çiller'i RP oylarıyla akladı. - Ufuk Söylemez IMF ile anlaşarak standby'ın iptal edilidğini açıkladı. - Sırp Komutan Ratko Mladiç istifa etti.

ARALIK

1 Aralık: Cezayir'de halkın "şeriata hayır" dediği Anayasa referandumu sırasında çıkan olaylarda 26 kişi öldü, 30 kişi yaralandı. - Çernobil Nükleer Santralı'nın 1 No'lu reaktörü kapatıldı.
4 Aralık: Paris'in Port Royal Metro İstasyonu'nda bir vagonda meydana gelen patlamada 2 kişi öldü 90 kişi yaralandı.
6 Aralık: İstanbul Emniyet Müdürü Kemal Yazıcıoğlu, yardımcısı Bilgi Ünal, Özel Harekat Dairesi Başkanvekili İbrahim Şahin ve Sedat Bucak'ın üç koruması "Susurluk olayı" nedeniyle İçişleri Bakanı Meral Akşener'in talimatıyla görevlerinden alındılar.
7 Aralık: Ankara DGM Başsavcılığı Türkiye'deki laik rejimi yıkıp yerine şeriat devleti kurmaya yönelik faaliyetlerini gerekçe göstererek RP'nin kapatılması istemiyle Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'na suç duyurusunda bulundu. - SKK'nin 2500 kişi alacağı ve 90 bin kişinin başvurduğu sınavların ilki yapıldı. - İran'ın Kirmanşah Bölgesi'ndeki sünni ayaklanmada 10'larca kişinin öldüğü Halkın Mücahitleri tarafından yayımlanan bir bildiri ile açıklandı.
9 Aralık: PKK'nin elinde 1.5 yıldır rehin bulunan 6 asker serbest bırakıldı.
11 Aralık: Yüksek Askeri Şura 58 ordu mensubunu gerici faaliyetlere katıldıkları gerekçesiyle Türk Silahlı Kuvvetleri'nden uzaklaştırdı. Karar Başbakan Erbakan tarafından onaylanarak Demirel'e sunuldu. - Irak'a 6 yıldır süren petrol ambargosunun kısmen kaldırılmasıyla Kerkük-Yumurtalık Petrol Boru Hattı yeniden çalışmaya başladı. - NATO, 1997 Temmuz'unda yapılacak zirvede Doğu Avrupa ülkelerine NATO'ya katılma çağrısı yapma kararı aldı.
12 Aralık: 1997'de İngiltere tarafından Çin'e devredilecek olan Hong Kong'da yapılan seçimlerde Çinli Armatör Tung Chee-hwa Vali seçildi.
13 Aralık: Irak Devlet Başkanı Saddam Hüseyin'in oğlu Uday'ın Bağdat'ta saldırıya uğrayarak vurulduğu bildirildi.
14 Aralık: Standart and Poors Türkiye'nin "B+" olan kredi notunu "B"ye düşürdü.
15 Aralık: KESK öncülüğünde "demokratik devlet" istemiyle yapılan yürüyüşe polis cop, uyarı ateşi ve gözaltı ile müdahale etti.
17 Aralık: ÇUKOBİRLİK'te 3500 işçinin katıldığı grev başladı. - 96 sanıklı "1 Mayıs" davası İstanbul DGM'de başladı. - BM Genel Sekreterliği'ne Ganalı Kofi Annan seçildi. - Darbe yapmak, demokrasi yanlısı göstericileri katletmekten idam cezasına çarptırılan Güney Kore eski Devlet Başkanı Çun Doo Hwan'ın cezası Yüksek Mahkeme tarafından ömür boyu hapse çevrildi.
18 Aralık: Time Dergisi Susurluk olayını dünyanın 10 büyük skandalı arasına aldı. - Akkuyu Nükleer Santralı ihaleye çıkarıldı. - DİSK'e bağlı 18 işyerinde "temiz siyaset" için 2 saatlik iş bırakma eylemi yapıldı.
18 Aralık: Peru'daki Japon Büyükelçiliği'ni basan Tupac Amaru gerilları Japon İmparatoru'nun doğum günü resepsiyonuna katılan 500 davetliyi rehin alındı. 80 kişiyi serbest bırakan gerillar cezaevlerindeki 500 arkadaşlarının serbest bırakılmasını istiyorlar.
20 Aralık: İran Cumhurbaşkanı Haşemi Rafsancani resmi bir ziyaret için Ankara'ya geldi.
22 Aralık: Bizim Vadi Konut Yapı Kooperatifi davasında Özer Çiller lehine verilen karar Yargıtay tarafından bozuldu.
23 Aralık: Cumhurbaşkanı Demirel'in Susurluk kazası sonrasında ortaya çıkan ilişkileri değerlendirmek için topladığı Liderler Zirvesi'nden sonuç alınamadı.
24 Aralık: "Siyanürle altın aranmasına hayır" mücadelesi veren Bergamalılar "çıplak eylem" yaptılar. - Uluslarası Çalışma Örgütü (ILO) Bölgeşel Türkiye Temsilciliği'ni kaldırıp sadece yerel bir büro bırakıyor.
25 Aralık: İkinci Arafat-Netanyahu Zirvisi'nde El Halil sorunu görüşüldü.
26 Aralık: Çekiç Güç'ün görev süresinin 31 Aralıkta sona ermesini kararlaştıran TBMM, bunun yerine getirilen Uluslararası Güç'ün keşif ve gerektiğinde önleme uçuşlarıyla sınırlı hava harekatında bulunması için Bakanlar Kurulu'nu 6 ay süreyle görevli kıldı.
27 Aralık: ABD Çekiç Güç'e son verildiği yönündeki kararı yalanladı. - 1992 yılında yaptığı bir konuşmada "Atatürk'e hakaret ettiği" için 18 ay hapis cezası bulunan Hasan Mezarcı tutuklandı.
27 Aralık: Güney Kore'de 7 dakikada 15 yasa tasarısı onaylanınca 150 bin işçi öğrencilerle birlikte sokağa döküldü.
28 Aralık: Guatemala hükümeti URNG gerillalarıyla barış antlaşması imzala29 Aralık: - Palandöken Dağı'nda düşen çığ sonucu 6 çocuk öldü. - Ankara DGM tarafından 2 yıl hapis cezasına çarptırılan Aczmendi lideri Müslüm Gündüz İstanbul Kadıköy'de düzenlenen bir operasyonda yakalandı.yarak 36 yıllık iç savaşı bitirdi.
31 Aralık: Hindistan'da Bodo gerillarının bir yolcu treninde gerçekleştirdiği bombalama eyleminde en az 300 kişi öldü.

1996'DA YİTİRDİKLERİMİZ...

* işaretliler gazetedeki yayınlanma tarihleri.

OCAK
01: Oyun yazarı Heiner Müller.
02: Yazar Suzanne Prou.*
07: Gazeteci Rıfkı Muhip Kadam.
08: Gazeteci Metin Göktepe.
08: Eski Fransa Cumhurbaşkanı François Mitterrand.
09: İşadamı Özdemir Sabancı, Haluk Görgün ve Nilgün Hasefe.
14: Gazeteci Sinan Korle.
14: Müzisyen Onno Tunç.
15: Halk Ozanı Abuzer Karakoç.
17: En yaşlı TKP üyesi İdris Erdinç.
19: Politikacı Kasım Gülek.
22: Şair Ercüment Uçarı.
23: Prof. Dr. Tamer Kınoğlu.
24: Cazcı Garry Mulligan.*
29: Şair Joseph Brodsky.
30: Süperman'ın yaratıcısı Jerry Siegel.

ŞUBAT
01: Gazeteci Sacit Yumer.
02: Sinema sanatçısı Gene Kelly.
04: Avukat,şair,yazar Ali İhsan Yalçın.
05: Politikacı Mustafa Dursun Yangın.
05: Orkestra şefi Gianandrea Gavazzeni.
07: Gazeteci Çetin Özkırım.
08: Prof. Dr. Sahir Erman.
11: Gazeteci Şinasi Nahit Berker.
14: Sinema sanatçısı Martin Balsam.
17: Yazar Lady Caroline Blackwood.
19: Blues şarkıcısı Walter Brownie McGhee.
25: İşadamı Vehbi Koç.
25: Sinema sanatçısı Haing Ngor.
29: Eğitimci yazar Rauf İnan.

MART
03: İşadamı Kemal Eczacıbaşı.
03: Yazar Marguarite Duras.
07: Sinemacı Frank Daniel.
08: Gazeteci Ahmet Uçar.
10: Sinema sanatçısı George Burns.
13: Yönetmen Krzysztof Kieslowski.
17: Şair Odhysseas Elytis.
17: Yönetmen Rene Clement.
22: Tiyatro sanatçısı Erdinç Üstün.
25: Yazar Melek Melih Bayrı.
27: Pembe Panter'in yaratıcısı Marvin Albert.
30: Ressam Kemal Bastuji.

NİSAN
02: Cazcı Orhan Sezener.
06n: Politikacı Abdülkadir Kerimoğlu.
06: Tiyatro sanatçısı Zeki Ercan.
08: Sinema sanatçısı Ben Johnson.
17: Televizyoncu Mehmet Karagül.
21: Çeçen lider Cahar Dudayev.
25: Sinema sanatçısı Saul Bass.
26: Gazeteci Ercan Turcan.
30: Gazeteci Yıldırım Çavlı.
30: Gazeteci İlhami Güreşin.

MAYIS
03: Politikacı Kemalettin Demiralay.
06: Haluk Eczacıbaşı.
21: Prof. Dr. Yüksel Ülken.
23: Şarkıcı Tanju Okan.
23: Politikacı Alaattin Elmas.
26: Eski TRT'ci Basri Balcı.
30: Gazeteci Ülkü Odabaşı.
31: Gazeteci Ahmet Tuna.

HAZİRAN
01: Bilimadamı Timothy Leary.
03: TRT Prodüktörü Tuncer Baytok.
05: Yazar Leon Garfield.
05: Kamboçya Kızıl Kmerler'in lideri Pol Pot.
09: Gazeteci Özdemir Gürsoy.
12: Tiyatro sanatçısı Tolga Aşkıner.
12: Müzisyen Mükerrem Berk.
15: Müzisyen Ella Fitzgerald.
21: Politikacı Suphi Baykam.
22: İşadamı Dr. Cengiz Yurtoğlu.
23: Eski Yunanistan Başbakanı Andreas Papandreu.
23: Prof. Dr. Rauf Nasuhoğlu.
26: Tiyatro sanatçısı Zihni Küçümen.
26: Politikacı Ziya Altınoğlu.
26: Prof. Dr. Münir Aktepe.
27: Gazeteci Veronica Guerin.
28: Sinema sanatçısı Ferda Ferdağ.
30: Eski Büyükelçi Fuat Bayramoğlu.

TEMMUZ
02: Sinema sanatçısı Magaux Hemingway.
02: Müzisyen Saniye Can.
06: Gazeteci Kutlu Adalı.
10: Müzisyen Hamiyet Yüceses.
10: Gazeteci, fotoğrafçı Hüseyin Tek.
17: Müzisyen Ches Chadler.
18: Gazeteci Nihat Can.
21: Ressam Fethi Arda.
30: Sinema sanatçısı Claudette Colbert.

AĞUSTOS
01: Somalili lider Muhammed Farah Aidid.
05: Eski güzellik kraliçesi Hikmet Yağmurdereli.
06: İlk planörcü Ali Yıldız.
06: Gazeteci Edibe Dolu.
07: Şair Bülent el Haydari.
09: Prof. Dr. Hikmet Binark.
10: Yazar Julian Stryjkowski.
11: TRT muhabiri Ümit Çabuker.
23: Dr. Ata Topaloğlu.
26: Gazeteci Ender Erturan.

29: Eski AT Genel Sekreteri Emile Noel.
29: Sinema sanatçısı Aliye Rona.

E Y LÜ L
21: Gazeteci Aydn Öktem.
22: Sinema sanaçısı Dorothy Lamour.
23: Tarihçi Kevork Pamukciyan.
24: Müzisyen Zeki Müren.
25: Eski bakan Prof. Dr. Selahattin İnal.
29: Prof. Dr. Rüştü Yüce.*
29: Eski TİP Genel Sekreteri Cemal Hakkı Selek.
29: Haydar Behramoğlu.

E K İ M
02: Eski Bulgaristan Başbakanı Andrei Lukanov.
06: Tiyatro sanatçısı Haşim Hekimoğlu.
10: Eski bakan Serbülent Bingöl.
12: Tekstilci Rene Lacoste.
14: Sinema sanatçısı Laura la Plante.
15: Gazeteci Hamvi Mokran.
16: Avukat Vedat Aydın.
16: Tiyatro sanatçısı Reha Kıral.
17: Gazeteci,yazar Lütfi Kuzu.
18: Yazar Kemalettin Tuğcu.
20: Tiyatro sanatçısı Muazez Kurdoğlu.
20: B.Ü. öğretim üyesi Kriton Curi.
20: Besteci Kemal Çağlar.
21: Prof. Dr. Vecihe Hatiboğlu.
23: Gazeteci İrfan Derman.
29: Politikacı Mahmut Deniz.
29: Yönetmen Marcel Caine.
30: Politikacı İskender Cenap Ege.

K A S I M
01: Tiyatro sanatçısı Duygu Ankara.
03: Eski İstanbul Emniyet Müdür Yardımcısı Hüseyin Kocadağ.
03: Ülkücü Abdullah Çatlı.
05: Gazeteci Yavuz Gör.
09: Gazeteci Turhan Bayraktar.
09: Gazeteci Ali Rıza Zenginal.
10: Gazeteci Aydoğdu İlter.
11: Tiyatro sanatçısı Macit Flordun.
12: Şair Nahit Ulvi Akgün.
13: Gazeteci Şevket Çulha.
17: Gazeteci Ceyhan Gür.
22: Felsefeci Sami Gürtürk.
27: Gazeteci Akın Kıvanç.

A R A L I K
03: Gazeteci Ara Koçuyan.
04: Eski Afganistan Devlet Başkanı Babrak Karmal.
06: Politikacı Mehmet Ali Altın.
08: Prof. Dr. Süha Toner.
09: Yazar Marin Sorescu.
16: Hentbolcu Serdar Topuz.
17: Sayıştay 5. Daire Başkanı Fahri Yılmaz.
18: Eski Bakanlardan İlyas Seçkin.
19: Sinema sanatçısı Marcello Mastroianni.
23: Bilimadamı Carl Sagan.
23: Prof. Dr. Nail Payza.
27: Eski Basın Yayın Enformasyon Genel Müdür Yardımcısı Melih Başar.

1996 ÖDÜLLERİ

O C A K
09: Cemal Süreyya Şiir Ödülü: Erdal Alova.
10: Çağdaş Gazeteciler Derneği Ödülleri; Yılın Gazetecisi: Soner Gürel, Atilla Aşut, Şirin Sümer, Araştırma-İnceleme: Koray Düzgören, Doğan Akın, Mustafa Sönmez, Röportaj: Rezzak Oral, Burhan Eliş, Hasan Uysal, TV Programı: Tayfun Talipoğlu, Nedret Çatay, Radyo Programı: Beldan Kabalak,
Onur Ödülü: Yaşar Kemal, Uğur Mumcu Gazetecilik Ödülü: Um:ag.
10: Kültür Bakanlığı Opera ve Bale Ödülleri; En Başarılı Rejisör: Yekta Kara,En Başarılı Erkek Opera Sanatçısı: Ayhan Baran, En Başarılı Kadın Opera Sanatçısı: Zehra Yıldız, En Başarılı Erkek Bale Sanatçısı: Fahrettin Güven,En Başarılı Kadın Bale
Sanatçısı: Arzu Dirim, En Başarılı Ulusal Besteci: Çetin Işıközlü, En Başarılı Orkestra Şefi: Rengim Gökmen, En Başarılı Opera Sanatçısı Onur Ödülü: Belkıs Arın, En Başarılı Bale Sanatçısı Onur Ödülü: Oytun Turfanda.
14 : Onat Kutlar Anlatı Yarışması: Sabri Kuşkonmaz.
17 : Avrupa Parlamentosu Saharov İnsan Hakları Ödülü: Leyla Zana.
23:Altın Küre Ödülleri; En İyi Dramatik Film: Sense and Sensibility (Ang Lee), En İyi Yönetmen: Mel Gibson (Braveheart), En İyi Aktör: Nicolas Cage, En İyi Aktrist: Sharon Stone.
31 : Olof Palme Ödülü: Filistinli ve İsrailli Gençlik Örgütleri.

ŞU B A T
01: Cevdet Kudret Edebiyat Ödülü: Hür Yumer.
04: Orhan Apaydın Demokrasi e Barış Vakfı Ödülleri: Halit Çelenk, Eşber Yağmurdereli, Greenpeace.
23: Cengiz Polatkan Ödülleri: Yüksel Şıpka. Derya Yılmaz, Taki Doğan, TRT Haber Dairesi, Ahmet Tezcan, Kanal E, Yılmaz Erdoğan, Seyfi Dursunoğlu.
27 : Berlin Film Festiali Ödülleri; Altın Ayı: Sense and Sensibility (Ang Lee), Jüri Özel Ödülü: Lust Och Faehring Stor (Bo Widerberg), En İyi Erkek Oyuncu: Sean Penn, En İyi Kadın Oyuncu: Anouk Grinberg, Altın Ayı Onur Ödülü: Elia Kazan, Jack Lemmon.

M A R T
01: Grammy Ödülleri; En İyi Albüm, En İyi Rock Albümü, En İyi Kadın Rock Şarkıcısı: Alanis Morisette, En İyi Erkek Rock Şarkıcısı: Tom Petty, En İyi Rock Gurubu: Blues Traveller, En İyi Pop Albümü: Joni Mitchell,

En İyi Erkek Pop Şarkıcısı: Seal, En İyi Kadın Pop Şarkıcısı: Annie Lennox, Yaşam Boyu Başarı Ödülü: Stevie Wonder.
04: Cesar Ödülleri; En İyi Film: La Haine (Mathieu Kassoit),En İyi Yönetmen: Claude Sautet, En İyi Kadın Oyuncu: Isabelle Huppert,En İyi Erkek Oyuncu: Michel Serrault.
08: Nehar Tüblek karikatür Yarışması: Hikmet Cerrah.
12: Tüyap İzmir Kitap Fuarı Şükran Ödülü: Semih Balcıoğlu.
17: Ceyhun Atuf Kansu Şiir Ödülü: Gültekin Emre.
22: Uluslararası Ankara Film Festivali Ulusal Uzun Metrajlı Film Yarışması; En İyi Film: Düş Gerçek bir de Sinema (Tülay Eratalay), En İyi Kadın Oyuncu: Şebnem Taçal, En İyi erkek Oyuncu: Can Kolukısa.
24 Mart: Çağdaş Gazeteciler Derneği İzzet Kezer Fotoğraf Ödülü: Barış Bil.
27 Mart: Oscar Ödülleri; En İyi Film: Cesur Yürek (Mel Gibson),En İyi Yönetmen: Mel Gibson (Cesur Yürek), En İyi Kadın Oyuncu: Susan Sarandon, En İyi Erkek Oyuncu: Nicolas Cage.

NİSAN

02: Sanat Kurumu Ödülleri; En İyi Rejisör: Işıl Kasapoğlu, En İyi Kadın Oyuncu: Nurşen Girginkoç, En İyi Erkek Oyuncu: Serhat Nalbantoğlu,Övgüye Değer Yapım: Kadın ile Memur (Ankara DevletTiyatrosu), Ögüye Değer Yazar: Savaş Dinçel, Özer Arabul,Övgüye Değer Rejisör: Vecide Öksüzcü, Selçuk Yöntem.
03: Nisa Serezli Tiyatroda Yılın Kadını Ödülü: Hale Kuntay, Dikmen Gürün Uçarer,Nevra Serezli.
04: Orhan Kemal Öykü Ödülü: Verilmedi.
10: Arıburnu Ödülleri; Şiir Kitabı: Şükrü Erbaş, Yayımlanmamış Şiir Kitabı: Yelda Karataş, En İyi Uzun Metrajlı Film: Soğuk Geceler (Kadir Sözen),En İyi Film Öyküsü: Özcan Karabulut, Sabri Kaliç,En İyi Kısa Metrajlı Film Video Dalı: Gürcan Keltek, En İyi Kısa Metrajlı Film Sinema Dalı: Segin Türk, Fotoğraf: Abdülkadir Kaçar.
12: Avni Dilligil Ödülleri; En İyi Yapım: İçimdeki Çığlık (Dostlar Tiyatrosu), En İyi Kadın Oyuncu: Jülide Kural, En İyi Erkek Oyuncu: Haluk Kurdoğlu, En İyi Yönetmen: Mehmet Ulusoy,Özgür Yalım.
15: Uluslararası İstanbul Film Festiali Ödülleri; Altın Lale: Küçük Kızkardeş (Robert Jan Wesdjik) ,Dr. Nejat Eczacıbaşı Vakfı Yılın En İyi Türk Filmi: 80. Adım (Tomris Giritlioğlu),En İyi
Yönetmen: Tomris Giritlioğlu, Sinema Onur Ödülü: Türkan Şoray, Yaşam Boyu Başarı Ödülü: Robert Wise.
15:Uluslararası İzmir Film Festivali Altın Artemis Ödülü: Şener Şen, Altın Artemis Onur Ödülü: Nedim Otyam.
16: Bülent Dikmener Haber Ödülleri; Haber Ödülü: Sibel Kahraman Şen, Jüri Özel Ödülü: Nebil Özgentürk, Övgüye Değer Haber Ödülü: Merih Ak, Tuncay Özkan.
17 : Behçet Necatigil Şiir Ödülü: Metin Cengiz.
23:Atatürk Barış Ödülü: UNİCEF.
25 : Uluslararası İzmir Film Festivali Genç Artemis Ödülü: Uğraş Salman.

MAYIS

05: Bedia Muvahhit Ödülü: Bennu Yıldırım, Sevtap Çapan.
08: Sait Faik Hikaye Armağanı: Cemil Kavukçu.
10 Mayıs:Haldun Taner Öykü Ödülü: Ayşe Kulin.
26 Mayıs: Orhan Kemal Roman Ödülü: Erendiz Atasü.

HAZİRAN

07: Prof. Fevzi Feyzioğlu Ödülleri; Birincilik Ödülü: Verilmedi, İkincilik Ödülü: Ali Çavuşoğlu.
19 : İsmet Küntay Tiyatro Ödülleri; En İyi Oyun Yazarı: Civan Canova, En iyi Yapım: Azizname 95, En İyi Kadın Oyuncu: Gılman Peremeci,En İyi Erkek Oyuncu: Uğur Polat.
21: MTV Sinema Ödülleri; En İyi Film: Seven (Yedi), En İyi Erkek Oyuncu: Jim Carey, En İyi Kadın Oyuncu: Alicia Silverstone.
22 : Edebiyatçılar Derneği Onur Ödülleri: Arif Damar, Attila İlhan, İsmet Zeki Eyüboğlu, Nezihe Meriç, Nermi Uygur, Memet Fuat, Can Yücel, Mina Urgan.
28: Yunus Nadi Ödülleri; Afiş: Ahmet Naci Fırat, Ebru Ataman, Karikatür: Hikmet Cerrah, Fotoğraf: Sadık Demiröz, Sosyal Bilimler Araştırması: Prof. Dr. Meryem Koray, Uzun Metrajlı film Senaryosu: Hasan Öztürk, Şiir: Aydın Afacan, Sina Akyol, Öykü: Ayla Kutlu, Roman: Erhan Bener, Mahir Özkaş.

TEMMUZ

04: Asaf Koçak Karikatür Yarışması: Necati Abacı.
08: Altın Güvercin Şarkı Yarışması: Burak Uçkun.
08 : Yaşar Nabi Nayır Gençlik Ödülleri; Şiir: Derya Çolpan, Öykü: Müge İplikçi.
14 : Nasrettin Hoca Büyük Ödülü: Mert Ali Başarır.
14 : Uluslararası Plastik Sanatçıları Derneği 50. Yıl Hizmet Onur Ödülleri.
16: Aziz Nesin Gülmece Öyküsü Ödülleri; Tanınmış Yazar: Cenap Güven, Tanınmamış Yazar: Atay Sözer.
19 : Abdi İpekçi Dostluk Ödülü: Ionna Payatakis.
26 Temmuz: Nasrettin Hoca Karikatür Yarışması: Jin Hui.

AĞUSTOS

08 : Çağdaş Gazeteciler Derneği Rafet Genç Haber Ödülü: Metin Göktepe.
22 : Locarno Film Festivali Ödülleri; Altın Leopar: Clair Denis'in Nenette ve Bani, Gümüş Leopar: Calara Law'm Floating Life filmleri.
27: Yunus Emre Özgün Uyarlama ve Oyun Yazımı Yarışması Ödülleri; Özgün Oyun: Erhan Gökgözü veAli Berktay,Uyarlama Oyun: Dinçer Sümer.

EYLÜL

04: Rüştü Koray Ödülleri: Zekeriya Özdemir.
08: Venedik Film Festivali ödülleri; Altın Aslan: Michael Collins (Neil Jordan), Jüri Özel Ödülü: Brigands (Otar Ioseliani),En İyi Kadın Oyuncu: Victoire Thivisol, En İyi Erkek Oyuncu Liam Neeson.
10 :Emmy Ödülleri; En İyi Kadın Oyuncu: Helen Mirren, En İyi Erkek Oyuncu: Alan Rickman, En İyi Drama: E.R., En İyi Komedi: E.R., Fraiser.
16: Musa Anter ve Basın Şehitleri Gazetecilik Ödülleri; Haber:
Birincilik verilmedi, Araştırma-İnceleme: Ali Yıldırım, Karikatür: Yaşar Babalık, Fotoğraf: Verilmedi.
24: Ömer Asım Aksoy Öykü Ödülü: Erhan Bener.

E K İ M

01 : İspanya San Sebastian Film Festivali Özel Ödülü: Mecid Mecidi'nin Baba filmi.
01 : Donostia Ödülü:·Al Pacino.
04 : Güneydoğu Gazeteciler Cemiyeti Yılın Başarılı Gazetecileri: Savaş Ay, Şeyhmus Çakan, Vedat Yenerer, Sabahattin Yılmaz, Kemal Çelik, Arif Aslan, Bülent Yalvaç, Mustafa Büyükışık, Ali Kaska, Nail Kadirhan, Hüseyin Çiçekçi, Ahmet Kurt.
04 : Nobel Edebiyat Ödülü: Polonyalı Wislawa Szymborska.
06: 33. Antalya Altın Portakal Ödülleri; En İyi Film: Tabutta Rövoşata, En İyi Yönetmen: Tunç Başaran, En İyi Kadın Oyuncu: Yasemin Alkaya ve Hande Ataizi, En İyi Erkek Oyuncu Ahmet Uğurlu.
08 :Frankfurt Kitap Fuarı Büyük Ödülü: Mario Vargas Llosa.
10 : Nobel Fizik Ödülü: David Lee, Douglas Osheroff, RobertRichardson.
10: Nobel Kimya Ödülü: Harold Krato, Robert Curl Jr., Richard E. Smalley.
12 : Nobel Barış Ödülü: Carlos Felipe Ximе, Jose Ramos-Horta.
13 : Lifetime Achievement Ödülü: Martin Scorsese.
14 : Adana Altın Koza Ödülleri; En İyi Film: Sen de Gitme Triandafilis, En İyi Yönetmen: Tunç Başaran, En İyi Kadın Oyuncu: Yasemin Alkaya, En İyi Erkek Oyuncu: Halil Ergün.
24: İsveç Söz Özgürlüğü Ödülü: Yaşar Kemal.
26 : Türkiye Yayıncılar Birliği Düşünce ve İfade Özgürlüğü Ödülleri: Yaşar Kemal, Erdal Öz.
29:Cumhurbaşkanlığı Kültür ve Sanat Ödülleri: Yekta Kara, Arif Sağ, Cahit külebi.
31 : Uluslararası İnsan Hakları Birliği "Carl von Ossietzky Madalyası": Cumartesi Anneleri.

K A S I M

05 : Köln 6. Türkiye Film Festivali; En İyi Film: Aşk Ölümden Soğuktur, En İyi Yönetmen: Kutluğ Ataman, En İyi Kadın Oyuncu: Zuhal Olcay, En İyi Erkek Oyuncu: Rahim Çakmak, Ferdi Çetinkaya,Levent Elmas, Volkan Pınardağ.
05 : Nusret Fişek Halk Sağlığı Hizmet, Bilim ve Sağlık Ocağı Ödülleri; Hizmet Ödülü: Prof.Dr. Nevzat Eren, Bilim Ödülü: Prof.Dr. Muzaffer Aksoy, Sağlık Ocağı Ödülü: İzmir 2 No.'lu, İzmir Torbalı Atatürk, Muğla Milas Çamiçi Sağlık Ocakları.
06: Eczacıbaşı Tıp teşvik Ödülü: Dicle Güç.
06: TÜYAP Onur Ödülü: Peride Celal.
07: Aziz Nesin Gülmece Ödülleri: Cenap Güven ve Atay Sözer.
07: Çınar Yayınları Barış Ödülü: Eşber Yağmurdereli.
11: Atatürkçü Düşünce Derneği Atatürk Ödülü: Yekta Güngör Özden.
14 Kasım: Uluslararası Kadın Medya Vakfı Basında Cesaret Ödülü: Ayşe Önal.
16 : MTV Müzik Ödülleri; En İyi Grup: Oasis, En iyi Şarkı: Wonderwall, En İyi Dans: Prodgy, En İyi Erkek Vokal, George Michael, En İyi Kadın Vokal: Alanis Morisette.
20: Stockholm Film Festivali Büyük Ödülü: Srdjan Dragoeviç'in Pretty Village Pretty Flame filmi.
26: Uluslararası Gazetecileri Koruma Örgütü Basın Özgürlüğü Ödülü: Işık Yurtçu.
28 : Sevda Cenap And Müzik Vakfı Ödülü: Suna Kan ve İdil Biret.
29 : İsmail Kadare Edebiyat Ödülü: Milan kundera.
30 : İ.Ü. İletişim Fakültesi Başarılı İletişimciler; Köşe Yazısı: İlhan Selçuk, İleteşim Bilimci: Prof. Dr. Ünsal Oskay, Basm-Haber: Sedat Bozkurt, Araştırma: Azer Bortaçina,Spor: Ali Sami Alkış, Fotoğraf: Coşkun Aral, Magazin: Aykut Işıklar, Kültür- Sanat: Haldun Dormen, Ekonomi0 Deniz Gökçe.
30: Çağdaş Gazeteciler Derneği Güney Marmara Şubesi Basın Onur Ödülü: Metin Göktepe.
30: Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği Çağdaş Yaşam Büyük Ödülü: Erhan Gökgücü.

A R A L I K

03: Mülkiyeliler Birliği Ödülleri: Yaşar Kemal,Turhan-Selçuk,Melih Cevdet Anday,Turgut Kazan,Suna Kan,Trükan Şoray,Genco Erkal,Can Yücel,Cumartesi Annelerive UM:ag.
04: Sertel Demokrasi Ödülü: Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Başkanı Nail Güreli.
10: Sedat Simavi Ödülleri; Fen Bilimleri: Doç.Dr.Hüseyin Akçay, Prof.Dr.Hüsnü Ata Erbay,Prof.Dr.Saadet Erbay; Sağlık Bilimleri: Prof.Dr.Selçuk Merdan;Güzel Sanatlar: Mustafa Ata, Edebiyat: Orhan Duru; Spor: Naim Süleymanoğlu; Gazetecilik: Doğan Akın; Radyo-TV: Erdal Dağtaş; Sosyal Bilimler: Doç.Dr.Sema Erder.
10: Nobel Ekonomi Ödülü: James Mirrlees ve William Vickrey. Nobel Tıp Ödülü: Peter C. Doherty ve Rolf Zinkernagel.
10 : Uluslararası Haifa Karikatür Yarışması Mükemmellik Ödülü: Ali Şükrü Fidan.
10: Felix Avrupa Film Ödülleri; En İyi Film: Breaking the Waves, En İyi Kadın Oyuncu: Emily Watson, En iyi Erkek Oyuncu: Ian McKellen, En Genç Avrupa Filmi: Some Mothers' Son.
11 : Sınır Tanımayan Gazeteciler Örgütü 1996 Gazetecilik Ödülü: Işık Yurtçu.
11: İHD Barış Ödülleri: Yaşar Kemal, Eşber Yağmurdereli, Fethullah Erbaş, İhsan Arslan.
12 : İtalyan Hükümeti Liyakat Nişanı: Yekta Kara.
13 : Sinema Yazarları Derneği Ödülleri; En İyi Film: Karanlık Sular, En İyi Yönetmen: Kutluğ Ataman, En İyi Aktör: Halil Ergün, En İyi Aktrist: Suna Yıldızoğlu.
23: Suat Taşer Kısa Oyun Yarışması: Nazan tokgöz,Zafer Özel Çetinel,Gülşah Banda.
23 : Türkiye Yazarlar Birliği Üstün Hizmet Ödülü: Anna Maria Schimmel.
24 : Türkiye İş Bankası Büyük Ödülleri; Mizah: Sulhi Dölek, Sanat: Şeref Bigalı, Toplum ve İnsan Bilimleri: Ufuk Çağlayan ve Yurdakul Ceyhun.

ADLAR DİZİNİ...

Adnan Dinçer 28
Ataol Behramoğlu 22, 206, 329
Ahmet Kurt 35
A.Kadir Yücelman 34, 255
Adnan Avuka 94
Ahmet Barutçu 49
Aynur Narlıer 81
Ali Eser 98
Ali Kışlak 70
Ahmet Taner Kışlalı 75, 173, 223, 294
Aydın Engin 171, 333
Arif Kızılyalın 127
Alper Turgut 170
Ayşe Sayın 194, 257
Asena Özkan 203
Ayşe Yıldırım 146, 220
Alper Ballı 210
Atilla Birkiye 211
Asuman Abacıoğlu 213
Ahmet Çelik 167
Ahmet Cemil 168, 319
Aslan Yıldız 273
Alev Anakök 274
Ahmet Say 272
Atilla İlhan 260, 331
Dr. Alev Coşkun 248, 287
Atilla Coşkun 66
Akın Bodur 221
Ali Er 229, 230, 231, 253
Aze Marşan 161
Ahu Antmen 295
Banu Dilek Tezel 256
Bülent Ecevit 100
Berat Günçıkan 20, 196
Barış Doster 280
Bülent Sarıoğlu 130
Cumhur Cambazoğlu 17
Celal Özcan 73
Cüneyt Arcayürek 270, 300
Canan Soysal 276
Coşkun Tunçtan 307
Celal Yılmaz 254
Cengiz Yıldırım 85, 98
Cemil Ciğerim 142, 205
Coşkun Yaman 103
Cem Yegül 131
Çetin Yiğenoğlu 207
Dinç Tayanç 15, 39, 2, 103, 228, 321
Doğan Akın 217
Dürdane Kocaoğlu 143, 150, 201, 268
Deniz Derinsu 190
Deniz Som 307, 332
Duygu Durun 310
Dilek Zaptçıoğlu 328
Enis Batur 16, 129, 219
Ergin Yıldızoğlu 34, 179, 304
Ergun Balcı 37, 218, 267, 306
Emre Kongar 261
Esra Yener 273
Evin İlyasoğlu 275
Esra Aliçavuşoğlu 322
Emre Koyuncuoğlu 209
Ebru Kaşlı 118
Erdal Atabek 123, 235
Ergün Aksoy 117, 208
Erol Güney 67
Ercümert Aytaç 68
Evin Göktaş 164, 278
Ece Temelkuran 85, 251
Emine Kaplan 107, 271
Esen Aliş 190
Figen Atalay 21, 56, 201
Filiz Gümüş 31
Fikret İlkiz 33, 324, 332
Fuat Kozluklu 77, 245, 330
Fikri Yalın 181
Faik Bakoğlu 8, 514
Gündüz İmşir 44
Gürhan Tümer 48
Güray Öz 277
Gürhan Uçkan 246, 264
Güneş Gürson 52, 80
Gülnur İlhan 178
Hasan Akar 264
Hikmet Çetinkaya 13, 39, 9, 137, 87, 193, 297, 31, 32
Hatice Biçer 28, 154
Hatice Tuncer 51, 161, 172

Hülya Genç 138, 329
Hacer Gemici 144
Hülya Topçu 140, 200
Halit Deringör 83
Handan Şenköken 58, 291
Hülya Karabağlı 146, 221
Hayri Ünlütürk 154
Hüseyin Baş 158
Hakan Aksay 166, 222
Hakan Dirik 167
Hazal Ateş 170, 224
Haluk Özdalga 10
Halil Nebiler 105, 279
Hakan Kara 185
İbrahim Yıldız 189
İlhan Selçuk17, 84, 94, 125, 192, 211, 252, 281, 309, 319
İbrahim Günel 14
İzzettin Önder 241
Korkut Boratav 95, 126
Kerem Ilgaz 53, 203
Latif Sansür 56
Lale Sarıibrahimoğlu 57, 115, 191, 265
Levent Gencelli 18, 111
Leyla Tavşanoğlu 62
Mehmet Başaran 7
Mehmet Demirkaya 7
Mustafa Balbay 8, 139, 299, 303
Merih Ak 29
Mustafa Ekmekçi 36, 162, 215, 266
Memet Baydur 47
Merih Ak 87
Mahmut T. Öngören 97, 235, 264
Metin Hakyeri 99
Müşerref Hekimoğlu 106, 165
Melih Cevdet Anday 112, 239
Memet Fuat 114
Miyase İlknur 115, 147, 217
Murat İlem 115, 253
Mişel Perlman 163, 250
Münevver Oktan 169
Mehmet Faraç 296
Meltem Fıratlı 220
Nizamettin Kaplan 43
Necati Aygın 129
Nazmi Akıman 159
Nurhan Kavaklı 160
Nüvit Tokdemir 163
Necati Aygın 178
Nurten Yalçın 208
Oral Çalışlar 12, 111, 298
Orhan Erinç 79, 122, 195, 305, 321
Osman Aydoğan 86
Oktay Ekinci 88, 308
Olcay Akdeniz 138
Orhan Birgit 182, 249
Özkan Güven 185
Öztin Akgüç 90, 278
Özgen Acar 18, 88, 269
Özcan Güneş 40
Özcan Özgür 135, 256
Özgür Ulusoy 215
Prof. Dr. Türkkaya Ataöv 30, 151, 204
Prof. Dr. Erol Manisalı 2
Raif Ertem 182
Reşat Akar 50, 186, 212
Sedef Koray 30
Sungu Çapan 50, 242
Serkan Demirtaş 72
Selmi Andak 89
Sevim Ertemur 82, 182
Sabit Horasan 109
Samih Azmi Ezer 109, 153
Selim İleri 110, 236
Sadullah Usumi 25, 135, 311
Server Tanilli 141, 293
Soner Uzun 142
Sabit Özkeser 184
Semih Günver 157, 240
Saadet Uslu 247
Serpil Gündüz 262
Sait Bayrak 281
Sabiha Semerci 282
Sezai Sinanlar 286
Seda Oğuz 280
Şükran Kurdakul 74, 156
Şükran Soner 76, 101, 180, 301
Şinasi Danışoğlu 327
Şevki Avcı 133
Toktamış Ateş 71, 14, 154, 89
Taner Berksoy 20, 54, 313
Taner Gezer 41
Tahsin Akça 133, 251
Turgay Fişekçi 134

Turhan Gürkan 224
Tayfun İşbilen 271
Türkel Minibaş 292, 317
Ufuk Tekin 145, 238
Ümit Otan 56, 312
Üstün Akmen 102
Vecdi Sayar 107, 128
Yücel Top 42
Yavuz Gör 47, 150
Yahya Koçoğlu 69
Yılmaz Akar 73
Yılmaz Gümüşbaş 143
Yüksel Gördes 129
Yakup Kepenek 214
Yusuf Özkan 290
Zeynep Saygı 225
Ziya Aksoy 253
Zeki Coşkun 45, 259
Zafer Arapkirli 83, 184